

ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНА
У ТРИДЦЯТИХ-СОРОКОВИХ РОКАХ
XX СТОЛІТТЯ

POLSKA I UKRAINA
W LATACH TRZYDZIESTYCH-
CZTERDZIESTYCH XX WIEKU

ПОЛЬСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ 1939-1941

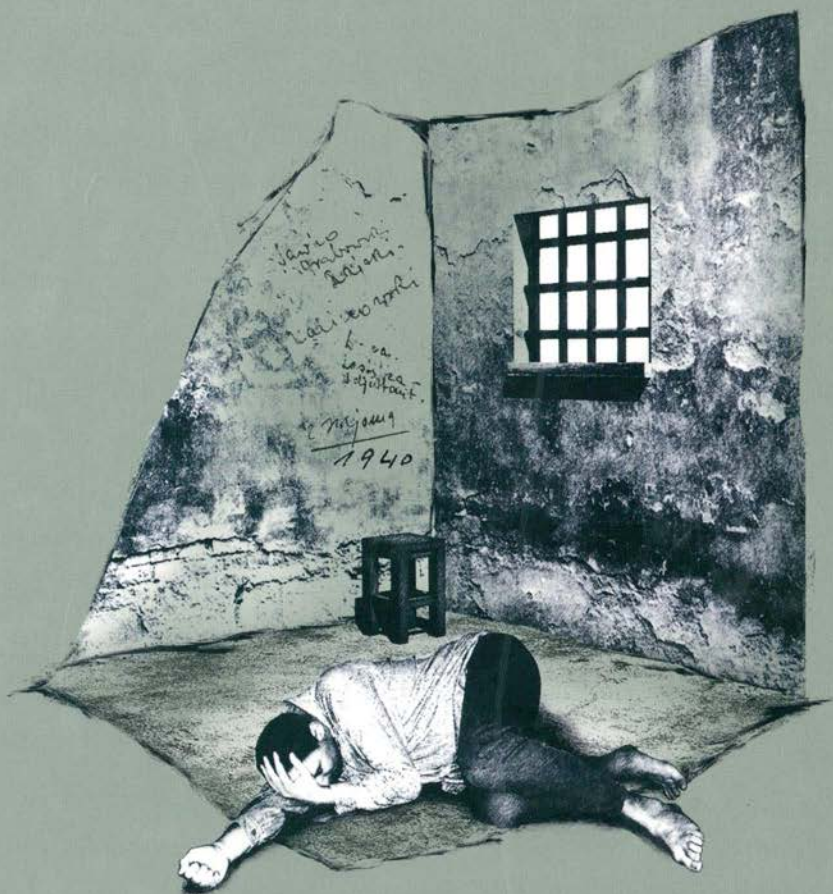
POLSKIE PODZIEMIE 1939-1941

ВІД
ВОЛИНИ
ДО
ПОКУТТЯ

OD
WOŁYNIA
DO
POKUCIA

**

3

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНЕШНИХ ДЕЛ
Управление Отдел

ДЕЛО № 23569
По обвинению Владимирова Василиевской

Начато _____ 1940 г.
Окончено 22 января 1940 г.

После судебного рассмотрения и вступления приговора в силу, настоящее дело подлежит немедленному возвращению в т-й специальный отдел НКВД УССР.
К делу должна быть приобщена копия приговора. Основание: приказ НКВД, Прокуратуры и НКЮ СССР № 00339 от 10 апреля 1939 г.

АРХИВ НКВД УССР
13909-17
194

передача находящихся в производстве следственных дел, а также взятых из архива дел в другие отделы или органы НКВД, хотя бы и временно, производится исключительно через т-й специальный отдел НКВД.
Передача следственного дела оформляется постановлением, утвержденным начальником соответствующего управления НКВД, или его заместителем.

КОМАНДАНТУ УПРАВЛЕНИЯ НКВД по Одесской области тов. МОЛОДЧЕНКОВУ

П Р И К А З А Н И Е

Согласно приговора Одесского Областного Суда от 27-30 сентября 1940 г., приведите в исполнение приговор в отношении осужденных к высшей мере наказания - РАССТРЕЛУ:
1. СХОДНИЦКИЙ Тадеуш Якубович - 1920 г. рождения.
2. ЧАЙКОВСКИЙ Александр Францишевич /Францевич/ - 1920 г. рождения.
3. КРАТУС Казимир Стефан Дьянович - 1917 г. рождения.
4. КОРНИКОВСКИЙ Стефан Дьянович - 1919 г. рождения.
5. ЗИЛНЕК Михаил Николаевич - 1921 г. рождения.
6. РАВЛИК Валентин Николаевич - 1919 г. рождения.
7. ЭЛЬБЕРГЕР Тадеуш Теофилович, 1919 г. рождения.

Приговор приведите в исполнение 19-го февраля 1941 г. в 22 часа, в присутствии Начальника Государственной Безопасности Одесской области Лейтенанта Государственной Прокуратуры по делам т.СТРЖА, и Зам. Одесского Областного Прокурора по Спец-Акт о приведении в исполнение приговора в 2-х подлинных экземпляра, направьте Начальнику 1 Спецотдела УНКВД по Одесской области.

ЗАМ НАЧАЛЬНИКА УПРАВЛЕНИЯ ГОСОБЕЗОПАСНОСТИ
Ст. Лейтенант Гособезопа
19-го февраля 1941 г.
г. О д е с с а

Суровицких

Совершено
Д И Т Е О

**Польща та Україна
у тридцятих–сорокових роках ХХ століття**

Невідомі документи з архівів спеціальних служб

Том 3

Частина друга

**Polska i Ukraina
w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku**

Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych

Tom 3

Część druga

Державний архів Служби безпеки України
Архів Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польща
Інститут національної пам'яті –
– Комісія з переслідування злочинів проти польського народу

**Польща та Україна
у тридцятих–сорокових роках ХХ століття**

Невідомі документи з архівів спеціальних служб

Том 3

**ПОЛЬСЬКЕ ПІДШЛЯ
1939–1941
ВІД ВОЄНИ ДО ПОКУТТЯ
ЧАСТИНА ДРУГА**

Варшава – Київ 2004

Instytut Pamięci Narodowej –
– Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji RP
Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy

Polska i Ukraina
w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku

Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych

Tom 3

POLSKIE PODZIEMIE
1939–1941
OD WOŁYNIA DO POKUCIA
CZEŚĆ DRUGA

Warszawa – Kijów 2004

Редакційна колегія

Сергій Богунов
Малгожата Вінярчик-Коссаковська
Зузанна Гайовнічек
Бернадетта Гронек
Петро Кулаковський
Володимир Пристайко
Олександр Пшенніков
Єнджей Тухольський
Юрій Шаповал

Гжегож Якубовський

Укладання і наукова редакція

Єнджей Тухольський
Юрій Шаповал

Упорядники

Зузанна Гайовнічек
Бернадетта Гронек
Сергій Кокін
Петро Кулаковський
Марцін Маєвський
Володимир Пристайко
Олександр Пшенніков
Ванда Худзік

Переклад

Іван Козловський
Малгожата Слонь-Новачек

Технічна редакція

Адам Парчевський

Коректори

Катерина Сень
Ванда Худзік

Обкладинка і проект вкладки

Марцін Бонковський

Фоторепродукції

Якуб Гурнік

Комп'ютерна верстка

«Тирса» Т-во з о. в.

ISBN 83-89078-54-6

© Всі права застережені
Державний архів Служби безпеки України
Архів Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польща
Інститут національної пам'яті – Комісія з переслідування злочинів
проти польського народу
Варшава 2004

Komitet redakcyjny

Serhij Bohunow
Zuzanna Gajowniczek
Bernadetta Gronek

Grzegorz Jakubowski

Petro Kułakowski
Wołodymyr Prystajko
Ołeksandr Pszennikow
Jurij Szapował
Jędrzej Tucholski
Małgorzata Winiarczyk-Kossakowska

Wybór i opracowanie naukowe

Jurij Szapował
Jędrzej Tucholski

Redakcja naukowa

Wanda Chudzik
Zuzanna Gajowniczek
Bernadetta Gronek
Serhij Kokin
Petro Kułakowski
Marcin Majewski
Wołodymyr Prystajko
Ołeksandr Pszennikow

Przekład

Iwan Kozłowski
Małgorzata Słoń-Nowaczek

Redakcja techniczna

Adam Parczewski

Korekta

Wanda Chudzik
Katarzyna Seń

Okladka i projekty wkładek

Marcin Bąkowski

Reprodukcje fotograficzne

Jakub Gurnik

Fotoskład

„Tyrsa” Sp. z o. o.

ISBN 83-89078-54-6

© Copyright by
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji RP
Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
Warszawa 2004

V

ОКРУГ СЗБ СТАНИСЛАВ

V

OKRĘG ZWZ STANISŁAWÓW

КОМАНДУВАННЯ ОКРУГУ СЗБ СТАНІСЛАВ

KOMENDA OKRĘGU ZWZ STANISŁAWÓW

20 серпня 1940, Станіслав. Обвинувальний висновок стосовно
Я. Вишинського та 23 інших осіб

„Утверждаю”

Зам. нач. УНКВД по Станисл[авской] обл.

Ст. лейтенант госбезопасности

(—) МАШНИН

„а-20-а” а-VIII-а 1940 года

б

Обвинительное заключение

По следделу № 27254 по обвинению:

1. ВЫШИНСКОГО Яна¹, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман Адамович
– по ст. ст. 54-2, 54-11, 54-6, 54-8 и 54-9 УК УССР;
2. МАРЦИНОВСКОГО Павла Ивановича² –
по ст. ст. 54-2, 54-11, 54-6 и 54-8 УК УССР;
3. МАРЦИНОВСКОГО Теодора Матеушевича³ –
по ст. ст. 54-2, 54-11 и 54-8 УК УССР;
4. ПЕТРОВСКОГО Веслава Теофиловича⁴;
5. КЕНДЗЕРА Михаила Петровича⁵;
6. ОЖЕХОВСКОГО Станислава Иосифовича⁶;
7. ФРИГАУФ Марьяна Францишковича⁷;
8. ХМЕЛЕВСКОГО Эдварда Эмильевича⁸;
9. КОПЕЙЧУК Адели Ивановны⁹ –
по ст. ст. 54-2, 54-11 и 54-6 УК УССР;
10. ЛАГАНА Яна Яцковича¹⁰;
11. ЯКУБОВСКОГО Тадея Игнатъевича¹¹;
12. СКОВРОНСКОГО, он же БУДЯШЕК, Мечислава Мечиславо-
вича¹²;
13. ПЕТЛИКА, он же ЯНИГА, Тадеуша Валентиновича¹³;
14. ЗАМОЙСКОГО Антона Юзефовича¹⁴;
15. ГОШОВСКОГО Романа-Станислава Владимировича¹⁵;
16. ЧЕХОВСКОГО Адама Юлиановича¹⁶;
17. ЦИПРИШЕВСКОЙ Антонины Брониславны¹⁷;
18. ВАЙС Эммы Казимировны¹⁸;
19. ШМИДТ Вячеславы Леоновны¹⁹;
20. ГОЛУМБЕВСКОЙ Софьи Казимировны²⁰;
21. КОЗЛОВСКОЙ Марии Казимировны²¹;

20 sierpnia 1940, Stanisławów. Wniosek oskarżający
Jana Wyszyńskiego i 23 inne osoby

„Zatwierdzam”

Zast[ępc]a nac[ze]lnika UNKWD obw[odu] stanisław[owskiego]
St. lejtnant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) MASZNIN
„^a20^a” ^aVIII^a 1940 roku
b

Wniosek oskarżający

Dotyczy sprawy śled[czej] nr 27254 z oskarżenia:

1. WYSZYŃSKIEGO Jana¹ *on-że* LESZCZYŃSKI Roman s. Adama –
z art. art. 54-2, 54-11, 54-6, 54-8 i 54-9 KK USRS;
2. MARCINOWSKIEGO Pawła² s. Jana –
z art. art. 54-2, 54-11, 54-6 i 54-8 KK USRS;
3. MARCINOWSKIEGO Teodora³ s. Mateusza –
z art. art. 54-2, 54-11 i 54-8 KK USRS;
4. PIOTROWSKIEGO Wiesława⁴ s. Teofila;
5. KĘDZIORA Michała⁵ s. Piotra;
6. ORZECZOWSKIEGO Stanisława⁶ s. Józefa;
7. FRIGAUF A Mariana⁷ s. Franciszka;
8. CHMIELEWSKIEGO Edwarda⁸ s. Emila;
9. KOPIEJCZUK Adeli⁹ c. Jana –
z art. art. 54-2, 54-11 i 54-6 KK USRS;
10. ŁAGANA Jana¹⁰ s. Jacka;
11. JAKUBOWSKIEGO Tadeusza¹¹ s. Ignacego;
12. SKOWROŃSKIEGO *on-że* BUDZIASZEK Mieczysława¹² s. Mieczysława;
13. PIETLIKA *on-że* JANIGA Tadeusza¹³ s. Walentego;
14. ZAMOJSKIEGO Antoniego¹⁴ s. Józefa;
15. GOSZOWSKIEGO Romana Stanisława¹⁵ s. Włodzimierza;
16. CZECHOWSKIEGO Adama¹⁶ s. Juliana;
17. CYPRYSZEWSKIEJ Antoniny¹⁷ c. Bronisława;
18. WAYS Emmy¹⁸ c. Kazimierza;
19. SZMIDT Wiaczesławy¹⁹ c. Leona;
20. GOŁĘBIEWSKIEJ Zofii²⁰ c. Kazimierza;
21. KOZŁOWSKIEJ Marii²¹ c. Kazimierza;

22. СВИДЕРСКОГО Зигмунта-Ромуальда Тадеушевича²² – по ст. ст. 54-2, 54-11 УК УССР;
23. МАРЕЦКОЙ Сдиславы Каролевны²³;
24. МАРЦИНКОВСКОЙ Брониславы-Антонины Станиславны²⁴ – по ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР.

В марте месяце 1940 года в Управление НКВД по Станиславской области поступили сведения о том, что в гор. Станиславе и районах Станиславской области существует польская контрреволюционная повстанческая организация.

На основе этих данных были арестованы следующие участники этой повстанческой организации:

1. ВЫШИНСКИЙ Ян, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман Адамович, бывший офицер бывшей польской армии, один из руководителей повстанческой организации;

2. МАРЦИНОВСКИЙ Павел Иванович – бывший офицер польской армии, также один из руководителей областной повстанческой организации;

3. ЛАГАН Ян Яцкович – бывший капрал польской армии, руководитель повстанческого района гор. Станислава;

4. ЯКУБОВСКИЙ Тадей Игнатъевич – также руководитель повстанческого района и ряд других участников контрреволюционной повстанческой организации.

В процессе следствия было выявлено, что организация возглавлялась областным повстанческим штабом, который объединял контрреволюционные военные повстанческие организации гор. Станислава и районов: Коломия, Косов, Снятин, Калуш, Надворное, Рогатино и другие, насчитывающие в своих рядах свыше двух тысяч человек.

Материалами следствия также установлено, что эта польская повстанческая организация имела разработанный и утвержденный повстанческим руководством план вооруженного восстания, который сводился к следующему:

1. В момент, указанный интервентами из-за границы – поднять вооруженное восстание на территории Станиславской области, в первую очередь, физически уничтожив руководящий состав партийных и советских организаций, командный состав РККА и работников НКВД;

2. Повстанцы в означенное время должны были снять часовых в военных частях и у складов боеприпасов, отрезать бойцов от оружия, разоружить воинские части, вооружить этим оружием повстанцев и расширять дальнейшее восстание;

3. Повстанческим штабом, помимо этого, были созданы специальные саботажные и диверсионные группы на наиболее важных объектах

22. ŚWIDERSKIEGO Zygmunta Romualda²² s. Tadeusza – z art. art. 54-2, 54-11 KK USRS;
23. MARECKIEJ Zdzisławy²³ c. Karola;
24. MARCINKOWSKIEJ Bronisławy Antoniny²⁴ c. Stanisława – z art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS.

W marcu 1940 roku do Zarządu NKWD obwodu stanisławowskiego wpłynęły informacje, że w mieś[cie] Stanisławowie i w rejonach obwodu stanisławowskiego działa polska kontrrewolucyjna organizacja powstańcza.

Na podstawie tych informacji aresztowani zostali następujący członkowie organizacji powstańczej:

1. WYSZYŃSKI Jan *on-że* LESZCZYŃSKI Roman s. Adama, były oficer byłego Wojska Polskiego, jeden z dowódców organizacji powstańczej;

2. MARCINOWSKI Paweł s. Jana – były oficer Wojska Polskiego, również należący do dowództwa obwodowej organizacji powstańczej;

3. ŁAGAN Jan s. Jacka – były kapral Wojska Polskiego, dowódca rejonu powstańczego mias[ta] Stanisławowa;

4. JAKUBOWSKI Tadeusz s. Ignacego – również dowódca powstańczego rejonu i szereg innych członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

W toku śledztwa ujawniono, że na czele organizacji stał obwodowy sztab powstańczy, który jednoczył kontrrewolucyjne wojskowe organizacje powstańcze mias[ta] Stanisławowa i rejonów: Kołomyi, Kosowa, Śniatynia, Kałusza, Nadwórnej, Rohatyna oraz inne, skupiając w swoich szeregach ponad dwa tysiące osób.

Na podstawie materiałów śledztwa ustalono też, że ta polska organizacja powstańcza miała opracowany plan zbrojnego powstania, zatwierdzony przez dowództwo powstańcze; sprowadzał się on do następujących spraw:

1. W momencie wskazanym przez interwentów zza granicy – wszcząć zbrojne powstanie na terenie obwodu stanisławowskiego, likwidując fizycznie w pierwszej kolejności kierownictwo organizacji partyjnych i sowieckich, kadry dowódcze RKKK i funkcjonariuszy NKWD;

2. Powstańcy w określonym czasie mieli zdjąć wartowników w jednostkach wojskowych i przy magazynach amunicji, odciąć żołnierzy od broni, rozbroić oddziały wojskowe, wykorzystując tę broń do uzbrojenia powstańców, i dalej prowadzić powstanie;

3. Sztab powstańczy utworzył ponadto specjalne grupy sabotażowe i dywersyjne w najważniejszych obiektach gospodarki narodowej (transport,

народного хозяйства (транспорт, почта, телеграф и т. д.), в задачу которых входило парализовать деятельность этих объектов в момент восстания.

Кроме того, организация имела разветвленную шпионскую сеть, которая возглавлялась специальным отделом при областном повстанческом штабе.

В процессе допросов руководителей областного повстанческого штаба было выявлено, что повстанческим штабом была поставлена специальная задача перед Калушским районом – снабжать организацию взрывчатыми веществами для диверсионных целей (в этом районе имеются калийные разработки, где применяются взрывчатые вещества для подрыва пород).

На основе этих показаний следствием была вскрыта особая диверсионная группа на Калушском калийном комбинате, которая занималась хищениями взрывчатых веществ и подготовкой к совершению диверсионных актов. Так, проведенным на месте обыском на Калушском калийном комбинате были обнаружены и изъяты аммонит, детонаторы, бикфордов шнур (дело выделено в особое производство).

Следствием также установлено, что члены этой организации готовили террористический акт над депутатом Верховного Совета УССР (дело выделено в особое производство).

Следствием по данному делу установлено:

1. В октябре месяце 1939 года в гор. Львове **ВЫШИНСКИЙ Ян**, он же **ЛЕНЦИНСКИЙ Роман** Адамович, встретился со своим знакомым – бывшим капитаном польской армии **БЕРНАЦКИМ** Каролом. В процессе беседы последний рассказал **ВЫШИНСКОМУ**, что в гор. Львове существует польская военная повстанческая организация, и предложил ему принять участие в работе этой организации, на что **ВЫШИНСКИЙ** дал свое согласие (том II, л. д. 11, 12).

После оформления вербовки **БЕРНАЦКИЙ** дал задание **ВЫШИНСКОМУ** выехать в гор. Станислав и объединить там все разрозненные польские контрреволюционные организации в единую повстанческую организацию (том II, л. д. 12).

Выполняя указание **БЕРНАЦКОГО**, **ВЫШИНСКИЙ**, он же **ЛЕНЦИНСКИЙ**, в октябре месяце 1939 года приехал в гор. Станислав, где через своего знакомого – капрала бывшей польской армии, активного участника организации – **СТАНЬЧИШИНА** установил связь с руководителем контрреволюционной повстанческой организации – **ЛЕВИЦКИМ** („ЯСТШЕМБЕЦ” – псевдоним) (том II, л. д. 12–13).

В декабре месяце 1939 года **ВЫШИНСКИЙ**, он же **ЛЕНЦИНСКИЙ**, установил связь с одним из руководителей Львовской повстанческой

poczta, telegraf itd.), do zadań których należało paraliżowanie działania tych obiektów w czasie powstania.

Oprócz tego organizacja miała rozwiniętą siatkę szpiegowską, którą kierował specjalny oddział przy obwodowym sztabie powstańczym.

Podczas przesłuchań dowódców obwodowego sztabu powstańczego ujawniono, że sztab powstańczy powierzył rejonowi kałuskiemu zadanie specjalne – zaopatrywanie organizacji w materiały wybuchowe dla celów dywersyjnych (w tym rejonie są wyrobiska potasu, w których wykorzystuje się materiały wybuchowe do wysadzania kopalin).

Na podstawie tych zeznań śledztwo wykryło specjalną grupę dywersyjną w kałuskim kombinacie potasowym zajmującą się kradzieżą materiałów wybuchowych i przygotowaniem do aktów dywersji. I tak, podczas rewizji przeprowadzonej na miejscu w kałuskim kombinacie potasowym znaleziono i skonfiskowano: amonit, detonatory sznur Bickforda (sprawę wydzielono w odrębne postępowanie).

Podczas śledztwa ustalono też, że członkowie tej organizacji przygotowywali zamach terrorystyczny na deputowanego do Rady Najwyższej USRS (sprawę wydzielono w odrębne postępowanie).

Podczas śledztwa w niniejszej sprawie ustalono, co następuje:

1. W październiku 1939 roku w mie[s]cie Lwowie ^c WYSZYŃSKI^c Jan *on-że* LESZCZYŃSKI Roman s. Adama spotkał się ze swoim znajomym – byłym kapitanem Wojska Polskiego – BIERNACKIM Karolem. Podczas rozmowy powiedział *on* WYSZYŃSKIEMU, że w mie[s]cie Lwowie działa polska wojskowa organizacja powstańcza i zaproponował mu włączenie się w działania tej organizacji, na co WYSZYŃSKI zgodził się (tom II, k.s. 11, 12).

Po zwerbowaniu WYSZYŃSKIEGO BIERNACKI polecił mu wyjechać do mie[s]ta Stanisławowa i scalić tam wszystkie rozproszone polskie organizacje kontrewolucyjne w jedną organizację powstańczą (tom II, k.s. 12).

Wykonując polecenie BIERNACKIEGO, WYSZYŃSKI *on-że* LESZCZYŃSKI w październiku 1939 roku pojechał do mie[s]ta Stanisławowa, gdzie przez swojego znajomego – kaprała byłego Wojska Polskiego, aktywnego członka organizacji – STANCZYŚZYNĄ nawiązał kontakt z dowódcą kontrewolucyjnej organizacji powstańczej – LEWICKIM („JASTRZĘBIEC” – pseudonim) (tom II, k.s. 12–13).

W grudniu 1939 roku WYSZYŃSKI *on-że* LESZCZYŃSKI nawiązał kontakt z jednym z dowódców lwowskiej organizacji powstańczej – SZUMOWSKIM Bartkiem²⁵, od którego otrzymał zadanie: utworzyć takie same organizacje powstańcze we wszystkich rejonach obwodu stanisławowskiego [i] zorganizować przy sztabie organizacji powstańczej oddział

организации – ШУМОВСКИМ Бартеком²⁵, от которого получил задание: создать аналогичные повстанческие организации во всех районах Станиславской области; организовать при штабе повстанческой организации разведывательный отдел для проведения шпионской деятельности на территории Станиславской области (том II, л.д. 79–81, 83, 134, 295–296, том VII, л.д. 83, 92, 95).

Во исполнение указания ШУМОВСКОГО, ВЫШИНСКИЙ, он же ЛЕЩИНСКИЙ, создал при штабе разведывательный отдел, для работы в котором привлек ^вМАРЦИНОВСКОГО^в Павла Ивановича (том II, л.д. 83, 137, 395–396).

Разведывательный отдел повстанческого штаба, руководимый ВЫШИНСКИМ, он же ЛЕЩИНСКИЙ, и МАРЦИНОВСКИМ Павлом занимался сбором шпионских сведений, главным образом, о Красной Армии и важнейших стратегических и государственных объектах народного хозяйства, которые через своего руководителя разведывательного отдела центрального повстанческого штаба во Львове – ШУМОВСКОГО Бартека ВЫШИНСКИЙ передавал в разведывательные органы за границу (том II, л.д. 86, 88–89, 92–93, 379–381, 432, 437, 438).

На основе директивы центра повстанческой организации ВЫШИНСКИЙ, он же ЛЕЩИНСКИЙ, наметил для диверсий объекты народного хозяйства: бензинохранилище на аэродроме и др. (том II, л.д. 115, 159, 251–253, 272, 378).

Являясь одним из руководителей областного повстанческого штаба и возглавляя одновременно разведывательный отдел штаба, ВЫШИНСКИЙ, он же ЛЕЩИНСКИЙ, и МАРЦИНОВСКИЙ Павел разработали план вооруженного восстания, положив в основу собранные ими через шпионскую сеть сведения о частях Красной Армии и стратегических объектах народного хозяйства. В этом разработанном ими плане было предусмотрено совершение террористических актов над руководящими работниками партийно-советских организаций, командным составом РККА и работниками НКВД (том II, л.д. 107, 127, 208–209, 423).

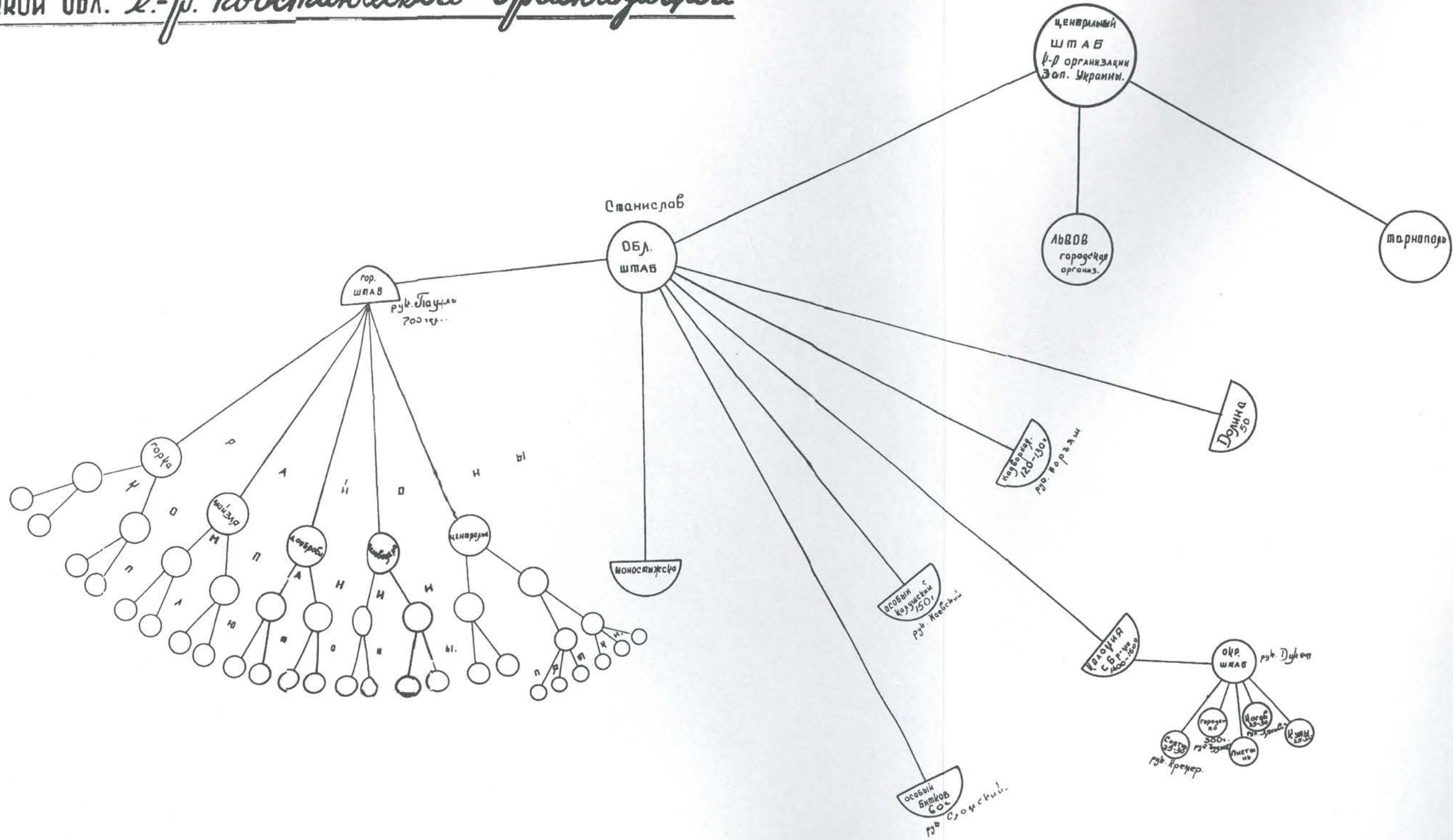
2. МАРЦИНОВСКИЙ Павел Иванович в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован в декабре месяце 1939 года ШУМОВСКИМ Бартеком, от которого получил задание по вербовке новых членов в эту организацию (том II, л.д. 395).

В дальнейшем МАРЦИНОВСКИЙ Павел был привлечен ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, для работы в качестве руководителя разведывательного отдела повстанческого штаба.

Выполняя указание ШУМОВСКОГО и ВЫШИНСКОГО, МАРЦИНОВСКИЙ Павел привлек для работы в разведывательном отделе контрреволюционной повстанческой организации ВОЙЦЕХОВСКОГО

СНОВИДА

Станиславской обл. к-р. повстанческой организации

Schemat Okręgu ZWZ Stanisławów opracowany przez NKWD

wywiadowczy w celu prowadzenia działalności szpiegowskiej na terenie obwodu stanisławowskiego (tom II, k.s. 79–81, 83, 134, 295–296, tom VII, k.s. 83, 92, 95).

Wykonując polecenia SZUMOWSKIEGO, WYSZYŃSKI *on-że* LESZCZYŃSKI utworzył przy sztabie oddział wywiadowczy i wciągnął do pracy w nim ^cMARCINOWSKIEGO^c Pawła s. Jana (tom II, k.s. 83, 137, 395–396).

Oddział wywiadowczy sztabu powstańczego, kierowany przez WYSZYŃSKIEGO *on-że* LESZCZYŃSKI i MARCINOWSKIEGO Pawła, zajmował się zbieraniem informacji szpiegowskich, dotyczących przede wszystkim Armii Czerwonej oraz ważniejszych obiektów strategicznych i państwowych gospodarki narodowej, które przez SZUMOWSKIEGO Bartka, szefa oddziału wywiadowczego centralnego sztabu powstańczego we Lwowie, WYSZYŃSKI przekazywał organom wywiadowczym za granicę (tom II, k.s. 86, 88–89, 92–93, 379–381, 432, 437, 438).

Na podstawie wytycznych centrum organizacji powstańczej WYSZYŃSKI *on-że* LESZCZYŃSKI wytypował obiekty gospodarki narodowej do [dokonania aktów] dywersji: zbiorniki z benzyną na lotnisku i in[ne] (tom II, k.s. 115, 159, 251–253, 272, 378).

Wchodząc w skład dowództwa obwodowego sztabu powstańczego i jednocześnie stojąc na czele oddziału wywiadowczego sztabu, WYSZYŃSKI *on-że* LESZCZYŃSKI i MARCINOWSKI Paweł, opierając się na zebranych przez siatkę szpiegowską informacjach o jednostkach Armii Czerwonej i strategicznych obiektach gospodarki narodowej, opracowali plan powstania zbrojnego. W opracowanym przez nich planie przewidywano dokonywanie zamachów terrorystycznych na osoby należące do kierownictwa organizacji partyjnych i sowieckich, kadry dowódczej RKKa i na funkcjonariuszy NKWD (tom II, k.s. 107, 127, 208–209, 423).

2. MARCINOWSKI Paweł s. Jana został zwerbowany w grudniu 1939 roku do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez SZUMOWSKIEGO Bartka, od którego otrzymał zadanie werbowania nowych członków do tej organizacji (tom II, k.s. 395).

Potem MARCINOWSKI Paweł został wciągnięty przez WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI Roman do pracy jako dowódca oddziału wywiadowczego sztabu powstańczego.

Wykonując zadania SZUMOWSKIEGO i WYSZYŃSKIEGO, MARCINOWSKI Paweł wciągnął do pracy w oddziale wywiadowczym kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej WOJCIECHOWSKIEGO Jana²⁶, TERLIKIEWICZA Bogusława²⁷ i PIOTROWSKIEGO Wiesława, którym polecił utworzyć z powstańców grupy wywiadowcze w celu zbierania informacji szpiegowskich, co uczynili (tom II, k.s. 102, 119, 126, 374–377).

Яна²⁶, ТЕРЛИКЕВИЧА Богуслава²⁷ и ПЕТРОВСКОГО Веслава, которым поручил создать разведывательные группы из повстанцев для сбора шпионских сведений, что ими и было сделано (том II, л.д. 102, 119, 126, 374–377).

МАРЦИНОВСКИМ Павлом через своих разведчиков были установлены адреса командного состава РККА, работников НКВД и руководящего состава партийных и советских органов, для того чтобы в момент [начала] восстания организовать физическое уничтожение этого контингента людей по домам (том II, л.д. 126, 384–385, 107).

3. МАРЦИНОВСКИЙ Теодор Матеушевич завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в конце января 1940 года активным участником данной организации ДОБРОВОЛЬСКИМ (том III, л.д. 22).

МАРЦИНОВСКИЙ Теодор являлся руководителем контрреволюционной повстанческой организации района „Горки” гор. Станислава (том III, л.д. 41; том II, л.д. 27, 41, 122).

Кроме того, он проводил вербовку новых членов в контрреволюционную повстанческую организацию. Так, им лично были завербованы: ШАНЕЛЬ Ян, ^вЛАГАН Ян^в, СТРОЙНЫЙ (том III, л.д. 27, 41, 63, 95; том IV, л.д. 218, 219; том VII, л.д. 63–65).

Вместе с руководителем повстанческой организации ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, разработывал и обсуждал план восстания (том II, л.д. 210).

4. ПЕТРОВСКИЙ Веслав Теофилович с января месяца 1940 г. являлся участником контрреволюционной повстанческой организации.

Руководством этой организации – ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, и МАРЦИНОВСКИМ Павлом был назначен руководителем разведывательной группы (том IV, л.д. 173, 175–177, 217–218; том II, л.д. 376–377, 379).

Выполняя полученные задания, ПЕТРОВСКИЙ завербовал в данную организацию КОЗЛОВСКОГО Казимира, КОЗЛОВСКУЮ Марию и СМЕНДА – дежурного по станции и через КОЗЛОВСКОГО и СМЕНДА собирал шпионские сведения по железной дороге, которые пересылал ВЫШИНСКОМУ и МАРЦИНОВСКОМУ с КОЗЛОВСКОЙ Марией (том IV, л.д. 190–191, 212, 216).

5. КЕНДЗЕР Михаил Петрович, будучи враждебно настроен к советской власти, в ноябре месяце 1939 года, через ученика 17-й школы МУРАВЕЦКОГО, установил связь с руководителем повстанческой организации ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман (том II, л.д. 191, 192, 193, 198–199).

Связавшись с ВЫШИНСКИМ, КЕНДЗЕР стал проводить вербовочную работу. Им – КЕНДЗЕРОМ, были завербованы

MARCINOWSKI Paweł ustalił przez swoich wywiadowców adresy kadry dowódczej RKKA, funkcjonariuszy NKWD oraz kierownictwa organów partyjnych i sowieckich po to, by w chwili [wybuchu] powstania zorganizować fizyczną likwidację tej grupy ludzi w ich domach (tom II, k.s. 126, 384–385, 107).

3. MARCINOWSKI Teodor s. Mateusza został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej pod koniec stycznia 1940 roku przez aktywnego członka tej organizacji – DOBROWOLSKIEGO (tom III, k.s. 22).

MARCINOWSKI Teodor był dowódcą kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej rejonu „Górka” mias[ta] Stanisławowa (tom III, k.s. 41; tom II, k.s. 27, 41, 122).

Ponadto prowadził werbunek nowych członków do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Przez niego zostali zwerbowani osobiście: SZANIEL Jan, ^cŁAGAN Jan^c i STROJNY (tom III, k.s. 27, 41, 63, 95; tom IV, k.s. 218, 219; tom VII, k.s. 63–65).

Razem z dowódcą organizacji powstańczej WYSZYŃSKIM Janem *on-że* LESZCZYŃSKI Roman opracowywał i omawiał plan powstania (tom II, k.s. 210).

4. PIOTROWSKI Wiesław s. Teofila od stycznia 1940 r. był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

Przez kierownictwo tej organizacji – WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI Roman i MARCINOWSKIEGO Pawła został mianowany dowódcą grupy wywiadowczej (tom IV, k.s. 173, 175–177, 217–218; tom II, k.s. 376–377, 379).

Wykonując powierzone zadania, PIOTROWSKI zwerbował do organizacji KOZŁOWSKIEGO Kazimierza, KOZŁOWSKĄ Marię oraz dyżurnego ruchu SMIENDĘ i przez KOZŁOWSKIEGO oraz SMIENDĘ zbierał na kolei informacje szpiegowskie, które przesyłał WYSZYŃSKIEMU i MARCINOWSKIEMU przez KOZŁOWSKĄ Marię (tom IV, k.s. 190–191, 212, 216).

5. KĘDZIOR Michał s. Piotra, będąc wrogo nastawionym do władzy sowieckiej, w listopadzie 1939 roku, przez ucznia szkoły nr 17 MURAWIECKIEGO nawiązał kontakt z dowódcą organizacji powstańczej WYSZYŃSKIM Janem *on-że* LESZCZYŃSKI Roman (tom II, k.s. 191, 192, 193, 198–199).

Po skontaktowaniu się z WYSZYŃSKIM KĘDZIOR zaczął prowadzić działalność werbunkową. KĘDZIOR zwerbował do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej TERLIKIEWICZA Bogusława, WOJCIECHOWSKIEGO Jana i innych, którym powierzył zadanie prowadzenia działalności

в контрреволюционную повстанческую организацию ТЕРЛИКЕВИЧ Богуслав, ВОЙЦЕХОВСКИЙ Ян и другие, которым он дал задание заняться шпионской работой (том VI, л.д. 171–172, 202, 204, 230–239, 221, 243; том VII, л.д. 71–75).

По приезде руководителя контрреволюционной организации в гор. Станислав – БЕЛЬСКОГО²⁸, КЕНДЗЕР возглавил руководство контрреволюционной пропагандой среди молодежи (том VI, л.д. 211–214, 226–228, 243, 175–179; том II, л.д. 192–193).

После ареста руководителей повстанческой организации КЕНДЗЕР возглавлял организацию и продолжил контрреволюционную деятельность (том VI, л.д. 215–219, 236, 241, 237–238).

6. ОЖЕХОВСКИЙ Станислав Иосифович с декабря месяца 1939 года принимал активное участие в контрреволюционной повстанческой организации. По заданию ВОЙЦЕХОВСКОГО Яна проводил работу по сбору шпионских сведений о Красной Армии и по телеграфу, которые затем передавал ВОЙЦЕХОВСКОМУ (том V, л.д. 34–53, 23; т. II, л.д. 432–433).

7. ФРИГАУФ Марьян Францишкович в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован в конце декабря месяца 1939 года ВОЙЦЕХОВСКИМ Яном, от которого получил задание заняться сбором шпионских сведений о Красной Армии.

Во исполнение полученных заданий, ФРИГАУФ систематически проводил наблюдение за передвижением частей Красной Армии, о чем доносил ВОЙЦЕХОВСКОМУ Яну (том V, л.д. 4–9, 11, 13–53, 23).

8. ХМЕЛЕВСКИЙ Эдвард Эмильевич в январе м-це 1940 г. ВОЙЦЕХОВСКИМ Яном был завербован в повстанческую контрреволюционную организацию, от которого получил задание проводить работу по сбору шпионских сведений о Красной Армии, что им и делалось (том V, л.д. 20–25–27, 11, 30, 57, 43, 48, 6).

9. КОПЕЙЧУК Аделя Ивановна в контрреволюционную повстанческую организацию была завербована в феврале м-це 1940 года ВОЙЦЕХОВСКИМ Яном и включена в разведывательную группу (том V, л.д. 59–62).

Квартира КОПЕЙЧУК являлась конспиративной для разведывательной группы повстанческой организации; у нее на квартире проводились нелегальные совещания участников организации, занимавшихся шпионажем, в которых она принимала участие (том V, л.д. 59–62, 64, 70–74).

10. ЛАГАН Ян Яцкович в контрреволюционную повстанческую организацию завербован в феврале м-це 1940 года МАРЦИНОВСКИМ Теодором, от которого получил задание проводить вербовку

szpiegowskiej (tom VI, k.s. 171–172, 202, 204, 230–239, 221, 243; tom VII, k.s. 71–75).

Po przyjeździe do mias[ta] Stanisławowa dowódcy organizacji kontrrewolucyjnej BIELSKIEGO²⁸ KĘDZIOR kierował propagandą kontrrewolucyjną wśród młodzieży (tom VI, k.s. 211–214, 226–228, 243, 175–179; tom II, k.s. 192–193).

Po aresztowaniu dowódców organizacji powstańczej KĘDZIOR stanął na jej czele i kontynuował kontrrewolucyjną działalność (tom VI, k.s. 215–219, 236, 241, 237–238).

6. ORZECZOWSKI Stanisław s. Józefa od grudnia 1939 roku brał aktywny udział w [działaniach] kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Na polecenie WOJCIECHOWSKIEGO Jana zbierał szpiegowskie informacje o Armii Czerwonej i telegrafii, które potem przekazywał WOJCIECHOWSKIEMU (tom V, k.s. 34–53, 23; t. II, k.s. 432–433).

7. FRIGAUF Marian s. Franciszka został zwербowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej pod koniec grudnia 1939 roku przez WOJCIECHOWSKIEGO Jana, od którego otrzymał zadanie zajęcia się zbieraniem informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej.

W ramach wykonywania powierzonych mu zadań FRIGAUF prowadził systematyczną obserwację ruchów oddziałów Armii Czerwonej i meldował o tym WOJCIECHOWSKIEMU Janowi (tom V, k.s. 4–9, 11, 13–53, 23).

8. CHMIELEWSKI Edward s. Emila w styczniu 1940 r. został zwербowany do powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej przez WOJCIECHOWSKIEGO Jana, od którego otrzymał zadanie zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej, co wykonywał (tom V, k.s. 20–25–27, 11, 30, 57, 43, 48, 6).

9. KOPIEJCZUK Adela c. Jana została zwербowana do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez WOJCIECHOWSKIEGO Jana i przydzielona do grupy wywiadowczej (tom V, k.s. 59–62).

Mieszkanie KOPIEJCZUK było lokalem konspiracyjnym grupy wywiadowczej organizacji powstańczej; w jej mieszkaniu odbywały się nielegalne narady członków organizacji prowadzących działania szpiegowskie, w których również brała udział (tom V, k.s. 59–62, 64, 70–74).

10. ŁAGAN Jan s. Jacka został zwербowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez MARCINOWSKIEGO Teodora, od którego otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych osób do tej organizacji powstańczej (tom III, k.s. 109–110).

Wykonując zadanie MARCINOWSKIEGO Teodora, ŁAGAN Jan zwərbował do organizacji powstańczej CZTERNASTKA (tom III, k.s. 110).

новых членов в данную повстанческую организацию (том III, л.д. 109–110).

Выполняя задание МАРЦИНОВСКОГО Теодора, ЛАГАН Ян завербовал в повстанческую организацию ЧТЕРНАСТЕК (том III, л.д. 110).

ЛАГАН Ян являлся руководителем одного из районов повстанческой организации гор. Станислава (том IV, л.д. 219–220; том VII, л.д. 62–66; том II, л.д. 135).

11. ЯКУБОВСКИЙ Тадей Игнатьевич завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в декабре месяце 1939 года ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, и ПАУЛЬО Каролем. От последних получил задание подбирать и вербовать в повстанческую организацию новых членов (том III, л.д. 128–129).

Во исполнение полученных заданий, ЯКУБОВСКИМ были завербованы в повстанческую организацию ВЕЛИЧКОВСКИЙ Александр, МЕНЗОБРОДСКИЙ Станислав и БИТОМСКИЙ Казимир, которым в свою очередь поручил вербовку других членов в организацию (том III, л.д. 139–140, 143, 147).

В дальнейшем ЯКУБОВСКИЙ был назначен руководителем повстанческого района „центра” гор. Станислава (том II, л.д. 22, 150).

12. СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК Мечислав Мечиславович, в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, в декабре месяце 1939 года, по заданию которого выполнял роль связного между ВЫШИНСКИМ и руководителями периферийных повстанческих организаций (Коломия, Стрий, Калуш) (том II, л.д. 74, 76–77, 87–89; том III, л.д. 188, 217–218; том IV, л.д. 275–277, 129).

По заданию ВЫШИНСКОГО, он же ЛЕЩИНСКИЙ, СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, ездил в январе месяце 1940 года в гор. Коломию к руководителю коломийской повстанческой организации – ДУКЕТУ²⁹ за сведениями о состоянии организации и движении частей Красной Армии; вторично к нему же СКОВРОНСКИЙ ездил для передачи денег на нужды повстанческой организации. Кроме того, СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, ездил в Калуш к БАЛАБУШИНСКОМУ для связи последнего в контрреволюционной деятельности с ВЫШИНСКИМ, он же ЛЕЩИНСКИЙ (том III, л.д. 188–189; том II, л.д. 74, 86–89, 105).

18 марта 1940 года СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, совместно с ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, и другими пытался нелегально уйти за кордон, но был задержан погранотрядом НКВД (том III, л.д. 181; том IV, л.д. 245–246).

13. ПЕТЛИК, он же ЯНИГА Тадеуш Валентинович, в повстанческую организацию был завербован ВЫШИНСКИМ Яном, он же

ŁAGAN Jan był dowódcą jednego z rejonów organizacji powstańczej mias[ta] Stanisławowa (tom IV, k.s. 219–220; tom VII, k.s. 62–66; tom II, k.s. 135).

11. JAKUBOWSKI Tadeusz s. Ignacego został zwербowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w grudniu 1939 roku przez WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI Roman i PAULO Karola. Otrzymał on od nich zadanie wyszukiwania i werbowania nowych członków do organizacji powstańczej (tom III, k.s. 128–129).

Wykonując powierzone zadania, JAKUBOWSKI zwербował do organizacji powstańczej WIELICZKOWSKIEGO Aleksandra, MIENZO-BRODSKIEGO Stanisława i BITOMSKIEGO Kazimierza, którym z kolei powierzył werbowanie do organizacji następnych osób (tom III, k.s. 139–140, 143, 147).

Potem JAKUBOWSKI został mianowany dowódcą powstańczego rejonu „centrum” mias[ta] Stanisławowa (tom II, k.s. 22, 150).

12. SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK Mieczysław s. Mieczysława został zwербowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI Roman w grudniu 1939 roku. Na jego polecenie pełnił funkcję łącznika między WYSZYŃSKIM a dowódcami organizacji powstańczych na prowincji (Kołomyja, Stryj, Kałusz) (tom II, k.s. 74, 76–77, 87–89; tom III, k.s. 188, 217–218; tom IV, k.s. 275–277, 129).

Na polecenie WYSZYŃSKIEGO *on-że* LESZCZYŃSKI, SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK wyjeżdżał w styczniu 1940 roku do mias[ta] Kołomyi do dowódcy kołomyjskiej organizacji powstańczej – DUKIETA²⁹ po informacje o stanie organizacji i ruchach oddziałów Armii Czerwonej; do niego jeździł również SKOWROŃSKI powtórnie, żeby przekazać pieniądze na potrzeby organizacji powstańczej. Oprócz tego SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK wyjeżdżał do Kałusza do BAŁABUSZYŃSKIEGO w celu skontaktowania go z WYSZYŃSKIM *on-że* LESZCZYŃSKI w związku z kontrrewolucyjną działalnością (tom III, k.s. 188–189; tom II, k.s. 74, 86–89, 105).

18 marca 1940 roku SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK razem z PIETLIKIEM *on-że* JANIGA i innymi starał się nielegalnie uciec za granicę, ale został zatrzymany przez oddział pogran[iczny] NKWD (tom III, k.s. 181; tom IV, k.s. 245–246).

13. PIETLIK *on-że* JANIGA Tadeusz s. Walentego został zwербowany do organizacji powstańczej w styczniu 1940 roku przez WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI, na polecenie którego pełnił funkcję łącznika między WYSZYŃSKIM a innymi dowódcami organizacji powstańczej. I tak, na polecenie WYSZYŃSKIEGO, PIETLIK *on-że* JANIGA

ЛЕЩИНСКИЙ, в январе месяце 1940 года, по заданию которого выполнял роль связного между ВЫШИНСКИМ и другими руководителями повстанческой организации. Так, по заданию ВЫШИНСКОГО, ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, ездил дважды в гор. Львов к руководителям центрального повстанческого штаба по делам повстанческой организации и в гор. Рогатин – к руководителю районной повстанческой организации на связь (том III, л.д. 219–220, 193; том II, л.д. 265–266, 104; том VI, л.д. 153, 275–277).

Кроме того, ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, пытался нелегально уйти за границу вместе со СКОВРОНСКИМ, он же БУДЯШЕК, 18-го марта 1940 г., но был задержан погранотрядом НКВД (том VI, л.д. 245–246; том III, л.д. 181).

ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, помимо связи с руководителем Станиславской повстанческой организации – ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, имел также непосредственную связь с одним из руководителей Львовской повстанческой организации „НЕРОНОМ” (том VI, л.д. 281; том III, л.д. 191; том II, л.д. 263–265, 155).

14. ЗАМОЙСКИЙ Антон Юзефович в повстанческую контрреволюционную организацию был завербован в декабре месяце 1939 г. участниками Львовской повстанческой организации – ЛИСС и ЭМИЛЕМ, от которых получил задание организовать у себя явочную квартиру для повстанческой организации и выполнять роль связного между руководителем данной организации и другими участниками организации (том V, л.д. 120–121).

Выполняя указания, полученные от ЛИСС и ЭМИЛЯ, ЗАМОЙСКИЙ организовал у себя конспиративную квартиру и проводил встречи руководителей повстанческой организации с другими участниками этой организации и приезжавшими представителями Львовской организации (том V, л.д. 122–124, 136–138; том II, л.д. 135–136, 194–195).

У ЗАМОЙСКОГО на квартире хранились секретные документы руководителей повстанческой организации. Кроме того, сам ЗАМОЙСКИЙ снабжал отдельных лиц фальшивыми документами (том V, л.д. 124; том II, л.д. 136).

15. ГОШОВСКИЙ Роман Владимирович в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован в марте месяце 1940 г. ЛЕНЬ Казимиром (том VI, л.д. 14–15).

ГОШОВСКИЙ по заданию руководителей повстанческой организации выполнял роль связного, используя для этой цели свою квартиру (том VI, л.д. 7–8, 10, 15; том VI, л.д. 6–17; том II, л.д. 101–102, 279).

dwukrotnie wyjeżdżał na kontakt do mias[ta] Lwowa do dowódców centralnego sztabu powstańczego w sprawach organizacji powstańczej i do mias[ta] Rohatyna – do dowódcy rejonowej organizacji powstańczej (tom III, k.s. 219–220, 193; tom II, k.s. 265–266, 104; tom VI, k.s. 153, 275–277).

Ponadto PIETLIK *on-że* JANIGA starał się 18 marca 1940 r. nielegalnie uciec za granicę razem ze SKOWROŃSKIM *on-że* BUDZIASZEK, ale został zatrzymany przez oddział pogran[iczny] NKWD (tom VI, k.s. 245–246; tom III, k.s. 181).

PIETLIK *on-że* JANIGA, oprócz kontaktów z dowódcą stanisławowskiej organizacji powstańczej – WYSZYŃSKIM Janem *on-że* LESZCZYŃSKI Roman, miał też bezpośredni kontakt z jednym z dowódców lwowskiej organizacji powstańczej „NERONEM” (tom VI, k.s. 281; tom III, k.s. 191; tom II, k.s. 263–265, 155).

14. ZAMOJSKI Antoni s. Józefa został zwerbowany do powstańczej organizacji kontrrewolucyjnej w grudniu 1939 r. przez członków lwowskiej organizacji powstańczej – LISSA i EMILA, od których otrzymał zadanie zorganizowania u siebie lokalu kontaktowego dla organizacji powstańczej i pełnienia funkcji łącznika między dowódcą a innymi członkami tej organizacji (tom V, k.s. 120–121).

Wykonując polecenia otrzymane od LISSA i EMILA, ZAMOJSKI zorganizował u siebie lokal konspiracyjny i prowadził spotkania dowódców organizacji powstańczej z innymi członkami tej organizacji oraz z przyjeżdżającymi przedstawicielami organizacji lwowskiej (tom V, k.s. 122–124, 136–138; tom II, k.s. 135–136, 194–195).

W mieszkaniu ZAMOJSKIEGO przechowywane były tajne dokumenty dowódców organizacji powstańczej. Oprócz tego ZAMOJSKI zaopatrywał poszczególne osoby w fałszywe dokumenty (tom V, k.s. 124; tom II, k.s. 136).

15. GOSZOWSKI Roman s. Włodzimierza został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w marcu 1940 r. przez LENIA Kazimierza (tom VI, k.s. 14–15).

GOSZOWSKI na polecenie dowództwa organizacji powstańczej pełnił funkcję łącznika, wykorzystując do tego celu swoje mieszkanie (tom VI, k.s. 7–8, 10, 15; tom VI, k.s. 6–17; tom II, k.s. 101–102, 279).

^d16. CZECHOWSKI Adam s. Juliana od marca 1940 roku był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, do której został zwerbowany przez niejakiego „CZESŁAWA” (tom V, k.s. 133–134).

Będąc członkiem organizacji, o której mowa, CZECHOWSKI otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji

16. ЧЕХОВСКИЙ Адам Юлианович с марта месяца 1940 года являлся активным участником контрреволюционной повстанческой организации, в которую был завербован неким „ЧЕСЛАВОМ” (том V, л.д. 133–134).

Являясь участником данной организации, ЧЕХОВСКИЙ получил задание производить вербовку новых членов в повстанческую организацию, что им и было выполнено. Им лично были завербованы в повстанческую организацию МАЙШАК Юзеф, СВИКЛИНСКИЙ, РЫБИЦКИЙ и др. (том V, л.д. 134–135).^Г

Помимо этого, ЧЕХОВСКИЙ являлся одним из руководителей повстанческой группы (том V, л.д. 89–93, 95–96, 85; том II, л.д. 153, 204–205).

17. ЦИПРИШЕВСКАЯ Антонина Брониславна в октябре месяца 1939 года была завербована в контрреволюционную польскую повстанческую организацию одним из ее руководителей – БЕНЬКОВСКИМ (том VI, л.д. 42–44).

ЦИПРИШЕВСКАЯ, являясь активной участницей этой организации, проводила работу по снабжению офицеров бывшей польской армии документами и организовывала нелегальную переправу их за границу в польские легионы СИКОРСКОГО (том IV, л.д. 106, 122–123; том II, л.д. 168–169; том VI, л.д. 43–45, 47–48, 63–64).

По переправочной работе поддерживала тесный контакт с Львовской повстанческой организацией (том VI, л.д. 43–45, 47–48, 63–64).

Кроме того, ЦИПРИШЕВСКАЯ проводила вербовку новых членов в повстанческую организацию. Так, ею лично был завербован в данную организацию ДОРОЗИНСКИЙ Ян и другие (том VI, л.д. 103–105, 151).

18. ВАЙС Эмма Казимировна с ноября месяца 1939 года принимала активное участие в работе контрреволюционной повстанческой организации, в которую была завербована бывшим вице-президентом гор. Станислава – БЕНЬКОВСКИМ, по заданию которого выполняла роль связной между ним, БЕНЬКОВСКИМ, ЦИПРИШЕВСКОЙ Антониной и другими участниками организации (том VI, л.д. 105–112; том VI, л.д. 65, 113–118).

19. ШМИДТ Вячеслава Леоновна, с февраля м-ца 1940 г. принимала активное участие в работе контрреволюционной повстанческой организации. Была связана по контрреволюционной работе с одним из руководителей повстанческой организации „СЕВЕРИНЫМ”, по заданию которого выполняла роль связной (том IV, л.д. 33–34, 38–39).

Помимо этого, она переносила оружие от „СЕВЕРИНА” к другому участнику организации – ЯСНИКОВСКОМУ (том IV, л.д. 38, 42-а).

powstańczej i je wykonywał. Sam zwerbował do organizacji powstańczej MAJSZAKA Józefa, SWIKLIŃSKIEGO, RYBICKIEGO i in[nych] (tom V, k.s. 134–135).^d

Ponadto CZECHOWSKI był jednym z dowódców grupy powstańczej (tom V, k.s. 89–93, 95–96, 85; tom II, k.s. 153, 204–205).

17. CYPRYSZEWSKA Antonina c. Bronisława w październiku 1939 roku została zwerbowana do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej przez jednego z jej dowódców – BIENKOWSKIEGO (tom VI, k.s. 42–44).

CYPRYSZEWSKA, będąc aktywną członkinią tej organizacji, prowadziła działania mające na celu zaopatrywanie oficerów byłego Wojska Polskiego w dokumenty oraz organizowała ich nielegalne przerzuty przez granicę do polskich legionów SIKORSKIEGO (tom IV, k.s. 106, 122–123; tom II, k.s. 168–169; tom VI, k.s. 43–45, 47–48, 63–64).

W związku z tą działalnością utrzymywała ścisły kontakt z lwowską organizacją powstańczą (tom VI, k.s. 43–45, 47–48, 63–64).

Ponadto CYPRYSZEWSKA prowadziła werbunek nowych członków do organizacji powstańczej. Na przykład, przez nią został zwerbowany do tej organizacji DOROZIŃSKI Jan i inni (tom VI, k.s. 103–105, 151).

18. WAYS Emma c. Kazimierza od listopada 1939 roku brała aktywny udział w działalności kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, do której została zwerbowana przez byłego wiceprezydenta mias[ta] Stanisławowa – BIENKOWSKIEGO, na polecenie którego pełniła funkcję łączniczki między BIENKOWSKIM, CYPRYSZEWSKĄ Antoniną i innymi członkami organizacji (tom VI, k.s. 105–112; tom VI, k.s. 65, 113–118).

19. SZMIDT Wiaczesława c. Leona od lutego 1940 r. brała aktywny udział w działalności kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. W związku z kontrrewolucyjną działalnością miała powiązania z jednym z dowódców organizacji powstańczej „SEWERYNEM”, na polecenie którego pełniła funkcję łączniczki (tom IV, k.s. 33–34, 38–39).

Oprócz tego przenosiła też broń od „SEWERYNA” do innego członka organizacji – JASNIKOWSKIEGO (tom IV, k.s. 38, 42-a).

20. GOŁĘBIEWSKA Zofia c. Kazimierza została zwerbowana do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez „SEWERYNA” w lutym 1940 roku i jako lekarz otrzymała od niego zadanie przygotowania pielęgniarek, które w czasie powstania będą mogły udzielać powstańcom pomocy medycznej (tom IV, k.s. 4–10, 16–17; tom II, k.s. 454).

Wykonując otrzymane zadanie, GOŁĘBIEWSKA zorganizowała kursy, podczas których przygotowywała sanitariuszki dla organizacji powstańczej (tom VI, k.s. 96–99; tom II, k.s. 170–171).

20. ГОЛУМБЕВСКАЯ Софья Казимировна в феврале месяце 1940 года была завербована в контрреволюционную повстанческую организацию „СЕВЕРИНЫМ” и, как врач, получила от него задание по подготовке медицинских сестер, которые в момент восстания должны были оказать повстанцам медицинскую помощь (том IV, л.д. 4–10, 16–17; том II, л.д. 454).

Во исполнение полученного задания, ГОЛУМБЕВСКАЯ организовала курсы, на которых готовила кадры медсестер для повстанческой организации (том VI, л.д. 96–99; том II, л.д. 170–171).

21. КОЗЛОВСКАЯ Мария Казимировна в повстанческую организацию была завербована ПЕТРОВСКИМ Веславом – активным участником повстанческой организации, руководителем разведгруппы – для выполнения обязанностей связной между ним ПЕТРОВСКИМ и руководителем разведки МАРЦИНОВСКИМ Павлом, что КОЗЛОВСКАЯ и выполняла (том VII, л.д. 2–6; том II, л.д. 365; том IV, л.д. 216–217).

22. СВИДЕРСКИЙ Зигмунт-Ромуальд Тадеушевич с ноября месяца 1939 года являлся участником контрреволюционной повстанческой организации, в которую был завербован ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ, от которого получил задание проводить вербовку новых членов в организацию (том V, л.д. 87–88; 204–206 – том II).

Выполняя полученное задание, СВИДЕРСКИЙ в контрреволюционную повстанческую организацию завербовал МУРАВЕЦКОГО Е. И.

Кроме того, СВИДЕРСКИЙ являлся связным между ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, и другими руководителями данной повстанческой организации (том V, л.д. 88–93, 98–101; том II, л.д. 199–201).

23. МАРЕЦКАЯ Сдислава Каролевна с момента установления советской власти на территории Западной Украины скрывала у себя на квартире бывших офицеров польской армии, а затем через проводников направляла их нелегально за границу.

Кроме того, МАРЕЦКАЯ долгое время скрывала в своей квартире участников контрреволюционной повстанческой организации: ПЕТЛИКА, он же ЯНИГА, Тадеуша Валентиновича; СКОВРОНСКОГО, он же БУДЯШЕК, Мечислава Мечиславовича и др. (том VI, л.д. 288, 295; том IV, л.д. 64, 48, 53).

МАРЕЦКАЯ знала о том, что ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, Тадеуш Валентинович и СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, Мечислав Мечиславович – проживали по фальшивым документам, а также снабжали таковыми и других лиц, в чем им оказывала содействие (том VI, л.д. 101–103; том IV, л.д. 60, 46–47, 49).

21. KOZŁOWSKA Maria c. Kazimierza została zwerbowana do organizacji powstańczej przez PIOTROWSKIEGO Wiesława – aktywnego członka organizacji powstańczej [i] dowódcę grupy wywiad[ow-czej] – do pełnienia obowiązków łączniczki między nim, PIOTROWSKIM, a szefem wywiadu MARCINOWSKIM Pawłem. Obowiązki te KOZŁOWSKA wykonywała (tom VII, k.s. 2–6; tom II, k.s. 365; tom IV, k.s. 216–217).

22. ŚWIDERSKI Zygmunt Romuald s. Tadeusza od listopada 1939 roku był członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, do której został zwerbowany przez WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI, od którego otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji (tom V, k.s. 87–88; 204–206 – tom II).

Wykonując otrzymane zadanie, ŚWIDERSKI zwerbował MURAWIECKIEGO J. I. do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

Ponadto ŚWIDERSKI był łącznikiem między WYSZYŃSKIM Janem *on-że* LESZCZYŃSKI Roman a innymi dowódcami tej organizacji powstańczej (tom V, k.s. 88–93, 98–101; tom II, k.s. 199–201).

23. MARECKA Zdzisława c. Karola, od chwili ustanowienia władzy sowieckiej na terenie Zachodniej Ukrainy ukrywała w swoim mieszkaniu byłych oficerów Wojska Polskiego, a następnie przy pomocy przewodników wyprawiała ich nielegalnie za granicę.

Ponadto MARECKA przez długi czas ukrywała w swoim mieszkaniu członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej: PIETLIKA *on-że* JANIGA Tadeusz s. Walentyna, SKOWROŃSKIEGO *on-że* BUDZIASZEK Mieczysław s. Mieczysława i in[nych] (tom VI, k.s. 288, 295; tom IV, k.s. 64, 48, 53).

MARECKA wiedziała o tym, że PIETLIK *on-że* JANIGA Tadeusz s. Walentego i SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK Mieczysław s. Mieczysława ukrywali się posługując się fałszywymi dokumentami oraz zapatrywali w nie również inne osoby, w czym udzielała im pomocy (tom VI, k.s. 101–103; tom IV, k.s. 60, 46–47, 49).

24. MARCINKOWSKA Bronisława Antonina c. Stanisława od października 1939 roku brała udział w działalności kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, wykonując pewne zadania dowódcy organizacji powstańczej, MARCINOWSKIEGO Pawła, z zakresu łączności (tom IV, k.s. 78–79; tom II, k.s. 447).

Przesłuchani w związku ze sprawą oskarżeni: WYSZYŃSKI J. *on-że* LESZCZYŃSKI R. A., MARCINOWSKI P. J., MARCINOWSKI T. M., PIOTROWSKI W. T., KĘDZIOR M. P., ORZECZOWSKI S. J., FRIGAUF M. F., CHMIELEWSKI E. E., KOPIEJCZUK A. J., ŁAGAN

24. МАРЦИНКОВСКАЯ Бронислава-Антонина Станиславна с октября 1939 года принимала участие в работе контрреволюционной повстанческой организации, выполняя отдельные задания по связи руководителя повстанческой организации – МАРЦИНОВСКОГО Павла (том IV, л.д. 78–79; том II, л.д. 447).

Допрошенные по существу дела, обвиняемые: ВЫШИНСКИЙ Я., он же ЛЕЩИНСКИЙ Р. А., МАРЦИНОВСКИЙ П. И., МАРЦИНОВСКИЙ Т. М., ПЕТРОВСКИЙ В. Т., КЕНДЗЕР М. П., ОЖЕХОВСКИЙ С. И., ФРИГАУФ М. Ф., ХМЕЛЕВСКИЙ Э. Э., КОПЕЙЧУК А. И., ЛАГАН Ян Я., ЯКУБОВСКИЙ Т. И., СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, М. М., ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, Т. В., ЗАМОЙСКИЙ А. Ю., ГОШОВСКИЙ Р.-С. В., ЧЕХОВСКИЙ А. Ю., ЦИПРИШЕВСКАЯ А. Б., ВАЙС Э. К., ШМИДТ В. Л., ГОЛУМБЕВСКАЯ С. К., КОЗЛОВСКАЯ М. К., СВИДЕРСКИЙ З.-Р. Т., МАРЕЦКАЯ С. К., МАРЦИНКОВСКАЯ Б.-А. С. – в предъявленном им обвинении виновными себя признали полностью.

На основании изложенного обвиняются:

1. ВЫШИНСКИЙ Ян, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман Адамович, ^г1910^г г. р., ур[оженец] с. Милянук Варшавского уезда, жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, по специальности агроном, бывший офицер бывш. польской армии, холост, без определенных занятий, ^дпоруч[ик]^д –

в том, что являлся одним из руководителей областного штаба польской военной контрреволюционной повстанческой организации, в котором возглавлял разведывательный отдел.

Разработал план вооруженного восстания, в основу которого положил разоружение частей Красной Армии и террор над командным составом РККА, работниками НКВД и руководящим составом партийно-советских работников.

Подготавливал диверсии на важнейших стратегических объектах, т. е. в пр. пр. ст. ст. 54-2, 54-11, 54-6, 54-8 и 54-9 УК УССР;

2. МАРЦИНОВСКИЙ Павел Иванович – 1909 г. р., урож[енец] ст. Эхо (Китай), жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, студент, холост, офицер бывш. польской армии, без определенных занятий –

в том, что являлся руководителем разведывательного отдела областного штаба польской военной контрреволюционной повстанческой организации.

Разработал совместно с руководителем этой повстанческой организации – ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, план

Jan J., JAKUBOWSKI T. I., SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK M. M., PIETLIK *on-że* JANIGA T. W., ZAMOJSKI A. J., GOSZOWSKI R. S. W., CZECHOWSKI A. J., CYPRYSZEWSKA A. B., WAYS E. K., SZMIDT W. L., GOŁĘBIEWSKA Z. K., KOZŁOWSKA M. K., ŚWIDERSKI Z. R. T., MARECKA Z. K., MARCINKOWSKA B. A. S. – do wszystkich stawianych im zarzutów przyznali się.

Na podstawie powyższego oskarżeni zostają:

1. WYSZYŃSKI Jan *on-że* LESZCZYŃSKI Roman s. Adama, ur. w ^c1910^c r. we w[si] Milanówek w powiecie warszawskim, mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, z zawodu agronom, były oficer był[ego] Wojska Polskiego, kawaler, bez stałego zajęcia, ^fporuczn[ik]^f –

o to, że był jednym z dowódców obwodowego sztabu polskiej wojskowej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, w którym stał na czele oddziału wywiadowczego.

Opracował plan powstania zbrojnego, którego zasadniczą częścią było rozbrojenie oddziałów Armii Czerwonej i akty terroru wobec kadry dowódczej RKKa, funkcjonariuszy NKWD oraz kierownictwa pracowników partyjnych i sowieckich.

Przygotowywał akty dywersji na ważniejszych obiektach strategicznych, tj. o prz[estępstwa] z art. art. 54-2, 54-11, 54-6, 54-8 i 54-9 KK USRS;

2. MARCINOWSKI Paweł s. Jana – ur. w 1909 r. na st. Echo (Chiny), mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, student, kawaler, oficer był[ego] Wojska Polskiego, bez stałego zajęcia –

o to, że był dowódcą oddziału wywiadowczego sztabu obwodowego polskiej wojskowej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

Opracował wspólnie z dowódcą tej organizacji powstańczej – WYSZYŃSKIM Janem *on-że* LESZCZYŃSKI Roman plan powstania zbrojnego, którego zasadniczą częścią było rozbrojenie oddziałów Armii Czerwonej i akty terroru wobec kadry dowódczej Armii Czerwonej, funkcjonariuszy NKWD oraz kierownictwa pracowników partyjnych i sowieckich, tj. o prz[estępstwa] z art. art. 54-2, 54-11, 54-6, 54-8 KK USRS;

3. MARCINOWSKI Teodor s. Mateusza – ur. w 1898 r. we wsi Bohorodczany w obwodzie stanisławowskim, mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, żonaty, wcześniej pracował w Poznańskiej Dyrekcji Kolei jako kontroler, w chwili aresztowania bez stałego zajęcia –

o to, że był dowódcą powstańczego rejonu „Górka”. Brał udział w opracowywaniu i omawianiu planu powstania zbrojnego, którego zasadniczą częścią były akty terroru wobec kadry dowódczej Armii Czerwonej,

вооруженного восстания, в основу которого положил разоружение частей Красной Армии и террор над командным составом Красной Армии, работниками НКВД и руководящими партийно-советскими работниками, т. е. в пр. пр. ст. ст. 54-2, 54-11, 54-6, 54-8 УК УССР;

3. МАРЦИНОВСКИЙ Теодор Матеушевич – 1898 г. р., урож[енец] села Богородчаны Станиславской области, житель гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, женат, ранее работал в Дирекции познанской железной дороги контролером, в момент ареста – без определенных занятий –

в том, что являлся руководителем повстанческого района „Горки”. Принимал участие в разработке и обсуждении плана вооруженного восстания, в основу которого был положен террор над командным составом Красной Армии, работниками НКВД и руководящим составом партийно-советских работников, т. е. в пр. пр. ст. ст. 54-2, 54-11 и 54-8 УК УССР.

4. ПЕТРОВСКИЙ Веслав Теофилович – 1901 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывший польский подданный, женат, по профессии бухгалтер, последнее время – без определенных занятий, ^д„высш[ее] обр[азование]”^д;

5. КЕНДЗЕР Михаил Петрович – 1898 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, женат, работал преподавателем 17-й средней школы^с;

6. ОЖЕХОВСКИЙ Станислав Иосифович – 1919 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, холост, до ареста работал на почте в гор. Станиславе монтером, ^д„низш[ее]”^д;

7. ФРИГАУФ Марьян Францишкович – 1916 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, холост, по профессии столяр, кустарь, ^д„низш[ее]”^д;

8. ХМЕЛЕВСКИЙ Эдвард Эмильевич – 1914 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, холост, по профессии столяр, нигде не работал, ^д„низш[ее]”^д;

9. КОПЕЙЧУК Аделя Ивановна – 1902 г. р., урож[енка] гор. Диер (Венгрия), жит[ельница] гор. Станислава, полька, гр-ка СССР, разведенная, до ареста работала скрипачкой в Госфилармонии, ^д„средн[ее]”^д –

в том, что они являлись участниками польской повстанческой контрреволюционной организации и проводили работу по сбору шпионских сведений о Красной Армии и важнейших стратегических объектах, т. е. в пр. пр. ст. ст. 54-2, 54-11 и 54-6 УК УССР.

10. ЛАГАН Ян Яцкович – 1902 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, женат, по профессии учитель немецкого языка, последнее время – без определенных занятий, ^д„средн[ее]”^д;

funkcjonariuszy NKWD i kierownictwa pracowników partyjnych i sowieckich, tj. o prz[estępstwa] z art. art. 54-2, 54-11 i 54-8 KK USRS.

4. PIOTROWSKI Wiesław s. Teofila – ur. w 1901 r., urodz[ony] i zamieszka[ły] w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, były obywatel polski, żonaty, z zawodu księgowy, w ostatnim czasie bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] wyższ[e]^{-f};

5. KĘDZIOR Michał s. Piotra – ur. w 1898 r., urodz[ony] i zamieszka[ły] w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, żonaty, pracował jako wykładowca w szkole średniej nr 17^g;

6. ORZECZOWSKI Stanisław s. Józefa – ur. w 1919 r., urodz[ony] i zamieszka[ły] w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, kawaler, przed aresztowaniem pracował na poczcie w mieś[cie] Stanisławowie jako monter, ^f[wykształcenie] podstaw[owe]^{-f};

7. FRIGAUF Marian s. Franciszka – ur. w 1916 r., urodz[ony] i zamieszka[ły] w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, kawaler, z zawodu stolarz, rzemieślnik, ^f[wykształcenie] podstaw[owe]^{-f};

8. CHMIELEWSKI Edward s. Emila – ur. w 1914 r., urodz[ony] i zamieszka[ły] w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, kawaler, z zawodu stolarz, nigdzie nie pracował, ^f[wykształcenie] podstaw[owe]^{-f};

9. KOPIJCZUK Adela c. Jana – ur. w 1902 r. w mieś[cie] Dier (Węgry), mieszk[anka] mias[ta] Stanisławowa, Polka, ob[ywate]lka ZSRS, rozwiedziona, przed aresztowaniem pracowała jako skrzypaczka w Państw[owej] Filharmonii, ^f[wykształcenie] średn[ie]^{-f} –

o to, że byli oni członkami polskiej powstańczej organizacji kontrewolucyjnej i prowadzili działalność mającą na celu zbieranie szpiegowskich informacji o Armii Czerwonej i ważniejszych obiektach strategicznych, tj. o prz[estępstwa] z art. art. 54-2, 54-11 i 54-6 KK USRS.

10. ŁAGAN Jan s. Jacka – ur. w 1902 r., urodz[ony] i zamieszka[ły] w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, żonaty, z zawodu nauczyciel języka niemieckiego, w ostatnim czasie bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] średn[ie]^{-f};

11. JAKUBOWSKI Tadeusz s. Ignacego – ur. w 1916 r. w mieś[cie] Warszawie, mieszkaniec mias[ta] Stanisławowa, Polak, ob[ywate]l ZSRS, kawaler, pracował jako kasjer w kolejowej kasie biletowej, ^f[wykształcenie] średn[ie]^{-f};

12. SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK Mieczysław s. Mieczysława – ur. w 1914 r. w mieś[cie] Krakowie, mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, oficer, ^apodpor[ucznik]^{-a} byłego Wojska Polskiego, kawaler, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] średn[ie]^{-f};

11. ЯКУБОВСКИЙ Тадей Игнатъевич – 1916 г. р., урож[енец] гор. Варшавы, житель гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, холост, работал кассиром билетной железнодорожной кассы, ^дсредн[ее]^{-д};

12. СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, Мечислав Мечиславович – 1914 г. р., урож[енец] гор. Кракова, жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, офицер, ^дподпор[учик]^{-а} бывшей польской армии, холост, без определенных занятий, ^дсредн[ее]^{-д};

13. ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, Тадуеш Валентинович – 1913 г. р., урож[енец] ^с[...]тага^{-с}, жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, холост, офицер бывшей польской армии, без определенных занятий, ^дподпор[учик], средн[ее]^{-д};

14. ЗАМОЙСКИЙ Антон Юзефович – 1896 г. р., урож[енец] села Бище, Бережанского р-на Тернопольской обл., жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, женат, без определенных занятий, ^днизш[ее]^{-д};

15. ГОШОВСКИЙ Роман-Станислав Владимирович – 1908 г. р., урож[енец] с. Волянка [?] Дрогобычской обл., поляк, гр-н СССР, по профессии инженер, до ареста работал медицинским статистиком тубдиспансера, женат, ^двысш[ее]^{-д};

16. ЧЕХОВСКИЙ Адам Юлианович – 1897 г. р., урож[енец] гор. Познани, жит[ель] гор. Станислава, поляк, бывш. польский подданный, экспедитор, холост, последнее время нигде не работал, ^дср[еднее], бесп[артийный]^{-д};

17. ЦИПРИШЕВСКАЯ Антонина Брониславна – 1903 г. р., урож[енка] гор. Ленинграда³⁰, жит[ельница] гор. Станислава, полька, бывш. польская подданная, замужняя (муж в Германии), домохозяйка, ^дсредн[ее]^{-д};

18. ВАЙС Эмма Казимировна – 1918 г. р., урож[енка] гор. Мехов, Келецкого воеводства, полька, бывш. польская подданная, по профессии машинистка, работала в Облсмежторге, не замужняя, ^дср[еднее]^{-д};

19. ШМИДТ Вячеслава Леоновна – 1919 г. р., урож[енка] гор. Денисов, жит[ельница] гор. Станислава, полька, бывш. польская подданная, не замужняя, без определенных занятий, ^дср[еднее]^{-д};

20. ГОЛУМБЕВСКАЯ Софья Казимировна – 1904 г. р., урож[енка] с. Хусино, бывш. Любельского воеводства, полька, бывш. польская подданная, по профессии врач, без определенных занятий, ^дср[еднее]^{-д};

21. КОЗЛОВСКАЯ Мария Казимировна – 1915 г. р., урож[енка] и жит[ельница] гор. Станислава, полька, гр-ка СССР, не замужняя, без определенных занятий, ^дср[еднее]^{-д};

13. PIETLIK *on-że* JANIGA Tadeusz s. Walentego – ur. w 1913 r. w ^h[...]tag^h, mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, kawaler, oficer byłego Wojska Polskiego, bez stałego zajęcia, ^fpodpor[ucznik], [wykształcenie] średn[ie]^f;

14. ZAMOJSKI Antoni s. Józefa – ur. w 1896 r. we wsi Buszcze w r[e-jo]nie brzeżańskim obw[odu] tarnopolskiego, mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, żonaty, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] podstaw[owe]^f;

15. GOSZOWSKI Roman Stanisław s. Włodzimierza – ur. w 1908 r. we w[si] Wolanka [?] w obw[odzie] drohobyckim, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z zawodu – inżynier, przed aresztowaniem pracował jako statystyk medyczny w poradni gruźliczej, żonaty, ^f[wykształcenie] wyższ[e]^f;

16. CZECHOWSKI Adam s. Juliana – ur. w 1897 r. w mieś[cie] Poznaniu, mieszk[aniec] mias[ta] Stanisławowa, Polak, był[y] obywatel polski, ekspedytor, kawaler, w ostatnim czasie nigdzie nie pracował, ^f[wykształcenie] śr[ednie], bezp[artyjny]^f;

17. CYPRYSZEWSKA Antonina c. Bronisława – ur. w 1903 r. w mieś[cie] Leningradzie³⁰, mieszk[anka] mias[ta] Stanisławowa, Polka, był[a] obywatelka polska, zamężna (mąż w Niemczech), gospodyni domowa, ^f[wykształcenie] średn[ie]^f;

18. WAYS Emma c. Kazimierza – ur. w 1918 r. w mieś[cie] Miechowie w województwie kieleckim, Polka, był[a] obywatelka polska, z zawodu maszynistka, pracowała w *Obłsmieźtorgu*, niezamężna, ^f[wykształcenie] średn[ie]^f;

19. SZMIDT Wiaczesława c. Leona – ur. w 1919 r. w mieś[cie] Deniśów, mieszk[anka] mias[ta] Stanisławowa, Polka, był[a] obywatelka polska, niezamężna, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] śr[ednie]^f;

20. GOŁĘBIEWSKA Zofia c. Kazimierza – ur. w 1904 r. we w[si] Husino w był[ym] województwie lubelskim, Polka, był[a] obywatelka polska, z zawodu lekarz, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] śr[ednie]^f;

21. KOZŁOWSKA Maria c. Kazimierza – ur. w 1915 r., urodz[ona] i zamieszkała w mieś[cie] Stanisławowie, Polka, ob[ywate]lka ZSRS, niezamężna, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] śr[ednie]^f;

22. ŚWIDERSKI Zygmunt Romuald s. Tadeusza – ur. w 1917 r., urodz[ony] i zamieszkały w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, kawaler, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] n[iepełne] śr[ednie], urzędnik^f –

o to, że byli oni aktywnymi członkami polskiej wojskowej kontrewolucyjnej organizacji powstańczej, tj. o prz[estępstwa] z art. art. 54-2 i 54-11 KK USRS.

22. СВИДЕРСКИЙ Зигмунт-Ромуальд Тадеушевич – 1917 г. р., урож[енец] и жит[ель] гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, холост, без определенных занятий, ^дн[езаконченное] ср[еднее], служ[ащий]^д –

в том, что они являлись активными участниками польской военной контрреволюционной повстанческой организации, т. е. в пр. пр. ст. ст. 54-2 и 54-11 УК УССР.

23. МАРЕЦКАЯ Сдислава Каролевна – 1897 г. р., урож[енка] гор. Львова, жит[елька] гор. Станислава, полька, бывш. польская подданная, не замужняя, по профессии машинистка, без определенных занятий, ^дср[еднее]^д;

24. ^вМАРЦИНКОВСКАЯ Бронислава-Антонина Станиславна^в – 1919 г. р., урож[енка] и жит[ельница] гор. Станислава, полька, гр-ка СССР, не замужняя, без определенных занятий, ^дср[еднее], портниха^д –

в том, что, зная о наличии в Станиславе контрреволюционной повстанческой организации и отдельных ее участников, оказывали им содействие, т. е. в пр. пр. ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР.

Следственное дело № 27254 по обвинению ВЫШИНСКОГО Яна, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман Адамович, МАРЦИНОВСКОГО Павла Ивановича, МАРЦИНОВСКОГО Теодора Матеушевича и других, всего в количестве 24-х человек, направить на рассмотрение суда Военного Трибунала.

Следователь следственной части УНКВД по Станиславской области
(—) МОРОЗОВА

Ст. следователь следчасти УНКВД
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ФУРСЕНКО

„Согласен”

Начальник следчасти УНКВД
Лейтенант госбезопасности
(—) БЕЛОГЛАЗОВ

Обвинит[ельное] заключение составлено „ ” августа 1940 года, в 31-м экземпляре.
гор. Станислав

Справка: 1. Обвиняемые: ВЫШИНСКИЙ Я., он же ЛЕЩИНСКИЙ Р. А., МАРЦИНОВСКИЙ П. И., МАРЦИНОВСКИЙ Т. М., ПЕТРОВСКИЙ В. Т., КЕНДЗЕР М. П., ОЖЕХОВСКИЙ С. И., ФРИГАУФ М. Ф.,

23. MARECKA Zdzisława c. Karola – ur. w 1897 r. w mieś[cie] Lwowie, mieszk[anka] mias[ta] Stanisławowa, Polka, był[a] obywatelka polska, niezamężna, z zawodu maszynistka, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] śr[ednie]^f;

24. ^cMARCINKOWSKA Bronisława Antonina c. Stanisława^c – ur. w 1919 r., urodz[ona] i zamieszk[ała] w mieś[cie] Stanisławowie, Polka, ob[ywate]lka ZSRS, niezamężna, bez stałego zajęcia, ^f[wykształcenie] śr[ednie], krawcowa^f –

o to, że wiedząc o istnieniu w Stanisławowie kontrewolucyjnej organizacji powstańczej i [znając] poszczególnych jej członków, udzielały im pomocy, tj. o prz[ę]stęstwa] z art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS.

Sprawę śledczą nr 27254 dotyczącą oskarżenia WYSZYŃSKIEGO Jana *on-że* LESZCZYŃSKI Roman s. Adama, MARCINOWSKIEGO Pawła s. Jana, MARCINOWSKIEGO Teodora s. Mateusza i innych, łącznie 24 osób, skierować do rozpatrzenia przez Trybunał Wojskowy.

Śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu stanisławowskiego
(—) MOROZOWA

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) FURSIENKO

„Wyrażam zgodę”

Naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKWD
Lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) BIEŁOGLĄZOW

Wniosek oskarż[ający] sporządzono „ ” sierpnia 1940 roku, w 31 egzemplarzach.
mias[to] Stanisławów

Uwaga: 1. Oskarżeni: WYSZYŃSKI J. *on-że* LESZCZYŃSKI R. A., MARCINOWSKI P. J., MARCINOWSKI T. M., PIOTROWSKI W. T., KĘDZIOR M. P., ORZECZOWSKI S. J., FRIGAUF M. F., CHMIELEWSKI E. E., KOPIEJCZUK A. J., ŁAGAN J. J., JAKUBOWSKI T. I., SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK M. M., PIETLIK *on-że* JANIGA T. W., ZAMOJSKI A. J., GOSZOWSKI R.-S. W., CZECHOWSKI A. J., CYPRYSZEWSKA A. B., WAYS E. K., SZMIDT W. L., GOŁĘBIEWSKA

ХМЕЛЕВСКИЙ Э. Э., КОПЕЙЧУК А. И., ЛАГАН Я. Я., ЯКУБОВСКИЙ Т. И., СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, М. М., ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, Т. В., ЗАМОЙСКИЙ А. Ю., ГОШОВСКИЙ Р.-С. В., ЧЕХОВСКИЙ А. Ю., ЦИПРИШЕВСКАЯ А. Б., ВАЙС Э. К., ШМИДТ В. Л., ГОЛУМБЕВСКАЯ С. К., КОЗЛОВСКАЯ М. К., СВИДЕРСКИЙ З.-Р. Т., МАРЕЦКАЯ С. К., МАРЦИНКОВСКАЯ Б.-А. С. – содержатся в тюрьме гор. Станислава.

2. Вещественные доказательства:

1. Список членов организации, разбитый по пятеркам;
2. Пароли;
3. Список граждан, преданных соввласти;
4. Фальшивые удостоверения личности и топографические карты – находятся при следственном деле.

Следователь следчасти УНКВД
(—) МОРОЗОВА

Список лиц

проходящих по следственному делу № 27254, подлежащих вызову
в судебное заседание Военного трибунала³¹

1. ВЫШИНСКИЙ Ян, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман Адамович,
2. МАРЦИНОВСКИЙ Павел Иванович,
3. ЯКУБОВСКИЙ Тадей Игнатъевич,
4. ПЕТРОВСКИЙ Веслав Теофилович,
5. КОЗЛОВСКАЯ Мария Казимировна,
6. ФРИГАУФ Марьян Францишкович,
7. ХМЕЛЕВСКИЙ Эдвард Эмильевич,
8. ОЖЕХОВСКИЙ Станислав Иосифович,
9. КОПЕЙЧУК Аделя Ивановна,
- [10.] ЛАГАН Ян Яцкович,
11. МАРЦИНОВСКИЙ Теодор Матеушевич,
12. СВИДЕРСКИЙ Зигмунт-Ромуальд Тадеушевич,
13. ЧЕХОВСКИЙ Адам Юлианович,
14. СКОВРОНСКИЙ, он же БУДЯШЕК, Мечислав Мечиславо-
вич,
15. ПЕТЛИК, он же ЯНИГА, Тадеуш Валентинович,
16. ШМИДТ Вячеслава Леоновна,
17. ГОЛУМБЕВСКАЯ Софья Казимировна,

Z. K., KOZŁOWSKA M. K., ŚWIDERSKI Z.-R. T., MARECKA Z. K.,
MARCINKOWSKA B.-A. S. – przebywają w więzieniu mias[ta] Stanisła-
wowa.

2. Dowody rzeczowe:

1. Lista członków organizacji w rozbiciu na piątki;
2. Hasła;
3. Lista obywateli oddanych władzy sow[ieckiej];
4. Fałszywe dowody tożsamości i mapy topograficzne – znajdu-
ją się w aktach sprawy śledczej.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
(—) MOROZOWA

Wykaz osób

występujących w sprawie śledczej nr 27254 i podlegających wezwaniu
na posiedzenie sądowe Trybunału Wojskowego³¹

1. WYSZYŃSKI Jan *on-że* LESZCZYŃSKI Roman s. Adama,
2. MARCINOWSKI Paweł s. Jana,
3. JAKUBOWSKI Tadeusz s. Ignacego,
4. PIOTROWSKI Wiesław s. Teofila,
5. KOZŁOWSKA Maria c. Kazimierza,
6. FRIGAUF Marian s. Franciszka,
7. CHMIELEWSKI Edward s. Emila,
8. ORZECZOWSKI Stanisław s. Józefa,
9. KOPIEJCZUK Adela c. Jana,
- [10.] ŁAGAN Jan s. Jacka,
11. MARCINOWSKI Teodor s. Mateusza,
12. ŚWIDERSKI Zygmunt Romuald s. Tadeusza,
13. CZECHOWSKI Adam s. Juliana,
14. SKOWROŃSKI *on-że* BUDZIASZEK Mieczysław s. Mie-
czysława,
15. PIETLIK *on-że* JANIGA Tadeusz s. Walentego,
16. SZMIDT Wiaczesława c. Leona,
17. GOŁĘBIEWSKA Zofia c. Kazimierza,
18. ZAMOJSKI Antoni s. Józefa,
19. GOSZOWSKI Roman Stanisław s. Włodzimierza,
20. WAYS Emma c. Kazimierza,
21. CYPRYSZEWSKA Antonina c. Bronisława,
22. MARECKA Zdzisława c. Karola,

18. ЗАМОЙСКИЙ Антон Юзефович,
19. ГОШОВСКИЙ Роман-Станислав Владимирович,
20. ВАЙС Эмма Казимировна,
21. ЦИПРИШЕВСКАЯ Антонина Брониславна,
22. МАРЕЦКАЯ Сдислава Каролевна,
23. КЕНДЗЕР Михаил Петрович,
24. МАРЦИНКОВСКАЯ Бронислава-Антонина Станиславна.

Следователь следчасти УНКВД
(—) МОРОЗОВА

*ДА СБУ (Івано-Франківськ), справа П-15967, арк. 133–147.
Оригінал, машинопис.*

Примітки

- ^{а-а} Вписано від руки.
- ^б Кругла печатка з написом: *НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР. Управление НКВД по Станиславской области.*
- ^{в-в} Підкреслено від руки.
- ^{г-г} Текст зазначений вертикальною рисою на полях.
- ^{г-г} Виправлено від руки з: 1909.
- ^{д-д} Дописано від руки на полях.
- ^е Поруч нерозбірлива приписка на полях.
- ^{е-е} Частково перекреслене, нерозбірливе слово.

¹ Вишинський Ян (підпільне прізвище Лещинський Роман, Круль Ян), псевдо „Ян”, „Янек”, згідно з його зізнаннями, підпоручник запасу 71 пп, заарештований НКВС 31 березня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

² Марціновський Павел, підпоручник запасу, заарештований НКВС 31 березня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 12 жовтня 1940 до смертної кари.

³ Марціновський Теодор, заарештований НКВС 1 березня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

⁴ Пйотровський Веслав, заарештований НКВС 20 березня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

⁵ Кендзьор Міхал, заарештований НКВС 22 травня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

⁶ Ожеховський Станіслав, заарештований НКВС 28 червня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

⁷ Фрігауф Мар'ян, рядовий, заарештований НКВС 28 червня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 25 листопада 1940 вирок змінено на 10 років ВТТ.

⁸ Хмслевський Едвард, бомбардир, заарештований НКВС 28 червня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 25 листопада 1940 вирок змінено на 10 років ВТТ.

⁹ Копейчук Аделя, заарештована НКВС 22 липня 1940, засуджена до 20 років ВТТ.

23. KĘDZIOR Michał s. Piotra,

24. MARCINKOWSKA Bronisława Antonina c. Stanisława.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
(—) MOROZOWA

PA SBU (Iwanofrankowski), sygn. arch. P-15967, k. 133–147.

Oryginał, maszynopis.

Przypisy

- a- -a Wpisano odręcznie.
- b Pieczęć okrągła z napisem w otoku: *LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS. Zarząd NKWD obwodu stanisławowskiego.*
- c- -c Podkreślono odręcznie.
- d- -d Fragment tekstu zaznaczony na marginesie pionową kreską.
- e- -e Poprawiono odręcznie z: 1909.
- f- -f Dopisano odręcznie na marginesie.
- g Obok nieczytelny dopisek na marginesie.
- h- -h Częściowo przekreślone, nieczytelne słowo.

¹ Wyszyński Jan (nazwiska konspiracyjne Leszczyński Roman, Król Jan), ps. „Jan”, „Janek”, wg własnych zeznań ppor. rez. 71 pp, aresztowany przez NKWD 31 marca 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

² Marcinowski Paweł, ppor. rez., aresztowany przez NKWD 31 marca 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO 12 października 1940, skazany na karę śmierci.

³ Marcinowski Teodor, aresztowany przez NKWD 1 marca 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

⁴ Piotrowski Wiesław, aresztowany przez NKWD 20 marca 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

⁵ Kędzior Michał, aresztowany przez NKWD 22 maja 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

⁶ Orzechowski Stanisław, aresztowany przez NKWD 28 czerwca 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

⁷ Frigauf Marian, szer., aresztowany przez NKWD 28 czerwca 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 25 listopada 1940 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

⁸ Chmielewski Edward, bombardier, aresztowany przez NKWD 28 czerwca 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 25 listopada 1940 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

⁹ Kopiejczuk Adela, aresztowana przez NKWD 22 lipca 1940, skazana na 20 lat ITŁ.

¹⁰ Łagan Jan, aresztowany przez NKWD 19 marca 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

¹¹ Jakubowski Tadeusz, kpr., aresztowany przez NKWD 22 marca 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

¹² Skowroński Mieczysław (nazwisko konspiracyjne Budziaszek), ppor., zatrzymany 18 marca 1940 przez żołnierzy 96 oddziału pogranicznego NKWD przy próbie przejścia granicy sowieckiej do Rumunii, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

¹⁰ Лаган Ян, заарештований НКВС 19 березня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

¹¹ Якубовський Тадеуш, капрал, заарештований НКВС 22 березня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

¹² Сковронський Мечислав (підпільне прізвище Будзяшек), підпоручник, затриманий 18 березня 1940 солдатами 96 прикордонного загону НКВС під час спроби переходу радянського кордону до Румунії, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

¹³ Петлік Тадеуш (підпільне прізвище Яніга Тадеуш), підпоручник, затриманий 18 березня 1940 солдатами 96 прикордонного загону НКВС під час спроби переходу радянського кордону до Румунії, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

¹⁴ Замойський Антоні, заарештований НКВС 10 квітня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

¹⁵ Гошовський Роман, взводний, заарештований НКВД 17 травня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

¹⁶ Чеховський Адам, заарештований НКВД 3 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

¹⁷ Ципришевська Антоніна, дружина майора Вацлава Ципришевського (1892 р. н.), під час вересневої кампанії 1939 командира П/55 пал (рез.), заарештована НКВС 1 квітня 1940, засуджена до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

¹⁸ Вайс Емма, заарештована НКВС 1 квітня 1940, засуджена до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 25 листопада 1940 вирок змінено на 10 років ВТТ.

¹⁹ Шмідт В'ячеслава, заарештована НКВС 3 квітня 1940, засуджена до 10 років ВТТ.

²⁰ Голембійовська Зофія, заарештована НКВС 31 березня 1940, засуджена до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 25 листопада 1940 вирок змінено на 10 років ВТТ, вислана до Карлагу, звільнена 15 жовтня 1941.

²¹ Козловська Марія, заарештована НКВС 31 липня 1940, засуджена до 10 років ВТТ.

²² Свідерський Зигмунт Ромуальд, заарештований НКВС 29 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

²³ Марецька Здіслава, заарештована НКВС 5 квітня 1940, засуджена до 10 років ВТТ.

²⁴ Марцінковська Броніслава, заарештована НКВС 29 квітня 1940, засуджена до 8 років ВТТ.

²⁵ Шумовський Бартош, псевдо „Бартек”, біженець з Познані, зв'язковий і кур'єр СЗБ-2.

²⁶ Войцеховський Ян, заарештований НКВС напередодні липня 1940.

²⁷ Терлікевич Богуслав, заарештований НКВС 2 липня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 30 вересня 1940 до смертної кари.

²⁸ Підпільне прізвище Смерчинського Владислава (1895–1958), псевдо „Гуцул”, підполковник піхоти, під час вересневої кампанії 1939 командир ОЗ 5 ДП, у 1940–1941 комендант округу СЗБ-1 Станіслав, у 1941–1942 комендант округу Львів СЗБ-АК, заарештований німцями, в'язень концтабору Майданек, пізніше в концтаборах на території III Рейху (останнім часом полковник).

²⁹ Дукет Збігнев, псевдо „Буян”, заарештований НКВС 2 квітня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до смертної кари.

³⁰ Так у тексті.

³¹ Особи, згадані в примітках 1 та від 3 до 24, були засуджені Військовим трибуналом 12 Армії Київського особливого військового округу 2–5 жовтня 1940.

¹³ Pietlik Tadeusz (nazwisko konspiracyjne Janiga Tadeusz), ppor., zatrzymany 18 marca 1940 przez żołnierzy 96 oddziału pogranicznego NKWD przy próbie przejścia granicy sowieckiej do Rumunii, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

¹⁴ Zamojski Antoni, aresztowany przez NKWD 10 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

¹⁵ Goszowski Roman, plut., aresztowany przez NKWD 17 maja 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

¹⁶ Czechowski Adam, aresztowany przez NKWD 3 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

¹⁷ Cypryszewska Antonina, żona mjr. Wacława Cypryszewskiego (ur. 1892), w kampanii wrześniowej 1939 dcy II/55 pal rez., aresztowana przez NKWD 1 kwietnia 1940, skazana na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

¹⁸ Ways Emma, aresztowana przez NKWD 1 kwietnia 1940, skazana na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 25 listopada 1940 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

¹⁹ Szmidt Wiaczesława, aresztowana przez NKWD 3 kwietnia 1940, skazana na 10 lat ITŁ.

²⁰ Gołębiowska Zofia, aresztowana przez NKWD 31 marca 1940, skazana na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 25 listopada 1940 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ, zesłana do *Karlagu*, zwolniona 15 października 1941.

²¹ Kozłowska Maria, aresztowana przez NKWD 31 lipca 1940, skazana na 10 lat ITŁ.

²² Świdzki Zygmunt Romuald, aresztowany przez NKWD 29 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

²³ Marecka Zdzisława, aresztowana przez NKWD 5 kwietnia 1940, skazana na 10 lat ITŁ.

²⁴ Marcinkowska Bronisława, aresztowana przez NKWD 29 kwietnia 1940, skazana na 8 lat ITŁ.

²⁵ Szumowski Bartosz, ps. „Bartek”, *bieżeniec* z Poznania, łącznik i kurier ZWZ-2.

²⁶ Wojciechowski Jan, aresztowany przez NKWD przed lipcem 1940.

²⁷ Terlikiewicz Bogusław, aresztowany przez NKWD 2 lipca 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO 30 września 1940, skazany na karę śmierci.

²⁸ Konspiracyjne nazwisko Władysława Smereczyńskiego (1895–1958), ps. „Hucul”, ppłk piech., w kampanii wrześniowej 1939 dca OZ 5 DP, w l. 1940–1941 kmdt Okręgu ZWZ-1 Stanisławów, w l. 1941–1942 kmdt Okręgu Lwów ZWZ-AK, aresztowany przez Niemców, więziony w obozie na Majdanku, następnie w obozach koncentracyjnych w Rzeszy (ostatnio płk).

²⁹ Dukiet Zbigniew, ps. „Bujan”, aresztowany przez NKWD 2 kwietnia 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940, skazany na karę śmierci.

³⁰ Tak w oryginale.

³¹ Osoby wymienione w przypisach 1 oraz od 3 do 24 były sądzone przez Wojskowy Trybunał 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego w dn. 2–5 października 1940.

28 серпня 1940, Львів. Протокол додаткового допиту
М. Соколовського

Протокол
дополнительного допроса
обвиняемого СОКОЛОВСКОГО-КИЛАВЦА Марьяна Яновича¹,
1908 г. р., поляк, капитан быв. польармии, урож[енец] гор. Кракова.

от 28 августа 1940 года
Допрос начат в 15 ч. 30 м.

Вопрос: Данные Вами 24 августа 1940 года показания о себе и о деятельности подпольной контрреволюционной повстанческой организации в гор. Станиславе, не отвечают действительности.

Следствие располагает данными о том, что Вы являетесь одним из руководителей контрреволюционной организации, и следствие требует от Вас дачу правдивых показаний.

Ответ: Действительно, на допросе 24 августа с. г. не рассказал следствию правду, старался скрыть свое преступление и получить меньшее наказание, а во-вторых, добровольно вступая в антисоветскую организацию для активной борьбы против большевиков, я дал присягу не выдавать организацию в целом и своих единомышленников в отдельности, о чем должен был помнить каждый руководитель и член антисоветской организации, но видя бесполезность запирательства, решил следствию рассказать правду.

^аПосле того, как я был завербован в антисоветскую организацию, о чем показал в своем предыдущем показании, я был направлен на руководящую работу в гор. Станиславов, где должен был явиться в распоряжение коменданта организации по Станиславской обл., который в организации работал под псевдонимом „Гуцул” и он же являлся начальником штаба организации².^{-а}

Вопрос: Перечислите лиц, состоящих в штабе контрреволюционной повстанческой организации по Станиславской области.

Ответ: Мне лично известно, что в штабе антисоветской организации по Станиславской области состояли:

1. ^аСМЕРЧИНСКИЙ^{-а}, имя не знаю, поляк, примерно лет 50, подполковник быв. польармии, среднего роста, среднего телосложения, седой, прихрамывал на левую ногу, он беженец из Кракова. В Станиславе проживал по ул. Юзофитов [?], дом № 1. В организации работал

**28 sierpnia 1940, Lwów. Protokół uzupełniającego przesłuchania
Mariana Sokołowskiego**

Protokół
uzupełniającego przesłuchania
oskarżonego SOKOŁOWSKIEGO-KIŁAWCA Mariana¹ s. Jana,
ur. w 1908 r., Polak, kapitan był[ego] Wojska Pol[skiego],
urodz[ony] w mieś[cie] Krakowie.

z 28 sierpnia 1940 roku
Przesłuchanie rozpoczęto o godz. 15 m[inut] 30

Pytanie: Złożone przez was 24 sierpnia 1940 roku zeznania na temat wasz i działalności podziemnej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w mieś[cie] Stanisławowie nie odpowiadają rzeczywistości.

Śledztwo dysponuje informacjami o tym, że jesteście jednym z dowódców organizacji kontrrewolucyjnej, śledztwo żąda od was złożenia prawdziwych zeznań.

Odpowiedź: Rzeczywiście, podczas przesłuchania z 24 sierpnia br. nie mówiłem śledztwu prawdy, starając się ukryć moje przestępstwa i uzyskać mniejszą karę, po drugie, wstępując dobrowolnie do antysowieckiej organizacji w celu prowadzenia aktywnej walki przeciwko bolszewikom, złożyłem przysięgę, że nie wydam całej organizacji ani swoich współtowarzyszy, o czym miał pamiętać każdy z dowódców i członków organizacji antysowieckiej, ale widząc bezcelowość zapierania się, postanowiłem powiedzieć śledztwu prawdę.

^aPo tym, jak zostałem zwerbowany do antysowieckiej organizacji, o czym zeznawałem w swoim poprzednim zeznaniu, zostałem skierowany do pracy kierowniczej w mieś[cie] Stanisławowie. Miałem się tam stać do dyspozycji komendanta organizacji obw[odu] stanisławowskiego, który pracował w niej pod pseudonimem „Hucuł”, on też był szefem sztabu organizacji².^a

Pytanie: Wymieńcie osoby wchodzące w skład sztabu kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej obwodu stanisławowskiego.

Odpowiedź: Wiadomo mi, że do sztabu antysowieckiej organizacji w obwodzie stanisławowskim należeli:

1. ^aSMERECZYŃSKI^a, imienia nie znam, Polak, około 50 lat, podpułkownik był[ego] Wojska Pol[skiego], średniego wzrostu, przeciętnej budowy ciała, siwy, utykał na lewą nogę, jest *bieżącym* z Krakowa.

под псевдонимом „Гуцул” и, кажется, он имел другую фамилию, какую, точно не знаю.

^а„Гуцул”^а являлся комендантом организации по Станиславской области; где он в настоящее время, не знаю.

2. ^аМАРЖЕВСКИЙ^а, имя не знаю, 50–52-х лет, поляк, майор быв. польармии, беженец из Варшавы, в Станиславе проживал по ул[ице] – вторая направо от начала ул. Войцеховского, д. 5, небольшой дом с палисадником, как эта улица называется, точно сейчас не припоминаю.

МАРЖЕВСКИЙ в организации работал под псевдонимом ^а„Ястшембец”^а, являлся заместителем „Гуцула” и одновременно руководил антисоветской организацией в самом гор. Станиславе.

^аС МАРЖЕВСКИМ – „Ястшембец” я встречался последний раз, примерно, 15-го июня с. г. в гор. Львове, тогда он имел намерения бежать за кордон – в Германию, где он в настоящее время, также точно сказать не могу.^а

3. „Кшивда”, фамилию и имя не знаю. 40–45 лет, по специальности инженер-строитель, среднего роста, полного телосложения, блондин, военного звания не имеет, по-видимому, в польской армии не служил, он сам из Станислава, проживал по ул. Голуховского, дом № не знаю.

„Кшивда” в организации занимался организационными вопросами, он должен проживать и в настоящее время в гор. Станиславе.

4. ВОЛЖИНСКИЙ, имя не знаю, примерно лет 27, поручик – поправляюсь, подпоручик быв. польармии, беженец из Варшавы, среднего роста, шатен, он в организации работал под псевдонимом „Янка” и руководил отделом разведки, где жил, не знаю; как я слышал, что он арестован.

5. ^аЯ – СОКОЛОВСКИЙ Марьян Янович, в организации работал под псевдонимом „Сомер” и „Килавец”, являлся шефом штаба и руководил филиалами нашей организации по Станиславской области.^а

Вопрос: В каких городах и районах Станиславской области Ваша контрреволюционная организация имела свои филиалы? Назовите их руководителей и численный состав.

Ответ: ^аКак я показал выше, существовала антисоветская организация в гор. Станиславе, численность которой достигала до 500 членов, руководил этой организацией заместитель „Гуцула” – МАРЖЕВСКИЙ – „Ястшембец”. Этой организацией я не руководил и никаких указаний о практической деятельности не давал, от руководителя этой организации я получал только сведения, необходимые для сообщения Львовскому штабу антисоветской организации.

Кроме этой антисоветской организации, мне хорошо известно о следующих филиалах нашей организации:

W Stanisławowie mieszkał przy ul. Józefitów [?], dom nr 1. W organizacji pracował pod pseudonimem „Hucuł” i, jak mi się wydaje, miał jakieś drugie nazwisko, jakie, dokładnie nie wiem.

^a„Hucuł”^a był komendantem organizacji w obwodzie stanisławowskim; gdzie znajduje się w chwili obecnej, nie wiem.

2. ^aMARŻEWSKI^a, imienia nie znam, 50–52 lata, Polak, major był[ego] Wojska Pol[skiego], *bieżeniec* z Warszawy, w Stanisławowie mieszkał przy uli[cy] drugiej na prawo od początku ul. Wojciechowskiego, d[om] 5, niewielki dom z ogródkiem, jak się ta ulica nazywa, nie mogę sobie teraz przypomnieć.

MARŻEWSKI w organizacji pracował pod pseudonimem ^a„Jastrzębiec”^a, był zastępcą „Hucuła” i jednocześnie kierował organizacją antysowiecką w samym mieś[cie] Stanisławowie.

^aZ MARŻEWSKIM – „Jastrzębcem” spotkałem się po raz ostatni około 15 czerwca br. w mieś[cie] Lwowie, miał wtedy zamiar uciekać za granicę – do Niemiec, gdzie jest obecnie, również nie mogę powiedzieć.^a

3. „Krzywda”, nazwiska ani imienia nie znam. 40–45 lat, z zawodu inżynier budownictwa, średniego wzrostu, tęgiej budowy ciała, blondyn, nie posiada stopnia wojskowego, widocznie nie służył w Wojsku Polskim, pochodzi ze Stanisławowa, mieszkał przy ul. Gołuchowskiego, nru domu nie znam.

„Krzywda” w organizacji zajmował się sprawami organizacyjnymi, powinien obecnie nadal przebywać w mieś[cie] Stanisławowie.

4. WOŁŻYŃSKI, imienia nie znam, około 27 lat, porucznik... nie, podporucznik był[ego] Wojska Pol[skiego], *bieżeniec* z Warszawy, średniego wzrostu, szatyn, pracował w organizacji pod pseudonimem „Janak” i kierował oddziałem wywiadu, gdzie mieszkał, nie wiem; jak słyszałem, został aresztowany.

5. ^aJa – SOKOŁOWSKI Marian s. Jana, w organizacji pracowałem pod pseudonimami „Sommer” i „Kiławiec”, byłem szefem sztabu i kierowałem filiami naszej organizacji w obwodzie stanisławowskim.^a

Pytanie: W jakich miastach i rejonach obwodu stanisławowskiego waza kontrewolucyjna organizacja miała swoje filie? Podajcie ich dowódców i skład liczebny.

Odpowiedź: ^aJak już zeznałem wyżej, organizacja antysowiecka działała w mieś[cie] Stanisławowie, jej liczebność sięgała 500 członków, kierował tą organizacją zastępca „Hucuła” – MARŻEWSKI „Jastrzębiec”. Tą organizacją nie kierowałem i żadnych poleceń związanych z jej działalnością w praktyce nie dawałem, od dowódcy tej organizacji otrzymywałem tylko informacje, które trzeba było przekazywać lwowskiemu sztabowi antysowieckiej organizacji.

1. Наиболее крупная организация была в гор. Коломии, численность которой достигала до 300 человек^а, и один раз от курьера мне было известно, что организация значительно выросла и ее численность достигает до 500 человек.

Коломийской организацией руководил житель этого же города некий ДУКЕТ, имя не знаю, я с ним встречался только несколько раз, примерно лет 30, крепкого телосложения человек, работал под псевдонимом „Острый”.

2. ^аВ гор. Надворна^а организация насчитывала от 60 до 100 человек. Руководил этой организацией сначала подофицер „Грубый”, который не хотел больше работать в организации и от руководства самоустранился. После „Грубого” организацией руководил ЛОГИН; это его фамилия или псевдоним, сказать не могу, т. к. с ним не встречался.

3. ^аВ местечке Калуш^а и Долина организация насчитывала до 30 человек, руководителем этой организации являлся подпоручик резерва быв. польармии, фамилию и имя и псевдонима его не знаю и с ним я никогда не встречался.

4. ^аВ местечке Тлумач^а, до моего приезда, эта организация была разгромлена и для того, чтобы ее восстановить, никакой работы не проводил.

^аКроме этих организаций, о которых я показал выше, были небольшие группы в городах: Снятина, Косова и Городенко Станиславской области, эти группы были небольшие, от 5 до 10 человек, создать организацию в этих городах не могли^а ввиду того, что там мало польского населения. Другие организации и группы в Станиславской области не были. Это я заявляю со всей ответственностью.

Вопрос: Каким количеством нарезного оружия располагала Ваша организация и где оно хранится?

Ответ: ^аВ феврале месяце с. г., когда я прибыл в Станислав в распоряжение „Гуцула”, мне говорили, что Станиславская организация имеет до 3000 карабинов и даже несколько штук разобранных пушек, но когда я проверил, действительно ли это оружие имеется, оказалось, что эту цифру называли в порядке хвальбы, в действительности в самой Станиславской организации имелось до моего бегства из Станислава: 2–3 пулемета^а, до 20 карабинов, такое же количество револьверов и примерно 40 штук боевых гранат, большинство из них были без капсюлей. Это оружие спрятано в разных местах – на чердаках и на кладбищах, конкретного лица, который бы мог найти или указать место хранения, назвать не могу, так как это оружие находилось в разных руках.

^аОрганизация в Надворной, по полученным мною данным через курьеров, имела четыре пулемета и Коломийская организация до

Oprócz tej antysowieckiej organizacji, wiadomo mi o istnieniu jej filii:

1. Największa organizacja istniała w mieś[cie] Kołomyi, liczba jej [członków] sięgała 300 osób^a, a któregoś razu dowiedziałem się od kuriera, że liczebność organizacji znacznie wzrosła i sięga teraz 500 osób.

Organizacją kołomyjską kierował mieszkaniec tego miasta, niejaki DUKIET, imienia nie znam, spotkałem się z nim tylko kilka razy; około 30 lat, mocnej budowy ciała, pracował pod pseudonimem „Ostry”.

2. ^aW mieś[cie] Nadwórna^a organizacja liczyła od 60 do 100 osób. Początkowo tą organizacją kierował podoficer „Gruby”, który nie chciał jednak dłużej pracować w organizacji i sam zrzekł się dowództwa. Po „Grubym” organizacją dowodził ŁOGIN; czy jest to jego nazwisko, czy pseudonim, nie potrafię powiedzieć, ponieważ nie widziałem się z nim.

3. ^aW miasteczku Kałusz^a i w Dolinie organizacja liczyła około 30 osób, dowódcą tej organizacji był podporucznik rezerwy był[ego] Wojska Pol[skiego], którego nazwiska, imienia ani pseudonimu nie znam i z którym nigdy się nie spotykałem.

4. Organizacja ^aw miasteczku Tłumacz^a została rozbita przed moim przyjazdem i nie podejmowałem żadnych działań, żeby ją odtworzyć.

^aOprócz tych organizacji, o których zeznałem wyżej, były niewielkie grupy w miastach: Śniatyń, Kosów i Horodenka w obwodzie stanisławowskim, grupy te były niewielkie, od 5 do 10 osób i nie udawało się utworzyć w tych miastach organizacji^a dlatego, że było tam mało ludności polskiej. Innych organizacji i grup w obwodzie stanisławowskim nie było. Mówię to z całą odpowiedzialnością.

Pytanie: Jaką ilością gwintowanej broni dysponowała wasza organizacja i gdzie jest ona ukryta?

Odpowiedź: ^aW lutym br., kiedy przybyłem do Stanisławowa pod rozkazy „Hucuła”, mówiono mi, że organizacja stanisławowska posiada około 3000 karabinów i nawet kilka rozebranych armat, ale kiedy sprawdziłem, czy rzeczywiście ta broń jest, okazało się, że są to przechwałki, w rzeczywistości zaś w samej organizacji stanisławowskiej było przed moją ucieczką ze Stanisławowa: 2–3 karabiny maszynowe^a, około 20 karabinów, tyle samo rewolwerów i około 40 sztuk granatów bojowych, większość z nich bez zapalników. Broń ta była ukryta w różnych miejscach – na strychach i cmentarzach. Nie potrafię podać konkretnej osoby, która mogłaby znaleźć albo wskazać miejsce przechowywania, ponieważ broń znajdowała się w różnych rękach.

^aOrganizacja w Nadwórnej, jak wynikało z informacji, które otrzymałem przez kurierów, miała cztery karabiny maszynowe, a organizacja kołomyjska miała około 25 karabinów, informacji na temat broni w innych organizacjach nie miałem. W tej sprawie przed ucieczką^a ze Stanisławowa

25 карабинов имела, из других организаций данных об оружии не имел. По данному вопросу, до бегства^а из Станислава, я получал сведения о хищении украинскими националистами нашего оружия, принадлежащего периферийным организациям, поэтому я полагаю, что увеличение количества оружия быть не могло.

Вопрос: Расскажите цели и задачи Вашей контрреволюционной организации.

Ответ: ^аАнтисоветская организация, так называемый „Союз вооруженной борьбы”, ставила своей задачей подготовку польских патриотов к вооруженной борьбе против советской власти, для этого, добыча и хранение до определенного времени оружия, совершение диверсионных актов^а, проведение саботажа, отклонение Советского влияния на польскую молодежь, собирание шпионского характера сведений, вооруженное свержение советской власти и восстановление быв. польского правительства, в чем должны были помочь Англия и Франция.

Вопрос: В чем конкретно заключалось руководство Вами периферийными повстанческими организациями?

Ответ: ^аРуководство периферийными организациями заключалось в том, что я лично через курьеров (давал) указания руководителям повстанческих организаций о вербовке повстанческих кадров, изыскании и хранении нарезного и другого рода оружия, собирании шпионского характера сведений о расположении частей Красной Армии и требовал доклады, также через курьеров, о выполнении этих заданий. О проведенной работе, в части подготовки к восстанию, периодически докладывал я штабу организации „Союз вооруженной борьбы”, который находился в гор. Львове.^а

Кроме этого, руководителям повстанческих организаций на периферии давал задания вести работу разведывательного характера, следить за настроением населения и распространять среди населения разложенческую антисоветскую агитацию, ссылаясь на передачу заграничных радиостанций, распространяемых измышления против советской власти.

Вопрос: Какие сведения Вами были собраны о расположении частей Красной Армии?

Ответ: ^аМною были собраны данные о расположении частей Красной Армии в городах: Станиславе, Надворной, Коломии, Галиче, Городенко, Кашове и на границе, с перечислением рода войск, о количественном составе и об отдельных укреплениях; писал доклады и информировал штаб нашей организации в гор. Львове.^а

otrzymałem wiadomość o kradzieży przez ukraińskich nacjonalistów naszej broni należącej do organizacji na prowincji, dlatego też myślę, że nie było możliwe zwiększenie ilości broni.

Pytanie: Opowiedzcie o celach i zadaniach waszej organizacji kontrowolucyjnej.

Odpowiedź: ^a-Antysowiecka organizacja nosząca nazwę „Związek Walki Zbrojnej” stawiała sobie za cel przygotowanie polskich patriotów do zbrojnej walki przeciwko władzy sowieckiej, w tym zdobywanie i ukrywanie broni do wyznaczonego czasu, dokonywanie aktów dywersji^a, prowadzenie sabotażu, likwidowanie sowieckich wpływów na polską młodzież, zbieranie informacji o charakterze szpiegowskim, zbrojne obalenie władzy sowieckiej i odrodzenie był[ego] rządu polskiego, w czym miały pomóc Anglia i Francja.

Pytanie: Na czym konkretnie polegało kierowanie przez was organizacjami powstańczymi na prowincji?

Odpowiedź: ^a-Kierowanie organizacjami na prowincji polegało na tym, że ja przez kurierów wydawałem dowódcom organizacji powstańczych polecenia dotyczące werbunku kadr powstańczych, pozyskiwania i przechowywania broni gwintowanej i innego rodzaju, zbierania szpiegowskich informacji o rozmieszczeniu oddziałów Armii Czerwonej oraz żądałem składania sprawozdań, również przez kurierów, z wykonania tych zadań. O działaniach przeprowadzonych w zakresie przygotowań do powstania okresowo meldowałem sztabowi organizacji „Związek Walki Zbrojnej” mającemu siedzibę w mieś[cie] Lwowie.^a

Oprócz tego powierzałem dowódcom organizacji powstańczych na prowincji zadania prowadzenia działań o charakterze wywiadowczym, śledzenie nastrojów ludności i prowadzenie wśród ludzi demoralizującej antysowieckiej agitacji, powołując się na audycje zagranicznych radiostacji, rozpowszechniających wymysły przeciwko władzy sowieckiej.

Pytanie: Jakie informacje zostały przez was zebrane na temat rozmieszczenia oddziałów Armii Czerwonej?

Odpowiedź: ^a-Zebrałem informacje o rozmieszczeniu oddziałów Armii Czerwonej w miastach: Stanisławowie, Nadwórnej, Kołomyi, Haliczu, Horodence, Kosowie i na granicy ze wskazaniem rodzaju wojsk, stanu liczebnego i o poszczególnych umocnieniach; pisałem meldunki i informowałem sztab naszej organizacji w mieś[cie] Lwowie.^a

Pytanie: Czy wasza stanisławowska organizacja utrzymywała kontakt z zagranicą?

Odpowiedź: Nie, nie utrzymywaliśmy kontaktów z zagranicą.

Pytanie: A kurierzy ze Lwowa za granicę i z powrotem szli przez was?

Вопрос: Связь с закордоном Ваша Станиславская организация поддерживала?

Ответ: Нет, мы с закордоном не поддерживали связь.

Вопрос: А курьеры из Львова за кордон и обратно шли через Вас?

Ответ: Нет, они к нам не заезжали. Нашему штабу, Львовским штабом было поручено занять переправу и переправщиков для переброски за кордон курьеров, но мы это задание выполнять не могли.

Вопрос: Расскажите, какие конкретные задания Вы получали о практической деятельности от Львовского штаба организации?

Ответ: ^aЛьвовский штаб антисоветской организации, так называемой „Союз вооруженной борьбы”, периодически к нам в Станислав посылал своих курьеров, через которых фактически мы получали напоминания об активизации деятельности организации, в основном Львовский штаб от нас требовал увеличения численности наших организаций, добычи оружия, собирания шпионского характера сведений о расположении частей Красной Армии, распространения антисоветской агитации среди населения и сбора сведений о политико-моральном состоянии населения.

Кроме того, в апреле месяце с. г. от Львовского штаба организации был получен приказ, в котором требовали от нас подготовки и проведения диверсионных актов и саботажа как в городах, так и в районах Станиславской области, других указаний не получали.^{-a}

Вопрос: Сколько совершено Вами диверсионных актов согласно этого приказу и как проводили саботаж?

Ответ: Полученный приказ о проведении диверсионных актов и саботажа обсуждался в штабе Станиславской организации и мы пришли к выводу, что это выполнять пока нельзя, так как, по нашему мнению, ущерба большого для советского государства не принесем, а наша организация на этом может пострадать – последуют аресты, поэтому я ^aлично дал указание руководителям периферийных организаций только готовить объекты – как-то железнодорожные мосты, где нет охраны, заводы и тому подобные к совершению на этих объектах диверсии во время восстания, а что касается о проведении саботажа, никаких указаний я не давал.^{-a}

Я помню случай крушения поездов в Станиславской области, я лично крайне был возмущен, полагая, что это дело рук членов нашей организации, но когда я проверил, это не подтвердилось, поэтому со всей ответственностью заявляю, что диверсию и саботаж мы не проводили.

Вопрос: Как Вы осуществляли связь со Львовским штабом организации?

Odpowiedź: Nie, nie zajeżdżali do nas. Lwowski sztab polecił naszemu sztabowi przygotowanie przepraw i ludzi, którzy przeprowadzaliby kurierów przez granicę, ale nie udało się nam wykonać tego zadania.

Pytanie: Powiedźcie, jakie konkretnie zadania w zakresie praktycznej działalności otrzymywaliście od lwowskiego sztabu organizacji.

Odpowiedź: ^aLwowski sztab organizacji antysowieckiej noszącej nazwę „Związek Walki Zbrojnej” wysyłał do nas do Stanisławowa od czasu do czasu swoich kurierów, przez których faktycznie otrzymywaliśmy przypomnienia dotyczące zintensyfikowania działań organizacji. Sztab lwowski przede wszystkim żądał od nas zwiększenia liczebności naszych organizacji, zdobywania broni, zbierania szpiegowskich informacji o rozmieszczeniu oddziałów Armii Czerwonej, rozpowszechniania antysowieckiej agitacji wśród ludzi i zbierania informacji o stanie polityczno-moralnym ludności.

Ponadto w kwietniu br. z lwowskiego sztabu organizacji otrzymaliśmy rozkaz, w którym zażądano od nas przygotowania i dokonania aktów dywersji i sabotażu zarówno w miastach, jak i w rejonach obwodu stanisławowskiego, innych poleceń nie dostawaliśmy.^a

Pytanie: Ilu aktów dywersji dokonaliście zgodnie z tym rozkazem i jak prowadziliście sabotaż?

Odpowiedź: Rozkaz dotyczący przeprowadzenia aktów dywersji i sabotażu, który otrzymaliśmy, był dyskutowany w sztabie organizacji stanisławowskiej i doszliśmy do wniosku, że nie należy go na razie wykonywać, ponieważ według naszej opinii, szkód państwu sowieckiemu nie przyczynimy, natomiast nasza organizacja może ucierpieć, nastąpią aresztowania. Dlatego ^aosobiście wydałem dowódcom organizacji na prowincji polecenie wyłącznie wyznaczenia obiektów takich jak mosty kolejowe nie mające ochrony, zakłady i tym podobne i dokonanie aktów dywersji na tych obiektach [dopiero] podczas powstania, co zaś się tyczy prowadzenia sabotażu, żadnych poleceń nie wydawałem.^a

Pamiętam przypadek wykolejenia pociągów w obwodzie stanisławowskim, sam byłem skrajnie oburzony przypuszczając, że jest to dzieło członków naszej organizacji, ale kiedy sprawdziłem tę sprawę, nie potwierdziło się to, dlatego z całą odpowiedzialnością oświadczam, że nie prowadziliśmy dywersji ani sabotażu.

Pytanie: Jak utrzymywaliście kontakt z lwowskim sztabem organizacji?

Odpowiedź: Z lwowskim sztabem organizacji utrzymywaliśmy kontakt wyłącznie przez kurierów, którzy przyjeżdżali do nas co 5–10 dni, przywozili rozkazy i polecenia, a ja przez nich przekazywałem zebrane informacje do sztabu.

Ответ: Со Львовским штабом организации поддерживали связь исключительно через курьеров, которые приезжали к нам через 5–10 дней, привозили распоряжения и указания, и я через них передавал собранные сведения для штаба.

Для связи с нами были установлены пароли, которые часто менялись, из условленных паролей в настоящее время только помню: „до Филикса“, „до блондина“, „до Сомера ей буты“ [?], других не помню.

Эти курьеры в большинстве приезжали от члена Львовского штаба „Эмиля“ и ему же я посылал доклады о проделанной работе в целом организацией. Часто приезжал курьер „Югас“.

^aВ половине апреля месяца с. г. лично от руководителя антисоветской организации „Союз вооруженной борьбы“ ЖЕБРОВСКОГО – псевдоним его „Жук“, ^a в качестве курьера приезжал один офицер; фамилию и псевдоним его не знаю, который имел продолжительную беседу с „Гуцулом“, о чем была у них беседа, я не знаю и „Гуцул“ по этому вопросу со мной не говорил и, зная о том, что „Гуцул“ об этом мне не расскажет, я его по существу беседы не расспрашивал.

^aПримерно в марте месяце с. г., когда военкоматом был объявлен приказ о приписке польского населения призывного возраста, и полагая, что они будут призваны в ряды Красной Армии, из периферии к нам приезжали курьеры и просили по этому вопросу указаний, мы им конкретных указаний не давали и сами не знали, что конкретно предпринять, поэтому „Гуцул“ командировал меня в гор. Львов для доклада об изложенном руководителю организации^a – ЖЕБРОВСКОМУ, которого я должен был найти на конспиративной квартире по ул. Тарновского, дом 27. Хозяйкой квартиры являлась ДАШКЕВИЧ. В этой квартире тогда я ЖЕБРОВСКОГО не застал, встречался с одним членом этой организации по фамилии НАПОЛЬСКИЙ или НАБОЛЬСКИЙ, который рассказал об отсутствии ЖЕБРОВСКОГО и на случай необходимой связи с руководителями организации дал второй адрес явочной квартиры по ул. Кохановского, дом № 14, на втором этаже. Хозяином этой квартиры являлся ^aРЕГИНШТРЕЙФ^a.

В эту поездку из руководителей организации во Львове никого разыскать не мог и возвратился в Станислав без результатов, и по вопросу приписки периферийным организациям никаких указаний не дали.

Вопрос: Расскажите причину и время Вашего бегства из Станислава.

Ответ: ^aИз гор. Станиславова я сбежал, боясь ареста, 25 апреля 1940 года, после ареста члена штаба нашей организации ВОЛШИНСКОГО под псевдонимом „Янык”³, который руководил разведкой, его помощника „Петрин” и других отдельных членов нашей организации,

Dla kontaktu z nami zostały ustalone hasła, które często były zmieniane. Z haseł w chwili obecnej pamiętam tylko: „do Feliksa”, „do blondyna”, „do Somera jej buty [?]”, innych nie pamiętam.

Kurierzy ci w większości przyjeżdżali od członka sztabu lwowskiego „Emila”, do niego również wysyłałem sprawozdania z działań przeprowadzonych przez całą organizację. Często przyjeżdżał kurier „Juhas”.

^aW połowie kwietnia br. bezpośrednio od dowódcy antysowieckiej organizacji „Związek Walki Zbrojnej” ŻEBROWSKIEGO – pseudonim „Żuk”^a, przyjechał w charakterze kuriera oficer, którego nazwiska ani pseudonimu nie znam. Przeprowadził on dość długą rozmowę z „Huculem”, o czym rozmawiali, nie wiem i „Hucul” na ten temat ze mną nie rozmawiał, a wiedząc, że „Hucul” nie powie mi o tym, nie pytałem go o treść rozmowy.

^aChyba w marcu br. kiedy *wojenkomat* ogłosił rozkaz w sprawie rejestracji ludności polskiej w wieku poborowym, zaczęli przyjeżdżać do nas z prowincji kurierzy, przypuszczając, że zostaną powołani w szeregi Armii Czerwonej i prosząc o wytyczne w tej sprawie. Nie dawaliśmy im konkretnych wskazówek, bo sami nie wiedzieliśmy, co właściwie uczynić, dlatego „Hucul” odkomenderował mnie do mias[ta] Lwowa, żeby zameldować o zaistniałej sytuacji dowódcy organizacji^a – ŻEBROWSKIEMU, którego miałem znaleźć w lokalu konspiracyjnym przy ul. Tarnowskiego, dom nr 27. Właścicielką mieszkania była DASZKIEWICZ. W lokalu tym nie zastałem wtedy ŻEBROWSKIEGO, spotkałem się natomiast z innym członkiem organizacji o nazwisku NAPOLSKI albo NABOLSKI, który powiedział mi o nieobecności ŻEBROWSKIEGO i dał mi drugi adres lokalu kontaktowego przy ul. Kochanowskiego, dom nr 14, pierwsze piętro, w razie potrzeby kontaktu z dowództwem organizacji. Właścicielem tego mieszkania był ^aREGINSZTREJF^a.

Podczas tego pobytu nikogo z dowódców organizacji we Lwowie nie udało mi się odszukać, wróciłem więc do Stanisławowa bez rezultatów i w sprawie rejestracji organizacjom na prowincji żadnych wytycznych nie daliśmy.

Pytanie: Opowiedzcie o przyczynie i podajcie czas waszej ucieczki ze Stanisławowa.

Odpowiedź: ^aZ mias[ta] Stanisławowa uciekłem, bojąc się aresztowania, 25 kwietnia 1940 roku, po aresztowaniu członka sztabu naszej organizacji WOŁSZYŃSKIEGO noszącego pseudonim „Janyk”³ i kierującego wywiadem, jego pomocnika „Pietrina” i innych członków naszej organizacji; nie było innych powodów. Po ucieczce ze Stanisławowa cały czas mieszkałem w m. Lwowie.^a

других причин не было. После бегства из Станислава, все время проживал в г. Львове.^а

Вопрос: Где проживали и чем занимались в гор. Львове?

Ответ: В гор. Львове я проживал по следующим адресам: по ул. Сагайдачного, дом 8 – партер у БОЧКОВСКОЙ Зофии, беженка, она уехала по пропуску в Германию, после ее отъезда жил по ул. Леона Сапега, дом 49 – партер у ГУТНЕРА – он работает артистом польского театра; и последний раз жил по ул. Лисакула, дом 14 кв. 10 у ГАВДАСКОВОЙ Миляды, работает медсестрой в больнице по ул. Куркова, 33, а во время выселения беженцев скрывался на кладбищах и за городом среди холмов. Нигде я не работал, жил без определенных занятий.

Вопрос: Проживая в гор. Львове с апреля месяца с. г., с контрреволюционной организацией были связаны?

Ответ: Нет, с организацией в гор. Львове с апреля месяца связан не был.

Вопрос: Слишком наивно Вам – офицеру и националисту – заявлять о том, что Вы не были связаны с контрреволюционной организацией.

Ответ: ^аКак только приехал из Станислава в гор. Львов, я стремился установить связь с членами штаба организации, с этой целью был на явочной квартире по ул. Кохановского, дом 14, где содержатель этой квартиры РЕГИНШТРЕЙФ, не допустив даже в квартиру, дал мне знать рукой, чтобы я ушел^а, после этого вторично зайти к нему побоялся.

После этой неудачи я рассказал о себе хозяйке своей квартиры БОЧКОВОЙ⁴ и попросил ее познакомить меня с человеком, который мог бы помочь мне связаться с антисоветской организацией во Львове; согласно с моей просьбой, БОЧКОВА познакомила меня с одним офицером быв. польармии, фамилию и где он проживает, не знаю, который помог мне связаться с заместителем ЖЕБРОВСКОГО под псевдонимом „Рей”. ^а“Встреча с „Реем” происходила в Богдановке, по какой улице и № дома, не знаю, так как это было ночью, которому подробно доложил о положении Станиславской организации и просил указаний о дальнейших действиях. На это „Рей” мне ответил, что с ЖЕБРОВСКИМ он не встречается и где он есть, сказать не может. „Рей” тогда мне предложил^а жить в гор. Львове и отсюда руководить Станиславской организацией, я на это определенного ответа не дал; „Рей” обещал послать ко мне на квартиру человека и связаться со мной, но ко мне никто не приходил и я с „Реем” вторично связаться не мог, хотя и были у меня стремления связаться с ним вторично.

Pytanie: Gdzie mieszkaliście i czym zajmowaliście się w mieś[cie] Lwowie?

Odpowiedź: W mieś[cie] Lwowie mieszkałem pod następującymi adresami: przy ul. Sahajdacznego, dom nr 8, parter, u BOCZKOWSKIEJ Zofii, *bieżenki*, która wyjechała na podstawie przepustki do Niemiec. Po jej wyjeździe mieszkałem przy ul. Leona Sapiehy, dom nr 49, parter, u GUTNERA pracującego jako artysta w polskim teatrze. W ostatnim okresie mieszkałem przy ul. Lisa Kuli, dom nr 14 m. 10 u GAWDASKOWEJ Milady, pracującej jako pielęgniarka w szpitalu przy ul. Kurkowej 33, a w czasie wysiedlenia *bieżeńców* ukrywałem się na cmentarzach i poza miastem wśród wzgórz. Nigdzie nie pracowałem, nie miałem stałego zajęcia.

Pytanie: Czy, mieszkając w mieś[cie] Lwowie od kwietnia br., kontaktowaliście się z organizacją kontrrewolucyjną?

Odpowiedź: Nie, z organizacją w mieś[cie] Lwowie od kwietnia nie miałem kontaktów.

Pytanie: To zbyt naiwne, że wy – oficer i nacjonalista – oświadczacie, że nie kontaktowaliście się z kontrrewolucyjną organizacją.

Odpowiedź: ^aJak tylko przyjechałem ze Stanisławowa do mias[ta] Lwowa, starałem się nawiązać kontakt z członkami sztabu organizacji, w tym celu poszedłem do lokalu kontaktowego przy ul. Kochanowskiego dom nr 14. Właściciel tego lokalu REGINSZTREJF, nawet nie wpuszczając mnie do mieszkania dał znak ręką, żebym odszedł^a, po tym zdarzeniu bałem się do niego zajść повторно.

Po tym niepowodzeniu opowiedziałem o sobie gospodyni mojego mieszkania BOCZKOWEJ⁴ i poprosiłem ją, żeby poznała mnie z człowiekiem, który mógłby mi pomóc w skontaktowaniu się z antysowiecką organizacją we Lwowie. W odpowiedzi na moją prośbę BOCZKOWA poznała mnie z jakimś oficerem był[ego] Wojska Pol[skiego], którego nazwiska nie znam, nie wiem też, gdzie mieszka. Pomógł mi on skontaktować się z zastępcą ŻEBROWSKIEGO, pseudonim „Rey”. ^aSpotkanie z „Reyem” odbyło się w Bogdanówce, przy jakiej ulicy i pod jakim nrem nie wiem, ponieważ miało to miejsce nocą. Opowiedziałem mu szczegółowo o sytuacji organizacji stanisławowskiej i poprosiłem o wytyczne do dalszych działań. „Rey” odpowiedział na to, że z ŻEBROWSKIM się nie spotyka i gdzie on jest, powiedzieć nie może. „Rey” zaproponował też wtedy^a zamieszkanie w mieś[cie] Lwowie i kierowanie stąd organizacją stanisławowską, na co nie dałem ostatecznej odpowiedzi. „Rey” obiecał posłać do mojego mieszkania człowieka i skontaktować się ze mną, ale nikt do mnie nie przyszedł i nie mogłem się skontaktować z „Reyem” повторно, chociaż starałem się z nim spotkać po raz kolejny.

После того, как вторично не мог связаться с „Реєм”, я задался целью бежать в Германию, куда в мае месяце отправил жену с ребенком, а сам временно остался во Львове. Примерно в середине мая месяца на ул[ице] случайно встретил своего знакомого офицера – поручика быв. польармии БУДЗИНСКОГО, которому рассказал о своем намерении бежать в Германию, и просил его помочь мне в этом вопросе. БУДЗИНСКИЙ обещал помочь и с этой целью на площади Юра познакомил меня с майором быв. польской армии ДОБРОВОЛЬСКИМ; ему также я рассказал о себе и безвыходном моем положении, но ДОБРОВОЛЬСКИЙ, по всей вероятности, мне не доверял и определенного ответа не дал, и второй встречи с ним не имел.

Проживая во Львове, я часто ходил на ул. Ожишковича, где работала советско-германская комиссия по переселению беженцев, через которую имел ввиду выехать в Германию, но это не увенчалось успехом, выехать не мог. Не помню, какого числа в мае месяце на ул. Ожишковича через своего знакомого офицера МАКУЛЬСКОГО я познакомился с женой пана Владой⁵, лет 35–38, среднего роста, которая в беседе, когда коснулся вопрос об организации, рассказала, что организация ЖЕБРОВСКОГО разгромлена, других разговоров по этой организации с пана Владой я не имел.

Примерно в первых числах июля м-ца, на этой же улице Ожишковича, через пана Влада познакомился с членом антисоветской организации по псевдониму „Анжей”⁶, с которым имел беседу только об уходе за кордон, который говорил, что с закордоном он связь имеет и оттуда якобы привозит контрабандные товары. „Анжей” приглашал жить у него на квартире и обещал помочь бежать в Германию, но ввиду того, что я ему не доверял, с „Анжеем” больше не встречался, также и с другими членами организации.

Вопрос: Где живет пани Влада?

Ответ: Это я не знаю.

Вопрос: Следовательно, Вы, проживая в г. Львове с апреля по август месяц, с контрреволюционной организацией не связывались?

Ответ: Да, не связывался, мои поиски были безрезультатны.

Вопрос: Это наглая ложь, по этому вопросу Вы будете допрошены отдельно.

Допрос прерывается 29 августа 1940 года 5 ч. 40 мин.

Протокол составлен со слов моих правильно, мне прочитан и переведен на польский язык.

СОКОЛОВСКИЙ

Po tym, jak nie udało mi się skontaktować z „Reyem” po raz drugi, postawiłem sobie za cel uciekać do Niemiec, dokąd w maju wysłałem żonę i dziecko, sam tymczasowo pozostając we Lwowie. Mniej więcej w połowie maja przypadkiem spotkałem na ul[icy] swojego znajomego oficera – porucznika był[ego] Wojska Pol[skiego] BUDZIŃSKIEGO, któremu powiedziałem o swoim zamiarze ucieczki do Niemiec i którego poprosiłem o pomoc w tej sprawie. BUDZIŃSKI obiecał mi pomoc i w tym celu na placu Jura poznał mnie z majorem był[ego] Wojska Polskiego DOBROWOLSKIM, któremu również opowiedziałem o sobie i o mojej sytuacji bez wyjścia. DOBROWOLSKI jednak najprawdopodobniej nie ufał mi i żadnej konkretnej odpowiedzi nie dał, nie spotkałem się z nim po raz drugi.

Mieszkając we Lwowie, często chodziłem na ul. Orzeszkowej, gdzie pracowała komisja sowiecko-niemiecka do spraw przesiedlenia *bieżeńców*, przez którą chciałem wyjechać do Niemiec, ale nie zakończyło się to sukcesem, nie mogłem wyjechać. Nie pamiętam, którego dnia w maju poznałem na ul. Orzeszkowej przez swojego znajomego oficera MAKULSKIEGO pewną kobietę – panią Władę⁵, około 35–38 lat, średniego wzrostu, która podczas rozmowy, kiedy poruszyliśmy temat organizacji, powiedziała, że organizacja ŻEBROWSKIEGO została rozbita, więcej o tej organizacji z panią Władą nie rozmawiałem.

Chyba w pierwszych dniach lipca na tej samej ulicy Orzeszkowej przez Panią Władę poznałem członka antysowieckiej organizacji noszącego pseudonim „Andrzej”⁶, z którym odbyłem rozmowę tylko na temat wyjazdu za granicę. Mówił mi, że ma kontakt z zagranicą i że przywozi stamtąd jakoby kontrabandę. „Andrzej” zaproponował mi zamieszkanie u siebie i obiecał pomoc w ucieczce do Niemiec, ale ponieważ nie ufałem mu, nie spotkałem się więcej ani z „Andrzejem”, ani z innymi członkami organizacji.

Pytanie: Gdzie mieszka Pani Włada?

Odpowiedź: Tego nie wiem.

Pytanie: Tak więc, mieszkaliście w m. Lwowie od kwietnia do sierpnia i z organizacją kontrrewolucyjną nie kontaktowaliście się?

Odpowiedź: Tak, nie kontaktowałem się, moje poszukiwania pozostały bez rezultatu.

Pytanie: To bezczelne kłamstwo, będziecie w tej sprawie przesłuchani oddzielnie.

Przesłuchanie przerwano 29 sierpnia 1940 roku, godz. 5 min[ut] 40.

Protokół sporządzono z moich słów prawidłowo, odczytano mi i przetłumaczono na język polski.

SOKOŁOWSKI

Допросил:

Нач. 2 отд[еле]ния 3 отдела УГБ УНКВД ЛО
Мл. лейтенант госбезопасности БОГДАНОВ

Переводил:

Переводчик 3 отдела УГБ МАРЦИШЕВСКИЙ

Верно (—)

ДА СБУ (Львів), справа П-28361, арк. 35–47.

Завірена копія, машинопис.

Примітки

^{а-а} Підкреслено від руки.

¹ Соколовський Мар'ян Габріель (1908 р. н.), псевдо „Соммер”, „Кілавец”, підпільні прізвища Кілавец Пйотр, Божек (Божак) Казімеж, дипломований капітан піхоти, під час вересневої кампанії 1939 оперативний офіцер 24 ДП, в СЗБ з лютого 1940, затриманий 22 серпня 1940 солдатами прикордонних військ НКВС під час спроби переходу кордону в районі Горинця, засуджений 28 лютого 1941 Львівським обласним судом до смертної кари.

² Так у тексті.

³ Див. вище, там Волжинський, псевдо „Янак”. Правильно – Вишинський Ян, псевдо „Янек”.

⁴ Див. вище, там Бочковська.

⁵ Так у тексті. Правильно – пані Владой (Владиславою Пеховською, див. примітку 1 до документу 48, с. 460).

⁶ Голя Едвард або Азуревич Анджей (1908 р. н.), псевдо „Анджей”, рядовий запасу, під час вересневої кампанії 1939 в 41 похідній колонії (мобілізований 4 полком сап), у 1939–1940 в СЗБ-2, в березні 1940 заарештований НКВС і завербований до співпраці, з серпня 1940 до червня 1941 начальник розвідки СЗБ-2, засуджений Тасмним судом при КГ СЗБ до смертної кари, вирок виконано 4 грудня 1941 у Варшаві.

Przesłuchał:

Nacz[elnik] 2 Wydz[iału] 3 Oddziału UGB UNKWD LO
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego] BOGDANOW

Tłumaczył:

Tłumacz 3 Oddziału UGB MARCISZEWSKI

Za zgodność (—)

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-28361, k. 35–47.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

^{a-a} Podkreślono odręcznie.

¹ Sokołowski Marian Gabriel (ur. 1908), ps. „Sommer”, „Kilawiec”, konspiracyjne nazwiska Kilawiec Piotr, Bożek (Bożak) Kazimierz, kpt. dypl. piech., w kampanii wrześniowej 1939 of. operacyjny 24 DP, w ZWZ od lutego 1940, zatrzymany 22 sierpnia 1940 przez żołnierzy wojsk pogranicznych NKWD podczas próby przekroczenia granicy w rej. Horyńca, sądzony 28 lutego 1941 przez Lwowski Sąd Obwodowy, skazany na karę śmierci.

² Tak w oryginale.

³ Por. wyżej, tam Wołyński, ps. „Janak”. Prawidłowo: Wyszyński Jan, ps. „Janek”.

⁴ Por. wyżej, tam Boczkowska.

⁵ Mowa o Władysławie Piechowskiej, zob. przypis 1 do dokumentu 48, s. 461.

⁶ Gola Edward vel Azurewicz Andrzej (ur. 1908), ps. „Andrzej”, szer. rez., w kampanii wrześniowej 1939 w 41 k. marsz. (mob. przez 4 psap), w l. 1939–1940 w ZWZ-2, w marcu 1940 aresztowany przez NKWD i zwerbowany do współpracy, od sierpnia 1940 do czerwca 1941 szef wywiadu ZWZ-2, skazany przez Sąd Kapturowy przy KG ZWZ na śmierć, 4 grudnia 1941 wyrok wykonano w Warszawie.

**6 вересня 1940, Станіслав. Обвинувальний висновок стосовно
Б. Терлікевича і 7 інших осіб**

„Утверждаю”

Зам. нач. УНКВД Станислав[ской] обл[асти]

Ст. лейтенант госбезопасности

(—) МАШНИН

„а-б-а” септєбря 1940 года
б

Обвинительное заключение

По следделу № 27254 по обвинению:

1. ТЕРЛИКЕВИЧА Богуслава-Зигмунта Лукьяновича,
2. МАДУРОВИЧА Славомира-Казимира Казимировича¹,
3. КАЛИНИНСКОГО Михаила Александровича²,
4. МАЗУРА Станислава Григоровича³,
5. ЯНЯКА Чеслава Яновича⁴,
6. ПЕТРОВСКОГО Збигнева Владиславовича⁵,
7. МИХАЙЛОВСКОГО Романа Адамовича⁶ —
по ст. 54-2, 54-11, 54-6 УК УССР.
8. ТЕРЛИКЕВИЧА Марьяна-Стефана Лукьяновича⁷
по ст. 20-54-2, 54-11, 54-6 УК УССР.

В марте месяце 1940 года Управлением НКВД по Станиславской области была ликвидирована польская контрреволюционная повстанческая организация, которая проводила работу по подготовке вооруженного восстания, преследуя цель — свержение советской власти.

В процессе следствия по делу установлено, что организация возглавлялась Областным повстанческим штабом, объединяющим контрреволюционные повстанческие организации города и районов Станиславской области.

Допросом руководителей Областного повстанческого штаба было выявлено, что данная организация имела разветвленную шпионскую сеть, которая возглавлялась специальным отделом при Областном повстанческом штабе, в задачу которого входило — сбор шпионских сведений о Красной Армии и важнейших объектах стратегического значения.

6 września 1940, Stanisławów. Wniosek oskarżający
Bogusława Terlikiewicza i 7 innych osób

„Zatwierdzam”

Zast[ępcza] nacz[elnika] UNKWD obw[odu] stanisław[owskiego]
St. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]

(—) MASZYNIN

„^a6^a” września 1940 roku

b

Wniosek oskarżający

Dotyczy sprawy śled[czej] nr 27254 z oskarżenia:

1. TERLIKIEWICZA Bogusława Zygmunta s. Lucjana,
2. MADUROWICZA Sławomira Kazimierza¹ s. Kazimierza,
3. KALINIŃSKIEGO Michała² s. Aleksandra,
4. MAZURA Stanisława³ s. Grzegorza,
5. JANIKA Czesława⁴ s. Jana,
6. PIOTROWSKIEGO Zbigniewa⁵ s. Władysława,
7. MICHAJŁOWSKIEGO Romana⁶ s. Adama –
z art. 54-2, 54-11, 54-6 KK USRS.
8. TERLIKIEWICZA Mariana Stefana⁷ s. Lucjana
z art. 20-54-2, 54-11, 54-6 KK USRS.

W marcu 1940 roku Zarząd NKWD obwodu stanisławowskiego zlikwidował polską kontrrewolucyjną organizację powstańczą prowadzącą działania przygotowawcze do zbrojnego powstania, mającego na celu obalenie władzy sowieckiej.

W toku śledztwa w niniejszej sprawie ustalono, że na czele organizacji stał obwodowy sztab powstańczy, łączący kontrrewolucyjne organizacje powstańcze miasta i rejonów obwodu stanisławowskiego.

Podczas przesłuchań dowódców obwodowego sztabu powstańczego ujawniono, że wspomniana organizacja dysponowała szeroko rozwiniętą siatką szpiegowską ze specjalnym oddziałem przy obwodowym sztabie powstańczym, do którego zadań należało zbieranie informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej i ważniejszych obiektach o znaczeniu strategicznym.

W oparciu o te informacje zostali aresztowani jako aktywni członkowie oddziału wywiadowczego kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej: TERLIKIEWICZ Bogusław Zygmunt s. Lucjana, MADUROWICZ

На основании этих данных, как активные участники разведывательного отдела контрреволюционной повстанческой организации были арестованы: ТЕРЛИКЕВИЧ Богуслав-Зигмунт Лукьянович, МАДУРОВИЧ Славомир-Казимир Казимирович, КАЛИНИНСКИЙ Михаил Александрович, МАЗУР Станислав Григорович, ЯНЯК Чеслав Янович, ПЕТРОВСКИЙ Збигнев Владиславович, МИХАЙЛОВСКИЙ Роман Адамович, ТЕРЛИКЕВИЧ Марьян-Стефан Лукьянович.

Следствием по делу установлено:

1. В декабре месяце 1939 г. ТЕРЛИКЕВИЧ Богуслав-Зигмунт Лукьянович встретился с преподавателем польского языка – КЕНДЗЕРОМ Михаилом Петровичем, с которым был знаком еще ранее.

В процессе беседы КЕНДЗЕР пригласил ТЕРЛИКЕВИЧА к себе на квартиру, на что последний дал свое согласие.

На другой день ТЕРЛИКЕВИЧ пришел на квартиру КЕНДЗЕРА, который рассказал ему о существовании в г. Станиславе контрреволюционной повстанческой организации и предложил принять участие в работе этой организации, на что ТЕРЛИКЕВИЧ ответил согласием (т. 1, стр. 88).

После оформления вербовки КЕНДЗЕР дал задание ТЕРЛИКЕВИЧУ заняться сбором шпионских сведений о количестве и расположении Красной Армии и советских учреждений (т. 1, стр. 88, 217).

В январе месяце 1940 года ТЕРЛИКЕВИЧ на нелегальном совещании участников повстанческой организации был передан в распоряжение руководителя разведывательного отдела повстанческой организации – МАРЦИНОВСКОГО Павла, от которого получил задание – создать и возглавить группу разведчиков для сбора шпионских сведений о Красной Армии и важнейших стратегических объектах (т. 1, стр. 90, 91).

Выполняя задание МАРЦИНОВСКОГО Павла ТЕРЛИКЕВИЧ завербовал в свою разведывательную группу МАДУРОВИЧА Славомира, ЯНЯКА Чеслава, МАЗУРА Станислава, ИВАНЧУКА Генриха и других (т. 1, стр. 91, 92).

Являясь руководителем разведывательной группы, ТЕРЛИКЕВИЧ проводил сбор шпионских сведений о Красной Армии и важнейших объектах стратегического значения, которые затем передавались за границу, а также давал своим разведчикам задания по сбору огнестрельного оружия для контрреволюционной повстанческой организации (т. 1, стр. 93, 94, 108, 109, 157, 166, 264, 265; т. 2, стр. 82).

После ареста руководителя разведывательного отдела повстанческой организации МАРЦИНОВСКОГО, заместителем которого являлся ТЕРЛИКЕВИЧ, последний пытался возглавить работу данного

Sławomir Kazimierz s. Kazimierza, KALINIŃSKI Michał s. Aleksandra, MAZUR Stanisław s. Grzegorza, JANIĄK Czesław s. Jana, PIOTROWSKI Zbigniew s. Władysława, MICHAJŁOWSKI Roman s. Adama, TERLIKIEWICZ Marian Stefan s. Lucjana.

Podczas śledztwa w sprawie ustalono, co następuje:

I. W grudniu 1939 r. TERLIKIEWICZ Bogusław Zygmunt s. Lucjana spotkał się z wykładowcą języka polskiego KĘDZIOREM Michałem s. Piotra, którego znał wcześniej.

Podczas rozmowy KĘDZIOR zaprosił TERLIKIEWICZA do swojego mieszkania, na co ten przystał.

Następnego dnia TERLIKIEWICZ przyszedł do mieszkania KĘDZIORA, który powiedział mu o istnieniu w m. Stanisławowie kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej i zaproponował wzięcie udziału w działaniach tej organizacji, na co TERLIKIEWICZ wyraził zgodę (t. 1, str. 88).

Po formalnym załatwieniu sprawy werbunku KĘDZIOR dał TERLIKIEWICZOWI zadanie – zająć się zbieraniem informacji szpiegowskich o liczebności i rozmieszczeniu [oddziałów] Armii Czerwonej i instytucji sowieckich (t. 1, str. 88, 217).

W styczniu 1940 roku podczas nielegalnej narady członków organizacji powstańczej TERLIKIEWICZ został przekazany pod rozkazy dowódcy oddziału wywiadowczego organizacji powstańczej – MARCINOWSKIEGO Pawła, od którego otrzymał zadanie – utworzyć grupę wywiadowców i stanąć na jej czele. Celem [grupy] będzie zbieranie informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej i ważniejszych obiektach strategicznych (t. 1, str. 90, 91).

Wykonując zadanie MARCINOWSKIEGO Pawła, TERLIKIEWICZ zwerbował do swojej grupy wywiadowczej MADUROWICZA Sławomira, JANIĄKA Czesława, MAZURA Stanisława, IWANCZUKA Henryka i innych (t. 1, str. 91, 92).

Będąc dowódcą grupy wywiadowczej, TERLIKIEWICZ prowadził zbieranie informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej i ważniejszych obiektach o znaczeniu strategicznym, które potem przekazywane były za granicę, a także zlecał swoim wywiadowcom zbieranie broni palnej dla celów kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej (t. 1, str. 93, 94, 108, 109, 157, 166, 264, 265; t. 2, str. 82).

Po aresztowaniu dowódcy oddziału wywiadowczego organizacji powstańczej MARCINOWSKIEGO, którego zastępcą był TERLIKIEWICZ, ten ostatni starał się objąć kierownictwo nad działaniami tego oddziału i nawiązać kontakt z poszczególnymi dowódcami organizacji

отдела и установить контакт с отдельными руководителями этой организации в Станиславе и Львове (т. 1, стр. 102–107, 94, 95, 111, 112, 133, 234, 272).

II. МАДУРОВИЧ Славомир-Казимир Казимирович в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован в конце ноября месяца 1939 года в гор. Львове полковником быв. польской армии – ЖЕБРОВСКИМ Владиславом (т. 2, стр. 51, 52).

После оформления вербовки МАДУРОВИЧ был направлен ЖЕБРОВСКИМ к ХМЕЛЕВСКОМУ, от которого последний получил задание создать в г. Станиславе повстанческую дружину в количестве 100 человек и обеспечить ее оружием и боеприпасами (т. 2, стр. 52, 53).

По приезду в г. Станислав МАДУРОВИЧ этот вопрос согласовал с одним из руководителей Станиславской повстанческой организации профессором КЕНДЗЕРОМ и найдя, что этого задания в настоящее время выполнить нельзя, МАДУРОВИЧ последним был направлен для контрреволюционной работы в разведывательную группу ТЕРЛИКЕВИЧА (т. 2, стр. 53, 54).

Находясь в разведывательной группе, МАДУРОВИЧЕМ была проведена большая работа по сбору шпионских сведений о важнейших стратегических объектах и Красной Армии, для чего МАДУРОВИЧ специально устроился на работу в качестве чернорабочего в одну из воинских частей, расположенных в г. Станиславе (т. 2, стр. 4–7; т. 1, стр. 84, 161, 217).

Кроме того, МАДУРОВИЧЕМ была проведена обработка к вербовке в контрреволюционную повстанческую организацию двух подофицеров быв. польской армии – ВТИСЛАВА и БАРДЗИКА, работавших вместе с ним на строительстве в одной из воинских частей в гор. Станиславе (т. 2, стр. 28).

III. КАЛИНИНСКИЙ Михаил Александрович в контрреволюционную повстанческую организацию был привлечен капралом быв. польской армии – СОБЕССКИМ в ноябре месяце 1939 года, а затем был направлен для работы в разведывательную группу ТЕРЛИКЕВИЧА Богуслава (т. 2, стр. 68–70).

Находясь в разведывательной группе ТЕРЛИКЕВИЧА, КАЛИНИНСКИЙ проводил сбор шпионских сведений о Красной Армии и стратегических объектах. Так, им лично были собраны и переданы ТЕРЛИКЕВИЧУ шпионские сведения о воинской части, расположенной в городе Станиславе по ул. „3 Мая” и др. военных объектах (т. 2, стр. 78–80; т. 1, стр. 138, 139).

Кроме того, по заданию ТЕРЛИКЕВИЧА КАЛИНИНСКИМ были установлены адреса командного состава Красной Армии с целью

w Stanisławowie i we Lwowie (t. 1, str. 102–107, 94, 95, 111, 112, 133, 234, 272).

II. MADUROWICZ Sławomir Kazimierz s. Kazimierza został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej pod koniec listopada 1939 roku w mieście Lwowie przez pułkownika był[ego] Wojska Polskiego ŻEBROWSKIEGO Władysława (t. 2, str. 51, 52).

Po formalnym załatwieniu sprawy werbunku, MADUROWICZ został skierowany przez ŻEBROWSKIEGO do CHMIELEWSKIEGO, od którego otrzymał zadanie utworzenia w m. Stanisławowie drużyny powstańczej liczącej 100 ludzi i zapewnienia dla niej broni i amunicji (t. 2, str. 52, 53).

Po przyjeździe do m. Stanisławowa, MADUROWICZ sprawę tę omówił z jednym z dowódców stanisławowskiej organizacji powstańczej profesorem KĘDZIOREM i po stwierdzeniu, że zadania tego w chwili obecnej nie można wykonać, MADUROWICZ został przez niego skierowany do prowadzenia działalności kontrrewolucyjnej w grupie wywiadowczej TERLIKIEWICZA (t. 2, str. 53, 54).

Działając w grupie wywiadowczej, MADUROWICZ przeprowadził ogromną pracę, zbierając informacje szpiegowskie o ważniejszych obiektach strategicznych i Armii Czerwonej. MADUROWICZ specjalnie w tym celu podjął pracę jako robotnik niewykwalifikowany w jednej z jednostek wojskowych, znajdujących się w m. Stanisławowie (t. 2, str. 4–7; t. 1, str. 84, 161, 217).

Ponadto MADUROWICZ przygotował do zwerbowania do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej dwóch podoficerów był[ego] Wojska Polskiego – WTISŁAWA i BARDZIKA, pracujących razem z nim na budowie w jednej z jednostek wojskowych w mieście Stanisławowie (t. 2, str. 28).

III. KALINIŃSKI Michał s. Aleksandra został wciągnięty do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez kaprała był[ego] Wojska Polskiego SOBIESSKIEGO w listopadzie 1939 roku, a następnie został skierowany do pracy w grupie wywiadowczej TERLIKIEWICZA Bogusława (t. 2, str. 68–70).

Działając w grupie wywiadowczej TERLIKIEWICZA, KALINIŃSKI zbierał informacje szpiegowskie o Armii Czerwonej i obiektach strategicznych. I tak na przykład, osobiście zebrał i przekazał TERLIKIEWICZOWI informacje szpiegowskie o jednostce wojskowej znajdującej się w mieście Stanisławowie przy ul. 3 Maja i o in[nych] obiektach wojskowych (t. 2, str. 78–80; t. 1, str. 138, 139).

Ponadto, na polecenie TERLIKIEWICZA, KALINIŃSKI ustalał adresy kadry dowódczej Armii Czerwonej w celu fizycznego zlikwidowania tych

физического уничтожения этих лиц в момент [начала] восстания по квартирам (т. 2, стр. 81, 82; т. 1, стр. 137, 232, 256).

КАЛИНИНСКОМУ руководителем контрреволюционной повстанческой организации – ВЫШИНСКИМ Яном, он же ЛЕЩИНСКИЙ Роман, было поручено организовать контрреволюционную повстанческую группу из артиллеристов, служивших в быв. польской армии, на что КАЛИНИНСКИЙ выразил свое согласие (т. 1, стр. 194, 162 „а”).

IV. МАЗУР Станислав Григорович в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован в январе месяце 1940 года ТЕРЛИКЕВИЧЕМ Богуславом, от которого получил задание проводить сбор шпионских сведений о Красной Армии (т. 2, стр. 98–100; т. 1, стр. 172).

Во исполнение полученных от ТЕРЛИКЕВИЧА заданий, МАЗУР собрал и передал ему шпионские сведения о расположении в г. Станиславе воинских частей, их вооружений и количественном составе (т. 2, стр. 100; т. 1, стр. 162).

V. ЯНЯК Чеслав Янович был завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в декабре месяце 1939 года – ТЕРЛИКЕВИЧЕМ Богуславом, от которого получил задание проводить сбор шпионских сведений о Красной Армии (т. 2, стр. 131, 132; т. 1, стр. 162, 163, 176, 177).

VI. ПЕТРОВСКИЙ Збигнев Владиславович в контрреволюционную повстанческую организацию был завербован в феврале месяце 1940 года ТЕРЛИКЕВИЧЕМ Богуславом, от которого также получил задания шпионского характера (т. 2, стр. 139–141; т. 1, стр. 177, 178, 164).

VII. МИХАЙЛОВСКИЙ Роман Адамович для работы в контрреволюционной повстанческой организации был привлечен ТЕРЛИКЕВИЧЕМ Богуславом в феврале месяце 1940 года, по заданию которого выполнял ряд поручений шпионского характера (т. 2, стр. 114–117, 118, 119; т. 1, стр. 84, 125).

VIII. ТЕРЛИКЕВИЧ Марьян-Стефан Лукьянович с декабря месяца 1939 года, зная о существовании в г. Станиславе контрреволюционной повстанческой организации и персональных отдельных ее участников, содействовал последним в их контрреволюционной работе. Так, им лично по заданию ТЕРЛИКЕВИЧА Богуслава для нужд организации был увеличен план города Станислава с нанесением на нем расположения воинских частей, а также были собраны сведения о гражданах города Станислава, преданных Советской власти, которые в момент [начала] восстания должны были быть физически уничтожены (т. 2, стр. 152, 153, 155–156, 161–162, 169–170, 8–9).

osób w ich mieszkaniach w chwili [wybuchu] powstania (t. 2, str. 81, 82; t. 1, str. 137, 232, 256).

Dowódca kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej WYSZYŃSKI Jan *on-że* LESZCZYŃSKI Roman polecił KALINIŃSKIEMU zorganizowanie z artylerzystów służących w był[ym] Wojsku Polskim kontrrewolucyjnej grupy powstańczej, na co KALINIŃSKI wyraził zgodę (t. 1, str. 194, 162 „a”).

IV. MAZUR Stanisław s. Grzegorza został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w styczniu 1940 roku przez TERLIKIEWICZA Bogusława, od którego otrzymał zadanie zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej (t. 2, str. 98–100; t. 1, str. 172).

Wykonując otrzymane od TERLIKIEWICZA zadanie, MAZUR zebrał i przekazał mu informacje szpiegowskie dotyczące rozmieszczenia w m. Stanisławowie oddziałów wojskowych, ich uzbrojenia i stanu liczebnego (t. 2, str. 100; t. 1, str. 162).

V. JANIAK Czesław s. Jana został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w grudniu 1939 roku przez TERLIKIEWICZA Bogusława, od którego otrzymał zadanie zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej (t. 2, str. 131, 132; t. 1, str. 162, 163, 176, 177).

VI. PIOTROWSKI Zbigniew s. Władysława został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez TERLIKIEWICZA Bogusława, od którego również otrzymał zadanie o charakterze szpiegowskim (t. 2, str. 139–141; t. 1, str. 177, 178, 164).

VII. MICHAJŁOWSKI Roman s. Adama został wciągnięty do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez TERLIKIEWICZA Bogusława, na polecenie którego wykonywał szereg zadań o charakterze szpiegowskim (t. 2, str. 114–117, 118, 119; t. 1, str. 84, 125).

VIII. TERLIKIEWICZ Marian Stefan s. Lucjana, od grudnia 1939 roku wiedząc o istnieniu w m. Stanisławowie kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej i [znając] osobiście poszczególnych jej członków, pomagał im w kontrrewolucyjnej działalności. I tak na przykład, na polecenie TERLIKIEWICZA Bogusława osobiście powiększył dla potrzeb organizacji plan miasta Stanisławowa z naniesionymi informacjami o rozmieszczeniu oddziałów wojskowych, a także zebrał informacje o obywatelach miasta Stanisławowa oddanych władzy sowieckiej, którzy w chwili [wybuchu] powstania mieli zostać fizycznie zlikwidowani (t. 2, str. 152, 153, 155–156, 161–162, 169–170, 8–9).

Przesłuchani w związku ze sprawą oskarżenia: TERLIKIEWICZ Bogusław Zygmunt s. Lucjana, MADUROWICZ Sławomir Kazimierz s. Kazimierza, KALINIŃSKI Michał s. Aleksandra, MAZUR Stanisław s. Grzegorza, JANIAK Czesław s. Jana, PIOTROWSKI Zbigniew

Допрошенные по существу дела обвиняемые: ТЕРЛИКЕВИЧ Богуслав-Зигмунт Лукьянович, МАДУРОВИЧ Славомир-Казимир Казимирович, КАЛИНИНСКИЙ Михаил Александрович, МАЗУР Станислав Григорович, ЯНЯК Чеслав Янович, ПЕТРОВСКИЙ Збигнев Владиславович и ТЕРЛИКЕВИЧ Марьян-Стефан Лукьянович – в предъявленном им обвинении виновными себя признали, обвиняемый МИХАЙЛОВСКИЙ Роман Адамович виновным себя не признал.

На основании вышеизложенного обвиняются:

1. ТЕРЛИКЕВИЧ Богуслав-Зигмунт Лукьянович, 1912 г. рождения, уроженец г. Львова, житель гор. Станислава, поляк, гражданин СССР, студент Львовского института, холост.

2. МАДУРОВИЧ Славомир-Казимир Казимирович, 1918 года рождения, уроженец г. Львова, житель г. Станислава, поляк, гражданин СССР, по профессии шофер, капрал-подхорунжий б. польской армии, холост, без определенных занятий, ^a-обр[азование] ср[еднее], не суд[имый]^a.

3. КАЛИНИНСКИЙ Михаил Александрович, 1919 г. рождения, уроженец г. Москвы, житель г. Станислава, поляк, гражданин СССР, капрал быв. польской армии, до ареста – сторож машиностроительного завода, холост, ^a-ср[еднее] обр[азование], отец – техн[ик] механик^a.

4. МАЗУР Станислав Григорович, 1907 г. рождения, уроженец г. Санок, Львовской области, житель гор. Станислава, по профессии сапожник, плитунный быв. польской армии, женат, поляк, гражданин СССР, ^a-обр[азование] низш[ее], кустарь^a.

5. ЯНЯК Чеслав Янович, 1920 г. рождения, уроженец с. Сливники-Новы, быв. Познанского воеводства, житель г. Станислава, поляк, гражданин СССР, до ареста – шофер Треста „Кинофикации”, холост, ^a-низш[ее] обр[азование]^a.

6. ПЕТРОВСКИЙ Збигнев Владиславович, 1918 года рождения, уроженец с. Оскрисинцы Рогатинского района Станиславской области, житель г. Станислава, поляк, гражданин СССР, до ареста – статистик Облконторы „Заготзерно”, женат, ^a-ср[еднее] образ[ование]^a.

7. МИХАЙЛОВСКИЙ Роман Адамович, 1919 г. рождения, уроженец м. Поток-Золотой Тарнопольской области, житель г. Станислава, поляк, гражданин СССР, учащийся, женат, ^a-ср[еднее] обр[азование], судим на 4 г. за кр. в [...] 170 ст. УК^a –

в том, что они являлись активными участниками контрреволюционной повстанческой организации, по заданию которой проводили

s. Władysława i TERLIKIEWICZ Marian Stefan s. Lucjana przyznali się do stawianych im zarzutów, oskarżony MICHAJŁOWSKI Roman s. Adama nie przyznał się do winy.

Na podstawie powyższego oskarżeni zostają:

1. TERLIKIEWICZ Bogusław Zygmunt s. Lucjana, urodzony w 1912 r. w m. Lwowie, mieszkaniec mias[ta] Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, student Instytutu Lwowskiego, kawaler.

2. MADUROWICZ Sławomir Kazimierz s. Kazimierza, urodzony w 1918 roku w m. Lwowie, mieszkaniec m. Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, z zawodu kierowca, kapral-podchorąży był[ego] Wojska Polskiego, kawaler, bez stałego zajęcia, ^a-wyksz[tałenie] śr[ednie], nie kar[any]^a.

3. KALINIŃSKI Michał s. Aleksandra, urodzony w 1919 r. w m. Moskwie, mieszkaniec m. Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, kapral był[ego] Wojska Polskiego, przed aresztowaniem – stróż w zakładach budowy maszyn, kawaler, ^a-wyksz[tałenie] śr[ednie], ojciec – techn[ik] mechanik^a.

4. MAZUR Stanisław s. Grzegorza, urodzony w 1907 r. w m. Sanku w obwodzie lwowskim, mieszkaniec mias[ta] Stanisławowa, z zawodu szewc, plutonowy był[ego] Wojska Polskiego, żonaty, Polak, obywatel ZSRS, ^a-wyksz[tałenie] podstaw[owe], rzemieślnik^a.

5. JANIĄK Czesław s. Jana, urodzony w 1920 r. we w[si] Śliwniki Nowe w był[ym] województwie poznańskim, mieszkaniec m. Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, przed aresztowaniem – kierowca w zjednoczeniu „Kinofikacja”, kawaler, ^a-wyksz[tałenie] podstaw[owe]^a.

6. PIOTROWSKI Zbigniew s. Władysława, urodzony w 1918 roku we w[si] Okrzesińce w rejonie rohatyńskim obwodu stanisławowskiego, mieszkaniec m. Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, przed aresztowaniem statystyk obw[odowego] biura *Zagotzierno*, żonaty, ^a-wyksz[tałenie] śr[ednie]^a.

7. MICHAJŁOWSKI Roman s. Adama, urodzony w 1919 r. w m. Potok Złoty w obwodzie tarnopolskim, mieszkaniec m. Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, uczeń, żonaty, ^a-wyksz[tałenie] śr[ednie], skazany na 4 l[ata] za kr[adzież przesyłki pocztowej z urzędu] w [...] z art. 170 KK^a –

o to, że byli aktywnymi członkami kontrewolucyjnej organizacji powstańczej, na polecenie której prowadzili zbieranie informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej i ważniejszych obiektach o znaczeniu strategicznym, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2, 54-11 i 54-6 KK USRS.

сбор шпионских сведений о Красной Армии и важнейших объектах стратегического значения, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-2, 54-11 и 54-6 УК УССР.

8. ТЕРЛИКЕВИЧ Марьян-Стефан Лукьянович, 1917 года рождения, уроженец г. Пеце [?] (Венгрия), житель г. Станислава, поляк, гражданин СССР, до ареста – работал ассистентом в рентгеновском кабинете при Городской больнице, холост, ^аср[еднее] обр[азование]^а –

в том, что, зная о существовании в гор. Станиславе контрреволюционной повстанческой организации и конкретных ее участников, занимающихся шпионской деятельностью, способствовал последним в их работе, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 20-54-2, 54-11 и 54-6 УК УССР.

Следственное дело № 27254 по обвинению: ТЕРЛИКЕВИЧА Богуслава-Зигмунта Лукьяновича, МАДУРОВИЧА Славомира-Казимира Казимировича, КАЛИНИНСКОГО Михаила Александровича, МАЗУРА Станислава Григоровича, ЯНЯКА Чеслава Яновича, ПЕТРОВСКОГО Збигнева Владиславовича, МИХАЙЛОВСКОГО Романа Адамовича – в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-2, 54-11, 54-6 УК УССР, и ТЕРЛИКЕВИЧА Марьяна-Стефана Лукьяновича ст. ст. 20-54-2, 54-11, 54-6 УК УССР – направить на рассмотрение Суда Военного Трибунала⁸.

Следователь следчасти УНКВД
(—) МОРОЗОВА

Ст. следователь следчасти
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ФУРСЕНКО

„Согласен”:

Начальник следчасти УНКВД
Лейтенант госбезопасности
(—) БЕЛОГЛАЗОВ

Составлено „___” сентября 1940 г.
г. Станислав

Справка: 1. Обвиняемые ТЕРЛИКЕВИЧ Б.-З. Л., МАДУРОВИЧ С.-К. К., КАЛИНИНСКИЙ М. А., МАЗУР С. Г., ЯНЯК Ч. Я., ПЕТРОВСКИЙ З. В., МИХАЙЛОВСКИЙ Р. А., ТЕРЛИКЕВИЧ М.-С. Л. – содержатся под стражей в тюрьме гор. Станислава.

8. TERLIKIEWICZ Marian Stefan s. Lucjana, urodzony w 1917 roku w m. Piece [?] (Węgry), mieszkaniec m. Stanisławowa, Polak, obywatel ZSRS, przed aresztowaniem pracował jako asystent w gabinecie rentgenowskim przy Szpitalu Miejskim, kawaler, ^a-wyszt[tałenie] śr[ednie]^a –

o to, że wiedząc o istnieniu w mieś[cie] Stanisławowie kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej i [znając] konkretnych jej członków zajmujących się działalnością szpiegowską, pomagał im w działalności, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 20-54-2, 54-11 i 54-6 KK USRS.

Sprawę śledczą nr 27254 dotyczącą oskarżenia: TERLIKIEWICZA Bogusława Zygmunta s. Lucjana, MADUROWICZA Sławomira Kazimierza s. Kazimierza, KALINIŃSKIEGO Michała s. Aleksandra, MAZUR/Stanisława s. Grzegorza, JANIKA Czesława s. Jana, PIOTROWSKIEGO Zbigniewa s. Władysława, MICHAJŁOWSKIEGO Romana s. Adama – o przestępstwa przewidziane art. art. 54-2, 54-11, 54-6 KK USRS, i TERLIKIEWICZA Mariana Stefana s. Lucjana – art. art. 20-54-2, 54-11, 54-6 KK USRS, skierować w celu rozpatrzenia do Sądu Trybunału Wojskowego⁸.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
(—) MOROZOWA

St. śledczy Jednostki Śled[czej]
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) FURSIENKO

„Wyrażam zgodę”:

Naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKWD
Lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) BIEŁOGŁAZOW

Sporządzono „___” września 1940 r.
m. Stanisławów

Uwaga: 1. Oskarżeni TERLIKIEWICZ B. Z. L., MADUROWICZ S. K. K., KALINIŃSKI M. A., MAZUR S. G., JANIAK C. J., PIOTROWSKI Z. W., MICHAJŁOWSKI R. A., TERLIKIEWICZ M. S. L. – przebywają pod strażą w więzieniu mias[ta] Stanisławowa.

2. Dowody rzeczowe: lista obywateli m. Stanisławowa oddanych władz sow[ietckiej].

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
(—) MOROZOWA

2. Вещественные доказательства: список граждан, преданных сов-
ласти г. Станислава.

Следователь следчасти УНКВД
(—) МОРОЗОВА

ДА СБУ (Івано-Франківськ), справа П-32334, арк. 199–205.
Оригінал, машинопис.

Примітки

^{a- -a} Вписано від руки.

⁶ Кругла печатка з написом: *НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
УССР. Управление НКВД по Станиславской области.*

¹ Мадурович Славомір, капрал підхорунжий, заарештований НКВС 24 липня 1940, засуджений до смертної кари.

² Калінінський Міхал, капрал, під час вересневої кампанії 1939 в 3 пац, заарештований НКВС 24 липня 1940, засуджений до смертної кари.

³ Мазур Станіслав, взводний, заарештований НКВС 24 липня 1940, засуджений до смертної кари.

⁴ Яняк Чеслав, заарештований НКВС 24 червня 1940, засуджений до 8 років позбавлення волі.

⁵ Пйотровський Збігнев, заарештований НКВС 1 серпня 1940, засуджений до 20 років позбавлення волі.

⁶ Міхайловський Роман, заарештований НКВС 31 липня 1940, засуджений Станіславським обласним судом 4 вересня 1940 до 2 або 4 років позбавлення волі, вдруге засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 30 вересня 1940 до 10 років ВТТ.

⁷ Терлікевич Мар'ян, заарештований НКВС 28 червня 1940, засуджений до 20 років позбавлення волі.

⁸ Особи, згадані в примітках 1–5 та 7, були засуджені Військовим трибуналом 12 Армії Київського особливого військового округу 30 вересня 1940.

Przypisy

^{a- -a} Wpisano odręcznie.

^b Pieczęć okrągła z napisem w otoku: *LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS. Zarząd NKWD obwodu stanisławowskiego.*

¹ Madurowicz Sławomir, kpr. pchor., aresztowany przez NKWD 24 lipca 1940, skazany na karę śmierci.

² Kaliniński Michał, kpr., w kampanii wrześniowej 1939 w 3 pac, aresztowany przez NKWD 24 lipca 1940, skazany na karę śmierci.

³ Mazur Stanisław, plut., aresztowany przez NKWD 24 lipca 1940, skazany na karę śmierci.

⁴ Janiak Czesław, aresztowany przez NKWD 24 czerwca 1940, skazany na 8 lat pozbawienia wolności.

⁵ Piotrowski Zbigniew, aresztowany przez NKWD 1 sierpnia 1940, skazany na 20 lat pozbawienia wolności.

⁶ Michajłowski Roman, aresztowany przez NKWD 31 lipca 1940, sądzony przez Sąd Obwodowy w Stanisławowie 4 września 1940 i skazany na 2 lub 4 lata pozbawienia wolności, ponownie sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO 30 września 1940, skazany łącznie na 10 lat ITŁ.

⁷ Terlikiewicz Marian, aresztowany przez NKWD 28 czerwca 1940, skazany na 20 lat pozbawienia wolności.

⁸ Osoby wymienione w przypisach od 1 do 5 oraz 7 były sądzone przez Wojskowy Trybunał 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego 30 września 1940.

ПІДПІЛЛЯ В КОЛОМИЇ

KONSPIRACJA W KOŁOMYI

[20] грудня 1939, Київ. Повідомлення І. Сєрова Л. Берії
про викриття та ліквідацію польської підпільної організації
в Коломії

Совершенно секретно

а

Народному комиссару внутренних дел Союза ССР
Комиссару государственной безопасности 1-го ранга
тов. БЕРИЯ Л. П.

В гор. Коломия Станиславской области нами вскрыта и ликвидирована контрреволюционная повстанческая организация, состоявшая из польской националистической молодежи, ставившая своей задачей борьбу за создание польского государства.

По делу арестовано 11 человек – руководителей и наиболее активных участников организации:

КАЛИТА Мячеслав Томашевич¹ – 1919 года рождения, уроженец г. Коломия, руководитель к-р организации.

ЛЯУТЕРБАХ Тадеуш Викторович² – 1921 года рождения, уроженец г. Коломия, студент лицея, быв. глава организации „Бойскаутов”³, заместитель руководителя к-р организации.

ЛЯУТЕРБАХ Евгений Ричардорович⁴ – 1918 года рождения, уроженец м. Бахтя [?], проживал в г. Коломия, активный участник к-р организации.

ШЕСТАК Роман Алексеевич⁵ – 1920 года рождения, уроженец г. Хотин (Бессарабия), активный участник организации.

КОСОВСКИЙ Марьян Казимирович⁶ – 1919 г. рождения, в сентябре 1939 года возвратился из б. польской армии, активный участник организации и другие.

В процессе обыска у членов организации было изъято:

- 1) – Контрреволюционные листовки, призывающие к объединению поляков и борьбе за восстановление польского государства.
- 2) – План практической деятельности организации.
- 3) – Письменные обязательства и присяги членов организации.
- 4) – Отчеты членов организации о проделанной работе.

Вскрытая контрреволюционная организация, согласно своему плану, была разбита на три отдела: боевой, разведывательный и женский – информационный.

**[20] grudnia 1939, Kijów. Meldunek Iwana Sierowa
dla Ławrientija Berii o wykryciu i likwidacji polskiej organizacji
podziemnej w Kołomyi**

Ściśle tajne

a

Ludowy komisarz spraw wewnętrznych Związku SRS
Komisarz bezpieczeństwa państwowego 1 rangi
tow. BERIA Ł. P.

W mieś[cie] Kołomyja w obwodzie stanisławowskim wykryliśmy i zlikwidowaliśmy kontrewolucyjną organizację powstańczą skupiającą polską nacjonalistyczną młodzież i stawiającą sobie za cel walkę o odrodzenie państwa polskiego.

W sprawie aresztowanych zostało 11 osób – dowódcy i najaktywniejsi członkowie organizacji:

KALITA Mieczysław¹ s. Tomasz – urodzony w 1919 roku w m. Kołomyi, dowódca organizacji k-r.

LAUTERBACH Tadeusz² s. Wiktora – urodzony w 1921 roku w m. Kołomyi, student liceum, był[y] szef organizacji „Boy-skautów”³, zastępca dowódcy organizacji k-r.

LAUTERBACH Eugeniusz⁴ s. Ryszarda – urodzony w 1918 roku w m. Bachtia [?], zamieszkały w m. Kołomyi, aktywny członek organizacji k-r.

SZESTAK Roman⁵ s. Aleksego – urodzony w 1920 roku w m. Chocim (Besarabia), aktywny członek organizacji.

KOSOWSKI Marian⁶ s. Kazimierza – urodzony w 1919 r., we wrześniu 1939 roku wrócił z b[yłego] Wojska Polskiego, aktywny członek organizacji oraz inni.

Podczas rewizji u członków organizacji skonfiskowano:

1) – Ulotki kontrewolucyjne wzywające Polaków do zjednoczenia i walki o odrodzenie państwa polskiego.

2) – Plan działań organizacji w praktyce.

3) – Pisemne zobowiązania i przysięgi członków organizacji.

4) – Sprawozdania członków organizacji z przeprowadzonych działań.

Wykryta organizacja kontrewolucyjna, zgodnie ze swoim planem, była podzielona na trzy oddziały: bojowy, wywiadowczy i kobiecy – informacyjny.

Во главе каждого из отделов стоял активный участник организации, который руководил практической деятельностью членов организации, прикрепленных к нему.

Работа участников организации была направлена: к сбору сведений о количественном составе Красной Армии и передвижении ее отдельных частей, террору против советско-партийного актива и советски настроенных граждан, выпуску и распространению контрреволюционных листовок, вербовке новых участников организации, приобретению оружия, созданию и налаживанию связей с контрреволюционными организациями на периферии и боевая учеба.

В процессе первичных допросов установлено, что ЛЯУТЕРБАХ Евгений и Тадеуш, по заданию руководителей организации готовились к совершению террористических и диверсионных актов против актива советских работников. С этой целью они специально посылались в г. Львов для приобретения сильно действующих ядов. Одновременно яды предназначались также для расправы над участниками организации, изменившими ей.

ЛЯУТЕРБАХ Е. и Т. при поездке в г. Львов имели также задание связаться с существующей якобы там контрреволюционной организацией. Средства, связанные с расходами по поездке во Львов, были собраны среди участников организации.

Участник Коломиевской организации, по поручению руководства ее – ЖИДУРА⁷ выезжал в гор. Городенко со специальным заданием по созданию там аналогичной к-р организации из польской националистической молодежи. ЖИДУРА в Городенко установил связь с рядом лиц из числа контрреволюционно настроенной молодежи, но организация оформлена не была в связи с арестом самого ЖИДУРЫ.

Как устанавливается следствием, с целью срыва выборов депутатов в Народное собрание Западной Украины, участник организации ШЕСТАК в ночь на 22 октября подготавливал взрыв здания одного избирательного участка в городе Коломия и для осуществления этого принимал меры к приобретению бомб.

Участники организации показали на следствии, что они систематически вели наблюдение за лицами, принимавшими активное участие в мероприятиях, проводимых Временным Управлением. Из числа этого советского актива они намечали отдельных лиц, над которыми должны были быть совершены террористические акты.

К трупу каждого убитого советского активиста организацией было решено прикалывать заранее заготовленную записку следующего содержания:

Na czele każdego z oddziałów stał aktywny członek organizacji kierujący działaniami przydzielonych mu członków organizacji.

Działania członków organizacji miały na celu: zbieranie informacji o stanie liczebnym Armii Czerwonej i ruchach jej poszczególnych oddziałów, akty terroru wobec aktywu sowieckiego i partyjnego oraz obywateli o nastawieniu sowieckim, wydawanie i rozpowszechnianie kontrrewolucyjnych ulotek, werbunek do organizacji nowych członków, zdobywanie broni, nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z kontrrewolucyjnymi organizacjami na prowincji oraz szkolenie bojowe.

Podczas wstępnych przesłuchań ustalono, że LAUTERBACHOWIE Eugeniusz i Tadeusz na polecenie dowództwa organizacji przygotowywali się do dokonania [zamachów] terrorystycznych i aktów dywersji przeciwko aktywowi pracowników sowieckich. W związku z tym byli oni specjalnie wysyłani do m. Lwowa w celu nabycia silnie działających trucizn. Trucizny te przeznaczone były również do rozprawienia się z członkami organizacji, którzy dopuścili się zdrady.

LAUTERBACHOWIE E. i T. podczas wyjazdu do m. Lwowa mieli też skontaktować się z działającą tam podobno organizacją kontrrewolucyjną. Środki na pokrycie wydatków związanych z wyjazdem do Lwowa zostały zebrane wśród członków organizacji.

Członek organizacji kołomyjskiej – ŻYBURA⁷ – na polecenie jej kierownictwa wyjeżdżał do mias[ta] Horodenki ze specjalnym zadaniem utworzenia tam takiej samej organizacji k-r z polskiej nacjonalistycznej młodzieży. ŻYBURA nawiązał w Horodence kontakt z wieloma młodymi ludźmi o nastawieniu kontrrewolucyjnym, ale organizacja nie została utworzona w związku z aresztowaniem samego ŻYBURY.

Jak zostało ustalone podczas śledztwa, w celu przeszkodzenia w wyborach deputowanych do Zgromadzenia Ludowego Zachodniej Ukrainy, członek organizacji SZESTAK w nocy na 22 października przygotowywał wysadzenie budynku jednego z okręgów wyborczych w mieście Kołomyi, podejmując w tym celu działania zmierzające do zdobycia bomb.

Członkowie organizacji zeznali podczas śledztwa, że prowadzili systematyczną obserwację osób biorących aktywny udział w działaniach Zarządu Tymczasowego. Spośród tego aktywu sowieckiego wyznaczali osoby, na które miały być dokonane zamachy terrorystyczne.

Do ciała każdego zabitego aktywisty sowieckiego organizacja postanowiła dołączać przygotowaną wcześniej notatkę o następującej treści:

„POWIEDZ ŚWIĘTEMU PIOTROWI, ŻE NIE JESTEŚ PIERWSZY I NIE OSTATNI”.

Poszczególne członkowie organizacji, prowadzący systematyczną obserwację ruchów i rozmieszczenia oddziałów RKKK, donosili o tym dowództwu organizacji w specjalnych raportach.

„СКАЖИ СВЯТОМУ ПЕТРУ, ЧТО ТЫ НЕ ПЕРВЫЙ И НЕ ПОСЛЕДНИЙ”.

Отдельные участники организации, осуществлявшие систематическое наблюдение за продвижением и расположением частей РККА, доносили об этом руководству организации специальными рапортами.

Организацией было проведено несколько нелегальных собраний, на которых обсуждались вопросы практической контрреволюционной деятельности.

На этих же собраниях вновь принимаемые в организацию лица перед утверждением давали соответствующую присягу о беспрекословном подчинении руководству организации.

Хотя показаниями участников организации устанавливается, что руководителем ее являлся КАЛИТА Мячеслав, он также это подтверждает, на основании имеющихся материалов следствия мы считаем, что руководство осуществлялось другим лицом, имеющим несомненный опыт в подпольной контрреволюционной работе.

Из числа 11 человек, арестованных по делу – 7 признали свое участие в организации и дают показания о ее практической контрреволюционной деятельности.

Следствие ведется в направлении выявления всех участников организации, их практической антисоветской работы, имеющихся запасов оружия, а также связей организации с существующими контрреволюционными центрами.

О дальнейшем ходе следствия буду регулярно докладывать^{8, 9}.

Приложение: материалы, изъятые при обыске, на 10 стр.¹⁰

Народный комиссар внутренних дел УССР
Комиссар государственной безопасности 3-го ранга
СЕРОВ

№ 6-4843\СН⁶
[20] декабря 1939 г.
г. Киев

№ 1 – адресату
№ 2 – в деле Секрет[ариата]
№ 3 – в деле 3 Отдела

*ДА СБУ (Київ), Ф. 16, оп. 32, пор. 13, арк. 523–529.
Копія, машинопис.*

Organizacja przeprowadziła kilka nielegalnych zebrań, na których omawiane były sprawy działalności kontrrewolucyjnej.

Na tych właśnie zebraniach osoby nowo przyjmowane do organizacji składały odpowiednią przysięgę o bezwarunkowym podporządkowaniu się dowództwu organizacji.

Chociaż z zeznań członków organizacji wynika, że jej dowódcą był KALITA Mieczysław i on sam również potwierdza ten fakt, uważamy na podstawie materiałów śledztwa, którymi dysponujemy, że dowództwo sprawowane było przez inną osobę posiadającą bez wątpienia doświadczenie w prowadzeniu konspiracyjnej działalności kontrrewolucyjnej.

Pośród 11 osób aresztowanych w tej sprawie – 7 przyznało się do przynależności do organizacji i składa zeznania na temat jej działalności kontrrewolucyjnej.

Celem prowadzonego śledztwa jest ujawnienie wszystkich członków organizacji, ich działalności antysowieckiej, zapasów broni oraz kontaktów organizacji z [innymi] działającymi ośrodkami kontrrewolucyjnymi.

O dalszym przebiegu śledztwa będę meldować regularnie^{8,9}.

Załączniki: materiały skonfiskowane podczas rewizji na 10 str[o-
nach]¹⁰.

Ludowy komisarz spraw wewnętrznych USRS
Komisarz bezpieczeństwa państwowego 3 rangi
SIEROW

Nr b-4843\SN-b
[20] grudnia 1939 r.
m. Kijów

Nr 1 – adresat
Nr 2 – do akt Sekret[ariatu]
Nr 3 – do akt 3 Oddziału

PA SBU (Kijów), sygn. arch. F. 16, op. 32, por. 13, k. 523–529.
Kopia, maszynopis.

Przypisy

^a Nieczytelna pieczętka, poniżej odręczna adnotacja: *Otrzymano odpowiedź z 5 Oddziału GUGB NKWD ZSRS, nr 25/267 z 8/I-40.*

b-b Wpisano odręcznie.

Примітки

- ^a Нерозбірлива печатка, а нижче приписка від руки: *Получен ответ из 5-го отдела ГУГБ НКВД СССР, № 25/267 от 8/1-40.*
- 6- -6 Вписано від руки.

¹ Каліта Мечислав, псевдо „Граніт”, заарештований НКВС 21 жовтня 1939, засуджений до розстрілу, помер у в'язниці.

² Ляутербах Тадеуш, псевдо „Шельма”, заарештований НКВС 21 жовтня 1939, засуджений до розстрілу, вирок виконано 6 вересня 1940.

³ Йдеться про ЗГП.

⁴ Ляутербах Еугеніуш, псевдо „Клемпа”, двоюрідний брат Тадеуша, заарештований НКВС 21 жовтня 1939, засуджений до 15 років ВТТ.

⁵ Шестак Роман, заарештований НКВС 21 жовтня 1939, засуджений до 25 років ВТТ.

⁶ Косовський Мар'ян, капрал, заарештований НКВС 21 жовтня 1939, засуджений до 25 років ВТТ.

⁷ Так у тексті. Правильно – Жибура Збігнев (1919 р. н.), псевдо „Ящур”, заарештований НКВС 21 жовтня 1939, засуджений до розстрілу.

⁸ Детальніше див.: *Польське підпілля 1939–1941...*, с. 283–417 (справа 18 членів польської молодіжної підпільної організації в Коломиї), див. також: *Польское подполье на территории Западной Украины и Западной Белоруссии...*, с. 193–195.

⁹ Особи, згадані в примітках 1, 2 та 4–7, були засуджені Військовим трибуналом 12 Армії Київського особливого військового округу 16–19 квітня 1940.

¹⁰ Додатків у фондах архіву не знайдено.

¹ Kalita Mieczysław, ps. „Granit”, aresztowany przez NKWD 21 października 1939, skazany na rozstrzelanie, zmarł w więzieniu.

² Lauterbach Tadeusz, ps. „Szelma”, aresztowany 21 października 1939 przez NKWD, skazany na rozstrzelanie, wyrok wykonano 6 września 1940.

³ Niewątpliwie mowa o ZHP.

⁴ Lauterbach Eugeniusz, ps. „Klepa”, brat stryjeczny Tadeusza, aresztowany 21 października 1939 przez NKWD, skazany na 15 lat ITŁ.

⁵ Szestak Roman, aresztowany 21 października 1939 przez NKWD, skazany na 25 lat ITŁ.

⁶ Kosowski Marian, kpr., aresztowany 21 października 1939 przez NKWD, skazany na 25 lat ITŁ.

⁷ Żybura Zbigniew (ur. 1919), ps. „Jaszczur”, aresztowany przez NKWD 21 października 1939, skazany na rozstrzelanie.

⁸ Szerzej w: *Polskie podziemie 1939–1941...*, s. 283–417 (sprawa 18 członków polskiej młodzieżowej organizacji konspiracyjnej w Kołomyi), por. także: *Polskie podziemie na terenach Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi...*, s. 193–195.

⁹ Osoby wymienione w przypisach 1, 2 oraz od 4 do 7 były sądzone przez Wojskowy Trybunał 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego w dn. 16–19 kwietnia 1940.

¹⁰ Załączników w zasobie archiwum nie odnaleziono.

**20 грудня 1939, Київ. Повідомлення І. Сєрова В. Меркулову
про викриття в Коломиї контрреволюційної польської
повстанської Національної військової організації**

Совершенно секретно

а

Зам. народного комиссара внутренних дел Союза ССР
Комиссару государственной безопасности 3 ранга
тов. МЕРКУЛОВУ
г. Москва

В ноябре месяце в Станиславское УНКВД поступили агентурные данные о существовании в г. Коломия контрреволюционной польской повстанческой организации.

С целью пресечения активизировавшейся деятельности этой организации, особенно в части вербовочной работы, УНКВД вскоре же приступило к оперативной ликвидации дела.

Первичными материалами следствия вскрывается к-р организация, ставившая своей задачей подготовку вооруженного восстания, в момент выступления против СССР англо-французских интервенционистских армий, под лозунгами восстановления польского государства.

По делу арестовано 8 человек, в том числе:

СТАДНИЧЕНКО Иосиф Францевич¹, 1901 года рождения, уроженец г. Коломия, поляк, по профессии подрядчик, б. член ППС, создатель и руководитель к-р организации.

ТОВПАГИ Владислав Якубович, 1904 года рождения, уроженец г. Коломия, поляк, инкассатор электростанции, активный участник организации.

ВОЗНЯК Станислав Антонович, 1901 года рождения, поляк, активный участник организации.

ЯВОРСКИЙ Владимир Николаевич, 1907 года рождения, украинец, б. польподанный и солдат польармии, активный участник организации.

Ликвидированная повстанческая организация, называвшаяся „Народова организация войскова“, была создана в октябре месяце 1939 года СТАДНИЧЕНКО И. Ф., польским националистическим деятелем.

Как устанавливается следствием, указания о создании повстанческой организации в г. Коломия и проведении широкой вербовочной работы СТАДНИЧЕНКО получил от бежавшего в Румынию полковника б. польской армии, под командованием которого служил СТАДНИЧЕНКО.

**20 grudnia 1939, Kijów. Meldunek Iwana Sierowa
dla Wsiewołoda Mierkułowa o wykryciu Narodowej Organizacji
Wojskowej w Kołomyi**

Ścisłe tajne

a

Zast[ępc]a] ludowego komisarza spraw wewnętrznych Związku SRS
Komisarz bezpieczeństwa państwowego 3 rangi
tow. MIERKUŁOW
m. Moskwa

W listopadzie do stanisławowskiego UNKWD wpłynęły informacje agenturalne dotyczące istnienia w m. Kołomyi kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej.

W celu przerwania nasilających się działań tej organizacji, szczególnie w zakresie działalności werbunkowej, UNKWD niezwłocznie przystąpiło do operacyjnego rozwiązania sprawy.

Na podstawie wstępnych materiałów śledztwa wykryto k-r organizację stawiającą sobie za cel przygotowanie zbrojnego powstania pod hasłami odrodzenia państwa polskiego [i rozpoczęcie go] w chwili wystąpienia przeciwko ZSRS angielsko-francuskich wojsk interwencyjnych.

W związku ze sprawą aresztowanych zostało 8 osób, w tym:

STADNICZENKO Józef¹ s. Franciszka, urodzony w 1901 roku w m. Kołomyi, Polak, z zawodu przedsiębiorca, b[ył]y] członek PPS, założyciel i dowódca organizacji k-r.

TOWPAGI Władysław s. Jakuba, urodzony w 1904 roku w m. Kołomyi, Polak, inkasent elektrowni, aktywny członek organizacji.

WOŹNIAK Stanisław s. Antoniego, urodzony w 1901 roku, Polak, aktywny członek organizacji.

JAWORSKI Włodzimierz s. Mikołaja, urodzony w 1907 roku, Ukraińiec, b[ył]y] obywatel pol[ski] i żołnierz Wojska Pol[skiego], aktywny członek organizacji.

Zlikwidowana organizacja powstańcza nosząca nazwę „Narodowa Organizacja Wojskowa” została utworzona w październiku 1939 roku przez STADNICZENKĘ J. F., polskiego działacza nacjonalistycznego

Jak ustalono podczas śledztwa, wytyczne w sprawie utworzenia organizacji powstańczej w m. Kołomyi oraz prowadzenia zakrojonych na szeroką skalę działań werbunkowych STADNICZENKO otrzymał od zbiegłego do Rumunii pułkownika b[ył]ego] Wojska Polskiego, pod dowództwem którego STADNICZENKO służył.

Указания этого полковника сводились к организации нелегальных польских повстанческих групп, готовых в нужный момент оказать помощь польским отрядам, создаваемым в Румынии и Венгрии, которые вскоре выступят „за освобождение Польши от большевиков и немцев”.

Порядок приема в организацию был установлен такой, что лицо, давшее согласие на вступление в организацию, давало затем руководству последней официальную присягу на верность делу борьбы против большевиков.

После принятия присяги руководители организации выдавали вновь принятому члену удостоверение, на котором проставлялась печать организации и порядковый номер (фамилия участника организации не указывалась).

Каждый участник организации обязан был проводить вербовки новых членов из среды польских патриотов-националистов и широко распространять среди населения провокационные клеветнические слухи об СССР.

Следствие направлено на вскрытие всех участников организации и их связей с другими к-р формированиями как на нашей территории, так и за границей, а также на выявление несомненно имеющегося у организации оружия.

О ходе следствия и достигнутых результатах будем информировать.

Народный комиссар внутренних дел УССР
Комиссар государственной безопасности 3 ранга
СЕРОВ

№ 6-4844\СН^б
„6-20^б” декабря 1939 г.
г. Киев
3 экз.

экз. № 1 – т. МЕРКУЛОВУ
„ № 2 – в д[еле] Секр[етариата]
„ № 3 – в д. 3 Отд[ела]

*ДА СБУ (Київ), Ф. 16, оп. 32, пор. 13, арк. 530–533.
Завірена копія, машинопис.*

Примітки

- ^а Нерозбірлива печатка з нерозбірливим підписом.
^{б-б} Вписано від руки.

¹ Стадніченко Юзеф, див.: *Польское подполье на территории Западной Украины и Западной Белоруссии...*, с. 261.

Wytyczne tego pułkownika sprowadzały się do organizowania nielegalnych polskich grup powstańczych, gotowych do udzielenia w odpowiednim momencie pomocy polskim oddziałom tworzonym w Rumunii i na Węgrzech, które wkrótce wystąpią „o wyzwolenie Polski spod bolszewików i Niemców”.

Został ustalony następujący tryb przyjmowania do organizacji: osoba, która wyraziła zgodę na wstąpienie do organizacji, składała potem wobec jej dowództwa oficjalną przysięgę na wierność sprawie walki przeciwko bolszewikom.

Po odebraniu przysięgi dowódcy organizacji wydawali nowo przyjętemu członkowi zaświadczenie, na którym widniała pieczęć organizacji oraz numer porządkowy (nie podawano nazwiska członka organizacji).

Każdy członek organizacji zobowiązany był do prowadzenia werbunku nowych członków ze środowiska polskich patriotów i nacjonalistów oraz do szerokiego rozpowszechniania wśród ludzi prowokacyjnych, oszczerczych plotek na temat ZSRS.

Śledztwo ma na celu wykrycie wszystkich członków organizacji i ich kontaktów z innymi formacjami k-r zarówno na naszym terenie, jak i za granicą, oraz ujawnienie broni, którą niewątpliwie organizacja dysponowała.

O przebiegu śledztwa i uzyskanych rezultatach będziemy informować.

Ludowy komisarz spraw wewnętrznych USRS
Komisarz bezpieczeństwa państwowego 3 rangi
SIEROW

Nr ^b-4844\SN-^b

„^b-20-^b” grudnia 1939 r.

m. Kijów

3 egz.

egz. nr 1 – t. MIERKUŁOW

„ nr 2 – do akt Sekr[etariatu]

„ nr 3 – do a[kt] 3 Oddz[iału]

PA SBU (Kijów), sygn. arch. F. 16, op. 32, por. 13, k. 530–533.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

^a Nieczytelna pieczęć z nieczytelnym podpisem.

^{b-b} Wpisano odręcznie.

¹ Stadniczenko Józef, por. *Polskie podziemie na terenach Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi...*, s. 261.

**12 серпня 1940, Станіслав. Обвинувальний висновок стосовно
Т. Стафея і 31 іншої особи**

„Утверждаю”

Начальник УНКВД по Станислав[ской] обл[асти]

Капитан государств[енной] безопасности

(—) МИХАЙЛОВ¹

„12-а” августа 1940 года

б

Обвинительное заключение

По следделу № 27254 по обвинению:

1. СТАФИЯ Томаша Францевича²,
2. КШЕМЕНЯ Владислава Францевича³,
3. ВИННИЦКОГО Марьяна Ивановича⁴,
4. БЬЯЛОСКУРСКОГО Казимира Францевича⁵,
5. ГЛЕТ Адольфа Адольфовича⁶,
6. РИДЛЕВИЧА Тадеуша Войцеховича⁷,
7. ШУРИК Стефана Иосифовича⁸,
8. ПРОГЛОВСКОГО Адама Мечиславовича⁹,
9. ГИРНЛЕ Адама Апполиаровича¹⁰,
10. МИКЕВИЧА Казимира Ивановича¹¹,
11. НИДЗВИНСКОГО Теофилия Теофильевича¹²,
12. ЛЯХОВИЧА Станислава Блажеевича¹³,
13. ЗАЛЬЦМАНА Стефана Эдмундовича¹⁴,
14. КРАСОВСКОГО Мартына Иосифовича¹⁵,
15. БИБЕРА Богуслава Марьяновича¹⁶,
16. КОСОВСКОГО Станислава Францевича¹⁷,
17. ЗАДЕМСКОГО Франца Генриховича¹⁸,
18. АБРАГАМОВИЧ Станиславы Корниловны¹⁹,
19. ПОТКОВСКОЙ Марии Игнатъевны²⁰,
20. КРАСОВСКОЙ Станиславы Мартыновны²¹,
21. ГУМЕР Чеславы Вацлавны²² –
по ст. 54 п. 2-11 УК УССР.
22. ДУКЕТА Збигнева Владиславовича,
23. БЖЕЖИЦКОГО Эмилия Мечиславовича²³,
24. СЮТЫ Иоанны Войцеховны²⁴,
25. ГРИЩУК Розалии Николаевны²⁵,

12 sierpnia 1940, Stanisławów. Wniosek oskarżający
Tomasza Stafieja i 31 innych osób

„Zatwierdzam”

Naczelnik UNKWD obw[odu] stanisław[owskiego]

Kapitan bezpieczeństwa państw[owego]

(—) MICHAJŁOW¹

„^a-12-^{ab}” sierpnia 1940 roku

Wniosek oskarżający

Dotyczy sprawy śled[czej] nr 27254 z oskarżenia:

1. STAFIEJA Tomasza² s. Franciszka,
2. KRZEMIENIA Władysława³ s. Franciszka,
3. WINNICKIEGO Mariana⁴ s. Jana,
4. BIAŁOSKÓRSKIEGO Kazimierza⁵ s. Franciszka,
5. GLETA Adolfa⁶ s. Adolfa,
6. RYDLEWICZA Tadeusza⁷ s. Wojciecha,
7. SZURKA Stefana⁸ s. Józefa,
8. PRAGŁOWSKIEGO Adama⁹ s. Mieczysława,
9. GIRNŁE Adama¹⁰ s. Apolinarego,
10. MIKIEWICZA Kazimierza¹¹ s. Jana,
11. NIEDŹWIŃSKIEGO Teofila¹² s. Teofila,
12. LECHOWICZA Stanisława¹³ s. Błażeja,
13. ZALCMANA Stefana¹⁴ s. Edmunda,
14. KRASOWSKIEGO Marcina¹⁵ s. Józefa,
15. BIBERA Bogusława¹⁶ s. Mariana,
16. KOSSOWSKIEGO Stanisława¹⁷ s. Franciszka,
17. ZADĘBSKIEGO Franciszka¹⁸ s. Henryka,
18. ABRAHAMOWICZ Stanisławy¹⁹ c. Kornela,
19. PATKOWSKIEJ Marii²⁰ c. Ignacego,
20. KRASOWSKIEJ Stanisławy²¹ c. Marcina,
21. HUMER Czesławy²² c. Waława –
z art. 54 p. 2-11 KK USRS.
22. DUKIETA Zbigniewa s. Władysława,
23. BRZEŻYŃSKIEGO Emila²³ s. Mieczysława,
24. SIUŁY Joanny²⁴ c. Wojciecha,
25. GRISZCZUK Rozalii²⁵ c. Mikołaja,

26. ВОЙЦЕХОВСКОЙ Юзефы Юзефовны²⁶,
27. КОСОВСКОЙ Владиславы Казимировны²⁷,
28. ШИДЛОВСКОЙ Элеоноры Юльяновны²⁸ –
по ст. 54 п. п. 2-6-11 УК УССР.
29. ГУППЕРТА Станислава Леопольдовича²⁹,
30. СОСНОВСКОЙ Дануты Юзефовны³⁰ –
по ст. 54 п. п. 2-6-8-11 УК УССР.
31. КРУЛЬ Казимира Францевича³¹ –
по ст. 54 п. п. 2-8-11 УК УССР.
32. АЛЕКСЕЕВИЧА Евгения Евстафьевича³² –
по ст. 54-12 УК УССР.

В марте месяце 1940 года УНКВД по Станиславской области были получены сведения о том, что в городе Коломии существует польская контрреволюционная повстанческая организация, которая ведет работу по подготовке вооруженного восстания с целью свержения советской власти.

На основании этих данных были арестованы и привлечены к уголовной ответственности:

ДУКЕТ Збигнев Владиславович, ГУППЕРТ Станислав Леопольдович, СТАФИЙ Томаш Францевич, КШЕМЕНЬ Владислав Францевич, ВИННИЦКИЙ Марьян Иванович, БЖЕЖИЦКИЙ Эмиль Мечиславович, БЬЯЛОСКУРСКИЙ Казимир Францевич, ГЛЕТ Адольф Адольфович, РИДЛЕВИЧ Тадеуш Войцехович, ШУРИК Стефан Иосифович, ПРОГЛОВСКИЙ Адам Мечиславович, ГИРНЛЕ Адам Апполинарович, МИКЕВИЧ Казимир Иванович, НИДЗВИНСКИЙ Теофиль Теофильевич, ЛЯХОВИЧ Станислав Блажеевич, ЗАЛЬЦМАН Стефан Эдмундович, КРАСОВСКИЙ Мартын Иосифович, БИБЕР Богуслав Марьянович, КРУЛЬ Казимир Францевич, КОСОВСКИЙ Станислав Францевич, ЗАДЕМСКИЙ Франц Генрихович, СЮТА Иоанна Войцеховна, СОСНОВСКАЯ Данута Юзефовна, ГРИЩУК Розалия Николаевна, АБРАГАМОВИЧ Станислава Корниловна, ВОЙЦЕХОВСКАЯ Юзефа Юзефовна, ПОТКОВСКАЯ Мария Игнатьевна, КОСОВСКАЯ Владислава Казимировна, ШИДЛОВСКАЯ Элеонора Юльяновна, КРАСОВСКАЯ Станислава Мартыновна, ГУМЕР Чеслава Вацлавовна, АЛЕКСЕЕВИЧ Евгений Евстафьевич.

Произведенным по делу расследованием установлено:

В ноябре месяце 1939 года ДУКЕТ Збигнев Владиславович встретился в городе Коломии со своим знакомым ДОМБРОВСКИМ, последний рассказал ему о существовании в гор. Львове и гор. Станиславе польских повстанческих организаций, которые преследуют цель – путем вооруженного восстания свергнуть советскую власть.

26. WOJCIECHOWSKIEJ Józefy²⁶ c. Józefa,
27. KOSSOWSKIEJ Władysławy²⁷ c. Kazimierza,
28. SZYDŁOWSKIEJ Eleonory²⁸ c. Juliana –
z art. 54 p. p. 2-6-11 KK USRS.
29. GUPPERTA Stanisława²⁹ s. Leopolda,
30. SOSNOWSKIEJ Danuty³⁰ c. Józefa –
z art. 54 p. p. 2-6-8-11 KK USRS.
31. KRÓLA Kazimierza³¹ s. Franciszka –
z art. 54 p. p. 2-8-11 KK USRS.
32. ALEKSIEJEWICZA Eugeniusza³² s. Eustachego –
z art. 54-12 KK USRS.

W marcu 1940 roku UNKWD obwodu stanisławowskiego uzyskało informacje o tym, że w mieście Kołomyi istnieje polska kontrrewolucyjna organizacja powstańcza prowadząca działalność zmierzającą do przygotowania zbrojnego powstania w celu obalenia władzy sowieckiej.

W oparciu o te informacje zostali aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności karnej:

DUKIET Zbigniew s. Władysława, GUPPERT Stanisław s. Leopolda, STAFIEJ Tomasz s. Franciszka, KRZEMIEN Władysław s. Franciszka, WINNICKI Marian s. Jana, BRZEŻYŃSKI Emil s. Mieczysława, BIAŁOSKÓRSKI Kazimierz s. Franciszka, GLET Adolf s. Adolfa, RYDLEWICZ Tadeusz s. Wojciecha, SZUREK Stefan s. Józefa, PRAGŁOWSKI Adam s. Mieczysława, GIRNŁE Adam s. Apolinarego, MIKIEWICZ Kazimierz s. Jana, NIEDŹWIŃSKI Teofil s. Teofila, LECHOWICZ Stanisław s. Błażeja, ZALCMAN Stefan s. Edmunda, KRASOWSKI Marcin s. Józefa, BIBER Bogusław s. Mariana, KRÓL Kazimierz s. Franciszka, KOSSOWSKI Stanisław s. Franciszka, ZADĘBSKI Franciszek s. Henryka, SIUŁA Joanna c. Wojciecha, SOSNOWSKA Danuta c. Józefa, GRISZCZUK Rozalia c. Mikołaja, ABRAHAMOWICZ Stanisława c. Kornela, WOJCIECHOWSKA Józefa c. Józefa, PATKOWSKA Maria c. Ignacego, KOSSOWSKA Władysława c. Kazimierza, SZYDŁOWSKA Eleonora c. Juliana, KRASOWSKA Stanisława c. Marcina, HUMER Czesława c. Wacława, ALEKSIEJEWICZ Eugeniusz s. Eustachego.

Podczas przeprowadzonego w sprawie śledztwa ustalono, co następuje:

W listopadzie 1939 roku DUKIET Zbigniew s. Władysława spotkał się w mieście Kołomyi ze swoim znajomym DOMBROWSKIM, który powiedział mu o istnieniu w mieś[cie] Lwowie i w mieś[cie] Stanisławowie polskich organizacji powstańczych dążących do tego, by w drodze zbrojnego powstania obalić władzę sowiecką.

DOMBROWSKI zaproponował DUKIETOWI Z. W. wstąpienie do tej polskiej organizacji powstańczej, na co DUKIET Z. W. wyraził zgodę (t. II, str. 9–10).

ДОМБРОВСКИЙ предложил ДУКЕТУ З. В. вступить в эту польскую повстанческую организацию, на что ДУКЕТ З. В. дал свое согласие (т. II, стр. 9–10).

В январе месяце 1940 года к ДУКЕТУ З. В. из гор. Львова приехал неизвестный ему человек, назвавший себя Яном ЗЕМБА, и сообщил ДУКЕТУ З. В. о том, что ему от ДОМБРОВСКОГО известно, что он, ДУКЕТ З. В., является членом польской тайной повстанческой организации и что он, ЗЕМБА, прислан к нему от Львовской повстанческой организации с целью получения сведений о работе Коломыйской организации и дачи практических указаний по дальнейшей работе этой организации (том II, стр. 10).

ЗЕМБА сообщил ДУКЕТУ З. В., что центр повстанческой организации находится во Львове и что организация строится по принципу пятков, т. е. каждый член организации имеет право самостоятельно, путем вербовки новых участников создать свой пяток (том II, стр. 10).

Выполняя указания ЗЕМБА по созданию повстанческой организации, ДУКЕТ З. В. завербовал в организацию жителей гор. Коломии ГУППЕРТА Станислава Леопольдовича, СТАФИЯ Томаша Францевича, КШЕМЕНЯ Владислава Францевича (том II, стр. 29–30).

В декабре месяце 1939 года ДУКЕТОМ было проведено первое совещание участников контрреволюционной организации, на котором присутствовали – ДУКЕТ З. В., СТАФИЙ Т. Ф., ГУППЕРТ С. Л., КШЕМЕНЬ В. Ф.

На этом совещании было решено приступить к вербовке новых членов повстанческой организации (том II, стр. 30–31).

В конце декабря месяца 1939 года от Яна ЗЕМБА приехала неизвестная женщина и сообщила ДУКЕТУ З. В. о том, чтобы он всю работу организации контактировал с областным штабом повстанческой организации, существующим в гор. Станиславе, для связи со штабом она дала ДУКЕТУ адрес: гор. Станислав, Идиговского, 28 (том II, стр. 11).

В феврале месяце 1940 года к ДУКЕТУ З. В. приехала неизвестная гражданка из г. Станислава и обязала ДУКЕТА З. В. явиться в гор. Станислав по адресу Идиговского, 28, что им и было выполнено (том II, стр. 11).

Установив связь с представителем областного штаба повстанческой организации неким „Владиславом”, ДУКЕТ З. В. от последнего получил задание создать в гор. Коломия Окружной штаб повстанческой организации, в подчинение которого войдут контрреволюционные организации районов: Снятин, Косов, Городенко, Коломия.

W styczniu 1940 roku do DUKIETA Z. W. przyjechał z mias[ta] Lwo-wa nieznanym mu człowiekiem, który przedstawił się jako Jan ZIEMBA i po-wiedział DUKIETOWI Z. W., że wie od DOMBROWSKIEGO, iż należy on, tj. DUKIET Z. W., do polskiej tajnej organizacji powstańczej i że on – ZIEMBA został przysłany do niego z lwowskiej organizacji powstańczej w celu uzyskania informacji na temat działalności organizacji kołomyjskiej i udzielenia praktycznych wskazówek dotyczących dalszej jej działalności (tom II, str. 10).

ZIEMBA powiedział DUKIETOWI Z. W., że centrum organizacji po-wstańczej znajduje się we Lwowie i że organizacja zbudowana jest na za-sadzie piątek, tj. każdy członek organizacji ma prawo utworzyć własną piątkę, werbując samodzielnie nowych członków (tom II, str. 10).

Wykonując wskazówki ZIEMBY dotyczące utworzenia organizacji po-wstańczej, DUKIET Z. W. zwerbował do organizacji mieszkańców mia-s[ta] Kołomyi GUPPERTA Stanisława s. Leopolda, STAFIEJA Toma-sza s. Franciszka, KRZEMIENIA Władysława s. Franciszka (tom II, str. 29–30).

W grudniu 1939 roku DUKIET przeprowadził pierwszą naradę człon-ków organizacji kontrrewolucyjnej, na której obecni byli – DUKIET Z. W., STAFIEJ T. F., GUPPERT S. L., KRZEMIEN W. F.

Na naradzie tej podjęto decyzję o przystąpieniu do werbowania nowych członków do organizacji powstańczej (tom II, str. 30–31).

Pod koniec grudnia 1939 roku przyjechała od Jana ZIEMBY nieznaną kobietą, która powiedziała DUKIETOWI Z. W., że całą działalność orga-nizacji ma on koordynować z obwodowym sztabem organizacji powstań-czej, działającym w mieś[cie] Stanisławowie, dla kontaktu ze sztabem podała DUKIETOWI adres: mias[to] Stanisławów, Idigowskiego [Idzi-kowskiego?] 28 (tom II, str. 11).

W lutym 1940 roku do DUKIETA Z. W. przyjechała nieznaną oby-wa-telką z m. Stanisławowa i zobowiązała go do stawienia się w mieś[cie] Sta-nisławowie, pod adresem Idigowskiego 28, co wykonał (tom II, str. 11).

Po nawiązaniu kontaktu z przedstawicielem sztabu obwodowego orga-nizacji powstańczej jakimś „Władysławem”, DUKIET Z. W. otrzymał od niego zadanie utworzenia w mieś[cie] Kołomyi okręgowego sztabu or-ganizacji powstańczej, któremu zostaną podporządkowane kontrrewolu-cyjne organizacje rejonów: Śniatyń, Kosów, Horodenka, Kołomyja.

Wykonując polecenie sztabu obwodowego organizacji powstańczej, DU-KIET Z. W. utworzył okręgowy kołomyjski sztab organizacji powstańczej, w skład którego weszli DUKIET Z. W., GUPPERT S. L., CHCIUK³³, ZIEMLAJSKI.

Выполняя указание Областного штаба повстанческой организации, ДУКЕТ З. В. создал Окружной Коломыйский штаб повстанческой организации, в который вошли ДУКЕТ З. В., ГУШПЕРТ С. Л., ХТЮК³³, ЗЕМЛЯЙСКИЙ.

Начальником Окружного штаба повстанческой организации был назначен ДУКЕТ З. В., он же руководил организационным отделом штаба.

Заместителем начальника Окружного штаба повстанческой организации и руководителем войскового отдела штаба был назначен ХТЮК.

ЗЕМЛЯЙСКИЙ был адъютантом повстанческого Коломыйского штаба и руководил отделом связи.

Руководство ^вразведывательным^в отделом штаба было поручено ГУШПЕРТУ С. Л., которому также было поручено создать повстанческие группы в городах: Снятин, Косов, Городенко; кроме того, все члены штаба имели задание вербовать новых членов в польскую повстанческую организацию (том II, стр. 12, 29, 30, 71).

В дальнейшей работе ДУКЕТ З. В. получил указание от Областного штаба повстанческой организации о том, что восстание намечается на весну 1940 года, к моменту интервенции румыно-венгеро-польских войск на территорию Западной Украины.

Штаб заверил ДУКЕТА З. В., что Коломыйская повстанческая организация в нужный момент оружием будет обеспечена.

Для нужд контрреволюционной организации ДУКЕТОМ З. В. из Областного штаба получались средства, а также от руководителя Областного штаба ДУКЕТ получил задание через участников организации развернуть работу по сбору шпионских сведений о Красной Армии.

Организацию работы по сбору этих сведений ДУКЕТОМ З. В. было поручено ГУШПЕРТУ Станиславу Леопольдовичу (том II, стр. 31, 32, 33).

ГУШПЕРТ Станислав Леопольдович – завербован в повстанческую организацию ДУКЕТОМ З. В., от последнего получил задание вербовать новых членов в повстанческую организацию и создать повстанческие группы в городах: Снятин, Косов, Городенко (том II, стр. 70, 71).

Как член Окружного штаба повстанческой организации и руководитель информационного отдела штаба, ГУШПЕРТ одновременно занимался сбором шпионских сведений о Красной Армии.

Выполняя задание ДУКЕТА, ГУШПЕРТ Станислав Леопольдович в разное время завербовал в организацию: ГЛЕТА Адольфа Адольфовича, БЪЯЛОСКУРСКОГО Казимира Францевича, ГИРНЛЕ Адама Апполинаровича и других, в количестве 12 человек (том II, стр. 96, 97, 107, 115, 117, 120, 121, 130).

Naczelnikiem okręgowego sztabu organizacji powstańczej został mianowany DUKIET Z. W., on też kierował oddziałem organizacyjnym sztabu.

Zastępcą naczelnika okręgowego sztabu organizacji powstańczej i dowódcą oddziału wojskowego sztabu został mianowany CHCIUK.

ZIEMLAJSKI był adiutantem kołomyjskiego sztabu powstańczego i kierował oddziałem łączności.

Kierowanie oddziałem „wywiadowczym” sztabu powierzono GUPPERTOWI S. L., któremu polecono też utworzyć grupy powstańcze w miastach: Śniatyń, Kosów, Horodenka; oprócz tego wszyscy członkowie sztabu mieli zadanie werbowania nowych członków do polskiej organizacji powstańczej (tom II, str. 12, 29, 30, 71).

W toku dalszej działalności DUKIET Z. W. otrzymał od obwodowego sztabu organizacji powstańczej informację o tym, że powstanie zostało wyznaczone na wiosnę 1940 roku, w chwili interwencji wojsk rumuńskich, węgierskich i polskich na terytorium Zachodniej Ukrainy.

Sztab zapewnił DUKIETA Z. W., że kołomyjska organizacja powstańcza w odpowiednim czasie zostanie zaopatrzona w broń.

Dla potrzeb organizacji kontrrewolucyjnej DUKIET Z. W. otrzymywał środki ze sztabu obwodowego. Od szefa sztabu obwodowego DUKIET otrzymał też zadanie, by poprzez członków organizacji rozwijać działania mające na celu zbieranie informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej.

Organizację działań związanych ze zbieraniem tych informacji DUKIET Z. W. powierzył GUPPERTOWI Stanisławowi s. Leopolda (tom II, str. 31, 32, 33).

GUPPERT Stanisław s. Leopolda został zwerbowany do organizacji powstańczej przez DUKIETA Z. W., otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji powstańczej i utworzenia powstańczych grup w miastach: Śniatyń, Kosów, Horodenka (tom II, str. 70, 71).

Jako członek okręgowego sztabu organizacji powstańczej i dowódca oddziału informacyjnego sztabu, GUPPERT zajmował się jednocześnie zbieraniem informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej.

Wykonując zadanie DUKIETA, GUPPERT Stanisław s. Leopolda w różnych okresach zwerbował do organizacji: GLETA Adolfa s. Adolfa, BIAŁOSKÓRSKIEGO Kazimierza s. Franciszka, GIRNŁE Adama s. Apolinarego i innych, w sumie 12 osób (tom II, str. 96, 97, 107, 115, 117, 120, 121, 130).

STAFIEJ Tomasz s. Franciszka został zwerbowany do polskiej organizacji powstańczej przez DUKIETA Z. W., otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku członków do organizacji, jednocześnie dostał też

СТАФИЙ Томаш Францевич, завербован в польскую повстанческую организацию ДУКЕТОМ З. В. Получил задание от последнего проводить вербовку членов в организацию, одновременно имел задание создать районный штаб повстанческой организации, который будет руководить районом Коломия.

Задание ДУКЕТА З. В. СТАФИЙ Т. Ф. выполнил, создал районный штаб повстанческой организации, в который вошли: он – СТАФИЙ Т. Ф., КШЕМЕНЬ В. Ф., ГУППЕРТ С. Л. и ВИННИЦКИЙ В. И. (том II, стр. 156, 157, 158, 159, 179, 217, 218).

КШЕМЕНЬ Владислав Францевич, завербован в контрреволюционную повстанческую организацию ДУКЕТОМ З. В., от последнего получил задание вербовать новых членов в повстанческую организацию и выполнять обязанности адъютанта районного Коломийского штаба повстанческой организации.

Выполняя задание ДУКЕТА З. В., завербовал в повстанческую организацию КОСОВСКОГО, СОБАНСКОГО (том II, стр. 193, 194).

ВИННИЦКИЙ Марьян Иванович, завербован в повстанческую организацию СТАФИЕМ Т. Ф., выполнял функции шефа районного Коломийского штаба повстанческой организации (том II, стр. 217, 218, 219–220).

БЖЕЖИЦКИЙ Эмиль Мечиславович, завербован в повстанческую организацию ГУППЕРТОМ С. Л. в феврале месяце 1940 года. Получил задание создать повстанческую группу из 5 человек, одновременно ему же дано задание сообщать о передвижении Красной Армии по железной дороге, а также о всех грузах, идущих в сторону Румынии (том III, стр. 14, 15, 16, 11, 12, 13, 20, 21).

БЬЯЛОСКУРСКИЙ Казимир Францевич, завербован в повстанческую организацию ГУППЕРТОМ, ему же дал присягу о своей верности организации. Получил задание создать повстанческую группу. Выполняя задание ГУППЕРТА, завербовал в повстанческую организацию ЗБОРОВСКОГО, АЛЕКСЕЕВИЧ (том III, стр. 31, 32, 33, 34).

ГЛЕТ Адольф Адольфович, завербован в контрреволюционную повстанческую организацию ГУППЕРТОМ, получил задание создать повстанческую группу, завербовал в организацию КРУЛЯ К. Ф., ЧИЖЕВСКУЮ (том III, стр. 43, 44, 45, 46, 51).

ШУРИК Стефан Иосифович, завербован в повстанческую организацию ГУППЕРТОМ С. Л., ему же дал присягу о своей верности организации. Получил задание создать повстанческую группу в гор. Печенежине (том III, стр. 99, 100, 101).

РИДЛЕВИЧ Тадеуш Войцехович, завербован в повстанческую организацию ДУКЕТОМ З. В. Свое вступление в повстанческую

zadanie utworzenia sztabu rejonowego organizacji powstańczej, który miał kierować rejonem Kołomyja.

Zadanie DUKIETA Z. W. STAFIEJ T. F. wykonał, tworząc rejonowy sztab organizacji powstańczej, w skład którego weszli: on – STAFIEJ T. F., KRZEMIEN W. F., GUPPERT S. L. i WINNICKI M. J. (tom II, str. 156, 157, 158, 159, 179, 217, 218).

KRZEMIEN Władysław s. Franciszka został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez DUKIETA Z. W., otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji powstańczej i pełnienia obowiązków adiutanta kołomyjskiego rejonowego sztabu organizacji powstańczej.

Wykonując zadanie DUKIETA Z. W., zwerbował do organizacji powstańczej KOSSOWSKIEGO, SOBAŃSKIEGO (tom II, str. 193, 194).

WINNICKI Marian s. Jana został zwerbowany do organizacji powstańczej przez STAFIEJA T. F., pełnił funkcję szefa kołomyjskiego rejonowego sztabu organizacji powstańczej (tom II, str. 217, 218, 219–220).

BRZEŻYŃSKI Emil s. Mieczysława został zwerbowany do organizacji powstańczej przez GUPPERTA S. L. w lutym 1940 roku, otrzymał zadanie utworzenia grupy powstańczej składającej się z 5 osób, jednocześnie powierzono mu zadanie informowania o ruchach Armii Czerwonej na kolei oraz o wszystkich ładunkach jadących w kierunku Rumunii (tom III, str. 14, 15, 16, 11, 12, 13, 20, 21).

BIAŁOSKÓRSKI Kazimierz s. Franciszka został zwerbowany do organizacji powstańczej przez GUPPERTA, któremu złożył przysięgę na wierność organizacji. Otrzymał zadanie utworzenia grupy powstańczej. Wykonując zadanie GUPPERTA, zwerbował do organizacji powstańczej ZBOROWSKIEGO, ALEKSIEJEWICZA (tom III, str. 31, 32, 33, 34).

GLET Adolf s. Adolfa został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez GUPPERTA, otrzymał zadanie utworzenia grupy powstańczej. Zwerbował do organizacji KRÓLA K. F., CZYŻEWSKĄ (tom III, str. 43, 44, 45, 46, 51).

SZUREK Stefan s. Józefa został zwerbowany do organizacji powstańczej przez GUPPERTA S. L., któremu złożył przysięgę na wierność organizacji. Otrzymał zadanie utworzenia grupy powstańczej w miejscowości Peczeniżyn (tom III, str. 99, 100, 101).

RYDLEWICZ Tadeusz s. Wojciecha został zwerbowany do organizacji powstańczej przez DUKIETA Z. W. Swoje wstąpienie do organizacji powstańczej przypieczętował złożeniem przysięgi. Otrzymał od DUKIETA zadanie utworzenia powstańczej piątki. Wykonując zadanie DUKIETA, prowadził werbunek nowych osób do organizacji powstańczej (tom III, str. 66–67, 69, 77, 78).

организацию закрепил принятием присяги. Получил задание от ДУКЕТА создать повстанческую пятерку. Выполняя задание ДУКЕТА, проводил вербовку новых лиц в повстанческую организацию (том III, стр. 66–67, 69, 77, 78).

ПРОГЛОВСКИЙ Адам Мечиславович, в повстанческую организацию завербован ГУППЕРТОМ. Свое вступление в организацию закрепил дачей присяги ГУППЕРТУ (том III, стр. 111, 112).

ГИРНЛЕ Адам Апполиарович, завербован в повстанческую организацию ТЕЛКАШЕМ, через которого им была установлена связь с руководителем повстанческой организации ГУППЕРТОМ, последнему дал присягу о своей верности организации. Является руководителем повстанческой пятерки, им завербованы в организацию в январе 1940 г. НИДЗВИНСКИЙ Т. Т., МИКЕВИЧ К. И. – последним было дано задание создать повстанческие группы из 5 чел. (том III, стр. 130, 131, 132–135, 136, 137, 138, 145, 146, 152, 153, 154).

ЛЯХОВИЧ Станислав Блажеевич, завербован в контрреволюционную повстанческую организацию ГУППЕРТОМ, от последнего получил задание создать повстанческую организацию в гор. Косове. Во исполнение задания ГУППЕРТА ЛЯХОВИЧЕМ в повстанческую организацию были завербованы КРАСОВСКИЙ М. И., МАЗУРКЕВИЧ Т. Т. и другие.

Последним было дано задание создать повстанческие пятерки, т. е. завербовать в организацию по 5 человек.

КРАСОВСКИЙ М. И., выполняя задание ЛЯХОВИЧА, завербовал в свою очередь в организацию ЗАЛЬЦМАНА Стефана Эдмундовича (том III, стр. 161, 162, 163, 164, 165, 187, 188, 189, 195, 196, 197).

БИБЕР Богуслав Марьянович, завербован в повстанческую организацию ГУППЕРТОМ, последнему дал присягу о своей верности организации. Наряду с этим имел задание от представителя Львовской повстанческой организации ШАБЛОВСКОГО создать переправочные пункты для переправы нелегально членов организации через границу. Задание ШАБЛОВСКОГО БИБЕР Б. М. выполнял. Им была организована переправа 5 членов Львовской повстанческой организации в сторону Румынии, за что он, БИБЕР, получал денежное вознаграждение (том V, стр. 2, 3, 4, 9, 10, 17, 18, 19, 20, 21).

КРУЛЬ Казимир Францевич, в повстанческой организации с марта месяца 1940 года, куда был завербован ГЛЕТОМ А. А., присягу о своей верности повстанческой организации дал ГУППЕРТУ, от последнего получил задание создать повстанческую группу из 5 чел.

Одновременно КРУЛЬ К. Ф. получил от ГУППЕРТА задание совершить террористический акт над депутатом Верховного Совета

PRAGŁOWSKI Adam s. Mieczysława do organizacji powstańczej został zwerbowany przez GUPPERTA. Swoje wstąpienie do organizacji przypieczętował złożeniem przysięgi przed GUPPERTEM (tom III, str. 111, 112).

GIRNŁE Adam s. Apolinarego został zwerbowany do organizacji powstańczej przez TIEŁKASZA, przez którego nawiązał kontakt z dowódcą organizacji powstańczej GUPPERTEM. Przed nim złożył przysięgę na wierność organizacji. Jest dowódcą powstańczej piątki, zwerbował do organizacji w styczniu 1940 r. NIEDŹWIŃSKIEGO T. T., MIKIEWICZA K. J. – powierzając im zadanie utworzenia grup powstańczych składających się z 5 os[ób] (tom III, str. 130, 131, 132–135, 136, 137, 138, 145, 146, 152, 153, 154).

LECHOWICZ Stanisław s. Błażeja został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przez GUPPERTA, od którego otrzymał zadanie utworzenia organizacji powstańczej w mieś[cie] Kosowie. W ramach wykonywania zadania GUPPERTA LECHOWICZ zwerbował do organizacji powstańczej KRASOWSKIEGO M. J., MAZURKIEWICZA T. T. i innych.

Powierzył im zadanie utworzenia piątek powstańczych, tj. zwerbowania do organizacji po 5 osób.

KRASOWSKI M. J., wykonując zadanie LECHOWICZA, zwerbował z kolei do organizacji ZALCMANA Stefana s. Edmunda (tom III, str. 161, 162, 163, 164, 165, 187, 188, 189, 195, 196, 197).

BIBER Bogusław s. Mariana został zwerbowany do organizacji powstańczej przez GUPPERTA, złożył przed nim przysięgę na wierność organizacji. Jednocześnie otrzymał od przedstawiciela lwowskiej organizacji powstańczej SZABŁOWSKIEGO zadanie utworzenia punktów przerzutowych w celu nielegalnego przerzutu członków organizacji przez granicę. Zadanie SZABŁOWSKIEGO BIBER B. M. wykonał. Zorganizował on przerzut 5 członków lwowskiej organizacji powstańczej na stronę Rumunii, za co otrzymał on – BIBER – wynagrodzenie finansowe (tom V, str. 2, 3, 4, 9, 10, 17, 18, 19, 20, 21).

KRÓL Kazimierz s. Franciszka, w organizacji powstańczej od marca 1940 roku, został do niej zwerbowany przez GLETA A. A., przysięgę na wierność organizacji powstańczej złożył przed GUPPERTEM i otrzymał od niego zadanie utworzenia grupy powstańczej składającej się z 5 os[ób].

Jednocześnie KRÓL K. F. otrzymał od GUPPERTA zadanie dokonania zamachu terrorystycznego na deputowaną do Rady Najwyższej USRS Ołenę SINIUK i funkcjonariusza NKWD WESOŁOWSKIEGO, na co KRÓL wyraził zgodę.

УССР Оленой СИНЮК и сотрудником НКВД ВЕСЕЛОВСКИМ, на что КРУЛЬ изъявил свое согласие.

К работе по подготовке террористического акта привлек участницу повстанческой организации СОСНОВСКУЮ Д. Ю., последней было дано задание узнать, где живет Олена СИНЮК.

Во время его ареста ^Гоказал^Г вооруженное сопротивление (том V, стр. 31, 32, 33, 35, 37, 40).

КОСОВСКИЙ Станисл[ав] Францевич, завербован в повстанческую организацию КШЕМЕНЕМ. Получил задание создать свой пяток, т. е. завербовать в контрреволюционную организацию пять человек (том V, стр. 53, 54, 55, 56, 57).

ЗАДЕМСКИЙ Франц Генрихович, завербован в повстанческую организацию ШАБЛОВСКИМ, от которого получил задание создать переправочные пункты для нелегальной переправы участников организации через границу. Одновременно получил задание приступить к сбору бинтов и медикаментов для нужд повстанческой организации (том V, стр. 63, 64, 79, 80, 81, 82).

СЮТА Иоанна Войцеховна, в контрреволюционную повстанческую организацию завербована в январе месяце 1940 года ГУППЕРТОМ. Свое вступление в организацию закрепила дачей присяги. Получила задание от ГУППЕРТА создать повстанческую женскую группу из 10 человек, одновременно ей было дано задание собирать шпионские сведения о Красной Армии.

Выполняя задание ГУППЕРТА, завербовала в повстанческую организацию СОСНОВСКУЮ, КОСОВСКУЮ, ШИДЛОВСКУЮ и других, в количестве 10 человек (том IV, стр. 4, 5, 10, 11, 17, 19, 20).

СОСНОВСКАЯ Данута Юзефовна, завербована в повстанческую организацию СЮТОЙ И. В. в феврале месяце 1940 года. Присягу о своей верности организации дала руководителю повстанческой организации ГУППЕРТУ. Получила задание от ГУППЕРТА собирать сведения шпионского характера о Красной Армии. СОСНОВСКАЯ Д. Ю. дала свое согласие участнику повстанческой организации КРУЛЬ К. Ф. совместно с ним готовить террористический акт над депутатом Верховного Совета УССР Оленой СИНЮК и сотрудником НКВД ВЕСЕЛОВСКИМ (том IV, стр. 30, 31, 32, 33, 34, 48, 49).

ГРИЩУК Розалия Николаевна, в повстанческой организации с марта месяца 1940 года, куда завербована ГУППЕРТОМ, о своей верности повстанческой организации дала присягу последнему.

Выполняя функции связного между руководителем повстанческой организации ГУППЕРТОМ и руководителем повстанческой группы

Do działań związanych z przygotowaniem do zamachu terrorystycznego wciągnął członkinię organizacji powstańczej SOSNOWSKĄ D. J., której powierzył zadanie dowiedzenia się, gdzie mieszka Ołena SINIUK.

Podczas aresztowania ^d-stawił^d zbrojny opór (tom V, str. 31, 32, 33, 35, 37, 40).

KOSSOWSKI Stanisław s. Franciszka został zwerbowany do organizacji powstańczej przez KRZEMIENIA. Otrzymał zadanie utworzenia swojej piątki, tj. zwerbowania do organizacji kontrewolucyjnej pięciu osób (tom V, str. 53, 54, 55, 56, 57).

ZADĘBSKI Franciszek s. Henryka został zwerbowany do organizacji powstańczej przez SZABŁOWSKIEGO, od którego otrzymał zadanie utworzenia punktów przerzutowych w celu nielegalnego przerzutu członków organizacji przez granicę. Jednocześnie otrzymał zadanie przystąpienia do zbierania bandaży i leków dla potrzeb organizacji powstańczej (tom V, str. 63, 64, 79, 80, 81, 82).

SIUŁA Joanna c. Wojciecha została zwerbowana do kontrewolucyjnej organizacji powstańczej w styczniu 1940 roku przez GUPPERTA. Swoje wstąpienie do organizacji przypieczętowała złożeniem przysięgi. Otrzymała od GUPPERTA zadanie utworzenia kobiecej grupy powstańczej składającej się z 10 osób, jednocześnie powierzono jej zadanie zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej.

Wykonując zadanie GUPPERTA, zwerbowała do organizacji powstańczej SOSNOWSKĄ, KOSSOWSKĄ, SZYDŁOWSKĄ i inne osoby, w sumie – 10 (tom IV, str. 4, 5, 10, 11, 17, 19, 20).

SOSNOWSKA Danuta c. Józefa została zwerbowana do organizacji powstańczej przez SIUŁĘ J. W. w lutym 1940 roku. Przysięgę na wierność organizacji złożyła przed dowódcą organizacji powstańczej GUPPERTEM. Otrzymała od GUPPERTA zadanie – zbierać szpiegowskie informacje o Armii Czerwonej. SOSNOWSKA D. J. wyraziła zgodę na przygotowanie zamachu terrorystycznego wraz z członkiem organizacji powstańczej KRÓLEM K. F. na deputowaną do Rady Najwyższej USRS Ołenę SINIUK i funkcjonariusza NKWD WESOŁOWSKIEGO (tom IV, str. 30, 31, 32, 33, 34, 48, 49).

GRISZCZUK Rozalia c. Mikołaja, w organizacji powstańczej od marca 1940 roku, została do niej zwerbowana przez GUPPERTA, złożyła przed nim przysięgę na wierność organizacji powstańczej.

Pełniąc funkcję łączniczki między dowódcą organizacji powstańczej GUPPERTEM a dowódcą grupy powstańczej mias[ta] Śniatynia KREMEREM, zajmowała się jednocześnie zbieraniem szpiegowskich informacji o Armii Czerwonej, przekazując je GUPPERTOWI (tom IV, str. 63, 64, 73, 74).

гор. Снятина КРЕМЕРОМ, одновременно занималась сбором сведений шпионского характера о Красной Армии, передавая их ГУППЕРТУ (том IV, стр. 63, 64, 73, 74).

АБРАГАМОВИЧ Станислава Корниловна, завербована в польскую повстанческую организацию СЮТОЙ И. В., присягу о своей верности повстанческой организации дала ГУППЕРТУ С. Л. (том IV, стр. 99, 100, 101, 102).

ВОЙЦЕХОВСКАЯ Юзефа Юзефовна, в повстанческую организацию завербована в марте месяце 1940 года ГУППЕРТОМ, ему дала присягу о своей верности повстанческой организации. Получила задание собирать сведения шпионского характера о Красной Армии, последние передавала ГУППЕРТУ (том IV, стр. 110, 111, 112, 113, 115–116).

ПОТКОВСКАЯ Мария Игнатьевна, завербована в польскую контрреволюционную повстанческую организацию в феврале месяце 1940 года СЮТОЙ И. В. Свое вступление в организацию закрепила дачей присяги руководителю повстанческой организации ГУППЕРТУ С. Л. (том IV, стр. 123, 124, 125, 127).

КОСОВСКАЯ Владислава Казимировна, в повстанческой организации с марта месяца 1940 года, куда завербована СЮТОЙ И. В., от последней получила задание создать пяток, т. е. завербовать в организацию 5 девушек.

Свою верность организации подтвердила дачей присяги ГУППЕРТУ, после чего от него получила задание собирать сведения шпионского характера о Красной Армии (том IV, стр. 129, 130, 131, 136, 137).

ШИДЛОВСКАЯ Элеонора Юльяновна, в повстанческую организацию завербована в январе месяце 1940 года СЮТОЙ И. В., присягу о своей верности организации дала ГУППЕРТУ. От последнего получила задание собирать сведения шпионского характера о Красной Армии и одновременно являлась связной между ГУППЕРТОМ и членом организации БЖЕЖИЦКИМ.

ШИДЛОВСКАЯ Э. Ю. завербовала в организацию КРАСОВСКУЮ С. М. (том IV, стр. 145, 146, 147, 148, 149, 150).

КРАСОВСКАЯ Станислава Мартыновна, завербована в контрреволюционную повстанческую организацию в феврале месяце 1940 года ШИДЛОВСКОЙ Э. Ю., присягу о своей верности организации дала ГУППЕРТУ. Выполняла работу связной между руководителем Коломыйской повстанческой организации ГУППЕРТОМ и руководителем повстанческой организации гор. Косова ЛЯХОВИЧЕМ С. Б. (том IV, стр. 160, 161, 164, 165).

ABRAHAMOWICZ Stanisława c. Kornela została zwerbowana do polskiej organizacji powstańczej przez SIUŁĘ J. W., przysięgę na wierność organizacji powstańczej złożyła przed GUPPERTEM S. L. (tom IV, str. 99, 100, 101, 102).

WOJCIECHOWSKA Józefa c. Józefa do organizacji powstańczej została zwerbowana w marcu 1940 roku przez GUPPERTA, złożyła przed nim przysięgę na wierność organizacji powstańczej. Otrzymała zadanie zbierania szpiegowskich informacji o Armii Czerwonej, które przekazywała GUPPERTOWI (tom IV, str. 110, 111, 112, 113, 115–116).

PATKOWSKA Maria c. Ignacego została zwerbowana do polskiej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez SIUŁĘ J. W. Swoje wstąpienie do organizacji przypieczętowała złożeniem przysięgi przed dowódcą organizacji powstańczej GUPPERTEM S. L. (tom IV, str. 123, 124, 125, 127).

KOSSOWSKA Władysława c. Kazimierza, w organizacji powstańczej od marca 1940 roku, została do niej zwerbowana przez SIUŁĘ J. W., od której otrzymała zadanie utworzenia piątki, tj. zwerbowania do organizacji 5 dziewcząt.

Swoją wierność organizacji potwierdziła złożeniem przysięgi przed GUPPERTEM, po czym otrzymała od niego zadanie zbierania szpiegowskich informacji o Armii Czerwonej (tom IV, str. 129, 130, 131, 136, 137).

SZYDŁOWSKA Eleonora c. Juliana do organizacji powstańczej została zwerbowana w styczniu 1940 roku przez SIUŁĘ J. W., przysięgę na wierność organizacji złożyła przed GUPPERTEM. Otrzymała od niego zadanie zbierania szpiegowskich informacji o Armii Czerwonej, była jednocześnie łączniczką między GUPPERTEM a członkiem organizacji BRZEŻYŃSKIM.

SZYDŁOWSKA E. J. zwerbowała do organizacji KRASOWSKĄ S. M. (tom IV, str. 145, 146, 147, 148, 149, 150).

KRASOWSKA Stanisława c. Marcina została zwerbowana do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez SZYDŁOWSKĄ E. J., przysięgę na wierność organizacji złożyła przed GUPPERTEM. Pełniła obowiązki łączniczki między dowódcą kołomyjskiej organizacji powstańczej GUPPERTEM a dowódcą organizacji powstańczej mias[ta] Kosowa LECHOWICZEM S. B. (tom IV, str. 160, 161, 164, 165).

HUMER Czesława c. Wacława została zwerbowana do organizacji powstańczej przez PIATSZAK Marię. Otrzymała od niej zadanie zbierania leków na potrzeby organizacji powstańczej. W 1939 roku w czasie wojny Polski z Niemcami pracowała na poczcie przy perlustracji listów (tom IV, str. 194, 195, 201, 202, 203, 204, 205).

ГУМЕР Чеслава Вацлавна, завербована в повстанческую организацию ПЯТШАК Марией. От последней имела задание собирать медикаменты для нужд повстанческой организации. В 1939 году в период войны Польши с Германией работала на почте по перлюстрации писем (том IV, стр. 194, 195, 201, 202, 203, 204, 205).

АЛЕКСЕЕВИЧ Евгений Евстафьевич, зная о существовании в гор. Коломии польской тайной повстанческой организации, умышленно укрывал ее от органов советской власти (том IV, стр. 214, 215, 219, 220, 221).

Допрошенные по существу дела обвиняемые: ДУКЕТ З. В., ГУППЕРТ С. Л., СТАФИЙ Т. Ф., КШЕМЕНЬ В. Ф., ВИННИЦКИЙ М. И., БЖЕЖИЦКИЙ Э. М., БЬЯЛОСКУРСКИЙ К. Ф., ГЛЕТ А. А., РИДЛЕВИЧ Т. В., ШУРИК С. И., ГИРНЛЕ А. А., МИКЕВИЧ К. И., НИДЗВИНСКИЙ Т. Т., ЛЯХОВИЧ С. Б., ЗАЛЕЦМАН С. Э., КРАСОВСКИЙ М. И., БИБЕР Б. М., КРУЛЬ К. Ф., ЗАДЕМСКИЙ Ф. Г., СЮТА И. В., СОСНОВСКАЯ Д. Ю., ГРИЦУК Р. Н., АБРАГАМОВИЧ С. К., ВОЙЦЕХОВСКАЯ Ю. Ю., ПОТКОВСКАЯ М. И., КОСОВСКАЯ В. К., ШИДЛОВСКАЯ Э. Ю., КРАСОВСКАЯ С. М., ГУМЕР Ч. В., АЛЕКСЕЕВИЧ Е. Е. – виновными себя в предъявленном им обвинении ^Гпризнали^Г.

КОСОВСКИЙ В. К.³⁴, ПРОГЛОВСКИЙ А. М. виновными себя в предъявленном им обвинении не признали, но изобличаются показаниями обвиняемых ГУППЕРТА С. Л., КШЕМЕНЯ В. Ф.

На основании вышеизложенного обвиняются:

1. СТАФИЙ Томаш Францевич, 1889 г. рождения, уроженец г. Краков, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии управляющий банков, поляк, беспартийный, с высшим образованием, женат, офицер запаса быв. польской армии, гражданин СССР.

2. КШЕМЕНЬ Владислав Францевич, 1910 года рождения, уроженец гор. Заболотов, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии счетовод ^Д-коопер[ации]^Д, поляк, беспартийный, грамотный, холост, гражданин СССР, ^Д-арест[ован] 24/IV-40^Д.

3. ВИННИЦКИЙ Марьян Иванович, 1901 года рождения, уроженец с. Семеновка Город[енского] района Станиславской области, житель гор. Коломии, по профессии бухгалтер, поляк, беспартийный, женат, капрал бывшей польской армии, гражданин СССР, ^Д-подпоручик [?], [арестован] 24/IV-40, ср[еднее] об[разование]^Д.

4. БЬЯЛОСКУРСКИЙ Казимир Францевич, 1914 г. рождения, уроженец и житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии бухгалтер, происходит из семьи рабочего, отец был каменщиком, поляк,

ALEKSIEJEWICZ Eugeniusz s. Eustachego, wiedząc o istnieniu w mieś[cie] Kołomyi polskiej tajnej organizacji powstańczej, umyślnie ukrywał to przed organami władzy sowieckiej (tom IV, str. 214, 215, 219, 220, 221).

Przesłuchani w związku ze sprawą oskarżeni: DUKIET Z. W., GUPPERT S. L., STAFIEJ T. F., KRZEMIEN W. F., WINNICKI M. J., BRZEŻYŃSKI E. M., BIAŁOSKÓRSKI K. F., GLET A. A., RYDLEWICZ T. W., SZUREK S. J., GIRNŁE A. A., MIKIEWICZ K. J., NIEDŹWIŃSKI T. T., LECHOWICZ S. B., ZALCMAN S. E., KRASOWSKI M. J., BIBER B. M., KRÓL K. F., ZADĘBSKI F. H., SIUŁA J. W., SOSNOWSKA D. J., GRISZCZUK R. M., ABRAHAMOWICZ S. K., WOJCIECHOWSKA J. J., PATKOWSKA M. I., KOSSOWSKA W. K., SZYDŁOWSKA E. J., KRASOWSKA S. M., HUMER C. W., ALEKSIEJEWICZ E. E. – do stawianych im zarzutów ^eprzyznali się^e.

KOSSOWSKI W. K.³⁴, PRAGŁOWSKI A. M. nie przyznali się do stawianych im zarzutów, ale obciążają ich zeznania oskarżonych GUPPERTA S. L., KRZEMIENIA W. F.

Na podstawie powyższego oskarżenia zostają:

1. STAFIEJ Tomasz s. Franciszka, urodzony w 1889 r. w m. Krakowie, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu dyrektor banków, Polak, bezpartyjny, wykształcenie wyższe, żonaty, oficer rezerwy był[ego] Wojska Polskiego, obywatel ZSRS.

2. KRZEMIEN Władysław s. Franciszka, urodzony w 1910 roku w mieś[cie] Zabłotów, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu rachmistrz ^fw spółdzielni^f, Polak, bezpartyjny, piśmienny, kawaler, obywatel ZSRS, ^fareszt[owany] 24/IV-40^f.

3. WINNICKI Marian s. Jana, urodzony w 1901 roku we w[si] Semonówka w rejonie horodeńskim obwodu stanisławowskiego, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi, z zawodu księgowy, Polak, bezpartyjny, żonaty, kapral byłego Wojska Polskiego, obywatel ZSRS, ^fpodporucznik [?], [aresztowany] 24/IV-40, wyksz[tałcenie] śr[ednie]^f.

4. BIAŁOSKÓRSKI Kazimierz s. Franciszka, urodzony w 1914 r., urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu księgowy, pochodzi z rodziny robotniczej, ojciec był murarzem, Polak, bezpartyjny, piśmienny, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fwyksz[tałcenie] śr[ednie]^f.

5. GLET Adolfs. Adolfa, urodzony w 1911 roku we w[si] Kobierzyn w województwie krakowskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu artysta-rzeźbiarz, pochodzi z rodziny robotniczej,

беспартийный, грамотный, в армии не служил, гражданин СССР, ^дср[еднее] об[разование]^д.

5. ГЛЕТ Адольф Адольфович, 1911 года рождения, уроженец с. Кобежин Краковского воеводства, житель гор. Коломия Станиславской области, по профессии художник-скульптурист, происходит из семьи рабочего, поляк, беспартийный, грамотный, холост, в армии не служил, гражданин СССР, ^днизш[ее] об[разование]^д.

6. РИДЛЕВИЧ Тадеуш Войцехович, 1906 года рождения, уроженец г. Берлин, Германия, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии бухгалтер, происходит из семьи кустика, поляк, беспартийный, грамотный, ^еженат^е, в армии не служил, гражданин СССР, ^дар[естован] 10/IV-40, ср[еднее] об[разование]^д.

7. ШУРИК Стефан Иосифович, 1914 года рождения, уроженец с. Печенежино Печенежинского района ^дСт[аниславской] обл[асти]^д, по профессии слесарь, житель села Печенежино, поляк, беспартийный, грамотный, из рабочих, капрал бывшей польской армии, гражданин СССР, ^днизш[ее] об[разование]^д.

8. ПРОГЛОВСКИЙ Адам Мечиславович, 1900 года рождения, уроженец гор. Тарнополя Тарнопольской области, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии бухгалтер, происходит из семьи служащего, поляк, беспартийный, с высшим образованием, служил в польской армии писарем, женат, не судим, гражданин СССР.

9. ГИРНЛЕ Адам Апполинарович, 1891 года рождения, уроженец г. Борщов Борщовской области, житель гор. Коломии Станиславской области, поляк, беспартийный, служащий жел. дор. транспорта, грамотный, женат, в армии не служил, из семьи служащего, гражданин СССР, ^днизш[ее] об[разование]^д.

10. МИКЕВИЧ Казимир Иванович, 1910 года рождения, уроженец с. Мунино, Ярославского уезда, житель с. Испас Коломийского района Станиславской области, по профессии счетовод, поляк, грамотный, беспартийный, женат, служил в польской армии старшим стрелцом, гражданин СССР, ^днизш[ее] обр[азование], женат^д.

11. НИДЗВИНСКИЙ Теофиль Теофильевич, 1884 г. рождения, уроженец с. Москалевка Коломийского р-на, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии почтовый работник, происходит из семьи урядника суда, поляк, беспартийный, грамотный, женат, служил в австрийской армии ефрейтором, гражданин СССР, ^дотец писарь, низш[ее] обр[азование]^д.

12. ЛЯХОВИЧ Станислав Блажеевич, 1912 года рождения, уроженец г. Пшегорск, Германия, житель гор. Косов Станиславской области, по профессии бухгалтер, происходит из семьи почтового работника,

Polak, bezpartyjny, piśmienny, kawaler, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] podstaw[owe]^f.

6. RYDLEWICZ Tadeusz s. Wojciecha, urodzony w 1906 roku w m. Berlinie, Niemcy, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu księgowy, pochodzi z rodziny rzemieślniczej, Polak, bezpartyjny, piśmienny, ^g-żonaty^g, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^far[esztowany] 10/IV-40, wyksz[tałenie] śr[ednie]^f.

7. SZUREK Stefan s. Józefa, urodzony w 1914 roku we w[si] Peczeniżyn w rejonie peczeniżyńskim ^fobw[odu] st[anisławowskiego]^f, z zawodu ślusarz, mieszkaniec wsi Peczeniżyn, Polak, bezpartyjny, piśmienny, z robotników, kapral byłego Wojska Polskiego, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] podstaw[owe]^f.

8. PRAGŁOWSKI Adam s. Mieczysława, urodzony w 1900 roku w mieś[cie] Tarnopolu w obwodzie tarnopolskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu księgowy, pochodzi z rodziny urzędniczej, Polak, bezpartyjny, wykształcenie wyższe, służył w Wojsku Polskim jako pisarz, żonaty, nie karany, obywatel ZSRS.

9. GIRŃŁE Adam s. Apolinarego, urodzony w 1891 roku w m. Borszczowie w obwodzie borszczowskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, Polak, bezpartyjny, urzędnik transportu kol[ejowego], piśmienny, żonaty, w wojsku nie służył, z rodziny urzędniczej, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] podstaw[owe]^f.

10. MIKIEWICZ Kazimierz s. Jana, urodzony w 1910 roku we w[si] Munina w powiecie jarosławskim, mieszkaniec w[si] Ispas w rejonie kołomyjskim obwodu stanisławowskiego, z zawodu rachmistrz, Polak, piśmienny, bezpartyjny, żonaty, służył w Wojsku Polskim jako starszy strzelec, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] podstaw[owe], żonaty^f.

11. NIEDŹWIŃSKI Teofil s. Teofila, urodzony w 1884 r. we w[si] Moskalówka w r[ejo]nie kołomyjskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu pracownik poczty, pochodzi z rodziny urzędnika sądowego, Polak, bezpartyjny, piśmienny, żonaty, służył w armii austriackiej jako starszy szeregowiec, obywatel ZSRS, ^fojciec pisarz, wyksz[tałenie] podstaw[owe]^f.

12. LECHOWICZ Stanisław s. Błażeja, urodzony w 1912 roku w m. Przeworsku, Niemcy, mieszkaniec mias[ta] Kosowa w obwodzie stanisławowskim, z zawodu księgowy, pochodzi z rodziny pracownika poczty, Polak, bezpartyjny, piśmienny, żonaty, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fareszt[owany] 16/IV-40^f.

13. ZALCMAN Stefan s. Edmunda, urodzony w 1891 roku w m. Dębicy, obwód Ropczyce, mieszkaniec mias[ta] ^hKosowa^h w obwodzie stanisławowskim, z zawodu pracownik finansów, pochodzi z rodziny

поляк, беспартийный, грамотный, женат, в армии не служил, гражданин СССР, ^д-арест[ован] 16/IV-40^д.

13. ЗАЛЫЦМАН Стефан Эдмундович, 1891 года рождения, уроженец г. Дембица, область Робчица, житель гор. ^сКосова^с Станиславской области, по профессии финансовый работник, происходит из семьи служащего, поляк, беспартийный, грамотный, женат, служил в быв. польской армии в чине старшины, гражданин СССР, ^д-низш[ее] обр[азование]^д.

14. КРАСОВСКИЙ Мартын Иосифович, 1891 г. рождения, уроженец и житель гор. Косова Станиславской области, поляк, беспартийный, грамотный, занимался сельским хозяйством, происходит из рабочих, женат, служил в австрийской армии, гражданин СССР.

15. БИБЕР Богуслав Марьянович, 1918 г. рождения, уроженец г. Тарнов Краковского воеводства, житель гор. Коломии Станиславской области, студент Политехнического института, поляк, беспартийный, холост, в армии не служил, гражданин СССР, ^д-арест[ован] 10/V-40^д.

16. КОСОВСКИЙ Станислав Францевич, 1903 г. рождения, уроженец и житель гор. Коломии Станиславской области, служащий, беспартийный, грамотный, женат, капрал бывшей польской армии, гражданин СССР, ^д-низш[ее] обр[азование]^д.

17. ЗАДЕМСКИЙ Франц Генрихович, 1890 года рождения, уроженец и житель г. Коломии Станиславской области, директор неполной средней школы, поляк, беспартийный, женат, в армии не служил, гражданин СССР, ^д-арест[ован] 11/IV-40 г.^д.

18. АБРАГАМОВИЧ Станислава Корниловна, 1914 г. рождения, уроженка гор. Львова, жительница гор. Коломии Станиславской области, буфетчица, полька, беспартийная, грамотная, незамужняя, гражданка СССР, ^д-урож[енка] г. Львов, ср[еднее] обр[азование]^д.

19. ПОТКОВСКАЯ Мария Игнатьевна, 1915 г. рождения, уроженка и жительница гор. Коломии, студентка Педшколы, полька, беспартийная, незамужняя, гражданка СССР.

20. КРАСОВСКАЯ Станислава Мартыновна, 1921 г. рождения, уроженка и жительница гор. Косова, портниха, полька, беспартийная, грамотная, незамужняя, гражданка СССР, ^д-ср[еднее] обр[азование]^д.

21. ГУМЕР Чеслава Вацлавна, 1919 года рождения, уроженка и жительница г. Коломии Станиславской области, студентка Педшколы, полька, беспартийная, происходит из семьи жел. дор. рабочего, незамужняя, гражданка СССР.

В том, что они являются участниками польской контрреволюционной повстанческой организации, по заданию которой проводили активную работу по подготовке вооруженного восстания против

urzędniczej, Polak, bezpartyjny, piśmienny, żonaty, służył w był[ym] Wojsku Polskim w stopniu starszego sierżanta, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] podstaw[owe]^{-f}.

14. KRASOWSKI Marcin s. Józefa, urodzony w 1891 r., urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Kosowie w obwodzie stanisławowskim, Polak, bezpartyjny, piśmienny, zajmował się gospodarstwem rolnym, pochodzi z robotników, żonaty, służył w armii austriackiej, obywatel ZSRS.

15. BIBER Bogusław s. Mariana, urodzony w 1918 r. w m. Tarnowie w województwie krakowskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, student politechniki, Polak, bezpartyjny, kawaler, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fareszt[owany] 10/V-40^{-f}.

16. KOSSOWSKI Stanisław s. Franciszka, urodzony w 1903 r., urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, urzędnik, bezpartyjny, piśmienny, żonaty, kapral byłego Wojska Polskiego, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] podstaw[owe]^{-f}.

17. ZADĘBSKI Franciszek s. Henryka, urodzony w 1890 roku, urodzony i zamieszkały w m. Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, dyrektor niepełnej szkoły średniej, Polak, bezpartyjny, żonaty, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fareszt[owany] 11/IV-40 r.^{-f}.

18. ABRAHAMOWICZ Stanisława c. Kornela, urodzona w 1914 r. w mieś[cie] Lwowie, mieszkanka mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, bufetowa, Polka, bezpartyjna, piśmienna, niezamężna, obywatelka ZSRS, ^furodz[ona] w m. Lwowie, wyksz[tałenie] śr[ednie]^{-f}.

19. PATKOWSKA Maria c. Ignacego, urodzona w 1915 r., urodzona i zamieszkała w mieś[cie] Kołomyi, studentka szkoły ped[agogicznej], Polka, bezpartyjna, niezamężna, obywatelka ZSRS.

20. KRASOWSKA Stanisława c. Marcina, urodzona w 1921 r., urodzona i zamieszkała w mieś[cie] Kosowie, krawcowa, Polka, bezpartyjna, piśmienna, niezamężna, obywatelka ZSRS, ^fwykszt[tałenie] śr[ednie]^{-f}.

21. HUMER Czesława c. Wacława, urodzona w 1919 roku, urodzona i zamieszkała w m. Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, studentka szkoły ped[agogicznej], Polka, bezpartyjna, pochodzi z rodziny robotnika kol[ejowego], niezamężna, obywatelka ZSRS.

O to, że są członkami polskiej kontrewolucyjnej organizacji powstańczej, na polecenie której prowadzili aktywną działalność przygotowawczą do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-2, 54-11 KK USRS.

22. DUKIET Zbigniew s. Władysława, urodzony w 1905 r. w m. Lwowie, mieszkaniec m. Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu księgowy, Polak, bezpartyjny, piśmienny, żonaty, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fwykszt[tałenie] wyż[sze]^{-f}.

советской власти, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

22. ДУКЕТ Збигнев Владиславович, 1905 г. рождения, уроженец г. Львова, житель г. Коломии, Станиславской области, по профессии бухгалтер, поляк, беспартийный, грамотный, женат, в армии не служил, гражданин СССР, ^д«высш[ее] обр[азование]»^д.

23. БЖЕЖИЦКИЙ Эмиль Мечиславович, 1901 года рождения, уроженец г. Перемышль, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии дежурный по станции, поляк, беспартийный, грамотный, женат, служил в польской армии в чине унтер-офицера, гражданин СССР, ^д«арест[ован] 21/V-40, ср[еднее] обр[азование]»^д.

24. СЮТА Иоанна Войцеховна, 1912 года рождения, уроженка с. Виденов ^а«Снятинского района»^а Станиславской области, жительница гор. Коломии, по профессии учительница, полька, беспартийная, незамужняя, гражданка СССР, ^д«арест[ована] 10/V-40 г., ср[еднее] обр[азование]»^д.

25. ГРИЩУК Розалия Николаевна, 1921 года рождения, уроженка и жительница гор. Снятин Станиславской области, полька, беспартийная, жила на иждивении родителей, грамотная, незамужняя, гражданка СССР, ^д«нез[аконченное] ср[еднее]»^д.

26. ВОЙЦЕХОВСКАЯ Юзефа Юзефовна, 1919 года рождения, уроженка гор. Варшава, жительница Слободы Лунгурской Печенежинского района Станиславской области, без определенных занятий, полька, беспартийная, грамотная, незамужняя, в прошлом состояла в организации „Стрелец”, гражданка СССР.

27. КОСОВСКАЯ Владислава Казимировна, 1916 г. рождения, уроженка села Джуров Снятинского повята, жительница гор. Коломии, по профессии портниха, полька, беспартийная, грамотная, незамужняя, гражданка СССР, ^д«низш[ее] обр[азование]»^д.

28. ШИДЛОВСКАЯ Элеонора Юльяновна, 1920 года рождения, уроженка села Викно [?] Городенковского района Станиславской области, жительница гор. Коломии Станиславской области, студентка Педшколы, полька, беспартийная, незамужняя, гражданка СССР.

В том, что они являются активными участниками польской контрреволюционной повстанческой организации, по заданию которой проводили активную работу по подготовке вооруженного восстания против советской власти, одновременно занимались сбором шпионских сведений о Красной Армии, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-2-6-11 УК УССР.

29. ГУШПЕРТ Станислав Леопольдович, 1897 г. рождения, уроженец села Рослuch повята Турки, житель гор. Коломии Станиславской

23. BRZEŻYŃSKI Emil s. Mieczysława, urodzony w 1901 roku w m. Przemyślu, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu dyżurny ruchu, Polak, bezpartyjny, piśmienny, żonaty, służył w Wojsku Polskim w stopniu podoficera, obywatel ZSRS, ^fareszt[owana] 21/V-40, wyksz[tałcenie] śr[ednie]-^f.

24. SIUŁA Joanna c. Wojciecha, urodzona w 1912 roku we w[si] Widyńów, ^aw rejonie śniatyńskim-^a w obwodzie stanisławowskim, mieszkanka mias[ta] Kołomyi, z zawodu nauczycielka, Polka, bezpartyjna, niezamężna, obywatelka ZSRS, ^fareszt[owana] 10/V-40 r., wyksz[tałcenie] śr[ednie]-^f.

25. GRISZCZUK Rozalia c. Mikołaja, urodzona w 1921 roku, urodzona i zamieszkała w mieś[cie] Śniatyniu w obwodzie stanisławowskim, Polka, bezpartyjna, pozostawała na utrzymaniu rodziców, piśmienna, niezamężna, obywatelka ZSRS, ^f[wykształcenie] niep[elne] śr[ednie]-^f.

26. WOJCIECHOWSKA Józefa c. Józefa, urodzona w 1919 roku w mieś[cie] Warszawie, mieszkanka Słobody Rungurskiej w rejonie peczeryńskim obwodu stanisławowskiego, bez stałego zajęcia, Polka, bezpartyjna, piśmienna, niezamężna, dawniej należała do organizacji „Strzelec”, obywatelka ZSRS.

27. KOSSOWSKA Władysława c. Kazimierza, urodzona w 1916 r. we wsi Dżurów w powiecie śniatyńskim, mieszkanka mias[ta] Kołomyi, z zawodu krawcowa, Polka, bezpartyjna, piśmienna, niezamężna, obywatelka ZSRS, ^fwyksz[tałcenie] podstawowe-^f.

28. SZYDŁOWSKA Eleonora c. Juliana, urodzona w 1920 roku we wsi Wikno [?] w rejonie horodeńskim obwodu stanisławowskiego, mieszkanka mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, studentka szkoły ped[agogicznej], Polka, bezpartyjna, niezamężna, obywatelka ZSRS.

O to, że są aktywnymi członkami polskiej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, na polecenie której prowadzili aktywną działalność przygotowawczą do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej, jednocześnie zajmowali się zbieraniem szpiegowskich informacji o Armii Czerwonej, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-2-6-11 KK USRS.

29. GUPPERT Stanisław s. Leopolda, urodzony w 1897 r. we wsi Rozłucz w powiecie turczańskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, Polak, bezpartyjny, piśmienny, pracował jako kierownik magazynu spółdzielni w mieś[cie] Kołomyi, żonaty, w wojsku nie służył, obywatel ZSRS, ^fw[ykształcenie] śr[ednie]-^f.

30. SOSNOWSKA Danuta c. Józefa, urodzona w 1920 roku, urodzona i zamieszkała w m. Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, Polka, bezpartyjna, piśmienna, pochodzi z rodziny nauczyciela, niezamężna, obywatelka ZSRS, ^fwyksz[tałcenie] śr[ednie]-^f.

области, поляк, беспартийный, грамотный, работал заведующим складом кооператива в гор. Коломии, женат, в армии не служил, гражданин СССР, ^д-ср[еднее] о[бразование]^д.

30. СОСНОВСКАЯ Данута Юзефовна, 1920 года рождения, уроженка и жительница г. Коломии Станиславской области, поляка, беспартийная, грамотная, происходит из семьи учителя, незамужняя, гражданка СССР, ^д-ср[еднее] обр[азование]^д.

В том, что они являются членами контрреволюционной повстанческой организации, цель которой вооруженным путем свергнуть советскую власть.

По заданию организации проводили работу по сбору сведений о Красной Армии шпионского характера и принимали участие в подготовке террористического акта над депутатом Верховного Совета УССР, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-2-6-8-11 УК УССР.

31. КРУЛЬ Казимир Францевич, 1908 года рождения, уроженец м. Донковицы Львовской области, житель гор. Коломии Станиславской области, по профессии работник типографии, поляк, беспартийный, грамотный, холост, служил в быв. польской армии в чине подполковника, гражданин СССР, ^д-низш[ее] обр[азование]^д.

В том, что он является членом контрреволюционной повстанческой организации, по заданию которой проводил работу по подготовке террористического акта над депутатом Верховного Совета УССР, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-2-8-11 УК УССР.

32. АЛЕКСЕЕВИЧ Евгений Евстафьевич, 1916 г. рождения, уроженец города Дрогобыч Дрогобычской области, житель Коломии Станиславской области, по профессии механик-^жмоторист-^ж, поляк, беспартийный, грамотный, служил в быв. польской армии в чине капрала, холост, гражданин СССР, ^д-ср[еднее] обр[азование]^д.

В том, что он знал о существовании в городе Коломии польской тайной контрреволюционной повстанческой организации, умышленно укрывал ее от органов советской власти, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Следдело № 27254 по обвинению: СТАФИЯ Т. Ф., КШЕМЕНЯ В. Ф., ВИННИЦКОГО М. И., БЬЯЛОСКУРСКОГО К. Ф., ГЛЕТ А. А., РИДЛЕВИЧА Т. В., ШУРИКА С. И., ПРОГЛОВСКОГО А. М., ГИРНЛЕ А. А., МИКЕВИЧА К. И., НИДЗВИНСКОГО Т. Т., ЛЯХОВИЧА С. Б., ЗАЛЬЦМАНА С. Э., КРАСОВСКОГО М. И., БИБЕРА Б. М., КОСОВСКОГО С. Ф., ЗАДЕМСКОГО Ф. Г., АБРАГАМОВИЧ С. Т., ПОТКОВСКОЙ М. И., КРАСОВСКОЙ С. М., ГУМЕРЧ. В., ДУКЕТА З. В., БЖЕЖИЦКОГО Э. М., СЮТЫ И. В., ГРИЩУК Р. Н., ВОЙЦЕХОВСКОЙ Ю. Ю., КОСОВСКОЙ В. К., ШИДЛОВСКОЙ Э. Ю., ГУППЕРТА

O to, że są członkami kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, której celem było obalenie władzy sowieckiej na drodze [walki] zbrojnej.

Na polecenie organizacji zbierali szpiegowskie informacje o Armii Czerwonej i brali udział w przygotowaniu zamachu terrorystycznego na deputowaną do Rady Najwyższej USRS, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-2-6-8-11 KK USRS.

31. KRÓL Kazimierz s. Franciszka, urodzony w 1908 roku w m. Donkownicy w obwodzie lwowskim, mieszkaniec mias[ta] Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu pracownik drukarni, Polak, bezpartyjny, piśmienny, kawaler, służył w był[ym] Wojsku Polskim w stopniu podoficera, obywatel ZSRS, ^fwykszt[ącenie] podstawowe^f.

O to, że jest członkiem kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, z polecenia której prowadził działania przygotowawcze do zamachu terrorystycznego na deputowaną do Rady Najwyższej USRS, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-2-8-11 KK USRS.

32. ALEKSIEJEWICZ Eugeniusz s. Eustachego, urodzony w 1916 r. w mieście Drohobyczu w obwodzie drohobyckim, mieszkaniec Kołomyi w obwodzie stanisławowskim, z zawodu mechanikⁱ-silnikowyⁱ, Polak, bezpartyjny, piśmienny, służył w był[ym] Wojsku Polskim w stopniu kaprala, kawaler, obywatel ZSRS, ^fwykszt[ącenie] śr[ednie]^f.

O to, że wiedział o istnieniu w mieście Kołomyi polskiej tajnej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej i umyślnie skrywał jej [istnienie] przed organami władzy sowieckiej, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-12 KK USRS.

Sprawę śled[czą] nr 27254 dotyczącą oskarżenia: STAFIEJA T. F., KRZEMIENIA W. F., WINNICKIEGO M. J., BIAŁOSKÓRSKIEGO K. F., GLETA A. A., RYDLEWICZA T. W., SZURKA S. J., PRAGŁOWSKIEGO A. M., GIRNŁE A. A., MIKIEWICZA K. J., NIEDŹWIŃSKIEGO T. T., LECHOWICZA S. B., ZALCMANA S. E., KRASOWSKIEGO M. J., BIBERA B. M., KOSSOWSKIEGO S. F., ZADĘBSKIEGO F. H., ABRAHAMOWICZ S. K., PATKOWSKIEJ M. I., KRASOWSKIEJ S. M., HUMER C. W., DUKIETA Z. W., BRZEŻYŃSKIEGO E. M., SIUŁY J. W., GRISZCZUK R. M., WOJCIECHOWSKIEJ J. J., KOSSOWSKIEJ W. K., SZYDŁOWSKIEJ E. J., GUPPERTA S. L., SOSNOWSKIEJ D. J., KRÓLA K. F., ALEKSIEJEWICZA E. E. – przesłać do prokuratora obwodu stanisławowskiego w celu rozpatrzenia i przekazania zgodnie z właściwością.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) ZOŁOTUCHIN

С. Л., СОСНОВСКОЙ Д. Ю., КРУЛЬ К. Ф., АЛЕКСЕЕВИЧА Е. Е.
— направить Прокурору по Станиславской области для рассмотрения
и передачи по подсудности.

Следователь следчасти УНКВД
Сержант госбезопасности
(—) ЗОЛОТУХИН

„Согласен”

^аЗам. ^а Начальник следчасти УНКВД
^аСт. ^а Лейтенант госбезопасности
^з(—) ^з БЕЛОГЛАЗОВ

Составлено: „^а9^а” августа 1940 года
г. Станислав

Справка: 1. Обвиняемые: СТАФИЙ Т. Ф., КШЕМЕНЬ В. Ф., ВИННИЦКИЙ М. И., БЬЯЛОСКУРСКИЙ К. Ф., ГЛЕТ А. А., РИДЛЕВИЧ Т. В., ШУРИК С. И., ПРОГЛОВСКИЙ А. М., ГИРНЛЕ А. А., МИКЕВИЧ К. И., НИДЗВИНСКИЙ Т. Т., ЛЯХОВИЧ С. Б., ЗАЛЬЦМАН С. Э., КРАСОВСКИЙ М. И., БИБЕР Б. М., КОСОВСКИЙ С. Ф., ЗАДЕМСКИЙ Ф. Г., АБРАГАМОВИЧ С. К., ПОТКОВСКАЯ М. И., КРАСОВСКАЯ С. М., ГУМЕР Ч. В., ДУКЕТ З. В., БЖЕЖИЦКИЙ Э. М., СЮТА И. В., ГРИЩУК Р. Н., ВОЙЦЕХОВСКАЯ Ю. Ю., КОСОВСКАЯ В. К., ШИДЛОВСКАЯ Э. Ю., ГУППЕРТ С. Л., СОСНОВСКАЯ Д. Ю., КРУЛЬ К. Ф., АЛЕКСЕЕВИЧ Е. Е. — содержатся под стражей в тюрьме г. Станислава.

2. В качестве вещественного доказательства к следделу № 27254 приобщен пистолет за № 927393 и 18 штук патронов к нему.

Следователь следчасти
Сержант госбезопасности
(—) ЗОЛОТУХИН

Список лиц, подлежащих вызову в суд³⁵:

1. СТАФИЙ Томаш Францевич,
2. КШЕМЕНЬ Владислав Францевич,
3. ВИННИЦКИЙ Марьян Иванович,
4. БЬЯЛОСКУРСКИЙ Казимир Францевич,
5. ГЛЕТ Адольф Адольфович,
6. РИДЛЕВИЧ Тадеуш Войцехович,

„Wyrażam zgodę” ^{a-}Zast[ępcza]^{-a} Naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKWD
^{a-}St.^{-a} Lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
j⁻(—)^j BIEŁOGŁAZOW

Sporządzono: „^{a-9-a}” sierpnia 1940 roku
m. Stanisławów

Uwaga: 1. Oskarżeni: STAFIEJ T. F., KRZEMIEN W. F., WINNICKI M. J., BIAŁOSKÓRSKI K. F., GLET A. A., RYDLEWICZ T. W., SZUREK S. J., PRAGŁOWSKIA M., GIRNŁE A. A., MIKIEWICZ K. J., NIEDŹWIŃSKI T. T., LECHOWICZ S. B., ZALCMAN S. E., KRASOWSKI M. J., BIBER B. M., KOSSOWSKI S. F., ZADĘBSKI F. H., ABRAHAMOWICZ S. K., PATKOWSKA M. I., KRASOWSKA S. M., HUMER C. W., DUKIETZ W., BRZEŻYŃSKI E. M., SIUŁA J. W., GRISZCZUK R. M., WOJCIECHOWSKA J. J., KOSSOWSKA W. K., SZYDŁOWSKA E. J., GUPPERT S. L., SOSNOWSKA D. J., KRÓL K. F., ALEKSIEJEWICZ E. E. – przebywają pod strażą w więzieniu m. Stanisławowa.

2. Jako dowód rzeczowy do sprawy śled[czej] nr 27254 dołączono pi-stolet nr 927393 i 18 sztuk nabojów do niego.

Śledczy Jednostki Śled[czej]
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) ZOŁOTUCHIN

Lista osób podlegających wezwaniu do sądu³⁵:

1. STAFIEJ Tomasz s. Franciszka,
2. KRZEMIEN Władysław s. Franciszka,
3. WINNICKI Marian s. Jana,
4. BIAŁOSKÓRSKI Kazimierz s. Franciszka,
5. GLET Adolf s. Adolfa,
6. RYDLEWICZ Tadeusz s. Wojciecha,
7. SZUREK Stefan s. Józefa,
8. PRAGŁOWSKI Adam s. Mieczysława,
9. GIRNŁE Adam s. Apolinarego,
10. MIKIEWICZ Kazimierz s. Jana,
11. NIEDŹWIŃSKI Teofil s. Teofila,
12. LECHOWICZ Stanisław s. Błażeja,
13. ZALCMAN Stefan s. Edmunda,
14. KRASOWSKI Marcin s. Józefa,
15. BIBER Bogusław s. Mariana,

7. ШУРИК Стефан Йосифович,
8. ПРОГЛОВСКИЙ Адам Мечиславович,
9. ГИРНЛЕ Адам Апполинарович,
10. МИКЕВИЧ Казимир Иванович,
11. НИДЗВИНСКИЙ Теофиль Теофильевич,
12. ЛЯХОВИЧ Станислав Блажеевич,
13. ЗАЛЬЦМАН Стефан Эдмундович,
14. КРАСОВСКИЙ Мартын Йосифович,
15. БИБЕР Богуслав Марьянович,
16. КОСОВСКИЙ Станислав Францевич,
17. ЗАДЕМСКИЙ Франц Генрихович,
18. АБРАГАМОВИЧ Станислава Корниловна,
19. ПОТКОВСКАЯ Мария Игнатъевна,
20. КРАСОВСКАЯ Станислава Мартыновна,
21. ГУМЕР Чеслава Вацлавна,
22. ДУКЕТ Збигнев Владиславович,
23. БЖЕЖИЦКИЙ Эмиль Мечиславович,
24. СЮТА Иоанна Войцеховна,
25. ГРИЦУК Розалия Николаевна,
26. ВОЙЦЕХОВСКАЯ Юзефа Юзефовна,
27. КОСОВСКАЯ Владислава Казимировна,
28. ШИДЛОВСКАЯ Элеонора Юльяновна,
29. ГУППЕРТ Станислав Леопольдович,
30. СОСНОВСКАЯ Данута Юзефовна,
31. КРУЛЬ Казимир Францевич,
32. АЛЕКСЕЕВИЧ Евгений Евстафьевич.

Следователь следчасти
 Сержант госбезопасности
 (—) ЗОЛОТУХИН

ДА СБУ (Івано-Франківськ), справа 32265, арк. 173–190.
 Оригінал, машинопис.

Примітки

- ^{а-а} Вписано від руки.
- ^б Кругла печатка з написом: *НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УССР. Управление НКВД по Станиславской области.*
- ^{в-в} Надписано від руки над закресленим словом: *информационным.*
- ^{г-г} Надписано від руки над закресленими словами: *пытался оказать.*
- ^{г-г} Підкреслено від руки.

16. KOSSOWSKI Stanisław s. Franciszka,
17. ZADĘBSKI Franciszek s. Henryka,
18. ABRAHAMOWICZ Stanisława c. Kornela,
19. PATKOWSKA Maria c. Ignacego,
20. KRASOWSKA Stanisława c. Marcina,
21. HUMER Czesława c. Wacława,
22. DUKIET Zbigniew s. Władysława,
23. BRZEŻYŃSKI Emil s. Mieczysława,
24. SIUŁA Joanna c. Wojciecha,
25. GRISZCZUK Rozalia c. Mikołaja,
26. WOJCIECHOWSKA Józefa c. Józefa,
27. KOSSOWSKA Władysława c. Kazimierza,
28. SZYDŁOWSKA Eleonora c. Juliana,
29. GUPPERT Stanisław s. Leopolda,
30. SOSNOWSKA Danuta c. Józefa,
31. KRÓL Kazimierz s. Franciszka,
32. ALEKSIEJEWICZ Eugeniusz s. Eustachego.

Śledczy Jednostki Śled[czej]
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) ZOŁOTUCHIN

PA SBU (Iwanofrankowsk), sygn. arch. 32265, k. 173–190.
Oryginał, maszynopis.

Przypisy

- a- -a Wpisano odręcznie.
- b Pieczęć okrągła z napisem: *LUDOWY KOMISARIAT SPRAW WEWNĘTRZNYCH USRS. Zarząd NKWD obwodu stanisławowskiego.*
- c- -c Nadpisano odręcznie nad przekreślonym słowem: *informacyjnym.*
- d- -d Nadpisano odręcznie nad przekreślonymi słowami: *próbował stawić.*
- e- -e Podkreślono odręcznie.
- f- -f Dopisano odręcznie na marginesie.
- g- -g Nadpisano odręcznie nad przekreślonym słowem: *kawaler.*
- h- -h Nadpisano odręcznie nad przekreślonym słowem: *Kołomyi.*
- i- -i Dopisano na marginesie obok przekreślonego słowa: *traktorzysta.*
- j- -j Zamiast Biełogłazowa podpisał jego zastępca, podpis nieczytelny.

¹ Michajłow Aleksy Nikiforowicz (ur. 1905), w l. 1939–1941 oraz 1944–1946 naczelnik UNKWD-UNKGB-UMGB obwodu stanisławowskiego, w l. 1943–1944 zca ludowego komisarza bezpieczeństwa państwowego Uzbeckiej SRS.

² Stafiej Tomasz (ur. 1889), kpt. rez. piech. Aresztowany przez NKWD 10 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci.

- д-д Дописано від руки на полях.
- е-е Надписано від руки над закресленим словом: *холост*.
- е-е Надписано від руки над закресленим словом: *Коломиш*.
- ж-ж Дописано на полях поруч із закресленим словом: *тракторист*.
- з-з Замість Белоглазова підписався його заступник, підпис нерозбірливий.

¹ Михайлов Олексій Никифорович (1905 р. н.), у 1939–1941 та 1944–1946 начальник УНКВС-УНКДБ-УМДБ Станіславської області, у 1943–1944 заступник народного комісара державної безпеки Узбецької РСР.

² Так у тексті. Правильно – Стафей Томаш (1889 р. н.), капітан запасу піхоти. Заарештований НКВС 10 квітня 1940, засуджений до смертної кари.

³ Кшемєнь Владислав (1910 р. н.), підпоручник 49 пп. Заарештований НКВС 24 квітня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

⁴ Вінницький Мар'ян, капрал запасу, директор Покутської сільськогосподарської каси в Коломиї. Заарештований НКВС 24 квітня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

⁵ Бялосурський Казімеж, заарештований НКВС 27 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ, звільнений 2 жовтня 1941.

⁶ Глет Адольф, заарештований НКВС 1 травня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

⁷ Ридлевич Тадеуш, заарештований НКВС 10 квітня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

⁸ Так у тексті. Правильно – Шурек Стефан, капрал, заарештований НКВС 4 червня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

⁹ Так у тексті. Правильно – Прагловський Адам, заарештований НКВС 1 травня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

¹⁰ Гірнле Адам, заарештований НКВС 1 травня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

¹¹ Мікевич Казімеж, ст. стрілець запасу. Заарештований НКВС 16 червня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

¹² Так у тексті. Правильно – Недзвінський Теофіл, заарештований НКВС 16 червня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

¹³ Так у тексті. Правильно – Лехович Станіслав, заарештований НКВС 17 квітня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

¹⁴ Зальцман Стефан, підофіцер запасу. Заарештований НКВС 6 червня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

¹⁵ Красовський Марцін, заарештований НКВС 26 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

¹⁶ Бібер Богуслав, заарештований НКВС 10 травня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

¹⁷ Так у тексті. Правильно – Коссовський Станіслав, капрал, заарештований НКВС 13 червня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

¹⁸ Задембський Францішек, заарештований НКВС 23 березня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

³ Krzemień Władysław (ur. 1910), ppor. rez. 49 pp. Aresztowany przez NKWD 24 kwietnia 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i ponownie w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

⁴ Winnicki Marian, kpr. rez., dyrektor Pokuckiej Kasy Rolniczej w Kołomyi. Aresztowany przez NKWD 24 kwietnia 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

⁵ Białoskórski Kazimierz, aresztowany przez NKWD 27 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ, zwolniony 2 października 1941.

⁶ Glet Adolf, aresztowany przez NKWD 1 maja 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁷ Rydlewicz Tadeusz, aresztowany przez NKWD 10 kwietnia 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

⁸ Szurek Stefan, kpr. Aresztowany przez NKWD 4 czerwca 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

⁹ Pragłowski Adam, aresztowany przez NKWD 1 maja 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

¹⁰ Girnle Adam, aresztowany przez NKWD 1 maja 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

¹¹ Mikiewicz Kazimierz, st. strz. rez. Aresztowany przez NKWD 16 czerwca 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

¹² Niedźwiński Teofil, aresztowany przez NKWD 16 czerwca 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

¹³ Lechowicz Stanisław, aresztowany przez NKWD 17 kwietnia 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

¹⁴ Zalcman Stefan, podoficer rez. Aresztowany przez NKWD 6 czerwca 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

¹⁵ Krasowski Marcin, aresztowany przez NKWD 26 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

¹⁶ Biber Bogusław, aresztowany przez NKWD 10 maja 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

¹⁷ Kossowski Stanisław, kpr. Aresztowany przez NKWD 13 czerwca 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

¹⁸ Zadębski lub Zadembski Franciszek, aresztowany przez NKWD 23 marca 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

¹⁹ Abrahamowicz Stanisława, aresztowana przez NKWD 22 maja 1940, skazana na 6 lat ITŁ.

²⁰ Patkowska Maria, aresztowana przez NKWD 19 czerwca 1940, skazana na 6 lat ITŁ.

²¹ Krasowska Stanisława, aresztowana przez NKWD 26 kwietnia 1940, skazana na 8 lat ITŁ.

²² Humer Czesława, aresztowana przez NKWD 22 maja 1940, skazana na 8 lat ITŁ.

²³ Brzeżyński Emil, podoficer rez. Aresztowany przez NKWD 22 maja 1940, sądzony przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazany na 10 lat pozbawienia wolności) i w dn. 24–25 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

²⁴ Siuła Joanna, aresztowana przez NKWD 10 maja 1940, sądzona przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 20–23 września 1940 (skazana na 20 lat więzienia) i ponownie w dn. 24–25 stycznia 1941, skazana na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 15 kwietnia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

¹⁹ Так у тексті. Правильно – Абрахамович Станіслава, заарештована НКВС 22 травня 1940, засуджена до 6 років ВТТ.

²⁰ Так у тексті. Правильно – Патковська Марія, заарештована НКВС 19 червня 1940, засуджена до 6 років ВТТ.

²¹ Красовська Станіслава, заарештована НКВС 26 квітня 1940, засуджена до 8 років ВТТ.

²² Гумер Чеслава, заарештована НКВС 22 травня 1940, засуджена до 8 років ВТТ.

²³ Так у тексті. Правильно – Бжежинський Еміль, підофіцер запасу. Заарештований НКВС 22 травня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 10 років позбавлення волі і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

²⁴ Так у тексті. Правильно – Сюла Йоанна, заарештована НКВС 10 травня 1940, засуджена Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 20–23 вересня 1940 до 20 років ув'язнення і вдруге 24–25 січня 1941 до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 15 квітня 1941 вирок замінено на 10 років ВТТ.

²⁵ Грішук Розалія, заарештована НКВС 25 квітня 1940, засуджена до 8 років ВТТ, пропала безвісті.

²⁶ Войцеховська Юзефа, заарештована НКВС 23 травня 1940, засуджена до 10 років ВТТ.

²⁷ Так у тексті. Правильно – Коссовська Владислава, заарештована НКВС 15 червня 1940, засуджена до 8 років ВТТ.

²⁸ Шидловська Елеонора, заарештована НКВС 22 травня 1940, засуджена до 8 років ВТТ.

²⁹ Гупперт Станіслав, заарештований НКВС 10 квітня 1940, засуджений до смертної кари.

³⁰ Сосновська Данута, заарештована НКВС 1 травня 1940, засуджена до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 21 грудня 1940 вирок замінено на 10 років ВТТ.

³¹ Круль Казімеж, капрал запасу. Заарештований НКВС 22 травня 1940, засуджений до смертної кари.

³² Алексєвич Еугеніуш, капрал. Заарештований НКВС 1 травня 1940, засуджений до 5 років ВТТ.

³³ Хщок Стефан, псевдо „Флоріан”, студент.

³⁴ Так у тексті, вірогідно, помилка – має бути Коссовський С. Ф.

³⁵ Всі перераховані в цьому списку особи були засуджені Військовим трибуналом 12 Армії Київського особливого військового округу 20–23 вересня 1940.

²⁵ Griszczuk Rozalia, aresztowana przez NKWD 25 kwietnia 1940, skazana na 8 lat ITŁ, zaginęła bez wieści.

²⁶ Wojciechowska Józefa, aresztowana przez NKWD 23 maja 1940, skazana na 10 lat ITŁ.

²⁷ Kossowska Władysława, aresztowana przez NKWD 15 czerwca 1940, skazana na 8 lat ITŁ.

²⁸ Szydłowska Eleonora, aresztowana przez NKWD 22 maja 1940, skazana na 8 lat ITŁ.

²⁹ Guppert Stanisław, aresztowany przez NKWD 10 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci.

³⁰ Sosnowska Danuta, aresztowana przez NKWD 1 maja 1940, skazana na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 21 grudnia 1940 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

³¹ Król Kazimierz, kpr. rez. Aresztowany przez NKWD 22 maja 1940, skazany na karę śmierci.

³² Aleksiejewicz Eugeniusz, kpr. Aresztowany przez NKWD 1 maja 1940, skazany na 5 lat ITŁ.

³³ Chciuk Stefan, ps. „Florian”, student.

³⁴ Tak w oryginale, prawdopodobnie błąd – powinno być: Kossowski S. F.

³⁵ Wszystkie osoby wymienione na tej liście były sądzone przez Wojskowy Trybunał 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego w dn. 20–23 września 1940.

ВІДДІЛЕННЯ У ДОЛИНІ

PLACÓWKA W DOLINIE

16 листопада 1940, Станіслав. Обвинувальний висновок стосовно
3. Романчукевича і 22 інших осіб

„Утверждаю”

Нач. УНКВД Станиславской области
Капитан государств[енной] безопасности
(—) МИХАЙЛОВ
„___” ноября 1940 года

Обвинительное заключение

По следделу № 28900 по обв[инению]:

1. РОМАНЧУКЕВИЧ Зигмунта Ивановича¹,
2. СОВИНСКОГО Юльяна Андреевича²,
3. ОЗГОВИЧ Здислава Михайловича³,
4. ПРОСОВИЧ Юрия Владиславовича⁴,
5. ЛЕСКЕВИЧ Тадея Иосифовича⁵,
6. ^a-ЛЯСОТЫ Эдмунда Иосифовича^{6, a},
7. САВИЦКОГО Мечеслава Петровича⁷,
8. ПАВЛОВИЧ Адама Андреевича⁸,
9. ЛЯСОТЫ Тадея Иосифовича⁹,
10. СЕРВАЦКОГО Тадея Геронимовича¹⁰,
11. БЕЛИЦАЯ Мечеслава Владиславовича¹¹,
12. ГАМЕС Тадея-Мечеслава Юльяновича¹²,
13. НАФТАРСКОГО Василя Антоновича¹³,
14. ЖМУРКЕВИЧ Ивана Теодоровича¹⁴,
15. СТАХОВИЧ Станислава Михайловича¹⁵ —
по ст. 54 п. п. 2-11 УК УССР.
16. ПОПЛАВСКОГО Тадея-Алойза Карловича¹⁶,
17. ДЫЧКА Чеслава Степановича¹⁷,
18. КОДЕЛЛЯ Владислава Францишковича¹⁸ —
по ст. ст. 54 п. п. 2-11 и 16-80 УК УССР.
19. КУНЦ Марьяна-Леслава Станиславовича¹⁹,
20. ГОРШКЕВИЧ Казимира Ивановича²⁰,
21. ДОБЖАНСКОГО Людвиг-Станислава Владиславовича²¹,
22. ИЛЬНИЦКОГО Адама-Марьяна Иосифовича²²,
23. ЗУБЖИЦКОГО Антона Иосифовича²³ —
по ст. 54 п. 12 УК УССР²⁴.

**16 listopada 1940, Stanisławów. Wniosek oskarżający
Zygmunta Romanczukiewicza i 22 inne osoby**

„Zatwierdzam”

Nacz[elnik] UNKWD obwodu stanisławowskiego

Kapitan bezpieczeństwa państw[owego]

(—) MICHAJŁOW

„_____” listopada 1940 roku

Wniosek oskarżający

Dotyczy sprawy śled[czej] nr 28900 z osk[arżenia]:

1. ROMANCZUKIEWICZA Zygmunta¹ s. Jana,
2. SOWIŃSKIEGO Juliana² s. Andrzeja,
3. OZGOWICZA Zdzisława³ s. Michała,
4. PROSOWICZA Jerzego⁴ s. Władysława,
5. LEŚKIEWICZA Tadeusza⁵ s. Józefa,
6. ^aLASOTY Edmunda⁶ s. Józefa^a,
7. SAWICKIEGO Mieczysława⁷ s. Piotra,
8. PAWŁOWICZA Adama⁸ s. Andrzeja,
9. LASOTY Tadeusza⁹ s. Józefa,
10. SERWACKIEGO Tadeusza¹⁰ s. Hieronima,
11. BIELICAJA Mieczysława¹¹ s. Władysława,
12. GAMIESA Tadeusza Mieczysława¹² s. Juliana,
13. NAFTARSKIEGO Wasyla¹³ s. Antoniego,
14. ŻMURKIEWICZA Iwana¹⁴ s. Teodora,
15. STACHOWICZA Stanisława¹⁵ s. Michała –
z art. 54 p. p. 2-11 KK USRS.
16. POPŁAWSKIEGO Tadeusza Alojzego¹⁶ s. Karola,
17. DYCZKI Czesława¹⁷ s. Stefana,
18. KODELJI Władysława¹⁸ s. Franciszka –
z art. art. 54 p. p. 2-11 i 16-80 KK USRS.
19. KUNCA Mariana Lesława¹⁹ s. Stanisława,
20. GORSZKIEWICZA Kazimierza²⁰ s. Jana,
21. DOBRZAŃSKIEGO Ludwika Stanisława²¹ s. Władysława,
22. ILNICKIEGO Adama Mariana²² s. Józefa,
23. ZUBRZYCKIEGO Antoniego²³ s. Józefa –
z art. 54 p. 12 KK USRS²⁴.

В августе месяце 1940 года в УНКВД по Станиславской области поступили сведения о том, что в гор. Долина существует польская контрреволюционная молодежная повстанческая организация, которая ведет работу по подготовке вооруженного восстания с целью свержения советской власти.

На основании этих данных были арестованы и привлечены к уголовной ответственности: РОМАНЧУКЕВИЧ Зигмунт Иванович, СОВИНСКИЙ Юльян Андреевич, ОЗГОВИЧ Здислав Михайлович, ПРОСОВИЧ Юрий Владиславович, ЛЕСКЕВИЧ Тадей Иосифович, КОДЕЛЛЯ Владислав Францишкович, САВИЦКИЙ Мечеслав Петрович, ПАВЛОВИЧ Адам Андреевич, ЛЯСОТА Эдмунд Иосифович, ЛЯСОТА Тадей-Михаил Иосифович, ПОПЛАВСКИЙ Тадей-Алоиз Карлович, ДЫЧКА Чеслав Степанович, КУНЦ Леслав Станиславович, СЕРВАЦКИЙ Тадей Геронимович, ГАМЕС Тадей-Мечеслав Юльянович, НАФТАРСКИЙ Василий Антонович, ЖМУРКЕВИЧ Иван Теодорович, БЕЛИЦАЙ Мечеслав Владиславович, СТАХОВИЧ Станислав Михайлович, ГОРШКЕВИЧ Казимир Иванович, ДОБЖАНСКИЙ Людвиг-Станислав Владиславович, ИЛЬНИЦКИЙ Адам-Марьян Иосифович, ЗУБЖИЦКИЙ Антон Иосифович.

Произведенным расследованием по делу установлено:

В октябре месяце 1939 года в гор. Долину из гор. Львова к активному участнику организации „Стрелец” – КОСТЕЦКОМУ Мечеславу прибыл неизвестный под псевдонимом „Студент”.

Последний рассказал КОСТЕЦКОМУ о том, что в г. Львове и других областях Западной Украины созданы польские молодежные контрреволюционные повстанческие организации, которые проводят работу по подготовке вооруженного восстания против советской власти, преследуя цель восстановления быв. польского государства (л.д. т. 2, стр. 118, 119, 285, 286; т. 3, стр. 23, 24, 25).

Проинформировав о вышеизложенном КОСТЕЦКОГО, „Студент” предложил ему приступить к созданию аналогичной организации в г. Долине, на что КОСТЕЦКИЙ дал свое согласие (л.д. т. 2, стр. 118, 119).

^бВыполняя порученное задание, КОСТЕЦКИМ были завербованы в контрреволюционную повстанческую организацию быв. участники организации „Стрелец” – РОМАНЧУКЕВИЧ Зигмунт Иванович, СОВИНСКИЙ Юльян Андреевич, ^аОЗГОВИЧ^а Здислав Михайлович (л.д. т. 2, стр. 117–118, 181, 182).^б

После вербовки вышеозначенных лиц в ноябре месяце 1939 года в доме ОЗГОВИЧА Здислава КОСТЕЦКИЙ провел нелегальное совещание, на котором подробно проинформировал о полученном им указании из г. Львова, а также о целях и задачах создаваемой

W sierpniu 1940 roku do UNKWD obwodu stanisławowskiego napływały informacje o tym, że w mieś[cie] Dolinie działa polska kontrrewolucyjna młodzieżowa organizacja powstańcza prowadząca działania przygotowawcze do zbrojnego powstania w celu obalenia władzy sowieckiej.

Na podstawie tych informacji zostali aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności karnej: ROMANCZUKIEWICZ Zygmunt s. Jana, SOWIŃSKI Julian s. Andrzeja, OZGOWICZ Zdzisław s. Michała, PROSOWICZ Jerzy s. Władysława, LEŚKIEWICZ Tadeusz s. Józefa, KODELJA Władysław s. Franciszka, SAWICKI Mieczysław s. Piotra, PAWŁOWICZ Adam s. Andrzeja, LASOTA Edmund s. Józefa, LASOTA Tadeusz Michał s. Józefa, POPLAWSKI Tadeusz Alojzy s. Karola, DYCZKA Czesław s. Stefana, KUNC Lesław s. Stanisława, SERWACKI Tadeusz s. Hieronima, GAMIES Tadeusz Mieczysław s. Juliana, NAFTARSKI Wasyl s. Antoniego, ŻMURKIEWICZ Iwan s. Teodora, BIELICAJ Mieczysław s. Władysława, STACHOWICZ Stanisław s. Michała, GORSZKIEWICZ Kazimierz s. Jana, DOBRZAŃSKI Ludwik Stanisław s. Władysława, ILNICKI Adam Marian s. Józefa, ZUBRZYCKI Antoni s. Józefa.

Podczas przeprowadzonego w sprawie śledztwa ustalono, co następuje:

W październiku 1939 roku przyjechał z mias[ta] Lwowa do mias[ta] Doliny, do aktywnego członka organizacji „Strzelec” – KOSTECKIEGO Mieczysława, nieznany człowiek noszący pseudonim „Student”.

Powiedział on KOSTECKIEMU, że w m. Lwowie oraz w innych obwodach Zachodniej Ukrainy utworzono polskie młodzieżowe kontrrewolucyjne organizacje powstańcze, które prowadzą działalność przygotowawczą do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej, mającego na celu odrodzenie był[ego] państwa polskiego (k.s. t. 2, str. 118, 119, 285, 286; t. 3, str. 23, 24, 25).

Poinformowawszy o tym KOSTECKIEGO, „Student” zaproponował mu wzięcie udziału w utworzeniu takiej samej organizacji w m. Dolinie, na co KOSTECKI wyraził zgodę (k.s. t. 2, str. 118, 119).

^bWykonując powierzone zadanie, KOSTECKI zwerbował do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej był[ych] członków organizacji „Strzelec” – ROMANCZUKIEWICZA Zygmunta s. Jana, SOWIŃSKIEGO Juliana s. Andrzeja, ^aOZGOWICZA^a Zdzisława s. Michała (k.s. t. 2, str. 117–118, 181, 182).^b

Po zwerbowaniu wymienionych wyżej osób, w listopadzie 1939 roku w domu OZGOWICZA Zdzisława KOSTECKI przeprowadził nielegalną naradę, na której szczegółowo poinformował o poleceniu, które otrzymał z m. Lwowa oraz o celach i zadaniach tworzonej organizacji, a także proponował uczestnikom wspomnianej narady – ROMANCZUKIEWICZOWI, SOWIŃSKIEMU i OZGOWICZOWI – przystąpienie do prowadzenia

организации, и предложил участникам названного совещания – РОМАНЧУКЕВИЧУ, СОВИНСКОМУ и ОЗГОВИЧУ приступить к активной работе по вербовке новых участников в контрреволюционную повстанческую организацию.

Причем, было решено вербовку производить из быв. участников организации „Стрелец” и лиц, служивших в польской армии, организацию построить по принципу пятерок.

Перед каждым вновь завербованным в контрреволюционную повстанческую организацию была поставлена задача о приобретении им личного оружия (л.д. т. 2, стр. 119, 120; т. 3, стр. 27, 28, 29).

На этом же совещании был разработан подробный план вооруженного восстания [приготовленного] организацией. Руководство контрреволюционной повстанческой организации было возложено на ^аКОСТЕЦКОГО^а Мечеслава.

Его заместителем был избран ^аРОМАНЧУКЕВИЧ^а Зигмунт, последнему было поручено производить учет членов контрреволюционной повстанческой организации.

СОВИНСКИЙ Юльян и ОЗГОВИЧ Здислав состояли в повстанческой пятерке КОСТЕЦКОГО, которая была руководящим ядром организации (л.д. т. 2, стр. 92, 105, 106, 107, 276, 277, 284, 285, 287, 288; т. 3, стр. 26, 27, 41, 53, 54).

РОМАНЧУКЕВИЧ, СОВИНСКИЙ и ОЗГОВИЧ, состоя в руководстве организации, периодически собирали членов контрреволюционной повстанческой организации на квартире ПОПЛАВСКОГО Тадея и в других местах гор. Долина, где проводили беседы контрреволюционного содержания, а также обсуждали методы вербовки новых членов в организацию и приобретения для последних оружия (л.д. т. 2, стр. 125, 126, 173; т. 4, стр. 50 и оборот; т. 5, стр. 72, 73, 74).

РОМАНЧУКЕВИЧ Зигмунт, выполняя задание КОСТЕЦКОГО, в разное время завербовал в организацию ПРОСОВИЧ Юрия Владиславовича, ЛЕСКЕВИЧ Тадея Иосифовича, КОДЕЛЛЯ Владислава Францишковича, САВИЦКОГО Мечеслава Петровича (л.д. т. 2, стр. 121, 122, 123, 124, 125; т. 4, стр. 13, 14, 59, 206, 209).

СОВИНСКИЙ Юльян Андреевич завербован в повстанческую организацию КОСТЕЦКИМ Мечеславом в октябре месяце 1939 года.

По заданию КОСТЕЦКОГО СОВИНСКИЙ, в свою очередь, завербовал в организацию ПАВЛОВИЧ Адама Андреевича, ЛЯСОТУ Эдмунда Иосифовича, ЛЯСОТУ Тадея-Михаила Иосифовича, ШВАБОВИЧ Кароля (л.д. т. 3, стр. 182, 183, 290, 291, 292, 293; т. 4, стр. 178, 179, 209, 210, 211, 233, 234, 235).

ПРОСОВИЧ Юрий Владиславович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре месяце 1939 года

aktywnego werbunku nowych członków do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

Jednocześnie postanowiono, że werbunek będzie prowadzony wśród był[ych] członków organizacji „Strzelec” i osób służących w Wojsku Polskim, a struktura organizacji oparta będzie na zasadzie piątek.

Każdy nowo zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej otrzymywał zadanie zdobycia dla siebie broni (k.s. t. 2, str. 119, 120; t. 3, str. 27, 28, 29).

Na tej samej naradzie został opracowany szczegółowy plan zbrojnego powstania [przygotowywanego przez] organizację. Dowództwo kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej powierzono ^aKOSTECKIEMU^a Mieczysławowi.

Na jego zastępcę wybrano ^aROMANCZUKIEWICZA^a Zygmunta, któremu powierzono prowadzenie ewidencji członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej.

SOWIŃSKI Julian i OZGOWICZ Zdzisław należeli do powstańczej piątki KOSTECKIEGO, która stanowiła kierownictwo organizacji (k.s. t. 2, str. 92, 105, 106, 107, 276, 277, 284, 285, 287, 288; t. 3, str. 26, 27, 41, 53, 54).

ROMANCZUKIEWICZ, SOWIŃSKI i OZGOWICZ, należąc do dowództwa organizacji, okresowo zbierali członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w mieszkaniu POPLAWSKIEGO Tadeusza oraz w innych miejscach w mieś[cie] Dolinie i prowadzili rozmowy o treści kontrrewolucyjnej, a także omawiali metody werbunku nowych członków do organizacji i zdobywania dla nich broni (k.s. t. 2, str. 125, 126, 173; t. 4, str. 50 i strona odwrotna; t. 5, str. 72, 73, 74).

ROMANCZUKIEWICZ Zygmunt, wykonując zadanie KOSTECKIEGO, w różnych okresach zwerbował do organizacji PROSOWICZA Jerzego s. Władysława, LEŚKIEWICZA Tadeusza s. Józefa, KODELJĘ Władysława s. Franciszka, SAWICKIEGO Mieczysława s. Piotra (k.s. t. 2, str. 121, 122, 123, 124, 125; t. 4, str. 13, 14, 59, 206, 209).

SOWIŃSKI Julian s. Andrzeja został zwerbowany do organizacji powstańczej przez KOSTECKIEGO Mieczysława w październiku 1939 roku.

Na polecenie KOSTECKIEGO SOWIŃSKI z kolei zwerbował do organizacji PAWŁOWICZA Adama s. Andrzeja, LASOTĘ Edmunda s. Józefa, LASOTĘ Tadeusza Michała s. Józefa, SZWABOWICZA Karola (k.s. t. 3, str. 182, 183, 290, 291, 292, 293; t. 4, str. 178, 179, 209, 210, 211, 233, 234, 235).

PROSOWICZ Jerzy s. Władysława został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez

РОМАНЧУКЕВИЧЕМ Зигмунтом Ивановичем, от последнего получил задание проводить вербовку новых членов в повстанческую организацию.

Выполняя задание РОМАНЧУКЕВИЧА, ПРОСОВИЧЕМ был завербован СЕРВАЦКИЙ Тадей Геронимович (л.д. т. 2, стр. 124; т. 4, стр. 13, 14, 260, 261).

ЛЕСКЕВИЧ Тадей Иосифович завербован в организацию РОМАНЧУКЕВИЧЕМ З. И. в ноябре 1939 года, от которого получил задание проводить вербовку новых членов.

Выполняя задание РОМАНЧУКЕВИЧА, ЛЕСКЕВИЧ завербовал в организацию ГАМЕС Тадея-Мечеслава Юльяновича (л.д. т. 2, стр. 122; т. 4, стр. 40, 41, 282, 283).

САВИЦКИЙ Мечеслав Петрович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в декабре 1939 года, одновременно РОМАНЧУКЕВИЧЕМ и КОСТЕЦКИМ, от которых получил задание создать повстанческую пятерку и приобрести личное оружие (л.д. т. 2, стр. 123; т. 4, стр. 72).

Выполняя задание последних, САВИЦКИЙ завербовал в повстанческую организацию НАФТАРСКОГО Василия, БОЙДУНИК Иосифа, ШВАБОВИЧ Марьяна и ШИМКОВИЧ Марьяна (л.д. т. 4, стр. 102, 103, 104, 106; т. 5, стр. 28, 29).

КОДЕЛЛЯ Владислав Францишкович завербован в повстанческую организацию в октябре 1939 года одновременно РОМАНЧУКЕВИЧЕМ и СОВИНСКИМ, от которых получил задание приобрести личное оружие (л.д. т. II, стр. 124; т. 4, стр. 152, 153, 154; т. 2, стр. 182, 183).

Выполняя полученное задание, КОДЕЛЛЯ в ноябре месяце 1939 года приобрел пистолет системы „Браунинг”. В этом же месяце 1939 года совместно с ПОПЛАВСКИМ Тадеем пытался нелегально перейти границу со стороны СССР в Венгрию (л.д. т. 3, стр. 177, 178; т. 4, стр. 146, 147, 148).

ПАВЛОВИЧ Адам Андреевич завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре месяце 1939 года СОВИНСКИМ Юльяном, от которого получил задание проводить вербовку новых членов в организацию (л.д. т. 4, стр. 175, 176; т. 2, стр. 204, 205).

Выполняя это задание, ПАВЛОВИЧ завербовал в организацию ЖМУРКЕВИЧ Ивана Теодоровича (л.д. т. 4, стр. 186, 187).

ЛЯСОТА Эдмунд Иосифович и ЛЯСОТА Тадей-Михаил Иосифович, в контрреволюционную повстанческую организацию завербованы одновременно в ноябре месяце 1939 г. СОВИНСКИМ Юльяном, от которого получили задание приобретать личное оружие (л.д. т. 4, стр. 209, 210, 211; т. 2, стр. 203, 204).

ROMANCZUKIEWICZA Zygmunta s. Jana, otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji powstańczej.

Wykonując zadanie ROMANCZUKIEWICZA, PROSOWICZ zwerbował SERWACKIEGO Tadeusza s. Hieronima (k.s. t. 2, str. 124; t. 4, str. 13, 14, 260, 261).

LEŚKIEWICZ Tadeusz s. Józefa został zwerbowany do organizacji przez ROMANCZUKIEWICZA Z. J. w listopadzie 1939 roku, otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku nowych członków.

Wykonując zadanie ROMANCZUKIEWICZA, LEŚKIEWICZ zwerbował do organizacji GAMIESA Tadeusza Mieczysława s. Juliana (k.s. t. 2, str. 122; t. 4, str. 40, 41, 282, 283).

SAWICKI Mieczysław s. Piotra został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w grudniu 1939 roku, jednocześnie przez ROMANCZUKIEWICZA i KOSTECKIEGO, od których otrzymał zadanie utworzenia powstańczej piątki i zdobycia broni osobistej (k.s. t. 2, str. 123; t. 4, str. 72).

Wykonując ich zadanie, SAWICKI zwerbował do organizacji powstańczej NAFTARSKIEGO Wasyla, BOJDUNIKA Józefa, SZWABOWICZA Mariana i SZYMKOWICZA Mariana (k.s. t. 4, str. 102, 103, 104, 106; t. 5, str. 28, 29).

KODELJA Władysław s. Franciszka został zwerbowany do organizacji powstańczej w październiku 1939 roku jednocześnie przez ROMANCZUKIEWICZA i SOWIŃSKIEGO, od których otrzymał zadanie zdobycia broni osobistej (k.s. t. II, str. 124; t. 4, str. 152, 153, 154; t. 2, str. 182, 183).

Wykonując otrzymane zadanie, KODELJA w listopadzie 1939 roku zdobył pistolet systemu Browning. W tym samym miesiącu 1939 roku wspólnie z POPLAWSKIM Tadeuszem próbował przekroczyć nielegalnie granicę z ZSRS na Węgry (k.s. t. 3, str. 177, 178; t. 4, str. 146, 147, 148).

PAWŁOWICZ Adam s. Andrzeja został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez SOWIŃSKIEGO Juliana, od którego otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji (k.s. t. 4, str. 175, 176; t. 2, str. 204, 205).

Wykonując to zadanie, PAWŁOWICZ zwerbował do organizacji ŻMURKIEWICZA Iwana s. Teodora (k.s. t. 4, str. 186, 187).

LASOTA Edmund s. Józefa i LASOTA Tadeusz Michał s. Józefa zostali jednocześnie zwerbowani do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 r. przez SOWIŃSKIEGO Juliana, od którego otrzymali zadanie zdobycia broni osobistej (k.s. t. 4, str. 209, 210, 211; t. 2, str. 203, 204).

Oprócz tego LASOTA Tadeusz został później powtórnie zwerbowany do tejże organizacji przez ROMANCZUKIEWICZA Z. J. (k.s. t. 2, str. 122).

Кроме этого, ЛЯСОТА Тадей позднее был перевербован вторично в эту же организацию РОМАНЧУКЕВИЧЕМ З. И. (л.д. т. 2, стр. 122).

⁶СЕРВАЦКИЙ Тадей Геронимович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре месяце 1939 года ПРОСОВИЧЕМ, которому дал свое согласие принадлежать к организации, и получил задание приобретать оружие (л.д. т. 4, стр. 252, 253).⁶

ГАМЕС Тадей-Мечеслав Юльянович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре месяце 1939 года ЛЕСКЕВИЧЕМ Тадеем, от последнего получил задание проводить вербовку и приобретать оружие (л.д. т. 4, стр. 282, 283).

ЖМУРКЕВИЧ Иван Теодорович завербован в контрреволюционную организацию в ноябре месяце 1939 года ПАВЛОВИЧЕМ Адамом, от которого получил задание проводить вербовку новых членов в организацию (л.д. том 4, стр. 186, 187, 302, 303).

НАФТАРСКИЙ Василий Антонович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в апреле месяце 1940 года САВИЦКИМ Мечеславом, от которого получил задание проводить вербовку новых членов и приобретать оружие (л.д. т. 5, стр. 28, 29; т. 4, стр. 102, 103, 106).

БЕЛИЦАЙ Мечеслав Владиславович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре месяце 1939 года КОСТЕЦКИМ Мечеславом, от последнего получил задание проводить вербовку новых членов и приобретать личное оружие (л.д. т. 5, стр. 49, 50, 51, 52).

ПОПЛАВСКИЙ Тадей-Алойз Карлович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре месяце 1939 года СТАХОВИЧЕМ Александром Михайловичем. От СТАХОВИЧА получил задание проводить вербовку новых членов и приобретать оружие (л.д. т. 3, стр. 160, 161).

Выполняя задание СТАХОВИЧА, завербовал в повстанческую организацию РОМАНЧУКЕВИЧА З. И. [!] и КУНЦ Леслава Станиславовича. Кроме этого, от члена повстанческой организации СОВИНСКОГО получил один револьвер системы „Наган”, хранил две мелкокалиберные винтовки.

От участника организации КОДЕЛЛЯ ПОПЛАВСКИЙ получил пистолет системы „Браунинг”. С последним в ноябре месяце 1939 года пытались нелегально перейти государственную границу со стороны СССР в Венгрию для поступления в формируемые там польские легионы (л.д. т. 3, стр. 161, 162, 177, 178, 121, 122; т. 4, стр. 146, 147, 148).

ДЫЧКА Чеслав Степанович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в июне месяце 1940 года совместно СТАХОВИЧЕМ А. М. и ПОПЛАВСКИМ Т. К., которым дал свое

^bSERWACKI Tadeusz s. Hieronima został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez PROSOVICZA, wyrażając zgodę na przynależność do organizacji. Otrzymał zadanie zdobywania broni (k.s. t. 4, str. 252, 253).^b

GAMIES Tadeusz Mieczysław s. Juliana został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez LEŚKIEWICZA Tadeusza i otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku i zdobywania broni (k.s. t. 4, str. 282, 283).

ŻMURKIEWICZ Iwan s. Teodora został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji w listopadzie 1939 roku przez PAWŁOWICZA Adama, od którego otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji (k.s. tom 4, str. 186, 187, 302, 303).

NAFTARSKI Wasyl s. Antoniego został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w kwietniu 1940 roku przez SAWICKIEGO Mieczysława, od którego otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków i zdobycia broni (k.s. t. 5, str. 28, 29; t. 4, str. 102, 103, 106).

BIELICAJ Mieczysław s. Władysława został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez KOSTECKIEGO Mieczysława i otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku nowych członków oraz zdobywania broni osobistej (k.s. t. 5, str. 49, 50, 51, 52).

POPŁAWSKI Tadeusz Alojzy s. Karola został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez STACHOWICZA Aleksandra s. Michała. Od STACHOWICZA otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków i zdobywania broni (k.s. t. 3, str. 160, 161).

Wykonując zadanie STACHOWICZA, zwerbował do organizacji powstańczej ROMANCZUKIEWICZA Z. J. [!] i KUNCA Lesława s. Stanisława. Oprócz tego od członka organizacji powstańczej SOWIŃSKIEGO otrzymał jeden rewolwer systemu Nagan, ukrywał też dwa karabiny małokalibrowe.

Od członka organizacji KODELJI POPŁAWSKI otrzymał pistolet systemu Browning i razem z [KODELJA] w listopadzie 1939 roku próbował przekroczyć nielegalnie granicę państwową z ZSRS na Węgry w celu wstąpienia do formujących się tam legionów polskich (k.s. t. 3, str. 161, 162, 177, 178, 121, 122; t. 4, str. 146, 147, 148).

DYCZKA Czesław s. Stefana został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w czerwcu 1940 roku jednocześnie przez STACHOWICZA A. M. i POPŁAWSKIEGO T. K., wyrażając zgodę na przynależność do organizacji. Otrzymał zadanie zdobywania broni (k.s. t. 3, str. 219, 220, 221, 222).

согласие принадлежать к организации, и получил задание приобрести оружие (л.д. т. 3, стр. 219, 220, 221, 222).

Кроме этого, ДЫЧКА посещал нелегальные собрания членов контрреволюционной повстанческой организации, которые происходили в доме ПОПЛАВСКОГО, где обсуждались планы и методы вербовки новых членов в организацию (л.д. т. 2, стр. 96, 97; т. 3, стр. 130, 131, 132, 133; т. 2, стр. 103, 104).

В ноябре месяце 1939 года пытался нелегально перейти государственную границу со стороны СССР в Венгрию для вступления в польские легионы (л.д. т. 2, стр. 147, 148).

СТАХОВИЧ Станислав Михайлович, будучи участником организации, оказывал помощь своему брату СТАХОВИЧУ Александру в вербовке новых членов в организацию (л.д. т. 3, стр. 160, 161, 162).

СТАХОВИЧ С. М. неоднократно посещал собрания членов контрреволюционной повстанческой организации, где обсуждались методы борьбы против советской власти, в чем принимал активное участие (л.д. т. 5, стр. 116, 117, 118, 122, 123, 124).

ГОРШКЕВИЧ Казимир Иванович, ДОБЖАНСКИЙ Людвиг-Станислав Владиславович, ИЛЬНИЦКИЙ Адам-Марьян Иосифович, КУНЦ Леслав Станиславович и ЗУБЖИЦКИЙ Антон Иосифович, зная о существовании в г. Долина польской тайной повстанческой организации, умышленно укрывали известных им участников этой организации от органов советской власти (л.д. т. 5, стр. 134, 136, 137, 181, 182, 183, 184, 185, 153, 154, 158, 159, 187, 188, 195, 206, 207, 208, 209, ^вт. II, стр. 108^в).

Допрошенные по существу дела обвиняемые РОМАНЧУКЕВИЧ З. И., СОВИНСКИЙ Ю. А., ОЗГОВИЧ З. М., ПРОСОВИЧ Ю. В., ЛЕСКЕВИЧ Т. И., КОДЕЛЛЯ В. Ф., САВИЦКИЙ М. П., ПАВЛОВИЧ А. А., ЛЯСОТА Э. И., ЛЯСОТА Т.-М. И., ПОПЛАВСКИЙ Т.-А. К., ДЫЧКА Ч. С., КУНЦ Л. С., СЕРВАЦКИЙ Т. Г., ГАМЕС Т.-М. Ю., НАФТАРСКИЙ В. А., ЖМУРКЕВИЧ И. Т., БЕЛИЦАЙ М. В. – виновными себя в предъявленном им обвинении признали.

СТАХОВИЧ С. М., ГОРШКЕВИЧ К. И., ДОБЖАНСКИЙ Л.-С. В., ИЛЬНИЦКИЙ А.-М. И., ЗУБЖИЦКИЙ А. И. – виновными себя в предъявленном им обвинении не признали, но достаточно изобличаются показаниями НАЙБУРГЕРА²⁵, РОМАНЧУКЕВИЧА, БЕЛИЦАЯ, ПОПЛАВСКОГО и других.

На основании вышеизложенного обвиняются:

1. РОМАНЧУКЕВИЧ Зигмунт Иванович, 1918 г. рождения, поляк, уроженец и житель г. Долины, беспартийный, образование среднее,

Ponadto DYCZKA brał udział w nielegalnych zebraniach członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, odbywających się w domu POPLAWSKIEGO, na których omawiane były plany i metody werbunku do organizacji nowych członków (k.s. t. 2, str. 96, 97; t. 3, str. 130, 131, 132, 133; t. 2, str. 103, 104).

W listopadzie 1939 roku próbował nielegalnie przekroczyć granicę państwową z ZSRS na Węgry w celu wstąpienia do polskich legionów (k.s. t. 2, str. 147, 148).

STACHOWICZ Stanisław s. Michała, będąc członkiem organizacji, udzielał pomocy swojemu bratu STACHOWICZOWI Aleksandrowi w werbowaniu do organizacji nowych członków (k.s. t. 3, str. 160, 161, 162).

STACHOWICZ S. M. niejednokrotnie bywał na zebraniach członków/ kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, na których omawiane były metody walki przeciwko władzy sowieckiej [i] brał w nich aktywny udział (k.s. t. 5, str. 116, 117, 118, 122, 123, 124).

GORSZKIEWICZ Kazimierz s. Jana, DOBRZAŃSKI Ludwik Stanisław s. Władysława, ILNICKI Adam Marian s. Józefa, KUNC Lesław s. Stanisława i ZUBRZYCKI Antoni s. Józefa, wiedząc o istnieniu w m. Dolinie polskiej tajnej organizacji powstańczej, rozmyślnie ukrywali znanych sobie członków tej organizacji przed organami władzy sowieckiej (k.s. t. 5, str. 134, 136, 137, 181, 182, 183, 184, 185, 153, 154, 158, 159, 187, 188, 195, 206, 207, 208, 209, ^ct. II, str. 108^c).

Przesłuchani w związku ze sprawą oskarżeni ROMANCZUKIEWICZ Z. J., SOWIŃSKI J. A., OZGOWICZ Z. M., PROSOWICZ J. W., LEŚKIEWICZ T. J., KODELJA W. F., SAWICKI M. P., PAWŁOWICZ A. A., LASOTA E. J., LASOTA T. M. J., POPLAWSKI T. A. K., DYCZKA C. S., KUNC L. S., SERWACKI T. H., GAMIES T. M. J., NAFTARSKI W. A., ŻMURKIEWICZ I. T., BIELICAJ M. W. przyznali się do stawianych im zarzutów.

STACHOWICZ S. M., GORSZKIEWICZ K. J., DOBRZAŃSKI L. S. W., ILNICKI A. M. J., ZUBRZYCKI A. J. do stawianych im zarzutów nie przyznali się, ale w stopniu dostatecznym obciążają ich zeznania NAJBURGERA²⁵, ROMANCZUKIEWICZA, BIELICAJA, POPLAWSKIEGO i innych.

Na podstawie powyższego oskarżenia zostają:

1. ROMANCZUKIEWICZ Zygmunt s. Jana, urodzony w 1918 r., Polak, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, bezpartyjny, wykształcenie średnie, instruktor wychowania fizycznego, przedtem członek organizacji „Strzelec”, ob[ywatel] ZSRS.

2. SOWIŃSKI Julian s. Andrzeja, urodzony w 1921 r., Polak, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, uczył się w szkole podchorążych b[yłego]

инструктор физкультуры, в прошлом член организации „Стрелец”, гр-н СССР.

2. СОВИНСКИЙ Юльян Андреевич, 1921 г. рождения, поляк, уроженец и житель г. Долины, учился в школе подхорунжих б. польской армии, член организации „Стрелец”, образование 7 классов, гр-н СССР.

3. ОЗГОВИЧ Здислав Михайлович, 1913 г. рождения, поляк, уроженец и житель г. Долины, образование 5 классов. По профессии водопроводчик, член организации „Стрелец”, гр-н СССР.

4. ПРОСОВИЧ Юрий Владиславович, 1921 г. рождения, поляк, уроженец г. Жидачив, житель г. Долины, из служащих, рабочий, холост, образование среднее, беспартийный, гр-н СССР.

5. ЛЕСКЕВИЧ Тадей Иосифович, 1920 года рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, рабочий, образование 7 классов, сын кустара сапожника, бывший член организации „Стрелец”, холост, гражданин СССР.

6. САВИЦКИЙ Мечеслав Петрович, 1918 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, образование 4 класса, каменщик, холост, член организации „Стрелец”, гражданин СССР.

7. ПАВЛОВИЧ Адам Андреевич, 1921 г. рождения, уроженец и житель гор. Долины, происходит из кустарей, поляк, образование 7 классов. Член организации „Стрелец”, гражданин СССР.

8. ^аЛЯСОТА Эдмунд Иосифович^а, 1915 г. рождения, поляк, уроженец и житель г. Долины, по специальности каменщик, образование 7 классов, член организации „Стрелец”, холост, гражданин СССР.

9. ЛЯСОТА Тадей Иосифович, 1920 г. рождения, поляк, уроженец и житель г. Долины, из рабочих, грамотный, член организации „Стрелец”, холост, гражданин СССР.

10. СЕРВАЦКИЙ Тадей Геронимович, 1921 г. рождения, поляк, уроженец с. Турка-Малая Выгодского района Станиславской области, житель г. Долины, образование среднее, из служащих, холост, гражданин СССР,

11. ГАМЕС Тадей-Мечеслав Юльянович, 1918 года рождения, поляк, уроженец и житель г. Долины, из кустарей, член организации „Стрелец”, образование 6 классов, гр-н СССР.

12. НАФТАРСКИЙ Василий Антонович, 1912 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, украинец, малограмотный, каменщик, член организации „Стрелец”, холост, гр-н СССР.

13. ЖМУРКЕВИЧ Иван Теодорович, 1921 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, ^аукраинец^а, крестьянин-средняк, образование 7 классов, холост, гражданин СССР.

Wojska Polskiego, członek organizacji „Strzelec”, wykształcenie 7 klas, ob[ywate]l ZSRS.

3. OZGOWICZ Zdzisław s. Michała, urodzony w 1913 r., Polak, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, wykształcenie 5 klas. Z zawodu hydraulik, członek organizacji „Strzelec”, ob[ywate]l ZSRS.

4. PROSOWICZ Jerzy s. Władysława, urodzony w 1921 r., Polak, urodzony w m. Żydaczowie, mieszkaniec m. Doliny, z urzędników, robotnik, kawaler, wykształcenie średnie, bezpartyjny, ob[ywate]l ZSRS.

5. LEŚKIEWICZ Tadeusz s. Józefa, urodzony w 1920 roku, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, robotnik, wykształcenie 7 klas, syn rzemieślnika – szewca, były członek organizacji „Strzelec”, kawaler, obywatel ZSRS.

6. SAWICKI Mieczysław s. Piotra, urodzony w 1918 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, wykształcenie 4 klasy, murarz, kawaler, członek organizacji „Strzelec”, obywatel ZSRS.

7. PAWŁOWICZ Adam s. Andrzeja, urodzony w 1921 r., urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie, pochodzi z rzemieślników, Polak, wykształcenie 7 klas. Członek organizacji „Strzelec”, obywatel ZSRS.

8. ^aLASOTA Edmund s. Józefa^a, urodzony w 1915 r., Polak, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, z zawodu murarz, wykształcenie 7 klas, członek organizacji „Strzelec”, kawaler, obywatel ZSRS.

9. LASOTA Tadeusz s. Józefa, urodzony w 1920 r., Polak, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, z robotników, piśmienny, członek organizacji „Strzelec”, kawaler, obywatel ZSRS.

10. SERWACKI Tadeusz s. Hieronima, urodzony w 1921 r., Polak, urodzony we w[si] Turza Mała w rejonie wygodzkim obwodu stanisławowskiego, mieszkaniec m. Doliny, wykształcenie średnie, z urzędników, kawaler, obywatel ZSRS,

11. GAMIES Tadeusz Mieczysław s. Juliana, urodzony w 1918 roku, Polak, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, z rzemieślników, członek organizacji „Strzelec”, wykształcenie 6 klas, ob[ywate]l ZSRS.

12. NAFTARSKI Wasyl s. Antoniego, urodzony w 1912 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Ukrainiec, półanalfabeta, murarz, członek organizacji „Strzelec”, kawaler, ob[ywate]l ZSRS.

13. ŻMURKIEWICZ Iwan s. Teodora, urodzony w 1921 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, ^aUkraińiec^a, chłop-średniak, wykształcenie 7 klas, kawaler, obywatel ZSRS.

14. BIELICAJ Mieczysław s. Władysława, urodzony w 1919 roku, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, kawaler, wykształcenie średnie, obywatel ZSRS, z urzędników.

14. БЕЛИЦАЙ Мечислав Владиславович, 1919 года рождения, уроженец и житель г. Долина, поляк, холост, образование среднее, гражданин СССР, из служащих.

15. СТАХОВИЧ Станислав Михайлович, 1916 года рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, образование среднее, из служащих, лесник, член организации „Сокол”, гр-н СССР

в том, что они являются участниками контрреволюционной польской повстанческой организации, по заданию которой проводили активную работу по подготовке вооруженного восстания против советской власти, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-2-11 УК УССР.

16. ПОПЛАВСКИЙ Тадей-Алоиз Карлович, 1910 года рождения, поляк, рабочий, образование среднее, капрал быв. польской армии, член организации „Стрелец”, холост, гр-н СССР.

17. КОДЕЛЛЯ Владислав Францишкович, 1919 года рождения, уроженец села Вирча, Львовской области, житель г. Долины, сын служащего ^а-полиции^а, образование среднее, поляк, член организации „Стрелец”, гр-н СССР.

18. ДЫЧКА Чеслав Степанович, 1919 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, образование среднее, поляк, учитель физкультуры, подхорунжий бывшей польской армии, холост, гр-н СССР

в том, что они являются участниками контрреволюционной повстанческой организации, готовящей вооруженное восстание против советской власти.

В ноябре месяце 1939 года пытались нелегально перейти государственную границу со стороны СССР в Венгрию для поступления в формируемые там польские легионы, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 54-2-11 и 16-80 УК УССР.

19. КУНЦ Марьян-Леслав Станиславович, 1923 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, образование 10 классов, из служащих, член организации „Стрелец”, гражданин СССР.

20. ГОРШКЕВИЧ Казимир Иванович, 1912 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, образование 8 классов, почтовый служащий, женат, гр-н СССР.

21. ДОБЖАНСКИЙ Людвиг-Станислав Владиславович, 1913 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, образование 4 класса, занимался сельским хозяйством, гр-н СССР.

22. ИЛЬНИЦКИЙ Адам-Марьян Иосифович, 1919 года рождения, поляк, уроженец и житель города Долины, образование 7 классов, отец имел бойню скота, член организации „Стрелец”, гр-н СССР.

23. ЗУБЖИЦКИЙ Антон Иосифович, 1919 г. рождения, уроженец и житель г. Долины, поляк, сапожник, образование 7 классов, холост, гражданин СССР

15. STACHOWICZ Stanisław s. Michała, urodzony w 1916 roku, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, wykształcenie średnie, z urzędników, leśnik, członek organizacji „Sokół”, ob[ywate]l ZSRS

o to, że są członkami kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej, na polecenie której prowadzili aktywną działalność przygotowawczą do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-2-11 KK USRS.

16. POPLAWSKI Tadeusz Alojzy s. Karola, urodzony w 1910 roku, Polak, robotnik, wykształcenie średnie, kapral był[ego] Wojska Polskiego, członek organizacji „Strzelec”, kawaler, ob[ywate]l ZSRS.

17. KODELJA Władysław s. Franciszka, urodzony w 1919 roku, urodzony we wsi Bircza w obwodzie lwowskim, mieszkaniec m. Doliny, syn pracownika ^a „policji”^a, wykształcenie średnie, Polak, członek organizacji „Strzelec”, ob[ywate]l ZSRS.

18. DYCZKA Czesław s. Stefana, urodzony w 1919 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, wykształcenie średnie, Polak, nauczyciel wychowania fizycznego, podchorąży byłego Wojska Polskiego, kawaler, ob[ywate]l ZSRS

o to, że są członkami kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej przygotowującej zbrojne powstanie przeciwko władzy sowieckiej.

W listopadzie 1939 roku próbowali nielegalnie przekroczyć granicę państwową z ZSRS na Węgry, aby wstąpić do formujących się tam polskich legionów, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 54-2-11 i 16-80 KK USRS.

19. KUNC Marian Lesław s. Stanisława, urodzony w 1923 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, wykształcenie 10 klas, z urzędników, członek organizacji „Strzelec”, obywatel ZSRS.

20. GORSZKIEWICZ Kazimierz s. Jana, urodzony w 1912 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, wykształcenie 8 klas, urzędnik pocztowy, żonaty, ob[ywate]l ZSRS.

21. DOBRZAŃSKI Ludwik Stanisław s. Władysława, urodzony w 1913 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, wykształcenie 4 klasy, zajmował się gospodarstwem rolnym, ob[ywate]l ZSRS.

22. ILNICKI Adam Marian s. Józefa, urodzony w 1919 roku, Polak, urodzony i zamieszkały w mieście Dolinie, wykształcenie 7 klas, ojciec miał rzeźnię, członek organizacji „Strzelec”, ob[ywate]l ZSRS.

23. ZUBRZYCKI Antoni s. Józefa, urodzony w 1919 r., urodzony i zamieszkały w m. Dolinie, Polak, szewc, wykształcenie 7 klas, kawaler, obywatel ZSRS

o to, że wiedząc o istnieniu w m. Dolinie polskiej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, rozmyślnie ukrywali znanych sobie członków tej

в том, что они, зная о существовании в г. Долина польской контр-революционной повстанческой организации, умышленно укрывали известных им участников этой организации от органов советской власти, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-12 УК УССР.

Следственное дело № 28900 по обвинению – РОМАНЧУКЕВИЧА З. И., СОВИНСКОГО Ю. А., ОЗГОВИЧА З. М., ПРОСОВИЧА Ю. В., ЛЕСКЕВИЧА Т. И., ЛЯСОТЫ Э. И., САВИЦКОГО М. П., ПАВЛОВИЧ А. А., ЛЯСОТЫ Т. И., КУНЦ Л. С., СЕРВАЦКОГО Т. Г., БЕЛИЦАЯ М. В., ГАМЕС Т.-М. Ю., НАФТАРСКОГО В. А., ЖМУРКЕВИЧА И. Т., СТАХОВИЧА С. М., ПОПЛАВСКОГО Т. К., ДЫЧКА Ч. С., КОДЕЛЛЯ В. Ф., ГОРШКЕВИЧ К. И., ДОБЖАНСКОГО Л.-С. В., ИЛЬНИЦКОГО А.-М. И., ЗУБЖИЦКОГО А. И. – в порядке ст. 204 УПК УССР – направить Областному Прокурору по Станиславской области для рассмотрения и направления по подсудности.

Составили:

Ст. следователь следчасти
Сержант госбезопасности
(—) ТЕНЬКОВ

Следователь следчасти
Сержант госбезопасности
(—) ФЕДОРЕНКОВ

Следователь следчасти
Сержант госбезопасности
(—) ДОЦЕНКО

„Согласен”:

Начальник следчасти УНКВД
Лейтенант госбезопасности
(—) БЕЛОГЛАЗОВ

Составлено: „^в16^в” ноября 1940 года.

г. Станислав

*ДА СБУ (Івано-Франківськ), справа 16400-П, арк. 236–245.
Оригінал, машинопис.*

Примітки

^{а-а} Підкреслено від руки.

^{б-б} Текст зазначений двома вертикальними рисками на полях.

^{в-в} Вписано від руки.

organizacji przed organami władzy sowieckiej, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-12 KK USRS.

Sprawę śledczą nr 28900 dotyczącą oskarżenia – ROMANCZUKIEWICZA Z. J., SOWIŃSKIEGO J. A., OZGOWICZA Z. M., PROSOWICZA J. W., LEŚKIEWICZA T. J., LASOTY E. J., SAWICKIEGO M. P., PAWŁOWICZA A. A., LASOTY T. J., KUNCA L. S., SERWACKIEGO T. H., BIELICAJA M. W., GAMIESA T. M. J., NAFTARSKIEGO W. A., ŻMURKIEWICZA I. T., STACHOWICZA S. M., POPLAWSKIEGO T. K., DYCZKI C. S., KODELJI W. F., GORSZKIEWICZA K. J., DOBRZAŃSKIEGO L. S. W., ILNICKIEGO A. M. J., ZUBRZYCKIEGO A. J. – w trybie art. 204 KPK USRS – skierować do Prokuratora Obwodowego obwodu stanisławowskiego w celu rozpatrzenia i przekazania zgodnie z właściwością.

Sporządzili:

St. śledczy Jednostki Śled[czej]
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) TIENKOW

Śledczy Jednostki Śled[czej]
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) FIODORIENKOW

Śledczy Jednostki Śled[czej]
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) DOCENKO

„Wyrażam zgodę”:

Naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKWD
Lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) BIEŁOGLAZOW

Sporządzono: „^c-16^c” listopada 1940 roku.
m. Stanisławów

*PA SBU (Iwanofrankowsk), sygn. arch. 16400-P, k. 236–245.
Oryginał, maszynopis.*

Przypisy

- ^a-^a Podkreślono odręcznie.
- ^b-^b Tekst zaznaczony na marginesie dwoma pionowymi kreskami.
- ^c-^c Wpisano odręcznie.

- ¹ Романчукевич Зигмунт, заарештований НКВС 22 вересня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховного суду СРСР від 29 квітня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.
- ² Совінський Юліан, заарештований НКВС 10 серпня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Колегії у Кримінальних справах Верховного суду СРСР від 15 березня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.
- ³ Озгович Здзіслав, заарештований НКВС 10 серпня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Колегії у Кримінальних справах Верховного суду СРСР від 15 березня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.
- ⁴ Просович Єжи, заарештований НКВС 10 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ⁵ Леськевич Тадеуш, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ⁶ Лясота Едмунд, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.
- ⁷ Савіцький Мечислав, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ⁸ Павлович Адам, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ⁹ Лясота Тадеуш, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹⁰ Сервацький Тадеуш, заарештований НКВС 22 вересня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Колегії у Кримінальних справах Верховного суду СРСР від 15 березня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.
- ¹¹ Беліцай Мечислав, заарештований НКВС 21 вересня 1940, засуджений до 5 років примусового виселення за межі УРСР.
- ¹² Гамес Тадеуш, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹³ Нафтарський Василь, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹⁴ Жмуркевич Іван, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹⁵ Стахович Станіслав, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹⁶ Поплавський Тадеуш, заарештований НКВС 8 серпня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Колегії у Кримінальних справах Верховного суду СРСР від 15 березня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.
- ¹⁷ Дичка Чеслав, заарештований НКВС 9 вересня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹⁸ Коделія Владислав, заарештований НКВС 9 вересня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.
- ¹⁹ Так у тексті. Правильно – Кунц Леслав (Лешек) Мар'ян, заарештований НКВС 9 серпня 1940, засуджений до 5 років примусового виселення за межі УРСР.
- ²⁰ Горшкевич Казімеж, рядовий запасу, телефоніст на пошті, заарештований НКВС 10 серпня 1940, засуджений до 5 років примусового виселення за межі УРСР.
- ²¹ Добжанський Людвік Станіслав, старший стрілець, водій, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.
- ²² Ільницький Адам, маляр, заарештований НКВС 10 вересня 1940, засуджений до 5 років примусового виселення за межі УРСР.
- ²³ Зубжицький Антоні, заарештований НКВС 7 серпня 1940, засуджений до 5 років примусового виселення за межі УРСР.
- ²⁴ Всі особи, перераховані в цьому списку, були засуджені Станіславським обласним судом 17–19 грудня 1940.
- ²⁵ Найбургер Броніслав, рядовий, заарештований НКВС 9 жовтня 1940, засуджений Військовим трибуналом 12 Армії КОВО 27–29 січня 1941 до смертної кари, вирок виконано 22 або 24 квітня 1941.

- ¹ Romanczukiewicz Zygmunt, aresztowany przez NKWD 22 września 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Sądu Najwyższego ZSRS z 29 kwietnia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.
- ² Sowiński Julian, aresztowany przez NKWD 10 sierpnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium ds. Kryminalnych Sądu Najwyższego ZSRS z 15 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.
- ³ Ozgowicz Zdzisław, aresztowany przez NKWD 10 sierpnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium ds. Kryminalnych Sądu Najwyższego ZSRS z 15 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.
- ⁴ Prołowicz Jerzy, aresztowany przez NKWD 10 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ⁵ Leśkiewicz Tadeusz, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ⁶ Lasota Edmund, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ.
- ⁷ Sawicki Mieczysław, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ⁸ Pawłowicz Adam, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ⁹ Lasota Tadeusz, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹⁰ Serwacki Tadeusz, aresztowany przez NKWD 22 września 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium ds. Kryminalnych Sądu Najwyższego ZSRS z 15 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.
- ¹¹ Bielicaj Mieczysław, aresztowany przez NKWD 21 września 1940, skazany na 5 lat wysiedlenia pod strażą poza granice USRS.
- ¹² Gamies Tadeusz, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹³ Naftarski Wasyl, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹⁴ Żmurkiewicz Iwan, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹⁵ Stachowicz Stanisław, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹⁶ Popławski Tadeusz, aresztowany przez NKWD 8 sierpnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium ds. Kryminalnych Sądu Najwyższego ZSRS z 15 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.
- ¹⁷ Dyczka Czesław, aresztowany przez NKWD 9 września 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹⁸ Kodelja Władysław, aresztowany przez NKWD 9 września 1940, skazany na 10 lat ITŁ.
- ¹⁹ Właśc. Kunc Lesław (Leszek) Marian, aresztowany przez NKWD 9 sierpnia 1940, skazany na 5 lat wysiedlenia pod strażą poza granice USRS.
- ²⁰ Gorszkiewicz Kazimierz, szer. rez., telefonista na poczcie. Aresztowany przez NKWD 10 sierpnia 1940, skazany na 5 lat wysiedlenia pod strażą poza granice USRS.
- ²¹ Dobrzański Ludwik Stanisław, st. strz., szofer. Aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ.
- ²² Ilnicki Adam, malarz pokojowy. Aresztowany przez NKWD 10 września 1940, skazany na 5 lat wysiedlenia pod strażą poza granice USRS.
- ²³ Zubrzycki Antoni, aresztowany przez NKWD 7 sierpnia 1940, skazany na 5 lat wysiedlenia pod strażą poza granice USRS.
- ²⁴ Wszystkie osoby wymienione na niniejszej liście były sądzone przez Sąd Obwodowy w Stanisławowie w dn. 17–19 grudnia 1940.
- ²⁵ Najburger Bronisław, szer. Aresztowany przez NKWD 9 października 1940, sądzone przez Wojskowy Trybunał 12 Armii KOWO w dn. 27–29 stycznia 1941, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 lub 24 kwietnia 1941.

29 грудня 1940, Станіслав. Обвинувальний висновок стосовно
Ю. Флоркевича і 14 інших осіб

„Утверждаю”

Зам. нач. УНКВД по Станиславской обл[асти]

Ст. лейтенант госбезопасности

(—) МАШНИН

„^{а-29-а}” декабря 1940 года

Обвинительное заключение

По следделу № 28900, по обвинению:

1. ФЛЬОРКЕВИЧА Осипа Вицентивича¹,
2. ПАДЕРЕВСКОГО Болеслава Иосифовича²,
3. РАЙХЕРТА Вильгельма Осиповича³,
4. ДАНЦЕВИЧА Вацлава-Матвея Осиповича⁴,
5. БЕРЕЗОВСКОГО Феликса Блажеймовича⁵,
6. РАЙХЕРТА Рудольфа Вильгельмовича⁶,
7. КАРГ Ивана Ивановича⁷ —
по ст. 54-2, 54-6 и 54-11 УК УССР.
8. СИХОРА Осипа Ивановича⁸,
9. НАЙБУРГЕРА Бронислава Иосифовича,
по ст. 54-2, 54-9, 54-11 УК УССР.
10. КУНЦА Станислава Ивановича⁹,
11. КОЗЛОВСКОГО Иосифа Зигмунтовича¹⁰,
12. ГОЛОДА Ярослава Алексеевича¹¹,
13. НУЦКОВСКОГО Себастьяна Михайловича¹²,
14. ОЛЬШАНЕЦКОГО Марьяна Базилевича¹³,
15. БЕДРОНЬ Владислава Осиповича¹⁴ —
по ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

В августе м-це 1940 года в УНКВД по Станиславской области поступили сведения о том, что в гор. Долине существует контрреволюционная польская повстанческая организация, которая ведет работу по подготовке вооруженного восстания с целью свержения советской власти.

На основании этих данных были арестованы и привлечены к уголовной ответственности по данному делу: НАЙБУРГЕР Бронислав Иосифович, КУНЦ Станислав Иванович и другие, проходящие по настоящему делу, в количестве 13 человек.

**29 grudnia 1940, Stanisławów. Wniosek oskarżający
Józefa Florkiewicza i 14 innych osób**

„Zatwierdzam”

Zast[ępc]a nac[elnika] UNKWD obw[odu] stanisławowskiego
St. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]

(—) MASZNIN

„^a29^a” grudnia 1940 roku

Wniosek oskarżający

Dotyczy sprawy śled[czej] nr 28900 z oskarżenia:

1. FLORKIEWICZA Józefa¹ s. Wincentego,
2. PADEREWSKIEGO Bolesława² s. Józefa,
3. RAJCHERTA Wilhelma³ s. Józefa,
4. DANCEWICZA Wacława Macieja⁴ s. Józefa,
5. BEREZOWSKIEGO Feliksa⁵ s. Błażeja,
6. RAJCHERTA Rudolfa⁶ s. Wilhelma,
7. KARGA Jana⁷ s. Jana –
z art. 54-2, 54-6 i 54-11 KK USRS.
8. SICHORY Józefa⁸ s. Jana,
9. NAJBURGERA Bronisława s. Józefa,
z art. 54-2, 54-9, 54-11 KK USRS.
10. KUNCA Stanisława⁹ s. Jana,
11. KOZŁOWSKIEGO Józefa¹⁰ s. Zygmunta,
12. GOŁODA Jarosława¹¹ s. Aleksego,
13. NUCKOWSKIEGO Sebastiana¹² s. Michała,
14. OLSZANIECKIEGO Mariana¹³ s. Bazylego,
15. BIEDRONIA Władysława¹⁴ s. Józefa –
z art. 54-2, 54-11 KK USRS.

W sierpniu 1940 roku do UNKWD obwodu stanisławowskiego napłyły informacje o tym, że w mieś[cie] Dolinie istnieje kontrrewolucyjna polska organizacja powstańcza, która prowadzi działania przygotowawcze do zbrojnego powstania w celu obalenia władzy sowieckiej.

Na podstawie tych informacji zostali aresztowani i pociągnięci do odpowiedzialności karnej NAJBURGER Bronisław s. Józefa, KUNC Stanisław s. Jana i 13 innych osób występujących w niniejszej sprawie.

Podczas przeprowadzonego w sprawie śledztwa ustalono, co następuje:

Произведенным расследованием по делу установлено:

В январе м-це 1940 года в гор. Долину из г. Станислава к бывшему подпоручику польской армии ФЛЬОРКЕВИЧУ Осипу Вицентивичу по поручению штаба контрреволюционной польской повстанческой организации, существовавшей в гор. Станиславе, прибыл поручик польской армии ДЕМБСКИЙ Зигмунт.

Последний рассказал ФЛЬОРКЕВИЧУ о том, что в гор. Станиславе, а также в других областях Западной Украины, создаются польские военные контрреволюционные повстанческие организации, которые проводят работы по подготовке вооруженного восстания против советской власти, преследуя цель – восстановление бывшего польского государства (т. 2, л.д. 6, 7, 8, 68, 69).

Проинформировав о вышеизложенном ФЛЬОРКЕВИЧА, ДЕМБСКИЙ принял от последнего присягу на верность организации и предложил ему подобрать себе „верного” поляка, после чего приехать в гор. Станислав по адресу: улица Немцевича, дом № 15, за получением инструкций по созданию в г. Долине контрреволюционной польской повстанческой организации, на что ФЛЬОРКЕВИЧ дал свое согласие (т. 2, л.д. 7, 69, 70).

Выполняя задания ДЕМБСКОГО, ФЛЬОРКЕВИЧ подготовил для вербовки ПАДЕРЕВСКОГО Болеслава, предложив ему вместе с ним выехать в гор. Станислав. В конце января м-ца 1940 года ФЛЬОРКЕВИЧ и ПАДЕРЕВСКИЙ прибыли в гор. Станислав на квартиру к ДОРОЗИНСКОМУ Яну. Последний от ПАДЕРЕВСКОГО принял присягу на верность организации и вручил адрес квартиры ЗАМОЙСКОГО (т. 2, л.д. 16, 70, 71, 72, 173, 174, 176, 177, 179).

На этот же день ФЛЬОРКЕВИЧ, ПАДЕРЕВСКИЙ и ДОРОЗИНСКИЙ прибыли на квартиру к участнику контрреволюционной польской повстанческой организации ЗАМОЙСКОМУ, куда прибыл и руководитель окружной повстанческой организации ВЫШИНСКИЙ. В доме ЗАМОЙСКОГО ВЫШИНСКИЙ подробно проинформировал ФЛЬОРКЕВИЧА и ПАДЕРЕВСКОГО о целях и задачах создаваемой организации и предложил последним приступить к активной работе по вербовке новых участников в контрреволюционную польскую повстанческую организацию, приобретать оружие, собрать шпионские сведения о расположении, вооружении и численности частей Красной Армии, находящихся в Долинском районе, а также предоставить план города Долины с расположением воинских частей и объектов, важных в военном значении, и карту Долинского района с расположением мостов и дорог (т. 2, л.д. 73, 74, 76, 77, 78, 185, 186, 187, 188, 233, 234, 235, 242, 243).

W styczniu 1940 roku przyjechał z m. Stanisławowa do mias[ta] Doliny do byłego podporucznika Wojska Polskiego FLORKIEWICZA Józefa s. Wincentego, na polecenie sztabu kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej działającej w mieś[cie] Stanisławowie, porucznik Wojska Polskiego DEMBSKI Zygmunt.

Powiedział on FLORKIEWICZOWI, że w mieś[cie] Stanisławowie, a także w innych obwodach Zachodniej Ukrainy, tworzone są polskie wojskowe kontrrewolucyjne organizacje powstańcze, prowadzące działania przygotowawcze do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej, mającego na celu odrodzenie byłego państwa polskiego (t. 2, k.s. 6, 7, 8, 68, 69).

Poinformowawszy o powyższym FLORKIEWICZA, DEMBSKI odebrał od niego przysięgę na wierność organizacji i polecił mu znaleźć sobie „zaufanego” Polaka, po czym przyjechać do mias[ta] Stanisławowa na ulicę Niemcewicza, dom nr 15, w celu odebrania instrukcji dotyczących utworzenia w m. Dolinie kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej, na co FLORKIEWICZ wyraził zgodę (t. 2, k.s. 7, 69, 70).

Realizując zadania DEMBSKIEGO, FLORKIEWICZ przygotował do zwerbowania PADEREWSKIEGO Bolesława, proponując mu wspólny wyjazd do mias[ta] Stanisławowa. Pod koniec stycznia 1940 roku FLORKIEWICZ i PADEREWSKI przyjechali do mias[ta] Stanisławowa do mieszkania DOROZIŃSKIEGO Jana. Odebrał on od PADEREWSKIEGO przysięgę na wierność organizacji i dał im adres mieszkania ZAMOJSKIEGO (t. 2, k.s. 16, 70, 71, 72, 173, 174, 176, 177, 179).

Tego samego dnia FLORKIEWICZ, PADEREWSKI i DOROZIŃSKI poszli do mieszkania członka kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej ZAMOJSKIEGO, gdzie przyszedł też dowódca okręgowej organizacji powstańczej WYSZYŃSKI. W domu ZAMOJSKIEGO WYSZYŃSKI szczegółowo poinformował FLORKIEWICZA i PADEREWSKIEGO o celach i zadaniach tworzonej organizacji oraz zaproponował im przystąpienie do aktywnego werbunku nowych członków do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej, zdobywanie broni, zbieranie informacji szpiegowskich o rozmieszczeniu, uzbrojeniu i liczebności oddziałów Armii Czerwonej znajdujących się na terenie rejonu dolińskiego, a także dostarczenie planu miasta Doliny z rozmieszczeniem oddziałów wojskowych i ważnych obiektów o znaczeniu wojskowym oraz mapy rejonu dolińskiego z naniesionymi mostami i drogami (t. 2, k.s. 73, 74, 76, 77, 78, 185, 186, 187, 188, 233, 234, 235, 242, 243).

Przy tym podjęto decyzję, że werbunek będzie prowadzony wśród byłych członków polskich organizacji i osób służących w Wojsku Polskim, a struktura organizacji oparta będzie na zasadzie piątek. Każdemu nowo

Причем было решено вербовку производить из бывших участников польских организаций и лиц, служивших в польской армии, организацию построить по принципу пятерок. Перед каждым вновь завербованным в контрреволюционную повстанческую организацию была поставлена задача о вербовке новых членов, приобретения ими личного оружия и сборе шпионских сведений о Красной Армии (т. 2, л.д. 74, 75, 185, 186, 266, 267; т. 4, л.д. 76, 81, 82, 93, 105).

На этом же совещании был разработан подробный план вооруженного восстания Долинской организации. Руководство контрреволюционной повстанческой организации было возложено ВЫШИНСКИМ на ФЛЬОРКЕВИЧА Осипа, его заместителем был назначен ПАДЕРЕВСКИЙ Болеслав. Последнему было поручено создать в гор. Долине разведывательную шпионскую группу по сбору сведений о Красной Армии (т. 2, л.д. 73, 74, 92, 93, 94, 95, 99, 100, 122, 123).

Кроме этого, ВЫШИНСКИЙ обещал ФЛЬОРКЕВИЧУ и ПАДЕРЕВСКОМУ дать 700–800 рублей денег на закупку оружия для повстанческой организации (т. 2, л.д. 75, 85, 187).

В марте м-це 1940 года, во время очередной встречи в квартире ЗАМОЙСКОГО, последний сообщил ФЛЬОРКЕВИЧУ о том, что в гор. Долине существует такая же аналогичная контрреволюционная повстанческая организация, которая имеет связь непосредственно с повстанческим центром, находящимся в гор. Львове, и предложил ФЛЬОРКЕВИЧУ объединить две существующие аналогичные польские повстанческие организации в гор. Долине в единую контрреволюционную повстанческую организацию, на что ФЛЬОРКЕВИЧ дал свое согласие (т. 2, л.д. 39, 40, 82, 83).

Возвратившись в гор. Долину, ФЛЬОРКЕВИЧ через некоторое время по приезде из Станислава от ЗАМОЙСКОГО встретил бывшего сержанта польской армии и активного участника организаций „Стрелец” и „Подофицеров резервистов”¹⁵ СИХОРУ Осипа, который ФЛЬОРКЕВИЧУ сообщил, что он является руководителем контрреволюционной польской повстанческой организации в гор. Долине и имеет связь по своей работе с гор. Львовом, откуда получил указание о слиянии своей организации с существующей в гор. Долине второй аналогичной контрреволюционной организацией (т. 2, л.д. 83, 84, 41, 42, 43, 44, 45; т. 3, л.д. 60, 61).

На этот же день ФЛЬОРКЕВИЧ на квартире СИХОРЫ, где присутствовал и ПАДЕРЕВСКИЙ, провел нелегальное совещание, где было решено существующие в гор. Долине две контрреволюционные повстанческие организации объединить в единую организацию. Руководство контрреволюционной организацией было возложено на

zwerbowanemu do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej stawia się zadanie werbowania nowych członków, zdobywania przez nich osobistej broni i zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 74, 75, 185, 186, 266, 267; t. 4, k.s. 76, 81, 82, 93, 105).

Na tej samej naradzie opracowano dla organizacji dolińskiej szczegółowy plan zbrojnego powstania. Dowództwo kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej powierzone zostało przez WYSZYŃSKIEGO FLORKIEWICZOWI Józefowi, jego zastępcą mianowano PADEREWSKIEGO Bolesława. Powierzono mu utworzenie w mieś[cie] Dolinie wywiadowczej grupy szpiegowskiej zajmującej się zbieraniem informacji o Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 73, 74, 92, 93, 94, 95, 99, 100, 122, 123).

Ponadto WYSZYŃSKI obiecał FLORKIEWICZOWI i PADEREWSKIEMU przekazać 700–800 rubli na zakup broni dla organizacji powstańczej (t. 2, k.s. 75, 85, 187).

W marcu 1940 roku podczas kolejnego spotkania w mieszkaniu ZAMOJSKIEGO, ten ostatni powiedział FLORKIEWICZOWI, że w mieś[cie] Dolinie istnieje taka sama kontrrewolucyjna organizacja powstańcza utrzymująca bezpośredni kontakt z powstańczym centrum znajdującym się w mieś[cie] Lwowie i polecił FLORKIEWICZOWI połączyć obydwie polskie organizacje powstańcze działające w mieś[cie] Dolinie w jedną kontrrewolucyjną organizację powstańczą, na co FLORKIEWICZ wyraził zgodę (t. 2, k.s. 39, 40, 82, 83).

Po powrocie do mias[ta] Doliny, jakiś czas po przyjeździe ze Stanisławowa od ZAMOJSKIEGO, FLORKIEWICZ spotkał byłego sierżanta Wojska Polskiego i aktywnego członka organizacji „Strzelec” oraz „Podoficerów rezerwistów”¹⁵ SICHORĘ Józefa, który powiedział FLORKIEWICZOWI, że jest dowódcą kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w mieś[cie] Dolinie i w związku ze swoją działalnością ma kontakt z mias[tem] Lwowem, skąd otrzymał polecenie połączenia swojej organizacji z działającą w mieś[cie] Dolinie drugą organizacją kontrrewolucyjną (t. 2, k.s. 83, 84, 41, 42, 43, 44, 45; t. 3, k.s. 60, 61).

Tego samego dnia FLORKIEWICZ w mieszkaniu SICHORY, w obecności PADEREWSKIEGO przeprowadził nielegalną naradę, na której postanowiono dwie kontrrewolucyjne organizacje powstańcze w mieś[cie] Dolinie scalić w jedną. Dowództwo kontrrewolucyjnej organizacji powierzono FLORKIEWICZOWI Józefowi, jego zastępcami mianowano PADEREWSKIEGO i SICHORĘ (t. 2, k.s. 42, 43, 83, 84, 251, 108, 109; t. 3, k.s. 51, 52, 68–69).

FLORKIEWICZ Józef s. Wincentego, będąc dowódcą kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w mieś[cie] Dolinie, w różnych okresach zwerbował do organizacji RAJCHERTA Wilhelma s. Józefa, KARGA

ФЛЬОРКЕВИЧА Осипа, его заместителями были назначены ПАДЕРЕВСКИЙ и СИХОРА (т. 2, л.д. 42, 43, 83, 84, 251, 108, 109; т. 3, л.д. 51, 52, 68–69).

ФЛЬОРКЕВИЧ Осип Вицентивич, будучи руководителем контрреволюционной польской повстанческой организации в гор. Долине, в разное время завербовал в организацию: РАЙХЕРТА Вильгельма Осиповича, КАРГА Ивана Ивановича и РАЙХЕРТА Рудольфа Вильгельмовича (т. 2, л.д. 81, 82, 223, 224, 240, 241, 242; т. 4, л.д. 68, 69, 91, 92).

ПАДЕРЕВСКИЙ Болеслав Иосифович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в январе месяце 1940 года ДОРОЗИНСКИМ Яном. Принял присягу на верность организации.

Выполняя задание ВЫШИНСКОГО, завербовал в повстанческую организацию: ГОЛОДА Ярослава Алексеевича, БЕДРОНЯ Владислава Осиповича, БЕРЕЗОВСКОГО Феликса Блажеймовича, ДАНЦЕВИЧА Вацлава-Матвея Осиповича, НУЦКОВСКОГО Себастьяна Михайловича (т. 2, л.д. 177, 187, 212, 213, 214; т. 3, л.д. 277, 141, 142; т. 4, л.д. 12, 13, 43, 44, 46).

В марте м-це 1940 года ФЛЬОРКЕВИЧ и ПАДЕРЕВСКИЙ на квартире у последнего с участниками организации ДАНЦЕВИЧЕМ Вацлавом, БЕРЕЗОВСКИМ Феликсом, КАРГ Иваном, РАЙХЕРТОМ Вильгельмом, РАЙХЕРТОМ Рудольфом, ОЛЬБЕРТОМ и КОРДИСОМ провели нелегальное совещание, где от присутствующих ФЛЬОРКЕВИЧ принял присягу на верность организации и дал задание – проводить вербовку новых членов в повстанческую организацию, приобретать оружие и собирать шпионские сведения о расположении, вооружении и численности частей Красной Армии (т. 2, л.д. 80, 81, 82, 118, 119, 126, 127, 214, 215, 266, 267; т. 4, л.д. 16, 17, 29, 30, 47, 52).

СИХОРА Осип Иванович, являясь руководителем контрреволюционной повстанческой организации в гор. Долине с декабря м-ца 1939 года, завербовал в разное время в польскую повстанческую организацию РАЙХЕРТА Вильгельма и НАЙБУРГЕРА Бронислава, последним дал задание – также вербовать новых участников (т. 3, л.д. 28, 29, 31, 32, 171).

В январе м-це 1940 года совместно с участником повстанческой организации – НАЙБУРГЕРОМ Брониславом СИХОРА готовил диверсионный акт на железной дороге путем организации крушения проходящих эшелонов из СССР в Германию (т. III, л.д. 173, 174, 175, 176, 177, 25, 26, 36, 37).

ГОЛОД Ярослав Алексеевич завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в марте месяце 1940 года ПАДЕРЕВСКИМ

Jana s. Jana i RAJCHERTA Rudolfa s. Wilhelma (t. 2, k.s. 81, 82, 223, 224, 240, 241, 242; t. 4, k.s. 68, 69, 91, 92).

PADEREWSKI Bolesław s. Józefa został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w styczniu 1940 roku przez DOROZIŃSKIEGO Jana. Złożył też przysięgę na wierność organizacji.

Wykonując zadanie WYSZYŃSKIEGO, zwerbował do organizacji powstańczej GOŁODA Jarosława s. Aleksego, BIEDRONIA Władysława s. Józefa, BEREZOWSKIEGO Feliksa s. Błażeja, DANCEWICZA Wacława Macieja s. Józefa, NUCKOWSKIEGO Sebastiana s. Michała (t. 2, k.s. 177, 187, 212, 213, 214; t. 3, k.s. 277, 141, 142; t. 4, k.s. 12, 13, 43, 44, 46).

W marcu 1940 roku FLORKIEWICZ i PADEREWSKI w mieszkaniu tego ostatniego razem z członkami organizacji DANCEWICZEM Wacławem, BEREZOWSKIM Feliksem, KARGIEM Janem, RAJCHERTEM Wilhelmem, RAJCHERTEM Rudolfem, OLBERTEM i KORDISEM przeprowadzili nielegalną naradę, podczas której FLORKIEWICZ odebrał od obecnych przysięgę na wierność organizacji i powierzył im zadanie – prowadzić werbunek do organizacji powstańczej nowych członków, zdobywać broń i zbierać informacje szpiegowskie o rozmieszczeniu, uzbrojeniu i liczebności oddziałów Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 80, 81, 82, 118, 119, 126, 127, 214, 215, 266, 267; t. 4, k.s. 16, 17, 29, 30, 47, 52).

SICHORA Józef s. Jana, będąc dowódcą kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w mieś[cie] Dolinie od grudnia 1939 roku, zwerbował w różnych okresach do polskiej organizacji powstańczej RAJCHERTA Wilhelma i NAJBURGERA Bronisława, dając im również zadanie werbowania nowych członków (t. 3, k.s. 28, 29, 31, 32, 171).

W styczniu 1940 roku, razem z członkiem organizacji powstańczej NAJBURGEREM Bronisławem, SICHORA przygotowywał akt dywersji na kolei organizując wykolejanie transportów kolejowych jadących z ZSRS do Niemiec (t. III, k.s. 173, 174, 175, 176, 177, 25, 26, 36, 37).

GOŁOD Jarosław s. Aleksego został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w marcu 1940 roku przez PADEREWSKIEGO Bolesława. Złożył przysięgę na wierność organizacji i otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji (t. 2, k.s. 193, 194; t. 3, k.s. 239, 240, 241, 242).

BIEDROŃ Władysław s. Józefa został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w kwietniu 1940 roku przez PADEREWSKIEGO Bolesława. Złożył przysięgę na wierność organizacji i otrzymał zadanie prowadzenia werbunku do organizacji nowych członków (t. 2, k.s. 191, 192; t. 3, k.s. 141, 142, 153, 156, 157).

Болеславом. Принял присягу на верность организации и получил задание проводить вербовку новых членов в организацию (т. 2, л.д. 193, 194; т. 3, л.д. 239, 240, 241, 242).

БЕДРОНЬ Владислав Осипович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в апреле месяце 1940 года ПАДЕРЕВСКИМ Болеславом. Принял присягу на верность организации и получил задание проводить вербовку новых членов в организацию (т. 2, л.д. 191, 192; т. 3, л.д. 141, 142, 153, 156, 157).

ГОЛОД Я. А. и БЕДРОНЬ В. О., как участники контрреволюционной повстанческой организации, готовились к вооруженному восстанию против советской власти (т. 3, л.д. 242, 243, 142, 192).

НУЦКОВСКИЙ Себастьян Михайлович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в марте м-це 1940 года ПАДЕРЕВСКИМ Болеславом (т. 3, л.д. 277, 278, 291).

Как у участника организации, в квартире НУЦКОВСКОГО периодически собирались члены повстанческой организации, где проводили беседы контрреволюционного содержания, а также обсуждали методы вербовки новых участников организации (т. 3, л.д. 283, 284, 286, 289, 290; т. 4, л.д. 195, 196, 162, 163).

БЕРЕЗОВСКИЙ Феликс Блажеймович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в январе м-це 1940 года ПАДЕРЕВСКИМ Болеславом. Принял присягу на верность организации и получил задание – проводить вербовку новых членов в организацию, приобретать оружие и собирать шпионские сведения о Красной Армии (т. 2, л.д. 211, 212, 213, 214, 266, 267, 126, 127; т. 4, л.д. 9, 10, 13, 14, 15, 16, 29, 30, 33, 34).

ДАНЦЕВИЧ Вацлав-Матвей Осипович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в январе м-це 1940 года ПАДЕРЕВСКИМ Болеславом. Принял присягу на верность организации и получил задание от ФЛЬОРКЕВИЧА – проводить вербовку новых членов в организацию, приобретать оружие, произвести учет дорог и мостов Долинского района и собирать шпионские сведения о Красной Армии (т. 2, л.д. 80, 81, 82, 126, 127, 266, 267, 211, 212; т. 4, л.д. 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53).

Задания ФЛЬОРКЕВИЧА выполнил, предоставив последнему карту гор. Долины и Долинского района с нанесением на последней мостов, шоссеиных дорог и соляного завода, где была размещена воинская часть Красной Армии (т. 2, л.д. 92, 249, 247; т. 4, л.д. 49, 52, 54).

РАЙХЕРТ Рудольф Вильгельмович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в марте м-це 1940 года одновременно ФЛЬОРКЕВИЧЕМ и ПАДЕРЕВСКИМ. Принял присягу на

GOŁOD J. A. i BIEDROŃ W. J., jako członkowie kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, przygotowywali się do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej (t. 3, k.s. 242, 243, 142, 192).

NUCKOWSKI Sebastian s. Michała został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w marcu 1940 roku przez PADEREWSKIEGO Bolesława (t. 3, k.s. 277, 278, 291).

W mieszkaniu NUCKOWSKIEGO, będącego członkiem organizacji, okresowo zbierali się członkowie organizacji powstańczej i prowadzili rozmowy o treści kontrrewolucyjnej oraz omawiali metody werbunku do organizacji nowych członków (t. 3, k.s. 283, 284, 286, 289, 290; t. 4, k.s. 195, 196, 162, 163).

BEREZOWSKI Feliks s. Błażeja został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w styczniu 1940 roku przez PADEREWSKIEGO Bolesława. Złożył przysięgę na wierność organizacji i otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji, zdobywania broni i zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 211, 212, 213, 214, 266, 267, 126, 127; t. 4, k.s. 9, 10, 13, 14, 15, 16, 29, 30, 33, 34).

DANCEWICZ Waclaw Maciej s. Józefa został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w styczniu 1940 roku przez PADEREWSKIEGO Bolesława. Złożył przysięgę na wierność organizacji i otrzymał od FLORKIEWICZA zadanie prowadzenia werbunku nowych członków do organizacji, zdobywania broni, zewidencjonowania dróg i mostów w rejonie dolińskim oraz zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 80, 81, 82, 126, 127, 266, 267, 211, 212; t. 4, k.s. 43, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53).

Zadania FLORKIEWICZA wykonał, przekazując mu mapę mias[ta] Doliny i rejonu dolińskiego z naniesionymi na niej mostami, szosami i zakładem solnym, w którym stacjonowała jednostka Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 92, 249, 247; t. 4, k.s. 49, 52, 54).

RAJCHERT Rudolf s. Wilhelma został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w marcu 1940 roku, jednocześnie przez FLORKIEWICZA i PADEREWSKIEGO. Złożył przysięgę na wierność organizacji oraz otrzymał zadanie prowadzenia werbunku nowych członków, a także zdobywania broni w celu [przygotowania się do] powstania przeciwko władzy sowieckiej oraz zbierania informacji o charakterze szpiegowskim dotyczących Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 126, 127, 216, 267; t. 4, k.s. 68, 69, 70, 76, 81, 82, 86, 8[7]).

KARG Jan s. Jana został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w lutym 1940 roku przez FLORKIEWICZA Józefa. Złożył przysięgę na wierność organizacji i otrzymał zadanie

верность организации и получил задание – проводить вербовку новых участников и приобретать оружие для [подготовки к] восстанию против советской власти, а также собирать сведения шпионского характера о Красной Армии (т. 2, л.д. 126, 127, 216, 267; т. 4, л.д. 68, 69, 70, 76, 81, 82, 86, 8[7]).

КАРГ Иван Иванович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в феврале м-це 1940 года ФЛЬОРКЕВИЧЕМ Осипом. Принял присягу на верность организации и получил задание – проводить вербовку новых членов, приобретать оружие и собрать сведения о Красной Армии (т. 2, л.д. 126, 127, 211, 212, 214, 266, 267; т. 4, л.д. 91, 92, 93, 105).

НАЙБУРГЕР Бронислав Иосифович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в октябре м-це 1939 года СИХОРОЙ Осипом. Принял присягу на верность организации и получил задание – проводить вербовку новых членов в организацию (т. 3, л.д. 181, 182).

В январе м-це 1940 года вместе с СИХОРОЙ готовил диверсионный акт на железной дороге в районе местности Медведино [?] Долинского района (т. 3, л.д. 173, 174, 175, 176, 177, 25, 26, 36, 37).

По поручению СИХОРЫ НАЙБУРГЕР завербовал в разное время в повстанческую организацию ОЛЬШАНЕЦКОГО Марьяна Базилевича, КОЗЛОВСКОГО Иосифа Зигмунтовича и РОМАНЧУКЕВИЧА Зигмунта Ивановича (т. 3, л.д. 182, 191, 192, 216, 217, 184, 185).

КОЗЛОВСКИЙ Иосиф Зигмунтович завербован в контрреволюционную польскую повстанческую организацию в октябре месяце 1939 года НАЙБУРГЕРОМ Брониславом (т. 3, л.д. 182, 202, 203).

ОЛЬШАНЕЦКИЙ Марьян Базилевич завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в ноябре м-це 1939 года НАЙБУРГЕРОМ Брониславом (т. 3, л.д. 182, 219).

КОЗЛОВСКИЙ И.З. и ОЛЬШАНЕЦКИЙ М. Б. были полностью осведомлены о целях и задачах контрреволюционной повстанческой организации и проводимой деятельности по подготовке вооруженного восстания против советской власти (т. 3, л.д. 182, 191, 192).

РАЙХЕРТ Вильгельм Осипович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в декабре м-це 1939 года СИХОРОЙ Осипом и в марте м-це 1940 года перевербован в эту же параллельную организацию ФЛЬОРКЕВИЧЕМ (т. 4, л.д. 235, 236, 241, 242; т. 3, л.д. 28, 29).

Дал присягу на верность организации СИХОРЕ и ФЛЬОРКЕВИЧУ, получил задание – проводить вербовку новых членов в организацию

prowadzenia werbunku nowych członków, zdobywania broni oraz zbierania informacji o Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 126, 127, 211, 212, 214, 266, 267; t. 4, k.s. 91, 92, 93, 105).

NAJBURGER Bronisław s. Józefa został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w październiku 1939 roku przez SICHORĘ Józefa. Złożył przysięgę na wierność organizacji i otrzymał zadanie prowadzenia werbunku do organizacji nowych członków (t. 3, k.s. 181, 182).

W styczniu 1940 roku razem z SICHORĄ przygotowywał akt dywersji na kolei pod miejscowością Miedwiedino [?] w rejonie dolińskim (t. 3, k.s. 173, 174, 175, 176, 177, 25, 26, 36, 37).

Na polecenie SICHORY, NAJBURGER zwerbował do organizacji powstańczej w różnych okresach OLSZANIECKIEGO Mariana s. Bazylego, KOZŁOWSKIEGO Józefa s. Zygmunta i ROMANCZUKIEWICZA Zygmunta s. Jana (t. 3, k.s. 182, 191, 192, 216, 217, 184, 185).

KOZŁOWSKI Józef s. Zygmunta został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej w październiku 1939 roku przez NAJBURGERA Bronisława (t. 3, k.s. 182, 202, 203).

OLSZANIECKI Marian s. Bazylego został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w listopadzie 1939 roku przez NAJBURGERA Bronisława (t. 3, k.s. 182, 219).

KOZŁOWSKI J. Z. i OLSZANIECKI M. B. byli wtajemniczeni we wszystkie cele i zadania kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej oraz w prowadzone przygotowania do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej (t. 3, k.s. 182, 191, 192).

RAJCHERT Wilhelm s. Józefa został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w grudniu 1939 roku przez SICHORĘ Józefa, a w marcu 1940 roku był powtórnie zwerbowany do równoległej organizacji przez FLORKIEWICZA (t. 4, k.s. 235, 236, 241, 242; t. 3, k.s. 28, 29).

Złożył przysięgę na wierność organizacji przed SICHORĄ i FLORKIEWICZEM oraz otrzymał zadanie prowadzenia werbunku do organizacji nowych członków i zbierania informacji szpiegowskich o Armii Czerwonej (t. 2, k.s. 126, 127, 266, 267; t. 4, k.s. 267, 269, 277, 278).

Wykonując zadania FLORKIEWICZA i SICHORY, w marcu 1940 roku zwerbował do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej KUNCA Stanisława s. Jana (t. 4, k.s. 272, 273).

RAJCHERT, będąc dowódcą powstańczej grupy, organizował w swoim mieszkaniu zebrania członków kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, na których omawiane były metody werbunku do organizacji nowych członków i prowadzone rozmowy o treści kontrrewolucyjnej (t. 4, k.s. 31, 32, 33, 34, 81, 82, 178, 179).

и собирать шпионские сведения о Красной Армии (т. 2, л.д. 126, 127, 266, 267; т. 4, л.д. 267, 269, 277, 278).

Выполняя задания ФЛЬОРКЕВИЧА и СИХОРЫ, в марте 1940 года завербовал в контрреволюционную повстанческую организацию КУНЦА Станислава Ивановича (т. 4, л.д. 272, 273).

РАЙХЕРТ, будучи руководителем повстанческой группы, в своей квартире устраивал сборища участников контрреволюционной повстанческой организации, где обсуждали методы вербовки новых членов организации и проводили беседы контрреволюционного содержания (т. 4, л.д. 31, 32, 33, 34, 81, 82, 178, 179).

КУНЦ Станислав Иванович завербован в контрреволюционную повстанческую организацию в марте м-це 1940 года РАЙХЕРТОМ Вильгельмом. От последнего получил задание – проводить вербовку новых членов (т. 4, л.д. 196, 197, 242, 243).

Выполняя задание РАЙХЕРТА, КУНЦ завербовал в организацию ЖАРСКОГО Стефана, РОМАНОВСКОГО Альбина, ЯХ Адама, КИТКА Романа (т. 4, л.д. 197, 198, 199).

Допрошенные по существу дела обвиняемые: ФЛЬОРКЕВИЧ О. В., ПАДЕРЕВСКИЙ Б. И., СИХОРА О. И., НАЙБУРГЕР Б. И., БЕДРОНЬ В. О., РАЙХЕРТ В. О., ГОЛОД Я. А., ДАНЦЕВИЧ В.-М. О., ОЛЬШАНЕЦКИЙ М. Б., БЕРЕЗОВСКИЙ Ф. Б., КУНЦ С. И., РАЙХЕРТ Р. В., НУЦКОВСКИЙ С. М., КАРГ И. И. – виновными себя в предъявленном им обвинении признали.

КОЗЛОВСКИЙ Иосиф Зигмунтович виновным себя в предъявленном ему обвинении не признал, но достаточно изобличается показаниями обвиняемых: НАЙБУРГЕРА, БЕЛИЦАЯ и САВИЦКОГО.

На основании вышеизложенного – обвиняются:

1. ФЛЬОРКЕВИЧ Осип Вицентивич – 1901 года рождения, поляк, уроженец гор. Кракова, житель гор. Долины Станиславской области, техник-строитель, имеет высшее техническое образование, женат, член организации „офицеров”¹⁶, подпоручик бывшей польской армии, гр-н СССР.

2. ПАДЕРЕВСКИЙ Болеслав Иосифович – 1903 года рождения, поляк, уроженец с. Пятигорка Киевской области, житель гор. Долины Станиславской обл., низшее образование, служащий, женат, член организации „Стрелец”, гр-н СССР.

3. РАЙХЕРТ Вильгельм Осипович – 1909 года рождения, уроженец и житель г. Долины Станиславской области, поляк, из крестьян-

KUNC Stanisław s. Jana został zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej w marcu 1940 roku przez RAJCHERTA Wilhelma. Otrzymał od niego zadanie prowadzenia werbunku nowych członków (t. 4, k.s. 196, 197, 242, 243).

Wykonując zadanie RAJCHERTA, KUNC zwerbował do organizacji ŻARSKIEGO Stefana, ROMANOWSKIEGO Albina, JACHA Adama, KITYKA Romana (t. 4, k.s. 197, 198, 199).

Przesłuchani w związku ze sprawą oskarżeni: FLORKIEWICZ J. W., PADEREWSKI B. J., SICHORA J. J., NAJBURGER B. J., BIEDROŃ W. J., RAJCHERT W. J., GOŁOD J. A., DANCEWICZ W. M. J., OLSZANIECKI M. B., BEREZOWSKI F. B., KUNC S. J., RAJCHERT R. W., NUCKOWSKI S. M., KARG J. J. – przyznali się do stawianych im zarzutów.

KOZŁOWSKI Józef s. Zygmunta nie przyznał się do stawianych mu zarzutów, ale w stopniu dostatecznym obciążają go zeznania oskarżonych NAJBURGERA, BIELICAJA i SAWICKIEGO.

Na podstawie powyższego oskarżeni zostają:

1. FLORKIEWICZ Józef s. Wincentego – urodzony w 1901 roku, Polak, urodzony w mieś[cie] Krakowie, mieszkaniec mias[ta] Doliny w obwodzie stanisławowskim, technik budowlany, posiada wyższe wykształcenie techniczne, żonaty, członek organizacji „oficerów”¹⁶, podporucznik byłego Wojska Polskiego, ob[ywate]l ZSRS.

2. PADEREWSKI Bolesław s. Józefa – urodzony w 1903 roku, Polak, urodzony we w[si] Piatigorka w obwodzie kijowskim, mieszkaniec mias[ta] Doliny w obw[odzie] stanisławowskim, wykształcenie podstawowe, urzędnik, żonaty, członek organizacji „Strzelec”, ob[ywate]l ZSRS.

3. RAJCHERT Wilhelm s. Józefa – urodzony w 1909 roku, urodzony i zamieszkały w m. Dolinie w obwodzie stanisławowskim, Polak, z chłopów-kułaków, kupiec, kapral był[ego] Wojska Polskiego, wykształcenie średnie, żonaty, ob[ywate]l ZSRS.

4. DANCEWICZ Wacław Maciej s. Józefa – urodzony w 1903 roku w m. Lwowie, mieszkaniec mias[ta] Doliny w obwodzie stanisławowskim, Polak, dróżnik, ma średnie wykształcenie, żonaty, członek organizacji „Strzelec”, „Podoficerów rezerwistów”, „Liga Morska i Kolonialna”¹⁷, kapral był[ego] Wojska Polskiego, ob[ywate]l ZSRS.

5. BEREZOWSKI Feliks s. Błażeja – urodzony w 1897 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obwodzie stanisławowskim, Polak, z rzemieślników, murarz, żonaty, półanalfabeta, ob[ywate]l ZSRS.

-кулаков, торговец, капрал быв. польской армии, среднее образование, женат, гр-н СССР.

4. ДАНЦЕВИЧ Вацлав-Матвей Осипович – 1903 года рождения, уроженец г. Львова, житель гор. Долины Станиславской области, поляк, дорожный мастер, имеет среднее образование, женат, член организаций „Стрелец”, „подофицеров резервистов”, „Лига морска и колониальна”¹⁷, капрал быв. польской армии, гр-н СССР.

5. БЕРЕЗОВСКИЙ Феликс Блажеймович – 1897 года рождения, уроженец и житель гор. Долины Станиславской области, поляк, из кустарей, каменщик, женат, малограмотный, гр-н СССР.

6. РАЙХЕРТ Рудольф Вильгельмович – 1889 года рождения, уроженец и житель гор. Долины Станиславской обл., поляк, бухгалтер, имеет среднее образование, женат, член организации „ОЗОН”, капрал польской армии, гр-н СССР.

7. КАРГ Иван Иванович – 1904 года рождения, уроженец гор. Каменка-Струмелово Львовской области, житель гор. Долины Станиславской области, поляк, бухгалтер, образование среднее, член организации „Стрелец”, гр-н СССР

в том, что они, будучи активными участниками контрреволюционной польской организации, занимались шпионской деятельностью, собирая сведения о расположении, вооружении и численности частей Красной Армии, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. 54-2, 54-6, 54-11 УК УССР.

8. СИХОРА Осип Иванович – 1899 года рождения, уроженец гор. Перемышля, житель гор. Долины Станиславской области, поляк, женат, образование среднее, служащий, член организаций „Стрелец” и „Подофицеров резервистов”, сержант быв. польской армии, гр-н СССР.

9. НАЙБУРГЕР Бронислав Иосифович – 1904 года рождения, уроженец и житель гор. Долины Станиславской обл., поляк, образование 6 классов, рабочий-плотник, происходит из семьи служащего, женат, гр-н СССР

в том, что они, являясь активными участниками польской контрреволюционной повстанческой организации, вели работу по подготовке вооруженного восстания, преследуя цель – свержение советской власти и восстановление бывшего польского государства. Одновременно готовились к совершению диверсионных актов на железнодорожном транспорте путем организации крушений проходящих эшелонов, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. 54-2, 54-9, 54-11 УК УССР.

10. КУНЦ Станислав Иванович – 1895 года рождения, уроженец и житель гор. Долины Станиславской области, поляк, образование среднее, женат, служащий, гр-н СССР.

6. RAJCHERT Rudolf s. Wilhelma – urodzony w 1889 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obw[odzie] stanisławowskim, Polak, księgowy, ma średnie wykształcenie, żonaty, członek organizacji „OZON”, kapral Wojska Polskiego, ob[ywate]l ZSRS.

7. KARG Jan s. Jana – urodzony w 1904 roku, urodzony w mieś[cie] Kamionka Strumiłowa w obwodzie lwowskim, mieszkaniec mias[ta] Doliny w obwodzie stanisławowskim, Polak, księgowy, wykształcenie średnie, członek organizacji „Strzelec”, ob[ywate]l ZSRS

o to, że będąc aktywnymi członkami kontrrewolucyjnej organizacji polskiej, zajmowali się działalnością szpiegowską, zbierając informacje na temat rozmieszczenia, uzbrojenia i liczebności oddziałów Armii Czerwonej, tj. o przestępstwa przewidziane art. 54-2, 54-6, 54-11 KK USRS.

8. SICHORA Józef s. Jana – urodzony w 1899 roku, urodzony w mieś[cie] Przemyślu, mieszkaniec mias[ta] Doliny w obwodzie stanisławowskim, Polak, żonaty, wykształcenie średnie, urzędnik, członek organizacji „Strzelec” i „Podoficerów rezerwistów”, sierżant był[ego] Wojska Polskiego, ob[ywate]l ZSRS.

9. NAJBURGER Bronisław s. Józefa – urodzony w 1904 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obw[odzie] stanisławowskim, Polak, wykształcenie 6 klas, robotnik – cieśla, pochodzi z rodziny urzędnika, żonaty, ob[ywate]l ZSRS

o to, że będąc aktywnymi członkami polskiej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, prowadzili działania przygotowawcze do zbrojnego powstania, mając na celu obalenie władzy sowieckiej i odrodzenie byłego państwa polskiego. Jednocześnie przygotowywali się do dokonania aktów dywersji na kolei organizując wykolejanie przejeżdżających transportów – tj. o przestępstwa przewidziane art. 54-2, 54-9, 54-11 KK USRS.

10. KUNC Stanisław s. Jana – urodzony w 1895 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obwodzie stanisławowskim, Polak, wykształcenie średnie, żonaty, urzędnik, ob[ywate]l ZSRS.

11. KOZŁOWSKI Józef s. Zygmunta – urodzony w 1921 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obwodzie stanisławowskim, Polak, kawaler, uczeń 9 klasy, syn żandarma, ob[ywate]l ZSRS.

12. GOŁOD Jarosław s. Aleksego – urodzony w 1911 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obw[odzie] stanisławowskim, Polak, kawaler, wykształcenie średnie, technik drogowy, członek organizacji „Podoficerów rezerwistów”, plutonowy był[ego] Wojska Polskiego, ob[ywate]l ZSRS.

13. NUCKOWSKI Sebastian s. Michała – urodzony w 1904 roku, urodzony we w[si] Lipniki w obwodzie lwowskim, mieszkaniec mias[ta]

11. КОЗЛОВСКИЙ Иосиф Зигмунтович – 1921 года рождения, уроженец и житель гор. Долины Станиславской области, поляк, холост, учащийся 9-го класса, сын жандарма, гр-н СССР.

12. ГОЛОД Ярослав Алексеевич – 1911 года рождения, уроженец и житель гор. Долины, Станиславской обл., поляк, холост, образование среднее, дорожный техник, член организации „Подофицеров резервистов”, плутоновый быв. польской армии, гр-н СССР.

13. НУЦКОВСКИЙ Себастьян Михайлович – 1904 года рождения, уроженец с. Липники Львовской области, житель гор. Долины Станиславской области, поляк, образование – 4 класса, служащий, женат, состоял в организации „Подофицеров резервистов”, гр-н СССР.

14. ОЛЬШАНЕЦКИЙ Марьян Базилевич – 1912 года рождения, уроженец и житель гор. Долины Станиславской области, поляк, холост, образование среднее, из рабочих, член организации „Стрелец”, рабочий-слесарь, гр-н СССР.

15. БЕДРОНЬ Владислав Осипович – 1898 года рождения, уроженец гор. Сколя, житель гор. Долины Станиславской области, поляк, женат, старший машинист электростанции, кассир организации „Подофицеров резервистов”, гр-н СССР

в том, что они являются участниками контрреволюционной польской повстанческой организации, по заданию которой проводили активную работу по подготовке вооруженного восстания против советской власти, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. 54-2, 54-11 УК УССР.

Следственное дело № 28900, по обвинению: ФЛЬОРКЕВИЧА О. В., ПАДЕРЕВСКОГО Б. И., СИХОРЫ О. И., НАЙБУРГЕРА Б. И., БЕДРОНЬ В. О., РАЙХЕРТА В. О., ГОЛОД Я. А., ДАНЦЕВИЧ В.-М. О., ОЛЬШАНЕЦКОГО М. Б., БЕРЕЗОВСКОГО Ф. Б., РАЙХЕРТА Р. В., КОЗЛОВСКОГО И. З., НУЦКОВСКОГО С. М. и КАРГ И. И. – в порядке ст. 204 УПК УССР – направить Обл. Прокурору на рассмотрение и направление по подсудности Военному Трибуналу¹⁸.

Составили:

Ст. следователь следчасти УНКВД
Сержант госбезопасности
(—) ТЕНЬКОВ

Следователь следчасти УНКВД
Сержант госбезопасности
(—) ФЕДОРЕНКОВ

Doliny w obwodzie stanisławowskim, Polak, wykształcenie – 4 klasy, urzędnik, żonaty, należał do organizacji „Podoficerów rezerwistów”, ob[ywate]l ZSRS.

14. OLSZANIECKI Marian s. Bazylego – urodzony w 1912 roku, urodzony i zamieszkały w mieś[cie] Dolinie w obwodzie stanisławowskim, Polak, kawaler, wykształcenie średnie, z robotników, członek organizacji „Strzelec”, robotnik – ślusarz, ob[ywate]l ZSRS.

15. BIEDROŃ Władysław s. Józefa – urodzony w 1898 roku, urodzony w mieś[cie] Skole, mieszkaniec mias[ta] Doliny w obwodzie stanisławowskim, Polak, żonaty, starszy maszynista w elektrowni, skarbnik organizacji „Podoficerów rezerwistów”, ob[ywate]l ZSRS

o to, że są członkami kontrrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej, na polecenie której prowadzili aktywną działalność przygotowawczą do zbrojnego powstania przeciwko władzy sowieckiej – tj. o przestępstwa przewidziane art. 54-2, 54-11 KK USRS.

Sprawę śledczą nr 28900 dotyczącą oskarżenia: FLORKIEWICZA J. W., PADEREWSKIEGO B. J., SICHORY J. J., NAJBURGERA B. J., BIEDRONIA W. J., RAJCHERTA W. J., GOŁODA J. A., DANCEWICZA W. M. J., OLSZANIECKIEGO M. B., BEREZOWSKIEGO F. B., RAJCHERTAR. W., KOZŁOWSKIEGO J. Z., NUCKOWSKIEGO S. M. i KARGA J. J. – w trybie art. 204 KPK USRS – skierować do Prokuratora Obw[odowego] w celu rozpatrzenia i przekazania zgodnie z właściwością do Trybunału Wojskowego¹⁸.

Sporządzili:

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) TIENKOW

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) FIODORIENKOW

„Wyrażam zgodę”

Naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKWD
Lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) BIEŁOGŁAZOW

Wniosek oskarżający sporządzono „29” grudnia 1940 roku.
mias[to] Stanisławów

Обвинительное заключение составлено „29” декабря 1940 года.
гор. Станислав

Справка

I. Обвиняемые:

1. БЕДРОНЬ В. О.	арестован	22/IX-40 года
2. ГОЛОД Я. А.	— —	— —
3. НУЦКОВСКИЙ С. М.	— —	— —
4. ОЛЬШАНЕЦКИЙ М. Б.	— —	— —
5. ПАДЕРЕВСКИЙ Б. О.	— —	28/X-40 г.
6. РАЙХЕРТ В. О.	— —	— —
7. ФЛЬОРКЕВИЧ О. В.	— —	15/XI-40 г.
8. РАЙХЕРТ Р. В.	— —	16/XII-40 г.
9. КАРГ И. И.	— —	— —
10. ДАНЦЕВИЧ В.-М. О.	— —	— —
11. БЕРЕЗОВСКИЙ Ф. Б.	— —	— —
12. СИХОРА О. И.	— —	17/X-40 г.
13. НАЙБУРГЕР Б. И.	— —	9/X-40 г.
14. КОЗЛОВСКИЙ И. З.	— —	25/XII-40 г.
15. КУНЦ С. И.	— —	8/VIII-40 г.

и содержатся под стражей в тюрьме гор. Станислава.

II. Вещественных доказательств по делу нет.

Следователь следчасти УНКВД
Сержант госбезопасности
(—) ФЕДОРЕНКОВ

ДА СБУ (Івано-Франківськ), справа П-14558, арк. 294–304.
Оригінал, машинопис.

Примітки

^{a- a} Вписано від руки.

¹ Флоркевич Юзеф, підпоручник запасу 53 пп. Засуджений до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

² Падеревський Болеслав, засуджений до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

Informacja

I. Oskarżenia:

1. BIEDROŃ W. J.	aresztowany	22/IX-40 roku
2. GOŁOD J. A.	— —	— —
3. NUCKOWSKI S. M.	— —	— —
4. OLSZANIECKI M. B.	— —	— —
5. PADEREWSKI B. J.	— —	28/X-40 r.
6. RAJCHERT W. J.	— —	— —
7. FLORKIEWICZ J. W.	— —	15/XI-40 r.
8. RAJCHERT R. W.	— —	16/XII-40 r.
9. KARG J. J.	— —	— —
10. DANCEWICZ W. M. J.	— —	— —
11. BEREZOWSKI F. B.	— —	— —
12. SICHORA J. J.	— —	17/X-40 r.
13. NAJBURGER B. J.	— —	9/X-40 r.
14. KOZŁOWSKI J. Z.	— —	25/XII-40 r.
15. KUNC S. J.	— —	8/VIII-40 r.

przebywają pod strażą w więzieniu mias[ta] Stanisławowa.

II. Dowodów rzeczowych w sprawie brak.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) FIODORIENKOW

*PA SBU (Iwanofrankowsk), sygn. arch. P-14558, k. 294–304.
Oryginał, maszynopis.*

Przypisy

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Florkiewicz Józef, ppor. rez. 53 pp. Skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

² Paderewski Bolesław, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

³ Rajchert Wilhelm, szer. Skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

⁴ Dancewicz Wacław, kpr. Skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

⁵ Berezowski Feliks, skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 15 kwietnia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

⁶ Rajchert Rudolf, skazany na 20 lat ITŁ.

⁷ Karg Jan, skazany na 20 lat ITŁ.

⁸ Sichora Józef, sierż. Skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 kwietnia 1941.

⁹ Kunc Stanisław, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 22 lub 24 kwietnia 1941.

³ Райхерт Вільгельм, рядовий. Засуджений до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

⁴ Данцевич Вацлав, капрал. Засуджений до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

⁵ Березовський Фелікс, засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 15 квітня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.

⁶ Райхерт Рудольф, засуджений до 20 років ВТТ.

⁷ Карг Ян, засуджений до 20 років ВТТ.

⁸ Сіхора Юзеф, сержант. Засуджений до смертної кари, вирок виконано 22 квітня 1941.

⁹ Кунц Станіслав, засуджений до смертної кари, вирок виконано 22 або 24 квітня 1941.

¹⁰ Козловський Юзеф, засуджений до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 21 березня 1941 вирок замінено на 10 років ВТТ.

¹¹ Голод Ярослав, засуджений до 10 років ВТТ.

¹² Нуцковський Себастьян, рядовий. Засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 15 квітня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.

¹³ Ольшанецький Мар'ян, засуджений до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 21 березня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ.

¹⁴ Бедронь Владислав, засуджений до смертної кари, рішенням Військової колегії Верховного суду СРСР від 21 березня 1941 вирок замінено на 10 років ВТТ.

¹⁵ Правильно – Загальний союз підофіцерів запасу РП – організація, створена в 1926.

¹⁶ Вірогідно, йдеться про Союз офіцерів запасу РП – організацію, створену в 1922.

¹⁷ Колоніальна і морська ліга – громадська організація, що створена в 1918 (до 1930 під іншими назвами), її метою була популяризація морської проблематики, знань про колонії і виховання молоді.

¹⁸ Особи, зазначені в примітках 1–14, були засуджені Військовим трибуналом 12 Армії Київського особливого військового округу 27–29 січня 1941.

¹⁰ Kozłowski Józef, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 21 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

¹¹ Gołód Jarosław, skazany na 10 lat ITŁ.

¹² Nuckowski Sebastian, szer. Skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 15 kwietnia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

¹³ Olszaniecki Marian, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 21 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

¹⁴ Biedroń Władysław, skazany na karę śmierci, decyzją Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS z 21 marca 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ.

¹⁵ Właśc. Ogólny Związek Podoficerów Rezerwy RP – organizacja założona w 1926.

¹⁶ Zapewne chodzi o Związek Oficerów Rezerwy RP – organizację powstałą w 1922.

¹⁷ Liga Morska i Kolonialna – organizacja społeczna powstała w 1918 (do 1930 pod innymi nazwami), jej celem była popularyzacja zagadnień morskich, wiedzy o koloniach i wychowywanie młodzieży.

¹⁸ Osoby wymienione w przypisach od 1 do 14 były sądzone przez Wojenny Trybunał 12 Armii Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego w dn. 27–29 stycznia 1941.

VI

ОКРУГ СЗБ ТЕРНОПІЛЬ

VI

OKRĘG ZWZ TARNOPOL

КОМАНДУВАННЯ ОКРУГУ СЗБ ТЕРНОПІЛЬ
ТА
ПОЛЬСЬКА МОЛОДІЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ

KOMENDA OKRĘGU ZWZ TARNOPOL
I
POLSKA ORGANIZACJA MŁODZIEŻOWA

**15–17 жовтня 1940, Тернопіль. Протокол судового засідання
у справі Р. Вайделя і 19 інших осіб**

Дело № _____ 1940 г.

Сов. секретно
экз. № ...

**Протокол
судебного заседания**

1940 года октября 15–17 дня, **Военный Трибунал** Армкавгруппы **Киевского Особого Военного Округа** в выездной сессии в ^азакрытом^а **судебном заседании** в г. Тернополе в **составе: Председательствующего** Военного юриста 3 ранга БАСТАМОВА и **членов** Военного юриста ПОЛТАРЕНКО и Старшего Политрука БЫСТРОВА **с участием** Старшего Помощника **Военного Прокурора** Армкавгруппы Военного юриста 2 ранга САМОХИНА и **защиты, состоящей из** адвокатов РЕЛИНА, БЕЛОУСОВА и МИХНИК, **при секретаре** Техник-Интенданте 2 ранга КЛИМЕНКО

Рассмотрев дело по обвинению граждан:

1. ВАЙДЕЛЬ Рудольфа Иосифовича¹, в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-6 ч. 1, 17-54-2 и 54-11 УК УССР.
2. ВУНДЕРЛИХ Збигнева Владиславовича²,
3. МАЗИЙ Казимира Ивановича³,
4. САМБОРА Тадеуша Игнатъевича⁴,
5. ЯНУШ Антона Вавриновича⁵,
6. КОСОВСКОЙ Янины Антоновны⁶,
7. ТЕЛЕЖИНСКОГО Тадея Владиславовича⁷,
8. ЛЯНДА Тадеуша Яновича⁸,
9. ЧАРНЕЦКОГО Кароля Францевича⁹,
10. БАТОР Болеслава Шемоновича¹⁰,
11. РАУБА Генриха Александровича¹¹,
12. СЛИВИНСКОГО Адама Марьяновича¹²,
13. БРИЧКОВСКОГО Цириля Иосифовича¹³,
14. ЯРСКОГО Адама Владиславовича¹⁴,
15. МАГА Эдварда Владимировича¹⁵,
16. ЖИГА Ришарда Яновича¹⁶,
17. БАЛИЦКОГО Иосифа Дионизовича¹⁷,
18. ГЛОВАЧ Тадеуша Францевича¹⁸ – всех в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР,

15–17 października 1940, Tarnopol. Protokół posiedzenia sądowego
w sprawie Rudolfa Weidla i 19 innych osób

Sprawa nr _____ 1940 r.

Śc[isłe] tajne
egz. nr...

**Protokół
posiedzenia sądowego**

Dnia 15–17 października 1940 roku, Trybunał Wojskowy Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii] Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego na sesji wyjazdowej na ^a-zamkniętym^a posiedzeniu sądowym w m. Tarnopolu w składzie: Przewodniczący Prawnik wojskowy 3 rangi BASTAMOW i członkowie Prawnik wojskowy POŁTARIENKO i Starszy Politrak BYSTROW z udziałem Starszego pomocnika Prokuratora wojskowego Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii] Prawnika wojskowego 2 rangi SAMOCHINA i obrony składającej się z adwokatów RIELINA, BIEŁOUSOWA i MICHNIK, z udziałem sekretarza Technika intendenta 2 rangi KLIMIENKI

Po rozpatrzeniu sprawy z oskarżenia obywateli:

1. WEIDLA Rudolfa¹ s. Józefa o przestępstwa przewidziane art. art. 54-6 cz. 1, 17-54-2 i 54-11 KK USRS.
2. WUNDERLICHA Zbigniewa² s. Władysława,
3. MAZIEJA Kazimierza³ s. Jana,
4. SAMBORA Tadeusza⁴ s. Ignacego,
5. JANUSZA Antoniego⁵ s. Wawrzyńca,
6. KASOWSKIEJ Janiny⁶ c. Antoniego,
7. TELEŻYŃSKIEGO Tadeusza⁷ s. Władysława,
8. LANDY Tadeusza⁸ s. Jana,
9. CZARNECKIEGO Karola⁹ s. Franciszka,
10. BATORA Bolesława¹⁰ s. Szymona,
11. RAUBY Henryka¹¹ s. Aleksandra,
12. ŚLIWIŃSKIEGO Adama¹² s. Mariana,
13. BRYCZKOWSKIEGO Cyryla¹³ s. Józefa,
14. JARSKIEGO Adama¹⁴ s. Władysława,
15. MAGI Edwarda¹⁵ s. Włodzimierza,
16. ŻYGI Ryszarda¹⁶ s. Jana,
17. BALICKIEGO Józefa¹⁷ s. Dionizego,

19. СУКОВСКОГО Казимира Павловича¹⁹,

20. АДАМОВСКОГО Станислава Сигизмундовича²⁰ – обоих по ст. 54-12 УК УССР.

В 12.00 председательствующий объявляет судебное заседание открытым и какое дело будет рассмотрено в судебном заседании.

Секретарь докладывает, что в судебное заседание обвиняемые ВАЙДЕЛЬ Рудольф Иосифович и другие в числе 20-ти человек согласно списку обвинительного заключения доставлены под конвоем.

Из вызываемых в судебное заседание в качестве свидетелей доставлены содержащиеся под стражей в тюрьме гор. Тарнополе ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав Станиславович²¹ и ЯЦИК Тадей Владиславович.

Свидетели ЯКУБИК Евгений Иосифович²², НОВАК Иван Иосифович²³ и ФАРИНА Ярослав Константинович²⁴ в судебное заседание прибыть не могут по причине того, что еще 31 июля с/г, как осужденные отправлены для отбытия наказания в тюрьму гор. Кирова.

Председательствующий удостоверяется в самоличности подсудимых, которые о себе показали следующее:

1. ВАЙДЕЛЬ Рудольф Иосифович, 1910 года рождения, уроженец села Чернихов-Мазовецкого Тарнопольской области, постоянно проживал вместе с родителями в городе Тарнополе. Отец мой работал на протяжении 22 лет на мельнице в качестве весовщика, я до 1930 года учился и по окончании Тарнопольской гимназии работал руководителем физкультуры до 1939 года. С приходом РККА на территорию Западной Украины я нигде не работал, по национальности поляк, холост, беспартийный, в польской армии не служил, состоял в резерве как старший солдат. Не судился. Арестован в связи с данным делом 26 марта 1940 года, копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

2. ВУНДЕРЛИХ Збигнев Владиславович, 1907 года рождения, уроженец города Варшавы, родился я в семье служащего, отец мой работал на железной дороге в качестве бухгалтера, в настоящее время проживает в городе Варшаве. Я до 1934 года учился в коммерческом лицее и по окончании последнего до 1937 года работал в Тарнопольском воеводстве в качестве референта, а с 1937 года по сентябрь 1939 года работал в качестве вицестаросты городов Самбора и Зборова. Разведенный, в партиях не состоял, не судился, постоянно проживал в городе Тарнополе, с 1939 года сентября месяца нигде не работал, в армии не служил, состоял в резерве. Арестован и содержусь под стражей [в связи] с данным делом с 27-го марта 1940 года, обвинительное заключение и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года, по национальности поляк.

18. GŁOWACZA Tadeusza¹⁸ s. Franciszka – wszystkich o przestępstwa przewidziane art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS,
19. SUKOWSKIEGO Kazimierza¹⁹ s. Pawła,
20. ADAMOWSKIEGO Stanisława²⁰ s. Zygmunta – obydwóch z art. 54-12 KK USRS.

O 12.00 przewodniczący otwiera posiedzenie sądowe i ogłasza, jaka sprawa będzie rozpatrywana podczas posiedzenia.

Sekretarz powiadamia sąd, że na posiedzenie sądowe oskarżeni WEIDEL Rudolf s. Józefa i inni, razem 20 osób według listy wniosku oskarżającego, zostali doprowadzeni pod strażą.

Spośród wezwanych na posiedzenie sądowe w charakterze świadków doprowadzono trzymany w więzieniu mias[ta] Tarnopola WĘGRZYNOWSKIEGO Stanisława²¹ s. Stanisława i JACYKA Tadeusza s. Władysława.

Świadkowie JAKUBIK Eugeniusz²² s. Józefa, NOWAK Jan²³ s. Józefa i FARYNA Jarosław²⁴ s. Konstantego nie mogli stawić się na posiedzenie sądowe, ponieważ 31 lipca br. jako skazani zostali wysłani do więzienia mias[ta] Kirowa dla odbycia kary.

Przewodniczący upewnia się co do tożsamości oskarżonych, którzy poznali o sobie co następuje:

1. WEIDEL Rudolf s. Józefa, urodzony w 1910 r. we wsi Czernichów Mazowiecki obwodu tarnopolskiego, mieszkał stale razem z rodzicami w m. Tarnopolu. Mój ojciec przez 22 lata pracował jako wagowy w młynie, do 1930 roku uczyłem się w tarnopolskim gimnazjum i po jego ukończeniu do 1939 roku pracowałem jako nauczyciel wychowania fizycznego. Po zajęciu przez RKKA Zachodniej Ukrainy nigdzie nie pracowałem, narodowości polskiej, kawaler, bezpartyjny, w Wojsku Polskim nie służyłem, byłem w rezerwie jako starszy żołnierz. Nie karany. Zostałem aresztowany 26 marca 1940 roku w związku z daną sprawą, kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

2. WUNDERLICH Zbigniew s. Władysława, urodzony w 1907 r. w m. Warszawie, urodziłem się w rodzinie urzędnika, mój ojciec pracował jako księgowy na kolei, obecnie mieszka w mieście Warszawie. Do 1934 roku uczyłem się w liceum handlowym i po jego ukończeniu do 1937 roku pracowałem jako referent w tarnopolskim [urzędzie] wojewódzkim, a od 1937 roku do września 1939 roku pracowałem jako wicestarosta w miastach Samborze i Zborowie. Rozwiedziony, do partii nie należałem, nie byłem karany, stale mieszkałem w mieście Tarnopolu, od września 1939 roku nigdzie nie pracowałem, w wojsku nie służyłem, byłem w rezerwie. Zostałem

3. **МАЗИЙ** Казимир Иванович, 1919 года рождения, родился и постоянно проживал до момента своего ареста в гор. Тарнополе. Отец мой работал в качестве огородника в магистрате. Я учился в бывшей польской гимназии, затем по окончании гимназии в 1938 году окончил 1-й курс педагогического лицея, в партиях не состоял, холост, не судился, с приходом Красной Армии на территорию Западной Украины я не работал, а также и не учился. В бывшей польской армии я не служил, по национальности поляк, арестован и содержусь под стражей в связи с данным делом с 24 марта 1940 года, обвинительное заключение мне объявлено 13-го октября 1940 года.

4. **САМБОР** Тадеуш Игнатьевич, я родился 2-го апреля 1920 года в городе Тарнополе. Отец мой работал на сахарном заводе в качестве чернорабочего, а с приходом Красной Армии на территорию Западной Украины отец работает там же на заводе весовщиком, я окончил 10-ть классов гимназии, по национальности поляк, холост, не судился, в польской армии не служил, беспартийный, в последнее время нигде не работал, проживал на иждивении родителей. Арестован в связи с данным делом 7-го апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения мне объявлена 13 октября 1940 года.

5. **ЯНУШ** Антон Вавринович, 1920 года рождения, уроженец села Рашково (Германия), отец мой работал в качестве лесничего, я учился в народной школе и окончил 7 классов, по национальности поляк, в партиях не состоял, женат, на моем иждивении находится жена и престарелые родители, отцу 86 лет, матери 70 лет. С 1935 года я проживал в городе Тарнополе, нигде не работал, а с 1937 года по сентябрь 1939 года служил в бывшей польской армии вначале рядовым, а затем был в чине капрала. С сентября месяца 1939 года я также нигде не работал, арестован и содержусь под стражей по данному делу с 24 апреля 1940 года. Обвинительное заключение и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

6. **КОСОВСКАЯ** Янина Антоновна, родилась я 26 октября 1920 года в городе Бучаче Тарнопольской области. Отец мой торговец. Я до 1939 года училась в педагогическом институте города Станислава и окончила 3 курса. В 1940 году я учебу прекратила. По национальности полька, не замужняя, беспартийная, не судилась, определенных занятий не имею. Арестована по данному делу 24 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года, проживала в городе Бучаче.

7. **ТЕЛЕЖИНСКИЙ** Тадей Владиславович, родился я 16 мая 1923 года в гор. Тарнополе, где постоянно и проживал. Отец мой по

aresztowany i jestem więziony w związku z daną sprawą od 27 marca 1940 roku, wniosek oskarżający i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku, jestem narodowości polskiej.

3. MAZIEJ Kazimierz s. Jana, urodzony w 1919 roku, urodziłem się i do momentu aresztowania stale mieszkałem w mie[ście] Tarnopolu. Mój ojciec pracował jako ogrodnik w magistracie. Uczyłem się w byłym gimnazjum polskim, po jego ukończeniu w 1938 roku skończyłem 1 rok liceum pedagogicznego, do partii nie należałem, kawaler, nie byłem karany, po wkroczeniu Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę nie pracowałem oraz nie uczyłem się. W byłym Wojsku Polskim nie służyłem, jestem narodowości polskiej, zostałem aresztowany i jestem więziony w związku z daną sprawą od 24 marca 1940 roku, wniosek oskarżający przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

4. SAMBOR Tadeusz s. Ignacego, urodziłem się 2 kwietnia 1920 roku w mieście Tarnopolu. Mój ojciec pracował w cukrowni jako niewykwalifikowany robotnik, po wkroczeniu Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę ojciec pracuje tam jako wagowy, ukończyłem 10 klas gimnazjum, jestem narodowości polskiej, kawaler, nie byłem karany, w Wojsku Polskim nie służyłem, bezpartyjny, ostatnio nigdzie nie pracowałem, pozostawałem na utrzymaniu rodziców. Zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 7 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

5. JANUSZ Antoni s. Wawrzyńca, urodzony w 1920 roku we wsi Raszków (Niemcy), mój ojciec pracował jako leśniczy, uczyłem się w szkole ludowej i skończyłem 7 klas, jestem narodowości polskiej, do partii nie należałem, żonaty, mam na utrzymaniu żonę i starych rodziców, ojca w wieku 86 lat, matkę w wieku 70 lat. Od 1935 roku mieszkałem w mieście Tarnopolu, nigdzie nie pracowałem, a od 1937 do września 1939 roku służyłem w byłym Wojsku Polskim najpierw jako szeregowy, a następnie w stopniu kaprała. Od września 1939 roku również nigdzie nie pracowałem, zostałem aresztowany i jestem więziony w związku z daną sprawą od 24 kwietnia 1940 roku. Wniosek oskarżający i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

6. KASOWSKA Janina c. Antoniego, urodziłam się 26 października 1920 roku w mieście Buczaczu obwodu tarnopolskiego. Mój ojciec jest kupcem. Do 1939 roku uczyłam się w [II Państwowym] Liceum Pedagogicznym w mieście Stanisławowie i ukończyłam 3 rok nauki. W 1940 roku przerwałam studia. Narodowości polskiej, niezamężna, bezpartyjna, nie

специальности агроном, умер в 1929 году, я до момента своего ареста учился в 8-м классе средней школы, по национальности поляк, холост, беспартийный, не судился. Арестован по данному делу 10 апреля 1940 года, копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

8. ЛЯНДА Тадеуш Янович, родился я 26 июля 1923 года в городе Тарнополе, где и постоянно проживал, отец мой служил в Тарнопольском воеводстве. В момент своего ареста я учился в 10-м классе средней школы, по национальности поляк, беспартийный, не судим, холост, арестован по данному делу 7-го апреля 1940 года, обвинительное заключение и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 14 октября 1940 года.

9. ЧАРНЕЦКИЙ Кароль Францевич, родился я 1 января 1923 года в селе Соснов Подгаецкого района Тарнопольской области, родители мои занимались ведением сельского хозяйства, отец имел около 50 моргов земли, я учился до момента моего ареста в 10-м классе средней школы № 3 гор. Тарнополя, по национальности поляк, холост, беспартийный, не судился, арестован по данному делу 9 апреля 1940 года, копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

10. БАТОР Болеслав Шеманович, 1919 года рождения, родился я в селе Гвоздница-Гурне Шежувского района Львовской области в семье рабочего-железнодорожника, отец мой работает на железной дороге в гор. Тарнополе грузчиком, я в момент моего ареста учился в 10-м классе средней школы, по национальности поляк, беспартийный, холост, не судился, в польской армии не служил, арестован по данному делу 7-го апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

11. РАУБА Генрих Александрович, я родился 1 сентября 1921 года. Отец мой служил в бывшей польской полиции в качестве полицейского, в настоящее время он выслан в гор. Орша. Я по день своего ареста учился в 10-м классе средней школы в гор. Тарнополе. Родился в селе Раубы Желудовского района (БССР), по национальности поляк, беспартийный, холост, не судился, арестован по данному делу 9-го апреля 1940 года, копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

12. СЛИВИНСКИЙ Адам Марьянович, родился я 5 мая 1922 года в городе Тлумач того же района Станиславской области, отец мой работал в качестве адвоката, в последнее время работает бухгалтером. Я до момента своего ареста учился в 10 классе средней школы гор.

byłam karana, bez stałego zajęcia. Zostałam aresztowana w związku z daną sprawą 24 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku, mieszkałam w mieście Buczaczu.

7. TELEŻYŃSKI Tadeusz s. Władysława, urodziłem się 16 maja 1923 roku w mieś[cie] Tarnopolu, gdzie również stale mieszkałem. Mój ojciec był agronomem z zawodu, zmarł w 1929 roku. Do momentu aresztowania uczyłem się w 8 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, kawaler, bezpartyjny, nie byłem karany. Zostałem aresztowany 10 kwietnia 1940 roku w związku z daną sprawą, kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

8. LANDA Tadeusz s. Jana, urodziłem się 26 lipca 1923 r. w mieś[cie] Tarnopolu, gdzie również stale mieszkałem, mój ojciec służył w tarnopolskim [urzędzie] wojewódzkim. W chwili aresztowania uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, bezpartyjny, nie karany, kawaler, zostałem aresztowany 7 kwietnia 1940 roku w związku z daną sprawą, wniosek oskarżający i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 14 października 1940 roku.

9. CZARNECKI Karol s. Franciszka, urodziłem się 1 stycznia 1923 roku we wsi Sosnów rejonu podhajeckiego obwodu tarnopolskiego, moi rodzice zajmowali się prowadzeniem gospodarstwa rolnego, ojciec miał około 50 mórg ziemi, uczyłem się do czasu aresztowania w 10 klasie szkoły średniej nr 3 w mieś[cie] Tarnopolu, narodowości polskiej, kawaler, bezpartyjny, nie byłem karany, zostałem aresztowany 9 kwietnia 1940 roku w związku z daną sprawą, kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

10. BATOR Bolesław s. Szymona, urodziłem się w 1919 roku we wsi Gwoźnica Górna rejonu rzeszowskiego obwodu lwowskiego w rodzinie robotnika – kolejarza, mój ojciec pracuje na kolei w mieś[cie] Tarnopolu jako ładowacz, w chwili aresztowania uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler, nie byłem karany, w Wojsku Polskim nie służyłem, zostałem aresztowany 7 kwietnia 1940 roku w związku z daną sprawą. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

11. RAUBA Henryk s. Aleksandra, urodziłem się 1 września 1921 roku. Mój ojciec służył jako policjant w byłej policji polskiej, obecnie został zesłany do mias[ta] Orszy. Do dnia aresztowania uczyłem się w 10 klasie

Тарнополя. По национальности поляк, беспартийный, холост. Не судим. Арестован по данному делу 9 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

13. БРИЧКОВСКИЙ Цириль Иосифович, родился я 21 марта 1922 года в селе Пшепилы [?] (Германия). Отец мой работал лесничим, в последнее время нигде не работал. Я вместе с родителями проживал в городе Тарнополе и до момента своего ареста учился в 10-м классе средней школы. По национальности поляк, холост, не судим, беспартийный, арестован по настоящему делу 9 апреля 1940 года, обвинительное заключение и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

14. ЯРСКИЙ Адам Владиславович, родился я 22 июля 1922 года в городе Тарнополе в семье нотариуса, в настоящее время отец мой нигде не работает, я до момента своего ареста учился в 10-м классе средней школы города Тарнополя, по национальности поляк, холост, беспартийный, не судим, арестован в связи с данным делом 9 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

15. МАГА Эдвард Владимирович, родился я 10 января 1922 года в городе Тарнополе, где и постоянно проживал. Отец мой по специальности учитель и в настоящее время работает в качестве преподавателя в одной из школ города Тарнополя. Сам я до момента ареста учился в 9-м классе средней школы, по национальности поляк, беспартийный, холост, не судим, арестован в связи с данным делом 9 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

16. ЖИГА Ришард Янович, родился я 16 мая 1923 года в селе Пшеворске (Германия). Отец мой работал и работает на железной дороге в городе Тарнополе слесарем, я до момента своего ареста учился в 8-м классе средней школы, по национальности поляк, беспартийный, холост, не судим. Арестован по данному делу 7 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

17. БАЛИЦКИЙ Иосиф Дионизович, родился я 22 марта 1923 года в городе Тарнополе, где и проживал постоянно. Отец мой по положению служащий, но в настоящее время нигде не работает. Я до момента своего ареста учился в 9-м классе средней школы, по национальности поляк, беспартийный, холост, не судим. Арестован по данному делу 9 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 14 октября 1940 года.

szkoły średniej w mieś[cie] Tarnopolu. Urodziłem się we wsi Rouby rejonu żołudowskiego (BSRS), narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler, nie byłem karany, 9 kwietnia 1940 roku zostałem aresztowany w związku z daną sprawą, kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

12. ŚLIWIŃSKI Adam s. Mariana, urodziłem się 5 maja 1922 roku w mieście Thumaczu tegoż rejonu obwodu stanisławowskiego, mój ojciec pracował jako adwokat, ostatnio pracuje jako księgowy. Do czasu aresztowania uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej w mieś[cie] Tarnopolu. Narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler. Nie byłem karany. Zostałem aresztowany 9 kwietnia 1940 roku w związku z daną sprawą. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

13. BRYCZKOWSKI Cyryl s. Józefa, urodziłem się 21 marca 1922 roku we wsi Przepiły [?] (Niemcy). Mój ojciec pracował jako leśniczy, ostatnio nigdzie nie pracował. Mieszkałem razem z rodzicami w mieście Tarnopolu i do czasu aresztowania uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej. Narodowości polskiej, kawaler, nie byłem karany, bezpartyjny, zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 9 kwietnia 1940 roku, wniosek oskarżający i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

14. JARSKI Adam s. Władysława, urodziłem się 22 lipca 1922 roku w mieście Tarnopolu w rodzinie notariusza, obecnie mój ojciec nigdzie nie pracuje, do czasu aresztowania uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej w mieście Tarnopolu, narodowości polskiej, kawaler, bezpartyjny, nie byłem karany, zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 9 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

15. MAGA Edward s. Włodzimierza, urodziłem się 10 stycznia 1922 roku w mieście Tarnopolu, gdzie również stale mieszkałem. Mój ojciec jest z zawodu nauczycielem i obecnie pracuje jako nauczyciel w jednej ze szkół miasta Tarnopola. Osobiście do chwili aresztowania uczyłem się w 9 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler, nie byłem karany, zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 9 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

16. ŻYGA Ryszard s. Jana, urodziłem się 16 maja 1923 roku we wsi Przeworsk (Niemcy). Mój ojciec pracował i pracuje jako ślusarz na kolei

18. ГЛОВАЧ Тадеуш Францевич, родился я 1 мая 1922 года в селе Викно [?] Скалатского района Тернопольской области в семье крестьянина. Отец мой имел у себя около 20 моргов земли, лошадей и другой с/х инвентарь. Хозяйство моего отца национализировано, он в настоящее время нигде не работает, проживает в городе Тернополе. Я до момента своего ареста учился в 9-м классе средней школы, по национальности поляк, холост, беспартийный, не судим. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года. Арестован в связи с данным делом 9 апреля 1940 года.

19. СУКОВСКИЙ Казимир Павлович, 1911 года рождения, родился я в городе Глядбек (Германия) в семье служащего. Отец мой учитель. Я до 1938 года в городе Варшаве учился в педагогическом лицее, по окончании лицея я работал в качестве учителя в городе Бучаче, в последнее время я также работал в качестве преподавателя там же, в городе Бучаче, в одной из средних школ, по национальности поляк, беспартийный, не судим, в бывшей польской армии проходил сборы и состоял в резерве как подпоручик, женат. Арестован в связи с данным делом 27 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

20. АДАМОВСКИЙ Станислав Сигизмундович, родился я 9 апреля 1922 года в семье торговца в городе Тернополе, где и постоянно проживал по день своего ареста и учился в 10-м классе средней школы, по национальности поляк, беспартийный, холост, арестован по данному делу 9 апреля 1940 года. Копия обвинительного заключения и выписка из протокола подготовительного заседания мне объявлены 13 октября 1940 года.

После разъяснения Председательствующим указанным выше обвиняемым о том, что после момента объявления им копии обвинительного заключения дело подлежит к слушанию по истечении трех дней, обвиняемые ВУНДЕРЛИХ, ВАЙДЕЛЬ и другие после личного их опроса заявили, что они не возражают против слушания дела и ранее установленного трехдневного срока с момента объявления им обвинительного заключения.

Председательствующий объявляет обвиняемым ВАЙДЕЛЮ и другим состав суда и права на его отвод.

Обвиняемые после их опроса отвода составу суда не заявили.

Председательствующий выясняет у обвиняемых и сторон, какие они имеют ходатайства в суд перед началом следствия.

Обвиняемые и стороны ходатайства не заявили.

w mieście Tarnopolu, do czasu aresztowania uczyłem się w 8 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler, nie byłem karany. Zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 7 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

17. BALICKI Józef s. Dionizego, urodziłem się 22 marca 1923 roku w mieście Tarnopolu, gdzie również stale mieszkałem. Mój ojciec, według statusu społecznego – urzędnik, ale obecnie nigdzie nie pracuje. Do momentu aresztowania uczyłem się w 9 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler, nie byłem karany. Zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 9 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 14 października 1940 roku.

18. GŁOWACZ Tadeusz s. Franciszka, urodziłem się 1 maja 1922 roku we wsi Wikno [?] rejonu skałackiego obwodu tarnopolskiego w rodzinie chłopa. Mój ojciec posiadał około 20 mórg ziemi, konie i inny inwentarz r[olniczy]. Gospodarstwo ojca zostało znacjonalizowane, obecnie nigdzie nie pracuje, mieszka w mieście Tarnopolu. Do czasu aresztowania uczyłem się w 9 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, kawaler, bezpartyjny, nie byłem karany. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku. Zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 9 kwietnia 1940 roku.

19. SUKOWSKI Kazimierz s. Pawła, urodzony w 1911 roku w mieście Gładbek (Niemcy) w rodzinie urzędnika. Mój ojciec jest nauczycielem. Do 1938 roku uczyłem się w liceum pedagogicznym w mieście Warszawie, po ukończeniu liceum i ostatnio pracowałem jako nauczyciel w mieście Buczaczu w jednej ze szkół średnich, narodowości polskiej, bezpartyjny, nie byłem karany, w byłym Wojsku Polskim odbyłem obozy szkoleniowe i byłem w rezerwie w stopniu podporucznika, żonaty. Zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 27 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

20. ADAMOWSKI Stanisław s. Zygmunta, urodziłem się 9 kwietnia 1922 roku w rodzinie kupca w mieście Tarnopolu, gdzie również stale mieszkałem do dnia aresztowania i uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej, narodowości polskiej, bezpartyjny, kawaler. Zostałem aresztowany w związku z daną sprawą 9 kwietnia 1940 roku. Kopię wniosku oskarżającego i wyciąg z protokołu posiedzenia przygotowawczego przedstawiono mi 13 października 1940 roku.

Председательствующий удостоверяется в самоличности свидетелей ВЕНГЖИНОВСКОГО и ЯЦИК, предупреждает их об ответственности за дачу ложных показаний по ст. 89 УК УССР, после чего свидетели удаляются из зала судебного заседания.

Председательствующий выясняет мнение сторон и обвиняемых о порядке слушания дела в отсутствие не явившихся свидетелей ЯКУБИКА, НОВАК и ФАРИНА.

Военный Прокурор предлагает дело слушанием продолжать в отсутствие не явившихся свидетелей и в случае необходимости огласить в судебном заседании имеющиеся в деле их показания.

Военный Трибунал, совещаясь на месте, определил:

Исследование дела продолжать в отсутствие не явившихся свидетелей и в случае надобности огласить имеющиеся в деле их показания во время судебного заседания.

Председательствующий разъясняет обвиняемым ВАЙДЕЛЬ, ВУНДЕРЛИХУ и другим о их правах, кои им предоставлены во время судебного заседания.

Обвиняемые ВАЙДЕЛЬ, ВУНДЕРЛИХ, МАЗИЙ и другие заявили после их опроса, что права, кои для них предоставлены в судебном заседании, им понятны.

Военный Трибунал переходит к судебному исследованию дела.

Оглашается обвинительное заключение, после чего Председательствующий спрашивает обвиняемых, понятно ли им обвинительное заключение и признают ли они себя виновными в предъявленном им обвинении и желают ли по существу дать объяснения. На что подсудимые заявили:

1. Обвиняемый ВАЙДЕЛЬ – сущность предъявленного мне обвинения понятна, виновным себя признаю ^бполностью^б и желаю по существу обвинения давать суду объяснения.

2. Обвиняемый ВУНДЕРЛИХ – обвинительное заключение мне понятно, виновным себя признаю ^бполностью.^б Желая давать объяснения.

3. Обвиняемый МАЗИЙ – обвинение для меня понятно, виновным себя признаю ^бполностью^б и по существу буду давать объяснения.

4. Обвиняемый САМБОР – сущность предъявленного мне обвинения понятна, виновным себя признаю ^бполностью,^б желаю давать показания.

5. Обвиняемый ЯНУШ – обвинение для меня понятно, виновным себя признаю только в той части, что я являлся членом организации, но не являлся одним из ее руководителей, по существу показания давать желаю.

Przewodniczący wyjaśnił wymienionym wyżej oskarżonym, że od chwili przedstawienia im kopii wniosku oskarżającego sprawa podlega rozprawie sądowej po upływie trzech dni. Oskarżeni WUNDERLICH, WEIDEL i inni, po ich osobistym przesłuchaniu oświadczyli, że nie mają nic przeciwko rozprawie sądowej nawet przed upływem ustalonego trzydniowego terminu od momentu przedstawienia im wniosku oskarżającego.

Przewodniczący ogłasza oskarżonym WEIDLÓWI i innym skład sądu oraz [informuje] o prawie zgłoszenia zastrzeżenia do jego składu.

Oskarżeni nie zgłosili zastrzeżeń do składu sądu.

Przewodniczący pyta oskarżonych i strony, czy mają prośby do sądu przed rozpoczęciem śledztwa.

Oskarżeni i strony żadnych próśb nie zgłosili.

Przewodniczący upewnia się co do tożsamości świadków WĘGRZYŃSKIEGO i JACYKA, uprzedza ich o odpowiedzialności z art. 89 KK USRS za złożenie fałszywych zeznań, po czym świadkowie opuszczają salę rozprawy sądowej.

Przewodniczący zapytuje strony i oskarżonych o opinie co do trybu prowadzenia rozprawy sądowej pod nieobecność świadków JAKUBIKA, NOWAKA i FARYNY.

Prokurator wojskowy proponuje kontynuować rozprawę pod nieobecność świadków, którzy nie stawili się i w razie konieczności ogłosić na posiedzeniu sądowym ich zeznania znajdujące się w aktach.

Trybunał Wojskowy, naradzając się na miejscu, orzekł:

Dochodzenie w sprawie kontynuować pod nieobecność świadków, którzy nie stawili się, i w razie konieczności ogłosić podczas posiedzenia sądowego ich zeznania znajdujące się w aktach.

Przewodniczący wyjaśnił oskarżonym WEIDLÓWI, WUNDERLICHOWI i innym prawa przysługujące im podczas posiedzenia sądowego.

Oskarżeni WEIDEL, WUNDERLICH, MAZIEJ i inni oświadczyli, że przysługujące im podczas posiedzenia sądowego prawa są dla nich zrozumiałe.

Trybunał Wojskowy przechodzi do sądowego badania sprawy.

Zostaje wygłoszony wniosek oskarżający, po czym Przewodniczący pyta się oskarżonych, czy wniosek oskarżający jest zrozumiały, czy przyznają się do przedstawionych im zarzutów i czy chcą złożyć sądowi wyjaśnienia w związku ze sprawą. Na to oskarżeni oświadczyli:

1. Oskarżony WEIDEL – treść przedstawionego mi oskarżenia jest dla mnie zrozumiała, przyznaję się^b w pełni^b do winy i chcę składać przed sądem wyjaśnienia w związku z oskarżeniem.

6. Обвиняемая КОСОВСКАЯ – сущность предъявленного обвинения для меня понятна, виновной себя признаю полностью, показания по существу давать желаю.

7. Обвиняемый ТЕЛЕЖИНСКИЙ – предъявленное мне обвинение понятно, виновным себя ^бне признаю, ^бпоказания давать не желаю.

8. Обвиняемый ЛЯНДА – обвинение мне понятно, виновным себя признаю частично в том, что я являлся членом контрреволюционной организации, а не был ее руководителем, показания суду давать желаю.

9. Обвиняемый ЧАРНЕЦКИЙ – обвинительное заключение мне понятно, виновным себя признаю полностью, по существу дам объяснения.

10. Обвиняемый БАТОР – обвинительное заключение для меня понятно, виновным себя признаю частично только в том, что я состоял в организации, но не являлся ее руководителем. По существу объяснения суду давать желаю.

11. РАУБА – обвинение для меня понятно, виновным себя признаю частично в том, что я являлся членом организации, но никакого оружия, принадлежащего организации, я не прятал, показания суду по существу давать желаю.

12. Обвиняемый БРИЧКОВСКИЙ – обвинительное заключение для меня понятно, признаю себя виновным только в том, что я знал о наличии контрреволюционной организации, но сам в ней не состоял, по существу предъявленного мне обвинения буду давать показания суду.

13. Обвиняемый ЯРСКИЙ – обвинение для меня понятно, виновным себя признаю полностью, показания по существу давать буду.

14. Обвиняемый МАГА – сущность предъявленного мне обвинения понятна, виновным себя признаю только в том, что я знал о существовании контрреволюционной организации в школе, но ее членом не состоял. Согласен давать суду объяснения.

15. Обвиняемый ЖИГА – предъявленное обвинение мне понятно, виновным себя признаю в том, что я знал о существовании организации от РЕМБЕША, но ее членом не состоял. Показания давать желаю.

16. Обвиняемый БАЛИЦКИЙ – обвинение для меня понятно, признаю себя виновным в том, что я знал о существовании организации, но сам в организации не состоял, желаю давать показания суду.

17. Обвиняемый СУКОВСКИЙ – обвинение для меня понятно, виновным в предъявленном мне обвинении себя признаю полностью и по существу желаю давать показания суду.

18. Обвиняемый АДАМОВСКИЙ – предъявленное обвинение для меня понятно, виновным себя признаю и желаю по существу давать показания.

2. Oskarżony WUNDERLICH – wniosek oskarżający rozumiem, przyznaję się^b w pełni^b do winy. Chcę składać wyjaśnienia.

3. Oskarżony MAZIEJ – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, przyznaję się^b w pełni^b do winy i będę składać wyjaśnienia w związku ze sprawą.

4. Oskarżony SAMBOR – treść przedstawionego mi oskarżenia jest dla mnie zrozumiała, ^b w pełni^b przyznaję się do winy i chcę składać zeznania.

5. Oskarżony JANUSZ – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, do winy przyznaję się tylko w części, że byłem członkiem organizacji, ale nie byłem jednym z jej przywódców, chcę składać wyjaśnienia w związku ze sprawą.

6. Oskarżona KASOWSKA – treść przedstawionego mi oskarżenia jest dla mnie zrozumiała, w pełni przyznaję się do winy, chcę składać wyjaśnienia w związku z oskarżeniem.

7. Oskarżony TELEŻYŃSKI – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, do winy się^b nie przyznaję^b, składać zeznań nie chcę.

8. Oskarżony LANDA – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, do winy przyznaję się częściowo, dotyczy to tylko tego, że byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, ale nie byłem jej przywódcą, chcę składać zeznania przed sądem.

9. Oskarżony CZARNECKI – wniosek oskarżający jest dla mnie zrozumiały, w pełni przyznaję się do winy, złożę wyjaśnienia w związku ze sprawą.

10. Oskarżony BATOR – wniosek oskarżający jest dla mnie zrozumiały, do winy przyznaję się częściowo, dotyczy to tylko tego, że byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, ale nie byłem jej przywódcą. Chcę składać przed sądem wyjaśnienia w związku ze sprawą.

11. RAUBA – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, do winy przyznaję się częściowo, dotyczy to tylko tego, że byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, ale żadnej broni należącej do organizacji nie przechowywałem, chcę składać przed sądem zeznania w związku ze sprawą.

12. Oskarżony BRYCZKOWSKI – wniosek oskarżający jest dla mnie zrozumiały, przyznaję się tylko do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej, ale sam nie byłem jej członkiem, będę składać zeznania przed sądem w związku z przedstawionym mi oskarżeniem.

13. Oskarżony JARSKI – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, w pełni przyznaję się do winy, będę składać zeznania w związku ze sprawą.

14. Oskarżony MAGA – treść przedstawionego mi oskarżenia jest dla mnie zrozumiała, przyznaję się tylko do tego, że wiedziałem o istnieniu

19. Обвиняемый СЛИВИНСКИЙ – обвинение для меня понятно, признаю себя виновным только в том, что я знал о существовании организации, но сам в организации не состоял. Показания по существу давать желаю.

20. Обвиняемый ГЛОВАЧ – сущность предъявленного мне обвинения понятна. Виновным себя признаю в том, что я знал о существовании организации, но сам в ее рядах не состоял. По существу предъявленного мне обвинения желаю давать показания суду.

Председательствующий выясняет мнение сторон о порядке дальнейшего исследования дела.

Военный Прокурор и адвокаты предлагают исследование дела начать с допроса обвиняемых в порядке списка обвинительного заключения, а затем, в случае надобности допросить свидетелей.

Военный Трибунал, совещаясь на месте, определил:

Исследование дела начать с допроса обвиняемых, а затем свидетелей.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ВУНДЕРЛИХ ответил:

В ноябре месяце 1939 года на одной из улиц города Тарнополя я встретил знакомого мне СУРОВИКА Казимира²⁵, который учился в Львовском государственном университете. С СУРОВИКА Казимиром мы начали вести разговор о том, что сейчас плохо живется полякам. СУРОВИКА рассказал мне, что на территории Западной Украины, а также и в городе Тарнополе, существует организация, в которую входят только поляки, эта организация ставит своей задачей восстановить территорию бывшего польского государства в ее прежних границах.

СУРОВИКА мне рассказал, что эта организация для выполнения своих планов борьбы со всеми врагами польского народа будет иметь помощь со стороны Англии и Франции. СУРОВИКА спросил, согласен ли я, как патриот польского государства, вступить в эту организацию. Я тогда попросил СУРОВИКА дать мне немного подумать и при следующей встрече сказать свое решение. СУРОВИКА предупредил меня, что больше он со мной по этому вопросу в скором времени говорить не сможет, так как должен уезжать в город Львов, а он ко мне пришлет одного из руководителей Тарнопольской организации ГРИЗЕЛЯК Яна²⁶, с которым я могу свободно говорить по вопросам организации.

Через несколько дней ко мне на квартиру пришел ГРИЗЕЛЯК Ян, бывший ксендз, и принес от СУРОВИКА записку. После переговоров с ГРИЗЕЛЯК от последнего я также узнал, что в городе Тарнополе

organizacji kontrrewolucyjnej w szkole, ale nie byłem jej członkiem. Zgadzam się złożyć wyjaśnienia przed sądem.

15. Oskarżony ŻYGA – przedstawione mi oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, przyznaję się do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji od REMBIESZA, ale jej członkiem nie byłem. Chcę składać zeznania przed sądem.

16. Oskarżony BALICKI – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, przyznaję się do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej w szkole, ale sam nie byłem jej członkiem, zgadzam się składać wyjaśnienia przed sądem.

17. Oskarżony SUKOWSKI – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, w pełni przyznaję się do winy i chcę składać zeznania w związku ze sprawą.

18. Oskarżony ADAMOWSKI – przedstawione mi oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, do winy przyznaję się i chcę złożyć zeznania w związku ze sprawą.

19. Oskarżony ŚLIWIŃSKI – oskarżenie jest dla mnie zrozumiałe, przyznaję się tylko do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji, ale nie byłem jej członkiem. Chcę złożyć zeznania w związku ze sprawą.

20. Oskarżony GŁOWACZ – treść przedstawionego mi oskarżenia jest dla mnie zrozumiała. Przyznaję się do winy, że wiedziałem o istnieniu organizacji, ale sam nie byłem jej członkiem. Chcę składać zeznania przed sądem w związku z przedstawionym mi oskarżeniem.

Przewodniczący wysłuchuje opinii stron co do trybu dalszego badania sprawy.

Prokurator wojskowy i adwokaci proponują rozpocząć badanie sprawy od przesłuchania oskarżonych według listy wniosku oskarżającego, a następnie w razie konieczności przesłuchać świadków.

Trybunał Wojskowy, naradzając się na miejscu, orzekł:

Rozpocząć badanie sprawy od przesłuchania oskarżonych, a następnie przesłuchać świadków.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony WUNDERLICH zeznał:

W listopadzie 1939 roku na jednej z ulic miasta Tarnopola spotkałem swojego znajomego SURÓWKĘ Kazimierza²⁵, który studiował na państwowym Uniwersytecie we Lwowie. Z SURÓWKĄ Kazimierzem zaczęliśmy rozmawiać o tym, że teraz źle się żyje Polakom. SURÓWKA powiedział mi, że na terytorium Zachodniej Ukrainy, również w mieście Tarnopolu, istnieje organizacja, w skład której wchodzi tylko Polacy. Organizacja ta stawia sobie jako cel przywrócenie terytorium byłego państwa polskiego w jego dawnych granicach.

существует нелегальная организация, которая ведет борьбу по подготовке польского населения к вооруженному восстанию и свержению советской власти на территории Западных областей Украины и Белоруссии. Я дал согласие состоять в этой организации, после этого ГРИЗЕЛЯК заявил, что он свяжет меня с руководством Тарнопольской организации, и уже в конце ноября 1939 года я был связан с ВАЙДЕЛЕМ, МАЗИЕМ, САМБОРОМ, ВАРХАЛОВСКИМ²⁷ и ГРИЗЕЛЯК, как руководителями областного центра.

Еще при встрече вторично со мной СУРОВИКА спросил у меня, что руководители Львовского центра уже знают о том, что я изъявил свое согласие быть в организации, и поэтому мне необходимо будет связаться с одним из руководителей Львовского центра майором „Эмилем”, от которого я буду должен получить точные директивы по работе организации.

В январе месяце 1940 года я имел встречу с „Эмилем” в городе Львове. „Эмиль” подробно расспросил, что я из себя представляю, а затем предложил мне, как человеку более подготовленному, быть руководителем Тарнопольской областной организации, я на это дал „Эмилю” согласие. В качестве руководящих указаний для Тарнопольской организации „Эмиль” предложил развернуть работу по вовлечению новых членов организации; исключительно из лиц, преданных бывшему польскому государству, собирать оружие для организации, распространять через членов организации среди населения о том, что в скором времени на территории Западных областей Украины будет снова восстановлено польское государство.

По приезду из города Львова от „Эмиля”, я созвал собрание, на котором присутствовали МАЗИЙ, САМБОР, ВАЙДЕЛЬ, ВАРХАЛОВСКИЙ и ГРИЗЕЛЯК, рассказал им о моем разговоре с „Эмилем” и предложил для руководства Тарнопольского центра избрать руководителя присутствующим я сказал, что во Львове мне предложили временно исполнять должность руководителя организации, с этим все присутствующие были согласны, и я был утвержден руководителем Тарнопольской организации. Вторым вопросом на повестке нашего заседания рассматривался вопрос о распределении обязанностей среди членов организации, вернее, среди руководящего ядра. ВАЙДЕЛЬ был избран моим заместителем, а также на него было возложено проводить работу по вербовке новых членов организации среди бывших военнослужащих польской армии. МАЗИЙ должен был держать связь вместе с ВАРХАЛОВСКИМ с учащейся молодежью и собирать и хранить оружие для организации. САМБОР являлся связным между Львовским центром и районными организациями.

SURÓWKA powiadał mi, że owa organizacja dla zrealizowania swoich planów walki ze wszystkimi wrogami narodu polskiego uzyska pomoc ze strony Anglii i Francji. SURÓWKA spytał mnie, czy jako patriota państwa polskiego zgadzam się wstąpić do tej organizacji. Wtedy poprosiłem SURÓWKĘ, aby dał mi trochę czasu na zastanowienie się i zakomunikuję o swojej decyzji przy następnym spotkaniu. SURÓWKA uprzedził mnie, że w najbliższym czasie nie będzie mógł więcej rozmawiać ze mną na ten temat, ponieważ musi wyjechać do miasta Lwowa, lecz przyśle do mnie jednego z kierowników tarnopolskiej organizacji GRYŻŁAKA Jana²⁶, z którym będę mógł swobodnie omówić kwestie dotyczące organizacji.

Po kilku dniach do mojego mieszkania przyszedł GRYŻŁAK Jan, były ksiądz, i przyniósł mi kartkę od SURÓWKI. W wyniku rozmów z GRYŻŁAKIEM dowiedziałem się także, że w mieście Tarnopolu istnieje nielegalna organizacja, która prowadzi walkę przygotowując ludność polską do powstania zbrojnego i obalenia władzy sowieckiej na terenach zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi. Wyraziłem zgodę na zostanie jej członkiem, po czym GRYŻŁAK oznajmił, że skontaktuje mnie z kierownictwem tarnopolskiej organizacji. Już pod koniec listopada 1939 roku miałem kontakt z WEIDLEM, MAZIEJEM, SAMBOREM, WARCHAŁOWSKIM²⁷ i GRYŻŁAKIEM jako kierownikami obwodowego centrum.

Jeszcze podczas ponownego spotkania SURÓWKA powiadomił mnie, że kierownictwo lwowskiego centrum już wie, iż wyraziłem zgodę, by zostać członkiem organizacji, wobec tego muszę skontaktować się z jednym z kierowników lwowskiego centrum, majorem „Emilem”, od którego mam otrzymać ściśle dyrektywy dotyczące działalności organizacji.

W styczniu 1940 roku odbyłem spotkanie z „Emilem” w mieście Lwowie. „Emil” szczegółowo wypytał mnie, co sobą prezentuję, a potem zaproponował mi, jako osobie najlepiej przygotowanej, bym został kierownikiem tarnopolskiej organizacji obwodowej. Dałem na to zgodę „Emilowi”. Jako wytyczne dla organizacji tarnopolskiej „Emil” polecił rozwinąć werbunek nowych członków organizacji wyłącznie spośród osób wiernych byłemu państwu polskiemu, gromadzić broń dla organizacji, rozpowszechniać przez członków organizacji [pogłoski] wśród ludności o tym, że wkrótce na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy znowu zostanie przywrócone państwo polskie.

Po przyjeździe z miasta Lwowa od „Emila” zwołałem naradę, na której byli obecni MAZIEJ, SAMBOR, WEIDEL, WARCHAŁOWSKI i GRYŻŁAK. Opowiedziałem im o mojej rozmowie z „Emilem” i zaproponowałem wybór kierownika dla dowodzenia tarnopolskim centrum. Powiedziałem obecnym, że we Lwowie zaproponowano mi tymczasowe

В задачу каждого из руководителей также входило создавать вокруг себя небольшие группы их лиц, националистически настроенных и преданных бывшему польскому государству. После проведенного мною в начале января месяца 1940 года организационного собрания с руководством областной организации я несколько раз вместе с САМБОРОМ выезжал в город Львов, где встречался с „Эмилем” и докладывал ему о положении дел в нашей Тарнопольской организации. От „Эмиля” лично я для организации получил три тысячи рублей эти деньги должны были идти на организационные расходы, связанные с выездами по области, а также и для приобретения оружия. Я помню, что я из этих денег МАЗИЮ, САМБОРУ и ВАЙДЕЛЮ давал для личных целей. Помимо того МАЗИЙ получил от меня для приобретения оружия 500 рублей.

Я лично, как руководитель организации, за исключением МАЗИЯ, САМБОРА, ВАЙДЕЛЯ, никого больше из числа участников организации не знал, сам я также вербовкой новых членов не занимался, этим занимались МАЗИЙ, САМБОР, ВАЙДЕЛЬ и завербованные ими в качестве руководителей новые члены нашей организации. Точно сказать, какое число было в нашей организации, я затрудняюсь. Сказать также, сколько было оружия в нашей организации, я не могу, вопросом сбора оружия занимался МАЗИЙ, он мне докладывал о том, что очень трудно проходит сбор оружия.

Лично я при встречах с руководителями Львовского центра никаких письменных указаний и контрреволюционных листовок не получал. Для меня неизвестно, каким образом имелась у МАЗИЯ программа действий нашей организации, а также и нелегальная газета. Я знал, что члены нашей контрреволюционной организации распространяли среди населения листовки, но кто именно их распространял, об этом мне как руководителю организации, можно было и не знать.

Из сидящих на скамье подсудимых я знаю, как руководителей и членов нашей организации, только ВАЙДЕЛЯ, САМБОРА, МАЗИЯ, остальных я не знаю, они были связаны со своими руководителями пятерок и все задания получали от ВАРХАЛОВСКОГО, который также был в руководстве организации. Несколько раз САМБОР выезжал для связи в район, но, однако, по его заявлению, САМБОР связаться ни с кем не смог. Мне ВАЙДЕЛЬ и САМБОР докладывали о том, что в начале марта месяца 1940 года к ним от организаций городов Бучача и Монастержыска приезжала обвиняемая КОСОВСКАЯ, лично сам я КОСОВСКУЮ в момент ее приезда принять не смог, так как был болен, и по моему поручению с КОСОВСКОЙ проводили беседу САМБОР и ВАЙДЕЛЬ.

pełnienie obowiązków kierownika organizacji, z czym wszyscy zgodzili się. Zostałem zatwierdzony na stanowisku kierownika tarnopolskiej organizacji. Drugą sprawą postawioną na porządku dziennym naszej narady była kwestia podziału obowiązków między członków organizacji, a właściwie wśród jej trzonu kierowniczego. WEIDEL został moim zastępcą, jemu również zostało powierzone prowadzenie werbunku nowych członków organizacji spośród byłych żołnierzy Wojska Polskiego. MAZIEJ razem z WARCHAŁOWSKIM miał utrzymywać łączność z uczącą się młodzieżą oraz gromadzić i przechowywać broń dla organizacji. SAMBOR został łącznikiem między lwowskim centrum i organizacjami rejonowymi.

Zadaniem każdego z członków kierownictwa było także tworzenie wokół siebie niewielkich grup spośród osób nastawionych patriotycznie i wiernych byłemu państwu polskiemu. Po przeprowadzonym przeze mnie na początku stycznia 1940 roku zebraniu organizacyjnym z kierownictwem organizacji obwodowej, kilka razy wyjeżdżałem razem z SAMBOREM do miasta Lwowa, gdzie spotykałem się z „Emilem” i meldowałem mu o stanie spraw w naszej organizacji tarnopolskiej. Od „Emila” otrzymałem dla organizacji trzy tysiące rubli; pieniądze te miały być przeznaczone na wydatki organizacyjne związane z wyjazdami w teren oraz na nabycie broni. Pamiętam, że z tych pieniędzy dawałem na cele osobiste MAZIEJOWI, SAMBOROWI i WEIDŁOWI. Oprócz tego MAZIEJ otrzymał ode mnie 500 rubli na nabycie broni.

Osobiście jako kierownik organizacji, z wyjątkiem MAZIEJA, SAMBORA i WEIDŁA, nikogo więcej z członków organizacji nie znałem i werbowaniem nowych członków do organizacji nie zajmowałem się. Robili to MAZIEJ, SAMBOR, WEIDEL oraz zwerbowani przez nich w charakterze przywódców nowi członkowie naszej organizacji. Trudno mi dokładnie powiedzieć o liczbie członków naszej organizacji. Nie mogę także określić, ile broni było w naszej organizacji, ponieważ sprawą gromadzenia broni zajmował się MAZIEJ, który meldował mi, że zbieranie broni postępuje z wielkim trudem.

Podczas spotkań z kierownikami lwowskiego centrum żadnych wytycznych na piśmie i kointrowolucyjnych ulotek nie otrzymywałem. Nie jest mi wiadomo, w jaki sposób u MAZIEJA znalazły się: program działań naszej organizacji oraz nielegalna gazeta. Wiedziałem, że członkowie naszej kointrowolucyjnej organizacji rozpowszechniali wśród ludności ulotki, ale jako kierownik organizacji nie musiałem wiedzieć, kto konkretnie je rozpowszechniał.

Z siedzących na ławie oskarżonych kierowników i członków naszej organizacji znani mi są tylko WEIDEL, SAMBOR, MAZIEJ, pozostałych

Сказать точно фамилию „Эмиля” – одного из руководителей Львовского центра, я не могу, так как в целях конспирации, об этом меня „Эмиль” предупредил, что свою фамилию он мне не назовет. Я заверяю, что всего для организационных расходов от „Эмиля” получил всего три тысячи рублей, как я уже сказал, часть денег я выдал для существования руководителям Тарнопольской организации, а часть денег мы раздали выселяемым советской властью за пределы Тарнопольской области семьям бывших польских офицеров. Для связи в Тарнопольскую организацию приезжал несколько раз по кличке некто „Югас”, он передавал мне, как руководителю организации, директивы от центра. Я же, в свою очередь, информировал „Югаса” о работе нашего центра.

Наша организация ставила своей целью втянуть из числа, как я уже сказал, националистически настроенных исключительно поляков в ряды организации учащуюся молодежь, которая, в силу своей преданности польскому государству своей агитацией среди населения смогла бы поднять патриотический дух польского населения.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ВУНДЕРЛИХ ответил:

Я признаю себя виновным в том, что состоял в организации и являлся временно ее руководителем. В эту организацию, как я уже сказал, меня вовлек СУРОВИКА.

При встрече с „Эмилем” в городе Львове я от него узнал, что наша организация имеет связи с бывшим польским правительством, а также правительствами Англии и Франции.

В момент моей встречи с СУРОВИКА Казимиром я нигде не работал, а существовал я на средства, выданные при эвакуации польского государства. Лично сам я никого не вербовал в организацию.

На вопросы суда обвиняемый ВУНДЕРЛИХ ответил:

Сказать точно, когда именно наша организация должна была выступить с оружием против советской власти, я затрудняюсь, так как этого вопроса мне не смогли точно разъяснить и руководители Львовского центра. Предполагалось, что наша организация, пожалуй, и не будет выступать до тех пор, пока мы не получим помощь извне. Цель нашей организации была сколачивать вокруг себя преданных польскому государству людей и когда нам будет оказана помощь извне, то мы должны были организовать порядок на территории Западных областей Украины и Белоруссии.

У меня лично не было оружия. Свои два револьвера я сдал еще в сентябре 1939 года. В момент прихода в сентябре месяце 1939 года частей РККА в город Тарнополь, я не жил в городе Тарнополе,

nie znam, byli oni związani ze swoimi kierownikami piątek i wszystkie zlecenia otrzymywali od WARCHAŁOWSKIEGO, który też należał do kierownictwa organizacji. Kilka razy SAMBOR wyjeżdżał w teren w celu nawiązania łączności, jednak, zgodnie z jego oświadczeniem, nie udało mu się z nikim skontaktować. WEIDEL i SAMBOR meldowali mi, że na początku marca 1940 roku z organizacji miast Buczacza i Monasterzysk przyjeżdżała do nich oskarżona KASOWSKA. Nie mogłem przyjąć KASOWSKIEJ podczas jej przyjazdu, ponieważ byłem chory i z mojego polecenia rozmowę z KASOWSKĄ przeprowadzili SAMBOR i WEIDEL.

Nie mogę powiedzieć dokładnie, jak nazywał się „Emil” – jeden z kierowników lwowskiego centrum, ponieważ z powodu konspiracji, o czym „Emil” mnie uprzedził, nie podał mi swojego nazwiska. Zapewniam, że na wydatki organizacyjne otrzymałem od „Emila” razem trzy tysiące rubli. Jak już powiedziałem wcześniej, część pieniędzy wydałem na utrzymanie kierowników organizacji tarnopolskiej, a część rozdaliśmy wysiedlanym przez władzę sowiecką z obwodu tarnopolskiego rodzinom byłych oficerów polskich. W celu [utrzymywania] łączności przyjeżdżał kilka razy do organizacji tarnopolskiej niejaki „Juhas”, który przekazywał mi jako kierownikowi organizacji dyrektywy od [lwowskiego] centrum. Ja z kolei informowałem „Juhasa” o działalności naszego centrum.

Jak już powiedziałem, nasza organizacja stawiała sobie za cel wciągnięcie do organizacji spośród nastawionych patriotycznie Polaków wyłącznie uczącą się młodzież, która, dzięki wierności państwu polskiemu, mogłaby poprzez swoją agitację wśród ludności wzmocnić patriotyzm Polaków.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony WUNDERLICH odpowiedział:

Przyznaję się do tego, że byłem członkiem organizacji i tymczasowo pełniłem obowiązki jej kierownika. Do organizacji tej, jak już powiedziałem, wciągnął mnie SURÓWKA.

W czasie spotkania z „Emilem” w mieście Lwowie dowiedziałem się od niego, że nasza organizacja utrzymuje kontakty z byłym polskim rządem oraz rządami Anglii i Francji.

Kiedy spotkałem SURÓWKĘ Kazimierza, nigdzie nie pracowałem, a utrzymywałem się ze środków otrzymanych w czasie ewakuacji państwa polskiego. Osobiście nikogo do organizacji nie werbowałem.

Na pytania sądu oskarżony WUNDERLICH zeznał:

Trudno mi powiedzieć dokładnie, kiedy właściwie nasza organizacja miała wystąpić z bronią w rękę przeciwko władzy sowieckiej, ponieważ tej sprawy nie potrafili mi bliżej wyjaśnić nawet kierownicy lwowskiego

а проживал в городе Зборове, поэтому я отрицаю имеющиеся в деле показания, что из дома, где я проживал, производили стрельбу в военнослужащих РККА.

В 1939 году я был арестован органами НКВД, но в скорости из-под стражи был освобожден. Я уже сказал, что наша организация ставила своей задачей готовить оружие, вербовать новых членов, помимо всего держать связь с районами и всячески укреплять существование нашей организации. Вооруженное восстание для свержения советской власти на территории Западных областей мы мыслили организовать только после того, если бы нам не была оказана помощь извне [!].

Первый раз, в начале января месяца 1940 года, для связи с руководством Львовской организации я ездил в город Станислав, а уже последующие выезды [были] в город Львов, где и встречался с „Эмилем”. С другими членами центра я связей не имел.

Поскольку наша организация ставила своей задачей свергнуть советскую власть на территории Западной Украины и восстановить бывшее польское государство, то она является, как мне об этом разъяснили, именно контрреволюционной повстанческой организацией, во главе которой в Тернопольской области был я. До того момента, когда ГРИЗЕЛЯК связал меня с МАЗИЕМ, САМБОРОМ и ВАЙДЕЛЕМ, еще не было руководителя и уже с моим приходом по поручению „Эмиля” я принял на себя руководство организацией. ГРИЗЕЛЯК и ВАРХАЛОВСКИЙ также входили в состав руководящего ядра и куда они скрылись от следственных органов, мне неизвестно.

На наших совещаниях, которые я проводил, обсуждались вопросы о ходе работы нашей организации. Из доклада от МАЗИЯ я знал, что наша организация имеет около 48 револьверов, 4 винтовки, около 3000 патронов. Я доверял МАЗИЮ, что он сможет организовать сбор оружия, и поэтому лично сам, в каком состоянии, сколько именно им было собрано оружия, не проверял. Оружие хранил МАЗИЙ. Я знаю о том, что МАЗИЙ вместе с членами организации из учащейся молодежи выезжал в Тербовлянский район за патронами и другими боеприпасами. „Эмиль” требовал от меня, чтобы я принял присягу от руководящего ядра организации. Об этом я говорил руководящему ядру, но присяги не принимал, так как считал, что среди нас не было лиц лояльно настроенных по отношению советской власти, и доверял о том, что никто из руководящего ядра нашей организации не предаст нас.

Из полученных денег от „Эмиля” я выдал МАЗИЮ 500 рублей для приобретения оружия. Об израсходовании остальных денег я уже говорил.

Кем были завербованы МАЗИЙ, САМБОР, ВАЙДЕЛЬ в нашу организацию, я сказать не могу, так как, когда я был с ними связан, то все

centrum. Przewidywano, że nasza organizacja zapewne nie będzie występować dopóty, dopóki nie otrzyma pomocy z zewnątrz. Celem naszej organizacji było gromadzenie wokół siebie wiernych państwu polskiemu ludzi i, kiedy zostanie nam udzielona pomoc z zewnątrz, zrobienie porządku na terytorium Zachodniej Ukrainy i Białorusi.

Osobiście broni nie miałem. Swoje dwa rewolwery oddałem jeszcze we wrześniu 1939 roku. Z chwilą wkroczenia we wrześniu 1939 roku oddziałów RKKA do m. Tarnopola mieszkałem nie w Tarnopolu, a w mieście Zborowie, dlatego neguję znajdujące się w aktach sprawy zeznania, że z domu, w którym mieszkałem, strzelano do żołnierzy RKKA.

W 1939 roku zostałem aresztowany przez organy NKWD, ale wkrótce zwolniono mnie z aresztu. Powiedziałem już, że nasza organizacja traktowała jako swoje zadanie przygotowanie broni, werbunek nowych członków, a przede wszystkim utrzymywanie łączności z rejonami i wzmacnianie wszelkimi sposobami naszej organizacji. Zbrojne powstanie w celu obalenia władzy sowieckiej na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy chcieliśmy zorganizować tylko w wypadku, gdyby nam nie udzielono pomocy z zewnątrz [!].

Po raz pierwszy, na początku stycznia 1940 roku, w celu nawiązania kontaktu z kierownictwem lwowskiej organizacji, pojechałem do Stanisławowa, a wszystkie następne wyjazdy odbywały się do miasta Lwowa, gdzie spotykałem się z „Emilem”. Z innymi członkami centrum kontaktów nie miałem.

Ponieważ zadaniem naszej organizacji było obalenie władzy sowieckiej na terytorium Zachodniej Ukrainy i przywrócenie byłego państwa polskiego, zatem ona, jak mi wytłumaczono, była właśnie kontrewolucyjną organizacją powstańczą, na której czele stałem w obwodzie tarnopolskim. Do chwili kiedy GRYŻLAK skontaktował mnie z MAZIEJEM, SAMBOREM i WEIDLEM nie było jeszcze kierownika i dopiero po moim wstąpieniu, na polecenie „Emila”, objąłem dowództwo organizacji. GRYŻLAK i WARCHAŁOWSKI również wchodzili w skład trzonu kierowniczego organizacji i gdzie oni ukryli się przed organami śledczymi, nie jest mi wiadomo.

Na naradach, które prowadziłem, omawialiśmy sprawy dotyczące działalności naszej organizacji. Z raportu MAZIEJA wiedziałem, że nasza organizacja posiada około 48 rewolwerów, 4 karabiny, około 3000 naboji. Zaufałem MAZIEJOWI, że potrafi zorganizować gromadzenie broni i dlatego osobiście nie sprawdzałem, ile broni i w jakim stanie zgromadził. Broń była przechowywana przez MAZIEJA. Wiem o tym, że MAZIEJ razem z członkami organizacji spośród uczącej się młodzieży wyjeżdżał do

они уже были в составе руководящего ядра организации. Никаких связей лично я с районом не имел, связь с районами через КОСОВСКУЮ поддерживали САМБОР и ВАЙДЕЛЬ.

Все показания, данные мною на предварительном следствии, я полностью подтверждаю.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ВАЙДЕЛЬ ответил:

В конце декабря 1939 года на улице Мицкевича я встретил СУРОВИКА Казимира и ГРИЗЕЛЯК Антона. Из разговоров от последних я узнал, что в Тарнополе существует нелегальная организация, которая ведет работу по организации националистически настроенных лиц из числа польского населения. СУРОВИКА, узнав о том, что я нигде не работаю, предложил мне прийти к нему на квартиру, где он со мною более подробно поговорит. СУРОВИКА я раньше знал, как ученика гимназии, а ГРИЗЕЛЯК Антон был преподавателем закона божьего в гимназии и ко мне относился очень хорошо. Через несколько дней я имел беседу с СУРОВИКА и ГРИЗЕЛЯКОМ и был ими завербован в контрреволюционную повстанческую организацию, которая, по заявлению СУРОВИКА, именовалась „Союз вооруженной борьбы”.

В начале января по предложению ГРИЗЕЛЯКА в его квартире я присутствовал на собрании [лиц], являющихся, как я узнал позже, руководителями организации. Я также был завербован в эту организацию одним из ее руководителей. На собрании, помимо меня, присутствовали МАЗИЙ, САМБОР, ВУНДЕРЛИХ, ВАРХАЛОВСКИЙ и СУРОВИКА, всех я ранее знал, но не знал до этого момента, что они являлись руководителями организации. На собрании нами был выбран как руководитель Тарнопольского центра ВУНДЕРЛИХ, я был выбран его заместителем, МАЗИЙ и ВАРХАЛОВСКИЙ были избраны руководителями среди молодежи, помимо того на МАЗИЙ лежала ответственность собирать оружие для организации. САМБОР являлся связным между Тарнопольским [и] руководством Львовского центра. ГРИЗЕЛЯК должен был концентрировать у себя данные о расходовании денежных средств. Я, как заместитель руководящего ядра Тарнопольской организации, имел задание от ВУНДЕРЛИХА связаться с бывшими военнослужащими польской армии и среди них проводить работу по организации повстанческой группы.

Для этой цели в том же декабре месяце 1939 года я связался с бывшим польским офицером ЯКУБИКОМ, которому дал задание подобрать для организации ряд лиц из числа военнослужащих бывшей польской армии. ЯКУБИКА я в организацию не вербовал, он был завербован бывшим майором польской армии ДУРКО²⁸, об этом во время наших связей мне говорил ЯКУБИК. ЯКУБИК от меня имел также задание подготовить себе на случай его ареста заместителя.

rejonu trembowelskiego po naboje i inną amunicję. „Emil” domagał się ode mnie, żebym odebrał przysięgę od trzonu kierowniczego organizacji. Mówiłem o tym członkom kierownictwa, ale przysięgi nie odbierałem, ponieważ uważałem, że wśród nas nie było osób lojalnych wobec władzy sowieckiej, i wierzyłem, że nikt z trzonu kierowniczego nas nie zdradzi.

Z otrzymanych od „Emila” pieniędzy wydałem 500 rubli MAZIEJOWI w celu nabycia broni. O wydaniu reszty pieniędzy już mówiłem.

Przez kogo zostali zwerbowani do naszej organizacji MAZIEJ, SAMBOR i WEIDEL, trudno mi powiedzieć, ponieważ kiedy skontaktowałem się z nimi, byli już w składzie kierownictwa organizacji. Żadnych bezpośrednich kontaktów z rejonami nie miałem, łączność z rejonami utrzymywali SAMBOR i WEIDEL przez KASOWSKĄ.

Wszystkie moje zeznania złożone w toku wstępnego śledztwa w całości podtrzymuję.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony WEIDEL odpowiedział:

Pod koniec grudnia 1939 roku spotkałem na ulicy Mickiewicza SURÓWKĘ Kazimierza i GRYŻŁAKA Antoniego. Z rozmowy z nimi dowiedziałem się, że w Tarnopolu istnieje nielegalna organizacja, która prowadzi pracę nad zorganizowaniem patriotycznie nastawionych osób spośród ludności polskiej. SURÓWKA, gdy dowiedział się o tym, że nigdzie nie pracuję, zaprosił mnie do swego mieszkania, żeby porozmawiać ze mną bardziej szczegółowo. SURÓWKĘ znałem wcześniej jako ucznia gimnazjum, a GRYŻŁAK Antoni był nauczycielem religii w gimnazjum i traktował mnie bardzo dobrze. Po kilku dniach miałem rozmowę z SURÓWKĄ i GRYŻŁAKIEM i przez nich zostałem zwerbowany do kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, która według SURÓWKI nosiła nazwę „Związek Walki Zbrojnej”.

Na początku stycznia, na propozycję GRYŻŁAKA, byłem obecny, jak dowiedziałem się później, na zebraniu kierownictwa organizacji, które odbywało się w jego mieszkaniu. Ja również zostałem zwerbowany do tej organizacji przez jednego z jej kierowników. Na zebraniu oprócz mnie byli obecni: MAZIEJ, SAMBOR, WUNDERLICH, WARCHAŁOWSKI i SURÓWKA. Wszystkich znałem wcześniej, ale do tej chwili nie wiedziałem, że są oni kierownikami organizacji. Na zebraniu WUNDERLICH został wybrany na kierownika tarnopolskiego centrum, ja jego zastępcą, MAZIEJ i WARCHAŁOWSKI zostali wytypowani na kierowników w środowisku młodzieżowym, poza tym na MAZIEJA nałożyliśmy obowiązek gromadzenia broni dla organizacji. SAMBOR był łącznikiem między tarnopolskim kierownictwem i lwowskim centrum. GRYŻŁAK

По причине того, что в том же декабре месяце 1939 года ЯКУБИК был арестован, а он мне говорил, что его заместителем может быть капрал бывшей польской армии ЯНУШ Антон, поэтому, связавшись с ЯНУШЕМ Антоном, я завербовал его в организацию в январе месяце 1940 года и дал задание готовить для повстанческой группы из числа бывших военных польской армии. Мое задание ЯНУШ выполнил и передал мне на 36 человек список лиц для вербовки в нашу организацию. В этом списке ЯНУШ указал, что из себя представляют эти лица и какой чин был у каждого в бывшей польской армии. Помимо ЯНУША мною был завербован в организацию ЦИММЕР²⁹, бывший подхорунжий польской армии. ЦИММЕР также вел работу среди военнослужащих бывшей польской армии. ЯНУШ знал о целях и задачах нашей организации, он меня спрашивал, когда начнется вооруженное выступление, по этому вопросу я ему точного ответа дать не мог, а сказал, что это связано с выступлением Англии против Советского Союза. Списки, которые мне передавал ЯНУШ, были зашифрованы. Наша организация имела у себя шифр, с которым был знаком ЯНУШ.

Помимо того, что я состоял в руководящем ядре Тарнопольской организации, я еще в январе месяце 1940 года ВЕНГЖИНОВСКИМ Станиславом был завербован для работ в качестве агента бывшего польского генерального штаба, находящегося на территории Венгрии. Я должен был собирать данные о вооружении, численности и дислокации частей РККА на территории Тарнопольской области и эти данные направлять в зашифрованном виде в город Станислав на имя инженера ХУВЕНА³⁰. Полученное задание от разведоргана через ВЕНГЖИНОВСКОГО я выполнял, мною были переданы данные о частях Красной Армии через инженера ХУВЕНА. За свою работу, как агент я получал денежное вознаграждение, всего получил я 800 рублей. Сведения о вооружении РККА я собирал лично сам, помимо того я пользовался данными, которые собирали члены нашей организации. О моей работе, как агента, никто из руководящего состава Тарнопольской организации не знал.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ВАЙДЕЛЬ ответил:

Я признаю себя виновным в том, что являлся одним из руководителей контрреволюционной организации, по заданию ВУНДЕРЛИХА занимался вербовкой новых членов. Кроме того, являлся агентом генерального штаба бывшей польской армии, который находился в Венгрии. Из сидящих на скамье подсудимых я знаю обвиняемых ВУНДЕРЛИХА, МАЗИЯ, САМБОРА и ЯНУША. Я подтверждаю, что все они являются членами организации. Я знаю также и обвиняемую КОСОВСКУЮ

miał gromadzić u siebie dane o wydawanych środkach pieniężnych. Jako zastępca kierownika centrum tarnopolskiej organizacji dostałem od WUNDERLICHYA polecenie skontaktowania się z byłymi żołnierzami Wojska Polskiego i prowadzenia wśród nich roboty dotyczącej organizacji grupy powstańczej.

W grudniu 1939 roku skontaktowałem się w tym celu z byłym polskim oficerem JAKUBIKIEM, któremu dałem polecenie wciągnięcia do organizacji wielu osób spośród żołnierzy byłego Wojska Polskiego. JAKUBIKA do organizacji nie werbowałem, był on zwerbowany przez byłego majora Wojska Polskiego DURKO²⁸, o czym powiedział mi JAKUBIK podczas naszych kontaktów. Ode mnie JAKUBIK dostał także polecenie wyznaczenia sobie zastępcy na wypadek jego aresztowania.

Ponieważ w tym samym miesiącu JAKUBIK został aresztowany, a mówił mi, że jego zastępcą może być kapral byłego Wojska Polskiego JANUSZ Antoni, dlatego skontaktowałem się z JANUSZEM Antonim. W styczniu 1940 roku zwerbowałem go do organizacji, dając mu polecenie przygotowywania dla powstańczej grupy [ochotników] spośród byłych żołnierzy Wojska Polskiego. JANUSZ wykonał moje zlecenie i przekazał mi listę 36 osób w celu zwerbowania ich do naszej organizacji. Wyjaśnił, kim są i w jakich stopniach służyli w byłym Wojsku Polskim. Oprócz JANUSZA zwerbowałem do organizacji ZIMMERA²⁹, byłego podchorążego Wojska Polskiego. ZIMMER również prowadził robotę wśród żołnierzy byłego Wojska Polskiego. JANUSZ wiedział o celach i zadaniach naszej organizacji. Pytał mnie, kiedy rozpocznie się wystąpienie zbrojne, na co nie mogłem dać mu dokładnej odpowiedzi, powiedziałem tylko, że zależy to od wystąpienia Anglii przeciwko Związkowi Sowieckiemu. Wykazy, które przekazywał mi JANUSZ, były zaszyfrowane. Nasza organizacja miała szyfr, który znał JANUSZ.

Oprócz tego, że byłem członkiem kierownictwa organizacji tarnopolskiej, jeszcze w styczniu 1940 roku zostałem zwerbowany przez WĘGRZYNOWSKIEGO Stanisława do roboty w charakterze agenta byłego polskiego Sztabu Generalnego znajdującego się na terytorium Węgier. Miałem zbierać dane o uzbrojeniu, liczebności i dyslokacji jednostek RKKA na terenie obwodu tarnopolskiego i przekazywać te dane w postaci szyfrogramów do miasta Stanisławowa na nazwisko inżyniera CHUWIENA³⁰. Otrzymane przez WĘGRZYNOWSKIEGO polecenie organu wywiadowczego wykonywałem, przekazałem dane o oddziałach Armii Czerwonej przez inżyniera CHUWIENA. Za swoją pracę w charakterze agenta otrzymywałem wynagrodzenie pieniężne, łącznie otrzymałem 800 rubli. Dane o uzbrojeniu RKKA zbierałem osobiście. Poza tym

Янину, которая приезжала в город Тарнополь из города Бучача как представитель контрреволюционной организации для связи и для получения директивных указаний от Тарнопольского центра.

На вопросы суда обвиняемый ВАЙДЕЛЬ ответил:

Еще до того, как был вовлеченным в контрреволюционную организацию, от ТРОЯНА, где он сейчас, я не знаю, я получал контрреволюционные листовки с призывом генерала бывшей польской армии СИКОРСКОГО об организации «поляков» в одно целое для свержения советской власти и восстановления бывшего польского государства. Я эту листовку прочел и уничтожил, никому никаких листовок антисоветского характера я не давал. КОСОВСКАЯ из города Бучача приезжала в город Тарнополь в начале марта 1940 года. КОСОВСКАЯ мною и САМБОРОМ была принята. При разговоре от КОСОВСКОЙ мы узнали, что она имеет задание от КВЯТКОВСКОГО – также активного члена организации, создать организацию в городе Монастержыске и Бучаче и для этой цели она приехала к нам просить помощь. КОСОВСКАЯ говорила, что она имела разговор с обвиняемым СУКОВСКИМ по отношению организации и предлагала СУКОВСКОМУ быть во главе организации города Монастержыска. Я и САМБОР на запрос СУКОВСКОГО через КОСОВСКУЮ писали для СУКОВСКОГО, как необходимо проводить работу по вовлечению и созданию контрреволюционной повстанческой организации в городе Монастержыске, подтвердить то, был ли завербован СУКОВСКИЙ в организацию, как руководитель, я сказать не могу, но из разговоров КОСОВСКОЙ знал, что СУКОВСКИЙ давал свое согласие руководить организацией.

Председательствующий оглашает показания на л.д. № 82–90; 145–152; 153, том № 1.

Обвиняемый ВАЙДЕЛЬ данные им показания на предварительном следствии полностью подтверждает и заявляет, что сведения шпионского характера он пересылал в зашифрованном виде не в город Станислав, а в город Ворохту. Как пользоваться шифром ему передал еще в январе месяце 1940 года ВЕНГЖИНОВСКИЙ. Последний говорил [о том, что] для того, чтобы наша переписка не была раскрыта, мне необходимо было перед тем, как писать данные о вооружении РККА, смочить лист чистой бумаги в воде и на стекле на этой бумаге твердым предметом писать, а после того, когда эта бумага высохнет, писать чернилами, которые я также получил от ВЕНГЖИНОВСКОГО.

Наша организация ставила своей задачей вовлекать новых членов, собирать оружие, помимо того, некоторые из участников организации по моему заданию, должны были собирать и сведения о вооружении

wykorzystałem dane zbierane przez członków naszej organizacji. O mojej pracy w charakterze agenta nikt z zespołu kierowniczego organizacji tarnopolskiej nie wiedział.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony WEIDEL odpowiedział:

Przyznaję się do tego, że byłem jednym z kierowników kontrrewolucyjnej organizacji, na polecenie WUNDERLICHA zajmowałem się werbowaniem nowych członków. Oprócz tego byłem agentem byłego Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, który znajdował się na Węgrzech. Z siedzących na ławie oskarżonych znam WUNDERLICHA, MAZIEJA, SAMBORA i JANUSZA. Potwierdzam, że wszyscy są członkami organizacji. Znam również oskarżoną KASOWSKĄ Janinę, która przyjeżdżała do miasta Tarnopola z miasta Buczacza jako przedstawiciel organizacji kontrrewolucyjnej w celu [nawiązania] łączności oraz dla otrzymania wskazówek z tarnopolskiego centrum.

Na pytania sądu oskarżony WEIDEL odpowiedział:

Jeszcze przed wciągnięciem do organizacji kontrrewolucyjnej otrzymałem od TROJANA – gdzie on jest teraz, nie wiem – ulotki kontrrewolucyjne z wezwaniem generała byłego Wojska Polskiego SIKORSKIEGO do jednoczenia się „Polaków” w celu obalenia władzy sowieckiej i przywrócenia byłego państwa polskiego. Ulotkę tę przeczytałem i zniszczyłem; nikomu żadnych ulotek o charakterze antysowieckim nie dawałem. KASOWSKA przyjeżdżała z miasta Buczacza do miasta Tarnopola na początku marca 1940 roku. KASOWSKA została przyjęta przeze mnie i SAMBORA. Podczas rozmowy dowiedzieliśmy się od KASOWSKIEJ, że ma zlecenie od KWIATKOWSKIEGO, również aktywnego członka organizacji, by utworzyć organizację w mieście Monasterzyska i Buczaczu i w tym celu przyjechała do nas z prośbą o pomoc. KASOWSKA mówiła, że odbyła rozmowę na temat organizacji z oskarżonym SUKOWSKIM i proponowała mu, by stanął na czele organizacji miasta Monasterzyska. Na zapytanie SUKOWSKIEGO odpisaliśmy mu z SAMBOREM przez KASOWSKĄ, jak należy zorganizować działalność werbunkową i utworzyć kontrrewolucyjną organizację powstańczą w mieście Monasterzyska. Nie mogę potwierdzić, że SUKOWSKI został zwerbowany do organizacji jako kierownik, ale z rozmowy z KASOWSKĄ wiedziałem, że SUKOWSKI wyrażał zgodę na kierowanie [tamtejszą] organizacją.

Przewodniczący ogłasza zeznania k.s. nr 82–90; 145–152; 153, tom nr 1.

Oskarżony WEIDEL w całości podtrzymuje złożone przez niego we wstępnym śledztwie zeznania i oświadcza, że dane o charakterze

и расположении частей РККА. Я знаю, что МАЗИЙ от ВУНДЕРЛИХА получил 500 рублей денег для приобретения оружия. У меня оружия не было. КОСОВСКАЯ, как мне позже передавал САМБОР, для связи приезжала в город Тарнополь два раза. Я виделся с КОСОВСКОЙ всего один раз. На собраниях, которые проводил ВУНДЕРЛИХ, я присутствовал несколько раз. На этих собраниях ВУНДЕРЛИХ спрашивал нас о работе, а также информировал о том, что ему известно было от руководящего ядра Львовской организации.

Я лично из денег, которые получил ВУНДЕРЛИХ из Львова, получил 100 рублей, кроме того, я получил 800 рублей за свою работу как агент.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый МАЗИЙ ответил:

Показания, данные на судебном следствии обвиняемыми ВУНДЕРЛИХОМ и ВАЙДЕЛЕМ, я подтверждаю. Я действительно состоял членом контрреволюционной организации, существовавшей в городе Тарнополе, в эту организацию в последних числах ноября 1939 года был завербован ВАРХАЛОВСКИМ. ВАРХАЛОВСКИЙ ввел меня в состав руководящего ядра Тарнопольской организации.

В начале января 1940 года на организационном собрании руководящего ядра присутствовали ВАЙДЕЛЬ, ВУНДЕРЛИХ, САМБОР, ГРИЗЛЯК и ВАРХАЛОВСКИЙ. Тогда на этом же собрании мы избрали в качестве руководителя нашей организации ВУНДЕРЛИХА, а также между нами были распределены обязанности. ВАЙДЕЛЬ был избран заместителем ВУНДЕРЛИХА. САМБОР должен был работать по связи с районами и с руководителями Львовского центра. На меня вместе с ВАРХАЛОВСКИМ было возложено проводить работу по вовлечению в организацию молодежи, а также собирать для нужд организации оружие.

Я знаю, что ВУНДЕРЛИХ два раза по 1500 рублей получал от руководства Львовского центра, и из этих денег мне было выдано на приобретение оружия 500 рублей. Эти деньги я передал ВАРХАЛОВСКОМУ, а куда он их истратил, я не знаю.

Оружие наша организация имела неисправное. Я хранил около 15 штук ручных гранат, но взрывателей от этих гранат у нас не было. Патроны, за которыми я вместе с ЯЦИКОМ и ТЕЛЕЖИНСКИМ по поручению ВУНДЕРЛИХА ездил в Тереховлянский район, забирал в лесу. О нахождении патронов в лесу города Тереховля в начале 1940 года мне сообщил ПЕДЖАК. Где он сейчас, я не знаю. Эти патроны были оставлены в лесу солдатами бывшей польской армии еще при их отступлении. Таким же родом я разыскал три винтовки, три пистолета. Все это оружие я хранил на еврейском кладбище в городе

szpiegowskim przesyłał w postaci szyfrogramów nie do miasta Stanisławowa, a do miasta Worochty. Jak korzystać z szyfru, wytłumaczył mi jeszcze w styczniu 1940 roku WĘGRZYNOWSKI. Mówił mi on, że po to, aby nasza korespondencja nie została wykryta, przed wpisywaniem danych o uzbrojeniu RKKA należy zmoczyć wodą kartkę czystego papieru i, [położywszy] na szkle, pisać na tym papierze twardym przedmiotem, a potem, kiedy papier wyschnie, pisać atramentem, który też otrzymałem od WĘGRZYNOWSKIEGO.

Nasza organizacja stawiała sobie za cel werbowanie nowych członków, gromadzenie broni, poza tym niektórzy z jej członków na moje zlecenie mieli zbierać dane o uzbrojeniu i dyslokacji jednostek RKKA. Wiem, że MAZIEJ otrzymał od WUNDERLICHĄ 500 rubli w celu nabycia broni. Ja broni nie posiadałem. KASOWSKA, jak mi później przekazał SAMBOR, przyjeżdżała do miasta Tarnopola w celu [nawiązania] łączności dwa razy. Spotkałem się z KASOWSKĄ tylko raz. Na naradach, które prowadził WUNDERLICH, byłem obecny kilka razy. Na tych naradach WUNDERLICH pytał nas o prace oraz informował o tym, co było mu wiadomo od kierownictwa lwowskiej organizacji.

Osobiście z pieniędzy, które dostał WUNDERLICH ze Lwowa, otrzymałem 100 rubli. Oprócz tego otrzymałem 800 rubli za swoją pracę w charakterze agenta.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony MAZIEJ odpowiedział:

Zeznania złożone w śledztwie sądowym przez oskarżonych WUNDERLICHĄ i WEIDLA potwierdzam. Rzeczywiście byłem członkiem kontrewolucyjnej organizacji istniejącej w mieście Tarnopolu. Do organizacji tej zostałem zwerbowany przez WARCHAŁOWSKIEGO w ostatnich dniach listopada 1939 roku. WARCHAŁOWSKI wprowadził mnie w skład kierownictwa tarnopolskiej organizacji.

Na początku stycznia 1940 roku na zebraniu organizacyjnym kierownictwa byli obecni WEIDEL, WUNDERLICH, SAMBOR, GRYŻŁAK i WARCHAŁOWSKI. Wtedy wybraliśmy na kierownika naszej organizacji WUNDERLICHĄ oraz rozdzieliliśmy obowiązki między sobą. WEIDEL został wybrany na zastępcę WUNDERLICHĄ. SAMBOR miał zajmować się łącznością z rejonami i z kierownictwem lwowskiego centrum. Na mnie i WARCHAŁOWSKIEGO został nałożony obowiązek prowadzenia werbunku młodzieży oraz zbierania broni na potrzeby organizacji.

Wiem, że WUNDERLICH dwa razy otrzymywał po 1500 rubli od kierownictwa lwowskiego centrum i z tych pieniędzy dał mi 500 rubli na

Тарнополе. Помимо того у некоторых членов организации были пистолеты, САМБОР имел у себя четыре пистолета. ВАРХАЛОВСКИЙ имел у себя три пистолета. Я лично в организацию завербовал из числа учащейся молодежи ГАЙДА, ПАВЛИКОВА, ГУЗАР, НОВАК Яна и, в свою очередь, перед ними поставил задачу проводить работу по вербовке в нашу организацию, а также давал задания собирать для организации оружие. Лично я выезжал в город Бучач и Станислав для установления связей с руководителями районных контрреволюционных повстанческих организаций, но связаться ни с кем из руководителей мне не представилось возможным.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый МАЗИЙ ответил:

После того, когда я получил задание выехать в Тереховлянский район за патронами, я просил у ВАРХАЛОВСКОГО выделить мне для помощи двух человек и ВАРХАЛОВСКИЙ мою просьбу удовлетворил и вместе со мною за патронами ездили члены организации ЯЦИК и ТЕЛЕЖИНСКИЙ. Они не знали, куда мы ехали и для какой цели, но впоследствии обо всем узнали и помогли мне оба прятать патроны на еврейском кладбище.

Председательствующий оглашает л.д. № 184, том 1-й.

Обвиняемый МАЗИЙ заявил:

Я эти показания подтверждаю. Если бы ТЕЛЕЖИНСКИЙ и ЯЦИК не являлись членами организации, я бы с ними не ездил за патронами.

На вопросы суда обвиняемый МАЗИЙ ответил:

Еще в начале ноября месяца 1939 года на железнодорожной станции гор. Тарнополя я встретил КОЛЫНЯК Яна, с которым был знаком еще с 1937 года. Тогда же КОЛЫНЯК передал мне ряд листовок и сказал, чтобы эти листовки я прочел и передал другому. Листовки эти отобраны у меня при аресте. Сам я их читал, но никому из членов организации читать не давал. Топографические карты, отобранные у меня также при аресте, являются моей собственностью и не принадлежат организации. Из пистолетов, имеющихся у САМБОРА, один я передавал ВАЙДЕЛЮ, но от ВАЙДЕЛЯ ВАРХАЛОВСКИЙ этот пистолет забрал. Я ездил и в город Бережаны для связи с организацией, но там связи установить мне не удалось. КОСОВСКУЮ я ранее не знал и никакой связи с нею не имел. Схему построения нашей организации, имеющуюся в деле, я чертил, уже находясь под арестом.

Председательствующий оглашает акт от 6 апреля 1940 года.

Обвиняемый МАЗИЙ заявил, что все оружие и боевые припасы, о которых указано в акте, были изъяты в его присутствии на еврейском кладбище. (Акт с фотокарточкой изъятого оружия хранится в том. № 4 на л.д. 998).

nabycie broni. Te pieniądze przekazałem WARCHAŁOWSKIEMU, a na co on je wydał, nie wiem.

Nasza organizacja miała niesprawną broń. Przechowywałem około 15 sztuk granatów ręcznych, lecz zapalników do nich nie mieliśmy. Naboje, po które razem z JACYKIEM i TELEŻYŃSKIM na zlecenie WUNDERLICHA jeździliśmy do rejonu trembowelskiego, zbierałem w lesie. O tym, że naboje znajdują się w lesie [koło] miasta Trembowli, na początku 1940 roku powiadomił mnie PIEDŹAK. Gdzie on jest teraz, nie wiem. Te naboje były zostawione w lesie przez żołnierzy byłego Wojska Polskiego jeszcze w czasie ich odwrotu. W tenże sposób odnalazłem trzy karabiny i trzy pistolety. Całą tę broń przechowywałem na cmentarzu żydowskim w mieście Tarnopolu. Oprócz tego niektórzy członkowie organizacji mieli w posiadaniu pistolety. SAMBOR miał u siebie cztery pistolety. WARCHAŁOWSKI miał trzy pistolety. Zwerbowałem spośród uczącej się młodzieży GAJDĘ, PAWLIKOWA, GUZARA, NOWAKA Jana i z kolei poleciłem im prowadzić werbunek do naszej organizacji oraz dałem zadanie gromadzenia broni. Osobiście wyjeżdżałem do miast Buczacza i Stanisławowa w celu nawiązania kontaktów z kierownikami rejonowych kontrrewolucyjnych organizacji powstańczych, ale skontaktować się z kimkolwiek z nich nie udało się.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony MAZIEJ odpowiedział:

Po tym, jak otrzymałem polecenie wyjechania do rejonu trembowelskiego po naboje, prosiłem WARCHAŁOWSKIEGO, aby przydzielił mi do pomocy dwie osoby i WARCHAŁOWSKI zadośćuczynił mojej prośbie. Razem ze mną po naboje jeździli członkowie organizacji JACYK i TELEŻYŃSKI. Nie wiedzieli, dokąd jechaliśmy i w jakim celu, ale później o wszystkim dowiedzieli się i obaj pomagali mi chować naboje na cmentarzu żydowskim.

Przewodniczący ogłasza k.s. nr 184, tom 1.

Oskarżony MAZIEJ oświadczył:

Te zeznania potwierdzam. Gdyby TELEŻYŃSKI i JACYK nie byli członkami organizacji, nie jeździłbym z nimi po naboje.

Na pytania sądu oskarżony MAZIEJ odpowiedział:

Jeszcze na początku listopada 1939 roku na stacji kolejowej mias[ta] Tarnopola spotkałem KOŁYNIAKA Jana, którego znałem od 1937 roku. Wtedy też KOŁYNIAK przekazał mi plik ulotek i powiedział, żebym je przeczytał i przekazał drugiemu. Te ulotki zostały mnie odebrane podczas aresztowania. Sam je czytałem, lecz nikomu z członków organizacji nie dawałem. Mapy topograficzne, również odebrane podczas aresztowania, są

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый САМБОР ответил:

Я признаю себя виновным в том, что состоял членом контрреволюционной организации, основная цель которой сводилась к свержению советской власти на территории западных областей Украины и восстановлению бывшего польского государства. В эту организацию в ноябре месяце 1939 года я был завербован бывшим польским офицером ЗАМОЙСКИМ, а затем через СУРОВИКА Казимира был связан с ВАЙДЕЛЕМ Рудольфом, МАЗИЕМ Казимиром, ВУНДЕРЛИХОМ. Эти лица, в том числе и я, должны были возглавить руководство Тарнопольской организации, так как по этому вопросу было дано указание от руководителей Львовского центра.

На одном из первых собраний, проведенных ВУНДЕРЛИХОМ еще в начале января 1940 года, между руководящим ядром нашей организации были распределены обязанности. На меня, как руководителя ядра областной организации, были возложены обязанности работать по связи с руководителями Львовского центра, а также иметь связь и с руководителями районных организаций. Имея связи с „Эмилем” еще в городе Станиславе, он меня предупредил о необходимости связать руководителя нашей организации ВУНДЕРЛИХА с ним, „Эмилем”. Для этой цели я вместе с ВУНДЕРЛИХОМ ездил в город Львов, где, встретившись с „Эмилем”, у нас были разговоры о том, каким методом должна была работать наша организация, какие задачи стояли перед нашей организацией, тогда же „Эмиль” передал через ВУНДЕРЛИХА для нашей организации 1500 рублей денег. Я несколько раз по заданию ВУНДЕРЛИХА ездил для связи за получением директив в город Львов. Во Львове я встречался с „Эмилем” и передавал ему о состоянии работы в контрреволюционной организации города Тарнополя. От „Эмиля” я узнал, что в нашу организацию также для поддержания связи будет приезжать из города Львова один из курьеров.

Действительно, в город Тарнополь по заданию „Эмиля” два или три раза приезжал курьер, который передавал ВУНДЕРЛИХУ деньги, а также информировал о задачах, которые необходимо было решать в ближайшие дни.

Я уже сказал, что наша организация ставила своей задачей готовить вооруженное выступление против Советского Союза, приурочив его к тому времени, когда выступят против Советского Союза Англия и Франция. Точные данные о количестве нашей организации сказать очень трудно, так как принцип построения нашей организации был строго законспирирован и организация состояла из отдельных небольших повстанческих групп, число которых составляло 3–5 человека. У меня лично хранилось дома три револьвера, один взрыватель

moją własnością i nie należą do organizacji. Z pistoletów, które miał SAMBOR, jeden przekazałem WEIDLÓWI, lecz WARCHAŁOWSKI odebrał mu ten pistolet. Jeździłem również do miasta Brzeżany dla ustalenia kontaktu z organizacją, ale tam nie udało się nawiązać łączności. KASOWSKIEJ wcześniej nie znałem i żadnych kontaktów z nią nie miałem. Schemat organizacyjny naszej organizacji, znajdujący się w aktach sprawy, nakreśliłem będąc już w areszcie.

Przewodniczący ogłasza akt z 6 kwietnia 1940 roku.

Oskarżony MAZIEJ oświadczył, że cała broń i amunicja, wymienione w akcie, zostały skonfiskowane w jego obecności na cmentarzu żydowskim. (Akt ze zdjęciem skonfiskowanej broni znajduje się w tom[ie] nr 4, k.s. 998).

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony SAMBOR odpowiedział:

Przyznaję się, że byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, której główny cel sprowadzał się do obalenia władzy sowieckiej na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy i przywrócenia byłego państwa polskiego. Do organizacji tej w listopadzie 1939 roku zostałem zwerbowany przez byłego polskiego oficera ZAMOJSKIEGO, a następnie przez SURÓWKĘ Kazimierza zostałem związany z WEIDLEM Rudolfem, MAZIEJEM Kazimierzem, WUNDERLICHEM. Te osoby, między innymi i ja, miały stanąć na czele kierownictwa tarnopolskiej organizacji, gdyż w tej sprawie dostaliśmy wytyczne od kierownictwa lwowskiego centrum.

Na jednej z pierwszych narad przeprowadzonych przez WUNDERLICHA, jeszcze na początku stycznia 1940 roku, wśród czołówki naszej organizacji zostały podzielone obowiązki. Na mnie, jako członka kierownictwa organizacji obwodowej, zostały nałożone obowiązki z zakresu łączności z kierownictwem lwowskiego centrum oraz utrzymania łączności z kierownikami organizacji rejonowych. Miałem kontakty z „Emilem” jeszcze w mieście Stanisławowie. Uprzedził mnie on o potrzebie skontaktowania kierownika naszej organizacji WUNDERLICHA z nim, „Emilem”. W tym celu razem z WUNDERLICHEM jeździłem do miasta Lwowa, gdzie spotykałem się z „Emilem”. Rozmawialiśmy o metodach pracy naszej organizacji, o stawianych przed nią zadaniach; wtedy też „Emil” przekazał dla naszej organizacji 1500 rubli. Kilka razy na polecenie WUNDERLICHA jeździłem po dyrektywy do miasta Lwowa. We Lwowie spotykałem się z „Emilem” i przekazywałem mu sprawozdania dotyczące stanu prac w kontrrewolucyjnej organizacji miasta Tarnopola. Od „Emila” dowiedziałem się, że do naszej organizacji dla podtrzymywania łączności będzie przyjeżdżać z miasta Lwowa jeden z kurierów.

к гранате, магазинная коробка от винтовки и 25 штук патронов для винтовки. Но при обыске у меня был изъят только один револьвер, остальные я отдал ВИЦМАНУ и ВАРХАЛОВСКОМУ. Лично сам вербовкой новых членов в организацию я не занимался, так как все время был занят в работе по связи.

В начале марта месяца 1940 года из города Бучача приезжала обвиняемая КОСОВСКАЯ для связи с нашей организацией. Я и ВАЙДЕЛЬ имели беседу с КОСОВСКОЙ; последняя передавала нам о состоянии работы районной организации, кроме того, просила передать с нею в район директивные указания. КОСОВСКАЯ говорила, что в городе Монастержыска она создает контрреволюционную организацию и сейчас подбирает для нее в качестве руководителя СУКОВСКОГО Казимира. Являлся ли СУКОВСКИЙ руководителем организации города Монастержыска, я сказать не могу, но я вместе с ВАЙДЕЛЕМ на запрос СУКОВСКОГО сообщал о том, как нужно строить организацию, кого вербовать в организацию. КОСОВСКАЯ должна была приехать и передать о выполнении наших указаний и в середине марта месяца 1940 года, но я ее больше не видел, так как был арестован.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый САМБОР ответил:

Учась еще в бывшей польской гимназии, я был воспитан в духе польского националиста и иначе представить себе не мог, что врагами польского народа являлись украинцы, поэтому на предложение вступить мне в контрреволюционную организацию, готовившую борьбу против Советского Союза, я, как польский патриот, дал сразу свое согласие и все поручения, даваемые мне ВУНДЕРЛИХОМ, выполнял точно. КОСОВСКАЯ имела связь ранее с городом Станиславом, в котором также существовала контрреволюционная организация, а затем уже по предложению „Эмиля” с организацией города Бучача и Монастержыска, [которая] должна была входить в обслуживание Тарнопольской области. Я сейчас все осознал и признаю, что поступил неправильно.

На вопросы суда обвиняемый САМБОР ответил:

Я уже сказал, что у меня было три пистолета, из коих два я отдал другим членам организации, а один хранил у себя, который и был изъят при обыске. Контрреволюционных листовок я не распространял. Никаких директивных указаний от Львовского центра наша организация не получала, все указания о подготовке к вооруженному восстанию, вербовке новых членов в контрреволюционную организацию мы получали не в письменном виде, а на словах. Для связи с „Эмилем” в город Львов и Станислав я вместе с ВАЙДЕЛЕМ ездил около 4-х раз.

Rzeczywiście, do miasta Tarnopola na zlecenie „Emila” dwa lub trzy razy przyjeżdżał kurier, który przekazywał WUNDERLICHOWI pieniądze oraz informował go o zadaniach, które trzeba było wykonać w najbliższych dniach.

Już mówiłem, że nasza organizacja postawiła przed sobą zadanie przygotowania do zbrojnego wystąpienia przeciwko Związkowi Sowieckiemu, dostosowując je do wystąpienia przeciwko Związkowi Sowieckiemu Anglii i Francji. Dokładne dane o ilości członków naszej organizacji bardzo trudno jest określić, ponieważ zasada budowy organizacji była ściśle zakonspirowana i składała się ona z oddzielnych niewielkich grup powstańczych liczących 3–5 osób. Osobiście przechowywałem w domu trzy rewolwery, jeden zapalnik do granatu, magazynek do karabinu i 25 naboju do karabinu. Ale podczas przeszukania skonfiskowano mi tylko jeden rewolwer, pozostałe oddałem WICMANOWI i WARCHAŁOWSKIEMU. Werbowaniem nowych członków do organizacji nie zajmowałem się, ponieważ cały czas byłem zajęty łącznością.

Na początku marca 1940 roku przyjeżdżała z miasta Buczacza oskarżona KASOWSKA w celu skontaktowania się z naszą organizacją. Wraz z WEIDLEM rozmawialiśmy z KASOWSKĄ; przekazała nam [sprawozdania] o pracy organizacji rejonowej, poza tym prosiła, by przekazać przez nią dyrektywy dla rejonu. KASOWSKA mówiła, że w mieście Monasterzyska tworzy ona kontrrewolucyjną organizację i obecnie wybrała dla niej jako kierownika SUKOWSKIEGO Kazimierza. Czy SUKOWSKI był kierownikiem organizacji miasta Monasterzyska, trudno jest mi powiedzieć, ale razem z WEIDLEM na zapytanie SUKOWSKIEGO objaśniłem go, jak należy budować organizację, kogo do niej werbować. KASOWSKA miała przyjechać w połowie marca 1940 roku i przekazać [sprawozdanie] o wykonaniu naszych wskazówek, ale więcej jej nie widziałem ponieważ zostałem aresztowany.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony SAMBOR odpowiedział:

Jeszcze ucząc się w byłym polskim gimnazjum, zostałem wychowany w polskim duchu narodowym i nie mogłem sobie wyobrazić nic innego, [jak tylko to,] że wrogami polskiego narodu byli Ukraińcy. Dlatego na propozycję wstąpienia do kontrrewolucyjnej organizacji, przygotowującej walkę przeciwko Związkowi Sowieckiemu, jako polski patriota, od razu wyraziłem zgodę i wszystkie polecenia WUNDERLICHOWI wykonywałem dokładnie. Wcześniej KASOWSKA miała łączność z miastem Stanisławowem, w którym także istniała kontrrewolucyjna organizacja, a potem, [zajmując się] na polecenie „Emila” organizacjami miast Buczacze i Monasterzyska,

Я уточняю, что КОСОВСКАЯ лично со мною в городе Тарнополье встречалась два раза, а не один раз, как я показал выше. Первый раз наша встреча была в январе месяце 1940 года, при этой встрече присутствовал ВАЙДЕЛЬ, а второй раз я сам имел встречу с КОСОВСКОЙ в начале марта 1940 года. О наших разговорах с КОСОВСКОЙ я докладывал ВУНДЕРЛИХУ. ВУНДЕРЛИХ КОСОВСКУЮ лично принять не мог, так как находился в болезненном состоянии, и по поручению ВУНДЕРЛИХА я вел разговор с КОСОВСКОЙ.

Я помню, что в нашем разговоре в марте месяце об организации города Бучача и Монастержыске, КОСОВСКАЯ говорила, что там насчитывается около 50 человек – членов контрреволюционной организации, есть 7 револьверов, 20 гранат и около 2000 патронов для винтовок; насколько было правдиво заявление КОСОВСКОЙ, я подтвердить не могу. Как руководители Тарнопольской контрреволюционной организации мне известны: ВУНДЕРЛИХ, ВАЙДЕЛЬ, МАЗИЙ, КОСОВСКАЯ.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ЯНУШ ответил:

Показания, данные ВАЙДЕЛЕМ в части того, что еще в начале 1940 года он меня завербовал в контрреволюционную организацию, я подтверждаю. Однако я отрицаю то обстоятельство, что сам лично передавал для ВАЙДЕЛЯ списки на бывших военнослужащих польской армии. Эти списки передавал не я, а передавал БАТОР.

ЯКУБИКА, о котором говорил ВАЙДЕЛЬ, я не знал и никаких связей с ним не имел. На предварительном следствии я признал себя виновным в предъявленном мне обвинении, однако я не являлся руководителем повстанческой группы, которая состояла из бывших военнослужащих польской армии. Я только знал о том, что существует в Тарнопольской области контрреволюционная организация, об этом мне сообщил ВАЙДЕЛЬ при нашей встрече еще в январе месяце 1940 года.

Председательствующий оглашает л.д. 330–329, том 2.

Обвиняемый ЯНУШ данные им показания на предварительном следствии подтвердил полностью и ответил, что, действительно, он являлся членом организации, которая ставила своей задачей путем подготовки к вооруженному восстанию патриотически настроенных лиц из польского населения свергнуть советскую власть на территории Западных областей Украины. Об этом мне рассказывал ВАЙДЕЛЬ и для подготовки кадров ВАЙДЕЛЬ давал мне задания подбирать для организации новых лиц из числа бывших военнослужащих польской армии.

Я по заданию ВАЙДЕЛЯ передал ему список бывших военнослужащих польской армии на 36 человек. В этом списке были фамилии служивших ранее в 4-м пехотном полку бывшей польской армии.

powinna była obsługiwać obwód tarnopolski. Teraz uświadomiłem sobie wszystko i przyznaję, że postąpiłem niesłusznie.

Na pytania sądu oskarżony SAMBOR odpowiedział:

Już powiedziałem, że miałem trzy pistolety, z których dwa oddałem innym członkom organizacji, a jeden, ten który został skonfiskowany u mnie podczas rewizji, przechowywałem u siebie. Ulotek kontrrewolucyjnych nie rozpowszechniałem. Żadnych dyrektyw nasza organizacja nie dostawała od lwowskiego centrum. Wszystkie wskazówki dotyczące przygotowania do powstania zbrojnego i werbowania nowych członków do kontrrewolucyjnej organizacji otrzymywaliśmy nie na piśmie, a ustnie. Dla łączności z „Emilem” jeździłem do miasta Lwowa i Stanisławowa około 4 razy razem z WEIDLEM.

Precyzuję, że KASOWSKA spotkała się ze mną w mieście Tarnopolu dwa razy, a nie jeden, jak zeznałem wyżej. Po raz pierwszy spotkaliśmy się w styczniu 1940 roku w obecności WEIDLA, a po raz drugi na początku marca 1940 roku spotkałem się z KASOWSKĄ sam. O naszych rozmowach z KASOWSKĄ meldowałem WUNDERLICHOWI. WUNDERLICH nie mógł przyjąć KASOWSKIEJ osobiście, ponieważ był w niedyspozycji i na jego polecenie ja przeprowadziłem rozmowę z KASOWSKĄ.

Pamiętam, że podczas naszej rozmowy w marcu o organizacji miast Buczacz i Monasterzyska KASOWSKA mówiła mi, że liczebność tych organizacji wynosi około 50 osób – członków organizacji kontrrewolucyjnej; posiadają 7 rewolwerów, 20 granatów i około 2000 naboju do karabinów. Na ile meldunek KASOWSKIEJ był prawdziwy, nie mogę stwierdzić. Jako kierownicy tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej znani mi są: WUNDERLICH, WEIDEL, MAZIEJ, KASOWSKA.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony JANUSZ odpowiedział:

To co zeznał WEIDEL, że zwerbował mnie do kontrrewolucyjnej organizacji jeszcze na początku 1940 roku, podtrzymuję. Jednak zaprzeczam, że osobiście przekazywałem WEIDLOWI wykazy byłych żołnierzy Wojska Polskiego. Wykazy te przekazywałem nie ja, lecz BATOR.

JAKUBIKA, o którym mówił WEIDEL, nie znałem i żadnych kontaktów z nim nie miałem. W czasie śledztwa wstępnie przyznałem się do przedstawionego mi oskarżenia, jednak nie byłem kierownikiem grupy powstańczej złożonej z byłych żołnierzy Wojska Polskiego. Wiedziałem tylko, że w obwodzie tarnopolskim istnieje kontrrewolucyjna organizacja, o czym powiadomił mnie WEIDEL podczas naszego spotkania jeszcze w styczniu 1940 roku.

В список входили исключительно лица офицерского состава, которые в тот период еще проживали в городе Тарнополе. Я лично никого из перечисленных мною в списке не вербовал. В первых числах марта месяца, когда я был в костеле, мне один гражданин, которого вовсе я не знаю, передал лист бумаги; выйдя из костела, я прочел этот лист, на котором была написана листовка контрреволюционного содержания. В этой листовке говорилось о том, что польскому населению трудно приходится и необходимо собирать свои силы, так как в скором времени нам будет оказана помощь по восстановлению бывшего польского государства в его прежних границах. Эта помощь нам должна была быть оказана правительствами Англии и Франции.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ЯНУШ ответил:

Первая встреча у меня с ВАЙДЕЛЕМ произошла в начале января 1940 года, а второй раз я встречался с ним в феврале месяце 1940 года. Я себя считаю членом организации не с января месяца, а с февраля месяца, так как при нашей второй встрече ВАЙДЕЛЬ мне более подробно рассказал об организации и ее задачах, и тогда же я от ВАЙДЕЛЯ получил задание подготовить список из бывших офицеров польской армии. Я это задание выполнил и список в зашифрованном виде передал ВАЙДЕЛЮ. Помимо меня ВАЙДЕЛЮ список на бывших военнослужащих польской армии передавал и БАТОР, имя его я не знаю. Но только не этот БАТОР, который находится на скамье подсудимых. Я не присутствовал ни на одном собрании контрреволюционной организации и не считаю себя руководителем Тарнопольского центра.

ЯКУБИКА я хорошо знал, так как вместе с ним служил в польской армии. В декабре месяце 1939 года я встречался с ЯКУБИКОМ. У нас происходил разговор только на бытовые темы. Других разговоров у нас не было.

На вопросы суда обвиняемый ЯНУШ ответил:

БАТОРА, как я уже сказал, знаю по совместной с ним службе в бывшей польской армии. Принадлежал ли он к организации, я сказать не могу. При первом нашем разговоре с ВАЙДЕЛЕМ, я своего согласия вступить в контрреволюционную организацию не давал, а затем уже только при второй встрече, которая была в феврале месяце 1940 года, я дал свое согласие.

На вопросы суда обвиняемый ВАЙДЕЛЬ ответил:

Я имел разговор я ЯНУШЕМ еще в начале января 1940 года и тогда же говорил ЯНУШУ о существовании контрреволюционной организации и о ее задачах. ЯНУШ был согласен с моим предложением вступить в организацию и готовить новые повстанческие кадры из бывших военнослужащих польской армии.

Przewodniczący ogłasza k.s. 330–329, tom 2.

Oskarżony JANUSZ w pełni podtrzymał to, co zeznał w toku śledztwa wstępnego i odpowiedział, że rzeczywiście był członkiem organizacji, której zadaniem było – poprzez przygotowanie patriotycznie nastawionych osób spośród ludności polskiej do zbrojnego powstania – obalenie władzy sowieckiej na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy. Opowiedział mi o tym WEIDEL, który w celu przygotowania kadr dawał mi zlecenia doboru nowych osób dla organizacji spośród byłych żołnierzy Wojska Polskiego.

Na polecenie WEIDLA przekazałem mu wykaz 36 byłych żołnierzy Wojska Polskiego. Na tej liście były nazwiska osób, które dawniej służyły w 4 pułku piechoty byłego Wojska Polskiego. Znalazły się na niej wyłącznie osoby ze składu oficerskiego, mieszkające jeszcze w tym okresie w mieście Tarnopolu. Osobiście nikogo z wymienionych na tej liście nie werbowałem. W pierwszych dniach marca, kiedy byłem w kościele, jakiś nieznany obywatel przekazał mi kartkę. Po wyjściu z kościoła przeczytałem tę kartkę, była to ulotka o kontrrewolucyjnej treści. W ulotce mówiło się o tym, że sytuacja ludności polskiej jest trudna i trzeba zbierać swoje siły, ponieważ wkrótce zostanie nam udzielona pomoc w przywróceniu byłego państwa polskiego w jego dawnych granicach. Pomocy tej miały nam udzielić rządy Anglii i Francji.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony JANUSZ odpowiedział:

Pierwsze spotkanie z WEIDLEM miałem na początku stycznia 1940 roku, a po raz drugi spotkałem się z nim w lutym 1940 roku. Uważam siebie za członka organizacji nie od stycznia, a od lutego, ponieważ podczas naszego drugiego spotkania WEIDEL bardziej szczegółowo opowiedział mi o organizacji i jej celach. Właśnie wtedy dostałem od WEIDLA zlecenie sporządzenia listy byłych oficerów Wojska Polskiego. Wykonałem to zlecenie i przekazałem WEIDLOWI wykaz w postaci szyfrogramu. Poza mną wykazy byłych żołnierzy Wojska Polskiego przekazywał WEIDLOWI również BATOR. Jak on ma na imię, nie wiem, lecz to nie ten BATOR, który znajduje się na ławie oskarżonych. Nie byłem obecny na żadnym zebraniu organizacji kontrrewolucyjnej i nie uważam siebie za kierownika tarnopolskiego centrum.

JAKUBIKA znałem dobrze, bowiem służyłem razem z nim w Wojsku Polskim. W grudniu 1939 roku spotykałem się z JAKUBIKIEM. Rozmowa nasza dotyczyła wyłącznie tematów życiowych. Innych rozmów nie prowadziliśmy.

Na pytania sądu oskarżony JANUSZ odpowiedział:

Председательствующий оглашает л.д. № 415, том 2.

Обвиняемый ЯНУШ полностью подтверждает протокол очной ставки, проведенной между ним и ВАЙДЕЛЕМ.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ЯНУШ ответил:

Для какой цели нужны были списки с бывшими военнослужащими польской армии, сказать я не могу, но по заданию ВАЙДЕЛЯ я эти списки подобрал и передал ВАЙДЕЛЮ.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемая КОСОВСКАЯ ответила:

До 1940 года я училась в городе Станиславе в педагогическом институте на 3-м курсе, а затем в конце года учебу бросила по причине того, что мне негде было жить в городе Станиславе и переехала на жительство в город Бучач, где проживали мои родители. Отец мой, как я уже сказала ранее, имеет мелкую торговлю разными бакалейными и галантерейными товарами. Проживая в городе Бучаче, я нигде не работала.

В начале марта месяца, встретившись со своим знакомым ВАРШИЛОВИЧЕМ³¹, я от последнего узнала, что со мною желает поговорить КВЯТКОВСКИЙ, бывший поручик польской армии, и когда встретилась я с КВЯТКОВСКИМ, то от последнего узнала о том, что на территории Западной Украины существует нелегальная организация, которая ставит своей задачей путем вооруженного восстания свергнуть советскую власть. Я дала свое согласие состоять в этой организации и тогда же от КВЯТКОВСКОГО получила задание работать по связи с руководством организации, подбирать новых членов организации. Для выполнения задания, полученного мною от КВЯТКОВСКОГО, я несколько раз выезжала для связи в город Станислав к ЗАМОЙСКОМУ, который являлся одним из руководителей Станиславской областной контрреволюционной организации.

Содержание передаваемых мною сведений я не знаю, так как они находились в опечатанном пакете, который я не имела права раскрывать. После того, когда ЗАМОЙСКИЙ сказал мне, что по указанию Львовского центра организация города Бучача должна входить в обслуживание Тарнопольской области, где также имеется руководство контрреволюционной повстанческой организации, ЗАМОЙСКИЙ мне сказал, что в Тарнополе я должна буду держать связь с САМБОРОМ Тадеушем и указал мне его адрес.

В начале марта месяца я приезжала в город Тарнополь и имела встречу с САМБОРОМ. При нашей встрече присутствовал также и ВАЙДЕЛЬ. Я информировала САМБОРА и ВАЙДЕЛЯ о положении дел в организации города Бучача. Кроме того, я им говорила, что

Jak już powiedziałem, znam BATORA ze wspólnej służby w byłym Wojsku Polskim. Nie mogę stwierdzić, że był on członkiem organizacji. Podczas naszej pierwszej rozmowy z WEIDLEM nie wyraziłem zgody na wstąpienie do kontrrewolucyjnej organizacji, zgodziłem się dopiero podczas naszego następnego spotkania w lutym 1940 roku.

Na pytanie sądu oskarżony WEIDEL odpowiedział:

Odbyłem rozmowę z JANUSZEM jeszcze na początku stycznia 1940 roku i wtedy też mówiłem mu o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej i o jej celach. JANUSZ przystał na moją propozycję wstąpienia do organizacji i przygotowania nowej kadry powstańczej spośród byłych żołnierzy Wojska Polskiego.

Przewodniczący ogłasza k.s. nr 415, tom 2.

Oskarżony JANUSZ w pełni podtrzymuje protokół swojej konfrontacji z WEIDLEM.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony JANUSZ odpowiedział:

Dla jakich celów były potrzebne wykazy byłych żołnierzy Wojska Polskiego, trudno mi powiedzieć, ale na zlecenie WEIDLA sporządziłem takie wykazy i przekazałem je WEIDLÓWI.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżona KASOWSKA odpowiedziała:

Do 1940 roku uczyłam się w [II Państwowym] Liceum Pedagogicznym w Stanisławowie, byłam na 3 roku, ale pod koniec roku porzuciłam naukę, ponieważ nie miałam gdzie mieszkać w mieście Stanisławowie i zamieszkałam na stałe w mieście Buczaczu, gdzie żyli moi rodzice. Mój ojciec, jak już powiedziałam wcześniej, zajmował się drobnym handlem bakaliarnymi i galanterią. Mieszkając w mieście Buczaczu, nigdzie nie pracowałam.

Na początku marca spotkałam mojego znajomego WARSZYLEWICZA³¹, który poinformował mnie, że chce ze mną porozmawiać KWIATKOWSKI, były porucznik Wojska Polskiego. W czasie spotkania z KWIATKOWSKIM dowiedziałam się od niego, że na terytorium Zachodniej Ukrainy istnieje nielegalna organizacja, która stawia sobie za cel obalenie władzy sowieckiej drogą powstania zbrojnego. Wyraziłam zgodę na wstąpienie do tej organizacji i wtedy też dostałam od KWIATKOWSKIEGO polecenie pracy w łączności z kierownictwem organizacji i werbowania nowych członków. W celu wykonania polecenia otrzymanego od KWIATKOWSKIEGO kilka razy wyjeżdżałam [w sprawach] łączności do miasta Stanisławowa do ZAMOJSKIEGO, który był jednym z kierowników stanisławowskiej obwodowej organizacji kontrrewolucyjnej.

по заданию КВЯТКОВСКОГО для того, чтобы создать организацию в городе Монастержыска я проводила беседу с учителем одной из школ города Монастержыска, СУКОВСКИМ, на которого необходимо было возложить руководство организацией. С СУКОВСКИМ я на протяжении 4-х раз встречалась, но он мне своего согласия не давал быть руководителем. СУКОВСКИЙ интересовался, как должна была строиться организация, и по этому вопросу от СУКОВСКОГО я привозила письмо, которое передавала САМБОРУ. Сейчас я точно содержания письма не помню.

На вопросы адвоката МИХНИК обвиняемая КОСОВСКАЯ ответила:

С ВАРШИЛОВИЧЕМ я знакома еще по совместной учебе в школе, мы с ним очень часто встречались. Между нами происходили разговоры о том, что плохо живется при советской власти польскому населению. От ВАРШИЛОВИЧА я также узнала, о чем ему говорил, якобы, КВЯТЕК, что в Станиславе и Бучаче есть польская националистическая организаци; я тогда изъявила свое согласие работать в этой организации, но мне ВАРШИЛОВИЧ сказал, что по этому вопросу со мною хочет поговорить КВЯТКОВСКИЙ, и уже в разговорах с КВЯТКОВСКИМ я изъявила согласие быть членом организации и работать по ее заданию.

Председательствующий оглашает л.д. 438–441, том 2.

Обвиняемая КОСОВСКАЯ полностью подтверждает свои показания, данные ею собственноручно, а также добавляет: с ВАЙДЕЛЕМ я встречалась два раза, а САМБОРА я встречала один раз; как ВАЙДЕЛЬ так и САМБОР интересовались, в каком положении находится организация города Бучача, спрашивали у меня, сколько организация имеет оружия, сколько имеется в организации членов. Все задания, которые я имела от КВЯТКОВСКОГО, я выполняла энергично и с большим желанием. Из сидящих на скамье подсудимых, как руководителей Тарнопольской контрреволюционной организации, я знаю САМБОРА и ВАЙДЕЛЯ.

Обвиняемого СУКОВСКОГО я пыталась по заданию КВЯТКОВСКОГО завербовать в качестве руководителя Монастержысской организации, но в разговоре со мною СУКОВСКИЙ своего согласия работать в контрреволюционной повстанческой организации мне не дал, а сказал, что он сам хорошо узнает положение об организации от руководителей, и затем только скажет свое мнение.

Председательствующий оглашает л.д. 357, том 2.

Обвиняемый ЯНУШ полностью подтверждает написанное им собственноручно письмо на имя начальника УНКВД гор. Тарнополя.

Treści przekazywanych przeze mnie danych nie znam, ponieważ znajdowały się one w zapieczętowanym pakiecie, do otworzenia którego nie miałam prawa. Potem ZAMOJSKI powiedział mi, że z polecenia lwowskiego centrum organizacja miasta Buczacza powinna [przynależeć] do obwodu tarnopolskiego, gdzie również jest kierownictwo kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. ZAMOJSKI powiedział mi też, że w Tarnopolu mam utrzymywać łączność z SAMBOREM Tadeuszem i podał mi jego adres.

Na początku marca przyjechałam do Tarnopola i odbyłam spotkanie z SAMBOREM. Na tym spotkaniu był również obecny WEIDEL. Poinformowałam SAMBORA i WEIDLA o stanie spraw organizacji miasta Buczacza. Poza tym mówiłam im, że z polecenia KWIATKOWSKIEGO, w celu utworzenia organizacji w mieście Monasterzyska, przeprowadziłam rozmowę z nauczycielem jednej ze szkół miasta Monasterzyska SUKOWSKIM, któremu można było powierzyć kierownictwo organizacji. Z SUKOWSKIM spotykałam się 4 razy, lecz on nie wyraził zgody, żeby zostać kierownikiem. SUKOWSKI interesował się, jak powinna być budowana organizacja i jego list dotyczący tego zagadnienia przekazałam SAMBOROWI. Teraz nie pamiętam dokładnie treści listu.

Na pytania adwokat MICHNIK oskarżona KASOWSKA odpowiedziała:

Znam WARSZYLEWICZA jeszcze ze szkoły, spotykaliśmy się bardzo często. Prowadziliśmy rozmowy o tym, jak źle żyje się Polakom za sowieckiej władzy. Od WARSZYLEWICZA dowiedziałam się również, o czym mu rzekomo mówił KWIATEK, a mianowicie, że w Stanisławowie i Buczaczu istnieje polska organizacja narodowa. Wyraziłam chęć pracy w tej organizacji, lecz WARSZYLEWICZ powiedział mi, że w tej sprawie chce porozmawiać ze mną KWIATKOWSKI. W rozmowach z KWIATKOWSKIM wyraziłam zgodę na zostanie członkiem organizacji i wykonywanie jej poleceń.

Przewodniczący ogłasza k.s. 438–441, tom 2.

Oskarżona KASOWSKA w pełni podtrzymuje swoje poprzednie własnoręczne zeznania oraz dodaje: z WEIDLEM spotykałam się dwa razy, a SAMBORA spotkałam jeden raz, wtedy gdy WEIDEL i SAMBOR interesowali się, w jakim stanie znajduje się organizacja miasta Buczacza. Pytali mnie, ile broni posiada organizacja, ilu członków należy do organizacji. Wszystkie polecenia otrzymane od KWIATKOWSKIEGO wykonywałam energicznie i z wielkim zaangażowaniem. Z siedzących na ławie oskarżonych znam jako kierowników tarnopolskiej kontrrewolucyjnej organizacji SAMBORA i WEIDLA.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ТЕЛЕЖИНСКИЙ ответил:

Я уже заявил, что никаких показаний давать не желаю, так как считаю, что на польской земле может быть правомочным только суд польского государства, а не Военный Трибунал. Больше показать ничего не имею.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый СУКОВСКИЙ ответил:

КОСОВСКУЮ я ранее не знал. Хорошо знает КОСОВСКУЮ моя жена, так как она раньше проживала в городе Бучаче и являлась подругой КОСОВСКОЙ. КОСОВСКАЯ несколько раз приезжала в город Бучач к моей жене и привозила нам разные продукты. Точно не помню, в феврале или в начале марта 1940 года, когда не было моей жены дома, КОСОВСКАЯ вела со мной разговор о том, что сейчас польские националисты организуются в одно целое для того, чтобы нанести удар советской власти и свергнуть существующий строй на территории Западных областей Украины и Белоруссии.

КОСОВСКАЯ предлагала мне возглавить контрреволюционную организацию в городе Монастержыске. Я на это своего согласия не дал, а написал с КОСОВСКОЙ письмо, которое она должна была передать руководящему ядру гор. Тарнополя. В письме я спрашивал, какие задачи стоят перед организацией, из кого нужно комплектовать организацию. Я просил, чтобы мне прислали схему построения организации, а также хотел знать, какие именно задачи ставила организация для борьбы против Советского Союза. Через несколько дней КОСОВСКАЯ привезла мне ответ на мое письмо, от кого был ответ, я не знаю, но тот ответ, который я получил, меня не удовлетворил и я КОСОВСКОЙ точно не сказал, желаю ли я возглавлять организацию.

Узнав о том, что организация является конспиративной, я вовсе просил КОСОВСКУЮ больше со мною по этому вопросу не говорить. Я считал, что эта организация не является политической организацией; являлось ли это моей ошибкой, сказать я не могу, ибо я вообще был далек от всяких политических вопросов. Я еще не знал политику советской власти, а этим сам не интересовался, ибо в польском государстве вопросами политики учителям запрещали заниматься, я и сам воспитывал учеников бывшей польской гимназии в духе польского национализма и преданности польскому государству.

Учителем я работаю с 1932 года, а до 1932 года я учился в педагогическом лицее города Варшавы. Будучи учителем и в советской школе, я также в своем преподавании отделял политику, ибо и до

Oskarżonego SUKOWSKIEGO próbowałam na zlecenie KWIATKOWSKIEGO zwerbować w charakterze kierownika monasterzyskiej organizacji, ale w rozmowie ze mną SUKOWSKI nie wyraził swojej zgody na pracę w kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej. Powiedział, że sam dokładnie się dowie o regulaminie organizacji od kierownictwa i dopiero wtedy powie mi swoje zdanie.

Przewodniczący ogłasza k.s. 357, tom 2.

Oskarżony JANUSZ w pełni podtrzymuje własnoręcznie napisane podanie do naczelnika UNKWD mias[ta] Tarnopola.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony TELEŻYŃSKI odpowiedział:

Oświadczyłem już, że żadnych zeznań składać nie chcę, ponieważ uważam, że na polskiej ziemi może być prawomocny tylko sąd państwa polskiego, a nie Trybunał Wojskowy. Więcej nie mam nic do powiedzenia.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony SUKOWSKI odpowiedział:

KASOWSKIEJ wcześniej nie znałem. Dobrze zna KASOWSKĄ moją żonę, ponieważ dawniej mieszkała w mieście Buczaczu i była koleżanką KASOWSKIEJ. KASOWSKA kilka razy przyjeżdżała do miasta Buczacza do mojej żony i przywoziła nam różne artykuły żywnościowe. Nie pamiętam dokładnie, w lutym bądź na początku marca 1940 roku, gdy mojej żony nie było w domu, KASOWSKA prowadziła ze mną rozmowę o tym, że teraz polscy patrioci jednoczą się po to, żeby zadać cios władzy sowieckiej i obalić ustrój istniejący na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi.

KASOWSKA proponowała mi, bym stanął na czele kontrrewolucyjnej organizacji w Monasterzyskach. Nie wyraziłem na to swojej zgody, a napisałem z KASOWSKĄ list, który miała ona przekazać czołówce organizacji w mieś[cie] Tarnopolu. W tym liście zwracałem się z zapytaniem o zadania organizacji, z kogo należy kompletować organizację. Prosiłem o przysłanie mi schematu struktury organizacyjnej oraz chciałem wiedzieć, jakie mianowicie zadania stawiała organizacja w związku z walką przeciwko Związkowi Sowieckiemu. Po kilku dniach KASOWSKA przywiozła mi odpowiedź na mój list. Od kogo była odpowiedź, nie wiem, lecz mnie nie zadowoliła. Dlatego też nie powiedziałem KASOWSKIEJ, czy zechcę stanąć na czele organizacji.

Dowiedziawszy się, że organizacja jest konspiracyjna, poprosiłem KASOWSKĄ, by więcej nie poruszała tej sprawy w rozmowach ze mną. Uważałem, że ta organizacja nie jest organizacją polityczną. Nie mogę stwierdzić, czy moja ocena była błędna czy nie, ponieważ w ogóle

настоящего времени я не мог понять существа совмещения в учебе политики советской власти.

На вопросы адвоката МИХНИК обвиняемый СУКОВСКИЙ ответил:

Я преподавал в польской школе города Монастержыска в 6, 7 и 8 классах литературу. КОСОВСКУЮ до 1940 года я не знал. Узнал ее только тогда, когда женился на ее подруге. КОСОВСКАЯ приезжала к нам из города Бучача несколько раз. Я признаю себя виновным в том, что знал от КОСОВСКОЙ о существовании организации; сам вступить в эту организацию согласия не давал, а также никому о наличии организации из представителей власти не донес. Я считал, что эта организация не является политической организацией, ибо я слабо разбираюсь в вопросах политики. Кроме того, я считал, что эта организация не имеет у себя базы и фундамента, и поэтому не дал своего согласия быть членом организации.

На вопросы суда обвиняемый СУКОВСКИЙ ответил:

Письмо, которое привозила мне КОСОВСКАЯ из города Тарнополья, было написано чернилами, кто писал это письмо, я сказать не могу, об этом мне также не говорила и КОСОВСКАЯ. Я имел желание видеть руководителя контрреволюционной областной организации, но этого мне не предоставилось возможным, так как в скором времени КОСОВСКАЯ была арестована, а больше никого из лиц, принадлежащих к контрреволюционной организации, я не знал. Я отрицаю показания САМБОРА в той части, где он говорит, что, якобы, я в своих письмах информировал повстанческий центр о положении дел в организации, этого я не делал, так как я еще никаких данных об организации не имел, я писал письмо, в котором обращался к повстанческой организации проинформировать меня подробно о значении, ее построении и методах борьбы против Советского Союза.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый САМБОР ответил:

Подтвердить, дал ли свое согласие быть членом организации СУКОВСКИЙ, я не могу, однако я лично писал СУКОВСКОМУ на его письмо ответ, в котором сообщал, как нужно проводить работу. Точно содержания письма сейчас припомнить я не могу.

В 22 часа 00 минут объявляется перерыв до 10 часов 16 октября 1940 г.

16-го октября 1940 года в 10.00 Председательствующий объявляет судебное заседание по делу ВАЙДЕЛЯ и других продолжающимся.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ЛЯНДА ответил:

Я признаю себя виновным в том, что состоял членом контрреволюционной молодежной организации, но не являлся ее руководителем. В организацию меня завербовал учащийся 10-го класса школы

byłem daleki od wszelkiego rodzaju kwestii politycznych. Jeszcze nie znałem polityki władzy sowieckiej i sam nie interesowałem się tym, ponieważ w państwie polskim zajmowanie się polityką przez nauczycieli było zakazane. Osobiście wychowywałem uczniów byłego polskiego gimnazjum w polskim duchu patriotycznym i wierności państwu polskiemu.

Pracuję jako nauczyciel od 1932 roku, a do 1932 roku uczyłem się w liceum pedagogicznym w mieście Warszawie. Będąc nauczycielem szkoły sowieckiej, w nauczaniu również byłem daleki od polityki, ponieważ do chwili obecnej nie mogę pojąć racji łączenia nauki z polityką władzy sowieckiej.

Na pytania adwokat MICHNIK oskarżony SUKOWSKI odpowiedział:

Wykładałem literaturę w 6, 7 i 8 klasach polskiej szkoły miasta Monasterzyska. Do 1940 roku KASOWSKIEJ nie znałem. Poznałem ją dopiero po tym, jak ożeniłem się z jej koleżanką. KASOWSKA przyjeżdżała do nas z miasta Buczacza kilka razy. Przyznaję się do tego, że wiedziałem od KASOWSKIEJ o istnieniu organizacji, sam nie wyraziłem zgody, by wstąpić do tej organizacji oraz nie powiadomiłem o jej istnieniu nikogo z przedstawicieli władzy. Uważałem, że ta organizacja nie jest organizacją polityczną, ponieważ słabo orientuję się w kwestiach politycznych. Poza tym uważałem, że w tej organizacji nie ma ani bazy, ani fundamentu i dlatego też nie wyraziłem swojej zgody na zostanie jej członkiem.

Na pytania sądu oskarżony SUKOWSKI odpowiedział:

List, który przywiozła mi KASOWSKA z miasta Tarnopola, był napisany atramentem. Kto napisał ten list, nie mogę powiedzieć. KASOWSKA również mi o tym nie mówiła. Chciałem spotkać się z kierownikiem obwodowej organizacji kontrewolucyjnej, ale tego nie można było zrealizować, bowiem wkrótce KASOWSKA została aresztowana, a nikogo więcej z należących do organizacji osób nie znałem. Zaprzeczam zeznaniom SAMBORA w tej części, w której mówi, że jakoby w swoich listach informowałem centrum powstańcze o stanie spraw w organizacji. Nie robiłem tego, bowiem żadnych danych o organizacji jeszcze nie miałem. Napisałem list, w którym zwracałem się do organizacji powstańczej z prośbą o dokładne poinformowanie mnie o znaczeniu organizacji, jej strukturze i metodach walki przeciwko Związkowi Sowieckiemu.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony SAMBOR odpowiedział:

Potwierdzić, że SUKOWSKI wyraził zgodę na zostanie członkiem organizacji nie mogę, jednak osobiście pisałem odpowiedź na jego list,

НОВАК Иван еще в декабре месяце 1939 года. НОВАК мне говорил, что организация, которая создается в школе, ставит своей задачей поддерживать польский дух и восстановить польское население против советской власти за восстановление бывшего польского государства. НОВАК дал мне задание проводить вербовку новых членов в организацию; выполняя задание НОВАКА, я завербовал в организацию ученика 10-го класса ЧАРНЕЦКОГО.

Никаких контрреволюционных листовок я не распространял. У меня были отобрааны при аресте несколько листовок, но это не является доказательством того, что я распространял контрреволюционные листовки, так как отобраанные у меня листовки говорят о том, что такого то числа в костеле будет проходить исповедь.

НОВАК мне говорил, что наша молодежная организация является нелегальной и основная ее задача проводить работу среди учащейся молодежи по поднятию польского духа. Кроме того, вовлечь молодежь, читать польскую литературу, посещать костел, этим самым преследовалась цель оторвать школьную молодежь от существующих в школе советских организаций.

По заданию НОВАКА мною был выработан шифр, этим шифром мы переписывались с НОВАКОМ, другому никому я шифра не давал. Никаких собраний с членами организации я не проводил. Из сидящих на скамье подсудимых, как лиц, принадлежащих к организации, я знаю: ЧАРНЕЦКОГО, БАТОРА Болеслава, РАУБА Генриха, АДАМОВСКОГО Станислава, ЯРСКОГО Адама, БРИЧКОВСКОГО, СЛИВИНСКОГО, ТЕЛЕЖИНСКОГО, МАЗИЯ Казимира. О том, что они являются членами организации мне известно от НОВАКА Яна, так как НОВАКУ по поручению НИЦПАНА³² я передавал список членов контрреволюционной организации из учащейся молодежи и в этом списке находились фамилии указанных выше обвиняемых. Я лично имел связь с НОВАКОМ, ЧАРНЕЦКИМ и НИЦПАНОМ.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый ЛЯНДА ответил:

Родился я 26 июля 1923 года, членом организации я состоял с декабря месяца 1939 года. Учился я в школе № 3 в 10-м классе. НОВАК также был учеником 10-го класса. В беседе со мною НОВАК говорил, что молодежная организация ставит своей задачей поднять традиции польского духа и оторвать молодежь от советских общественных организаций. НОВАК мне никакого задания собирать оружие не давал. Листовки мне давал НИЦПАН, они были на польском языке и в этих листовках, как я уже говорил, был назначен день молебна в костеле. Эти листовки я никому не давал. Когда вербовал я ЧАРНЕЦКОГО, я ему также говорил о том, что говорил мне НОВАК, и ЧАРНЕЦКОМУ

w którym powiadamiałem, jak należy prowadzić pracę. Dokładnie przypomnieć sobie treści tego listu teraz nie potrafię.

O godzinie 22 minut 00 zostaje ogłoszona przerwa do godziny 10, 16 października 1940 r.

16 października 1940 roku o 10.00 Przewodniczący ogłosił dalszy ciąg posiedzenia sądowego w sprawie WEIDLA i innych.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony LANDA odpowiedział:

Przyznaję się do winy, że byłem członkiem kontrrewolucyjnej organizacji młodzieżowej, ale nie byłem jej kierownikiem. Do organizacji zostałem zwerbowany jeszcze w grudniu 1939 roku przez ucznia 10 klasy szkoły NOWAKA Jana. NOWAK mówił mi, że tworzona w szkole organizacja uważa, iż jej zadaniem jest podtrzymanie polskiego ducha, poderwanie ludności polskiej do buntu przeciwko władzy sowieckiej o przywrócenie byłego państwa polskiego. NOWAK dał mi zadanie werbowania nowych członków do organizacji. Wykonując polecenie NOWAKA zwerbowałem do organizacji ucznia 10 klasy CZARNECKIEGO.

Nie rozpowszechniałem żadnych ulotek kontrrewolucyjnych. Podczas aresztowania odebrano mi kilka ulotek, lecz to nie stanowi dowodu, że rozpowszechniałem kontrrewolucyjne ulotki, bowiem odebrane mi ulotki mówią, że pewnego dnia w kościele odbędzie się spowiedź.

NOWAK mówił mi, że nasza organizacja młodzieżowa jest nielegalna i jej głównym zadaniem jest prowadzenie działalności mającej na celu wzmocnienie polskiego ducha wśród uczącej się młodzieży. [Należy] poza tym przyciągnąć młodzież, czytać literaturę polską, chodzić do kościoła, aby oderwać młodzież szkolną od istniejących w szkole organizacji sowieckich.

Na zlecenie NOWAKA opracowałem szyfr. Przy pomocy tego szyfru korespondowaliśmy z NOWAKIEM, nikomu więcej szyfru nie udostępniałem. Żadnych zebrań z członkami organizacji nie prowadziłem. Z siedzących na ławie oskarżonych znam jako należących do organizacji: CZARNECKIEGO, BATORA Bolesława, RAUBĘ Henryka, ADAMOWSKIEGO Stanisława, JARSKIEGO Adama, BRYCZKOWSKIEGO, ŚLIWIŃSKIEGO, TELEŻYŃSKIEGO, MAZIEJA Kazimierza. O tym, że są oni członkami organizacji dowiedziałem się od NOWAKA Jana, bowiem na zlecenie NICPONIA³² przekazywałem NOWAKOWI listę członków organizacji kontrrewolucyjnej wśród uczącej się młodzieży i na tej liście były nazwiska wyżej wymienionych oskarżonych. Osobiście kontaktowałem się z NOWAKIEM, CZARNECKIM i NICPONIEM.

я давал поручения в свою очередь подбирать новых лиц для вовлечения в организацию. Наш разговор с ЧАРНЕЦКИМ о существовании организации в школе проходил у меня на квартире. Никаких собраний наша организация не проводила.

Был у меня пистолет, который я забросил в ставок еще в октябре месяце 1939 года. У меня был найден шифр, это я изобрел сам, показывал его НИЦПАНУ, но НИЦПАН сказал, что мой шифр для нашей организации не подходит.

На вопросы суда обвиняемый ЛЯНДА ответил:

Виновным себя признаю в том, что я состоял членом контрреволюционной организации, но не был ее руководителем, как указано в обвинительном заключении. Я подтверждаю, что в моей квартире собиралась молодежь, но при этом никаких разговоров об организации у нас не было, а были чисто товарищеские беседы по вопросам учебы. Свои показания, данные на предварительном следствии я подтверждаю не полностью, так как, подписывая протоколы на предварительном следствии, на меня кричал следователь и требовал, чтобы я их подписывал, не внося в их содержание никаких изменений.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ЛЯНДА ответил:

Завербовал я ЧАРНЕЦКОГО в контрреволюционную организацию по заданию НОВАКА. ЧАРНЕЦКОГО я хорошо знал. ЧАРНЕЦКИЙ иногда в моем присутствии высказывал недовольство о существующем положении на территории Западных областей Украины. Я, ЧАРНЕЦКИЙ, НОВАК и другая молодежь очень часто ходили в костел, как при бывшем польском государстве, так и при советской власти, никто в этом нам не препятствовал. Для какой цели необходимо было проводить агитацию среди молодежи о том, чтобы они посещали костел, читали польскую литературу, я точно сказать не могу, но по заявлению НОВАКА, НИЦПАНА они говорили, что наша организация является нелегальной и ставит своей задачей отвлечь националистически настроенную польскую молодежь от советской общественности.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ЧАРНЕЦКИЙ ответил:

Я являлся учеником 10-го класса средней школы. Вместе со мною в одном классе учился и ЛЯНДА. Показания ЛЯНДА я подтверждаю. Я действительно был вовлечен в организацию ЛЯНДОЙ. ЛЯНДА на одной из перемен сказал мне, чтобы я пришел к нему на квартиру; я дал ему свое согласие и, придя на квартиру к ЛЯНДА, им был завербован в организацию. ЛЯНДА мне говорил, что наша организация является нелегальной, поэтому я не должен никому о ее существовании говорить. ЛЯНДА мне давал задания подбирать в организацию новых

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony LANDA odpowiedział:

Urodziłem się 26 lipca 1923 roku, członkiem organizacji zostałem w grudniu 1939 roku. Uczyłem się w 10 klasie szkoły nr 3. NOWAK także był uczniem 10 klasy. W rozmowie ze mną NOWAK oświadczył, że organizacja młodzieżowa uważa za swoje zadanie podźwignięcie tradycji polskiego ducha i oderwanie młodzieży od sowieckich organizacji społecznych. NOWAK żadnego zlecenia gromadzenia broni mi nie dawał. Ulotki wykonane w języku polskim dawał mi NICPOŃ. Jak już powiedziałem, zawierały one informację o dniu nabożeństwa w kościele. Ulotek tych nikomu nie dawałem. Gdy werbowałem CZARNECKIEGO, powiedziałem mu również to, o czym dowiedziałem się od NOWAKA. CZARNECKIEMU zleciłem z kolei dobieranie nowych osób w celu wciągnięcia ich do organizacji. Nasza rozmowa z CZARNECKIM o istniejącej w szkole organizacji odbywała się w moim mieszkaniu. Żadnych zebrań nasza organizacja nie przeprowadzała.

Posiadałem pistolet, który rzuciłem do stawu jeszcze w październiku 1939 roku. U mnie znaleziono opracowany przeze mnie szyfr, który pokazywałem NICPONIOWI, ale NICPOŃ powiedział, że mój szyfr nie nadaje się dla naszej organizacji.

Na pytania sądu oskarżony LANDA odpowiedział:

Przyznaję się, że byłem członkiem kontrrewolucyjnej organizacji, ale nie byłem jej kierownikiem, jak podano we wniosku oskarżającym. Potwierdzam, że w moim mieszkaniu zbierała się młodzież, ale przy tym żadnych rozmów na temat organizacji nie prowadziliśmy, były to czysto koleżeńskie rozmowy dotyczące problemów nauki. Swoje zeznania, złożone w czasie śledztwa wstępnego podtrzymuję nie do końca, ponieważ przy podpisywaniu tych protokołów śledczy krzyczał na mnie i domagał się ich podpisania, bez wnoszenia do nich żadnych poprawek.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony LANDA odpowiedział:

CZARNECKIEGO zwerbowałem do kontrrewolucyjnej organizacji na zlecenie NOWAKA. CZARNECKIEGO znałem dobrze. W mojej obecności CZARNECKI czasami wyrażał niezadowolenie z powodu sytuacji zaistniałej na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy. Z CZARNECKIM, NOWAKIEM i innymi młodymi ludźmi bardzo często chodziliśmy do kościoła, tak za czasów byłego państwa polskiego, jak i za władzy sowieckiej. Nikt nam w tym nie przeszkadzał. W jakim celu trzeba było prowadzić agitację wśród młodzieży za chodzeniem do kościoła, czytaniem literatury polskiej, nie potrafię powiedzieć, ale według NOWAKA i NICPONIA nasza organizacja była nielegalna i zadaniem jej było

учеников, но этого задания я не выполнил и никого в организацию не завербовал. Какие ставила задачи организация, ЛЯНДА мне не говорил, он только сказал, что наша организация должна добиваться от учащейся молодежи хождения в костел, поднятия польского патриотического духа. На счет оружия никаких разговоров у нас не было.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ЧАРНЕЦКИЙ ответил:

Разговор между мною и ЛЯНДОЙ о моем вступлении в организацию происходил в марте месяце 1940 года. Вначале я не хотел вступить в организацию, но затем после настойчивого требования со стороны ЛЯНДА я дал свое согласие. ЛЯНДА мне не говорил о том, что организация ставит своей задачей восстановить на бывшей территории Польши польское государство. Я хорошо знал о том, что советская власть не запрещала читать польскую литературу, говорить на польском языке, посещать костел. Исходя из этого, я не давал своего согласия при первоначальном разговоре вступить в организацию и доказывал ЛЯНДА, что незачем создавать организацию, которая проводила бы работу среди польской молодежи в целях посещения костела. Но ЛЯНДА доказал мне, что я был не прав, и после этого я дал согласие работать членом организации.

На вопросы суда обвиняемый ЧАРНЕЦКИЙ ответил:

На собраниях, проводимых на квартире у обвиняемого ЛЯНДА, я не присутствовал. Задания, полученные от ЛЯНДА, я не выполнил. Вначале я не понимал существа организации и поэтому легкомысленно отнесся к разговорам ЛЯНДА. Теперь я сознаю, что эта организация несовместима с политикой советской власти.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый БАТОР ответил:

В городе Тарнополе я проживаю на протяжении пяти лет. Отец мой работает на ж. д. станции города Тарнополя. В декабре месяце 1939 года я встретил на одной из улиц города ВАРХАЛОВСКОГО. ВАРХАЛОВСКОГО я знал, как бывшего ученика школы, с которым ранее также учился. При беседе я от ВАРХАЛОВСКОГО узнал, что в школе существует нелегальная молодежная организация. На предложение ВАРХАЛОВСКОГО принять участие в работе этой организации я дал свое согласие. После этого ВАРХАЛОВСКИЙ мне сказал, что мне необходимо среди учащейся молодежи, особенно поляков, проводить работу по вербовке новых членов организации. Я лично никого не завербовал и данные мною по этому вопросу показания на предварительном следствии я отрицаю. Организация, в которой я состоял, как мне сказал ВАРХАЛОВСКИЙ, называлась „Польская организация молодежи”³³. Эта организация ставила своей задачей втягивать польскую

odwrócenie patriotycznie nastawionej młodzieży polskiej od organizacji sowieckich.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony CZARNECKI odpowiedział:

Byłem uczniem 10 klasy szkoły średniej. W jednej klasie ze mną uczył się także LANDA. Zeznania LANDY podtrzymuję. Rzeczywiście zostałem wciągnięty do organizacji przez LANDE. Podczas jednej z przerw między lekcjami LANDA powiedział mi, żebym zaszedł do jego mieszkania. Zgodziłem się i po przyjeździe do mieszkania LANDY zostałem przez niego zwerbowany do organizacji. LANDA mówił mi, że nasza organizacja jest nielegalna i nie wolno mi nikomu powiedzieć o jej istnieniu. LANDA zlecił mi werbowanie do organizacji nowych uczniów, ale tego polecenia nie wykonałem i nikogo do organizacji nie zwerbowałem. LANDA nie mówił mi o celach organizacji, powiedział tylko, że nasza organizacja winna domagać się od uczącej się młodzieży uczęszczania do kościoła i umocnienia polskiego ducha patriotycznego. Na temat broni żadnych rozmów nie prowadziłem.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony CZARNECKI odpowiedział:

Rozmowa z LANDĄ na temat mojego wstąpienia do organizacji odbywała się w marcu 1940 roku. Na początku nie chciałem wstępować do organizacji, ale po uporczywym żądaniu LANDY wyraziłem swoją zgodę. LANDA nie mówił mi o tym, że organizacja stawia sobie za cel przywrócenie państwa polskiego na byłym terytorium Polski. Dobrze wiedziałem o tym, że władza sowiecka nie zakazuje czytania polskiej literatury, rozmawiania w języku polskim, chodzenia do kościoła. Mając to na uwadze, nie wyraziłem początkowo swojej zgody na wstąpienie do organizacji i usiłowałem udowodnić LANDZIE, że nie ma sensu tworzenie organizacji, która prowadziłaby robotę wśród młodzieży polskiej w celu zachęcania do chodzenia do kościoła. Ale LANDA udowodnił mi, że nie mam racji, po czym zgodziłem się zostać członkiem organizacji.

Na pytania sądu oskarżony CZARNECKI odpowiedział:

Na zebraniach przeprowadzonych w mieszkaniu oskarżonego LANDY nie byłem obecny. Otrzymanych od LANDY poleceń nie wykonałem. Na początku nie rozumiałem istoty organizacji i dlatego lekkomyślnie potraktowałem rozmowy z LANDĄ. Teraz zdaję sobie sprawę, że istnienie tej organizacji [było] niezgodne z polityką władzy sowieckiej.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony BATOR odpowiedział:

Mieszkam w mieście Tarnopolu od pięciu lat. Mój ojciec pracuje na stacji k[olejowej] miasta Tarnopola. W grudniu 1939 roku spotkałem na jednej

молодежь для посещения костела, чтения польской литературы, других задач мне ВАРХАЛОВСКИЙ не говорил.

Председательствующий оглашает л.д. 718–723, том 3.

Обвиняемый БАТОР заявил, что данные показания на предварительном следствии он полностью не подтверждает, так как подписал эти показания из-за боязни следователя, который на него кричал. Одновременно БАТОР подтвердил, что действительно он говорил по вопросу организации с ЛЯНДОЙ, НОВАКОМ, ФАРИНА и ТЕРЕХОМ³⁴, так как знал их как членов организации, и по заданию ВАРХАЛОВСКОГО нужно было убедиться, действительно ли ЛЯНДА, НОВАК, ФАРИНА и ТЕРЕХ являются преданными организации.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый БАТОР ответил:

Был у меня разговор в отношении организации и с РАУБА, но я считал, что РАУБА в организацию был завербован ранее не мной, а НОВАКОМ. Никаких нелегальных собраний с членами организации в своей квартире я не проводил. Показания, данные ФАРИНА на предварительном следствии, я подтверждаю.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый БАТОР ответил:

Я уже сказал суду, что был вовлечен в контрреволюционную организацию ВАРХАЛОВСКИМ, никаких собраний организации я не проводил. Как членов организации я знал ЛЯНДА, РАУБА.

На вопросы суда обвиняемый БАТОР ответил:

Я никого не вербовал в контрреволюционную организацию, а только вел разговор о существовании организации с ФАРИНА, РАУБА, ТЕРЕХОМ и другими. Во время очной ставки с ФАРИНА я говорил, что МАЗИЯ я не знаю, а знаю ВАРХАЛОВСКОГО. Я себя признаю виновным только в том, что состоял в организации, которая ставила своей задачей не свержение советской власти, как об этом мною указывалось на предварительном следствии, а наша организация ставила задачей среди польской молодежи проводить работу с тем, чтобы эта молодежь посещала костел, говорила на польском языке и поддерживала польский дух.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый РАУБА ответил:

Я родился 1-го сентября 1921 года. Отец мой раньше служил в бывшей польской полиции полицейским. Отца моего выслали за пределы Тарнопольской области уже при советской власти. Я учился в 10-м классе средней школы. В конце декабря месяца 1939 года я встретился с БАТОРОМ Болеславом у него на квартире, куда я приходил за книжкой, так как у БАТОРА была большая библиотека дома; когда я был на квартире БАТОРА, последний мне сказал, что в нашей школе существует Польская молодежная организация, задача

z ulic miasta WARCHAŁOWSKIEGO. Znałem WARCHAŁOWSKIEGO jeszcze ze szkoły, wcześniej uczyliśmy się razem. Podczas rozmowy z WARCHAŁOWSKIM dowiedziałem się, że w szkole istnieje nielegalna organizacja młodzieżowa. Na propozycję WARCHAŁOWSKIEGO mojego uczestnictwa w działalności tej organizacji wyraziłem zgodę. Potem WARCHAŁOWSKI powiedział mi, że mam prowadzić werbunek nowych członków organizacji wśród uczącej się młodzieży, szczególnie wśród Polaków. Osobiście nikogo nie zwerbowałem i zaprzeczam zeznaniu złożonemu przeze mnie w tej sprawie podczas wstępnego śledztwa. Organizacja, do której należałem, według WARCHAŁOWSKIEGO nosiła nazwę „Polska Organizacja Młodzieżowa”³³. Zadaniem organizacji tej było zachęcanie młodzieży polskiej do chodzenia do kościoła, czytania polskiej literatury. O innych zadaniach WARCHAŁOWSKI nic mi nie mówił.

Przewodniczący ogłasza k.s. 718–723, tom 3.

Oskarżony BATOR oświadczył, że on całkowicie nie podtrzymuje złożonych przez niego w czasie śledztwa wstępnego zeznań, ponieważ podpisywał je ze strachu przed śledczym, który krzyczał na niego. Jednocześnie BATOR potwierdził, że rzeczywiście rozmawiał w sprawie organizacji z LANDĄ, NOWAKIEM, FARYNĄ i TERECEM³⁴, ponieważ znał ich jako członków organizacji i na zlecenie WARCHAŁOWSKIEGO miał przekonać się, czy LANDA, NOWAK, FARYNA i TERECH są naprawdę oddani sprawie organizacji.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony BATOR odpowiedział:

Rozmawiałem na temat organizacji również z RAUBĄ, ale uważałem, że RAUBA został zwerbowany do organizacji wcześniej, nie przeze mnie, a przez NOWAKA. Żadnych nielegalnych zebrań z członkami organizacji w moim mieszkaniu nie przeprowadzałem. Zeznania, złożone przez FARYNĘ w czasie śledztwa wstępnego, podtrzymuję.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony BATOR odpowiedział:

Już zeznałem przed sądem, że zostałem wciągnięty do organizacji kontrrewolucyjnej przez WARCHAŁOWSKIEGO, żadnych zebrań organizacji nie przeprowadzałem. Jako członków organizacji znałem LANDE [i] RAUBĘ.

Na pytania sądu oskarżony BATOR odpowiedział:

Nikogo do organizacji kontrrewolucyjnej nie werbowałem, tylko przeprowadziłem rozmowę o istnieniu organizacji z FARYNĄ, RAUBĄ, TERECEM i innymi. Podczas konfrontacji z FARYNĄ powiedziałem, że nie znam MAZIEJA, ale znam WARCHAŁOWSKIEGO. Przyznaję się

организации – поддерживать польский дух, не прекращать посещения польского костела и вести разговоры на польском языке. Я своего согласия быть членом организации не дал и поэтому признаю себя виновным только в том, что я знал о существовании организации, но об этом представителям власти не донес. Оружие, которое было изъято у меня при обыске, мне передала жена коменданта бывшей польской полиции; это оружие я не сдавал органам советской власти, а хранил его спрятанным в селе. Никакого задания от БАТОРА я не получал как по сбору оружия, так и по вербовке в организацию.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый БАТОР ответил:

Я не вербовал в организацию РАУБА, а разговор о существовании организации у нас происходил с ним у меня на квартире. Заданий приобретать оружие я сам не имел и об этом РАУБА ничего не говорил.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый РАУБА ответил:

Показания, данные обвиняемым БАТОРОМ, я подтверждаю. БАТОР мне не говорил, что он является членом контрреволюционной организации, а сказал, что он состоит в организации, которая ставит своей задачей поддерживать традиции польского духа. Оружия органам советской власти я не сдавал потому, что не знал, есть ли такое распоряжение, однако это оружие я старался запрятать. Для какой цели, объяснить этого сейчас не могу. О том, что у меня есть оружие, я сам рассказал во время предварительного следствия.

На вопросы суда обвиняемый РАУБА ответил:

Так как указано в протоколах предварительного следствия, виновным себя я не признаю, ибо, я не читая, подписывал все протоколы. Следователь не угрожал мне, а я просто сам, боясь его, подписал протоколы. Я признаю виновным себя только в том, что знал от БАТОРА при нашем разговоре о существовании организации, но об этом никому из представителей власти не донес. Я себя не считаю враждебно настроенным против Советской власти, хотя мой отец органами советской власти репрессирован.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый СЛИВИНСКИЙ ответил:

Я учился в 3-й средней школе в 10-м классе. С ноября месяца 1939 года я являлся членом националистической польской организации, существовавшей в школе. В эту организацию я был завербован НИЦПАНОМ. НИЦПАН мне говорил, что все поляки должны объединиться в подпольную организацию и вести борьбу за восстановление бывшего польского государства. Будучи националистически настроенным, я дал свое согласие состоять в организации и в целях конспирации НИЦПАН дал мне 710-й номер и предупредил, что я буду работать в дальнейшем

wyłącznie do winy, że należałem do organizacji, która stawiała sobie za cel nie obalenie władzy sowieckiej, jak mówiłem podczas wstępnego śledztwa, a prowadzenie działalności wśród młodzieży polskiej, żeby młodzież ta chodziła do kościoła, rozmawiała po polsku i podtrzymywała polskiego ducha.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony RAUBA odpowiedział:

Urodziłem się 1 września 1921 roku. Mój ojciec służył w byłej policji polskiej jako policjant. Został zesłany poza granice obwodu tarnopolskiego już za władzy sowieckiej. Uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej. W końcu grudnia 1939 roku spotkałem się z BATOREM Bolesławem w jego mieszkaniu. Przyszedłem tam, żeby pożyczyć książkę, ponieważ u BATORA w domu była wielka biblioteka. Gdy byłem w mieszkaniu BATORA, powiedział mi on, że w naszej szkole istnieje Polska Organizacja Młodzieżowa. Zadaniem organizacji jest podtrzymanie polskiego ducha, nie zaprzestawanie chodzenia do polskiego kościoła i prowadzenie rozmów w języku polskim. Swojej zgody na zostanie członkiem organizacji nie dawałem, dlatego przyznaję się do winy tylko o tyle, że wiedziałem o istnieniu organizacji, ale nie doniosłem o tym przedstawicielom władzy. Skonfiskowaną u mnie podczas rewizji broń przekazała mi żona komendanta byłej policji polskiej. Nie oddawałem tej broni organom władzy sowieckiej, a przechowywałem ją w schowku na wsi. Żadnych zleceń od BATORA nie dostawałem, zarówno co do gromadzenia broni, jak też werbowania nowych członków organizacji.

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony BATOR odpowiedział:

Nie werbowałem do organizacji RAUBY, a rozmowę na temat istnienia organizacji odbyliśmy w moim mieszkaniu. Zlecenia nabywania broni nie dostawałem i RAUBA nic mi o tym nie mówił.

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony RAUBA odpowiedział:

Zeznania złożone przez oskarżonego BATORA podtrzymuję. BATOR nie mówił mi, że jest członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, a oświadczył, że należy do organizacji, która stawia sobie za zadanie podtrzymanie tradycji polskiego ducha. Broni organom władzy sowieckiej nie oddawałem dlatego, że nie wiedziałem, czy w tej sprawie jest stosowne zarządzenie. Jednakże starałem się tę broń schować. W jakim celu, wytłumaczyć teraz nie potrafię. O tym, że miałem w swoim posiadaniu broń, opowiedziałem sam podczas wstępnego śledztwa.

Na pytania sądu oskarżony RAUBA odpowiedział:

Nie przyznaję się do winy, jak przedstawiono to w protokołach ze wstępnego śledztwa, gdyż podpisywałem wszystkie protokoły nie czytając.

в организации под этим номером. НИЦПАН мне дал задание вербовать новых членов в организацию. Выполняя задание НИЦПАНА, я завербовал в организацию БРИЧКОВСКОГО, которому рассказал о задачах организации, и в свою очередь предупредил БРИЧКОВСКОГО никому не говорить о существовании организации.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый СЛИВИНСКИЙ ответил:

Я признал себя виновным в том, что являлся членом организации с ноября 1939 года как я уже говорил, наша организация ставила своей задачей восстановление польского государства при поддержке Англии и Франции. Как мне говорил НИЦПАН, Польша должна была быть восстановлена в ее прежних границах и врагами польского государства мы считали не только Советский Союз, но и Германию. Завербовал я в организацию только одного БРИЧКОВСКОГО. Оружия у меня не было.

На вопросы суда обвиняемый СЛИВИНСКИЙ ответил:

Отец мой при польском государстве работал адвокатом, а в настоящее время он работает бухгалтером артели „Червоный прапор”. О наличии в школе организации я знал от НИЦПАНА – ученика 10-го класса средней школы. Где сейчас находится НИЦПАН я сказать не могу. Кроме БРИЧКОВСКОГО в организацию я никого не вербовал. Я признаю, что НИЦПАН давал мне задания собирать сведения о размещении частей РККА, о вооружении; я один раз собрал такие данные и передал НИЦПАНУ, куда эти сведения дел НИЦПАН, я не знаю. Я признаю себя также виновным и в том, что вместе с БРИЧКОВСКИМ читал антисоветскую листовку. Эту листовку мне передал НИЦПАН. Листовка призывала польское население к объединению и поднятию польского духа. Кроме БРИЧКОВСКОГО я никому не давал листовку. Никакого оружия я у себя дома не хранил и сбором оружия не занимался.

Председательствующий оглашает л.д. 827–828, том 3.

Обвиняемый СЛИВИНСКИЙ подтверждает эти показания.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый БРИЧКОВСКИЙ ответил:

Показания обвиняемого СЛИВИНСКОГО я подтверждаю полностью. Действительно, я был завербован СЛИВИНСКИМ в контрреволюционную молодежную организацию в ноябре или в начале декабря 1939 года. СЛИВИНСКИЙ мне говорил, что эта организация имеет надежды при поддержке правительств Англии и Франции восстановить территорию бывшего польского государства. СЛИВИНСКИЙ мне говорил, что этого можно будет добиться не только путем вооруженного восстания, а и путем дипломатических переговоров со стороны Англии и Франции с Советским Союзом. Наша задача заключалась

Śledczy nie groził mi, po prostu bojąc się go, sam podpisywałem protokoły. Przyznaję się jedynie do winy, że wiedziałem od BATORA o istnieniu organizacji, ale nikomu z przedstawicieli organów władzy sowieckiej nie doniosłem. Nie uważam siebie za wrogo nastawionego do władzy sowieckiej, mimo że mój ojciec był represjonowany przez organy władzy sowieckiej.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony ŚLIWIŃSKI odpowiedział:

Uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej nr 3. Od listopada 1939 roku byłem członkiem istniejącej w szkole polskiej organizacji narodowej. Zostałem do niej zwerbowany przez NICPONIA. NICPOŃ mówił mi, że wszyscy Polacy powinni się zjednoczyć w organizacji podziemnej i prowadzić walkę o przywrócenie byłego państwa polskiego. Będąc patriotycznie nastawionym, wyraziłem swoją zgodę na przynależność do organizacji. W celu konspiracji NICPOŃ nadał mi nr 710 i uprzedził, że w przyszłości będę pracował w organizacji pod tym numerem. NICPOŃ zlecił mi werbowanie nowych członków do organizacji. Wykonując zlecenie NICPONIA, zwerbowałem do organizacji BRYCZKOWSKIEGO, któremu opowiedziałem o zadaniach organizacji i z kolei uprzedziłem go, żeby nikomu nie mówił o jej istnieniu.

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony ŚLIWIŃSKI odpowiedział:

Przyznaję się do winy, że od listopada 1939 roku byłem członkiem organizacji. Jak już mówiłem, nasza organizacja stawiała przed sobą zadanie przywrócenia państwa polskiego przy pomocy Anglii i Francji. Jak mówił mi NICPOŃ, Polska powinna być przywrócona w jej dawnych granicach. Za wrogów państwa polskiego uważaliśmy nie tylko Związek Sowiecki, ale również Niemcy. Zwerbowałem do organizacji tylko jednego BRYCZKOWSKIEGO. Broni nie posiadałem.

Na pytania sądu oskarżony ŚLIWIŃSKI odpowiedział:

W państwie polskim mój ojciec pracował jako adwokat, a obecnie jest księgowym w spółdzielni „Czerwony Sztandar”. O istnieniu organizacji w szkole wiedziałem od ucznia 10 klasy szkoły średniej NICPONIA. Gdzie teraz przebywa NICPOŃ, nie potrafię powiedzieć. Poza BRYCZKOWSKIM nikogo do organizacji nie werbowałem. Potwierdzam, że NICPOŃ dał mi polecenie zbierania danych o dyslokacji jednostek RKKA [i] o uzbrojeniu. Zebrałem takie dane jeden raz i przekazałem je NICPONIOWI, a gdzie on je podział, nie wiem. Przyznaję się również do winy, że razem z BRYCZKOWSKIM czytałem ulotkę antysowiecką. Tę ulotkę przekazał mi NICPOŃ. Ulotka wzywała ludność polską do zjednoczenia

в том, чтобы поддерживать польский дух. Я лично никаких заданий по вербовке не имел и никого в организацию не вербовал. Оружия у себя я не имел. Сбором оружия не занимался.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый БРИЧКОВСКИЙ ответил:

Вместе со СЛИВИНСКИМ мы читали контрреволюционную листовку, которую нам давал НИЦПАН, в этой листовке говорилось, что по окончании войны на западе произойдет восстание и будет восстановлено польское государство в его прежних границах, а наша задача молодежи заключалась вести подготовку для встречи польского правительства. Я себя признаю виновным и в том, что по заданию СЛИВИНСКОГО собирал сведения о расположении частей РККА и эти сведения передавал СЛИВИНСКОМУ. Отец мой репрессирован органами советской власти, где он сейчас находится, я не знаю.

На вопросы суда обвиняемый БРИЧКОВСКИЙ ответил:

Я признаю себя виновным, что принадлежал к организации, которая ставила задачей поднимать польский дух. Я сейчас понимаю, что наша организация, в которой я состоял, являлась нелегальной организацией; СЛИВИНСКИЙ мне говорил, чтобы я не принимал никакого участия в общественных организациях, существующих при школе. Эти его указания я выполнял. Никого в организацию я не вербовал. Сам лично вступил в организацию потому, что я, как поляк, должен был хранить традиции польского государства. Никаких разговоров среди учащихся о выступлении против советской власти я не говорил.

Я хотел завербовать в организацию ДРОЗДОВСКОГО³⁵, но этого мне не удалось.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ЯРСКИЙ ответил:

Я учился в 10-м классе средней школы, знал хорошо ученика этой же школы НИЦПАНА; в разговоре со мною НИЦПАН посвятил меня в то, что в нашей школе существует нелегальная организация, задачи этой организации поддерживать польский дух и защищать интересы поляков. Кроме того, мне НИЦПАН говорил, что ожидается в декабре месяце восстание украинского населения против поляков и поэтому нам нужно организовать и вести борьбу за защиту интересов Польши. Я дал НИЦПАНУ свое согласие вступить в организацию, после этого НИЦПАН дал мне поручение завербовать кого-либо из более преданных в нашу организацию. Задания НИЦПАНА я не выполнил, так как сказал, что никого не знаю и этим вопросом заниматься не буду. НИЦПАН мне также говорил, чтобы я достал для себя оружие. Этого задания я также не выполнил. В организацию я был вовлечен в ноябре месяце 1939 года.

i umocnienia polskiego ducha. Poza BRYCZKOWSKIM nikomu ulotki nie dawałem. Żadnej broni w swoim domu nie przechowywałem i gromadzeniem broni nie zajmowałem się.

Przewodniczący ogłasza k.s. 827–828, tom 3.

Oskarżony ŚLIWIŃSKI podtrzymuje te zeznania.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony BRYCZKOWSKI odpowiedział:

Zeznania oskarżonego ŚLIWIŃSKIEGO w pełni podtrzymuję. W rzeczywistości zostałem zwerbowany do kontrewolucyjnej organizacji młodzieżowej przez ŚLIWIŃSKIEGO w listopadzie lub na początku grudnia 1939 roku. ŚLIWIŃSKI mówił mi, że organizacja ta ma nadzieję przywrócić terytorium byłego państwa polskiego przy wsparciu rządów Anglii i Francji. ŚLIWIŃSKI powiadał też, że osiągnąć ten cel można nie tylko drogą powstania zbrojnego, ale również poprzez pertraktacje Anglii i Francji ze Związkiem Sowieckim. Zadanie nasze polegało na tym, żeby podtrzymywać polskiego ducha. Osobiście żadnych zleceń z [zakresu] werbunku nie dostawałem i nikogo do organizacji nie werbowałem. Broni nie posiadałem. Gromadzeniem broni nie zajmowałem się.

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony BRYCZKOWSKI odpowiedział:

Razem ze ŚLIWIŃSKIM czytaliśmy kontrewolucyjną ulotkę, którą dał nam NICPOŃ. W ulotce tej była mowa o tym, że po zakończeniu wojny na zachodzie wybuchnie powstanie i zostanie przywrócone państwo polskie w jego dawnych granicach. Zadanie młodzieży polegało na przygotowaniu powitania rządu polskiego. Przyznaję się do winy, że na zlecenie ŚLIWIŃSKIEGO zbierałem dane o dyslokacji jednostek RKKA i przekazywałem je ŚLIWIŃSKIEMU. Mój ojciec był represjonowany przez organy władzy sowieckiej, gdzie przebywa obecnie, nie wiem.

Na pytania sądu oskarżony BRYCZKOWSKI odpowiedział:

Przyznaję się do winy, że należałem do organizacji, która stawiała sobie za cel umocnienie polskiego ducha. Teraz zdaję sobie sprawę, że nasza organizacja, do której należałem, była organizacją nielegalną. ŚLIWIŃSKI mówił mi, żebym nie brał żadnego udziału w organizacjach społecznych istniejących w szkole. Tę jego wskazówkę wykonałem. Nikogo do organizacji nie zwerbowałem. Osobiście wstąpiłem do organizacji dlatego, że jako Polak powinienem pielęgnować tradycje państwa polskiego. Żadnych rozmów z uczniami na temat wystąpienia przeciwko władzy sowieckiej nie prowadziłem.

Chciałem zwerbować do organizacji DROZDOWSKIEGO³⁵, ale to mi się nie udało.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый ЯРСКИЙ ответил:

Я себя признаю виновным в том, что состоял в контрреволюционной организации с ноября месяца 1939 года. С НИЦПАНОМ я встречался несколько раз и он спрашивал меня, согласен ли я быть членом этой организации, и после того, когда я дал на это свое согласие, НИЦПАН давал мне задание проводить вербовку в организацию, но этого я не выполнил. БРИЧКОВСКОГО и других, сидящих на скамье подсудимых из числа учащихся средней школы, я знаю как учеников школы, а не как членов контрреволюционной организации. Кроме НИЦПАНА из организации я никого не знал.

На вопросы суда обвиняемый ЯРСКИЙ ответил:

Я говорил на предварительном следствии неверно о том, что я завербовал учеников 10-го класса ГИСЛЕРА и ЗАМАНОВСКОГО; это является вымыслом с моей стороны.

На вопросы суда обвиняемый ЛЯНДА ответил:

Я знаю [о] ЯРСКОМ, что он состоял в организации из списка, который я передавал НОВАКУ от ТЕРЕХА.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый МАГА ответил:

Я себя не признаю виновным в том, что состоял членом контрреволюционной организации. На предварительном следствии я признавал себя виновным и заявлял, что в организацию я был завербован учеником 10-го класса СОЛЯРСКИМ³⁶, однако это является оговором с моей стороны; я знал от СОЛЯРСКОГО, что существует нелегальная организация в школе, но своего согласия быть членом этой организации я не давал. Меня следователь своим криком запугал и поэтому я подписал протокол, составленный им, не зная его содержания.

На вопросы адвоката РЕЛИНА обвиняемый МАГА ответил:

Разговор с СОЛЯРСКИМ о наличии в школе контрреволюционной организации у нас происходил всего лишь один раз. Я тогда СОЛЯРСКОМУ сказал, что в эту организацию вступать не желаю. Виновным я себя признаю только в том, что знал от СОЛЯРСКОГО о существовании к-р организации, но никому об этом из представителей власти не донес.

На вопросы суда обвиняемый МАГА ответил:

Как указано на л.д. 874 в протоколе предварительного следствия, я это не подтверждаю. Я СОЛЯРСКОМУ согласия состоять в организации не давал и на вопрос СОЛЯРСКОГО, есть ли у меня оружие, ответил, что никакого оружия у меня нет.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ЖИГА ответил:

В марте месяце 1940 года возвращался я вечером из школы домой. На улице меня встретил ученик 10-го класса РЕМБЕШ. РЕМБЕШ

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony JARSKI odpowiedział:

Uczyłem się w 10 klasie szkoły średniej. Dobrze znałem ucznia tej samej szkoły NICPONIA. W rozmowie NICPOŃ wtajemniczył mnie, że w naszej szkole istnieje nielegalna organizacja, której zadanie polegało na podtrzymaniu polskiego ducha i obronie interesów Polaków. Poza tym NICPOŃ mówił mi, że w grudniu należy się spodziewać powstania ludności ukraińskiej przeciwko Polakom i dlatego trzeba zorganizować się i prowadzić walkę w obronie interesów Polski. Dałem NICPONIOWI zgodę na wstąpienie do organizacji, po czym NICPOŃ wydał mi polecenie zwerbowania do organizacji kogoś spośród bardziej wiernych sprawie. Polecenia NICPONIA nie wykonałem. Powiedziałem mu, że nikogo nie znam i tą sprawą zajmować się nie będę. NICPOŃ mówił mi także, żebym zdobył dla siebie broń. Tego polecenia również nie wykonałem. Do organizacji zostałem wciągnięty w listopadzie 1939 roku.

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony JARSKI odpowiedział:

Przyznaję się do winy, że należałem do organizacji kontrrewolucyjnej od listopada 1939 roku. Z NICPONIEM spotkałem się kilka razy. Pytał mnie, czy zgadzam się zostać członkiem tej organizacji. Kiedy wyraziłem zgodę, NICPOŃ polecił mi prowadzenie werbunku do organizacji, ale tego polecenia nie wykonałem. BRYCZKOWSKIEGO i innych siedzących na ławie oskarżonych spośród uczącej się młodzieży znam jako uczniów szkoły średniej, ale nie jako członków organizacji kontrrewolucyjnej. Poza NICPONIEM nikogo więcej z organizacji nie znałem.

Na pytania sądu oskarżony JARSKI odpowiedział:

Podczas śledztwa wstępnego powiedziałem nieprawdę, że zwerbowałem uczniów 10 klasy GISLERA i ZAMANOWSKIEGO; wymyśliłem to.

Na pytania sądu oskarżony LANDA odpowiedział:

O przynależności JARSKIEGO do organizacji dowiedziałem się z wyroku, który przekazywałem NOWAKOWI od TERECHA.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony MAGA odpowiedział:

Nie przyznaję się do winy, że byłem członkiem organizacji kontrrewolucyjnej. W czasie śledztwa wstępnego przyznawałem się do winy i oświadczyłem, że do organizacji zostałem zwerbowany przez ucznia 10 klasy SOLARSKIEGO³⁶, jednak było to oszczerstwem z mojej strony. Od SOLARSKIEGO wiedziałem o istnieniu nielegalnej organizacji w szkole, ale swojej zgody na członkostwo w tej organizacji nie wyraziłem. Śledczy zastraszył mnie swoim krzykiem. Dlatego podpisałem sporządzony przez niego protokół, nie znając jego treści.

вначале спросил, как я живу, чем занимаюсь вечерами и затем уже рассказал, что в школе существует польская нелегальная молодежная организация. Эта организация проводит работу среди учеников с тем, чтобы они ходили в костел, говорили на польском языке, читали польские книжки, так как советская власть уже в Стрые закрыла костел, а задача организации поддержать польский дух и воспрепятствовать закрытию костела. Я своего согласия вступить в организацию РЕМБЕШУ не дал и никому о наших разговорах не говорил, в чем и признаю себя виновным. Наши разговоры с РЕМБЕШЕМ проходили в конце марта месяца 1940 года.

На вопросы адвоката МИХНИК обвиняемый ЖИГА ответил:

Я утверждаю, что я не дал согласия РЕМБЕШУ быть членом организации, протокол предварительного следствия я подписал только потому, что не понял его существа. Я следователю заявлял, что я РЕМБЕШУ не давал согласия работать в организации. ТЕРЕХА я знаю как ученика средней школы, а не как участника организации.

Председательствующий оглашает л.д. 910, том 4.

Обвиняемый ЖИГА ответил, что показания, данные ТЕРЕХОМ он не подтверждает. Виновным себя я не признаю в том, что состоял в организации, об этом я говорил и на предварительном следствии.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый БАЛИЦКИЙ ответил:

Еще в декабре месяце 1939 года ФАРИНА, тоже учащийся средней школы, говорил мне, что в школе существует организация польской молодежи; являлась ли эта организация тайной или легальной, я не знал, так как я сразу заявил ФАРИНА, что не хочу больше по этому вопросу вести с ним разговор. Меня товарищи по школе предупредили, что с ФАРИНА нельзя вести никаких разговоров, из чего они исходили, мне это неизвестно. Следователю я давал ложные показания о том, что я был завербован в организацию только потому, чтобы скорее окончилось следствие. Я был болен, когда происходила очная ставка между мною и ФАРИНА, я подтвердил показания ФАРИНА, что состоял в организации, но в самом же деле это неверно, сейчас я говорю правду.

На вопросы адвоката МИХНИК обвиняемый БАЛИЦКИЙ ответил:

Я боялся ФАРИНА и поэтому в его присутствии, признавая его показания во время очной ставки, клеветал на себя. СОЛЯРСКОГО я знаю еще при польском государстве, он учился в лицее. Почему СОЛЯРСКИЙ давал показания о том, что я являюсь членом организации, я подтвердить не могу.

На вопросы суда обвиняемый БАЛИЦКИЙ ответил:

Na pytania adwokata RIELINA oskarżony MAGA odpowiedział:

Odbyłem tylko jedną rozmowę z SOLARSKIM o istniejącej w szkole organizacji kontrrewolucyjnej. Wtedy powiedziałem SOLARSKIEMU, że nie chcę wstępować do tej organizacji. Przyznaję się do winy, że wiedziałem od SOLARSKIEGO o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej, lecz nikomu z przedstawicieli władzy nie doniosłem.

Na pytania sądu oskarżony MAGA odpowiedział:

Tego, co podano w k.s. 874 protokołu ze śledztwa wstępnego, nie podtrzymuję. Nie dałem SOLARSKIEMU zgody na wstąpienie do organizacji, a na jego pytanie o posiadanie przeze mnie broni odpowiedziałem, że nie posiadam żadnej broni.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony ŻYGA odpowiedział:

W marcu 1940 roku wracałem wieczorem ze szkoły do domu. Na ulicy spotkał mnie uczeń 10 klasy REMBIESZ. Najpierw REMBIESZ spytał, jak mi się powodzi, co robię wieczorami, a dopiero potem opowiedział o istniejącej w szkole nielegalnej Polskiej Organizacji Młodzieżowej. Organizacja ta prowadzi działalność wśród uczniów, [zachęcając] by chodzili do kościoła, rozmawiali po polsku, czytali polskie książki. Ponieważ został już zamknięty kościół w Stryju przez władzę sowiecką, zadaniem organizacji jest podtrzymanie polskiego ducha i przeszkodzenie zamknięciu kościoła. Nie dałem REMBIESZOWI swojej zgody na wstąpienie do organizacji i o naszych rozmowach nikomu nie mówiłem, do tego właśnie się przyznaję. Moje rozmowy z REMBIESZEM odbyłem w końcu marca 1940 roku.

Na pytania adwokat MICHNIK oskarżony ŻYGA odpowiedział:

Stwierdzam, że nie dałem REMBIESZOWI zgody na członkostwo w organizacji. Protokół śledztwa wstępnego podpisałem tylko dlatego, że nie rozumiałem jego treści. Oświadczyłem śledczemu, że nie dałem REMBIESZOWI zgody na pracę w organizacji. TERECHA znam jako ucznia szkoły średniej, ale nie jako członka organizacji.

Przewodniczący ogłasza k.s. 910, tom 4.

Oskarżony ŻYGA odpowiedział, że nie podtrzymuje zeznań złożonych przez TERECHA. Nie przyznaję się do tego, że byłem członkiem organizacji, mówiłem o tym podczas śledztwa wstępnego.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony BALICKI odpowiedział:

Jeszcze w grudniu 1939 roku FARYNA, również uczeń szkoły średniej, mówił mi, że w szkole istnieje organizacja młodzieży polskiej. Jaka była ta organizacja, tajna czy legalna, nie wiedziałem, ponieważ od razu oświadczyłem FARYNIE, że nie chcę z nim więcej rozmawiać na ten temat.

Следователь не наносил мне никаких угроз, однако только для того, чтобы скорее было закончено следствие, я подписывал все протоколы предварительного следствия, но их я не подтверждаю. Оружия у меня не было. Никаких антисоветских листовок я не распространял. В августе месяце на предварительном следствии я подтвердил свои показания не потому, что был болен, а потому, что боялся следователя. Никого из сидящих на скамье подсудимых, как членов организации, я не знаю. Я признаю себя виновным только в том, что знал от ФАРИНА о существовании организации, но об этом никому не донес.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый ГЛОВАЧ ответил:

Ученик 10-го класса ФАРИНА, не помню точно, в каком именно месяце 1939 года, рассказал мне о том, что существует какая-то тайная организация в средней школе, что это за организация и какие ее задачи, мне ФАРИНА не говорил, так как я предупредил его по этому вопросу со мною разговоров не начинать. Я припоминаю, что ФАРИНА мне говорил также, что эта организация является тайной и готовит выступление против советской власти. Когда я узнал от ФАРИНА, что эта организация является тайной, я больше по этому с ним никаких разговоров не ^гпроводил^г. Наши разговоры с ФАРИНА происходили в ноябре месяце 1939 г. О том, что я являюсь членом организации, на предварительном следствии я показывал только потому, что боялся следователя.

На вопросы адвоката МИХНИК обвиняемый ГЛОВАЧ ответил:

Я не знал, что ФАРИНА является членом организации, никаких разговоров антисоветского характера против советской власти с ФАРИНА у меня не было. Когда только я услышал от ФАРИНА о существовании тайной контрреволюционной организации, я прекратил с ним всякие разговоры.

На вопросы суда обвиняемый ГЛОВАЧ ответил:

Я признаю себя виновным только в том, что знал от ФАРИНА о существовании организации, но об этом никому не донес.

Председательствующий оглашает л.д. 953, том 4.

Обвиняемый ГЛОВАЧ показания, данные ФАРИНА во время очной ставки отрицает, заявляя: на очной ставке я их подтвердил только потому, что боялся следователя и боялся ФАРИНА.

На вопросы Военного Прокурора обвиняемый АДАМОВСКИЙ ответил:

Я признал себя виновным только в том, что знал от НИЦПАНА в конце 1939 года о том, что в школе существует польская националистическая организация, в эту организацию НИЦПАН пытался завербовать меня, но я своего согласия на это не дал, и о существовании организации никому не донес.

Koledzy ze szkoły uprzedzili mnie, że z FARYNĄ nie wolno prowadzić żadnych rozmów. Na czym oni opierali się, nie jest mi wiadomo. Śledczemu złożyłem fałszywe zeznania, że zostałem zwerbowany tylko dlatego, żeby szybciej skończyło się śledztwo. Podczas konfrontacji z FARYNĄ byłem chory. Podtrzymałem zeznania FARYNY, że byłem członkiem organizacji, ale to nie było zgodne z prawdą; prawdę mówię teraz.

Na pytania adwokat MICHNIK oskarżony BALICKI odpowiedział:

Bałem się FARYNY i dlatego w jego obecności podtrzymałem zeznania złożone przezeń podczas konfrontacji; oczerniałem siebie. Znałem SOLARSKIEGO jeszcze z czasów państwa polskiego, był on uczniem liceum. Dlaczego SOLARSKI zeznawał, że jestem członkiem organizacji, nie potrafię powiedzieć.

Na pytania sądu oskarżony BALICKI odpowiedział:

Śledczy w ogóle mi nie groził. Wszystkie protokoły śledztwa wstępnego podpisywałem tylko dlatego, żeby się ono szybciej zakończyło, ale teraz im przeczę. Broni nie posiadałem. Żadnych ulotek antysowieckich nie rozpowszechniałem. W sierpniu w czasie poprzedniego śledztwa podtrzymałem swoje zeznania nie dlatego, że byłem chory, ale że bałem się śledczego. Nikogo z siedzących na ławie oskarżonych nie znam jako członków organizacji. Przyznaję się tylko do tego, że wiedziałem od FARYNY o istnieniu organizacji, ale nikomu o tym nie doniosłem.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony GŁOWACZ odpowiedział:

Nie pamiętam dokładnie, w którym miesiącu 1939 roku, uczeń 10 klasy FARYNA opowiedział mi o istnieniu jakiejś tajnej organizacji w średniej szkole. Co to za organizacja i jakie są jej zadania, FARYNA nie mówił, ponieważ prosiłem go, by nie zaczynał ze mną rozmów na ten temat. Przypominam sobie, że FARYNA mówił mi również, że jest to organizacja konspiracyjna i przygotowuje wystąpienie przeciwko władzy sowieckiej, dlatego też więcej żadnych rozmów na ten temat z nim nie^d prowadziłem^d. Nasze rozmowy z FARYNĄ odbywały się w listopadzie 1939 r. O tym, że jestem członkiem organizacji, zeznałem podczas wstępnego śledztwa tylko dlatego, że bałem się śledczego.

Na pytania adwokat MICHNIK oskarżony GŁOWACZ odpowiedział:

Nie wiedziałem, że FARYNA jest członkiem organizacji. Żadnych rozmów o charakterze antysowieckim z FARYNĄ nie prowadziłem. Jak tylko usłyszałem od FARYNY o istnieniu tajnej organizacji kontrewolucyjnej, zaprzestałem z nim jakichkolwiek rozmów.

Na pytania sądu oskarżony GŁOWACZ odpowiedział:

Przyznaję się, że wiedziałem od FARYNY o istnieniu organizacji i nikomu o tym nie doniosłem.

На вопросы адвоката МИХНИК обвиняемый АДАМОВСКИЙ ответил:

Мне не было известно о том, что организация, в которую вербовал меня НИЦПАН, является антигосударственной, сам я участия никакого в организации не принимал, о существовании организации не заявил органам власти потому, что мне было жалко товарищей. БАЛИЦКОГО и ЛЯНДА я знаю как учащихся школы, о том, что они являлись членами организации, я узнал только в тюрьме.

На вопросы суда обвиняемый АДАМОВСКИЙ ответил:

Показания ЛЯНДА, данные в отношении меня на предварительном следствии, я не подтверждаю. Я признавал и признаю себя виновным только в том, что знал о наличии организации, но об этом никому не донес. Больше добавить к своим показаниям я ничего не имею.

Военный Прокурор тов. САМОХИН предлагает ввиду ясности вопроса вызываемых по делу свидетелей не допрашивать.

Адвокаты МИХНИК, РЕЛИН и БЕЛОУСОВ с мнением Военного Прокурора согласны.

Обвиняемые также не возражают против высказанного мнения сторонами.

Военный Трибунал, совещаясь на месте, определили:

Ввиду ясности дела свидетелей ВЕНГЖИНОВСКОГО и ЯЦИКА не допрашивать.

В 20 часов 00 минут объявляется перерыв до 10 часов утра 17 октября 1940 года.

17 октября 1940 года в 10.00 судебное заседание объявляется продолжающимся.

На вопросы адвоката БЕЛОУСОВА обвиняемый ВУНДЕРЛИХ ответил:

На совещаниях, которые проводил я как руководитель организации, мы обсуждали вопрос о вооруженном восстании против советской власти, однако это мы понимали сделать не своими силами, а надеялись получить помощь извне, о чем я имел указания от „Эмиля”. Наша задача стояла вербовать молодежь в нашу организацию, но молодежи мы не должны были говорить о действительных целях нашей организации, а должны были молодежь воспитывать в патриотическом духе.

На вопросы суда обвиняемый ЛЯНДА ответил:

В списке, который я передавал НИЦПАНУ, как я уже сказал, значились как члены организации ЧАРНЕЦКИЙ, БАТОР, РАУБА, СЛИВИНСКИЙ, БРИЧКОВСКИЙ, ЯРСКИЙ и АДАМОВСКИЙ.

Przewodniczący ogłasza k.s. 953, tom 4.

Oskarżony GŁOWACZ zaprzecza zeznaniom złożonym przez FARYNĘ podczas ich konfrontacji i oświadcza: podczas konfrontacji podtrzymałem je tylko dlatego, że bałem się zarówno śledczego, jak i FARYNY.

Na pytania Prokuratora wojskowego oskarżony ADAMOWSKI odpowiedział:

Przyznałem się tylko do tego, że dowiedziałem się od NICPONIA pod koniec 1939 roku, iż w szkole istnieje polska organizacja patriotyczna. NICPONÓ próbował zwerbować mnie do tej organizacji, lecz nie wyraziłem na to zgody i o istnieniu organizacji nikomu nie doniosłem.

Na pytania adwokat MICHNIK oskarżony ADAMOWSKI odpowiedział:

Nie wiedziałem o tym, że organizacja do której werbował mnie NICPONÓ, jest antypaństwowa. Żadnego udziału w działalności organizacji nie brałem, a o jej istnieniu nie powiadomiłem organów władzy dlatego, że żał mi było kolegów. BALICKIEGO i LANDEĘ znałem jako uczniów szkoły. O tym że byli oni członkami organizacji, dowiedziałem się dopiero w więzieniu.

Na pytania sądu oskarżony ADAMOWSKI odpowiedział:

Dotyczących mnie zeznań LANDY, złożonych przez niego podczas wstępnego śledztwa, nie podtrzymuję. Przyznawałem się i przyznaję tylko do tego, że wiedziałem o istnieniu organizacji i nikomu o tym nie doniosłem. Nie mam więcej nic do dodania do swoich zeznań.

Ze względu na przejrzystość sprawy, Prokurator wojskowy tow. SAMOCHIN proponuje nie przesłuchiwać świadków wezwanych w sprawie.

Adwokaci MICHNIK, RIELIN i BIEŁOUSOW zgodzili się ze zdaniem Prokuratora wojskowego.

Oskarżeni również nie mają nic przeciwko wygłoszonemu przez strony zdania.

Trybunał Wojskowy, naradzając się na miejscu, orzekł:

Ze względu na przejrzystość sprawy nie przesłuchiwać świadków WĘGRZYNOWSKIEGO i JACYKA.

O godzinie 20 minut 00 zostaje ogłoszona przerwa do godziny 10 rano 17 października 1940 r.

17 października 1940 roku o 10.00 ogłasza się kontynuację posiedzenia sądowego.

Na pytania adwokata BIEŁOUSOWA oskarżony WUNDERLICH odpowiedział:

Na naradach, które przeprowadziłem jako kierownik organizacji, omawialiśmy kwestię powstania zbrojnego przeciwko władzy sowieckiej.

Я не могу утверждать, были ли в списке обвиняемые МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКИЙ и ГЛОВАЧ.

На вопросы защитника БЕЛОУСОВА обвиняемый ЯНУШ ответил:

Список на бывших военнослужащих польской армии передавал ВАЙДЕЛЮ я вместе с БАТОРОМ. Этот список зашифровал БАТОР, откуда у него был шифр, я не знаю.

На вопросы защитника МИХНИК обвиняемый ВУНДЕРЛИХ ответил:

Я знал как руководителей Тарнопольской контрреволюционной организации, помимо меня, САМБОРА, МАЗИЯ, ВАЙДЕЛЯ, ВАРХАЛОВСКОГО и ГРИЗЕЛЯКА; остальных, сидящих на скамье подсудимых, я не знал. Наша организация строилась, как я уже говорил, по пятеркам и поэтому никто из членов организации друг друга не знал. Наша организация не имела у себя никаких письменных директивных указаний, все передавалось в целях конспирации устно.

На вопросы суда обвиняемый ВУНДЕРЛИХ ответил:

О том, что ВАЙДЕЛЬ являлся агентом генерального штаба бывшей польской армии, я не знал. Изъятые при аресте у обвиняемого МАЗИЯ контрреволюционные листовки и программа СИКОРСКОГО, принадлежали не организации, а лично МАЗИЮ. Откуда он их достал, я не знаю.

На вопрос адвоката РЕЛИНА обвиняемый ЛЯНДА ответил:

Я вступил в организацию только потому, что меня в школе называли „москалем” потому, что моя мать русская. Чтобы доказать, что я не „москаль”, я вступил в контрреволюционную организацию и своей работой вел борьбу против советской власти.

Председательствующий выясняет стороны, чем они могут дополнить судебное следствие.

Военный Прокурор и адвокаты дополнить судебное следствие ничем не имеют.

Обвиняемый ВУНДЕРЛИХ, желая дополнить судебное следствие, заявил: принимая участие в работе контрреволюционной повстанческой организации я знал, о чем мне говорил „Эмиль”, что наша организация не одинока и ее поддерживает правительство Англии и Франции. Я хочу сказать суду, что наша организация была в целом не против советской власти, а только против отдельной части украинского населения, настроенного против польского населения. Поэтому мы и проводили работу по сколочиванию вокруг нашей организации националистически настроенной части из польского населения. Больше дополнить судебное следствие я ничем не имею.

Jednak planowaliśmy realizować je nie własnymi siłami, a liczyliśmy na pomoc z zewnątrz. Miałem taką instrukcję od „Emila”. Nasze zadanie polegało na werbowaniu do organizacji młodzieży, której nie mogliśmy ujawnić prawdziwych celów organizacji, a mieliśmy wychowywać ją w duchu patriotyzmu.

Na pytania sądu oskarżony LANDA odpowiedział:

Jak już powiedziałem, na przekazanej przeze mnie NICPONIOWI liście figurowali jako członkowie organizacji CZARNECKI, BATOR, RAUBA, ŚLIWIŃSKI, BRYCZKOWSKI, JARSKI i ADAMOWSKI.

Nie mogę potwierdzić, że na liście figurowali również MAGA, ŻYGA, BALICKI i GŁOWACZ.

Na pytania obrońcy BIEŁOUSOWA oskarżony JANUSZ odpowiedział:

Wykaz byłych żołnierzy Wojska Polskiego przekazaliśmy wraz z BATOREM WEIDLÓWI. Wykaz ten został zaszyfrowany przez BATORA, a skąd on miał szyfr, nie wiem.

Na pytania obrońcy MICHNIK oskarżony WUNDERLICH odpowiedział:

Wiem, że kierownikami tarnopolskiej kontrrewolucyjnej organizacji byli, poza mną, SAMBOR, MAZIEJ, WEIDEL, WARCHAŁOWSKI i GRYZŁAK. Pozostałe osoby siedzące na ławie oskarżonych nie były mi znane. Jak już mówiłem, nasza organizacja składała się z piątek, dlatego członkowie organizacji nie znali się wzajemnie. Nasza organizacja nie posiadała żadnych dyrektyw na piśmie; wymogi konspiracji [nakazywały, żeby] wszystko było przekazywane ustnie.

Na pytania sądu oskarżony WUNDERLICH odpowiedział:

O tym, że WEIDEL był agentem Sztabu Generalnego byłego Wojska Polskiego nie wiedziałem. Skonfiskowane oskarżonemu MAZIEJOWI podczas aresztowania kontrrewolucyjne ulotki i program SIKORSKIEGO nie należały do organizacji, a były własnością MAZIEJA. Skąd on je wziął, nie wiem.

Na pytanie adwokata RIELINA oskarżony LANDA odpowiedział:

Wstąpiłem do organizacji tylko dlatego, że w szkole nazywano mnie „moskalem”, ponieważ moja matka była Rosjanką. Wstąpiłem do organizacji kontrrewolucyjnej i poprzez swoją działalność w niej walczyłem przeciwko władzy sowieckiej, żeby udowodnić, że nie jestem „moskalem”.

Przewodniczący pyta strony, czy mogą uzupełnić śledztwo sądowe.

Prokurator wojskowy i adwokaci nie mają nic do uzupełnienia.

Oskarżony WUNDERLICH, pragnąc uzupełnić śledztwo sądowe, oświadczył: biorąc udział w robocie kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej wiedziałem od „Emila”, że nasza organizacja nie jest osamotniona,

Обвиняемые ВАЙДЕЛЬ, МАЗИЙ, САМБОР, ЯНУШ, КОСОВСКАЯ, ТЕЛЕЖИНСКИЙ, ЛЯНДА, ЧАРНЕЦКИЙ, БАТОР, РАУБА, СЛИВИНСКИЙ, БРИЧКОВСКИЙ, ЯРСКИЙ, МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКИЙ, ГЛОВАЧ, СУКОВСКИЙ и АДАМОВСКИЙ дополнить судебное следствие ничем не имеют.

Председательствующий объявляет судебное следствие законченным и Военный Трибунал переходит к заслушиванию прения сторон.

Слово представляется представителю государственного обвинения Старшему помощнику Военного Прокурора Военной Прокуратуры Армкавгруппы – Военному юристу 2 ранга тов. САМОХИНУ.

Анализируя свое выступление, Военный Прокурор указал, что предъявленные обвинения обвиняемым ВУНДЕРЛИХУ, ВАЙДЕЛЮ, МАЗИЮ, САМБОРУ, ЯНУШУ, КОСОВСКОЙ, ТЕЛЕЖИНСКОМУ, ЛЯНДА, ЧАРНЕЦКОМУ, БАТОРУ, РАУБА, СЛИВИНСКОМУ, БРИЧКОВСКОМУ, ЯРСКОМУ, СУКОВСКОМУ, АДАМОВСКОМУ по ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР вполне доказано, доказано также преступление ВАЙДЕЛЯ по ст. 54-6 ч. 1 УК УССР. Преступления СУКОВСКОГО и АДАМОВСКОГО также доказаны о том, что они знали о существовании организации, но об этом не донесли представителям власти. На судебном заседании не представилось возможным подтвердить преступления обвиняемых МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКОГО и ГЛОВАЧ по ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР, но их преступления по ст. 54-12 УК УССР вполне доказаны.

Я считаю, что Военный Трибунал согласится с моим мнением и вынесет высшую меру наказания по отношению руководящего ядра контрреволюционной повстанческой националистической организации. Остальные члены организации должны быть наказаны со всей строгостью советского закона. Активными деятелями контрреволюционной организации я считаю: ВАЙДЕЛЯ, ВУНДЕРЛИХА, МАЗИЯ, САМБОРА, ЯНУША, КОСОВСКУЮ, ЛЯНДА, БАТОРА и РАУБА.

В своей речи адвокат БЕЛОУСОВ указал, что он вполне разделяет мнение Военного Прокурора, так как контрреволюционная организация, представителями которой являются обвиняемые по данному делу, ставили своей задачей свергнуть советскую власть и восстановить на бывшей территории Польши капиталистический строй.

Переходя к вопросу о мере наказания, я прошу, чтобы Военный Трибунал при вынесении приговора обратил внимание на чистосердечное признание обвиняемых, их молодость.

ВУНДЕРЛИХА я прошу не лишать жизни, а избрать ему меру наказания в виде лишения свободы, ВАЙДЕЛЮ избрать меру наказания,

ponieważ posiada wsparcie rządów Anglii i Francji. Chcę zeznać przed sądem, że ogólnie rzecz biorąc, nasza organizacja nie była przeciwko władzy sowieckiej, lecz przeciwko pewnej części ludności ukraińskiej o antypolskim nastawieniu. Dlatego też prowadziliśmy działalność w celu zjednoczenia wokół naszej organizacji części patriotycznej ludności polskiej. Nie mam nic więcej do uzupełnienia.

Oskarżeni WEIDEL, MAZIEJ, SAMBOR, JANUSZ, KASOWSKA, TELEŻYŃSKI, LANDA, CZARNECKI, BATOR, RAUBA, ŚLIWIŃSKI, BRYCZKOWSKI, JARSKI, MAGA, ŻYGA, BALICKI, GŁOWACZ, SUKOWSKI i ADAMOWSKI nie mają nic do dodania.

Przewodniczący ogłasza śledztwo sądowe za zakończone i Trybunał Wojskowy przechodzi do wysłuchania wystąpień stron.

Udzielono głosu przedstawicielowi oskarżenia państwowego Starszemu pomocnikowi Prokuratora wojskowego Prokuratury Wojskowej Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii] – Prawnikowi wojskowemu 2 rangi tow. SAMOCHINOWI.

Przeprowadzając analizę, Prokurator wojskowy wyjaśnił, że wniesione przeciwko oskarżonym WUNDERLICHOWI, WEIDLÓWI, MAZIEJOWI, SAMBOROWI, JANUSZOWI, KASOWSKIEJ, TELEŻYŃSKIEMU, LANDZIE, CZARNECKIEMU, BATOROWI, RAUBIE, ŚLIWIŃSKIEMU, BRYCZKOWSKIEMU, JARSKIEMU, SUKOWSKIEMU i ADAMOWSKIEMU oskarżenia przewidziane art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS zostały w pełni udowodnione, zostało również udowodnione przestępstwo WEIDLA przewidziane art. 54-6 cz. 1 KK USRS. Zostało także udowodnione, że SUKOWSKI i ADAMOWSKI winni są tego, że wiedzieli o istnieniu organizacji, lecz nie donieśli o tym przedstawicielom władz. Na posiedzeniu sądowym nie było możliwości udowodnienia przestępstwa oskarżonych MAGI, ŻYGI, BALICKIEGO i GŁOWACZA z art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS, natomiast ich przestępstwa przewidziane art. 54-12 KK USRS zostały w pełni udowodnione.

Uważam, że Trybunał Wojskowy zgodzi się z moim wnioskiem i skazę kierownictwo kontrrewolucyjnej nacjonalistycznej organizacji powstańczej na najwyższy wymiar kary. Pozostali członkowie organizacji powinni być skazani z całą surowością prawa sowieckiego. Za aktywnych działaczy kontrrewolucyjnej organizacji uważam: WEIDLA, WUNDERLICHA, MAZIEJA, SAMBORA, JANUSZA, KASOWSKĄ, LANDE, BATORA i RAUBĘ.

W swojej mowie adwokat BIEŁOUSOW wyjaśnił, że w pełni podziela zdanie Prokuratora wojskowego, ponieważ kontrrewolucyjna organizacja, której przedstawicielami są oskarżeni w związku z daną sprawą,

которую найдет возможным Военный Трибунал. МАЗИЯ, САМБОРА и ЯНУША я прошу не лишать жизни.

Я считаю, что обвинение БАТОРА вполне доказано, однако я прошу принять во внимание заявление БАТОРА и не лишать его жизни.

В своей речи адвокат МИХНИК, переходя к вопросу доказательств, заявила, что большая часть ее подзащитных являются молодыми людьми, все они находились в стенах бывшей польской гимназии, которая воспитала в них дух польского патриотизма.

Обвиняемая КОСОВСКАЯ признала себя виновной и в силу этого я считаю и прошу Трибунал не лишать ее жизни.

Вполне правильно в своих выводах заявил Военный Прокурор, что обвинение СУКОВСКОГО, АДАМОВСКОГО, МАГА, ЖИГА и ГЛОВАЧ доказано только по ст. 54-12 УК УССР. Поэтому я прошу Военный Трибунал вынести по отношению их более мягкую меру наказания в виде лишения свободы.

В своей речи адвокат РЕЛИН указал:

Ярким выражением того, что бывшая польская гимназия воспитывала у учащейся молодежи патриотический дух преданности польскому государству, служит заявление обвиняемого ТЕЛЕЖИНСКОГО на судебном заседании о том, что он считает правомочным на польской земле только польский суд, а не советский суд. Заявление моих подзащитных ЛЯНДА, РАУБА, СЛИВИНСКОГО, БРИЧКОВСКОГО, ЯРСКОГО и ТЕЛЕЖИНСКОГО о том, что они состояли в тайной организации, которая ставила задачей поднять „польский дух”, а не являлась контрреволюционной организацией, не соответствует действительности. Все они хорошо знали, что эта организация является контрреволюционной организацией, перед которой стояли задачи путем подготовки к вооруженному восстанию при помощи Англии и Франции свергнуть советскую власть и восстановить капиталистический „строй” на территории Западных областей Украины и Белоруссии. Я считаю, что в их действии есть эвентуальный умысел и состав преступления по ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР вполне доказан.

Я только прошу Военный Трибунал при вынесении меры наказания учесть несовершеннолетие моих подзащитных и вынести по отношению них справедливый приговор.

Председательствующий представляет последнее слово обвиняемым:

1. В своем последнем слове обвиняемый ВУНДЕРЛИХ заявил: я признал свою вину, что являлся руководителем контрреволюционной организации на протяжении трех месяцев, эта организация успела собрать до 120 человек членов и некоторое вооружение; ясно – это количество людей и оружия было очень незначительным по отношению

stawiała sobie za cel obalenie władzy sowieckiej i przywrócenie na byłym terytorium Polski ustroju kapitalistycznego.

Przechodząc do zagadnienia wymiaru kary, proszę, żeby wydając wyrok Trybunał Wojskowy zwrócił uwagę na szczerze przyznanie się oskarżonych i na ich młody wiek.

Proszę nie pozbawiać życia WUNDERLICHĄ, a wyznaczyć mu karę pozbawienia wolności, WEIDŁOWI wymierzyć karę, jaką Trybunał Wojskowy uzna za stosowną. Proszę nie pozbawiać życia MAZIEJĄ, SAMBORA i JANUSZĄ.

Uważam, że oskarżenie BATORA zostało w pełni udowodnione, jednak proszę wziąć pod uwagę jego oświadczenie i nie pozbawiać go życia.

W swojej mowie adwokat MICHNIK, przechodząc do sprawy dowodów, oświadczyła, że większość jej klientów jest w młodym wieku. Wszyscy oni przebywali w murach byłego gimnazjum polskiego, które wpoilo w nich polskiego ducha patriotycznego.

Oskarżona KASOWSKA przyznała się do winy i z tego względu sędzę i proszę nie pozbawiać jej życia.

W swoich wywodach Prokurator wojskowy całkowicie słusznie oświadczył, że wniesione przeciwko SUKOWSKIEMU, ADAMOWSKIEMU, MADZE, ŻYDZE i GŁOWACZOWI oskarżenie zostało udowodnione tylko z art. 54-12 KK USRS. Dlatego proszę Trybunał Wojskowy o wydanie w stosunku do nich łagodniejszego wyroku w postaci pozbawienia wolności.

W swojej mowie adwokat RIELIN wyjaśnił:

Jaskrawym przykładem tego, że byłe gimnazjum polskie wpajało uczącej się młodzieży patriotycznego ducha wierności polskiemu państwu było oświadczenie oskarżonego TELEŻYŃSKIEGO na posiedzeniu sądowym, że w jego przekonaniu na ziemi polskiej jest prawomocny tylko sąd polski, a nie sowiecki. Oświadczenie moich klientów LANDY, RAUBY, ŚLIWIŃSKIEGO, BRYCZKOWSKIEGO, JARSKIEGO i TELEŻYŃSKIEGO o ich przynależności do tajnej organizacji, która stawiała sobie za cel umocnienie „polskiego ducha”, ale nie była organizacją kontrewolucyjną, nie odpowiada rzeczywistości. Wszyscy oni dobrze wiedzieli, że organizacja ta jest organizacją kontrewolucyjną, mającą na celu przygotowanie powstania zbrojnego, obalenie władzy sowieckiej przy pomocy Anglii i Francji i przywrócenie „ustroju” kapitalistycznego na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi. Uważam, że jest to postępowanie z premedytacją i że znamiona przestępstwa z art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS zostały w pełni udowodnione.

Proszę tylko Trybunał Wojskowy, by przy wydaniu wyroku uwzględnił niepełnoletniość moich klientów i o sprawiedliwy wyrok.

сил РККА. Задача нашей организации была подготовить людей до возвращения польского правительства и поддерживать польский дух. Я точно выполнял все задания и указания, получаемые от контрреволюционной организации города Львова. Наша контрреволюционная организация не сделала еще ничего злого для советской власти, прошу не лишать меня свободы, я буду в дальнейшем честно работать.

2. Обвиняемый ВАЙДЕЛЬ заявил: я как заместитель руководителя контрреволюционной Тарнопольской организации точно выполнял все задания Львовского центра. Кроме того, я был связан со штабом разведки бывшей польской армии и передавал им данные о РККА. Я не представлял, какую я смогу понести ответственность за свои преступления против советской власти. Прошу Военный Трибунал не лишать меня жизни.

3. Обвиняемый МАЗИЙ: по заданию ВУНДЕРЛИХА я собирал оружие для организации и хранил его, однако это оружие не являлось ценным, так как оно было неисправным. Я признаю, что совершил преступление, и прошу судить меня по всем строгостям советского закона.

4. Обвиняемый САМБОР: признаю себя виновным, будучи заражен в бывшей Польше духом польского национализма, я вступил в эту организацию и выполнял все ее задания. Прошу не лишать меня жизни.

5. Обвиняемый ЯНУШ: я состоял в организации, но не являлся ее руководителем. Больше ничего сказать не могу.

6. Обвиняемая КОСОВСКАЯ: я признаю себя виновной в том, что активно выполняла все задания контрреволюционной организации. Прошу не лишать меня жизни.

7. Обвиняемый ТЕЛЕЖИНСКИЙ в последнем слове ничего не сказал.

8. Обвиняемый СУКОВСКИЙ признал себя виновным и просит Военный Трибунал применить к нему высшую меру наказания [!].

9. Обвиняемый ЛЯНДА: когда вступал в организацию, мне было всего 16 лет. Прошу Военный Трибунал не наказывать меня строго.

10. Обвиняемый ЧАРНЕЦКИЙ: состоял в организации, все это признаю. Прошу Военный Трибунал не лишать меня жизни.

11. БАТОР: прошу Военный Трибунал не лишать меня жизни.

12. Обвиняемый РАУБА: я являлся членом организации, но никого в организацию не вербовал.

13. Обвиняемый СЛИВИНСКИЙ признал себя виновным. Просит Военный Трибунал строго не наказывать.

Przewodniczący udziela oskarżonym ostatniego słowa:

1. W swoim ostatnim słowie oskarżony WUNDERLICH oświadczył: przyznałem się do winy, że byłem kierownikiem kontrrewolucyjnej organizacji przez trzy miesiące. Organizacja zdążyła zgromadzić prawie 120 członków i jakąś broń. Rzecz jasna, że ta ilość ludzi i broni była znikoma w porównaniu z potęgą RKKK. Zadaniem naszej organizacji było przygotowanie ludzi do powrotu polskiego rządu i podtrzymanie polskiego ducha. Dokładnie wykonywałem wszystkie polecenia i wytyczne otrzymywane z kontrrewolucyjnej organizacji miasta Lwowa. Nasza organizacja nie uczyniła jeszcze nic złego władzy sowieckiej, proszę nie pozbawiać mnie wolności, będę w przyszłości sumiennie pracował.

2. Oskarżony WEIDEL oświadczył: jako zastępca kierownika tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej dokładnie wykonywałem wszystkie polecenia lwowskiego centrum. Poza tym byłem związany ze sztabem wywiadu byłego Wojska Polskiego, któremu przekazywałem dane o RKKK. Nie zdawałem sobie sprawy z tego, jaką odpowiedzialność mogę ponieść za swoje przestępstwa przeciwko władzy sowieckiej. Proszę Trybunał Wojskowy, by nie pozbawiał mnie życia.

3. Oskarżony MAZIEJ: na zlecenie WUNDERLICHA gromadziłem broń dla organizacji i przechowywałem ją, jednak nie przedstawiała ona wartości, ponieważ była niesprawna. Przyznaję się, że popełniłem przestępstwo i proszę osądzić mnie z całą surowością prawa sowieckiego.

4. Oskarżony SAMBOR: przyznaję się do winy. Będąc zarażonym w byłej Polsce duchem polskiego nacjonalizmu, wstąpiłem do tej organizacji i wykonywałem wszystkie jej polecenia. Proszę nie pozbawiać mnie życia.

5. Oskarżony JANUSZ: należałem do organizacji, ale nie byłem jej kierownikiem. Więcej nie mam nic do powiedzenia.

6. Oskarżona KASOWSKA: przyznaję się do winy, że aktywnie wykonywałam wszystkie zlecenia organizacji kontrrewolucyjnej. Proszę nie pozbawiać mnie życia.

7. Oskarżony TELEŻYŃSKI nic nie powiedział w ostatnim słowie.

8. Oskarżony SUKOWSKI przyznał się do winy i prosił Trybunał Wojskowy o zastosowanie wobec niego najwyższego wymiaru kary [!].

9. Oskarżony LANDA: kiedy wstępowałem do organizacji, miałem 16 lat. Proszę Trybunał Wojskowy, by nie karał mnie surowo.

10. Oskarżony CZARNECKI: należałem do organizacji, przyznaję się do wszystkiego. Proszę Trybunał Wojskowy, by nie pozbawiał mnie życia.

11. BATOR: proszę Trybunał Wojskowy, by nie pozbawiał mnie życia.

12. Oskarżony RAUBA: byłem członkiem organizacji, ale nikogo do organizacji nie werbowałem.

13. Oskarżony ŚLIWIŃSKI przyznał się do winy. Prosi Trybunał Wojskowy, by nie karał go surowo.

14. Oskarżony BRYCZKOWSKI podtrzymuje, że był członkiem organizacji kontrrewolucyjnej. Proszę Trybunał Wojskowy, by nie karał mnie surowo.

15. JARSKI: zostałem zwerbowany do organizacji, ale sam nikogo nie werbowałem.

16. Oskarżony MAGA: przyznaję się do winy, że wiedziałem o istnieniu organizacji, ale nikomu o tym nie doniosłem.

17. Oskarżony ŻYGA: również wiedziałem o organizacji, ale przemilczałem to, ponieważ nie chciałem wydawać swoich kolegów. Proszę, aby sąd nie karał mnie surowo.

18. Oskarżony BALICKI: proszę, aby sąd wydał wobec mnie sprawiedliwy wyrok.

19. Oskarżony GŁOWACZ: przyznaję się do winy, że wiedziałem o istnieniu organizacji, ale nikomu o tym nie doniosłem.

20. Oskarżony ADAMOWSKI: proszę, aby Trybunał Wojskowy wydał sprawiedliwy wyrok.

O godzinie 12 minut 30 Trybunał Wojskowy udaje się na naradę w celu wydania wyroku.

O godzinie 18 minut 30 Trybunał Wojskowy ogłasza wydany wyrok, po czym Przewodniczący wyjaśnia osądzonym treść wyroku oraz tryb jego zaskarżenia. Jednocześnie wyjaśnia osądzonym na najwyższy wymiar kary – rozstrzelanie WUNDERLICHOWI, WEIDLÓWI, MAZIEJOWI, SAMBOROWI, JANUSZOWI, KASOWSKIEJ i BATOROWI, że poza wnioskiem kasacyjnym mają prawo zwrócić się do Prezydium Rady Najwyższej Związku SRS z prośbą o ułaskawienie.

Trybunał Wojskowy wyznaczył środek prewencyjny w stosunku do osądzonego WEIDLA i innych [razem] 20 osób do czasu, aż wyrok nabierze mocy prawnej – pobyt w więzieniu mias[ta] Tarnopola.

O godzinie 19 minut 10 ogłasza się posiedzenie sądowe za zamkniętą.

^cp/p^c Przewodniczący

Prawnik wojskowy 3 rangi BASTAMOW

^e

^cZa zgodność: ^c Sekretarz

Technik intendent 2 rangi ^f(—)^f KLIMIENKO

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 22967, k. 178–205.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Примітки

- а-а Написано над перекресленням: *открытом*.
- б-б Підкреслено від руки.
- в-в Вписано від руки.
- г-г Виправлено від руки.
- г Кругла печатка з написом: „Военный Трибунал Армквгруппы. СССР”.
- д-д Документ завірено іншою особою, підпис незрозумілий.

¹ Вайдель Рудольф, взводний запасу, інструктор фізичної культури при 54 пп, заступник коменданта гупца ЗГП у Тернополі, чиновник Тернопільського староства, заступник коменданта округу СЗБ-1 Тернопіль. Заарештований 22 березня 1940.

² Див. примітку 8 до документу 9, с. 144.

³ Так у тексті. Правильно – Мазей Казімеж, псевдо „Немо”, гімназист, член СН, інтендант командування округу СЗБ-1 Тернопіль, зв’язковий з молодіжною організацією ПОМ. Заарештований 26 березня 1940, розстріляний 27 грудня 1940.

⁴ Самбор Тадеуш, чиновник у касі для хворих у Тернополі, зв’язковий командування округу СЗБ-1 Тернопіль з командуванням регіону № 3 Львів. Заарештований 6 квітня 1940.

⁵ Януш Антоні, капрал, у 1936–1939 у 54 пп. Заарештований 22 березня 1940.

⁶ Так у тексті. Правильно – Касовська Яніна, член СЗБ в Бучачі. Заарештована 29 квітня 1940.

⁷ Тележинський Тадеуш, заарештований 8 квітня 1940, засуджений до ВТТ в Комі АРСР, з 1942 в АП у СРСР, після війни у Великобританії.

⁸ Лянда Тадеуш Станіслав, учень, член ПОМ. Заарештований 7 квітня 1940.

⁹ Чарнецький Кароль, учень, член ПОМ. Заарештований 8 квітня 1940.

¹⁰ Батор Болеслав, учень, член ПОМ.

¹¹ Рауба Генрик, учень, член ПОМ. Заарештований 8 квітня 1940.

¹² Слівінський Адам, учень, член ПОМ. Заарештований 8 квітня 1940.

¹³ Бричковський Цириль, учень. Заарештований 8 квітня 1940, засуджений до ВТТ (бухта Находка), звільнений у 1942. Подальша доля невідома.

¹⁴ Ярський Адам, учень, член ПОМ. Заарештований 8 квітня 1940, звільнений після серпня 1941, вступив до АП у СРСР. У 1944 в 3 батальйоні стрільців (3 ДСК), загинув під Монте Кассіно (капрал).

¹⁵ Мага Едвард, учень. Заарештований 8 квітня 1940.

¹⁶ Жига Ришард, учень. Заарештований 7 квітня 1940, в’язень ВТТ в Комі АРСР, звільнений у 1942, вступив до АП у СРСР, після війни у Великобританії.

¹⁷ Баліцький Юзеф, учень. Заарештований 8 квітня 1940, з осені 1941 в АП у СРСР, після війни у Великобританії.

¹⁸ Гловач Тадеуш, учень. Заарештований 8 квітня 1940, після звільнення з ВТТ в Комі АРСР. Помер у Самарканді в 1942.

¹⁹ Суковський Казімеж, підхорунжий або підпоручник запасу, вчитель у Монастириськах, з березня 1940 в СЗБ. Після 20 квітня 1940 затриманий в Монастириськах співробітниками РО НКВС і переданий до Тернополя (тут заарештований 28 квітня 1940).

²⁰ Адамовський Станіслав, учень, член ПОМ. Заарештований 8 квітня 1940, з 1942 в АП у СРСР, після війни у Великобританії.

²¹ Венгжиновський Станіслав, кур’єр СЗБ, засуджений, після 1941 втік з табору, схоплений, вдруге засуджений, вернувся до Польщі в 1955.

²² Якубік Еугеніуш, взводний, в 1934–1939 в 54 пп, наприкінці 1939 працівник пошти, з грудня 1939 в СЗБ-1.

Przypisy

- a--a Nadpisano nad przekreślonym: *otwartym*.
- b--b Podkreślono odręcznie.
- c--c Wpisano odręcznie.
- d--d Poprawiono odręcznie.
- e Pieczęć okrągła z napisem w otoku: *Trybunał Wojskowy Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii]. ZSRS*.
- f--f Dokument poświadczony przez inną osobę, podpis nieczytelny.

¹ Weidel Rudolf, plut. rez., instruktor kultury fizycznej przy 54 pp, zca hufcowego ZHP w Tarnopolu, urzędnik starostwa tarnopolskiego, zca kmdta Okręgu ZWZ-1 Tarnopol. Aresztowany 22 marca 1940.

² Zob. przypis 8 do dokumentu 9, s. 145.

³ Maziej Kazimierz, ps. „Nemo”, gimnazjalista, członek SN, kwatermistrz Kmdy Okręgu ZWZ-1 Tarnopol, łącznik do organizacji młodzieżowej POM. Aresztowany 26 marca 1940, rozstrzelany 27 grudnia 1940.

⁴ Sambor Tadeusz, urzędnik w Kasie Chorych w Tarnopolu, łącznik Kmdy Okręgu ZWZ-1 Tarnopol do Kmdy Obszaru Nr 3 Lwów. Aresztowany 6 kwietnia 1940.

⁵ Janusz Antoni, kpr., w l. 1936–1939 w 54 pp. Aresztowany 22 marca 1940.

⁶ Kasowska Janina, członek ZWZ w Buczaczu. Aresztowana 29 kwietnia 1940.

⁷ Teleżyński Tadeusz, aresztowany 8 kwietnia 1940, skazany na ITŁ w Komi ASRS, od 1942 w AP w ZSRS, po wojnie w W. Brytanii.

⁸ Landa Tadeusz Stanisław, uczeń, członek POM. Aresztowany 7 kwietnia 1940.

⁹ Czarnecki Karol, uczeń, członek POM. Aresztowany 8 kwietnia 1940.

¹⁰ Bator Bolesław, uczeń, członek POM.

¹¹ Rauba Henryk, uczeń, członek POM. Aresztowany 8 kwietnia 1940.

¹² Śliwiński Adam, uczeń, członek POM. Aresztowany 8 kwietnia 1940

¹³ Bryczkowski Cyryl, uczeń. Aresztowany 8 kwietnia 1940, skazany na ITŁ w Buchta-Nachodka, zwolniony w 1942, dalsze losy nieznanne.

¹⁴ Jarski Adam, uczeń, członek POM. Aresztowany 8 kwietnia 1940, zwolniony po sierpniu 1941, wstąpił do AP w ZSRS. W 1944 w 3 baonie strz. (3 DSK), zginął pod Monte Cassino (kpr.).

¹⁵ Maga Edward, uczeń. Aresztowany 8 kwietnia 1940.

¹⁶ Żyga Ryszard, uczeń. Aresztowany 7 kwietnia 1940, więziony w ITŁ w Komi ASRS, zwolniony w 1942, wstąpił do AP w ZSRS, po wojnie w W. Brytanii.

¹⁷ Balicki Józef, uczeń. Aresztowany 8 kwietnia 1940, od jesieni 1941 w AP w ZSRS, po wojnie w W. Brytanii.

¹⁸ Głowacz Tadeusz, uczeń. Aresztowany 8 kwietnia 1940, po zwolnieniu z ITŁ w Komi ASRS. Zmarł w 1942 w Samarkandzie.

¹⁹ Sukowski Kazimierz, pchor. lub ppor. rez., nauczyciel w Monasterzyskach, od marca 1940 w ZWZ. Po 20 kwietnia 1940 zatrzymany w Monasterzyskach przez funkcjonariuszy RO NKWD i przekazany do Tarnopola (tu aresztowany 28 kwietnia 1940).

²⁰ Adamowski Stanisław, uczeń, członek POM. Aresztowany 8 kwietnia 1940, od 1942 w AP w ZSRS, po wojnie w W. Brytanii.

²¹ Węgrzynowski Stanisław, kurier ZWZ, skazany, po 1941 zbiegł z łagru, schwytany, ponownie sądzony, powrócił do kraju w 1955.

²² Jakubik Eugeniusz, plut., w l. 1934–1939 w 54 pp, pod koniec 1939 pracownik poczty, od grudnia 1939 w ZWZ-1.

²³ Новак Ян (1921 р. н.), учень, член ПОМ, заарештований у квітні 1940, засуджений у Кірові до 10 років ВТТ, з 1942 в АП у СРСР, після війни у Великобританії.

²⁴ Фарина Ярослав (1920–1942), учень. Заарештований наприкінці березня 1940, звільнений після серпня 1941, вступив до АП у СРСР. Помер у Кітаб в Узбекистані.

²⁵ Так у тексті. Правильно – Сурувка Казімеж (1918 р. н.), студент університету Яна Казимира, у 1942–1943 в СЗБ-АК (округ Краснистав).

²⁶ Так у тексті. Правильно – Гризляк Антоні (1909–1945), ксьондз, викладач закону божого в педагогічному ліцеї у Тернополі, один з організаторів ПОМ у Тернополі (ТОХ „Молодий ліс”). Після 1941 на примусових роботах у Німеччині, після цього заарештований гестапо, помер у концентраційному таборі у Гросс Розен.

²⁷ Вархаловський Владислав (1919 р. н.), учень вчительської семінарії, керівник ПОМ у Тернополі, потім в СЗБ-1. Під загрозою арешту виїхав до Львова, після війни в Польщі.

²⁸ Дурко Кароль (1897 р. н.), майор. Під час вересневої кампанії 1939 командир 1/54 пп, потім у підпіллі в Тернополі, близько 8 листопада 1939 виїхав з Тернополя. Заарештований НКВС і засланий до табору, з 1942 в АП у СРСР, у 1944 заступник начальника навчального відділу командування АПВ.

²⁹ Зіммер Збігнев (1919–1943), підхорунжий бронетанкових військ. Заарештований в березні 1940, засуджений і засланий до табору.

³⁰ Згідно з матеріалами НКВС, Хувен Саломон (1898 р. н.).

³¹ Так у тексті. Правильно – Варшилевич Збігнев, член СЗБ у Бучачі. Заарештований під час спроби переходу кордону з Румунією.

³² Так у тексті. Правильно – Ніцпонець Кароль, учень, член ПОМ, під загрозою арешту виїхав до Львова.

³³ У джерелах і спогадах згадується також як Польська молодіжна організація (ПОМ) і Таємна гарцєрська організація – „Молодий ліс” (ТОГ „Молодий ліс”).

³⁴ Терех Тадеуш, учень, заарештований у квітні 1940, ув'язнений у ВТТ Ерчево, з 1943 в І ДП ім. Т. Костюшка, в ув'язненні у Польщі в 1945–1952.

³⁵ Дроздовський Станіслав, учень, член ПОМ.

³⁶ Солярський Антоні (1921 р. н.), учень. Заарештований у квітні 1940, ув'язнений у ВТТ в Комі АРСР, з 1942 в АП у СРСР, після війни у Великобританії, потім в Італії.

²³ Nowak Jan (ur. 1921), uczeń, członek POM. Aresztowany w kwietniu 1940, sądzony w Kirowie, skazany na 10 lat ITŁ, od 1942 w AP w ZSRS, po wojnie w W. Brytanii.

²⁴ Faryna Jarosław (1920–1942), uczeń. Aresztowany przed kwietniem 1940. Zwolniony po sierpniu 1941, wstąpił do AP w ZSRS. Zmarł w Kitab w Uzbekistanie.

²⁵ Surówka Kazimierz (ur. 1918), student UJK. W l. 1942–1944 w ZWZ-AK (obwód Kraśnystaw).

²⁶ Właśc. Gryźlak Antoni (1909–1945), ksiądz, katecheta w Liceum Pedagogicznym w Tarnopolu, jeden z organizatorów POM w Tarnopolu (TOH „Młody Las”). Po 1941 na robotach przymusowych w Niemczech, po czym aresztowany przez Gestapo, zmarł w obozie koncentracyjnym Gross Rosen.

²⁷ Warchałowski Władysław (ur. 1919), uczeń Seminarium Nauczycielskiego. Szef POM w Tarnopolu, potem w ZWZ-1. Zagrożony aresztowaniem wyjechał do Lwowa, po wojnie w kraju.

²⁸ Durko Karol (ur. 1897), mjr. W kampanii wrześniowej 1939 dca 1/54 pp, potem w konspiracji w Tarnopolu, skąd wyjechał ok. 8 listopada 1939. Aresztowany przez NKWD i zesłany do łagru, od 1942 w AP w ZSRS, w 1944 zca szefa Oddz. Wysz. Dowództwa APW.

²⁹ Zimmer Zbigniew (1919–1943) pchor. br. panc. Aresztowany w marcu 1940, osądzony i zesłany do łagru.

³⁰ Wg materiałów NKWD Chuwien Salomon (ur. 1898).

³¹ Warszylewicz Zbigniew, członek ZWZ w Buczaczu. Aresztowany podczas próby przekroczenia granicy z Rumunią.

³² Nicpoń Karol, uczeń, członek POM, zagrożony aresztowaniem wyjechał do Lwowa.

³³ W źródłach i relacjach wymieniana jest zarówno jako Polska Organizacja Młodzieżowa (POM) i Tajna Organizacja Harcerska – „Młody Las” (TOH „Młody Las”).

³⁴ Terech Tadeusz, uczeń, aresztowany w kwietniu 1940, więziony w ITŁ Jercewo, od 1943 w l DP im. T. Kościuszki, więziony w Polsce w l. 1945–1952.

³⁵ Drozdowski Stanisław, uczeń, członek POM.

³⁶ Solarski Antoni (ur. 1921), uczeń. Aresztowany w kwietniu 1940, więziony w ITŁ w Komi ASRS, od 1942 w AP w ZSRS, po wojnie w W. Brytanii, następnie we Włoszech.

[17 жовтня] 1940, Тернопіль. Вирок у справі Р. Вайделя
і 19 інших осіб

Дело № _____ 1940 года.

Копия.
Сов. секретно.
экз. №

Приговор

именем Союза Советских Социалистических Республик

1940 года октября 15–17 дня, Военный Трибунал Армкавгруппы Киевского Особого Военного Округа в выездной сессии в закрытом судебном заседании в г. Тернополе в составе:

Председательствующего Военного юриста 3 ранга БАСТАМОВА и членов: Военного юриста ПОЛТАРЕНКО, Старшего политрука БЫСТРОВА при Секретаре Технике-Интенданте 2 ранга КЛИМЕНКО с участием Старшего помощника Военного Прокурора Армкавгруппы – военного юриста 2 ранга САМОХИНА и защиты, состоящей из адвокатов: РЕЛИНА, БЕЛОУСОВА и МИХНИК,

рассмотрев дело по обвинению граждан:

1. ВАЙДЕЛЬ Рудольфа Иосифовича, 1910 года рождения, уроженца села Чернихов-Мазовецкого Тернопольской области, из служащих, без определенных занятий, по национальности поляка, со средним образованием, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тернополе, не судимого, по ст. ст. 54-6 ч. 1, 17-54-2 и 54-11 УК УССР.

2. ВУНДЕРЛИХ Збигнева Владиславовича, 1907 года рождения, уроженца города Варшавы, из служащих, без определенных занятий, по национальности поляка, разведенного, с общим высшим образованием, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тернополе, не судимого.

3. МАЗИЯ Казимира Ивановича, рождения 24 июля 1919 года, уроженца и жителя города Тернополя Тернопольской области, из семьи служащего, без определенных занятий, по национальности поляка, со средним образованием, холостого, беспартийного, не судимого.

4. САМБОРА Тадеуша Игнатъевича, рождения 2 апреля 1920 года, уроженца и жителя города Тернополя Тернопольской области, из семьи рабочего, без определенных занятий, со средним образованием, по национальности поляка, холостого, беспартийного, не судимого.

[17 października] 1940, Tarnopol. Wyrok w sprawie
Rudolfa Weidla i 19 innych osób

Sprawa nr _____ 1940 roku

Kopia.
Śc[isłe] tajne.
Egz. nr

Wyrok

w imieniu Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich

W dniach 15–17 października 1940 roku Trybunał Wojskowy Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii] Kijowskiego Specjalnego Okręgu Wojskowego na sesji wyjazdowej na zamkniętym posiedzeniu sądowym w m. Tarnopolu w składzie:

Przewodniczący Prawnik wojskowy 3 rangi BASTAMOW oraz członkowie: Prawnik wojskowy POŁTARIENKO i Starszy *politruk* BYSTROW z udziałem sekretarza Technika intendenta 2 rangi KLIMIENKI, Starszego pomocnika Prokuratora wojskowego Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii] Prawnika wojskowego 2 rangi SAMOCHINA i obrony składającej się z adwokatów: RIELINA, BIEŁOUSOWA i MICHNIK,

rozpatrzył sprawę z oskarżenia obywateli:

1. WEIDLA Rudolfa s. Józefa, urodzonego w 1910 r. we wsi Czernichów Mazowiecki obwodu tarnopolskiego, z rodziny urzędników, bez stałego zajęcia, narodowości polskiej, wykształcenie średnie, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w m. Tarnopolu, nie karanego, z art. art. 54-6 cz. 1, 17-54-2 i 54-11 KK USRS.

2. WUNDERLICH Zbigniewa s. Władysława, urodzonego w 1907 r. w mieście Warszawie, z urzędników, bez stałego zajęcia, narodowości polskiej, rozwiedzionego, z ogólnym wyższym wykształceniem, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

3. MAZIEJA Kazimierza s. Jana, urodzonego 24 lipca 1919 roku w mieście Tarnopolu obwodu tarnopolskiego i zamieszkałego tamże, z rodziny urzędnika, bez stałego zajęcia, narodowości polskiej, wykształcenie średnie, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego.

4. SAMBORA Tadeusza s. Ignacego, urodzonego 2 kwietnia 1920 roku w mieście Tarnopolu obwodu tarnopolskiego i zamieszkałego tamże, z rodziny robotnika, bez stałego zajęcia, wykształcenie średnie, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego.

5. ЯНУША Антона Вавриновича, 1916 года рождения¹, уроженца села Ракшова (Германия), из семьи служащего, без определенных занятий, по национальности поляка, женатого, с неполным средним образованием, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

6. КОСОВСКУЮ Янину Антоновну, рождения 26 октября 1920 года, уроженку и жителя города Бучача того же района Тарнопольской области, из семьи торговца, без определенных занятий, по национальности польку, с незаконченным высшим образованием, не замужнюю, беспартийную, не судимую.

7. ТЕЛЕЖИНСКОГО Тадея Владиславовича, рождения 16 мая 1923 года, уроженца и жителя города Тарнополя Тарнопольской области, из семьи служащего, учащегося 8-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, не судимого.

8. ЛЯНДА Тадеуша Яновича, рождения 26 июля 1923 года, уроженца и жителя города Тарнополя Тарнопольской области, из семьи служащего, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, не судимого.

9. ЧАРНЕЦКОГО Кароля Францевича, рождения 1-го января 1923 года, уроженца села Соснов Подгаецкого района Тарнопольской области, из семьи крестьянина-кулака, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

10. БАТОР Болеслава Шемоновича, 1919 года рождения, уроженца села Гвоздница-Гурне Шежувского района Львовской области, из семьи рабочего, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

11. РАУБА Генриха Александровича, рождения 1 сентября 1921 года, [уроженца] села Раубы Жолудовского района (БССР), из семьи бывшего служащего польской полиции, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

12. СЛИВИНСКОГО Адама Марьяновича, рождения 5-го мая 1922 года, уроженца города Тлумач того же района Станиславской области, из семьи служащего, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

13. БРИЧКОВСКОГО Цириля Иосифовича, рождения 21 марта 1922 года, уроженца села Пшепилы [?] (Германия), из семьи служащего, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности

5. JANUSZA Antoniego s. Wawrzyńca, urodzonego w 1916 roku¹ we wsi Raszków (Niemcy), z rodziny urzędnika, bez stałego zajęcia, narodowości polskiej, żonatego, wykształcenie średnie niepełne, bezpartyjnego, stale mieszkającego w m. Tarnopolu, nie karanego.

6. KASOWSKIEJ Janiny c. Antoniego, urodzonej 26 października 1920 roku w mieście Buczaczu tego samego rejonu obwodu tarnopolskiego i zamieszkałej tamże, z rodziny kupca, bez stałego zajęcia, narodowości polskiej, wykształcenie wyższe niepełne, niezamężnej, bezpartyjnej, nie karanej.

7. TELEŻYŃSKIEGO Tadeusza s. Władysława, urodzonego 16 maja 1923 roku w mieście Tarnopolu obwodu tarnopolskiego i zamieszkałego tamże, z rodziny urzędnika, ucznia 8 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego.

8. LANDY Tadeusza s. Jana, urodzonego 26 lipca 1923 roku w mieście Tarnopolu obwodu tarnopolskiego i zamieszkałego tamże, z rodziny urzędnika, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego.

9. CZARNECKIEGO Karola s. Franciszka, urodzonego 1 stycznia 1923 roku we wsi Sosnów rejonu podhajeckiego obwodu tarnopolskiego, z rodziny chłopa-kułaka, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

10. BATORA Bolesława s. Szymona, urodzonego w 1919 roku we wsi Gwoźnica Górna rejonu rzeszowskiego obwodu lwowskiego, z rodziny robotnika, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

11. RAUBY Henryka s. Aleksandra, urodzonego 1 września 1921 roku we wsi Rouby rejonu żółudowskiego (BSRS), z rodziny byłego urzędnika policji polskiej, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

12. ŚLIWIŃSKIEGO Adama s. Mariana, urodzonego 5 maja 1922 roku w mieście Tłumaczu tegoż rejonu obwodu stanisławowskiego, z rodziny urzędnika, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

13. BRYCZKOWSKIEGO Cyryła s. Józefa, urodzonego 21 marca 1922 roku we wsi Przepiły [?] (Niemcy), z rodziny urzędnika, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

поляка, холостого, беспартийного, постоянного проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

14. ЯРСКОГО Адама Владиславовича, рождения 22 июля 1922 года, уроженца села Залещики² того же района Тарнопольской области, из семьи служащего, учащегося 10-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

15. МАГА Эдварда Владимировича, рождения 10-го января 1922 года, уроженца и жителя города Тарнополя, из семьи служащего, учащегося 9-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, не судимого.

16. ЖИГА Ришарда Яновича, рождения 16 мая 1923 года, уроженца села Пшеворска (Германия), из семьи рабочего, учащегося 8-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого.

17. БАЛИЦКОГО Иосифа Дионизовича, рождения 22 марта 1923 года, уроженца и жителя города Тарнополя, из семьи служащего, учащегося 9 класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, не судимого.

18. ГЛОВАЧ Тадеуша Францевича, рождения 1-го мая 1922 года, уроженца села Викно [?] Скалатского района Тарнопольской области, из семьи крестьянина-кулака, учащегося 9-го класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, постоянно проживавшего в городе Тарнополе, не судимого, –
всех по ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР.

19. СУКОВСКОГО Казимира Павловича, 1911 года рождения, уроженца города Глядбек (Германия), по происхождению и положению служащего, по национальности поляка, женатого, с высшим образованием, беспартийного, не судимого, и

20. АДАМОВСКОГО Станислава Сигизмундовича, рождения 9-го апреля 1922 года, уроженца и жителя города Тарнополя, из семьи торговца, учащегося 10 класса средней школы, по национальности поляка, холостого, беспартийного, не судимого –
обоих по ст. 54-12 УК УССР –

установил:

На территории Тарнопольской области с конца 1939 года по март месяц 1940 года существовала контрреволюционная польская националистическая повстанческая организация, являвшаяся филиалом контрреволюционного „центра”, существовавшего в городе Львове, все указания по работе и материальные средства Тарнопольская контрреволюционная организация получала от руководителей Львовского

14. JARSKIEGO Adama s. Władysława, urodzonego 22 lipca 1922 roku we wsi Zaleszczyki² tegoż rejonu obwodu tarnopolskiego, z rodziny urzędnika, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

15. MAGI Edwarda s. Włodzimierza, urodzonego 10 stycznia 1922 roku w mieście Tarnopolu i zamieszkałego tamże, z rodziny urzędnika, ucznia 9 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego.

16. ŻYGI Ryszarda s. Jana, urodzonego 16 maja 1923 roku we wsi Przeworsk (Niemcy), z rodziny robotnika, ucznia 8 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego.

17. BALICKIEGO Józefa s. Dionizego, urodzonego 22 marca 1923 roku w mieście Tarnopolu i zamieszkałego tamże, z rodziny urzędnika, ucznia 9 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego.

18. GŁOWACZA Tadeusza s. Franciszka, urodzonego 1 maja 1922 roku we wsi Wikno [?] rejonu skałackiego obwodu tarnopolskiego, z rodziny chłopu-kułaka, ucznia 9 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, stale mieszkającego w mieście Tarnopolu, nie karanego,

wszystkich z art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS.

19. SUKOWSKIEGO Kazimierza s. Pawła, urodzonego w 1911 roku w mieście Gładbek (Niemcy), z pochodzenia i pozycji społecznej urzędnika, narodowości polskiej, żonatego, wykształcenie wyższe, bezpartyjnego, nie karanego, i

20. ADAMOWSKIEGO Stanisława s. Zygmunta, urodzonego 9 kwietnia 1922 roku w mieście Tarnopolu i zamieszkałego tamże, z rodziny kupca, ucznia 10 klasy szkoły średniej, narodowości polskiej, kawalera, bezpartyjnego, nie karanego,

obydwóch z art. 54-12 KK USRS –

stwierdził:

Od końca 1939 roku do marca 1940 roku na terenie obwodu tarnopolskiego istniała polska nacjonalistyczna kontrrewolucyjna organizacja powstańcza, która była filią kontrrewolucyjnego „centrum” istniejącego w mieście Lwowie. Wszystkie dyrektywy dotyczące roboty i środki materialne tarnopolska organizacja kontrrewolucyjna otrzymywała z kierownictwa lwowskiego kontrrewolucyjnego centrum powstańczego. Organizacja ta przyjęła za swoje zadanie obalenie władzy sowieckiej na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy i Białorusi drogą zbrojnego powstania oraz przywrócenie ustroju kapitalistycznego. Na czele powyższej kontrrewolucyjnej

контрреволюционного повстанческого центра. Эта организация ставила своей задачей путем вооруженного восстания свержение на территории Западных областей Украины и Белоруссии советской власти и восстановление капиталистического строя. Указанную Тарнопольскую контрреволюционную организацию возглавлял бывший вицестароста польского государства обвиняемый ВУНДЕРЛИХ, который сам был вовлечен в эту организацию в декабре месяце 1939 года одним из руководителей Львовского контрреволюционного центра СУРОВИКА Казимиром.

В состав Тарнопольского контрреволюционного повстанческого центра входили также обвиняемые ВАЙДЕЛЬ, МАЗИЙ и САМБОР.

Руководители Тарнопольской областной контрреволюционной организации для осуществления поставленных перед собой задач проводили на территории области работу по вербовке новых повстанческих кадров из числа бывших военнослужащих польской армии и учащейся молодежи как в городе, так и в районах, проводили сбор оружия и боеприпасов, а также собирали как сами лично, так и через ими завербованных сведения о количественном составе, вооружении и дислокации частей РККА и распространяли контрреволюционные листовки и газеты среди населения.

Обвиняемый ВУНДЕРЛИХ, как руководитель контрреволюционной организации, на протяжении декабря 1939 года по март 1940 года имел личные связи с руководством Львовской контрреволюционной польской националистической организации, информировал их о состоянии работы Тарнопольской контрреволюционной организации, получал оттуда руководящие директивы, которые и проводил в жизнь. Неоднократно проводил нелегальные совещания руководства Тарнопольской контрреволюционной организации, на которых обсуждались планы борьбы и подготовки к вооруженному восстанию, а также получил за этот период времени для нужд контрреволюционной организации от Львовского „центра” три тысячи рублей.

Обвиняемый ВАЙДЕЛЬ, находясь в руководстве Тарнопольской областной контрреволюционной организации, по заданию ВУНДЕРЛИХА завербовал в контрреволюционную организацию в декабре месяце 1939 года ЯНУША, ЦИММЕРА и ЯКУБИКА и, в свою очередь, перед обвиняемым ЯНУШЕМ поставил задачу – создать контрреволюционную повстанческую группу из числа бывших военнослужащих польской армии. В начале марта месяца 1940 года принимал у себя на квартире члена контрреволюционной повстанческой организации города Бучача КОСОВСКУЮ, с которой передавал в район директивные указания о дальнейшей работе контрреволюционной

organizacji tarnopolskiej stanął były wicestarosta z czasów państwa polskiego oskarżony WUNDERLICH, który sam został wciągnięty do tej organizacji w grudniu 1939 roku przez jednego z kierowników lwowskiego centrum kontrrewolucyjnego SURÓWKĘ Kazimierza.

Do tarnopolskiego kontrrewolucyjnego centrum powstańczego należeli również oskarżeni WEIDEL, MAZIEJ i SAMBOR.

W celu realizacji postawionych przed sobą zadań, dowódcy tarnopolskiej obwodowej organizacji kontrrewolucyjnej prowadzili na terytorium obwodu werbunek nowej kadry powstańczej spośród byłych żołnierzy Wojska Polskiego i uczącej się młodzieży tak w mieście, jak i w rejonach. Gromadzili broń i amunicję oraz zbierali zarówno osobiście, jak i przez zwerbowanych członków organizacji, dane o składzie ilościowym, uzbrojeniu i dyslokacji jednostek RKKA oraz rozpowszechniali wśród ludności kontrrewolucyjne ulotki i gazety.

Oskarżony WUNDERLICH jako kierownik kontrrewolucyjnej organizacji w okresie grudzień 1939 – marzec 1940 roku miał osobiste kontakty z kierownictwem lwowskiej kontrrewolucyjnej polskiej organizacji nacjonalistycznej, informował je o stanie prac tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej, otrzymywał od niego dyrektywy, które wcielał w życie. Niejednokrotnie przeprowadzał nielegalne narady kierownictwa tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej, na których były omawiane plany walki i przygotowania do powstania zbrojnego oraz otrzymał w tym okresie od lwowskiego „centrum” trzy tysiące rubli.

Oskarżony WEIDEL, będąc w kierownictwie tarnopolskiej obwodowej organizacji kontrrewolucyjnej, z polecenia WUNDERLICHA w grudniu 1939 roku zwerbował do organizacji kontrrewolucyjnej JANUSZA, ZIMMERA i JAKUBIKA i z kolei zlecił oskarżonemu JANUSZOWI utworzenie kontrrewolucyjnej grupy powstańczej spośród byłych żołnierzy Wojska Polskiego. Na początku marca 1940 roku przyjmował w swoim mieszkaniu członka kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej miasta Buczacza KASOWSKĄ, przez którą przekazywał do rejonu dyrektywy dotyczące dalszej działalności organizacji kontrrewolucyjnej miast Buczacza, Monasterzysk i innych. Poza tym oskarżony WEIDEL w styczniu 1940 roku został zwerbowany do pracy w charakterze szpiega [działającego] na terytorium ZSRS na rzecz pewnego obcego państwa i na zlecenie wywiadu tegoż państwa WEIDEL zbierał i przekazywał w postaci szyfrogramów dane o charakterze szpiegowskim dotyczące uzbrojenia i dyslokacji jednostek RKKA na terenie obwodu tarnopolskiego. Poza danymi zebranymi osobiście, WEIDEL wykorzystywał również informacje zgromadzone przez członków organizacji kontrrewolucyjnej. Za swoją działalność szpiegowską oskarżony WEIDEL otrzymywał wynagrodzenie pieniężne.

организации городов Бучача, Монастержыска и других. Помимо того обвиняемый ВАЙДЕЛЬ в январе месяце 1940 года был завербован для работ в качестве шпиона на территории СССР в пользу некоего иностранного государства и по заданию разведки того же государства ВАЙДЕЛЬ собирал и передавал в зашифрованном виде этой разведке сведения шпионского характера о вооружении и дислокации частей РККА на территории Тернопольской области. Кроме личного сбора этих сведений, ВАЙДЕЛЬ пользовался и данными, собираемыми членами контрреволюционной организации. За свою шпионскую работу обвиняемый ВАЙДЕЛЬ получал денежные вознаграждения.

Обвиняемый МАЗИЙ, как представитель руководящего ядра контрреволюционной Тернопольской организации, по заданию ВУНДЕРЛИХА занимался распространением среди населения контрреволюционных листовок и нелегальной газеты, выпускавшейся Львовской контрреволюционной организацией. Совместно с членами контрреволюционной организации ЯЦИКОМ и ТЕЛЕЖИНСКИМ хранил и собирал для нужд организации оружие и боеприпасы. При аресте у МАЗИЯ было обнаружено около 2000 штук винтовочных патронов, тринадцать ручных гранат, три винтовки, штыки, взрывчатые вещества и другие боеприпасы. Обвиняемый МАЗИЙ выезжал для связи с другими членами контрреволюционной организации в район, а также проводил работу по вовлечению в контрреволюционную организацию националистически настроенную ^а-часть^а учащуюся молодежь и руководил вместе с ВАРХАЛОВСКИМ этой контрреволюционной группой из молодежи. Им лично были завербованы в контрреволюционную организацию ГАЙДА, ПАВЛИКОВ, ГУЗАР, НОВАК, которые ^б-скрылись^б от следствия и материал на них выделен.

Обвиняемый САМБОР выполнял задание руководства Тернопольской контрреволюционной организации, неоднократно для связи с Львовской повстанческой контрреволюционной организацией и другими организациями выезжал в города Львов, Станислав, Бучач. Вместе с обвиняемым ВАЙДЕЛЕМ САМБОР у себя на квартире принимал члена контрреволюционной организации города Бучача КОСОВСКУЮ и с последней передавал указания о дальнейшей работе. Хранил у себя на квартире огнестрельное оружие и боевые патроны, принадлежащие контрреволюционной повстанческой организации.

Обвиняемый ЯНУШ в январе месяце 1940 года в контрреволюционную националистическую польскую организацию был завербован обвиняемым ВАЙДЕЛЕМ и по заданию последнего должен был организовать и возглавить повстанческую группу из лиц, ранее служивших в польской армии, для чего собирал сведения о бывших

Oskarżony MAZIEJ, jako przedstawiciel czołówki kierowniczej tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej, zajmował się na zlecenie WUNDERLICHYA rozpowszechnianiem wśród mieszkańców kontrrewolucyjnych ulotek i nielegalnej gazety, wydawanej przez lwowską organizację kontrrewolucyjną. Wspólnie z członkami organizacji kontrrewolucyjnej JACYKIEM i TELEŻYŃSKIM przechowywał i gromadził na potrzeby organizacji broń i amunicję. Podczas aresztowania znaleziono u MAZIEJA około 2000 sztuk naboju do karabinów, trzynaście granatów ręcznych, trzy karabiny, bagnety, materiały wybuchowe i inną amunicję. Oskarżony MAZIEJ wyjeżdżał, żeby skontaktować się z innymi członkami organizacji kontrrewolucyjnej w rejonie oraz prowadził werbunek do organizacji kontrrewolucyjnej nacjonalistycznie nastawionej^a części^a uczącej się młodzieży i razem z WARCHAŁOWSKIM kierował tą kontrrewolucyjną grupą młodzieżową. Osobiście zwerbował do organizacji kontrrewolucyjnej GAJDE, PAWLIKOWA, GUZARA, NOWAKA, którzy^b ukryli^b się przed śledztwem i materiał na nich został wyodrębniony.

Oskarżony SAMBOR wykonywał zlecenie kierownictwa tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej, niejednokrotnie dla łączności z lwowską kontrrewolucyjną organizacją powstańczą i innymi organizacjami wyjeżdżał do miast Lwowa, Stanisławowa, Buczacza. Razem z oskarżonym WEIDLEM SAMBOR przyjmował w swoim mieszkaniu członka kontrrewolucyjnej organizacji miasta Buczacza KASOWSKĄ i przez nią przekazywał wytyczne dotyczące dalszej roboty. Przechowywał w swoim mieszkaniu broń palną i ostre naboje należące do organizacji.

Oskarżony JANUSZ w styczniu 1940 roku został zwerbowany do kontrrewolucyjnej polskiej organizacji nacjonalistycznej przez oskarżonego WEIDLA i na jego zlecenie miał zorganizować i stanąć na czele grupy powstańczej [składającej się] z osób służących dawniej w Wojsku Polskim. Właśnie dlatego zbierał dane o byłych żołnierzach Wojska Polskiego, przekazywał je WEIDLLOWI w celu uzgodnienia ich werbunku do organizacji kontrrewolucyjnej.

Oskarżona KASOWSKA w lutym 1940 roku została wciągnięta do organizacji kontrrewolucyjnej przez pewnego byłego oficera Wojska Polskiego KWIATKOWSKIEGO i na jego polecenie pracowała jako łącznik z kierownictwem tarnopolskiej obwodowej organizacji kontrrewolucyjnej. Dlatego niejednokrotnie przyjeżdżała do miasta Tarnopola i przez oskarżonych SAMBORA i WEIDLA przekazywała dane o stanie spraw w organizacji kontrrewolucyjnej miast Buczacza i Monasterzyska. Poza tym zajmowała się doborem i werbowaniem nowych osób do organizacji kontrrewolucyjnej.

военнослужащих польской армии и данные о них передавал ВАЙДЕ-ЛЮ на согласование для вербовки их в контрреволюционную организацию.

Обвиняемая КОСОВСКАЯ с февраля месяца 1940 года вовлечена в контрреволюционную организацию неким бывшим офицером польской армии КВЯТКОВСКИМ и по его заданию работала по связи с Тарнопольским областным руководством контрреволюционной организации, для чего она неоднократно приезжала в город Тарнополь и передавала через обвиняемых САМБОРА и ВАЙДЕЛЯ данные о состоянии работы контрреволюционной организации города Бучача и Монастержыска. Помимо всего занималась подбором и вербовкой новых лиц в контрреволюционную организацию.

Обвиняемые ЛЯНДА и БАТОР в контрреволюционную организацию были вовлечены в декабре 1939 года, первый НОВАКОМ, а второй ВАРХАЛОВСКИМ – одним из руководителей Тарнопольской контрреволюционной организации, скрывающимся от следствия. Как ЛЯНДА, так и БАТОР приняли на себя задание ВАРХАЛОВСКОГО^в через НОВАКА^в по организации и руководству повстанческими группами молодежи, для чего, в свою очередь, среди националистически настроенной части молодежи проводили работу по вербовке в контрреволюционную организацию. Они вместе с участниками контрреволюционной организации СЛИВИНСКИМ, НИЦПАНОМ, СОЛЯРСКИМ, ФАРИНА, НОВАКОМ и другими из учащейся молодежи завербовали в конце 1939 года и начале 1940 года в контрреволюционную организацию обвиняемых: ТЕЛЕЖИНСКОГО, ЧАРНЕЦКОГО, РАУБА, СЛИВИНСКОГО [!], БРИЧКОВСКОГО, ЯРСКОГО.

Обвиняемые ЛЯНДА и БАТОР, как руководители контрреволюционных групп проводили с членами организации нелегальные собрания, на которых знакомили участников контрреволюционной организации с ее целями и задачами и с указаниями областного руководящего центра о сборе оружия, распространению контрреволюционных листовок и подборе новых членов в контрреволюционную организацию.

Обвиняемый ТЕЛЕЖИНСКИЙ вместе с МАЗИЕМ и ЯЦИКОМ по поручению Тарнопольского центра ездили в Тереховлянский район за оружием и боеприпасами, принадлежащим контрреволюционной организации.

Обвиняемый РАУБА хранил у себя оружие контрреволюционной организации. Обвиняемый СЛИВИНСКИЙ распространял контрреволюционные листовки среди населения. Обвиняемый БРИЧКОВСКИЙ собирал данные о частях РККА и их вооружении по заданию

Oskarżeni LANDA i BATOR zostali wciągnięci do organizacji kontrrewolucyjnej w grudniu 1939 roku, pierwszy przez NOWAKA, a drugi przez jednego z kierowników tarnopolskiej organizacji kontrrewolucyjnej – WARCHAŁOWSKIEGO, który ukrywa się przed śledztwem. Zarówno LANDA, jak i BATOR podjęli się realizacji zadania WARCHAŁOWSKIEGO [przekazanego im] ^cprzez NOWAKA^c – zorganizowania i kierowania młodzieżowymi grupami powstańczymi. Dlatego też prowadzili robotę werbunkową wśród nacjonalistycznie nastawionej części młodzieży. Razem z członkami organizacji kontrrewolucyjnej ŚLIWIŃSKIM, NICPONIEM, SOLARSKIM, FARYNĄ, NOWAKIEM i innymi pod koniec 1939 roku i na początku 1940 roku zwerbowali do organizacji kontrrewolucyjnej spośród uczącej się młodzieży [następujących] oskarżonych: TELEŻYŃSKIEGO, CZARNECKIEGO, RAUBĘ, ŚLIWIŃSKIEGO [!], BRYCZKOWSKIEGO, JARSKIEGO.

Oskarżeni LANDA i BATOR jako dowódcy grup kontrrewolucyjnych przeprowadzali z członkami organizacji nielegalne zebrania, na których zapoznawali członków organizacji kontrrewolucyjnej z celami i zadaniami organizacji oraz z wytycznymi obwodowego centrum kierowniczego w sprawie gromadzenia broni, rozpowszechniania kontrrewolucyjnych ulotek i doboru nowych członków do kontrrewolucyjnej organizacji.

Oskarżony TELEŻYŃSKI razem z MAZIEJEM i JACYKIEM jeździli z polecenia tarnopolskiego centrum do rejonu trembowelskiego po należąca do kontrrewolucyjnej organizacji broń i amunicję.

Oskarżony RAUBA przechowywał u siebie broń organizacji kontrrewolucyjnej. Oskarżony ŚLIWIŃSKI rozpowszechniał kontrrewolucyjne ulotki wśród ludności. Oskarżony BRYCZKOWSKI na zlecenie czołówki kierownictwa tarnopolskiej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej zbierał dane o jednostkach RKKA i ich uzbrojeniu.

Wymieniona polska nacjonalistyczna kontrrewolucyjna organizacja powstańcza poza bronią i amunicją miała swój szyfr dla łączności z kierownictwem organizacji kontrrewolucyjnych, pochodzący od polskiego generała SIKORSKIEGO program działania i mapy topograficzne rejonu swej działalności.

Pociągnięci do odpowiedzialności sądowej w tej sprawie oskarżeni SUKOWSKI, ADAMOWSKI, MAGA, ŻYGA, BALICKI i GŁOWACZ – wiedząc o istnieniu na terytorium obwodu tarnopolskiego polskiej nacjonalistycznej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej od jej dowództwa, nie donieśli o tym nikomu z przedstawicieli władz.

W ten oto sposób Trybunał Wojskowy stwierdził winę oskarżonych:

1. WEIDLA Rudolfa s. Józefa,
2. WUNDERLICHA Zbigniewa s. Władysława,

руководящего ядра Тарнопольской контрреволюционной повстанческой организации.

Указанная контрреволюционная националистическая польская повстанческая организация помимо вооружения и боеприпасов имела у себя шифр для связи с руководящим составом контрреволюционных организаций, программу действий, исходившую от польского генерала СИКОРСКОГО, и топографические карты района своего действия.

Привлеченные по настоящему делу обвиняемые СУКОВСКИЙ, АДАМОВСКИЙ, МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКИЙ и ГЛОВАЧ, зная от руководителей контрреволюционной повстанческой польской националистической организации о существовании таковой на территории Тарнопольской области, об этом никому из представителей власти не донесли.

Таким образом, Военный Трибунал установил виновность обвиняемых:

1. ВАЙДЕЛЯ Рудольфа Иосифовича,
2. ВУНДЕРЛИХА Збигнева Владиславовича,
3. МАЗИЯ Казимира Ивановича,
4. САМБОРА Тадеуша Игнатьевича,
5. ЯНУША Антона Вавриновича,
6. КОСОВСКУЮ Янину Антоновну,
7. ТЕЛЕЖИНСКОГО Тадея Владиславовича,
8. ЛЯНДА Тадеуша Яновича,
- 9 СЛИВИНСКОГО Адама Марьяновича,
10. ЧАРНЕЦКОГО Кароля Францевича,
11. БАТОР Болеслава Шемоновича,
12. РАУБА Генриха Александровича,
13. БРИЧКОВСКОГО Цириля Иосифовича и
14. ЯРСКОГО Адама Владиславовича – всех четырнадцать в том, что они являлись активными участниками контрреволюционной польской националистической повстанческой организации, ставившей своей задачей свержение советской власти путем вооруженного восстания и восстановления на территории Западной Украины и Западной Белоруссии капиталистического строя, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР, а ВАЙДЕЛЯ кроме того и в том, что он, являясь агентом разведоргана иностранного государства, собирал и переправлял сведения шпионского характера, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-6 ч. 1 УК УССР,
15. СУКОВСКОГО Казимира Павловича,
16. АДАМОВСКОГО Станислава Сигизмундовича,
17. МАГА Эдварда Владимировича,
18. ЖИГА Ришарда Яновича,

3. MAZIEJA Kazimierza s. Jana,
4. SAMBORA Tadeusza s. Ignacego,
5. JANUSZA Antoniego s. Wawrzyńca,
6. KASOWSKIEJ Janiny c. Antoniego,
7. TELEŻYŃSKIEGO Tadeusza s. Władysława,
8. LANDY Tadeusza s. Jana,
9. ŚLIWIŃSKIEGO Adama s. Mariana,
10. CZARNECKIEGO Karola s. Franciszka,
11. BATORA Bolesława s. Szymona,
12. RAUBY Henryka s. Aleksandra,
13. BRYCZKOWSKIEGO Cyryla s. Józefa i
14. JARSKIEGO Adama s. Władysława – wszystkich czternastu, że byli aktywnymi członkami polskiej nacjonalistycznej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, która stawiała sobie za zadanie obalenie władzy sowieckiej w drodze powstania zbrojnego i przywrócenia na terytorium Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi ustroju kapitalistycznego, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS, a WEIDLA oprócz tego, że będąc agentem organu wyw[iadowczego] obcego państwa, zbierał i przekazywał dane o charakterze szpiegowskim, tj. o przestępstwo przewidziane art. 54-6 cz. 1 KK USRS,
15. SUKOWSKIEGO Kazimierza s. Pawła,
16. ADAMOWSKIEGO Stanisława s. Zygmunta,
17. MAGI Edwarda s. Włodzimierza,
18. ŻYGI Ryszarda s. Jana,
19. BALICKIEGO Józefa s. Dionizego i
20. GŁOWACZA Tadeusza s. Franciszka – wszystkich sześciu, że wiedząc o istnieniu polskiej nacjonalistycznej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej nie donieśli o tym przedstawicielom władz, tj. o przestępstwa przewidziane art. 54-12 KK USRS, a co do wniesionego przeciwko oskarżonym MADZE, ŻYDZE, BALICKIEMU i GŁOWACZOWI oskarżenia z art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS, to nie znalazło ono potwierdzenia na posiedzeniu sądowym, dlatego kierując się art. art. 302 cz. 3 KPK USRS, 45 KK USRS z art. 54-2 KK USRS, w stosunku do oskarżonych: SUKOWSKIEGO, ADAMOWSKIEGO, MAGI, ŻYGI, BALICKIEGO i GŁOWACZA [jedynie o przestępstwa] z art. 54-12 KK USRS

orzekł:

WUNDERLICHA Józefa Zbigniewa s. Władysława, WEIDLA Rudolfa s. Józefa, MAZIEJA Kazimierza s. Jana, SAMBORA Tadeusza s. Ignacego, JANUSZA Antoniego s. Wawrzyńca, KASOWSKĄ Janinę c. Antoniego

19. БАЛИЦКОГО Иосифа Дионизовича и

20. ГЛОВАЧ Тадеуша Францевича – всех шестерых в том, что они знали о существовании контрреволюционной повстанческой националистической польской организации, но об этом не донесли представителям власти, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. 54-12 УК УССР, что же касается предъявленного обвинения обвиняемым МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКОМУ и ГЛОВАЧ по ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР, то таковое своего подтверждения на судебном заседании не нашло, а потому и руководствуясь ст. ст. 302 ч. 3 УПК УССР, 45 УК УССР по ст. 54-2 УК УССР, а в отношении обвиняемых: СУКОВСКОГО, АДАМОВСКОГО, МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКОГО и ГЛОВАЧ по ст. 54-12 УК УССР

приговорил:

ВУНДЕРЛИХА Збигнева Владиславовича, ВАЙДЕЛЯ Рудольфа Иосифовича, МАЗИЯ Казимира Ивановича, САМБОР Тадеуша Игнатъевича, ЯНУША Антона Вавриновича, КОСОВСКУЮ Янину Антоновну и БАТОР Болеслава Шемоновича – подвергнуть высшей мере уголовного наказания – РАССТРЕЛЯТЬ, с конфискацией лично им принадлежащего имущества,

ТЕЛЕЖИНСКОГО Тадея Владиславовича, СУКОВСКОГО Казимира Павловича, ЛЯНДА Тадеуша Яновича, РАУБА Генриха Александровича, СЛИВИНСКОГО Адама Марьяновича и БРИЧКОВСКОГО Цирилия Иосифовича – всех лишить свободы в Исправительно-трудовых лагерях сроком, каждого на ДЕСЯТЬ ЛЕТ, с конфискацией лично им принадлежащего имущества и с поражением в правах, предусмотренных п. п. г, „а”, „б”, „в” ст. 29^г УК УССР каждого сроком на ПЯТЬ ЛЕТ.

г-ЯРСКОГО Адама Владиславовича и ЧАРНЕЦКОГО Кароля Францевича подвергнуть лишению свободы в Исправительно-трудовых лагерях каждого сроком на ВОСЕМЬ ЛЕТ, с конфискацией лично им принадлежащего имущества и с поражением в правах, предусмотренных п. п. „а”, „б”, „в” ст. 29 УК УССР каждого на ТРИ ГОДА.

МАГА Эдварда Владимировича, ЖИГА Ришарда Яновича, БАЛИЦКОГО Иосифа Дионизовича и ГЛОВАЧ Тадеуша Францевича подвергнуть лишению свободы в Исправительно-трудовых лагерях каждого сроком на СЕМЬ ЛЕТ, с конфискацией лично им принадлежащего имущества и с поражением в правах, предусмотренных п. п. „а”, „б”, „в” ст. 29 УК УССР, сроком каждого на ТРИ ГОДА, и

АДАМОВСКОГО Станислава Сигизмундовича лишить свободы в Исправительно-трудовых лагерях сроком на ПЯТЬ ЛЕТ, без конфискации имущества и г-поражения^г в правах.^г

i BATORA Bolesława s. Szymona – skazać na najwyższy wymiar kary – ROZSTRZELANIE, z konfiskatą należącego do nich mienia osobistego.

TELEŻYŃSKIEGO Tadeusza s. Władysława, SUKOWSKIEGO Kazimierza s. Pawła, LANDEŃ Tadeusza s. Jana, RAUBEŃ Henryka s. Aleksandra, ŚLIWIŃSKIEGO Adama s. Mariana i BRYCZKOWSKIEGO Cyryła s. Józefa – wszystkich pozbawić wolności w Poprawczych Obozach Pracy, każdego na okres DZIESEĆCIU LAT z konfiskatą należącego do nich mienia osobistego oraz z pozbawieniem praw zgodnie z p. p. ^d„a”, „b”, „w” art. 29^d KK USRS, każdego na okres PIĘCIU LAT.

^cJARSKIEGO Adama s. Władysława i CZARNECKIEGO Karola s. Franciszka skazać na pozbawienie wolności w Poprawczych Obozach Pracy, każdego na okres OŚMIU LAT z konfiskatą należącego do nich mienia osobistego oraz z pozbawieniem praw zgodnie z p. p. „a”, „b”, „w” art. 29 KK USRS, każdego na okres TRZECH LAT.

MAGEŃ Edwarda s. Włodzimierza, ŻYGEŃ Ryszarda s. Jana, BALICKIEGO Józefa s. Dionizego i GŁOWACZA Tadeusza s. Franciszka skazać na pozbawienie wolności w Poprawczych Obozach Pracy, każdego na okres SIEDMIU LAT z konfiskatą należącego do nich mienia osobistego oraz z pozbawieniem praw zgodnie z p. p. „a”, „b”, „w” art. 29 KK USRS każdego na okres TRZECH LAT, i

ADAMOWSKIEGO Stanisława s. Zygmunta pozbawić wolności w Poprawczych Obozach Pracy na okres PIĘCIU LAT bez konfiskaty mienia i ^dpozbawienia^d praw.^c

Okres pozbawienia wolności osądzonych, z uwzględnieniem poprzedzającego sąd aresztu, zaliczyć: LANDZIE, ŻYDZE od 7 kwietnia 1940 roku, CZARNECKIEMU, RAUBIE, ŚLIWIŃSKIEMU, BRYCZKOWSKIEMU, JARSKIEMU, MADZE, BALICKIEMU, GŁOWACZOWI i ADAMOWSKIEMU od 9 kwietnia 1940 roku.

TELEŻYŃSKIEMU od 10 kwietnia 1940 roku i SUKOWSKIEMU od 27 kwietnia 1940 roku.

Sąd uniewinnia MAGEŃ, ŻYGEŃ, BALICKIEGO i GŁOWACZA od oskarżenia z art. art. 17-54-2 i 54-11 KK USRS.

Dowody rzeczowe w sprawie: trzy karabiny, 13 sztuk granatów ręcznych, 6 sztuk bagnetów do karabinów, 1915 sztuk ostrych naboii do karabinów, pistolety systemów Smith i Mauser, jeden zapalnik od granatu ręcznego, magazynek do karabinu, materiały wybuchowe i trujące – skonfiskować i oddać do magazynu Tarnopolskiego Obw[odowego] Kom[isariatu] Wojsk[owego].

Nielegalne ulotki kontrrewolucyjne, program oraz pozostałą korespondencję – zniszczyć.

Срок отбывтия наказания осужденным с зачетом предварительного суда заключения исчислять: ЛЯНДА, ЖИГА с 7-го апреля 1940 года, ЧАРНЕЦКОМУ, РАУБА, СЛИВИНСКОМУ, БРИЧКОВСКОМУ, ЯРСКОМУ, МАГА, БАЛИЦКОМУ, ГЛОВАЧ и АДАМОВСКОМУ с 9-го апреля 1940 года.

ТЕЛЕЖИНСКОМУ с 10-го апреля 1940 года и СУКОВСКОМУ с 27 апреля 1940 года.

МАГА, ЖИГА, БАЛИЦКОГО и ГЛОВАЧ по ст. ст. 17-54-2 и 54-11 УК УССР по суду считать оправданными.

Вещественные по делу доказательства: три винтовки, 13 штук ручных гранат, 6 штук штыков к винтовкам, 1915 штук боевых винтовочных патронов, пистолеты системы „Смит” и „Маузер”, один капсульт от ручной гранаты, магазинную коробку от винтовки, взрывчатые и отравляющие вещества – конфисковать и сдать в склад Тарнопольского Облвоенкомата.

Нелегальные контрреволюционные листовки, программу и другую переписку – уничтожить.

Приговор может быть обжалован в кассационном порядке в Военную Коллегию Верховного Суда Союза ССР через Военный Трибунал Армкавгруппы в течение пяти суток с момента вручения осужденным копии приговора.

^в-Дописанному „через НОВАКА” верить.^{-в}

Подлинный за надлежащими подписями.

Копия верна: Ст. секретарь Военного Трибунала Армкавгруппы
техник интендант 2 ранга (—) КЛИМЕНКО

д

ДА СБУ (Тернопіль), справа 22967, арк. 206–210.

Завірена копія, машинопис.

Примітки

а- -а Слово закреслене.

б- -б Виправлено від руки.

в- -в Вписано від руки.

г- -г Підкреслено від руки.

г- -г Текст зазначений на полях фігурною дужкою.

д Кругла печатка з написом: *Военный Трибунал Армкавгруппы. СССР.*

¹ Див. документ 67, с. 968, там 1920.

² Див. документ 67, с. 972, там Тарнополь.

Wyrok może być zaskarżony w trybie kasacyjnym do Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego Związku SRS poprzez Trybunał Wojskowy Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii] w terminie pięciu dni od dnia wręczenia kopii wyroku skazanym.

^cWpisane odręcznie „przez NOWAKA” uwzględnić.^c

Oryginał z właściwymi podpisami

Za zgodność kopii: St. sekretarz Trybunału Wojskowego Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii]

technik intendent 2 rangi (—) KLIMIENKO
f

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 22967, k. 206–210.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

a- a Słowo skreślone.

b- b Poprawiono odręcznie.

c- c Wpisano odręcznie.

d- d Podkreślono odręcznie.

e- e Fragment zaznaczono odręcznie klamrą na marginesie.

f Pieczęć okrągła z napisem w otoku: *Trybunał Wojskowy Arm[ijnej] Grupy Kaw[alerii]. ZSRS.*

¹ Por. dokument 67, s. 969, tam 1920.

² Por. dokument 67, s. 973, tam Tarnopol.

ПОЛЬСЬКА ВІЙСЬКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ
У ЗБАРАЖІ

POLSKA ORGANIZACJA WOJSKOWA
W ZBARAŻU

11

12

13

14

15

27 липня 1940, Тернопіль. Обвинувальний висновок стосовно
Мечислава Канаса і 18 інших осіб

По след. делу № 24297

„Утверждаю”

Зам. Нач. УНКВД по Тернопольской обл.

Ст. лейтенант госбезопасности

(—) СЕДОВ

„^{a-27-a}” июля 1940 г.

Обвинительное заключение

по обвинению:

1. КАНАС Мечислава¹ (отчества не имеет)
 2. БРОНГЕЛЯ Антона Войтковича²
 3. ВЕЛОМАНСКОГО Казимира Григорьевича³
 4. ОРНАВКА Владимира Франковича⁴
 5. ФИЛЯРОВСКОГО Адама Игнатъевича⁵
 6. ЮЗВА Юзика Казимировича⁶
 7. СТАНКЕВИЧА Антона Эразмовича⁷
 8. ПЕЗЯК Антона Антоновича⁸
 9. ПАЛЕНИЧКА Мечислава Модестовича⁹
 10. НЕСПАЛ Людвиг Юзефовича¹⁰
 11. ХРУЩЕЛЬ Станислава Ивановича¹¹
 12. МОРОЗ Томко Петровича¹²
 13. ОЛЕЩУК Михаила Павловича¹³
 14. ГОЛОВАТСКОГО Франка Войтковича¹⁴
 15. БУРАКОВСКОГО Юзефа Стефановича¹⁵
 16. БАЛЬБЕР Вильгельма¹⁶ (отчества не имеет)
 17. ИДЖИКОВСКОЙ Янины Ричардовны¹⁷
 18. ПАЕНЧКОВСКОГО Павла Ивановича¹⁸
- в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16-54-2, 54-11 УК УССР и
19. КАЗЬМИРОВА Леонтия Лаврентьевича¹⁹ в преступлении, предусмотренном ст. ст. 17, 54-2, 54-11 УК УССР.

В Следственную часть УНКВД по Тернопольской области из ЭКО УНКВД поступило групповое следственное дело № 24297 по обвинению гр-н: КАНАСА, БРОНГЕЛЯ, ВЕЛОМАНСКОГО и других

27 lipca 1940, Tarnopol. Wniosek oskarżający
Mieczysława Kanasa i 18 innych osób

W sprawie śled[czej] nr 24297

„Zatwierdzam”

Zast[ępcą] Nacz[elnika] UNKWD ob[wodu] tarnopolskiego
St. lejtenant bezpieczeństwa państ[wowego]

(—) SIEDOW

„27” lipca 1940 r.

Wniosek oskarżający

z oskarżenia:

1. KANASA Mieczysława¹ (imię ojca nie znane)
2. BRĄGIELA Antoniego² s. Wojciecha
3. WIEŁOMAJSKIEGO Kazimierza³ s. Grzegorza
4. ORNAWKI Władysława⁴ s. Franciszka
5. FILAROWSKIEGO Adama⁵ s. Ignacego
6. JÓZWY Józefa⁶ s. Kazimierza
7. STANKIEWICZA Antoniego⁷ s. Erazma
8. PEZIAKA Antoniego⁸ s. Antoniego
9. PALENICZKI Mieczysława⁹ s. Modesta
10. NIESPAŁA Ludwika¹⁰ s. Józefa
11. CHRUŚCIELA Stanisława¹¹ s. Jana
12. MOROZA Tomasza¹² s. Piotra
13. OLESZCZUKA Michała¹³ s. Pawła
14. GŁOWACKIEGO Franciszka¹⁴ s. Wojciecha
15. BURAKOWSKIEGO Józefa¹⁵ s. Stefana
16. BALBERA Wilhelma¹⁶ (imię ojca nie znane)
17. IDZIKOWSKIEJ Janiny¹⁷ c. Ryszarda
18. PAJĄCZKOWSKIEGO Pawła¹⁸ s. Jana

o przestępstwo przewidziane art. art. 16-54-2 , 54-11 KK USRS oraz

19. KAZIMIROWA Leontyna¹⁹ s. Wawrzyńca o przestępstwo przewi-
dżiane art. art. 17, 54-2, 54-11 KK USRS.

Do Jednostki Śledczej UNKWD obwodu tarnopolskiego wpłynęła
z EKO UNKWD zbiorowa sprawa śledcza Nr 24297 z oskarżenia ob[y-
watel]i: KANASA, BRĄGIELA, WIEŁOMAJSKIEGO i innych w liczb-
bie 19 osób, aresztowanych członków polskiej organizacji wojskowo-

в количестве 19 человек, арестованных как участников польской военно-повстанческой организации, существовавшей в Збаражском и других районах Тернопольской области.

В результате следствия по делу установлено, что в Тернопольской области действительно существовала польская военно-повстанческая организация, которая была создана руководителем данной организации по г. Збаражу КАНАСОМ Мечеславом (арестован, сознался), хорунжим б. польской армии.

Установлено также, что указанная организация ставила своей целью – организовать вооруженное восстание на территории Збаражского района Тернопольской обл., имевшее целью свержение вооруженным путем советской власти и установление на территории западных областей Украины б. польского государства. Для осуществления указанной цели организация „ПОВ” ориентировалась на вооруженную помощь со стороны Англии и Франции.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 19, 20, 84, 148, 229^а).

Збаражским филиалом к-р польской военно-повстанческой организации руководила группа офицеров б/польской армии: МАЕВСКИЙ С., РАЕВСКИЙ М., ВОЛИК Т., во главе с генералом ЯНУШАЙТИС (разыскиваются), проживающих нелегально в г. Львове.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 20, 29, т. 2, стр. 29^а).

В целях подготовки новых кадров в организации „ПОВ” и воспитания их в патриотическом духе руководители Львовской повстанческой организации издавали и распространяли контрреволюционную националистическую газету под названием „Польска зыва” – „Польша зовет”.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 26, 33, 99^а).

Повстанческая организация также ставила своей целью на период возникновения к-р восстания организовать диверсионные акты на ж. д. транспорте (взрыв мостов и жел. дорожного полотна), чем рассчитывала помешать быстрому передвижению Красной Армии на территорию западных областей Украины. Для совершения диверсионных актов приобретались взрывчатые вещества.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 42, 112, 142, 178^а).

Допрошенные по настоящему делу в качестве обвиняемых: КАНАС, БРОНГЕЛЬ, ВЕЛОМАНСКИЙ, ФИЛЯРОВСКИЙ, ОРНАВКА, ЮЗВА, СТАНКЕВИЧ, ПАЛЕНИЧКА, ПЕЗЯК, ХРУЩЕЛЬ, МОРОЗ, ОЛЕЩУК, ГОЛОВАТСКИЙ, БУРАКОВСКИЙ, БАЛЬБЕР и ПАЕНЧКОВСКИЙ Павел в процессе следствия признались, что являлись участниками польской военно-повстанческой организации и по заданию руководителей организации проводили контрреволюционную работу,

-powstańczej, która istniała w [rejonie] zbaraskim i innych rejonach obwo-
du tarnopolskiego.

W rezultacie przeprowadzonego w sprawie śledztwa ustalono, że w ob-
wodzie tarnopolskim rzeczywiście istniała polska organizacja wojsko-
wo-powstańcza utworzona przez kierownika tej organizacji w m. Zbarażu,
KANASA Mieczysława (aresztowany, przyznał się), chorążego b[yłego]
Wojska Polskiego.

Ustalono również, że organizacja ta stawiała sobie za cel zorganizowa-
nie zbrojnego powstania na terenie rejonu zbaraskiego w obw[odzie] tar-
nopolskim, które miało na celu obalenie drogą zbrojną władzy sowieckiej
i utworzenie na terytorium zachodnich obwodów Ukrainy b[yłego] pań-
stwa polskiego. Dla realizacji wskazanego celu organizacja „POW” ocze-
kiwała pomocy zbrojnej ze strony Anglii i Francji.

(k.s. ^at. 1 str. 19, 20, 84, 148, 229^a).

Zbaraską filią k-r polskiej organizacji wojskowo-powstańczej kierowa-
ła grupa oficerów b[yłego] Wojska Polskiego: MAJEWSKI S., RAJEW-
SKI M., WOLIK T. z generałem JANUSZAJTISEM na czele (są poszuki-
wani), mieszkających nielegalnie w m. Lwowie.

(k.s. ^at. 1 str. 20, 29, t. 2, str. 29^a).

W celu przygotowania nowej kadry w organizacji „POW” i wychowa-
nia jej w duchu patriotyzmu, dowództwo lwowskiej organizacji powstań-
czej wydawało i rozpowszechniało kontrrewolucyjną gazetę nacjonali-
styczną pod tytułem „Polska Wzywa”.

(k.s. ^at. 1 str. 26, 33, 99^a).

Organizacja powstańcza stawiała sobie także za cel zorganizowanie
w okresie wybuchu powstania k-r aktów dywersyjnych na k[olei] (wysa-
dzenie w powietrze mostów i torowisk linii kol[ejowych]), przewidując, że
dzięki temu przeszkodzi się szybkiemu przetranslokowaniu Armii Czerwo-
nej na tereny zachodnich obwodów Ukrainy. W celu dokonania aktów dy-
wersyjnych nabywano materiały wybuchowe.

(k.s. ^at. 1 str. 42, 112, 142, 178^a).

Przesłuchani w niniejszej sprawie w charakterze oskarżonych: KANAS,
BRĄGIEL, WIEŁOMAJSKI, FILAROWSKI, ORNAWKA, JÓZWA, STAN-
KIEWICZ, PALENICZKA, PEZIAK, CHRUŚCIEL, MOROZ, OLESZ-
CZUK, GŁOWACKI, BURAKOWSKI, BALBER i PAJĄCZKOWSKI Pa-
weł przyznali się podczas śledztwa, że byli członkami polskiej organizacji
wojskowo-powstańczej oraz na zlecenie dowództwa organizacji prowadzili
działalność kontrrewolucyjną w celu obalenia władzy sow[ieckiej] na terenie
Zachodniej Ukrainy i przywrócenia b[yłego] państwa polskiego.

(k.s. ^at. 1 str. 20, 84, 148, 229, 252; t. 2 str. 16,
73, 126; t. 3 str. 10, 41, 66, 67, 101, 142^a)

направленную на свержение сов. власти на территории Западной Украины и восстановление б/польского государства.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 20, 84, 148, 229, 252; т. 2 стр. 16, 73, 126; т. 3 стр. 10, 41, 66, 67, 101, 142^а).

Привлеченный по настоящему делу обвиняемый НЕСПАЛ Людвиг Юзефович, жит. г. Подволочиска признал себя виновным как соучастник организации и заявил, что знал о существовании польской военно-повстанческой организации от своего родственника ПАЛЕНИЧКИ, но согласия быть ее членом не давал.

Обв. КАЗЬМИРОВ Леонтий свое участие в организации „ПОВ” отрицает, но в этом изобличается показаниями и очной ставкой с активным участником организации ОЛЕЩУКОМ, который показал, что КАЗЬМИРОВ указал ему место хранения оружия в селе Колодно Збаражского р-на.

(л.д. ^а-т. 1 стр. 29, 100; т. 2, стр. 178, 174; т. 3 стр. 14, 25^а).

Обвиняемая ИДЖИКОВСКАЯ Янина, жена б/майора польской армии²⁰, ушедшего в период войны Польши с Германией в Румынию, являясь участницей организации „ПОВ”, имела задание от руководителя организации КАНАСА организовать на период вооруженного восстания польских националистов санитарный пункт – не создалась, но изобличается в этом показаниями КАНАСА М.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 32, 33^а).

На основании изложенного обвиняются:

1. КАНАС Мечеслав (отчества не имеет), 1917 г. рождения, уроженец с. Залужье Збаражского р-на Тарнопольской обл., по национальности поляк, б/парт., из крестьян-середняков, гр-н СССР, холост, не судим, в польской армии служил младшим офицером-телеграфистом, до ареста проживал в г. Збараже без определенных занятий в том, что он:

являлся организатором польской военно-повстанческой организации по Збаражскому, Подволочискому и др. районам Тарнопольской обл. В организацию „ПОВ” был завербован руководителем Львовской повстанческой организации офицером б/польской армии МАЕВСКИМ Станиславом в январе 1940 г. (разыскивается).

По заданию МАЕВСКОГО создал повстанческие группы в г. Збараже, Подволочиске и Тарнополе, которыми лично руководил.

Был связан с руководителями Львовской повстанческой организации капитаном б/польской армии РАЕВСКИМ, от которого получал указания об организации к-р повстанческих групп в Тарнопольской обл. и получал к-р газету, издаваемую нелегально Львовской организацией,

Pociągnięty do odpowiedzialności w niniejszej sprawie oskarżony NIESPAŁ Ludwik s. Józefa, mieszk[aniec] m. Podwołoczyska przyznał się do winy jako współpracownik organizacji i oświadczył, że wiedział o istnieniu polskiej organizacji wojskowo-powstańczej od swojego krewnego PALENICZKI, ale nie zgodził się zostać jej członkiem.

Oskarżony KAZIMIROW Leontyn zaprzecza swojemu udziałowi w organizacji „POW”, ale demaskują go zeznania i konfrontacja z aktywnym członkiem organizacji OLESZCZUKIEM, który zeznał, że KAZIMIROW wskazał mu miejsce przechowywania broni we wsi Kołodno r[ejo]nu zbaraskiego.

(k.s. ^at. 1 str. 29, 100; t. 2 str. 178, 174; t. 3 str. 14, 25^a).

Oskarżona IDZIKOWSKA Janina, żona b[yłego] majora Wojska Polskiego²⁰, który podczas wojny Polski z Niemcami udał się do Rumunii, będąc członkiem organizacji „POW”, otrzymała od dowódcy organizacji KANASA zadanie zorganizowania w okresie powstania zbrojnego polskich nacjonalistów punktu sanitarnego – nie przyznała się, ale demaskują ją zeznania KANASA M.

(k.s. ^at. 1 str. 32, 33^a).

Na podstawie powyższego oskarżenia są:

1. KANAS Mieczysław (imię ojca nieznane) – urodzony w 1917 r. we wsi Załuże rejonu zbaraskiego obwodu tarnopolskiego, narodowości polskiej, b/part., z chłopów-średniaków, ob[ywate]l ZSRS, kawaler, nie karany, w Wojsku Polskim służył jako podoficer – telegrafista, przed aresztowaniem mieszkał w m. Zbarażu, bez stałego zajęcia

o to, że:

był organizatorem polskiej wojskowo-powstańczej organizacji w zbaraskim, podwołoczyskim i in[nych] rejonach obw[odu] tarnopolskiego. Do organizacji „POW” został zwerbowany w styczniu 1940 r. przez dowódcę lwowskiej organizacji powstańczej, oficera b[yłego] Wojska Polskiego MAJEWSKIEGO Stanisława (poszukiwany).

Na zlecenie MAJEWSKIEGO zorganizował w m. Zbarażu, Podwołoczyskach i Tarnopolu grupy powstańcze, którymi osobiście dowodził.

Był związany z dowódcą lwowskiej organizacji powstańczej, kapitanem b[yłego] Wojska Polskiego RAJEWSKIM. Otrzymywał od niego wskazówki dotyczące organizacji k-r grup powstańczych w obw[odzie] tarnopolskim oraz wydawaną nielegalnie przez organizację lwowską k-r gazetę pod tytułem „Polska Wzywa”, którą rozpowszechniał wśród werbowanych przez niego członków organizacji.

Na tajnej naradzie członków organizacji, która odbyła się w lesie w[si] Załuże obw[odu] tarnopolskiego, omawiał z innymi członkami organizacji

под названием „Польска взыва”, которую распространял среди вербуемых им членов организации.

В тайном совещании участников организации, происходившем в лесу с. Залужье Тарноп[ольской] обл., обсуждал с другими участниками организации план восстания, в частности взял на себя задание со своей группой захватить вооруженным путем районное отделение НКВД г. Збаража, овладеть оружием, которым вооружить повстанцев и свергнуть советскую власть, после чего объединиться с повстанцами других районов и восстановить польское правительство.

Лично завербовал в организацию БРОНГЕЛЯ, ВЕЛОМАНСКОГО, ПАЕНЧКОВСКОГО, МОРОЗ, СТАНКЕВИЧА, ПАЛЕНИЧКА и других в количестве более 15 человек.

По заданию руководителей Львовской военно-повстанческой организации МАЕВСКОГО и РАЕВСКОГО подготовливал на период вооруженного восстания произвести ряд диверсионных актов.

При аресте у КАНАСА было изъято боевое оружие и боеприпасы (карабин и револьвер), т. е. совершил преступление, предусмотренное ст. ст. 16-54-2, 54-11 УК УССР.

В предъявленном обвинении виновным себя признал, как руководитель и организатор польской повстанческой организации по Збаражскому р-ну изобличается показаниями участников данной организации: БРОНГЕЛЕМ, ВЕЛОМАНСКИМ, ФИЛЯРОВСКИМ, ПАЛЕНИЧКОЙ, СТАНКЕВИЧЕМ А. и другими и очными ставками с ними.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 19, 20, 21, 42, 43, 49, 84, 148, 219, 220; т. 2 стр. 22; т. 3 стр. 65, 66, 68^а).

2. БРОНГЕЛЬ Антон Войткович, 1914 г. рождения, уроженец с. Залужье Збаражск. р-на, поляк, гр-н СССР, из крестьян-середняков, не судим, б/парт., холост, до ареста работал в своем с/хозяйстве, проживал в с. Залужье Збаражского р-на Тарнопольской обл.

в том, что он:

являлся активным участником контрреволюционной польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на, завербован руководителем данной организации по городу Збаражу КАНАСОМ в марте 1940 г.

По заданию КАНАСА лично завербовал в к-р повстанческую организацию РОБАКА²¹, жит. с. Тарасовки Збаражского р-на (скрывается).

Вместе с руководителями указанной организации КАНАСОМ, ФИЛЯРОВСКИМ участвовал на тайном совещании, происходившем в лесу с. Залужье 15 апреля 1940 г., на котором получил задание

plan powstania, w szczególności podjął się zadania zbrojnego opanowania wraz ze swoją grupą urzędu rejonowego NKWD m. Zbaraża, zdobycia broni, uzbrojenia w nią powstańców i obalenia władzy sowieckiej, następnie połączenia się z powstańcami innych rejonów i przywrócenia polskiego rządu.

Osobiście zwerbował do organizacji BRĄGIELA, WIEŁOMAJSKIEGO, PAJĄCZKOWSKIEGO, MOROZA, STANKIEWICZA, PALENICZKĘ i innych, w liczbie ponad 15 osób.

Na zlecenie dowódców lwowskiej organizacji wojskowo-powstańczej MAJEWSKIEGO i RAJEWSKIEGO przygotowywał przeprowadzenie szeregu aktów dywersyjnych w okresie powstania zbrojnego.

Podczas aresztowania skonfiskowano KANASOWI broń i amunicję (karabin i rewolwer), tj. popełnił przestępstwo przewidziane art. art. 16-54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do [zarzutów zawartych w] przedstawionym mu oskarżeniu; jako dowódcę i organizatora polskiej organizacji powstańczej w r[e-jo]nie zbaraskim demaskują go zeznania członków tejże organizacji: BRĄGIELA, WIEŁOMAJSKIEGO, FILAROWSKIEGO, PALENICZKI, STANKIEWICZA A. i innych oraz konfrontacja z nimi.

(k.s. ^at. 1 str. 19, 20, 21, 42, 43, 49, 84, 148, 219, 220;
t. 2 str. 22; t. 3 str. 65, 66, 68^a).

2. BRĄGIEL Antoni s. Wojciecha – urodzony w 1914 r. we w[si] Załuże r[ejo]nu zbaras[kiego], narodowości polskiej, ob[ywate]l ZSRS, z chłopów-średniaków, nie karany, b/part., kawaler, przed aresztowaniem pracował w swoim gospodarstwie r[olnym], mieszkał we w[si] Załuże r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego

o to, że:

był aktywnym członkiem polskiej kontrrewolucyjnej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego, zwerbowanym w marcu 1940 r. przez dowódcę danej organizacji w mieście Zbarażu KANASA.

Na zlecenie KANASA osobiście zwerbował do k-r organizacji powstańczej ROBAKA²¹, mieszk[ańca] w[si] Tarasówka r[ejo]nu zbaraskiego (ukrywa się).

Razem z dowódcami tej organizacji KANASEM [i] FILAROWSKIM uczestniczył w tajnej naradzie, która odbyła się w lesie w[si] Załuże 15 kwietnia 1940 r., na której otrzymał zlecenie – w okresie powstania zbrojnego opanować ze swoją grupą stację kolejową Zbaraż.

Otrzymał od KANASA polecenie gromadzenia broni dla organizacji, osobiście posiadał rewolwer systemu Nagan, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 16-54-2, 54-11 KK USRS.

в период вооруженного восстания захватить со своей группой железнодорожную станцию Збараж.

Имел задание от КАНАСА добывать оружие для организации, лично имел револьвер системы „Наган”, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16-54-2, 54-11 УК УССР.

В вышеизложенном виновным себя признал полностью, изобличается показаниями руководителя организации КАНАСА и очной ставкой с ним и показаниями участников организации ОЛЕЩУК, ФИЛЯРОВСКОГО и других.

(л.д. ^а-т. 1 стр. 84, 85, 42, 88, 90, 125, 128^а).

3. ВЕЛОМАНСКИЙ Казимир Григорьевич, 1915 г. рождения, уроженец г. Збараж, гр-н СССР, поляк, холост, б/парт., не судим, из крестьян, служил в б/польской армии в чине капрала в 1936–1939 гг., до ареста проживал в г. Збараже

в том, что он:

являлся активным участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей в Збаражском р-не Тернопольской обл., завербован руководителем данной организации КАНАСОМ Мечеславом в феврале 1940 г.

По заданию КАНАСА завербовал в организацию „ПОВ” ЮЗВУ, ВОЙЦЕХОВСКОГО и ОРНАВКУ, дав им при вербовке аналогичное задание (арестованы, сознались).

По заданию организации распространял среди участников „ПОВ” контрреволюционную газету, издаваемую организацией во Львове – „Польска звыва”.

Имел задание от КАНАСА приобретать взрывчатые вещества и подготовить диверсионный акт на жел. дороге, т. е. взорвать Подволочиский мост. При повторном обыске у него были изъяты взрывчатые вещества (битфордов шнур, капсула взрывателя и порох), которые он добыл и хранил по заданию организации, т. е. совершил преступление, предусмотренное ст. ст. 16-54-2, 54-11 УК УССР.

В вышеизложенном сознался полностью, изобличается показаниями участников организации КАНАСОМ, БРОНГЕЛЕМ, ОРНАВКА, МОРОЗ и другими.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 148, 159, 155, 178, 182^а).

4. ОРНАВКА Владимир Франкович, 1915 г. рождения, уроженец и житель г. Збаража Тернопольской обл., поляк, гр-н СССР, из крестьян-середняков, холост, б/парт., не судим, до ареста без определенных занятий

в том, что он:

Do powyższych zarzutów przyznał się całkowicie, demaskują go zeznania dowódcy organizacji KANASA i konfrontacja z nim oraz zeznania członków organizacji OLESZCZUKA, FILAROWSKIEGO i innych.

k.s. ^at. 1 str. 84, 85, 42, 88, 90, 125, 128^a).

3. WIEŁOMAJSKI Kazimierz s. Grzegorza – urodzony w 1915 r. w m. Zbarażu, obywatel ZSRS, narodowości polskiej, kawaler, b/part., nie karany, z chłopów, w l[atach] 1936–1939 służył w b[yłym] Wojsku Polskim w stopniu kaprała, przed aresztowaniem mieszkał w m. Zbarażu

o to, że:

był aktywnym członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej w r[ejo]nie zbaraskim obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym w lutym 1940 r. przez dowódcę tej organizacji KANASA Mieczysława.

Na zlecenie KANASA zwerbował do organizacji „POW” JÓZWE, WOJCIECHOWSKIEGO i ORNAWKĘ, dając im analogiczne zlecenie podczas werbowania (aresztowani, przyznali się).

Na zlecenie organizacji rozpowszechniał wśród członków „POW” kontrrewolucyjną gazetę „Polska Wzywa”, wydawaną przez organizację we Lwowie.

Otrzymał od KANASA zadanie nabywania materiałów wybuchowych i przygotowania aktu dywersyjnego na kolei, tj. wysadzenia podwołoczyńskiego mostu. Podczas powtórnej rewizji skonfiskowano mu materiały wybuchowe (sznur Bickforda, spłonki, zapalniki i proch), nabyte i przechowywane przez niego z polecenia organizacji, tj. popełnił przestępstwo przewidziane art. art. 16-54-2, 54-11 KK USRS.

Do powyższych zarzutów przyznał się całkowicie, demaskują go zeznania członków organizacji KANASA, BRĄGIELA, ORNAWKI, MOROZA i innych.

(k.s. ^at. I str. 148, 159, 155, 178, 182^a)

4. ORNAWKA Władysław s. Franciszka – urodzony w 1915 r. w m. Zbarażu obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z chłopów-średniaków, kawaler, b/part., nie karany, przed aresztowaniem bez stałego zajęcia

o to, że:

był członkiem a/s polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej w rejonie zbaraskim obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym w końcu kwietnia 1940 r. przez aktywnego członka tej organizacji WIEŁOMAJSKIEGO Kazimierza.

Jako członek tej organizacji był związany z dowódcami organizacji: KANASEM [i] WIEŁOMAJSKIM, od których otrzymywał k-r gazetę „Polska Wzywa”, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 16-54-2, 54-11 KK USRS.

являлся участником а/с польской военно-повстанческой организации, существовавшей в Збаражском районе Тернопольской обл., завербован активным участником данной организации ВЕЛОМАНСКИМ Казимиром в конце апреля 1940 г.

Как член этой организации был связан с руководителями организации: КАНАСОМ, ВЕЛОМАНСКИМ, от которых получал к-р газету „Польска взыва”, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16-54-2, 54-11 УК УССР.

В изложенном обвинении виновным себя признал полностью, изобличается показаниями активного участника „ПОВ” ВЕЛОМАНСКОГО К. и очной ставкой с ним.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 159, 196, 198, 208^а).

5. ФИЛЯРОВСКИЙ Адам Игнатьевич, 1919 г. рождения, уроженец и житель г. Збаража Тернопольской обл., гр-н СССР, по национальности – поляк, со средним образованием, служил в польской армии в чине капрала, не судим, холост, до ареста без определенных занятий

в том, что он:

являлся активным участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей в Збаражском р-не, завербован руководителем данной организации КАНАСОМ Мечеславом в начале февраля 1940 г., в присутствии ксендза г. Збаража дал клятву о верности организации.

От организации получил участок деятельности – шесть сел Збаражского р-на, где должен был проводить вербовочную работу в польскую повстанческую организацию.

Выполняя задание КАНАСА, в с. Стриевка Збаражского р-на завербовал б/коменданта стрелецкой организации.

Участвовал в тайном совещании руководителей „ПОВ”, происшедшем в лесу села Залужье, где обсуждался вопрос о подготовке вооруженного восстания, от КАНАСА получил задание со своей группой захватить Збаражский райотдел милиции, завладеть оружием, которым вооружить повстанцев, т. е. совершил преступление, предусмотренное ст. ст. 16-54-2, 54-11 УК УССР.

В предъявленном обвинении виновным себя признал полностью, изобличается показаниями КАНАСА, БРОНГЕЛЯ и других участников организации.

^а-т. 1, стр. 220, 228, 231, 116.^а

6. ЮЗВА Юзик Казимирович, 1918 г. рождения, уроженец и житель с. Нетреба Збаражского р-на Тернопольской обл., из крестьян, гр-н СССР, б/парт., холост, не судим, образование низшее, до ареста без определенных занятий

Do przedstawionych zarzutów przyznał się całkowicie, demaskują go zeznania aktywnego członka „POW” WIEŁOMAJSKIEGO K. i konfrontacja z nim.

(k.s. ^at. 1 str. 159, 196, 198, 208^a).

5. FILAROWSKI Adam s. Ignacego – urodzony 1919 r. w m. Zbarażu obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, ob[ywate]l ZSRS, narodowości polskiej, wykształcenie średnie, służył w Wojsku Polskim w stopniu kaprała, nie karany, kawaler, przed aresztowaniem bez stałego zajęcia o to, że:

był aktywnym członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej w r[ejo]nie zbaraskim, zwerbowanym na początku lutego 1940 r. przez dowódcę tej organizacji KANASA Mieczysława, w obecności księdza m. Zbaraża złożył przysięgę na wierność organizacji.

W organizacji otrzymał odcinek pracy – sześć wsi r[ejo]nu zbaraskiego, gdzie miał prowadzić werbunek nowych członków do polskiej organizacji powstańczej.

Wykonując zlecenie KANASA, we w[si] Stryjówce r[ejo]nu zbaraskiego zwerbował b[yłego] komendanta organizacji strzeleckiej.

Uczestniczył w odbywającej się w lesie wsi Załuże tajnej naradzie dowództwa „POW”, na której była omawiana kwestia przygotowania do powstania zbrojnego. Od KANASA otrzymał zlecenie opanowania wraz ze swoją grupą zbaraskiego rej[onowego] komisariatu milicji, zdobycia broni i uzbrojenia w nią powstańców, tj. o popełnienie przestępstwa przewidzianego art. art. 16–54–2, 54–11 KK USRS.

Do przedstawionych zarzutów przyznał się całkowicie, demaskują go zeznania KANASA, BRĄGIELA i innych członków organizacji.

^at. 1 str. 220, 228, 231, 116^a.

6. JÓZWA Józef s. Kazimierza – urodzony w 1918 r. we w[si] Netreba r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, z chłopów, ob[ywate]l ZSRS, b/part., kawaler, nie karany, wykształcenie podstawowe, przed aresztowaniem bez stałego zajęcia

o to, że:

był aktywnym członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej do której został zwerbowany w lutym 1940 r. przez jednego z dowódców tej organizacji WIEŁOMAJSKIEGO Kazimierza.

Od WIEŁOMAJSKIEGO otrzymał zlecenie werbowania nowych członków organizacji i gromadzenia broni dla organizacji; zadania nie wykonał w związku z aresztowaniem WIEŁOMAJSKIEGO i KANASA.

Przed aresztowaniem posiadał rewolwer, który sprzedał osobie nieznaney, tj. popełnił przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

в том, что он:

являлся активным участником польской военно-повстанческой организации, куда был завербован одним из руководителей указанной организации ВЕЛОМАНСКИМ Казимиром в феврале 1940 г.

От ВЕЛОМАНСКОГО получил задание вербовать новых лиц в организацию и добывать оружие для организации; задание не выполнил в связи с арестом ВЕЛОМАНСКОГО и КАНАСА.

До ареста имел револьвер, который продал неизвестному лицу, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя в предъявленном обвинении признал, изобличается показаниями ВЕЛОМАНСКОГО К. и КАНАСА.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 252, 253^а).

7. СТАНКЕВИЧ Антон Эразмович, 1917 г. рождения, уроженец с. Сомолусковцы Копыченского р-на Тернопольской обл., по национальности поляк, гр-н СССР, образован[ие] среднее, капрал б/польской армии, не судим, холост, по происхождению – из семьи служащего – учителя, б/парт., до ареста без определенных занятий, проживал в г. Тернополе

в том, что он:

являлся активным участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на. В данную организацию был завербован руководителем „ПОВ” КАНАСОМ Мечеславом в конце марта 1940 г.

При вербовке от КАНАСА получил задание организовать в г. Тернополе польскую военную повстанческую группу.

По заданию КАНАСА СТАНКЕВИЧ являлся связным между Львовской повстанческой организацией и организацией „ПОВ”, существовавшей в Тернопольской области.

По Тернополю был связан с участниками „ПОВ” – ПЕЗЯКОМ и ПАЛЕНИЧКОЙ (арестованы), т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

В предъявленном обвинении виновным себя признал, изобличается показаниями КАНАСА, ПЕЗЯКА и ПАЛЕНИЧКИ.

(л.д. ^а-т. 2, стр. 22, 28, 29, 93, 49, 50; т. 1 стр. 26; т. 3 стр. 66, 67^а).

8. ПЕЗЯК Антон Антонович, 1917 г. рождения, уроженец м. Козлов Тернопольской обл., гр-н СССР, поляк, б/парт., из рабочих, холост, образование низшее, не судим, до ареста проживал в г. Тернополе и работал музыкантом в ресторане „Адриа”

в том, что он:

являлся участником а/с польской военно-повстанческой организации, существовавшей в Збаражском р-не Тернопольской области,

Przyznał się do [zarzutów zawartych w] przedstawionym mu oskarżeniu, demaskują go zeznania członków danej organizacji WIEŁOMAJSKIEGO i KANASA.

(k.s. ^at. 1 str. 252, 253^a).

7. STANKIEWICZ Antoni s. Erazma – urodzony w 1917 r. we w[si] Samołuśkowce r[ejon]u kopyczyńskiego obw[odu] tarnopolskiego, narodowości polskiej, ob[ywate]l ZSRS, wyksz[tałcenie] średnie, kapral b[yłego] Wojska Polskiego, nie karany, kawaler, pochodzi z rodziny urzędnika – nauczyciela, b/part., przed aresztowaniem bez stałego zajęcia, mieszkał w m. Tarnopolu

o to, że:

był aktywnym członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego. Do organizacji tej został zwербowany w końcu marca 1940 r. przez dowódcę „POW” KANASA Mieczysława.

Podczas werbunku dostał od KANASA zlecenie zorganizowania w m. Tarnopolu polskiej grupy wojskowo-powstańczej.

Na zlecenie KANASA STANKIEWICZ został łącznikiem pomiędzy lwowską organizacją powstańczą a organizacją „POW” istniejącą w obwodzie tarnopolskim.

W Tarnopolu był związany z członkami „POW” – PEZIAKIEM i PALENICZKĄ (są aresztowani), tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do [zarzutów zawartych w] przedstawionym mu oskarżeniu, demaskują go zeznania KANASA, PEZIAKA i PALENICZKI.

(k.s. ^at. 2 str. 22, 28, 29, 93, 49, 50; t. 1 str. 26; t. 3 str. 66, 67^a)

8. PEZIAK Antoni s. Antoniego – urodzony w 1917 r. w m. Kozłowie obw[odu] tarnopolskiego, ob[ywate]l ZSRS, Polak, b/part., z robotników, kawaler, wykształcenie podstawowe, nie karany, przed aresztowaniem mieszkał w m. Tarnopolu i pracował jako muzykant w restauracji „Adria”

o to, że:

był członkiem a/s polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej w r[ejo]nie zbaraskim obwodu tarnopolskiego, zwербowanym w marcu 1940 r. przez dowódcę organizacji „POW” KANASA Mieczysława.

Na zlecenie KANASA zorganizował grupę wojskowo-powstańczą w m. Tarnopolu i gromadził broń dla organizacji.

Był związany w mieście Tarnopolu z kierownikami organizacji „POW” STANKIEWICZEM i PALENICZKĄ, tj. popełnił przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Do przedstawionych zarzutów przyznał się, demaskują go zeznania: KANASA, STANKIEWICZA i PALENICZKI.

(k.s. ^at. 2 str. 17, 18, 48, 49; t. 3 str. 66^a).

завербован руководителем организации „ПОВ” КАНАСОМ Мечеславом в марте 1940 г.

По заданию КАНАСА организовывал военно-повстанческую группу в г. Тарнополе и добывал оружие для организации.

Был связан по городу Тарнополю с руководителями организации „ПОВ” СТАНКЕВИЧЕМ и ПАЛЕНИЧКОЙ, т. е. совершил преступление, предусмотренное ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

В изложенном виновным себя признал, изобличается показаниями КАНАСА, СТАНКЕВИЧА и ПАЛЕНИЧКИ.

(л.д. ^а-т. 2, стр. 17, 18, 48, 49; т. 3, стр. 66^а).

9. ГОЛОВАТСКИЙ Франк Войткович, 1907 г. рождения, уроженец и житель с. Капустинцы Збаражского р-на Тарнопольской обл., по национальности поляк, гр-н СССР, из крестьян-середняков, холост, образование семь классов средней школы, при б/Польше являлся комендантом „Стрельцов” в селе Капустинцы, не судим, до ареста работал в своем с/хозяйстве

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей в Збаражском р-не Тарнопольской обл., завербован участником этой же организации МОРОЗОМ Томко в марте 1940 г., имел задание от МОРОЗА вербовать новых лиц в организацию и доставать боевое оружие.

Выполнял задание МОРОЗА и ОЛЕЩУКА – подготовливал к вербовке в к-р организацию ВИВЬЮРКУ и ШАБЕЛЯ.

От МОРОЗ Т. получал нелегальную газету „Польска взыва”, издаваемую организацией в г. Львове, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя в изложенном признал, изобличается показаниями участников организации МОРОЗА и ОЛЕЩУКА и очной ставкой с первым.

(л.д. ^а-т. 3, стр. 70, 72, 75, 78, 84, 85; т. 3, стр. 20, 21, 22, 42, 46, 48^а).

10. НЕСПАЛ Людвиг Юзефович, 1918 г. рождения, уроженец м. Сокол Львовской обл., поляк, гр-н СССР, б/п., с низшим образованием, из рабочих, служил в б/польской армии в чине старшего стрелка, холост, до ареста проживал в м. Подволочиске и работал на ж. д. ст. весовщиком

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., завербован участником данной организации ПАЛЕНИЧКОЙ (арестован).

9. GŁOWACKI Franciszek s. Wojciecha – urodzony w 1907 r. we w[si] Kapuścińce r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, narodowości polskiej, ob[ywate]l ZSRS, z chłopów-średniaków, kawaler, wykształcenie siedem klas szkoły średniej, za b[yłej] Polski był komendantem „Strzelców” we w[si] Kapuścińce, nie karany, przed aresztowaniem pracował w swoim gospodarstwie r[olnym]

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej w r[ejo]nie zbaraskim obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym w marcu 1940 r. przez członka tej samej organizacji MOROZA Tomasza. Od MOROZA otrzymał zlecenie werbowania nowych członków organizacji i zdobywania broni dla organizacji.

Wykonując zlecenie MOROZA i OLESZCZUKA – przygotowywał do wciągnięcia do organizacji k-r WIEWIÓRKĘ i SZABIĘLA.

Od MOROZA T. otrzymywał nielegalną gazetę „Polska Wzywa” wydawaną przez organizację w m. Lwowie, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Do przedstawionych zarzutów przyznał się, demaskują go zeznania członków organizacji: MOROZA i OLESZCZUKA oraz konfrontacja z pierwszym [z nich].

(k.s. ^at. 3 str. 70, 72, 75, 78, 84, 85; t. 3 str. 20, 21, 22, 42, 46, 48^a)

10. NIESPAŁ Ludwik s. Józefa – urodzony w 1918 r. w m. Sokalu obw[odu] lwowskiego, Polak, ob[ywate]l ZSRS, b/p., wykształcenie podstawowe, z robotników, służył w b[yłym] Wojsku Polskim w stopniu starszego strzelca, kawaler, przed aresztowaniem mieszkał w m. Podwołoczyska i pracował jako wagowy na st[acji] k[olejowej]

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym przez członka tej organizacji PALENICZKĘ (aresztowany).

Od PALENICZKI dostał zlecenie werbowania nowych członków organizacji w m. Podwołoczyska, czytywał wydawaną przez organizację k-r gazetę „Polska Wzywa”.

Przyznał się, że ^bwiedział o istnieniu ^borganizacji powstańczej, ale zaprzecza swojej działalności w niej.

Demaskują go zeznania PALENICZKI i konfrontacja z nim, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 17/54-2, 54-11 KK USRS.

^at. 2 str. 106, 107, 108, 109^a.

11. CHRUŚCIEL Stanisław s. Jana – urodzony w 1909 r. w m. Rohatyn obw[odu] stanisławowskiego, ob[ywate]l ZSRS, Polak, b/part., z kupców, pracował jako subiekt u kupca, nie karany, służył w b[yłym] Wojsku

От ПАЛЕНИЧКИ получил задание вербовать новых лиц в организацию по м. Подволочиск, читал к-р газету, издаваемую организацией „Польска зыва”.

Сознался, ^б-что был осведомлен о существовании ^б повстанческой организации, но отрицает свою деятельность в ней.

Изобличается показаниями ПАЛЕНИЧКИ и очной ставкой с ним, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 17/54-2, 54-11 УК УССР. ^а-т. 2, стр. 106, 107, 108, 109. ^{-а}

11. ХРУЩЕЛЬ Станислав Иванович, 1909 г. рождения, уроженец г. Рогатин Станиславской обл., гр-н СССР, поляк, б/парт., из торговцев, работал приказчиком у купца, не судим, служил в б/польской армии в чине подофицера, до ареста проживал в г. Збараже Тарнопольской обл.

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., завербован руководителем данной организации КАНАСОМ Мечеславом в феврале 1940 г.

По заданию КАНАСА добывал боевое оружие и подготовливал новых лиц для вербовки в организацию, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями КАНАСА М. и очной ставкой с ним.

^а-т. 2, стр. 126, 129, 133, 135, 138. ^{-а}

12. ИДЖИКОВСКАЯ Янина Ричардовна, 1909 г. рождения, уроженка с. Танчиник Краковского воеводства (Германия), из семьи служащих, с высшим образованием, по специальности – скульптор, со слов б/парт., жена майора б/польской армии, бежавшего в Румынию, полька, не судима, до ареста проживала в г. Збараже Тарнопольской обл.

в том, что она:

являлась участницей польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., завербована руководителем этой организации по г. Збаражу КАНАСОМ в апреле 1940 г.

От КАНАСА получила задание организовать санитарный пункт для повстанческой организации и приобрести необходимые медикаменты, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновной в предъявленном обвинении себя не признала, изобличается показаниями КАНАСА и БРОНГЕЛЯ и очной ставкой с КАНАСОМ.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 32, 33, 69, 70, 71^{-а}).

Polskim w stopniu podoficera, przed aresztowaniem mieszkał w m. Zbarażu obw[odu] tarnopolskiego

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym w lutym 1940 r. przez dowódcę tej organizacji KANASA Mieczysława.

Na zlecenie KANASA gromadził broń oraz prowadził działalność werbunkową w celu wciągnięcia do organizacji nowych członków, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go zeznania KANASA M. i konfrontacja z nim.

^at. 2 str. 126, 129, 133, 135, 138^a.

12. IDZIKOWSKA Janina c. Ryszarda – urodzona w 1909 r. we w[si] Tenczynek województwa krakowskiego (Niemcy), z rodziny urzędników, wykształcenie wyższe, według zawodu – rzeźbiarz, z jej słów b/part., żona majora b[yłego] Wojska Polskiego, który uciekł do Rumunii, Polka, nie karana, przed aresztowaniem mieszkała w m. Zbarażu obw[odu] tarnopolskiego

o to, że:

była członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terytorium r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowana w kwietniu 1940 r. przez dowódcę tej organizacji w m. Zbarażu KANASA.

Od KANASA dostała zlecenie zorganizowania punktu sanitarnego dla organizacji powstańczej i nabycia niezbędnych medykamentów, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Do przedstawionych zarzutów nie przyznała się, demaskują ją zeznania KANASA i BRĄGIELA oraz konfrontacja z KANASEM.

(k.s. ^at. 1 str. 32, 33, 69, 70, 71^a).

13. OLESZCZUK Michał s. Pawła – urodzony w 1914 r., Polak, urodzony i zamieszkały we w[si] Czarny Las r[ejo]nu zbaraskiego, z chłopów-średniaków, według jego słów b/part., kapral b[yłego] Wojska Polskiego, nie karany, ukończył 5 klas gimnazjum

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, do której został zwerbowany w lutym 1940 r. przez dowódcę „POW” w m. Zbarażu KANASA.

Na zlecenie organizacji ustalał i ewidencjonował, kto z mieszkańców w[si] Czarny Las ma broń.

13. ОЛЕЩУК Михаил Павлович, 1914 г. рождения, поляк, уроженец и житель с. Черный Лес Збаражского р-на, из крестьян-середняков, со слов б/парт., капрал б/польской армии, не судим, окончил 5 классов гимназии

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., куда завербован руководителем „ПОВ” по г. Збаражу КАНАСОМ в феврале 1940 г.

По заданию организации устанавливал и брал на учет, у кого из жителей с. Черный Лес имеется боевое оружие.

При встрече с жителем села Колодно КАЗЬМИРОВЫМ Леонтием рассказал ему о существовании польской повстанческой организации и от него получил сведения, что в с. Колодном у б/коменданта польской полиции хранится большое количество оружия, о чем сообщил руководителю организации КАНАСУ М.

По заданию КАНАСА был связан с участником организации ГОЛОВАТСКИМ, проживающим в с. Капустинцы, которому передавал от КАНАСА задания: добывать оружие и вербовать новых людей в организацию, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями КАНАСА, МОРОЗА, ГОЛОВАТСКОГО.

(л.д. ^а-т. 1, стр. 31, 61, 62; т.2, стр. 80; т. 3, стр. 39, 42, 47, 14, 10^а).

14. МОРОЗ Томко Петрович, 1914 г. рождения, уроженец с. Красносельцы, Збаражского р-на, гр-н СССР, поляк, из крестьян, холост, не судим, образование 7 классов, в армии не служил, до ареста проживал в с. Капустинцы Збаражского р-на, работал в с/хозяйстве

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., завербован руководителем данной организации КАНАСОМ в первых числах марта 1940 г.

Принял присягу о верности организации в костеле г. Збаража в присутствии ксендза Антония.

По заданию участников МОРОЗА и КАНАСА завербовал в организацию жит. с. Капустинцы ГОЛОВАТСКОГО и ВИБЮРКУ Н., которым передал нелегальную газету „Польска зыва” и дал задание вербовать новых лиц в организацию.

Поддерживал связь с активными участниками „ПОВ” ОЛЕЩУКОМ и КАНАСОМ, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Podczas spotkania z mieszkańcem wsi Kołodno KAZIMIROWEM Leontynem opowiedział mu o istnieniu polskiej organizacji powstańczej i uzyskał od niego informację, że u b[ylęgo] komendanta polskiej policji we w[si] Kołodno przechowywana jest duża ilość broni, o czym powiadomił kierownika organizacji KANASA M.

Z polecenia KANASA był związany z członkiem organizacji GŁOWACKIM, mieszkańcem w[si] Kapuścińce, któremu przekazywał zlecenia KANASA: gromadzić broń i werbować nowych członków organizacji, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go zeznania KANASA, MOROZA, GŁOWACKIEGO.

(k.s. ^at. 1 str. 31, 61, 62; t. 2 str. 80; t. 3 str. 39, 42, 47, 14, 10^{ay}).

14. MOROZ Tomasz s. Piotra – urodzony w 1914 r. we w[si] Krasnosielce r[ejo]nu zbaraskiego, ob[ywate]l ZSRS, Polak, z chłopów, kawaler, nie karany, wykształcenie 7 klas, w wojsku nie służył, przed aresztowaniem mieszkał we w[si] Kapuścińce r[ejo]nu zbaraskiego, pracował w gospodarstwie r[olnym]

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terytorium r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym w pierwszych dniach marca 1940 r. przez dowódcę tej organizacji KANASA.

Przysięgę na wierność organizacji złożył w kościele m. Zbaraża, w obecności księdza Antoniego.

Na zlecenie MOROZA i KANASA zwerbował do organizacji mieszka[ńców] w[si] Kapuścińce GŁOWACKIEGO i WIEWIÓRKĘ N., którym przekazał nielegalną gazetę „Polska Wzywa” i dał polecenie prowadzenia werbunku nowych członków organizacji.

Utrzymywał stosunki z aktywnymi członkami „POW” OLESZCZUKIEM i KANASEM, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do [zarzutów zawartych w] przedstawionym mu oskarżeniu, demaskują go zeznania KANASA, OLESZCZUKA, GŁOWACKIEGO.

^at. 3 str. 41, 42, 46, 48, 19; t. 2 str. 45, 48; t. 1 str. 21^a.

15. PALENICZKA Mieczysław s. Modesta – urodzony w 1919 r. w m. Zbarażu obw[odu] tarnopolskiego, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z robotników, b/part., wykształcenie średnie, kawaler, nie karany, przed aresztowaniem pracował w Obw[odowym] Urz[ędzie] Łączności m. Tarnopola

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terytorium r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym

Виновным в предъявленном обвинении себя признал, изобличается показаниями КАНАСА, ОЛЕЩУКА, ГОЛОВАТСКОГО.

^а-т. 3, стр. 41, 42, 46, 48, 19; т. 2 стр. 45, 48; т. 1, стр. 21.^а

15. ПАЛЕНИЧКА Мечеслав Модестович, 1919 г. рождения, уроженец г. Збаража Тарнопольской обл., поляк, гр-н СССР, из рабочих, б/парт., образование среднее, холост, не судим, до ареста работал в Обл. Упр. Связи г. Тарнополя

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., завербован руководителем организации по г. Збаражу КАНАСОМ в начале апреля 1940 г.

От КАНАСА получил задание создать повстанческие группы в г. г. Тарнополе и Подволочиске Тарнопольской обл.

Выполняя задание КАНАСА в Подволочиске, обрабатывал к вербовке своего родственника НЕСПАЛ и КОСЯРСКОГО.

Передал нелегальную газету, издающуюся Львовской организацией, под названием „Польска взыва”, ксендзу г. Подволочиска, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя в изложенном признал, изобличается показаниями КАНАСА, СТАНКЕВИЧА, ПЕЗЯК и НЕСПАЛ.

^а-т. 3 стр. 66, 67, 78, 79, 81; т. 1 стр. 27; т. 2 стр. 17, 49, 99, 100^а

16. БАЛЬБЕР Вильгельм, 1914 г. рождения, уроженец и житель с. Залужье Збаражского р-на Тарнопольской обл., поляк, гр-н СССР, б/парт., рабочий пути на жел. дор. ст. Збараж, не судим, до ареста без определенных занятий

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл., был завербован в апреле 1940 г. руководителем организации КАНАСОМ.

Работая в г. Львове на жел. дорожн. станции по ремонту пути, встретился с КАНАСОМ, который его познакомил с руководителем Львовской повстанческой организации, по заданию которого БАЛЬБЕР привез из Львова в Збараж пакет с нелегальными к-р газетами „Польска взыва” и в первых числах апреля передал его руководителю „ПОВ” КАНАСУ, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал, однако заявил, что работал по заданию КАНАСА, сам не был членом организации, изобличается показаниями КАНАСА и БРОНГЕЛЯ и очной ставкой с КАНАСОМ.

^а-т. 3 стр. 101, 108, 109; т. 1 стр. 33, 99, 106^а

na początku kwietnia 1940 r. przez dowódcę organizacji w m. Zbarażu KANASA.

Od KANASA dostał polecenie zorganizowania grup powstańczych w m. m. Tarnopolu i Podwołoczyskach obw[odu] tarnopolskiego.

Wykonując zlecenie KANASA w Podwołoczyskach, przygotowywał do zwerbowania swojego krewnego NIESPAŁA i KOSIARSKIEGO.

Przekazał księdzu m. Podwołoczyska nielegalną gazetę pod tytułem „Polska Wzywa” wydawaną przez lwowską organizację, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do przedstawionych mu zarzutów, demaskują go zeznania KANASA, STANKIEWICZA, PEZIAKA i NIESPAŁA.

^at. 3 str. 66, 67, 78, 79, 81; t. 1 str. 22; t. 2 str. 17, 49, 99, 100^a

16. BALBER Wilhelm – urodzony w 1914 r. we w[si] Załuże r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, Polak, ob[ywate]l ZSRS, b/part., robotnik kolejowy na st[acji] kol[ejowej] Zbaraż, nie karany, przed aresztowaniem bez stałego zajęcia

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, został zwerbowany w kwietniu 1940 r. przez dowódcę organizacji KANASA.

Pracując przy remoncie szlaku na stacji kol[ejowej] w m. Lwowie spotkał KANASA, który zapoznał go z kierownikiem lwowskiej organizacji powstańczej i na jego zlecenie BALBER przywiózł ze Lwowa do Zbaraża paczkę z nielegalnymi k-r gazetami „Polska Wzywa” i w pierwszych dniach kwietnia przekazał ją kierownikowi „POW” KANASOWI, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy, jednak oświadczył, że pracował na zlecenie KANASA, ale sam członkiem organizacji nie był, demaskują go zeznania KANASA i BRĄGIELA oraz konfrontacja z KANASEM.

^at. III str. 101, 108, 109; t. II str. 33, 99, 106^a

17. BURAKOWSKI Józef s. Stefana – urodzony w 1916 r. we w[si] Załuże, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z chłopów-biedniaków, b/part., nie karany, kawaler, przed aresztowaniem pracował jako robotnik niewykwalifikowany w zbaraskim browarze w m. Zbarażu

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego, zwerbowanym w kwietniu 1940 r. przez jednego z dowódców tej organizacji BRĄGIELA.

Będąc członkiem organizacji przechowywał u siebie broń: karabin i Mausera, należące do BRĄGIELA, które po aresztowania BRĄGIELA przekazał na przechowanie członkowi organizacji WITKOWSKIEMU

17. БУРАКОВСКИЙ Юзеф Степанович, 1916 г. рождения, уроженец с. Залужье, поляк, гр-н СССР, из крестьян-бедняков, б/парт., не судим, холост, до ареста работал чернорабочим на Збаражском пивном заводе г. Збаража

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тернопольской обл., завербован одним из руководителей данной организации БРОНГЕЛЕМ в апреле 1940 г.

Являясь членом организации, хранил у себя боевое оружие: карабин и „Маузер”, принадлежавших БРОНГЕЛЮ, которое после ареста БРОНГЕЛЯ передал на хранение участнику организации ВИТКОВСКОМУ (скрывается), т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями БРОНГЕЛЯ и очной ставкой с ним.

(л.д. ^ат. 3, стр. 120, 124, 125, 127, 128; т. 1 стр. 1118, 1111^а).

18. ПАЕНЧКОВСКИЙ Павел Иванович, 1912 г. рождения, уроженец и житель с. Залужье Збаражского р-на Тернопольской обл., поляк, гр-н СССР, б/парт., выходец из семьи кустаря-сапожника, отец также имел 6 моргов земли и 0,5 морга леса, холост, не судим, до ареста работал в своем сельск. хозяйстве и занимался столярным ремеслом

в том, что он:

являлся участником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на, завербован руководителем данной организации КАНАСОМ в первой половине марта 1940 г.

От КАНАСА получил задание вербовать новых лиц в организацию и добывать оружие для организации.

По к-р работе в организации был связан с КАНАСОМ, ФИЛЯРОВСКИМ А. и БРОНГЕЛЕМ, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 16/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями участников организации: КАНАСА, БРОНГЕЛЯ и ФИЛЯРОВСКОГО А.

(л.д. ^ат. 3, стр. 142; т. 1 стр. 21, 124^а).

19. КАЗЬМИРОВ Леонтий Лаврентьевич, 1904 г. рождения, уроженец и житель с. Колодно Тернопольской обл., поляк, гр-н СССР, из крестьян-средняков, женат, б/парт., не судим, в польской армии служил в чине старшего солдата

в том, что он:

(ukrywa się), tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go zeznania BRĄGIELA i konfrontacja z nim.

(k.s. ^at. 3 str. 120, 124, 125, 127, 128; t. 1 str. 1118, 1111^a)

18. PAJĄCZKOWSKI Paweł s. Jana – urodzony w 1912 r. we w[si] Załuże r[ejo]nu zbaraskiego obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, Polak, ob[ywate]l ZSRS, b/part., z rodziny szewca – chałupnika, ojciec posiadał także 6 mórg ziemi i 0,5 morgi lasu, kawaler, nie karany, przed aresztowaniem pracował w swoim gospodarstwie rol[nym] i zajmował się rzemiosłem stolarskim

o to, że:

był członkiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie r[ejo]nu zbaraskiego, zwerbowany w pierwszej połowie marca 1940 r. przez dowódcę tejże organizacji KANASA.

Od KANASA dostał zlecenie werbowania nowych członków organizacji oraz gromadzenia broni dla organizacji.

W sprawach roboty k-r był związany w organizacji z KANASEM, FILAROWSKIM A. i BRĄGIELEM, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 16/54-2, 54-11 KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go zeznania członków organizacji KANASA, BRĄGIELA i FILAROWSKIEGO A.

(k.s. ^at. 3 str. 142; t. 1 str. 21, 124^a)

19. KAZIMIROW Leontyn s. Wawrzyńca – urodzony w 1904 r. we w[si] Kołodno obw[odu] tarnopolskiego i zamieszkały tamże, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z chłopów-średniaków, żonaty, b/part., nie karany, służył w Wojsku Polskim w stopniu starszego żołnierza

o to, że:

był współpracownikiem polskiej organizacji wojskowo-powstańczej istniejącej na terenie rejonu zbaraskiego obwodu tarnopolskiego.

O istnieniu tej organizacji KAZIMIROW dowiedział się od miesz[kańca] w[si] Czarny Las OLESZCZUKA M., który zwrócił się do niego z prośbą o wskazanie osób posiadających broń.

W rozmowie z OLESZCZUKIEM KAZIMIROW powiadomił go, że jest mu wiadomo, iż podobno w stodole b[yłego] komendanta policji KOCHANOWSKIEGO przechowywana była zakopana w ziemi duża ilość broni, tj. o przestępstwo przewidziane art. art. 17/54-2, 54-11 KK USRS.

Nie przyznał się do stawianych mu zarzutów, jednak jako współpracownika organizacji demaskują go zeznania OLESZCZUKA M. i konfrontacja z nim.

^at. 3 str. 172, 173, 14, 15^a

являлся соучастником польской военно-повстанческой организации, существовавшей на территории Збаражского р-на Тарнопольской обл.

О существовании данной организации КАЗЬМИРОВ узнал от жит. с. Черный Лес ОЛЕЩУКА М., который обратился к нему с просьбой указать, кто имеет боевое оружие.

В беседе с ОЛЕЩУКОМ КАЗЬМИРОВ сообщил последнему, что ему известно, якобы, что в сарае б/коменданта полиции КАХНОВСКОГО хранится закопанным большое количество оружия, т. е. в преступлении, предусмотренном ст. ст. 17/54-2, 54-11 УК УССР.

Виновным в предъявленном обвинении себя не признал, однако изобличается как соучастник организации показаниями и очной ставкой с ОЛЕЩУКОМ М.

^а-т. 3 стр. 172, 173, 14, 15.^{-а}

На основании вышеизложенного и руководствуясь ст. 204 УПК УССР –

Следственное дело № 24297 по обвинению: КАНАСА М., БРОНГЕЛЯ А. В., ВЕЛОМАНСКОГО К. Г., ОРНАВКА В. Ф., ФИЛЯРОВСКОГО А. И., ЮЗВА Ю. К., СТАНКЕВИЧА А. Э., ПЕЗЯК А. А., ПАЛЕНИЧКА М. М., НЕСПАЛ Л. Ю., ХРУЩЕЛЬ С. И., МОРОЗ Т. П., ОЛЕЩУК М. П., ГОЛОВАТСКОГО Ф. В., БУРАКОВСКОГО Ю. С., БАЛЬБЕР В., ИДЖИКОВСКОЙ Я. Р., ПАЕНЧКОВСКОГО П. И. и КАЗЬМИРОВА Л. Л. направить через областного прокурора по Тарнопольской обл. для ^вдальнейшего^в направления на рассмотрение Облсуда Тарнопольской области²².

Ст. следователь Следчасти УНКВД по Тарноп[ольской] обл.
Мл. дейтенант госбезопасности
(—) ПАЩЕНКО

„Согласен” Начальник Следчасти УНКВД по Тарноп[ольской] обл.
Ст. лейтенант госбезопасности
(—) ЯСТРЕБЧИКОВ

Обвинительное заключение составлено 25.VII.1940 г. в гор. Тарнополе.

„Справка” 1. Обвиняемые: КАНАС М., БРОНГЕЛЬ А. В., ВЕЛОМАНСКИЙ К. Г., ОРНАВКА В. Ф., ФИЛЯРОВСКИЙ А. И., ЮЗВА Ю. К., СТАНКЕВИЧ А. Э., ПЕЗЯК А. А.,

Na podstawie powyższego i kierując się art. 204 KPK USRS –

Sprawę śledczą Nr 24297 z oskarżenia: KANASA M., BRĄGIELA A. W., WIEŁOMAJSKIEGO K. G., ORNAWKI W. F., FILAROWSKIEGO A. I., JÓZWY J. K., STANKIEWICZA A. E., PEZIAKA A. A., PALENICZKI M. M., NIESPAŁA L. J., CHRUŚCIELA S. J., MOROZA T. P., OLESZCZUKA M. P., GŁOWACKIEGO F. W., BURAKOWSKIEGO J. S., BALBERA W., IDZIKOWSKIEJ J. R., PAJĄCZKOWSKIEGO P. J. i KAZIMIROWA L. Ł. przekazać przez Prokuratora obwodowego obwodu tarnopolskiego w celu ^cdalszego^c skierowania do rozpatrzenia przez Tarnopolski Sąd Obwodowy²².

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD obw[odu] tarnop[olskiego]
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) PASZCZENKO

„Wyrażam zgodę” naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKWD obw[odu]
tarnop[olskiego]
St. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) JASTRIEBCZIKOW

Wniosek oskarżający sporządzono 25.VII.1940 r. w mieś[cie] Tarnopolu.

„Informacja” 1. Oskarżeni: KANAS M., BRĄGIEL A. W., WIEŁOMAJSKI K. G., ORNAWKA W. F., FILAROWSKI A. I., JÓZWA J. K., STANKIEWICZ A. E., PEZIAK A. A., PALENICZKA M. M., NIESPAŁ L. J., CHRUŚCIEL S. J., MOROZ T. P., OLESZCZUK M. P., GŁOWACKI F. W., BURAKOWSKI J. S., BALBER W., IDZIKOWSKA J. R., PAJĄCZKOWSKI P. J. i KAZIMIROW L. Ł. przebywają w więzieniu m. Tarnopola.

2. Dow[ody] rzecz[owe]:

- a) materiały wybuchowe skonfiskowane u osk[arżonego] WIEŁOMAJSKIEGO;
- b) skonfiskowane podczas aresztowania osk[arżonemu] KANASOWI karabin i rewolwer systemu Browning;
- c) nielegalna gazeta „Polska Wzywa” wydawana w mie[ście] Lwowie przez k-r polską organizację wojskowo-po-
wstańczą.

ПАЛЕНИЧКА М. М., НЕСПАЛ Л. Ю., ХРУЩЕЛЬ С. И.,
МОРОЗ Т. П., ОЛЕЩУК М. П., ГОЛОВАТСКИЙ Ф. В.,
БУРАКОВСКИЙ Ю. С., БАЛЬБЕР В., ИДЖИКОВСКАЯ
Я. Р., ПАЕНЧКОВСКИЙ П. И. и КАЗЬМИРОВ Л. Л. со-
держатся под стражей в тюрьме г. Тарнополя.

2. Вещдоки:

- а) взрывчатые вещества, изъятые у обв. ВЕЛОМАН-
СКОГО;
- б) карабин и револьвер системы „Браунинг”, отобранные
при аресте у обв. КАНАСА;
- в) нелегальная газета, издаваемая в гор. Львове к/р поль-
ской военно-повстанческой организации „Польска
взыва”.

Ст. следователь Следчасти УНКВД по Тарноп[ольской] обл.
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ПАЩЕНКО

*ДА СБУ (Тернопіль), справа П-14482, арк. 190–198.
Оригінал, машинопис.*

Примітки

- а- -а Вписано від руки.
- б- -б Підкреслено від руки.
- в- -в Виправлено від руки.

¹ Канас Мечислав, капрал, заарештований 6 квітня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 13 січня 1941 вирок замінено на 10 років ВТТ. З 1942 в АП у СРСР, пізніше в ПСП (РАФ), після війни у Великобританії.

² Бронгель Антоні, у 1932–1938 в Стрілецькому союзі. Заарештований 17 квітня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 13 січня 1941 вирок змінено на 10 років ВТТ, звільнений 29 серпня 1941.

³ Так у тексті. Правильно – Веломайський Казімеж, капрал, член Стрілецького союзу. Заарештований 17 квітня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 13 січня 1941 вирок замінено на 10 років ВТТ, звільнений 29 серпня 1941.

⁴ Орнавка Владислав, рядовий, член Стрілецького союзу. Заарештований 27 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, звільнений 20 серпня 1941.

⁵ Філярівський Адам, капрал артилерії. Заарештований 20 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ, звільнений 28 серпня 1941.

⁶ Юзва Юзеф, член Стрілецького союзу. Заарештований 27 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, звільнений 29 серпня 1941.

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD obw[odu] tarnop[olskiego]
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) PASZCZENKO

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. P-14482, k. 190–198.
Oryginał, maszynopis.

Przypisy

- a- -a Wpisano odręcznie.
b- -b Podkreślono odręcznie.
c- -c Poprawiono odręcznie.

¹ Kanas Mieczysław, kpr. Aresztowany 6 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 13 stycznia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ. Od 1942 w AP w ZSRS, później w PSP (RAF), po wojnie w W. Brytanii.

² Brągiel Antoni, w l. 1932–1938 w ZS. Aresztowany 17 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 13 stycznia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ, zwolniony 29 sierpnia 1941.

³ Wielomajski Kazimierz, kpr., członek ZS. Aresztowany 17 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 13 stycznia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ, zwolniony 29 sierpnia 1941.

⁴ Ornawka Władysław, szer., członek ZS. Aresztowany 27 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zwolniony 20 sierpnia 1941.

⁵ Filarowski Adam, kpr. art. Aresztowany 20 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ, zwolniony 28 sierpnia 1941.

⁶ Józwa Józef, członek ZS. Aresztowany 27 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zwolniony 29 sierpnia 1941.

⁷ Stankiewicz Antoni Zbigniew, kpr., w l. 1938–1939 w 83 pp. Aresztowany 6 kwietnia 1940, skazany na karę śmierci, decyzją Prezydium Rady Najwyższej ZSRS z 13 stycznia 1941 wyrok zamieniono na 10 lat ITŁ, w lipcu 1941 zbiegł z więzienia w Berdyczowie, w l. 1942–1944 w AK, potem do 1945 w 1 Armii WP.

⁸ Peziak Antoni, szer., muzyk. Aresztowany 8 kwietnia 1940, skazany na 4 lata ITŁ, zwolniony w sierpniu 1941.

⁹ Paleniczka Mieczysław, aresztowany 6 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zmarł 1 kwietnia 1944 podczas odbywania kary.

¹⁰ Niespał Ludwik, st. strz., telegrafista. Aresztowany 16 kwietnia 1940, skazany na 4 lata ITŁ, zwolniony 2 września 1941.

¹¹ Chruściel Stanisław, podoficer rez. 51 pp. Aresztowany 20 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zwolniony 28 sierpnia 1941.

¹² Moroz Tomasz, członek ZS, uczestnik kampanii wrześniowej 1939. Aresztowany 17 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zwolniony 20 sierpnia 1941.

¹³ Oleszczuk Michał, kpr. Aresztowany 26 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ, zwolniony 30 sierpnia 1941.

¹⁴ Głowacki Franciszek, bombardier, członek ZS. Aresztowany 28 maja 1940, skazany na 10 lat ITŁ, zwolniony 20 sierpnia 1941.

¹⁵ Burakowski Józef, aresztowany 27 kwietnia 1940, skazany na 10 lat ITŁ, zwolniony 31 października 1941.

⁷ Станкевич Антоні Збігнев, капрал, у 1938–1939 в 83 пп. Заарештований 6 квітня 1940, засуджений до смертної кари, рішенням Президії Верховної Ради СРСР від 13 січня 1941 вирок замінено на 10 років ВТТ, у липні 1941 втік з в'язниці у Бердичеві, у 1942–1944 в АК, потім до 1945 у 1 Армії ВП.

⁸ Пезяк Антоні, рядовий, музикант, заарештований 8 квітня 1940, засуджений до 4 років ВТТ, звільнений в серпні 1941.

⁹ Паленічка Мечислав, заарештований 6 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, помер 1 квітня 1944 під час відбування покарання.

¹⁰ Неспал Людвік, старший стрілець, телеграфіст. Заарештований 16 квітня 1940, засуджений до 4 років ВТТ, звільнений 2 вересня 1941.

¹¹ Хрущель Станіслав, підфіцер запасу 51 пп. Заарештований 20 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, звільнений 28 серпня 1941.

¹² Мороз Томаш, член Стрілецького союзу, учасник вересневої кампанії 1939. Заарештований 17 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, звільнений 20 серпня 1941.

¹³ Олешук Міхал, капрал. Заарештований 26 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ, звільнений 30 серпня 1941.

¹⁴ Гловацький Францішек, бомбардир, член Стрілецького союзу. Заарештований 28 травня 1940, засуджений до 10 років ВТТ, звільнений 20 серпня 1941.

¹⁵ Бураковський Юзеф, заарештований 27 квітня 1940, засуджений до 10 років ВТТ, звільнений 31 жовтня 1941.

¹⁶ Бальбер Вільгельм, член Стрілецького союзу. Заарештований 26 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, звільнений 20 серпня 1941.

¹⁷ Ідзіковська Яніна, заарештована 26 квітня 1940, засуджена до 4 років ВТТ, звільнена 20 вересня 1941.

¹⁸ Пайончковський Павел, заарештований 17 квітня 1940, засуджений до 8 років ВТТ, звільнений 10 жовтня 1941.

¹⁹ Казіміров Леонтин, капрал зв'язку. Заарештований 29 травня 1940, засуджений до 7 років ВТТ.

²⁰ Йдеться про майора зв'язку Тадеуша Ідзіковського (1893 р. н.), у 1932 служив у Військовому інституті інженерних досліджень.

²¹ Робак, мешканець Тарасівки, член Стрілецького союзу.

²² Всі вищезгадані особи, за винятком Казімірова, були засуджені Тернопільським обласним судом 1–3 жовтня 1940; Казіміров засуджений 13 лютого 1941.

¹⁶ Balber Wilhelm, członek ZS. Aresztowany 26 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zwolniony 20 sierpnia 1941.

¹⁷ Idzikowska Janina, aresztowana 26 kwietnia 1940, skazana na 4 lata ITŁ, zwolniona 20 września 1941.

¹⁸ Pajączkowski Paweł, aresztowany 17 kwietnia 1940, skazany na 8 lat ITŁ, zwolniony 10 października 1941.

¹⁹ Kazimirow Leontyn, kpr. łącz. Aresztowany 29 maja 1940, skazany na 7 lat ITŁ.

²⁰ Chodzi o mjra łącz. Tadeusza Idzikowskiego (ur. 1893), w 1932 służył w Wojskowym Instytucie Badań Inżynierii.

²¹ Robak, mieszkaniec Tarasówki, członek ZS.

²² Z wyjątkiem Kazimirowa, który był sądzony 13 lutego 1941, wszyscy pozostali zostali osądzeni przez Tarnopolski Sąd Obwodowy w dn. 1–3 października 1940.

СПРАВА ГАРЦЕРІВ ІЗ ЗОЛОЧЕВА

14 липня 1940, Ворошиловград. Обвинувальний висновок
стосовно Е. Домарецького та 7 інших осіб

По следделу № 5074

„Утверждаю”
Нач. Управления НКВД по ВО
Капитан госбезопасности
(—) ЧЕРЕВАТЕНКО¹
„а-15-а” а-VII-а 1940 г.

Обвинительно заключение

По обвинению:
ДОМЕРЕЦКОГО Эдварда Станиславовича²
^бКОЛАКОВСКОГО^б Александра Александровича
КРЕНЖЕЛЯ Владислава Матвеевича
ВАСУНГА Тадеуша Марьяновича
ВЕЧЕРОК Станислава Болеславовича³
ФЛЯКА Стаха Антоновича
РОМАНЮКА Степана Михайловича
ОСАДЧУКА Болеслава-Збигнева Антоновича
в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-8
и 54-11 УК УССР⁴

Управлению НКВД по Тарнопольской области стало известно о том, что в гор. Злочеве Тарнопольской области имеется контрреволюционная организация, состоящая из польской молодежи, участники которой производят сбор боевого оружия, предназначая использовать его для ведения борьбы против советской власти.

Участникам этой контрреволюционной организации оказались:

ДОМЕРЕЦКИЙ Эдвард Станиславович, ^бКОЛАКОВСКИЙ^б Александр Александрович, КРЕНЖЕЛЬ Владислав Матвеевич, ВАСУНГ Тадеуш Марьянович, ВЕЧЕРОК Станислав Болеславович, ФЛЯК Стах Антонович, РОМАНЮК Степан Михайлович, ОСАДЧУК Болеслав-Збигнев Антонович.

На основании этих данных вышепоименованные лица в ноябре месяце 1939 года были арестованы и привлечены к уголовной ответственности в качестве обвиняемых.

Следствие по делу велось в Следчасти УНКВД по Тарнопольской области, 17 января 1940 года производством было закончено и направлено в НКВД УССР.

14 lipca 1940, Woroszyłowgrad. Wniosek oskarżający
Edwarda Domareckiego i 7 innych osób

W sprawie śledczej nr 5074

„Zatwierdzam”
Nacz[elnik] Zarządu NKWD WO
Kapitan bezpieczeństwa państwowego
(—) CZERIEWATIENKO¹
„^a-15-^a” ^a-VII-^a 1940 r.

Wniosek oskarżający

Z oskarżenia:

DOMARECKIEGO Edwarda s. Stanisława
^bKOŁAKOWSKIEGO-^b Aleksandra s. Aleksandra
KRĘŻELA Władysława s. Macieja
WASUNGA Tadeusza s. Mariana
WIECZORKA Stanisława s. Bolesława
FLAKA Stanisława s. Antoniego
ROMANIUKA Stefana s. Michała
OSADCZUKA Bolesława Zbigniewa s. Antoniego
o przestępstwa przewidziane art. art. 54-8
i 54-11 KK USRS².

Do Zarządu NKWD obwodu tarnopolskiego wpłynęły informacje, że w mie[ście] Złoczowie obwodu tarnopolskiego istnieje organizacja kontrrewolucyjna utworzona z polskiej młodzieży, której członkowie gromadzą broń, przewidując, że będzie ona użyta do prowadzenia walki z władzą sowiecką.

Członkami tej organizacji okazali się:

DOMARECKI Edward s. Stanisława, ^bKOŁAKOWSKI-^b Aleksander s. Aleksandra, KRĘŻEL Władysław s. Macieja, WASUNG Tadeusz s. Mariana, WIECZOREK Stanisław s. Bolesława, FLAK Stanisław s. Antoniego, ROMANIUK Stefan s. Michała, OSADCZUK Bolesław Zbigniew s. Antoniego.

Na podstawie tych danych, w listopadzie 1939 roku wyżej wymienione osoby zostały aresztowane i pociągnięte do odpowiedzialności karnej w charakterze oskarżonych.

Prowadzone przez Jednostkę Śled[czą] UNKWD obwodu tarnopolskiego dochodzenie w niniejszej sprawie zostało zakończone 17 stycznia 1940 roku i przekazane do NKWD USRS.

13 мая 1940 года ^бСледчастью^б УНКВД УССР следдело № 5074 направлено в Следчасть УНКВД по Ворошиловградской области для оформления и направления Военному Прокурору для предания суду Военного Трибунала.

Предварительным следствием по делу установлено:

В разное время ДОМЕРЕЦКИЙ Э. С., КОЛАКОВСКИЙ А. А., КРЕНЖЕЛЬ В. М., ВАСУНГ Т. М. и другие были вовлечены руководителями контрреволюционной организации – ЮРКЕВИЧЕМ Адамом Юзефовичем (разыскивается) и ОСТРОВСКИМ Эдуардом (разыскивается) в контрреволюционную террористическую организацию, которая ставила своей целью приобретать боевое оружие для совершения террористических актов над представителями Красной Армии и Советской власти, после чего нелегально через Румынию или Венгрию уехать во Францию, где вступить в польские легионы и вести борьбу за восстановление польского государства.

Для достижения этой цели участники контрреволюционной организации собирались на нелегальные собрания и на них от руководителей ЮРКЕВИЧА А. и ОСТРОВСКОГО М. [?] получали задания собирать оружие, взрывчатые вещества, гранаты и последние нелегально хранить у себя дома до необходимого момента (том I л.д. 9–29, 34–42, 58–59, 66–74, 83–86, 91–100, 114–117, 124–134, 143, 145, 152–159, 165–168, 175–181, 198, 199–200, 203, 205–206, 209, 210, 212, 217, 218–219. Том II-й, л.д. 12–15, 22–24, 34–41, 60–70, 83–85, 87, 97, 126–130).

В предъявленном обвинении обвиняемые – ДОМЕРЕЦКИЙ Эдвард Станиславович, ^бКОЛАКОВСКИЙ^б Александр Александрович, КРЕНЖЕЛЬ Владислав Матвеевич, ВАСУНГ Тадеуш Марьянович, ВЕЧЕРОК Станислав Болеславович, ФЛЯК Стах Антонович, РОМАНЮК Степан Михайлович, ОСАДЧУК Болеслав-Збигнев Антонович – виновными себя признали полностью, а также изобличаются показаниями допрошенных по делу свидетелей: 1) ЮРКЕВИЧА И. Ф., 2) РАКОФ К. Г., РАКОШ Л. Д., КОКОВСКИЙ С. Ф., СТОЛЯР Р. Я., СТОЛЯР В. Я., ШАФРОНСКИЙ В. Я., ПРУЩИНСКИЙ Я. С., САВЧИН В. Т., ЧЕТЫРБОК Т. Я., БИЛЕЦКИЙ З. И., КОЗЛОВСКИЙ Е. Я., ЖИПЕЦКИЙ Б. З., ГОТВОЛЬТ А. К. и ПУЖЕННИК З. А. (том I-й, л.д. 193–219).

На основании изложенного обвиняются:

1) ДОМЕРЕЦКИЙ Эдвард Станиславович – 1920 года рождения, по национальности поляк, подданства бывш. польского государства, уроженец гор. ^бКопычинцы^б Тарнопольской области, из кустарей, рабочий частной пекарни хозяина ЮРКЕВИЧА, грамотный, с 1934 года по 1937 год состоял в организации „Звензек стрелецкий”, до ареста проживал в гор. Злочев

в том, что:

13 maja 1940 roku Jednostka ^bŚledcza^b NKWD USRS skierowała sprawę śledczą nr 5074 do Jednostki Śled[czej] UNKWD obwodu woszyńskogródzkiego, by tam ją dokończyć oraz skierować do Prokuratora wojskowego w celu przekazania Trybunałowi Wojskowemu.

Dochodzenie wstępne w sprawie ustaliło:

DOMARECKI E. S., KOŁAKOWSKI A. A., KRĘŻEL W. M., WASUNG T. M. oraz inni zostali w różnym czasie wciągnięci przez kierownictwo organizacji kontrrewolucyjnej – JURKIEWICZA Adama s. Stefana (poszukiwany) i OSTROWSKIEGO Edwarda (poszukiwany) do kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej, która miała na celu zdobycie broni dla dokonania aktów terrorystycznych skierowanych przeciwko przedstawicielom Armii Czerwonej i władzy sowieckiej, następnie nielegalny wyjazd przez Rumunię lub Węgry do Francji, aby wstąpić do legionów polskich i prowadzić walkę o przywrócenie państwa polskiego.

Dla osiągnięcia tego celu, członkowie organizacji kontrrewolucyjnej zbierali się na nielegalnych zebraniach, gdzie od kierownictwa – JURKIEWICZA A. i OSTROWSKIEGO M. [?] – otrzymywali polecenia gromadzenia broni, materiałów wybuchowych, granatów oraz nielegalnego przechowania ich u siebie w domu do odpowiedniego momentu (tom I k.s. 9–29, 34–42, 58–59, 66–74, 83–86, 91–100, 114–117, 124–134, 143, 145, 152–159, 165–168, 175–181, 198, 199–200, 203, 205–206, 209, 210, 212, 217, 218–219. Tom II, k.s. 12–15, 22–24, 34–41, 60–70, 83–85, 87, 97, 126–130).

Wobec przedstawionych zarzutów oskarżeni DOMARECKI Edward s. Stanisława, ^bKOŁAKOWSKI^b Aleksander s. Aleksandra, KRĘŻEL Władysław s. Macieja, WASUNG Tadeusz s. Mariana, WIECZOREK Stanisław s. Bolesława, FLAK Stanisław s. Antoniego, ROMANIUK Stefan s. Michała, OSADCZUK Bolesław Zbigniew s. Antoniego przyznali się całkowicie do winy, demaskują ich także zeznania przesłuchanych w tej sprawie świadków: 1) JURKIEWICZA I. F., 2) RAKOFA K. G., RAKO-SZA L. D., KOKOWSKIEGO S. F., STOLARA R. J., STOLARA W. J., SZAFRAŃSKIEGO W. J., PRUSZCZYŃSKIEGO J. S., SAWCZYNA W. T., CZETYRBOKA T. J., BILECKIEGO Z. I., KOZŁOWSKIEGO J. J., RZIPECKIEGO B. Z., GOTWOLTA A. K. i PUŻENNIKA Z. A. (tom I, k.s. 193–219).

Na podstawie powyższego oskarżeni są:

1) DOMARECKI Edward s. Stanisława – urodzony w 1920 roku, narodowości polskiej, poddany był[ego] państwa polskiego, urodzony w m. ^bKopyczyńce^b obwodu tarnopolskiego, z chałupników, robotnik w prywatnej piekarni właściciela JURKIEWICZA, piśmienny, od 1934 do 1937 roku był członkiem organizacji „Związek Strzelecki”, przed aresztowaniem mieszkał w mieś[cie] Złoczowie

Будучи недовольным приходом в Западную Украину Красной Армии и установлением там советской власти, по предложению ЮРКЕВИЧА Адама Юзефовича охотно вступил в контрреволюционную террористическую организацию, состоящую из польской молодежи, и по заданию ЮРКЕВИЧА принимал активное участие в сборе различными путями боевого оружия для борьбы с Красной Армией, уничтожения советской власти и восстановления польского государства.

Для контрреволюционной организации ДОМЕРЕЦКИЙ Э. С. лично давал задания студентам ПРУЖАНСКОМУ и ЛУЧИНСКОМУ собирать боевое оружие.

Лично у себя ДОМЕРЕЦКИЙ имел один пистолет, который в гор. Злочеве был отобран органами милиции.

Знал о передаче ЮРКЕВИЧЕМ члену контрреволюционной организации ОСТРОВСКОМУ Эдуарду ^бгранаты^б с целью совершения террористического акта над красноармейцами, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-8 и 54-11 УК УССР.

2) ^бКОЛАКОВСКИЙ^б Александр Александрович, ^б1922^б года рождения, уроженец села Сидорова Копыченского повята, по национальности поляк, подданства бывш. польского государства, сын старшего пшедовника Злочевской полиции, образование среднее, с 1938 года состоял членом военно-гражданского клуба „Янина”, до ареста проживал в гор. Злочеве

в том, что:

Являясь патриотом бывш. польского государства, был вовлечен в контрреволюционную молодежную организацию ОСТРОВСКИМ Эдуардом и последнему дал согласие вести борьбу против советской власти за восстановление польского государства.

По заданию ОСТРОВСКОГО КОЛАКОВСКИЙ собирал для контрреволюционной организации боевое оружие, лично им был приобретен револьвер и передан ОСТРОВСКОМУ, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-8 и 54-11 УК УССР.

3) КРЕНЖЕЛЬ Владислав Матвеевич – 1924 года рождения, уроженец гор. Перемышля Дрогобычской области, по национальности поляк, подданства бывш. польского государства, ^бсын^б капитана бывш. польской армии, с 1934 года состоял в организации „Харцество” (Скауты), грамотный, до ареста проживал в гор. Злочеве

в том, что:

Будучи вовлеченным в контрреволюционную террористическую организацию ОСТРОВСКИМ Эдуардом, по заданию последнего собирал боевое оружие для контрреволюционной организации, а по заданию МАУТКЕ Христины (проходит по другому делу) доставал взрывчатые вещества.

o to, że:

Będąc niezadowolonym z wkroczenia na Zachodnią Ukrainę Armii Czerwonej i ustanowienia tam władzy sowieckiej, na propozycję JURKIEWICZA Adama s. Józefa chętnie wstąpił do kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej utworzonej z młodzieży polskiej i na zlecenie JURKIEWICZA brał aktywny udział w gromadzeniu różnymi sposobami broni w celu walki z Armią Czerwoną, likwidacji władzy sowieckiej oraz przywrócenia państwa polskiego.

DOMARECKI E. S. osobiście dawał studentom PRUŻAŃSKIEMU i ŁUCZYŃSKIEMU polecenia gromadzenia broni dla organizacji kontrrewolucyjnej.

DOMARECKI miał przy sobie jeden własny pistolet, który został mu zabrany przez organy milicji w mie[ście] Złoczowie.

Wiedział o przekazaniu przez JURKIEWICZA ^bgranatu^b członkowi organizacji kontrrewolucyjnej OSTROWSKIEMU Edwardowi w celu przeprowadzenia aktu terrorystycznego przeciwko czerwonoarmistom, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-8 i 54-11 KK USRS.

2) ^bKOŁAKOWSKI^b Aleksander s. Aleksandra – urodzony w ^b1922^b r. we wsi Sidorów w powiecie kopyczyńskim, narodowości polskiej, poddany był[ego] państwa polskiego, syn starszego przodownika policji w Złoczowie, wykształcenie średnie, od 1938 roku był członkiem wojskowo-cywilnego klubu „Janina”, przed aresztowaniem mieszkał w mieś[cie] Złoczowie

o to, że:

Będąc patriotą był[ego] państwa polskiego, został wciągnięty do młodzieżowej organizacji kontrrewolucyjnej przez OSTROWSKIEGO Edwarda, któremu dał zgodę na prowadzenie walki przeciwko władzy sowieckiej o przywrócenie państwa polskiego.

Na polecenie OSTROWSKIEGO KOŁAKOWSKI gromadził dla organizacji kontrrewolucyjnej broń, osobiście nabył rewolwer i przekazał go OSTROWSKIEMU, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-8 i 54-11 KK USRS.

3) KRĘŻEL Władysław s. Macieja – urodzony w 1924 roku w mieś[cie] Przemyślu obwodu drohobyckiego, narodowości polskiej, poddany był[ego] państwa polskiego, ^bsyn^b kapitana był[ego] Wojska Polskiego, od 1934 roku był członkiem organizacji „Harcerstwo” (Skauci), piśmieniny, przed aresztowaniem mieszkał w mieś[cie] Złoczowie

o to, że:

Będąc wciągniętym do kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej przez OSTROWSKIEGO Edwarda, na jego polecenie gromadził broń dla organizacji kontrrewolucyjnej, a na zlecenie MAUTKIE Krystyny (występuje w innej sprawie) zdobywał materiały wybuchowe.

Лично КРЕНЖЕЛЕМ для контрреволюционной организации были приобретены – один карабин, три револьверы, одна сабля, один штык, восемьдесят с лишним боевых патронов винтовочных и около 600 грамм взрывчатого вещества „Акрозета”.

Вышеперечисленное боевое оружие и взрывчатые вещества нелегально хранил у себя дома, которые при производстве обыска были изъяты, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. 54-8 и 54-11 УК УССР.

4) ВАСУНГ Тадеуш Марьянович – 1923 года рождения, уроженец гор. Теревовля, по национальности поляк, подданства бывш. польского государства, грамотный, сын врача, с 1933 года член организации „Харцество” (Скауты), до ареста проживал в гор. Злочеве

в том, что:

Являлся активным членом контрреволюционной террористической организации, в которую был вовлечен в сентябре 1939 года ЮРКЕВИЧЕМ Адамом. По заданию последнего собирал для контрреволюционной организации боевое оружие.

Лично ВАСУНГ вместе с ЮРКЕВИЧЕМ Адамом, ДОМЕРЕЦКИМ Эдвардом и ФЛЯКОМ Стахом было приобретено четыре карабина, более 200 штук боевых винтовочных патронов. По заданию ЮРКЕВИЧА нелегально хранил у себя дома две винтовки и шесть ручных гранат, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-8 и 54-11 УК УССР.

5) ВЕЧЕРОК Станислав Болеславович – 1923 года рождения, уроженец деревни Фильварки Злочевского района Тарнопольской области, по национальности поляк, подданства бывш. польского государства, из рабочих, с 1937 года член организации „Стрелец”, во время военных действий бывш. Польши с Германией, оказывал содействие Злочевской полиции в наведении порядка в городе и охране тюрьмы, до ареста без определенных занятий, проживал в городе Злочеве

в том, что:

Будучи связанным с участником контрреволюционной организации по заданию члена этой организации БУЧНОГО Болеслава, занимался сбором боевого огнестрельного оружия и хранил таковое у себя на дому, знал, у кого имелось оружие и о наличии контрреволюционной организации в гор. Злочеве, но об этом не сообщил властям. На следствии давал умышленно ложные показания, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 19-54-8 и 54-11 УК УССР.

6) ФЛЯК Стах Антонович – 1923 года рождения, уроженец гор. Злочева Тарнопольской области, поляк, подданства бывш. польского государства, из рабочих, грамотный, б/п, до ареста проживал в гор. Злочеве

в том, что:

KRĘŻEL osobiście nabył dla kontrrewolucyjnej organizacji jeden karabin, trzy rewolwery, jedną szablę, jeden bagnet, ponad osiemdziesiąt ostrych naboji i około 600 gramów materiałów wybuchowych „Akrozeta”.

Wyżej wymienioną broń oraz materiały wybuchowe, które skonfiskowano mu podczas rewizji, przechowywał nielegalnie w swoim domu, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-8 i 54-11 KK USRS.

4) WASUNG Tadeusz s. Mariana – urodzony w 1923 roku w mieś[cie] Trembowli, narodowości polskiej, poddany był[ego] państwa polskiego, piśmienny, syn lekarza, od 1933 roku członek organizacji „Harcerstwo” (Skauci), przed aresztowaniem mieszkał w mieś[cie] Złoczowie

o to, że:

Był aktywnym członkiem kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej, do której został wciągnięty we wrześniu 1939 roku przez JURKIEWICZA Adama. Na jego polecenie gromadził broń dla organizacji kontrrewolucyjnej.

WASUNG osobiście nabył wraz z JURKIEWICZEM Adamem, DOMARECKIM Edwardem oraz FLAKIEM Stanisławem cztery karabiny [i] ponad 200 sztuk ostrych naboji karabinowych. Na polecenie JURKIEWICZA nielegalnie przechowywał w swoim domu dwa karabiny i sześć granatów ręcznych, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-8 i 54-11 KK USRS.

5) WIECZOREK Stanisław s. Bolesława – urodzony w 1923 roku we wsi Folwarki rejonu złoczowskiego obwodu tarnopolskiego, narodowości polskiej, poddany był[ego] państwa polskiego, z robotników, od 1937 roku członek organizacji „Strzelec”, w czasie działań wojennych był[ej] Polaki z Niemcami udzielał pomocy policji złoczowskiej w zaprowadzeniu porządku w mieście i strzeżeniu więzienia, przed aresztowaniem bez stałego zajęcia, mieszkał w mieście Złoczowie

o to, że:

Będąc związanym z członkiem organizacji kontrrewolucyjnej, na zlecenie członka tejże organizacji BUCZNEGO Bolesława, zajmował się gromadzeniem broni palnej oraz przechowywał ją w swoim domu. Wiedział o tym, u kogo znajdowała się broń oraz o istnieniu organizacji kontrrewolucyjnej w mieś[cie] Złoczowie, ale nie powiadomił o tym władz. W czasie śledztwa umyślnie składał fałszywe zeznania, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 19-54-8 i 54-11 KK USRS.

6) FLAK Stanisław s. Antoniego – ur. w 1923 roku w mieś[cie] Złoczowie obwodu tarnopolskiego, Polak, poddany był[ego] państwa polskiego, z robotników, piśmienny, b/p, przed aresztowaniem mieszkał w mieś[cie] Złoczowie

o to, że:

Na zlecenie kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej gromadził broń, za co otrzymał od kierownika organizacji kontrrewolucyjnej

По заданию контрреволюционной террористической организации собирал боевое оружие и за последнее получил от руководителя контрреволюционной организации ЮРКЕВИЧА денежное вознаграждение. Содействовал контрреволюционной террористической организации в приобретении боевого оружия – четырех карабинов, около 300 шт. боевых патронов, которые нелегально хранились у руководителя контрреволюционной организации ЮРКЕВИЧА, т. е. в преступлении, предусмотренных ст. ст. 19-54-8 и 54-11 УК УССР.

7) РОМАНЮК Степан Михайлович – 1922 года рождения, уроженец села Фольварки Злочевского повіта Тарнопольского воеводства, украинец, из семьи кустика-сапожника, грамотный, б/п, до ареста проживал в селе Фольварки Злочевского района

в том, что:

Знал о наличии в гор. Злочеве контрреволюционной террористической организации из польской молодежи и о ее действиях в сборе боевого оружия, предназначавшегося для борьбы против советской власти за восстановление бывшего польского государства и для совершения террористических актов над представителями РККА и советской власти, но об этом не сообщил органам советской власти.

В октябре 1939 года вовлекался ВЕЧЕРОК Станиславом в контрреволюционную организацию и от последнего получил оружие – револьвер, который нелегально хранил у себя на квартире, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 20-54-8 и 54-11 УК УССР.

8) ОСАДЧУК Болеслав-Збигнев Антонович – 1922 года рождения, уроженец местечка Копычинцы Тарнопольской области, по национальности поляк, подданства бывш. польского государства, из семьи служащего, образование среднее, с 1930 года член организации „Харцерство” (Скауты), до ареста проживал в гор. Злочеве

в том, что:

Являясь членом контрреволюционной террористической молодежной организации, в которую вступил с первых же дней прихода Красной Армии в Западную Украину, принимал активное участие в ее деятельности. По заданию руководителя организации – ЮРКЕВИЧА Адама, разыскивал для контрреволюционной организации боевое оружие, предназначавшееся для использования в борьбе против Советской власти за восстановление польского государства, т. е. в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-8 и 54-11 УК УССР.

Следственное дело № 5074 по обвинению:

ДОМЕРЕЦКОГО Эдварда Станиславовича, ^бКОЛАКОВСКОГО^б Александра Александровича, КРЕНЖЕЛЯ Владислава Матвеевича, ВАСУНГА Тадеуша Марьяновича, ВЕЧЕРОК Станислава Болеславовича,

JURKIEWICZA wynagrodzenie pieniężne. Pomagał kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej przy nabyciu broni – czterech karabinów, około 300 szt. ostrych naboii, które były nielegalnie przechowywane u kierownika organizacji kontrrewolucyjnej JURKIEWICZA, tj. o przestępstwa przewidziane art. 19-54-8 i 54-11 KK USRS.

7) ROMANIUK Stefan s. Michała – urodzony w 1922 roku we wsi Folwarki powiatu złoczowskiego województwa tarnopolskiego, Ukrainiec, z rodziny chałupnika – szewca, piśmienny, b/p, przed aresztowaniem mieszkał we wsi Folwarki rejonu złoczowskiego

o to, że

Wiedział o istnieniu w mieś[cie] Złoczowie kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej [składającej się z] polskiej młodzieży oraz o jej działalności polegającej na gromadzeniu broni, przeznaczonej do walki z władzą sowiecką o przywrócenie byłego państwa polskiego i przeprowadzenia aktów terrorystycznych skierowanych przeciwko RKKA i władzy sowieckiej, ale nie powiadomił o tym organów władzy sowieckiej.

W październiku 1939 roku został wciągnięty do organizacji kontrrewolucyjnej przez WIECZORKA Stanisława. Otrzymał od niego broń – rewolwer, który nielegalnie przechowywał w swoim mieszkaniu, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 20-54-8 i 54-11 KK USRS.

8) OSADCZUK Bolesław Zbigniew s. Antoniego – urodzony w 1922 roku w miasteczku Kopyczyńce obwodu tarnopolskiego, narodowości polskiej, poddany był[ego] państwa polskiego, z rodziny urzędnika, wykształcenie średnie, od 1930 roku członek organizacji „Harcerstwo” (Skauci), przed aresztowaniem mieszkał w mie[ście] Złoczowie

o to, że:

Będąc członkiem młodzieżowej kontrrewolucyjnej organizacji terrorystycznej, do której wstąpił niemalże w pierwszych dniach po wkroczeniu Armii Czerwonej na Zachodnią Ukrainę, brał aktywny udział w jej działalności. Na zlecenie kierownika organizacji JURKIEWICZA Adama, poszukiwał dla organizacji kontrrewolucyjnej broni przeznaczonej do użycia w walce przeciwko władzy sowieckiej o przywrócenie państwa polskiego, tj. o przestępstwa przewidziane art. art. 54-8 i 54-11 KK USRS.

Sprawę śledczą nr 5074 z oskarżenia:

DOMARECKIEGO Edwarda s. Stanisława, ^bKOŁAKOWSKIEGO^b Aleksandra s. Aleksandra, KRĘŻELA Władysława s. Macieja, WASUNGA Tadeusza s. Mariana, WIECZORKA Stanisława s. Bolesława, FLAKA Stanisława s. Antoniego, ROMANIUKA Stefana s. Michała i OSADCZUKA Bolesława Zbigniewa s. Antoniego, w trybie art. 204 KPK USRS – skierować do Prokuratora wojskowego Charkowskiego Okręgu Wojskowego w celu przekazania Trybunałowi Wojskowemu.

ФЛЯКА Стаха Антоновича, РОМАНЮКА Степана Михайловича и ОСАДЧУКА Болеслава-Збигнева Антоновича, в порядке ст. 204 УПК УССР – направить Военному Прокурору Харьковского Военного Округа для передания Суду Военного Трибунала.

Следователь Следчасти УНКВД по ВО
(—) СИВОВОЛОВ

Согласен:

Нач. Следчасти УНКВД по ВО
Ст. лейтенант госбезопасности
ОСЛОИД

в

Справка: Вещественные доказательства по делу – изъятые боевое оружие находится в гор. Злочеве на хранении.

Обвиняемые: ДОМЕРЕЦКИЙ Э. С., ^бКОЛАКОВСКИЙ^б А. А., КРЕНЖЕЛЬ В. М., ВАСУНГ Т. М., ВЕЧЕРОК С. Б., ФЛЯК С. А., РОМАНЮК С. М. и ОСАДЧУК Б.-З. А. – содержатся под стражей в тюрьме гор. Ворошиловграда.

Следователь Следчасти УНКВД по ВО
(—) СИВОВОЛОВ

Обвинительное заключение
составлено 14/VII-1940 г.
гор. Ворошиловград.

*ДА СБУ (Тернопіль), справа П-14256, арк. 14–19.
Копія, машинопис.*

Примітки

^а- ^а Вписано від руки.

^б- ^б Виправлено від руки.

^в Кругла печатка лише з частково розбірливим написом: ...НКВД по Ворошиловградской обл. ... Комиссариат Внутренних Дел УССР, ...НКВС по Ворошиловградской обл. ...Комисариат Внутр. Справ УРСР.

¹ Череватенко Михайло Іванович (1903 р. н.), у 1939–1941 начальник УНКВС Ворошиловградської області, загинув під час воєнних дій.

² Так у тексті. Правильно – Домарецький.

³ Так у тексті. Правильно – Вечерек.

⁴ Домарецький Едвард, Колаковський Александер, Кренжель Владислав, Васунг Тадеуш, Вечерек Станіслав, Фляк Станіслав, Романюк Стефан і Осадчук Болеслав були заарештовані НКВС 30 листопада 1939. Слідство велося до січня 1940 у Тернополі, потім у Ворошиловграді. Всі вони були засуджені Тернопільським обласним судом 29 січня 1941 до 10 років ВТТ. Ніхто з них не був висланий до таборів – всіх розстріляно 28 червня 1941 на підставі директиви наркома внутрішніх справ СРСР Меркулова № 2445/м від 23 червня 1941 у зв'язку із початком воєнних дій.

VII

**ПОВСТАННЯ У ЧОРТКОВІ
В СІЧНІ 1940 РОКУ**

**POWSTANIE W CZORTKOWIE
W STYCZNIU 1940 ROKU**

25 січня 1940, Київ. Спеціальне повідомлення І. Сєрова
та В. Меркулова Л. Берії про розслідування збройного виступу
у Чорткові

Вручить немедленно

Совершенно секретно

Записка по проводу

Москва НКВД СССР
тов. БЕРИЯ

По окончании следствия выясняется следующая картина выступления польских националистов в Черткове: 21-го января около 24 часов нападение совершено в 3-х местах тремя группами по 6–8 человек в группе¹.

Первая группа напала на часового 17 инженерного батальона РККА. Бесшумно зарезав его ножом, группа захватила его винтовку и проникла на кухню батальона, где зарезали также ножом повара – красноармейца.

Находившийся на кухне политрук части оказал сопротивление и произвел выстрел из револьвера. В борьбе бандиты нанесли ему шесть легких ран ножом и бежали.

Вторая группа напала на часового полевой почтовой станции РККА, зарезала его ножом, захватила винтовку и скрылась.

Третья группа напала на городскую больницу, в которой содержалось 10 человек больных нарушителей границы и стоял караул пограничников из 4-х человек: двое стояли на посту, а двое спали.

Активное участие в нападении принимал санитар этой же больницы – КЕСТУРА, служивший в б. польской армии санитаром и скрывшийся после нападения. Бандиты захватили 4 винтовки и ушли. Легко ранены санитар и красноармеец из револьвера и охотничьего ружья.

Таким образом, бандитами убито 3, ранено 3 и захвачено 6 винтовок, из которых одна найдена в снегу на улице, одна в коридоре одного домовладельца, который арестован.

Изложенное произошло только вследствие исключительной беспечности и крайнего ослабления несения караульной службы.

В результате принятых мер арестовано на сегодня 98 человек, из которых 27 человек сознались как участники выступления. Около половины – молодежь в возрасте от 17-ти до 25 лет.

**25 stycznia 1940, Kijów. Meldunek specjalny Iwana Sierowa
i Wsiewołoda Mierkułowa dla Ławrientija Berii dotyczący wyników
śledztwa w sprawie zbrojnego wystąpienia w Czortkowie**

Doręczyć natychmiast

Ściśle tajne

Depesza

Moskwa NKWD ZSRS
tow. BERIA

Po zakończeniu śledztwa przebieg wystąpienia polskich nacjonalistów w Czortkowie przedstawia się następująco: 21 stycznia około godziny 24 napad przeprowadziły w 3 miejscach trzy grupy po 6–8 osób w grupie¹.

Pierwsza grupa napadła na wartownika 17 batalionu inżynieryjnego RKKA. Zarznawszy go po cichu nożem, członkowie grupy zabrali jego karabin i przedostali się do kuchni batalionu, gdzie również zarznęli nożem kucharza – czerwonoarmistę.

Przebywający w kuchni *politruk* oddziału stawiał opór i oddał strzał z rewolweru. Bandyci zadali mu podczas walki sześć lekkich ran nożem i uciekli.

Druza grupa napadła na wartownika polowej stacji pocztowej RKKA, zarznęła go nożem, zabrała karabin i ukryła się.

Trzecia grupa napadła na szpital miejski, w którym przebywało 10 chorych *naruszycieli granicy* oraz była wystawiona warta straży pogranicznej składająca się z 4 ludzi: dwóch stało na posterunku, dwóch spało.

Czynny udział w napadzie wziął sanitariusz tegoż szpitala – KUESTURA, służący w b[yłym] Wojsku Polskim jako sanitariusz, który ukrył się po napadzie. Bandyci zabrali 4 karabiny i uciekli. Lekko ranni z rewolweru i strzelby myśliwskiej zostali sanitariusz i czerwonoarmista.

W ten sposób bandyci zabili 3 [żołnierzy], ranili 3 i zabrali 6 karabinów, jeden z nich znaleziono w śniegu na ulicy, a jeden w korytarzu u pewnego kamienicznika, który został aresztowany.

Powyższe nastąpiło wyłącznie wskutek wyjątkowego niedbalstwa w pełnieniu służby wartowniczej i jej zupełnego osłabienia.

W rezultacie podjętych działań aresztowano do dziś 98 osób, spośród których 27 przyznało się do udziału w wystąpieniu. Mniej więcej połowa to młodzież w wieku od 17 do 25 lat.

Na podstawie zeznań aresztowanych ustalono, że było 3 przywódców organizacji: MALAWSKI² – technik dentystyczny zamieszkały w Czortkowie,

Из показаний арестованных установлено, что руководителей организации было 3 лица: МАЛЯВСКИЙ² – зубной техник, проживавший в Черткове, в его квартире происходили совещания руководства организации; КОВАЛЬСКИЙ – бывший офицер польармии, был месяц назад в городе Черткове, и еще один приезжий бывший офицер польармии, фамилия которого не установлена. Все трое скрылись, разыскиваются.

По показаниям 2-х арестованных, главным руководителем организации является бывш. генерал польармии ТОКАЖЕВСКИЙ, проживающий во Львове. Дано задание установить его и арестовать.

На сборном пункте, на кладбище, собралось до 80 человек членов организации, из которых большинство не имели оружия и при первых выстрелах разбежались.

Основная цель выступления – захват оружия путем разоружения гарнизона, затем с оружием в руках пробраться в Румынию. Вербуемых в организацию уверяли, что выступление подготовлено также в ряде соседних уездов и что на границе в Румынии стоят польские легионы, готовые оказать помощь делу свержения сов. власти.

При аресте участников выступления изъято четыре бикфордовых шнура, один финский нож и 25 патронов.

Некоторые участники организации нашили себе на береты вырезанные из материи череп и кости. Два таких берета найдены. Женщина, пришивавшая эти знаки, некая ВАСИЛЕВСКАЯ³, арестована и созналась.

Среди арестованных – бывший начальник румынской [!] погранзаставы СКОВРОНЕК Станислав⁴, безработный, непосредственно руководивший нападением на казармы батальона РККА, и ЧЕСИК Людвиг⁵ – парикмахер в Черткове, бывший польский солдат, обстрелявший красноармейский патруль на улице и задержанный с револьвером в руках. Оба сознались в знакомстве.

ЧЕСИК вместе с 2-мя членами стрелецкой организации – МУДРЫМ⁶ и ЦЕБРО проходили по агентурной разработке уездного отдела НКВД „Повстанцы”, заведенной 16-го января. Материалы на них начали поступать в конце ноября 1939 года. Оба арестованы.

Агентурная работа уездного отдела НКВД поставлена неудовлетворительно, осведомительная сеть незначительна, с большей частью связь потеряли.

Приняты меры к усилению охраны города по линии погранотрядов и войск. Необходимые указания даны по границе. По увязке с уездными отделами НКВД предложено изъять актив разрабатываемых

w którego mieszkaniu odbywały się narady kierownictwa organizacji; KO-WALSKI – były oficer Wojska Polsk[iego], który był miesiąc wcześniej w mieście Czortkowie i jeszcze jeden przyjezdny, były oficer Wojska Pol-sk[iego], którego nazwiska nie ustalono. Wszyscy trzej ukryli się – są po-szukiwani.

Według zeznań 2 aresztowanych, głównym przywódcą organizacji jest był[y] generał Wojska Polsk[iego] TOKARZEWSKI, mieszkający we Lwo-wie. Wydano polecenie ustalenia jego [miejsca pobytu] i aresztowania.

Na cmentarzu, w punkcie zbornym, zebrało się około 80 członków or-ganizacji, z których większość nie miała broni i rozbiegła się przy pierw-szych wystrzałach.

Podstawowym celem wystąpienia było zdobycie broni drogą rozbro-jenia garnizonu, a następnie przedostanie się do Rumunii z bronią w rę-ku. Werbowanych do organizacji zapewniano, że wystąpienie przygo-towano również w wielu sąsiednich powiatach i że w Rumunii stoją na granicy polskie legiony gotowe wesprzeć przedsięwzięcie obalenia władzy sow[ieckiej].

Podczas aresztowań uczestników wystąpienia skonfiskowano cztery sznury Bickforda, jeden nóż fiński i 25 naboii.

Niektórzy członkowie organizacji naszyli sobie na berety wyciętą z ma-teriału czaszkę i kości. Zostały znalezione dwa takie berety. Kobieta, któ-ra przyszywała te odznaki, niejaka WASILEWSKA³, została aresztowana i przyznała się.

Wśród aresztowanych są: były naczelnik rumuńskiej [!] strażnicy gran-ic[iczej] SKOWRONEK Stanisław⁴, bezrobotny, bezpośrednio kierują-cy napadem na koszary batalionu RKKK i CZOSIK Ludwik⁵ – fryzjer z Czortkowa, były żołnierz polski, który ostrzelał na ulicy patrol Armii Czerwonej i został zatrzymany z rewolwerem w rękę. Obydwaj przyzna-li się do znajomości.

CZOSIK wraz z 2 członkami organizacji strzeleckiej – MUDRYM⁶ i CEBRO byli poddani rozpracowaniu agenturalnemu [o kryptonimie] „Powstańcy” przez powiatowy oddział NKWD, które rozpoczęto 16 stycz-nia. Materiały na ich temat zaczęły napływać pod koniec listopada 1939 ro-ku. Obydwo aresztowano.

Działalność agenturalną powiatowego oddziału NKWD zorganizowa-no w sposób niezadowolający, siatka informatorów jest nieliczna, z więk-szością utracono kontakt.

Podjęto kroki mające wzmocnić ochronę miasta przez oddziały stra-ży pogran[iczej] i wojska. Wydano niezbędne instrukcje na granicę. Po uzgodnieniach z powiatowymi oddziałami NKWD polecono, by zatrzymać

польских националистических к-р организаций, усилить агентурную оперработу. Ориентированы УНКВД Западных областей Украины.

В Тернополь приехала вызванная бригада оперработников. Усиленно ведем следствие, одновременно разворачиваем агентурно-оперативную работу. Подбираем людей из окрестных сел.

Упор взят на изъятие всех участников выступления, особенно руководителей, розыск захваченного бандгруппой оружия.

МЕРКУЛОВ

СЕРОВ

Зам. Наркома Внутренних Дел УССР
Капитан государственной безопасности
(—) ГОРЛИНСКИЙ⁷

25 января 1940 г.

№ а-304/СН^а

г. Киев

во.

^б-Пер. 26/1-40 г. 2 час. 5 мин.^{-б}

ДА СБУ (Київ), Ф. 16, оп. 33, пор. 58, арк. 72–76.

Оригінал, машинотис.

Примітки

^{а-а} Вписано від руки.

^{б-б} Доклеєна смужка з телетайпу.

¹ Першим документом, який стосувався повстання у Чорткові, був стислий рапорт № 322/В Берії Сталіну, Молотову та Ворошилову від 23 січня 1940. Див. *Польское подполье на территории Западной Украины и Западной Белоруссии...*, с. 257.

² Малявський Гевеліуш, відомий Гізек, капітан запасу, командир групи, яка атакувала лікарню; уникнув арешту.

³ Василевська Александра (1920 р. н.), заарештована органами НКВС 22 січня 1940, засуджена 10 січня 1941 Тернопільським обласним судом до 8 років позбавлення волі, звільнена 22 вересня 1941, потім в АП в СРСР.

⁴ Сковронек Станіслав (1904 р. н.), плутоновий ВП, з 1926 у КОП, до 1939 комендант застави КОП Скалат, командир групи, яка атакувала казарми у Чорткові, спійманий радянськими військовими 22 січня 1940, засуджений Військовим трибуналом Одеського ВО на виїзній сесії в Кіровограді 21 жовтня 1940 до смертної кари, вирок виконано 26 грудня 1940.

aktyw polskich k-r organizacji nacjonalistycznych poddawanych rozpracowywaniu, wzmóc agenturalną działalność oper[acyjną]. Zorientowano UNKWD zachodnich obwodów Ukrainy.

Do Tarnopola przyjechała wezwana brygada pracowników oper[acyjnych]. Prowadzimy intensywne śledztwo, jednocześnie rozwijamy działalność agenturalno-operacyjną. Ludzi pozyskujemy w okolicznych wsiach.

Kładzie się nacisk na zatrzymanie wszystkich uczestników wystąpienia, szczególnie przywódców, poszukuje się zagarniętej przez bandę broni.

MIERKUŁOW

SIEROW

Zast[ępcą] *narkoma* spraw wewnętrznych USRS
Kapitan bezpieczeństwa państwowego
(—) GORLINSKIJ⁷

25 stycznia 1940 r.

nr ^a-304/SN-^a

m. Kijów

wo.

^b-Nad[ano] 26/1-40 r. godz. 2 min[ut] 5^b

PA SBU (Kijów), sygn. arch. F. 16, op. 33, por. 58, k. 72-76.
Oryginał, maszynopis.

Przypisy

^a-^a Wpisano odręcznie.

^b-^b Doklejona taśma z dalekopisu.

¹ Najwcześniej opublikowanym dokumentem dotyczącym powstania w Czortkowie jest zwięzły raport nr 322/B Berii do Stalina, Mołotowa i Woroszyłowa z 23 stycznia 1940. Zob. *Polskie podziemie na terenach Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi...*, s. 257.

² Maławski Heweliusz, popularny Gizek, kpr. rez., dca grupy atakującej szpital, uniknął aresztowania.

³ Wasilewska Aleksandra (ur. 1920), aresztowana przez NKWD 22 stycznia 1940, skazana przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu 10 stycznia 1941 na 8 lat pozbawienia wolności, zwolniona 22 września 1941, potem w AP w ZSRS.

⁴ Skowronek Stanisław (ur. 1904), plut. WP, od 1926 w KOP, przed 1939 kmdt strażnicy KOP Skalał, dca grupy atakującej koszary w Czortkowie, ujęty przez żołnierzy sowieckich 22 stycznia 1940, sądzony przez Trybunał Wojskowy Odeskiego OW na sesji wyjazdowej w Kirowogradzie 21 października 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 26 grudnia 1940.

⁵ Так у тексті. Правильно – Чосік Людвік (1912 р. н.), член товариства „Сокіл”, був у групі, яка мала атакувати залізничну станцію, заарештований органами НКВС у ніч з 21 на 22 січня 1940, 20–23 вересня 1940 засуджений Тернопільським обласним судом до смертної кари, вирок виконано після 30 січня 1941.

⁶ Мудрий Ян (1910 або 1911 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований органами НКВС перед 24 січня 1940.

⁷ Горлінський Микола Дмитрович (1907–1965), у 1938–1940 заступник народного комісара внутрішніх справ УРСР, у 1941–1942 начальник 3-го Управління НКВС СРСР, у 1953–1954 начальник 5-го Управління МВС СРСР (генерал-лейтенант), у 1954 розжалуваний.

⁵ Czosik Ludwik (ur. 1912), członek „Sokoła”, był w grupie, która miała zaatakować stację kolejową, aresztowany przez NKWD nocą 21/22 stycznia 1940, sądzony przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 20–23 września 1940, skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano po 30 stycznia 1941.

⁶ Mudry Jan (ur. 1910 lub 1911), członek ZS, aresztowany przez NKWD przed 24 stycznia 1940.

⁷ Gorlinskij Nikołaj Dmitrijewicz (1907–1965), w l. 1938–1940 zca ludowego komisarza spraw wewnętrznych USRS, w l. 1941–1942 naczelnik 3 Zarządu NKWD ZSRS, w l. 1953–1954 naczelnik 5 Zarządu MWD ZSRS (gen. lejtn.), w 1954 zdegradowany.

24 січня 1940, Тернопіль. Протокол допиту Е. Пйотровського

Протокол допроса
обвиняемого ПЕТРОВСКОГО Евгения Блажиевича¹
от 24 января 1940 года

1922 года рождения, уроженец гор. Черткова, по национальности поляк, из кустарей, образование 7 классов, участвовал в к-р организации против советской власти.

Вопрос: На предыдущем допросе Вы показали, что являетесь участником вооруженного антисоветского выступления в гор. Черткове, однако, Вы скрыли от следствия о своем непосредственном участии в зверском убийстве военнослужащих и соучастников этого гнусного дела.

На основании имеющихся в распоряжении следствия проверенных документов требуем от Вас развернутые и правдивые показания по этому вопросу.

Ответ: ^aДа, я признаю себя полностью виновным в том, что я был непосредственным участником группы повстанцев, нападавшей на красноармейские казармы в гор. Черткове, и в том, что я лично участвовал в зверском убийстве военнослужащих на территории этих казарм^a.

Осознавая гнусность и тяжесть своих преступлений, совершенных мною перед советской властью, я хочу рассказать не только о себе, но и о моих [со]участниках этих злодеяний.

Вопрос: Начните с того, как был разработан повстанческой организацией план нападения на казармы и какие конкретные задачи были поставлены перед Вами лично руководителями восстания в момент нападения на казармы?

Ответ: Как я уже показывал на предыдущем допросе, сбор повстанцев был обусловлен в 23 часа по московскому времени на кладбище в гор. Черткове (военном).

Когда я прибыл на кладбище, то было уже около 30 человек, но сбор еще продолжался, и к концу, т. е. к моменту начала выступления, всего собралось до 40 человек.

В 23 часа началось выступление. Возглавлял нашу группу повстанцев неизвестный поручик, которого я впервые увидел на кладбище,

**24 stycznia 1940, Tarnopol. Protokół przesłuchania
Eugeniusza Piotrowskiego**

Protokół przesłuchania
oskarżonego PIOTROWSKIEGO Eugeniusza¹ s. Błażeja
z 24 stycznia 1940 roku

Urodzony w 1922 roku w mieś[cie] Czortkowie, narodowości polskiej, z rzemieślników, wykształcenie 7 klas, należał do k-r organizacji [działającej] przeciwko władzy sowieckiej.

Pytanie: Na poprzednim przesłuchaniu zeznaliście, że byliście uczestnikiem antysowieckiego zbrojnego wystąpienia w mieś[cie] Czortkowie, ukryliście jednak przed śledztwem swój i współuczestników tej nikczemnej sprawy bezpośredni udział w bestialskim zamordowaniu wojskowych. Na podstawie sprawdzonych dokumentów, którymi dysponuje śledztwo, żądamy od was wyczerpujących i prawdziwych zeznań w tej sprawie.

Odpowiedź: ^a-Tak, przyznaję się, jestem winny wszystkich stawianych mi zarzutów, byłem aktywnym członkiem grupy powstańców, która napadła na koszary Armii Czerwonej w mieś[cie] Czortkowie i osobiście brałem udział w bestialskim zamordowaniu wojskowych na terenie tych koszar^a.

Zdając sobie sprawę z podłości i ciężaru przestępstw, których się dopuściłem przeciwko władzy sowieckiej, chcę opowiedzieć nie tylko o sobie, ale też i o innych uczestnikach tej zbrodni.

Pytanie: Zaczynajcie od tego, co było w opracowanym przez organizację powstańczą planie napadu na koszary i jakie konkretnie zadania nałożyli na was dowodzący powstaniem w chwili ataku na koszary?

Odpowiedź: Jak już zeznawałem na poprzednim przesłuchaniu, zbiórka powstańców została wyznaczona na godzinę 23 czasu moskiewskiego na cmentarzu (wojskowym) w mieś[cie] Czortkowie.

Kiedy przyszedłem na cmentarz, było tam już około 30 ludzi, ale w dalszym ciągu przychodzili nowi, tak że pod koniec, tuż przed rozpoczęciem akcji zebrało się łącznie około 40 osób.

O godzinie 23 zaczęło się powstanie. Na czele naszej grupy powstańczej stał nie znany mi porucznik, którego po raz pierwszy widziałem na cmentarzu, jego pomocnikiem był również mi nie znany był[y] plutonowy

его помощник также неизвестный мне, бывш. плютуновый польской армии, по возрасту 30–35 лет, выше среднего роста, нос немного горбатый, в темном пальто, черной польской фуражке.

Перед самым началом выступления указанный поручик объяснил нам, собравшимся повстанцам, что на нас возлагается задача напасть на казармы и разоружить находящихся в них красноармейцев и вооружить повстанцев.

На плютунового, меня, БАНЬКОВСКОГО Тадеуша², КАМИНСКОГО³, мне кажется, его имя Генрих, а в лицо я его хорошо знаю, ^апоручиком отдельно была возложена задача^а – первым подойти к воротам казармы, ^аснять, без шума, подворотного часового^а, после чего вместе с идущей вслед за нами группой проникнуть в казармы.

После этого поручик нам объяснил, что опознавательным знаком и паролем будет служить „с крестом”. Я спросил у поручика, как же мы, почти безоружные, будем нападать на казармы и разоружать вооруженных красноармейцев, на что последний мне объяснил, что необходимо верить в свои силы и в удачу. Затем поручик предложил мне пойти с ним в парк, который находится с другой стороны казарм, где находилась другая группа повстанцев, численностью не превышающая нашу, которым поручик сообщил пароль „с крестом”, и мы возвратились обратно.

В парке поручик разговаривал с известным мне КОЛЮШЕК Юреком⁴, проживающим в с. Бела, но о чем именно они говорили, не знаю.

Вопрос: Что Вам известно о назначении этой группы?

Ответ: При мне поручик сообщил группе повстанцев, что на них возлагается задача напасть на казармы с другой стороны, т. е. со стороны парка.

Вопрос: Кто Вам лично известен из участников восстания?

Ответ: Из участников восстания я знаю в лицо очень много, но фамилии я точно помню следующих:

^аБАНЬКОВСКИЙ Тадей (Тадеуш), мой школьный товарищ, проживает в гор. Черткове, точного адреса не знаю^а.

КАМИНСКИЙ Генрих (не точно), отчество не знаю, живет в гор. Черткове, но точного адреса не знаю.

НОВИЦКИЙ Тадеуш⁵, отчество не знаю, коллега моего брата Яна, 25 лет, подхорунжий бывш. польской армии, проживает в с. Сянково.

КОЦОВИЧ⁶, имя и отчество не знаю, лет 18, проживает в гор. Черткове за Замком на ул. Шопена или Школьной.

Wojska Polskiego, wiek około 30–35 lat, wzrost powyżej średniego, nos trochę garbaty, w ciemnym płaszczu i czarnym polskim kaszkiecie.

Tuż przed rozpoczęciem powstania wspomniany wyżej porucznik wyjaśnił nam – zebranych powstańcom, że otrzymaliśmy zadanie zaatakowania koszar i rozbrojenia przebywających w nich czerwonarmistów, aby zdobyć broń dla powstańców.

Plutonowemu, mnie, BAŃKOWSKIEMU Tadeuszowi² i KAMIŃSKIEMU³ (wydaje mi się, że miał na imię Henryk, dobrze go znam z widzenia) ^aporucznik powierzył dodatkowe zadanie^a, żebyśmy jako pierwsi podeszli do bramy koszar i ^apo cichu unieszkodliwili stojącego tam wartownika^a, po czym już razem z idącą za nami grupą dostali się na teren koszar.

Potem porucznik wyjaśnił nam, że znakiem rozpoznawczym i hasłem będzie „z krzyżem”. Zapytałem porucznika jak my, prawie nieuzbrojeni, mamy zaatakować koszary i rozbroić czerwonarmistów. Odpowiedział, że trzeba wierzyć w swoje siły i powodzenie. Potem porucznik zaproponował mi pójście razem z nim do parku po drugiej stronie koszar, gdzie zebrała się druga grupa powstańców, liczebnością nie przekraczająca naszej. Porucznik podał jej hasło „z krzyżem” i wróciliśmy z powrotem.

W parku porucznik rozmawiał ze znanym mi KOLUSZKIEM Jurkiem⁴, mieszkańcem w[si] Biała, nie wiem jednak, o czym konkretnie rozmawiali.

Pytanie: Co wiecie na temat roli tej grupy?

Odpowiedź: W mojej obecności porucznik powiedział grupie powstańców, że powierza im się zadanie zaatakowania koszar z drugiej strony, tj. od strony parku.

Pytanie: Kogo spośród uczestników powstania znacie osobiście?

Odpowiedź: Z uczestników powstania znam z widzenia bardzo wielu, ale pamiętam tylko nazwiska następujących osób:

^aBAŃKOWSKI Tadej (Tadeusz), mój kolega szkolny, mieszka w mieś[cie] Czortkowie, dokładnego adresu nie znam^a.

KAMIŃSKI Henryk (niedokładnie), nie znam imienia ojca, mieszka w mieś[cie] Czortkowie, ale dokładnego adresu nie znam.

NOWICKI Tadeusz⁵, nie znam imienia ojca, kolega mojego brata Jana, lat 25, podchorąży był[ego] Wojska Polskiego, mieszka we w[si] Siniakowo.

KOCOWICZ⁶, nie znam imienia ani imienia ojca, około 18 lat, mieszka w mieś[cie] Czortkowie, za Zamkiem, na ul. Szopena albo na Szkolnej.

CZAJKOWSKI Bronisław⁷, mój kolega szkolny, mieszkaniec w[si] Siniakowo.

ЧАЙКОВСКИЙ Бронислав⁷, мой школьный коллега, житель с. Синяково.

МУДРЫЙ, имя и отчество не знаю, житель гор. Чертково, адреса не знаю.

МАРЕНИК Вячеслав⁸, 18 лет, мой сосед, проживает по ул. Цвинтарной, № 20.

КОНДИЛЕВСКИЙ⁹, имя и отчество не знаю, адреса не знаю, но он житель Черткова.

БРИКНЕР Тадеуш¹⁰, житель Черткова, его адрес мне неизвестен.

СТОЕВСКИЙ Вельгельм (Вилюсь), 24–25 лет, житель Черткова.

Перечисленные мною лица участвовали в восстании в составе той группы, которая наступала на казармы со стороны улицы Мицкевича, т. е. в которой участвовал и я.

Кроме того, будучи с поручиком в группе повстанцев, которая нападала на казармы со стороны парка, я лично видел, что в числе названной группы участвовали в восстании:

МРОЧКО Збигнев¹¹, мой школьный коллега, проживает по ул. Надречная, № дома не знаю.

КОЛЮШЕК Юрко, 20 лет, житель с. Бела.

КОРНИКОВСКИЙ Стефан¹², 24–25 лет, проживает по ул. Чартоэйского, мой коллега.

КРАТУС^{13, 14}, имя и отчество не знаю, 20 лет, проживает в гор. Черткове по ул. Горишня Вигнанка.

ШАКЛОВСКИЙ, имя и отчества не знаю, 19–20 лет, проживает Горишня Вигнанка.

Помимо этого, из разговоров и общений между повстанцами нашей группы я знаю, в группе на кладбище участвовал в восстании б/плютоновый польской армии ШУМИДОРА, но лично я его не знаю.

Поручик, возглавлявший нашу группу, также спрашивал у повстанцев, где находится плютоновый МАГЕРСКИЙ, из этого я заключаю, что в одной из наших 2-х групп, а возможно в такой-нибудь другой повстанческой группе, участвовал какой-то плютоновый МАГЕРСКИЙ.

Вопрос: Кто из повстанцев имел оружие и какое именно?

Ответ: Винтовок ни у кого не было. Лично я видел, что револьверы имели: поручик, КАМИНСКИЙ, ЧАЙКОВСКИЙ и плютоновый. БАНЬКОВСКИЙ и КОНДИЛЕВСКИЙ имели штыки от польских карабинов, ^ая имел нож, а СТОЕВСКИЙ имел клинок^а (саблю). Больше я ни у кого оружия не замечал.

Вопрос: Переходите к изложению своих показаний в части того, как Вы выполнили задания повстанческой организации при нападении на казармы.

MUDRY, nie znam imienia ani imienia ojca, mieszkaniec mias[ta] Czortkowa, adresu nie znam.

MARENIN Wiaczesław⁸, 18 lat, mój sąsiad, mieszka przy ul. Cmentarnej nr 20.

KĄDZIELEWSKI⁹, imienia ani imienia ojca nie znam, adresu nie znam, ale wiem, że jest mieszkańcem Czortkowa.

BRÜCKNER Tadeusz¹⁰, mieszkaniec Czortkowa, nie znam jego adresu.

STOJEWSKI Wilhelm (Wiluś), 24–25 lat, mieszkaniec Czortkowa.

Wymienione przeze mnie osoby brały udział w powstaniu w grupie, która zaatakowała koszary od strony ulicy Mickiewicza, tj. tej, w której byłem również ja.

Ponadto, będąc z porucznikiem w grupie powstańców, która atakowała koszary od strony parku, sam widziałem, że ze wspomnianej grupy braли udział w powstaniu:

MROCZKO Zbigniew¹¹, mój szkolny kolega, mieszka przy ul. Nadrzecznej, nru domu nie znam.

KOLUSZEK Jurek, 20 lat, mieszkaniec w[si] Biała.

KORNIKOWSKI Stefan¹², 24–25 lat, mieszka przy ul. Czartoejskiego [?], mój kolega.

KRATUS^{13, 14}, nie znam imienia ani imienia ojca, 20 lat, mieszka w mieś[cie] Czortkowie przy ul. Górna Wygnanka.

SZAKŁOWSKI, nie znam imienia ani imienia ojca, 19–20 lat, mieszka na Górnej Wygnance.

Oprócz tego, z rozmów i kontaktów z powstańcami z naszej grupy wiem, że wraz z grupą z cmentarza brał udział w powstaniu b[ły] plutonowy Wojska Polskiego SZUMIDORA, ale osobiście go nie znam.

Porucznik, który stał na czele naszej grupy, pytał też powstańców, gdzie jest plutonowy MAGIERSKI, z czego wnioskuję, że w jednej z naszych 2 grup, albo w którejś z innych grup powstańczych był jakiś plutonowy MAGIERSKI.

Pytanie: Kto z powstańców miał broń i jaką?

Odpowiedź: Nie mieliśmy karabinów. Ja sam widziałem, że rewolwery mieli: porucznik, KAMIŃSKI, CZAJKOWSKI i plutonowy. BAŃKOWSKI i KĄDZIELEWSKI mieli bagnety od polskich karabinów, ^aja miałem nóż, a STOJEWSKI klingę^a (szablę). U nikogo więcej nie widziałem broni.

Pytanie: Przejdźcie do zeznań dotyczących tego, jak wykonaliście zadania postawione wam przez organizację powstańczą podczas napadu na koszary.

Pamiętajcie, że chcemy, żebyście w tej części swoich zeznań mówili prawdę i przedstawili nam sprawę szczegółowo i ze wszystkimi detalami.

Учтите, что эту часть своих показаний мы требуем, чтобы Вы нам осветили правдиво, самым подробнейшим образом, со всеми деталями.

Ответ: В соответствии с полученным заданием, наша группа в 23 часа 30 минут с кладбища по ул. Мицкевича направилась к казармам. Впереди группы, в 2–3 шагах шли: вышеуказанный плютуновый, у которого имелся револьвер, я, БАНЬКОВСКИЙ и КАМИНСКИЙ. Группа двигалась к казармам гурьбой.

В 5–6 метрах от ворот казарм мы наткнулись на красноармейца, шедшего по направлению к казармам. Увидев красноармейца, плютуновый крикнул нам „Держать его!“. Мы погнались за ним, но так как в это время из сторожевой будки к воротам вышел подворотный часовой – красноармеец, первому удалось бежать, а мы тем временем поравнялись с часовым. По-моему, часовой бежавшего красноармейца не заметил, так как он находился в сторожевой будке, а бежавший красноармеец минул ворота, кинулся бежать в направлении парка.

На вопрос часового: „Что делаете?“, плютуновый заявил: „Мы гнали одного драчуна“ и моментально ^бсхватив у него винтовку. ^аМгновенно на него накинулись я, БАНЬКОВСКИЙ и КАМИНСКИЙ и без шума его убили. Я лично наносил часовому несколько ножевых ранений в живот^{-а} и в ногу, с какой стороны, не помню, ^аБАНЬКОВСКИЙ его колол штыком^{-а} (от польской винтовки), ^аа КАМИНСКИЙ револьвером бил его по голове^{-а, -б}. В убийстве часового принимали участие и другие лица, вернее доканчивали его, но кто именно, я не помню.

Покончив с часовым, плютуновый ударил его еще несколько раз прикладом, а нам подал команду „В казармы!“.

^аВ казармы вошли первый плютуновый, за ним поручик в шапочке с символом „Смерть“, КАМИНСКИЙ, ЧАЙКОВСКИЙ, я и остальные. В коридоре все двери оказались запертыми.

Заметив на кухне сидевшего там командира, плютуновый скомандовал ему „Руки вверх!“. Подчинившись, командир подпустил плютунового близко к себе, между ними завязалась борьба и они повалились на пол. В это время плютуновый закричал „Рятуйте!“, на помощь которого подоспели БАНЬКОВСКИЙ, СТОЕВСКИЙ и я^а.

Что сделали командиру БАНЬКОВСКИЙ и СТОЕВСКИЙ, я сказать не могу, ^ано я ему успел порезать ногу^{-а}, и в связи с тем, что уже послышалась стрельба, мы стали разбегаться. Первым убежал я, а самым последним плютуновый.

Во время борьбы с плютуновым командир уже держал в руках револьвер, но стрельбу по нас открыл он только тогда, когда мы стали разбегаться.

Odpowiedź: Zgodnie z otrzymanym zadaniem, o godzinie 23 minut 30 nasza grupa wyszła z cmentarza i ul[icą] Mickiewicza poszła w kierunku koszar. Jakieś 2–3 kroki przed grupą szli: wspomniany plutonowy z rewolwerem, BAŃKOWSKI i KAMIŃSKI. Szliśmy do koszar całą grupą.

Jakieś 5–6 metrów przed bramą koszar natknęliśmy się na czerwonoarmistę idącego w kierunku koszar. Plutonowy, kiedy zobaczył czerwonoarmistę, krzyknął „Trzymać go!”. Rzuciliśmy się za nim, ale ponieważ w tym momencie z budki strażniczej wyszedł do bramy pełniący tam wartę czerwonoarmista, temu pierwszemu udało się uciec, my tymczasem zrównaliśmy się z wartownikiem. Według mnie wartownik nie zauważył uciekającego czerwonoarmisty, bo był w budce strażniczej, a uciekający czerwonoarmista, kiedy tylko minął bramę rzucił się biegiem w kierunku parku.

Na pytanie wartownika „Co robicie?”, plutonowy odpowiedział: „Goniliśmy jakiegoś awanturnika” i natychmiast ^bzłapał jego karabin. ^aBłyskawicznie rzuciliśmy się na niego – ja, BAŃKOWSKI i KAMIŃSKI i po cichu zabiliśmy go. Ja sam zadałem wartownikowi kilka ran nożem w brzuch^a i w nogę, nie pamiętam z której strony, ^aBAŃKOWSKI kłut go bagnetem^a (od polskiego karabinu), ^aa KAMIŃSKI bił rewolwerem po głowie^{a, -b}. Również inne osoby brały udział w zabójstwie wartownika, a właściwie dobijały go, ale kto konkretnie, nie pamiętam.

Kiedy skończyliśmy z wartownikiem, plutonowy uderzył go jeszcze kilka razy kolbą, a nam wydał komendę „do koszar!”.

^aDo koszar jako pierwszy wszedł plutonowy, za nim porucznik w czapce z symbolem „śmierci”, KAMIŃSKI, CZAJKOWSKI, ja i pozostali. Okazało się, że wszystkie drzwi w korytarzu są zamknięte.

Po zauważeniu siedzącego w kuchni oficera, plutonowy krzyknął do niego „Ręce do góry!”. Ten podporządkował się komendzie i pozwolił plutonowemu podejść blisko siebie, po czym zaczął z nim walczyć, obydwaj upadli na podłogę. Plutonowy krzyknął „Ratunku!”, więc BAŃKOWSKI, STOJEWSKI i ja ruszyliśmy mu na pomoc^a.

Co zrobili oficerowi BAŃKOWSKI i STOJEWSKI, nie umiem powiedzieć, ^amnie natomiast udało się zranić go w nogę^a. Jednak w związku z tym, że usłyszeliśmy strzelaninę, rozbiegliśmy się. Jako pierwszy uciekłem ja, a jako ostatni – plutonowy.

Już podczas walki z plutonowym oficer trzymał w ręku rewolwer, ale strzelać do nas zaczął dopiero, kiedy uciekaliśmy.

Muszę dodać, że oprócz oficera było w kuchni jeszcze 2 albo 3 kucharzy, którzy uciekli przez okno. Do nich przez okno strzelał podporucznik.

Pytanie: Wiecie, kto z powstańców napadł na kucharzy?

Должен добавить, что помимо командира на кухне находилось 2 или 3 повара, которые убежали через окно. По ним в окно стрелял подпоручик.

Вопрос: Вам известно, кто из повстанцев нападал на поваров?

Ответ: Об этом мне неизвестно, лично я не видел, чтобы кто-либо из повстанцев нападал на поваров.

Вопрос: Расскажите, каким образом и куда Вы бежали из казарм?

Ответ: Из казарм мы побежали в связи с тем, что в коридоре по нас открыли стрельбу. Выбегая через ворота, мы пересекли ул. Мицкевича. На улице Нове (Новая) нас встретили два командира, которые окликнули нас и предупредили, что в противном случае они будут стрелять.

Несколько человек, в том числе и я – передние, продолжали бежать, а поравнявшийся с командирами плютуновым им сказал, что это милиция. Что сделали командиры с оставшимися повстанцами, я не знаю. Однако нам, примерно около 10 человек, удалось бежать, и в конце Новой улицы мы рассыпались в разные стороны.

Я лично убежал к себе домой и лег спать, а в 9 или 10 часов утра 22 января я был арестован.

Вопрос: Откуда к Вам попал нож, которым вы резали военнослужащих?

Ответ: ^аУказанный нож мне был вручен поручиком^а в тот момент, когда он назначил меня в первую четверку во главе с плютуновым.

Недалеко от ул. ^аНовой я бросил его в поле^а. От улицы Новой кинулся по дорожке налево, а в 50 метрах от нее бросил нож, который упал в 20–25 метрах от дороги.

Показания записаны с моих слов верно, прочитаны мне на понятном русском языке, в чем расписываюсь.

ПЕТРОВСКИЙ

Допросил:

Нач. 4 отд. 3 отдела УГБ УНКВД по Т/О

Мл. лейтенант госбезопасности

КЛЯЩИЦКИЙ

В

Верно: (—)

ДА СБУ (Тернопіль), справа 28155, арк. 252–258.

Засвідчена копія, машинопис.

На першій сторінці зліва вгорі дописано від руки: В дело Баньковского.

Odpowiedź: Nie wiem, nie widziałem, aby ktokolwiek z powstańców atakował kucharzy.

Pytanie: Opowiedzcie, w jaki sposób i kiedy uciekliście z koszar?

Odpowiedź: Z koszar uciekliśmy w związku z tym, że w korytarzu zaczęto do nas strzelać. Wybiegając przez bramę, przecięliśmy ul. Mickiewicza. Na ulicy Nowie (Nowa) natknęliśmy się na dwóch oficerów, którzy krzyknęli do nas, [każąc się zatrzymać i] uprzedzając, że w przeciwnym wypadku będą strzelać.

Kilka osób – ci z przodu, w tym również i ja, dalej biegło, natomiast plutonowy, który zrównał się z oficerami, powiedział im, że to milicja. Co oficerowie zrobili z resztą powstańców, nie wiem, ale nam – około 10 osobom – udało się uciec i na końcu ulicy Nowej rozbiegliśmy się w różne strony.

Ja uciekłem do własnego domu i położyłem się spać, a o godzinie 9 albo 10 rano 22 stycznia zostałem aresztowany.

Pytanie: Skąd mieliście nóż, którym raniliście wojskowych?

Odpowiedź: ^aWspomniany nóż dostałem od porucznika^a wówczas, kiedy przydzielał mnie do pierwszej czwórki z plutonowym na czele.

Niedaleko od ul. ^aNowej wyrzuciłem go w pole^a. Z ulicy Nowej poszedłem ścieżką w lewo i po przejściu jakichś 50 metrów wyrzuciłem nóż, który upadł około 20–25 metrów od drogi.

Zeznania spisane zostały z moich słów wiernie, odczytane mi w zrozumiałym dla mnie języku rosyjskim, co potwierdzam podpisem.

PIOTROWSKI

Przesłuchał:

Nacz[elnik] 4 Wydz[iału] 3 Oddziału UGB UNKWD T/O
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
KLASZCZYCKIJ

c

Za zgodność: (—)

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 28155, k. 252–258.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Na pierwszej stronie w prawym górnym rogu odręczny dopisek: Do sprawy Bańkowskiego.

Przypisy

^a-^a Podkreślono odręcznie.

Примітки

^{а-а} Підкреслено від руки.

^{б-б} Текст зазначений на полях фігурною дужкою.

^в Трикутна печатка з написом: 4 С/Ч в середині і: *Областное Управление Н.К.В.Д. Т.О. г. Тернополь.*

¹ Так у тексті. Правильно – Пйотровський Еугеніюш (1922 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано після 4 лютого 1941.

² Баньковський Тадеуш (1922 р. н.), член Стрілецького союзу і підпільного СН, заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до 10 років ВТТ, у 1941, вірогідно, в АП в СРСР.

³ Камінський Генрик (1923 р. н.), заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до 5 років ВТТ.

⁴ Колюшек Ежи, учень торговельної школи, під кінець 1939 організував у Чорткові підпільну ячейку СН командир групи, яка атакувала казарми із затилля, потім скривався; подальша доля невідома.

⁵ Новицький Тадеуш (1919 р.н.), капрал запасу, заарештований органами НКВС, засуджений до смертної кари, вирок виконано після 4 лютого 1941.

⁶ Коцович Владислав (1923 р. н.), заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до 5 років позбавлення волі.

⁷ Чайковський Броніслав (1921 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований органами НКВС, засуджений до смертної кари, вирок виконано після 4 лютого 1941.

⁸ Так у тексті. Правильно – Маренін Веслав (1923 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований органами НКВС 25 січня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

⁹ Так у тексті. Правильно – Кондзелевський Тадеуш (1921 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований органами НКВС, засуджений до смертної кари, вирок виконано після 4 лютого 1941.

¹⁰ Так у тексті. Правильно – Брюкнер Тадеуш (1921 р. н.), заарештований органами НКВС до 10 років ВТТ.

¹¹ Мрочко Збігнев (1922 р. н.), заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до 10 років позбавлення волі.

¹² Корніковський Стефан (1917 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 19 лютого 1941.

¹³ Кратус Казімеж (1919 р. н.), гарцер, заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до смертної кари; вирок виконано 19 лютого 1941.

¹⁴ Особи, згадані в примітках 1–3 і 5–10 були засуджені Тернопільським обласним судом 25–28 вересня 1940, а згадані в примітках 11–13 Одеським обласним судом 27–30 вересня.

b-b Fragment tekstu zaznaczony na marginesie klamrą.

c Trójkątna pieczęć z napisami: 4 S/Cz (w środku) i Zarząd Obwodowy N.K.W.D. T.O. m. Tarnopol.

¹ Piotrowski Eugeniusz (ur. 1922), członek ZS, aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 4 lutego 1941.

² Bańkowski Tadeusz (ur. 1922), członek ZS i konspiracyjnego SN, aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na 10 lat ITŁ, w 1941 zapewne w AP w ZSRS.

³ Kamiński Henryk (ur. 1923), aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na 5 lat ITŁ.

⁴ Koluszek Jerzy, uczeń szkoły handlowej, pod koniec 1939 zorganizował w Czortkowie komórkę konspiracyjną SN, dca grupy atakującej koszary od tyłu, potem ukrywał się, dalsze losy nieznanne.

⁵ Nowicki Tadeusz (ur. 1919), kpr. rez., aresztowany przez NKWD, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 4 lutego 1941.

⁶ Kocowicz Władysław (ur. 1923), aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na 5 lat pozbawienia wolności.

⁷ Czajkowski Bronisław (ur. 1921), członek ZS, aresztowany przez NKWD, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 4 lutego 1941.

⁸ Właśc. Marenin Wiesław (ur. 1923), członek ZS, aresztowany przez NKWD 25 stycznia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁹ Kądzielewski Tadeusz (ur. 1921), członek ZS, aresztowany przez NKWD, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 4 lutego 1941.

¹⁰ Brückner Tadeusz (ur. 1921), aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

¹¹ Mroczko Zbigniew (ur. 1922), aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na 10 lat pozbawienia wolności.

¹² Kornikowski Stefan (ur. 1917), członek ZS, aresztowany nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 19 lutego 1941.

¹³ Kratus Kazimierz (ur. 1919), harcerz, aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 19 lutego 1941.

¹⁴ Osoby wymienione w przypisach od 1 do 3 i od 5 do 10 były sądzone przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 25–28 września 1940, a wymienione w przypisach od 11 do 13 przez Sąd Obwodowy w Odessie w dn. 27–30 września 1940.

24 січня 1940, Тернопіль. Протокол додаткового допиту
Б. Вітківського

Копия

Протокол
дополнительного допроса обвиняемого
ВИТКОВСКОГО Болислава Станиславовича¹
от 24 января 1940 года

Вопрос: Кто, когда и при каких обстоятельствах втянул Вас в повстанческую организацию?

Ответ: ^а15 декабря 1939 года ^ако мне пришел житель Переходов ПРАЖАНОВСКИЙ Эдуард² и, вызвав меня на улицу, начал мне говорить о том, что Польша в настоящее время разбита и ^амы, поляки, во что бы то ни стало должны ее восстановить^а. Для этой цели, сказал он, в городе Черткове организуется ^апольский звензок^а, который имеет своей задачей ^авосстановить Польшу^а.

Тут же ПРАЖАНОВСКИЙ предложил мне вступить в эту организацию, предлагая свои услуги помочь мне в этом.

^аНа предложение ПРАЖАНОВСКОГО я согласился, после чего он пообещал свести меня в местонахождение организации^а.

Числа 17 или 18 декабря 1939 года ПРАЖАНОВСКИЙ пришел ко мне вновь и позвал меня пойти с ним. Часов в 9 вечера мы пришли в дом, что стоит против б. театра ^а„СОКОЛЬНЯ”^а. Адреса этого дома я не знаю.

^бПридя в дом, мы застали там пять человек, из них – 4 мужчины и одна старушка. Фамилии этих мужчин я до сих пор не знаю^б.

Вопрос: Назовите приметы этих мужчин.

Ответ: Первый из них, лет 45, рост средний, шатен, лицо наполовину бритое, носит английские усики и бородку, на голове круглая шапка пепельного цвета, отделана внизу рыжим мехом, в пальто также пепельного цвета.

Второй, лет 25, рост высокий, брюнет, лицо бритое, левый глаз сильно прищуренный, одет был в черный костюм.

Третий, ^алет 30^а, рост высокий, брюнет, лицо бритое, смуглое, носит английские усики, в светлокоричневом костюме.

Четвертый, лет 23, рост средний, блондин, лицо бритое, одет был в офицерский френч, черные брюки и сапоги.

Вопрос: Продолжайте Ваши показания.

24 stycznia 1940, Tarnopol. Protokół uzupełniającego przesłuchania
Bolesława Witkowskiego

Kopia

Protokół
uzupełniającego przesłuchania oskarżonego
WITKOWSKIEGO Bolesława¹ s. Stanisława
z 24 stycznia 1940 roku

Pytanie: Kto, kiedy i w jakich okolicznościach wciągnął was do organizacji powstańczej?

Odpowiedź: ^a15 grudnia 1939 roku^a przyszedł do mnie mieszkaniec Przechodów PRAŻANOWSKI Edward². Wywołał mnie na dwór i zaczął mówić o tym, że Polska została rozbita i że ^amy Polacy za wszelką cenę musimy doprowadzić do jej odrodzenia^a. Powiedział, że w tym właśnie celu w mieście Czortkowie tworzony jest ^apolski związek^a stawiający sobie za cel ^adoprowadzenie do odrodzenia Polski^a.

PRAŻANOWSKI zaproponował mi wstąpienie do tej organizacji, ofiarując pomoc w tejże sprawie.

^aPrzystałem na propozycję PRAŻANOWSKIEGO, w związku z czym obiecał, że zaprowadzi mnie do lokalu organizacji^a.

17 albo 18 grudnia 1939 roku PRAŻANOWSKI przyszedł do mnie ponownie, mówiąc, żebym z nim poszedł. Około godziny 9 wieczorem przyszedliśmy do budynku stojącego naprzeciwko b[yłego] teatru ^a„SOKOLNIA”^a. Nie znam adresu tego budynku.

^bKiedy weszliśmy do środka, zastaliśmy tam pięć osób – 4 mężczyzn i jedną staruszkę. Nazwisk tych mężczyzn nie znam do tej pory^b.

Pytanie: Opiszcie cechy charakterystyczne tych mężczyzn.

Odpowiedź: Pierwszy z nich, około 45 lat, średniego wzrostu, szatyn, twarz częściowo ogolona – nosi angielski wąsik i bródkę, na głowie miał okrągłą czapkę popielatego koloru obszytą u dołu rudym futrem, [ubrany był] w płaszcz również koloru popielatego.

Drugi, około 25 lat, wysoki, brunet, twarz ogolona, lewe oko mocno przymrużone, nosił czarne ubranie.

Trzeci, ^aokoło 30 lat^a, wysoki, brunet, twarz ogolona, śniada, nosi angielski wąsik, miał na sobie jasnobrązowe ubranie.

Czwarty, około 23 lat, średniego wzrostu, blondyn, twarz ogolona, był ubrany w oficerski frencz, czarne spodnie i buty z cholewami.

Pytanie: Kontynuujcie wasze zeznania.

Ответ: Мужчина с бородкой спросил меня, как моя фамилия, кто такой отец, поляк ли я и т. п. Получив от меня ответ, он начал говорить, что ^авсе, мной здесь услышанное, должно остаться в тайне, и ни в коем случае я не должен был говорить об этом никому. После этого заставил меня присягнуть, что я и сделал, подняв два пальца на уровне головы^а.

Предупредив меня, он мне сообщил, что с сего момента я буду являться членом польской организации, названия ее он не назвал. Т. к., сказал он, мы имеем спрятанное оружие еще с момента прихода Красной Армии, то мы будем вести вооруженную борьбу с Красной Армией. Одновременно, в момент нашего выступления, ^анам поможет Румыния, дав сигнал нам для выступления^а.

^бСвергнув советскую власть, сказал с бородкой, мы сможем восстановить Польшу, при которой всем членам этой организации будут предоставлены всевозможные привелегии^б.

[**Вопрос:**] Какое задание Вам дал этот мужчина?

^б**Ответ:** Так как я работаю на станции, то этот мужчина велел мне ^анаблюдать и через ПРАЖАНОВСКОГО передавать ему о всех передвижениях частей Красной Армии по железной дороге^{а, б}. Причем, дав мне задание, он велел подписать написанную им на листе бумаги подписку, в которой говорилось, что ^ая добровольно вступаю в эту организацию и обязуюсь все данные мне поручения выполнять^а.

При даче мне задания ПРАЖАНОВСКИЙ присутствовал тут же.

Вопрос: Как Вы выполнили это задание?

^б**Ответ:** За все время мне удалось увидеть, ^акак со станции Чертков отправились четыре эшелона, два на Тарнополь и два на Станислав, причем на платформах была нагружена крупная артиллерия, трактора, автомашины и т. п.^а. Увидев это, я немедленно передал об этом ПРАЖАНОВСКОМУ, и последний – мужчине, давшему мне задание^б.

Вопрос: Сколько раз Вы посещали дом, в котором Вас завербовали, что там делали и кого встречали?

Ответ: Числа 27 или 28 декабря 1939 года ПРАЖАНОВСКИЙ позвал меня с собой вновь в этот дом, объясняя, что ему нужно получить какие-то инструкции.

Вечером в этот же день мы пришли в дом и застали там одного мужчину с бородкой. Последний велел ПРАЖАНОВСКОМУ поторопиться с организацией людей. И на вопрос ПРАЖАНОВСКОГО, когда должно быть восстание, сказал, ^ачто в скором времени из Румынии придет человек и скажет, когда начинать, после чего он сообщит об этом ПРАЖАНОВСКОМУ^а.

Мне лично этот мужчина велел продолжать выполнять, данное мне ранее, задание. Я старался выполнить его, но ввиду того, что больше ничего существенного не видел, то и ему ничего не передавал.

Odpowiedź: Mężczyzna z bródką zapytał mnie, jak się nazywam, kim jest mój ojciec, czy jestem Polakiem itp. Kiedy odpowiedziałem na te pytania, zaczął mówić, że ^awszystko, co usłyszę, musi pozostać w tajemnicy i że w żadnym wypadku nie wolno mi nikomu tego powtarzać. Potem zażądał ode mnie złożenia przysięgi, co też zrobiłem, podnosząc dwa palce na wysokość głowy^a.

Po tym wstępie powiedział, że od tej chwili jestem członkiem polskiej organizacji, której nazwy nie podał. Dodał, że ponieważ mamy broń, która została ukryta jeszcze przed wkroczeniem Armii Czerwonej, będziemy prowadzić z Armią Czerwoną walkę zbrojną. Jednocześnie w momencie [wybuchu] naszego powstania ^apomoże nam Rumunia, dając sygnał do rozpoczęcia akcji^a.

^bPo obaleniu władzy sowieckiej – powiedział ten z bródką – będziemy mogli przywrócić państwowość polską, a wszyscy członkowie tej organizacji otrzymają przeróżne przywileje^b.

[**Pytanie:**] Jakie zadanie dał wam ten mężczyzna?

^b**Odpowiedź:** Ponieważ pracuję na stacji, mężczyzna ten zlecił mi ^aprowadzenie obserwacji i przekazywanie przez PRAŻANOWSKIEGO informacji o wszystkich ruchach oddziałów Armii Czerwonej dokonywanych koleją^{a, b}. Kiedy powierzał mi to zadanie, kazał podpisać napisane na kartce oświadczenie, że ^awstępuję do organizacji dobrowolnie i że zobowiązuję się wykonywać wszystkie powierzane mi zadania^a.

PRAŻANOWSKI był obecny przy tym, jak otrzymywałem to zadanie.

Pytanie: Jak wykonaliście to zadanie?

^b**Odpowiedź:** Przez cały ten czas udało mi się zaobserwować ^aodjazd ze stacji Czortków czterech eszelonów – dwóch na Tarnopol i dwóch na Stanisławów, przy czym platformy były załadowane ciężką artylerią, traktorami, samochodami itp.^a. Kiedy tylko zauważyłem to, niezwłocznie powiedziałem o tym PRAŻANOWSKIEMU, a ten przekazał człowiekowi, który powierzył mi to zadanie^b.

Pytanie: Ile razy odwiedzaliście dom, w którym zostaliście zwerbowani, co tam robiliście i z kim się spotykaliście?

Odpowiedź: 27 albo 28 grudnia 1939 roku PRAŻANOWSKI znowu zabrał mnie razem z sobą do tego domu, tłumacząc, że musi odebrać jakieś instrukcje.

Wieczorem tego właśnie dnia poszliśmy do tego domu, gdzie zastaliśmy tylko mężczyznę z bródką. Kazał on PRAŻANOWSKIEMU pośpieszyć się z organizowaniem ludzi. Na pytanie PRAŻANOWSKIEGO, kiedy ma się rozpocząć powstanie, odpowiedział, ^aże niedługo z Rumunii przyjedzie człowiek, który powie nam, kiedy mamy zaczynać, a on poinformuje o tym PRAŻANOWSKIEGO^a.

Больше до дня начала восстания в этом доме я не был ни разу.

Вопрос: Расскажите подробно о своем участии в контрреволюционном восстании имевшем место в городе Черткове в ночь с 21 на 22 января 1940 года.

Ответ: 21 января часа в 4 дня я пошел к жителю с. ^аВавриново [?] КУЛЬЧЕЦКОМУ^{3, -а}. Немного погодя пришел КУЛЬЧЕЦКИЙ и сказал мне, чтобы я пошел домой, ^б, ^а взял свой револьвер и пошел к ПРАЖАНОВСКОМУ, так как последний ждет меня. Тут же КУЛЬЧЕЦКИЙ дал мне к револьверу четыре патрона^а.

Забежав домой, я явился к ПРАЖАНОВСКОМУ, к которому вскоре пришли ^аПЕЛЬЧЕР Юзеф⁴ – житель с. Переходы, СЛОБОДЕН Эмиль⁵ и БУТРА Эдуард^{6, 7} также жители с. Переходы.^а

Выйдя из квартиры ПРАЖАНОВСКОГО, последний сказал нам, что сегодня в городе будет восстание и мы сейчас пойдем в дом, где помещается наша организация, и там получим указание, в каком пункте нам нападать^б.

По дороге мы встретили жителей с. Зеленая ШЫКУЛЬСКОГО Яна, ФЕДЕРИШИНА Владислава и КУЛЬЧЕЦКОГО Франчишека, жит. с. Вавриново, последним ^аПРАЖАНОВСКИЙ^а велел следовать за нами.

^бПридя в дом, мы застали там ^астарушку^а и четырех мужчин, тех, ^ачто были там при моем первом^а посещении этого дома. В дом мы пришли часов в 10 вечера^б.

Старушка напоила нас всех чаем, после чего мужчина с бородкой, обращаясь к ПРАЖАНОВСКОМУ, сказал, что он с прибывшей группой, т. е. с нами, должен к 12 часам ночи ^абыть у вокзала и совершить нападение на жел. дорожное НКВД, с целью поубивать работников и завладев их оружием^а, взять вокзал под свою охрану, после чего о проделанном сообщить посыльным ему.

Для опознания своих, мужчина назвал слово ^а„СКШИЖИМ”^а. Не помню в котором часу мы выйдя из дому на ул. Мицкевича, направились в указанный ^анам пункт для нападения^а. Причем, когда мы выходили из дому, то в него заходила незнакомая мне ^бдевушка лет 20, среднего роста, красивая. Последняя, увидев нас мимоходом, ^асказала нам, чтобы хорошенько по Красной Армии стреляли^а.

Шли мы по 2–3 человека на некотором расстоянии друг от друга.^б

^бНе доходя до костела, мы услышали сзади себя выстрелы, после чего ПРАЖАНОВСКИЙ велел нам остановиться и, ^австав за углом дома, начал стрелять из имевшегося у него револьвера по бегущим со стороны б. здания суда красноармейцам. Я также, встав рядом с ПРАЖАНОВСКИМ, выстрелил в бегущих красноармейцев, желая выстрелить еще раз, я нажал на спуск^а, но выстрела не последовало, видимо был попорчен заряд в патроне.

Mnie natomiast mężczyzna ten kazał w dalszym ciągu wykonywać zadanie powierzone wcześniej. Staralem się je wypełnić, ale ponieważ nic istotnego już nie zauważyłem, niczego też mu nie przekazywałem.

Więcej aż do dnia wybuchu powstania nie byłem w tym domu.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o swoim udziale w kontrrewolucyjnym powstaniu, które miało miejsce w mieście Czortkowie w nocy z 21 na 22 stycznia 1940 roku.

Odpowiedź: 21 stycznia około godziny 4 poszedłem do mieszkańca w[si] ^a-Wawrinowo [?] KULCZYCKIEGO^{3, -a}. Czekałem na niego chwilę, a kiedy KULCZYCKI przyszedł, powiedział mi, żebym wrócił do domu, ^{b, -a}wziął swój rewolwer i poszedł do PRAŻANOWSKIEGO, bo czeka on na mnie. KULCZYCKI dał mi wtedy cztery naboje do rewolweru^{-a}.

Pobiegłem do domu, a potem do PRAŻANOWSKIEGO, do którego wkrótce potem przyszedł też ^a-PELCZAR Józef¹ mieszkaniec w[si] Przechody, SŁOBODJAN Emil⁵ i BUTRA Edward^{6, 7}, również mieszkańcy w[si] Przechody^{-a}.

Po wyjściu z mieszkania PRAŻANOWSKI powiedział nam, że dziś w mieście będzie powstanie i że pójdziemy teraz do domu, w którym nasza organizacja ma swoją siedzibę i że tam otrzymamy wytyczne, jaki punkt mamy zaatakować^{-b}.

Po drodze spotkaliśmy mieszkańców w[si] Zielona SZYKULSKIEGO Jana, FEDORYSZYNA Władysława i KULCZYCKIEGO Franciszka, mieszk[ająca] w[si] Wawrinowo. ^a-PRAŻANOWSKI^{-a} kazał im iść razem z nami.

^b-Kiedy weszliśmy do budynku zastaliśmy tam ^a-staruszkę^{-a} i czterech mężczyzn, tych samych, ^a-którzy byli tam podczas mojej pierwszej^{-a} wizyty w tym domu. Przyszedliśmy tam około godziny 10 wieczorem^{-b}.

Staruszka poczęstowała nas wszystkich herbatą, a potem mężczyzna z bródką zwracając się do PRAŻANOWSKIEGO powiedział, że razem z grupą, z którą przyszedł, tj. z nami, ma on o godzinie 12 w nocy ^a-być w pobliżu dworca i zaatakować kol[ejowe] NKWD, pozabijając funkcjonariuszy i po przejściu ich broni^{-a} obsadzić dworzec, po czym przez posłańca powiadomić go o wykonanym zadaniu.

Dla rozpoznania swoich, mężczyzna ten podał hasło ^a-„Z KRZYŻEM”^{-a}. Nie pamiętam, o której godzinie wyszliśmy z budynku na ul. Mickiewicza, kierując się w stronę wskazanego nam ^a-punktu ataku^{-a}. Kiedy wychodziliśmy z budynku, wchodziła do niego nie znana mi ^b-dziewczyna, około 20 lat, średniego wzrostu, ładna. Kiedy zobaczyła nas, nie zatrzymując się ^a-powiedziała tylko, żebyśmy dobrze strzelali do Armii Czerwonej^{-a}.

Szliśmy po 2–3 osoby w pewnych odstępach od siebie.^{-b}

^b-Jeszcze zanim doszliśmy do kościoła, usłyszeliśmy gdzieś z tyłu strzały. PRAŻANOWSKI kazał nam od razu zatrzymać się, ^a-a sam stanąwszy

Тогда ПРАЖАНОВСКИЙ крикнул, чтобы я бежал домой, что я и сделал, побежав вниз на р. Серет; перебежав последнюю, я был на железнодорожную станцию, где и был задержан красноармейцем⁶.

Вопрос: Где Вы взяли оружие?

Ответ: ^aРевольвер я купил еще в 1938 году^a у жителя с. Орошковцы [?] ^aФУРЕНЯТ Иосифа, а патроны дал КУЛЬЧЕЦКИЙ^a.

Протокол с моих слов записан верно, мне прочитан, в чем и распи-
сываюсь.

ВИТКОВСКИЙ

Допросил

Мл. лейтенант
ШИМАНЧУК

Верно: (—)

ДА СБУ (Тернопіль), справа 22791, арк. 18–23.

Завірена копія, машинопис.

Примітки

^a-^a Підкреслено від руки.

^b-^b Фрагмент тексту зазначений вертикальною рискою на полях.

¹ Вітковський Болеслав (1920 р. н.), заарештований в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано після 30 січня 1941.

² Пражановський Едвард (1916 р. н.), член Стрілецького союзу, учасник вересневої кампанії 1939, заарештований органами НКВС в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано після 30 січня 1941.

³ Так у тексті. Правильно – Кульчицький Францішек (1913 р. н.), заарештований в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

⁴ Так у тексті. Правильно – Пельчар Юзеф (1912 р. н.), заарештований органами НКВС в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

⁵ Так у тексті. Правильно – Слободян Ємельян (1918 р. н.), заарештований в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до 10 років ВТТ.

⁶ Бутра Едвард (1921 р. н.), заарештований в ніч з 21 на 22 січня 1940, засуджений до 8 років ВТТ.

⁷ Особи, згадані в примітках 1–6 були засуджені Тернопільським обласним судом 20–23 вересня 1940.

za rogiem domu zaczął strzelać z rewolweru do czerwonoarmistów biegnących od strony b[yłego] budynku sądu. Ja też stanąłem obok PRAŻANOWSKIEGO i strzeliłem do biegnących czerwonoarmistów. Kiedy chciałem strzelić jeszcze raz, nacisnąłem na spust^a, ale rewolwer nie wystrzelił, widocznie nabój był uszkodzony.

PRAŻANOWSKI krzyknął wtedy, żebym uciekał do domu, co też zrobiłem, pobiegłem w dół do rz. Seret, przebiegłem przez nią i dotarłem do dworca kolejowego, gdzie zostałem zatrzymany przez czerwonoarmistę^b.

Pytanie: Skąd wzięliście broń?

Odpowiedź: ^a Rewolwer kupiłem jeszcze w 1938 roku^a od mieszkańca w[si] Oroszkiewcy [?] ^a FURENIATA Józefa, a naboje dał mi KULCZYCKI^a.

Protokół spisano na podstawie moich słów wiernie i odczytano mi, co potwierdzam podpisem.

WITKOWSKI

Przesłuchał

Mł. lejtnant

SZYMANCZUK

Za zgodność: (—)

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 22791, k. 18–23.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

^{a- -a} Podkreślono odręcznie.

^{b- -b} Fragment tekstu zaznaczony na marginesie pionową kreską.

¹ Witkowski Bolesław (ur. 1920), aresztowany nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 30 stycznia 1941.

² Prażanowski Edward (ur. 1916), członek ZS, uczestnik kampanii wrześniowej 1939, aresztowany przez NKWD nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 30 stycznia 1941.

³ Kulczycki Franciszek (ur. 1913), aresztowany nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁴ Pelczar Józef (ur. 1912), aresztowany przez NKWD nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁵ Właśc. Słobodjan Jemielian (ur. 1918), aresztowany nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁶ Butra Edward (ur. 1921), aresztowany nocą 21/22 stycznia 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

⁷ Wymienione w przypisach od 1 do 6 osoby były sądzone przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 20–23 września 1940.

8 лютого 1940, Тернопіль. Протокол допиту Т. Сходницького

а-Копия^а

Протокол допроса
обвиняемого СХОДНИЦКОГО Тадеуша Якубовича¹
от 8.II-1940 года

Допрос начат в 8-30 вечера

Вопрос: Кто присутствовал на втором сборище?

Ответ: На втором сборище был КОЛЮШЕК Юрий, КЖИЖАНОВСКИЙ Зигмунт², ЧАЙКОВСКИЙ Александр³, ЭРБЕЛЬГЕР Тадеуш⁴.

Вопрос: Какие обсуждались вопросы на этом сборище?

Ответ: На это сборище не все явились, также не явился МАРЦИНКУВ⁵, который должен был опять выступать на тему польско-германской войны.

Вместо этого, выступал КОЛЮШЕК Юрий, который говорил о задачах партии „Стронництво народов“.

Вопрос: Сколько у Вас еще состоялось сборищ?

Ответ: У меня было еще одно сборище, на котором я отсутствовал. Больше у меня не собирались.

Вопрос: На когда намечался переход границы в Румынию?

Ответ: ⁶21 января меня утром встретил БАНЬКОВСКИЙ и сказал, что ночью будет восстание, посредством разоружения красноармейцев будет добыто оружие и будет совершен переход границы в Румынию⁶.

Вопрос: Для чего нужно было оружие при переходе госграницы?

Ответ: ⁶Оружие нужно было для того, чтобы в случае неудачного перехода границы оказать сопротивление пограничным советским войскам⁶.

Вопрос: При переходе границы с оружием в руках на румынскую границу, Вы могли встретить сопротивление также и со стороны румынских пограничников, очевидно была какая-то договоренность с румынскими властями?

Ответ: О договоренности с румынскими властями мне ничего неизвестно.

Вопрос: Расскажите, какое было Ваше личное участие в к-р восстании.

Ответ: ^в21 января выйдя из костела, я встретил БАНЬКОВСКОГО Тадеуша, который мне сообщил о том, что сегодня, т. е. 21 января,

8 lutego 1940, Tarnopol. Protokół przesłuchania
Tadeusza Schodnickiego

^a-Kopia^a

Protokół przesłuchania
oskarżonego SCHODNICKIEGO Tadeusza¹ s. Jakuba
z dnia 8.II-1940 roku

Przesłuchanie rozpoczęto o 8-30 wieczorem

Pytanie: Kto był obecny na drugim zebraniu?

Odpowiedź: Na drugim zebraniu byli: KOLUSZEK Jerzy, KRZYŻANOWSKI Zygmunt², CZAJKOWSKI Aleksander³, ÖHLBERGER Tadeusz⁴.

Pytanie: Jakie sprawy były omawiane na tym zebraniu?

Odpowiedź: Na to zebranie nie wszyscy przyszli, nie zjawił się na nim MARCINKÓW⁵, który miał ponownie wystąpić na temat wojny polsko-niemieckiej.

Zamiast niego wystąpił KOLUSZEK Jerzy, który mówił o zadaniach partii „Stronnictwo Narodowe”.

Pytanie: Ile jeszcze mieliście zebrań?

Odpowiedź: U mnie odbyło się jeszcze jedno zebranie, na którym nie byłem obecny. Więcej nie zbierano się u mnie.

Pytanie: Na kiedy planowane było przejście przez granicę do Rumunii?

Odpowiedź: ^b21 stycznia rano spotkałem BAŃKOWSKIEGO, który powiedział, że w nocy będzie powstanie i że dzięki rozbrojeniu czerwonoarmistów zdobędziemy broń, a potem przejdziemy przez granicę do Rumunii^b.

Pytanie: Do czego potrzebna wam była broń podczas przekraczania granicy państw[owej]?

Odpowiedź: ^bBroń była nam potrzebna, gdyby nie udało się nam przejść przez granicę, mogliśmy stawić opór pogranicznym wojskom sowieckim^b.

Pytanie: Podczas przechodzenia granicy na stronę rumuńską z bronią w rękę mogliście spotkać się z oporem również ze strony pograniczników rumuńskich, rozumiemy, że mieliście jakąś umowę z władzami rumuńskimi?

Odpowiedź: Nie wiem nic na temat umowy z władzami rumuńskimi.

Pytanie: Opowiedzcie, na czym polegał wasz udział w k-r powstaniu.

Odpowiedź: ^c21 stycznia po wyjściu z kościoła spotkałem BAŃKOWSKIEGO Tadeusza, który powiedział mi, że tego dnia, tj. 21 stycznia,

ночью вспыхнет восстание, будет совершено нападение на несколько объектов: на красноармейские казармы, на госпиталь, на станцию НКВД. Просил меня, чтобы я сообщил об этом товарищам и в 8-30 пришел сам в парк^в.

Днем я еще встретил КАМИНСКОГО Генриха, сказал ему об этом восстании, но он уже знал раньше меня, каким образом, мне неизвестно; о восстании я также сообщил ЧАЙКОВСКОМУ Александру, который также уже знал о восстании.

В 8 часов вечера я собрался и пошел в парк, по дороге никого не встречал. Придя в парк, там уже было человек 20.

Вопрос: Перечислите лиц, находящихся в парке и принимавших участие в контрреволюционном восстании.

Ответ: Принимали [участие] в контрреволюционном восстании следующие лица:

1. КОЛЮШЕК Юрий
2. ЗИГЕЛЬ Францишек⁶
3. КОРНИКОВСКИЙ Стефан
4. ЗДУНЕК Вацлав⁷
5. МРОЧКО Збигнев
6. МАРЦИНКУВ (имени не знаю)
7. ⁶КРАТУС Казимир⁶
8. ЗГОДА Адам⁸
9. СЫЗДЫЙ^{9, 10} (имени не знаю)
10. ЧАЙКОВСКИЙ Александр.

Было еще человек 10, которых я не знаю. Руководил нашей группой КОЛЮШЕК Юрий.

Вопрос: Какая была задача Вашей группы?

Ответ: ⁶Задача нашей группы была следующая: с тыловой стороны ворваться в казармы, по дороге снять часового, который стоял возле автомашин⁶.

Вопрос: Продолжайте показания лично о Вашем участии.

Ответ: ⁶Когда был дан сигнал свистом, КОЛЮШЕК Ю. дал команду „Вперед!” мы все ринулись на казармы, не добегая метров сорок до казармы, я услышал оклик часового „Стой! куда бежишь”⁶. Я знал, что после предупреждения, часовой начнет стрелять, я повернул в другую сторону и начал удирать, со мной удрали: ЗИГЕЛЬ Францишек, ЗГОДА Адам, МАРЦИНКУВ, ЧАЙКОВСКИЙ Александр, ЗДУНЕК Вацлав и я – СХОДНИЦКИЙ.

22-го днем я был арестован как участник к-р восстания, направленного против советской власти.

Вопрос: Чем была вооружена Ваша группа?

w nocy wybuchnie powstanie. Zaatakowanych zostanie kilka obiektów: koszary Armii Czerwonej, szpital, NKWD na stacji. Poprosił, żebym powiedział o tym moim kolegom i o 8-30 również sam przyszedł do parku^c.

Tego dnia spotkałem jeszcze KAMIŃSKIEGO Henryka, któremu powiedziałem o powstaniu, ale okazało się, że wiedział o nim wcześniej niż ja, skąd, tego nie wiem. O powstaniu powiedziałem też CZAJKOWSKIE-MU Aleksandrowi, który już o nim wiedział.

O godzinie 8 wieczorem wybrałem się do parku, nie spotykając nikogo po drodze. Kiedy przyszedłem do parku, było tam już około 20 osób.

Pytanie: Wymieńcie osoby przebywające w parku i biorące udział w powstaniu kontrrewolucyjnym.

Odpowiedź: W powstaniu brały udział następujące osoby:

1. KOLUSZEK Jerzy
2. ZYGIEL Franciszek⁶
3. KORNIKOWSKI Stefan
4. ZDUNEK Waław⁷
5. MROCZKO Zbigniew
6. MARCINKÓW (nie znam imienia)
7. ^bKRATUS Kazimierz^b
8. ZGODA Adam⁸
9. SYZDEK^{9,10} (nie znam imienia)
10. CZAJKOWSKI Aleksander.

Było tam jeszcze około 10 osób, których nie znam. Naszą grupą kierował KOLUSZEK Jerzy.

Pytanie: Jakie było zadanie waszej grupy?

Odpowiedź: ^bZadanie naszej grupy było następujące: mieliśmy dostać się do koszar od strony zaplecza, po drodze zdejmując wartownika stojącego koło samochodów^b.

Pytanie: Kontynuujcie zeznania na temat waszego osobistego udziału.

Odpowiedź: ^bKiedy dano sygnał gwizdem, KOLUSZEK J. wydał komendę „Naprzód!”, wszyscy więc rzuciliśmy się na koszary. Około czterdziestu metrów przed koszarami usłyszałem okrzyk wartownika „Stój! dokąd biegniesz”^b. Wiedząc, że po tym ostrzeżeniu wartownik zacznie strzelać, skręciłem w drugą stronę i zacząłem uciekać, razem ze mną uciekli: ZYGIEL Franciszek, ZGODA Adam, MARCINKÓW, CZAJKOWSKI Aleksander, ZDUNEK Waław i ja – SCHODNICKI.

W dniu 22 zostałem aresztowany jako uczestnik k-r powstania skierowanego przeciwko władzy sowieckiej.

Pytanie: W co uzbrojona była wasza grupa?

Odpowiedź: ^cZ naszej grupy mieli broń – KORNIKOWSKI Stefan, KOLUSZEK Jerzy i KRATUS Kazimierz, pozostali nie posiadali broni^c.

Ответ: ^вИз нашей группы оружие имели – КОРНИКОВСКИЙ Степан, КОЛЮШЕК Юрий и КРАТУС Казимир, остальные оружия не имели^б.

Вопрос: Скажите, КОРНИКОВСКИЙ Степан удирал с Вами или нет?

Ответ: КОРНИКОВСКИЙ Степан побежал с КОЛЮШЕКОМ Ю., ибо он имел пистолет.

Вопрос: Что Вас побудило принять активное участие в контрреволюционном восстании, направленном против советской власти?

Ответ: ^бПольское государство воспитало [во мне] хорошего польского патриота и поэтому, приход советской власти в Западную Украину был для меня нежелательным, а поэтому я решил бороться с советской властью личным своим участием в контрреволюционном восстании^б.

Вопрос: Вы признаете себя виновным в том, что Вы являлись активным участником вооруженного восстания, направленного на свержение советской власти и восстановление польского государства?

Ответ: ^бДа, я признаю себя виновным в том, что принимал активное участие в контрреволюционном вооруженном восстании, которое было направлено против Советской власти и на установление б/Польши^б.

Записано с моих слов верно и мне прочитано, в чем и расписываюсь.

СХОДНИЦКИЙ

Допрос окончен в 11 часов ночи.

Допросил:

Следователь следчассти УНКВД по Т/О

(—) ФРИДЛАНД

г

Верно:

ДА СБУ (Тернопіль), справа П-9775, арк. 31–33.

Копія, машинопис.

Примітки

^{а-а} Дописано від руки.

^{б-б} Підкреслено від руки.

Pytanie: Powiedzcie, czy KORNIKOWSKI Stefan uciekał razem z wami, czy nie?

Odpowiedź: KORNIKOWSKI Stefan pobiegł razem z KOLUSZKIEM J., bo miał pistolet.

Pytanie: Co was skłoniło do wzięcia czynnego udziału w kontrrewolucyjnym powstaniu skierowanym przeciwko władzy sowieckiej?

Odpowiedź: ^bPaństwo polskie wychowało mnie na dobrego polskiego patriotę i dlatego ustanowienie władzy sowieckiej na Zachodniej Ukrainie przyjąłem niechętnie, w związku z czym postanowiłem walczyć z władzą sowiecką poprzez swój osobisty udział w kontrrewolucyjnym powstaniu^b.

Pytanie: Czy przyznajecie się do zarzutu, że byliście aktywnym uczestnikiem powstania zbrojnego mającego na celu obalenie władzy sowieckiej i doprowadzenie do odrodzenia państwa polskiego?

Odpowiedź: ^bTak, przyznaję się do winy, brałem czynny udział w kontrrewolucyjnym powstaniu zbrojnym skierowanym przeciwko władzy sowieckiej i mającym na celu doprowadzenie do odrodzenia b[yłej] Polski^b.

Zapisano z moich słów wiernie i odczytano mi, co potwierdzam podpisem.

SCHODNICKI

Przesłuchanie zakończono o godzinie 11 w nocy.

Przesłuchał:

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD T/O
(—) FRIDLAND

d

Za zgodność:

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. P-9775, k. 31–33.
Kopia, maszynopis.

Przypisy

- a- -a Dopisano odręcznie.
- b- -b Podkreślono odręcznie.
- c- -c Fragment tekstu zaznaczony pionową kreską na marginesie.
- d Trójkątna pieczęć z napisami: 4 S/Cz (w środku) i Zarząd Obwodowy N.K.W.D. T.O. m. Tarnopola.

в-в Фрагмент тексту зазначений на полях вертикальною рисою.

Г Трикутна печатка з написом: 4 С/Ч в середині і: *Областное Управление Н.К.В.Д. Т.О. г. Тернополь.*

¹ Сходницький Тадеуш (1920 р. н.), член Стрілецького союзу і СН, заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 19 лютого 1941.

² Кшижановський Зигмунт (1919 р. н.), заарештований органами НКВС 26 січня 1940, засуджений до 10 років позбавлення волі.

³ Чайковський Александер (1920 р. н.), гарцер, член СН, заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений до смертної кари; вирок виконано 19 лютого 1941.

⁴ Так у тексті. Правильно – Ельбергер Тадеуш (1919 р. н.), заарештований органами НКВС 26 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 19 лютого 1941.

⁵ Марцінкув Тадеуш, гарцер, скривався, потім через Румунію перебрався до Франції.

⁶ Зигель Францішек, гарцер, скривався, потім через Румунію перебрався до Франції.

⁷ Здунек Вацлав (1919 р. н.), заарештований органами НКВС 23 січня 1940, засуджений до смертної кари, вирок виконано 19 лютого 1941.

⁸ Згода Адам (1922 р. н.), псевдо „Зенон”, заарештований органами НКВС 27 січня 1940, засуджений до 10 років позбавлення волі.

⁹ Так у тексті. Правильно – Сиздек Францішек (1919 р. н.), заарештований органами НКВС, 29 січня 1940, засуджений до 10 років позбавлення волі.

¹⁰ Особи, згадані в примітках 1–4 і 7–9 були засуджені Одеським обласним судом 27–30 вересня 1940.

¹ Schodnicki Tadeusz (ur. 1920), członek ZS i SN, aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 19 lutego 1941.

² Krzyżanowski Zygmunt (ur. 1919), aresztowany przez NKWD 26 stycznia 1940, skazany na 10 lat pozbawienia wolności.

³ Czajkowski Aleksander (ur. 1920), harcerz, członek SN, aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 19 lutego 1941.

⁴ Öhlberger Tadeusz (ur. 1919), aresztowany przez NKWD 26 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 19 lutego 1941.

⁵ Marcinków Tadeusz, harcerz, ukrył się, potem przez Rumunię przedostał się do Francji.

⁶ Zygiel Franciszek, harcerz, ukrył się, potem przez Rumunię przedostał się do Francji.

⁷ Zdunek Waław (ur. 1919), aresztowany przez NKWD 23 stycznia 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 19 lutego 1941.

⁸ Zgoda Adam (ur. 1922), ps. „Zenon”, aresztowany przez NKWD 27 stycznia 1940, skazany na 10 lat pozbawienia wolności.

⁹ Syzdek Franciszek (ur. 1919), aresztowany przez NKWD 29 stycznia 1940, skazany na 10 lat pozbawienia wolności.

¹⁰ Osoby wymienione w przypisach od 1 do 4 i od 7 do 9 były sądzone przez Sąd Obwodowy w Odessie w dn. 27–30 września 1940.

13 лютого 1940, Тернопіль. Протокол додаткового допиту В. Жука

Протокол

дополнительного допроса обвиняемого Жук Владимира Юзефовича¹
13 февраля 1940 г.

Вопрос: Полностью ли Вы отрицаете свои показания от 31 января 1940 г.?

Ответ: Мои показания от 31 января 1940 г. частично неправдивы, так как я скрывал в какой степени я участвовал в контрреволюционном выступлении 21 января в гор. Черткове, и полностью не обрисовал самого процесса выступления группы повстанцев, в которой я принимал участие. Теперь я готов показать исключительно правдиво, поскольку ^а-я отдал вам винтовку, добытую мною при разоружении караула, находившегося в Чертковской гор. больнице 21 января с/г^{-а}.

Вопрос: Кто и когда Вас вовлек в повстанческую организацию?

Ответ: 21-го января 1940 г., примерно в 15 часов 30 минут по местному времени, я вышел из костела, куда я пришел на моление. ^а-Там я встретился с моим знакомым, проживающим в гор. Черткове где-то вблизи б/магистрата Браткивым Петром^{-а}. Последний работает в пекарне, что вблизи верхних казарм. Указанный Браткив мне сообщил, что его встретил бывший ^а-старший сержант Козак^{2.-а} и ему предложил к 9-и часам вечера быть на кладбище. Рассказывая мне об этом, Браткив предложил и мне явиться на кладбище. ^а-На мой вопрос для чего ^{-а} приходите на кладбище, Браткив ответил, что он сам не знает для чего нужно туда явиться так-как Козак, якобы ему ничего не сказал. Я обещал Браткив быть на кладбище и мы разошлись. Я пошел ужинать в ресторан „Сусидка”, где просидел часов до 8 по местному времени, а затем пошел по ул. Мицкевича в направлении к кладбищу. Не дойдя до угла Шпитальной улицы, вблизи Украинского кооператива, я нагнал Козака Леона, который шел с каким-то мне не знакомым [лицом] и вблизи их впереди шли Малявский с дочерью Козака. Сзади их также парами шли Шиккульский Яшко и один неизвестный, о котором я после узнал, что он из Борщева, а сзади их было еще двое мне неизвестных. Поравнявшись с Козак Леоном, он меня остановил и спросил куда я иду. ^а-Я ответил Козаку, что иду на кладбище^{-а}. Тогда Козак предложил мне пойти с ним на госпиталь, не говоря, зачем и что там делать. Так как мы шли один за другим по 2–3 человека, нас нагнал Ген Михаил³ и присоединился ко мне. Как мне казалось, Ген уже знал ранее, что он идет на госпиталь и для какой цели. Таким образом

13 lutego 1940, Tarnopol. Protokół uzupełniającego przesłuchania
Włodzimierza Żuka

Protokół

uzupełniającego przesłuchania oskarżonego Żuka Włodzimierza¹ s. Józefa
13 lutego 1940 r.

Pytanie: Czy w całości zaprzeczacie swoim zeznaniom z 31 stycznia 1940 r.?

Odpowiedź: Moje zeznania z 31 stycznia 1940 r. są częściowo nieprawdziwe, ponieważ ukrywałem wtedy, w jakim stopniu byłem rzeczywiście zaangażowany w kontrrewolucyjne wystąpienie 21 stycznia w mieś[cie] Czortkowie i nie przedstawiłem pełnego obrazu samego przebiegu wystąpienia grupy powstańców, której byłem członkiem. Teraz, kiedy ^aoddalem wam karabin zdobyty podczas rozbrojenia wartowników pełniących służbę w czortkowskim szpitalu miejs[kim] 21 stycznia br.^a, jestem gotów do złożenia zeznań przedstawiających całą prawdę.

Pytanie: Kto i kiedy wciągnął was do organizacji powstańczej?

Odpowiedź: 21 stycznia 1940 r. około godziny 15 minut 30 czasu miejscowego wyszedłem z kościoła, do którego przyszedłem pomodlić się. ^aSpotkałem tam mojego znajomego Bratkiwa Piotra mieszkającego w mieś[cie] Czortkowie, gdzieś w pobliżu b[yłego] magistratu^a. Pracuje w piekarni położonej w pobliżu górnych koszar. Wspomniany Bratkiw powiedział, że spotkał się z byłym ^astarszym sierżantem Kozakiem^{2-a}, który zaproponował mi przyjście o godzinie 9 wieczorem na cmentarz. Opowiadając mi o tym, Bratkiw powiedział, żebym też tam przyszedł. ^aNa moje pytanie, po co^a mam przyjść na cmentarz, Bratkiw odpowiedział, że on sam nie wie, po co mielibyśmy tam pójść, bo Kozak rzekomo nic mu nie powiedział. Obiecałem Bratkiwowi, że będę na cmentarzu i rozstaliśmy się. Poszedłem na kolację do restauracji „Susidka”, w której przesiedziałem do 8 czasu miejscowego, potem ul[icą] Mickiewicza poszedłem w kierunku cmentarza. Zanim jeszcze doszedłem do rogu ulicy Szpitalnej, w pobliżu Spółdzielni Ukraińskiej dogoniłem Kozaka Leona idącego z jakimś nie znanym mi człowiekiem, niedaleko nich szli Malawski z córką Kozaka. Za nimi, też parami, szli Szykulski Jaśko i jakiś nie znany mi człowiek, o którym później dowiedziałem się, że jest z Borszczowa, a jeszcze dalej – kolejne dwie nieznane mi osoby. Kiedy zrównałem się z Kozakiem Leonem, ten zatrzymał mnie i zapytał, dokąd idę. ^aOdpowiedziałem Kozakowi, że idę na cmentarz^a. Kozak zaproponował mi wtedy, żebym poszedł razem z nim na szpital, nie mówiąc mi ani po co, ani co miałbym tam robić.

мы все, то есть Малявский с дочерью Козака, Козак Леон с одним мне неизвестным, ^ая с Ген Михаилом, Шиккульский Яшко^а, с тем, что из Борщева, и двое мне неизвестных – пришли к госпиталю и начали таким порядком по одному – по два входить в помещение. Я не успел зайти в помещение, как Козак и вместе с ним один мне неизвестный, шедший с Козаком, вернулись из помещения на улицу и мне предложили зайти в помещение, а сами остались на улице. Зайдя в коридор, я увидел всю эту группу пришедших за исключением Малявского, который вскоре показался из-за дверей второго коридора с пачкой ваты в руке и сказал: „Ну, вот и вата есть”. Вскоре возле нас оказался Кайстура⁴ который, работая санитаром в госпитале, находился там до нашего прихода. Кайстура зашел в первую от дверей налево комнату и закрыл за собой дверь. Прошло минуты 2–3 как слышен стал крик из той комнаты, куда вошел Кайстура, ^аа последний вышел и нес с собой винтовку^а. Как [только] Кайстура вышел из первой комнаты с винтовкой и закрыл за собой дверь, ^ав это время началось нападение всей остальной группой на вторую от дверей комнату, где спали два красноармейца. Малявский стоял в коридоре с револьвером „Браунинг”^а и мне сделал замечание, почему я стою и ничего не делаю. Я тогда тоже бросился во вторую комнату и кто-то в это время держал в руке две винтовки, кажется мне, что это был тот, который из Борщева. ^аОдну из винтовок он сунул мне в руки^а. Я винтовку взял в руки, а в это время один из пробудившихся красноармейцев ^апытался винтовку выхватить у меня из рук^а. Я отшатнулся в сторону, не давая ему винтовку, и в это время с моей головы упала на пол моя кепка. Стоявший сзади меня неизвестный из Борщева, видя нападение на меня красноармейца, ^авыстрелил в него из револьвера, который оказался в его руке, а винтовки он уже в это время не имел^а, видимо, он ее кому-то передал.

^аПосле выстрела красноармеец тотчас же упал^а в комнате возле дверей. Другой красноармеец стоял возле печки с приподнятыми вверх руками и сопротивления никакого не оказывал. В это время все участники группы находились частично в комнате, где были эти два красноармейца, и искали патроны, которые оказались под подушками в головах спавших до этого красноармейцев, а частично толпились у дверей в коридоре. ^аЯ стоял в коридоре с винтовкой и окарауливал стоявшего у печки красноармейца,^а и заметил среди искавших патроны того, который выходил с Козаком на улицу. Когда он зашел в помещение, я не заметил. Козака же я больше после того как он вышел, не заметил. В помещении я его не видел. Дочь Козака после первого выстрела в красноармейца также вышла на улицу и ее тоже больше не видал. Во время нападения всей группы на вторую комнату, где

Ponieważ szliśmy jeden za drugim po 2–3 osoby, dogonił nas Hen Michał³ i przyłączył się do mnie. Tak mi się wydawało, iż Hen już wcześniej wiedział, że idzie na szpital i w jakim celu. Zatem my wszyscy, to znaczy: Malawski z córką Kozaka, Kozak Leon z jeszcze jednym nie znanym mi człowiekiem, ^aja z Henem Michałem, Szykułski Jaśko^a razem z tym z Borszczowa i dwóch nie znanych mi ludzi – przyszedliśmy pod szpital i zaczęliśmy po jednym – po dwóch wchodzić do budynku. Nie zdążyłem jeszcze wejść do środka, kiedy Kozak i razem z nim jeden z tych nie znanych mi ludzi, ten który szedł z Kozakiem, wyszli z powrotem z budynku na dwór i powiedzieli mi, żebym wszedł do środka, sami zaś zostali na ulicy. Kiedy wszedłem do korytarza, zobaczyłem całą grupę, która tam szła, z wyjątkiem Malawskiego, który po chwili wyszedł zza drzwi drugiego korytarza z paczką waty w rękę i powiedział: „No proszę, wata jest”. Niedługo potem zjawił się koło nas Kajstura⁴, który jako sanitariusz, pracownik szpitala, był tam już przed naszym przyjściem. Kajstura wszedł do pierwszego pokoju na lewo od wejścia i zamknął za sobą drzwi. Minęły 2–3 minuty i usłyszeliśmy krzyk z tego pokoju, do którego wszedł Kajstura, ^aon natomiast wyszedł stamtąd niosąc karabin^a. Kiedy Kajstura wyszedł z pierwszego pokoju z karabinem i zamknął za sobą drzwi, ^arozpoczął się atak reszty grupy na drugi od drzwi pokój, w którym spało dwóch czerwonoarmistów. Malawski stojący w korytarzu z rewolwerem Browning^a zwrócił mi uwagę, pytając, dlaczego stoję i nic nie robię. Wówczas ja również rzuciłem się do drugiego pokoju i ktoś, kto trzymał w tym czasie w rękę dwa karabiny, wydaje mi się, że to był ten z Borszczowa, ^ajeden z karabinów wsunął mi w rękę^a. Wziąłem karabin, a w tym czasie jeden z czerwonoarmistów, którzy już się obudzili, ^astarł się wyrwać mi karabin^a. Odskokyłem wtedy na bok nie oddając mu karabinu i w tym czasie spadła mi z głowy na podłogę cyklistówka. Stojący za mną człowiek z Borszczowa, widząc atak czerwonoarmisty na mnie ^astrzelił do niego z rewolweru, który znalazł się w jego rękę, karabinu już wtedy nie miał^a, musiał go widocznie komuś oddać.

^aOd razu po strzale czerwonoarmista upadł^a w pokoju obok drzwi. Drugi czerwonoarmista stał koło pieca z podniesionymi do góry rękami i nie stawiał żadnego oporu. W tym czasie część członków grupy przebywała w pokoju, w którym było tych dwóch czerwonoarmistów i szukała naboju, które, jak się okazało, były schowane pod poduszkami śpiących tam wcześniej czerwonoarmistów, część zaś ludzi skupiona była koło drzwi w korytarzu. ^aJa stałem z karabinem w korytarzu pilnując stojącego koło pieca czerwonoarmisty^a i zauważyłem, że między szukającymi naboju jest ten, który wychodził z Kozakiem na dwór. Kiedy wszedł on do budynku, nie zauważyłem. Kozaka natomiast już więcej po jego wyjściu nie widziałem. W budynku go nie zauważyłem. Córka Kozaka po pierwszym strzale

спали два красноармейца, из первой комнаты выбежал без головного убора, раздетый, без шинели красноармеец и прошмыгнул быстро на улицу через дверь. Кайстура сделал замечание мне, почему я пустил его выбежать, а я ответил, что не заметил, как он ушел. Когда неизвестный из Борщева выстрелил в нападавшего на меня красноармейца, Малявский заметил: „Зачем стреляете?“ и подошел к упавшему красноармейцу и пощупал пульс, заявляя: „Он еще жив, надо позвать врача“. В момент, когда на меня напал пробудившийся красноармеец, стремившийся забрать у меня винтовку, как мне кажется, я заметил спускавшихся со второго этажа нескольких человек из нашей группы, в составе которых был и ^аГен Михаил^а. Последний подошел ко мне, поднял упавшую фуражку и одел ее мне на голову. Затем он тоже включился в состав обыскивавших комнату, и увидев под койкой валявшийся штык, поднял его и взял с собой.

На верхний этаж поднимаясь группа участников нападения после того, что Кайстура сказал, что там находится красноармеец. О том, что он без винтовки там находился, сначала не знали. Я с группой, ходившей на второй этаж, не был, а поэтому затрудняюсь сказать, кто именно туда ходил и что там они делали.

Вскоре после первого выстрела в красноармейца я, Ген Михаил, Шикульский Яшко, неизвестный из Борщева и тот, кто выходил вперед с Козаком на улицу и затем вернулся и принимал участие в обыске комнаты – все мы вышли из помещения госпиталя. Я нес винтовку, на которую кто-то надел ^бштык не из этой винтовки, Шикульский Яшко нес винтовку без штыка, а все остальные были без винтовок. ^аУ Гена в руках был штык, у неизвестного из Борщева был его собственный револьвер^а. Выходя на улицу, я услышал два выстрела^б в помещении больницы, но кто именно [и] в кого стрелял, не знаю. Постояв с пару минут на улице, кто-то пробежал по улице Шпитальной и на польском языке сообщил, что по направлению госпиталя идут красноармейцы. Мы испугались и быстро начали уходить с госпиталя, оставив остальную часть участников в помещении госпиталя. Выйдя на улицу Шпитальная мы повернули в переулок, прошли через один двор и вышли на улицу Пилсудского, по которой вышли в район кинотеатра. В том районе от нас отделился Ген Михаил и тот неизвестный, который выходил с Козак на улицу, и пошли в направлении старого Черткова, а я, Шикульский Яшко и неизвестный из Борщева вышли на улицу, что возле б/магистрата, пошли огородами, через греблю прошли речку и поднялись на гору. Выйдя на гору, в одной из улиц встретился с нами Бачинский Ян, который вышел из какой-то улицы. Откуда он шел, не знаю. Все мы вышли в край улицы, где разошлись в разные стороны. Шикульский, имея при себе винтовку без штыка, отправился

do czerwonoarmisty również wyszła na dwór i jej też już więcej nie widziałem. Podczas ataku całej grupy na drugi pokój, w którym spało dwóch czerwonoarmistów, z pierwszego pokoju wybiegł bez czapki, rozebrany, bez szynela czerwonoarmista, który w pośpiechu przemknął się przez drzwi na ulicę. Kajstura zapytał, dlaczego go wypuściłem, na co odpowiedziałem, że nie zauważyłem, jak wychodził. Kiedy człowiek z Borszczowa strzelił do atakującego mnie czerwonoarmisty, Malawski zwrócił mu uwagę, mówiąc: „Po co pan strzela?”, po czym podszedł do czerwonoarmisty, który upadł, zbadał mu puls i stwierdził: „Jeszcze żyje, trzeba wezwać lekarza”. W chwili, kiedy zaatakował mnie obudzony czerwonoarmista, który chciał odebrać karabin, zauważyłem, jak mi się wydaje, schodzących z pierwszego piętra kilku ludzi z naszej grupy, wśród których był również ^aHen Michał^a. Podszedł on do mnie, podniósł z podłogi moją czapkę i założył mi ją na głowę. Potem również dołączył do grupy przeszukującej pokój, a kiedy pod łóżkiem zobaczył walający się bagnet, podniósł go i zabrał z sobą.

Grupa uczestników wystąpienia poszła na górne piętro po tym, jak Kajstura powiedział, że jest tam czerwonoarmista. O tym, że nie ma on karabinu, początkowo nie wiedzieliśmy. Mnie nie było w grupie, która poszła na pierwsze piętro, dlatego trudno mi powiedzieć, kto tam był i co się tam działo.

Niedługo po pierwszym strzale do czerwonoarmisty ja, Hen Michał, Szykulski Jaśko, człowiek z Borszczowa i ten, który wychodził na początku razem z Kozakiem na dwór, a potem wrócił i brał udział w przeszukiwaniu pokoju – wszyscy wyszliśmy z pomieszczeń szpitalnych. Ja niosłem karabin, na który ktoś nałożył ^bbagnet nie od tego karabinu, a Szykulski Jaśko niósł karabin bez bagnetu. Nikt z pozostałych nie miał karabinu. ^aHen miał w rękę bagnet, a człowiek z Borszczowa miał swój własny rewolwer^a. Kiedy wychodziliśmy na dwór usłyszałem dwa strzały^b we wnętrzu budynku szpitala, ale kto konkretnie strzelał i do kogo, nie wiem. Staliśmy tak parę minut na dworze, kiedy ktoś biegnący ulicą Szpitalną powiedział w języku polskim, że w kierunku szpitala idą czerwonoarmiści. Przestraszyliśmy się i szybko zaczęliśmy opuszczać teren szpitalny, zostawiając resztę uczestników w budynku szpitala. Po wyjściu na ulicę Szpitalną skręciliśmy w zaułek, przeszliśmy przez jakieś podwórze i wyszliśmy na ulicę Piłsudskiego, którą doszliśmy w okolice kina. Tam odłączyli się od nas Hen Michał i ten nie znany mi człowiek, który razem z Kozakiem wychodził na dwór. Poszli oni w kierunku starego Czortkowa, natomiast ja, Szykulski Jaśko i człowiek z Borszczowa wyszliśmy na ulicę, przy której stał b[yły] magistrat, poszliśmy ogrodami, groblą przeszliśmy rzekę i wspięliśmy się na górę. Kiedy wyszliśmy na górę, na jednej z ulic spotkaliśmy Baczyńskiego Jana, który wyszedł z innej ulicy. Skąd szedł,

к себе домой на Черный Лес и в Зелену, тот, который из Борщева – без винтовки, но с револьвером, отправился в направлении шоссейной дороги, а я с Бачинским Яном имея при себе винтовку со штыком, отправился к себе домой на Горишну Выгнанку. Перед тем, что мы разошлись, происходил между неизвестным из Борщева и Шиккульским Яшко следующий разговор: из Борщева сказал, что он не знает куда идти ночевать, но думает выйти на шоссейную дорогу, где поблизости проживает некто Корчинский, у которого можно будет переночевать. Шиккульский Яшко одобрил это, говоря, что Корчинского он тоже знает как хорошего человека. Там же неизвестный из Борщева договорился с Шиккульским, что последний пошлет кого-то в город Чертков и выявит обстановку, после чего Шиккульский обязан будет пойти к Корчинскому и информировать об обстановке неизвестного из Борщева. На этой договоренности все разошлись в разные стороны^а и я, дойдя до одного креста, спрятал в присутствии Бачинского Яна винтовку и патроны в снегу, а штык отдал Бачинскому Яну^а, который его унес домой. Прийдя домой, я никому не говорил о происшедшем и лег спать. До следующего воскресенья я никуда не ходил и ни с кем из участников группы не встречался. В воскресенье я пошел в пос. Синяково на гулянье и там встретил^а Браткива Петра, который первый мне сообщил, что надо идти на кладбище^а. Он мне сообщил, что он никуда не ходил в то воскресенье и участия в восстании не принимал. Я Браткиву сообщил полностью о своем участии в разоружении караула в больнице и что принес винтовку, которую спрятал. Браткив был доволен тем, что он не участвовал, потому, что участников восстания теперь преследуют, арестовывают.

На второй день, ночью, меня дома арестовали.

Вопрос: Скажите точно, находился ли Козак Леон в госпитале в самый момент разоружения караула до конца или он ушел раньше?

Ответ: Точно припомнить не могу. В этой суматохе, происшедшей в течение этих нескольких минут, что я находился в госпитале, я не замечал Козака в госпитале после того, как он вышел на улицу и меня послал в помещение. Это было еще до начала разоружения караула.

Вопрос: Куда девались остальные две винтовки, отобранные Вашей группой у красноармейцев?

Ответ: Не знаю. Когда я вышел на улицу вместе с указанными выше участниками восстания, то в помещении госпиталя остались еще Малявский, Кайстура и человека 3–4 мне неизвестных. Кто из них взял винтовки, не знаю.

Вопрос: Сколько патронов унес с собой Шиккульский Яшко?

nie wiem. Wszyscy razem doszliśmy do końca ulicy, gdzie rozeszliśmy się w różne strony. Szykulski, niosąc karabin bez bagnetu, poszedł do siebie do domu na Czarny Las i do Zielonej, człowiek z Borszczowa bez karabinu, ale z rewolwerem poszedł w kierunku szosy, a ja z Baczyńskim Janem mając przy sobie karabin z bagnetem poszliśmy do siebie na Górna Wygnankę. Zanim się rozeszliśmy, między człowiekiem z Borszczowa a Szykulskim Janem odbyła się następująca rozmowa: ten z Borszczowa powiedział, że nie wie, gdzie iść na nocleg, ale zamierza wyjść na szosę, bo w pobliżu niej mieszka niejaki Korczyński, u którego będzie można przenocować. Szykulski Jaśko poparł ten pomysł mówiąc, że zna Korczyńskiego i wie, że to porządny człowiek. Wtedy też człowiek z Borszczowa umówił się z Szykulskim, że ten ostatni wyśle kogoś do miasta Czortkowa, żeby ustalić jak wygląda sytuacja, po czym Szykulski miał pójść do Korczyńskiego i poinformować o tym człowieka z Borszczowa. Po tym ustaleniu wszyscy rozeszliśmy się w różne strony. ^aJa, po dojściu do jakiegoś krzyża schowałem w obecności Baczyńskiego Jana karabin i naboje w śniegu, bagnet natomiast oddałem Baczyńskiemu Janowi^a, który wziął go do domu. Po przyjściu do domu nie mówiłem nikomu o tym, co się stało i położyłem się spać. Do następnej niedzieli nigdzie nie chodziłem i z nikim z członków grupy nie spotykałem się. W niedzielę poszedłem do os[ady] Siniakowo na zabawę. Spotkałem tam ^aBratkiwa Piotra, który jako pierwszy powiedział mi, że trzeba pójść na cmentarz^a. Powiedział mi, że on nigdzie w tamtą niedzielę nie chodził i nie brał udziału w powstaniu. Ja z kolei opowiedziałem Bratkiwowi wszystko o swoim udziale w rozbrojeniu wartowników w szpitalu i o tym, że przyniosłem karabin, który ukryłem. Bratkiw był zadowolony, że nie brał w tym udziału, dlatego że uczestników powstania teraz ścigają, aresztują.

Następnego dnia nocą aresztowali mnie w domu.

Pytanie: Powiedzcie dokładnie, czy Kozak Leon był w szpitalu podczas rozbrajania wartowników do końca, czy wyszedł wcześniej?

Odpowiedź: Nie mogę sobie dokładnie przypomnieć. W tym zamieszaniu, które miało miejsce przez tych kilka minut, kiedy byłem w szpitalu, nie widziałem Kozaka w szpitalu po tym, jak wyszedł on na ulicę i posłał mnie do budynku. To działo się jeszcze przed rozbrojeniem wartowników.

Pytanie: Co się stało z dwoma pozostałymi karabinami odebranymi przez waszą grupę czerwonoarmistom?

Odpowiedź: Nie wiem. Kiedy wyszedłem na dwór razem z wymienionymi wyżej uczestnikami powstania, w budynku szpitala zostali jeszcze Malawski, Kajstura i jakichś 3–4 nie znanych mi ludzi. Kto z nich zabrał karabiny, nie wiem.

Pytanie: Ile nabojów zabrał Szykulski Jaśko?

Ответ: Сколько патронов унес Шиккульский, не знаю. Но Шиккульский мне дал один пустой подсумок, ^а а второй, не знаю, с патронами или пустой, у него остался ^а. Неизвестный из Борщева, тогда же дорогой, ^а дал мне 10 шт. патронов винтовочных, которых он достал из кармана ^а. У него еще осталось шт. 10. Для чего он их нес – не знаю. Винтовки с ним не было. ^а Таким образом у меня оказалось 14 патронов, ибо 4 штуки оказались в магазинной коробке винтовки, а 10 шт. дал мне неизвестный из Борщева ^а.

Вопрос: Не замечали ли Вы среди участников нападения на госпиталь одного слепого на один глаз со шрамом на щеке?

Ответ: Такого я не замечал.

Вопрос: Не замечали ли среди участников нападения на госпиталь одного среднего роста, плотного, в пилотке?

Ответ: Такой в пилотке на голове, припоминается, как-будто был.

Вопрос: Что еще можете показать по делу?

Ответ: Больше показать ничего не могу, протокол записан с моих слов правильно и мне прочитан.

(—) Жук Володимир

Допросил:

Ст. Лейтенант

(—) Винокуров

ДА СБУ (Тернопіль), справа 27957, арк. 43–46а.

Оригінал, рукопис.

Кожен аркуш протоколу підписаний В. Жуком.

Примітки

^{а-а} Підкреслено від руки.

^{б-б} Фрагмент тексту зазначений на полях вертикальною рисою від руки.

¹ Жук Владзімеж (1921 р. н.), заарештований органами НКВС 29 січня 1940, 17–18 вересня 1940 засуджений Тернопільським обласним судом до смертної кари, вирок виконано після 30 січня 1941.

² Козак Леон (1900 р. н.), ст. сержант КОП; заарештований органами НКВС 3 лютого 1940, 28 листопада 1940 засуджений Тернопільським обласним судом до смертної кари, вирок виконано після 17 березня 1941.

³ Ген Міхал (1923 р. н.), член Стрілецького союзу, заарештований органами НКВС 27 січня 1940; 27–30 вересня 1940 засуджений Тернопільським обласним судом до 10 років ВТТ.

⁴ Див. документ 71, с. 1118, там Кестура; взводний ВП.

Odpowiedź: Ile nabojów zabrał Szykulski, nie wiem. Ale Szykulski dał mi jedną pustą ładownicę, ^adrugą natomiast, nie wiem czy z nabojami, czy bez, zostawił sobie^a. Również człowiek z Borszczowa ^adał mi wtedy po drodze 10 szt. nabojów do karabinu, które wyciągnął z kieszeni^a. Zostało mu jeszcze około 10 szt. Nie wiem, po co je wziął. Nie miał karabinu. ^aTak więc miałem 14 nabojów, bo okazało się, że 4 sztuki są w magazynku karabinu, a 10 szt. dał mi człowiek z Borszczowa^a.

Pytanie: Nie zauważyliście wśród uczestników napadu na szpital człowieka ślepego na jedno oko ze szramą na policzku?

Odpowiedź: Nie zauważyłem nikogo takiego.

Pytanie: Czy nie zauważyliście wśród uczestników napadu na szpital człowieka średniego wzrostu, tęgiego, w furazerce?

Odpowiedź: Przypomina mi się, że ktoś w furazerce na głowie chyba był.

Pytanie: Co jeszcze możecie zeznać na temat sprawy?

Odpowiedź: Nic więcej nie mogę zeznać, protokół został spisany z moich słów prawidłowo i odczytany mi.

(—) Żuk Włodzimierz

Przesłuchał:

St. lejtenant

(—) Winokurow

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 27957, k. 43–46a.

Oryginał, rękopis.

Każda strona protokołu podpisana przez W. Żuka.

Przypisy

^{a-a} Podkreślono odręcznie.

^{b-b} Fragment tekstu zaznaczony pionową kreską na marginesie.

¹ Żuk Włodzimierz (ur. 1921), aresztowany przez NKWD 29 stycznia 1940, sądzoney przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 17–18 września 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano po 30 stycznia 1941.

² Kozak Leon (ur. 1900), st. sierż. KOP, aresztowany przez NKWD 3 lutego 1940, sądzoney przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu 28 listopada 1940, skazany na karę śmierci, wyrok wykonano wkrótce po 17 marca 1941.

³ Hen Michał (ur. 1923), członek ZS, aresztowany przez NKWD 27 stycznia 1940, sądzoney przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 27–30 września 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁴ Por. dokument 71, s. 1119, tam Kiestura; plutonowy WP.

**Лютый 1940, [б. м. в.] Спеціальне повідомлення І. Сєрова Л. Берії
про розслідування збройного виступу у Чорткові**

Совершенно секретно

а

Народному Комиссару Внутренних Дел Союза ССР
Комиссару государственной безопасности 1 ранга
тов. БЕРИЯ Л. П.

21 января сего года в 23 часа 30 минут в г. Черткове Гарнопольской области были организованы нападения на часовых казарм Инженер-[ного] б-на, на часового полевой почты и на часовых горбольницы, которые охраняли задержанных перебежчиков.

Нападающие, изучив обстановку и невнимательное несение бойцами караульной службы на этих участках, обезоружили в общей сложности 6 человек, из них трех зарезали ножами и трех ранили. У одного красноармейца огнестрельная рана.

В соответствии с Вашими указаниями, выездом в Чертково т. МЕРКУЛОВА и моим, в результате агентурно-следственных материалов было арестовано 128 человек¹. Арестованные – преимущественно молодежь, по национальности поляки, большинство в прошлом состояли в стрелецких организациях.

На предварительных допросах 91 человек признали себя виновными, как участники нападения и дали показания. Остальные проходят по показаниям и изобличаются в активном участии.

Руководителями нападения были – житель г. Черткова, зубной техник – поручик запаса МАЛЯВСКИЙ Тизик и подофицеры КОВАЛЬСКИЙ и ВОЛШИНСКИЙ.

Основная их цель сводилась к тому, чтобы сформировать группу быв. офицеров и уйти за кордон, а для оказания сопротивления на границе достать оружие путем захвата у часовых РККА.

С тем, чтобы им легче было скрыться после нападения, они решили вовлечь в это мероприятие больше молодежи. В течение декабря и января они завербовали несколько человек из числа б. стрельцов, детей осадников и подофицеров КОП'а, в прошлом располагавшегося в Черткове. Значительную же часть участников завербовали накануне и в день нападения в костеле.

При вербовке руководители заявляли, что действуют по заданию из-за границы, что их выступление поддержат польские легионеры,

**Luty 1940, [b. m. w.]. Meldunek specjalny Iwana Sierowa
dla Ławrientija Berii dotyczący wyników śledztwa
w sprawie zbrojnego wystąpienia w Czortkowie**

Ścisłe tajne

a

Ludowy komisarz spraw wewnętrznych Związku SRS
Komisarz bezpieczeństwa państwowego 1 rangi
tow. BERIA Ł. P.

21 stycznia bieżącego roku o godzinie 23 minut 30 w m. Czortkowie w obwodzie tarnopolskim zorganizowano napady na wartowników koszar b[atatio]nu inżynier[yjnego], na wartownika poczty polowej oraz na wartowników szpitala miejs[kiego] pilnujących zatrzymanych zbiegów.

Napastnicy, zorientowawszy się w sytuacji i zauważywszy, że żołnierze pełnią niedbale służbę wartowniczą na tych odcinkach, rozbroili łącznie 6 osób, w tym trzy zarżnęli nożami, a trzy ranili. Jeden z czerwonoarmistów otrzymał ranę postrzałową.

Zgodnie z Waszymi wytycznymi, podczas pobytu w Czortkowie t. MIERKUŁOWA i mojego, aresztowano na podstawie materiałów agencjonalno-śledczych 128 osób¹. Aresztowani to przeważnie młodzież, narodowości polskiej, większość należała wcześniej do organizacji strzeleckich.

Podczas wstępnych przesłuchań 91 osób przyznało się do uczestnictwa w napadzie i złożyło zeznania. Pozostali występują w zeznaniach, które demaskują ich czynny udział.

Przywódcami napadu byli – mieszkaniec m. Czortkowa, technik dentystyczny, porucznik rezerwy MALAWSKI Tizik oraz podoficerowie KOWALSKI i WOŁSZYNSKI.

Podstawowym ich celem było zorganizowanie grupy był[yh] oficerów i ucieczka za granicę, a także zdobycie broni poprzez odebranie jej wartownikom RKKA, by stawić opór na granicy.

Ażeby łatwiej było im ukryć się po napadzie, postanowili zaangażować do tego przedsięwzięcia sporo młodzieży. W grudniu i styczniu zwerbowali kilka osób spośród b[yłych] strzelców, dzieci osadników i podoficerów oddziału KOP stacjonującego wcześniej w Czortkowie. Jednakże przeważającą część uczestników zwerbowali w kościele w przeddzień i w dniu napadu.

сосредоточенные на румынской границе, что одновременно с выступлением в Черткове выступят во Львове, Станиславе и др. городах.

Вербовка проводилась на улице, в костеле и др. местах, а руководители собирались в кварт[ире] ВАСИЛЕВСКОЙ, где и проводили совещания.

На этих совещаниях присутствовали из молодежи: КАМИНСКИЙ Генрих, БАНЬКОВСКИЙ Тадеуш, ВАСИЛЕВСКИЙ Казимир², ТОПОЛЬСКИЙ Сигизмунд³, ГАНКЕВИЧ Тадей⁴, НОВИЦКИЙ Тадеуш (все арестованы), КОЛЮШЕК ЕЖИК и КУНИК⁵ (скрылись).

На последнем совещании участниками выработан план нападения, установлен пароль и час выступления.

Перед выступлением нападающие разбились на три группы по 20–40 человек, собрались на кладбище и отдельными группами по 3–4 человека пошли к объектам нападения.

Вследствие отсутствия бдительности и в ряде случаев проявленной трусости бойцов РККА, нападавшим удалось зарезать 3-х красноармейцев, обезоружить и ранить 3-х красноармейцев и захватить 6 винтовок.

При этом активную роль в каждой группе выполняли 3–4 подофицера, а остальные лишь присутствовали при этом, не принимая непосредственного участия. После первых выстрелов участники нападения разбежались.

После ареста участников при производстве обысков были отобраны 3 черных берета с изображением скрещенного черепа. Эти изображения пришивала Александра ВАСИЛЕВСКАЯ (арестована), которой, якобы, сказали, что нужны береты для театра.

Розыск МАЛЯВСКОГО и двух офицеров продолжается. Установлены все адреса, где бывал МАЛЯВСКИЙ. 4 винтовки отобраны у арестованных.

Нами приняты следующие оперативные мероприятия:

1. С целью предупреждения подобных случаев в наиболее пораженных антисоветским населением уездах Тарнопольской области даны указания о немедленной проверке всех агентурных разработок и донесений для активизации и принятия практических мер по ним.

2. В соответствии с Вашими указаниями, во все уезды высланы опытные оперативные работники из областных управлений НКВД для оказания практической помощи в развертывании оперативной работы.

3. Кроме этого дано указание Начальникам Обл. Управлений НКВД западных областей Украины о необходимости принятия энергичных

Podczas werbunku przywódcy oświadczyli, że działają na polecenie z zagranicy, że ich wystąpienie wesprą polscy legionści, ześrodkowani na granicy rumuńskiej, że równocześnie z wystąpieniem w Czortkowie nastąpi wystąpienia we Lwowie, Stanisławowie i in[nych] miastach.

Werbunek odbywał się na ulicy, w kościele i in[nych] miejscach, a kierownictwo zbierało się w mieszk[aniu] WASILEWSKIEJ, gdzie toczyły się narady.

W zebraniach tych uczestniczyli spośród młodzieży: KAMIŃSKI Henryk, BAŃKOWSKI Tadeusz, WASILEWSKI Kazimierz², TOPOLSKI Zygmunt³, HANKIEWICZ Tadeusz⁴, NOWICKI Tadeusz (wszyscy aresztowani), KOLUSZEK Jerzyk i KUNIK⁵ (ukryli się).

Podczas ostatniej narady uczestnicy opracowali plan napadu, ustalili hasło i czas wystąpienia.

Przed wystąpieniem napastnicy podzielili się na trzy grupy po 20–40 osób, zebrali się na cmentarzu i oddzielnymi grupkami po 3–4 osoby rozeszli się w kierunku obiektów ataku.

Wskutek braku czujności i tchórzostwa okazywanego w wielu przypadkach przez żołnierzy RKKA, napastnicy zdołali zarżnąć 3 czerwonoarmistów, rozbroić i ranić 3 czerwonoarmistów i zagarnąć 6 karabinów.

Przy tym aktywną rolę w każdej grupie odgrywało po 3–4 podoficerów, pozostali zaś byli bierni, nie biorąc bezpośredniego udziału. Po pierwszych wystrzałach uczestnicy napadu rozbiegli się.

Po aresztowaniu uczestników skonfiskowano podczas rewizji 3 czarne berety z symbolem trupiej czaszki. Odznaki te przyszywała Aleksandra WASILEWSKA (aresztowana), której podobno powiedziano, że berety są potrzebne dla teatru.

Poszukiwania MALAWSKIEGO i dwóch oficerów trwają. Ustalono wszystkie adresy, pod którymi bywał MALAWSKI. Aresztowanym odebrano 4 karabiny.

Podjęliśmy następujące działania operacyjne:

1. Aby zapobiec podobnym przypadkom, w powiatach obwodu tarnopolskiego najbardziej narażonych z powodu antysowieckiego nastawienia ludności, wydano wytyczne niezwłocznego sprawdzenia wszystkich rozpracowań i doniesień agenturalnych w celu aktywizacji i podjęcia praktycznych działań w tego rodzaju sprawach.

2. Zgodnie z Waszymi wytycznymi, do wszystkich powiatów wysłano doświadczonych pracowników operacyjnych z zarządów obwodowych NKWD, w celu udzielenia praktycznej pomocy w rozwijaniu działalności operacyjnej.

3. Ponadto naczelnikom zarządów obw[odowych] NKWD zachodnich obwodów Ukrainy wydano dyrektywy o konieczności podjęcia

мер к выявлению и аресту руководителей и активных членов к-р организаций.

Приложение:

1. Указание нач. уезд. отд. Тарнопольской области;
2. Указание областным УНКВД;
3. Протоколы допроса.

Нарком Внутренних Дел УССР
Комиссар госбезопасности 3-го ранга
СЕРОВ

[...] февраля 1940 г.

№ 6-501/СН^б

[...]ув

ДА СБУ (Київ), Ф. 16, оп. 33, пор. 11, арк. 284–286.

Копія, машинопис.

Примітки

- ^a Прямокутна нерозбірлива печатка з підписом.
^{б-б} Вписано від руки.

¹ У знайдених архівних справах, що стосуються чортківських повстанців, зареєстровано 24 смертних вироки та 55 вироків про засудження до багаторічних термінів ув'язнення в таборах. Крім того, один з ув'язнених помер в Одеській тюрмі.

² Василевський Казімеж (1921 р. н.), брат Александри Василевської, заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений 25–28 вересня 1940 Тернопільським обласним судом до 8 років ВТТ.

³ Топольський Зигмунт (1914 р. н.), слюсар, заарештований органами НКВС 27 січня 1940, засуджений 17–18 вересня 1940 Тернопільським обласним судом до смертної кари.

⁴ Ганкевич Тадеуш (1922 р. н.), заарештований органами НКВС 22 січня 1940, засуджений 25–28 вересня 1940 Тернопільським обласним судом до 10 років ВТТ.

⁵ Кунік Болеслав (1921 р. н.), заарештований органами НКВС 25 січня 1940, засуджений 25–28 вересня 1940 Тернопільським обласним судом до 10 років ВТТ.

energicznych działań prowadzących do ujawnienia i aresztowania przywódców i aktywnych członków organizacji k-r.

Załączniki:

1. Wytyczne dla nacz[elników] wydz[iałów] pow[iatowych] obwodu tarnopolskiego;
2. Wytyczne dla obwodowych UNKWD;
3. Protokoły przesłuchania.

Narkom Spraw Wewnętrznych USRS
Komisarz bezpieczeństwa państw[owego] 3 rangi
SIEROW

[...] lutego 1940 r.

Nr ^b-501/SN^{-b}

[...]ów

PA SBU (Kijów), sygn. arch. F. 16, op. 33, por. 11, k. 284–286.
Kopia, maszynopis.

Przypisy

- ^a Prostokątna nieczytelna pieczęć z podpisem.
^{b-b} Wpisano odrębnie.

¹ W odnalezionych aktach spraw aresztowanych czortkowskich powstańców widnieją 24 wyroki śmierci oraz 55 wyroków skazujących na wieloletni pobyt w łagrach. Ponadto jeden z uwięzionych zmarł w więzieniu w Odessie.

² Wasilewski Kazimierz (ur. 1921), brat Aleksandry Wasilewskiej, aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, sądzony przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 25–28 września 1940, skazany na 8 lat ITŁ.

³ Topolski Zygmunt (ur. 1914), ślusarz, aresztowany przez NKWD 27 stycznia 1940, sądzony przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 17–18 września 1940, skazany na karę śmierci.

⁴ Hankiewicz Tadeusz (ur. 1922), aresztowany przez NKWD 22 stycznia 1940, sądzony przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 25–28 września 1940, skazany na 10 lat ITŁ.

⁵ Kunik Bolesław (ur. 1921), aresztowany przez NKWD 25 stycznia 1940, sądzony przez Sąd Obwodowy w Tarnopolu w dn. 25–28 września 1940, skazany na 10 lat obozów.

VIII

**КУР'ЄРСЬКИЙ ЗВ'ЯЗОК З БАЗАМИ
І РОЗВІДКА**

VIII

**ŁĄCZNOŚĆ KURIERSKA
Z BAZAMI I WYWIAD**

СПРАВА СТАНІСЛАВА ВЕНГЖИНОВСЬКОГО

SPRAWA STANISŁAWA WĘGRZYNOWSKIEGO

1 липня 1940, [б. м. в.]. Протокол допиту С. Венгжиновського
(Е. Тіссера)

Копия

Протокол допроса
Обвиняемого ТИССЕР Эдварда Маркусовича

От 1 июля 1940 года

ТИССЕР Эдвард Маркусович 1925 г. рождения, уроженец гор. Львов Львовской обл., поляк, ученик VII класса средней школы, из купцов, б/парт., последнее время проживал в г. Львове.

Вопрос: Вы следствию заявили, что Ваша фамилия, имя и отчество ТИССЕР Эдвард Маркусович. Правильно Вы говорите?

Ответ: Да, правильно.

Вопрос: Следствие располагает материалами о том, что Вы говорите неправду, Ваша фамилия не ТИССЕР, а ВЕНГЖИНОВСКИЙ, что Вы можете сказать по этому вопросу?

Ответ: Признаюсь, что я следствию сказал неправду. Моя фамилия не ТИССЕР, а ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав Станиславович.

Вопрос: Почему Вы скрыли от следствия Вашу настоящую фамилию?

Ответ: Свою настоящую фамилию не назвал следствию потому, что я сын офицера быв. польской армии и боялся быть разоблаченным и репрессированным.

Вопрос: Кто Ваши родители, чем они занимаются и где они находятся в настоящее время?

Ответ: Отец мой ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав Валентович¹, 1900 г. рождения, был офицером музыкальной команды в 54-м полку в гор. Тарнополе. В настоящее время проживает в г. Варшаве по адресу: Варшава-Маримоно [Марымонт?] ул. Варшавская 20. Мать Эмилия ВЕНГЖИНОВСКАЯ-РАТИБОРСКАЯ, тоже проживает в Варшаве вместе с отцом. Имею брата Ежи, 14 лет, живет вместе с родителями.

Вопрос: С какого времени Ваши родители проживают в гор. Варшаве?

Ответ: Мои родители до мая м-ца 1940 г. проживали в г. Львове, а потом добились разрешения от властей о выезде в г. Варшаву.

Вопрос: У Вас при личном обыске обнаружено и изъято ученический билет за № 40 на имя ТИССЕР Эдвард Маркусович; где, когда и каким путем Вы его приобрели?

1 lipca 1940, [b. m. w.]. Protokół przesłuchania
Stanisława Węgrzynowskiego jako Edwarda Tissera

Kopia

Protokół przesłuchania
Oskarżonego TISSERA Edwarda s. Markusa

Z dnia 1 lipca 1940 roku

TISSER Edward s. Markusa, ur. w 1925 r. w mieś[cie] Lwowie w ob-
w[odzie] lwowskim, Polak, uczeń VII klasy szkoły średniej, z kupców,
b/part., w ostatnim czasie mieszkał w m. Lwowie.

Pytanie: Powiedzieliście śledztwu, że wasze nazwisko, imię i imię ojca
brzmi TISSER Edward s. Markusa. Czy powiedzieliście prawdę?

Odpowiedź: Tak, powiedziałem prawdę.

Pytanie: Śledztwo dysponuje materiałami [świadczącymi] o tym, że
mówicie nieprawdę, wasze nazwisko to nie TISSER, tylko WĘGRZY-
NOWSKI, co możecie powiedzieć w tej sprawie.

Odpowiedź: Przyznaję się, że powiedziałem śledztwu nieprawdę. Moje
nazwisko brzmi nie TISSER, tylko WĘGRZYNOWSKI Stanisław s. Sta-
nisława.

Pytanie: Dlaczego zatailiście przed śledztwem wasze prawdziwe na-
zwisko?

Odpowiedź: Swojego prawdziwego nazwiska nie podałem śledztwu
dlatego, że jestem synem oficera był[ego] Wojska Polskiego i bałem się, że
będę zdemaskowany i represjonowany.

Pytanie: Kim są wasi rodzice, czym się zajmują i gdzie przebywają
w chwili obecnej?

Odpowiedź: Mój ojciec WĘGRZYNOWSKI Stanisław¹ s. Walentego,
urodzony w 1900 r. był kapelmistrzem orkiestry 54 pułku w mieś[cie] Tar-
nopolu. Obecnie mieszka w m. Warszawie pod adresem Warszawa-Mari-
mono [Marymont?], ul. Warszawska 20. Matka Emilia WĘGRZYNOW-
SKA-RATYBORSKA również mieszka w Warszawie razem z ojcem.
Mam brata Jerzego, 14 lat, mieszka razem z rodzicami.

Pytanie: Od kiedy wasi rodzice mieszkają w mieś[cie] Warszawie?

Odpowiedź: Moi rodzice do maja 1940 r. mieszkali w m. Lwowie, a po-
tem uzyskali pozwolenie władz na wyjazd do m. Warszawy.

Pytanie: Podczas rewizji osobistej znaleziono przy was i skonfiskowa-
no legitymację uczniowską nr 40 na nazwisko TISSER Edward s. Marku-
sa, gdzie i w jaki sposób ją zdobyliście?

Ответ: В первых числах июня м-ца с/г., будучи в г. Львове, я пришел в среднюю школу № 8 к директору за справкой о том, что я в этой школе учился ранее. В то время у секретаря на столе я увидел много лежащих ученических билетов, из которых я один похитил, и он оказался на имя ТИССЕР.

Вопрос: Для какой цели Вы похитили ученический билет на имя ТИССЕР?

Ответ: Я проживал на нелегальном положении, а отсюда мне нужны были фиктивные документы, чтобы меня не арестовали.

Вопрос: Вы показали, что родились в 1925 г.; соответствует это действительности?

Ответ: Нет, я родился не в 1925 г., а в 1923 г.

Вопрос: Где Вы проживали и работали до ареста?

Ответ: Настоящего места жительства я не имел и нигде не работал.

Вопрос: На какие средства Вы существовали?

Ответ: В конце мая м-ца с/г. я продал имущество отца на сумму 900 руб., на них я и существовал.

Вопрос: Следствию известно, что Вы являетесь участником к-р организации. Признаете ли Вы себя виновным?

Ответ: Да, виновным себя признаю.

Вопрос: Где и когда Вы вступили в контрреволюционную организацию?

Ответ: В польскую военную к-р организацию я был завербован в Венгрии в январе 1940 года.

Вопрос: Кем именно Вы были завербованы в к-р организацию?

Ответ: В польскую военную контрреволюционную организацию я был завербован капитаном дефензивы (фамилии его вспомнить не могу) в Венгрии.

Вопрос: Изложите подробно следствию, при каких обстоятельствах Вы были завербованы в контрреволюционную организацию.

Ответ: В ноябре 1939 г., боясь репрессии со стороны советской власти, как сын офицера, я нелегально перешел границу из СССР в Венгрию через следующие пункты: Станиславов–Надвурна–Ворохта–Вороненко и Кересмезен (Венгрия), на пограничном пункте Кересмезен венгерская пограничная стража задержала меня и передала полиции.

Полиция направила меня в гор. Берекшас, а оттуда в Лошанц [?] в польский лагерь для военнопленных и беженцев. В лагере прожил 6–7 дней, где в это время происходила сортировка людей, всех молодых из беженцев и военных, в том числе и меня, отправили в Шекес-Фекер-Вар, а оттуда в Балятон-Замарди.

Odpowiedź: W pierwszych dniach czerwca br., będąc w m. Lwowie, przyszedłem do szkoły średniej nr 8 do dyrektora po zaświadczenie, że uczyłem się wcześniej w tej szkole. W tym czasie zobaczyłem u sekretarza dużo leżących na stole legitymacji uczniowskich, z których jedną zabrałem, była ona wystawiona na nazwisko TISSER.

Pytanie: W jakim celu zabraliście legitymację uczniowską na nazwisko TISSER?

Odpowiedź: Mieszkałem [we Lwowie] nielegalnie, w związku z tym potrzebowałem fałszywych dokumentów, żeby mnie nie aresztowali.

Pytanie: Zeznaliście, że urodziliście się w 1925 r., czy jest to zgodne z rzeczywistością?

Odpowiedź: Nie, urodziłem się nie w 1925 r., tylko w 1923 r.

Pytanie: Gdzie mieszkaliście i pracowaliście przed aresztowaniem?

Odpowiedź: Stałego miejsca zamieszkania nie miałem i nigdzie nie pracowałem.

Pytanie: Z czego żyliście?

Odpowiedź: Pod koniec maja br. sprzedałem dobytek ojca na sumę 900 rub[li] i z tego żyłem.

Pytanie: Śledztwu wiadomo, że jesteście członkiem organizacji k-r. Czy przyznajecie się do winy?

Odpowiedź: Tak, przyznaję się do winy.

Pytanie: Gdzie i kiedy wstąpiliście do organizacji kontrrewolucyjnej?

Odpowiedź: Do polskiej wojskowej organizacji k-r zostałem zwerbowany na Węgrzech w styczniu 1940 roku.

Pytanie: Przez kogo konkretnie zostaliście zwerbowani do organizacji k-r.?

Odpowiedź: Do polskiej wojskowej organizacji kontrrewolucyjnej zostałem zwerbowany przez kapitana defensywy (nie mogę przypomnieć sobie jego nazwiska) na Węgrzech.

Pytanie: Powiedzcie śledztwu szczegółowo, w jakich okolicznościach zostaliście zwerbowani do organizacji kontrrewolucyjnej.

Odpowiedź: W listopadzie 1939 r., bojąc się represji ze strony władzy sowieckiej jako syn oficera, przeszedłem granicę z ZSRS na Węgry przez następujące punkty: Stanisławów–Nadwórna–Worochta–Woronienka i Keresmezen (Węgry), na punkcie granicznym Keresmezen zatrzymała mnie węgierska straż graniczna i przekazała policji.

Policja skierowała mnie do mias[ta] Berekszas, a stamtąd do Łoszan-cu [?] do polskiego obozu dla jeńców wojennych i uchodźców. W obozie byłem 6–7 dni, w tym czasie odbywało się tam segregowanie ludzi, wszystkich młodych uchodźców i wojskowych, w tym również i mnie, odesłano do Székesfehérvár, a stamtąd do Balatonzamárdi.

В Балятон-Замарди отобрали одних военных, а остальных отправили в Шомло-шелес [?], где предложили всем желающим отправиться во Францию. Я отказался, заявив, что желаю поехать к родителям в СССР. Меня не хотели отпустить и я бежал из лагеря, решив добраться до Будапешта.

Однако в гор. Комарно меня задержала полиция и направила в тюрьму в Будапешт, где произвели личный обыск, допросили кто я такой и куда я еду. Я полиции рассказал все и заявил, что желаю ехать к своим родным в СССР.

Через 6–7 дней полиция меня освободила и, дав 20 филеров денег на трамвай, предложила мне ехать в польское консульство. В консульство я приехал, которое помещается на ул. Вацин, № 34, и явился в секретариат. Здесь же я встретил бывш. полковника 54 полка ПОКОРНЫЙ², его я знаю потому, что он служил вместе с моим отцом в гор. Тарнополе.

ПОКОРНЫЙ у меня спросил, что я здесь делаю. Я ответил, что хочу хлопотать о выезде к родителям во Львов. После чего ПОКОРНЫЙ начал меня упрекать, что я плохой поляк и не имею польского патриотизма.

После нашего разговора с ПОКОРНЫМ последний сказал, что он согласен мне помочь в выезде. Пригласив в отдельную комнату здесь же в консульстве, где находились капитан дефензивы Тарнополя – фамилия которого не помню, капитан³ из дивизии ПАШКЕВИЧА⁴, который также служил здесь в Тарнополе и которого в прошлом часто видел, и поручик СТАРАК Юльян⁵, тоже служил в 54 полку.

Зайдя со мной в комнату ПОКОРНЫЙ рассказал всем присутствующим, что я хочу выехать в СССР. Они также начали меня упрекать, что я плохой поляк, после чего капитан дефензивы предложил мне поехать к нему домой, куда мы приехали от консульства на автобусе. Улицу, где он живет, я не запомнил. Жена капитана дефензивы – девичья фамилия БОГДАНОВИЧ. Ее мать, Мария БОГДАНОВИЧ, живет во Львове по ул. Снопковская, 31, II-й этаж.

Капитан дефензивы дал мне покушать и велел спать, при этом сказав, что завтра утром мы продолжим разговор.

Утром после завтрака капитан дефензивы меня позвал в отдельную комнату и предложил, чтобы я дал клятву о том, что то, что он будет говорить, чтобы никто никогда не знал. Я дал такую клятву и подал капитану руку.

После того, как я дал клятву, капитан дефензивы начал меня убеждать в том, что поляки должны вести активную борьбу с советской властью и что в Западной Украине имеется сильная польская военная

W Balatonzamárdi wybrano tylko wojskowych, a pozostałych odesłano do Szomló-szeles [?], gdzie zaproponowano wszystkim chętnym wyjazd do Francji. Ja odmówiłem powiadając, że chcę pojechać do rodziców do ZSRS. Nie chcieli mnie puścić i uciekłem z obozu zdecydowany dostać się do Budapesztu.

Jednak w mieś[cie] Komarno zatrzymała mnie policja i odesłała do więzienia do Budapesztu, gdzie przeprowadzili rewizję osobistą, przesłuchali kim jestem i dokąd jadę. Powiedziałem policji wszystko i oświadczyłem, że chcę jechać do swoich krewnych do ZSRS.

Po 6–7 dniach policja zwolniła mnie i, dając pieniądze – 20 fillerów na tramwaj, poleciła jechać do konsulatu polskiego. Pojechałem do konsulatu, który mieści się przy ul. Waci nr 34 i poszedłem do sekretariatu. Tutaj spotkałem był[ego] pułkownika POKORNEGO² z 54 pułku; znam go, ponieważ razem z moim ojcem służył w mieś[cie] Tarnopolu.

POKORNY zapytał mnie, co tu robię. Odpowiedziałem, że chcę postarać się o wyjazd do rodziców do Lwowa. Na to POKORNY zaczął mi zarzucać, że jestem złym Polakiem i nie jestem polskim patriotą.

Po rozmowie POKORNY powiedział, że zgadza się pomóc mi w wyjeździe. Zaprosił mnie do innego pokoju również w konsulacie, byli tam już kapitan defensywy z Tarnopola, którego nazwiska nie pamiętam, kapitan³ z dywizji PASZKIEWICZA⁴, który też służył w Tarnopolu, a przedtem często go widywałem, i porucznik STARAK Julian⁵, który również służył w 54 pułku.

Kiedy POKORNY wszedł razem ze mną do pokoju, powiedział wszystkim obecnym, że chcę jechać do ZSRS. Oni też zaczęli mi zarzucać, że jestem złym Polakiem, potem kapitan defensywy zaproponował, żebyśmy udali się do jego domu, dokąd pojechaliśmy z konsulatu autobusem. Ulicy, przy której mieszka, nie zapamiętałem. Żona kapitana defensywy, nazwisko panięńskie BOGDANOWICZ. Jej matka Maria BOGDANOWICZ mieszka we Lwowie przy ul. Snopkowskiej 31, I piętro.

Kapitan defensywy dał mi jeść i kazał iść spać, powiedział przy tym, że jutro będziemy kontynuować rozmowę.

Rano po śniadaniu kapitan defensywy wezwał mnie do osobnego pokoju i polecił, żebym złożył przysięgę, że tego, co mi powie, nikomu więcej nie powtórzę. Złożyłem taką przysięgę i podałem kapitanowi rękę.

Po tym, jak złożyłem przysięgę, kapitan defensywy zaczął mnie przekonywać, że Polacy powinni prowadzić aktywną walkę z władzą sowiecką, że na Zachodniej Ukrainie istnieje silna polska organizacja wojskowa oraz że my, Polacy patrioci, powinniśmy odbudować swoją Polskę. Zaraz potem kapitan defensywy zaproponował, żebym pracował razem z nim i został członkiem organizacji. Spytałem go, jaką pracę miałbym wykonywać jako członek organizacji. Na co kapitan defensywy odpowiedział: „Będziesz

организация и мы, патриоты-поляки, должны восстановить свою Польшу. Здесь же капитан дефензивы предложил мне работать вместе с ним и быть участником организации. Я задал ему вопрос, какую работу должен я выполнять как участник организации. На это капитан дефензивы мне ответил: „Ты будешь работать в организации в качестве курьера по нелегальной связи из Венгрии и участниками организации, проживающими в СССР”. При этом капитан дефензивы добавил, что материально я буду жить хорошо и всем буду обеспечен. Я, будучи патриотом Польши, на предложение капитана дефензивы дал свое согласие.

После того, как я дал согласие быть участником польской военной организации и курьером, капитан дефензивы мне сказал, что меня научат пользоваться шифром, на котором ведется переписка между участниками этой организации, в частности, капитан дефензивы назвал лиц, кому я должен передать шифр и способ пользования им – КАМИНСКОМУ, живущему во Львове, и ВАЙДЕЛЮ, проживающему в Тарнополе по ул. Пунчерта, № 17.

Вопрос: Вы изучили способ пользования шифром?

Ответ: Да, изучил.

Вопрос: Расскажите о технике составления шифра.

Ответ: Техника шифра состоит в следующем: берется чистая белая бумага хорошего качества, замачивается в воде с тем, чтобы она стала совершенно мокрой. Вынимается из ванны и кладется на гладкую поверхность стекла. Берется кусок дерева и оттачивается остро в виде карандаша, с помощью которого пишется на бумаге. Берем опять этот же лист бумаги, прополаскиваем его в чистой воде и кладем между двумя листами промокательной бумаги, после чего теплым утюгом проглаживаем для высушки. На высушем листе бумаги на обратной стороне пишется обыкновенными чернилами какое-либо, отвлеченного характера, письмо и шифр готов к отправке.

Получатель письма должен проявить шифр следующим образом: делается ванна, состав которой – вода и немного обыкновенных чернил, кладут в эту ванну лист зашифрованной бумаги минут на 10, где в течение этого времени шифр начинает проявляться. Когда уже достаточно проявлено вынимаем и, прополоскав, лист в чистой воде, можем свободно прочитать писанное.

Когда капитан дефензивы мне все это рассказал, он меня заставил все это проделать практически, что я и выполнил, показав хорошую усвояемость.

Вопрос: Какие Вы получали задания по к-р работе от капитана дефензивы?

Ответ: После того, как капитан дефензивы убедился в моей усвояемости шифра, он вынул из ящика стола пачку денег бумажных

pracował w organizacji w charakterze kuriera utrzymującego nielegalny kontakt pomiędzy Węgrami i członkami organizacji mieszkającymi w ZSRS”. Kapitan defensywy dodał jeszcze, że materialnie będzie mi się dobrze żyło. Będąc polskim patriotą, zgodziłem się na propozycję kapitana.

Kiedy zgodziłem się zostać członkiem polskiej organizacji wojskowej i kurierem, kapitan defensywy powiedział, że nauczą mnie posługiwania się szyfrem, którym prowadzona jest korespondencja między członkami tej organizacji. Kapitan defensywy podał mi między innymi osoby, którym miałem przekazać szyfr i sposób wykorzystywania go: KAMIN-SKIEMU mieszkającemu we Lwowie i WEIDLÓWI mieszkającemu w Tarnopolu przy ul. Punczerta nr 17.

Pytanie: Nauczyliście się sposobu wykorzystywania szyfru?

Odpowiedź: Tak, nauczyłem się.

Pytanie: Opowiedzcie o technice sporządzania szyfru.

Odpowiedź: Technika szyfru jest następująca: bierze się czysty biały papier dobrej jakości, moczy się w wodzie tak, żeby był całkiem mokry. Wyjmuje się z kąpieli i kładzie na gładką szklaną powierzchnię. Bierze się kawałek drewna, ostrzy się tak jak ołówek i pisze się nim na papierze. Bierzemy znowu ten sam arkusz papieru, płuczemy go w czystej wodzie i kładziemy między dwoma arkuszami bibuły, po czym ciepłym żelazkiem prasujemy, żeby wysechł. Na wyschniętym arkuszu papieru, na odwrotnej stronie, pisze się zwykłym atramentem jakiś list odwracający uwagę i szyfr jest gotowy do wysłania.

Adresat listu powinien wywołać szyfr w sposób następujący: robi się kąpiel, w której skład wchodzi woda i trochę zwykłego atramentu, zanurza się w tej kąpieli arkusz zaszyfrowanego papieru na około 10 minut, po upływie tego czasu szyfr zaczyna być widoczny. Kiedy już jest wystarczająco widoczny, wydajemy i płuczemy arkusz w czystej wodzie, po czym swobodnie możemy przeczytać to, co jest tam napisane.

Gdy kapitan defensywy zaznajomił mnie z tym, polecił wszystko wykonać w praktyce; zrobiłem to, pokazując, że [szyfrowanie] dobrze sobie przyswoiłem.

Pytanie: Jakie zadania w związku z k-r robotą otrzymaliście od kapitana defensywy.

Odpowiedź: Po tym, kiedy kapitan defensywy upewnił się co do opanowania przeze mnie szyfru, wyjął z szuflady biurka paczkę polskich banknotów, każdy wartości pięciuset złotych, łącznie na sumę 50 000 złotych i powiedział, żebym dał z tych pieniędzy jeden tysiąc WEIDLÓWI, a pozostałe 49 tysięcy wręczył KAMIŃSKIEMU na potrzeby organizacji. Oprócz tego kapitan defensywy wręczył mi dwa zaszyfrowane listy do KAMIŃSKIEGO i WEIDLA. Adresy na kopertach zostały napisane wcześniej,

в польских злотых, достоинством каждая в пятьсот злотых, всего на сумму в 50 000 злотых и сказал при этом, чтобы я из этих денег одну тысячу дал ВАЙДЕЛЮ, а остальные 49 тысяч вручил КАМИНСКОМУ для нужд организации. Кроме этого капитан дефензивы вручил мне два зашифрованных письма для КАМИНСКОГО и ВАЙДЕЛЯ. Адреса на конвертах были написаны заранее, но не настоящие, а фиктивные. Настоящие же адреса были даны мне отдельно в зашифрованном виде, которые я уже во Львове расшифровал сам.

Кроме того мне поручалось быть проводником, как хорошо знающему дорогу, для поручика СТАРАКА, который направлялся для руководства работой к-р организации во Львове.

При этом капитан дефензивы мне сказал, что зашифрованные адреса нужны мне в том случае, если я окажусь изолированным от СТАРАКА. СТАРАК же хорошо знает этот шифр и адреса, по которым идет переписка.

Также капитан мне вручил адрес матери жены капитана дефензивы, который также был в зашифрованном виде, но письмо было написано с обеих сторон листа, без шифра.

Вопрос: Кому и каким путем Вы должны были вручить зашифрованные письма для участников организации?

Ответ: Капитан дефензивы предупредил меня о том, что в г. Львове имеется конспиративно-явочная квартира, через которую осуществляется связь между участниками организации. „Об этой квартире ты сможешь узнать по прибытии во Львов следующим образом: доедешь до ул. Пияров к поликлинике, найдешь серологический кабинет для принятия уколов против тифа и спросишь медицинскую сестру ХЕЛЕНУ. Познакомившись с ней объявишь пароль «До Вуйко» – это псевдоним КАМИНСКОГО”.

Вопрос: Расскажите следствию о содержании зашифрованных адресов, которые были вручены Вам капитаном дефензивы.

Ответ: Как я уже показал, что капитан дефензивы вручил мне зашифрованные письма, адреса коих были написаны уже заранее, но не настоящие, а фиктивные; настоящие же адреса были даны мне отдельно в зашифрованном виде и которые я во Львове расшифровал сам. В этих адресах было указано следующее:

Адрес КАМИНСКОГО. „Поликлиника, ул. Пияров. Серологический кабинет”, спросить медицинскую сестру ХЕЛЕНУ и сказать ей „До Вуйко”.

Адрес ВАЙДЕЛЯ. „ВАЙДЕЛЬ Рудольф, Тарнополь, ул. Пунчерта, 17”.

Адрес матери жены капитана дефензивы – „БОГДАНОВИЧ Мария, Львов, Снопковская, 31”.

ale nie prawdziwe, tylko fikcyjne. A prawdziwe adresy dano mi oddzielnie zaszyfrowane i dopiero we Lwowie sam je rozszyfrowałem.

Oprócz tego polecono mi, jako osobie dobrze znającej drogę, być przewodnikiem porucznika STARAKA, którego wysyłano, aby kierował działalnością organizacji k-r we Lwowie.

Przy tym kapitan defensywy powiedział, że zaszyfrowane adresy będą mi potrzebne tylko w przypadku, jeśli rozdzielę się ze STARAKIEM, ponieważ STARAK dobrze zna ten szyfr i adresy, pod które ma dotrzeć przesyłka.

Kapitan dał mi też adres matki żony kapitana defensywy, również zaszyfrowany, ale [sam] list był napisany po obu stronach kartki, bez [użycia] szyfru.

Pytanie: Komu i w jaki sposób mieliście wręczyć zaszyfrowane listy do członków organizacji?

Odpowiedź: Kapitan defensywy uprzedził mnie, że w m. Lwowie jest konspiracyjny lokal kontaktowy, przez który nawiązują łączność członkowie organizacji. „O tym lokalu będziesz mógł się dowiedzieć po przyjeździe do Lwowa w sposób następujący: dojedziesz do ul. Pijarów do przychodni, znajdziesz gabinet serologiczny, w którym wykonywane są zastrzyki przeciwko tyfusowi i zapytasz o pielęgniarkę HELENĘ. Po zapoznaniu się z nią powiesz hasło «Do Wujka» – to pseudonim KAMIŃSKIEGO”.

Pytanie: Opowiedzcie śledztwu o treści zaszyfrowanych adresów, które wręczył wam kapitan defensywy.

Odpowiedź: Jak już zeznawałem, kapitan defensywy wręczył mi zaszyfrowane listy, na których adresy zostały napisane już wcześniej, lecz nie prawdziwe, tylko fikcyjne, a prawdziwe adresy, zaszyfrowane, dano mi osobno i dopiero we Lwowie rozszyfrowałem je sam. W adresach tych podane były następujące informacje:

Adres KAMIŃSKIEGO. „Przychodnia ul. Pijarów. Gabinet serologiczny”, zapytać o pielęgniarkę HELENĘ i powiedzieć jej „Do Wujka”.

Adres WEIDLA. „WEIDEL Rudolf. Tarnopol, ul. Punczerta 17”.

Adres matki żony kapitana defensywy – „BOGDANOWICZ Maria, Lwów, Snopkowska 31”.

Innych zaszyfrowanych adresów i listów kapitan defensywy mi nie dawał.

Pytanie: Czy otrzymywaliście wynagrodzenie za wykonanie k-r roboty.

Odpowiedź: Tak. Kapitan defensywy wręczył mi wtedy trzysta rubli [sow[ieckimi] banknotami po 30 r[ubli]. Oprócz tego kupił mi buty, ciepłe skarpety, nauszniki i rękawiczki.

Pytanie: Jak odbyło się przekazanie pieniędzy i dokumentów, a także wynagrodzenia?

Других зашифрованных адресов и писем мне капитан дефензивы не давал.

Вопрос: Получали ли Вы вознаграждение за выполнение к-р работы?

Ответ: Да. Капитан дефензивы тогда же вручил мне триста рублей сов. знаками, в купюрах по 30 р. Кроме того, он же покупал мне ботинки, теплые носки, наушники и перчатки.

Вопрос: Как оформлялось получение денег и документов, а также и вознаграждение?

Ответ: После того, как капитан дефензивы вручил мне 50 тысяч злотых, три письма и 300 руб. сов. знаками, он предложил мне написать на все это одну расписку. Я написал такую расписку, подписав своей фамилией.

Вопрос: Получали ли Вы еще задания, кроме как от капитана дефензивы, и от кого?

Ответ: После получения заданий от капитана дефензивы мы вместе с ним вышли из его дома и автобусом поехали в польское консульство, где опять встретили полковника ПОКОРНОГО Францишека, поручика СТАРАКА Юльяна и капитана из дивизии ПАШКЕВИЧА, последний подозвал меня к себе и дал визитную открытку написанную мелким почерком на обеих сторонах, две бумажки по пять американских долларов, которые он мне здесь же зашил в воротник куртки и одну монету золотом, стоимостью в один фунт английских стерлингов, которую также зашил под пуговицей на рукаве. Все это он просил передать своей жене, которая проживает в Тарнополе по ул. Станислава, кажется дом № 8 (примета – без одного глаза).

Других заданий я ни от кого не получал.

Вопрос: Какой Вы получили инструктаж от капитана дефензивы по выполнению заданий по к-р работе?

Ответ: Инструктаж меня со стороны капитана дефензивы состоял в следующем: Письма и деньги не прятать, а в случае задержания и обнаружения денег заявить представителям сов. власти, что я являюсь беженцем и направляюсь домой к родителям. Деньги же я украл в банке, а письма получил от знакомых для передачи их родственникам.

Вопрос: Каким образом и кем был Вам и СТАРАК организован выезд из Будапешта до советской границы?

Ответ: После того, как я получил задание от капитана дефензивы, последний пришел ко мне со СТАРАКОМ в отель и предложил собраться для выезда к советской границе.

СТАРАК взял свои вещи, вложенные в походный мешок, оружие системы „Браунинг” и мы все трое, сев в автобус, отправились на ст.

Odpowiedź: Po tym, kiedy kapitan defensywy wręczył mi 50 tysięcy złotych, trzy listy i 300 rub[li] sow[ieckimi] banknotami, polecił mi napisać na to wszystko jedno pokwitowanie. Napisałem pokwitowanie, podpisując swoim nazwiskiem.

Pytanie: Czy otrzymywaliście jeszcze jakieś zadania, oprócz tych od kapitana defensywy, i od kogo?

Odpowiedź: Po otrzymaniu zadań od kapitana defensywy wyszliśmy razem z jego domu i autobusem pojechaliśmy do konsulatu polskiego, gdzie znowu spotkaliśmy się z pułkownikiem POKORNYM Franciszkiem, porucznikiem STARAKIEM Julianem i kapitanem z dywizji PASZKIEWICZA, który przywołał mnie do siebie i dał wizytówkę zapisaną drobnym pismem z obu stron, dwa banknoty po pięć amerykańskich dolarów, które zaraz zaszył mi w kołnierzu kurtki i jedną złotą monetę o wartości jednego angielskiego funta szterlinga, którą też zaszył mi pod guzikiem na rękawie. Prosił, żeby wszystko to przekazać jego żonie mieszkającej w Tarnopolu przy ul. Stanisława, zdaje się, że dom nr 8 (znak szczególny – bez jednego oka).

Innych zadań od nikogo nie dostawałem.

Pytanie: Jakie instrukcje dostaliście od kapitana defensywy w związku z wypełnieniem zadań związanych z k-r robotą?

Odpowiedź: Instrukcje od kapitana defensywy były dla mnie następujące: listów i pieniędzy nie chować, a w przypadku zatrzymania i znalezienia pieniędzy oświadczyć przedstawicielom władzy sow[ieckiej], że jestem *bieżeńcem* i jadę do domu do rodziców. Pieniądze ukradłem w banku, a listy dostałem od znajomych, żeby przekazać je ich krewnym.

Pytanie: W jaki sposób zorganizowano wam i STARAKOWI przejazd z Budapesztu do granicy sowieckiej?

Odpowiedź: Po tym, jak dostałem zadanie od kapitana defensywy, przyszedł on do mnie ze STARAKIEM do hotelu i polecił zbierać się do wyjazdu na granicę sowiecką.

STARAK wziął swoje rzeczy zapakowane w worek podróżny, broń systemu Browning i razem we trzech wsiedliśmy do autobusu jadącego na st[ację] Budapeszt, gdzie kupiliśmy trzy bilety do Keresmezen (punkt graniczny na granicy węgiersko-sowieckiej).

W Keresmezen zatrzymała nas trzech żandarmeria, ale kapitan defensywy wyjął zaraz z kieszeni nieznaną mi dokument i pokazał żandarmom, a ci po jego przeczytaniu zasalutowali nam i odeszli. Potem kapitan defensywy wziął samochód i odwiózł nas do granicy sowieckiej. Zanim przejechaliśmy dwa kilometry, pożegnał się z nami i pojechał z powrotem do Keresmezen. A my ze STARAKIEM poszliśmy na początku szosą, potem skręciliśmy w bok i na wprost przez góry wyszliśmy rano na stronę sowiecką,

Будапешт, где купили три билета до Кересмезена (пограничный пункт на венгеро-советской границе).

В Кересмезене нас троих задержала жандармерия, но капитан дефензивы здесь же вынул из кармана неизвестный для меня документ и показал жандармерии; последние, прочтя его и отсалютовав нам, отошли от нас. После этого капитан дефензивы, взяв автомобиль, отвез нас к советской границе и, не доехав двух километров, распрощался с нами и уехал обратно в Кересмезен. Мы же со СТАРАКОМ пошли сначала шоссейной дорогой, потом свернули в сторону и напрямик через горы вышли утром на советскую сторону, миновав охраняемые участки железной дороги и мостов. Прошли Ворохту–Татарув–Микулинчи–Яремчи–Доре, а в Деятино сели на поезд и через Станислав приехали во Львов.

Вопрос: Полученные Вами задания от капитана дефензивы для к-р организации Вы выполнили?

Ответ: Да, выполнил.

По приезде во Львов я хотел пойти сначала к родителям, но СТАРАК не пустил меня и предупредил, что нам немедленно нужно отправиться в поликлинику для выполнения задания капитана дефензивы.

Мы сели на трамвай № 1 и, доехав до угла Лычаковской и Хаузнера, вышли из вагона. Установив поликлинику спросили у швейцара, где находится серологический кабинет. Получив положительный ответ, я и СТАРАК вошли в указанный кабинет, где спросили медицинскую сестру ХЕЛЕНУ. Она ответила, что она сама и есть ХЕЛЕНА. Тогда я спросил ее, как можно видеть „Вуйко”. Она ответила, что через полчаса он придет.

По предложению ХЕЛЕНЫ я и СТАРАК сняли верхнюю одежду и приготовили руки якобы для принятия укола. ХЕЛЕНА намазала нам руки жолтой житкостью и мы сели так ожидать прихода „Вуйко”.

Когда КАМИНСКИЙ пришел, ХЕЛЕНА вышла из кабинета, а я в присутствии СТАРАК вынул шифрованное письмо и деньги. Отсчитал 49 тысяч злотых, вручил их КАМИНСКОМУ, спросив у него расписку. Но СТАРАК сказал, что расписки писать не нужно и что он сам удостоверит отдачу письма и денег.

Я также обратился к КАМИНСКОМУ с предложением научить его способ расшифровки письма полученного от капитана дефензивы, но СТАРАК ответил, что это делать не нужно и что он сам научит КАМИНСКОГО, а сейчас я могу идти домой к родителям.

КАМИНСКИЙ же мне предложил через два дня явиться в поликлинику с тем, чтобы получить от него новое задание и вернуться в Венгрию.

omijając strzeżone odcinki kolei i mostów. Przeszliśmy przez Worochę-Tatarów-Mikuliczyn-Jaremcze-Dorę, a w Delatynie wsiedliśmy do pociągu i przez Stanisławów dojechaliśmy do Lwowa.

Pytanie: Wykonaliście zadania, które dostaliście od kapitana defensywy dla organizacji k-r.?

Odpowiedź: Tak, wykonałem.

Po przyjeździe do Lwowa chciałem pójść najpierw do rodziców, ale STARAK nie puścił mnie i powiedział, że musimy zaraz udać się do przychodni, żeby wykonać zadanie kapitana defensywy.

Wsiedliśmy do tramwaju nr 1 i dojechawszy do rogu Łyczakowskiej i Hausnera, wysiedliśmy z wagonu. Po znalezieniu przychodni zapytaliśmy portiera, gdzie jest gabinet serologiczny. Uzyskawszy odpowiedź, ja i STARAK weszliśmy do wspomnianego gabinetu, gdzie zapytaliśmy o pielęgniarkę HELENĘ. Odpowiedziała nam, że to ona właśnie jest HELENA. Wtedy zapytałem, jak można zobaczyć się z „Wujkiem”. Odpowiedziała, że przyjdzie za pół godziny.

Na polecenie HELENY ja i STARAK zdjęliśmy wierzchnie ubrania i przygotowaliśmy ręce niby do zastrzyku. HELENA posmarowała nam ręce żółtym płynem i tak siedliśmy, żeby poczekać na przyjście „Wujka”.

Kiedy przyszedł KAMIŃSKI, HELENA wyszła z gabinetu, a ja w obecności STARAKA wyjąłem zaszyfrowany list i pieniądze. Odliczyłem 49 tysięcy złotych, wręczyłem KAMIŃSKIEMU i poprosiłem go o pokwitowanie. Ale STARAK powiedział, że pokwitowania nie trzeba pisać i że on sam potwierdzi odbiór listu i pieniędzy.

Zwróciłem się też do KAMIŃSKIEGO z propozycją nauczania go sposobu rozszyfrowania listu, który dostał od kapitana defensywy, ale STARAK odpowiedział, że nie trzeba i że on sam nauczy KAMIŃSKIEGO, a teraz mogę już iść do domu do rodziców.

KAMIŃSKI natomiast polecił mi za dwa dni przyjść do przychodni, żeby z nowym jego zadaniem wrócić na Węgry.

Po to, żeby oddać w Tarnopolu zaszyfrowany list WEIDLLOWI Rudolfowi wraz z przesyłką, którą dostałem od kapitana z dywizji PASZKIEWICZA dla jego żony, wysłałem do Tarnopola brata, ponieważ ojciec, kiedy dowiedział się ode mnie, że jestem kurierem, stanowczo oświadczył, że za nic nie zgadza się, żebym się tym zajmował.

Brat zawiózł WEIDLLOWI do Tarnopola 1000 złotych i kartkę ode mnie z poleceniem, by zjawił się u mnie we Lwowie, żeby odebrać pozostałe dokumenty, brat oddał też list i kosztowności przekazane przez kapitana z dywizji PASZKIEWICZA jego żonie.

Pytanie: Czy WEIDEL Rudolf zgodnie z waszą kartką przyjechał do Lwowa?

Для того, чтобы вручить зашифрованное письмо в Тарнополь ВАЙДЕЛЮ Рудольфу и поручение, данное капитаном из дивизии ПАШКЕВИЧА для его жены, мною в Тарнополь был командирован брат, так как отец, узнав из моих разговоров с ним, что я являюсь курьером, решительно заявил, что ни за что не разрешит мне этим заниматься.

Брат отвез в Тарнополь для ВАЙДЕЛЯ 1000 злотых и записку от меня с предложением явиться во Львов ко мне для передачи остальных документов, а также братом было вручено письмо и ценности, переданные капитаном из дивизии ПАСКЕВИЧА для его жены.

Вопрос: Согласно Вашей записки приезжал ли во Львов ВАЙДЕЛЬ Рудольф?

Ответ: Да, приезжал.

Вопрос: Вы передали ВАЙДЕЛЮ шифрованное письмо от капитана дефензивы.

Ответ: Да, передал.

Вопрос: Где Вы передавали шифрованное письмо на имя ВАЙДЕЛЯ?

Ответ: Как только мы встретились во Львове с ВАЙДЕЛЕМ, я ему сказал, что у меня имеется для него шифрованное письмо. Для того, чтобы он это письмо мог прочитать, мне необходимо его научить пользованию шифром. При этом я сказал, что дома этого делать не могу, ибо нахожусь с отцом в ссоре. После чего ВАЙДЕЛЬ предложил мне идти вместе с ним на ул. Глымбока, № 18 или 20, последний дом этой улицы, где проживает его товарищ БЕРНАРД Эдвин⁶.

Вопрос: Вы расшифровывали письмо для ВАЙДЕЛЯ?

Ответ: Письмо для ВАЙДЕЛЯ я расшифровал в присутствии самого ВАЙДЕЛЯ и Эдвина БЕРНАДА.

Вопрос: Какого содержания письмо?

Ответ: В этом письме говорилось, что ВАЙДЕЛЮ поручается проводить работу в Тарнополе:

а) следить и точно учитывать количество эшелонов с войском, проходящих через ст. Тарнополь,

б) освещать настроения по гор. Тарнополя,

в) полученный материал обобщать еженедельно в сводках и шифром направлять по адресу: г. Ворохта, инженеру ХУВЕН, вилла „Марта”.

Вопрос: Были ли еще какие-либо указания в письме к ВАЙДЕЛЮ?

Ответ: Нет, не было.

Вопрос: Подтвердил ли ВАЙДЕЛЬ, что им получено от брата Вашего 1000 злотых?

Ответ: Да, подтвердил.

Вопрос: Вы показали, что Вам КАМИНСКИМ было предложено явиться к нему в поликлинику за получением нового задания, предназначенного для коменданта дефензивы. Вы вторично являлись?

Odpowiedź: Tak, przyjechał.

Pytanie: Przekazaliście WEIDLÓWI zaszyfrowany list od kapitana defensywy?

Odpowiedź: Tak, przekazałem.

Pytanie: Gdzie przekazaliście zaszyfrowany list adresowany do WEIDLA?

Odpowiedź: Jak tylko spotkałem się we Lwowie z WEIDLEM, powiedziałem mu, że mam dla niego zaszyfrowany list. Po to, żeby mógł odczytać ten list, powinienem nauczyć go korzystania z szyfru. Powiedziałem przy tym, że nie mogę tego zrobić w domu, bo pokłóciłem się z ojcem. WEIDEL powiedział wtedy, żebyśmy poszedł razem z nim na ul. Głęboką nr 18 albo 20, ostatni dom na tej ulicy, gdzie mieszka jego kolega BERNARD Edwin⁶.

Pytanie: Rozszyfrowaliście list do WEIDLA?

Odpowiedź: List do WEIDLA rozszyfrowałem w obecności samego WEIDLA i BERNADA Edwina.

Pytanie: Jaka była treść listu?

Odpowiedź: W tym liście była mowa o tym, że powierza się WEIDLÓWI prowadzenie działalności w Tarnopolu:

a) śledzenie i dokładne liczenie transportów z wojskiem, przejeżdżających przez st[ację] Tarnopol.

b) dowiadywanie się o nastroje w mieś[cie] Tarnopolu,

c) robienie cotygodniowych zestawień zebranego materiału i przesyłanie ich szyfrem pod adres m. Worochta, inżynier CHUWIEN, wila „Marta”.

Pytanie: Czy w liście do WEIDLA były jeszcze jakieś polecenia?

Odpowiedź: Nie, nie było.

Pytanie: Czy WEIDEL potwierdził, że dostał od waszego brata 1000 złotych?

Odpowiedź: Tak, potwierdził.

Pytanie: Zeznaliście, że KAMIŃSKI polecił wam zjawić się u niego w przychodni po odbiór nowego zadania przeznaczonego dla komendanta defensywy. Czy zjawiliście się tam powtórnie?

Odpowiedź: Tak, w wyznaczonym czasie zjawiłem się u komendanta razem ze swoim ojcem WĘGRZYŃSKIM Stanisławem s. Walentego.

Pytanie: Dlaczego poszliście do KAMIŃSKIEGO razem z ojcem?

Odpowiedź: Jak już powiedziałem śledztwu, po przyjeździe z Węgier poinformowałem ojca, że jestem kurierem organizacji k-r, na co ojciec zaczął na mnie krzyżeć i zabronił być kurierem. Powiedziałem też ojcu, że mam się powtórnie stawić u KAMIŃSKIEGO w przychodni. Ojciec powiedział, że nie puści mnie samego i poszedł razem ze mną.

Pytanie: Opowiedzcie śledztwu o treści rozmowy podczas drugiej wizyty KAMIŃSKIEGO w przychodni.

Ответ: Да, к коменданту в назначенное время я явился совместно со своим отцом ВЕНГЖИНОВСКИМ Станиславом Валентовичем.

Вопрос: Почему Вы явились к КАМИНСКОМУ совместно с отцом?

Ответ: Как я уже заявил следствию, что по прибытии из Венгрии я рассказал отцу, что являюсь курьером к-р организации, на что отец стал меня ругать и запретил быть курьером. Я также отцу сказал, что должен явится к КАМИНСКОМУ в поликлинику вторично. Отец отказался меня одного пустить и пошел вместе со мной.

Вопрос: Расскажите следствию о содержании разговора при вторичном посещении КАМИНСКОГО в поликлинике.

Ответ: Когда мы с отцом пришли в поликлинику, было около 7 часов вечера. В серологическом кабинете застали КАМИНСКОГО, поручика СТАРАКА и поручика жандармерии ЗБРОМИРСКОГО⁷, который раньше жил на ул. Коперни[ка], № 1, в г. Тарнополе. КАМИНСКИЙ начал на меня кричать, почему я явился вместе с отцом. Отец же стал с ним говорить, почему он поручает такие серьезные задания для организации. КАМИНСКИЙ, не обращая внимания на отца, предупредил меня, чтобы я готовился к отъезду в Венгрию, а если я откажусь, то он, КАМИНСКИЙ, сейчас же пойдет в НКВД и скажет, что я являюсь курьером к-р организации. Боясь ареста отца и меня, я дал согласие идти в Венгрию с заданием КАМИНСКОГО, предварительно попросив разрешения у КАМИНСКОГО немного отдохнуть. КАМИНСКИЙ согласился дать мне отдых в течении двух недель.

Вопрос: После Вашего отдыха вы являлись к КАМИНСКОМУ?

Ответ: Да, являлся.

Во Львове я пробыл несколько дней и отец предложил мне уехать в гор. Перемышль с той целью, чтобы КАМИНСКИЙ не мог меня видеть. В Перемышле я прожил две-три недели у знакомой отца ХМЕЛИК, которая проживала по ул. Словацкого, № 23, и имевшая фабрику музыкальных инструментов.

Вернувшись во Львов в феврале 1940 г., я снова явился к КАМИНСКОМУ в поликлинику, где была ХЕЛЕНА, СТАРАК и КАМИНСКИЙ.

СТАРАК рассказал мне, что он второй раз пытался идти за кордон, но на границе попался. Стража в него стреляла и он, едва живой, будучи раненым, сумел скрыться.

СТАРАК и КАМИНСКИЙ начали меня убеждать в том, что я должен идти с новым заданием в Венгрию, так как я знаю хорошо дорогу и смогу выполнить поручение. Но я отказался, мотивируя тем, что не хочу идти снова за кордон.

Вопрос: Вы следствию говорите неправду. По заданию КАМИНСКОГО Вы границу переходили неоднократно. Следствие требует правдивых показаний.

Odpowiedź: Kiedy przyszedliśmy razem z ojcem do przychodni, było około godziny 7 wieczorem. W gabinecie serologicznym zastaliśmy KAMIŃSKIEGO, porucznika STARAKA i porucznika żandarmerii ZBORO-MIRSKIEGO⁷, który wcześniej mieszkał przy ul. Koperni[ka] nr 1 w m. Tarnopolu. KAMIŃSKI zaczął na mnie krzyczeć, dlaczego przyszedłem razem z ojcem. Ojciec zaczął z nim rozmawiać, [pytając,] dlaczego powierza [mnie] takie poważne zadania organizacji. KAMIŃSKI, nie zwracając uwagi na ojca, oznajmił, żebym szykował się do wyjazdu na Węgry, a jeśli odmówię, to wówczas on, KAMIŃSKI, zaraz pójdzie do NKWD i powie, że jestem kurierem organizacji k-r. Bojąc się aresztowania ojca i siebie, zgodziłem się pójść na Węgry z zadaniem KAMIŃSKIEGO, ale poprosiłem KAMIŃSKIEGO, żeby pozwolił mi najpierw trochę odpocząć. KAMIŃSKI pozwolił mi na dwutygodniowy odpoczynek.

Pytanie: Po waszym odpoczynku stawiliście się u KAMIŃSKIEGO?

Odpowiedź: Tak, stawilem się.

We Lwowie spędziłem kilka dni, potem ojciec zaproponował mi wyjazd do mias[ta] Przemyśla, żeby zejść z oczu KAMIŃSKIEMU. W Przemyślu kwaterowałem dwa–trzy tygodnie u znajomej ojca CHMIELIK, która mieszkała przy ul. Słowackiego nr 23 i miała zakład produkujący instrumenty muzyczne.

Po powrocie do Lwowa w lutym 1940 r. znowu poszedłem do KAMIŃSKIEGO do przychodni, byli tam HELENA, STARAK i KAMIŃSKI.

STARAK powiedział, że starał się drugi raz iść za granicę, ale wpadł na granicy. Straż strzelała do niego, lecz jemu ledwo żywemu i rannemu udało się ukryć.

STARAK i KAMIŃSKI zaczęli mnie przekonywać, że powinienem iść z nowym zadaniem na Węgry, ponieważ dobrze znam drogę i będę mógł wykonać polecenie. Ale odmówiłem, motywując tym, że nie chcę iść znowu za granicę.

Pytanie: Mówicie śledztwu nieprawdę. Na polecenie KAMIŃSKIEGO przechodziliście przez granicę nie jeden raz. Śledztwo żąda prawdziwych zeznań.

Odpowiedź: Mówię prawdę. Granicę ZSRS i Węgier przechodziłem tylko jeden raz.

Pytanie: Jakie jeszcze granice przechodziliście i kiedy?

Odpowiedź: W pierwszych dniach kwietnia br. postanowiłem wyjechać do Warszawy, gdzie mam wielu krewnych, którzy mogliby zapewnić mi pomoc materialną.

Przejsie przez granicę nie było dla mnie trudne tylko dlatego, że dwa lata wcześniej [niedaleko] punktu przejścia byłem na obozie harcerskim podczas szkolnych wakacji i lasy miejscowe znałem bardzo dobrze.

Ответ: Я говорю правду. Границу СССР в Венгрию я переходил лишь один раз.

Вопрос: Какие Вы еще границы переходили и когда?

Ответ: В первых числах апреля м-ца с/г. я задумал уехать в Варшаву, где у меня имеются много родных и которые могли бы меня обеспечить материально.

Переход границы для меня не был трудным лишь потому, что в местах перехода я два года тому назад был в Харцерском лагере на школьных каникулах и местные леса знал очень хорошо.

Вопрос: Через какие пункты Вы переходили границу?

Ответ: Для перехода границы мною был избран следующий маршрут: Белосток–Хорощ–Зам[б]рув–Подбожье [?] и Остров-Мазовецка на германской стороне, откуда я поездом добрался до Варшавы.

В Варшаве я жил у своего дяди – ВЕНГЖИНОВСКОГО Владислава по ул. Варшавская, № 20.

В начале мая 1940 г. в Варшаву же приехали отец, мать и брат, которые мне в беседе рассказали, что они вынуждены были уехать из Львова вследствие боязни ареста НКВД из-за моей работы в к-р организации. Такие упреки я часто слышал от отца и, поняв, что в Варшаве я работу для себя не найду, решил снова бежать в СССР.

Вопрос: Через какие пункты Вы переходили границу обратно в СССР?

Ответ: В СССР я возвращался через те же населенные пункты, о которых я уже следствию говорил. Но в Подбожье советские пограничники меня задержали. Произвели обыск и составили протокол допроса, но я им назвался по документам своего брата ВЕНГЖИНОВСКИМ Ежи, имея от роду 15 лет. После чего меня как несовершеннолетнего освободили.

Я поехал в Белосток и явился в НКВД, заявив, что я являюсь беженцем из Германии, и просил меня [устроить] на работу. В НКВД составили протокол и велели зайти на другой день.

В Белостоке прожил около двух недель у дальнего родственника ОКСЕЛЬ Эдвард проживающего по ул. Печурки (номер не помню). После этого поехал во Львов, где жил по ул. [29] Листопада, № 37, у рабочего ж-д НЕДОПАДА. Во Львове продал оставшиеся вещи отца за 900 рублей и в середине июня с/г. приехал в гор. Тарнополь.

Вопрос: С какой целью Вы приехали в Тарнополь?

Ответ: Я думал, что, приехав в гор. Тарнополь, сумею устроиться где-нибудь на работу и найти квартиру. Но в Тарнополе я работу найти не смог и я решил вернуться обратно во Львов через Станислав.

Вопрос: С какой целью Вы выехали в Станислав?

Pytanie: Przez jakie punkty przechodziliście granicę?

Odpowiedź: Żeby przejść przez granicę wybrałem następującą trasę: Białystok–Choroszcz–Zambrów–Podborze [?] i Ostrów Mazowiecka po stronie niemieckiej, skąd pociągiem dostałem się do Warszawy.

W Warszawie mieszkałem u swojego wujka – WĘGRZYNOWSKIEGO Władysława, przy ul. Warszawskiej nr 20.

Na początku maja 1940 r. do Warszawy przyjechali też ojciec, matka i brat, którzy powiedzieli mi podczas rozmowy, że byli zmuszeni wyjechać ze Lwowa, ponieważ bali się aresztowania przez NKWD ze względu na moją działalność w organizacji k-r. Takie zarzuty często słyszałem od ojca, a kiedy zrozumiałem, że w Warszawie nie znajdę dla siebie pracy, postanowiłem znowu uciec do ZSRS.

Pytanie: Przez jakie miejscowości przechodziliście granicę z powrotem do ZSRS?

Odpowiedź: Do ZSRS wracałem przez te same miejscowości, o których już mówiłem śledztwu. Ale w Podborzu zatrzymali mnie sowieccy żołnierze wojsk pogranicznych. Przeprowadzili rewizję i sporządzili protokół przesłuchania, lecz pokazałem im dokumenty brata i powiedziałem, że nazywam się WĘGRZYNOWSKI Jerzy i mam 15 lat. Po czym zwolnili mnie jako niepełnoletniego.

Pojechałem do Białegostoku i poszedłem do NKWD oświadczając, że jestem *bieżeńcem* z Niemiec i prosiłem, żeby mnie skierowano do pracy. W NKWD sporządzili protokół i kazali przyjść następnego dnia.

W Białymstoku przebywałem około dwóch tygodni u dalszego krewnego OKSELA Edwarda mieszkającego przy ul. Pieczurki (numeru nie pamiętam). Potem pojechałem do Lwowa, gdzie mieszkałem przy ul. [29] Listopada nr 37 u pracownika k[olei] NIEDOPADA. We Lwowie sprzedałem pozostałe rzeczy ojca za 900 rubli i w połowie miesiąca br. przyjechałem do mias[ta] Tarnopola.

Pytanie: W jakim celu pojechaliście do Tarnopola?

Odpowiedź: Myślałem, że po przyjeździe do mias[ta] Tarnopola uda mi się znaleźć jakąś pracę i mieszkanie. Ale w Tarnopolu nie udało mi się nigdzie znaleźć pracy i postanowiłem, że wrócę z powrotem do Lwowa przez Stanisławów.

Pytanie: W jakim celu pojechaliście do Stanisławowa?

Odpowiedź: Do Stanisławowa pojechałem, żeby zabrać niektóre rzeczy ojca zostawione u znajomych, ale kiedy przyjechałem do Stanisławowa, okazało się, że nie ma tych rzeczy i z niczym wyjechałem do Lwowa, gdzie 29 czerwca 1940 r. zostałem aresztowany.

Pytanie: Śledztwo dysponuje materiałami świadczącymi, że do Tarnopola pojechaliście na polecenie organizacji k-r. Dlaczego to ukrywacie?

Ответ: В Станислав я выехал с тем, чтобы захватить некоторые вещи отца, оставленные у знакомых, но приехав в Станислав, этих вещей не оказалось и я ни с чем уехал во Львов, где 29 июня 1940 г. был арестован.

Вопрос: Следствие располагает материалами о том, что Вы в Тернополь прибыли по заданию к-р организации. Почему Вы это скрываете?

Ответ: От следствия я ничего не скрывал, еще раз повторяю, что в Тернополь прибыл для поисков работы.

– Вы говорите неправду. Следствие к этому вопросу еще вернется.

Допросили:

Нач. 3 Спецотдела УНКВД

Ст. лейтенант госбезопасности СТРОИЛОВ

Оперуполном[оченный] 2 отд-я ПИНХАСИК

Верно: ^{a-}(—) Белый^{-a}

ДА СБУ (Тернопіль), справа 27702, арк. 12–19.

Завірена копія, машинопис.

Примітки

^{a--a} Вписано від руки.

¹ Венгжиновський Станіслав (згідно з РО 1928 і 1931 – 1899 р. н.), поручник, у 1927–1935 диригент оркестру 34 пп і 2 псп, потім 54 пп.

² Покорний Францішек (1891 р. н.), дипломований підполковник, у 1920–1929 з перервами в II відділі Генерального штабу – в т. ч. на посаді керівника відділу радіорозвідки. Під час вересневої кампанії 1939 командир 54 пп, потім в Угорщині, в травні 1940 залишив Угорщину і перебрався до Великобританії.

³ Ймовірно, Джевецький Станіслав Отгон (1910–1944), дипломований капітан, під час вересневої кампанії 1939 офіцер III відділу Командування Армії „Люблін”, в італійській кампанії (1944) начальник штабу 2 танкової бригади, загинув.

⁴ Пашкевич Густав (1892–1955), псевдо „Радван”, генерал бригади. Під час вересневої кампанії 1939 командир 12 ДП і заступник командувача Армії „Карпати”, з березня 1940 і заступник Головнокомандувача СЗБ, потім, м. ін., в Штабі Верховного головнокомандувача, в 1943–1945 заступник командира I Корпусу, в 1945 повернувся до Польщі – командир 18 ДП і ВОВ. У тексті йдеться про 12 ДП.

⁵ Старак Юліан (1908 р. н.), поручник піхоти. Під час вересневої кампанії 1939 командир взводу саперів 54 пп.

⁶ Так у тексті. Правильно – Бернат Едвін (у літературних джерелах також Ервін, Едвард), старший інструктор ЗГП, член ПОВВ, потім в командуванні східного регіону „Сірих шеренг”, після війни, вірогідно, у Великобританії.

⁷ Зборомірський Еугеніуш (1903? р. н.), поручник жандармерії, під час вересневої кампанії 1939 начальник жандармерії 12 ДП.

Odpowiedź: Nie ukrywałem niczego przed śledztwem, jeszcze raz powtarzam, że do Tarnopola pojechałem, żeby szukać pracy.

– Mówicie nieprawdę. Śledztwo wróci jeszcze do tej sprawy.

Przesłuchali:

Nacz[elnik] 3 Oddziału Spec[jalnego] UNKWD
St. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego] STROIŁOW

Oficer oper[acyjny] 2 Wydz[iału] PINCHASIK

Za zgodność: ^{a-}(—) (Bielyj)^a

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 27702, k. 12–19.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

^{a- -a} Wpisano odręcznie.

¹ Węgrzynowski Stanisław (wg RO 1928 i 1932 ur. 1899), por., w l. 1927–1935 kapelmistrz orkiestry kolejno 34 pp i 2 psp, następnie 54 pp.

² Pokorny Franciszek (ur. 1891), ppłk dypl., w l. 1920–1929 z przerwami w Oddz. II Szt. Gen. – m. in. jako kierownik wydz. radiowywiadowczego. W kampanii wrześniowej 1939 dca 54 pp, potem na Węgrzech, w maju 1940 opuścił Węgry i przedostał się do W. Brytanii.

³ Zapewne Drzewiecki Stanisław Otton (1910–1944), kpt. dypl. W kampanii wrześniowej 1939 oficer Oddz. III Dtwo Armii „Lublin”, w kampanii włoskiej (1944) szef sztabu 2 BPanc, poległ.

⁴ Paszkiewicz Gustaw (1892–1955), ps. „Radwan”, gen. bryg. W kampanii wrześniowej 1939 dca 12 DP i zca dcy Armii „Karpaty”, od marca 1940 I zca Kmdta Gł. ZWZ, następnie m. in. w Szt. NW, w l. 1943–1945 zca dcy I Korpusu, w 1945 powrócił do kraju – kolejno dca 18 DP i WOW. W tekście mowa o 12 DP.

⁵ Starak Julian (ur. 1908), por. piech. W kampanii wrześniowej 1939 dca plutonu pionierów 54 pp.

⁶ Właśc. Bernat Edwin (w literaturze również Erwin, Edward), hm., członek POWW, następnie w Komendzie Obszaru Wschodniego Szarych Szeregów, po wojnie prawdopodobnie w W. Brytanii.

⁷ Zboromirski Eugeniusz (ur. 1903?), por. żand. W kampanii wrześniowej 1939 szef żandarmerii 12 DP.

11 липня 1940, Тернопіль. Протокол допиту Р. Вайделя
у справі С. Венгжиновського

Протокол допроса
Обвиняемого ВАЙДЕЛЯ Рудольфа Иосифовича
от 11 июля 1940 г. г. Тернополь

ВАЙДЕЛЬ Рудольф Иосифович, 1910 г. рождения, уроженец с. Чернихов-Мазовецкий Тернопольского уезда и области, поляк, холост, беспартийный, образование 6 классов гимназии, плутоновый б. польской армии. Проживал в гор. Тернополе по ул. Пунчерта, д. № 17.

Начат — в 10 ч. 00 м.
Окончен — « 16 » 30 »

Вопрос: Будучи заместителем руководителя областного повстанческого центра польской антисоветской организации „^a-ZWZ-^a“, существовавшей в г. Тернополе, на предыдущих допросах Вы дали показание о финансовых делах и источниках финансирования организации. Все ли Вы сообщили следствию о полученных суммах?

Ответ: Подтверждая тот факт, что я, ВАЙДЕЛЬ, был заместителем руководителя областного повстанческого центра польской антисоветской организации „^a-ZWZ-^a“ г. Тернополь, я рассказал следствию все о полученных мною деньгах для нужд организации.

Вопрос: Повторите, какие суммы и от кого были Вами получены?

Ответ: За все время существования организации мы получили от Львовского центра 3000 рублей, из них 1500 рублей были привезены из Львова САМБОРОМ в конце января месяца с/г. Вторые 1500 рублей привез Львовский курьер в конце февраля м-ца с/г. Фамилии этого курьера я не знаю. Мне известно, что его называли „ЮГАС“ – что, очевидно, было его псевдонимом.

Вопрос: Кроме указанных сумм, какие деньги и от кого Вы получали дополнительно?

Ответ: Как я уже указал на предыдущих допросах, всего было получено 3000 рублей. Эти показания подтверждаю и сейчас.

Вопрос: ВАЙДЕЛЬ, какая необходимость заставляет Вас обманывать следствие? Ведь нам точно известно, что кроме 3000 р., о которых Вы говорите, Вами лично были получены и другие суммы. Расскажите о них.

**11 lipca 1940, Tarnopol. Protokół przesłuchania Rudolfa Weidla
w sprawie Stanisława Węgrzynowskiego**

Protokół przesłuchania
Oskarżonego WEIDLA Rudolfa s. Józefa
z 11 lipca 1940 r. m. Tarnopol.

WEIDEL Rudolf s. Józefa, urodzony w 1910 r. we w[si] Czernichów Mazowiecki w powiecie i obwodzie tarnopolskim, Polak, kawaler, bezpartyjny, wykształcenie 6 klas gimnazjum, plutonowy b[yłego] Wojska Polskiego. Mieszkał w mieś[cie] Tarnopolu przy ul. Punczerta, d[om] nr 17.

Rozpoczęto – o g[odzinie] 10 m[inut] 00
Zakończono – " 16 " 30

Pytanie: Będąc zastępcą kierownika obwodowego centrum powstańczego polskiej organizacji antysowieckiej „^a-ZWZ^a” działającej w m. Tarnopolu, podczas wstępnych przesłuchań złożyliście zeznanie dotyczące spraw finansowych i źródeł finansowania organizacji. Czy powiedzieliście śledztwu wszystko o kwotach, które otrzymaliście?

Odpowiedź: Potwierdzając fakt, że ja, WEIDEL, byłem zastępcą kierownika obwodowego centrum powstańczego polskiej organizacji antysowieckiej „^a-ZWZ^a” m. Tarnopola, powiedziałem śledztwu wszystko o pieniądzach, które otrzymałem na potrzeby organizacji.

Pytanie: Powtórzcie, jakie kwoty i od kogo dostaliście?

Odpowiedź: Przez cały czas istnienia organizacji dostaliśmy z centrum lwowskiego 3000 rubli, z tego 1500 rubli zostało przywiezione przez SAMBORA ze Lwowa pod koniec stycznia br. Kolejne 1500 rubli przywiózł kurier lwowski pod koniec lutego br. Nazwiska tego kuriera nie znam. Wiem, że nazywali go „JUHAS” – oczywiście był to jego pseudonim.

Pytanie: Oprócz wymienionych sum, jakie dodatkowe pieniądze i od kogo otrzymywaliście?

Odpowiedź: Jak już zeznawałem podczas wcześniejszych przesłuchań, w sumie dostaliśmy 3000 rubli. Te zeznania potwierdzam i teraz.

Pytanie: WEIDEL, jaka okoliczność zmusza was do oszukiwania śledztwa? Przecież dobrze wiemy, że oprócz 3000 r[ubli], o których mówicie, wy osobiście dostaliście też inne kwoty. Opowiedzcie o nich.

Odpowiedź: Tak, rzeczywiście, dostałem też inne pieniądze.

Pytanie: W sowieckich banknotach czy w walucie?

Ответ: Да, действительно, я получил и другие деньги.

Вопрос: Советскими знаками или валютой?

Ответ: Эти деньги, о которых я буду говорить, получил сов. знаками. Валюту я не получал.

Вопрос: Расскажите когда, от кого и в какой сумме Вы их получили.

Ответ: Это было в начале января м-ца 1940 г., я эти деньги получил от ВЕНГЖИНОВСКОГО Станислава в сумме 800 рублей.

Вопрос: Что это за ВЕНГЖИНОВСКИЙ, расскажите подробно о нем.

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав, молодой человек, в возрасте 17–18 лет, является сыном поручика ВЕНГЖИНОВСКОГО, проживавшего в гор. Тарнополе.

Семью ВЕНГЖИНОВСКИХ я знаю давно, кроме этого, Станислава я знаю по участию его в „Харцерстве”.

До декабря м-ца семья ВЕНГЖИНОВСКИХ проживала в гор. Тарнополе, после чего переехала во Львов.

Во Львове, как мне позднее рассказал ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав, он поступил в гимназию, где был связан с какой-то ученической к-р организацией.

В связи с тем, что ему грозил арест, из-за провала организации, он ВЕНГЖИНОВСКИЙ, вынужден был бежать за границу в Венгрию. Побег был совершен совместно с четырьмя другими участниками организации, фамилии которых Станислав мне не назвал.

Вопрос: После выезда ВЕНГЖИНОВСКИХ во Львов Вы имели с ними какие либо взаимоотношения?

Ответ: Да, имел. В начале января м-ца с/г. ко мне на квартиру по адресу Пунчерта, № 17, явился младший брат Станислава Ежи ВЕНГЖИНОВСКИЙ и рассказал мне, что его брат Станислав на днях вернулся из Венгрии и вместе со своим отцом ВЕНГЖИНОВСКИМ приглашает меня к себе во Львов потому, что для меня лично из Венгрии имеется весьма важное поручение и переданы деньги.

На другой день я вместе с Ежи ВЕНГЖИНОВСКИМ выехал во Львов.

Вопрос: Что Вам известно о поручениях, которые имел Ежи ВЕНГЖИНОВСКИЙ, будучи в г. Тарнополе?

Ответ: Когда Ежи ВЕНГЖИНОВСКИЙ был в Тарнополе, он попросил у меня лыжи и просил показать дорогу на село Забойки, после чего поехал к жене капитана ДЖЕВЕЦКОГО, проживающей там.

Я поинтересовался целью этой поездки. Ежи ВЕНГЖИНОВСКИЙ мне сказал, что через Станислава пришедшего из Венгрии, ее муж

Odpowiedź: Te pieniądze, o których będę teraz mówić, dostałem w so-w[ieckich] banknotach. Waluty nie dostawałem.

Pytanie: Powiedźcie, kiedy, od kogo i ile dostaliście tych pieniędzy.

Odpowiedź: To było na początku stycznia 1940 r., pieniądze te, w wy-sokości 800 rubli, dostałem od WĘGRZYNOWSKIEGO Stanisława.

Pytanie: Co to za WĘGRZYNOWSKI, opowiedźcie o nim szcze-gółowo.

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI Stanisław to młody człowiek w wie-ku 17–18 lat, jest synem porucznika WĘGRZYNOWSKIEGO mieszkają-cego w mieś[cie] Tarnopolu.

Rodzinę WĘGRZYNOWSKICH znam od dawna, a oprócz tego Stani-sława znam z „Harcerstwa”.

Do grudnia rodzina WĘGRZYNOWSKICH mieszkała w mieś[cie] Tarnopolu, a potem przeprowadziła się do Lwowa.

We Lwowie, jak mi później opowiedział WĘGRZYNOWSKI Stani-sław, wstąpił on do gimnazjum, w którym był związany z jakąś uczniow-ską organizacją k-r.

Wobec tego, że groziło mu aresztowanie w związku z wpadką orga-nizacji, WĘGRZYNOWSKI był zmuszony uciekać za granicę na Węgry. Ucieczki dokonał razem z czterema innymi członkami organizacji, których nazwisk Stanisław mi nie podał.

Pytanie: Czy po wyjeździe WĘGRZYNOWSKICH do Lwowa mieli-ście z nimi jakieś kontakty?

Odpowiedź: Tak, miałem. Na początku stycznia br. zjawił się u mnie w mieszkaniu pod adresem Punczerta nr 17 młodszy brat Stanisława, Je-rzy WĘGRZYNOWSKI i powiedział, że jego brat Stanisław wrócił nie-dawno z Węgier i razem z ojcem WĘGRZYNOWSKIM zaprasza mnie do siebie do Lwowa, ponieważ przywiózł z Węgier bardzo ważne dla mnie zadanie i pieniądze.

Następnego dnia razem z Jerzym WĘGRZYNOWSKIM wyjechałem do Lwowa.

Pytanie: Co wiecie o zadaniach, które miał wykonać Jerzy WĘGRZY-NOWSKI podczas pobytu w m. Tarnopolu?

Odpowiedź: Kiedy Jerzy WĘGRZYNOWSKI był w Tarnopolu, popro-sił mnie o narty i pokazanie drogi do wsi Zabojki, po czym pojechał do mieszkającej tam żony kapitana DRZEWIECKIEGO.

Zainteresowałem się, jaki był cel tego wyjazdu. Jerzy WĘGRZYNOW-SKI powiedział mi, że przez Stanisława, który przyszedł z Węgier, jej mąż kapitan DRZEWIECKI przekazał dla niej list, kilka dolarów, pieniądze węgierskie i medalion, który miał być potwierdzeniem, że wszystko to jest rzeczywiście od DRZEWIECKIEGO.

капитан ДЖЕВЕЦКИЙ передал для нее письмо, несколько долларов, венгерские деньги и мидаљон, что будет подтверждением того, что все это действительно от него, ДЖЕВЕЦКОГО.

Кроме этого Ежи ВЕНГЖИНОВСКИЙ поинтересовался, где проживает ЛОНГАРД, бывший бурмистр м. Козлово. Я ему ответил, что, наверное там-же в м. Козлово, проживает и сейчас.

Больше ничего Ежи у меня не спрашивал и не говорил.

Вопрос: Продолжайте свои показания о выезде во Львов.

Ответ: Как я уже сказал, на другой день я выехал во Львов. Приехав на квартиру ВЕНГЖИНОВСКИХ, проживавших по адресу – Академическая улица, № 10, мне Станислав в присутствии своего отца вручил 800 рублей.

Вопрос: От кого были эти деньги?

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав (сын) рассказал мне, что эти деньги переданы мне лично из дефензивы, т. е. 2-го отдела польского генштаба, находящегося в настоящее время в Венгрии в г. Будапеште.

От кого персонально он получил эти деньги, ВЕНГЖИНОВСКИЙ мне не сказал.

Вопрос: С кем вы были связаны по работе в дефензиве?

Ответ: Я не имел никакой связи с дефензивой.

Вопрос: В таком случае, чем Вы объясняете такую любезность дефензивы к Вам?

Надо, ВАЙДЕЛЬ, не забывать о том, что дефензива денег даром никогда [и] никому не дает, и подробно рассказать, что Вами было проделано в пользу 2-го отдела польского генштаба.

Ответ: Сейчас я намерен рассказать правду о том, как это все было.

Вопрос: Рассказывайте.

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав обстоятельно рассказал мне о задании, которое он получил у дефензивы, будучи в гор. Будапеште, в отношении меня, ВАЙДЕЛЯ.

Он заявил, что 2-й отдел польского генштаба интересуется всем, что в настоящее время происходит на территории б. Западной Украины. Особое значение 2-ой отдел уделяет сбору сведений о численности войск, их технике, дислоцировании и укреплениях, которые производятся сейчас.

Для этой цели ему поручено сделать предложение от имени дефензивы мне, ВАЙДЕЛЮ, и спросить мое согласие работать в разведке.

Oprócz tego Jerzy WĘGRZYNOWSKI pytał, gdzie mieszka ŁONGARD, były burmistrz m. Kozłowa. Odpowiedziałem, że pewno również teraz mieszka tam, w m. Kozłowie.

Więcej Jerzy o nic mnie nie pytał i nic nie mówił.

Pytanie: Kontynuujcie swoje zeznania o wyjeździe do Lwowa.

Odpowiedź: Jak już powiedziałem, następnego dnia wyjechałem do Lwowa. Pojechałem do mieszkania WĘGRZYNOWSKICH mieszkających przy ulicy Akademickiej nr 10. Tam Stanisław w obecności swego ojca dał mi 800 rubli.

Pytanie: Od kogo były te pieniądze?

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI Stanisław (syn) powiedział mi, że te pieniądze przekazano mi osobiście z defensywy, tj. 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego], znajdującego się obecnie na Węgrzech w m. Budapeszcie.

WĘGRZYNOWSKI nie powiedział, od kogo konkretnie dostał te pieniądze.

Pytanie: Z kim mieliście powiązania w związku z pracą w defensywie?

Odpowiedź: Nie miałem żadnych powiązań z defensywą.

Pytanie: W takim razie, czym możecie wytłumaczyć taką łaskawość defensywy dla was?

Musicie WEIDEL pamiętać o tym, że defensywa pieniędzy za darmo nigdy nikomu nie daje i szczegółowo opowiedzieć, co zrobiliście dla 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego].

Odpowiedź: Teraz chciałbym już powiedzieć prawdę o tym, jak to wszystko było.

Pytanie: Mówcie.

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI Stanisław opowiedział mi szczegółowo o zadaniu dla mnie, WEIDLA, które otrzymał od defensywy, kiedy był w mieś[cie] Budapeszcie.

Powiedział, że 2 Oddział polskiego Sztabu Gen[eralnego] interesuje się wszystkim, co w chwili obecnej dzieje się na terytorium b[yłej] Zachodniej Ukrainy. Szczególną wagę 2 Oddział przykładą do zbierania informacji o liczebności wojsk, ich technice, dyslokacji i wykonywanych obecnie umocnieniach.

W tym celu polecono mu w imieniu defensywy złożyć mnie, WEIDLOWI, propozycję i zapytać o zgodę na pracę w wywiadzie.

W przypadku, gdybym wyraził zgodę, miał wydać mi pieniądze w kwocie 1000 złotych polskich, wziąć na to pokwitowanie oraz dać mi szyfrem kontakt do osoby, z którą będę związany w działalności wywiadowczej.

Pytanie: Zgodziliście się pracować w wywiadzie?

В случае моего согласия – выдать мне деньги в сумме 1000 польских злотых, о чем получить расписку, и дать связь шифром к лицу, с которым буду связан по разведывательной деятельности.

Вопрос: Вы дали согласие работать в разведке?

Ответ: Да, [согласие] работать в разведке в пользу 2-го отдела польского генштаба я дал. Принял деньги от ВЕНГЖИНОВСКОГО Станислава, о чем дал ему расписку, в которой указал, что мною, ВАЙДЕЛЕМ Рудольфом, получено 1000 злотых (800 рублей – деньги уже были обменены на сов. знаки) на „Працю Споличну”.

В расписке умышленно было написано „на Працю Споличну” для того, чтобы зашифровать действительный смысл этой работы, за которую я получаю деньги.

Вопрос: Какой псевдоним Вам был присвоен разведкой?

Ответ: Псевдонима у меня не было. Возможно, позднее дефензива мне бы его и присвоила.

Вопрос: Назовите место связи и секрет шифра, с помощью которого Вы связывались при передаче сведений шпионского характера.

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав в присутствии своего отца сообщил мне, что письма в зашифрованном виде надо направлять в адрес: инженеру ХУВЕН, м. Ворохта Станиславовской области, вилла Марта.

Шифр передаваемых сведений заключался в использовании тайнописи открытым текстом.

Для этой цели берется обыкновенный лист белой бумаги, смачивается в воде и ложится на твердую, без шероховатостей, плоскость.

Тонким предметом, не оставляющим цветного следа, пишется донесение.

После этого дается возможность высохнуть написанному и вторая сторона этого листа заполняется письмом обыденного содержания.

Такой лист, будучи облит чернилами, проявляет сторону, исписанную водой.

Вопрос: Вы связались с инженером ХУВЕНОМ?

Ответ: Да, связался.

Вопрос: Сколько Вы направили ему донесений, какого содержания и какие получали от него указания?

Ответ: Инженеру ХУВЕНУ я послал всего одно донесение, в котором осветил состояние Тарнопольского гарнизона, и запросил его дать мне подробное указание, что его больше всего интересует.

Содержание этих разведывательных данных мною поданы на предыдущем допросе.

От ХУВЕНА я не получил никакого ответа.

Odpowiedź: Tak, zgodziłem się pracować w wywiadzie na rzecz 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego]. Przyjąłem pieniądze od WĘGRZYNOWSKIEGO Stanisława, dałem mu pokwitowanie, w którym napisałem, że ja, WEIDEL Rudolf, otrzymałem 1000 złotych (800 rubli – pieniądze były już wymienione na banknoty sow[ieckie]) na „Pracę Społeczną”.

W pokwitowaniu celowo było napisane „na Pracę Społeczną” po to, żeby zaszyfrować rzeczywisty sens tej pracy, za którą otrzymywałem pieniądze.

Pytanie: Jaki pseudonim nadał wam wywiad?

Odpowiedź: Nie miałem pseudonimu. Możliwe, że później defensywa nadałaby mi go.

Pytanie: Podajcie miejsce kontaktu i zasadę szyfru, przy pomocy którego kontaktowaliście się, kiedy przekazywaliście informacje o charakterze szpiegowskim.

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI Stanisław w obecności swojego ojca powiedział mi, że zaszyfrowane listy mam wysyłać na adres: inżynier CHUWIEN, m. Worochta w obwodzie stanisławowskim, willa Marta.

Szyfrowanie przekazywanych informacji polegało na wykorzystywaniu tajnopisu i jawnego tekstu.

W tym celu bierze się zwykłą kartkę białego papieru, moczy się w wodzie i kładzie na twardą, nie chropowatą powierzchnię.

Cienkim przedmiotem nie zostawiającym kolorowego śladu pisze się meldunek.

Potem daje się czas na wyschnięcie tego, co zostało napisane, a na drugiej stronie pisze się list zwykłej treści.

Po oblaniu takiej kartki atramentem wyłania się pismo napisane wodą.

Pytanie: Kontaktowaliście się z inżynierem CHUWIENEM?

Odpowiedź: Tak, kontaktowałem się.

Pytanie: Ile wysłaliście do niego meldunków, jakiej treści i jakie wytyczne otrzymywaliście od niego?

Odpowiedź: Wysłałem do inżyniera CHUWIENA tylko jeden meldunek, w którym opisałem stan garnizonu tarnopolskiego i poprosiłem o danie mi szczegółowych wytycznych, co go najbardziej interesuje.

Treść tych informacji wywiadowczych podałem na poprzednim przesłuchaniu.

Od CHUWIENA nie dostałem żadnej odpowiedzi.

Pytanie: Dlaczego wysłaliście do CHUWIENA tylko jeden meldunek?

Odpowiedź: Dlatego, że w garnizonie tarnopolskim nie działo się nic nowego, o czym można by było powiadomić CHUWIENA.

Вопрос: Почему в адрес ХУВЕНА Вы направили всего одно до-
несение?

Ответ: Потому, что в Тарнопольском гарнизоне не было ничего
нового, о чем можно было бы сообщить ХУВЕНУ.

Вопрос: В разведывательной работе по сбору сведений о Тарно-
польском гарнизоне кто использовывался Вами?

Ответ: Эта работа проводилась мною через руководителей групп
польской повстанческой организации „^a-ZWZ-^a”.

Вопрос: Назовите фамилии этих руководителей групп и охаракте-
ризуйте каждого.

Ответ: Сведения разведывательного характера мне представляли
такие лица:

1. РУНЕВИЧ¹ – руководитель общегражданской повстанческой
группы в 75 ч., член „^a-ZWZ-^a”.

2. ВАРХАЛОВСКИЙ – руководитель повстанческой группы из
школьников в 130 ч., член организации „^a-ZWZ-^a”.

3. МАЗИЙ – руководитель повстанческой группы из числа членов
организации „Стронництво Народове” в 40–50 ч., член „^a-ZWZ-^a”, од-
новременно являлся зав. оружейным складом повстанческого центра.

4. САМБОР – руководитель повстанческой группы из общеграж-
данского населения в 10 чел., член „^a-ZWZ-^a”. Одновременно являлся
курьером Тарнопольского центра для связи со Львовом.

5. ВУНДЕРЛИХ – руководитель повстанческого центра организа-
ции „^a-ZWZ-^a” по г. Тарнополь.

ВУНДЕРЛИХУ эти сведения поступали от других, мне неизвест-
ных членов организации „^a-ZWZ-^a”.

Вопрос: Перечисленные Вами лица знали, по заданию кого и для
какой цели Вы собираете разведывательные данные?

Ответ: Нет, об этом они не знали и думали, что это необходимо
для нашей организации.

Вопрос: Поделился ли с Вами ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав
о задачах, которые были возложены на него дефензивой?

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ мне об этом сообщил, что дефензи-
ва поручила ему связаться с рядом лиц, которым от имени 2 отдела
польского генштаба предложить работать на территории б. Западной
Украины в пользу разведки. Создать здесь разведывательную сеть
агентуры дефензивы и обеспечить каждому и место и способ связи.
Мне в данном случае была связь на инженера ХУВЕНА в Ворохту.

Кто привлечен ВЕНГЖИНОВСКИМ в работе в разведке и были ли
другие места связи, мне об этом ничего неизвестно.

Pytanie: Kogo wykorzystywaliście do zbierania informacji o garnizonie tarnopolskim?

Odpowiedź: Tę działalność prowadziłem przez kierowników grup polskiej organizacji powstańczej „^a-ZWZ-^a”.

Pytanie: Podajcie nazwiska tych kierowników grup i scharakteryzujcie każdego.

Odpowiedź: Informacje o charakterze wywiadowczym przekazywały mi następujące osoby:

1. RUNIEWICZ¹ – kierownik ogólnoobywatelskiej grupy powstańczej liczącej 75 os[ób], członek „^a-ZWZ-^a”.

2. WARCHAŁOWSKI – kierownik grupy powstańczej składającej się z uczniów, liczącej 130 os[ób], członek organizacji „^a-ZWZ-^a”.

3. MAZIEJ – kierownik grupy powstańczej składającej się z członków organizacji „Stronnictwo Narodowe”, liczącej 40–50 os[ób], członek „^a-ZWZ-^a”, jednocześnie był kier[ownikiem] składu amunicji centrum powstańczego.

4. SAMBOR – kierownik ogólnoobywatelskiej grupy powstańczej, liczącej 10 os[ób], członek „^a-ZWZ-^a”. Był jednocześnie kurierem centrum tarnopolskiego utrzymującym kontakt ze Lwowem.

5. WUNDERLICH – kierownik centrum powstańczego organizacji „^a-ZWZ-^a” w m. Tarnopolu.

WUNDERLICH zdobywał te informacje od innych nie znanych mi członków organizacji „^a-ZWZ-^a”.

Pytanie: Czy wymienione przez was osoby wiedziały, na czyje polecenie i w jakim celu zbieracie dane wywiadowcze?

Odpowiedź: Nie, nie wiedzieli o tym i myśleli, że jest to potrzebne naszej organizacji.

Pytanie: Czy WĘGRZYNOWSKI Stanisław podzielił się z wami informacjami o zadaniach, które defensywa nałożyła na niego?

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI powiedział mi, że defensywa poleciła mu skontaktować się z szeregiem osób, którym w imieniu 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego] miał zaproponować pracę na rzecz wywiadu na terenie b[yłej] Zachodniej Ukrainy, utworzyć tu wywiadowczą sieć agentury defensywy i zapewnić każdemu miejsce i sposób kontaktu. W tym przypadku mnie przydzielono kontakt przez inżyniera CHUWIENĄ w Worochocie.

Kogo WĘGRZYNOWSKI wciągnął do pracy dla wywiadu i czy były inne miejsca kontaktu, nie wiem nic na ten temat.

Po wykonaniu tego zadania WĘGRZYNOWSKI miał wrócić do m. Budapesztu i zameldować o rezultatach przeprowadzonych prac.

По выполнении этого задания ВЕНГЖИНОВСКОМУ надо было вернуться в г. Будапешт и доложить результаты проделанной работы.

Вопрос: ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав пришел из Венгрии сам или с кем-либо?

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ пришел из Венгрии вместе с поручиком СТАРАК.

СТАРАК Юлиан, около 30 лет, в б. польской армии служил в 54 пехотном полку в г. Тарнополе. В 1931–1932 г. г. был командиром учебной кампании, в которой я проходил военную службу.

С поручиком СТАРАК я на квартире ВЕНГЖИНОВСКИХ разговаривал. Он мне рассказывал о жизни польских офицеров в Венгрии и показывал рану в боку от ранения при переходе границы СССР из Венгрии.

Вопрос: С каким заданием пришел в СССР поручик СТАРАК?

Ответ: Этого я не знаю. ВЕНГЖИНОВСКИЙ мне говорил, что СТАРАК в курсе дела об организации разведывательной сети дефензивы здесь и приехал для осуществления этого. Что конкретно должен был проделать СТАРАК, мне неизвестно.

Вопрос: Кого Вы видели на квартире у ВЕНГЖИНОВСКИХ?

Ответ: На другой день моего приезда, вечером, на квартиру ВЕНГЖИНОВСКИХ пришел с женой поручик б. польской армии ЗБОРОМИРСКИЙ.

ЗБОРОМИРСКИЙ (имя и отчество не знаю) около 32-х лет, служил в жандармерии в г. Тарнополе. Во время германо-польской войны ушел на фронт и больше в Тарнополь не возвращался.

Вопрос: Какие разговоры были у Вас с ЗБОРОМИРСКИМ?

Ответ: ЗБОРОМИРСКИЙ интересовался жизнью в Тарнополе, о количестве войск и произведенными арестами. Об этом я ему сообщил все так же, как и инженеру ХУВЕНУ в Ворохту.

Вопрос: А о чем ЗБОРОМИРСКИЙ говорил с ВЕНГЖИНОВСКИМ и поручиком СТАРАК?

Ответ: В моем присутствии никаких разговоров у них не было.

Вопрос: Кроме перечисленных Вами лиц, которые посещали квартиру ВЕНГЖИНОВСКИХ, кто еще был у них?

Ответ: На третий день моего присутствия в квартире ВЕНГЖИНОВСКИХ к ним пришел человек, назвавший себя ВУЙКО.

Об этом ВУЙКО семья ВЕНГЖИНОВСКИХ отзывалась как о культурном и порядочном человеке и относилась к нему с заметным уважением. ВУЙКО я видел всего один раз.

Вопрос: Что из себя представляет ВУЙКО, дайте его описание.

Pytanie: WĘGRZYNOWSKI Stanisław przyszedł z Węgier sam czy z kimś jeszcze?

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI przyszedł z Węgier razem z porucznikiem STARAKIEM.

STARAK Julian, około 30 lat, w b[yłym] Wojsku Polskim służył w 54 pułku piechoty w m. Tarnopolu. W l. 1931–1932 był dowódcą kompanii szkolnej, w której odbywałem służbę wojskową.

Z porucznikiem STARAKIEM rozmawiałem w mieszkaniu WĘGRZYNOWSKICH. Opowiadał mi o życiu polskich oficerów na Węgrzech i pokazywał ranę w boku [otrzymaną] podczas przekraczania granicy ZSRS z Węgrami.

Pytanie: Z jakim zadaniem przyszedł do ZSRS porucznik STARAK?

Odpowiedź: Tego nie wiem. WĘGRZYNOWSKI mówił, że STARAK dobrze orientuje się w organizowaniu tutaj wywiadowczej sieci defensywnej i przyjechał, żeby to zrealizować. Co konkretnie STARAK miał zrobić, nie wiem.

Pytanie: Kogo widzieliście w mieszkaniu u WĘGRZYNOWSKICH?

Odpowiedź: Następnego dnia po moim przyjeździe przyszedł wieczorem razem z żoną do mieszkania WĘGRZYNOWSKICH porucznik b[yłego] Wojska Polskiego ZBOROMIRSKI.

ZBOROMIRSKI (imienia i imienia ojca nie znam), około 32 lat, służył w żandarmerii w m. Tarnopolu. W czasie wojny niemiecko-polskiej poszedł na front i więcej do Tarnopola nie wracał.

Pytanie: Jakie rozmowy prowadziliście ze ZBOROMIRSKIM?

Odpowiedź: ZBOROMIRSKI interesował się życiem w Tarnopolu, ciekawiła go ilość wojsk i przeprowadzone aresztowania. Powiedziałem mu na ten temat wszystko, tak samo jak inżynierowi CHUWIENOWI w Wochochcie.

Pytanie: A o czym ZBOROMIRSKI rozmawiał z WĘGRZYNOWSKIM i porucznikiem STARAKIEM?

Odpowiedź: W mojej obecności żadnych rozmów z sobą nie prowadzili.

Pytanie: Oprócz wymienionych przez was osób, które odwiedzały mieszkanie WĘGRZYNOWSKICH, kto jeszcze był u nich?

Odpowiedź: Trzeciego dnia mojego pobytu w mieszkaniu WĘGRZYNOWSKICH przyszedł do nich człowiek, który przedstawił się jako WUJKO.

O tym WUJKU rodzina WĘGRZYNOWSKICH mówiła jako o kulturalnym i porządnym człowieku i odnosiła się do niego z wyraźnym szacunkiem. WUJKA widziałem tylko jeden raz.

Pytanie: Kim jest WUJKO, opiszcie go.

Ответ: Как я уже сказал, его я видел всего один раз. О нем ничего не знаю.

ВУЙКО выглядит [на] 40–45 лет, блондин, волосы зачесывает назад, выше среднего роста, крепкий, упитанный, но не полный мужчина. Кожа на лице желто-розового цвета. Говорит с выдержкой, спокойно, обладает культурой речи.

Вопрос: Кроме ВУЙКО, кто еще бывал на квартире ВЕНГЖИНОВСКИХ?

Ответ: Однажды днем к обеду пришла жена полковника КОНДРАЦКАЯ. Ее муж полковник КОНДРАЦКИЙ² находится сейчас в плену у немцев. КОНДРАЦКАЯ присутствовала на обеде и каких-либо разговоров, заслуживающих внимания, не было.

На квартире ВЕНГЖИНОВСКИХ я был вторично в феврале месяце и встретил там майора ДУРКО.

ДУРКО Павел³, около 45 лет, брюнет, в б. польской армии был командиром батальона 54-го пехотного полка в гор. Тарнополь.

Во время ареста офицеров в декабре м-це 1939 г. сбежал из Тарнополя и все время находился на нелегальном положении. Этот ДУРКО в г. Тарнополье имел повстанческую группу, состоящую из офицеров и подофицеров. Все эти данные я сообщил на предыдущих допросах.

После приезда из Львова в г. Тарнополь я по поручению ДУРКО посетил его жену, проживавшую в то время по ул. Матейка, № 5 (первый этаж).

Жене ДУРКО я сообщил, что он жив, здоров, собирается бежать за границу в Венгрию через Германию.

В случае, если ей нужна будет помощь, ДУРКО просил меня оказать ее ей.

Жена ДУРКО меня поблагодарила, но за помощью не обращалась. Где она сейчас, я не знаю.

Вопрос: Кого Вы посещали вместе с ВЕНГЖИНОВСКИМ, будучи во Львове?

Ответ: В беседе с ВЕНГЖИНОВСКИМ о прошлой работе в „Харцерстве” мне он сказал, что во Львове проживает наш бывший инспектор-контролер „Харцерства” по Львовскому округу – Эдвин БЕРНАРД, и пригласил меня зайти с ним к БЕРНАРДУ.

Вопрос: Были Вы у БЕРНАРДА?

Ответ: Да, были на второй день моего приезда во Львов.

Вопрос: Где проживает Эдвин БЕРНАРД?

Ответ: Его адрес – г. Львов, Глимбока, № 18.

Вопрос: Какие вопросы обсуждались Вами во время посещения БЕРНАРДА?

Odpowiedź: Jak już powiedziałem, widziałem go tylko jeden raz. Nic o nim nie wiem.

WUJKO wygląda na 40–45 lat, jest blondynem, włosy zaczesuje do tyłu, wzrostu powyżej przeciętnego, mocna budowa, tęgi, ale nie gruby mężczyzna. Cera smągła, zaróżowiona. Jest opanowany, spokojny, z dużą kulturą.

Pytanie: Kto jeszcze był w mieszkaniu WĘGRZYNOWSKICH oprócz WUJKA?

Odpowiedź: Kiedyś w ciągu dnia przed obiadem przyszła pułkownikowa KONDRACKA. Jej mąż KONDRACKI² znajduje się teraz w niemieckiej niewoli. KONDRACKA była na obiedzie, ale żadnych rozmów zasługujących na uwagę nie prowadzono.

W mieszkaniu WĘGRZYNOWSKICH byłem po raz drugi w lutym i spotkałem tam majora DURKO.

DURKO Paweł³, około 45 lat, brunet, w b[yłym] Wojsku Polskim był dowódcą batalionu 54 pułku piechoty w mieś[cie] Tarnopolu.

Podczas aresztowania oficerów w grudniu 1939 r. uciekł z Tarnopola i cały czas przebywał w podziemiu. Ten DURKO miał w m. Tarnopolu grupę powstańczą składającą się z oficerów i podoficerów. Wszystkie te informacje podawałem już na poprzednich przesłuchaniach.

Po przyjeździe ze Lwowa do m. Tarnopola na polecenie DURKO odwiedziłem jego żonę, mieszkającą w tym czasie przy ul. Matejki nr 5 (parter).

Żonie DURKO przekazałem, że jest on żywy, zdrowy [i] zamierza uciec za granicę na Węgry przez Niemcy.

DURKO prosił mnie, żebym w razie potrzeby udzielił jej pomocy.

Żona DURKO podziękowała mi, ale o pomoc nie prosiła. Gdzie jest teraz, nie wiem.

Pytanie: Kogo odwiedzaliście razem z WĘGRZYNOWSKIM, kiedy byliście we Lwowie?

Odpowiedź: Podczas rozmowy z WĘGRZYNOWSKIM o naszej dawnej pracy w „Harcerstwie” powiedział on, że we Lwowie mieszka nasz dawny inspektor-kontroler „Harcerstwa” okręgu lwowskiego – Edwin BERNARD i zaprosił mnie, żebym zaszedł razem z nim do BERNARDA.

Pytanie: Byliście u BERNARDA?

Odpowiedź: Tak, byłem następnego dnia po moim przyjeździe do Lwowa.

Pytanie: Gdzie mieszka Edwin BERNARD?

Odpowiedź: Jego adres to m. Lwów, Głęboka nr 18.

Ответ: Мы разговаривали, в основном, о прошлой работе в „Харцерстве”, БЕРНАРД интересовался, кроме того, положением в Тарнополе. Кого арестовали, чем занимаются люди и рядом других вопросов, не представляющими ценности для настоящего дела.

Вопрос: Что из себя представляет БЕРНАРД?

Ответ: БЕРНАРД Эдвин, около 33 лет, окончил университет во Львове.

При Польше там же работал ассистентом профессора Политехнического университета. Ниже среднего роста, брюнет, волосы носит на бок, пользуется очками. Чрезвычайно развитый человек. В то время, когда я был у него, он нигде не работал. О его родных я не имею никаких сведений.

Вопрос: Кроме этого посещения БЕРНАРДА Вы к нему приезжали еще или нет?

Ответ: Да, приезжал в марте м-це с/г.

Вопрос: ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав говорил Вам что-либо о причастности БЕРНАРДА к разведке по линии 2 отдела польского генштаба.

Ответ: ВЕНГЖИНОВСКИЙ мне об этом не говорил, однако сам Эдвин БЕРНАРД, когда я к нему приехал в марте месяце, в беседе со мной сообщил, что ему известно о моей связи с дефензивой, а также и то, что я для передачи сведений пользуюсь шифром.

Кроме этого БЕРНАРД мне сказал, что такой же шифр он тоже получил от ВЕНГЖИНОВСКОГО, но к кому он имеет связь, мне об этом не сказал.

Вопрос: Таким образом, Эдвин БЕРНАРД также работает в разведке?

Ответ: Да, это так потому, что об этом мне говорил сам БЕРНАРД лично.

Вопрос: Какие задания разведки выполнял БЕРНАРД?

Ответ: Мне об этом ничего неизвестно.

Вы рассказываете не все, что Вам известно о работе 2-го отдела польского генштаба и его агентуры на территории б. Западной Украины. В этом направлении мы будем Вас еще основательно допрашивать.

Допрос прерывается.

Протокол записан с моих слов верно, мне лично прочитан на понятном мне языке, в чем и расписываюсь.

ВАЙДЕЛЬ

Pytanie: Jakie problemy poruszaliście podczas wizyty u BERNARDA?

Odpowiedź: Rozmawialiśmy przede wszystkim o dawnej pracy w „Harcerstwie”, BERNARD pytał oprócz tego o sytuację w Tarnopolu. Kogo aresztowali, czym zajmują się ludzie, [zadawał też] szereg innych pytań nie przedstawiających wartości dla niniejszej sprawy.

Pytanie: Kim jest BERNARD?

Odpowiedź: BERNARD Edwin, około 33 lat, ukończył uniwersytet we Lwowie.

W czasach polskich pracował też tam jako asystent profesora Politechniki. Niskiego wzrostu, brunet, włosy nosi na bok, używa okularów, nadzwyczaj inteligentny człowiek. Wówczas, kiedy byłem u niego, nigdzie nie pracował. O jego krewnych nie mam żadnych informacji.

Pytanie: Czy oprócz tej wizyty u BERNARDA, jeździliście jeszcze do niego, czy nie?

Odpowiedź: Tak, jeździłem tam w marcu br.

Pytanie: WĘGRZYNOWSKI Stanisław mówił wam coś o przynależności BERNARDA do wywiadu w ramach 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego]?

Odpowiedź: WĘGRZYNOWSKI nie mówił mi o tym, jednak sam Edwin BERNARD, kiedy przyjechałem do niego w marcu, rozmawiając ze mną powiedział, że wie o moich kontaktach z defensywą i że przy przesyłaniu informacji korzystam z szyfru.

Oprócz tego BERNARD poinformował mnie, że on też dostał od WĘGRZYNOWSKIEGO taki sam szyfr, ale z kim utrzymuje kontakt, nie powiedział mi.

Pytanie: Tak więc Edwin BERNARD też pracuje w wywiadzie?

Odpowiedź: Tak, i [wiem o tym] stąd, że mówił mi to osobiście sam BERNARD.

Pytanie: Jakie zadania wywiadu wykonywał BERNARD?

Odpowiedź: Nic nie wiem na ten temat.

Mówicie nie wszystko, co wiecie o pracy 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego] i jego agentury na terytorium b[ylej] Zachodniej Ukrainy. Pod tym kątem będziemy was jeszcze przesłuchiwać.

Przesłuchanie przerwano.

Protokół spisano z moich słów wiernie, odczytano mi osobiście w zrozumiałym dla mnie języku, co potwierdzam podpisem.

WEIDEL

Допросили:

Зам. нач. 3-го отдела УГБ УНКВД
Мл. лейтенант гос. безопасности БАСАЙ

Оперуполномоченный IV отд. 3 отдела
Сержант государств. безопасности БЕЛЫЙ

^aВерно: (—) Белый^a

6

*ДА СБУ (Тернопіль), справа 27702, арк. 39–52.
Завірена копія, машинопис.*

Примітки

^{a-a} Вписано від руки.

⁶ Кругла печатка з гербом УРСР і частково чительним написом: *НАРОД-
НЬЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ ... НКВД по Тернопольской об-
ласти.*

¹ Руневич Ян (Януш), гарцер, учасник вересневої кампанії 1939, в жовтні 1939 організував гарцерське підпілля в Тернополі, видавав газету „Ja, Polak”, після війни в Польщі.

² Кондрацький Борис (1895 – напередодні 1945), підполковник, під час вересневої кампанії 1939 командир 6 пал, помер у таборі військовополонених в Мурнау.

³ Так у тексті. Правильно: Кароль.

Przesłuchali:

Zast[ępc]a nacz[elnika] 3 Oddziału UGB UNKWD
Mł[odszy] lejtnant bezpieczeństwa państw[owego] BASAJ

Oficer oper[acyjny] IV Wydz[iału] 3 Oddziału
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego] BIEŁYJ

^a-Za zgodność: (—) (Bielyj)^{-a}

b

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 27702, k. 39–52.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

^a-^a Wpisano odręcznie.

^b Pieczęć okrągła z godłem USRS i częściowo czytelnym napisem w otoku: *KOMISARIAT LUDOWY SPRAW WEWNĘTRZNYCH ... NKWD obwodu tarnopolskiego.*

¹ Runiewicz Jan (Janusz), harcerz, uczestnik kampanii wrześniowej 1939, w październiku 1939 organizował konspirację harcerską w Tarnopolu, wydawał gazetę „Jestem Polakiem”, po wojnie w kraju.

² Kondracki Borys (1895 – przed 1945), ppłk, w kampanii wrześniowej 1939 deca 6 pał, zmarł w obozie jenieckim w Murnau.

³ Tak w oryginale, właśc.: Karol.

**9 жовтня 1940, Тернопіль. Обвинувальний висновок
стосовно С. Венгжиновського**

„Утверждаю”

Нач. УНКВД по Тернопольск[ой] обл.
Капитан государственной безопасности
(—) ВАДИС¹
„^{a-9-a}” октября^b 1940 года

Обвинительное заключение

По обвинению:

ВЕНГЖИНОВСКОГО Станислава Станиславовича в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 80, 54-6 УК УССР.

В Управление НКВД УССР по Тернопольской области поступили данные о том, что гр. ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав Станиславович, уроженец гор. Кракова, боясь репрессий со стороны органов советской власти, в декабре 1939 года бежал в Венгрию.

Будучи в Венгрии, ВЕНГЖИНОВСКИЙ С. С. был завербован дефензивой и переброшен в СССР с заданиями по к-р работе.

На основании этого ВЕНГЖИНОВСКИЙ С. С. был арестован и привлечен к следствию в качестве обвиняемого.

В процессе следствия установлено, что ВЕНГЖИНОВСКИЙ С. С. в декабре 1939 года бежал из СССР в Венгрию (л.д. ^{a-13, 22-a}).

Находясь в Венгрии, ВЕНГЖИНОВСКИЙ С. С. б. полковником 54-го пехотного полка ПОКОРНЫМ, капитаном дефензивы ДЖЕВЕЦКИМ и поручиком СТАРАК был завербован в польскую военную организацию, где получил задание по разведке в качестве курьера с последующей переброской в СССР (л.д. ^{a-13, 14, 23, 24-a}).

В январе 1940 года ВЕНГЖИНОВСКИЙ совместно с поручиком СТАРАК был переброшен в СССР.

В порядке задания ВЕНГЖИНОВСКИЙ получил:

1) Помочь поручику СТАРАК, направлявшемуся дефензивой для руководства разведывательной службой в СССР, в переброске и связи с организацией (л.д. ^{a-15, 25-a}).

2) Связаться здесь, на территории б/Польши, с рядом лиц польской национальности, коим от имени 2-го отдела поль. ген. штаба предложить работать в разведке (л.д. ^{a-15, 26, 43-a}).

**9 października 1940, Tarnopol. Wniosek oskarżający
Stanisława Węgrzynowskiego**

„Zatwierdzam”

Nacz[elnik] UNKWD obw[odu] tarnopolsk[iego]
kapitan bezpieczeństwa państw[owego]

(—) WADIS¹

„^{a-9-a}” października^b 1940 roku

Wniosek oskarżający

Z oskarżenia:

WĘGRZYNOWSKIEGO Stanisława s. Stanisława o przestępstwa przewidziane art. art. 80, 54-6 KK USRS.

Do Zarządu NKWD USRS obwodu tarnopolskiego napłynęły informacje o tym, że ob. WĘGRZYNOWSKI Stanisław s. Stanisława, urodzony w mieś[cie] Krakowie, bojąc się represji ze strony organów władzy sowieckiej, w grudniu 1939 roku uciekł na Węgry.

Podczas pobytu na Węgrzech WĘGRZYNOWSKI S. S. został zwerbowany przez defensywę i przerzucony do ZSRS z zadaniami związanymi z działalnością k-r.

Na podstawie tego WĘGRZYNOWSKI S. S. został aresztowany i podany śledztwu w charakterze oskarżonego.

W toku śledztwa ustalono, że WĘGRZYNOWSKI S. S. w grudniu 1939 roku uciekł z ZSRS na Węgry (k.s. ^{a-13}, 22^a).

Podczas pobytu na Węgrzech, WĘGRZYNOWSKI S. S. został zwerbowany przez b[yłego] pułkownika 54 pułku piechoty POKORNEGO, kapitana defensywy DRZEWIECKIEGO i porucznika STARAKA do polskiej organizacji wojskowej i otrzymał zadanie wywiadowcze jako kurier, co wiązało się z przerzutem do ZSRS (k.s. ^{a-13}, 14, 23, 24^a).

W styczniu 1940 roku WĘGRZYNOWSKI razem z porucznikiem STARAKIEM został przerzucony do ZSRS.

WĘGRZYNOWSKI otrzymał następujące zadanie:

1) Udzielić pomocy porucznikowi STARAKOWI wysłanemu przez defensywę dla kierowania służbą wywiadowczą w ZSRS – w przerzucie i [nawiązaniu] łączności z organizacją (k.s. ^{a-15}, 25^a).

2) Skontaktować się tu, na terytorium b[yłej] Polski, z wieloma osobami narodowości polskiej, którym w imieniu 2 Oddziału pol[skiego]

3) Передать во Львов для к-р организации, ведущей разведывательную работу в СССР, большую сумму денег (49.000 польских злотых) ^а(л.д. 15, 25)^а.

Это задание ВЕНГЖИНОВСКИМ было исполнено (л.д. ^а16, 17, 28, 29, 42^а).

На основании изложенного обвиняется:

ВЕНГЖИНОВСКИЙ Станислав Станиславович, 1923 года рождения, уроженец г. Краков, поляк, б. польско-подданный, беспартийный, холост, образование 7 классов, в момент ареста без определенных занятий и постоянного местожительства

в том, что он:

В декабре 1939 года нелегально перешел государственную границу Союза ССР в Венгрию.

В гор. Будапеште был завербован в польскую военную организацию и с заданиями по к-р работе был переброшен в январе 1940 года в СССР.

Находясь в СССР, выполнял задания дефензивы по организации разведывательной сети – резидентур.

Лично осуществил вербовку для работы в разведке в пользу 2-го отдела польского ген. штаба б. зам. руководителя областного повстанческого центра польской антисоветской повстанческой организации ^а„ZWZ”^а, ныне арестованного ВАЙДЕЛЯ Рудольфа Иосифовича.

В предъявленном обвинении ВЕНГЖИНОВСКИЙ виновным себя признал.

На основании вышеизложенного и руководствуясь ст. 204 УПК УССР следственное дело № 25323 по обвинению ВЕНГЖИНОВСКОГО Станислава Станиславовича в преступлениях, предусмотренных ст. ст. 54-6, 80 УК УССР, направить военному прокурору для заключения и последующего направления по подсудности.

Оперуполномоч[енный] 4 отд. 3 отдела УГБ УНКВД
Сержант государствен[ной] безопасности
(—) БЕЛЬИЙ

„Согласны”

Нач. 4 отд. 3 отдела УГБ УНКВД
Мл. лейтенант гос. безопасности
(—) КЛЯЩИЦИЙ

^аЗам.^а Нач. 3-го отдела УГБ УНКВД ТО
Лейтенант гос. безопас[ности]
(—) АУТИН

Sztabu Gen[eralnego] miał zaproponować pracę w wywiadzie (k.s. ^a15, 26, 43^a).

3) Przekazać organizacji k-r we Lwowie, prowadzącej działalność wywiadowczą w ZSRS, znaczną sumę pieniędzy (49 000 złotych polskich) ^a(k.s. 15, 25)^a.

Zadanie to WĘGRZYNOWSKI wykonał (k.s. ^a16, 17, 28, 29, 42^a).

Na podstawie powyższego oskarżony zostaje:

WĘGRZYNOWSKI Stanisław s. Stanisława, urodzony w 1923 roku w m. Krakowie, Polak, b[yły] polski poddany, bezpartyjny, kawaler, wykształcenie 7 klas, w chwili aresztowania bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania

o to, że:

w grudniu 1939 roku przekroczył nielegalnie granicę państwową Związku SRS na Węgry.

W mieś[cie] Budapeszcie został zwербowany do polskiej organizacji wojskowej i z zadaniami związanymi z działalnością k-r został przerzucony w styczniu 1940 roku do ZSRS.

Przebywając w ZSRS, wykonywał zadania defensywy dotyczące organizacji sieci wywiadowczej – rezydentur.

Osobiście zwербował do pracy w wywiadzie na rzecz 2 Oddziału polskiego Sztabu Gen[eralnego] b[yłego] zast[ępcę] kierownika obwodowego centrum powstańczego polskiej antysowieckiej organizacji powstańczej ^a„ZWZ”^a, obecnie aresztowanego WEIDLA Rudolfa s. Józefa.

Do postawionych mu zarzutów WĘGRZYNOWSKI przyznał się.

Na podstawie powyższego oraz kierując się art. 204 KPK USRS sprawę śledczą nr 25323 z oskarżenia WĘGRZYNOWSKIEGO Stanisława s. Stanisława o przestępstwa przewidziane art. art. 54-6, 80 KK USRS skierować do prokuratora wojskowego w celu zakończenia sprawy i przekazania do sądu.

Of[icer] oper[acyjny] 4 Wydz[iału] 3 Oddziału UGB UNKWD
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) BIEŁYJ

„Wyrażamy zgodę” Nacz[elnik] 4 Wydz[iału] 3 Oddziału UGB UNKWD
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) KLASZCZYCKIJ

^aZast[ępcą]^a nacz[elnika] 3 Oddziału UGB UNKWD TO
Lejtenant bezpiecz[enstwa] państw[owego]
(—) AUTIN

Справка: 1. Обвиняемый ВЕНГЖИНОВСКИЙ С. С. содержится под стражей в Тернопольской тюрьме НКВД с 29 июля 1940 года.

2. Вещественных доказательств по делу нет.

Оперуполномоч. 4 отд. 3 отдела УГБ УНКВД
Сержант гос. безопасности
(—) БЕЛЫЙ

*ДА СБУ (Тернопіль), справа 27702, арк. 56–57.
Оригінал, машинопис.*

Примітки

^{а-а} Вписано від руки.

^б Виправлено від руки з: *сентября*.

¹ Вадіс Олександр Анатолійович (1906–1968), у 1939–1941 начальник УНКВС-УНКДБ по Тернопільській області, потім начальник ОО НКВС різних фронтів, у 1943–1944 начальник УКР „Смерш” Білоруського фронту, потім І Білоруського фронту, в 1951 заступник міністра державної безпеки УРСР (генерал-лейтенант – 1944, позбавлений звання в 1954).

Informacja: 1. Oskarżony WĘGRZYNOWSKI S. S. przebywa w Tarnopolskim Więzieniu NKWD od 29 lipca 1940 roku.

2. Dowodów rzeczowych w sprawie nie ma.

Of[icer] oper[acyjny] 4 Wydz[iału] 3 Oddziału UGB UNKWD
Sierżant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) BIEŁYJ

PA SBU (Tarnopol), sygn. arch. 27702, k. 56–57.

Oryginał, maszynopis.

Przypisy

- ^{a--a} Wpisano odręcznie.
- ^b Poprawiono odręcznie z: *września*.

¹ Wadis Aleksandr Anatoliewicz (1906–1968), w l. 1939–1941 naczelnik UNKWD-UNKGB obwodu tarnopolskiego, następnie naczelnik OO NKWD różnych frontów, w l. 1943–1944 naczelnik UKR Smiersz Frontu Białoruskiego, potem 1 Frontu Białoruskiego, w 1951 wiceminister bezpieczeństwa państwowego USRS (gen. lejtnant – 1944, pozbawiony stopnia w 1954).

СПРАВА РУДОЛЬФА РЕГНЕРА,
ВЛАДИСЛАВА ОССОВСЬКОГО ТА ІНШИХ

SPRAWA RUDOLFA REGNERA,
WŁADYSŁAWA OSSOWSKIEGO I TOWARZYSZY

10 липня 1940, Дрогобич. Протокол допиту Р. Регнера

Протокол допроса

Гор. Дрогобыч, июля, 10 дня 1940 года, я, начальник 1 отделения 3 отдела УГБ УНКВД по Дрогобычской области мл. лейтенант госбезопасности – ШОЙХЕТ сего числа допросил обвиняемого РЕГНЕРА Рудольфа Юзефовича¹, который показал:

РЕГНЕР Рудольф Юзефович, 1917 года рождения, уроженец м. Долина Станиславской области, по национальности поляк, б/п, холост, по происхождению из рабочих, служащий – бухгалтер, образование среднее, с 1936 по 1937 год служил добровольно в быв. польской армии в чине капрала.

Допрос начат 10/VII-40 года в 10 час.

^аЯ родился в 1917 году в местечке Долина Станиславской области, отец мой был рабочим, работал все время по наймам, отец мой (точно не помню) умер в 1918–1919 г. г. Мать моя – РЕГНЕР Барбара в данный момент проживает в г. Турка и работает уборщицей в одной из школ.^а Имею сестру – Марию 14 лет, учится, находится на иждивении моей матери. До 1935 года я учился в школе, после несколько время работал продавцом в одном из магазинов в г. ^аТурка и в сентябре месяце 1936 года пошел добровольно служить в б/польскую армию, и был направлен в гор. Кельц (Германия) в 4-й пехотный полк, откуда из этого же полка был направлен в подофицерскую школу также в гор. Кельц, где таковую окончил в начале мая месяца 1937 года в чине капрала.

По окончании военной школы меня снова направили в 4-й пехотный полк уже в чине капрала,^а где я имел в своем подчинении 18–20 солдат, которых обучал военному делу. В сентябре месяце 1937 года меня уволили в долгосрочный отпуск, как имевший среднее образование, после увольнения я уехал домой в г. Турка к своей матери и был безработным до декабря месяца, а в конце декабря месяца ^а1937 года поступил работать писарем в магистрат,^а где работал до 1939 года, т. е. до начала германо-польской войны. ^аС распадом польского государства я поступил работать в кооператив бухгалтером, где проработал до начала февраля месяца 1940 года, и в связи с тем, что кооператив закрылся, я был уволен и находился на иждивении своей матери.

10 lipca 1940, Drohobycz. Protokół przesłuchania Rudolfa Regnera

Protokół przesłuchania

Mias[to] Drohobycz, dnia 10 lipca 1940 roku. Ja, naczelnik 1 Wydziału 3 Oddziału UGB UNKWD obwodu drohobyckiego mł. lejtnant bezpieczeństwa państwowego – SZOJCHET przesłuchałem dziś oskarżonego REGNERA Rudolfa¹ s. Józefa, który zeznał:

REGNER Rudolf s. Józefa, urodzony w 1917 roku w m. Dolinie w obwodzie stanisławowskim, narodowości polskiej, b/p, kawaler, pochodzenie z robotników, urzędnik – księgowy, wykształcenie średnie, od 1936 do 1937 roku służył jako ochotnik w był[ym] Wojsku Polskim w stopniu kaprała.

Przesłuchanie rozpoczęto 10/VII-40 roku o godz. 10.

^aUrodziłem się w 1917 roku w miasteczku Dolinie w obwodzie stanisławowskim, mój ojciec był robotnikiem, przez cały czas pracował jako najemny pracownik, ojciec (dokładnie nie pamiętam) zmarł w 1918–1919 r. Moja matka – REGNER Barbara obecnie mieszka w m. Turce i pracuje jako sprzątaczką w jednej ze szkół.^a Mam siostrę – Marię, 14 lat, uczy się, jest na utrzymaniu matki. Do 1935 roku uczyłem się w szkole, potem przez jakiś czas pracowałem jako sprzedawca w jednym ze sklepów w m. ^aTurce, a we wrześniu 1936 roku poszedłem jako ochotnik służyć w b[yłym] Wojsku Polskim i zostałem wysłany do Kielc (Niemcy) do 4 pułku piechoty i z tegoż pułku zostałem odesłany do szkoły podoficerskiej, również w mieś[cie] Kielcach, ukończyłem ją na początku maja 1937 roku w stopniu kaprała.

Po ukończeniu szkoły wojskowej zostałem ponownie przydzielony do 4 pułku piechoty już w stopniu kaprała,^a miałem tam pod swoim dowództwem 18–20 żołnierzy, których szkoliłem w służbie wojskowej. We wrześniu 1937 roku zostałem zwolniony na długoterminowy urlop, jako osoba posiadająca średnie wykształcenie, po zwolnieniu wyjechałem do domu do m. Turki do matki i byłem bezrobotny do grudnia, a pod koniec grudnia ^a1937 roku zacząłem pracować w magistracie jako pisarz.^a Pracowałem tam do 1939 roku, tj. do wybuchu wojny niemiecko-polskiej. ^aPo rozpadzie państwa polskiego zacząłem pracować jako księgowy w spółdzielni i pracowałem tam do początku lutego 1940 roku, a w związku z tym, że spółdzielnię zamknięto, zostałem zwolniony i byłem na utrzymaniu matki.

Таким образом с февраля месяца 1940 года я был безработным, продолжая проживать в Турка. Однажды во второй половине февраля месяца 1940 года, идя по городу, я встретил ОСОВСКОГО Владимира Федотовича², который мне рассказал, что он прибыл из Венгрии от польского консула, от которого имеет задание в гор. Самбор, и что скоро будет возвращаться обратно, пригласил меня так-же перейти госграницу в Венгрию.^{-а}

Вопрос: Вы дали согласие ОСОВСКОМУ перейти нелегально из СССР в Венгрию?

Ответ: ^а-Да, учитывая то положение, что я остался безработным, а жить на иждивении своей матери мне было трудно, я дал согласие ОСОВСКОМУ, что вместе с ним я уйду в Венгрию.^{-а}

Вопрос: Уточните конкретно, какие задания ОСОВСКИЙ имел в Самбор от польского консула и кому эти задания он должен был передать.

Ответ: ^а-На этот вопрос я затрудняюсь отвечать, так как ОСОВСКИЙ мне сказал, что он имеет задание в г. Самбор от польского консула, находящегося в Будапеште, к кому именно и, конкретно, какое задание, он мне это не говорил, а сказал, что по возвращении из Самбора он заедет в Турку, я вместе с ним уйду в Венгрию.^{-а}

Вопрос: Когда первый раз Вы ушли с ОСОВСКИМ в Венгрию?

Ответ: ^а-В первых числах марта месяца с. г. ОСОВСКИЙ возвратился из Самбора и заехал в г. Турка на квартиру к ЗИЛЬБЕРТУ, где жил ЩЕЛЕЦКИЙ³, туда пришел я, ЗЮЛКО Мечеслав, где мы все вместе договорились уйти с ОСОВСКИМ в Венгрию.

Вечером на вт. день – это было приблизительно 3–4 марта, мы все – ОСОВСКИЙ, ЩЕЛЕЦКИЙ, ЗЮЛКО и я, направились и з Турки [нрзб] ДУХ Иосифа, ЖУРОВСКИЙ Владислав, ПЕТРОНИК Станислав, ЯРЕМА Збигнев, МУМ Петро, ПИЧ Войцех и ПИЧ Казимера, которые ожидали ОСОВСКОГО, меня и др. для совместного перехода из СССР в Венгрию.^{-а}

Таким образом, всего нас было одиннадцать человек и мы двигались на лыжах по направлению на Комарники; недоходя до с. Комарники, ДУХ Иосиф, ПЕТРОНИК Станислав, ПИЧ Войцех, ПИЧ Казимир и МУМ Петро возвратились обратно в Турку так как они плохо ездили на лыжах и боялись, что не доедут. ^а-Остались тогда ОСОВСКИЙ, ЖУРОВСКИЙ, ЯРЕМА, ЗЮЛКО, ЩЕЛЕЦКИЙ и я, и, доезжая до села Комарники, ОСОВСКИЙ всех нас повел в квартиру к ВЫСОЧАНСКОМУ Брониславу, у которого пробыли день, а вечером^{-а} с наступлением темноты мы все двигались опять же на Высоцко-Выжне; ВЫСОЧАНСКИЙ возвратился обратно к себе домой; за услугу тогда ВЫСОЧАНСКОМУ мы уплатили 100 рубл.

Tak więc od lutego 1940 roku byłem bezrobotny, w dalszym ciągu mieszkając w Turce. Pewnego razu w drugiej połowie lutego 1940 roku, idąc miastem, spotkałem OSSOWSKIEGO Władysława² s. Teodora, który powiedział mi, że przyjechał z Węgier od konsula polskiego, od którego otrzymał zadanie [do wykonania] w mieś[cie] Samborze i że niedługo będzie wracał z powrotem; zaproponował mi również przejście granicy państwowej na Węgry.^{-a}

Pytanie: Wyraziliście zgodę OSSOWSKIEMU na nielegalne przejście z ZSRS na Węgry?

Odpowiedź: ^aTak, biorąc pod uwagę zaistniałą sytuację, mianowicie że zostałem bez pracy, a trudno mi było żyć na utrzymaniu matki, powiedziałem OSSOWSKIEMU, że razem z nim pójdę na Węgry.^{-a}

Pytanie: Skonkretyzujcie, jakie dokładnie zadania OSSOWSKI miał [wykonać] w Samborze na polecenie konsula polskiego i komu miał te zadania przekazać.

Odpowiedź: ^aNa to pytanie nie potrafię odpowiedzieć, ponieważ OSSOWSKI powiedział mi, że otrzymał zadanie [do wykonania] w m. Samborze od polskiego konsula przebywającego w Budapeszcie, komu dokładnie i jakie konkretnie zadanie, tego mi już nie mówił, powiedział tylko, że po powrocie z Sambora zajedzie do mnie do Turki, a ja razem z nim pójdę na Węgry.^{-a}

Pytanie: Kiedy po raz pierwszy poszliście z OSSOWSKIM na Węgry?

Odpowiedź: ^aW pierwszych dniach marca br. OSSOWSKI wrócił z Sambora i wstąpił do m. Turki do mieszkania ZILBERTA, w którym mieszkał STRZELECKI³. Przyszedłem tam ja, ZIÓŁKO Mieczysław i umówiliśmy się, że wszyscy razem pójdziemy z OSSOWSKIM na Węgry.

Wieczorem nast[ępnego] dnia – było to mniej więcej 3–4 marca, my wszyscy – OSSOWSKI, STRZELECKI, ZIÓŁKO i ja opuściliśmy Turkę [brak fragmentu, prawdopodob.: i spotkaliśmy się z] DUCHEM Józefem, ŻUROWSKIM Władysławem, PIETRONIKIEM Stanisławem, JAREMĄ Zbigniewem, MUMEM Piotrem, PICZEM Wojciechem i PICZEM Kazimierzem, którzy czekali na OSSOWSKIEGO, mnie i in[nych], aby razem przejść z ZSRS na Węgry.^{-a}

Tak więc było nas razem jednaście osób. Poruszaliśmy się na nartach w kierunku Komarników. Zanim doszliśmy do w[si] Komarniki, DUCH Józef, PIETRONIK Stanisław, PICZ Wojciech, PICZ Kazimierz i MUM Piotr wrócili z powrotem do Turki, ponieważ słabo jeździli na nartach i bali się, że nie dojadą. ^aPozostaliśmy wówczas: OSSOWSKI, ŻUROWSKI, JAREMA, ZIÓŁKO, STRZELECKI i ja; po dojechaniu do wsi Komarniki OSSOWSKI zaprowadził nas wszystkich do mieszkania WYSOCZAŃSKIEGO Bronisława, u którego spędziliśmy dzień, a wieczorem^{-a} po zapadnięciu zmroku pojechaliśmy znowu wszyscy razem w kierunku Wysocka

^а-Дойдя в с. Высоцко-Выжне, ОСОВСКИЙ нас всех повел в квартиру ПЯСЕЦКОЙ,^а у которой пробыли один день, а к вечеру мы все из Высоцко-Выжне вышли и двигались по направлению ^а-на с. Ивашковцы;^а нас всех сопровождал ОСОВСКИЙ, так как он хорошо знал дорогу.

^а-Дойдя до с. Ивашковцы, ОСОВСКИЙ нас всех повел на границу и мы все ночью 6 марта, приблизительно в 11 час., перешли благополучно из СССР в Венгрию и попали в село Биласовицы, где мы все явились на стражницу; ОСОВСКИЙ тогда сказал офицеру стражницы, что он нас всех привел на венгерскую сторону и нас оставили тогда до утра спать в стражнице, а утром 7 марта нас всех повезли в село Веречки, где мы пробыли в полиции 2 часа, после нас всех отправили в г. Воловец в полицию, где мы пробыли несколько часов, а к вечеру нас всех повезли в г. Угвар в венгерскую разведку.

Находясь в гор. Унгваре, нас всех посадили в одну комнату, а ОСОВСКОГО вызвал к себе в кабинет какой-то офицер; о чем беседовал офицер разведки, мне неизвестно. Наутро 8 марта нас всех передали польскому консулу, а через несколько часов пришел к нам и ОСОВСКИЙ.^а

Пробыв день в Унгваре в польском консульстве, нас допрашивали, откуда мы пришли, где родились и т. д. Меня допрашивали, кого я имею из знакомых в Турке, как мне жилось при советской власти; я ответил, что мне плохо было жить в Советском Союзе, так как кушать нечего, безработица и т. д.

Таким образом мы все пробыли в Унгваре одни сутки, ^а-а 9 марта утром приехал сотрудник консульства в Будапеште, как потом я узнал, что его фамилия БИЛЕВИЧ⁴ и забрал нас всех в г. Будапешт в польское консульство.

По прибытии в Будапешт в польское консульство ЖУРОВСКОГО, ЯРЕМА, ЩЕЛЕЦКОГО и ЗЮЛКО отправили на другую квартиру, а меня и ОСОВСКОГО оставили при консульстве и устроили нас жить в отель в одну комнату.

Через два дня, приблизительно 13 марта, БИЛЕВИЧ меня вызвал к себе в консульство и начал меня допрашивать, откуда я, где мои родители, был ли в армии, где имею знакомых, почему я пришел в Венгрию.^а На все вопросы, за исключением, почему я пришел из СССР в Венгрию, я давал положительные ответы, что же касается ^а-моего перехода в Венгрию, я объяснил БИЛЕВИЧУ, что в СССР жить плохо, кушать нечего, все дорого, большая безработица и т. д. Все мои ответы БИЛЕВИЧ записал и при окончании вопроса сказал мне, что вместе с ОСОВСКИМ я должен буду пойти в СССР для выполнения его задания, а пока что БИЛЕВИЧ мне сказал, что я буду жить в отеле вместе с ОСОВСКИМ, а когда я нужен буду, то он – БИЛЕВИЧ, даст мне знать.

Wyżnego. WYSOCZAŃSKI wrócił z powrotem do siebie do domu, za przysługę zapłaciliśmy wtedy WYSOCZAŃSKIEMU 100 rubl[i].

^aKiedy doszliśmy do w[si] Wysocko Wyżne, OSSOWSKI zaprowadził nas do mieszkania PIASECKIEJ, ^a u której spędziliśmy jeden dzień, a wieczorem wyszliśmy wszyscy z Wysocka Wyżnego i poszliśmy w kierunku ^aw[si] Iwaskowce. ^a Wszystkich nas prowadził OSSOWSKI, ponieważ bardzo dobrze znał drogę.

^aPo dojściu do w[si] Iwaskowce OSSOWSKI zaprowadził nas na granicę i nocą 6 marca około godz. 11 wszyscy pomyślnie przeszliśmy z ZSRS na Węgry i trafiliśmy do wsi Bilasowice, gdzie stawiliśmy się w strażnicy. OSSOWSKI powiedział wtedy oficerowi strażnicy, że przeprowadził nas wszystkich na stronę węgierską. Pozwolono nam przespać się do rana w strażnicy, a rankiem 7 marca zawieziono nas do wsi Verecki i tam spędziliśmy na policji 2 godziny, po czym wszystkich odesłano do m. Wołowca na policję, gdzie przebywaliśmy przez kilka godzin, a wieczorem zawieziono nas do m. Ungwar do wywiadu węgierskiego.

W mieś[cie] Ungwar posadzono nas w jednym pokoju, a OSSOWSKIEGO wezwał do swojego gabinetu jakiś oficer, nie wiem, o czym rozmawiał [z nim] oficer wywiadu. Rano 8 marca przekazano nas konsulowi polskiemu, a po kilku godzinach przyszedł do nas również OSSOWSKI. ^a

Po spędzeniu dnia w konsulacie polskim w Ungwarze pytano nas, skąd przyszliśmy, gdzie się urodziliśmy itd. Mnie pytano, kogo ze znajomych mam w Turcji, jak mi się żyło przy władzy sowieckiej; odpowiedziałem, że źle się żyło w Związku Sowieckim, bo nie było co jeść, było bezrobocie itd.

Tak więc wszyscy spędziliśmy w Ungwarze jedną dobę, ^a a 9 marca rano przyjechał pracownik konsulatu w Budapeszcie, jak się dowiedziałem później, nazywał się BILLEWICZ⁴ i zabrał nas wszystkich do m. Budapesztu do konsulatu polskiego.

Po przyjeździe do Budapesztu do konsulatu polskiego ŻUROWSKIEGO, JAREMĘ, STRZELECKIEGO i ZIÓŁKĘ odesłano do innego mieszkania, a mnie i OSSOWSKIEGO pozostawiono w konsulacie i zakwaterowano w hotelu, w jednym pokoju.

Po dwóch dniach, około 13 marca BILLEWICZ wezwał mnie do siebie do konsulatu i zaczął wypytywać, skąd jestem, gdzie znajdują się moi rodzice, czy służyłem w wojsku, gdzie mam znajomych, dlaczego przyszedłem na Węgry. ^a Na wszystkie pytania z wyjątkiem tego, dlaczego przyszedłem z ZSRS na Węgry dawałem rzeczowe odpowiedzi, co zaś się tyczy ^amojego przejścia na Węgry, to wyjaśniłem BILLEWICZOWI, że w ZSRS żyje się źle, nie ma co jeść, wszystko jest drogie, panuje straszne bezrobocie itd. Wszystkie moje odpowiedzi BILLEWICZ zapisał i po zakończeniu wypytywania oznajmił, że razem z OSSOWSKIM mam pójść

На предложение БИЛЕВИЧА пойти вместе с ОСОВСКИМ в СССР для выполнения его задания я согласился и заявил БИЛЕВИЧУ, что любое его задание, которое он мне даст, я его выполню.^{-а}

На этом БИЛЕВИЧ со мной покончил и направил меня в отель, сказал мне, что за ночлег и пищу в ресторане он будет за меня и ОСОВСКОГО уплачивать.

Распрощавшись с БИЛЕВИЧЕМ, я ушел в отель. Хочу дополнить, что во время допроса меня БИЛЕВИЧЕМ присутствовал также и ОСОВСКИЙ.

Вопрос: Какие задания Вы обязались выполнять БИЛЕВИЧУ на территории Советского Союза?

Ответ: БИЛЕВИЧ, беседуя со мной, ^а-сказал мне, что все его задания я должен буду выполнять на территории Советского Союза. Конкретно, какие задания я должен буду выполнять БИЛЕВИЧ мне не говорил. Однако уже при посылке меня в СССР БИЛЕВИЧ мне поручал выполнять разведывательные данные, которые я выполнял, находясь по заданию БИЛЕВИЧА на территории СССР.^{-а}

Вопрос: Когда Вы первый раз по заданию БИЛЕВИЧА пришли в СССР?

Ответ: Я уже выше показал, что БИЛЕВИЧ меня допрашивал в марте месяце с. г. в присутствии ОСОВСКОГО, тогда он мне сказал, что вместе с ОСОВСКИМ пойду в СССР выполнять его задание, и когда я изъявил желание выполнять все задания БИЛЕВИЧ тогда меня вместе с ОСОВСКИМ направил жить в отель и предупредил меня и ОСОВСКОГО, когда мы ему нужны будем, то он нам скажет.

^а-Таким образом, я и ОСОВСКИЙ продолжали жить в гор. Будапеште в отеле и, приблизительно 10–11 апреля 1940 года, БИЛЕВИЧ меня и ОСОВСКОГО вывез к себе домой, сначала он – БИЛЕВИЧ, разговаривал со мной и ОСОВСКИМ вместе на отвлеченную тему, затем попросил ОСОВСКОГО выйти и подождать в соседней комнате и после этого БИЛЕВИЧ мне сказал, что по его заданию я должен буду вместе с ОСОВСКИМ пойти в СССР.^{-а}

В процессе беседы БИЛЕВИЧ мне сказал, что по прибытии в СССР я должен буду выполнить следующие его задания:

^а-1. Прибыть во Львов, среди своих знакомых установить отношение советской власти к жителям Западной Украины, в частности к полякам.

2. Установить, вывозит ли советское правительство поляков за пределы Западных областей Украины.

3. Установить экономическое состояние населения Западной Украины.

do ZSRS, aby wykonać jego zadania, a na razie, powiedział BILLEWICZ, będę mieszkać w hotelu razem z OSSOWSKIM, a kiedy będzie mnie potrzebował, to on, BILLEWICZ, da mi znać.

Na propozycję BILLEWICZA pójścia razem z OSSOWSKIM do ZSRS w celu wykonania jego zadania zgodziłem się i oświadczyłem BILLEWICZOWI, że każde jego zadanie, które mi powierzy, wykonam.^a

Na tym BILLEWICZ skończył [rozmowę] ze mną i skierował mnie do hotelu, powiedział, że za nocleg i jedzenie w restauracji on będzie płacił za mnie i za OSSOWSKIEGO.

Po pożegnaniu z BILLEWICZEM poszedłem do hotelu. Chcę jeszcze dodać, że podczas wypytywania mnie przez BILLEWICZA obecny był również OSSOWSKI.

Pytanie: Do wykonania jakich zadań na terytorium Związku Sowieckiego zobowiązaliście się wobec BILLEWICZA?

Odpowiedź: BILLEWICZ podczas rozmowy ze mną ^apowiedział, że na terytorium Związku Sowieckiego będę musiał wykonywać wszystkie jego zadania. BILLEWICZ nie powiedział, jakie konkretnie zadania miałem wykonywać. Jednak już przy wysyłaniu mnie do ZSRS BILLEWICZ zlecił mi zdobywanie informacji wywiadowczych, co też wykonywałem na polecenie BILLEWICZA na terytorium ZSRS.^a

Pytanie: Kiedy po raz pierwszy na polecenie BILLEWICZA przeszliście do ZSRS?

Odpowiedź: Zznałem już wcześniej, że BILLEWICZ wypytywał mnie w marcu br. w obecności OSSOWSKIEGO, powiedział mi wtedy, że razem z OSSOWSKIM pójdę do ZSRS, aby wykonać jego zadanie i kiedy zgodziłem się wykonywać wszystkie zadania, BILLEWICZ odesłał mnie wtedy razem z OSSOWSKIM do hotelu i zapowiedział mi i OSSOWSKIEMU, że kiedy będziemy mu potrzebni, to nam powie.

^aTak więc ja i OSSOWSKI mieszkaliśmy dalej w mieś[cie] Budapeszcie w hotelu, a mniej więcej 10–11 kwietnia 1940 roku BILLEWICZ zawiózł mnie i OSSOWSKIEGO do swojego domu. Na początku rozmawiał on – BILLEWICZ ze mną i z OSSOWSKIM razem na luźne tematy, następnie poprosił OSSOWSKIEGO, żeby wyszedł i poczekał w sąsiednim pokoju, a potem BILLEWICZ oznajmił, że na jego polecenie mam razem z OSSOWSKIM pójść do ZSRS.^a

Podczas rozmowy BILLEWICZ powiedział mi, że po przybyciu do ZSRS mam wykonać następujące jego zadania:

^a1. Pojechać do Lwowa, dowiedzieć się wśród swoich znajomych, jaki jest stosunek władzy sowieckiej do mieszkańców Ukrainy Zachodniej, w szczególności do Polaków.

Кроме этого я имел задание от БИЛЕВИЧА прибыть во Львов по адресу – ул. Зебликевич, № 15–30, разыскать некое ЛЕВИЦКОГО и передать ему, что „ВАЙНЕР” вызывает его в Будапешт.^{-а} Как мне объяснил БИЛЕВИЧ, что слово „ВАЙНЕР” является паролем ЛЕВИЦКОМУ, который по названному паролю поймет, что в дальнейшем ему делать.^{-а} Одновременно с этим я должен был явиться по адресу – ул. Мицкевича, № 10, к доктору БЛАНК⁵ повидаться там с офицером быв. польской армии ХОЛУНЕВСКИМ Анжйй⁶ и передать ему, что БИЛЕВИЧ вызывает его в Будапешт в польское консульство.^{-а}

На ряду с этим по заданию БИЛЕВИЧА я [должен был] посетил квартиру^{-а} ПЕТРОВСКОГО Яна – МАЦИЙ [МАЦЕЙ?] проживающего во Львове на ул. Скиншинского, дом быв. бани, и передать ему, что БИЛЕВИЧ вызывает его в Будапешт.^{-а}

Прибыв во Львов с ОСОВСКИМ, я пошел по адресу – ул. ^{-а}Зеленая № 34 к КРАСУЛЬСКОЙ Юзефе⁷, а ОСОВСКИЙ поехал трамваем в другой адрес.^{-а}

Придя в квартиру КРАСУЛЬСКОЙ, я у нее переночевал,^{-а} а наутра я от КРАСУЛЬСКОЙ ушел выполнять задание БИЛЕВИЧА.^{-а}

Первым долгом я стал разыскивать ЛЕВИЦКОГО и случайно в городе встретил ДУДКЕВИЧА, которого я знал как жителя гор. Турка, у последнего я стал спрашивать местожительство ЛЕВИЦКОГО, и кроме того, начал его спрашивать о настроении населения к советской власти. ДУДКЕВИЧ мне ответил, что он эти данные затрудняется мне дать, но может меня направить^{-а} к своему знакомому ГУРЧАНИНУ по адресу – Львов, ул. Львовские дети, дом № 14,^{-а} который мне даст и проинформирует меня обо всем, интересующем меня.

После моей беседы с ГУРЧАНИНОМ он мне сказал, что он бы мне мог дать интересующие меня сведения, но сейчас для этого он не располагает временем и он меня поведет на^{-а} ул. Декерта, № 10, к ОГОЖАЛОМУ Александру⁸, который сумеет мне разыскать ЛЕВИЦКОГО и даст мне материалы разведывательного характера.

После этого вместе с ГУРЧАНИНОМ я направился к ОГОЖАЛОМУ. Придя на квартиру, мы застали ОГОЖАЛОВА дома, с которым меня познакомил ГУРЧАНИН. В беседе с ОГОЖАЛЫМ я ему рассказал,^{-а} что прибыл из Будапешта от польского консульства со специальным заданием по разведывательной деятельности.

^{-а}ОГОЖАЛОВ выслушав меня обещал помочь в выдаче мне интересующих меня сведений разведывательного характера. Какие именно данные меня интересуют я сказал ОГОЖАЛОМУ.^{-а} После этого я ушел. На следующий день я пришел к ОГОЖАЛОМУ и вместе с ним направились разыскивать^{-а} ЛЕВИЦКОГО, и как мы установили, что ЛЕВИЦКИЙ с приходом Красной Армии ушел нелегально в Германию.^{-а}

2. Ustalić, czy rząd sowiecki wywozi Polaków poza granice zachodnich obwodów Ukrainy.

3. Ustalić sytuację ekonomiczną mieszkańców Ukrainy Zachodniej.

Ponadto otrzymałem od BILLEWICZA zadanie pójścia we Lwowie pod adres – ul. Zyblikiewicza nr 15–30, odszukania niejakiego LEWICKIEGO i przekazania mu, że „WAJNER” wzywa go do Budapesztu.^a Jak mi wyjaśnił BILLEWICZ, słowo „WAJNER” jest hasłem dla LEWICKIEGO, który dzięki wymienionemu hasłu zrozumie, co powinien dalej robić. ^aJednocześnie miałem się stawić pod adresem ul. Mickiewicza nr 10 u doktora BLANKA⁵, zobaczyć się tam z oficerem był[ego] Wojska Polskiego CHOŁONIEWSKIM Andrzejem⁶ i przekazać mu, że BILLEWICZ wzywa go do Budapesztu do konsulatu polskiego.^a

Oprócz tego na polecenie BILLEWICZA miałem odwiedzić mieszkanie ^aPIOTROWSKIEGO Jana – MACIJ [MACIEJA?] mieszkającego we Lwowie przy ul. Skrzyńskiego, dom daw[nej] łaźni, któremu [miałem] przekazać, że BILLEWICZ wzywa go do Budapesztu.^a

Gdy przyjechaliśmy do Lwowa razem z OSSOWSKIM, poszedłem pod adres ul. ^aZielona nr 34 do KRASULSKIEJ Józefy⁷, a OSSOWSKI pojechał tramwajem pod inny adres.^a

Po przyjeździe do mieszkania KRASULSKIEJ przenocowałem u niej, ^aa następnego dnia poszedłem od KRASULSKIEJ wykonywać zadania BILLEWICZA.^a

Przede wszystkim zacząłem szukać LEWICKIEGO i przypadkiem spotkałem w mieście DUDKIEWICZA, którego znałem jako mieszkańca miast[ta] Turki, spytałem go o miejsce zamieszkania LEWICKIEGO, oprócz tego zacząłem go wypytywać o nastroje wśród ludzi odnoszące się do władzy sowieckiej. DUDKIEWICZ odpowiedział, że trudno mu udzielić mi takich odpowiedzi, ale może mnie skierować ^apod adres: Lwów, ul. Dzieci Lwowskich, dom nr 14, do swojego znajomego GURCZANINA,^a który udzieli mi [odpowiedzi] i poinformuje o wszystkim, co mnie interesuje.

Podczas rozmowy GURCZANIN powiedział, że mógłby mi udzielić wszystkich informacji, które mnie interesują, teraz jednak nie ma na to czasu, ale zaprowadzi mnie na ^aul. Dekerta nr 10 do OGORZAŁEGO Aleksandra⁸, który będzie mógł odszukać dla mnie LEWICKIEGO i da mi materiały o charakterze wywiadowczym.

Potem razem z GURCZANINEM poszedłem do OGORZAŁEGO. Kiedy przyszliśmy do mieszkania, zastaliśmy OGORZAŁEGO w domu, GURCZANIN poznał mnie z nim. Podczas rozmowy z OGORZAŁYM powiedziałem mu,^a że przybyłem z Budapesztu z konsulatu polskiego ze specjalnym zadaniem dotyczącym działalności wywiadowczej.

После этого я с ОГОЖАЛЫМ распрощался и просил его подгото-
вить мне материалы к моему отъезду.

^aДальше я направился к ПЕТРОВСКОМУ по ул. Скишенского, которого я застал дома, поговорив с ним, что я прибыл с Будапешта от БИЛЕВИЧА и имею от БИЛЕВИЧА передать, что он Вас вызывает в Будапешт.^a

Выслушав меня, ПЕТРОВСКИЙ обещал вместе со мной пойти в Венгрию. ^aПри выезде из Львова я поставил в известность ПЕТРОВСКОГО, но он почему-то сразу на этот раз отказался пойти вместе со мной в Венгрию.

Перед выездом из Львова я посетил квартиру доктора БЛАНКА, где должен был встретиться с офицером польской армии ХОЛУНЕВСКИМ и взять его с собой в Венгрию.^a Придя на квартиру БЛАНКА, мне ответили, что ХОЛУНЕВСКИЙ уже там не проживает.

^a29 апреля сего года перед выездом из Львова я явился к ОГОЖАЛОМУ^a, последний изложил в письменной форме все те задания разведывательного характера, которые я должен был ^aвыполнить по заданию БИЛЕВИЧА, и вручил их мне.^a

После получения материалов от ОГОЖАЛОВА я распрощался с ним и ушел.

^aПридя на квартиру к КРАСУЛЬСКОЙ, я там застал ОСОВСКОГО, с которым поехали в Турку, вместе с ним ехал ПУЛЬНАРОВИЧ Ян⁹. По приезде в Турку я, ОСОВСКИЙ и ПУЛЬНАРОВИЧ Ян пошли на квартиру к ПЕТРОНИКУ Станиславу^a, у которого пробыли одни сутки, и 30 апреля отправились для перехода на венгерскую территорию. Вместе со мной, ПУЛЬНАРОВИЧЕМ Яном, ОСОВСКИМ пошли также жители гор. Турка:

1. КАШИЦА Юзеф,
2. ГРУДИНСКИЙ Зенон,
3. БЕРНАЧЕК Тадеуш,
4. ТУРОВСКАЯ Леония¹⁰,
5. ТЕЛЯВСКИЙ Казимир,
6. КУЛИНСКИЙ,
7. КВЯТКОВСКИЙ Болесл[ав,]
8. ЛЕВЕЛЬ Эва¹¹ и
9. ее брат Юрек.

Всего нас было 12 чел. и по выходу из предместья гор. Турка мы все направилась лесом сел Бориня, Высоцко-Ныжне, Комарники, Ивашковцы.

Придя в Ивашковцы, ОСОВСКИЙ нас повел на квартиру к одному крестьянину, у которого пробыл один день, а вечером с наступлением темноты с 3 на 4 мая направилась к границе. Придя к границе, мы

^aOGORZAŁY wysłuchał mnie i obiecał pomóc w uzyskaniu interesujących mnie informacji o charakterze wywiadowczym. Powiedziałem OGORZAŁEMU, jakie konkretnie wiadomości mnie interesują.^a Potem wyszedłem. Następnego dnia przyszedłem do OGORZAŁEGO i razem z nim poszliśmy szukać ^aLEWICKIEGO. Ustaliliśmy, że LEWICKI po wkroczeniu Armii Czerwonej przeszedł nielegalnie do Niemiec.^a

Potem pożegnałem się z OGORZAŁYM i poprosiłem go o przygotowanie materiałów do czasu mojego wyjazdu.

^aPóźniej poszedłem do PIOTROWSKIEGO na ul. Skrzyńskiego. Zastałem go w domu, powiedziałem, że przyjechałem z Budapesztu od BILLEWICZA i mam mu przekazać od BILLEWICZA, że wzywa on Pana do Budapesztu.^a

Po wysłuchaniu mnie PIOTROWSKI obiecał, że pójdzie razem ze mną na Węgry. ^aKiedy wyjeżdżałem ze Lwowa powiadomiłem o tym PIOTROWSKIEGO, ale ten z jakichś powodów tym razem odmówił pójścia razem ze mną na Węgry.

Przed wyjazdem ze Lwowa odwiedziłem mieszkanie doktora BLANKA, gdzie miałem się spotkać z oficerem Wojska Polskiego CHOŁONIEWSKIM, którego miałem wziąć z sobą na Węgry.^a Kiedy przyszedłem do mieszkania BLANKA, powiedziano mi, że CHOŁONIEWSKI już tam nie mieszka.

^a29 kwietnia bieżącego roku przed wyjazdem ze Lwowa zjawiłem się u OGORZAŁEGO^a, a on sporządził na piśmie [odpowiedzi na] wszystkie te zadania o charakterze wywiadowczym, które miałem ^awykonać na polecenie BILLEWICZA i wręczył mi je.^a

Po otrzymaniu materiałów od OGORZAŁEGO pożegnałem się z nim i wyszedłem.

^aKiedy przyszedłem do mieszkania KRASULSKIEJ, zastałem tam OSSOWSKIEGO, z którym pojechałem do Turki, razem z nim jechał PULNAROWICZ Jan⁹. Po przyjeździe do Turki ja, OSSOWSKI i PULNAROWICZ Jan poszliśmy do mieszkania PIETRONIKA Stanisława^a, u którego spędziliśmy jedną dobę, a 30 kwietnia wyszliśmy, aby przejść na terytorium węgierskie. Razem ze mną, PULNAROWICZEM Janem, OSSOWSKIM poszli również mieszkańcy mias[ta] Turki:

1. KASZYCA Józef,
2. GRUDZIŃSKI Zenon,
3. BIERNACZEK Tadeusz,
4. TUROWSKA Leonia¹⁰,
5. TIELAWSKI Kazimierz,
6. KULIŃSKI,
7. KWIATKOWSKI Bolesł[aw]
8. LOVELL Ewa¹¹ i
9. jej brat Jurek.

осмотрели, нет ли близко советских пограничников, и когда убедились, что близко никого нет, ^амы все перешли госграницу из СССР в Венгрию и направились в ближайшее пограничное село Биласовицы к одному крестьянину^а, фамилии которого я сейчас не помню. В этот же день крестьянин, у которого мы были, ^аотвез меня, ОСОВСКОГО, ПУЛЬНАРОВИЧА, ЖУРАВСКУЮ и ЛЕВЕЛЬ Эву в гор. Воловец. Остальные остались в Биласовицах.

Прибыв в гор. Воловец, мы стали разыскивать Польский червонный крест^а, спрашивали об этом у одного железнодорожного служащего, который нам сказал, что венгерские власти арестовали [Польский] червонный крест; после этого ^ая, ПУЛЬНАРОВИЧ, ЖУРАВСКАЯ и ЛЕВЕЛЬ Эва пошли на отдых к одному жел.-дор. служащему, а ОСОВСКИЙ направился на почту-телеграф, чтобы по телефону договориться с БИЛЕВИЧЕМ о высылке денег^а для того, чтобы мы могли приехать в Будапешт к БИЛЕВИЧУ, однако ОСОВСКИЙ по выходу из телеграфа был арестован, после от ОСОВСКОГО узнали где ^ая нахожусь, ПУЛЬНАРОВИЧ, ЖУРАВСКАЯ и ЛЕВЕЛЬ Эва, и нас также арестовала полиция, где нас всех повели в гор. Воловец^а в городскую жандармерию. Нас всех посадили в тюрьму, где мы просидели ночь, а к утру к нам привезли ^аКАШИЦА Юзефа, БЕРНАЧЕК Тадеуш, КВЯТКОВСКОГО Болеслава, КУЛИНСКОГО и ЛЕВЕЛЬ Юрко и в этот же день, было 6 мая, меня и ОСОВСКОГО повезли в гор. Ужгород, а все остальные, которые были с нами, остались в полиции в гор. Воловец.

По приезде в гор. Ужгород меня и ОСОВСКОГО повели в городскую жандармерию и посадили нас в тюрьму, каждого в отдельной камере^а. Меня вызывал на допрос офицер венгерской жандармерии, он меня допрашивал и задавал вопросы, где мои родители, откуда я происхожу, знаю ли я хорошо города Западной Украины; на этом офицер кончил меня допрашивать и меня снова посадили в тюрьму. ^аК вечеру в этот же день меня снова офицер вызвал на допрос, он интересовался, кто мне доводится ЖУРАВСКАЯ Леония; я отвечал офицеру, что ЖУРАВСКУЮ я хорошо знаю как жительницу гор. Турка, с ней я долгое время гулял, а сейчас забрал ее с собой в Венгрию^а. Офицер прямо поставил мне вопрос, что если я хочу остаться жить в Венгрии и вместе со мной и ЖУРАВСКАЯ, ^ато я должен буду прежде всего пойти в СССР и выполнить некоторые задания на территории СССР^а, я опасался ибо меня арестуют, тогда офицер, видя, что я отказываюсь пойти в СССР по его заданию, сказал мне, что если я не пойду в СССР и не выполню его задание, то меня и ЖУРАВСКУЮ вышлют в далекие лагеря. Видя, что офицер со мной не шутит, и боясь быть высланным в лагеря, а еще больше я [не] хотел, чтобы ЖУРОВСКУЮ высылали в лагеря, я решил выполнить его задание.

Razem było nas 12 os[ób] i po opuszczeniu przedmieść mias[ta] Turki poszliśmy lasem [przez] wsie Borynia, Wysocko Niżne, Komarniki, Iwaszkowce.

Po przyjeździe do Iwaszkowiec OSSOWSKI zaprowadził nas do mieszkania jakiegoś chłopca, u którego spędziliśmy jeden dzień, a po zapadnięciu zmroku wieczorem z 3 na 4 maja skierowaliśmy się ku granicy. Kiedy przyszlismy na granicę, sprawdziliśmy, czy nie ma w pobliżu sowieckich pograniczników i kiedy upewniliśmy się, że w pobliżu nie ma nikogo, ^aprzeszlismy wszyscy przez granicę państw[ową] z ZSRS na Węgry i skierowaliśmy się do pobliskiej przygranicznej wsi Bilasowice do pewnego chłopca^a, którego nazwiska teraz nie pamiętam. Tego samego dnia chłop, u którego przebywaliśmy, ^aodwiozł mnie, OSSOWSKIEGO, PULNAROWICZA, ŻURAWSKĄ i LOVELL Ewę do mias[ta] Wołowca. Reszta została w Bilasowicach.

Po przyjeździe do mias[ta] Wołowca zaczęliśmy szukać Polskiego Czerwonego Krzyża^a, pytaliśmy o to pewnego urzędnika kolejowego, który powiedział nam, że władze węgierskie aresztowały [Polski] Czerwony Krzyż. ^aJa, PULNAROWICZ, ŻURAWSKA i LOVELL Ewa poszliśmy potem odpocząć do jakiegoś kolejarza, a OSSOWSKI wybrał się na pocztę-telegraf, żeby telefonicznie umówić się z BILLEWICZEM w sprawie wysłania pieniędzy^a, żebyśmy mogli dojechać do Budapesztu do BILLEWICZA, jednak OSSOWSKI po wyjściu z telegrafu został aresztowany. Potem od OSSOWSKIEGO dowiedzieli się, gdzie ^aznajdujemy się ja, PULNAROWICZ, ŻURAWSKA oraz LOVELL Ewa i nas również aresztowała policja; zostaliśmy zawiezieni wszyscy do żandarmerii miejskiej mias[ta] Wołowca^a. Wsadzili nas do więzienia, przesiedzieliśmy tam noc, a rano przywieźli ^aKASZYCĘ Józefa, BIERNACZKA Tadeusza, KWIATKOWSKIEGO Bolesława, KULIŃSKIEGO i LOVELLA Jurka. Tego samego dnia, było to 6 maja, mnie i OSSOWSKIEGO zawieziono do mias[ta] Użhorod, a wszyscy pozostali, którzy byli z nami, zostali na policji w mieś[cie] Wołowcu.

Po przyjeździe do mias[ta] Użhorod zawieziono mnie i OSSOWSKIEGO do żandarmerii miejskiej i umieszczono w więzieniu, każdego w osobnej celi^a. Oficer żandarmerii węgierskiej wezwał mnie na przesłuchanie, przesłuchiwał i zadawał pytania o to, gdzie znajdują się moi rodzice, skąd pochodzę, czy znam dobrze miasta Zachodniej Ukrainy; na tym oficer zakończył przesłuchanie i znów wsadzono mnie do więzienia. ^aWieczorem tego samego dnia oficer wezwał mnie ponownie na przesłuchanie, pytał, kim jest dla mnie ŻURAWSKA Leonia, odpowiedziałem oficerowi, że znam dobrze ŻURAWSKĄ jako mieszkankę mias[ta] Turki, przez długi czas chodziłem z nią, a teraz wziąłem ją z sobą na Węgry^a. Oficer przedstawił

Вопрос: Таким образом, Вы дали свое согласие заниматься разведывательной деятельностью на территории СССР в пользу Венгрии?

Ответ: ^aВынужден принять, что это действительно так. Когда офицер мне заявил, что если я не выполню его задание на территории СССР, то меня вместе с ЖУРАВСКОЙ осудят и вышлют в лагерь; видя, что мой отказ к лучшему не приведет, я согласился идти в СССР с заданиями разведывательного характера.^{-a}

Когда я дал согласие офицеру заниматься разведывательной деятельностью в СССР на Венгрию, офицер ^aмне дал псевдоним „41–415” и предупредил меня, что сейчас пока я еще пойду в тюрьму, а через несколько дней пойду с заданием в СССР. Через 5 дней меня снова вызвал к себе офицер и сказал мне, что вместе с ОСОВСКИМ я пойду в СССР и должен буду выполнить следующие его задания:

1. По прибытии на территорию СССР установить и собрать данные о расположении воинских частей, как-то пехоты, артиллерии, кавалерии, танковых частей, их численность, в каких городах они расположены и нумерации частей.^{-a} Хочу оговориться, что офицер не давал мне определенное место, где я должен добыть данные о воинских частях РККА, он сказал, что где смогу, т. е. по моему усмотрению, где мне лучше удастся, там я должен буду разведать данные и принести их офицеру.

Получив задание от офицера, к вечеру меня вместе с ОСОВСКИМ в сопровождении одного сотрудника разведки ^aнаправили автобусом в Мункач, где переночевали, а на утро мы поехали в гор. Воловец, а потом поехали в Биласовицы на стражницу, где мы с ОСОВСКИМ переночевали, а к утру, уже с рассветом, я и ОСОВСКИЙ пошли на границу, чтобы перейти в СССР.^{-a}

Придя на границу, мы увидели, что граница СССР очень усиленно охраняется, и поэтому мы не решились переходить ее, боясь быть задержанными, после чего возвратились на стражницу в Биласовицы и рассказали офицеру стражницы, что мы не могли перейти границу в СССР, так как с советской стороны усиленно охраняется граница. Офицер позвонил в гор. Воловец в разведку и сообщил о том, что мы вернулись обратно в Биласовицы, так как сейчас перейти в СССР нет возможности в связи с усиленной охраной границы.

После того, когда офицер поговорил по телефону, он меня и ОСОВСКОГО повез в Воловец в разведку и по приезде в Воловец в разведку я и ОСОВСКИЙ рассказали капитану разведки, что границу в СССР сейчас трудно переходить; тогда капитан поговорил по телефону с разведкой в г. Ужгороде, где передали, чтобы нас отправили на другой участок границы, где менее охраняется советская граница, и там нас перебросят в СССР.

mi sprawę wprost, jeśli chcę pozostać na Węgrzech, a razem ze mną i ŻURAWSKA, ^ato muszę najpierw pójść do ZSRS i wykonać na terytorium ZSRS pewne zadania^a. Bałem się, że zostanę aresztowany, wówczas oficer widząc, że odmawiam pójścia do ZSRS z jego zadaniami, powiedział, że jeśli nie pójdę do ZSRS i nie wykonam jego zadania, to mnie i ŻURAWSKĄ wyślą do odległych obozów. Widząc, że oficer nie żartuje i bojąc się wysłania do obozu, a jeszcze bardziej [nie] chcąc, żeby ŻURAWSKĄ wysłano do obozu, zdecydowałem się wykonać jego zadanie.

Pytanie: Tak więc wyraziliście zgodę na prowadzenie działalności wywiadowczej na terytorium ZSRS na rzecz Węgier?

Odpowiedź: ^aMuszę przyznać, że tak jest w rzeczywistości. Kiedy oficer oświadczył, że jeśli nie wykonam jego zadania na terytorium ZSRS, to mnie razem z ŻURAWSKĄ skażą i zesłają do obozów, widząc, że odmowa nie doprowadzi do niczego dobrego, zgodziłem się pójść do ZSRS z zadaniami o charakterze wywiadowczym.^a

Kiedy dałem oficerowi zgodę na zajmowanie się działalnością wywiadowczą w ZSRS dla Węgier, oficer ^anadał mi pseudonim „41–415” i uprzedził, że na razie wrócę jeszcze do więzienia, a za kilka dni pójdę z zadaniem do ZSRS. Po 5 dniach oficer znów wezwał mnie do siebie i powiedział, że razem z OSSOWSKIM pójdę do ZSRS i będę musiał wykonać następujące jego zadania:

1. Po przejściu na terytorium ZSRS ustalić i zebrać informacje o rozmieszczeniu oddziałów wojskowych, a mianowicie piechoty, artylerii, kawalerii, oddziałów pancernych, ich liczebności, w jakich miastach są rozlokowane i numerację oddziałów.^a Chcę zastrzec, że oficer nie podał określonego miejsca, w którym miałem zdobyć informacje o oddziałach wojskowych RKKK; powiedział, że powinienem zdobywać informacje tam, gdzie mogę, tj. według mojego uznania, gdzie mi się lepiej uda, i przekazać je oficerowi.

Po otrzymaniu od oficera zadania, wieczorem mnie i OSSOWSKIEGO w towarzystwie pracownika wywiadu ^awysłano autobusem do Munkacza, gdzie przenocowaliśmy, rano pojechaliśmy do mias[ta] Wołowca, a potem do Bilasowic do strażnicy, w której razem z OSSOWSKIM przenocowaliśmy. Rano, już o świcie, ja i OSSOWSKI poszliśmy na granicę, żeby przejść do ZSRS.^a

Kiedy doszliśmy do granicy, zobaczyliśmy, że granica ZSRS jest bardzo pilnie strzeżona i dlatego postanowiliśmy nie przechodzić jej. Bojąc się zatrzymania, wróciliśmy do strażnicy w Bilasowicach i powiedzieliśmy oficerowi strażnicy, że nie mogliśmy przejść przez granicę do ZSRS, ponieważ od strony sowieckiej granica jest bardzo pilnie strzeżona. Oficer zadzwonił do mias[ta] Wołowca do wywiadu i poinformował o tym, że

Получив такое распоряжение, капитан разведки в сопровождении одного сотрудника разведки отправил меня и ОСОВСКОГО в м-ко Веречек на пограничную стражницу. ^аПо прибытии на стражницу я и ОСОВСКИЙ там встретились с ПУЛЬНАРОВИЧЕМ Яном, ХИЛЬ Кароль¹² и БЕДНАРИК¹³, которые также шли с заданиями разведывательного характера в СССР. К вечеру с наступлением темноты я, ОСОВСКИЙ, ПУЛЬНАРОВИЧ, ХИЛЬ и БЕДНАРИК в сопровождении 2-х венгерских солдат были направлены в м-ко Буковец на стражницу и по прибытии на стражницу мы все пробыли день, а вечером, когда уже стало темно, офицер стражницы и три солдата повели нас на границу и мы все благополучно перешли с венгерской стороны на территорию СССР в районе Либохора; это было, приблизительно, уже 18 мая 1940 года.

Пройдя с. Либохора, ОСОВСКИЙ сказал, что он знает ближайшую дорогу на Турку и направился вместе с ПУЛЬНАРОВИЧЕМ, БЕДНАРИК и ХИЛЬ, а я пошел также другой дорогой по направлению на с. Комарники. Придя в Комарники, я пошел на квартиру к ВЫСОЧАНСКОМУ^а, где пробыл целый день, а вечером, когда стало темно я из Комарники направился в г. Турка. Прибыв в Турку, я пошел к себе домой, никуда из дому не выходил, так как боялся, что меня арестуют. ^аДома я пробыл на нелегальном положении 10 дней, приблизительно до 4 июня, и ко мне на квартиру пришел ПЕТРОНИК Станислав [который] сказал мне, что к нему приехал ОСОВСКИЙ и передал, чтобы я сегодня вечером вышел за город Турка и ожидал ОСОВСКОГО, с которым пойдем в Венгрию. Ко мне в этот же день перед вечером пришел ПУЛЬНАРОВИЧ Ян, с которым вечером направились за город Турка и, придя на место, я застал ОСОВСКОГО, ПЕТРОНИКА Станислава, ДУДКЕВИЧА Станислава, ПЕТРОВСКОГО, МАЕВСКОГО – всего нас было 7^а человек, и мы все направились через с. Бориня, Высоцко-Ныжне на Комарники.

Это было уже, приблизительно, 6 июня сего года. Придя в село Комарники, мы все пошли на квартиру к ^аВЫСОЧАНСКОМУ, где застали ХИЛЬ Кароля.^а

Таким образом, нас всех уже было 8 человек, мы пробыли один день, а вечером, когда стемнело, ВЫСОЧАНСКИЙ нас проводил до села Либохора, после ВЫСОЧАНСКИЙ вернулся домой, а мы все продолжали ближе передвигаться к границе. ^аВЫСОЧАНСКОМУ ОСОВСКИЙ дал 100 рублей, одни брюки и ботинки.^а

Придя уже к месту перехода, мы высмотрели, нет ли по близости советских пограничников, и когда мы убедились, что близко ^аникого нет, мы все 8 чел., перешли границу СССР в Венгрию – это было 8 июня 1940 г.

wróciliśmy z powrotem do Bilasowic, ponieważ nie ma teraz możliwości przejścia granicy do ZSRS w związku ze wzmocnieniem jej ochrony.

Po przeprowadzeniu rozmowy telefonicznej oficer zawiózł mnie i OSSOWSKIEGO do Wołowca do wywiadu, a po przyjeździe tam ja i OSSOWSKI powiedzieliśmy kapitanowi, że trudno jest przejść obecnie granicę do ZSRS. Kapitan przeprowadził wówczas rozmowę telefoniczną z wywiadem w m. Użhorod, skąd przekazano, żeby odwiedziono nas na inny odcinek, gdzie granica sowiecka jest słabiej chroniona i żeby tam przeniecono nas do ZSRS.

Po otrzymaniu tych wytycznych kapitan wywiadu w towarzystwie pracownika wywiadu odesłał mnie i OSSOWSKIEGO do m[iastrzecz]ka Verecki, do strażnicy granicznej. ^aPo przybyciu do strażnicy ja i OSSOWSKI spotkaliśmy się tam z PULNAROWICZEM Janem, CHILEM Karolem¹² i BEDNARIKIEM¹³, którzy też szli do ZSRS z zadaniami o charakterze wywiadowczym. Wieczorem po zapadnięciu zmroku ja, OSSOWSKI, PULNAROWICZ, CHIL i BEDNARIK w towarzystwie 2 żołnierzy węgierskich zostaliśmy odesłani do strażnicy w m[iastrzecz]ku Bukowcu. Po przyjeździe do strażnicy spędziliśmy tam dzień, a wieczorem, kiedy zrobiło się już ciemno, oficer strażnicy i trzech żołnierzy poprowadziło nas na granicę i wszyscy przeszliśmy pomyślnie ze strony węgierskiej na terytorium ZSRS w rejonie Libuchory; było to już chyba 18 maja 1940 roku.

Po przejściu w[si] Libuchora OSSOWSKI powiedział, że zna krótszą drogę do Turki i poszedł razem z PULNAROWICZEM, BEDNARIKIEM i CHILEM, ja też poszedłem [ale] inną drogą w kierunku na w[ieś] Komarniki. Po przyjeździe do Komarników poszedłem do mieszkania WYSOCZAŃSKIEGO^a, u którego spędziłem cały dzień, a wieczorem, kiedy zrobiło się już ciemno, poszedłem z Komarników do m. Turki. Po przyjeździe do Turki udałem się do domu, nigdzie z domu nie wychodziłem, ponieważ bałem się, że zostanę aresztowany. ^aW domu ukrywałem się przez 10 dni, mniej więcej do 4 czerwca, [kiedy to] przyszedł do mojego mieszkania PIETRONIK Stanisław i powiedział, że przyjechał do niego OSSOWSKI i przekazał, żebym dzisiaj wieczorem wyszedł za miasto Turkę i czekał na OSSOWSKIEGO, z którym mam jechać na Węgry. Tego dnia przyszedł do mnie wieczorem PULNAROWICZ Jan, z którym wieczorem poszliśmy za miasto Turkę i po przyjeździe na miejsce zastaliśmy OSSOWSKIEGO, PIETRONIKA Stanisława, DUDKIEWICZA Stanisława, PIOTROWSKIEGO, MAJEWSKIEGO – razem było nas 7ª osób, wszyscy poszliśmy przez w[się] Borynia, Wysocko Niżne w kierunku Komarników.

Było to już około 6 czerwca bieżącego roku. Po przyjeździe do wsi Komarniki poszliśmy do mieszkania ^aWYSOCZAŃSKIEGO, gdzie zastaliśmy CHILA Karola.^a

Будучи уже на территории Венгрии в районе Буковец, мы все направились в Биласовицы на стражницу, а ХИЛЬ направился на стражницу в с. Буковец. Придя в Биласовицы на стражницу, офицер меня, ОСОВСКОГО и ПУЛЬНАРОВИЧА Яна повез в с. Веречки^а, где мы пробыли несколько часов, после к нам приехало три человека, один был из^а ужгородской разведки – поручик КОНДОРОШ^а, второй – от разведки гор. Воловец (зовут его Юзеф), а третьего человека не знаю, кто он был.

^аПоручик КОНДОРОШ вызвал меня вместе с ОСОВСКИМ и начал нас спрашивать, как наши успехи; ОСОВСКИЙ дал ему материалы в письменной форме о расположении частей РККА по Самбору, Дрогобычу, Львову; КОНДОРОШ отобрал у ОСОВСКОГО материалы и велел нам подождать пока в другой комнате.^а

Когда я с ОСОВСКИМ вышли от КОНДОРОША, после нас позвал ПУЛЬНАРОВИЧА, который пробыл непродолжительное время у КОНДОРОША и после также вышел, и мы – я, ^аОСОВСКИЙ и ПУЛЬНАРОВИЧ Ян, вместе с КОНДОРОШ поехали в гор. Воловец в разведку.^а

По приезде в гор. Воловец нас повели на квартиру к одному еврей, у которого мы проживали и питались.

Хочу дополнить, что когда я, ОСОВСКИЙ и ПУЛЬНАРОВИЧ прибыли в разведку в ^аг. Воловец, то мы уже там встретились с ХИЛЬ Каролем^а, который также вместе с нами проживал в г. Воловец у еврея.

^аЗа передание разведывательных данных о частях РККА поручик КОНДОРОШ мне и ОСОВСКОМУ дал 50 пенгов, сколько тогда получил пенгов ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ, сказать не могу.

В г. Воловец я, ОСОВСКИЙ, ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ пробыли неделю и приблизительно 14–15 июня меня и ОСОВСКОГО вызвали в разведку к прибывшему из ужгородской разведки поручику КОНДОРОШУ, который сказал мне и ОСОВСКОМУ, что нам нужно еще раз по его заданию пойти в СССР. На этот раз поручик КОНДОРОШ мне и ОСОВСКОМУ дал совместное задание:

1. Необходимо собрать данные о конструкции нового выпуска самолетов и танков.
2. Собрать данные о пограничных частях, в каких местах на границе расположены пограничные заставы и количество красноармейцев в них, и вооружение.

Получив задание от КОНДОРОШ, я с ОСОВСКИМ вышли из кабинета, после позвали в кабинет отдельно ПУЛЬНАРОВИЧА и ХИЛЬ, которые также как и я и ОСОВСКИЙ, получили задание по разведывательной деятельности в СССР, но какое именно задание было дано ПУЛЬНАРОВИЧУ и ХИЛЬ, мне неизвестно, они мне об этом не говорили.^а

Tak więc było nas już 8 osób, spędziliśmy tam jeden dzień, a wieczorem, kiedy się ściemniło, WYSOCZAŃSKI poprowadził nas do wsi Libuchora, po czym WYSOCZAŃSKI wrócił do domu, a my wszyscy kontynuowaliśmy marsz do granicy. ^aOSSOWSKI dał WYSOCZAŃSKIEMU 100 rubli, spodnie i buty.^a

Po przybyciu na punkt przejścia [granicy] sprawdziliśmy, czy nie ma w pobliżu sowieckich pograniczników i kiedy upewniliśmy się, że w pobliżu ^anikogo nie ma, wszyscy razem – 8 os[ób] – przeszliśmy granicę ZSRS na Węgry. Było to 8 czerwca 1940 r.

Będąc już na terytorium Węgier niedaleko Bukowca, wszyscy poszliśmy do strażnicy w Bilasowicach, a CHIL do strażnicy we w[si] Bukowiec. Kiedy przyszedliśmy do Bilasowic do strażnicy, oficer odwiózł mnie, OSSOWSKIEGO i PULNAROWICZA Jana do w[si] Verecki^a, gdzie spędziliśmy kilka godzin, po czym przyjechało do nas trzech ludzi, pierwszym był ^aporucznik KONDOROSZ z wywiadu węgierskiego^a, drugim – [człowiek] z wywiadu mias[ta] Wołowca (miał na imię Józef), jeśli chodzi o trzeciego, nie wiem, kto to był.

^aPorucznik KONDOROSZ wezwał mnie razem z OSSOWSKIM i zaczął nas wypytywać, jakie osiągnęliśmy rezultaty. OSSOWSKI dał mu na piśmie materiały o rozmieszczeniu oddziałów RKKA w Samborze, Drohobyczu, Lwowie; KONDOROSZ odebrał od OSSOWSKIEGO materiały i kazał nam na razie poczekać w drugim pokoju.^a

Kiedy razem z OSSOWSKIM wyszliśmy od KONDOROSZA, ten wezwał po nas PULNAROWICZA, który był u KONDOROSZA przez krótką chwilę, a potem również wyszedł i my wszyscy – ja, ^aOSSOWSKI i PULNAROWICZ Jan razem z KONDOROSZEM pojechaliśmy do mias[ta] Wołowca do wywiadu.^a

Po przyjeździe do mias[ta] Wołowca zaprowadzono nas do mieszkania jakiegoś Żyda, u którego mieszkaliśmy i stołowaliśmy się.

Chciałbym jeszcze uzupełnić, że kiedy ja, OSSOWSKI i PULNAROWICZ przyjechaliśmy do wywiadu do ^am. Wołowca, spotkaliśmy tam CHILA Karola^a, który razem z nami mieszkał w m. Wołowcu u Żyda.

^aZa przekazanie informacji zwiadowczych o oddziałach RKKA porucznik KONDOROSZ dał mnie i OSSOWSKIEMU 50 pengów; ile pengów dostali wówczas PULNAROWICZ i CHIL, nie umiem powiedzieć.

W m. Wołowcu ja, OSSOWSKI, PULNAROWICZ i CHIL spędziliśmy tydzień, a około 14–15 czerwca mnie i OSSOWSKIEGO wezwano do wywiadu do porucznika KONDOROSZA, który przyjechał z wywiadu użhorodzkiego. Powiedział on mnie i OSSOWSKIEMU, że powinniśmy jeszcze raz pójść z jego zadaniem do ZSRS. Tym razem porucznik KONDOROSZ dał mnie i OSSOWSKIEMU wspólne zadanie:

После полученного задания я, ОСОВСКИЙ, ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ еще побыли в гор. Воловец два дня, а 18 июня нас всех четырех отправили в Биласовицы на стражницу. ^аПеред тем, как мы должны были поехать в Биласовицы, поручик КОНДОРОШ дал мне и ОСОВСКОМУ по 5 долларов и по 10 пенгов каждому, сколько получив ХИЛЬ и ПУЛЬНАРОВИЧ, мне неизвестно. ^а

Находясь в Биласовицах на стражнице, мы не могли пойти на советскую территорию, так как были большие дожди, а уже 20 июня, когда установилась благоприятная погода, вечером, когда уже стемнело, офицер стражницы (фамилию не знаю) ^авзял меня, ОСОВСКОГО, ПУЛЬНАРОВИЧА Яна и ХИЛЬ ^а и повел нас к концу села Биласовицы к границе; после офицер стражницы вернулся обратно, а я, ОСОВСКИЙ, ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ высмотрели хорошо, нет ли часовых близко, и когда мы убедились, что близко никого нет, тогда мы все вместе перешли венгерскую границу на территорию СССР в районе с. Ивашковцы Высоцко-Выжненского района, это было уже приблизительно ^ав 12 часов 20/VI-40 г.

21 июня 1940 года целый день мы побыли в лесу в районе с. Ивашковцы, а вечером, когда уже стемнело, мы направились в село Комарники, и придя в Комарники, мы пошли к ВЫСОЧАНСКОМУ на квартиру, побыли у него целый день 22/VI-40 г., а вечером, когда уже стало темно, мы все направились в Турку. ХИЛЬ поехал поездом по направлению г. Самбора; ОСОВСКИЙ поехал во Львов, а я и ПУЛЬНАРОВИЧ Ян пошли на квартиру к ГОРБОВОЙ Антонине, проживающей в гор. Турка (ул. и № дома не знаю), у которой я и ПУЛЬНАРОВИЧ побыли с 23/VI с/г по 6/VII-с/г т. е. до момента ухода в Венгрию.

6 июля утром ОСОВСКИЙ и вместе с ним прибыли из Львова ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав¹⁴ (отец Яна ПУЛЬНАРОВИЧА) и еще три человека, как потом я узнал, их фамилии ДРОЗДОВСКИЙ, ЩЕПАНСКИЙ и ПАСЕК.

Вечером 6/VII-с/г мы все – я, ОСОВСКИЙ, ПУЛЬНАРОВИЧ Ян, ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав, ДРОЗДОВСКИЙ, ЩЕПАНСКИЙ и ПАСЕК, отправились из гор. Турка лесом на село Комарники для перехода границы СССР в Венгрию и, придя уже в село Комарники 7 июля с/г ночью на 8 июля, утром мы пошли к ВЫСОЧАНСКОМУ отдохнуть и, зайдя в клуню, мы все были задержаны сотрудниками НКВД. ^а

Вопрос: 20 июня с/г, уходя из Венгрии в СССР, Вы имели задание от офицера ужгородской разведки КОНДОРОША добыть данные разведывательного характера на территории СССР.

Расскажите подробно, как Вы выполнили задание КОНДОРОША и какие материалы разведывательного содержания Вы имели у себя для передачи КОНДОРОШУ?

1. Należy zebrać informacje na temat konstrukcji samolotów i czołgów nowej produkcji.

2. Zebrać informacje na temat oddziałów pogranicznych, w jakich miejscach na granicy rozmieszczone są strażnice graniczne, ilu czerwonoarmistów w nich stacjonuje i [jakie mają] uzbrojenie.

Po otrzymaniu zadania od KONDOROSZA, razem z OSSOWSKIM wyszliśmy z gabinetu. Wezwano potem do gabinetu osobno PULNAROWICZA i CHILA, którzy tak samo jak ja i OSSOWSKI otrzymali zadania związane z działalnością wywiadowczą w ZSRS, ale jakie konkretnie zadanie otrzymali PULNAROWICZ i CHIL, nie wiem, nie mówili o tym.^a

Po otrzymaniu zadania ja, OSSOWSKI, PULNAROWICZ i CHIL spędziliśmy jeszcze dwa dni w mieś[cie] Wołowcu, a 18 czerwca wszyscy czterej pojechaliśmy do Bilasowic do strażnicy. ^aJeszcze przed wyjazdem do Bilasowic porucznik KONDOROSZ dał mnie i OSSOWSKIEMU po 5 dolarów i po 10 pengów, ile dostał CHIL i PULNAROWICZ, nie wiem.^a

Podczas pobytu w Bilasowicach w strażnicy nie mogliśmy przejść na sowieckie terytorium, ponieważ padały ulewne deszcze i dopiero 20 czerwca, kiedy nastąpiła ładna pogoda, wieczorem, jak już się ściemniło, oficer strażnicy (nie znam nazwiska) ^awziął mnie, OSSOWSKIEGO, PULNAROWICZA Jana i CHILA^a i wyprowadził nas na koniec wsi Bilasowice do granicy. Oficer strażnicy wrócił, a ja, OSSOWSKI, PULNAROWICZ i CHIL sprawdziliśmy dobrze, czy nie ma w pobliżu wartowników i kiedy upewniliśmy się, że w pobliżu nie ma nikogo, wszyscy razem przeszliśmy przez granicę węgierską na terytorium ZSRS niedaleko w[si] Iwaszkowce w rejonie Wysocko Wyżne. Było to około ^agodziny 12, 20/VI-40 r.

21 czerwca 1940 roku spędziliśmy cały dzień w lesie w rejonie w[si] Iwaszkowce, wieczorem, kiedy się ściemniło, skierowaliśmy się do wsi Komarniki, a po przyjeździe do Komarników poszliśmy do mieszkania WYSOCHANISKIEGO. Spędziliśmy u niego cały dzień 22/VI-40 r., a wieczorem, jak zrobiło się już ciemno, poszliśmy wszyscy w stronę Turki. CHIL pojechał pociągiem w kierunku m. Sambora; OSSOWSKI pojechał do Lwowa, a ja i PULNAROWICZ Jan poszliśmy do mieszkania GORBOWEJ Antoniny mieszkającej w mieś[cie] Turce (ul[icy] i nru domu nie znam), u której ja i PULNAROWICZ spędziliśmy czas od 23/VI br. do 6/VII br., tj. do czasu pójścia na Węgry.

6 lipca rano [przybył] OSSOWSKI, a razem z nim przyjechali ze Lwowa PULNAROWICZ Władysław¹⁴ (ojciec Jana PULNAROWICZA) i jeszcze trzy osoby; ich nazwiska DROZDOWSKI, SZCZEPAŃSKI i PASEK, poznałem później.

Wieczorem 6/VII br. wszyscy razem – ja, OSSOWSKI, PULNAROWICZ Jan, PULNAROWICZ Władysław, DROZDOWSKI, SZCZEPAŃSKI i PASEK opuściliśmy mias[to] Turkę i poszliśmy lasem do wsi

Ответ: ^аЯ уже выше показал, что я и ОСОВСКИЙ имели одно задание от офицера КОНДРОША, и по приезду в Турку я должен был поехать вместе с ОСОВСКИМ в гор. Львов выполнять задание КОНДРОША, но ввиду того, что у меня совершенно не было никаких документов, я опасался ехать во Львов, дабы не быть арестованным, поэтому ОСОВСКИЙ сам без меня поехал во Львов выполнять задание КОНДРОША, а я все время до ухода в Венгрию проживал у ГОРБОВОЙ, никуда из квартиры не выходил, так как меня в Турке все знают, и я боялся быть арестованным.

Хотя ОСОВСКИЙ также не имел при себе никаких документов, но, судя по его возрасту (14 лет), он находился в менее опасном положении, нежели я.^а

Вопрос: А как ПУЛЬНАРОВИЧ Ян выполнил задание офицера разведки КОНДРОША?

Ответ: ^аМне известно, что сын ГОРБОВОЙ Михаил, ему 12–13 лет, проживает со своей матерью в Турке, передал ПУЛЬНАРОВИЧУ уставы РККА и другие военные книги, где он их взял, я не знаю. Кроме этого ПУЛЬНАРОВИЧ в один из вечеров пошел на квартиру к МИХАЛОВСКОЙ Стефании, проживающей в г. Турка по ул. Костюшка (№ дома не знаю); зачем ПУЛЬНАРОВИЧ ходил к МИХАЛОВСКОЙ, он мне об этом не говорил.^а

МИХАЛОВСКОЙ Стефании, 17 лет, она учится в школе, проживает у своей матери.

Вопрос: Назовите фамилии всех курьеров, которые по заданию венгерской разведки совершают ходки в СССР.

Ответ: Мне известно, что систематические ходки в СССР по заданию венгерской разведки совершают следующие:

^а1. ЯНИЦКИЙ Збигнев¹⁵, 24–25 лет, житель г. Дрогобыч, имеет родителей в гор. Дрогобыче^а.

В марте месяце с/г, будучи в Будапеште в польском консульстве, ^ая там встретил ЯНИЦКОГО, ВОЛОШИНА Станислава¹⁶, 20–22 лет, происходит из с. Соколики Турковского района, КРАСУЛЬСКОГО Антоний, 28 лет – житель гор. Львова^а, имеет сестру во Львове, зовут ее Юзефа, проживает по ул. Зеленая, № 34, работает где-то оптовщицей.

КТЮК Дидек, 21 год, откуда он происходит, мне неизвестно. Все выше указанные:

- ^а1. ЯНИЦКИЙ Збигнев
2. ВОЛОШИН Станислав
3. КРАСУЛЬСКИЙ Антоний
4. ХЦЮК Дидек^а

находясь после возвращения из СССР в с. Биласовицы в квартире МОНДА (квартира МОНДА является явочной), последний мне сказал,

Komarniki w celu przejścia granicy z ZSRS na Węgry. Udaliśmy się do wsi Komarniki w nocy z 7 lipca br. na 8 lipca, rano poszliśmy odpocząć do WYSOCZAŃSKIEGO i po wejściu do stodoły zostaliśmy zatrzymani przez pracowników NKWD.^a

Pytanie: 20 czerwca br., przechodząc z Węgier do ZSRS, otrzymaliście od oficera wywiadu z Użhorodu KONDOROSZA zadanie zdobycia informacji o charakterze wywiadowczym na terytorium ZSRS.

Opowiedzcie szczegółowo, jak wykonaliście zadanie KONDOROSZA i jakie materiały o treści wywiadowczej mieliście przy sobie, chcąc przekazać je KONDOROSZOWI.

Odpowiedź: ^a Już wcześniej zeznałem, że ja i OSSOWSKI otrzymaliśmy od oficera KONDOROSZA wspólne zadanie. Po przyjeździe do Turki miałem pojechać razem z OSSOWSKIM do mias[ta] Lwowa, aby wykonać zadanie KONDOROSZA, ale ze względu na to, że nie miałem absolutnie żadnych dokumentów, bałem się jechać do Lwowa, by nie zostać aresztowanym, dlatego OSSOWSKI pojechał do Lwowa wykonywać zadanie KONDOROSZA sam, beze mnie, a ja przez cały czas aż do pójścia na Węgry mieszkałem u GORBOWEJ i nigdzie z mieszkania nie wychodziłem, ponieważ w Turce znają mnie wszyscy i bałem się aresztowania.

Wprawdzie OSSOWSKI również nie miał przy sobie żadnych dokumentów, ale ze względu na wiek (14 lat) znajdował się w mniej niebezpiecznej sytuacji, niż ja.^a

Pytanie: A jak PULNAROWICZ Jan wykonał zadanie oficera wywiadu KONDOROSZA?

Odpowiedź: ^a Wiem, że syn GORBOWEJ Michał, [który] ma 12–13 lat i mieszka ze swoją matką w Turce, przekazał PULNAROWICZOWI regulaminy RKKa i inne wojskowe książki; skąd je wziął, nie wiem. Oprócz tego PULNAROWICZ któregoś wieczoru poszedł do mieszkania MICHAŁOWSKIEJ Stefanii mieszkającej w m. Turce przy ul. Kościuszki (nr domu nie znam); po co PULNAROWICZ chodził do MICHAŁOWSKIEJ, nie mówił.^a

MICHAŁOWSKA Stefania ma 17 lat, uczy się w szkole, mieszka u swojej matki.

Pytanie: Podajcie nazwiska wszystkich kurierów, którzy na polecenie wywiadu węgierskiego chodzą do ZSRS.

Odpowiedź: Wiem, że systematycznie chodzą do ZSRS na polecenie wywiadu węgierskiego następujące osoby:

^a1. JANICKI Zbigniew¹⁵, 24–25 lat, mieszkaniec m. Drohobycz, ma rodziców w mieś[cie] Drohobyczu^a.

W marcu br. podczas pobytu w Budapeszcie w konsulacie polskim ^aspokonałem tam JANICKIEGO, WOŁOSZYNA Stanisława¹⁶, 20–22 lata, pochodzi ze w[si] Sokoliki w rejonie turczańskim, KRASULSKIEGO Antoniego,

что ^а-ЯНИЦКИЙ, ВОЛОШИН и КРАСУЛЬСКИЙ ушли в СССР в последних числах апреля месяца и вернулись обратно в Венгрию в начале мая месяца с/г, что же касается ХЦЮК, то последний раз я его видел в Будапеште 14 апреля, так что вместе с ЯНИЦКИМ, КРАСУЛЬСКИМ и ВОЛОШИНЫМ он границу в СССР не переходил.^{-а}

Вопрос: Какие места на территории СССР должны были посетить ЯНИЦКИЙ, ВОЛОШИН и КРАСУЛЬСКИЙ?

Ответ: На этот вопрос я затрудняюсь ответить, так как их места посещений в СССР мне неизвестны.

Вопрос: Каким оружием располагала Ваша группа?

Ответ: ^а«Вся наша группа была вооружена, у ОСОВСКОГО был „Маузер” № 3 и „Браунинг” № 1. Какое именно оружие было у остальных лиц, я не видел.»^{-а}

Вопрос: А у Вас какое оружие было?

Ответ: У меня лично был „Браунинг” № 3 с двумя обоймами с 15 патронами к нему и „Браунинг” № 1.

Вопрос: Где Вы приобрели это оружие?

Ответ: ^а«В апреле месяце, находясь в Будапеште в польском консульстве, я тогда получил от БИЛЕВИЧА задание по разведывательной деятельности на территории СССР; вместе с этим тогда БИЛЕВИЧ мне дал револьвер „ВИС” № 3 с двумя обоймами и 15 патронами, что же касается „Браунинга” № 1, то мне его дал ОСОВСКИЙ 6 июля, когда мы вышли из гор. Турка по направлению на границу.»^{-а}

Допрос прерывается 10/VII-40 г. в 24 часа.

Протокол записан с моих слов верно, мне прочитан на понятном языке, в чем и расписываюсь.

Допросил:

Нач. 1 отд. 3 отд. УГБ УНКВД по Д/О
Мл. лейтенант госбезопасности ШОЙХЕТ

^бВерно: Следователь (—) Гандин^{-б}

ДА СБУ (Львів), справа П-27155, арк. 157-176.
Завірена копія, машинопис.

Примітки

^{а-а} Підкреслено від руки.

28 lat – mieszkaniec mias[ta] Lwowa^a, ma siostrę we Lwowie, która ma na imię Józefa, mieszka przy ul. Zielonej nr 34, pracuje gdzieś w hurtowni.

CHCIUK Dzidek [Tadeusz], 21 lat, skąd pochodzi, nie wiem. Wszyscy wymienieni wyżej:

- ^a 1. JANICKI Zbigniew
2. WOŁOSZYN Stanisław
3. KRASULSKI Antoni
4. CHCIUK Dzidek^a

przebywali po powrocie z ZSRS we w[si] Bilasowice w mieszkaniu MONDA (mieszkanie MONDA jest lokalem kontaktowym). Powiedział mi on, że ^aJANICKI, WOŁOSZYN i KRASULSKI poszli do ZSRS w ostatnich dniach kwietnia i wrócili z powrotem na Węgry na początku maja br., co się zaś tyczy CHCIUKA, widziałem go ostatni raz w Budapeszcie 14 kwietnia, tak więc nie przechodził on przez granicę do ZSRS razem z JANICKIM, KRASULSKIM i WOŁOSZYDEM.^a

Pytanie: Jakie miejsca na terytorium ZSRS mieli odwiedzić JANICKI, WOŁOSZYN i KRASULSKI?

Odpowiedź: Nie mogę odpowiedzieć na to pytanie, ponieważ nie wiem, jakie miejsca mieli oni odwiedzić w ZSRS.

Pytanie: Jaką bronią dysponowała wasza grupa?

Odpowiedź: ^aCała nasza grupa była uzbrojona, OSSOWSKI miał Mausera nr 3 i Browninga nr 1. Jaką dokładnie broń miały pozostałe osoby, nie widziałem.^a

Pytanie: A jaką broń wy mieliście?

Odpowiedź: Ja miałem Browninga nr 3 z dwiema łódkami nabojuowymi i 15 nabojuami do niego oraz Browninga nr 1.

Pytanie: Gdzie zdobyliście tę broń?

Odpowiedź: ^aW kwietniu byłem w Budapeszcie w konsulacie polskim. Otrzymałem wtedy od BILLEWICZA zadanie związane z działalnością wywiadowczą na terytorium ZSRS, jednocześnie BILLEWICZ dał mi rewolwer VIS nr 3 z dwiema łódkami nabojuowymi i 15 nabojuami, co zaś tyczy się Browninga nr 1, to dał mi go OSSOWSKI 6 lipca, kiedy wyszliśmy z mias[ta] Turki w kierunku granicy.^a

Przesłuchanie przerwano 10/VII-40 r., o godzinie 24.

Protokół został spisany z moich słów wiernie, odczytany mi w zrozumiałym języku, co potwierdzam podpisem.

Przesłuchał:

Nacz[elnik] 1 Wydz[iału] 3 Oddz[iału] UGB UNKWD D/O
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego] SZOJCHET

¹ Регнер Рудольф, псевдо „Рудек”, капрал запасу, гарцер, заарештований НКВС, розстріляний.

² Так у тексті. Правильно – Оссовський Владислав (1925–2000), у 1939 закінчив початкову школу, гарцер, заарештований НКВС, засуджений, 17 років перебував у засланні, потім мешкав у Красноярську, у 1993 йому повернено польське громадянство, поселився в Лігниці.

³ Так у тексті. Правильно – Стшелецький Анджей (1920 р. н.), з 1940 у Франції, учасник італійської кампанії 1943–1945, у 1947 повернувся до Польщі.

⁴ Так у тексті. Правильно – Біллевич Ян (1900 р. н.), ротмістр, під час вересневої кампанії 1939 командир КД 12 ДП, з кінця вересня 1939 керівник відділення „В” II відділу Штабу Верховного головнокомандувача, потім керівник сектору розвідки бази СЗБ № 1 і заступник її коменданта, заарештований угорцями, примушений до виїзду, з червня 1944 керівник східного сектора II відділу Штабу Верховного головнокомандувача.

⁵ Так у тексті. Правильно – Бляк Еміль Самуель (1888 р. н.), кандидат наук, адвокат, купець, заарештований НКВС 31 липня 1940. Його справа в лютому 1941 розглядалася Спеціальною колегією НКВС СРСР, але у тому ж місяці була надіслана до УНКВС Львівської області для дослідження, розстріляний 26 червня 1941 на підставі рішення начальника УНКВС, санкціонованого обласним прокурором.

⁶ Так у тексті. Правильно – Холоневський Анджей (1909–1992), поручник. Під час вересневої кампанії 1939 командир взводу 1 танкової роти 2 танкового батальйону, у 1943–1944 комендант району III кварталу східного інспекторату АК Львів-Місто, потім комендант району I і водночас командир лісових загонів 14 полку уланів АК.

⁷ Красульська Юзефа, сестра Антонія, кур’єра СЗБ до Будапешту.

⁸ Огожалій Александер (1912 р. н.), взводний підхорунжий, інженер, заарештований НКВС 31 липня 1940, його справу в лютому 1941 спочатку передано на розгляд Спеціальної колегії НКВС СРСР, але у тому ж місяці передано до УНКВС Львівської області для дослідження, ймовірно, розстріляний у червні 1941.

⁹ Пульнарівич Ян, до 1939 в ПВ, близько 19 вересня перебрався до Угорщини, повернувся в середині грудня, заарештований НКВС (мати і сестра депортовані 13 квітня 1940 з Турки до Актюбінської області), на підставі санкції обласного прокурора розстріляний 26 червня 1941.

¹⁰ Вірогідно, помилка, має бути: Журавська Леонія.

¹¹ Так у тексті. Правильно – Ловелль Єва (1923 або 1924 р. н.), до 1940 мешканка Дрогобича, потім перебувала в Угорщині, з 1945 дружина Тадеуша Хцюка, після 1948 в еміграції в Мюнхені.

¹² Хіль Кароль, заарештований НКВС, на підставі санкції обласного прокурора розстріляний 26 червня 1941.

¹³ Хіль під час допиту назвав прізвище Бернаркевич або Беднаркевич, а Оссовський – Боднарик.

¹⁴ Пульнарівич Владислав (1889–1941), член ОЗН (раніше ББВР), у 1935–1939 сенатор РП, у 1935–1936 віце-бурмістр Турки, заарештований НКВС, розстріляний. Див. документ 84, с. 1316.

¹⁵ Яницький Збігнев, псевдо „Паніско”, з березня 1940 кур’єр СЗБ до Будапешту, евакуйований з Угорщини до Палестини, у 1941 служив у СБСК, потім в 3 ДСК, після війни у Канаді.

¹⁶ Волошин Станіслав, кур’єр СЗБ до Будапешту, після війни у Великобританії.

Przypisy

^a-^a Podkreślono odręcznie.

^b-^b Wpisano odręcznie.

¹ Regner Rudolf, ps. „Rudek”, kpr. rez., harcerz, aresztowany przez NKWD, stracony.

² Ossowski Władysław (1925–2000), w 1939 ukończył szkołę powszechną, harcerz, aresztowany przez NKWD – 17 lat przebywał na zesłaniu, następnie mieszkał w Krasnojarsku, w 1993 przywrócono mu obywatelstwo polskie, zamieszkał w Legnicy.

³ Strzelecki Andrzej (ur. 1920), od 1940 we Francji, uczestnik kampanii włoskiej 1943–1945, w 1947 powrócił do Polski.

⁴ Billewicz Jan (ur. 1900), rtm. W kampanii wrześniowej 1939 dca KD 12 DP, od końca września 1939 kierownik ekspozytury „W” Oddz. II Szt. NW, następnie kierownik Ref. Wywiad. Bazy ZWZ nr 1 i zca jej kmdta, aresztowany przez Węgrów, zmuszony do wyjazdu, od czerwca 1944 kierownik Ref. Wschodniego Wydz. Wywiad. Oddz. II Szt. NW.

⁵ Blank Emil Samuel (ur. 1888), dr, adwokat, kupiec, aresztowany przez NKWD 31 lipca 1940, jego sprawę w lutym 1941 początkowo przesłano do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne NKWD ZSRS, lecz w tym samym miesiącu odesłano do UNKWD obwodu lwowskiego w celu uzupełnienia, rozstrzelany 26 czerwca 1941 na mocy decyzji naczelnika UNKWD usankcjonowanej przez obwodowego prokuratora.

⁶ Chołoniewski Andrzej (1909–1992), por. W kampanii wrześniowej 1939 dca plutonu w 1 kcz 2 baonu panc., w l. 1943–1944 kmdt rejonu III Dzielnicy Wsch. Inspektoratu AK Lwów-Miasto, potem kmdt rejonu I i jednocześnie dca oddziałów leśnych 14 puł AK.

⁷ Krasulka Józefa, siostra Antoniego, kuriera ZWZ do Budapesztu.

⁸ Ogorzały Aleksander (ur. 1912), plut. pchor., inż., aresztowany przez NKWD 31 lipca 1940, jego sprawę w lutym 1941 początkowo przesłano do rozpatrzenia przez Kolegium Specjalne NKWD ZSRS, lecz w tym samym miesiącu odesłano do UNKWD obwodu lwowskiego w celu uzupełnienia, prawdopodobnie rozstrzelany w czerwcu 1941.

⁹ Pulnarowicz Jan, przed 1939 w PW, ok. 19 września przedostał się na Węgry, powrócił w połowie grudnia, aresztowany przez NKWD (matka i siostra deportowane 13 kwietnia 1940 z Turki do obw. aktubińskiego), na podstawie sankcji obwodowego prokuratora rozstrzelany 26 czerwca 1941.

¹⁰ Prawdopodobnie błąd, powinno być Żurawska Leonia.

¹¹ Lovell Ewa (ur. 1923 lub 1924), do 1940 mieszkanka Drohobycza, następnie przebywała na Węgrzech, od 1945 żona Tadeusza Chciuka, po 1948 na emigracji z mężem w Monachium.

¹² Chil Karol, aresztowany przez NKWD, na podstawie sankcji prokuratora obwodowego rozstrzelany 26 czerwca 1941.

¹³ Chil w czasie przesłuchania podaje nazwisko Bernarkiewicz lub Bednarkiewicz, a Ossowski – Bodnaryk.

¹⁴ Pulnarowicz Władysław (1889–1941), członek OZN (wcześniej BBWR), w l. 1935–1939 senator RP, w l. 1935–1936 wiceburmistrz Turki, aresztowany przez NKWD, stracony (zob. dokument 84, s. 1317)

¹⁵ Janicki Zbigniew, ps. „Panisko”, od marca 1940 kurier ZWZ do Budapesztu, ewakuowany z Węgier do Palestyny, w 1941 służył w SBSK, potem w 3 DSK, po wojnie w Kanadzie.

¹⁶ Wołoszyn Stanisław, kurier ZWZ do Budapesztu, po wojnie w W. Brytanii.

11 липня 1940, Дрогобич. Протокол допиту В. Оссовського

Протокол допроса.

Гор. Дрогобыч, июля 11 дня 1940 года, я, начальник 1 отделения 3 отдела УГБ УНКВД по Дрогобычской области – мл. лейтенант государственной безопасности – ШОЙХЕТ сего числа допросил обвиняемого ОСОВСКОГО Владимира Федоровича, который показал следующее:

^а-ОСОВСКИЙ Владимир Федорович, 1925 года^а рождения, уроженец с. Ивашковцы, Высоцко-Выжненского района Дрогобычской области, по национальности украинец, происходит из крестьян-бедняков, в 1939 году окончил 6 классов сельской школы, гр-н СССР.

Допрос начат 11^б/VII 11 часов^б

Вопрос: Расскажите вкратце свою автобиографию.

Ответ: Я родился в 1925 году ноября месяца в селе Ивашковцы быв. Турковского повиту, а сейчас Высоцко-Выжненского района Дрогобычской области, в семье крестьянина-бедняка. Семья наша состоит из 6-ти человек: Отец мой – ОСОВСКИЙ Федор Онуфриевич, 55 лет; мать ОСОВСКАЯ Полюся Федоровна, 32 лет; брат Гени, 13 лет, учится; брат Славка, 5 месяцев; сестра Кася, 6 лет, и я.

Отец мой и вся наша семья проживает в селе Ивашковцы, в сельском хозяйстве моего отца имеется земли 2 морга, одна корова и хата. Отец мой занимается сельским хозяйством. Мать домохозяйка. С 1933 года по 1939 год июнь месяц я учился в школе и окончил 6 класов.

После окончания школы, это было в июне месяце, я продолжал жить на иждивении своих родителей, но ввиду того, что мои родители очень бедные, я решил из дому уехать жить к своей тети, которая проживает в селе Травно Станиславской области, фамилия моей тети МАТКОВСКАЯ, зовут ее Югася.

Вопрос: Когда Вы поехали к своей тете?

Ответ: Не помню точно, но это было, кажется, 2 декабря 1939 года, я из села Ивашковцы поехал к своей тете. О моем выезде к тете я предупредил своих родителей – отца и мать, которые согласились меня из дому отпустить.

11 lipca 1940, Drohobycz. Protokół przesłuchania Władysława Ossowskiego

Protokół przesłuchania

Mias[to] Drohobycz, dnia 11 lipca 1940 roku. Ja, naczelnik 1 Wydziału 3 Oddziału UGB UNKWD obwodu drohobyckiego – mł. lejtenant bezpieczeństwa państwowego – SZOJCHET przesłuchałem dziś oskarżonego OSSOWSKIEGO Władysława s. Teodora, który zeznał co następuje:

^aOSSOWSKI Władysław s. Teodora urodzony w 1925 roku^a we w[si] Iwaszkowce w rejonie Wysocko Wyżne w obwodzie drohobyckim, narodowości ukraińskiej, pochodzi z chłopów-biedniaków, w 1939 roku ukończył 6 klas szkoły wiejskiej, ob[ywatel] ZSRS.

Przesłuchanie rozpoczęto 11^b/VII o godzinie 11^b

Pytanie: Opowiedzcie pokrótce swój życiorys.

Odpowiedź: Urodziłem się w listopadzie 1925 roku we wsi Iwaszkowce w był[ym] powiecie turczańskim, obecnie rejon Wysocko Wyżne w obwodzie drohobyckim, w rodzinie chłopca-biedniaka. Nasza rodzina składa się z 6 osób. Mój ojciec – OSSOWSKI Teodor s. Onufrego, 55 lat; matka OSSOWSKA Polusia córka Teodora, 32 lata; brat Gieni[o], 13 lat, uczy się; brat Sławek, 5 miesięcy; siostra Kasia, 6 lat i ja.

Mój ojciec z całą naszą rodziną mieszka we wsi Iwaszkowce, gospodarstwo rolne ojca to 2 morgi ziemi, jedna krowa i chałupa. Ojciec zajmuje się gospodarstwem rolnym. Matka jest gospodynią domową. Od 1933 roku do 1939 roku, do czerwca, uczyłem się w szkole i ukończyłem 6 klas.

Po ukończeniu szkoły, a było to w czerwcu, żyłem dalej na utrzymaniu rodziców, ale ze względu na to, że moi rodzice są bardzo biedni, postanowiłem wyjechać z domu i zamieszkać u swojej cioci, która mieszka we wsi Trawno w obwodzie stanisławowskim. Nazwisko mojej cioci to MATKOWSKA, na imię ma Jagusia.

Pytanie: Kiedy wyjechaliście do swojej cioci?

Odpowiedź: Nie pamiętam dokładnie, ale było to, zdaje się, 2 grudnia 1939 roku, kiedy wyjechałem ze wsi Iwaszkowce do swojej cioci. O moim wyjeździe do cioci powiedziałem rodzicom – ojcu i matce, którzy zgodzili się, żebym wyjechał z domu.

Проездом к своей тете в село Травно я проезжал город Львов, где имел пересадку на другой поезд, которого мне нужно было ждать три часа. Пользуясь этим случаем, я поехал в город и, будучи в городе, я познакомился со СТИБНИЦКИМ Сташеком 12 лет, который проживал во Львове, родителей он не имел, а перебивал, где придется.

СТИБНИЦКОМУ я рассказал, что еду к своей тете в село Травно, СТИБНИЦКИЙ начал меня уговаривать, просил меня остаться жить во Львове, заявив мне, что здесь, во Львове, город большой и можно будет нам где-нибудь пристроиться на работу. Я сначала с предложением СТИБНИЦКОГО не согласился, но в последствии он меня уговорил и я остался с ним во Львове. Вместе со СТИБНИЦКИМ мы спали две ночи у сторожа МАТКОВСКОГО по ул. Лычаковского, № 4 или 6, а остальное время я спал со СТИБНИЦКИМ в коридорах домов, днем я ходил по городу, ничего не делал.

Однажды, идя по городу, меня позвал к себе чистильщик и начал меня спрашивать, откуда я, почему я беспризорничаю по городу Львову и т. д. Я ему рассказал, что я житель села Ивашковцы, но от своих родителей я уехал потому, что они бедно живут и мне плохо у них жить.

Выслушав меня, чистильщик обуви мне сказал, что если я хочу заработать, то я могу у него работать, а он мне за это будет уплачивать деньги.

Таким образом, я начал чистить обувь и за это хозяин мой, фамилию которого я позже узнал – КРУКОВСКИЙ, выплачивал мне каждый день 3–4 рубля.

Продолжая таким образом работать у КРУКОВСКОГО, я познакомился с одним человеком, который у меня чистил обувь несколько раз; этот человек меня спрашивал, как моя фамилия, где мои родители, откуда я происхожу, сколько мне лет и т. д. Я ему рассказал, что я житель с. Ивашковцы, фамилия моя ОСОВСКИЙ, тогда этот незнакомец мне сказал, чтобы я пришел на ул. [29] Листопада, номер дома он мне не указал, но сказал, что мне нужно будет его ожидать в конце остановки трамвая по ул. [29] Листопада.

Не помню точно числа, но это было в начале декабря месяца 1939 года приблизительно в 5 часов вечера я пришел к назначенному мне месту, но там никого не застал, подождал с полчаса; ко мне подошел незнакомец, который мне назначил свидание, и я с ним пошел на площадь Пруса; он меня спрашивал, знаю ли я место, где можно лучше перейти в Венгрию, я ему ответил, что я житель села Ивашковцы и наше село находится в 5 километрах от венгерской границы, тогда незнакомец мне сказал, что он мне даст 100 рублей, если я возьму от

Po drodze do cioci do wsi Trawno przejeżdżałem przez miasto Lwów, gdzie miałem przesiadkę na inny pociąg, na który musiałem czekać trzy godziny. Korzystając z okazji, pojechałem do miasta i, będąc w mieście, poznałem STIBNICKIEGO Staszka, 12 lat, zamieszkałego we Lwowie; nie miał rodziców, a mieszkał gdzie popadło.

Opowiedziałem STIBNICKIEMU, że jadę do swojej cioci do wsi Trawno, STIBNICKI zaczął mnie namawiać, prosił mnie, żebym został we Lwowie, powiedział, że tu we Lwowie miasto duże i będziemy mogli znaleźć gdzieś pracę. Na początku nie zgadzałem się na propozycję STIBNICKIEGO, ale później dałem się namówić i zostałem z nim we Lwowie. Przez dwie noce razem ze STIBNICKIM spaliśmy u stróża MATKOWSKIEGO przy ul. Łyczakowskiej nr 4 albo 6, a przez resztę czasu spaliśmy ze STIBNICKIM w korytarzach domów, w ciągu dnia chodziłem po mieście nic nie robiąc.

Pewnego razu, kiedy chodziłem po mieście, zawołał mnie do siebie czyścibut i zaczął wypytywać, skąd jestem, dlaczego chodzę bez opieki po mieście Lwowie itd. Powiedziałem mu, że jestem mieszkańcem wsi Iwaszkowce, ale od swoich rodziców wyjechałem dlatego, że żyją w biedzie i źle mi się u nich powodziło.

Po wysłuchaniu mnie czyścibut powiedział, że jeśli chcę zarobić, to mogę u niego pracować, a on będzie mi za to płacił pieniędzmi.

Tak więc zacząłem czyścić buty, a za to mój gospodarz, którego nazwisko poznałem później – KRUKOWSKI, płacił mi każdego dnia po 3–4 ruble.

Pracując w ten sposób dalej u KRUKOWSKIEGO poznałem człowieka, któremu kilka razy czyściłem buty. Ten człowiek wypytywał mnie, jak się nazywam, gdzie znajdują się moi rodzice, skąd pochodzę, ile mam lat itd. Powiedziałem mu, że jestem mieszkańcem w[si] Iwaszkowce, nazywam się OSSOWSKI, wówczas ten nieznajomy powiedział mi, żebym przyszedł na ul. [29] Listopada, nie podał mi numeru domu, tylko powiedział, że mam czekać na niego na końcowym przystanku tramwaju na ul. [29] Listopada.

Nie pamiętam dokładnie dnia, ale było to na początku grudnia 1939 roku, około godziny 5 wieczorem przyszedłem na wyznaczone miejsce, ale nie zastałem tam nikogo. Po odczekaniu mniej więcej pół godziny podszedł do mnie nieznajomy, który wyznaczył spotkanie, poszedłem razem z nim na plac Prusa, wtedy zapytał mnie, czy znam miejsce, w którym można by łatwo przejść na Węgry. Odpowiedziałem mu, że jestem mieszkańcem wsi Iwaszkowce, a nasza wieś leży 5 kilometrów od granicy węgierskiej. Nieznajomy powiedział wtedy, że da mi 100 rubli, jeśli wezmę od niego list, przejdę przez granicę państw[ową] na Węgry i wręcę list

него письмо, перейду госграницу в Венгрию и вручу письмо пану БИЛЕВИЧУ, работающему в Будапеште в польском консульстве; я ему ответил, что перейти границу в Венгрию я смогу, тогда он вынял 100 рублей Советскими знаками и дал мне. Когда он мне дал 100 рубл., он меня начал спрашивать, каким же маршрутом я буду следовать; я ему ответил, что поеду в Турку, после – в село Бориня, а потом в Высоцко-Выжне, село Матков, после – между селами Кривка и Ивашковцы перейду в Венгрию.

Когда я объяснил путь следования, незнакомец мне сказал, что когда в пути следования к границе меня задержат, я должен буду сказать, что пакет я несу из Львова в село Ивашковцы к учительнице СОЗАНСКОЙ¹ от ее отца. Незнакомец мне сказал, лучше всего, если меня задержат, ни в коем случае не сознаваться; я ему сказал, что не сознаюсь, после он мне сказал, что если меня даже задержат, тоже ничего не будет потому, что ты несовершеннолетний, подержат меня и выпустят. После он мне дал пакет и сказал, что когда перейду благополучно в Венгрию, я должен буду явиться в пограничную стражницу и заявить о том, что я пришел из Львова с пакетом в Будапешт к БИЛЕВИЧУ или ПАВЛОВИЧУ.

Объяснив мне задачу, незнакомец дал мне пакет и сказал, что я могу следовать, тогда я пошел на станцию, купил билет на Турку, по приезде в Турку я прошел через села Бориня, Высоцко-Ныжне, а из Высоцко-Ныжне я ехал лошаадьми до села Матков, по приезде в село Матков я переночевал у одного крестьянина (фамилии его не знаю), а наутро из села Матков пошел в село Кривка и придя в это село, вечером, приблизительно в 7 час., я перешел госграницу в Венгрию.

Будучи уже на венгерской стороне, я явился в пограничную стражницу и заявил, что я пришел из советской территории и имею пакет к БИЛЕВИЧУ или ПАВЛОВИЧУ; офицер, который был в стражнице, отобрал у меня пакет, велел мне дать покушать; после я лег спать в стражнице, а наутро с двумя венгерскими солдатами я поехал в Будапешт.

По прибытии в Будапешт солдаты меня повели в полицию, где я пробыл приблизительно около 3-х часов, после приехал в полицию человек, одетый в штатском, который меня вызвал в кабинет и сказал мне, что пакет, который я принес, он получил, что его фамилия БИЛЕВИЧ; после он меня забрал с собой к себе домой, где я пробыл 7 дней, после он меня повел в отель „Цита”, где я также пробыл там три недели; БИЛЕВИЧ мне дал 120 руб. советскими знаками и три доллара, а за то, что я жил в отеле „Цита”, БИЛЕВИЧ за меня уплатил.

panu BILLEWICZOWI, który pracuje w Budapeszcie w konsulacie polskim. Odpowiedziałem mu, że mogę przejść przez granicę na Węgry, a on wyjął wtedy 100 rubli w sowieckich banknotach i dał mi je. Kiedy dał 100 rubl[i], zaczął mnie wypytywać, jaką drogą pójdę, odpowiedziałem, że pojedę do Turki, następnie do wsi Borynia, a potem do Wysocka Wyżnego, wsi Matków, później – między wsią Krywka a Iwaszkowcami – przejdę na Węgry.

Kiedy wyjaśniłem już, którądy będę szedł, nieznajomy powiedział, że jeśli mnie zatrzymają w drodze do granicy, to mam powiedzieć, że przesyłkę niosę ze Lwowa do wsi Iwaszkowce do nauczycielki SOZAŃSKIEJ¹ od jej ojca. Dodał, że jeśli mnie zatrzymają, najlepiej żebym w żadnym wypadku nie przyznawał się. Odpowiedziałem, że się nie przyznam, on powiedział wtedy, że jeśli nawet mnie zatrzymają, to też nic się nie stanie, dlatego, że jestem niepełnoletni, potrzy mają mnie i wypuszczą. Potem dał mi przesyłkę i powiedział, że jak uda się pomyślnie przejść przez granicę, mam stawić się w straźnicy granicznej i powiedzieć, że przyszedłem ze Lwowa z przesyłką do Budapesztu dla BILLEWICZA albo PAWŁOWICZA.

Po objaśnieniu zadania nieznajomy dał mi przesyłkę i powiedział, że mogę iść. Poszedłem wtedy na stację, kupiłem bilet do Turki, po przyjeździe do Turki poszedłem przez wsie Borynia, Wysocko Niżne, a ze wsi Wysocko Niżne jechałem końmi do wsi Matków. Po przyjeździe do wsi Matków przenocowałem u jakiegoś chłopca (nie znam jego nazwiska), a rano ze wsi Matków poszedłem do wsi Krywka i po przyjsciu do tej wsi wieczorem około godz. 7 przeszedłem przez granicę państw[ową] na Węgry.

Będąc już po stronie węgierskiej, poszedłem do straźnicy granicznej i oświadczyłem, że przyszedłem z terytorium sowieckiego i mam przesyłkę do BILLEWICZA albo PAWŁOWICZA. Oficer, który był w straźnicy, odebrał ode mnie przesyłkę, nakazał, żeby dano mi jeść, po czym poszedłem spać w straźnicy, a rano z dwoma żołnierzami węgierskimi pojechałem do Budapesztu.

Po przyjeździe do Budapesztu żołnierze zaprowadzili mnie na policję, gdzie spędziłem około 3 godzin. Potem na policję przyjechał człowiek ubrany po cywilnemu, który wezwał mnie do gabinetu i powiedział, że przesyłkę, którą przyniosłem, otrzymał, że nazywa się BILLEWICZ, następnie zabrał mnie do swojego domu, gdzie spędziłem 7 dni; potem zaprowadził mnie do hotelu „Cita”, gdzie też spędziłem trzy tygodnie. BILLEWICZ dał mi 120 rubl[i] w sowieckich banknotach i trzy dolary, a za pobyt w hotelu „Cita” BILLEWICZ za mnie zapłacił.

Tak więc spędziłem w Budapeszcie łącznie mniej więcej cały gruzdzień, w tym czasie nieomal codziennie przyjeżdżał do mnie BILLEWICZ,

Таким образом я пробыл в Будапеште в общей сложности, приблизительно, весь декабрь месяц, за это время ко мне почти каждый день приезжал БИЛЕВИЧ, привозил своего сына, с которым я почти каждый день ходил в кино и театр.

В начале января месяца 1940 года ко мне в отель приехал БИЛЕВИЧ и с ним один человек, который начал меня спрашивать – мою фамилию, из какой я местности, как я переходил границу. Я отвечал им, что границу я переходил хорошо через села Бориня, Высоцко-Ныжне, Комарники, Высоцко-Выжне, Матков и между селами Ивашковцы и Кривка я перешел на венгерскую территорию.

После того, когда я рассказал им, как я перешел госграницу в Венгрию, они выняли из чемодана костюм, ботинки, фуражку и дали мне эту одежду; я одел и поехал с ними домой к БИЛЕВИЧУ, по приезде к БИЛЕВИЧУ домой я покушал и переспал, а наутро БИЛЕВИЧ мне сказал, что он имеет передать пакет во Львов и я должен буду пакет доставить в адрес, который мне даст БИЛЕВИЧ.

^вПробыл дома у БИЛЕВИЧА еще один день и наутро, это было в первых числах января месяца 1940 года, БИЛЕВИЧ мне сказал, что сегодня он меня проводит к границе и я должен буду перейти на советскую территорию, прибыть во Львов, пойти на ул. Снопковская, № 31, явится в квартиру и спросить, где живет БОГДАНОВИЧ (женщина); когда мне последует ответ, что БОГДАНОВИЧ проживает в этом доме, то я должен буду сказать, что имею письмо к Зофии от БИЛЕВИЧА.^в

Получив от БИЛЕВИЧА пакет, я с ним поехал в г. Воловец, а уже из Воловца БИЛЕВИЧ меня отправил подводой в село Биласовицы на пограничную стражницу. БИЛЕВИЧ мне сказал, что когда прибуду в пограничную стражницу, я должен буду сказать, что прибыл от БИЛЕВИЧА, тогда мне покажут место на границе, где можно лучше перейти на советскую территорию.

Прибыв в село Биласовицы, явился на стражницу к сержанту КОВАЧ и сказал ему, что я прибыл от БИЛЕВИЧА; тогда КОВАЧ дал мне покушать и я переночевал в стражнице до следующего дня, а к вечеру два солдата и КОВАЧ меня взяли с собой и мы все поехали в село Латирка, которое граничит с селом Биласовицы, и по приезде в с. Латирка мы все сошли с подводы и направились к границе; по приходу к границе, КОВАЧ мне показал место, где лучше можно перейти границу. Распрощавшись с КОВАЧ и солдатами, я ушел и перешел из Венгрии в СССР, попал в село Кривка (советская сторона), откуда направился на Высоцко-Выжне..., откуда прибыл в с. Комарники и пришел к вечеру в г. Турка, где направился на квартиру к ПУЛЬНАРОВИЧУ,

przywoził swojego syna, z którym prawie codziennie chodziłem do kina i teatru.

Na początku stycznia 1940 roku przyjechał do mnie do hotelu BILLEWICZ i razem z nim jakiś człowiek, który zaczął mnie wypytywać – o nazwisko, z jakiej jestem miejscowości, jak przechodziłem granicę. Odpowiedziałem im, że granicę przekroczyłem pomyślnie przez wsie Borynia, Wysocko Niżne, Komarniki, Wysocko Wyżne, Matków i między wsiami Iwaszkowce i Krywka przeszedłem na terytorium węgierskie.

Po tym, jak opowiedziałem im, jak przeszedłem przez granicę państw[ową] na Węgry, wyjęli z walizki ubranie, buty, kaszkiet i dali mi to ubranie. Ubrałem się i pojechałem z nimi do domu BILLEWICZA. Po przyjeździe do domu BILLEWICZA zjadłem i położyłem się spać, a rano BILLEWICZ powiedział, że ma do przekazania przesyłkę do Lwowa i ja mam tę przesyłkę zawieźć pod adres, który mi da.

^cSpędziłem u BILLEWICZA w domu jeszcze jeden dzień, a rano, było to w pierwszych dniach stycznia 1940 roku, BILLEWICZ powiedział, że dziś odprowadzi mnie do granicy, a ja mam przejść na terytorium sowieckie, pojechać do Lwowa, pójść na ul. Snopkowską nr 31, zajść do mieszkania i zapytać, gdzie mieszka BOGDANOWICZ (kobieta). Jeśli mi odpowiedzą, że BOGDANOWICZ mieszka w tym domu, to mam powiedzieć, że mam list do Zofii od BILLEWICZA.^c

Po otrzymaniu od BILLEWICZA przesyłki pojechałem z nim do m. Wołowca, a już z Wołowca BILLEWICZ wysłał mnie podwodą do wsi Bilasowice do strażnicy granicznej. BILLEWICZ powiedział, że kiedy dojadę do strażnicy granicznej powinienem powiedzieć, że przyjeżdżam od BILLEWICZA, wtedy pokażą mi miejsce na granicy, gdzie będę mógł pomyślnie przejść na terytorium sowieckie.

Po przyjeździe do wsi Bilasowice poszedłem do strażnicy do sierżanta KOWACZA i powiedziałem mu, że przychodzę od BILLEWICZA. Wówczas KOWACZ dał mi coś do zjedzenia i przenocowałem w strażnicy do następnego dnia, a wieczorem dwóch żołnierzy i KOWACZ wzięli mnie z sobą i wszyscy razem pojechaliśmy do wsi Laturka, która graniczy ze wsią Bilasowice. Po przyjeździe do w[si] Laturka wszyscy zeszliśmy z podwoły i poszliśmy w kierunku granicy. Po przyjeździe na granicę KOWACZ pokazał mi miejsce, gdzie najłatwiej przejść granicę, pożegnawszy się z KOWACZEM i żołnierzami oddaliłem się i przeszedłem z Węgier do ZSRS. Trafiłem do wsi Krywka (strona sowiecka), stąd skierowałem się do Wysocka Wyżnego..., skąd przyszedłem do w[si] Komarniki i przed wieczorem dotarłem do m. Turki, gdzie poszedłem do mieszkania PULNAROWICZA, u którego przenocowałem, a rano następnego dnia pojechałem z Turki do Lwowa pociągiem.

у которого переночевал ночь, а наутро следующего дня поездом из Турки поехал во Львов.

По прибытии во Львов я направился к БОГДАНОВИЧ, проживающей по ул. Снопковская, № 31, придя в квартиру, я спросил – здесь ли живет БОГДАНОВИЧ; мне ответила женщина, что БОГДАНОВИЧ здесь живет, тогда я сказал, что имею письмо к Зофии. Женщина, с которой я разговаривал, велела мне подождать в доме, пока она позовет Зофию. Через непродолжительное время ко мне в квартиру, где я находился зашла молодая женщина, лет 25, среднего роста, худая, лицо продолговатое, волосы черные и заявила, что она есть Зофия. Тогда я ей сказал, что прибыл из Будапешта от БИЛЕВИЧА и имею к ней письмо. Зофия приняла от меня пакет, дала мне покушать и я у нее прожил три дня, после с пакетом направился к КРАСУЛЬСКОЙ, проживающей по ул. Зеленая № 94², где вручил ей пакет.

Хочу оговориться, что пакет, который я принес из Венгрии от БИЛЕВИЧА, в нем было 10–12 писем, и когда я вручил письма Зофии и КРАСУЛЬСКОЙ, я остальные письма разнес по следующим адресам: улица Дверницкого, № 11/а, ДРЕНГЕВИЧУ; ул. Серпова, ВЕБЕРУ; ул. Александровича, ТЫРО; ул. Куркова, № 36–37, ЗИЛИЦКОМУ Юзефу; улица [Св.] Николая, № 12, ул. Куркова, № 36, ТШАЛКОВСКОМУ Станиславу и СУХЕЦКОМУ Владиславу.

Я еще разносил пакеты и в другие адреса, но сейчас припомнить их затрудняюсь. После раздачи пакетов вышеуказанным лицам, я еще прожил у Зофии дней 5–6, а потом у КРАСУЛЬСКОЙ два дня. Этим временем Зофия и КРАСУЛЬСКАЯ вручили мне 10 пакетов и приблизительно во второй половине января месяца я вернулся обратно в Венгрию к БИЛЕВИЧУ. Из Львова я поехал в Турку, заехал к ПУЛЬНАРОВИЧУ, где пробыл один день, а потом направился в Бориня, откуда пришел в село Комарники, зашел в квартиру к ВЫСОЧАНСКОМУ Брониславу; у него я переночевал ночь, а на следующий день к вечеру направился в Высоцко-Выжне, откуда по прибытии направился в село Матков, а потом в село Кривка и между селами Кривка и Ивашковцы я перешел нелегально госграницу в Венгрию; это, приблизительно, 18–19 января 1940 года.

Передавая благополучно границу, я явился на стражницу в село Биласовицы и заявил сержанту КОВАЧ, что я пришел из СССР к БИЛЕВИЧУ. КОВАЧ меня оставил в стражнице, где я прожил два дня, а после с одним солдатом меня направили в гор. Верецк в жандармерию, а уже из Верецка меня направили в Воловец, потом через Ужгород в Будапешт к БИЛЕВИЧУ. Это было уже в феврале месяце 1940 года. Прибыв домой к БИЛЕВИЧУ, он меня хорошо принял, я ему отдал пакет,

Przybywszy do Lwowa, udałem się do BOGDANOWICZ, mieszkającej przy ul. Snopkowskiej nr 31. Po przyjeździe do mieszkania zapytałem – czy tu mieszka BOGDANOWICZ, kobieta odpowiedziała, że BOGDANOWICZ mieszka tutaj. Powiedziałem wtedy, że mam list do Zofii; kobieta, z którą rozmawiałem, kazała mi poczekać w domu, aż zawoła Zofię. Po niedługim czasie do mieszkania, w którym się znajdowałem, przyszła młoda kobieta, około 25 lat, średniego wzrostu, chuda, twarz pociągła, włosy czarne i oświadczyła, że nazywa się Zofia. Wówczas powiedziałem jej, że przyjechałem z Budapesztu od BILLEWICZA i mam do niej list. Zofia przyjęła ode mnie przesyłkę, dała mi coś do zjedzenia i zostałem u niej na trzy dni. Potem poszedłem z przesyłką do KRASULSKIEJ, mieszkającej przy ul. Zielonej nr 94² i tam wręczyłem jej przesyłkę.

Chcę zastrzec, że w przesyłce, którą przyniosłem z Węgier od BILLEWICZA było 10–12 listów i kiedy wręczyłem listy Zofii i KRASULSKIEJ, pozostałe rozniosłem pod następujące adresy: na ulicę Dwernickiego nr 11/a do DRENGIEWICZA, na ul. Sierpową do WEBERA, na ul. Aleksandrowicza do TYRO, na ul. Kurkową nr 36–37 do ZILICKIEGO Józefa, na ulicę [Św.] Mikołaja nr 12, na ul. Kurkową nr 36 do TSZAŁKOWSKIEGO Stanisława i SUCHECKIEGO Władysława.

Roznosiłem jeszcze przesyłki na inne adresy, ale teraz nie mogę ich sobie przypomnieć. Po rozniesieniu przesyłek do wymienionych wyżej osób, spędziłem jeszcze u Zofii 5–6 dni, a potem u KRASULSKIEJ dwa dni; w tym czasie Zofia i KRASULSKA wręczyły mi 10 przesyłek i mniej więcej w drugiej połowie stycznia wróciłem z powrotem na Węgry do BILLEWICZA. Ze Lwowa pojechałem do Turki, zajechałem do PULNAROWICZA, u którego spędziłem jeden dzień, a potem skierowałem się do Boryni, skąd poszedłem do wsi Komarniki, wstąpiłem do mieszkania WYSOCZAŃSKIEGO Bronisława, przenocowałem u niego, a następnego dnia wieczorem udałem się do Wysocka Wyżnego, i stąd poszedłem w kierunku wsi Matków, a potem do wsi Krywka i między wsiami Krywka i Iwaszkowce przeszedłem nielegalnie przez granicę państw[ową] na Węgry, było to około 18–19 stycznia 1940 roku.

Po udanym przejściu granicy stawiałem się w strażnicy we wsi Bilasowice i oznajmiłem sierżantowi KOWACZOWI, że przyszedłem z ZSRS do BILLEWICZA. KOWACZ pozostawił mnie w strażnicy, gdzie spędziłem dwa dni, a potem z jednym z żołnierzy posłano mnie do mias[ta] Verecki do żandarmerii, a z [m.] Verecki wysłano mnie do Wołowca, potem przez Użhorod do Budapesztu do BILLEWICZA. Było to już w lutym 1940 roku. Kiedy przyszedłem do domu BILLEWICZA, przyjął mnie on dobrze, oddał mi przesyłkę, którą przyniosłem od BOGDANOWICZ i Zofii. Potem spędziłem jeszcze u BILLEWICZA w domu jeden dzień, [później]

который я принес от БОГДАНОВИЧ и Зофии, после я еще пробыл дома у БИЛЕВИЧА один день и он меня повел в гостиницу „Цита”, где я за счет БИЛЕВИЧА проживал весь февраль месяц, а в начале марта месяца БИЛЕВИЧ мне снова дал пакет с письмами к Зофии и дал мне 50 рублей советскими знаками и 5 долларов. Приблизительно 3–4 марта я опять направился от БИЛЕВИЧА во Львов.

Маршрут следования к границе был старый, т. е. я опять прибыл в село Биласовицы и явился в стражницу, где пробыл один день, а вечером сержант КОВАЧ меня повел к границе, где я благополучно перешел на советскую территорию в село Кривка, откуда направился в село Матков, Высоцко-Выжне, Комарники и, дойдя до села Комарники, я пришел в квартиру ИЛЬНИЦКОГО Ивана, переночевал у него, а наутро я встал и пошел в Турку. Придя в Турку я пришел к ПУЛЬНАРОВИЧУ, покушал у него и приблизительно через 3 часа этого же дня поездом поехал во Львов; это было уже приблизительно 8–10 марта с/г. Находясь во Львове, я опять с пакетом прибыл к Зофии, вручил ей пакет и пробыл у нее два–три дня. После она мне вручила пакет к БИЛЕВИЧУ и я снова направился перейти госграницу в Венгрию к БИЛЕВИЧУ.

Приблизительно 14 марта я выехал из Львова, приехал в Турку и пришел в квартиру ПУЛЬНАРОВИЧА, где я застал РЕГНЕРА Рудольфа, которому рассказал, что ухожу в Венгрию; тогда РЕГНЕР также изъявил желание пойти со мной в Венгрию. После вместе с РЕГНЕРОМ мы пробыли еще два дня у ПУЛЬНАРОВИЧА дома и приблизительно 17 марта я вместе с РЕГНЕРОМ пришел в село Комарники, зашли к ВЫСОЧАНСКОМУ, где пробыли один день, а на вечер с наступлением темноты я и РЕГНЕР пошли в Высоцко-Выжне, оттуда в село Матков, а после между селами Кривка и Ивашковцы мы перешли из СССР в Венгрию.

Хочу дополнить, что будучи в селе Высоцко-Выжне я и РЕГНЕР пробыли один день в квартире ^ау ПЯСЕЦКОЙ^а, а вечером с наступлением темноты мы ушли. ПЯСЕЦКОЙ мы за это уплатили 150 рублей.

Перейдя благополучно в Венгрию, это было приблизительно 20 [?] марта, я снова с РЕГНЕРОМ направился в с. Биласовицы в стражницу, где нас принял сержант КОВАЧ, дал нам покушать, а к вечеру он нас отправил в Ужгород, а из Ужгорода в Будапешт.

Находясь на стражнице, КОВАЧ спрашивал, почему РЕГНЕР пришел в Венгрию, я ответил КОВАЧУ, что РЕГНЕРА я привел по заданию БИЛЕВИЧА. В самом же деле я не имел задания от БИЛЕВИЧА привести РЕГНЕРА в Венгрию, а РЕГНЕР ушел в Венгрию потому, что он не хотел жить в Советском Союзе.

zaprowadził mnie do hotelu „Cita”, gdzie na rachunek BILLEWICZA mieszkiałem przez cały luty, a na początku marca BILLEWICZ wręczył mi znowu przesyłkę z listami do Zofii i dał mi 50 rubli w sowieckich banknotach i 5 dolarów. Około 3–4 marca znowu wyjechałem od BILLEWICZA do Lwowa.

Trasa, którą szedłem do granicy, była stara, tzn. znowu przyjechałem do wsi Bilasowice i stawiłem się w straźnicy, gdzie spędziłem jeden dzień, a wieczorem sierżant KOWACZ zaprowadził mnie do granicy, przeszedłem szczęśliwie na terytorium sowieckie do wsi Krywka, skąd poszedłem do wsi Matków, Wysocko Wyżne, Komarniki. Po dojściu do wsi Komarniki poszedłem do mieszkania ILNICKIEGO Iwana, przenocowałem u niego, a rano wstałem i udałem się do Turki. Kiedy dotarłem do Turki, poszedłem do PULNAROWICZA, zjadłem u niego i po około 3 godzinach tego samego dnia pojechałem pociągiem do Lwowa; było to już mniej więcej 8–10 marca br. Będąc we Lwowie, znowu poszedłem z przesyłką do Zofii, wręczyłem jej przesyłkę i spędziłem u niej dwa–trzy dni, po których dała mi przesyłkę do BILLEWICZA, i znowu ruszyłem, aby przejść przez granicę na Węgry, do BILLEWICZA.

Około 14 marca wyjechałem ze Lwowa, przyjechałem do Turki i poszedłem do mieszkania PULNAROWICZA. Zastałem tam REGNERA Rudolfa, któremu powiedziałem, że idę na Węgry. Wówczas REGNER także wyraził chęć pójścia ze mną na Węgry, po czym razem z REGNEREM spędziliśmy jeszcze dwa dni w domu PULNAROWICZA i około 17 marca razem z REGNEREM poszedłem do wsi Komarniki, zaszliśmy do WYSOCZAŃSKIEGO, u którego spędziliśmy jeden dzień, a wieczorem po zapadnięciu zmroku ja i REGNER poszliśmy do Wysocka Wyżnego, stamtąd do wsi Matków, a potem między wsiami Krywka i Iwaszkowce przeszliśmy z ZSRS na Węgry.

Chcę jeszcze dodać, że kiedy byliśmy we wsi Wysocko Wyżne, ja i REGNER spędziliśmy jeden dzień w mieszkaniu ^aPIASECKIEJ^a, a wieczorem po zapadnięciu zmroku wyszliśmy. PIASECKIEJ zapłaciliśmy za to 150 rubli.

Po udanym przejściu na Węgry, było to mniej więcej 20 [?] marca, znów razem z REGNEREM poszliśmy do w[si] Bilasowice do straźnicy, gdzie przyjął nas sierżant KOWACZ, dał jeść, wieczorem wysłał do Użhorodu, a z Użhorodu do Budapesztu.

Kiedy byliśmy w straźnicy, KOWACZ pytał, dlaczego REGNER przeszedł na Węgry, odpowiedziałem KOWACZOWI, że przeprowadziłem REGNERA na polecenie BILLEWICZA. W rzeczywistości nie otrzymałem od BILLEWICZA polecenia przeprowadzenia REGNERA na Węgry,

Прибыв в Будапешт, я вместе с РЕГНЕРОМ, пошли на квартиру к БИЛЕВИЧУ; придя домой к БИЛЕВИЧУ, дома мы [его] застали и он меня позвал в отдельную комнату, отобрал у меня пакет, дал мне покушать, а после направил меня с запиской в отель „Цита”. Когда я уходил в отель, РЕГНЕР остался в квартире БИЛЕВИЧА, а уже на второй день РЕГНЕР пришел ко мне в отель и мы все вместе с ним проживали. Я спрашивал РЕГНЕРА, о чем с ним беседовал БИЛЕВИЧ; РЕГНЕР мне только ответил, что теперь мы уже с тобой вместе будем ходить в Советский Союз.

Дальше РЕГНЕРА я ничего не спрашивал, ибо мне стало понятно из его слов, что он завербован БИЛЕВИЧЕМ и вместе будем ходить в СССР.

Пробыли таким образом в гостинице до начала апреля месяца и приблизительно 7 апреля БИЛЕВИЧ меня и РЕГНЕРА вызвал к себе домой, зашел со мной в отдельную комнату и сказал мне, что он мне даст пакет к Зофии во Львов; поговорив со мной, БИЛЕВИЧ велел мне подождать в соседней комнате, а сам вызвал к себе РЕГНЕРА, с которым поговорил минут 30–40, после РЕГНЕР вышел из комнаты с БИЛЕВИЧЕМ и мы все направились в отель. Придя в отель, БИЛЕВИЧ со мной опять начал говорить, что сегодня вместе с РЕГНЕРОМ я пойду в СССР, вынул из кармана пакет и дал его мне, а также дал мне 120 рублей советскими знаками и 5 долларов. Когда БИЛЕВИЧ мне дал деньги и пакет, РЕГНЕРА в это время не было, он вышел из отеля.

Получив от БИЛЕВИЧА пакет к Зофии, я вышел из отеля, взял с собой РЕГНЕРА и вместе с ним поехал в Воловец, а в Воловец наняли подводу и поехали в Биласовицы; не доезжая Биласовицы 2 км., я и РЕГНЕР оставили подводу и пошли пешком в Биласовицы, где между селами Биласовицы и Латирка я и РЕГНЕР перешли на советскую территорию и направились в Высоцко-Выжне. Придя в Высоцко-Выжне я с РЕГНЕРОМ пошли к ПЯСЕЦКОЙ, у нее пробыли один день, а вечером пошли в Комарники, где прибыли до ВЫСОЧАНСКОГО, у него пробыли также один день и вечером ушли в Турку.

Идя в пути следования, РЕГНЕР мне сказал, что он имеет два пакета – один пакет в Турку к МАТЛЯК, а второй пакет во Львов, но к кому именно, он мне не сказал.

РЕГНЕР мне также сказал, что БИЛЕВИЧ ему дал 90 рублей советскими знаками и 5 долларов.

Придя в Турку я вместе с РЕГНЕРОМ пошел к ПЕТРОНИК, проживающему по ул. Зеленая (№ дома не помню), у него я пробыл один день, а вечером я поехал во Львов, а РЕГНЕР остался у ПЕТРОНИКА.

a REGNER przeszedł na Węgry dlatego, że nie chciał żyć w Związku Sowieckim.

Po przyjeździe do Budapesztu, razem z REGNEREM poszliśmy do mieszkania BILLEWICZA. Kiedy przyszliśmy do domu BILLEWICZA, zastaliśmy [go] na miejscu. Wezwał mnie on do osobnego pokoju, odebrał ode mnie przesyłkę, dał coś do jedzenia, a potem wysłał mnie z karteczką do hotelu „Cita”. Kiedy poszedłem do hotelu, REGNER został w mieszkaniu BILLEWICZA, ale już następnego dnia REGNER przyszedł do mnie do hotelu i mieszkałem tam razem z nim. Pytałem REGNERA, o czym rozmawiał z nim BILLEWICZ – REGNER powiedział mi tylko, że teraz już razem z tobą będziemy chodzić do Związku Sowieckiego.

Potem nie pytałem już REGNERA o nic, bo zrozumiałem z jego słów, że został zwerbowany przez BILLEWICZA i będziemy razem chodzić do ZSRS.

Tak więc spędziliśmy w hotelu czas do początku kwietnia, a około 7 kwietnia BILLEWICZ wezwał mnie i REGNERA do swojego domu, wyszedł ze mną do innego pokoju i powiedział, że da mi przesyłkę do Zofii do Lwowa. Po rozmowie ze mną BILLEWICZ kazał mi poczekać w sąsiednim pokoju, a sam wezwał do siebie REGNERA, z którym rozmawiał przez 30–40 minut. Potem REGNER wyszedł z pokoju razem z BILLEWICZEM i wszyscy razem poszliśmy do hotelu. Po przyjeździe do hotelu BILLEWICZ znów zaczął mówić, że dziś razem z REGNEREM pójdę do ZSRS, wyjął z kieszeni przesyłkę i dał mi ją, dał mi też 120 rubli sowieckimi banknotami i 5 dolarów. Kiedy BILLEWICZ dawał mi pieniądze i przesyłkę, REGNERA nie było, wyszedł wtedy z hotelu.

Po otrzymaniu od BILLEWICZA przesyłki do Zofii, wyszedłem z hotelu, wziąłem z sobą REGNERA i razem z nim pojechałem do Wołowca. W Wołowcu wynajęliśmy podwodę i pojechaliśmy do Bilasowic, 2 km przed Bilasowicami ja i REGNER zeszlismy z podwoły i poszliśmy pieszo do Bilasowic, tam między wsiami Bilasowice i Laturką ja i REGNER przeszliśmy na terytorium sowieckie i poszliśmy do Wysocka Wyżnego. Po przyjeździe do Wysocka Wyżnego poszliśmy razem z REGNEREM do PIASECKIEJ, spędziliśmy u niej jeden dzień, a wieczorem udaliśmy się do Komarników, tam poszliśmy do WYSOCZAŃSKIEGO, spędziliśmy u niego również jeden dzień, a wieczorem poszliśmy do Turki.

Po drodze REGNER powiedział mi, że ma dwie przesyłki – jedną przesyłkę do Turki do MATLAKA, a drugą przesyłkę do Lwowa, ale do kogo konkretnie, nie powiedział.

REGNER powiedział mi również, że BILLEWICZ dał mu 90 rubli sowieckimi banknotami i 5 dolarów.

При уходе я договорился с РЕГНЕРОМ, что я его буду ждать во Львове у Зофии в квартире БОГДАНОВИЧ.

Распрощавшись с РЕГНЕРОМ, я в этот же день вечером поехал во Львов, по прибытии во Львов я направился по адресу к Зофии в квартиру к БОГДАНОВИЧ.

Придя в квартиру БОГДАНОВИЧ, я там застал Зофию, которой сказал, что я прибыл от БИЛЕВИЧА с пакетом к ней. Зофия приняла от меня пакет, дала мне покушать, после я еще пробыл у нее часа два; она меня спрашивала, как живет БИЛЕВИЧ и что нового в Будапеште; я ей сказал, что БИЛЕВИЧ чувствует себя хорошо, он работает в консульстве. Поговорив с Зофией, она сказала, что она бы меня оставила ночевать у себя, но ввиду того, что к ней приехала какая-то женщина, а поэтому я сегодня спать у нее в квартире не могу; тогда распрощавшись с Зофией, я ушел спать к КРАСУЛЬСКОЙ Юзефе.

Придя к КРАСУЛЬСКОЙ, она начала меня спрашивать, когда я прибыл во Львов; я ей сказал, что вместе с РЕГНЕРОМ я прибыл во Львов из Венгрии от БИЛЕВИЧА к Зофии с пакетом. КРАСУЛЬСКАЯ дала мне покушать и я у нее находился, т. е. спал, а утром я уходил на целый день к Зофии, у нее эти дни, что пребывал во Львове, питался. Пробыв один день у КРАСУЛЬСКОЙ, на завтра приехал также РЕГНЕР и с ним мы пробыли у КРАСУЛЬСКОЙ 6 дней и перед уходом в Венгрию я пошел к Зофии. Она мне дала пакет с письмами, после чего я снова пошел к КРАСУЛЬСКОЙ, а на завтра вместе с РЕГНЕРОМ выехали из Львова в Турку.

По приезде в Турку я и РЕГНЕР пошли к ПЕТРОНИКУ на квартиру, проживающему по ул. Зеленая. Придя в квартиру к ПЕТРОНИКУ, мы там застали ПУЛЬНАРОВИЧА Яна, который изъявил также желание пойти с нами на Венгрию. Пробыли еще один день у ПЕТРОНИКА; я, РЕГНЕР и с нами ПУЛЬНАРОВИЧ Ян вечером из Турки направились для перехода в Венгрию.

Выходя из Турки в лес, мы там встретили ГРУДИНСКОГО, КВЯТКОВСКОГО Болеслава, КУЛИНСКОГО, БЕРНАЧИК Тадеуша, ЛЕВЕЛЬ Юрко, ЖУРАВСКУЮ Леонию, ЛЕВЕЛЬ Эву и КАШИЦА Юзефа и все вместе двигались к границе для перехода в Венгрию. Таким образом, нас всех было 11 человек и мы все лесом двигались через села Бориня и дойдя к селу Комарники, мы пробыли в лесу целый день, а с наступлением темноты мы пошли в село Высоцко-Выжне, после в село Ивашковцы и между селами Кривка и Ивашковцы мы все перешли госграницу в Венгрию, это уже было во второй половине апреля месяца 1940 года.

Kiedy przyszedliśmy razem z REGNEREM do Turki, poszliśmy do PIETRONIKA, mieszkającego przy ul. Zielonej (nr domu nie pamiętam), spędziłem u niego jeden dzień, wieczorem pojechałem do Lwowa, a REGNER został u PIETRONIKA.

Przed wyjściem umówiłem się z REGNEREM, że będę na niego czekał we Lwowie u Zofii, w mieszkaniu BOGDANOWICZ.

Po pożegnaniu z REGNEREM, tego samego dnia wieczorem pojechałem do Lwowa, po przyjeździe do Lwowa poszedłem na adres, pod którym mieszkała Zofia, do mieszkania BOGDANOWICZ.

Kiedy przyszedłem do mieszkania BOGDANOWICZ, zastałem tam Zofię, której powiedziałem, że przyszedłem od BILLEWICZA z przesyłką dla niej. Zofia przyjęła przesyłkę, nakarmiła mnie, spędziłem potem u niej jeszcze dwie godziny. Pytała mnie, jak się miewa BILLEWICZ i co nowego w Budapeszcie. Odpowiedziałem jej, że BILLEWICZ ma się dobrze, pracuje w konsulacie. Po rozmowie Zofia powiedziała, że zaproponowałaby mi nocleg u siebie, ale ze względu na to, że przyjechała do niej pewna kobieta, dzisiaj nie mogę spać w jej mieszkaniu. Pożegnałem się wówczas z Zofią i poszedłem spać do KRASULSKIEJ Józefy.

Kiedy przyszedłem do KRASULSKIEJ, zaczęła mnie ona wypytywać, kiedy przyjechałem do Lwowa. Powiedziałem, że razem z REGNEREM przyjechałem do Lwowa z Węgier, od BILLEWICZA do Zofii, z przesyłką. KRASULSKA poczęstowała mnie jedzeniem i zostałem u niej, tzn. spałem tam, a na cały dzień wychodziłem do Zofii, u której przez czas spędzony we Lwowie stołowałem się. Spędziłem u KRASULSKIEJ jeden dzień, a następnego dnia przyjechał również REGNER i już razem spędziliśmy u KRASULSKIEJ 6 dni. Przed odejściem na Węgry poszedłem do Zofii, dała mi przesyłkę z listami, potem poszedłem znowu do KRASULSKIEJ, a następnego dnia razem z REGNEREM wyjechaliśmy ze Lwowa do Turki.

Po przyjeździe do Turki, ja i REGNER poszliśmy do mieszkania PIETRONIKA, mieszkającego przy ul. Zielonej. Po przyjeździe do mieszkania PIETRONIKA zastaliśmy tam PULNAROWICZA Jana, który też wyraził chęć pójścia z nami na Węgry. Spędziwszy u PIETRONIKA jeszcze jeden dzień, ja, REGNER i razem z nami PULNAROWICZ Jan wieczorem opuściliśmy Turkę i poszliśmy, by przejść na Węgry.

Kiedy wyszliśmy z Turki do lasu, spotkaliśmy tam GRUDZIŃSKIEGO, KWIATKOWSKIEGO Bolesława, KULIŃSKIEGO, BIERNACZKA Tadeusza, LOVELLA Jurka, ŻURAWSKĄ Leonie, LOVELL Ewę i KASZYCĘ Józefa i razem poszliśmy w kierunku granicy, aby przejść na Węgry. Tak więc było nas 11 osób i wszyscy razem szliśmy lasem, przez wieś Borynia, po dojściu do wsi Komarniki spędziliśmy w lesie cały dzień

Перейдя благополучно из СССР в Венгрию, я всю группу повел в село Биласовицы к одному крестьянину (зовут его Федор), у которого я уже был три раза. Этот хозяин меня, РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА Яна, ЖУРАВСКУЮ Леонию и ЛЕВЕЛЬ Эву своей подводой подвез в Воловец на станцию за покупкой билетов в Будапешт, а остальная группа должна была позже подъехать на станцию в Воловец.

Приехав на ст. Воловец, я повел РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА и ЛЕВЕЛЬ Эву в квартиру к одному железнодорожному служащему, а сам направился на станцию за покупкой билетов. Подойдя к кассе, у меня не хватило денег и я решил позвонить БИЛЕВИЧУ в Будапешт; зашел на почто-телеграф, уплатил два пенга и попросил вызвать Будапешт, польское консульство – БИЛЕВИЧА; подождав минут 15–20, я дождался БИЛЕВИЧА, с которым говорил по телефону, сказал ему, что я прибыл благополучно и со мной кроме меня и РЕГНЕРА пришло 9 человек и не хватает денег доехать к Будапешту. БИЛЕВИЧ сказал мне, чтобы я подождал на ст. Воловец и он сейчас же вышлет телеграфом мне деньги.

Поговорив с БИЛЕВИЧЕМ, я вышел из телеграфа на улицу, ко мне подошел один человек, одетый в штатском платье, и пригласил меня в полицию. Придя в полицию, со мной беседовал сотрудник венгерской разведки КОНДРОШ; он меня знал и называл мою фамилию, спрашивал, что я делаю на ст. Воловец, я ему сказал, что я приезжал к одному знакомому и привез ему из Будапешта обувь, а сейчас еду обратно в Будапешт. Тогда КОНДРОШ взял с собой одного полицейского и сказал мне – пойдем, ОСОВСКИЙ, посмотрим того хозяина, кому ты привез ботинки. Ввиду того, что у меня кроме железнодорожного служащего не было знакомых, я вынужден был повести КОНДРОШ на квартиру, где находились РЕГНЕР, ПУЛЬНАРОВИЧ, ЖУРАВСКАЯ и ЛЕВЕЛЬ Эва.

Придя в квартиру, КОНДРОШ застал там РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА и других, но им он ничего не сказал, а спросил хозяина квартиры, действительно ли я привез ему обувь, хозяин подтвердил, что я действительно привез ему обувь из Будапешта. Ничего не сказав, КОНДРОШ попросился, забрал меня с собой в жандармерию.

Придя в жандармерию, КОНДРОШ отдал распоряжения посадить меня в камеру; до того, что меня посадили в камеру, КОНДРОШ меня допрашивал, он добивался правды откуда и куда я иду. Я ему ничего не сказал, тогда меня посадили в камеру.

Сидя в камере, ночью, приблизительно в 3 час., привели в камеру РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА, ЖУРАВСКУЮ и ЛЕВЕЛЬ Эву; как

i dopiero po zapadnięciu zmroku poszliśmy do wsi Wysocko Wyzne, a potem do wsi Iwaszkowce i między wsiami Krywka i Iwaszkowce przeszliśmy przez granicę państwową na Węgry; było to już w drugiej połowie kwietnia 1940 roku.

Po udanym przejściu z ZSRS na Węgry całą grupę zaprowadziłem do wsi Bilasowice do pewnego chłopca (na imię miał Fedor), u którego byłem już trzy razy. Ten gospodarz podwiózł swoją furmanką do Wołowca na stację mnie, REGNERA, PULNAROWICZA Jana, ŻURAWSKĄ Leonie i LOVELL Ewę, żebyśmy kupili bilety do Budapesztu; reszta grupy miała później dojechać na stację w Wołowcu.

Po przyjeździe na st[ację] w Wołowcu zaprowadziłem REGNERA, PULNAROWICZA i LOVELL Ewę do mieszkania jednego urzędnika kolejowego, a sam poszedłem na stację kupić bilety. Poszedłem do kasy, ale nie starczyło mi pieniędzy i postanowiłem zadzwonić do BILLEWICZA do Budapesztu. Poszedłem na pocztę-telegraf, zapłaciłem dwa pengi i poprosiłem o rozmowę z Budapesztem, z konsulatem polskim – z BILLEWICZEM. Czekałem około 15–20 minut i doczekałem się BILLEWICZA, któremu przez telefon powiedziałem, że udało mi się przejść, a razem ze mną, oprócz mnie i REGNERA przeszło jeszcze 9 osób i że nie starczy nam pieniędzy na dojechanie do Budapesztu. BILLEWICZ powiedział, żebym poczekał na st[acji] Wołowiec, a on już teraz wyśle mi pieniądze telegraficznie.

Po rozmowie z BILLEWICZEM wyszedłem z telegrafu na ulicę. Podszedł do mnie jakiś człowiek ubrany po cywilnemu i zaprosił mnie na policję. Po przyjeździe na policję rozmawiał ze mną pracownik wywiadu węgierskiego KONDOROSZ, który mnie znał, wymienił moje nazwisko, pytał co robię na st[acji] Wołowiec, powiedziałem, że przyjechałem do znajomego i przywiozłem mu z Budapesztu buty, a teraz jadę z powrotem do Budapesztu. KONDOROSZ wziął wówczas z sobą jednego policjanta i powiedział do mnie – idziemy, OSSOWSKI, zobaczymy tego człowieka, któremu przywiozłeś buty. Ponieważ nie miałem tam znajomych oprócz urzędnika kolejowego, byłem zmuszony zaprowadzić KONDOROSZA do mieszkania, w którym znajdowali się REGNER, PULNAROWICZ, ŻURAWSKA i LOVELL Ewa.

Kiedy przyszedliśmy do mieszkania, KONDOROSZ zastał tam REGNERA, PULNAROWICZA i innych, ale nic im nie powiedział, zapytał tylko właściciela mieszkania, czy rzeczywiście przywiozłem mu buty. Właściciel potwierdził, że rzeczywiście przywiozłem mu buty z Budapesztu. KONDOROSZ nic nie powiedział, pożegnał się i zabrał mnie z sobą do żandarmerii.

я понял, КОНДРОШ взял меня днем с собой к хозяину, на которого я указал, что привез ему обувь из Будапешта, высмотрел квартиру, а ночью он арестовал РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА и других, а уже утром приблизительно в 8 час., прив^б-езли^б из Биласовицы ГРУДИНСКОГО, БЕРНАЧИК, ^аКВЯТКОВСКОГО^а, КУЛИНСКОГО, КАШИЦА и ЛЕВЕЛЬ Юрко. Их всех посадили в тюрьму, а меня и РЕГНЕРА вечером в сопровождении двух полицейских поездом повезли в гор. Ужгород.

Прибыв в г. Ужгород, меня и РЕГНЕРА повели в тюрьму, а на следующее утро нас повели в жандармерию; со мной беседовал лейтенант жандармерии ВЕБЕР, он меня допрашивал, почему я без ведома ужгородской жандармерии пришел из СССР и не явился в Воловец в жандармское управление на регистрацию; я отвечал лейтенанту ВЕБЕР, что я не знал положения о том, что по прибытии из-за границы обязательно регистрироваться. ВЕБЕР мне сказал, что он осведомлен о том, что я хожу в СССР по заданию польского консульства в Будапеште; далее ВЕБЕР мне сказал, что сейчас я переночую в тюрьме, а завтра он меня освободит. Наутро меня и РЕГНЕРА повели в разведку, со мной там беседовал сотрудник венгерской разведки на русском языке, который спрашивал мою фамилию и где проживают мои родители; после того, когда я ему рассказал свою фамилию и где проживают мои родители, сотрудник разведки задал мне вопрос, что я лучше хочу – остаться жить в Венгрии и пойти по его заданию один раз в СССР или сидеть в тюрьме; я ответил, что боюсь идти в СССР, тогда сотрудник разведки вызвал из тюрьмы РЕГНЕРА и в моем присутствии сказал РЕГНЕРУ, что он со мной должен пойти в СССР по заданию венгерской разведки. РЕГНЕР сначала начал также отказываться, как и я, но когда ему сказал, что если он не пойдет в СССР по заданию разведки, то его невесту ЖУРАВСКУЮ и его – РЕГНЕРА, осудят на много лет тюремного заключения. Видя безвыходное положение, я и РЕГНЕР дали согласие работать в пользу венгерской разведки.

Вопрос: К вопросу вербовки Вас и РЕГНЕРА венгерской разведкой следствие еще вернется, а сейчас расскажите подробно о содержании документов, которые Вы передавали Зофии от БИЛЕВИЧА.

Ответ: Я уже показал выше, что первый раз из СССР в Венгрию я перешел в декабре месяце 1939 года и начал работать в пользу польского консульства в Будапеште, имея непосредственную связь с БИЛЕВИЧЕМ, и выполнял все его задания на территории СССР.

По заданию БИЛЕВИЧА в СССР я переходил три раза и приносил от БИЛЕВИЧА во Львов к Зофии БОГДАНОВИЧ пакеты; когда Зофия

Po przyjeździe do żandarmerii KONDOROSZ wydał polecenie osadzenia mnie w celi. Zanim posadzono mnie w celi, KONDOROSZ wypytywał mnie, żądał mówienia prawdy, skąd i dokąd jadę, niczego mu nie powiedziałem i wtedy wsadzono mnie do celi.

Kiedy siedziałem w celi, w nocy mniej więcej o godz. 3 wprowadzono REGNERA, PULNAROWICZA, ŻURAWSKĄ i LOVELL Ewę. Jak zrozumiałem, KONDOROSZ wziął mnie w ciągu dnia do gospodarza wskazanego przeze mnie jako tego, któremu przywiozłem buty z Budapesztu, obejrzał mieszkanie, w nocy aresztował REGNERA, PULNAROWICZA oraz innych, a już rano, około godz. 8 przyw^bieziono^b z Bilasowic GRU-DZIŃSKIEGO, BIERNACZKA, ^aKWIATKOWSKIEGO^a, KULIŃSKIEGO, KASZYCĘ oraz LOVELLA Jurka i wsadzono ich wszystkich do więzienia, natomiast mnie i REGNERA wieczorem pod eskortą dwóch policjantów wysłano pociągiem do mias[ta] Użhorod.

Po przyjeździe do m. Użhorod mnie i REGNERA zaprowadzono do więzienia, a następnego ranka do żandarmerii. Ze mną rozmawiał porucznik żandarmerii WEBER, wypytywał mnie, dlaczego przeszedłem z ZSRS bez wiedzy żandarmerii użhorodzkiej i nie zgłosiłem się w Wołowcu w urzędzie żandarmerii, żeby zarejestrować się. Odpowiedziałem porucznikowi WEBEROWI, że nie wiedziałem o obowiązku rejestrowania się po przybyciu zza granicy. WEBER powiedział, że dobrze mu wiadomo o tym, że chodzę do ZSRS na polecenie konsulatu polskiego w Budapeszcie. Później WEBER powiedział, że teraz przenocuję w więzieniu, a jutro mnie wypuści. Rano mnie i REGNERA zaprowadzono do wywiadu, rozmawiał tam ze mną w języku rosyjskim pracownik wywiadu węgierskiego, który pytał o moje nazwisko i o to, gdzie mieszkają moi rodzice. Po tym, jak podałem mu swoje nazwisko i powiedziałem, gdzie mieszkają rodzice, pracownik wywiadu zadał mi pytanie, co wolę, zostać i mieszkać na Węgrzech i pójść na jego polecenie raz do ZSRS, czy siedzieć w więzieniu. Odpowiedziałem, że boję się iść do ZSRS, wówczas pracownik wywiadu wezwał z więzienia REGNERA i w mojej obecności powiedział REGNEROWI, że razem ze mną ma pójść do ZSRS z zadaniem wywiadu węgierskiego. REGNER na początku też zaczął odmawiać, tak samo jak ja, aż powiedział mu, że jeśli nie pójdzie do ZSRS z zadaniem wywiadu węgierskiego, to jego narzeczoną ŻURAWSKĄ i jego – REGNERA skazą na wiele lat więzienia. Widząc, że nie ma wyjścia z sytuacji, ja i REGNER zgodziliśmy się pracować dla wywiadu węgierskiego.

Pytanie: Do sprawy zwerbowania Was i REGNERA przez wywiad węgierski jeszcze wrócimy, a teraz opowiedzcie szczegółowo o treści dokumentów, które przekazywaliście Zofii od BILLEWICZA.

раскрывала пакет, в нем были письма к родственникам, проживающим во Львове от офицеров, которые эмигрировали с польской армией в Венгрию; как я заключил, письма носили чисто бытовой характер.

Вопрос: А Вы расскажите, какие данные шпионского содержания Вы передавали БИЛЕВИЧУ по возвращении из СССР?

Ответ: Кроме тех писем, которые мне давала Зофия, я от нее других данных не получал. Может быть, в тех письмах, что я передавал от Зофии БИЛЕВИЧУ, были шпионские данные, но я об этом затрудняюсь сказать, так как пакет, который я получал от Зофии к БИЛЕВИЧУ в Будапешт, был всегда опечатан сургучной печатью.

Вопрос: Какие материалы разведывательного характера получил РЕГНЕР от БИЛЕВИЧА для передачи их в города Львов и Турка?

Ответ: Я уже показал, что в апреле месяце по заданию БИЛЕВИЧА я и РЕГНЕР перешли венгерскую границу в СССР; мне тогда было задание вручить пакет от БИЛЕВИЧА Зофии и получить ответ. РЕГНЕР имел тогда задание заехать в г. Турка к МАТЛЯК (имя, отчество и где проживает не знаю), передать ему пакет и получить ответ; после он должен был выехать в г. Львов, найти ЛЕВИЦКОГО и сказать ему, что БИЛЕВИЧ просит его прибыть в Будапешт.

Вопрос: Какие материалы РЕГНЕР получил от МАТЛЯК и результаты его по розыску ЛЕВИЦКОГО?

Ответ: На второй день после моего приезда во Львов я находился в квартире КРАСУЛЬСКОЙ Юзефы, проживающей по ул. Зеленая, № 94. Ко мне пришел РЕГНЕР и рассказал мне, что он целый день ходил по городу Львову, искал ЛЕВИЦКОГО и его не нашел; РЕГНЕР мне сказал, что БИЛЕВИЧ очень просил найти ЛЕВИЦКОГО. Что же касается, какое именно второе задание РЕГНЕР имел к МАТЛЯК в Турку, мне неизвестно, РЕГНЕР мне о том задании ничего не сказал, а я его не спрашивал.

Вопрос: В начале допроса Вы показали, что первый раз Вы переходили госграницу в Венгрию с пакетом к БИЛЕВИЧУ от одного незнакомого, который Вам за это дал 100 рублей. Назовите его фамилию и какие поручения Вы имели от БИЛЕВИЧА к нему.

Ответ: В начале моего допроса я указал, что один неизвестный, с которым познакомился в начале декабря месяца 1939 года в гор. Львове, он мне дал пакет к БИЛЕВИЧУ в Венгрию и уплатил мне за это 100 рублей. Этого незнакомого я больше не видел ни одного раза, но когда, помню, первый раз я пришел с пакетом к БИЛЕВИЧУ от незнакомого из Львова, БИЛЕВИЧ только мне сказал, я знаю, от кого этот пакет исходит, фамилию незнакомого БИЛЕВИЧ не называл, а я его не стал расспрашивать. Все поручения, которые мне давал

Odpowiedź: Już wcześniej zeznawałem, że pierwszy raz przeszedłem z ZSRS na Węgry w grudniu 1939 roku i zacząłem wtedy pracować dla konsulatu polskiego w Budapeszcie, utrzymując bezpośredni kontakt z BILLEWICZEM i wykonywałem na terytorium ZSRS wszystkie jego zadania.

Na polecenie BILLEWICZA przechodziłem do ZSRS trzy razy i przesyłałem od BILLEWICZA do Lwowa do Zofii BOGDANOWICZ przesyłki. Kiedy Zofia otwierała przesyłkę, były w niej listy od oficerów, którzy z Wojskiem Polskim wyemigrowali na Węgry – do krewnych mieszkających we Lwowie; jak wywnioskowałem, listy dotyczyły spraw czysto osobistych.

Pytanie: Opowiedzcie, jakie informacje o treści szpiegowskiej przekazywaliście BILLEWICZOWI po powrocie z ZSRS?

Odpowiedź: Oprócz tych listów, które dawała mi Zofia, nie dostawałem od niej żadnych innych informacji. Możliwe, że w tych listach, które przekazywałem od Zofii BILLEWICZOWI, były informacje szpiegowskie, ale nie potrafię nic na ten temat powiedzieć, ponieważ przesyłki, które dostawałem od Zofii dla BILLEWICZA do Budapesztu, zawsze były zapieczętowane pieczęcią lakową.

Pytanie: Jakie materiały o charakterze wywiadowczym otrzymał REGNER od BILLEWICZA w celu przekazania ich do miasta Lwowa i Turki?

Odpowiedź: Już zeznawałem, że w kwietniu na polecenie BILLEWICZA ja i REGNER przeszliśmy granicę węgierską do ZSRS. Ja otrzymałem wówczas zadanie wręczenia Zofii przesyłki od BILLEWICZA i odebrania odpowiedzi. REGNER otrzymał zadanie pojechania do m. Turki do MATLAKA (nie znam imienia ani imienia ojca, nie wiem też, gdzie mieszka), przekazania mu przesyłki i odebrania odpowiedzi, potem miał on pojechać do m. Lwowa, znaleźć LEWICKIEGO i powiedzieć mu, że BILLEWICZ prosi go o przyjazd do Budapesztu.

Pytanie: Jakie materiały REGNER dostał od MATLAKA i [jakie były] rezultaty poszukiwania przez niego LEWICKIEGO?

Odpowiedź: Następnego dnia po moim przyjeździe do Lwowa byłem w mieszkaniu KRASULSKIEJ Józefy, mieszkającej przy ul. Zielonej nr 94. Przyszedł do mnie REGNER i powiedział, że cały dzień chodził po mieście Lwowie, szukał LEWICKIEGO, ale go nie znalazł. REGNER powiedział, że BILLEWICZ bardzo prosił, żeby znaleźć LEWICKIEGO. Co zaś tyczy się tego, jakie konkretnie drugie zadanie miał REGNER u MATLAKA w Turce, nie wiem. REGNER nic nie mówił o tym zadaniu, a ja go nie pytałem.

Pytanie: Na początku przesłuchania zeznaliście, że pierwszy raz przechodziliście granicę państw[ową] na Węgry z przesyłką do BILLEWICZA

БИЛЕВИЧ, были только к Зофии, других поручений, как только к Зофии, я от БИЛЕВИЧА не имел.

Вопрос: А учительницу СОЗАНСКУЮ, которую Вам назвал незнакомец при вручении Вам пакета к БИЛЕВИЧУ, Вы знаете?

Ответ: Да, учительницу СОЗАНСКУЮ я знаю, она проживает в селе Ивашковцы, в свое время, когда я ходил в школу, СОЗАНСКАЯ меня учила, так как сам я происхожу из села Ивашковцы.

Вопрос: Продолжайте рассказывать о вербовке Вас и РЕГНЕРА венгерской разведкой.

Ответ: После того, когда я и РЕГНЕР дали свое согласие работать в пользу венгерской разведки, мы переночевали ночь в Ужгороде в разведке, а наутро я и РЕГНЕР в сопровождении сотрудника разведки поехали в город Воловец.

По приезду в Воловец нас повели в помещение венгерской разведки, со мной разговаривал человек на польском языке, он меня опять расспрашивал, где проживают мои родители, после он мне сказал, что если буду хорошо выполнять его задания, то он мне даст много денег; я ему ответил, что все задания буду выполнять аккуратно и хорошо, тогда этот сотрудник отобрал у меня подписку и дал мне кличку „41-415”, сказал мне, что под этим номером я буду с ним работать. Задание он мне не дал, а сказал, что когда я должен буду пойти в СССР, тогда он мне даст задание; после того, как сотрудник разведки отобрал у меня подписку и дал мне кличку, он меня повел в другую комнату, где был РЕГНЕР, а РЕГНЕРА забрал к себе. Через непродолжительное время сотрудник разведки вышел вместе из комнаты с РЕГНЕРОМ и мы все пошли в ресторан, пообедали и вернулись в разведку.

Придя в разведку, этот сотрудник разведки позвал меня к себе в кабинет и сказал мне, что сегодня я и РЕГНЕР пойдем по заданию в СССР, сказал мне, что по прибытии в СССР мне нужно будет выполнить следующие его задания:

1. Узнать, не вывозят ли жителей из погранполосы.
2. Разузнать, как охраняется госграница и не подтянуты ли части Красной Армии к границе.

[3.] Поехать в г. г. Львов, Самбор и Турка и установить воинские части, их численность и род войск.

Это задание от сотрудника венгерской разведки я принял, после чего он вынул из кармана 40 рублей советскими знаками и 5 долларов и дал мне, сказал мне, чтобы я подождал, пока он поговорит с РЕГНЕРОМ.

Через непродолжительное время сотрудник разведки вышел с РЕГНЕРОМ из кабинета, это уже было перед вечером с наступлением

od jakiegoś nieznajomego, który dał wam za to 100 rubli, podajcie jego nazwisko i [powiedzcie] jakie polecenia mieliście przekazać mu od BILLEWICZA.

Odpowiedź: Na początku mojego przesłuchania zeznałem, że nieznajomy, którego poznałem na początku grudnia 1939 roku w mieś[cie] Lwowie, dał mi przesyłkę do BILLEWICZA na Węgry i zapłacił za to 100 rubli. Tego nieznajomego więcej ani razu nie widziałem, ale jak pamiętam, kiedy pierwszy raz przyszedłem z przesyłką do BILLEWICZA od nieznajomego ze Lwowa, BILLEWICZ powiedział tylko, wiem od kogo pochodzi ta przesyłka, nazwiska nieznajomego BILLEWICZ nie podał, a ja go nie pytałem. Wszystkie polecenia, które wydawał mi BILLEWICZ, dotyczyły tylko Zofii. Od BILLEWICZA nie dostawałem innych poleceń, niż dotyczących Zofii.

Pytanie: A nauczycielkę SOZAŃSKĄ, której nazwisko podał wam nieznajomy przy wręczaniu Wam przesyłki do BILLEWICZA, znacie?

Odpowiedź: Tak, nauczycielkę SOZAŃSKĄ znam, mieszka ona we wsi Iwaszkowce, w swoim czasie, kiedy chodziłem do szkoły, SOZAŃSKA uczyła mnie, bo pochodzi ze wsi Iwaszkowce.

Pytanie: Kontynuujcie opowiadanie o zwerbowaniu was i REGNERA przez wywiad węgierski.

Odpowiedź: Po tym, kiedy ja i REGNER zgodziliśmy się pracować na rzecz wywiadu węgierskiego, przenocowaliśmy w Użhorodzie w wywiadzie, a rano ja i REGNER w towarzystwie pracownika wywiadu pojechaliśmy do miasta Wołowca.

Po przyjeździe do Wołowca zaprowadzono nas do lokalu wywiadu węgierskiego. Rozmawiał tam ze mną po polsku człowiek, który znowu pypytywał mnie, gdzie mieszkają moi rodzice, potem powiedział, że jeśli będę dobrze wykonywał jego zadania, to da mi dużo pieniędzy. Odpowiedziałem, że wszystkie zadania będę wykonywał należycie i dobrze, wówczas ten pracownik odebrał ode mnie zobowiązanie na piśmie i nadał mi pseudonim „41-415”, powiedział, że pod tym numerem będę z nim współpracował. Zadania mi nie dał, powiedział tylko, że da mi zadanie wtedy, kiedy będę miał iść do ZSRS. Po tym, kiedy pracownik wywiadu odebrał ode mnie zobowiązanie i nadał mi pseudonim, zaprowadził mnie do innego pokoju, w którym siedział REGNER, a REGNERA zabrał do siebie. Niedługo potem pracownik wywiadu wyszedł z pokoju razem z REGNEREM i wszyscy razem poszliśmy do restauracji, zjedliśmy obiad i wróciliśmy do wywiadu.

Po przyjeździe do wywiadu ów pracownik wywiadu wezwał mnie do swojego gabinetu i powiedział, że dziś ja i REGNER pójdziemy z zadaniem do ZSRS. Powiedział, że po przybyciu do ZSRS mam wykonać następujące jego zadania:

темноты. Я, РЕГНЕР и сотрудник разведки поехали в с. Биласовицы на стражницу; мы ночь переночевали, а наутро я и РЕГНЕР пошли на границу ознакомиться с местностью, где лучше можно перейти в СССР; ходили мы целый день, а к вечеру вернулись в стражницу и заявили офицеру, что границу на участке, где расположена стражница в селе Биласовицы, опасно переходить, так как на советской стороне усиленно охраняется граница. Выслушав меня и РЕГНЕРА, офицер позвонил по телефону в Воловец и сказал, что на его участке с советской стороны усиленно охраняется граница и перейти ее опасно. Поговорив по телефону, офицер меня и РЕГНЕРА повез в с. Верецки на стражницу; прибыв в Верецки на стражницу, я там застал ПУЛЬНАРОВИЧА Яна и с ним еще два человека, как потом я узнал, что это были – ХИЛЬ и БОДНАРЫК.

Побыв на границе непродолжительное время, нас всех – меня, РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА, ХИЛЬ, БОДНАРЫК, повезли в село Буковец на стражницу, где мы пробыли не более часа, а к вечеру нас повели к границе, где все мы перешли на советскую территорию и попали в село Либохора, откуда вышли в лес и пробыли целый день в лесу, а вечером пошли в село Высоцко-Вьжне, после с. Комарники и понад лесом из Комарники пришли в Турку – это было уже, приблизительно, 4–5 мая с/г.

Придя в Турку, ПУЛЬНАРОВИЧ всех нас повел к ДРОБИКУ на квартиру, у которого пробыли два дня, после я поехал во Львов, а все остальные остались у ДРОБИКА.

По приезде во Львов я пошел к КРАСУЛЬСКОЙ, у которой жил 6 дней, за это время я побывал у ЗИЛИЦКОГО по ул. Куркова, № 37, рассказал ЗИЛИЦКОМУ, что я прибыл от БИЛЕВИЧА, который работает в Будапеште в польском консульстве, за данными шпионского характера. ЗИЛИЦКИЙ выслушал меня и сказал, что когда буду уезжать, он мне даст материалы, после ЗИЛИЦКИЙ мне сказал, что он меня познакомит с Казимиром, который будет мне давать данные разведывательного характера. На второй день, приблизительно 7 мая, я пошел с ЗИЛИЦКИМ к Казимиру, который проживает по ул. Кенчинска. Придя в квартиру к Казимиру вместе с ЗИЛИЦКИМ, последний меня познакомил с Казимиром и с ДРОЗДОВСКИМ, который в то время находился в квартире Казимира.

Находясь в стороне с Казимиром от ДРОЗДОВСКОГО и ЗИЛИЦКОГО, он меня начал спрашивать, откуда я приехал; я ему рассказал, что я очень часто по заданию польского консульства в Будапеште перехожу границу в СССР для сбора данных о воинских частях Красной Армии и другом.

1. Dowiedzieć się, czy nie wywożą ludności z pasa przygran[icznego].
2. Dowiedzieć się, jak chroniona jest granica państw[owa] i czy nie ściągnięto na granicę oddziałów Armii Czerwonej.

[3.] Pojechać do m. m. Lwowa, Sambora i Turki oraz ustalić oddziały wojskowe, ich liczebność i rodzaj wojsk.

Przyjąłem to zadanie od pracownika wywiadu węgierskiego, po czym wyjął on z kieszeni 40 rubli sowieckimi banknotami oraz 5 dolarów i dał mi, mówiąc, żebym poczekał, aż porozmawia z REGNEREM.

Niedługo potem pracownik wywiadu wyszedł z REGNEREM z gabinetu, było to już przed wieczorem, i z nastaniem zmroku ja, REGNER oraz pracownik wywiadu pojechaliśmy do w[si] Bilasowice do strażnicy. Przenocowaliśmy tam, a rano ja i REGNER poszliśmy na granicę zapoznać się z okolicą, [zobaczyć,] którądy najłatwiej można przejść do ZSRS. Chodziliśmy cały dzień, wieczorem wróciliśmy do strażnicy i oświadczyliśmy oficerowi, że na tym odcinku, na którym znajduje się strażnica we wsi Bilasowice, przejście jest niebezpieczne, bo po stronie sowieckiej granica jest bardzo mocno strzeżona. Po wysłuchaniu mnie i REGNERA oficer zadzwonił do Wołowca i powiedział, że na jego odcinku przejście jest niebezpieczne. Po rozmowie telefonicznej oficer zawiózł mnie i REGNERA do w[si] Verecki do strażnicy. Po przyjeździe do w[si] Verecki do strażnicy zastałem tam PULNAROWICZA Jana, a z nim jeszcze dwie osoby, jak dowiedziałem się później, byli to – CHIL i BODNARYK.

Spędziliśmy na granicy niezbyt dużo czasu, a potem wszystkich nas – mnie, REGNERA, PULNAROWICZA, CHILA, BODNARYKA odwieziono do wsi Bukowiec do strażnicy, gdzie spędziliśmy nie więcej niż godzinę, i wieczorem zawieziono nas na granicę. Wszyscy razem przeszliśmy na terytorium sowieckie i trafiliśmy do wsi Libuchora, z której poszliśmy do lasu, w lesie spędziliśmy cały dzień, a wieczorem poszliśmy do wsi Wysocko Wyżne, potem do w[si] Komarniki i lasem z Komarników przeszliśmy do Turki – było to już około 4–5 maja br.

Po przyjeździe do Turki PULNAROWICZ zaprowadził nas do mieszkania DROBIKA, u którego spędziliśmy dwa dni, po czym ja pojechałem do Lwowa, a reszta została u DROBIKA.

Po przyjeździe do Lwowa poszedłem do KRASULSKIEJ, u której mieszkałem przez 6 dni, w tym czasie byłem u ZILICKIEGO na ul. Kurkowej nr 37. Powiedziałem ZILICKIEMU, że przyjechałem po informacje o charakterze szpiegowskim od BILLEWICZA, który pracuje w Budapeszcie w konsulacie polskim. ZILICKI wysłuchał mnie i powiedział, że jak będę wyjeżdżał, da mi materiały. Potem ZILICKI powiedział, że pozna mnie z Kazimierzem, który będzie udzielał mi informacji o charakterze wywiadowczym. Następnego dnia, chyba 7 maja, poszedłem z ZILICKIM

Казимир мне сказал, что когда буду уезжать из Львова, чтобы я зашел к нему и он мне даст материалы. После того, когда я договорился с Казимиром, я и ЗИЛИЦКИЙ ушли, а ДРОЗДОВСКИЙ остался у Казимира; с ЗИЛИЦКИМ я вышел из квартиры Казимира и пошел спать на ул. Зеленая у КРАСУЛЬСКОЙ, а ЗИЛИЦКИЙ пошел также домой. Побыв у КРАСУЛЬСКОЙ еще пару дней, это было, примерно, 9–10 мая, пошел к ЗИЛИЦКОМУ и сказал ему, что мне уже нужно ехать, тогда ЗИЛИЦКИЙ мне рассказал, что по ул. Личаковска в быв. польских казармах расположены пехотные части Красной Армии, по ул. [Св.] Петра и [по ул. Св.] Павла имеются также казармы, в которых расположены воинские части, но какие именно, я вспомнить не могу, рассказал мне, где и на каких улицах размещены советские и партийные органы, а также рассказал мне, что по ул. Зеленая помещается НКВД и милиция – все это, что ЗИЛИЦКИЙ мне рассказал, я записал в свой блокнот. После от ЗИЛИЦКОГО я пошел к Казимиру и сказал ему, что мне нужны материалы, так как я уже еду. Казимир дал мне план, на котором были нанесенные воинские части, расположенные в предместье в гор. Львове, а также мне записал фамилии 4-х командиров РККА, фамилий их я не помню.

Получив материалы шпионского характера от ЗИЛИЦКОГО и Казимира, я поехал в Турку, по дороге я заехал в гор. Самбор по рекомендации ЗИЛИЦКОГО, который мне дал адрес по ул. Выспа, № 6, кажется, он мне называл фамилию ВЫСОЦКИЙ (точно сейчас я припомнить не могу); ЗИЛИЦКИЙ мне сказал, что когда приду к ВЫСОЦКОМУ, я ему должен буду сказать, что „я прибыл от Зембы и от Яна, принес пять кгр. сала”, а ВЫСОЦКИЙ мне должен будет ответить „и от Станислава”, я в свою очередь должен сказать – „да”, тогда он будет со мной говорить и даст мне материалы.

Прибыв с этим паролем к ВЫСОЦКОМУ, он меня принял и дал мне следующие материалы:

1. О расположении воинских частей в гор. Самборе, однако он указал, что все воинские части в данное время находятся в лагерях, рассказал мне, что в городе имеются моторизированные части и 84 автобронетанковых машин. Получив эти данные, я направился к знакомому ЩЕЛЕЦКОМУ Болеславу³, проживающему по ул. Дрогобычской, № 11. Придя к ЩЕЛЕЦКОМУ, он меня хорошо принял, дал мне покушать, спрашивал, давно ли прибыл из Венгрии и куда сейчас направляюсь.

Я рассказал ЩЕЛЕЦКОМУ, что несколько дней пробыл во Львове, сейчас еду в Турку и решил заехать к Вам в Самбор. ЩЕЛЕЦКИЙ

do Kazimierza, który mieszka przy ul. Kętrzyńskiego. Kiedy przyszedliśmy do mieszkania Kazimierza razem z ZILICKIM, ten ostatni poznał mnie z Kazimierzem i z DROZDOWSKIM, który był wówczas w mieszkaniu Kazimierza.

Kiedy rozmawiałem z Kazimierzem na stronie, z dala od DROZDOWSKIEGO i ZILICKIEGO, zaczął mnie on wypytywać, skąd przyjechałem. Powiedziałem mu, że bardzo często na polecenie konsulatu polskiego w Budapeszcie przechodzę granicę do ZSRS, aby zbierać informacje o oddziałach wojskowych Armii Czerwonej i innych.

Kazimierz powiedział, żebym przed wyjazdem ze Lwowa zaszedł do niego, a da mi materiały. Potem, kiedy już umówiłem się z Kazimierzem, ja i ZILICKI wyszliśmy, zaś DROZDOWSKI został u Kazimierza. Wyszedłem z ZILICKIM z mieszkania Kazimierza i poszedłem spać na ul. Zieloną do KRASULSKIEJ, ZILICKI też poszedł do domu. Spędziłem u KRASULSKIEJ jeszcze parę dni, a około 9–10 maja poszedłem do ZILICKIEGO i oznajmiłem mu, że już muszę jechać, wówczas ZILICKI powiedział, że na ul. Łyczakowskiej w był[ych] polskich koszarach rozlokowane są oddziały piechoty Armii Czerwonej, na ul. [Św.] Piotra i [na ul. Św.] Pawła również znajdują się koszary, w których zakwaterowano oddziały wojskowe, ale jakie konkretnie, nie mogę sobie przypomnieć. Powiedział, gdzie i na jakich ulicach znajdują się sowieckie i partyjne organy, powiedział też, że na ul. Zielonej mieści się NKWD i Milicja – wszystko to, co ZILICKI mi przekazał, zapisałem w swoim notesie. Potem od ZILICKIEGO poszedłem do Kazimierza i powiedziałem, że potrzebuję materiałów, ponieważ już jadę. Kazimierz dał mi plan, na który zostały naniesione oddziały wojskowe, rozlokowane na przedmieściach mias[ta] Lwowa, zapisał mi też nazwiska 4 dowódców RKKA. Nie pamiętam ich nazwisk.

Po otrzymaniu materiałów o charakterze szpiegowskim od ZILICKIEGO i Kazimierza pojechałem do Turki, po drodze zajechałem do mias[ta] Sambora, z rekomendacji ZILICKIEGO, który dał mi adres: ul. Wyspa nr 6, zdaje się, że podał mi nazwisko WYSOCKI (dokładnie nie mogę sobie teraz przypomnieć). ZILICKI powiedział mi, że kiedy przyjdę do WYSOCKIEGO, mam powiedzieć, że „przyjechałem od Zięby i od Jana, przyniosłem pięć kg słoniny”, WYSOCKI ma odpowiedzieć „i od Stanisława”, ja z kolei mam powiedzieć – „tak”, wtedy on zacznie ze mną rozmawiać i da mi materiały.

Przyjechałem z tym hasłem do WYSOCKIEGO, który przyjął mnie i dał następujące materiały:

1. Dotyczące rozmieszczenia oddziałów wojskowych w mieś[cie] Samborze, powiedział jednak, że wszystkie oddziały wojskowe obecnie

мне сказал, что когда благополучно приду в Венгрию, постараюсь увидеть в гор. Будапеште ВОЛЯНСКОГО⁴; я сказал, что обязательно постараюсь повидаться с ВОЛЯНСКИМ и передам ему устный привет от Вас.

После этого, когда ЩЕЛЕЦКИЙ просил меня передать привет ВОЛЯНСКОМУ, я его просил, чтобы он мне дал данные о воинских частях Красной Армии по г. Самбор. ЩЕЛЕЦКИЙ спросил меня, для кого нужны эти данные, я ему сказал ^б-что для ^б польского консула в Будапеште; тогда ЩЕЛЕЦКИЙ мне сказал, что в гор. Самборе имеется два кавалерийских полка, назвал нумерацию 47 и 148 кав. полки, кроме того рассказал мне, что имеется 27-й пехотный полк и назвал мне одного командира РККА ОСТРИКОВА. ЩЕЛЕЦКИЙ мне рассказал, что 47 и 148 кав. полки выехали в Стрелки и что сейчас мало войск в г. Самборе, за исключением частей НКВД, охраняющих военные склады и ж-д мосты. Кроме этого ЩЕЛЕЦКИЙ мне сказал, что сейчас происходит призыв в Красную Армию. Получив эти данные от ЩЕЛЕЦКОГО, я поехал в Турку к ПЕТРОНИКУ; придя к нему в квартиру, я никого [Кроме его] не застал и я сказал ПЕТРОНИКУ, что сегодня вечером пойдем в Венгрию. ПЕТРОНИК мне сказал, что с нами пойдут также ДУДКЕВИЧ – житель г. Турка, и с ним каких-то два человека; к вечеру, когда стемнело, я и ПЕТРОНИК вышли за гор. Турка в лес и там нас уже ожидали ДУДКЕВИЧ и с ним два человека (этих 2-х человек я не знаю); подождав непродолжительное время в лесу, к нам подошли РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ Ян и мы все, вместе нас было 7 человек, двигались через села Бориня, Высоцко-Ньжне и, дойдя к селу Комарники, это уже было ночью, я всех своих попутчиков повел к ВЫСОЧАНСКОМУ домой и, придя в дом к ВЫСОЧАНСКОМУ, мы там застали ХИЛЬ Кароля, ожидавшего нашего прихода. Пробыли у ВЫСОЧАНСКОГО в клуне целый день, а вечером с наступлением темноты мы все направились по направлению на Либохору полем; нас тогда сопровождал ВЫСОЧАНСКИЙ до села Либохора и показал дальнейший путь продвижения.

За услугу мы уплатили ВЫСОЧАНСКОМУ 100 рубл. советскими знаками, дали ему ботинки, двое брюк и одну гимнастерку.

ВЫСОЧАНСКИЙ из села Либохора возвратился в Комарники, а мы уже ушли на границу, ориентируясь компасо. Приблизительно в 5 часов утра мы дошли к границе и день перебыли в лесу, за это время мы высмотрели лучшие подступы к границе, где ходят часовые как с советской, а также и венгерской стороны, а с наступлением темноты мы все перешли госграницу СССР в Венгрию. Границу мы переходили с советской стороны в районе Либохора и перешли на венгерскую

przebywają w obozach, powiedział [też], że w mieście znajdują się oddziały zmotoryzowane i 84 samochody pancerne. Po otrzymaniu tych informacji poszedłem do znajomego STRZELECKIEGO Bolesława³, mieszkającego przy ul. Drohobyckiej nr 11. Kiedy przyszedłem do STRZELECKIEGO, przyjął mnie on dobrze, dał mi jeść, pytał jak dawno przyszedłem z Węgier i dokąd udaję się teraz.

Powiedziałem STRZELECKIEMU, że kilka dni spędziłem we Lwowie, teraz jadę do Turki i postanowiłem zajechać do pana do Sambora. STRZELECKI powiedział, żebym, jak już uda mi się przejść na Węgry, postarał się znaleźć w mieś[cie] Budapeszcie WOLAŃSKIEGO⁴. Powiedziałem, że na pewno postaram się spotkać z WOLAŃSKIM i przekażę mu ustne pozdrowienia od pana.

Po tym, kiedy STRZELECKI prosił mnie o przekazanie pozdrowień WOLAŃSKIEMU, poprosiłem go, żeby udzielił mi informacji o oddziałach wojskowych Armii Czerwonej w m. Samborze. STRZELECKI zapytał, komu potrzebne są te informacje, odpowiedziałem mu, ^b że dla ^b konsula polskiego w Budapeszcie, wówczas STRZELECKI powiedział, że w mieś[cie] Samborze stacjonują dwa pułki kawaleryjskie, podał numery: 47 i 148 pułki kaw[alerii], ponadto jest też 27 pułk piechoty i podał mi nazwisko jednego z dowódców RKA OSTRIKOWA. STRZELECKI powiedział mi, że 47 i 148 pułki kaw[alerii] wyjechały do Strzyłek i że teraz jest mało wojska w m. Samborze, za wyjątkiem oddziałów NKWD ochraniających magazyny wojskowe i mosty k[olejowe]. Oprócz tego STRZELECKI powiedział mi, że teraz odbywa się pobór do Armii Czerwonej. Po otrzymaniu tych informacji od STRZELECKIEGO pojechałem do Turki do PIETRONIKA. Po przyjeździe do jego mieszkania, nikogo [oprócz niego] nie zastałem i powiedziałem PIETRONIKOWI, że dziś wieczorem pojedziemy na Węgry. PIETRONIK powiedział, że razem z nami pojedą też DUDKIEWICZ – mieszkaniec m. Turki, a z nim jeszcze jakichś dwóch ludzi. Wieczorem, kiedy się ściemniło, ja i PIETRONIK wyszliśmy za miast[em] Turkę do lasu, gdzie czekał już na nas DUDKIEWICZ, a razem z nim dwóch ludzi (tych dwóch ludzi nie znam). Po jakimś czasie oczekiwania w lesie doszli do nas REGNER i PULNAROWICZ Jan i wszyscy razem, było nas 7 osób, poszliśmy przez wsie Borynia, Wysocko Niżne i doszliśmy do wsi Komarniki. Była już noc, kiedy wszystkich swoich towarzyszy podróży zaprowadziłem do domu WYSOCZAŃSKIEGO. Kiedy przyszliśmy do domu WYSOCZAŃSKIEGO, zastaliśmy tam CHILA Karola czekającego na nasze przyście. Spędziliśmy u WYSOCZAŃSKIEGO w stodołę cały dzień, a wieczorem po zapadnięciu zmroku poszliśmy wszyscy przez pole w kierunku Libuchory. WYSOCZAŃSKI odprowadził nas wtedy do wsi Libuchora i pokazał dalszą drogę.

территорию в районе с. Буковец недалеко от гор. Воловец. Границу мы перешли в Венгрию во второй половине мая месяца 1940 года.

Перейдя благополучно в Венгрию, ХИЛЬ пошел в с. Буковец на стражницу, а все остальные, которые перешли границу, в том числе и я, пошли в село Биласовицы на стражницу. Придя на стражницу, я, РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ с одним солдатом поехали в м-ко Верецких на стражницу, а всех остальных, которые были с нами – ПЕТРОНИК, ДУДКЕВИЧ и других оставили на стражнице в Биласовицах.

Находясь уже на стражнице в селе Верецких, за нами из Воловец от разведки приехал КОНДОРОШ и с ним лейтенант разведки гор. Ужгорода ВЕБЕР, который позвал меня одного в отдельную комнату, отобрал у меня материалы разведывательного содержания, принесшие мною из Львова и Самбора, и дал для меня и РЕГНЕРА 50 пенгов. После ВЕБЕР вызвал к себе РЕГНЕРА и ПУЛЬНАРОВИЧА; о чем ВЕБЕР говорил с РЕГНЕРОМ и ПУЛЬНАРОВИЧЕМ, мне неизвестно, но полагаю, что он, ВЕБЕР, отобрал также материалы шпионского характера и от РЕГНЕРА и от ПУЛЬНАРОВИЧА, как и от меня.

ВЕБЕР отобрал у нас материалы и поехал; я, РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ остались в Верецких на стражнице, а вечером с наступлением темноты к стражнице подъехала автомашина, где я, РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ вместе с КОНДОРОШ поехали в гор. Воловец в разведку, где переночевали ночь, а наутро нас повели на жительство к одному еврею, фамилию я не знаю. Когда я, РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ пробыли один день на жительстве у еврея, к нам на следующий день привели из разведки ХИЛЬ Кароля, который также вместе с нами жил. Находясь в квартире этого еврея (фамилия его мне неизвестна), через дня три РЕГНЕР просил меня пойти с ним в разведку к КОНДОРОШ, попросить у него пропуск в с. Загон и повидаться с ЖУРАВСКОЙ. В это время к нам в квартиру пришел КОНДОРОШ и я его просил выдать пропуск на пару дней мне и РЕГНЕРУ в с. Загон, чтобы повидаться с ЖУРАВСКОЙ.

КОНДОРОШ выдал мне и РЕГНЕРУ пропуск и мы с ним поехали к ЖУРАВСКОЙ в лагерь, где пробыли два дня. ЖУРАВСКАЯ нас спрашивала, когда мы пришли из СССР, я и РЕГНЕР ответили, что недавно пришли из СССР, были в Турке видели ее родственников и т. д. Пробыли два дня у ЖУРАВСКОЙ в лагере, после возвратились в Воловец на квартиру, поставили в известность КОНДОРОШ, что мы возвратились. Таким образом я, РЕГНЕР, ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ прожили на квартире около 2-х недель и приблизительно 7 июня с/г КОНДОРОШ вызвал нас всех в разведку и по одному заводил в кабинет, где находился лейтенант ВЕБЕР – ВЕБЕР из ужгородской

Za przysługę zapłaciliśmy WYSOCZAŃSKIEMU 100 rubl[i] sowieckimi banknotami, daliśmy mu buty, dwie pary spodni i bluzę.

WYSOCZAŃSKI wrócił ze wsi Libuchora do Komarników, a my poszliśmy już na granicę. Idąc według kompasu, około godziny 5 rano doszliśmy do granicy. Dzień spędziliśmy w lesie, w tym czasie wypatryliśmy najlepsze dojścia do granicy, sprawdziliśmy, gdzie chodzą strażnicy zarówno z sowieckiej, jak i z węgierskiej strony, a po zapadnięciu zmroku wszyscy przeszliśmy przez granicę państw[ową] ZSRS na Węgry. Granicę przechodziliśmy ze strony sowieckiej w rejonie Libuchory, a przeszliśmy na terytorium węgierskie w okolicy w[si] Bukowiec, niedaleko od mias[ta] Wołowca. Przeszliśmy przez granicę na Węgry w drugiej połowie maja 1940 roku.

Po udanym przejściu na Węgry CHIL poszedł do w[si] Bukowiec do strażnicy, a wszyscy pozostali, którzy przeszli przez granicę, w tym również i ja, udaliśmy się do wsi Bilasowice do strażnicy. Kiedy przybyliśmy do strażnicy, ja, REGNER i PULNAROWICZ pojechaliśmy z jednym z żołnierzy do m[iastecz]ka Verecki do strażnicy, a wszystkich pozostałych, którzy byli z nami: PIETRONIKA, DUDKIEWICZA i innych pozostawiono w strażnicy w Bilasowicach.

Kiedy byliśmy już w strażnicy we wsi Verecki, przyjechał do nas z Wołowca z wywiadu KONDOROSZ, a z nim porucznik wywiadu z mias[ta] Užhorod WEBER, który wezwał mnie do innego pokoju, odebrał ode mnie materiały o treści wywiadowczej, które przyniosłem ze Lwowa i Sambora oraz dał dla mnie i REGNERA 50 pengów. Potem WEBER wezwał do siebie REGNERA i PULNAROWICZA. O czym WEBER rozmawiał z REGNEREM i PULNAROWICZEM, nie wiem, ale przypuszczam, że WEBER również odebrał materiały o charakterze szpiegowskim od REGNERA i od PULNAROWICZA, tak samo jak ode mnie.

WEBER odebrał od nas materiały i wyjechał, zaś ja, REGNER i PULNAROWICZ zostaliśmy w [m.] Verecki w strażnicy. Wieczorem, po zapadnięciu zmroku, pod strażnicę podjechał samochód, którym ja, REGNER i PULNAROWICZ razem z KONDOROSZEM pojechaliśmy do mias[ta] Wołowca do wywiadu. Przenocowaliśmy tam jedną noc, a rano zaprowadzono nas na kwaterę do jakiegoś Żyda, którego nazwiska nie znam. Ja, REGNER i PULNAROWICZ spędziliśmy na kwaterze u Żyda pierwszy dzień, a następnego dnia przyprowadzono do nas z wywiadu CHILA Karola, który zamieszkał razem z nami. Po trzech dniach, spędzonych w mieszkaniu tego Żyda (nie znam jego nazwiska), REGNER poprosił mnie, żebym poszedł z nim do wywiadu do KONDOROSZA poprosić go o przepustkę do w[si] Zagon na kilka dni, żeby zobaczyć się z ŻURAWSKĄ. W tym czasie przyszedł akurat do nas na kwaterę KONDOROSZ

разведки, капитан разведки г. Воловец и КОНДОРОШ; со мной беседовал лейтенант ВЕБЕР, он мне сказал, что я должен буду еще один раз пойти во Львов по его заданию и принести ему данные о воинских частях по Львову, разузнать, какие рода войск находятся во Львове. ВЕБЕР особенно заострял мое внимание на то, чтобы достать данные о бронетанковых частях по г. Львову, разузнать их величины, марки, какого года выпуска и их быстроходность.

Во время инструктажа лейтенант разведки ВЕБЕР вызвал также РЕГНЕРА и дал ему такое же самое задание, как и мне по Львову. После того, когда ВЕБЕР меня и РЕГНЕРА проинструктировал, он вынул из кармана 40 пенгов и дал мне, РЕГНЕРУ он также дал 40 пенгов.

ВЕБЕР еще раз переспросил меня и РЕГНЕРА, усвоили ли мы его задание, на что я и РЕГНЕР ответили, что задание мы усвоили хорошо и что мы его выполним.

После того, когда лейтенант ВЕБЕР дал задание мне и РЕГНЕРУ по разведывательной деятельности на территории СССР в пользу Венгрии, он сказал, что пока мы можем быть свободны, а когда мы должны будем идти в СССР, нам скажет капитан разведки или КОНДОРОШ.

После того, когда я и РЕГНЕР вышли из кабинета, КОНДОРОШ позвал в кабинет ПУЛЬНАРОВИЧА Яна; о чем там с ним говорил лейтенант ВЕБЕР, мне неизвестно, но ПУЛЬНАРОВИЧ в кабинете с лейтенантом ВЕБЕР пробыл более часа.

Когда ПУЛЬНАРОВИЧ вышел из кабинета, КОНДОРОШ вызвал в кабинет к ВЕБЕР ХИЛЬ Кароля, который также пробыл в кабинете более часа, а когда ХИЛЬ вышел из кабинета, нас всех – меня, РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА и ХИЛЬ, КОНДОРОШ повел на квартиру к еврейку, где мы жили. Будучи уже в квартире, когда КОНДОРОШ от нас ушел, ХИЛЬ начал нам всем рассказывать, что лейтенант ВЕБЕР ему дал 200 рубл. советскими знаками. ПУЛЬНАРОВИЧ также получил от ВЕБЕР советских денег, но сколько именно, не помню. Относительно заданий и какие места, находясь на территории СССР, должны были посетить ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ, об этом они мне лично не говорили, может быть, они по этому вопросу делились с РЕГНЕРОМ, однако об этом сказать ничего не могу.

Таким образом мы все проживали в квартире у выше указанного жителя в г. Воловец и во второй половине июля⁵ месяца с/г нас всех вызвал КОНДОРОШ в разведку и сказал, что всем нам нужно пойти в СССР выполнять задание.

Назавтра КОНДОРОШ меня, РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА и ХИЛЬ вызвал еще раз к себе в разведку и сказал нам, чтобы мы приготoвились, а вечером поедем на границу.

i poprosiłem go o wydanie mnie i REGNEROWI przepustki do w[si] Zagon, żeby zobaczyć się z ŻURAWSKĄ.

KONDOROSZ wydał mnie i REGNEROWI przepustkę i pojechaliśmy do ŻURAWSKIEJ do obozu, gdzie spędziliśmy dwa dni. ŻURAWSKA pytała, kiedy przyszliśmy z ZSRS, ja i REGNER odpowiedzieliśmy, że przyszliśmy z ZSRS niedawno, byliśmy w Turcji, widzieliśmy się z jej krewnymi itd. Spędziliśmy u ŻURAWSKIEJ w obozie dwa dni, a potem wróciliśmy do Wołowca na kwaterę, poinformowaliśmy KONDOROSZA, że wróciliśmy. Tak więc ja, REGNER, PULNAROWICZ i CHIL mieszkaliśmy na kwaterze około 2 tygodni. Około 7 czerwca br. KONDOROSZ wezwał nas wszystkich do wywiadu i pojedynczo wprowadzał do gabinetu, w którym znajdował się porucznik WEBER – WEBER z wywiadu użhorodzkiego, kapitan wywiadu m. Wołowca i KONDOROSZ. Ze mną rozmawiał porucznik WEBER, powiedział, że muszę jeszcze raz iść do Lwowa z jego zadaniem i przynieść mu informacje o oddziałach wojskowych we Lwowie, dowiedzieć się, jakie rodzaje wojsk znajdują się we Lwowie. WEBER zwracał mi szczególnie uwagę, żebym zdobył informacje na temat jednostek pancernych w m. Lwowie, dowiedział się o ich wielkość, marki [pojazdów], w którym roku zostały wyprodukowane, jaką mają prędkość.

Podczas instruowania porucznik wywiadu WEBER wezwał również REGNERA i dał mu takie samo zadanie [do wykonania] we Lwowie jak i mnie. Następnie, kiedy WEBER już udzielił instrukcji mnie i REGNEROWI, wyjął z kieszeni 40 pengów i dał mi. REGNEROWI również dał 40 pengów.

WEBER jeszcze raz zapytał mnie i REGNERA, czy zapamiętaliśmy jego zadanie, na co ja i REGNER odpowiedzieliśmy, że zadanie dobrze zapamiętaliśmy i że je wykonamy.

Po tym, jak porucznik WEBER dał mnie i REGNEROWI zadanie związane z działalnością wywiadowczą na terytorium ZSRS na rzecz Węgier, powiedział, że na razie jesteśmy wolni, a kiedy będziemy mieli pójść do ZSRS, powie nam kapitan wywiadu albo KONDOROSZ.

Kiedy ja i REGNER wyszliśmy z gabinetu, KONDOROSZ wezwał do gabinetu PULNAROWICZA Jana. O czym tam z nim rozmawiał porucznik WEBER, nie wiem, ale PULNAROWICZ spędził w gabinecie razem z porucznikiem WEBEREM ponad godzinę.

Kiedy PULNAROWICZ wyszedł z gabinetu, KONDOROSZ wezwał do gabinetu do WEBERA CHILA Karola, który spędził w gabinecie również ponad godzinę. Kiedy CHIL wyszedł z gabinetu, KONDOROSZ zaprowadził nas wszystkich – mnie, REGNERA, PULNAROWICZA i CHILA na kwaterę do Żyda, u którego mieszkaliśmy. Już w mieszkaniu,

Вечером этого же дня, было, кажется, 16–17 июня с/г, КОНДОРОШ вместе с нами поехал в Биласовицы на стражницу и по приезде на стражницу КОНДОРОШ поручил нас повести на границу, а сам возвратился в Воловец. Мы все – я, РЕГНЕР, ПУЛЬНАРОВИЧ и ХИЛЬ, пошли к границе в село Латирка в сопровождении 2-х солдат стражницы. Придя в село Латирка на границу, мы высмотрели где лучше перейти границу, подождав в лесу до вечера, а с наступлением темноты мы все четыре – я, РЕГНЕР, ПУЛЬНАРОВИЧ Ян и ХИЛЬ, перешли с венгерской территории на территорию СССР. Границу мы переходили с венгерской стороны в районе с. Латирка, а вышли уже на советскую территорию в районе с. Ивашковцы Высоцко-Выжненского района.

Перейдя границу в СССР, мы все направились лесом на Высоцко-Выжне, откуда пошли на с. Комарники и, придя к селу Комарники, это уже было с рассветом 20 июня с/г, мы все пошли к ВЫСОЧАНСКОМУ. В клуне мы пробыли целый день, а вечером с наступлением темноты мы из Комарники опять же понад лесом пошли по направлению г. Турка. Придя в г. Турку, ПУЛЬНАРОВИЧ всех нас повел на квартиру к ГОРБОВОЙ, а ХИЛЬ еще из с. Комарники ушел раньше нас всех в Турку и перед его уходом я его предупредил, чтобы он возвратился в Комарники к ВЫСОЧАНСКОМУ 5–6 июля с/г для перехода в Венгрию.

^aВ квартире ГОРБОВОЙ я пробыл два дня, после поехал во Львов, а РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ оставались еще в ГОРБОВОЙ.^{-a}

Проезжая из Турки через Самбор, я остановился в Самборе и посетил квартиру ЩЕЛЕЦКОГО Болеслава, проживающего по ул. Дрогобычская, № 11. Придя домой к ЩЕЛЕЦКОМУ, я его застал дома, он меня хорошо принял, дал мне покушать и я решил у него переночевать, так как время было уже поздно; беседа с ЩЕЛЕЦКИМ, он начал меня расспрашивать когда я прибыл из Венгрии и что хорошего слышать в Будапеште в польском консульстве; на все его вопросы я давал положительные ответы. Побеседовав с ЩЕЛЕЦКИМ, я лег спать и просил его разбудить меня к пяти часам утра на поезд во Львов.

В этот раз я у ЩЕЛЕЦКОГО данные разведывательного характера не требовал, так как я имел на этот раз задание от венгерской разведки посетить только Львов.

^bК утру на поезд ЩЕЛЕЦКИЙ меня разбудил, дал мне покушать и я ушел к поезду. Это было в конце июня месяца или 1-го июля с/г, ^aприехал во Львов и пришел к ОГОЖАЛОМУ Олегу^{-a} (ул. и № дома не помню). Придя к ОГОЖАЛОМУ, я его застал одного в квартире и сказал ему, что я прибыл из Венгрии и мне нужны сведения,

kiedy KONDOROSZ wyszedł od nas, CHIL zaczął nam opowiadać, że porucznik WEBER dał mu 200 rubl[i] sowieckimi banknotami. PULNAROWICZ też dostał od WEBERA sowieckie pieniądze, ale ile, dokładnie nie pamiętam. Jeśli chodzi o zadania i o to, jakie miejsca mieli odwiedzić PULNAROWICZ i CHIL, będąc na terytorium ZSRS, nie mówili mi o tym, być może rozmawiali o tej sprawie z REGNEREM, jednak nie mogę nic na ten temat powiedzieć.

Tak więc mieszkaliśmy wszyscy w mieszkaniu wyżej wspomnianego mieszkańca m. Wołowca, a w drugiej połowie lipca⁵ br. KONDOROSZ wezwał nas do wywiadu i powiedział, że wszyscy mamy pójść do ZSRS, aby wykonać zadanie.

Następnego dnia KONDOROSZ wezwał mnie, REGNERA, PULNAROWICZA i CHILA jeszcze raz do siebie do wywiadu i powiedział, żebyśmy się przygotowali, bo wieczorem pojedziemy na granicę.

Wieczorem tego samego dnia, było to, jak mi się zdaje, 16–17 czerwca br., KONDOROSZ pojechał razem z nami do Bilasowic do strażnicy. Po przyjeździe do strażnicy KONDOROSZ polecił zaprowadzić nas na granicę, a sam wrócił do Wołowca. My wszyscy – ja, REGNER, PULNAROWICZ i CHIL poszliśmy w stronę granicy do wsi Laturka pod eskortą 2 żołnierzy ze strażnicy. Przyszliśmy do wsi Laturka na granicę, obejrzeliliśmy, w którym miejscu będzie najłatwiej przejść granicę, poczekaliśmy w lesie do wieczora, a po zapadnięciu zmroku we czwórkę – ja, REGNER, PULNAROWICZ Jan i CHIL przeszliśmy z terytorium węgierskiego na teren ZSRS. Granicę przechodziliśmy ze strony węgierskiej w rejonie w[si] Laturka, a na terytorium sowieckie wyszliśmy już w pobliżu w[si] Iwaszkowce w rejonie Wysocko Wyżne.

Po przejściu przez granicę do ZSRS, wszyscy poszliśmy lasem do Wysocka Wyżnego, skąd udaliśmy się w kierunku w[si] Komarniki. Kiedy zaszedliśmy do wsi Komarniki, a było to już o świcie 20 czerwca br., poszliśmy wszyscy do WYSOCZAŃSKIEGO, w stodole spędziliśmy cały dzień, a wieczorem po zapadnięciu zmroku poszliśmy z Komarników, znów skrajem lasu, w kierunku m. Turki. Po przyjeździe do m. Turki PULNAROWICZ zaprowadził nas wszystkich do mieszkania GORBOWEJ. CHIL poszedł do Turki wcześniej od nas wszystkich, jeszcze ze w[si] Komarniki. Przed jego odejściem powiedziałem mu, żeby wrócił do Komarników do WYSOCZAŃSKIEGO 5–6 lipca br., aby przejść na Węgry.

^a-W mieszkaniu GORBOWEJ spędziłem dwa dni, potem pojechałem do Lwowa, a REGNER i PULNAROWICZ zostali jeszcze u GORBOWEJ.^{-a}

Kiedy jechałem z Turki przez Sambor, zatrzymałem się w Samborze i odwiedziłem mieszkanie STRZELECKIEGO Bolesława, mieszkającego

ОГОЖАЛЫЙ мне сказал, что сейчас он пока сведений не имеет, но он меня поведет к Казимиру и у него я получу данные разведывательного характера, какие мне нужны. После этого ОГОЖАЛЫЙ мне сказал, что я должен забрать ^aс собой в Венгрию ДРОЗДОВСКОГО;^a я ему ответил, хорошо – это можно будет устроить.

После того, когда я побеседовал с ОГОЖАЛЫМ, он меня повел на ^aул. Кенчинского (№ дома я не знаю), придя в квартиру Казимира, я там застал ДРОЗДОВСКОГО^a, который мне сказал, что он хочет со мной пойти в Венгрию,^b я ему сказал, как хотите. Тогда ДРОЗДОВСКИЙ мне сказал, что ему обязательно нужно уйти из СССР в Венгрию. Видя, что ДРОЗДОВСКИЙ настаивает пойти в Венгрию, я не стал ему возражать и сказал ему, пусть приготовится к уходу, так как через пару дней, числа 5–6 июля с/г, пойдём в Венгрию.

После я начал беседовать с Казимиром; я ему сказал, что мне нужны разведывательные данные, Казмир мне сказал, что завтра пойдём с ним на ул. Байка, № 28, и там я получу все данные, которые мне нужны будут; после беседы с Казимиром я ушел к ПУЛЬНАРОВИЧУ Владиславу по ул. Филиповка, № 17, у которого переночевал одну ночь; находясь в квартире ПУЛЬНАРОВИЧА, он меня спросил, когда пойдём в Венгрию, я ему сказал, что через пару дней после того, когда я здесь во Львове справлюсь со своими „делами”. ^b, ^aНаутро я пошел к ОГОЖАЛОМУ домой, с которым вместе пошли на ул. Байка, № 28; придя в квартиру, я там застал Казимира, ЩЕПАНСКОГО, хозяина квартиры^a, ^b (фамилии и имени его я не знаю) и еще двух мужчин, обоим им будет, приблизительно, около 60 лет. Казмир взял меня, позвал в сторону хозяина квартиры и сказал ему, что мне нужны сведения; хозяин мне задал вопрос, а какие именно сведения Вам нужны. Я ему сказал, что мне нужны материалы ^aо расположении воинских частей по гор. Львову, а также данные о мотомеханизированных частях. Тогда хозяин открыл стол, вынял планы, нанесенные на бумаге, и дал их мне.^a Рассказал мне, что в планах отражено все то, что меня интересует. После того, когда я получил материалы от хозяина квартиры, он меня просил, чтобы я с собой взял на Венгрию ЩЕПАНСКОГО, который тогда присутствовал в квартире хозяина, когда я брал сведения.

Я сказал хозяину, что пусть ЩЕПАНСКИЙ придет завтра на вокзал к поезду на Турку. После ^aя со всеми распрощался и пошел с ОГОЖАЛЫМ к нему домой, где застал в его квартире ДРОЗДОВСКОГО^a, которому я сказал, чтобы он завтра пришел на вокзал к поезду на Турку и мы поедем. Пообедав у ОГОЖАЛОГО, я распрощался со всеми и пошел к ПУЛЬНАРОВИЧУ, у него я переночевал и наутро вместе

przy ul. Drohobyckiej nr 11. Po przyjeździe do STRZELECKIEGO zastałem go w domu, przyjął mnie serdecznie, dał mi jeść i postanowiłem u niego przenocować, bo pora była już późna. Podczas rozmowy STRZELECKI wypytywał mnie, kiedy przyszedłem z Węgier i co dobrego słysząc w Budapeszcie w konsulacie polskim. Na wszystkie pytania dawałem konkretne odpowiedzi. Po rozmowie ze STRZELECKIM położyłem się spać i prosiłem go, żeby mnie obudził przed godziną piątą rano na pociąg do Lwowa.

Nie chciałem teraz od STRZELECKIEGO informacji o charakterze wywiadowczym, bo tym razem otrzymałem od wywiadu węgierskiego zadanie odwiedzenia tylko Lwowa.

^cSTRZELECKI obudził mnie rano, dał śniadanie i wyszedłem na pociąg, było to pod koniec czerwca albo 1 lipca br. ^aPrzyjechałem do Lwowa i poszedłem do OGORZAŁEGO Olka^a (ul[icy] i nru domu nie pamiętam). Kiedy przyszedłem do OGORZAŁEGO, zastałem go w mieszkaniu samego i powiedziałem, że przyszedłem z Węgier i potrzebuję informacji. OGORZAŁY odpowiedział, że na razie nie ma informacji, ale zaprowadzi mnie do Kazimierza i od niego dostanę informacje o charakterze wywiadowczym, których potrzebuję. Potem OGORZAŁY powiedział, że powinienem zabrać ^a-z sobą na Węgry DROZDOWSKIEGO, ^a odpowiedziałem mu, dobrze – to da się załatwić.

Po rozmowie z OGORZAŁYM zaprowadził mnie on na ^aul. Kętrzyńskiego (nru domu nie znam). Przyszedłszy do mieszkania Kazimierza, zastałem tam DROZDOWSKIEGO^a, który oznajmił, że chce razem ze mną pójść na Węgry.^c Odpowiedziałem, jak pan chce. Wówczas DROZDOWSKI powiedział, że koniecznie musi wyjechać z ZSRS na Węgry. Widząc, że DROZDOWSKI nalega, żeby pójść na Węgry, nie sprzeciwiałem się i powiedziałem, żeby przygotował się do drogi, bo za kilka dni, 5–6 lipca br. pójdziemy na Węgry.

Potem zacząłem rozmawiać z Kazimierzem, powiedziałem, że potrzebuję informacji wywiadowczych, Kazimierz odpowiedział, że jutro pójdziemy razem na ul. Na Bajkach nr 28 i tam dostanę wszystkie informacje, których potrzebuję. Po rozmowie z Kazimierzem poszedłem do PULNAROWICZA Władysława na ul. Filipówka nr 17, przenocowałem u niego jedną noc. Kiedy byłem w mieszkaniu PULNAROWICZA, ten pytał mnie, kiedy pójdziemy na Węgry, odpowiedziałem, że za kilka dni, jak już tu, we Lwowie, załatwię swoje „sprawy”. ^c, ^aRano poszedłem do OGORZAŁEGO do domu i razem z nim udaliśmy się na ul. Na Bajkach nr 28. Kiedy przyszedliśmy do mieszkania, zastałem tam Kazimierza, SZCZEPAŃSKIEGO, właściciela mieszkania^a,^c (jego nazwiska ani imienia nie znam) i jeszcze dwóch mężczyzn, obu w wieku około 60 lat. Kazimierz zabrał mnie, zawołał [również] na stronę właściciela mieszkania i powiedział mu,

с ПУЛЬНАРОВИЧЕМ Владиславом направился на вокзал; придя на вокзал, я встретил там ДРОЗДОВСКОГО, ПАСЕК и ЩЕПАНСКОГО, которые уже ожидали меня; вместе с ЩЕПАНСКИМ, ПАСЕКОМ и ДРОЗДОВСКИМ стоял еще один мужчина, я его совершенно не знаю. Тогда ЩЕПАНСКИЙ, обращаясь ко мне, сказал: „Возьми узелок у этого пана”, я протянул руку и взял от неизвестного мне человека узелок, который после распрощался и ушел.

После подождя еще минут 40, подошел поезд на Турку и мы все – я, ЩЕПАНСКИЙ, ДРОЗДОВСКИЙ, ПАСЕК и ПУЛЬНАРОВИЧ, выехали из Львова в Турку, куда приехали 4 июля с/г, и мы все пошли за исключением ДРОЗДОВСКОГО, ЩЕПАНСКОГО и ПАСЕК к ПЕТРОНИКУ на ул. Зеленая. ДРОЗДОВСКОМУ, ЩЕПАНСКОМУ и ПАСЕК я сказал, что они должны будут ждать меня, ПУЛЬНАРОВИЧА, РЕГНЕРА и других в конце г. Турки в лесу, а когда будем идти, захватим их.

Хочу дополнить, что когда я вез с собой узелок, я еще в поезде почувствовал тяжесть, но не хотел развязывать, а когда мы приехали на станцию в Турку я развязал узелок и обнаружил там две гранаты „Мильс” и револьвер системы „Вис”.

В квартире у ПЕТРОНИКА мы пробыли до вечера, а с наступлением темноты ^ая, ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав пошли на квартиру ГОРОБОВОЙ и там мы застали РЕГНЕРА и ПУЛЬНАРОВИЧА Яна, которых я забрал, и мы все – я, ПУЛЬНАРОВИЧ Ян, ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав (отец Яна) и РЕГНЕР^а вышли из Турки и пошли по направлению к границе. Когда мы вышли из Турки в лес, там к нам присоединились ДРОЗДОВСКИЙ, ЩЕПАНСКИЙ и ПАСЕК – всего нас было 7 человек, и мы все лесом двигались в с. Комарники. По дороге следования я отдал ЩЕПАНСКОМУ две гранаты и револьвер. ЩЕПАНСКИЙ одну гранату дал ДРОЗДОВСКОМУ, оставив у себя одну гранату и револьвер. Находясь в пути следования, мы двигались лесом и, дойдя до с. Бориня, нас застал дождь и мы пробыли в лесу всю ночь, а уже к вечеру 7 июля с/г из Борини мы пошли по направлению на с. Комарники и, дойдя уже к рассвету в село, я всех повел на квартиру к ВЫСОЧАНСКОМУ, где нас всех арестовали^б.

Вопрос: Каким оружием располагала Ваша группа?

Ответ: Вся наша группа, которая была задержана 7 июля с/г в клуне у ^аВЫСОЧАНСКОГО^а была снабжена оружием так: у меня имелся „Маузер” № 3 и револьвер „Вальтер” № 1. РЕГНЕР имел револьвер „Вис” с двумя обоймами и патронами. ^аПУЛЬНАРОВИЧ^а Ян имел револьвер „Вальтер” № 1 с патронами. ПУЛЬНАРОВИЧ (отец Яна) имел при себе револьвер „Вальтер” № 1 с патронами. ЩЕПАНСКИЙ

że potrzebuję informacji. Gospodarz spytał mnie, jakich konkretnie informacji pan potrzebuje. Powiedziałem, że potrzebuję materiałów^a dotyczących rozmieszczenia oddziałów wojskowych w mieś[cie] Lwowie, a także informacji na temat formacji zmotoryzowanych. Wówczas gospodarz otworzył biurko, wyjął plany sporządzone na papierze i dał mi je.^a Powiedział, że na planach ujęto wszystko to, co mnie interesuje. Po tym, jak dostałem materiały od gospodarza mieszkania, poprosił mnie on, żebym wziął z sobą na Węgry SZCZEPAŃSKIEGO, który był obecny w mieszkaniu gospodarza, kiedy odbierałem informacje.

Powiedziałem gospodarzowi, żeby SZCZEPAŃSKI przyszedł następnego dnia na dworzec na pociąg do Turki. Potem^a pożegnałem się ze wszystkimi i poszedłem z OGORZAŁYM do domu. W jego mieszkaniu zastałem DROZDOWSKIEGO^a, któremu powiedziałem, żeby następnego dnia przyszedł na dworzec na pociąg do Turki i pojedziemy. Zjadłem u OGORZAŁEGO obiad, pożegnałem się ze wszystkimi i poszedłem do PULNAROWICZA, przenocowałem u niego i rano razem z PULNAROWICZEM Władysławem poszedłem na dworzec. Po przyjeździe na dworzec spotkałem tam DROZDOWSKIEGO, PASKA i SZCZEPAŃSKIEGO, którzy czekali już na mnie. Razem ze SZCZEPAŃSKIM, PASKIEM i DROZDOWSKIM stał jeszcze jakiś mężczyzna, którego zupełnie nie znam. SZCZEPAŃSKI, zwracając się do mnie, powiedział wtedy: „Weź zawiniątko od tego pana”. Wyciągnąłem rękę i wziąłem zawiniątko od nieznanego mi człowieka, który zaraz pożegnał się i odszedł.

Potem czekaliśmy jeszcze około 40 minut, aż przyjedzie pociąg na Turkę i wszyscy – ja, SZCZEPAŃSKI, DROZDOWSKI, PASEK i PULNAROWICZ wyjechaliśmy ze Lwowa do Turki, gdzie przyjechaliśmy 4 lipca br. Tam poszliśmy wszyscy, za wyjątkiem DROZDOWSKIEGO, SZCZEPAŃSKIEGO i PASKA, do PIETRONIKA na ul. Zieloną. DROZDOWSKIEMU, SZCZEPAŃSKIEMU i PASKOWI powiedziałem, że mają czekać na mnie, PULNAROWICZA, REGNERA i innych na skraju m. Turki w lesie, a kiedy będziemy iść, zabierzemy ich.

Chcę jeszcze dodać, że kiedy wiozłem z sobą zawiniątko, już w pociągu poczułem ciężar, ale nie chciałem go rozwiązywać, a kiedy przyjechaliśmy na stację w Turce, rozwinąłem zawiniątko i znalazłem tam dwa granaty Mills oraz rewolwer systemu Vis.

W mieszkaniu u PIETRONIKA siedzieliśmy jeszcze do wieczora, a po zapadnięciu zmroku^a ja i PULNAROWICZ Władysław poszliśmy do mieszkania GORBOWEJ. Zastaliśmy tam REGNERA i PULNAROWICZA Jana, których zabrałem i wszyscy razem – ja, PULNAROWICZ Jan, PULNAROWICZ Władysław (ojciec Jana) i REGNER^a wyszliśmy z Turki i poszliśmy w kierunku granicy. Kiedy z Turki weszliśmy do lasu, dołączyli

имел револьвер „Вис” с патронами и гранату „Мильс”. ПАСЕК имел „Браунинг” № 2 бельгийский с патронами. ДРОЗДОВСКИЙ имел при себе также гранату „Мильс”, но при подходе к селу Бориня ДРОЗДОВСКИЙ всем нам сказал, что он, якобы, гранату потерял.

Вопрос: Кто Вас снабдил этим оружием?

Ответ: ^вВ начале июля месяца с/г, когда я получал данные разведывательного характера на ул. Байка, № 28, этот же хозяин квартиры, который давал мне сведения, дал мне также револьвер системы „Вальтер” № 1 и к нему обойму с патронами. ^а„Маузер” № 3 я купил в ОГОЖАЛОГО в последний раз, когда я был у него и уплатил за „Маузер” 100 рублей^{а-в}. Кроме этих двух систем оружия, у меня еще был револьвер „Вальтер” № 1, который был мне подарен в мае м-це с/г ДУДКЕВИЧЕМ, товарища которого вместе с ДУДКЕВИЧЕМ в мае месяце я переводил на венгерскую территорию, зовут его Ян.

У меня еще был „Браунинг” № 1 бельгийский; этот „Браунинг” мне подарила КРАСУЛЬСКАЯ Юзефа в мае месяце, когда я находился у нее в квартире. Другого оружия я больше не имел. РЕГНЕР имел револьвер „Вис” с патронами, начиная с марта месяца с/г „Вис” – револьвер подарил ЖУРОВСКИЙ РЕГНЕРУ при переходе госграницы в Венгрию.

Где остальные лица, которые шли со мной в Венгрию – ДРОЗДОВСКИЙ и ПАСЕК, взяли оружие, мне лично неизвестно, ДРОЗДОВСКИЙ поручил мне взять узелок на ст. Львов от неизвестного мне человека, где впоследствии я увидел револьвер „Вис” и две гранаты „Мильс”, пригодные к боевым действиям.

Вопрос: Сколько раз Вы посетили гор. Дрогобыч и с какими заданиями?

Ответ: В апреле месяце с/г, находясь в Будапеште, БИЛЕВИЧ мне дал письма во Львов к Зофии и в Дрогобыч к ЛЕВЕЛЬ, проживающей по ул. Яна, № 11. Когда я с РЕГНЕРОМ пришли в СССР, РЕГНЕР остался с заданием в г. Турку, а я поехал во Львов, по дороге заехал к ЛЕВЕЛЬ и передал письмо от БИЛЕВИЧА, в котором писалось, что ЛЕВЕЛЬ со своими детьми должна уйти в Венгрию к своему мужу ввиду того, что ЛЕВЕЛЬ – женщина уже пожилая, я начал ее ^буговаривать^б, чтобы она пока-что не пошла в Венгрию, так как нужно будет ходить в горы, а когда погода установится, тогда я приду и поведу ее другой дорогой; ЛЕВЕЛЬ согласилась в этот раз не пойти, но ее дети – ЛЕВЕЛЬ Юрко и дочь Ева, пошли со мной и я их благополучно перевел через госграницу СССР в Венгрию. Других кого-либо, кроме детей ЛЕВЕЛЬ, я больше из Дрогобыча в Венгрию не переводил.

Вопрос: Сколько раз Вы бывали в гор. Самборе у ЩЕЛЕЦКОГО?

do nas DROZDOWSKI, SZCZEPAŃSKI i PASEK – łącznie było nas 7 osób i wszyscy razem szliśmy lasami do w[si] Komarniki. Po drodze oddałem SZCZEPAŃSKIEMU dwa granaty i rewolwer. SZCZEPAŃSKI jeden granat dał DROZDOWSKIEMU, sobie zostawił jeden granat i rewolwer. Kierując się w stronę granicy, szliśmy przez las; kiedy doszliśmy do w[si] Borynia, złapał nas deszcz i spędziliśmy w lesie całą noc, a wieczorem 7 lipca br. poszliśmy z Boryni w kierunku w[si] Komarniki i kiedy o świcie doszliśmy do wsi, zaprowadziłem wszystkich do mieszkania WYSOCZAŃSKIEGO, gdzie nas aresztowali⁶.

Pytanie: Jaka bronią dysponowała wasza grupa?

Odpowiedź: Cała nasza grupa, która została zatrzymana 7 lipca br. w stodole u ^aWYSOCZAŃSKIEGO^a, była zaopatrzona w następującą broń: ja miałem Mausera nr 3 i rewolwer Walther nr 1. REGNER miał rewolwer Vis z dwiema łódkami nabojuowymi i nabojami. ^aPULNAROWICZ^a Jan miał rewolwer Walther nr 1 z nabojami. PULNAROWICZ (ojciec Jana) miał przy sobie rewolwer Walther nr 1 z nabojami. SZCZEPAŃSKI miał rewolwer Vis z nabojami i granat Mills. PASEK miał Browninga nr 2 „belgijskiego” z nabojami. DROZDOWSKI też miał przy sobie granat Mills, ale przed wsią Borynia powiedział nam, że rzekomo go zgubił.

Pytanie: Kto zaopatrzył was w tę broń?

Odpowiedź: ^cNa początku lipca br., kiedy odbierałem informacje o charakterze wywiadowczym na ul. Na Bajkach nr 28, ten sam właściciel mieszkania, od którego otrzymałem informacje, dał mi również rewolwer systemu Walther nr 1, a do niego łódkę nabojuową z nabojami. ^aMausera nr 3 kupiłem od OGORZAŁEGO, kiedy ostatnim razem byłem u niego, zapłaciłem za Mausera 100 rubli^{a, c}. Oprócz tych dwóch rodzajów broni miałem jeszcze rewolwer Walther nr 1, podarowany mi w maju br. przez DUDKIEWICZA, którego kolegę razem z DUDKIEWICZEM w maju przeprowadzałem na terytorium węgierskie, na imię ma Jan.

Miałem jeszcze Browninga nr 1 „belgijskiego”, tego Browninga podarowała mi KRASULSKA Józefa w maju, kiedy mieszkałem u niej. Nie miałem innej broni. REGNER miał rewolwer Vis z nabojami, w marcu br. rewolwer Vis podarował REGNEROWI ŻUROWSKI podczas przechodzenia granicy państw[owej] na Węgry.

Skąd wzięły broń pozostałe osoby, które szły razem ze mną na Węgry – DROZDOWSKI i PASEK, sam nie wiem. DROZDOWSKI kazał mi wziąć na st[acji] Lwów od nieznanego mi człowieka zawiniątko, w którym potem znalazłem rewolwer Vis i dwa granaty Mills nadające się do działań bojowych.

Pytanie: Ile razy byliście w mieś[cie] Drohobyczu i z jakimi zadaniami?

Ответ: У ЩЕЛЕЦКОГО я был всего четыре раза, первый раз я был в марте месяце с/г по рекомендации ВОЛЯНСКОГО, работавшего в Будапеште в польском консульстве; придя в квартиру к ЩЕЛЕЦКОМУ, я там застал неизвестного мне человека, с которым ЩЕЛЕЦКИЙ меня познакомил, и он назвал свою фамилию – ГРОХОВСКИЙ.

Как потом я узнал от ЩЕЛЕЦКОГО, ГРОХОВСКИЙ является жителем гор. Самбор и работает где-то инженером. В этот раз и второй раз в апреле месяце я только ночевал у ЩЕЛЕЦКОГО, а уже в последующих двух моих посещениях в мае и в июне месяце с/г я получил от ЩЕЛЕЦКОГО материалы шпионского содержания, о которых я уже показывал выше.

Вопрос: А как Вы зимой с РЕГНЕРОМ переходили госграницу СССР в Венгрию?

Ответ: В декабре месяце 1939 года я переходил сам границу один без РЕГНЕРА, а когда уже поле было покрыто снегом, я переходил госграницу СССР в Венгрию на лыжах, никуда в села я не заезжал, а все время двигался полем.

Первый раз из СССР в Венгрию РЕГНЕР со мной переходил в марте месяце 1940 года.

Допрос прерывается в 11/VII-40 г. в 23 ч. 50 м.

Протокол допроса записан с моих слов верно, мне прочитан на понятном языке, в чем и расписываюсь.

ОСОВСКИЙ

Допросил:

Нач. 1 отд. 3 отд. УГБ УНКВД по Дрогобыч. Обл.

Мл. лейтенант государственной безопасности (—) ШОЙХЕТ

Обвиняемый ОСОВСКИЙ допрошен в присутствии переводчика УНКВД

(—) БОЖЕК

^бВерно: (—) Маковенко [?]^б

г

ДА СБУ (Львів), справа П-40376, арк. 69–101.

Завірена копія, машинопис.

Odpowiedź: W kwietniu br., kiedy byłem w Budapeszcie, BILLEWICZ dał mi listy do Lwowa do Zofii i do Drohobycza do LOVELL, mieszkającej przy ul. Jana nr 11. Kiedy razem z REGNEREM dotarliśmy do ZSRS, REGNER został z zadaniem w m. Turce, ja pojechałem do Lwowa, a po drodze zjechałem do LOVELL i przekazałem list od BILLEWICZA, w którym napisane było, że LOVELL razem z dziećmi powinna uciekać na Węgry do męża. Ze względu na to, że LOVELL jest już kobietą w podeszłym wieku zacząłem ją ^b-namawiać^{-b}, żeby na razie nie szła na Węgry, ponieważ trzeba będzie iść przez góry, a kiedy pogoda się poprawi, wtedy przyjdę i poprowadzę ją inną drogą. LOVELL zgodziła się tym razem nie iść, ale jej dzieci LOVELL Jurko i córka Ewa poszły ze mną i szczęśliwie przeprowadziłem je przez granicę państw[ową] ZSRS na Węgry. Nikogo więcej oprócz dzieci LOVELL z Drohobycza na Węgry nie przeprowadzałem.

Pytanie: Ile razy byliście w mieś[cie] Samborze u STRZELECKIEGO?

Odpowiedź: U STRZELECKIEGO byłem łącznie cztery razy, pierwszy raz byłem u niego w marcu br. na polecenie WOLAŃSKIEGO, pracującego w Budapeszcie w konsulacie polskim. Kiedy przyszedłem do mieszkania STRZELECKIEGO, zastałem tam nieznanego mi człowieka, z którym STRZELECKI poznał mnie, a on podał swoje nazwisko GROCHOWSKI.

Jak dowiedziałem się później od STRZELECKIEGO, GROCHOWSKI jest mieszkańcem mias[ta] Sambora i pracuje gdzieś jako inżynier. Tym razem, i za drugim razem w kwietniu, tylko nocowałem u STRZELECKIEGO, a przy następnych dwóch moich wizytach w maju i czerwcu br. dostałem od STRZELECKIEGO materiały o treści szpiegowskiej, na temat których zeznawałem już wcześniej.

Pytanie: A jak przechodziliście z REGNEREM przez granicę państw[ową] ZSRS na Węgry zimą?

Odpowiedź: W grudniu 1939 roku przechodziłem granicę sam jeden, bez REGNERA, a kiedy już pole pokryło się śniegiem, przechodziłem przez granicę państw[ową] ZSRS na Węgry na nartach, do żadnych wsi nie zajeżdżałem, cały czas poruszałem się polem.

Pierwszy raz REGNER przechodził ze mną z ZSRS na Węgry w marcu 1940 roku.

Przesłuchanie przerwano 11/VII-40 r. o g[odzinie] 23 m[inut] 50.

Protokół przesłuchania został spisany z moich słów wiernie, odczytany mi w zrozumiałym języku, co potwierdzam podpisem.

OSSOWSKI

Примітки

а- -а Підкреслено від руки.

б- -б Вписано від руки.

в- -в Закреслено від руки на лівому полі вертикальною рисою.

г Кругла печатка з частково розбірливим написом: *НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ... НКВД... Львовского...*

¹ Созанська Емілія після війни повернулася до Польщі і поселилася у Бжегу.

² Див. документ 80, с. 1230. Там: ул. Зеленая, 34.

³ Вірогідно, батько Анджея Стшелецького.

⁴ Волянський Ян, ветеринарний лікар, дядько Анджея Стшелецького, в грудні 1939 перейшов до Угорщини, потім у Консульстві РП у Будапешті.

⁵ Має бути: юня.

⁶ У своїх спогадах, датованих 1991 р. та вміщених у книзі: М. Celt, *Biali kurierzy*, Варшава 1992, Владислав Оссовський підтверджує, що керовану ним і Регнером групу видав Броніслав Височанський: „Ми були впевнені у цьому Височанському, як у самих собі. А він нас видав. Мусив ще раніше повідомити НКВС, що я переправляю людей до Угорщини. [...] Тобто – таким є мої висновки – це був агент НКВС” (с. 357–358). Натомість з протоколів допитів випливає, що квартиру Височанського під час слідства, що проводилось у Дрогобичі, видав Кароль Хіль вже 1 липня, тобто за тиждень до арешту його друзів на подвір’ї Височанського. Записуючи свої спогади, Оссовський вже не пам’ятав, що під час провалу у Височанського не було Хіля. Кароль Хіль, після повернення з Угорщини і поділу кур’єрської групи, увечері 20 червня відправився через Турку до Дрогобича, де з’явився 28 червня. Список його дрогобицьких співрозмовників, перед якими він не приховував своєї ролі та отриманих розвідувальних завдань, великий – Францішка Райф, її тітка Гексель, Юлія Грицько (українка), Петен, Віктор Бромович. Зрештою, вранці 29 червня, він був заарештований у помешканні Войтовича, де ночував. З огляду на велику необережність Хіля у виборі контактів, важко сказати, хто на нього доніс. Співробітники НКВС встановили спостереження за подвір’ям Височанського та провели арешт групи Регнера і Оссовського.

Przesłuchał:

Nacz[elnik] 1 Wydz[iału] 3 Oddz[iału] UGB UNKWD obw[odu] drohobyc[kiego]

Mł. lejtenant bezpieczeństwa państwowego (—) SZOJCHET

Oskarżony OSSOWSKI został przesłuchany w obecności tłumacza UNKWD

(—) BOŻEK

^bZa zgodność: Śledczy (—) Makowienko [?]^b
d

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-40376, k. 69–101.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

a- -a Podkreślono odręcznie.

b- -b Wpisano odręcznie.

c- -c Zakreślono odręcznie na lewym marginesie pionową kreską.

d Pieczęć okrągła z częściowo czytelnym napisem w otoku: KOMISARIAT LUDOWY SPRAW WEWNĘTRZNYCH ... NKWD ... Lwowskiego.

¹ Emilia Sozańska po wojnie powróciła do kraju i osiedliła się w Brzegu.

² Por. dokument 80, s. 1231, tam: ul. Zielona 34.

³ Prawdopodobnie ojciec Andrzeja Strzeleckiego.

⁴ Wolański Jan, lekarz wet., wuj Andrzeja Strzeleckiego, w grudniu 1939 przeszedł na Węgry, potem w konsulacie RP w Budapeszcie.

⁵ Powinno być: czerwca.

⁶ W swojej relacji z 1991 r., zamieszczonej w książce M. Celta, *Biali kurierzy*, Warszawa 1992, Władysław Ossowski stwierdza, że grupę prowadzoną przez niego i Regnera zadenuncjował Bronisław Wysoczański. „Byliśmy pewni tego Wysoczańskiego jak siebie samych. A on nas wydał. Musiał już wcześniej powiedzieć do NKWD, że ja przeprowadzam ludzi na Węgry. [...] Czyli – takie są moje wnioski – to był agent NKWD” (s. 357–358). Natomiast z protokołów przesłuchań wynika, że lokal Wysoczańskiego, w trakcie zapewne brutalnego śledztwa prowadzonego w Drohobyczu, ujawnił Karol Chil już 1 lipca, a więc na tydzień przed aresztowaniem jego kolegów w zagrodzie Wysoczańskiego. Spisując swe relacje, Ossowski już nie pamiętał, że podczas wpadki u Wysoczańskiego zabrakło Chila. Karol Chil, po przejściu z Węgier i rozdzieleniu się grupy kurierskiej wieczorem 20 czerwca, podążył przez Turkę do Drohobycza, gdzie zjawił się 28 czerwca. Lista jego drohobyckich rozmówców, przed którymi nie tał swojej roli i otrzymanych zleceń wywiadowczych jest długa – Franciszka Rajf, jej ciotka Gieksel, Julia Hrycko (Ukrainka), Peten, Wiktor Bromowicz, wreszcie nocleg w mieszkaniu Wojtowicza, gdzie został aresztowany rankiem 29 czerwca. Przez kogo został zadenuncjowany, trudno powiedzieć. Należy natomiast stwierdzić wielką nieostrożność Chila w kontaktach i naiwne zaufanie do osób mało znanych. W rezultacie funkcjonariusze NKWD wzięli pod obserwację zagrodę Wysoczańskiego i dokonali aresztowania grupy Regnera i Ossowskiego.

28 листопада 1940, Львів. Постанова про виділення справи
В. Оссовського в окреме провадження

„Утверждаю”

Зам. нач. следчасти УНКВД ЛО

Ст. лейтенант госбезопасности

(—) ШУМАКОВ

„ ” а-29 XI-а 1940 г.

Постановление

(О выделении материалов в особое производство)

г. Львов, ноября „28” дня, 1940 г.

Я, следователь следчасти УНКВД по Львовской области мл. лейтенант госбезопасности – ГАНДИН, рассмотрев след. дело № 39793 по обвинению ОСОВСКОГО В. Ф., ХИЛЬ К. С., РЕГНЕРА Р. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В., РАЙФ Ф. В.¹, ИВАШКЕВИЧА И. И.², ДОБРОВольСКОГО И. Р.³, ДРОБИКА Ф. И.⁴, ЩЕПАНСКОГО И-Л. М., ПУЛЬНАРОВИЧА В. Ю. и ПАСЕК Ю. Ю. в пр. пр. ст. 54-6 и 16-54-1а УК УССР

Нашел:

Обвиняемый ОСОВСКИЙ Владимир Федорович, 1925 г. р., урож. с. Ивашковцы Высоцкого р-на Львовск[ой] обл., украинец, гр. СССР, б/п, из крестьян-бедняков, является несовершеннолетним и неподсуден военному трибуналу, а поэтому

Постановил:

Следственные материалы по обвинению ОСОВСКОГО В. Ф. выделить в особое производство для направления по подсудности.

Следователь следчасти УНКВД

Мл. лейтенант госбезопасности

(—) ГАНДИН

„Присоединяюсь”:

Ст. следователь следчасти УНКВД ЛО

политрук

(—) ЕГОРОВ

ДА СБУ (Львів), справа П-27155, арк. 247.

Оригінал, машинопис.

**28 listopada 1940, Lwów. Postanowienie o wydzieleniu sprawy
Władysława Ossowskiego w odrębne postępowanie**

„Zatwierdzam”

Zast[ępc]a nacz[elnika] Jednostki Śled[czej] UNKWD LO
St. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) SZUMAKOW
„ ”^a-29 XI^a 1940 r.

Postanowienie

(O wydzieleniu materiałów w odrębne postępowanie).
m. Lwów, dnia „28” listopada, 1940 r.

Ja, Śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu lwowskiego mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego] – GANDIN, po rozpatrzeniu sprawy śled[czej] nr 39793 z oskarżenia OSSOWSKIEGO W. T., CHILA K. S., REGNERA R. J., PULNAROWICZA J. W., RAJF F. W.¹, IWASZKIEWICZA I. I.², DOBROWOLSKIEGO J. R.³, DROBIKA F. I.⁴, SZCZEPAŃSKIEGO J. L. M., PULNAROWICZA W. J. i PASKA J. J. o prz[estępstwa] z art. 54-6 i 16-54-1a KK USRS

Stwierdziłem:

Oskarżony OSSOWSKI Władysław s. Teodora, ur. w 1925 r. we w[si] Iwaszkowce w r[ejo]nie Wysocko [Wyżne] w obw[odzie] lwows[kim], Ukrainiec, ob. ZSRS, b/p, z chłopów-biedniaków, jest niepełnoletni i nie może być sądzony przed Trybunałem Wojskowym, w związku z tym

Postanowiłem:

Materiały śledcze dotyczące oskarżenia OSSOWSKIEGO W. T. wydzielić w odrębne postępowanie, w celu przesłania do sądu.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) GANDIN

„Popieram”:

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKWD LO
politruk
(—) JEGOROW

Примітки

а-а Вписано від руки.

¹ Райф Францішка, заарештована НКВС 8 серпня 1940. Див. також документ 83 та 84.

² Івашкевич Іван, заарештований НКВС 26 липня 1940, розстріляний 26 червня 1941 на підставі директиви наркома внутрішніх справ СРСР Меркулова № 2445/м від 23 червня 1941 у зв'язку із початком воєнних дій.

³ Добровольський Ян, заарештований НКВС 23 липня 1940. Див. також документ 83 та 85.

⁴ Дробік Францішек, заарештований НКВС 29 липня 1940, розстріляний 26 червня 1941 на підставі директиви наркома внутрішніх справ СРСР Меркулова № 2445/м від 23 червня 1941 у зв'язку із початком воєнних дій.

Przypisy

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Rajf Franciszka, aresztowana przez NKWD 8 sierpnia 1940. Zob. też dokumenty 83 i 84.

² Iwaszkiewicz Iwan, aresztowany przez NKWD 26 lipca 1940, rozstrzelany 26 czerwca 1941 na podstawie dyrektywy *narkoma* spraw wewnętrznych ZSRS W. Mierkułowa nr 2445/m z 23 czerwca 1941, wydanej w związku z rozpoczęciem działań wojennych.

³ Dobrowolski Jan, aresztowany przez NKWD 23 lipca 1940. Zob. też dokumenty 83 i 85.

⁴ Drobik Franciszek, aresztowany przez NKWD 29 lipca 1940, rozstrzelany 26 czerwca 1941 na podstawie dyrektywy *narkoma* spraw wewnętrznych ZSRS W. Mierkułowa nr 2445/m z 23 czerwca 1941, wydanej w związku z rozpoczęciem działań wojennych.

**30 березня 1941, Львів. Обвинувальний висновок стосовно
К. Хіля та 9 інших осіб**

По следделу № 39795

„Утверждаю”
Зам. начальника УНКГБ по ЛО
Капитан гос. безопасности
(—) (МИХАИЛОВ)
„а-30-а” марта 1941 года

Обвинительное заключение

По обвинению:

1. ХИЛЬ Кароля Станиславовича,	по ст. 54-6 ч. 2	УК УССР
2. РЕГНЕРА Рудольфа Юзефовича,	по ст. 54-1а	„ „
3. ПУЛЬНАРОВИЧА Яна
Владиславовича,	по ст. 54-1а	„ „
4. РАЙФ Францишка
Вильгельмовны,	по ст. 54-1а	„ „
5. ИВАШКЕВИЧА Ивана
Ивановича,	по ст. 54-1а	„ „
6. ДОБРОВОЛЬСКОГО Ивана
Рудольфовича,	по ст. 54-1а,
54-2, 54-11	„ „
7. ЩЕПАНСКОГО Ивана-Леона
Михайловича,	по ст. 16-54-1а	„ „
8. ПАСЕК Юльяна Юзефовича,	по ст. 16-54-1а	„ „
9. ПУЛЬНАРОВИЧА Владислава
Юзефовича,	по ст. 16-54-1а	„ „
10. ДРОБИКА Францишка
Игнатовича,	по ст. 19-54-1а	„ „

Управлением НКВД по Дрогобычской области в период с 29-го июня по 8-ое августа 1940 года была вскрыта и ликвидирована группа шпионов – изменников родины, занимающаяся разведывательной работой на территории СССР в пользу одного иностранного государства.

При ликвидации этой группы были арестованы ХИЛЬ Карол Станиславович, РЕГНЕР Рудольф Юзефович, ПУЛЬНАРОВИЧ Ян Владиславович, РАЙФ Францишка Вильгельмовна, ДОБРОВОЛЬСКИЙ

30 marca 1941, Lwów. Wniosek oskarżający
Karola Chila i 9 innych osób

Do sprawy śled[czej] nr 39795

„Zatwierdzam”

Zast[ępc]a naczelnika UNKGB LO
Kapitan bezpieczeństwa państw[owego]
(—) (MICHAJŁOW)
„^a30^{aw}” marca 1941 roku

Wniosek oskarżający

Z oskarżenia:

1. CHILA Karola s. Stanisława,	z art. 54-6 cz. 2	KK USRS	
2. REGNERA Rudolfa s. Józefa,	z art. 54-1a	„	„
3. PULNAROWICZA Jana
s. Władysława,	z art. 54-1a	„	„
4. RAJF Franciszki c. Wilhelma,	z art. 54-1a	„	„
5. IWASZKIEWICZA Iwana
s. Iwana,	z art. 54-1a	„	„
6. DOBROWOLSKIEGO Jana
s. Rudolfa,	z art. 54-1a,
54-2, 54-11	„	„
7. SZCZEPAŃSKIEGO Jana
Leona s. Michała,	z art. 16-54-1a	„	„
8. PASKA Juliana s. Józefa,	z art. 16-54-1a	„	„
9. PULNAROWICZA
Władysława s. Józefa,	z art. 16-54-1a	„	„
10. DROBIKA Franciszka
s. Ignacego,	z art. 19-54-1a	„	„

Zarząd NKWD obwodu drohobyckiego w okresie między 29 czerwca a 8 sierpnia 1940 roku wykrył i zlikwidował grupę szpiegów – zdrajców ojczyzny, zajmującą się działalnością wywiadowczą na terytorium ZSRS na rzecz pewnego obcego państwa.

Podczas likwidacji tej grupy zostali aresztowani CHIL Karol s. Stanisława, REGNER Rudolf s. Józefa, PULNAROWICZ Jan s. Władysława, RAJF Franciszka c. Wilhelma, DOBROWOLSKI Jan s. Rudolfa, SZCZEPAŃSKI Jan Leon s. Michała, PASEK Julian s. Józefa, PULNAROWICZ

Иван Рудольфович, ЩЕПАНСКИЙ Иван-Леон Михайлович, ПАСЕК Юльян Юзефович, ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав Юзефович, ДРОБИК Францишек Игнатович, ИВАШКЕВИЧ Иван Иванович.

Проведенным по делу расследованием установлено, что агент – курьер иноразведки ОСОВСКИЙ В. Ф. (арестован, дело направлено по подсудности) неоднократно нарушал государственную границу СССР и поддерживал регулярную связь между отдельными антисоветски настроенными лицами, проживающими в гор. Львове, и польским консулом в Будапеште (т. 2, л.д. 201–223).

В марте месяце 1940 года ОСОВСКИЙ привлек к этой деятельности своего знакомого РЕГНЕРА Р. Ю., который вместе с ним перешел нелегально государственную границу СССР и был завербован польским консулом в Будапеште для сбора информации шпионского характера на территории СССР (т. 1, л.д. 158, 159, 161–163; т. 2, л.д. 222–223) и вместе с ОСОВСКИМ направлен обратно в СССР для выполнения данного ему задания.

По заданию польского консула РЕГНЕР Р. Ю. в апреле месяце 1940 года прибыл в гор. Львов и установил связь с рядом лиц, от которых получал информацию шпионского характера для передачи польскому консулу (т. 1, л.д. 163–164).

В апреле месяце 1940 года ОСОВСКИЙ В. и РЕГНЕР Р. Ю., переходя нелегально государственную границу СССР, захватили вместе с собой в Венгрию группу антисоветски настроенных лиц в количестве 9-ти человек, в том числе ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. (л.д. 165, 220, 221, т. 1; том. II, л.д. 225–226).

Прибыв на территорию Венгрии, ОСОВСКИЙ В. Ф., РЕГНЕР Р., ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. были задержаны венгерской пограничной охраной, доставлены в разведку и завербованы последней для сбора шпионских сведений на территорию СССР.

При вербовке РЕГНЕР Р. Ю. получил псевдоним „41–415” и задание собирать сведения о дислокации, численности и вооружении частей Красной Армии (т. 1, л.д. 167–168).

ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. получил псевдоним „П-8” и задание выявить политико-моральное настроение населения, отношение его к советской власти, а также установить численность, расположение и вооружение частей Красной Армии Львовского гарнизона (т. 1, л.д. 223).

При нелегальном переходе государственной границы в начале мая 1940 г. также был задержан венгерской пограничной охраной и доставлен в разведку некто ХИЛЬ К. С., который был завербован последней для сбора шпионских сведений на территории СССР.

Władysław s. Józefa, DROBIK Franciszek s. Ignacego, IWASZKIEWICZ Iwan s. Iwana.

W toku śledztwa przeprowadzonego w sprawie ustalono, że agent – kurier ob[cego] wywiadu OSSOWSKI W. T. (aresztowany, sprawę skierowano do sądu) niejednokrotnie naruszał granicę państwową ZSRS i utrzymywał regularny kontakt między poszczególnymi osobami o nastawieniu antysowieckim, mieszkającymi w mieś[cie] Lwowie, a konsulem polskim w Budapeszcie (t. 2, k.s. 201–223).

W marcu 1940 roku OSSOWSKI wciągnął w tę działalność swojego znajomego REGNERA R. J., który razem z nim przeszedł nielegalnie granicę państwową ZSRS i został zwerbowany przez konsula polskiego w Budapeszcie do zbierania informacji o charakterze szpiegowskim na terytorium ZSRS (t. 1, k.s. 158, 159, 161–163; t. 2, k.s. 222–223) oraz razem z OSSOWSKIM wysłany został z powrotem do ZSRS w celu wypełnienia powierzonego mu zadania.

Na polecenie konsula polskiego REGNER R. J. w kwietniu 1940 roku przybył do mias[ta] Lwowa i nawiązał kontakt z wieloma osobami, od których otrzymywał informacje o charakterze szpiegowskim w celu przekazania konsulowi polskiemu (t. 1, k.s. 163–164).

W kwietniu 1940 roku OSSOWSKI W. i REGNER R. J., przechodząc nielegalnie przez granicę ZSRS, zabrali z sobą na Węgry grupę osób o nastawieniu antysowieckim liczącą 9 osób, w tym PULNAROWICZA J. W. (k.s. 165, 220, 221, t. 1; tom. II, k.s. 225–226).

Po przybyciu na terytorium Węgier OSSOWSKI W. T., REGNER R., PULNAROWICZ J. W. zostali zatrzymani przez węgierską straż graniczną, przekazani wywiadowi i zwerbowani do zbierania informacji szpiegowskich na terytorium ZSRS.

Po zwerbowaniu REGNER R. J. otrzymał pseudonim „41–415” i zadanie zbierania informacji o dyslokacji, liczebności i uzbrojeniu oddziałów Armii Czerwonej (t. 1, k.s. 167–168).

PULNAROWICZ J. W. otrzymał pseudonim „P-8” i zadanie dowiedzenia się o polityczno-moralnym nastawieniu ludności, jej stosunku do władzy sowieckiej, a także ustalenia liczebności, dyslokacji i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej garnizonu lwowskiego (t. 1, k.s. 223).

Podczas nielegalnego przekraczania granicy państwowej na początku maja 1940 r. został również zatrzymany przez węgierską straż graniczną i przekazany wywiadowi niejaki CHIL K. S., który został zwerbowany do zbierania informacji szpiegowskich na terytorium ZSRS.

CHIL K. S. po zwerbowaniu otrzymał pseudonim „429” i zadania: zbierać informacje o dyslokacji, liczebności i uzbrojeniu oddziałów Armii Czerwonej w mieś[cie] Drohobyczu i dowiedzieć się, jaki jest stosunek

ХИЛЬ К. С. при вербовке получил псевдоним „429” и задание: собирать сведения о расположении, численности и вооружении частей Красной Армии в гор. Дрогобыче и выявить отношение населения Западных областей Украины к советской власти (т. I, л.д. 76–80).

В середине мая 1940 года ОСОВСКИЙ В., РЕГНЕР Р. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. и ХИЛЬ К. С. были переброшены с венгерской стороны на территорию СССР для выполнения данных им заданий. Прибыв в гор. ^бТурка^б указанные выше лица в течение двух дней скрывались в квартире у своего знакомого ДРОБИКА Ф. И., а затем разъехались по назначенным им городам (т. I, л.д. 82, 225, 227).

Для выполнения полученного от венгерской разведки задания о расположении, численности и вооружении частей Красной Армии в гор. Дрогобыче ХИЛЬ К. С. привлек [к разведывательной деятельности] РАЙФ Ф. В., которая по заданию ХИЛЯ собирала указанные выше шпионские сведения и передавала их ему (т. I, л.д. 83–86; т. 2, л.д. 18–21).

Позднее для сбора шпионских сведений о дислокации, численности и вооружении частей Красной Армии ХИЛЕМ был завербован ИВАШКЕВИЧ И. И., которому дал задание собирать указанные сведения по городу Дрогобычу и Бориславу. При вербовке ХИЛЬ дал ИВАШКЕВИЧУ псевдоним „Р-4” и уплатил 110 рублей (т. I, л.д. 91, 92; том II, л.д. 37, 38, 46–48).

Для сбора сведений о численности, расположении и вооружении частей Красной Армии ОСОВСКИЙ В. привлек члена контрреволюционной польской повстанческой организации ДОБРОВОЛЬСКОГО И. Р., который собирал эти сведения по гор. Самбор и передавал их ОСОВСКОМУ.

Кроме того, ОСОВСКИЙ для сбора шпионских сведений использовывал ИВАШКЕВИЧА И. И., который по его заданию собирал данные о дислокации, численности и вооружении частей Красной Армии в гор. Долине Тарнопольской области (т. I, л.д. 42–46; т. II, л.д. 74, 77, 83, 84, 234, 235).

РЕГНЕР и ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. собирали шпионские сведения через информацию от своих знакомых в гор. Турка и гор. Львове, проживая на нелегальном положении (т. I, л.д. 173, 163, 164, 225–227).

Все собранные шпионские материалы ОСОВСКИЙ В., ХИЛЬ К. С., РЕГНЕР Р. и ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. в начале июня месяца [19]40 г., перейдя нелегально государственную границу лично доставили венгерской разведке (т. I, л.д. 84, 170, 171, 227, 228; т. II, л.д. 236, 237), а в середине июня месяца снова возвратились на территорию СССР с заданием от венгерской разведки продолжать сбор и уточнение

mieszkańców zachodnich obwodów Ukrainy do władzy sowieckiej (t. 1, k.s. 76–80).

W połowie maja 1940 roku OSSOWSKI W., REGNER R. J., PULNAROWICZ J. W. i CHIL K. S. zostali przetrzuceni ze strony węgierskiej na terytorium ZSRS w celu wykonania powierzonych im zadań. Po przybyciu do mias[ta]^b Turki^b wymienione wyżej osoby przez dwa dni ukrywały się w mieszkaniu swojego znajomego DROBIKA F. I., a następnie rozjechały się do wyznaczonych im miast (t. 1, k.s. 82, 225, 227).

W celu wykonania otrzymanego od wywiadu węgierskiego zadania dotyczącego rozmieszczenia, liczebności i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej w mieś[cie] Drohobyczu CHIL K. S. wciągnął [do działalności wywiadowczej] RAJF F. W., która na polecenie CHILA zbierała wymienione wyżej informacje szpiegowskie i przekazywała mu (t. 1, k.s. 83–86, t. 2 k.s. 18–21).

Później do zbierania informacji szpiegowskich o dyslokacji, liczebności i uzbrojeniu oddziałów Armii Czerwonej CHIL zwerbował też IWASZKIEWICZA I. I., któremu powierzył zadanie zbierania wymienionych informacji w mieście Drohobyczu i Borysławiu. Po zwerbowaniu CHIL nadał IWASZKIEWICZOWI pseudonim „R-4” i zapłacił [mu] 110 rubli (t. 1, k.s. 91, 92; tom II, k.s. 37, 38, 46–48).

Do zbierania informacji na temat liczebności, rozlokowania i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej OSSOWSKI W. namówił członka kontrewolucyjnej polskiej organizacji powstańczej DOBROWOLSKIEGO J. R., który zbierał te informacje w mieś[cie] Samborze i przekazywał je OSSOWSKIEMU.

Prócz tego OSSOWSKI wykorzystywał do zbierania informacji szpiegowskich IWASZKIEWICZA I. I., który na jego polecenie zbierał informacje o dyslokacji, liczebności i uzbrojeniu oddziałów Armii Czerwonej w mieś[cie] Dolinie w obwodzie tarnopolskim (t. 1, k.s. 42–46; t. II, k.s. 74, 77, 83, 84, 234, 235).

REGNER i PULNAROWICZ J. W. zbierali informacje szpiegowskie, wpytując swoich znajomych w mieś[cie] Turce i mieś[cie] Lwowie, gdzie mieszkali nielegalnie (t. I, k.s. 173, 163, 164, 225–227).

Wszystkie zebrane materiały szpiegowskie OSSOWSKI W., CHIL K. S., REGNER R. i PULNAROWICZ J. W. na początku czerwca [19]40 r., po nielegalnym przejściu granicy państwowej, przekazali osobiście wywiadowi węgierskiemu (t. I, k.s. 84, 170, 171, 227, 228; t. II, k.s. 236, 237), a w połowie czerwca znowu wrócili na terytorium ZSRS z otrzymanym od wywiadu węgierskiego zadaniem kontynuacji zbierania i uściślenia informacji szpiegowskich na temat dyslokacji, liczebności i uzbrojenia

шпионских сведений о дислокации, численности и о вооружении частей Красной Армии (т. I, л.д. 89–90, 172, 173, 230, 231; т. II, л.д. 233, 239).

В начале июля месяца 1940 года ОСОВСКИЙ В., РЕГНЕР Р. Ю. и ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. имели намерение вновь перейти на территорию Венгрии с целью передачи венгерской разведке дополнительных шпионских сведений и переправить группу антисоветски настроенных лиц, в том числе ПУЛЬНАРОВИЧА В. Ю., ЩЕПАНСКОГО И. Л. М. и ПАСЕК Ю. Ю. При попытке нелегального перехода гос. границы вышеперечисленные лица были задержаны и арестованы (т. I, л.д. 173, 233; т. II, л.д. 102–103, 109, 138, 141, 164, 169, 175–178, 243).

На основании изложенного обвиняются

1. ХИЛЬ Кароль Станиславович, 1924 г. р., урож. г. Тчев (Германия), быв. польского подданства, поляк, из рабочих, б/п, образование низшее, без определенных занятий и местожительства
в том, что он

будучи завербованным венгерской разведкой, по заданию последней собирал шпионские сведения о дислокации, численности и вооружении частей Красной Армии и передавал их венгерской разведке, с этой целью неоднократно нарушая государственную границу СССР, т. е. в пр. пр. ст. 54-2¹ ч. 2-я УК УССР.

Виновным себя признал и изобличается показаниями обв. РЕГНЕРА, ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. и ОСОВСКОГО (т. I, л.д. 98, 99, 171, 228, 229; т. II, л.д. 15–16, 46, 47, 232, 233).

2. РЕГНЕР Рудольф Юзефович, 1917 года рож., урож. г. Дашны Станиславской области, поляк, ^вгражданин СССР^в, из рабочих, б/п, по профессии бухгалтер, образование среднее, без определенных занятий
в том, что он

будучи завербованным ^авенгерской^а разведкой, по заданию такой собирал шпионские сведения о дислокации, численности и вооружении частей Красной Армии и передавал их венгерской разведке, с этой целью неоднократно нарушая гос. границу СССР,

т. е. совершил измену родине, что предусмотрено ст. 54-1а УК УССР.

Виновным себя признал и изобличается показаниями ХИЛЬ К. С., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. и ОСОВСКОГО В. Ф. (т. I, л.д. 81, 82, 178, 221, 224, 225, 228, 229; т. II, л.д. 222–244).

3. ПУЛЬНАРОВИЧ Ян Владиславович, 1922 г. р., урож. г. Турка Дрогобычской области, поляк, ^вгражданин СССР^в, из служащих, б/п, образование среднее, без определенных занятий

в том, что он

oddziałów Armii Czerwonej (t. I, k.s. 89–90, 172, 173, 230, 231; t. II, k.s. 233, 239).

Na początku lipca 1940 roku OSSOWSKI W., REGNER R. J. i PULNAROWICZ J. W. mieli zamiar ponownie przejść na terytorium Węgier w celu przekazania wywiadowi węgierskiemu uzupełniających informacji szpiegowskich i przeprowadzenia grupy osób o nastawieniu antysowieckim, w tym PULNAROWICZA W. J., SZCZEPAŃSKIEGO J-L. M. i PASKA J. J. Podczas próby nielegalnego przejścia granicy państw[owej] wymienione wyżej osoby zostały zatrzymane i aresztowane (t. I, k.s. 173, 233, t. II k.s. 102–103, 109, 138, 141, 164, 169, 175–178, 243).

Na podstawie powyższego oskarżeni zostają

1. CHIL Karol s. Stanisława, ur. w 1924 r. w m. Tczewie (Niemcy), był[e] obywatelstwo polskie, Polak, z robotników, b/p, wykształcenie podstawowe, bez stałego zajęcia i miejsca zamieszkania

o to, że

został zwerbowany przez wywiad węgierski i wykonując jego zadania zbierał informacje szpiegowskie na temat dyslokacji, liczebności i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej i przekazywał je wywiadowi węgierskiemu, a w tym celu wielokrotnie naruszał granicę państwową ZSRS,

tj. o prz[estępstwa] z art. 54-2¹ cz. 2 KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania osk[arżonych] REGNERA, PULNAROWICZA J. W. i OSSOWSKIEGO (t. I, k.s. 98, 99, 171, 228, 229; t. II, k.s. 15–16, 46, 47, 232, 233).

2. REGNER Rudolf s. Józefa, ur. w 1917 roku w m. Daszny [?] w obwodzie stanisławowskim, Polak, ^cobywatel ZSRS^c, z robotników, b/p, z zawodu księgowy, wykształcenie średnie, bez stałego zajęcia

o to, że

został zwerbowany przez wywiad ^awęgierski^a i wykonując zadania tegoż zbierał informacje szpiegowskie na temat dyslokacji, liczebności i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej i przekazywał je wywiadowi węgierskiemu, a w tym celu wielokrotnie naruszał granicę państw[ow]ą] ZSRS,

tj. dopuścił się zdrady ojczyzny, co przewiduje art. 54-1a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania CHILA K. S., PULNAROWICZA J. W. i OSSOWSKIEGO W. T. (t. I, k.s. 81, 82, 178, 221, 224, 225, 228, 229; t. II, k.s. 222–244).

3. PULNAROWICZ Jan s. Władysława, ur. w 1922 r. w m. Turce w obwodzie drohobyckim, Polak, ^cobywatel ZSRS^c, z urzędników, b/p, wykształcenie średnie, bez stałego zajęcia

o to, że

будучи завербованным венгерской разведкой, [по заданию] последней собирал шпионские сведения о дислокации, численности и расположении Красной Армии и передавал таковые венгерской разведке, с этой целью неоднократно нарушал гос. границу СССР,

т. е. совершил измену родине, что предусмотрено ст. 54-1а УК УССР.

Виновным себя признал и изобличается показаниями ХИЛЬ К. С., РЕГНЕРА и ОСОВСКОГО (т. I, л.д. 81, 88, 165, 169–175, 236; т. II, л.д. 222–244).

4. РАЙФ Францишка ^г«Вильгельмовна^г», 1915 г. р., урож. гор. Львова, полька, гр-ка СССР, из семьи кустика, б/п, образование среднее, без определенных занятий

в том, что она

по заданию агента иноразведки ХИЛЯ К. С. собирала шпионские данные по гор. Дрогобыч о расположении, численности и вооружении частей Красной Армии и передавала их ХИЛЮ для венгерской разведки,

т. е. совершила измену родине, что предусмотрено ст. 54-1а УК УССР.

Виновной себя признала, изобличается показаниями обв. ХИЛЬ К. С. (т. I, л.д. 82–86; т. II, л.д. 15–27).

5. ИВАШКЕВИЧ Иван Иванович, 1922 года рожд., урож. м. Чертков Тернопольской области, украинец, гр-н СССР, из служащих, б/п, образование низшее, без определенных занятий

в том, что он

по заданию агентов иноразведки ХИЛЬ К. С. и ОСОВСКОГО В. Ф. собирал сведения о дислокации и вооружении частей Красной Армии и передавал их ОСОВСКОМУ и ХИЛЮ для венгерской разведки,

т. е. совершил измену родине, что предусмотрено ст. 54-1а УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями ХИЛЯ К. С. и ОСОВСКОГО В. Ф. (т. I, л.д. 91–92; т. II, л.д. 90, 56).

6. ДОБРОВОЛЬСКИЙ Иван Рудольфович, 1902 г. р., урож. гор. Станислава, поляк, гр-н СССР, из служащих, б/п, по профессии бухгалтер, образование низшее, без определенных занятий

в том, что он

будучи членом контрреволюционной польской повстанческой организации по заданию этой организации и шпиона венгерской разведки ОСОВСКОГО В. Ф. собирал шпионские данные о размещении, численности и вооружении частей Красной [Армии] в гор. Самборе и передавал их ОСОВСКОМУ для венгерской разведки,

został zwerbowany przez wywiad węgierski i [na jego polecenie] zbierał informacje szpiegowskie na temat dyslokacji, liczebności i uzbrojenia Armii Czerwonej i przekazywał je wywiadowi węgierskiemu, a w tym celu wielokrotnie naruszał granicę państw[ową] ZSRS,

tj. dopuścił się zdrady ojczyzny, co przewiduje art. 54-1a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania CHILA K. S., REGNERA i OSSOWSKIEGO (t. I, k.s. 81, 88, 165, 169–175, 236; t. II, k.s. 222–244).

4. RAJF Franciszka c. ^d-Wilhelma^d, ur. w 1915 r. w mieś[cie] Lwowie, Polka, ob[ywate]lka ZSRS, z rodziny chałupnika, b/p, wykształcenie średnie, bez stałego zajęcia

o to, że

na polecenie agenta ob[cego] wywiadu CHILA K. S. zbierała informacje szpiegowskie w mieś[cie] Drohobyczu na temat rozlokowania, liczebności i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej i przekazywała je CHILOWI dla wywiadu węgierskiego,

tj. dopuściła się zdrady ojczyzny, co przewiduje art. 54-1a KK USRS.

Przyznała się do winy, demaskują ją też zeznania osk[arżonego] CHILA K. S. (t. I, k.s. 82–86; t. II, k.s. 15–27).

5. IWASZKIEWICZ Iwan s. Iwana, urodz. w 1922 roku w m. Czortkowie w obwodzie tarnopolskim, Ukrainiec, ob[ywate]l ZSRS, z urzędników, b/p, wykształcenie podstawowe, bez stałego zajęcia

o to, że

na polecenie agentów ob[cego] wywiadu CHILA K. S. i OSSOWSKIEGO W. T. zbierał informacje na temat dyslokacji i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej i przekazywał je OSSOWSKIEMU i CHILOWI dla wywiadu węgierskiego,

tj. dopuścił się zdrady ojczyzny, co przewiduje art. 54-1a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania CHILA K. S. i OSSOWSKIEGO W. T. (t. I, k.s. 91–92; t. II, k.s. 90, 56).

6. DOBROWOLSKI Jan s. Rudolfa, ur. w 1902 r. w mieś[cie] Stanisławowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z urzędników, b/p, z zawodu księgowy, wykształcenie podstawowe, bez stałego zajęcia

o to, że

będąc członkiem polskiej kontrrewolucyjnej organizacji powstańczej, na polecenie tej organizacji i szpiega wywiadu węgierskiego OSSOWSKIEGO W. T. zbierał informacje szpiegowskie na temat rozmieszczenia, liczebności i uzbrojenia oddziałów [Armii] Czerwonej w mieś[cie] Samborze i przekazywał je OSSOWSKIEMU dla wywiadu węgierskiego,

tj. dopuścił się przestępstwa przewidzianego ^eart. art. 54-1a, 54-2^e, 54-11 KK USRS.

т. е. совершил преступление, предусмотренное ст. ст. 154-1а, 54-2^а, 54-11 УК УССР.

Виновным себя признал и изобличается показаниями ОСОВСКОГО В. Ф. (т. II, л.д. 74-77, 83, 84, 234, 236).

7. ЩЕПАНСКИЙ Иван-Леон Михайлович, 1909 года рождения, урож. г. Зябже (Германия), поляк, гр. СССР, из рабочих, б/п, образование среднее, без определенных занятий

в том, что он

пытался нелегально перейти гос. границу СССР в сторону сопредельного капиталистического государства, имея при себе огнестрельное оружие, совершив тем самым измену родине,

т. е. в пр. пр. ст. 16-54-1-а УК УССР.

Виновным себя признал и изобличается показаниями РЕГНЕРА Р., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. и ОСОВСКОГО В. Ф. (т. I, л.д. 173, 233; т. II, л.д. 102, 103, 105, 109 и 243).

8. ПАСЕК Юльян Юзефович, 1912 г. р., урож. гор. Львова, поляк, гр-н СССР, из рабочих, б/п, образование среднее, по профессии учитель, до ареста работал учителем

в том, что он

пытался нелегально перейти гос. границу СССР в сторону сопредельного ^акапиталистического^а государства, совершив тем самым измену родине,

т. е. в пр. пр. ст. 16-54-1-а УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями РЕГНЕРА Р., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. и ОСОВСКОГО В. Ф. (т. I, л.д. 173, 233, 138-141).

9. ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав Юзефович, 1889 года рождения, урож. г. Турки, Дрогобычской области, поляк, гр-н СССР, из служащих, б/п, сенатор б/польского парламента, образование среднее, по профессии бухгалтер, без определенных занятий

в том, что он

пытался перейти нелегально гос. границу СССР в сторону одного из сопредельных капиталистических государств, тем самым совершив измену родине,

т. е. в пр. пр. ст. 16-54-1-а УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями РЕГНЕРА Р., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. и ОСОВСКОГО В. Ф. (т. I, л.д. 173, 233; т. II, л.д. 164-169, 243).

10. ДРОБИК Францишек Игнатович, 1892 г. р., урож. г. Турка, поляк, гр-н СССР, из рабочих, б/п, по профессии учитель, образование среднее, до ареста работал учителем средней школы гор. Турка

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania OSSOWSKIEGO W. T. (t. II, k.s. 74–77, 83, 84, 234, 236).

7. SZCZEPAŃSKI Jan Leon s. Michała, urodzony w 1909 roku w m. Zabrze (Niemcy), Polak, ob. ZSRS, z robotników, b/p, wykształcenie średnie, bez stałego zajęcia

o to, że

próbował przejść nielegalnie przez granicę państw[ową] ZSRS na stronę ościennego państwa kapitalistycznego, mając przy sobie broń palną, dopuścił się tym samym zdrady ojczyzny,

tj. o prz[estępstwa] z art. 16-54-1-a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania REGNERA R., PULNAROWICZA J. W. i OSSOWSKIEGO W. T. (t. I, k.s. 173, 233; t. II, k.s. 102, 103, 105, 109 i 243).

8. PASEK Julian s. Józefa, ur. w 1912 r. w mieś[cie] Lwowie, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z robotników, b/p, wykształcenie średnie, z zawodu nauczyciel, przed aresztowaniem pracował jako nauczyciel

o to, że

próbował przejść nielegalnie przez granicę państw[ową] ZSRS na stronę ościennego państwa ^akapitalistycznego^a, dopuścił się tym samym zdrady ojczyzny,

tj. o prz[estępstwa] z art. 16-54-1-a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania REGNERA R., PULNAROWICZA J. W. i OSSOWSKIEGO W. T. (t. I, k.s. 173, 233, 138–141).

9. PULNAROWICZ Władysław s. Józefa, urodzony w 1889 roku w m. Turce w obwodzie drohobyckim, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z urzędników, b/p, senator b[yłego] parlamentu polskiego, wykształcenie średnie, z zawodu księgowy, bez stałego zajęcia

o to, że

próbował przejść nielegalnie przez granicę państw[ową] ZSRS na stronę jednego z ościennych państw kapitalistycznych, dopuścił się tym samym zdrady ojczyzny,

tj. o prz[estępstwa] z art. 16-54-1-a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania REGNERA R., PULNAROWICZA J. W. i OSSOWSKIEGO W. T. (t. I, k.s. 173, 233; t. II, k.s. 164–169, 243).

10. DROBIK Franciszek s. Ignacego, ur. w 1892 r. w m. Turce, Polak, ob[ywate]l ZSRS, z robotników, b/p, z zawodu nauczyciel, wykształcenie średnie, przed aresztowaniem pracował jako nauczyciel w szkole średniej w mieś[cie] Turce

o to, że

в том, что он

на своей квартире укрывал шпионов венгерской разведки ОСОВСКОГО В. Ф., ХИЛЬ К. С., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В., перешедших нелегально советско-венгерскую границу в начале июня 1940 года для сбора шпионских сведений на территорию СССР, совершив тем самым измену родине,

т. е. в пр. пр. ст. 19-54-1-а УК УССР.

Виновным себя признал, изобличается показаниями ХИЛЬ К. С., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В. и ОСОВСКОГО (т. I, л.д. 82, 225; т. II, 209—212, 233).

На основании изложенного и руководствуясь ст. 204 УПК УССР, полагал бы:

Следственное производство по делу считать законченным и след-дело за № 39793 по обвинению ХИЛЬ К. С., РЕГНЕРА Р. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В., РАЙФ Ф. В., ИВАШКЕВИЧА И. И., ДОБРОВОЛЬСКОГО И. Р., ЩЕПАНОВСКОГО И-Л. М., ПАСЕК Ю. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧА В. Ю., ДРОБИКА Ф. И. направить на рассмотрение Военного Трибунала.

Следователь следчасти УНКГБ по ЛО
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ГАНДИН

„Присоединяюсь”

Ст. следователь следчасти УНКГБ по ЛО
Старший лейтенант
(—) ЧУНИХИН

„Согласен”

Начальник следчасти УНКГБ по ЛО
^{д-Ст.} Лейтенант госбезопасности
(—) ШУМАКОВ

Справка

Обвиняемые ХИЛЬ К. С., РЕГНЕР Р. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В., РАЙФ Ф. В., ДОБРОВОЛЬСКИЙ И. Р., ПУЛЬНАРОВИЧ В. Ю., ЩЕПАНСКИЙ И-Л. М., ПАСЕК Ю. Ю. содержатся под стражей в тюрьме № 1 гор. Львова.

Обв. ИВАШКЕВИЧ И. И. и ДРОБИК Ф. И. содержатся под стражей в тюрьме № 4 гор. Львова.

Вещ. доки приобщены к следделу.

w swoim mieszkaniu ukrywał szpiegów wywiadu węgierskiego OSSOWSKIEGO W. T., CHILA K. S., PULNAROWICZA J. W., którzy nielegalnie na początku czerwca 1940 roku przekroczyli sowiecko-węgierską granicę w celu zbierania informacji szpiegowskich na terytorium ZSRS, dopuścił się tym samym zdrady ojczyzny,

tj. o prz[estępstwa] z art. 19-54-1-a KK USRS.

Przyznał się do winy, demaskują go też zeznania CHILA K. S., PULNAROWICZA J. W. i OSSOWSKIEGO (t. I, k.s. 82, 225; t. II, 209–212, 233).

Na postawie powyższego i kierując się art. 204 KPK USRS, sugeruję, by:

Postępowanie śledcze w sprawie uznać za zakończone i sprawę śled[czą] nr 39793 z oskarżenia CHILA K. S., REGNERA R. J., PULNAROWICZA J. W., RAJF F. W., IWASZKIEWICZA I. I., DOBROWOLSKIEGO J. R., SZCZEPAŃSKIEGO J-L. M., PASKA J. J., PULNAROWICZA W. J., DROBIKA F. I. skierować w celu rozpatrzenia do Trybunału Wojskowego.

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKGB LO
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) GANDIN

„Popieram”

St. śledczy Jednostki Śled[czej] UNKGB LO
Starszy lejtenant
(—) CZUNICHIN

„Wyrażam zgodę”

Naczelnik Jednostki Śled[czej] UNKGB LO
^fSt. ^flejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) SZUMAKOW

Informacja

Oskarżeni CHIL K. S, REGNER R. J., PULNAROWICZ J. W., RAJF F. W., DOBROWOLSKI J. R., PULNAROWICZ W. J., SZCZEPAŃSKI J-L. M., PASEK J. J. znajdują się w Więzieniu nr 1 mias[ta] Lwowa.

Osk[arżeni] IWASZKIEWICZ I. I. i DROBIK F. I. znajdują się w Więzieniu nr 4 mias[ta] Lwowa.

Dowody rzecz[owe] dołączono do akt sprawy śled[czej].

Śledczy Jednostki Śled[czej] UNKGB LO
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego]
(—) GANDIN

Следователь следчасти УНКГБ по ЛО
Мл. лейтенант госбезопасности
(—) ГАНДИН

ДА СБУ (Львів), справа П-27155, арк. 298–304.
Оригінал, машинопис.

Примітки

- а-а Вписано від руки.
- б-б Закреслено: *Львов*.
- в-в Виправлено від руки з: *бывш. польского подданства*.
- г-г Виправлено від руки з: *Васильевна*.
- д-д Закреслено від руки.

¹ Має бути: 54-б.

Przypisy

- a- -a Wpisano odręcznie.
- b- -b Skreślono: *Lwów*.
- c- -c Poprawiono odręcznie z: *był[ego] obywatelstwa polskiego*.
- d- -d Poprawiono odręcznie z: *Wasiliewna*.
- e- -e Poprawiono odręcznie.
- f- -f Skreślono odręcznie.

¹ Powinno być: 54-6.

26 червня 1941, [б. м. в.]. Рішення Військової колегії Верховного суду СРСР відносно касаційної скарги Р. Регнера та інших

Копия с копии
Сов. секретно

Определение № 5-5467

Военная Коллегия Верховного Суда Союза ССР
в составе:

Председательствующего – Диввоенюриста КАНДЫБИНА
и членов – Диввоенюриста – ДМИТРИЕВА
– Воен. юриста 1 ранга – БУКАНОВА

Рассмотрев в заседании от 26 июня 1941 г. кассационную жалобу ХИЛЬ К. С., РЕГНЕРА Р. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧА Я. В., ИВАШКЕВИЧА И. И., ЩЕПАНСКОГО И-Л. М., ПАСЕКА Ю. Ю., ПУЛЬНАРОВИЧА В. Ю. и ДРОБИКА Ф. И. на приговор ВТ 6 Армии КОВО от 16 мая 1941 г. по делу осужденных за преступления, предусмотренные ст. ст. УК УССР:

1. ПУЛЬНАРОВИЧ Владислав Юзефович и 2. ЩЕПАНСКИЙ Иван-Леон Михайлович – 16-54-1, „а” и

3. РЕГНЕР Рудольф Юзефович – 54-12 – все к РАССТРЕЛУ, с конфискацией всего, лично им принадлежащего, имущества;

4. ХИЛЬ Кароль Станиславович и 5. ПУЛЬНАРОВИЧ Ян Владиславович – 54-6 к лишению свободы в ИТЛ на ДВАДЦАТЬ ПЯТЬ лет каждый, без конфискации имущества, за отсутствием такового, с поражением в правах на ПЯТЬ лет каждого;

6. РАЙФ Францишка Вильгельмовна и 7. ИВАШКЕВИЧ Ивана Иванович – 54-1, „а” – к лишению свободы в ИТЛ на ДЕСЯТЬ лет каждый, с конфискацией всего, лично им принадлежащего, имущества и с поражением в правах на ПЯТЬ лет каждый;

8. ПАСЕК Юльян Юзефович – 16-54-1, „а” – к лишению свободы в ИТЛ на ДЕСЯТЬ лет, с конфискацией всего, лично ему принадлежащего, имущества и с поражением в правах на ПЯТЬ лет;

9. ДРОБИК Францишек Игнатович – 54-12 – к лишению свободы в ИТЛ на ПЯТЬ лет, с поражением в правах на ТРИ года;

ПУЛЬНАРОВИЧ Я. В. по ст. 54-1, „а” УК и ДРОБИК Ф. И. по ст. 19-54-1, „а” УК – по суду ОПРАВДАНЫ,

26 czerwca 1941, [b. m. w.]. Orzeczenie Kolegium Wojskowego Sądu
Najwyższego ZSRS w sprawie skargi kasacyjnej
Rudolfa Regnera i innych

Kopia z kopii
Śc[iśle] tajne

Orzeczenie nr 5-5467

Kolegium Wojskowe Sądu Najwyższego Związku SRS
w składzie:

Przewodniczący – Dyw[izyjny] prawnik wojs[kowy] – KANDYBIN
oraz członkowie – Dyw[izyjny] prawnik wojs[kowy] – DMITRIJEW
– Prawnik wojsk[owy] 1 rangi – BUKANOW

Po rozpatrzeniu na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 1941 r. skargi kasacyjnej CHILA K. S., REGNERA R. J., PULNAROWICZA J. W., IWASZKIEWICZA I. I., SZCZEPAŃSKIEGO J-L. M., PASKA J. J., PULNAROWICZA W. J. i DROBIKA F. I. na wyrok WT 6 Armii KOWO z dnia 16 maja 1941 r. w sprawie skazanych za przestępstwa przewidziane art. art. KK USRS:

1. PULNAROWICZA Władysława s. Józefa i 2. SZCZEPAŃSKIEGO Jana Leona s. Michała – 16-54-1, „a” i

3. REGNERA Rudolfa s. Józefa – 54-12 – wszystkich na ROZSTRZELANIE z konfiskatą całego należącego do nich osobiście mienia;

4. CHILA Karola s. Stanisława i 5. PULNAROWICZA Jana s. Władysława – 54-6 na pozbawienie wolności w ITŁ na DWADZIEŚCIA PIĘĆ lat każdego, bez konfiskaty mienia, z uwagi na brak takowego, z pozbawieniem praw na PIĘĆ lat każdego;

6. RAJF Franciszki c. Wilhelma i 7. IWASZKIEWICZA Iwana s. Iwana – 54-1, „a” – na pozbawienie wolności w ITŁ na DZIESIĘĆ lat każdego, z konfiskatą całego należącego do nich osobiście mienia i pozbawieniem praw na PIĘĆ lat każdego;

8. PASKA Juliana s. Józefa – 16-54-1, „a” – na pozbawienie wolności w ITŁ na DZIESIĘĆ lat, z konfiskatą całego należącego do niego osobiście mienia i z pozbawieniem praw na PIĘĆ lat;

9. DROBIKA Franciszka s. Ignacego – 54-12 – na pozbawienie wolności w ITŁ na PIĘĆ lat z pozbawieniem praw na TRZY lata;

и заслушав доклад тов. БУКАНОВА и заключение пом. Главного Военного Прокурора тов. ЩЕКИНА, полагавшего приговор оставить в силе,

Определила:

Материалами дела и личным признанием на предварительном и судебном следствии преступление ПУЛЬНАРОВИЧА, ЩЕПАНСКОГО, РЕГНЕРА, ХИЛЬ, ПУЛЬНАРОВИЧА Яна, РАЙФ, ИВАШКЕВИЧА, ПАСЕКА и ДРОБИКА доказано. Мера наказания избрана в соответствии с тяжестью преступления.

На основании изложенного приговор оставить в силе, а касжалобы без удовлетворения.

Подлинное за надлежащими подписями.

Верно:

Секретарь Военной Коллегии Верховного Суда СССР
Мл. военный юрист ФИЛАТОВ.

Препровождается вместе с делом и спр. в 1-й спецотдел НКВД СССР, копии: ВТ 6 Армии КОВО для исполнения, ГВП для сведения.

Верно:

^аПом. ^анач. 1 спецотдела НКВД СССР
Капитан госбезопасности (—) КУЗНЕЦОВ
б

„8-8” декабря 1941 г.

^вТекст проверен (—) Кузнецов ^в

ДА СБУ (Львів), справа П-27155, арк. 322–322а.
Завірена копія, машинопис.

Примітки

^{а-а} Виправлено від руки з: *Зам[еститель]*.

^б Кругла печатка з гербом СРСР в центрі і написом довкола: *Народный Комиссариат Внутренних Дел С.С.С.Р. Управление НКВД по Свердловской области.*

^{в-в} Вписано від руки.

PULNAROWICZ J. W. z art. 54-1,,a” KK i DROBIK F. I. z art. 19-54-1,,a” KK – zostali przez sąd UNIEWINIENI,

oraz po wysłuchaniu mowy tow. BUKANOWA i wniosku pom[ocnika] Głównego Prokuratora Wojskowego tow. SZCZEKINA, który sugerował, by utrzymać wyrok w mocy,

Orzekło:

Na podstawie materiałów sprawy i osobistego przyznania się podczas wstępnego i sądowego śledztwa, przestępstwo PULNAROWICZA, SZCZEPAŃSKIEGO, REGNERA, CHILA, PULNAROWICZA Jana, RAJF, IWASZKIEWICZA, PASKA i DROBIKA zostało udowodnione. Wymiar kary wybrano odpowiednio do wagi popełnionego przestępstwa.

Na podstawie powyższego wyrok utrzymać w mocy, a skargę kas[acyjną] odrzucić.

Oryginał opatrzony należnymi podpisami.

Za zgodność:

Sekretarz Kolegium Wojskowego Sądu Najwyż[szego] ZSRS
Mł. prawnik wojskowy FIŁATOW

Przekazuje się razem z aktami sprawy i inf[ormacją] do 1 Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS, kopie: WT 6 Armii KOWO w celu wykonania, GWP dla informacji.

Za zgodność:

^aPom[ocnik]-^a nacz[elnika] 1 Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS
Kapitan bezpieczeństwa państ[wowego] (—) KUZNIECOW_b

„^c8^c” grudnia 1941 r.

^cTekst sprawdzono (—) Kuzniecowa^c

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-27155, k. 322–322a.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

^a-^a Poprawiono odręcznie z: *Zast[ępcą]*.

^b Pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: *Komisariat Ludowy Spraw Wewnętrznych Z.S.R.S. Zarząd NKWD obwodu swierdłowskiego.*

^c-^c Wpisano odręcznie.

30 червня 1941, [б. м. в.]. Рішення Військової колегії Верховного суду СРСР відносно касаційної скарги Я. Добровольського

Копия с копии
Сов. секретно

Определение № 5-5467

Военная Коллегия Верховного Суда Союза ССР
в составе:

Председательствующего – Диввоенюриста КАНДЫБИНА
и членов – Бригвоенюриста – КЛИМИНА
– Воен. юриста 1 ранга – БУКАНОВА

Рассмотрев в заседании от 30 июня 1941 г. кассационную жалобу на приговор ВТ 6 Армии КОВО от 29 мая 1941 г. по делу ДОБРОВОЛЬСКОГО Ивана Рудольфовича, осужденного за преступления, предусмотр. ст. 54-1,,а" УК УССР – к расстрелу, без конфискации имущества за отсутствием такового и заслушав доклад тов. БУКАНОВА и заключение Пом. Главн. Военного Прокурора тов. ЩЕКИНА, полагавшего приговор оставить в силе,

Определила:

Материалами предварительного и судебного следствия преступления ДОБРОВОЛЬСКОГО доказано. Мера наказания избрана в соответствии с тяжестью преступления.

На основании изложенного приговор оставить в силе, а кассжалобу без удовлетворения.

Подлинное за надлежащими подписями.

Верно:

Секретарь Военной Коллегии Верховсуда СССР
Мл. военный юрист ФИЛАТОВ.

Препровождается вместе с делом 2 т. и с/п в 1-й спецотдел НКВД СССР, копии: ВТ 6 Армии КОВО для исполнения, ГВП для сведения.

Верно:

Зам. нач. 1 спецотдела НКВД СССР
Капитан госбезопасности (—) КУЗНЕЦОВ

а

30 czerwca 1941, [b. m. w.]. Orzeczenie Kolegium Wojskowego
Sądu Najwyższego ZSRS w sprawie skargi kasacyjnej
Jana Dobrowolskiego

Kopia z kopii
Śc[is]le tajne

Orzeczenie nr 5-5467

Kolegium Wojskowe Sądu Najwyższego Związku SRS
w składzie:

Przewodniczący	– Dyw[izyjny] prawnik wojs[kowy] KANDYBIN
oraz członkowie	– Bryg[adowy] prawnik wojs[kowy] – KLIMIN
	– Prawnik wojsk[owy] 1 rangi – BUKANOW

Po rozpatrzeniu na posiedzeniu w dniu 30 czerwca 1941 r. skargi kasacyjnej na wyrok WT 6 Armii KOWO z dnia 29 maja 1941 r. w sprawie DOBROWOLSKIEGO Jana s. Rudolfa skazanego za przestępstwa przewidziane art. 54-1, „a” KK USRS – na rozstrzelanie, bez konfiskaty mienia z uwagi na brak takowego i po wysłuchaniu mowy tow. BUKANOWA oraz wniosku Pom[ocnika] Główn[ego] Prokuratora Wojskowego tow. SZCZĘKINA, który sugerował, by utrzymać wyrok w mocy,

Orzekło:

Na podstawie materiałów wstępnego i sądowego śledztwa przestępstwo DOBROWOLSKIEGO zostało udowodnione. Wymiar kary wybrano odpowiednio do wagi przestępstwa.

Na podstawie powyższego wyrok utrzymać w mocy, a skargę kas[acyjną] odrzucić.

Oryginał opatrzony należnymi podpisami

Za zgodność:

Sekretarz Kolegium Wojskowego Sądu Najwyż[szego] ZSRS
Mł. prawnik wojskowy FIŁATOW

Przekazuje się razem z aktami sprawy w 2 t. i inf[ormacją] do 1 Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS, kopie: WT 6 Armii KOWO w celu wykonania, GWP dla informacji.

Za zgodność:

„^{б-8-б}” декабрия 1941 г.
^бТекст проверен (—) Кузнецов^б

ДА СБУ (Львів), справа П-27155, арк. 323.
Завірена копія, машинопис.

Примітки

- ^а Кругла печатка з гербом СРСР в центрі і написом: *Народный Комиссариат Внутренних Дел С.С.С.Р. Управление НКВД по Свердловской области.*
- ^{б-б} Вписано від руки.

Zast[ępc]a nacz[elnika] 1 Oddziału Spec[jalnego] NKWD ZSRS
Kapitan bezpieczeństwa państw[owego] (—) KUZNIECOW^a

„^{b-8-b}” grudnia 1941 r.

^{b-}Tekst sprawdzono (—) Kuzniecowa^b

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-27155, k. 323.

Kopia uwierzytelniona, maszynopis.

Przypisy

- ^a Pieczęć okrągła z godłem ZSRS w środku i napisem w otoku: *Komisariat Ludowy Spraw Wewnętrznych Z.S.R.S. Zarząd NKWD obwodu swierdłowskiego.*
- ^{b- -b} Wpisano odręcznie.

СПРАВА ЯНА КОЛЬБУШЕВСЬКОГО

SPRAWA JANA KOLBUSZEWSKIEGO

19 березня 1940, Львів. Протокол допиту Я. Кольбушевського

Протокол
допроса обвиняемого КОЛЬБУШЕВСКОГО Ивана Ивановича¹
от 19.III-40 г., г. Львов

Вопрос: На предыдущих допросах Вы дали ряд противоречивых показаний о Вашей контрреволюционной работе. Намерены ли вы дать правдивые показания о Вашей антисоветской деятельности?

Ответ: Да, я намерен следствию дать правдивые показания о своей контрреволюционной работе.

Вопрос: Рассказывайте.

Ответ: Из города Львова я бежал вместе с моими сыновьями Янушем и Юрием на собственной автомашине 12-го сентября 1939 года. 18-го сентября я переехал Румынскую границу, а первого октября 1939 года я уже был в Бухаресте.

В Румынии было много беженцев из числа гражданского населения и бывших военных, которые бежали из г. Львова, и через них я выяснил, что дом мой и мастерская уцелела – к тому же в г. Львове осталась моя жена и, спустя несколько дней, я решил заняться вопросом возвращения в г. Львов. В связи с этим я обратился в советское посольство в городе Бухаресте с просьбой выдать мне документы для легального возвращения домой. В посольстве мне сказали, что ничем помочь не могут, а что нужно выждать определенное время. Спустя несколько дней я вторично обратился в советское посольство, но положительных результатов не получил.

К тому времени в Бухаресте уже существовал беженский комитет, руководителем которого являлся полковник польской армии КОВАЛЕВСКИЙ², один из видных работников ОЗН в г. Варшаве, а несколько лет тому назад он был военным атташе при польском посольстве в Бухаресте. Заместителем этого полковника является КОРСАК³, бывший вице-министр финансов польского правительства.

Примерно в первых числах ноября месяца 1939 года, я обратился к руководителю беженского комитета с просьбой оказать мне помощь в деле возвращения домой в город Львов. Этот полковник направил меня к своему секретарю – фамилии его не помню, который просил меня зайти приблизительно через одну неделю, а к тому времени он сможет дать мне ответ.

19 marca 1940, Lwów. Protokół przesłuchania Jana Kolbuszewskiego

Protokół

przesłuchania oskarżonego KOLBUSZEWSKIEGO Jana¹ s. Jana

z 19.III-40 r., m. Lwów

Pytanie: Podczas poprzednich przesłuchań złożyliście wiele sprzecznych zeznań w sprawie waszych kontrrewolucyjnych działań. Czy macie zamiar złożyć prawdziwe zeznania na temat waszej działalności antysowieckiej?

Odpowiedź: Tak, zamierzam złożyć w śledztwie prawdziwe zeznania na temat mojej kontrrewolucyjnej działalności.

Pytanie: Mówcie.

Odpowiedź: Z miasta Lwowa uciekłem razem z moimi synami Januszem i Jerzym własnym samochodem 12 września 1939 roku. 18 września przejechałem granicę rumuńską, a pierwszego października 1939 roku byłem już w Bukareszcie.

W Rumunii było wielu uchodźców cywilnych i byłych wojskowych, którzy uciekli z m. Lwowa. Dowiedziałem się od nich, że mój dom i pracownia ocalały – poza tym w m. Lwowie pozostała moja żona, więc po kilku dniach postanowiłem zająć się powrotem do m. Lwowa. W związku z tym zwróciłem się do ambasady sowieckiej w mieście Bukareszcie z prośbą o wydanie dokumentów w celu legalnego powrotu do domu. W ambasadzie odpowiedziano mi, że w żaden sposób nie mogą mi pomóc i że trzeba będzie poczekać jakiś czas. Kilka dni później powtórnie zwróciłem się do ambasady sowieckiej, ale nie udało mi się uzyskać pozytywnego wyniku.

W tym czasie w Bukareszcie działał już komitet uchodźców. Jego szefem był pułkownik Wojska Polskiego KOWALEWSKI², jeden z wybitnych działaczy OZN w m. Warszawie, który kilka lat wcześniej był attaché wojskowym przy ambasadzie polskiej w Bukareszcie. Zastępcą tego pułkownika jest KORSAK³, były wiceminister finansów rządu polskiego.

Mniej więcej w pierwszych dniach listopada 1939 roku zwróciłem się do szefa komitetu uchodźców z prośbą o pomoc w sprawie powrotu do domu, do miasta Lwowa. Pułkownik skierował mnie do swojego sekretarza, nie pamiętam jego nazwiska, który poprosił mnie, żebym przyszedł do niego za jakiś tydzień, wtedy będzie mógł dać mi odpowiedź.

Do sekretarza komitetu uchodźców poszedłem po kilku dniach. Na pytanie, jak wygląda sprawa mojego wyjazdu do m. Lwowa odpowiedział,

К секретарю беженского комитета я пришел через несколько дней, на мой вопрос, как разрешен вопрос о моем выезде в г. Львов, он ответил, что он занимается вопросом о доставке меня к границе, не все еще готово и опять попросил зайти через несколько дней вечером.

Числа 15-го ноября я пришел вечером в беженский комитет, который помещался по улице Рома, дом № 38, — там разыскал секретаря и по его приглашению мы вместе пошли в ресторан. За ужином секретарь мне сказал, что он вместе со мной посылает в город Львов человека для секретной — нелегальной работы, которому я должен оказать помощь технического порядка — как специалист механик. Секретарь просил меня этот вопрос продумать и когда я решу этот вопрос положительно, прийти и ему доложить.

Этот вопрос я продумал, и желая возвратиться домой, дал согласие на выполнение предложенного мне поручения. Когда я о своем решении доложил секретарю беженского комитета, то он просил зайти через два—три дня и он меня познакомит с человеком, который вместе со мной будет переброшен нелегально в СССР.

18 или 19 ноября, когда я пришел вечером к секретарю беженского комитета, он познакомил меня с человеком, который назвал себя капитаном КОМАРСКИМ⁴. На этом наш разговор в комитете был закончен и я вместе с КОМАРСКИМ пошли в ресторан. За ужином я несколько раз спрашивал КОМАРСКОГО, в чем должна будет выражаться моя техническая помощь, — КОМАРСКИЙ долго увиливал от ответа, а потом сказал, что в г. Львове ему нужно будет оказать помощь — достать радиоаппарат. На этом мы разошлись.

21 или 22 ноября 1939 года я и КОМАРСКИЙ пришли вечером к секретарю беженского комитета. При этой встрече у нас уже был довольно обстоятельный разговор. Секретарь мне сказал, что капитан КОМАРСКИЙ является сотрудником второго отдела польглавштаба, солидный работник, знающий хорошо работу по разведке, в прошлом он работал по заданиям 2-го отдела на территории немцев, а теперь поедет со мной в Западную Украину с заданием организовать работу по разведке в г. Львове. Детали работы КОМАРСКОГО не должны меня интересовать, но я должен как местный житель города Львова помочь подыскать ему квартиру и принять меры к организации приобретения радиопередатчика.

КОМАРСКИЙ был снабжен документом, из которого видно было, что он является чиновником департамента министерства железных дорог быв. польского правительства.

При мне КОМАРСКИЙ спросил секретаря беженского комитета, готов ли для него шифр для работы на радиопередатчике, на что получил

że zajmuje się kwestią dowiezienia mnie do granicy, ale nie wszystko jest jeszcze gotowe. Zatem znowu poprosił, żebym przyszedł do niego wieczorem za kilka dni.

W dniu 15 listopada poszedłem wieczorem do komitetu uchodźców, który mieścił się przy ulicy Roma, dom nr 38. Odszukałem tam sekretarza i poszedłem z nim na jego zaproszenie do restauracji. Przy kolacji sekretarz powiedział mi, że razem ze mną wysła do miasta Lwowa człowieka, który ma się zająć tajną, nielegalną działalnością, a któremu miałbym udzielić pomocy technicznej jako specjalista mechanik. Sekretarz poprosił mnie, żebym przemyślał tę sprawę i przyszedł mu powiedzieć, kiedy się zdecyduję.

Sprawę tę przemyślałem i, chcąc wrócić do domu, zgodziłem się na wykonanie postawionego przede mną zadania. Kiedy o swojej decyzji powiedziałem sekretarzowi komitetu uchodźców, poprosił, żebym przyszedł do niego za dwa–trzy dni, a wtedy pozna mnie z człowiekiem, który razem ze mną zostanie nielegalnie przerzucony do ZSRS.

18 albo 19 listopada, kiedy wieczorem poszedłem do sekretarza komitetu uchodźców, poznał mnie on z człowiekiem, który przedstawił się jako kapitan KOMARSKI⁴. Na tym rozmowa w komitecie zakończyła się i razem z KOMARSKIM udaliśmy się do restauracji. Podczas kolacji kilka razy pytałem KOMARSKIEGO, na czym będzie polegała moja pomoc techniczna. KOMARSKI długo uchylał się od odpowiedzi, aż wreszcie powiedział, że w m. Lwowie będzie potrzebował pomocy w zdobyciu aparatu radiowego. Potem rozstaliśmy się.

21 albo 22 listopada 1939 roku poszedłem wieczorem razem z KOMARSKIM do sekretarza komitetu uchodźców. Podczas tego spotkania nasza rozmowa miała już dość szczegółowy charakter. Sekretarz powiedział, że kapitan KOMARSKI jest pracownikiem Oddziału 2 pol[skiego] Sztabu Gen[eralnego], jest pracownikiem solidnym, dobrze znającym pracę w wywiadzie, przedtem pracował dla Oddziału 2 na terenie Niemiec, a teraz pojedzie ze mną na Zachodnią Ukrainę z zadaniem zorganizowania działalności wywiadowczej w m. Lwowie. Szczegóły działalności KOMARSKIEGO nie powinny mnie interesować, ale jako mieszkaniec miasta Lwowa mam mu pomóc w znalezieniu mieszkania i podjąć kroki w celu zdobycia nadajnika radiowego.

KOMARSKI został zaopatrzony w dokument, z którego wynikało, że jest urzędnikiem w departamencie Ministerstwa Kolei był[ego] rządu polskiego.

Przy mnie KOMARSKI zapytał sekretarza komitetu uchodźców, czy jest gotowy dla niego szyfr do pracy z nadajnikiem radiowym, na co otrzymał odpowiedź, że jeszcze nie jest gotowy. Wychodząc, KOMARSKI

ответ, что еще не готов. Уходя КОМАРСКИЙ также поинтересовался, когда же он будет предоставлен сотруднику иноразведки, не назвав конкретно, какой. Секретарь предложил ему прийти на следующий день часа в три дня и они вместе поедут для встречи с нужным человеком.

На этом мы разошлись.

23-го ноября 1939 года я пришел к секретарю комитета. Там я застал КОМАРСКОГО. Секретарь предложил нам поехать в одно место для получения инструкции и прослушать лекцию о пользовании шифром. Я спросил секретаря, зачем же это мне, ведь разведкой будет заниматься КОМАРСКИЙ. Мне тогда разъяснили, что в интересах работы я должен знать шифр, так как не исключена возможность, что КОМАРСКИЙ может забыть какую-либо деталь шифра, а знать его надо на память, и тогда я смогу оказать необходимую помощь КОМАРСКОМУ.

Вопрос: Расскажите подробно, где, на какой улице, в каком доме и под чьим руководством Вы обучались шифровать радиотелеграммы?

Ответ: На машине мы проехали недалеко и, оставив ее, прошли через несколько улиц и зашли в дом № 28, поднялись на 3-й этаж, где нам открыл молодой человек комнату и пригласил зайти.

Как называется эта улица, я не знаю, так как был там единственный раз, но я постараюсь отдельно начертить ее с тем, чтобы иметь представление о месте нахождения этого дома.

К этому должен добавить, что в Бухаресте название улиц означено только в начале и в конце квартала, так что и это мне мешало запомнить ее название.

Человек, который принял нас, говорил сравнительно неплохо по польски, но с явно выраженным акцентом англичанина. В дальнейшем мне КОМАРСКИЙ сказал, что наш инструктор является капитаном „Интелидженс Сервис”⁵.

Инструктаж длился не менее двух часов.

Мы должны были зашифровать и отшифровать по две условных телеграммы. Когда мы это сделали и сотрудник английской разведки убедился в том, что мы хорошо усвоили с КОМАРСКИМ шифр, мы с ним попрощались и ушли с КОМАРСКИМ в город, договорившись о следующей встрече в беженском комитете на 24.III.40 года [?].

Вопрос: Изложите шифр, которым Вы должны были пользоваться вместе с КОМАРСКИМ.

Ответ: Я его помню и отдельно опишу, шифр был весьма прост.

Вопрос: Рассказывайте далее, как подготавливалась Ваша переброска в Западную Украину и какие задания Вы получили от английской разведки?

zainteresował się również, kiedy zostanie przekazany pracownikowi obcego wywiadu, nie powiedział konkretnie jakiego. Sekretarz polecił mu przyjść następnego dnia około godziny trzeciej, [mówiąc,] że pojedą razem, by spotkać się z odpowiednim człowiekiem.

Na tym rozstaliśmy się.

23 listopada 1939 roku poszedłem do sekretarza komitetu. Zastałem tam KOMARSKIEGO. Sekretarz polecił nam pojechać w pewne miejsce w celu uzyskania instrukcji i wysłuchania wykładu o korzystaniu z szyfru. Zapytałem sekretarza po co mi to, przecież wywiadem będzie się zajmować KOMARSKI. Wyjaśniono mi wtedy, że w interesie [należytej] działalności jest, żebym znał szyfr, bo nie można wykluczyć, że KOMARSKI zapomni o jakimś szczególe szyfru, a znać go trzeba na pamięć. Wtedy będę mógł udzielić pomocy KOMARSKIEMU.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo, gdzie, na jakiej ulicy, w jakim domu i pod czym kierownictwem uczyliście się szyfrować radiotelegamy?

Odpowiedź: Pojechaliśmy niedaleko samochodem, potem go zostawiliśmy i przeszliśmy kilka ulic, wchodząc do domu nr 28, weszliśmy na 2 piętro, tam otworzył nam młody człowiek i zaprosił do środka.

Jak nazywa się ta ulica, nie wiem, ponieważ byłem tam tylko jeden raz, ale postaram się dodatkowo naszkicować ją, żeby mieć wyobrażenie o miejscu, w którym znajdował się ten dom.

Powinienem jeszcze dodać, że w Bukareszcie nazwa ulicy podawana jest tylko na początku i na końcu dzielnicy i to również przeszkodziło mi w zapamiętaniu nazwy.

Człowiek, który nas przyjął, mówił dość niezle po polsku, ale z wyraźnym słyszalnym angielskim akcentem. Potem KOMARSKI powiedział mi, że nasz instruktor jest kapitanem „Intelligence Service”⁵⁵.

Instruktaż trwał ponad dwie godziny.

Mieliśmy zaszyfrować i rozszyfrować po dwa umowne telegramy. Kiedy to zrobiliśmy i pracownik wywiadu angielskiego upewnił się, że dobrze przyswoiliśmy sobie z KOMARSKIM szyfr, pożegnaliśmy się i wyszliśmy razem z KOMARSKIM do miasta, umawiając się na następne spotkanie w komitecie uchodźców na 24.III.40 roku [?].

Pytanie: Omówcie szyfr, z którego mieliście korzystać razem z KOMARSKIM.

Odpowiedź: Pamiętam go i opiszę oddzielnie, szyfr jest bardzo prosty.

Pytanie: Mówcie dalej, jak przygotowywany był wasz przerzut na Zachodnią Ukrainę i jakie zadania otrzymaliście od wywiadu angielskiego?

Odpowiedź: Od pracownika wywiadu angielskiego, tak samo jak od sekretarza komitetu uchodźców, żadnych więcej zadań nie otrzymywałem. Przy następnym spotkaniu z KOMARSKIM i sekretarzem komitetu

Ответ: От сотрудника английской разведки, равно как и от секретаря беженского комитета, я больше никаких заданий не получал. При последующей встрече с КОМАРСКИМ и секретарем комитета нам было сказано, что 27.XI мы выедем к границе. Так и было. 27-го ноября я и КОМАРСКИЙ [в] сопровождении этого секретаря поехали по железной дороге в Черновицы и там переночевали у родственников КОМАРСКОГО.

Вопрос: Как фамилия этого родственника КОМАРСКОГО?

Ответ: Фамилии его не помню. Это был румын, работающий контролером на строительстве железной дороги, а жена его – родственница жены КОМАРСКОГО, полька, работающая кассиром на железнодорожной станции в ^аЧерновицах^{-а}. Звать ее Нуська: полная женщина, лет 42, приблизительно бездетные.

Родная сестра Нуськи работает учительницей на совстороне в с. ^аСнятыно^{-а}, так говорил мне КОМАРСКИЙ.

Переночевав, секретарь нас связал с неизвестным гражданином, который поехал с нами железной дорогой в направлении ст. Оришени, и на следующей станции мы вышли из вагона и пошли в село, где нам дали проводника женщину и она нас провела в сторону границы, где мы вечером 30-го ноября перешли границу.

Часов в 10 вечера того же дня мы были оба задержаны советскими пограничниками под _____. Под стражей содержались до 1 часу дня следующего дня, т. е. первого декабря нас освободили и мы пошли на _____, где купили железнодорожные билеты и поехали в г. Львов.

По приезде в г. Львов КОМАРСКИЙ у меня дома переночевал, а на следующий день я нашел квартиру у знакомой КЛЕЦМАН Ирины⁶, где устроил КОМАРСКОГО. КЛЕЦМАН проживает по ул. Лычаковской, № 37-б.

Вопрос: Как практически Вы вместе с КОМАРСКИМ [выполняли] задание политическое от английской разведки?

Ответ: Я должен добавить еще следующее, что в пути следования КОМАРСКИЙ мне сказал, что в г. Львове он должен связаться с генералом СПЕХОВИЧЕМ, с которым он в последствии, якобы, не связался, так как к его приезду он уже уехал в Венгрию.

Теперь о моей работе с КОМАРСКИМ.

Во второй половине декабря месяца 1939 года ко мне пришел домой товарищ моего старшего сына доктор ЧАРНИК⁷, с которым у меня была длительная беседа о политическом положении, которое создалось на территории бывшей Польши. Тогда же ЧАРНИК мне рассказал, что в г. Львове существует ряд контрреволюционных подпольных организаций – не имеющих единого руководства, и что от

powiedziano nam, że 27.XI wyjedziemy w kierunku granicy. I tak się stało. 27 listopada ja i KOMARSKI w towarzystwie wspomnianego już sekretarza pojechaliśmy koleją do Czerniowców i tam przenocowaliśmy u krewnych KOMARSKIEGO.

Pytanie: Jak brzmi nazwisko tego krewnego KOMARSKIEGO?

Odpowiedź: Nie pamiętam jego nazwiska. To był Rumun pracujący jako kontroler na budowie linii kolejowej. Jego żona to krewna żony KOMARSKIEGO, Polka pracująca jako kasjerka na stacji kolejowej w ^aCzerniowcach^a. Nazywa się Nuśka, to tęga kobieta, ma około 42 lat, są chyba bezdzietni.

Rodzona siostra Nuśki pracuje jako nauczycielka po stronie sow[ietkiej] we w[si] ^aŚniatyń^a, tak powiedział mi KOMARSKI.

Przenocowaliśmy tam, a potem sekretarz skontaktował nas z nieznanym obywatelem, który pojechał razem z nami koleją w kierunku st[acji] Oriszeni. Na następnej stacji wysiedliśmy z wagonu i poszliśmy do wsi, gdzie dali nam za przewodnika kobietę, która poprowadziła nas w kierunku granicy i tam wieczorem 30 listopada przekroczyliśmy granicę.

Około godziny 10 wieczorem tego samego dnia zostaliśmy zatrzymanii przez sowieckich pograniczników pod _____. W areszcie siedzieliśmy do godziny 1 po południu następnego dnia, tj. pierwszego grudnia, potem zwolniono nas i poszliśmy na _____, gdzie kupiliśmy bilety kolejowe, po czym pojechaliśmy do m. Lwowa.

Po przyjeździe do m. Lwowa KOMARSKI przenocował u mnie, a następnego dnia znalazłem mu mieszkanie u znajomej KLECMAN Ireny⁶, gdzie zakwaterowałem KOMARSKIEGO. KLECMAN mieszka przy ul. Łyczakowskiej nr 37-b

Pytanie: Jak w praktyce z KOMARSKIM [wypełnialiście] zadanie polityczne od wywiadu angielskiego?

Odpowiedź: Powinienem jeszcze dodać rzecz następującą: podczas drogi KOMARSKI powiedział mi, że w m. Lwowie ma skontaktować się z generałem SPIECHOWICZEM, z którym w konsekwencji podobno nie spotkał się, ponieważ przed naszym przyjazdem wyjechał on już na Węgry.

Teraz o mojej działalności z KOMARSKIM.

W drugiej połowie grudnia 1939 roku przyszedł do mnie do domu kolega mojego starszego syna doktor CZARNIK⁷, z którym odbyłem długą rozmowę na temat sytuacji politycznej zaistniałej na terenie byłej Polski. Wtedy właśnie CZARNIK powiedział mi, że w m. Lwowie działa szereg kontrrewolucyjnych organizacji podziemnych nie mających wspólnego dowództwa i że w związku z tym ucierpiała działalność. Powiedział mi też między innymi o organizacji wojskowej kierowanej przez pułkownika

этого дела страдает работа. В частности, он сказал о существующей военной организации, руководимой полковником ЖЕБРОВСКИМ, одной организацией руководит он, ЧАРНИК, причем в составе его организации в основном польская молодежь, кроме этого есть организация, которой руководит генерал БОРУТА _____, бежавший за границу, и что его заместитель – майор ДОБРОВОЛЬСКИЙ, которого он еще хорошо не знает.

ЧАРНИК поинтересовался, почему я не принимаю участия в деятельности существующих контрреволюционных организаций; я ответил, что вопросами политики я интересуюсь, но участия в организации никакого не принимаю.

Тогда же я спросил ЧАРНИКА, не знает ли он людей, у которых можно было бы купить радиопередатчик. ЧАРНИК, не долго думая, мне ответил, что у него имеется знакомый человек владеющий радиопередатчиком, которого он ко мне пришлет. И на этом мы расстались.

Спустя несколько дней ко мне вечером пришел молодой человек, лет 25–27, и сказал, что он от ЧАРНИКА и пришел предложить имеющийся у него спрятанный радиопередатчик военного образца.

Никаких разговоров об оплате за радиопередатчик не было. Этот человек буквально хотел передать его мне для моих нужд.

На мой вопрос, где находится этот передатчик и где он его взял, мне этот молодой человек ответил, что в период германо-польской войны он служил в радиотелеграфных частях польской армии и при отступлении одну радиостанцию спрятал в костеле на Куровой улице в подвальном помещении, где стоят гробы. Это подвальное помещение перегорожено внутри каменной стеной, где он проломал ее, спрятал радиоприемник и стену опять заслонил камнем и засыпал землей.

Выслушав этого человека, я дал ему адрес КОМАРСКОГО и он ушел, больше я его не видел.

Вопрос: Как же Вы использовали эту радиостанцию?

Ответ: При одной из встреч с КОМАРСКИМ в январе месяце 1940 года я спросил пользуется ли он радиостанцией, которую он должен был получить у посланного мною молодого человека. КОМАРСКИЙ ответил, что человек этот безусловно, толковый, серьезный, но он уже достал таковую у доктора ЭРНЕСТА⁸ или профессора, точно не помню, и пользуется последней.

Допрос прерывается.

Допрос длится 5 час. 30 мин.

Показания записаны с моих слов правильно, на русском, понятном для меня, языке, в чем и подписываюсь.

ŻEBROWSKIEGO, jedną z organizacji kieruje on sam, tj. CZARNIK, przy czym w skład jego organizacji wchodzi przede wszystkim polska młodzież, poza tym jest też organizacja kierowana przez generała BORUTĘ _____, który uciekł za granicę i że jego zastępcą jest major DOBROWOLSKI, którego on jeszcze dobrze nie zna.

CZARNIK zainteresował się, dlaczego ja nie biorę udziału w działalności organizacji kontrrewolucyjnych, na co odpowiedziałem, że sprawami polityki interesuję się, ale żadnego udziału w [działaniach] organizacji nie biorę.

Zapytałem też wtedy CZARNIKA, czy nie zna ludzi, od których można by było kupić nadajnik radiowy. CZARNIK nie myśląc wiele odpowiedział, że ma znajomego, który ma nadajnik radiowy i że przyśle go do mnie. Na tym rozstaliśmy się.

Po kilku dniach przyszedł do mnie wieczorem młody człowiek, około 25–27 lat, który powiedział, że przysłała go CZARNIK i że przyszedł zaproponować mi nadajnik radiowy typu wojskowego, który ukrył.

Żadnych rozmów na temat zapłaty za nadajnik radiowy nie było. Ten człowiek chciał po prostu przekazać go na moje potrzeby.

Na moje pytanie, gdzie znajduje się ten nadajnik i skąd on go wziął, młody człowiek odpowiedział, że w czasie wojny niemiecko-polskiej służył w jednostkach radiotelegraficznych Wojska Polskiego i podczas odwrotu jedną radiostację ukrył w kościele przy ulicy Kurkowej w podziemiach, tam gdzie stoją sarkofagi. To podziemie przegrodzone jest ścianą z kamienia, on zrobił w niej wylom, ukrył odbiornik radiowy, a ścianę z powrotem zasłonił kamieniami i zasypał ziemią.

Po wysłuchaniu tego człowieka dałem mu adres KOMARSKIEGO, po czym wyszedł. Więcej go nie widziałem.

Pytanie: Jak wykorzystaliście tę radiostację?

Odpowiedź: Podczas jednego ze spotkań z KOMARSKIM w styczniu 1940 roku zapytałem go, czy korzysta z radiostacji, którą miał dostać od wysłanego do niego przeze mnie młodego człowieka. KOMARSKI odpowiedział, że człowiek ten jest bez wątpienia sensowny, poważny, ale już dostał takową od doktora albo profesora ERNESTA⁸, dokładnie nie pamiętam, więc z niej korzysta.

Przesłuchanie przerwano.

Przesłuchanie trwało 5 godz[in] 30 min[ut].

Zeznania spisano z moich słów prawidłowo, w zrozumiałym dla mnie rosyjskim języku, co potwierdzam podpisem.

Допросили:

Зам. нач. 1 отд. 2 отдела УГБ НКВД УССР
Лейтенант гос. безопасности ФАЛЬКОВСКИЙ⁹

„ ” апреля 1940 г.

ДА СБУ (Львів), справа П-40710, арк. 58–66.
Копія, машинопис.

Примітки

^{а-а} Вписано від руки.

¹ Кольбушевський Ян Александер (1888 р. н.), інженер, у 1921–1926 в 6 автомобільному дивізіоні (капітан). З вересня 1939 в Румунії, прибув до Львова з Бухаресту в грудні 1939, заарештований НКВС 15 березня 1940, засуджений Військовою колегією Верховного суду СРСР 27 листопада 1940 до смертної кари, вирок виконано 25 грудня 1940.

² Ковалевський Ян (1892–1965), дипломований полковник, з лютого до жовтня 1937 начальник штабу ОЗН, потім очолював Товариство імпорту стратегічної сировини.

³ Можливо, йдеться про Владислава Корсака (1890–1949), у 1930–1939 віце-міністр внутрішніх справ.

⁴ Ймовірно, Комарський Мечислав (1896 р. н.), псевдо „Мак”, „Макс”, капітан зв'язку у відставці (вірогідно, служив у II Відділі Ген. штабу), під час вересневої кампанії 1939 у телеграфному центрі керівництва комунікацій Штабу Верховного головнокомандувача, в грудні 1939 прибув до Львова з Бухаресту разом з Я. Кольбушевським, у 1940 через Рава-Руську виїхав до Варшави, з червня 1941 начальник V відділу командування округу СЗБ-АК Люблін, заарештований напередодні 11 листопада 1944 радянськими органами держбезпеки (майор).

⁵ Ймовірно, капітан Стефен Ернест Карлтон.

⁶ Так у тексті. Правильно – Клецан Гелена (1909 р. н.), бухгалтер, під час вересневої кампанії 1939 медсестра санітарного пункту у Львові, на початку 1940 кур'єр на маршруті Львів–Варшава–Львів, заарештована солдатами прикордонних військ НКВС у районі Рава-Руської 22 березня 1940, засуджена Військовим трибуналом КОВО 22–23 листопада 1940 до смертної кари, вирок виконано 16 січня 1941.

⁷ Чарнік Лешек (1905 р. н.), старший інструктор ЗГП, лікар. У 1939 в „керівній п'ятірці” ГОН-В, потім у „Сірих шеренгах”, заарештований НКВС у лютому або березні 1940, вирок Імперської військової колегії Верховного суду СРСР засуджений до розстрілу, вирок виконано 1 листопада 1940.

⁸ Професор доктор Марцін Ернст, керівник астрономічного центру університету Яна Казимира або інженер Казімеж Ернест, викладач кафедри ботаніки Львівської політехніки.

⁹ Фальковський, до березня 1940 слідчий Слідчого управління УНКВС Львівської області, з середини березня 1940 заступник начальника 1 секції 3 відділу УГБ НКВС УРСР.

Przesłuchali:

Zast[ępc]a nacz[elnika] 1 Wydz[iału] 2 Oddziału UGB NKWD USRS
Lejtenant bezpieczeństwa państw[owego] FALKOWSKIJ⁹

„ ” kwietnia 1940 r.

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-40710, k. 58–66.

Kopia, maszynopis.

Przypisy

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Kolbuszewski Jan Aleksander (ur. 1888), inż., w l. 1921–1926 w 6 dywizjonie samochodowym (kpt.). Od września 1939 w Rumunii, przybył do Lwowa z Bukaresztu w grudniu 1939, aresztowany przez NKWD 15 marca 1940, sądzony przez Kolegium Wojskowe Sądu Najwyższego ZSRS 27 listopada 1940 i skazany na karę śmierci, wyrok wykonano 25 grudnia 1940.

² Kowalewski Jan (1892–1965), płk dypl., od lutego do października 1937 szef sztabu OZN, potem na czele Towarzystwa Importu Surowców Strategicznych.

³ Być może chodzi o Władysława Korsaka (1890–1949), w l. 1930–1939 wiceministra spraw wewnętrznych.

⁴ Zapewne Komarski Mieczysław (ur. 1896), ps. „Mak”, „Maks”, kpt. łącz. st. sp. (prawdopodobnie służył w Oddz. II Szt. Gł.), w kampanii wrześniowej 1939 w centrali telegraficznej Szefostwa Komunikacji Szt. NW, w grudniu 1939 przybył do Lwowa z Bukaresztu wraz z J. Kolbuszewskim, w 1940 przez Rawę Ruską wyjechał do Warszawy, od czerwca 1941 szef Oddz. V Kmdy Okręgu ZWZ-AK Lublin, aresztowany przed 11 listopada 1944 przez sowieckie organy bezpieczeństwa (mjr).

⁵ Zapewne kpt. Stephen Ernest Carlton.

⁶ Właśc. Klecan Helena (ur. 1909), księgowa, w kampanii wrześniowej 1939 pielęgniarka w punkcie sanitarnym we Lwowie, na początku 1940 kurierka na trasie Lwów–Warszawa–Lwów, aresztowana przez żołnierzy wojsk pogranicznych NKWD w rej. Rawy Ruskiej 22 marca 1940, sądzona przez Trybunał Wojskowy KOWO w dn. 22–23 listopada 1940 i skazana na karę śmierci, wyrok wykonano 16 stycznia 1941.

⁷ Czarnik Leszek (ur. 1905), hm., lek. med. W 1939 w „naczelniej piątce” HON-W, potem w Szarych Szeregach, aresztowany przez NKWD w lutym lub marcu 1940, wyrokiem Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRS skazany na rozstrzelanie, wyrok wykonano 1 listopada 1940.

⁸ Prof. dr Marcin Ernst, kierownik Zakładu Astronomii UJK lub inż. Kazimierz Ernest, wykładowca w katedrze botaniki Politechniki Lwowskiej.

⁹ Falkowski, do marca 1940 śledczy Jednostki Śledczej UNKWD obwodu lwowskiego, od połowy marca 1940 zca naczelnika 1 Wydz. 3 Oddz. UGB NKWD USRS.

19 березня 1940, [Львів]. Переклад власноручних зізнань
Я. Кольбушевського

^aПеревод с польского^a

Способ составления шифра, которому меня научил вместе с Комарским, кажется, „англичанин” в Бухаресте.

Чтобы употреблять подобный шифр, надо иметь большие одинаковые книги, совершенно одинаковые, одна у того, кто передает депешу, другая у того, кто получает. Такая книга не должна иметь более 99 страниц.

Депеша может содержать только 25 слов, не более, не менее, если в данной депеше не хватает несколько слов до цифры 25, то по окончании депеши следует дописать остальные слова без книги, такие как стул, стол, конь, печь, либо подобные, так, чтобы дополнить цифру 25 слов. Затем следует точно сосчитать количество ^bбукв^b всей депеши, это очень важно для контроля, чтобы не было ошибки при составлении шифра.

Депеша начинается цифрой, по которой можно узнать страницу и строчку имеющейся книги, оканчивается также цифрой, которая означает количество букв всей депеши.

Цифра, которой начинается депеша, остается таким образом сверху условленной:

1940 год

1800 № Комарского, относящийся к соответственному агенту

23 страница книги

3763

берется только цифра 763, оставляя тысячи, и теперь к ней приписывается цифра строчки, напр[имер], если слово выбрано из 7-й строчки, то общая цифра будет 76307, если например это была 21 строчка, то эта цифра будет 76321. Остальные 2 цифры означают строчку на данной странице имеющейся книги. Цифра, которой оканчивается депеша, составляет ^bточную^b сумму всех букв, употребленных в депеше.

Алфавит также должен быть согласован, т. е. точный ^bпорядок^b всего алфавита.

19 marca 1940, [Lwów]. Własnoręczne zeznania
Jana Kolbuszewskiego

Sposób układania szyfru, który nauczył mnie wraz z Komarskim prawdopodobnie „anglik” w Bukareszcie:

Aby mózdz [!] używać podobny szyfr potrzeba mieć dwie książki jednokowe, dosłownie takie same, jedna u tego który nadaje depesze, druga u tego który odbiera. Książka taka nie może mieć więcej jak 99 stron.

Depesza może zawierać tylko 25 słów, nie więcej, ani też nie mniej, jeżeli brakuje w danej depeszy kilka słów do cyfry 25, to po skończeniu depeszy, należy dopisać resztę słów bez związku, takich jak, krzesło, stół, koń, piec, lub podobne, tak by dopełnić cyfrę 25 słów. Następnie należy dokładnie policzyć ilość ^aliter^a całej depeszy, to jest bardzo ważne dla kontroli by nie było pomyłki przy układaniu szyfru.

Depesza zaczyna się cyfrą, z której można się dowiedzieć stronę i wiersz posiadanej książki, kończy się zaś także cyfrą która oznacza liczbę liter całej depeszy.

Cyfra która rozpoczyna depeszę powstaje w ten sposób z góry umówiony:

1940	rok
1800	nr Komarskiego względnie odnośnego agenta
<u>23</u>	strona książki
3763	

bierze się tylko cyfrę 763, opuszczając tysiące i dopisuje się teraz do niej cyfrę wiersza, np. jeżeli słowo wybrano z wiersza 7^{go} to ogólna cyfra wygląda 76 307, jeżeli np. był to wiersz 21, to cyfra ta wygląda 76 321, tak że ostatnie dwie cyfry oznaczają wiersz na danej stronie posiadanej książki. Cyfra która kończy depeszę jest sumą ^adokładną^a wszystkich liter użytych w depeszy.

Alfabet musi być również uzgodniony, to jest dokładna ^akolejność^a całego alfabetu.

Депеша (пример)
которую нужно зашифровать

- 1/ a
2/ b
3/ c
4/ d Сегодня выезжаю к вам. Дело, присланное в среду, от-
5/ e правил, куда было приказано. Человека, который вернулся,
6/ f послал, куда нужно было, другого не посылайте. Конь,
7/ g печь, лиса, стол. ^б-25 слов, букв 141^б
8/ h
9/ i Слово, выбранное в книге, должно иметь более 10 букв
10/ j и должно быть нечетным числом, или это может быть сло-
11/ k во в 11, 13, 15, 17 букв, но не 12 или 14, это не должно быть
12/ l одно слово, может быть 2 или 3 ^б-начальных^б слов данной
13/ m строки, так, однако, чтобы сумма букв была не менее 11.
14/ n Так, напр[имер], в данной книге на стр. 23, 7-я строч-
15/ o ка начинается словом: ^б-неточный^б (^б-nieokładny^б), или
16/ p 11 букв, а затем слово хорошее. Тогда мы рисуем клетки,
17/ r как на стр. 3, и вписываем данное слово. Рисуем 11 клет-
18/ s ток горизонтально, 13 вертикально и получаем вместе 143
19/ t клетки, слов имеем 141, затем – конечные клетки вместе
20/ u перечеркиваем, в вышеуказанные клетки вписываем всю
21/ w депешу.
22/ x
23/ y
24/ z

	^б n	i	e	d	o	k	ł	a	d	n	y ^б
	8	5	4	2	10	6	7	1	3	9	11
	d	z	i	s	w	y	j	e	z	d	r
	a	m	d	o	w	a	s	s	p	r	a
1 колонна	w	e	p	r	z	y	s	l	a	n	a
	w	e	s	r	o	d	e	o	d	e	s
	l	a	l	e	m	g	d	z	i	e	b
	y	?	r	o	z	k	a	z	c	z	l
	o	w	i	e	k	a	k	t	o	r	y
	p	o	w	r	o	c	i	t	w	y	s
	l	a	l	e	m	g	d	z	i	e	n
	a	l	e	z	a	l	o	d	r	u	g
	i	e	g	o	n	i	e	p	o	s	y
	l	a	j	c	i	e	k	o	n	p	i
141 буква	e	s	r	i	s	s	t	o	z		

- 1/ a
- 2/ b
- 3/ c
- 4/ d
- 5/ e
- 6/ f
- 7/ g
- 8/ h
- 9/ i
- 10/ j
- 11/ k
- 12/ l
- 13/ m
- 14/ n
- 15/ o
- 16/ p
- 17/ r
- 18/ s
- 19/ t
- 20/ u
- 21/ w
- 22/ x
- 23/ y
- 24/ z

^a-Depesza^a (przykład)
do zaszyfrowania

Dziś wyjeżdżam do was. Sprawę przysłaną we środę ode-
słałem gdzie był rozkaz. Człowieka który powrócił wysłałem
gdzie należało, drugiego nie posyłajcie. Koń, piec, lis stół.
^a25 słów, liter 141^a

Słowo wybrane w książce musi mieć liter więcej jak 10
i musi być liczbą nieparzystą, czyli może to być słowo o 11,
13, 15, 17 literach nie zaś, 12 lub 14, nie musi to być jedno
słowo może być dwa albo trzy ^apoczątkowe^a słowa danego
wiersza, tak jednak aby suma liter była najmniej 11.

Tak np. w danej książce na str. 23, wiersz 7^{my} zaczyna
się słowem: ^aniedokładny^a, czyli 11 liter, a zatem słowo do-
bre. Wówczas rysujemy kratkę jak na str. 3 i wpisujemy dane
słowo. Kratek rysujemy 11 poziomo, zaś 13 pionowo i otrzy-
mujemy razem 143 kratki, mamy zaś słów 141, zatem 2 koń-
cowe kratki od razu przekreślamy, w powyższe kratki wpisu-
jemy całą depeszę.

1. kolumna

141 liter

n	i	e	d	o	k	ł	a	d	n	y
8	5	4	2	10	6	7	1	3	9	11
d	z	i	s	w	y	j	e	z	d	z
a	m	d	o	w	a	s	s	p	r	a
w	e	p	r	z	y	s	l	a	n	a
w	e	s	r	o	d	e	o	d	e	s
l	a	l	e	m	g	d	z	i	e	b
y	l	r	o	z	k	a	z	c	z	ł
o	w	i	e	k	a	k	t	o	r	y
p	o	w	r	o	c	i	ł	w	y	s
ł	a	ł	e	m	g	d	z	i	e	n
a	l	e	ż	a	ł	o	d	r	u	g
i	e	g	o	n	i	e	p	o	s	y
ł	a	j	c	i	e	k	o	ń	p	i
e	s	l	i	s	s	t	ó	ł	X	X

	^b -1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 ^{-B}
2 колонна	e	s	l	o	z	z	t	l	z	d	p
	o	o	s	o	r	r	e	o	e	r	e
	z	o	c	i	z	p	a	d	i	c	o
	w	i	r	o	n	l	i	d	p	s	l
	r	i	w	l	e	g	j	l	r	m	e
	e	a	l	w	o	a	l	e	a	s	y
	a	y	d	g	k	a	c	g	l	i	e
	s	j	s	s	e	d	a	k	i	d	o
	e	k	t	d	a	w	w	l	y	o	p
	l	a	i	l	e	d	r	n	e	e	z
	r	y	e	u	s	p	w	w	z	o	m
	r	k	o	m	a	n	i	s	r	a	a
141 буква ¹	s	b	l	y	s	n	g	y	i		

После того, как данное слово будет вписано в клетку, буквы нумеруются по алфавиту цифрами по порядку от 1–11, чтобы не ошибиться, надо читать в составленном и согласованном алфавите буквы по порядку, начиная с буквы ^b-a^{-b}, и так буква ^b-a^{-b} есть в данном слове и получает № 1, ^a-b, c^{-a} нет, затем буква ^a-d^{-a} которая получает № 2, если, как в этом случае, есть 2 буквы ^a-d^{-a}, то первая получает № 2, следующая № 3 и т. д.

Затем вписываем в клетку ^b-горизонтально^{-b} всю депешу и проверяем, есть-ли 141 буква. В следующем столбце клеток (2 колонна) вписываем цифры по порядку от 1–11, и читая в 1 колонне буквы в ^b-вертикальных^{-b} клетках, начиная с цифры 1 по порядку до 11. Вписываем во 2 колонну горизонтально до конца, проверяем, есть ли 141 буква, шифровка готова, теперь напишем депешу: (по 5 букв), читая ^b-горизонтально^{-b}.

^b-Депеша^{-b} для отправки

76307	^b -esloz	ztlzd	pooso	rreoe	rezoc
izpad	icowi	ronli	dpslr	iwleg	jlzme
ealwo	aleas	yaydg	kacgl	iesjs	sedak
idoek	tdaww	lyopl	ailed	rmeez	ryeus
pwwzo	mrkom	anisz	aasbl	ysngyi	141 ^{-B}

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2. kolumna	e	s	l	o	z	z	t	l	z	d	p
	o	o	s	o	r	r	e	o	e	r	e
	z	o	c	i	z	p	a	d	i	c	o
	w	i	r	o	n	l	i	d	p	s	l
	r	i	w	l	e	g	j	l	z	m	c
	e	a	l	w	o	a	l	e	a	s	y
	a	y	d	g	k	a	c	g	l	i	e
	s	j	s	s	e	d	a	k	i	d	o
	e	k	ł	d	a	w	w	l	y	o	p
	l	a	i	l	e	d	r	n	e	e	z
	r	y	e	u	s	p	w	w	z	o	m
	z	k	o	m	a	n	i	s	z	a	a
141 liter	s	b	l	y	s	n	g	y	i	X	X

Po wpisaniu danego słowa do kratak, numeruje się litery wedle abecadła cyframi kolejnymi o[d] 1–11, aby nie pomylić, czyta się z ułożonego i uzgodnionego abecadła kolejne litery począwszy od litery ^aa-^a, i tak lit[e-ra] ^aa-^a, jest w danym słowie i dostaje Nr ^a1-^a, ^ab, ^ca nie ma dopiero litera ^ad-^a, która dostaje Nr ^a2-^a jeżeli tak jak w tym wypadku są dwie litery ^ad-^a to pierwsza dostaje Nr ^a2-^a, następna Nr 3 itd.

Następnie wpisujemy w kratkę ^apoziomo-^a całą depeszę i kontrolujemy czy jest ^a141-^a liter, w następnej kolumnie kratak (2. kolumna) wpisujemy cyfry kolejno od 1–11 i czytając z 1. kolumny litery z kratak ^apionowo-^a zaczynając od cyfry 1 kolejno do 11, wpisujemy do 2. kolumny poziomo, do końca, kontrolujemy czy jest 141 liter, zaszyfrowanie gotowe, teraz piszemy depeszę: (po pięć liter) czytając ^apoziomo-^a.

^aDepesza-^a do nadania

76307.	esloz	ztlzd	pooso	rreoe	rezoc
izpad	icowi	ronli	dpslr	iwleg	jlzme
ealwo	aleas	yaydg	kacgl	iesjs	sedak
idoek	tdaww	lyopl	ailed	rneeZ	ryeus
ppwzo	mrkom	anisz	aasbl	ysngyi.	141.

Przy odszyfrowaniu otrzymanej depeszy postępujemy odwrotnie, z pierwszej cyfry widzimy już że jest to 7. wiersz naszej książki, następnie

При расшифровке полученной депеши поступаем наоборот, с первой цифры уже видим, что это 7 строчка нашей книги, затем, отняв год и № агента, получаем страницу книги и нужное ^б-слово^{-б} и, приготовив клетки на 141 букву, как указывает конечная цифра депеши, и на 11 клеток горизонтально, как снова указывают 11 букв найденного слова в нашей книжке на стр. 23 строчка 7-я. Заполняем обратно, как перед этим, т. е. прежде всего 2-ю колонну, вписывая депешу горизонтально, после того, как написали и проверили, что есть 141 буква, читаем ее горизонтально и вписываем в колонну 1-^б-а^{-б} уже после нумерации букв, как в первой колонне, начиная с цифры 1–11, читая горизонтально, получаем текст депеши.

19/3-[1]940.

ДА СБУ (Львів), справа П-40710, пакет.

Оригінал, машинопис, у пакеті є також рукопис польською мовою.

Примітки

- ^а-^{-а} Дописано від руки та підкреслено.
- ^б-^{-б} Підкреслено.
- ^в-^{-в} Написано від руки.

¹ У таблиці є помилки.

po odjęciu roku i Nr agenta otrzymujemy stronę książki no i potrzebne^a słowo^a a po sporządzeniu kratki na 141. liter jak wskazuje cyfra końcowa depeszy i na 11 kratek poziomo jak znowu wskazuje 11 liter znalezionego słowa w naszej książce na str. 23. wiersz 7. wypełniamy, odwrotnie jak poprzednio to jest najpierw kolumnę^a 2^{ga}-^a wpisując depeszę poziomo, po wpisaniu i skontrolowaniu iż jest 141 liter czytamy ją poziomo i wpisujemy w kolumnę 1.^a-^a już po ponumerowaniu liter jak to jest w kolumnie pierwszej poczynając od cyfry 1–11, a po wpisaniu odczytując zaś poziomo dostajemy treść depeszy.

19/3 [1]940

(—) J. Kolbuszewski

^bPrzyjął:

Zast[ępcą] nacz[elnika] 1 Wydz[iału] 2 Oddziału UGB NKWD USRS
Lejtenant bezpieczeństwa państwowego (—) FALKOWSKI^b

PA SBU (Lwów), sygn. arch. P-40710, poszyt.

Oryginał w języku polskim, rękopis.

Zachowano styl i pisownię oryginału.

Przypisy

^a-^a Podkreślono odręcznie.

^b-^b Dopisano odręcznie w języku rosyjskim.

СПРАВА ТАДЕУША АГОПСОВИЧА

SPRAWA TADEUSZA AGOPSOWICZA

14–16 квітня 1941, Львів. Протокол допиту
Т. Агопсовича (Ю. Качковського)

Копия

Протокол допроса

Задержанного: КАЧКОВСКОГО Иосифа Ивановича, 1911 года рождения, уроженец м. Куты Кутского р-на Станиславской области, поляк, не женат, б/п, работает в с. Скважава Краснянского р-на Львовской области, по специальности возчик при строительстве № 20, имеет паспорт серии I ИС № 671135, выдан Кутским РКМ НКВД 21.V.1940 года, прописки: м. Куты, ул. Косовского, № 6, кв. 1; Львов, ул. Ветракова, № 8, кв. 7; с. Скважава Краснянского района Львовской области.

От 17[?]. IV.1941 года

Допрос начат в 19-00 – 14.4.1941 г.

– « – окончен в 21-00 – 15 [?].4.1941 г.

Вопрос: Подробно расскажите, где и как Вами добыты документы – паспорт и военный билет, и кто Вы в действительности?

Ответ: Я – КАЧКОВСКИЙ Иосиф Иванович, житель м. Куты Станиславской области.

Вопрос: Неправда, Вы – офицер бывш. польской армии, прибывший на территорию Сов. Союза с определенными заданиями. [Ответьте] по существу заданного вопроса и расскажите подробно о себе. Будем знакомы, АГАПСОВИЧ Тадей!

Ответ: Вы правы, я – АГАПСОВИЧ Тадей.

Вопрос: Ну вот и отлично. А теперь подробно о себе: кто Вы и для каких целей прибыл на территорию Сов. Союза. Учтите, Вы должны рассказать абсолютно все и только правду, ибо неправдивые показания ухудшат Ваше дело.

Ответ: Родился в Карльзбаде в 1914 году в семье адвоката. В 1920 г. мы приехали в гор. Львов, где жили сначала по ул. Лелевеля, № 10 (партер – налево), а позже по ул. Супинского, № 22, кв. 4 или 6.

В 1928 году поступил в кадетский корпус (по ул. Кадецкой). Окончил его в 1933 году.

После окончания учебы в кадетском корпусе сдал экзамен в школе подхорунжих в Острове-Комарове, около Варшавы. Принят в школу подхорунжих в г. Торуне – по артиллерии. Учился два года – до 1935 года. Окончил школу, присвоено звание подпоручика.

**14–16 kwietnia 1941, Lwów. Protokół przesłuchania
Tadeusza Agopsowicza jako Józefa Kaczkowskiego**

Kopia

Protokół przesłuchania

Zatrzymanego: KACZKOWSKIEGO Józefa s. Jana, urodzonego w 1911 roku w m. Kuty w r[ejo]nie Kuty obwodu stanisławowskiego, Polaka, nieżonatego, b/p, pracuje we w[si] Skwarzawa w r[ejo]nie kraśniańskim obwodu lwowskiego, z zawodu woźnica przy budowie nr 20, posiada paszport serii I IS nr 671135 wydany przez RKM NKWD w Kutach 21.V.1940 roku, zameldowanie: m. Kuty, ul. Kosowskiego nr 6 m. 1, Lwów ul. Wiatrakowa nr 8 m. 7, w[ieś] Skwarzawa w rejonie kraśniańskim obwodu lwowskiego

z 17 [?].IV.1941 roku

Przesłuchanie rozpoczęto o 19-00 – 14.4.1941 r.

–||– zakończono o 21-00 – 15 [?].4.1941 r.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo, gdzie i jak zdobyliście dokumenty – paszport i legitymację wojskową i kim jesteście w rzeczywistości?

Odpowiedź: Jestem KACZKOWSKI Józef s. Jana, mieszkaniec m. Kuty w obwodzie stanisławowskim.

Pytanie: Nieprawda, jesteście oficerem był[ego] Wojska Polskiego, który przybył na terytorium Związku Sow[ieckiego] z określonymi zadaniami. Zgodnie z zadaniem wam pytaniem opowiedzcie o sobie szczegółowo. Poznajmy się, AGOPSOWICZU Tadeuszu!

Odpowiedź: Macie rację, jestem AGOPSOWICZ Tadeusz.

Pytanie: No, pięknie. A teraz szczegółły o sobie: kim jesteście i w jakim celu przybyliście na terytorium Związku Sow[ieckiego]. Weźcie pod uwagę, że powinniście opowiedzieć absolutnie wszystko i tylko prawdę, bo nieprawdziwe zeznania pogorszą wasze położenie.

Odpowiedź: Urodziłem się w Karlsbadzie w 1914 roku w rodzinie adwokata. W 1920 r. przyjechaliśmy do mias[ta] Lwowa, gdzie na początku mieszkaliśmy przy ul. Lelewela nr 10 (parter z lewej strony), a później przy ul. Supińskiego nr 22 m. 4 albo 6.

W 1928 roku wstąpiłem do Korpusu Kadetów (przy ul. Kadeckiej). Ukończyłem go w 1933 roku.

Po ukończeniu nauki w Korpusie Kadetów zdałem egzamin w szkole podchorążych w Ostrowi-Komorowie koło Warszawy. Zostałem przyjęty do szkoły podchorążych w m. Toruniu – do artylerii. Uczyłem się tam dwa lata – do 1935 roku. Ukończyłem szkołę, nadano mi stopień podporucznika.

С окончанием школы направлен на службу в кадровые части бывш. польской армии – в 17-й артполк легкой артиллерии, расположенный в м. Гнезно (в 40-ка клм. от Познани). Служил в качестве командира взвода до 1938 года.

В 1938 году направлен в гор. Чертков Тернопольской области в КОП (Корпус пограничной охраны), где служил в дивизионе легкой артиллерии в качестве командира взвода до самого начала германо-польской войны. В марте 1939 представлен к званию поручика.

С началом мобилизации выехал в г. Шленск [?] (около Кракова), где участвовал в боях против германцев.

27 сентября 1939 г. наши части были разбиты под Томашовым Любельским и большинство [солдат] пленены. Попал в плен к германцам и я. 29 сентября я из плена бежал, прибыл в гор. Томашов, где была уже Красная Армия. С Томашова я направился в гор. Львов, куда прибыл 2-го октября 1939 г.

Не останавливаясь во Львове, я поездом выехал в гор. Чертков к матери. Здесь жил до 15 ноября 1939 г. Зарегистрировался как бывш. офицер.

С 15-го ноября 1939 г. начались аресты [офицеров] старших чинов бывш. польской армии. Допуская, что будут арестованы все офицеры бывш. польской армии, я решил скрыться из гор. Черткова.

Ранее, чем скрыться, переменял место жительства своей матери, поместив ее на жительство у РАКОЧИ Стелли, проживает по ул. Станцийная, № 1 (в г. Черткове).

Вопрос: Как Вы познакомился с РАКОЧИ Стеллей?

Ответ: РАКОЧИ Стеллю я знаю с 1939 г. Познакомились мы с ней на гуляньи. С тех пор несколько раз встречались и только.

Вопрос: Почему Вы именно у РАКОЧИ поместили свою мать на жительство?

Ответ: Я однажды разговорился со Стеллей, высказав ей, что я собираюсь скрыться от ареста и выехать из гор. Черткова. Она мне сама предложила мысль о помещении к ней на жительство моей матери. Я дал согласие и мать поселилась у нее.

Вопрос: Продолжайте далее.

Ответ: Моя мысль была: выехать в гор. Львов и поступить на учебу, в университет. Но встретился с капитаном бывш. польской армии ОСТРОВСКИМ Генрихом, после разговора с ним мои планы на дальнейшее изменились. ОСТРОВСКИЙ уговорил меня к уходу за границу, во Францию, где формировались польские легионы.

Оставив мать у РАКОЧИ С., я вместе с капитаном ОСТРОВСКИМ Г. прибыл в гор. Львов.

Po ukończeniu szkoły zostałem skierowany na służbę do zawodowych jednostek był[ego] Wojska Polskiego – do 17 pułku art[ylerii] lekkiej stacjonującego w m. Gnieźnie (ok. 40 km od Poznania). Służyłem tam jako dowódca plutonu do 1938 roku.

W 1938 roku zostałem przydzielony do mias[ta] Czortkowa w obwodzie tarnopolskim do KOP (Korpus Ochrony Pogranicza), gdzie służyłem w dywizjonie artylerii lekkiej jako dowódca plutonu aż do rozpoczęcia wojny niemiecko-polskiej. W marcu 1939 awansowano mnie do stopnia porucznika.

Kiedy rozpoczęła się mobilizacja, pojechałem do m. Szlensk [?] (koło Krakowa), gdzie brałem udział w walkach przeciwko Niemcom.

27 września 1939 r. nasze oddziały zostały rozbite pod Tomaszowem Lubelskim, a większość [żołnierzy] dostała się do niewoli. Ja również trafiłem do niewoli niemieckiej. 29 września uciekłem z niewoli, dotarłem do mias[ta] Tomaszowa, gdzie była już Armia Czerwona. Z Tomaszowa pojechałem do mias[ta] Lwowa, do którego przybyłem 2 października 1939 r.

Nie zatrzymując się we Lwowie, pojechałem pociągiem do mias[ta] Czortkowa do matki. Tam mieszkiałem do 15 listopada 1939 r. Zarejestrowałem się jako był[y] oficer.

15 listopada 1939 r. zaczęły się aresztowania [oficerów] starszych stopni był[ego] Wojska Polskiego. Przypuszczając, że aresztowani zostaną wszyscy oficerowie był[ego] Wojska Polskiego, postanowiłem ukryć się [i uciec] z mias[ta] Czortkowa.

Zanim jeszcze zacząłem się ukrywać, zmieniłem miejsce zamieszkania swojej matki, lokując ją u RAKOCZI Stelli zamieszkałej przy ul. Stacyjnej nr 1 (w m. Czortkowie).

Pytanie: Jak poznaliście się z RAKOCZI Stellą?

Odpowiedź: RAKOCZI Stellę znam od 1939 r. Poznaliśmy się na zabawie. Od tego czasu spotykaliśmy się kilka razy i tyle.

Pytanie: Dlaczego właśnie u RAKOCZI ulokowaliście swoją matkę?

Odpowiedź: Kiedyś, rozmawiając ze Stellą, powiedziałem jej, że zamierzam ukryć się przed aresztowaniem i wyjechać z mias[ta] Czortkowa. Ona sama podsunęła mi myśl, żeby przenieść moją matkę do niej. Zgodziłem się i matka zamieszkała u niej.

Pytanie: Mówcie dalej.

Odpowiedź: Miałem następujące plany: wyjechać do mias[ta] Lwowa i zacząć naukę na uniwersytecie. Ale po spotkaniu z kapitanem był[ego] Wojska Polskiego OSTROWSKIM Henrykiem i rozmowie z nim, moje plany na przyszłość zmieniły się. OSTROWSKI namówił mnie na wyjazd za granicę, do Francji, gdzie formowały się polskie legiony.

Zostawiwszy matkę u RAKOCZI S., razem z kapitanem OSTROWSKIM H. pojechałem do mias[ta] Lwowa.

Здесь мы остановились в разных адресах. Я жил у своей невесты – ВРУХА Зофии Ивановны, 18 лет. С ней я знаком еще по месту моей службы в м. Гнезно.

ОСТРОВСКИЙ Г. остановился у своих знакомых по ул. бочна [от] Кохановского (№ дома не знаю, дом могу показать).

ВРУХА Зофия, ее отец и мать проживают в гор. Львове по ул. Длугоша, № 7, партер, дверь направо.

Гостеприимством этой семьи я пользовался с 15–20 ноября 1939 года до 25-го января 1940 года, без каких-либо документов.

Вопрос: Что конкретно о себе Вы рассказали семье ВРУХА?

Ответ: О том, что я офицер, семья ВРУХА знала, ибо они жили в м. Гнезно, где я служил в кадровых частях. Они знали, что я скрываюсь от ареста, я также рассказал им, что собираюсь уходить за границу. Я также сообщил им, что свою мать я спрятал в хорошее место от ареста, а равно и высылке в Сибирь ей нечего бояться.

Также сообщил им, что за границу ухожу еще с одним офицером, который скрывается в гор. Львове, но фамилии его не назвал. Сам же **ОСТРОВСКИЙ** на дому меня не посещал, ибо места жительства друг друга мы не знали. Встречи же мы обуславливали на улицах гор. Львова.

Вопрос: Какова же причина Вашего ухода за границу?

Ответ: Во-первых, мы хотели скрыться от ареста. Во-вторых, ходили слухи о формировании на территории Франции польских легионов. Конечной нашей целью и было вступление в ряды польских легионов, после чего вместе с французскими войсками пойти войной на германцев.

Вопрос: Откуда Вам стало известно о формировании на территории Франции польских легионов?

Ответ: Об этом сообщалось по радио из Франции и др[угих] государств, а также тождественные слухи ходили по гор. Львову среди населения.

Вопрос: Подробно расскажите, как Вы готовились к нарушению госграницы и как осуществили задуманное?

Ответ: Будучи в гор. Львове, на одной из встреч с **ОСТРОВСКИМ** Генрихом последний мне сказал, что нам нужно проехать в гор. Косов, где у него имеется знакомый проводник через границу.

26 января 1940 года, взяв с собой продуктов питания и смену белья, мы с **ОСТРОВСКИМ** выехали из гор. Львова по маршруту: Львов–Станислав–Коломия–Косов.

Уезжая из гор. Львова, я сообщил семейству ВРУХА, что собираюсь нарушить госграницу в Румынию или в Венгрию.

Tam zatrzymaliśmy się pod różnymi adresami. Ja zamieszkałem u swojej narzeczonej WRUCHA Zofii c. Jana, 18 lat. Znam ją jeszcze z miejsca mojej służby w m. Gnieźnie.

OSTROWSKI H. zatrzymał się u swoich znajomych przy ul. bocznej [od] Kochanowskiego (nr domu nie znam, mogę pokazać dom).

WRUCHA Zofia, jej ojciec i matka mieszkają w mieś[cie] Lwowie przy ul. Długosza nr 7, parter, drzwi z prawej strony.

Z gościny tej rodziny korzystałem od 15–20 listopada 1939 roku do 25 stycznia 1940 roku, bez żadnych dokumentów.

Pytanie: Co konkretnie na swój temat powiedzieliście rodzinie WRUCHÓW?

Odpowiedź: O tym, że jestem oficerem, rodzina WRUCHÓW wiedziała, bo mieszkała w m. Gnieźnie, gdzie służyłem w zawodowych oddziałach. Wiedzieli, że ukrywam się przed aresztowaniem. Powiedziałem im też, że zamierzam uciekać za granicę. Poinformowałem ich, że moją matkę ukryłem w dobrym miejscu i nie musi obawiać się ona ani aresztowania, ani też zesłania na Syberię.

Powiedziałem im, że za granicę wyjeżdżam z jeszcze jednym oficerem, który ukrywa się w mieś[cie] Lwowie, ale nie podałem jego nazwiska. A sam OSTROWSKI w domu mnie nie odwiedzał, bo nie znaleźliśmy wzajemnie swoich miejsc zamieszkania. Na spotkania umawialiśmy się na ulicach mias[ta] Lwowa.

Pytanie: Jaka była przyczyna waszego wyjazdu za granicę?

Odpowiedź: Po pierwsze – chcieliśmy się ukryć przed aresztowaniem. Po drugie chodziły słuchy o formowaniu na terenie Francji polskich legionów. Naszym ostatecznym celem było wstąpienie w szeregi polskich legionów, by potem wraz z wojskami francuskimi walczyć przeciwko Niemcom.

Pytanie: Skąd dowiedzieliście się o formowaniu na terenie Francji polskich legionów?

Odpowiedź: Informowano o tym przez radio z Francji i in[nych] państw, chodziły też słuchy wśród mieszkańców mias[ta] Lwowa.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo, jak przygotowywaliście się do naruszenia granicy państw[owej] i jak zrealizowaliście swoje plany.

Odpowiedź: Podczas pobytu w mieś[cie] Lwowie, na jednym ze spotkań OSTROWSKI Henryk powiedział mi, że musimy pojechać do mias[ta] Kosowa, gdzie ma znajomego przewodnika przez granicę.

26 stycznia 1940 roku, wzięwszy ze sobą jedzenie i zmianę bielizny, wyjechaliśmy razem z OSTROWSKIM z mias[ta] Lwowa trasą: Lwów–Stanisławów–Kołomyja–Kosów.

Wyjeżdżając z mias[ta] Lwowa, powiedziałem rodzinie WRUCHÓW, że zamierzam przekroczyć granicę państw[ową] z Rumunią albo Węgrami.

В гор. Косов мы с ОСТРОВСКИМ прибыли 27 января 1940 г. Здесь ОСТРОВСКИЙ разыскал своего знакомого (фамилию его сейчас не помню, когда припомню, сообщу), который должен будет перевести нас через границу. Адрес этого переправщика я не помню, но дом в Косове, где он живет, могу показать. Припоминаю, что этот переправщик до германо-польской войны работал на почте. Остановившись у этого переправщика и переночевав у него, мы уплатили ему по 100 рублей с человека и в ночь с 28-го на 29-е января 1940 года в группе в 15 человек мы нарушили границу в районе м. Куты Станиславской области. В пути движения к месту переправы я познакомился с капитаном бывш. польской армии ХМЕЛЕВСКИМ Мечиславом (с ним шел 14-тилетний сын), а также СТЕМПИНЬ Станиславом, СОКОЛЬНИЦКИМ.

Вопрос: Так как же фамилия переправщика?

Ответ: Припомнил: это – КУРОВСКИЙ. Имени не знаю, но на 90 процентов его фамилия КУРОВСКИЙ, однако, не точно.

Вопрос: Продолжайте далее.

Ответ: Всю ночь мы шли к границе, держа курс на юго-запад от м. Куты. К утру на рассвете мы нарушили госграницу. Проходя по льду реки на границе, под нашей тяжестью начал трещать лед, что было услышано советскими пограничниками, и после окрика „Кто идет?“ по нам открыли огонь, в результате которого был убит СТЕМПИНЬ Станислав, следовавший в составе группы.

С приходом на территорию Румынии мы разбежались в разные стороны, но вскоре были задержаны и направлены в румынскую погранзаставу.

Всех нас переписали, произвели допрос. Характерно, что сотрудники румынской разведки очень интересовались о жизни в СССР, подробно все записывая.

После окончания следствия дела наши были направлены в суд и каждый из нас получил 1 месяц тюремного заключения. Срок заключения отбыл в Черновицкой тюрьме. Из тюрьмы вышел в начале марта 1940 г.

С выходом из тюрьмы я, как и другие офицеры бывш. польской армии, получил распоряжение явиться в польское консульство, к вице-консулу ВОЙНОВСКОМУ².

Явившись по требованию в консульство, каждый из нас должен был доказать правильность имеющихся на руках документов. Наряду с этим работники консульства очень интересовались жизнью и положением населения на территории Зап[адной] Украины.

Do mias[ta] Kosowa przyjechaliśmy razem z OSTROWSKIM 27 stycznia 1940 r. OSTROWSKI odszukał tam swojego znajomego (którego nazwiska nie pamiętam teraz, jak tylko sobie przypomnę, powiem). Miał on nas przeprowadzić przez granicę. Adresu tego przewodnika nie pamiętam, ale dom w Kosowie, w którym mieszka, mogę pokazać. Przypomniałem sobie jeszcze, że ten przewodnik przed wojną niemiecko-polską pracował na poczcie. Zatrzymaliśmy się u przewodnika i spędziliśmy u niego noc. Zapłaciliśmy mu po 100 rubli od osoby i w nocy z 28 na 29 stycznia 1940 roku w grupie 15 osób przekroczyliśmy granicę w rejonie m. Kuty w obwodzie stanisławowskim. Po drodze do miejsca przeprawy poznałem kapitana był[ego] Wojska Polskiego CHMIELEWSKIEGO Mieczysława (szedł z nim 14-letni syn) oraz STEMPINIA Stanisława, SOKOLNICKIEGO.

Pytanie: Zatem, jak brzmi nazwisko przewodnika?

Odpowiedź: Przypomniałem sobie: to – KUROWSKI. Imienia nie znam, ale na 90 procent jego nazwisko brzmi KUROWSKI, jednak nie jestem do końca pewny.

Pytanie: Mówcie dalej.

Odpowiedź: Całą noc szliśmy w kierunku granicy, trzymając kurs na południowy-zachód od m. Kut. Rano o świcie przeszliśmy przez granicę państw[ową]. Kiedy szliśmy po lodzie na rzece granicznej, lód zaczął trzeszczeć pod naszym ciężarem, co usłyszeli sowieccy pogranicznicy, którzy po okrzyku „Kto idzie?” otworzyli do nas ogień, wskutek czego zabity został STEMPIN Stanisław idący w grupie.

Po przejściu na terytorium Rumunii rozeszliśmy się w różnych kierunkach, ale niedługo potem zostaliśmy zatrzymani i skierowani na rumuńską strażnicę graniczną.

Wszystkich nas spisano i przeprowadzono przesłuchania. Ciekawe było, że pracownicy wywiadu rumuńskiego bardzo interesowali się naszym życiem w ZSRS i szczegółowo wszystko zapisywali.

Po zakończeniu śledztwa nasze sprawy zostały skierowane do sądu i każdy z nas dostał 1 miesiąc więzienia. Wyrok odbyłem w więzieniu w Czerniowcach. Z więzienia wyszedłem na początku marca 1940 r.

Po wyjściu z więzienia, tak samo jak i inni oficerowie był[ego] Wojska Polskiego, otrzymałem polecenie stawienia się w konsulacie polskim u wicekonsula WOJNOWSKIEGO².

Kiedy stawiliśmy się zgodnie z poleceniem w konsulacie, każdy z nas musiał dowieść, że dokumenty, którymi się legitymuje, są prawdziwe. Oprócz tego pracownicy konsulatu bardzo interesowali się życiem i sytuacją ludności na terenie Zach[odniej] Ukrainy.

Вообще мы должны были рассказать абсолютно все, что мы знали о Сов. Союзе.

Вопрос: Какой порядок был набора в польские легионы?

Ответ: Согласно приказу СИКОРСКОГО, всех офицеров бывш. польской армии, прибывших в Румынию до 17-го сентября 1939 года, во Францию в легионы не брать, как дезертиров и трусов, удравших с поля боя.

Так же не зачислялись старые офицеры-полковники и выше, ибо генерал СИКОРСКИЙ был недоволен высшим командованием бывш. польской армии за плохое руководство в боях против германцев. Происходил самый строгий отбор в польские легионы, ибо генерал СИКОРСКИЙ имел целью создать крепкие, устойчивые легионы. Одновременно здесь же, в здании польского консульства, происходил набор как офицеров, так и рядовых, с обязательным медосмотром на предмет определения годности к воинской службе.

Прошедшие фильтрацию получали паспорта, годностью на 6 месяцев. По этим паспортам мы, легионисты, могли жить в любом государстве, получив соответствующую визу консульства.

С Черновиц нас всех направили в Бухарест. Здесь мы получали визы на проезд во Францию, в гор. Бордо (через Белград – Югославию). Лица не имевшие одежды, получали таковую. Всем были выданы деньги на проезд.

В Бухаресте повторилась история с повторными записями о местах пребывания во время германо-польской войны, а также с опросом о жизни в Сов. Союзе. Все данные тщательно записывались.

В Бухаресте мы жили по ул. Спляюж Унирен, № 56 – дом, специально приготовленный для польских легионеров.

Однажды в середине марта месяца 1940 г. меня вызвали телефоном в консульство.

Явившись на вызов, я был оставлен швейцаром у входа. Сказав швейцару, что я явился на вызов, я обождал, пока он доложит о моем приходе.

Вскоре меня пригласили в кабинет. Здесь сидело три неизвестных мне человека в гражданском. Следом за мной вошел еще один.

Вопрос: Назовите фамилии лиц, вызывавших Вас в польское консульство.

Ответ: Когда меня вызвали, то друг друга они мне не представили, а на дверях никакой таблички не было. Таким образом, фамилии этих 4-х лиц я не знаю.

Вопрос: Подробно расскажите обстоятельства Вашей вербовки в польском консульстве в Бухаресте для ведения шпионской работы на территории Сов. Союза.

W ogóle musieliśmy opowiedzieć absolutnie wszystko, co wiedzieliśmy o Związku Sow[ieckim].

Pytanie: Jaki był tryb naboru do polskich legionów?

Odpowiedź: Zgodnie z rozkazem SIKORSKIEGO wszystkich oficerów był[ego] Wojska Polskiego, którzy przybyli do Rumunii przed 17 września 1939 roku, nie przyjmowano do legionów we Francji jako dezertersów i tchórzy, którzy uciekli z pola walki.

Tak samo nie liczone na starszych oficerów – pułkowników i wyżej, ponieważ generał SIKORSKI nie był zadowolony z wyższego dowództwa był[ego] Wojska Polskiego za złe dowodzenie w walkach przeciwko Niemcom. Nabór do polskich legionów odbywał się według bardzo surowych zasad, bo generał SIKORSKI chciał stworzyć mocne, trwałe legiony. W budynku polskiego konsulatu odbywał się jednocześnie nabór zarówno oficerów, jak i szeregowych, z obowiązkową komisją lekarską w celu określenia przydatności do służby wojskowej.

Po przejściu filtracji otrzymywaliśmy paszporty z terminem ważności 6 miesięcy. Na podstawie tych paszportów my, legioniści, mogliśmy mieszkać w dowolnym państwie po uzyskaniu wizy odpowiedniego konsulatu.

Z Czerniowiec odesłano nas wszystkich do Bukaresztu. Tam otrzymywaliśmy wize na wyjazd do Francji do mias[ta] Bordeaux (przez Belgrad – Jugosławię). Osoby nie posiadające odzieży otrzymywały ją. Wszystkim wydano pieniądze na przejazd.

W Bukareszcie historia się powtórzyła – powtórnie zapisywano miejsce pobytu w czasie wojny niemiecko-polskiej i wypytywano o życie w Związku Sow[ieckim]. Wszystkie informacje zapisywano dokładnie.

W Bukareszcie mieszkaliśmy przy ul. Splajuż Uniren nr 56 – dom przygotowany specjalnie dla polskich legionistów.

Kiedyś w połowie marca 1940 r. wezwano mnie telefonicznie do konsulatu.

Kiedy stawiłem się zgodnie z wezwaniem, zostałem zatrzymany przez portiera przy wejściu. Powiedziałem portierowi, że stawiłem się na wezwanie i poczekałem, aż zamelduje o moim przyjeździe.

Niedługo potem poproszono mnie do gabinetu. Siedziało tam trzech nieznanymi mi ludźmi ubranych po cywilnemu. Za mną wszedł jeszcze jeden.

Pytanie: Podajcie nazwiska osób, które wezwały was do konsulatu polskiego.

Odpowiedź: Kiedy zostałem wezwany, nikt mi się nie przedstawiał, a na drzwiach nie było żadnej tabliczki. Tak więc, nie znam nazwisk tych 4 osób.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o okolicznościach zwerbowania was w konsulacie polskim w Bukareszcie do prowadzenia działalności szpiegowskiej na terenie Związku Sow[ieckiego].

Ответ: Вызвав меня в польское консульство в Бухаресте, указанные четыре человека (допускаю, что они работают во втором отделе польгенштаба) имели со мной длительную беседу о предстоящих военных действиях польских легионов. Одновременно заострили внимание на необходимости развед[ывательной] деятельности на территории Зап[адной] Украины и протектората, что позже станет полезным при военных действиях польских легионов, формируемых во Франции.

Мне сообщили, что я намечен к выброске на территорию Зап[адной] Украины для организации шпионской деятельности.

Я ответил согласием.

Меня передали на связь одному из присутствующих, с которым я имел беседу. Он меня расспросил, в чем я нуждаюсь. Я ответил, что не имею ботинок, носков, носовых платков, да и, вообще, не имею средств к существованию. Принявший меня на связь выдал мне 1400 лей для приобретения вещей первой необходимости, а также на жизнь.

Вопрос: Когда Вы обращались к лицу, у которого вы состояли на связи, как Вы его называли?

Ответ: В разговорах я его называл „паном” и только. Других фамилий или имен он не сообщал мне.

Вопрос: Опишите, как он выглядит.

Ответ: Он высокого роста, щуплый, худощавый, брюнет с проседью, лицо вытянутое, нижняя губа толстая; на вид – 43–44 года, курящий. Походка медленная. Носит гражданскую одежду.

Вопрос: Продолжайте дальше.

Ответ: Получив сумму в 1400 лей, я ушел в город. Произвел покупки и, согласно указаниям, начал поиски квартиры.

Квартиру я нашел по ул. Пятса (площадь) [у] доктора БАТЕСКУ, № 13, кв. 9 (у КРЕЦУЛЕСКУ [?]), где и поселился.

На другой день я должен был опять пойти в польское консульство с сообщением о месте жительства, что я и сделал.

Прибыв в польское консульство и сообщив свой адрес, одновременно поставил в известность о произведенных покупках.

Уходя домой, консульский работник [сказал, что] хочет посетить меня на дому через 2–3 дня, в 5–7 часов дня. К этому времени я должен быть готовым.

В условленное время он был у меня. Расспросил, как живу, в чем нуждаюсь. Я ответил, что пока все необходимое имею.

Перед уходом конс[ульский] работник сообщил, что через 2 дня он придет ко мне с человеком, который обучит меня владению ключом „Морзе”, а также системе составления и расшифровки ш/телеграмм.

Odpowiedź: Kiedy wezwano mnie do konsulatu polskiego w Bukareszcie, wspomniane cztery osoby (przypuszczam, że pracują one w Oddziale 2 pol[skiego] Sztabu Gen[eralnego]) przeprowadziły ze mną długą rozmowę o planowanych działaniach wojennych polskich legionów. Jednocześnie zwrócono uwagę na konieczność prowadzenia działalności wywiad[owszej] na terenie Zach[odniej] Ukrainy i protektoratu, która później będzie przydatna podczas działań wojennych polskich legionów formowanych we Francji.

Powiedziano mi, że zostałem wyznaczony do przerzutu na terytorium Zach[odniej] Ukrainy dla zorganizowania tam działalności szpiegowskiej.

Wyraziłem zgodę.

Zostałem przekazany na kontakt jednemu z obecnych, z którymi prowadziłem rozmowę. Zapytał mnie, czego potrzebuję. Odpowiedziałem, że nie mam butów, skarpet, chustek do nosa, no i w ogóle nie mam środków do życia. Człowiek, który przyjął mnie na kontakt, dał mi 1400 lei na zakup rzeczy pierwszej potrzeby oraz na życie.

Pytanie: Kiedy zwracaliście się do człowieka, u którego byliście na kontakcie, jak go nazywaliście?

Odpowiedź: W czasie rozmów, mówiłem do niego „proszę pana” i tylko tak. Żadnych nazwisk ani imion nie podał mi.

Pytanie: Opiszcie, jak wyglądał.

Odpowiedź: Wysoki, wąty, chudy, brunet z siwizną, twarz pociągła, dolna warga gruba, z wyglądu około 43–44 lat, pałacy. Chód powolny. Nosi cywilne ubranie.

Pytanie: Mówcie dalej.

Odpowiedź: Kiedy otrzymałem kwotę 1400 lei, poszedłem do miasta. Zrobiłem zakupy i zgodnie z poleceniem zacząłem szukać mieszkania.

Mieszkanie znalazłem przy ul. Piatsa (plac) u doktora BATESKU nr 13 m. 9 (u KRECULESKU [?]) i tam zamieszkałem.

Następnego dnia miałem znowu pójść do polskiego konsulatu z informacją o miejscu zamieszkania, co zrobiłem.

Po przyjsciu do polskiego konsulatu podałem swój adres i poinformowałem jednocześnie o dokonanych zakupach.

Kiedy wychodziłem do domu, pracownik konsulatu [powiedział, że] chce odwiedzić mnie w domu za 2–3 dni o godzinie 5–7 po południu. Do tego czasu miałem być gotowy.

W ustalonym terminie przyszedł do mnie. Zapytał, jak mi się żyje i czego potrzebuję. Odpowiedziałem, że na razie mam wszystkie niezbędne rzeczy.

Przed wyjściem pracownik kons[ulatu] powiedział, że za 2 dni przyjdzie do mnie z człowiekiem, który nauczy mnie posługiwać się kluczem

Через два дня, в условленное время, ко мне пришел неизвестный, поправляюсь, тот же самый человек, но без учителя. Узнав, что я топограф, он предложил мне зачертить карту и целый курс-книгу, как пособие к изучению топографии, ибо в польском консульстве такового не имелось.

На протяжении недели я записал книгу-пособие, изложив ее общедоступным языком.

Когда книга-пособие по топографии была готова, ее у меня забрал пришедший работник консульства.

Через два дня ко мне должен был прийти учитель для спецобучения. В условленное время они явились вдвоем. Работник из консульства именовал второго „Инженером”.

„Инженер” должен был научить меня:

- а) работа на ключе азбукой „Морзе”,
- б) устройство радиостанции,
- в) работа на станции и международные телеграммы.

Учеба длилась около месяца до конца апреля 1940 года.

С началом мая месяца я заболел и лежал до конца месяца.

С началом июня я продолжал усовершенствовать свои знания, приобретенные в апреле.

Вся учеба происходила у меня на дому, куда приходил „Инженер”.

Примерно в середине июня м-ца 1940 года „Инженер” принес ко мне радиостанцию. Началась тренировка. После тренировки мы разговаривали из двух квартир, используя ключ. (Ключ для разговора сообщу дополнительно). Так мы с ним работали на двух радиостанциях, расположенных в двух квартирах, до конца месяца, после чего лекции закончены. Работой на станции я овладел хорошо.

Сделав небольшой перерыв, мне предложили написать вторую книгу – о местности (с военной точки зрения). Через неделю я эту книгу написал и сдал работнику консульства, связанному со мной, после чего новый инструктор начал меня обучать:

- а) Способы охраны границы (три линии расположения секретов),
- б) Воинские звания и знаки различия,
- в) Общая организация Красной Армии.

Вопрос: Для чего нужно было Вам это знать?

Ответ: Данные знания мне нужны были для безошибочного определения рода войск, командного состава и вооружения частей Красной Армии.

Вопрос: Продолжайте дальше.

Ответ: Учеба в этом разрезе продолжалась до двух недель. Инструктор имел, как иллюстрацию, фотоснимки и вырезки из сов. газет – типы военной техники – самолеты, танки и проч[ее].

[alfabetem] „Morse’a” i sporządzać oraz rozszyfrowywać sz[yfrowane] telegramy.

Dwa dni później w umówionym czasie przyszedł do mnie nieznany mi, chcę sprostować – ten sam człowiek, ale bez nauczyciela. Dowiedziawszy się, że jestem topografem, zaproponował mi naszkicowanie mapy i całego kursu – podręcznika do nauki topografii, bo w konsulacie polskim nie było nic takiego.

W ciągu dwóch tygodni napisałem podręcznik, wyjaśniając wszystko dostępnym językiem.

Kiedy podręcznik z topografii był gotów, zabrał go ode mnie pracownik konsulatu.

Dwa dni później miał do mnie przyjść nauczyciel zajmujący się spec[jalnym] szkoleniem. W ustalonym terminie przyszli do mnie we dwóch. Pracownik konsulatu nazywał tego drugiego „Inżynierem”.

„Inżynier” miał mnie nauczyć:

- a) pracy na kluczu alfabetem Morse’a,
- b) budowy radiostacji,
- c) pracy na [radio]stacji i międzynarodowych telegramów.

Nauka trwała około miesiąca, do końca kwietnia 1940 roku.

Na początku maja zachorowałem i leżałem do końca miesiąca.

Na początku czerwca w dalszym ciągu doskonaliłem swoją wiedzę zdobytą w kwietniu.

Cała nauka odbywała się u mnie w domu, gdzie przychodził „Inżynier”.

Mniej więcej w połowie czerwca 1940 roku „Inżynier” przyniósł do mnie radiostację. Zaczęły się treningi. Po treningach rozmawialiśmy z dwóch mieszkań, wykorzystując klucz. (Klucz do rozmów omówię osobno). I tak do końca miesiąca pracowaliśmy razem z nim na dwóch radiostacjach umieszczonych w dwóch mieszkaniach, po czym lekcje zostały zakończone. Pracę na radio[stacji] opanowałem dobrze.

Po niewielkiej przerwie zaproponowano mi napisanie drugiej książki – dotyczącej terenoznawstwa (z wojskowego punktu widzenia). Przez tydzień napisałem tę książkę i przekazałem ją związanemu ze mną pracownikowi konsulatu, po czym zaczął mnie uczyć nowy instruktor:

- a) sposobów ochrony granicy (trzy linie rozmieszczenia czujek),
- b) stopni wojskowych i znaków rozpoznawczych,
- c) ogólnej organizacji Armii Czerwonej.

Pytanie: Do czego były wam potrzebne te informacje?

Odpowiedź: Informacje te potrzebne mi były do bezbłędного określenia rodzaju wojsk, kadry dowódczej i uzbrojenia oddziałów Armii Czerwonej.

Окончив эту тему, работник из консульства, с которым я был связан, обучал меня шифром. Систему построения и передачи материалов шифром сообщу дополнительно.

Он же обучил меня системе сов. торговли и состоянию промышленности в Сов. Союзе, ибо я должен был собирать шпионские сведения не только по военной линии, но и по линии хозяйства.

Учеба в этом разрезе длилась также около двух недель.

На этом курс моей подготовки как шпиона был закончен. Правда, для тренировки я несколько раз работал на радиостанции уже после окончания курса учебы.

Вопрос: Из каких источников Вы существовали?

Ответ: Безусловно, я был на содержании польского консульства. Ежемесячно я получал около 1500 лей. На каждую полученную мною сумму я выдавал расписку. За все время мною получено до 10 000 лей.

Вопрос:³

[**Ответ:**] С окончанием курса учебы, примерно в середине августа м-ца 1940 г., мне объявлено, что я должен буду ожидать времени моей выброски через границу на территорию Сов. Союза для ведения шпионской деятельности.

День отъезда откладывался изо дня на день. Я имел свободное время и отдыхал, ибо впереди предстояло преодолеть мною трудностей.

Вопрос: По каким документам Вы проживали в Бухаресте?

Ответ: В Бухаресте я проживал по документам, полученным в румынском отделении полиции. Документы эти мною сданы в польское консульство накануне ухода за границу в Сов. Союз.

Вопрос: Подробно расскажите о подготовке Вас к переходу границы.

Ответ: В начале сентября месяца 1940 года ко мне на квартиру пришел работник консульства, с которым я был связан, и сообщил мне, что на следующий день я должен быть готовым. Поезд, которым я должен буду выехать, идет вечером, а поэтому мне необходимо явиться в консульство за инструктажом.

Наутро второго дня, в 8 часов утра, я был в здании польского консульства.

Здесь меня принял работник консульства, вербовавший меня для ведения шпионской работы, и лицо, связанное со мной.

Первым долгом мне дали прочесть и подписать задания по ведению шпионажа, которые сводились к:

1. Осесть в гор. Ровно и организовать шпионскую сеть.
2. Иметь в поле зрения и обслуживания районы: Дубно–Луцк–Сарны–Ровно.
3. Шпионские сведения сообщать по линиям:

Pytanie: Mówcie dalej.

Odpowiedź: Nauka z tego zakresu trwała około dwóch tygodni. Instruktor miał ilustracje – zdjęcia i wycinki z gazet sow[ieckich] – typy techniki wojskowej – samoloty, czołgi i in[ne].

Po zakończeniu tego tematu pracownik konsulatu, z którym byłem związany, uczył mnie szyfru. System sporządzania i przekazywania zaszyfrowanych materiałów omówię dodatkowo.

Uczył mnie też o systemie handlu sow[ieckiego] i stanie przemysłu w Związku Sow[ieckim], ponieważ miałem zbierać informacje szpiegowskie nie tylko dotyczące wojska, ale także gospodarki.

Nauka z tego zakresu trwała również około dwóch tygodni.

Na tym kurs mojego szkolenia jako szpiega został zakończony. Co prawda kilka razy już po zakończeniu kursu wyszkolenia pracowałem dla treningu na radiostacji.

Pytanie: Z jakich środków utrzymywaliście się?

Odpowiedź: Byłem całkowicie na utrzymaniu polskiego konsulatu. Co miesiąc otrzymywałem około 1500 lei. Na każdą otrzymaną przeze mnie kwotę wystawiałem pokwitowanie. Przez cały ten czas dostałem 10 000 lei.

Pytanie:³

[**Odpowiedź:**] Po zakończeniu kursu szkoleniowego, mniej więcej w połowie sierpnia 1940 r. powiedziano mi, że mam czekać na przerzut przez granicę na terytorium Związku Sow[ieckiego] w celu prowadzenia tam działalności szpiegowskiej.

Termin mojego wyjazdu był odkładany z dnia na dzień. Miałem czas wolny i odpoczywałem, bo czekało mnie w przyszłości pokonanie wielu trudności.

Pytanie: Na podstawie jakich dokumentów mieszkaliście w Bukareszcie?

Odpowiedź: W Bukareszcie mieszkałem na podstawie dokumentów, które otrzymałem w rumuńskim wydziale policji. Dokumenty te złożyłem w konsulacie polskim w przeddzień wyjazdu za granicę do Związku Sow[ieckiego].

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o tym, jak zostaliście przygotowani do przekroczenia granicy.

Odpowiedź: Na początku września 1940 roku przyszedł do mojego mieszkania pracownik konsulatu, z którym utrzymywałem kontakt i powiedział mi, że następnego dnia mam być gotowy. Pociąg, którym miałem jechać, odjeżdżał wieczorem i musiałem stawić się w konsulacie po instrukcje.

Rankiem następnego dnia o godzinie 8 byłem już w budynku polskiego konsulatu.

- а) освещение населения: настроения, отношение к работе, отношение населения к сов. власти,
- б) торговля и промышленность,
- в) Красная Армия.

4. Связь с Бухарестом иметь через специальных курьеров, а также при помощи радиостанции (шифром).

5. Позывная моей радиостанции (на каждый день разная).

6. Собранные шпионские сведения направлять в Бухарест один раз в месяц.

Получив подробный инструктаж по каждому пункту в отдельности, я его скрепил своей подписью – своей истинной фамилией (АГАП-СОВИЧ).

В этот же день я получил псевдоним „ГРАЦЬАН”.

Кроме этого, мною получено 500 рублей, 10 пар чулок на сумму 1500 лей и 3-е часов на сумму 2000 лей.

Все это было оформлено распиской, которую я также подписал своей фамилией.

Паспорт советского гражданина и указанные выше вещи я должен был получить на самой границе, в момент подъезда к месту переправы.

Вопрос: Подробно расскажите, какого содержания был инструктаж в отдельности по каждому пункту подписанного Вами задания.

Ответ: Мне при инструктаже указали, что сбор шпионских сведений я должен буду проводить в основном в г. Ровно. А поскольку г. г. Луцк, Дубно, Сарны прилегающие к Ровно города, мне дали задание обслужить и их, имея там своих людей, завербованных лично мною. Подбор и вербовка шпионской сети полностью возлагалась на меня, на мой собственный риск. Объекты обслуживания указаны мною в пунктах 3 а, б, в.

По линии освещения населения сведения должны отражать настроения населения, лояльность к сов. власти, состояние труда, отношение к труду и т. д.

Таким же порядком освещать организацию торговли, обилие товаров, качество его изготовления; в таком же разрезе освещать и местную промышленность.

Сбор сведений по линии освещения Кр[асной] Армии сводился к выявлению родов войск, расквартированных в г. г. Ровно, Дубно, Луцк, Сарны, вооружение, учеба, обмундирование, а также фиксация перемещений отдельных частей.

Все указанные сведения я должен был направлять в Бухарест со специальными курьерами, подобранными лично мною, а позже – шифром при помощи радиостанции.

Przyjął mnie tam pracownik konsulatu, który zwerbował mnie do prowadzenia działalności szpiegowskiej i człowiek, z którym utrzymywałem kontakt.

Na początku dano mi do przeczytania i podpisania zadania w zakresie prowadzenia szpiegostwa, które sprowadzały się do następujących spraw:

1. Osiedlić się w mieś[cie] Równe i zorganizować siatkę szpiegowską.
2. Mieć w polu zainteresowania i obserwacji rejony: Dubno–Łuck–Sarny–Równe.
3. Przekazywać informacje szpiegowskie w zakresie:
 - a) charakterystyki ludzi: nastroje, stosunek do pracy, stosunek ludzi do władzy sow[ieckiej],
 - b) handlu i przemysłu,
 - c) Armii Czerwonej.
4. Łączność z Bukaresztem utrzymywać przez specjalnych kurierów oraz przy pomocy radiostacji (szyfrem).
5. Hasła wywoławcze dla mojej radiostacji (na każdy dzień inne).
6. Zebrane informacje szpiegowskie wysyłać do Bukaresztu raz w miesiącu.

Po odebraniu instrukcji, pod każdym z punktów potwierdziłem je oddzielnie swoim podpisem – swoim prawdziwym nazwiskiem (AGOPSO-WICZ).

Tego dnia otrzymałem pseudonim „GRACJAN”.

Oprócz tego dostałem 500 rubli, 10 par pończoch na kwotę 1500 lei i 3 zegarki na kwotę 2000 lei.

Wszystko to potwierdziłem pokwitowaniem, które również podpisałem swoim nazwiskiem.

Paszport obywatela sowieckiego i wymienione przeze mnie wyżej rzeczy miałem dostać na samej granicy, podczas dojazdu do miejsca przeprawy.

Pytanie: Opowiedzcie szczegółowo o treści instrukcji, osobno o każdym punkcie zadania, które podpisaliście.

Odpowiedź: Podczas instruowania powiedziano mi, że zbieranie informacji szpiegowskich mam prowadzić przede wszystkim w m. Równe. A ponieważ m. Łuck, Dubno, Sarny leżą w pobliżu miasta Równe, wydano mi polecenie obsługiwania również tych miast przez ludzi zwerbowanych osobiście przeze mnie. Wybór i werbunek siatki szpiegowskiej powierzono w całości mnie, na moją własną odpowiedzialność. Obiekty, które miałem obsługiwać, wymienione zostały przeze mnie w punktach 3 a, b, c.

W zakresie charakterystyki ludności informacje powinny odzwierciedlać nastroje wśród ludzi, lojalność w stosunku do władzy sow[ieckiej], stan zatrudnienia, stosunek do pracy itd.

Радиостанцию я смогу получить в Черновицах или в Бухаресте, которую мне принесет первый же курьер, посланный мною в Бухарест для связи.

Для связи курьера с сотрудниками польского консульства в Бухаресте мне дан пароль: „Л-43”, ответом на него было число „1” (один), написанное на обратной стороне спичечной коробки.

С получением радиостанции я ее должен был установить в г. Ровно. Место для нее я должен был подыскать самостоятельно.

Для связи с Бухарестом я имел специальные позывные, разные для каждого дня:

Примером сегодня вторник, 15 число месяца, я должен брать первую букву дня „В” и к ней приписывать число месяца „15”, таким образом позывная имела вид „В-15”.

И так на каждый день разная позывная. Эту позывную я должен был повторять по три раза с интервалом, после чего переходить на прием. В ответ мне также должны передать эту же позывную, после чего я должен переходить на передачу шифра ключем.

Вопрос: Вы указали, что радиостанцию посланный Вами курьер должен будет получить в Черновицах. Укажите, у кого именно она должна была находиться, и по какому паролю эту радиостанцию должны были вручить Вашему курьеру.

Ответ: В Черновицах радиостанция должна была находиться у ЛЕСЬКЕВИЧА (Юзеф или Станислав)⁴, проживающего по ул. Страда Арон Тумнуль, № 43.

К этому человеку и должен был явиться мой курьер. Паролем для связи было: прибывший курьер, отыскав ЛЕСЬКЕВИЧА, должен был обратиться к нему со следующими словами (по-польски): „Тетя Тамара очень тяжело больна”, ответ: „Это для меня неприятная весть”. После этого курьер должен был взять папиросу и попросить спичек, ответ: „Спичек не имею, ибо не курю”. С окончанием условностей курьер и содержатель явочной квартиры могут довериться друг другу.

Вопрос: Ну, а теперь перейдем к вопросу освещения перехода Вами границы и путей, по которым Вы добрались в гор. Львов.

Ответ: Получив полный инструктаж в здании консульства, мы втроем – я, работник польского консульства в Бухаресте и один румын в гражданской форме, сели в машину и приехали на вокзал. Поездом мы ехали в разных купе, прибыв на станцию Сучава. Здесь нас ожидала машина и сев в нее, мы поехали на север от Сучавы. Ехали несколько минут, ибо Сучава пограничный городок. Доехав до границы, мы в 400-х метрах от нее вышли из машины и пошли пешком вдоль границы. Дорога шла леском. Пройдя 200 метров, нас задержал румынский

W taki sam sposób opisywać organizację handlu, dostępność towarów, jakość ich przygotowania, w tym samym zakresie opisać też miejscowy przemysł.

Zbiór informacji w zakresie Armii Cz[erwonej] sprowadzał się do ustalenia rodzajów wojsk rozmieszczonych w m. Równie, Dubno, Łuck, Sarny, uzbrojenia, wyszkolenia, umundurowania oraz obserwacji przemieszczania się poszczególnych oddziałów.

Wszystkie wymienione informacje miałem przekazywać do Bukaresztu przez specjalnych kurierów wybranych osobiście przeze mnie, a później również szyfrem przy pomocy radiostacji.

Radiostację miałem dostać w Czerniowcach albo w Bukareszcie, miał mi ją przywieźć pierwszy kurier wysłany przeze mnie do Bukaresztu na kontakt.

Dla skontaktowania kuriera z pracownikami polskiego konsulatu w Bukareszcie otrzymałem hasło „L-43”. Odpowiedzią na nie była cyfra „1” (jeden) napisana na stronie odwrotnej pudełka zapalek.

Po otrzymaniu radiostacji miałem ją zainstalować w m. Równie. Miejsce na nią miałem wyszukać samodzielnie.

Do utrzymywania kontaktu z Bukaresztem miałem specjalne hasła wywoławcze, różniące się w zależności od dnia:

Na przykład, dzisiaj jest wtorek, 15 dzień miesiąca, miałem wziąć pierwszą literę dnia „W” i do niej dodać dzień miesiąca „15”, w ten sposób sygnał wywoławczy miał postać „W-15”.

Zatem na każdy dzień sygnał wywoławczy był inny. Ten sygnał miałem powtarzać trzy razy z przerwą, a potem przejść na odbiór. W odpowiedzi mieli mi przekazać ten sam sygnał wywoławczy, po czym miałem przejść na nadawanie szyfru kluczem.

Pytanie: Powiedzieliście, że kurier wysłany przez was miał dostać radiostację w Czerniowcach. Podajcie, u kogo konkretnie miała się ona znajdować i na jakie hasło tę radiostację mieli przekazać kurierowi.

Odpowiedź: W Czerniowcach radiostacja miała znajdować się u LEŚKIEWICZA (Józef albo Stanisław⁴), zamieszkałego przy ul. Strada Aron Tumnul nr 43.

Do tego właśnie człowieka miał się zgłosić mój kurier. Hasło na kontakt było [następujące]: kurier po odszukaniu LEŚKIEWICZA miał się zwrócić do niego następującymi słowami (po polsku): „Ciocia Tamara jest bardzo ciężko chora”, odzew: „To przykra dla mnie wiadomość”. Po tym kurier miał wziąć papierosa i poprosić o zapalki, odzew: „Zapalek nie mam, bo nie palę”. Po zakończeniu ustalonej rozmowy kurier i właściciel lokalu kontaktowego mogli mieć do siebie wzajemnie zaufanie.

пограничник, но румын, шедший с нами, показал пограничнику документ и нас отпустили. Пройдя еще около ста метров небольшим леском, мы остановились. Было утро.

С этого места я должен идти сам. Мне рассказали, что граница в ста метрах от нас, на деревьях имеются зарубки.

Здесь я получил паспорт на имя КАЧКОВСКОГО Иосифа Ивановича, уроженца и жителя м. Куты Станиславской области, с моей фотографией, которую я давал еще в консульстве, также [были] получены чулки и часы, чтобы в случае моего задержания я мог назваться контрабандистом.

Также меня снабдили азимутным компасом. Маршрут азимутный мною подготовлен еще в Бухаресте при помощи карты и вычислений. Мне предстояло перейти два трудных пункта: границу, разделявшую два государства, и запретную погранзону.

Располагая советским паспортом, я особенно не боялся, следуя через эти пункты, ибо ночью шел с предвидением всех осторожностей, а днем спал, выбирая удобные для этого места.

Границу перешел днем, в начале сентября 1940 года.

Путь от границы до Черновиц я покрыл довольно быстро. По дороге в населенные пункты не заходил.

Накануне в Бухаресте я ознакомился с планом гор. Черновицы, так что нужную улицу я уже знал и мог ориентироваться в городе, не прибегая к расспросам.

Найдя улицу Страда Арон Тумнуль, я отыскал дом с № 43 и застал ЛЕСЬКЕВИЧА дома.

После обмена паролями (о них я рассказывал выше) ЛЕСЬКЕВИЧ определил меня на ночлег в одной из своих комнат. Здесь я переночевал и утром, обменявшись с ЛЕСЬКЕВИЧЕМ своим пальто (свое новое я сменил на старое), оставил у него свой азимутный компас-буссоль.

Я также сообщил ему, что к нему из Бухареста должны принести радиостанцию, за которой я пришлю курьера. Эту радиостанцию он должен будет вручить курьеру только при точной обмене паролями.

В случае, если к моменту прихода курьера от меня радиостанция еще не будет находиться у ЛЕСЬКЕВИЧА, тогда он должен будет направить курьера в Бухарест. О месте явки в Бухаресте я курьера проинструктирую: он должен будет явиться в польское консульство на ул. Страда Полона, № 27, к консулу. Связь курьера с консулом должна произойти по паролю „Л-43” и т. д. (о этом пароле я уже указывал выше).

Pytanie: No dobrze, a teraz przejdziemy do sprawy wyjaśnienia przekroczenia przez was granicy i drogi, którą dostaliście się do mias[ta] Lwowa.

Odpowiedź: Po uzyskaniu wszystkich instrukcji w budynku konsulatu, wsiedliśmy we trójkę do samochodu i pojechaliśmy na dworzec – ja, pracownik polskiego konsulatu w Bukareszcie i pewien Rumun ubrany po cywilnemu. W pociągu jechaliśmy w różnych przedziałach i dojechaliśmy do stacji Suczawa. Tam czekał na nas samochód, wsiedliśmy do niego i pojechaliśmy na północ od Suczawy. Jechaliśmy kilka minut, bo Suczawa to miasteczko przygraniczne. Kiedy dojechaliśmy do granicy, około 400 metrów od niej wysiedliśmy z samochodu i poszliśmy pieszo wzdłuż granicy. Droga wiodła przez zagajnik. Po przejściu 200 metrów zatrzymał nas rumuński pogranicznik, ale Rumun, który szedł z nami, pokazał pogranicznikowi dokument i ten nas puścił. Po przejściu kolejnych stu metrów zatrzymaliśmy się w niewielkim lasku. Było rano.

Z tego miejsca miałem iść sam. Powiedziano mi, że granica jest sto metrów od nas, a na drzewach są nacięcia.

Tam właśnie otrzymałem paszport na nazwisko KACZKOWSKIEGO Józefa s. Jana, urodzonego i zamieszkałego w m. Kuty w obwodzie staniślawowskim z moją fotografią, którą przekazałem jeszcze w konsulacie. Dostałem też pończochy i zegarki, żebym w razie zatrzymania mógł powiedzieć, że jestem przemysłowcem.

Zostałem też zaopatrzony w busolę. Trasę wg azymutów przygotowałem jeszcze w Bukareszcie przy pomocy mapy i wyliczeń. Miałem przejść dwa trudne punkty: granicę oddzielającą obydwa państwa i zamkniętą strefę graniczną.

Dysponując sowieckim paszportem nie bałem się specjalnie, idąc przez te punkty, bo szedłem nocą z uwzględnieniem wszystkich środków ostrożności, a w ciągu dnia spałem wybierając odpowiednie do tego miejsca.

Granicę przeszedłem w ciągu dnia na początku września 1940 roku⁵.

Drogę od granicy do Czerniowiec pokonałem dość szybko. Po drodze nie zachodziłem do żadnych miejscowości.

Dzień wcześniej zapoznałem się w Bukareszcie z planem mias[ta] Czerniowce, tak że właściwą ulicę już znałem i dobrze orientowałem się bez pytania [o drogę].

Po znalezieniu ulicy Strada Aron Tumnul odszukałem dom nr 43 i zastałem LEŚKIEWICZA w domu.

Po wymianie hasel (opowiadałem o nich wcześniej) LEŚKIEWICZ zaprowadził mnie na nocleg do jednego ze swoich pokoi. Przenocowałem tam i rano po zamienieniu się z LEŚKIEWICZEM na płaszcze (swoją nową zamieniłem na starą), zostawiłem u niego swoją busolę.

Вопрос: Что именно о себе Вы рассказали содержателю явочной квартиры ЛЕСЬКЕВИЧУ?

Ответ: О себе я сказал, что я прибыл из Бухареста и направляюсь вглубь Сов. Союза. Но ни фамилии, ни кто я такой, я ему не говорил. ЛЕСЬКЕВИЧ, безусловно, является агентом-содержателем явочной квартиры.

Вопрос: Значит Ваш курьер к ЛЕСЬКЕВИЧУ должен был для связи использовать старый пароль: „Тетя Тамара” и [т.] д.?

Ответ: Нет, здесь мы с ЛЕСЬКЕВИЧЕМ обусловили новый пароль для связи, который будет использован курьером, посланным мною за радиостанцией.

При встрече с ЛЕСЬКЕВИЧЕМ курьер должен был сказать: „Я пришел от брата Александра”. Ответ: „Не знает ли пан как он живет?” Вопрос: „Так он есть здоров. Я имею Вам карточку”. С этими словами курьер достает из внутреннего кармана пиджака календарный лист, где будет напечатано „Май” (неважно какое число). Посмотрев на лист из календаря, курьер говорит: „Это не то” и скомкав его в руке, бросить от себя, продолжая искать в кармане что-то.

Этим временем ЛЕСЬКЕВИЧ должен поднять брошенный курьером календарный лист, зажечь спичку и сжечь листок.

Кроме этого, курьер дополнительно должен сказать: „Я пришел от «ГРАЦИАНА», который оставил компас-буссоль.”

И только после этого ЛЕСЬКЕВИЧ должен довериться курьеру, выдав ему радиостанцию.

Это сделано для того, чтобы радиостанция, предназначенная мне, не попала в другие руки.

Если же радиостанции не будет у ЛЕСЬКЕВИЧА к моменту прихода курьера – последний направляется через границу в Бухарест, связывается с консулом в польском консульстве (адрес указан выше) и приносит от него радиостанцию. У ЛЕСЬКЕВИЧА я находился двое суток. Дальше я сел в автобус и прибыл в Вашковцы. Здесь я остановился у знакомого ЛЕСЬКЕВИЧА – фамилии его не припоминаю, живет под границей. С этим человеком я паролями не обменивался, ибо он не был привлечен к шпионской деятельности. Когда я явился к нему, я просто сослался на ЛЕСЬКЕВИЧА и получил гостеприимную встречу. Здесь я был один день. Он меня расспрашивал, куда я иду. На это я ответил, что возвращаюсь домой, ибо Франция разбита и польские легионы рассеяны.

Через него я познакомился с контрабандистом МАЛАНЧУК, имени и отчества не помню, живет в м. Залуче.

Powiedziałem mu też, że mają przywieźć do niego z Bukaresztu radiostację, po którą przyśle kuriera. Tę radiostację ma on przekazać kurierowi, ale dopiero po dokładnej wymianie haseł.

W przypadku, jeśli do momentu przyjścia kuriera ode mnie radiostacja nie będzie jeszcze znajdować się u LEŚKIEWICZA, wtedy ma on skierować kuriera do Bukaresztu. O miejscu kontaktu w Bukareszcie poinstruuje kuriera: ma on stawić się w polskim konsulacie przy ul. Strada Polona nr 27 u konsula. Kontakt kuriera z konsulem ma się odbyć na podstawie hasła „L-43” itd. (o tym hasle mówiłem już wcześniej).

Pytanie: Co konkretnie opowiedzieliście o sobie właścicielowi lokalu konspiracyjnego LEŚKIEWICZOWI?

Odpowiedź: O sobie opowiedziałem, że przybyłem z Bukaresztu i kieruję się w głąb Związku Sowieckiego Ale nazwiska, ani o tym, kim jestem, nie mówiłem. LEŚKIEWICZ niewątpliwie jest agentem – właścicielem lokalu konspiracyjnego.

Pytanie: To znaczy, że wasz kurier do LEŚKIEWICZA miał stosować stare hasło „Ciocia Tamara” i[t]d.?

Odpowiedź: Nie, tutaj ustaliliśmy z LEŚKIEWICZEM nowe hasło kontaktowe, które będzie wykorzystane przez kuriera posłanego po radiostację.

Podczas spotkania z LEŚKIEWICZEM kurier powinien powiedzieć: „Przyszedłem od brata Aleksandra”. Odpowiedź: „Czy nie wie pan, jak on się miewa?” Pytanie: „Tak, jest on zdrowy. Mam dla pana kartkę”. Przy tych słowach kurier wyjmując z wewnętrznej kieszeni marynarki kartkę z kalendarza, na której będzie wydrukowane [słowo] „Maj” (data nie ma znaczenia). Przyjrząwszy się kartce z kalendarza, kurier mówi: „To nie to” i zmiąwszy ją w ręce, wyrzuca, w dalszym ciągu szukając czegoś w kieszeni.

W tym czasie LEŚKIEWICZ powinien podnieść rzuconą przez kuriera kartkę z kalendarza, zapalić zapałkę i spalić kartkę.

Poza tym, kurier dodatkowo powinien powiedzieć: „Przyszedłem od «GRACJANA», który zostawił busolę.”

I dopiero po tym LEŚKIEWICZ powinien zaufać kurierowi, oddając mu radiostację.

To było tak pomyślane, żeby radiostacja przeznaczona dla mnie nie trafiła w obce ręce.

Jeśli w czasie zjawienia się kuriera radiostacji nie będzie u LEŚKIEWICZA – udaje się on przez granicę do Bukaresztu, kontaktuje się w polskim konsulacie się z konsulem (adres podany wyżej) i przynosi od niego radiostację. Przebywałem u LEŚKIEWICZA przez dwie doby. Potem wsiadłem do autobusu i dostałem się do Ważkowic. Tu zatrzymałem się u znajomego LEŚKIEWICZA – nazwiska jego nie przypominam sobie, mieszka przy granicy. Nie wymieniłem z tym człowiekiem haseł, ponieważ nie był wciągnięty do działalności szpiegowskiej. Kiedy zjawiłem się u niego, po prostu

За перевод меня через запретзону я дал МАЛАНЧУКУ часы и 1 пару чулок.

Дорогой я расспросил МАЛАНЧУКА, проверяют ли документы на ст. Залуч. Получив ответ, что не проверяют, я купил на станции Залуч билет и прибыл в гор. Львов.

В гор. Львове я направился к своей невесте – ВРУХА Зофии (о ней я уже говорил) по ул. Длугоша, № 7.

^aЭтой семье я сказал, что несколько раз пробовал переходить границу в Румынию и Венгрию. Был задержан в феврале, сидел два месяца в тюрьме и был выслан в Новый Тагильск, где работал. Из Нового Тагильска удрал и прибыл в гор. Львов.

Это мною было придумано для того, чтобы оправдать свое долгое отсутствие в гор. Львове.^a

Также рассказал им, что через знакомых достал паспорт, но не на свою фамилию, как АГАПСОВИЧ, а на КАЧКОВСКОГО Иосифа.

Кроме этого я сообщил этой семье, что также имею метрическую выпись и свидетельство об окончании 5 класса гимназии на имя КАЧКОВСКОГО.

Также сообщил, что не имею воинского билета и сейчас должен скрываться, ища работу, где можно будет получить этот билет.

Вопрос: Дала ли согласие данная семья скрыть Вас?

Ответ: Безусловно. Они знали меня как офицера, кроме того, я являлся женихом их дочери Зоси – об отказе не могло быть и речи.

У них я прожил, примерно, до начала ноября 1940 года, т. е. полтора месяца.

Принесенные с собой контрабандные товары продал на рынке.

Вопрос: Продолжайте дальше.

Ответ: Чтобы не ночевать долго на одном месте, я около четырех ночей ночевал у МАЕВСКОЙ Марии, лет 20–24, работает в конторе „Главлесосбыта” по ул. Мицкевича, № 10. Проживает по ул. Мончинского, № 25, 1 этаж, направо.

С МАЕВСКОЙ Марией я знаком еще в годы моей учебы в кадетском корпусе. Она знала, что я офицер бывш. польской армии. Я ей рассказал о себе все, скрыв только обстоятельства моего пребывания в Румынии.

Ввиду того, что я скрывался, я попросил у нее несколько чистых бланков учреждения, где она работает. Также попросил какой-нибудь документ, по которому я мог временно проживать. Она мне дала командировочное удостоверение за № 125/17339 от 22.XI.40 г. на имя ЗАБЛОЦКОГО К. А., главбухгалтера Львовской конторы „Главлесосбыта”, и четыре чистых бланка с штампом „Главлесосбыта”. Эти

powołałem się na LEŚKIEWICZA i spotkałem się z gościnnym przyjęciem. Tu przebywałem jeden dzień. Wypytywał mnie, dokąd zmierzam. Na to odpowiedziałem, że idę do domu, ponieważ Francja została rozbita, a polskie legiony rozproszone.

Przez niego poznałem przemytnika MAŁANCZUKA, imienia oraz imienia ojca nie pamiętam, mieszka w m. Załucze.

Za przeprowadzenie mnie przez strefę zakazaną dałem MAŁANCZUKOWI zegarek i parę pończoch.

Po drodze wypytałem MAŁANCZUKA, czy sprawdzają dokumenty na st[acji] Załucze. Kiedy otrzymałem odpowiedź, że nie sprawdzają, kupiłem na stacji Załucze bilet i przyjechałem do mias[ta] Lwowa.

We Lwowie udałem się do swojej narzeczonej – WRUCHA Zofii (o niej już mówiłem) na ul. Długosza nr 7.

^aTej rodzinie powiedziałem, że kilka razy próbowałem przejść przez granicę do Rumunii oraz na Węgry. Zostałem zatrzymany w lutym, siedziałem przez dwa miesiące w więzieniu i zostałem wysłany do Nowego Tagilska, gdzie pracowałem. Z Nowego Tagilska uciekłem i przybyłem do mias[ta] Lwowa.

Wymyśliłem to dlatego, żeby usprawiedliwić swoją długą nieobecność w mieś[cie] Lwowie^a

Opowiedziałem im także, że przez znajomych dostałem paszport, lecz nie na swoje nazwisko AGOPSOWICZA, a na nazwisko KACZKOWSKI Józef.

Poza tym poinformowałem tę rodzinę, że mam wyciąg metrykalny oraz świadectwo ukończenia 5 klasy gimnazjum na nazwisko KACZKOWSKI.

Opowiedziałem również, że nie mam legitymacji wojskowej i teraz muszę ukrywać się poszukując miejsca pracy, gdzie będzie można otrzymać taką legitymację.

Pytanie: Czy ta rodzina zgodziła się was ukrywać?

Odpowiedź: Oczywiście. Oni znali mnie jako oficera, poza tym byłem narzeczonym ich córki Zofii – o odmowie nie mogło być mowy.

Przemieszkałem u nich mniej więcej do początku listopada 1940 roku, tj. przez półtora miesiąca.

Przyniesione przeze mnie towary z przemytu sprzedałem na rynku.

Pytanie: Kontynuujcie dalej.

Odpowiedź: Żeby nie nocować długo w jednym miejscu, około czterech nocy nocowałem u MAJEWSKIEJ Marii, 20–24 lata, pracuje w biurze *Glawlesosbyta* przy ul. Mickiewicza nr 10. Mieszka przy ul. Mączyńskiego nr 25, parter, na prawo.

Z MAJEWSKĄ Marią poznaliśmy się w latach mej nauki w Korpusie Kadetów. Opowiedziałem jej o sobie wszystko, ukryłem tylko fakt mojego pobytu w Rumunii.

бланки я у нее взял вчера, 14 апреля 1941 года. Когда я к ней пришел, то я ее дома не застал, а эти бланки и удостоверение были запечатаны в пакет и вручены мне горничной, работающей у нее. Саму же МАЕВСКУЮ я вчера не видел.

Вопрос: Для каких целей Вам необходимы были чистые бланки со штампом и печатью Львовской конторы „Главлесосбыта“?

Ответ: Будучи во Львове еще в декабре 1940 году, я просил МАЕВСКУЮ М. добыть мне чистых бланков и какой-либо старый документ из архива, чтобы иметь оригинал и позже по нему изготовить себе документ, свидетельствующий о том, что я являюсь сотрудником „Главлесосбыта“. Используя его – получить воинский билет.

Вопрос: Продолжайте далее.

Ответ: В начале ноября 1940 г. я вместе с Зосей пошел к КОЛЯНКОВСКОЙ Станиславе⁵, ибо последняя является родственницей семьи ВРУХА, а я с КОЛЯНКОВСКОЙ знаком еще с 1936 года по м. Гнезно, где служил в кадрах бывш. польской армии.

Я договорился с КОЛЯНКОВСКОЙ, что я хочу у нее остановиться на жительство, ибо у Зоси уже нельзя было жить.

КОЛЯНКОВСКАЯ С. знает меня как АГАПСОВИЧА Тадея, офицера, также знает, что я имею фиктивные документы.

Здесь я хотел записаться в домовую книгу и, поскольку не имел военного билета, я пошел к доктору КУЛИКУ, проживающему в кв. № 1 в д. № 6 по ул. Ветроковой. Я ему сказал, что я больной и прибыл во Львов на лечение. Доктор КУЛИК осмотрел меня и выдал мне справку о том, что я нуждаюсь в операции. На основании этой справки я был прописан временно до 10 декабря 1940 года. Фактически я жил у КОЛЯНКОВСКОЙ до 17 декабря.

После того, когда мне было предложено милицией выехать из гор. Львова в течение 24 часов, я пошел к своей невесте ВРУХА Зосе, где ночевал несколько дней, позже выехал в пос. Зимна Вода к матери КОЛЯНКОВСКОЙ, [где] также жил несколько дней. Опять возвратился во Львов и жил у Зоси.

Так без прописки я скрывался около месяца.

За два дня до прописки у КОЛЯНКОВСКОЙ я записался в техникум общественного питания, куда сдал свою метрическую выпись и автобиографию. Ходил около двух месяцев на учебу – ул. Скарбковской, № 39.

Здесь же у КОЛЯНКОВСКОЙ я познакомился с КОСТЕЦКОЙ Стефанией⁶, которая проживала у КОЛЯНКОВСКОЙ.

Сначала отношения были не совсем дружескими, но со временем, очень много беседа, я ближе познакомился со Стефой. В многих

Ze względu na to, że ukrywałem się, poprosiłem ją o kilka czystych blankietów instytucji, w której ona pracuje. Poprosiłem także o jakikolwiek dokument, na podstawie którego mógłbym zamieszkać tymczasowo. Dała mi zaświadczenie delegacyjne nr 125/17339 z dnia 22.XI.40 r. na nazwisko ZABŁOCKIEGO K. A., głów[nego] księgowego lwowskiego biura *Glawlesosbyta* oraz cztery czyste blankiety ze stemplem *Glawlesosbyta*. Odebrałem te blankiety wczoraj, 14 kwietnia 1941 roku. Kiedy przyszedłem do niej, nie zastałem jej w domu, a blankiety i zaświadczenie znajdowały się zapieczętowane w pakiecie, który doręczyła mi pracująca u niej pokojowa. Samej MAJEWSKIEJ wczoraj nie widziałem.

Pytanie: W jakim celu były wam potrzebne czyste blankiety ze stemplem i pieczęcią lwowskiego biura *Glawlesosbyta*?

Odpowiedź: Będąc we Lwowie jeszcze w grudniu 1940 roku, prosiłem MAJEWSKĄ M. o zdobycie dla mnie czystych blankietów i jakiegokolwiek starego dokumentu z archiwum, żeby mieć oryginał, a później wzorując się na nim, wyrobić sobie dokument zaświadczający, że jestem pracownikiem *Glawlesosbyta*. Na podstawie tego dokumentu – otrzymać legitymację wojskową.

Pytanie: Kontynuujcie dalej

Odpowiedź: Na początku listopada 1940 r. razem z Zosią poszedłem do KOLANKOWSKIEJ Stanisławy⁶, bowiem jest ona krewną rodziny WRUCHÓW, a ja znam się z KOLANKOWSKĄ jeszcze od 1936 roku z Gniezna, gdzie służyłem w kadrze był[ego] Wojska Polskiego.

Umówiłem się z KOLANKOWSKĄ, że zatrzymam się u niej, ponieważ u Zosi nie można już było mieszkać.

KOLANKOWSKA S. zna mnie jako AGOPSOWICZA Tadeusza, oficera, wie także, że mam fikcyjne dokumenty.

Tu chciałem wpisać się do książki meldunkowej, a ponieważ nie miałem legitymacji wojskowej, poszedłem do doktora KULIKA mieszkającego przy ul. Wiatrakowej d[om] nr 6, m. 1. Powiedziałem mu, że jestem chory i przyjechałem do Lwowa na leczenie. Doktor KULIK zbadał mnie i wydał zaświadczenie, że potrzebuję operacji. Na podstawie tego zaświadczenia zostałem zameldowany na pobyt czasowy do 10 grudnia 1940 roku. Faktycznie mieszkalem u KOLANKOWSKIEJ do 17 grudnia.

Po tym, jak milicja poleciła mi wyjechać w ciągu 24 godzin z mias[ta] Lwowa, poszedłem do swojej narzeczonej WRUCHA Zosi, gdzie noco-wałem kilka dni, później wyjechałem do Zimnej Wody do matki KOLANKOWSKIEJ, u której również mieszkalem przez kilka dni. Znowu wróciłem do Lwowa i mieszkalem u Zosi.

W ten sposób ukrywałem się bez meldunku około miesiąca.

Dwa dni przed zameldowaniem u KOLANKOWSKIEJ zapisałem się do technikum żywienia zbiorowego, gdzie złożyłem swój wyciąg

случаях наши мнения были тождественными и вскоре я рассказал Стефе абсолютно все о себе: кто я, рассказал, что был в Румынии и прибыл в Сов. Союз для организации шпионской работы в пользу 2-го отдела польгенштаба.

Я ей рассказал, что радиостанция, на которой я буду работать, находится в Черновицах.

Короче, я ее завербовал, но ранее решил полностью подготовить, чтобы она могла работать ключом и передавать сведения радиостанцией.

Для этой цели я выучил Стефу алфавиту „Морзе”.

Вопрос: А шифр?

Ответ: Шифра она не знает, да и никто, кроме меня, его не знает. Я сам думал зашифровывать, а Стефе давать готовую шифровку для передачи.

Вопрос: Кто еще, кроме КОСТЕЦКОЙ Стефании, завербован Вами для ведения шпионской деятельности?

Ответ: Развернуть свою деятельность на всю ногу я не мог, ибо я не имел всех необходимых документов, что очень мне мешало. До тех пор пока я не устроюсь довольно крепко я не мог приступить к развороту шпионской деятельности – таково было указание из Бухареста.

А Вам известно, что военный билет мною получен только недавно.

Поэтому мною до сих пор не была взята радиостанция и я не мог вести регулярного сбора шпионских сведений.

⁶Поэтому я до сих пор и не создал шпионской сети, но первым шагом моим в этом направлении была подготовка и вербовка КОСТЕЦКОЙ Стефании.⁶

Вопрос: Так все же, кого кроме КОСТЕЦКОЙ Вы завербовали?

Ответ: Еще раз повторяю, что кроме КОСТЕЦКОЙ Стефании я никого не вербовал.

Вопрос: А где расположена Ваша радиостанция?

Ответ: Курьера за радиостанцией я не посылал, ибо не имел подходящего человека. Да, и кроме того, с курьером я должен был послать шифровку: „Нахожусь на месте” (значит в Ровно), но поскольку я там не был, а больше старался добыть документ – военный билет, этим и объясняется, что радиостанция еще находится в Бухаресте или в Черновицах. Если она в Черновицах – можно послать туда курьера и он по паролю получит ее и принесет. Если же ее не будет в Черновицах – значит ее и не прислали, и нужно идти в Бухарест.

Допрос прерван в 21-00 часов 16 апреля 1941 г.

metrykalny i życiorys. Około dwóch miesięcy chodziłem na wykłady – ul. Skarbkowska nr 39.

Również u KOLANKOWSKIEJ poznałem mieszkającą u niej KOSTECKĄ Stefanię⁷.

Najpierw nasze stosunki nie były przyjazne, ale z czasem, bardzo dużo rozmawiając, poznałem Stefę bliżej. W wielu przypadkach nasze poglądy były identyczne i niebawem opowiedziałem Stefie o sobie absolutnie wszystko: kim jestem, o tym, że byłem w Rumunii i przybyłem do Związku Sow[ieckiego] w celu zorganizowania działalności szpiegowskiej na rzecz Oddziału 2 pol[skiego] Sztabu Gen[eralnego].

Opowiedziałem jej, że radiostacja, na której będę pracować, znajduje się w Czerniowcach.

Krótko mówiąc, zwerbowałem ją, ale najpierw postanowiłem całkowicie ją przygotować, żeby mogła pracować kluczem i przekazywać informacje radiostacją.

W tym celu nauczyłem Stefę alfabetu Morse'a.

Pytanie: A szyfr?

Odpowiedź: Szyfru ona nie zna i nikt poza mną go nie zna. Szyfrować miałem sam, a Stefie dawać do przekazania gotowe szyfrogramy.

Pytanie: Kto jeszcze poza KOSTECKĄ Stefanią został zwerbowany przez was w celu prowadzenia działalności szpiegowskiej?

Odpowiedź: Rozwinąć swojej działalności w pełnym zakresie nie mogłem, ponieważ nie miałem wszystkich niezbędnych dokumentów, co bardzo przeszkadzało. Dopóki moja sytuacja nie była dostatecznie pewna, nie mogłem przystąpić do uruchomienia działalności szpiegowskiej – taką dyrektywę otrzymałem z Bukaresztu.

A wam wiadomo, że legitymację wojskową otrzymałem dopiero niedawno.

Dlatego dotychczas nie odebrałem radiostacji i nie mogłem regularnie zbierać wiadomości szpiegowskich.

^bDlatego nie utworzyłem dotąd sieci szpiegowskiej, a przygotowanie oraz zwerbowanie KOSTECKIEJ Stefanii było moim pierwszym krokiem w tym kierunku.^b

Pytanie: Jednakże, kogo poza KOSTECKĄ zwerbowaliście?

Odpowiedź: Jeszcze raz powtarzam, że poza KOSTECKĄ Stefanią nikogo nie werbowałem.

Pytanie: A gdzie znajduje się wasza radiostacja?

Odpowiedź: Kuriera po radiostację nie posyłałem, ponieważ nie miałem właściwego człowieka. Poza tym, z kurierem miałem przesłać szyfrogram: „Znajduję się na miejscu” (to znaczy w Równem). Ale nie byłem tam, ponieważ bardziej starałem się o zdobycie dokumentu – legitymacji

Протокол с моих слов записан правильно, мне прочитан на понятном для меня языке, в чем и расписываюсь.

Допросил:

Ст. оперуполн[омоченный] 1 отд-ния КРО УНКВД по ЛО
Мл. лейтенант госбезопасности КИРИЧЕНКО

Верно: (—)

„ ” апреля 41 г.
г. Львов.

*ДА СБУ (Львів), справа 56252, арк. 20–37.
Завірена копія, машинопис.*

Примітки

- ^{а-а} Зазначено на полях вертикальною рисою від руки.
^{б-б} Підкреслено від руки.

¹ Так у тексті. Правильно – Агопсович Тадеуш Адам, псевдо „Граціан”, поручник. Під час вересневої кампанії 1939 офіцер розвідки 1 батареї 1/40 пал (рез.), кур’єр СЗБ, заарештований НКДБ 14 квітня 1941, засуджений Військовим трибуналом Київського військового округу 8 липня 1941 до смертної кари, розстріляний 10 липня 1941.

² Так у тексті. Правильно – Буйновський Тадеуш (1895–1943), дипломат, у 1939–1940 консул у Чернівцях.

³ Так у тексті. Відсутній фрагмент.

⁴ Так у тексті. Правильно – Левінський Кароль, кравець, згідно з літературними джерелами – власник конспіративної квартири на вул. Арона Пумнуля, 47, у Чернівцях.

⁵ Колянковська Станіслава (1903 р. н.), заарештована НКДБ 14 квітня 1941, засуджена Військовим трибуналом Київського військового округу 8 липня 1941 до 10 років ВТТ.

⁶ Костецька Стефанія (1911 р. н.), заарештована НКДБ 14 квітня 1941, засуджена Військовим трибуналом Київського військового округу 8 липня 1941 до смертної кари, розстріляна 10 липня 1941.

wojskowej. Tym się właśnie tłumaczy, że radiostacja znajduje się jeszcze w Bukareszcie lub w Czerniowcach. Jeśli znajduje się ona w Czerniowcach – można wysłać tam kuriera, otrzyma on ją na hasło i przyniesie. Jeżeli jej nie będzie w Czerniowcach – to znaczy, że jej nie przysłali i trzeba iść do Bukaresztu.

Przesłuchanie przerwano o godzinie 21-00, 16 kwietnia 1941 r.

Protokół został zapisany z moich słów prawidłowo, odczytany mi w zrozumiałym dla mnie języku, co potwierdzam podpisem.

Przesłuchał:

St. of[icer] oper[acyjny] 1 Wydz[iał]u KRO UNKWD LO
Mł. lejtenant bezpieczeństwa państw[owego] KIRICZENKO

Za zgodność: (—)

„ ” kwietnia 41 r.
m. Lwów

*PA SBU (Lwów), sygn. arch. 56252, k. 20–37.
Kopia uwierzytelniona, maszynopis.*

Przypisy

- ^{a- -a} Zakreślono odręcznie na marginesie pionową kreską.
^{b- -b} Podkreślono odręcznie

¹ Agopsowicz Tadeusz Adam, ps. „Gracjan”, por. W kampanii wrześniowej 1939 oficer zwiad. 1 baterii I/40 pal rez., kurier ZWZ, aresztowany przez NKGB 14 kwietnia 1941, sądzony przez Trybunał Wojskowy Kijowskiego Okręgu Wojskowego 8 lipca 1941, skazany na karę śmierci, rozstrzelany 10 lipca 1941.

² Właśc. Buynowski Tadeusz (1895–1943), dyplomata, w l. 1939–1940 konsul w Czerniowcach.

³ Tak w oryginale. Brak fragmentu.

⁴ Właśc. Lewiński Karol, krawiec, wg literatury właściciel lokalu kontaktowego przy ul. Aron Pumnul 47 w Czerniowcach.

⁵ W czerwcu 1940 przesunięto granicę – Rumunia oddała Związkowi Sowieckiemu Besabnię i północną Bukowinę (w tym Czerniowce).

⁶ Kolankowska Stanisława (ur. 1903), aresztowana przez NKGB 14 kwietnia 1941, sądzona przez Trybunał Wojskowy Kijowskiego Okręgu Wojskowego 8 lipca 1941, skazana na 10 lat ITL.

⁷ Kostecka Stefania (ur. 1911), aresztowana przez NKGB 14 kwietnia 1941, sądzona przez Trybunał Wojskowy Kijowskiego Okręgu Wojskowego 8 lipca 1941, skazana na karę śmierci, rozstrzelana 10 lipca 1941.

WYKAZ SKRÓTÓW

a/s	– antysowiecki
ACz.	– Armia Czerwona
AK	– Armia Krajowa
AP	– Armia Polska
APW	– Armia Polska na Wschodzie
arch.	– archiwalna
art.	– artylerii
ASRS	– Autonomiczna Socjalistyczna Republika Sowiecka
ATS	– (<i>ros.</i>) automatyczna centrala telefoniczna
baon	– batalion
b/p., b/part.	– bezpartyjny
bezp. państw., b/p.	– bezpieczeństwa państwowego
BB	– Bezpartyjny Blok [Współpracy z Rządem]
BBWR	– Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
BCh	– Bataliony Chłopskie
BK	– brygada kawalerii
b. m. w.	– bez miejsca wystawienia
BPanc	– Brygada Pancerna
BPanc-Mot	– Brygada Pancerno-Motorowa
br.	– bieżącego roku
br. panc.	– broni pancernej
BS	– Brygada Strzelców
BSRS	– Białoruska Socjalistyczna Republika Sowiecka
c.	– córka
chor.	– chorąży
ckm	– ciężki karabin maszynowy
CKW	– Centralny Komitet Wykonawczy
CWSan	– Centrum Wyszukolenia Sanitarnego
d.	– domu
dac	– dywizjon artylerii ciężkiej
dca	– dowódca
Dep.	– Departament
DG	– Dowództwo Główne
DK	– Dywizja Kawalerii
DKA	– (<i>ros.</i>) Dom Armii Czerwonej
DKO	– (<i>ukr.</i>) Państwowy Komitet Obrony
D/O	– (<i>ros.</i>) obwód drohobycki
DOK	– Dowództwo Okręgu Korpusu

dok.	– dokument
DP	– Dywizja Piechoty
DPLeg	– Dywizja Piechoty Legionów
DPRez	– Dywizja Piechoty Rezerwowa
dr	– doktor
DR	– Delegatura Rządu
DSK	– Dywizja Strzelców Karpackich
DTO	– (ros.) Oddział Drogowo-Transportowy
dtwo	– dowództwo
dypl.	– dyplomowany
egz.	– egzemplarz, egzemplarzy
EKO	– (ros.) Oddział Ekonomiczny
EKU	– (ros.) Zarząd Ekonomiczny
F.	– (ros.) Zespół
farm.	– farmacji
g., godz.	– godzina
GA	– Grupa Armii
gen.	– generał
gen. bryg.	– generał brygady
gen. dyw.	– generał dywizji
gen. lejtn.	– generał lejtnant
gen. mjr	– generał major
gen. płk	– generał pułkownik
GEU	– (ros.) Główny Zarząd Ekonomiczny
GG	– Generalne Gubernatorstwo
GL	– Gwardia Ludowa
Gł.	– Główna
<i>Gławlesosbyt</i>	– (ros.) Główny Zarząd ds. Sprzedaży Produktów Przemysłu Drzewnego
GO	– Grupa Operacyjna
GOKaw	– Grupa Operacyjna Kawalerii
GRU	– (ros.) Główny Zarząd Wywiadu
GTU	– (ros.) Główny Zarząd Transportu
GUGB	– (ros.) Główny Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego
GUKR	– (ros.) Główny Zarząd Kontrwywiadu
GULAG	– (ros.) Główny Zarząd Obozów
GURKM	– (ros.) Główny Zarząd Robotniczo-Chłopskiej Milicji
GWP	– (ros.) Główna Prokuratura Wojskowa
GZI	– Główny Zarząd Informacji
hm.	– harcmistrz
HON-W	– Harcerska Organizacja Niepodległościowo-Wojskowa

im.	– imienia
inż.	– inżynier
ITŁ	– (ros.) Poprawczy Obóz Pracy
j., jęz.	– język
k.	– karta
<i>Kargopollag</i>	– (ros.) Kargopolski Poprawczy Obóz Pracy
<i>Karlag</i>	– (ros.) Karagandzki Poprawczy Obóz Pracy
kaw.	– kawalerii
KC	– Komitet Centralny
kcw	– kompania czołgów
KD	– kawaleria dywizyjna
KDP	– Kresowa Dywizja Piechoty
Kedyw	– Kierownictwo Dywersji AK
kg	– kilogram
KG	– Komenda Główna
KGB	– (ros.) Komitet Bezpieczeństwa Państwowego
KG SN	– Komitet Główny Stronnictwa Narodowego
KK	– Kodeks Karny
kl.	– klasa
km	– kilometr
kmda	– komenda
kmdt	– komendant
k. marsz.	– kompania marszowa
kn.	– (ros.) księga
KN	– Komenda Naczelna
komp.	– kompania
KON	– Konwent Organizacji Niepodległościowych
KOP	– Korpus Ochrony Pogranicza
KOWO	– (ros.) Kijowski Specjalny Okręg Wojskowy
KP(b)	– Komunistyczna Partia (bolszewików)
KP(b)U	– Komunistyczna Partia (bolszewików) Ukrainy
KPK	– Kodeks Postępowania Karnego
kpr.	– kapral
kpt.	– kapitan
KPZS	– Komunistyczna Partia Związku Sowieckiego
k-r, k/r.	– kontrrewolucyjny/a
KRN	– Krajowa Rada Narodowa
KRO	– (ros.) Oddział Kontrwywiadowczy
k.s.	– karta sprawy
ks.	– ksiądz
l.	– lata, latach

l-t, lejt.	– lejtenant
lek.	– lekarz
<i>lekpom</i>	– (<i>ros.</i>) pomocnik lekarza
LO, L/O	– (<i>ros.</i>) obwód lwowski
łącz.	– łączności
m.	– miasto, miejscowość
m. p.	– miejsce postoju
m. st.	– miasto stołeczne
Marsz. Zw. Sow.	– Marszałek Związku Sowieckiego
MBP	– Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
m-ca	– miesiąca
med.	– medycyny
MGB	– (<i>ros.</i>) Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwowego
mgr	– magister
min.	– minut
mjr	– major
mł.	– młodszy
MOB, mob.	– mobilizacyjny
MSZ	– Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MTS	– (<i>ros.</i>) stacja maszynowo-traktorowa
MWD	– (<i>ros.</i>) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MWO	– (<i>ros.</i>) Moskiewski Okręg Wojskowy
<i>narkom</i>	– (<i>ros.</i>) ludowy komisarz
<i>Narkomat</i>	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat
NDWP	– Naczelne Dowództwo Wojska Polskiego
niem.	– niemiecki
NKGB	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat Bezpieczeństwa Państwowego
NKO	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat Obrony
NKW SL	– Naczelny Komitet Wykonawczy Stronnictwa Ludowego
NKWD	– (<i>ros.</i>) Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych
NN	– nazwisko nieznane
NW	– Naczelny Wódz
ob.	– obywatel
<i>Obłsmieżtorg</i>	– (<i>ros.</i>) Obwodowe Przedsiębiorstwo Handlu Spółdzielczego
obw., Obw.	– obwód
oddz., Oddz.	– oddział
of.	– oficer
OGPU	– (<i>ros.</i>) Zjednoczony Państwowy Zarząd Polityczny

OK	– Okręg Korpusu
OM TUR	– Organizacja Młodzieżowa Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego
ON	– Obrona Narodowa
„ON”	– Organizacja Narodowa
ONR	– Obóz Narodowo-Radykalny
OO	– (<i>ros.</i>) Oddział Specjalny
OOB	– Organizacja Orła Białego
op.	– (<i>ros.</i>) inwentarz
os.	– osób
OSO	– (<i>ros.</i>) Kolegium Specjalne
O/U	– (<i>ros.</i>) oficer operacyjny
OUN	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów
OW	– Okręg Wojskowy
OZ	– Ośrodek Zapasowy
OZN, OZON	– Obóz Zjednoczenia Narodowego
p.	– punkt
PA SBU	– Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
pac	– pułk artylerii ciężkiej
pal	– pułk artylerii lekkiej
panc.	– pancerny
pap	– pułk artylerii polowej
pchor.	– podchorąży
PCK	– Polski Czerwony Krzyż
phm.	– podharcemistrz
piech.	– piechoty
pil.	– pilot
pkaw	– pułk kawalerii
PKU	– Powiatowa Komenda Uzuppełnień
PKWN	– Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
pl.	– plac
plot	– pułk lotniczy
plut.	– plutonowy
płk	– pułkownik
p. o.	– pełniący obowiązki
Polit.	– Polityczna
poł.	– połowa
POM	– Polska (Powstańcza) Organizacja Młodzieżowa
por.	– porównaj
por.	– porucznik

por.	– (<i>ros.</i>) porządek
post.	– posterunkowy
POW	– Polska Organizacja Wojskowa
pow.	– powiat
POWW	– Polska Organizacja Walki o Wolność
pp	– pułk piechoty
PP	– Policja Państwowa
ppLeg	– pułk piechoty Legionów
ppłk	– podpułkownik
ppor.	– podporucznik
PPS	– Polska Partia Socjalistyczna
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
ps.	– pseudonim
psap	– pułk saperów
PSK	– Pomocnicza Służba Kobiet
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PSP	– Polskie Siły Powietrzne
psp	– pułk strzelców podhalańskich
PSZ	– Polskie Siły Zbrojne
puł	– pułk ułanów
PU WFiPW	– Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego
PW	– Przysposobienie Wojskowe
PWK	– Przysposobienie Wojskowe Kobiet
RAF	– (<i>ang.</i>) Królewskie Siły Powietrzne
<i>Razwiedupr</i>	– (<i>ros.</i>) Zarząd Wywiadu
Ref.	– Referat
rej.	– rejon
rez.	– rezerwy
RFSRS	– Rosyjska Federacyjna Socjalistyczna Republika Sowiecka
RG	– Rada Główna
RIK	– (<i>ros.</i>) Rejonowy Komitet Wykonawczy
RK	– (<i>ros.</i>) Robotniczo-Chłopskiej
RKKA	– (<i>ros.</i>) Robotniczo-Chłopska Armia Czerwona
RKL	– Rada Komisarzy Ludowych
RKM	– (<i>ros.</i>) Robotniczo-Chłopska Milicja
R.K.U.	– Rejonowa Komenda Uzupełnień
RM	– Rada Ministrów
RN	– Rada Naczelna
RN	– Rada Najwyższa

RO, R.O.	– (ros.) Obwód Rówieński
RO	– (ros.) Oddział Rejonowy
RO	– Rocznik Oficerski
ROR	– Rocznik Oficerski Rezerw
ros.	– rosyjski
RP	– Rzeczpospolita Polska
rtm.	– rotmistrz
RWE	– Radio Wolna Europa
rz.	– rzeka
R.Z.N.W.	– Robotniczy Związek Niszczenia Wroga
s.	– strona
s.	– syn
SBSK	– Samodzielna Brygada Strzelców Karpackich
SBSpad	– Samodzielna Brygada Spadochronowa
S/Cz	– (ros.) jednostka śledcza
SD	– Stronnictwo Demokratyczne
sierż.	– sierżant
SL	– Stronnictwo Ludowe
sł. zdr.	– służba zdrowia
SMIERSZ, Smiersz	– (z ros. <i>Smiert' Szpionam</i>) sowiecki kontrwywiad wojskowy
SN	– Stronnictwo Narodowe
sowchoz	– (ros.) państwowe gospodarstwo rolne
spec.	– specjali, specjalnych
SPRSan.	– Szkoła Podchorążych Rezerwy Sanitarnych
SRS	– Socjalistyczna Republika Sowiecka
s. s.	– (ros.) ściśle tajne
SS	– Szare Szeregi
S.S.R.R.	– Sowiecki Sojuz Republik Radzieckich
st.	– starszy
starsz.	– starszeństwo
strz.	– strzelec
st. sp.	– stan spoczynku
sygn. arch.	– sygnatura archiwalna
szer.	– szeregowiec
SZP	– Służba Zwycięstwu Polski
szt.	– sztuk
Szt.	– Sztab
Szt. Gen.	– Sztab Generalny
szw.	– szwadron
ŚLŚ	– Śląski Legion Śmierci

t.	– tom
t., T., tow.	– towarzysz
TO, T/O, T.O.	– (<i>ros.</i>) obwód tarnopolski
TOH	– Tajna Organizacja Harcerska
tr.	– tego roku
transp.	– transportowa
T.U.	– (<i>ros.</i>) Zarząd Transportu
UGB	– (<i>ros.</i>) Zarząd Bezpieczeństwa Państwowego
UJK	– Uniwersytet Jana Kazimierza
UKR	– (<i>ros.</i>) Zarząd Kontrwywiadu
ul.	– ulica
UMGB	– (<i>ros.</i>) Zarząd Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego
UMWD	– (<i>ros.</i>) Zarząd Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
UNDO	– (<i>ukr.</i>) Ukraińskie Zjednoczenie Narodowo-Demokratyczne
UNKGB	– (<i>ros.</i>) Zarząd Ludowego Komisariatu Bezpieczeństwa Państwowego
UNKWD	– (<i>ros.</i>) Zarząd Ludowego Komisariatu Spraw Wewnętrznych
UPA	– (<i>ukr.</i>) Ukraińska Powstańcza Armia
ur.	– urodzony
URL	– Ukraińska Republika Ludowa
URO	– (<i>ros.</i>) Oddział Ewidencyjno-Rejestracyjny
USA	– (<i>ang.</i>) Stany Zjednoczone Ameryki
USRS	– Ukraińska Socjalistyczna Republika Sowiecka
WCz	– (<i>ros.</i>) [łączość] wysokiej częstotliwości
wet.	– weterynarii
wewn.	– wewnętrzny
WiN	– Wolność i Niezawisłość
WKP(b)	– Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików)
WLKSM	– (<i>ros.</i>) Wszechzwiązkowy Leninowski Komunistyczny Związek Młodzieży
właśc.	– właściwie
WO	– (<i>ros.</i>) obwód woroszyłowgradzki
WOW	– Warszawski Okręg Wojskowy
wojenkomat	– (<i>ros.</i>) komisariat wojskowy
wojenstroj	– (<i>ros.</i>) budownictwo wojskowe
wojsk.	– wojskowy
WP	– Wojsko Polskie

WRN	– Wolność, Równość, Niepodległość
WSWoj.	– Wyższa Szkoła Wojenna
WT	– (ros.) Trybunał Wojskowy
wyd.	– wydanie
wydz., Wydz.	– wydział
Wyszk.	– Wyszkożenia
Wywiad.	– Wywiadowczy
Zach.	– Zachodnia
Zagotzierno	– (ros.) Punkt Skupu Zboża
zca	– zastępca
ZG	– Zarząd Główny
ZHP	– Związek Harcerstwa Polskiego
zm.	– zmarł
ZMW	– Związek Młodzieży Wiejskiej
ZN	– Związek Narodowy
zob.	– zobacz
ZOL	– Związek Obrońców Lwowa
ZOWO	– Związek Obrońców Wolności Ojczyzny
ZS	– Związek Strzelecki
ZSRS	– Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich
zwiad.	– zwiadowczy
ZWZ	– Związek Walki Zbrojnej
żand.	– żandarmerii

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

а., арк.	– аркуш
АК	– (поль.) Армія Крайова
АП в СРСР	– (поль.) Польська Армія в СРСР
АПВ	– (поль.) Польська Армія на Сході
Армавгруппа	– (рос.) армейская кавалерийская группа; армійська кавалерійська група
АРСР	– Автономна Радянська Соціалістична Республіка
а/с, а-с, а/сов, а.с.	– (рос.) антисоветский; антирадянський, антисовітський
АТС	– автоматична телефонна станція
б., був., бывш.	– (рос.) бывший; колишній
ББ	– безпартійний блок; див. ББВР
ББВР	– (поль.) Безпартійний блок співпраці з урядом
БК	– (поль.) бригада кавалерії
б. м. в.	– без місця виготовлення
б-н	– (рос.) батальон; батальйон
б/п, б.п., б/парт.	– (рос.) беспартийный; безпартійний
Бригвоенюрист	– (рос.) бригадный военный юрист; бригадний військовий юрист
БС	– (поль.) стрілецька бригада
БСРС	– (поль.) Білоруська Радянська Соціалістична республіка
БХ	– (поль.) Селянські батальйони
ВВШ	– Вища військова школа
ВіН	– (поль.) Воля і Незалежність
ВКП(б)	– (рос.) Всесоюзная Коммунистическая партия (большевиков); Всесоюзна Комуністична партія (більшовиків)
ВЛКСМ	– (рос.) Всесоюзный ленинский коммунистический союз молодежи; Всесоюзна ленінська комуністична спілка молоді
ВО, В/О	– Ворошиловградська область
ВОВ	– (поль.) Варшавський військовий округ
воен.	– (рос.) военный; військовий
ВП	– (поль.) Військо Польське
ВТ	– (рос.) военный трибунал; військовий трибунал
ВТТ	– виправно-трудоий табір
ВЧ	– високочастотний зв'язок

г.	– (рос.) год; рік
г., гор., г. г.	– (рос.) город, городской, городах; місто; міський, міста, містах
г/б, Г. б., ГБ, гб	– (рос.) государственная безопасность; державна безпека
ГВП	– Головна військова прокуратура
ГГ	– (поль.) Генеральне губернаторство
ген.	– генерал
ГЕУ	– Головне економічне управління
ГЗІ	– (поль.) Головне управління інформації
ГК	– Головне командування
ГЛ	– (поль.) Гвардія людова
ГО	– (поль.) оперативна група
ГО Кав	– (поль.) оперативна група кавалерії
гр., гр-н, гр-ка, гр-во	– (рос.) гражданин, гражданка, гражданство; громадянин, громадянка, громадянство
ГРУ	– Головне розвідувальне управління
ГТУ	– (рос.) Главное транспортное управление; Головне транспортне управління
ГУГБ, ГУДБ	– (рос.) Главное управление государственной безопасности; Головне управління державної безпеки
ГУКР	– (рос.) Главное управление контрразведки; Головне управління контррозвідки
ГУЛАГ	– (рос.) Главное управление лагерей; Головне управління таборів
ГУ РКМ	– (рос.) Главное управление рабоче-крестьянской милиции; Головне управління робітничо-селянської міліції
д.	– (рос.) дом; дім
ДА СБУ	– Державний архів Служби безпеки України
дац	– (поль.) дивізіон важкої артилерії
ДГ	– (поль.) Головне командування
деп.	– департамент
Див., див.	– дивись
дипл.	– дипломований
ДК	– (поль.) дивізія кавалерії
ДКА	– (рос.) Дом Красной Армии; Будинок Червоної Армії
ДКО	– Державний комітет оборони
Д/О, ДО	– Дрогобицька область

ДОК	– (поль.) Командування округу корпусу
ДП	– (поль.) піхотна дивізія
ДПРез	– (поль.) піхотна дивізія резерву
д-р	– доктор
др.	– (рос.) другой, другие; інший, інші
ДСК	– (поль.) Дивізія карпатських стрільців
ДТО	– (рос.) Дорожно-транспортный отдел; Дорожно-транспортний відділ
зам.	– (рос.) заместитель; заступник
ЗВЗ, „ЗЕТ ВУ ЗЕТ”	– (поль.) Союз збройної боротьби
ЗГ	– (поль.) Головне управління
ЗГП	– (поль.) Союз польських гарцерів
ЗМВ	– (поль.) Союз сільської молоді
ЗН	– Національна партія
ЗОВО	– (поль.) Союз оборонців свободи Батьківщини
ЗОЛ	– (поль.) Союз оборонців Львова
и. о., в. о.	– (рос.) исполняющий обязанности; виконуючий обов'язки
ИТЛ, ВТТ	– (рос.) исправительно-трудовой лагерь; виправно-трудовий табір
і т. д.	– і так далі
КА	– (рос.) Красная Армия; Червона Армія
кав.	– квалерійський
Каргопольлаг	– (рос.) Каргопольский исправительно-трудовой лагерь; Каргопольський виправно-трудовий табір
Карлаг	– (рос.) Карагандинский лагерь; Карагандинський табір, табірний комплекс у Казахській РСР
КВО	– (рос.) Киевский военный округ; Київський військовий округ
КГ	– (поль.) Головне командування
кг.	– кілограм
КГБ, КДБ	– (рос.) Комитет государственной безопасности; Комітет державної безпеки
КД	– (поль.) дивізійна кавалерія
КДП	– (поль.) Кресова піхотна дивізія
КК	– кримінальний кодекс
км., клм.	– кілометр
КОВО	– (рос.) Киевский особый военный округ; Київський особливий військовий округ

КОН	– (поль.) Конвент національно-визвольних організацій
КОП	– (поль.) Корпус прикордонної охорони
КП(б)У	– Комуністична партія (більшовиків) України
КПК	– Кримінально-процесуальний кодекс
КПРС	– Комуністична партія Радянського Союзу
к. р., к/р, к-р	– (рос.) контрреволюционный, контрреволюция; контрреволюційний; контрреволюція
КРО	– (рос.) контрразведывательный отдел; контррозвідувальний відділ
Л. О., Л/О, ЛО	– Львівська область
лейт., л-нт	– лейтенант
леком	– (рос.) помощник лекаря; помічник лікаря
м.	– місто, містечко
м., мин.	– (рос.) минута; хвилина
МБП	– (поль.) Міністерство громадської безпеки
МВО	– (рос.) Московский военный округ; Московський військовий округ
МВС	– Міністерство внутрішніх справ
МГБ, МДБ	– (рос.) Министерство государственной безопасности; Міністерство державної безпеки
мес., м-ц	– (рос.) месяц; місяць
МИД	– Министерство иностранных дел; Міністерство закордонних справ
мл.	– (рос.) младший; молодший
МТС	– (рос.) машинно-тракторная станция; машинно-тракторна станція
НРЗБ	– нерозбірливо
НКВД, НКВС	– (рос.) Народный комиссариат внутренних дел; Народний комісаріат внутрішніх справ
НКГБ, НКДБ	– (рос.) Народный комиссариат государственной безопасности; Народний комісаріат державної безпеки
НКО	– Народний комісаріат оборони
нрзб.	– (рос.) неразборчиво; нерозбірливо
обл.	– (рос.) область; областной; область; обласний
ОГПУ	– (рос.) Объединенное государственное политическое управление; Об'єднане державне політичне управління
ОЗ	– (поль.) Запасний центр
ОЗН, ОЗОН	– (поль.) Табір національного об'єднання

ОМ ТУР	– (поль.) Молодіжна організація робітничих університетів
ОНР	– (поль.) національно-радикальний табір
ОО	– (рос.) особый отдел; особливий відділ
оп.	– опис
оп. уп., О\У, о/упол., опер. упол., опер. уполном.	– (рос.) оперативный уполномоченный; оперативний уповноважений
ОСО	– (рос.) Особое совещание; Особлива нарада
отд.	– (рос.) отдел, отделение; відділ, відділення
отд., от.	– (рос.) отдел; відділ
отд., отд-е, отд-ние, от-е, от-ние	– (рос.) отделение; відділення
ОУН	– Організація Українських Націоналістів
п., п. п.	– пункт, пункти
п. ав.	– авіаційний полк
пал.	– (поль.) полк легкої артилерії
пац.	– (поль.) полк важкої артилерії
ПВ	– прикордонні війська
ПВ	– (поль.) військова підготовка
ПВК	– (поль.) Військова підготовка жінок
ПГШ	– польський Генеральний штаб
ПКУ	– (поль.) повітовий військовий комісаріат
пл.	– площа
ПНР	– (поль.) Польська Народна Республіка
ПОВ	– (поль.) Польська військова організація
пов.	– повіт
ПОВВ	– (поль.) Польська організація боротьби за волю
полк.	– полковник
ПОМ	– (поль.) Польська молодіжна організація
пом.	– помер
пом.	– (рос. <i>помощник</i>) помічник
пор.	– порівняй
ПП	– (поль.) Державна поліція
пп	– піхотний полк
ППС	– (поль.) Польська соціалістична партія
ППС-ВРН	– Польська соціалістична партія – Воля, Рівність, Незалежність
пр.	– (рос.) преступление; злочин
ПСЗ	– (поль.) Польські Збройні Сили
ПСК	– (поль.) Допоміжна служба жінок
ПСЛ	– (поль.) Польська селянська партія
ПСП	– (поль.) Польські військово-повітряні сили

ПСП	– (поль.) полк гірських стрілків
ПУ ВФіПВ	– (поль.) Державне управління фізкультури і військової підготовки
РАФ	– (англ.) Королівські військово-повітряні сили
рез.	– резерв
РЗНВ	– (поль.) Робітничий союз винищення ворога
РККА	– (рос.) Рабоче-крестьянская Красная Армия; Робітничо-селянська Червона Армія
РКМ	– (рос.) Рабоче-крестьянская милиция; Робітничо-селянська міліція
р-н	– район
РКУ	– (поль.) районний військкомат
РНК	– Рада Народних комісарів
РО	– (рос.) районный отдел; районний відділ
Р/О, РО	– Рівненська область
РОР	– (поль.) Щорічник офіцерів запасу
РП	– Республіка Польща
РСФСР	– (рос.) Российская Советская Федеративная Социалистическая Республика; Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка (РРФСР)
сап.	– (поль.) саперний
С., с.	– сторінка
с. г., с/г	– (рос.) сего года; цього року
СПДБ	– (поль.) самостійна повітряно-десантна бригада
СБСК	– (поль.) самостійна бригада карпатських стрілків
СБУ	– Служба безпеки України
СВБ	– (рос.) Союз вооруженной борьбы; Союз збройної боротьби
СД	– (поль.) Демократична партія
СЗБ	– Союз збройної боротьби
СЗП	– (поль.) Служіння перемозі Польщі
СЛ	– (поль.) Селянська партія
СН	– (поль.) Національна партія
СНК	– (рос.) Совет Народных комиссаров; Рада народних комісарів
СО, С/О, С/Обл.	– Станіславська область
Сов. секретно	– (рос.) совершенно секретно; цілком таємно
СПП	– Служіння перемозі Польщі
Спр.	– справа

СПРСан	– (поль.) Школа підхорунжих запасу санітарної служби
СРСР	– Союз Радянських Соціалістичних Республік
СССР	– (рос.) Союз Советских Социалистических Республик; Союз Радянських Соціалістичних Республік
ст.	– старший
С/Ч, с/ч	– (рос.) следственная часть; слідча частина
СШ	– Сірі шеренги
т.	– том
т., тов.	– (рос.) товарищ; товариш
т. г.	– (рос.) текущий год; поточний рік
ТО, Т/О, Тарноп. обл.	– Тернопільська область
ТОГ	– (поль.) Таємна гарцерська організація
ТУ	– транспортне управління
УГБ, УДБ	– (рос.) Управление государственной безопасности; Управління державної безпеки
УКР „Смерш”	– (рос.) Управление контрразведки „Смерть шпионам”; Управління контррозвідки „Смерть шпионам”
ул.	– (рос.) улица; вулиця
УМГБ, УМДБ	– (рос.) Управление Министерства государственной безопасности; Управління Міністерства державної безпеки
УНДО	– Українське національно-демократичне об’єднання
УНКВД, УНКВС	– (рос.) Управление НКВД (Народного комиссариата внутренних дел); Управління Народного комісаріату внутрішніх справ
УНКГБ, УНКДБ	– (рос.) Управление НКГБ (Народного комиссариата государственной безопасности); Управління Народного комісаріату державної безпеки
УПА	– Українська Повстанська Армія
УПК	– (рос.) Уголовно-процесуальный кодекс; Кримінально-процесуальний кодекс
ур., урож.	– (рос.) уроженец, уроженка; уродженец, уродженка
УНР	– Українська Народна Республіка
УРСР	– Українська Радянська Соціалістична Республіка
УРО	– (рос.) Учетно-регистрационный отдел; Обліково-статистичний відділ

УССР	– (рос.) Украинская Советская Социалистическая Республика; Українська Радянська Соціалістична Республіка
Ф.	– фонд
ф.	– форма
ГОН-В	– (поль.) Гарцерська національно-визвольна військова організація
ЦИК	– (рос.) Центральный Исполнительный комитет; Центральний Виконавчий комітет
ЦК	– Центральний комітет
цкм	– (поль.) станковий кулемет
ЦВСан	– (поль.) Центр підготовки санітарів
ч., час.	– (рос.) час; година
ШЛС	– (поль.) Сілезький легіон смерті
экз.	– (рос.) екземпляр; примірник
ЭКО	– (рос.) Экономический отдел; Економічний відділ
ЭКУ	– (рос.) Экономическое управление; Економічне управління

INDEKS NAZWISK I PSEUDONIMÓW

- Abraham Roman 467–471, 485, 491, 509
Abrahamowicz Stanisława 883, 885, 897, 899,
903, 907–913
„Adam Adamski” zob. Lipko Jan
„Adam Polesiński” zob. Krajewski Alfred
„Adam” zob. Chendyński Leon
„Adam” zob. Moraczewski Adam
Adamczyk Józef 475
Adamowski Stanisław 965, 975, 981, 1017,
1037–1043, 1047, 1049, 1057, 1063–1067
Adamski Adam zob. Lipko Jan
Adler 713
Adler Max 755
Adler Viktor 755
„Adolf” zob. Kloc Alfons Aleksander
Agopsowicz Tadeusz Adam, ps. „Gracjan”
1347, 1349, 1365, 1369–1375, 1379
Albert Mieczysław 527
„Aleksander Hoffman” zob. Gieysztor Wła-
dysław
Aleksiejewicz Eugeniusz 885, 891, 899,
907–911, 915
Anders Władysław 85, 233, 409, 421
„Andrzej” zob. Gola Edward
„Andrzej” zob. Paklikowski Andrzej
„Andrzej” zob. Telmany Adam
Antipow 597, 757
Antoni, ks. 1091
Arciszewski Mirosław 109, 121
Arciszewski Tomasz 97, 117
Arundale George 75, 79
Asłan 349
Autin 1217
Azurewicz Andrzej zob. Gola Edward
Baczyński Jan 1159, 1161
Bader Karol 105, 119
Balber Wilhelm 1073, 1075, 1093, 1097, 1101
Balicki Józef 965, 975, 981, 1033–1041, 1047,
1049, 1057, 1063–1067
Bałabuszyński 815
Bałachowicz zob. Bułak-Bałachowicz Stani-
sław
Banasiniński Feliks 77, 81
Banaszkiewicz zob. Banasiński Feliks
Bańkowski Mieczysław 373
Bańkowski Tadeusz 1129–1137, 1167
Bańkowski Tadej zob. Bańkowski Tadeusz
Bardzik 859
Bargielowski Daniel 85
Barski Bartłomiej 567, 571–581, 585–593
„Bartek” zob. Szumowski Bartosz
Basaj 1213
Bastamow 965, 1047, 1053
Baszenko 193
Batesku 1359
Bator 1007
Bator Bolesław 965, 971, 979, 1005–1009, 1017,
1021–1027, 1039–1049, 1055, 1063–1067
Bator Jan 189–193, 199, 201, 211
Bator Stefan 197–205
Bąkiewicz Wincenty 421
Beck Józef 107, 121
Bednarik 1239, 1249, 1275
Bednarkiewicz zob. Bednarik
Berdak Kazimierz 525
Berezowski Feliks 939, 945, 947, 951, 955, 957
Beria Ławrientij 131, 237, 273, 281, 791, 871,
1119, 1123, 1165
Berka Waclaw, ps. „Brodowicz” 43, 59, 93, 99
Bernarkiewicz zob. Bednarik
Bernat Edward zob. Bernat Edwin
Bernat Edwin 681, 1189, 1195, 1209, 1211
Bernat Erwin zob. Bernat Edwin
Białoskórski Kazimierz 883, 885, 889, 891,
899, 907, 909, 913
Białoszewicz Włodzimierz, ps. „Sława” 423,
429
Biber Bogusław 883, 885, 893, 899, 903, 907,
909, 913
Biczewski Zygmunt 469, 491
Biedroń Władysław 939, 945, 947, 951, 955–
–959
Biejlin 271
Bielecka Władysława 83
Bielecki Adam 83
Bielicaj Mieczysław 919, 921, 927–931, 935,
937, 951
Bielski zob. Smereczyński Władysław
Bielogłazow 829, 865, 909, 911, 935, 955
Bielousow 965, 987, 995, 999, 1003, 1007,
1009, 1019–1023, 1037–1041, 1053
Bielj 1195, 1213, 1217, 1219
Bieńkowski 819
Biernacki Karol 807
Biernaczek Tadeusz 1233, 1235, 1265, 1269
Biernaczyk Tadeusz zob. Biernaczek Tadeusz
Bilecki Zbigniew 1107
Billewicz Jan 1227–1235, 1247, 1249, 1255–
–1275, 1293
Biluchowski Zygmunt 753
Biłłok Klemens, ps. „Komin” 319, 321
Bituokow 569
Bitomski Kazimierz 815
„Blaks” zob. Jaźwiński Kazimierz

- Blank Emil Samuel 1231, 1233, 1249
 Bloch zob. Korybut-Włoch de Górski Stefan
 Błyskał Piotr, ps. „Krupka” (?) 369, 371, 377, 379–383
 Boczkowa zob. Boczkowska Zofia
 Boczkowska Zofia 849, 853
 Bodnaryk zob. Bednarik
 Bogasz Karol 523
 Bogdanow 853
 Bogdanowicz Maria 1179, 1183
 Bogdanowicz Zofia 1179, 1257, 1259, 1265, 1271
 Bojdunik Józef 925
 Bolek 391
 „Bolko” zob. Ostrowski Bolesław
 Bołtuć Mikołaj 569
 Borowic Stanisław 497, 501, 505, 507, 531, 555
 Borowiec Stanisław zob. Borowic Stanisław
 Bortnowski Władysław 569
 Boruta zob. Boruta-Spiechowicz Mieczysław Ludwik
 Boruta-Spiechowicz Mieczysław Ludwik 53, 57, 63, 409, 455, 471, 509, 753, 1333, 1335
 Bożak Kazimierz zob. Sokołowski Marian
 Bożek 1295
 Bożek Kazimierz zob. Sokołowski Marian
 Brag 731
 Bratkiw Piotr 1155, 1161
 Brauchitsch Waltherr von 55, 63, 113
 Brągiel Antoni 1073, 1075, 1079–1083, 1089, 1093–1099
 Brianew 313, 369, 373, 375, 383
 Brind 129
 „Brodowicz” zob. Berka Waclaw
 Bromowicz 659, 665, 773
 Bromowicz Wiktor 1295
 Bronikowski Jerzy (Potapow Jerzy lub Jarosław) 221, 227, 229, 233, 241–247, 255, 269, 289
 Bruchnalski Gustaw 473, 485, 491, 561
 Brückner Tadeusz 1131, 1137
 Bryczkowski Cyryl 965, 973, 979, 1017, 1027–1031, 1039–1043, 1047, 1049, 1055, 1063–1067
 Brzaza („Dżoza”) 629, 633
 Brzeżyński Emil 883, 885, 891, 897, 899, 905–913
 Buchert Michał 519
 Buchman 209
 Buczkowski Seweryn 597, 607–613, 631, 699, 725, 727, 735, 747–751, 763, 783, 785
 Buczny Bolesław 1111
 Budiakowski 527
 Budziaszek Mieczysław zob. Skowroński Mieczysław
 Budziński 851
 „Bujan” zob. Dukiet Zbigniew
 Bukanow 581, 591, 1317–1321
 Bukinowa Irena 671, 673, 677, 679
 Bułak-Balachowicz Stanisław 67, 69, 77
 Burakiewicz Marcin 499, 503, 507, 531, 557
 Burakowski Józef 1073, 1075, 1093, 1097, 1099
 Burczyk J. 175
 Burda Ryszard zob. Kasprzycki Dionizy
 „Burda” zob. Kasprzycki Dionizy
 Butra Edward 1143, 1145
 Buynowski Tadeusz 1355, 1379
 Bystrow 965, 1053
 Canawa Ławrientij (Dżanżgawa) 235, 237
 Carlton Stephen Ernest 1337
 Cebro 1121
 Celt Marek zob. Chciuk Tadeusz
 Charitonow 303, 307
 Chciuk 615, 625, 631
 Chciuk Andrzej 647, 679–683, 689, 691–695, 703, 705, 733, 735, 745, 753, 765
 Chciuk Stefan, ps. „Florian” 887, 889, 915
 Chciuk Tadeusz (Celt Marek) 647, 657–665, 677, 689–693, 705, 753, 755, 771–775, 1247, 1249, 1295
 Chendyński Leon „Adam” 31, 33, 43, 93, 105
 Chil Karol 1239–1243, 1249, 1275, 1279–1285, 1295, 1297, 1301–1309, 1313, 1317, 1319
 Chmielewski Edward 803, 813, 821, 825, 829–833, 859
 Chmielewski Mieczysław 1355
 Chmielik 1191
 Chmielinin 449
 Chochlakiewicz 613, 727, 729, 777
 Cholin Jan 481
 Chołoniewski Andrzej 1231, 1233, 1249
 Chomowski Adam 673
 „Chorecka” zob. Krajduchówna Janina
 Chrusciel Stanisław 1073, 1051, 1075, 1087, 1097, 1099
 Chuwien Salomon 993, 1189, 1203–1207
 Chwalewski Leopold zob. Zaremba Leon
 „Chwigieli” zob. Majewski Tadeusz
 Cichocki Jan, ps. „Kabat” 43, 61, 95, 117
 Cichochocki 653, 655
 Cisowski 631, 635, 739, 769
 Cwietuchin Fiodor 789, 791
 Cyganek Władysław 617, 621, 623, 753
 Cyganek Zbigniew zob. Cyganek Władysław
 Cypryszewska Antonina 803, 819, 823, 827–831, 835
 Cypryszewski Waclaw 835
 Czaja Edward 497, 501, 505, 507, 525, 539, 541
 Czajkowski Aleksander 1147, 1149, 1153
 Czajkowski Bronisław 1129–1133, 1137
 Czaplinski 273

- Czapski Józef 421
 Czarkowski 325, 343, 345
 Czarnecki Karol 965, 971, 979, 1017–1021,
 1039, 1041, 1045, 1049, 1055, 1063–1067
 Czarnik Leszek 1333–1337
 „Czarny” zob. Terlikowski Mieczysław
 Czaskowski zob. Czasowski Kazimierz
 Czasowski Kazimierz 661, 665, 753, 773
 Czechowski Adam 803, 817, 819, 823, 827–831,
 835
 Czechowski Erwin, ps. „Iżewski”, „Jeziński”
 141, 145, 171–175, 617, 621, 623, 629–647,
 651–659, 671–675, 689, 731, 733, 739, 741,
 753, 765–769, 775
 Czekański Zbigniew Kazimierz (vel Droz-
 dowski Zbigniew), ps. „Sarna” 343, 345,
 349, 353
 Czenowscy 489
 Czepcow 581
 Czeriwatienko Michaił 1105, 1115
 Czerniak Jan 209
 Czernik 567
 „Czesław” 817
 Czetewiński Józef, ps. „Roman” 277
 Czetyrbok Tadeusz 1107
 Czosik Ludwik 1121, 1125
 Czernastek 813
 Czuma Walerian 569
 Czunichin 1313
 Czyżewska 891
 Dancewicz Waclaw 939, 945, 947, 951, 955,
 957
 Danikowska zob. Dynakowska Janina
 Daszkiewicz 573, 575, 583, 585, 591, 847
 Dąbrowski Alfred 193, 195, 201
 Dederczuk Markian 567–581, 585–593
 Dembiński zob. Żebrowski Władysław
 Dembski Zygmunt 941
 Derengowski 701, 777, 787
 Deringowski zob. Derengowski
 Devi Rukmini 79
 „Dębiński” zob. Żebrowski Władysław
 Dikoński Edward 189, 209
 Dmitrijew 1317
 Dmitryszyn Józef 597, 607–613, 641, 667, 719–
 723, 735, 747–751, 763, 777, 779, 783–787
 Dobrowolski Jan 1297–1301, 1305, 1307, 1313,
 1321
 Dobrowolski Zygmunt, ps. „Feliks”, „Zyg-
 munt” 53, 57, 63, 91, 93, 125, 407, 455–461,
 811, 851, 1335
 Dobrzański Ludwik 919, 921, 929, 933–937
 Docenko 935
 „Doktor” zob. Tokarzewski-Karaszewicz Mi-
 chał
 Dolska 229, 231
 Domarecki Edward 1105–1115
 Dombrowiecki Marian, ps. „Krzyś” 325–331,
 341, 343, 347, 885, 887
 Dombrowski zob. Dombrowiecki Marian
 Dorosiński Jan 819, 941, 945
 „Dostawa” zob. Półtorak Antoni
 Dracha 637
 Dradrach Romuald 497, 501, 505, 507, 525,
 527, 543
 Dregiewicz 1259
 Drobik Franciszek 1297–1305, 1311, 1313,
 1317, 1319
 Drozdickij Paweł 387, 389
 Drozdowski Stanisław 1029, 1051, 1243, 1277,
 1287–1291
 Drozdowski Zbigniew zob. Czekański Zbi-
 gniew Kazimierz
 Druhobickij 791
 Drzewiecki Stanisław Otton 1195, 1199, 1215
 Dubasiewicz 155
 Dubinin 597, 751, 757
 Dubois Stanisław 97, 117
 Duch Józef 1225
 Dudkiewicz Stanisław 1231, 1239, 1279, 1281,
 1291
 Dukiet Zbigniew, ps. „Bujan”, „Ostry” 815,
 835, 841, 883–891, 899, 903, 907–911
 Durko Karol 993, 1051, 1209
 Durko Paweł zob. Durko Karol
 Dutkiewicz Danuta 83, 85
 Dużiak Adam 499, 503–507, 531, 551, 553
 Dużiak Kazimierz 499, 503–507, 531, 551, 553
 Dużiak Marian 499, 503–507, 531, 551, 553
 Dwubacz Karol 519
 Dyczka Czesław 919, 921, 927, 929, 933–937
 Dynakowska Anna 263
 Dynakowska Janina 239–243, 249, 251, 271
 Dzidek zob. Chciuk Tadeusz
 Dziewońska Wanda 75, 79
 „Dżoza” zob. Brzaza
 Dzurik 471, 473, 485, 487, 491, 511
 Edwin Bernard zob. Bernat Edwin
 Ejgert 155, 163, 169
 Ejgienrd zob. Ejgert
 „Ela” zob. Wolff Felicja
 Elza 373
 „Emil Helm” zob. Sosabowski Stanisław
 „Emil” zob. Marciniak Piotr
 Endel-Ragis Leopold, ps. „Leopold” 43, 59, 95
 Ernest Kazimierz 1335, 1337
 Ernst Marcin 1337
 Fajans zob. Falter Alfred
 „Faldenberg” zob. Wengieliski Marian
 Falkowskij 1337, 1345

- Falter Alfred 107, 121
 Faryna Jarosław 967, 977, 1023, 1033–1037, 1051, 1063
 Faury Louis 105, 121
 Fedoryszyn Władysław 1143
 Fedotiew Borys 63
 Fejgler Stanisław 479
 „Feliks” zob. Dobrowolski Zygmunt
 Ferenberg Helena, ps. „Halina” 391, 413
 Fiedotow Piotr 129, 131, 239
 Fijałkowski Tomasz 63
 Filarowski Adam 1073, 1075, 1079–1083, 1093, 1097, 1099
 Filipiak Szymon 29
 Filipowicz Julian, ps. „Pobóg” 43, 59, 95
 Filippowicz 235
 Filatow 1319, 1321
 Fiodorienkow 935, 955, 957
 Flak Stanisław 1105, 1107, 1111, 1113
 „Florian” zob. Chciuk Stefan
 Florkiewicz Józef 939, 941, 945–949, 951, 955, 957
 Fomienko 271
 Franc Wiktor 475
 „Franek” zob. Niepokólczycki Franciszek
 „Fred” zob. Freimuth Ferdynand
 Freimuth Ferdynand 597, 601, 609, 611, 619, 657, 659, 663–667, 673–685, 693, 733, 743, 749–753, 759, 767, 771–775, 779, 785
 Fridland 1151
 Frieler zob. Falter Alfred
 Frigauf Marian 803, 813, 821, 825, 829–833
 Froelich (Froehlich) Edward, ps. „Wesołowski” 93, 117
 Furdzin Iwan 597, 607–613, 631, 641, 645, 657, 665, 707–711, 715, 717, 735, 747–751, 763, 783, 785
 Fureniat Józef 1145
 Fursienko 829, 865
 Gajda Stanisław 999, 1061
 Galuza 615–625, 647, 649, 677, 681, 689, 695, 765
 Gałas Feliks 147, 159, 161, 165, 167
 Gamies Tadeusz 919, 921, 925–931, 935, 937
 Gandin 1249, 1297, 1313
 Gawanda Stefan 519
 Gawdaskowa Milada 849
 Gagola Józef 471, 479, 491, 517, 529, 535–539
 Gerlach Zbigniew 533
 Gieksel 1295
 Gieysztor Władysław, ps. „Hoffman Aleksander” 55, 57, 63, 77, 105, 109
 Girnle Adam 883, 885, 889, 893, 899, 901, 907, 909, 913
 Gis zob. Gries
 Gisler 1031
 Gleb-Koszańska Maria 121
 Glet Adolf 883, 885, 889–893, 899, 907, 909, 913
 Głaziewski Adam 391
 Głąbiński Stanisław 487, 495
 Głowacki Franciszek 1073, 1075, 1087, 1091, 1097, 1099
 Głowacz Tadeusz 967, 975, 981, 1035–1043, 1047, 1049, 1057, 1063–1067
 Godziemba Józef zob. Sosnkowski Kazimierz
 Gola Edward, ps. „Andrzej” 851, 853
 Goldfrucht Salo (Salomon) 73, 79
 Gołębiowska Zofia 803, 819, 823, 827–831, 835
 Gołod Jarosław 939, 945, 947, 951–959
 Gomółka Stanisław 163, 169
 Gorbel Henryk 523
 Gorbow Michał 1245
 Gorbowa Antonina 1243, 1245, 1285, 1289
 Gorleczyński Jan 483, 493, 499, 507, 529, 547
 Gorlinskij Nikołaj 1123, 1125
 Gorszkievicz Kazimierz 919, 921, 929, 933–937
 Goszowski Roman 803, 817, 823, 827–831, 835
 Gotwolt Adam 1107
 Górczyński Marian 499, 503, 507, 533, 559
 de Górski zob. Korybut-Włoch de Górski Stefan
 „Grabica” zob. Rowecki Stefan
 Grabowski 317, 321
 „Gracjan” zob. Agopsowicz Tadeusz
 Gradowski Franciszek 497, 501, 505, 507, 517, 523, 525, 539
 Gradowski S. zob. Gradowski Franciszek
 Graliński Zygmunt 107, 121
 „Granit” zob. Kalita Mieczysław
 Greffner Alfred 485, 493
 Grefner zob. Greffner Alfred
 Gries (Gis) 73, 79
 Griszczuk Rozalia 883, 885, 895, 899, 905–911, 915
 Grochowski 1293
 „Grom” zob. Zieliński Roman
 „Grot” zob. Rowecki Stefan
 Grubel Jan 517
 „Gruby” 841
 Grudziński Zenon 1233, 1265, 1269
 Gryźlak Jan 983, 989, 991, 997, 1039, 1051
 „Grzbiet” zob. Majewski Tadeusz
 Grzembo Maria 83
 Grzembo (Grzębo) Witold 83, 85, 93
 „Grzmot” 379
 „Grzyb” zob. Lang Kazimierz
 Gubert Karol 209
 Guppert Stanisław 885–899, 905–911, 915
 Gurczanin 1231

- Gutner 849
 Guzar 999, 1061
 „Gwiazdka” zob. Rombek Felicja
 Gyurkovich Feliks, ps. „Piotr” 387, 389, 423, 427, 431–435
 „Hak” zob. Kuśnierz Władysław
 „Halina” zob. Ferenberg Helena
 Hankiewicz Tadeusz 1167, 1169
 Has Edward, ps. „Ech” 335
 Hassa 465, 469, 471, 509, 511
 Hauser 713
 Hen Michał 1157, 1159, 1163
 Hermaszewski Antoni 219, 221, 225–229, 233, 243–247, 253–257, 269, 271
 Hitler Adolf 439, 441, 667
 Horak Alojzy, ps. „Nesterowicz” 43, 59, 93
 Hrycko Julia 1295
 „Hucul” zob. Smereczyński Władysław
 Humer Czesława 883, 885, 897, 899, 903, 907–913
 Idzikowska Janina 1073, 1077, 1089, 1097, 1101
 Idzikowski Tadeusz 1101
 Ilnicki Adam 919, 921, 929, 933–937
 Ilnicki Iwan 1261
 „Inżynier” 1361
 „Inżynier” zob. Rowecki Stefan
 Irena zob. Petruszewicz Irena
 Iskiewicz Wilhelm 523
 Iwanczuk Henryk 857
 Iwanow 449
 Iwaszkiewicz Iwan 1297–1305, 1309, 1313, 1317, 1319
 „Iżewski” zob. Czechowski Erwin
 Jacek 391
 „Jacek” zob. Piniński Andrzej
 Jach Adam 951
 Jacyk Tadeusz 967, 977, 999, 1037, 1061, 1063
 Jadocz Teofil, ps. „Jenderski” 481
 Jakowczenko 597, 757
 Jakubik Eugeniusz 967, 977, 993, 1005, 1007, 1047, 1059
 Jakubow zob. Sawko Juliusz
 Jakubowski Grzegorz 25
 Jakubowski Tadeusz 803, 805, 815, 823, 825, 829–833
 Jan 391
 „Jan” zob. Okulicki Leopold
 „Jan” zob. Sokołowski Jan Maksymilian
 „Jan” zob. Wyszynski Jan
 „Janak” zob. Wołżyński
 Janaś 629–645, 653, 679–685, 723, 725, 731, 735, 739, 741, 767, 769, 775, 783
 Janczak Jan 531
 Janczak Wojciech 97, 117
 „Janek” zob. Jaworski Jan
 „Janek” zob. Wyszynski Jan
 Janiak Czesław 855, 857, 861–867
 Janicki E. 165
 Janicki Józef Bronisław 149, 161–167
 Janicki Stefan 211
 Janicki Z. 163
 Janicki Zbigniew, ps. „Panisko” 753, 1245–1249
 Janiga Tadeusz zob. Pietlik Tadeusz
 Janka 267
 Janusz Antoni 965, 969, 979, 993, 995, 1005–1009, 1013, 1039–1049, 1055, 1059, 1061, 1065
 Janusz Zdzisław 499, 503, 507, 529, 545
 „Janusz” 363
 „Janusz” zob. Thun Stanisław
 Januszajtis Marian 169, 471, 489, 491, 1075
 Januszajtisówna 265
 „Janyk” zob. Wołżyński
 Jarema Zbigniew 1225, 1227
 Jarocki 433
 Jarski Adam 965, 973, 979, 1017, 1031, 1039–1043, 1047, 1049, 1057, 1063–1067
 „Jasieńczyk” zob. Żebrowski Władysław
 Jasiński, ps. „Róg” 335, 343, 345
 Jasińska Janina 249
 Jaskólski 695, 777
 Jasniewski 819
 Jastriebczikow 1097
 „Jastrzębiec” zob. Lewicki
 „Jastrzębiec” zob. Marzewski
 Jaszczolt Jerzy, ps. „Sulima” 71, 79
 „Jaszczur” zob. Żybra Zbigniew
 „Jawor” zob. Żelechowski Tadeusz
 Jaworowski Władysław, ps. „Tola” (?), „Letni” 369, 371, 377–383
 Jaworski Jan, ps. „Kowal” 137–145, 171, 173, 337, 339, 349, 363
 Jaworski Włodzimierz 879
 Jaźwiński Jan (Iwan) 147, 151–159, 165, 167, 211
 Jaźwiński Kazimierz, ps. „Blaks” 141, 145–161, 165, 173, 211
 Jegier 731
 Jegorow 1297
 „Jenderski” zob. Jadocz Teofil
 Jeruslanow 313, 321
 „Jeziński” zob. Czechowski Erwin
 Jędrzejewski Tadeusz 475
 Józef 339
 „Józef” zob. Widawski Józef
 „Józek” zob. Widawski Józef
 Józewski Henryk 59, 217, 219, 233
 Józwa Józef 1073, 1075, 1081, 1083, 1097, 1099

- Juhas Jakub (Walenta), ps. „Juhas” 141, 145, 847, 987, 1197
 „Juhas” zob. Juhas Jalub
 „Julek” zob. Pieńkowski Józef
 „Jur” zob. Tichowski Mieczysław
 „Jurczyński” zob. Jureczko Jan
 Jureczko Jan, ps. „Jurczyński” 481, 493, 497, 505, 507, 519, 535, 537
 „Jurek” 251–255
 Jurkiewicz Adam 1107–1113
 Jurkiewicz I. 1107
 „Kabat” zob. Cichocki Jan
 Kaczanowski Jan 189, 191, 209
 Kaczkowski Józef zob. Agopsowicz Tadeusz
 Kaczyński Zygmunt 97, 119
 Kaganowicz 165
 Kajstura zob. Kiestura
 Kalba Bogdan 497, 501, 505, 507, 527, 545
 Kalczyński Zbigniew 483
 „Kalina” zob. Rowecki Stefan
 Kaliniński Michał 855–867
 Kalinowski Kazimierz 303–307, 313, 317–321
 Kalinowski Stanisław 193, 195, 201, 211
 Kalita Mieczysław, ps. „Granit” 871, 875, 877
 Kałaman 619, 727, 729
 Kamer Władysław 497, 501, 505, 507, 531, 555
 Kamiński 253, 261
 Kamiński Henryk 1129–1133, 1137, 1149, 1167
 Kamiński Władysław, ps. „Śliwa” 109, 121
 Kamiński, ps. „Wujek” 1181, 1183, 1189–1191
 Kanas Mieczysław 1073–1099
 Kandybin 1317, 1321
 Kański Władysław 407, 411
 Karabanowski Stanisław 531, 561
 Karaganow 491
 Karasiówna Ewelina, ps. „Wela” 29–33, 73
 Karg Jan 939, 941, 945, 947, 951–957
 Kariew 165, 167
 Karnafel 247, 255
 „Karo” zob. Rombek Felicja
 Karol Józef, ps. „Starosta”
 „Karol” zob. Obtulowicz Adam
 Kasarik 623, 625, 677, 767, 787
 Kasowska Janina 965, 969, 979, 987, 991, 995, 997, 1001–1005, 1009–1015, 1041–1049, 1055, 1059, 1061, 1065
 Kasprzycki Dionizy (Burda Ryszard), ps. „Burda” 239, 241, 247, 253–257, 265, 289
 Kaszyca Józef 1233, 1235, 1265, 1269
 „Kazik” zob. „Kazimierz”
 Kazimierczak Marcelli, ps. „Marcel” 239, 241, 255, 259, 267, 277
 Kazimierczyk zob. Kazimierczak Marcelli
 „Kazimierz” 249–255, 261, 1275, 1277, 1287
 Kaziemirczak zob. Kazimierczak Marcelli
 Kazimirow Leontyn 1073, 1077, 1091, 1093, 1097, 1101
 Kazmierczak zob. Kazimierczak Marcelli
 Kądzielewski Tadeusz 1131, 1137
 Kądzioła Antonina zob. Tokarzewska-Karaszewicz Antonina
 Kądzioła Jan 83
 Kądzioła Karolina 83
 Kądzioła Melchior 83
 Kądzioła Stefania 83
 Kędzior Michał 803, 811, 813, 821, 825, 829, 833, 857, 859
 Kiesler Emil 517, 523, 525
 Kiesler Stanisław 485, 489, 533
 Kiestura 1119, 1157–1163
 Kiławiec Piotr zob. Sokołowski Marian
 „Kiławiec” zob. Sokołowski Marian
 Kiriczenko 1379
 Kityk Roman 951
 Klaszczyckij 1135, 1217
 Klecan Helena 1333, 1337
 Klecman Irena zob. Klecan Helena
 Klejberg 583
 Klepow 491
 „Klepa” zob. Lauterbach Eugeniusz
 Klimienko 965, 1047, 1053, 1069
 Klimienko (Kulmienko) Roman 499, 503–507, 529, 549
 Klimin 581, 1321
 Klimkowski Jerzy 407, 409, 417–421
 Klimkowski Kazimierz 499, 501, 505, 507, 529, 551
 Klink Józef 485, 493
 Kliszewicz Leonidas 121
 Kloc (Klotz) Alfons Aleksander (Niewiarowski Adolf), ps. „Niewiarowski”, „Zosia”, „Adolf” 63, 277, 291, 457–461
 Klosa Roman 499, 503, 507, 533, 559
 Kłodziejski Zbigniew, ps. „Sokołowski” 487, 489
 Knapik Zdzisław 343–355
 „Knapik” zob. Sanojca Antoni
 Kobich Stanisław 479
 „Kobra” zob. Okulicki Leopold
 Kochanowski 1095
 Kochanowski Jan 439
 Kocowicz Władysław 1129, 1137
 Kodelja Władysław 919–929, 933–937
 Kokin Serhij 25
 Kokowski Stefan 1107
 Kolankowska Stanisława 1375–1379
 Kolbuszewski Jerzy 1327
 Kolbuszewski Jan Aleksander 1325, 1327, 1337, 1339, 1345
 Kolbuszewski Janusz 1327

- Koluszek Jerzy 1129, 1131, 1137, 1147–1151, 1167
 Kołakowski Aleksander 1105–1109, 1113, 1115
 Kołodziejki Zbigniew 513, 533
 Kołtyniak Jan 999
 Komar 651
 Komarnicki 681
 Komarski Mieczysław, ps. „Maks” 1329–1339
 „Komin” zob. Biłłok Klemens
 Komuszyński Stanisław 319, 321
 Komysiewicz Ludwik 481
 Kondracka 1209
 Kondracki Borys 1209, 1213
 Kondrosz 1241–1245, 1267, 1269, 1281–1285
 Konieczny zob. Kopieczny
 Kopczyński 159, 161, 269, 271
 Kopieczny 701, 777, 787
 Kopiejczuk Adela 803, 813, 821, 825, 829–833
 Kopytiak Józef 147, 153, 159, 165, 167
 Korczyński 1161
 Korczyński Franciszek 499, 503, 507, 533, 551
 Korczyński Stanisław 477, 487
 Korczyński Tadeusz 523
 „Kordaczewski” zob. Kraczkowski Stanisław
 Kordis 945
 Kornatowski (Skuratowski) Adam 189–193, 199, 201, 211
 Kornbut Bloch zob. Korybut-Włoch de Górski Stefan
 Kornbut Włoch zob. Korybut-Włoch de Górski Stefan
 „Kornel” zob. Macieliński Emil
 Kornikowski Stefan 1131, 1137, 1149, 1151
 Kornitowicz Maria 67, 77
 Korol Józef, ps. „Starosta” 117
 „Korolewski” zob. Krzysiek Robert
 Korsak Władysław 1327, 1337
 „Kortum” zob. Sanojca Antoni
 Korybut-Włoch zob. Korybut-Włoch de Górski Stefan
 Korybut-Włoch de Górski Stefan 567–593
 „Kos” zob. Szwed Edward
 Kosiariski 1093
 Kosiorowski Józef 497, 501, 505, 507, 531, 555
 Kosocki Kazimierz 477, 489, 523
 Kosocki Mieczysław 523
 Kosocki Waclaw 523
 Kosowski Marian 871, 877
 Kossariak zob. Kasarik
 Kossowska Władysława 885, 895–899, 905–911, 915
 Kossowski Stanisław 883, 885, 891, 895, 899, 903, 907–915
 Kostecka Stefania 1377, 1379
 Kostecki Mieczysław 921–927
 Kościuszko Tadeusz 439
 Kotriagin 183, 193, 205
 Kotyński Euzebiusz, ps. „Żbik” 373
 Kowacz 1257–1261
 Kowal Leon 217–223, 231, 233
 „Kowal” zob. Jaworski Jan
 Kowalewski Jan 1327, 1337
 Kowalik Włodzimierz 527
 Kowalski 1121, 1165
 Kowalski Jan 391
 Kozak Leon 1155, 1157, 1161, 1163
 Kozłow 313, 315, 321, 369, 371
 Kozłowska Maria 681, 803, 811, 821, 823, 827, 831, 835
 Kozłowski Józef 939, 949–959, 1107
 Kozłowski Kazimierz 423–427, 433, 441
 Kozłowski Kazimierz zob. Niemczycki Stanisław
 Kozłowski Witalis lub Witold 193, 195, 199, 201, 211
 Kozyra Franciszek 479, 529
 Kożuszko Piotr 57, 65, 77
 Kraczkowski Stanisław (lub Stefan), ps. „Kordaczewski” 489, 495, 497, 505, 507, 513, 515, 535, 561
 Krajduchówna Janina, ps. „Chorecka” 597, 603, 609–613, 621, 629, 643, 651–655, 659, 663, 665, 671–685, 697, 699, 731, 733, 739, 745, 749, 751, 759, 767–775, 781, 785, 787
 Krajewski Alfred, ps. „Adam Polesiński” 109, 121
 Krasowska Stanisława 883, 885, 897, 899, 903, 907–913
 Krasowski Marcin 883, 885, 893, 899, 903, 907, 909, 913
 Krasulska Józefa 1231, 1233, 1249, 1259, 1265, 1271, 1275, 1291
 Krasulski Antoni, ps. „Tońko”, „Naganowski” 677, 683, 753, 771, 1245, 1247, 1277
 Kratus Kazimierz 1131, 1137, 1149
 Kreculesku 1359
 Kremer 895
 Krężel Władysław 1105–1115
 Krimian 311, 317, 347, 377
 Król Kazimierz 885, 891–895, 899, 907–911, 915
 Król Jan zob. Wyszyński Jan
 Kruczkowski 95
 Krüger Jerzy 147, 151, 153, 157, 165, 167, 173
 Kruglenkow 449
 Krukowski 421, 1253
 „Krupka” zob. Błyskał Piotr
 Krupska Nadieżda 713
 Kruszyński 351
 Krutow Roman 181, 183
 Krzemięć Władysław 883–887, 891, 895, 899, 907, 909, 913

- Krzysiek Robert, ps. „Korolewski” 483, 517, 529
- „Krzyś” zob. Dombrowiecki Marian
- „Krzyś” zob. Kumor Emil
- „Krzywda” 839
- Krzyżanowska Halina, ps. „Suzuki” 71–75, 79
- Krzyżanowski Zygmunt 1147, 1153
- Krzyżec Franciszek 487, 495
- Krzyżek zob. Krzyżec Franciszek
- Kszyszczuk Józef 197–207
- Kszyszczuk Stanisław 197–205
- Kubiak Aleksander 519
- Kucharski 331, 343, 345
- Kucharski J. 777
- Kucharski Stanisław 701, 703, 777
- Kukiel Marian 107, 121
- Kukla Antoni 193, 195, 201, 211
- Kulczycki Franciszek 1143, 1145
- Kulicki Józef 489, 495, 535
- Kulik 1375
- Kulikow 387
- Kulikowski Mieczysław 149, 163–167
- Kuliński 1233, 1235, 1265, 1269
- Kulmienko Roman zob. Klimienko Roman
- Kumor Emil, ps. „Krzyś” 93, 117
- Kunc Lesław (Leszek) 919, 921, 927, 929, 933–937
- Kunc Marian zob. Kunc Lesław
- Kunc Stanisław 939, 949–953, 957
- Kunik Bolesław 1167, 1169
- Kupeczyk 175
- Kurowski 1355
- Kurpiel Józef, ps. „Wilk” 597, 599, 609, 611, 627, 629, 633–659, 673, 679–689, 693, 699, 703, 705, 709–717, 721–725, 729, 735, 749, 751, 757, 767–785
- Kuśnierz, ps. „Kruk”
- Kuśnierz Władysław 597, 605, 609–613, 673, 699, 703, 735, 745, 749, 751, 761, 777, 781, 785, 787
- Kuzniecowa 1319, 1323
- Kuźmiński Aleksander 79
- Kwas Władysław 499, 503, 507, 533, 557
- Kwiątek 1011
- Kwiatkowski 995, 1009–1013, 1061
- Kwiatkowski Bolesław 1233, 1235, 1265, 1269
- Lachowicz Feliks 597, 607–613, 631, 641, 645, 657, 665, 707–711, 715, 717, 735, 747–751, 761, 779–787
- Lachowicz Józef 209
- Lachowicz Mieczysław 517
- Lachowski Feliks zob. Lachowicz Feliks
- Landa Tadeusz 965, 971, 979, 1017–1023, 1031, 1037–1045, 1049, 1055, 1063–1067
- Lang Kazimierz, ps. „Grzyb” 287, 293
- Langner Ludomił zob. Langner Ludomir
- Langner Ludomir 483, 487, 493, 495, 535
- Langner Władysław 483, 487, 493, 669
- Lasota Edmund 919–925, 929, 931, 935, 937
- Lasota Tadeusz 919–925, 929, 931, 935, 937
- Lauterbach Eugeniusz, ps. „Klepa” 871, 873, 877
- Lauterbach Tadeusz, ps. „Szelma” 871, 873, 877
- Lazurek Witold 249, 251, 271
- Lechowicz Stanisław 883, 885, 893, 897–901, 907, 909, 913
- Legutko Aleksander 499, 501, 505, 507, 527, 545
- „Lejek” 373
- Lenart Wilhelm 525
- Lenin Włodzimierz 713, 743
- Leń Kazimierz 817
- „Leon” zob. Obtułowicz Adam
- „Leopold” zob. Endel-Ragis Leopold
- Lepkow 791
- Lerch Jerzy 83, 85
- Lerch Kornel 83, 85
- Lerch Leontyna 83, 85
- Leszczyński Roman zob. Wyszyński Jan
- „Leszek” zob. Niemczycki Stanisław
- Leśkiewicz Józef zob. Lewiński Karol
- Leśkiewicz Stanisław zob. Lewiński Karol
- Leśkiewicz Tadeusz 919–931, 935, 937
- „Leśniewski” 475
- „Letni” zob. Jaworowski Władysław
- Lewandowski Mieczysław zob. Terlikowski Mieczysław
- Lewicki, ps. „Jastrzębiec” 807, 1231, 1233, 1271
- Lewiński Karol 1367–1373, 1379
- Liebich Andrzej 31, 33
- Linnikow 115
- Lipko Jan, ps. „Adam Adamski” 235
- Lisowski Edward 373, 375
- Liss 817
- „Lopek” zob. Żelechowski Tadeusz
- Lovell 1293
- Lovell Ewa 1233, 1235, 1249, 1265, 1267, 1293, 1269
- Lovell Jerzy 1233, 1235, 1265, 1269, 1293
- „Luda” zob. Tatarski Roman
- Luj (bracia) 209
- Lukas Friedrich 517, 525, 527
- Łacina Józef 597, 603, 609–613, 641–645, 657–667, 671, 675, 677, 681–685, 697, 699, 715, 723, 733, 735, 745, 749–753, 759, 771–775, 779, 785
- Ładoś Aleksander 107, 121
- Łagan Jan 803, 805, 811–815, 821, 825, 829–833
- Łalieszwili 293, 297, 391, 461

- Łapickij 597, 751, 757, 787
 Łaszcz 631, 635, 637, 703, 769
 Łobanow 181
 Łogin 841
 Longard 1201
 Łorenowicz Adam zob. Łorinowicz Adam
 Łorinowicz Adam 469, 479, 493, 511
 Łoziński 533
 Łuczyński 1109
 „Łukaszewicz” zob. Freimuth Ferdynand
 Łukowicz Adam 497, 501, 505, 507, 527, 543
 Łuszczewski Zygmunt 235, 237
 Łuszczewski, ps. „Rudy” 325–329, 343, 347, 349, 353
 Łużny Julian 499, 503, 507, 517, 519, 547, 549
 Łyczba Andrzej 209
 Łyczkowska Julia 375
 Machnicki Bronisław 517, 531
 Machnik 623, 627
 Macieliński Emil, ps. „Rey”, „Kornel” 20, 357, 361–367, 377–381, 407, 409, 417–421, 425, 431, 433, 849, 851
 Maciejewski Antoni 147, 157, 165, 167
 Madaliński 219
 Madurowicz Sławomir 855–867
 Maga Edward 965, 973, 979, 1031, 1033, 1039–1043, 1047, 1049, 1057, 1063–1067
 Magierski 1131
 Majewska Maria 1373, 1375
 Majewski 1239
 Majewski Stanisław 1075–1079
 Majewski Tadeusz, ps. „Szmigiel”, „Grzbiet” 75–79, 221–227, 233, 239–269, 273–283, 289, 295, 297
 Majskij Iwan 119
 Majszak Józef 819
 Mak Płakowski zob. Mak-Piątkowski Mieczysław
 Mak-Piątkowski Mieczysław 29, 33
 „Maks” zob. Komarski Mieczysław
 Makowienko 1295
 Makulski Józef Bolesław 197–205, 851
 Malawski Heweliusz 1119, 1123, 1155–1161, 1167
 „Malcz” zob. Thun Stanisław
 Malczyński 325, 343, 345
 Malikow 427, 433, 445, 447
 Małajko Herman 519
 Małanczuk 1373
 „Mały” zob. Rumel Zygmunt
 „Marcel” zob. Kazimierzczak Marcelli
 Marciniak Piotr, ps. „Emil” 139–145, 149, 171, 173, 191, 817, 847, 983–991, 1001–1005, 1039
 Marcinkowska Bronisława 805, 821, 823, 829–835
 Marcinków Tadeusz 1147, 1149, 1153
 Marcinowski Paweł 803, 805, 809, 811, 821, 823, 829–833, 857
 Marcinowski Teodor 803, 811, 813, 821, 823, 829–833
 Marciszek 489, 515
 Marciszewski 853
 Marecka Zdzisława 805, 821, 823, 829, 831, 835
 Marenin Waczesław zob. Marenin Wiesław
 Marenin Wiesław 1131
 Markiewicz Tadeusz, ps. „Tadek” 141, 143
 Markowska Czesława 497, 501, 505, 507, 519–523, 539, 559
 Markowski 671, 673, 679
 „Marta” 373
 Martynowicz Aleksander 609, 753
 Martynowski Kazimierz 499, 503, 507, 529, 547
 Maruszcz Mich, ps. „Mich” 335
 Marysia” zob. Zarębski Marian
 Marzecki Piotr 221, 223, 257, 277
 Marzewski, ps. „Jastrzębiec” 839
 Mastickij 147, 197
 Masznin 803, 855, 939
 Matiernowska 29
 Matisz 673
 Matkowska Jagusia 1251
 Matkowski 1253
 Matlak 1263, 1271
 Mautkie Krystyna 1109
 Maziej Kazimierz, ps. „Nemo” 965, 969, 977, 979, 983, 985, 989, 991, 995–1001, 1005, 1017, 1023, 1039–1049, 1053, 1059–1065, 1205
 Mazur 593
 Mazur Michał 753
 Mazur Stanisław 855, 857, 861–867
 Mazurkiewicz T. 893
 Mejer, ps. „Wład” 403
 Mempel 159, 161
 Miąsik Stanisław 85
 „Mich” zob. Maruszcz Mich
 Michajłow 303–307
 Michajłow Aleksy 883, 911, 919, 1301
 Michajłowski Roman 855, 857, 861–867
 Michalski Edmund 93, 99, 117
 Michalski Szczepan 597, 599, 609, 611, 615, 619–629, 647, 649, 655, 667–671, 675, 677, 681–685, 689–695, 703, 705, 729, 731, 735–739, 745–751, 757, 765, 767, 771–775, 779, 785, 789
 Michał zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał (syn)
 „Michał” zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał

- Michałowicz Mieczysław 93, 97, 115
 Michałowska Stefania 1245
 Michiejew Anatolij 571, 579
 Michnik 965, 1011, 1015, 1033–1039, 1043, 1053
 Mickiewicz Adam 439
 Miechaniszyn Kazimierz 517
 Miechaniszyn Tadeusz 517
 Mechaniszyn Zbigniew 517
 Miecio 331
 Miedziński 665, 673, 675
 Miedziński Bogusław 97, 117
 Mielnik Jarosław 597, 605, 609–613, 619, 631, 695, 703–707, 735, 747–751, 761, 777, 781, 785, 787
 Mienzobrodski Stanisław 815
 Mierkułow Wsiewołod 129, 131, 235, 493, 879, 881, 1115, 1119, 1123, 1165, 1299
 Mieszuk Paweł 789, 791
 Migas Aleksander 519, 521
 Mikiewicz Kazimierz 883, 885, 893, 899, 901, 907, 909, 913
 Milczanowski Jan 531
 Miller (Müller) Rudolf 533, 563
 Miłkowski Stanisław 97, 119
 Mirowa Ewa Marta zob. Karasiówna Ewelina
 Mirowyj Tadeusz zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał
 „Młot” 149, 167
 Młotkowski Włodzimierz, ps. „Młotkowski” 423, 429
 „Młotkowski” zob. Młotkowski Włodzimierz
 Młynarski Feliks 95, 117
 Moczward Bronisław 523
 Modelski Izydor 107, 121
 Modernicki Jan 401, 403, 441
 „Molek” 363
 Molnar Teodor 471, 517, 527
 „Mołot” zob. „Młot”
 Mołotow Wiaczesław 1123
 Mond 1247
 Moraczewski Adam, ps. „Adam” 99, 109, 119
 Moroz Tomasz 1073, 1075, 1079, 1081, 1087, 1091, 1097, 1099
 Morozowa 829–833, 865
 Motyka Grzegorz 25
 Mroczo Zbigniew 1131, 1137, 1149
 Mrówka” zob. Okulicki Leopold
 Mudry Jan 1121, 1125, 1131
 Mudryj Wasyl 99, 119
 Mum Piotr 1225
 Murawiecki J. 811, 821
 Muszyński Kazimierz 287, 293
 Myszko 351
 Myszkowski Antoni 499, 503, 507, 519, 549
 Nabolski zob. Napolski
 Naftarski Wasyl 919, 921, 925–931, 935, 937
 „Naganowski” zob. Krasulski Antoni
 Nagornyj 789
 Najburger Bronisław 929, 937, 939, 945, 949–957
 „Namysłowski” zob. Nowak Mieczysław
 Napolski (Nabolski) 847
 Naumow 175
 Nawrot Stanisław 481
 „Nemo” zob. Maziej Kazimierz
 „Neron” zob. Żarczewski Stanisław
 „Nesterowicz” zob. Horak Alojzy
 Neuman Anna zob. Wolff Felicja
 Nicpoń Karol 1017, 1019, 1027–1031, 1037, 1039, 1051, 1063
 „Nieczuja” zob. Ostrowski Bolesław
 Niedopad 1193
 Niedziałkowski Mieczysław 43, 59, 93, 95
 „Niedźwiadek” zob. Okulicki Leopold
 Niedźwiński Teofil 883, 885, 893, 899, 901, 907, 909, 913
 Niemczenko 205, 211
 Niemczycki Leon 307, 309, 313
 Niemczycki Stanisław, ps. „Leszek” 335–341, 407, 419, 427, 433, 811
 Niepokólczycki Franciszek, ps. „Franek” 289, 293
 Niespał Ludwik 1073, 1077, 1087, 1093, 1097, 1099
 Niewiarowski Adolf zob. Kloc Alfons
 „Niewiarowski” zob. Kloc Alfons Aleksander
 Niezgoda Józef, ps. „Żukiewski” 477
 Niklewicz Michał 193, 195, 211
 Nitra Henryk 475
 Nowak Jan 535, 967, 977, 999, 1017, 1019, 1023, 1031, 1051, 1061, 1069
 Nowak Mieczysław, ps. „Namysłowski” 469, 491
 Nowakowska Apolonia 249, 259, 261
 Nowicki 253, 261
 Nowicki Tadeusz 1129, 1137, 1167
 Nowikow 321, 345, 501, 561
 Nowodworski Leon 93, 115
 Nowowiejski zob. Nowodworski Leon
 Nowrocki Jan, ps. Perun” 373
 Nuckowski Sebastian 939, 945, 947, 951–959
 Nuśka 1333
 Obtułowicz Adam, ps. „Leon”, „Karol” 109, 123
 „Odra” zob. Rostworowski Stanisław
 Oganowski Adam 165, 169
 Ogniewska Danuta zob. Dutkiewicz Danuta
 Ogniewska Maria 83, 85
 Ogniewska Michalina 83, 85
 Ogniewski Antoni 83, 85
 Ogniewski Marian 83

- Ogniewski Mieczysław 83
 Ogorzały Aleksander 1231, 1233, 1249, 1287–1291
 Ogórski Marian 373, 379
 Okseł Edward 1193
 Okulicki Leopold, ps. „Jan”, „Mrówka”, „Kobra”, „Niedźwiadek” 43, 59, 95, 117
 Okulicz zob. Okulicki Leopold
 Okułowicz zob. Okulicki Leopold
 Olbert 945
 Oleński Roman, ps. „Żołędź” 373
 Oleszczuk Michał 1073–1077, 1081, 1087–1093, 1097, 1099
 Olszaniecki Marian 939, 951, 955–959
 Ondruch Bernard 479
 Onica 731
 Orłowski Janusz 63
 Ornawka Władysław 1073, 1075, 1081, 1097, 1099
 Orzechowski Stanisław 803, 813, 821, 825, 829–833
 Osadczuk Bolesław 1105, 1107, 1113, 1115
 Osietrow 579
 Osłoid 1115
 Ossowska Polusia 1251
 Ossowski Teodor 1251
 Ossowski Władysław 1221, 1225–1253, 1267, 1293–1297, 1303–1313
 Ostrihansky Rudolf, ps. „Rudolf” 61
 Ostrikow 1279
 Ostrowski Bolesław, ps. „Bolko”, „Nieczuja” 363, 367, 467–475, 483, 485, 509–513, 521
 Ostrowski Edward 1107, 1109
 Ostrowski Henryk 1351–1355
 „Ostry” zob. Dukiet Zbigniew
 Oswald 615–621, 625, 647, 649, 695, 765
 Ozgowicz Zdzisław 919–923, 929, 931, 935, 937
 Oziński Józef 137, 139
 Öhlbelger Tadeusz 1147, 1153
 Packiewicz 115
 Paderewski Bolesław 939–947, 951, 955, 957
 Pajenok 583
 Pajęczkowski Paweł 1073, 1075, 1079, 1093, 1097, 1101
 Pajkart 527
 Paklikowski Andrzej, ps. „Andrzej” 471, 475, 491, 535
 Paleniczka Mieczysław 1073–1079, 1085, 1091, 1097, 1099
 „Pan Zygmunt” zob. Piestrzyński Zygmunt
 „Panisko” zob. Janicki Zbigniew
 Pankiewicz Feliks 597, 605, 609–613, 631, 641, 645, 657, 665, 707–717, 747–751, 761, 781–785
 Papkow 579
 Pasek 1243, 1289, 1291
 Pasek Julian 1297, 1301, 1307, 1311, 1313, 1319
 Pasek Władysław, ps. „Wilk” 413, 415
 Paślowski Eugeniusz 753
 Pasternak Roman 483, 493, 517
 Paszczenko 1097, 1099
 Paszkiewicz Gustaw, ps. „Radwan” 1179, 1185, 1187, 1195
 Patalen 533
 Patkowska Maria 883, 885, 897, 899, 903, 907–913
 Pauk Konstanty 497, 501, 505, 507, 525, 541
 Paulo Karol 815
 Pawlaczek Eugeniusz 479
 Pawlikow 999, 1061
 Pawlis 617
 Pawluczenko 137, 145
 Pawłowicz 1255
 Pawłowicz Adam 919–931, 935, 937
 Pawłyczko 651
 „Pela” zob. Płońska Antonina
 Pelczar Józef 1143, 1145
 „Perun” zob. Nawrocki Jan
 Peten 1295
 Petruszewicz Irena 31, 75, 79, 83
 Peziak Antoni 1073, 1075, 1085, 1093, 1097, 1099
 Piasecka 1227, 1261, 1263
 Piasecki Bolesław 97, 117
 Piątszak Maria 897
 Picz Kazimierz 1225
 Picz Wojciech 1225
 Piechowska Władysława, ps. „Włada”, „Regina” 21, 455, 461, 851, 853
 Pieczykowski zob. Piestrzyński Zygmunt
 Piedczenko 185, 191
 Piedzak 999
 Piejcie Józef 533
 Pieńkowski Józef, ps. „Julek” 373
 Pieszczyński zob. Piestrzyński Zygmunt
 Piestrzyński Zygmunt 465, 479, 489, 491, 497, 499, 505–523, 527, 529, 533–559
 Pieszczyński zob. Piestrzyński Zygmunt
 Pietlik Tadeusz 803, 815, 817, 821, 823, 827–831, 835
 „Pietrin” 847
 Pietronik Stanisław 1225, 1233, 1239, 1265, 1279, 1281, 1289
 Pietrow 731
 Pietrowskij 445
 Pikals Józef 479
 Pikals Kornel 479
 Piłsudski Józef 107, 167, 169, 289
 Pinchasik 1195
 Piniński Andrzej, ps. „Jacek” 413, 415
 „Piotr” zob. Gyurkovich Feliks

- Piotrowski Eugeniusz 1127, 1135, 1137
 Piotrowski Jan 1231, 1233, 1239
 Piotrowski Wiesław 803, 809, 811, 820, 821, 825, 829–833
 Piotrowski Zbigniew 855, 857, 861–867
 Pipa 303, 307
 Piratski 487
 Płońska Antonina, ps. „Pela”, „Tola” 29, 33
 „Pobóg” zob. Filipowicz Julian
 Podlewscy 465, 475, 491
 Podlewska Emilia 493
 Podlewska Janina 473, 493, 535
 Podlewski Stanisław 477, 493, 513, 517, 535
 Pokorny Franciszek 1179, 1185, 1195, 1215
 Połczun Tadeusz 517
 Połterienko 965, 1053
 Popławski Tadeusz 919–937
 Potapow Jerzy lub Jarosław zob. Bronikowski Jerzy
 Potocki Maurycy 67, 77
 Póttorak Antoni, ps. „Dostawa” 319, 321
 Pragłowski Adam 883, 885, 893, 899, 901, 907, 909, 913
 „Prawda” zob. Pszonka Władysław
 „Prawdzic” zob. Rostworowski Stanisław
 Prażanowski Edward 1139–1145
 Prociuk Aleksander 697, 699, 745, 755, 777
 Prokop Stanisław 499, 503, 507, 531, 553
 Prołowicz Jerzy 919–931, 935, 937
 Pruszczyński Janusz 1107
 Prużański 1109
 Prystor Aleksander 51, 57, 63, 109
 Przybylski Jan 497, 501, 505, 507, 525, 539, 541
 Przybylski Karol 497, 501, 505, 507, 523, 525, 539, 541
 Pszonka Władysław, ps. „Prawda” 375
 Pudelko 685
 Pudelko Jadwiga 685
 Pulnarowicz 1257–1261, 1289, 1291
 Pulnarowicz Jan 1233, 1235, 1239–1245, 1249, 1265–1269, 1275, 1279–1285, 1289, 1291, 1297, 1301–1307, 1311, 1313, 1317, 1319
 Pulnarowicz Władysław 1243, 1249, 1287, 1289, 1297, 1301, 1303, 1307, 1311, 1313, 1317, 1319
 „Pułkowiec” 403
 Pużak Kazimierz 93, 97, 117
 Pużennik Z. 1107
 Racki Roman 479
 „Radwan” zob. Paszkiewicz Gustaw
 Radziwiłł Janusz 57, 97, 119
 „Rafał” zob. Smulikowski Adam
 Rajchert Rudolf 939, 945, 947, 951–957
 Rajchert Wilhelm 939, 941, 945, 949, 951, 955, 957
 Rajewski Mieczysław 1073, 1077, 1079
 Rajf Franciszka 1295–1301, 1309, 1313, 1317, 1319
 Rakoczi Stella 1351
 Rakof K. zob. Rakosz Kazimierz
 „Rakoń” zob. Rowceki Stefan
 Rakosz Kazimierz 1107
 Rakosz Ludwik 1107
 Rapacki zob. Rzepecki Jan
 Rataj Maciej 97, 111, 119
 Rauba Henryk 965, 971, 979, 1017, 1023, 1025, 1039–1045, 1049, 1055, 1063–1067
 Rayski Ludomił 33
 „Rączy” zob. Rostworowski Stanisław
 „Regina” zob. Piechowska Władysława
 Reginsztrejf 847, 849
 Regner Barbara 1223
 Regner Maria 1223
 Regner Rudolf, ps. „Rudek” 1221, 1223, 1249, 1261–1275, 1279–1285, 1289–1293, 1297, 1301–1313, 1317, 1319
 Rembiesz 981, 1033
 „Rey” zob. Macieliński Emil
 Reymont Władysław 439
 Rielin 965, 1019, 1025–1033, 1037, 1039, 1043, 1053
 Rieznickij 193
 „Ring” zob. Żelechowski Tadeusz
 Robak 1079, 1101
 „Roman” zob. Czetwiński Józef
 Romanczukiewicz Zygmunt 919, 921, 923, 925, 927, 929, 935, 937, 949
 Romaniuk 209
 Romaniuk Stefan 1105, 1107, 1113, 1115
 Romanowski Albin 951
 Romanowski Stanisław 497, 501, 505, 507, 525, 527, 543
 Rombek Felicja, ps. „Karo” 597, 601, 609, 611, 619, 621, 625, 627, 631, 649–655, 685–689, 733, 743, 749, 751, 759, 765, 773, 781, 785, 787
 Ronikier Adam 49, 57, 63, 97
 „Roslan” zob. Sawko Juliusz
 Rostworowski Stanisław, ps. „Prawdzic”, „Rączy”, „Odra” 407, 411, 425
 Rowceki Stefan, ps. „Rakoń”, „Grabica”, „Grot”, „Inżynier”, „Kalina” 33, 57, 59, 77, 89–93, 125, 251, 253, 275, 283–289, 295, 297
 Rozenberg 733
 Rozwadowski Stefan 535, 563
 „Róg” zob. Jasiński
 Rómmel Juliusz 39, 57, 69, 87, 89, 101
 Rózkowski 349
 „Rudek” zob. Regner Rudolf
 Rudna Anna 517

- Rudnicki Ksawery Antoni 343–355
 Rudny Feliks 517
 „Rudolf” zob. Ostrihansky Rudolf
 „Rudy” zob. Łuszczewski
 Ruloff Leon 631, 635, 637, 645, 699–703, 739, 753, 767, 769, 777
 Rumel Bronisław 219, 223, 225, 233
 Rumel Stanisław 219, 233
 Rumel Zygmunt, ps. „Mały”, „Zygmunt Poręba” 215–221, 225, 227, 233, 257
 Runiewicz Jan 1205, 1213
 Runiewicz Janusz zob. Runiewicz Jan
 Runikowski Antoni 519
 Rutowski 373
 Rybicki 819
 Rydlewicz Tadeusz 883, 885, 891, 899, 901, 907, 909, 913
 „Rysia” zob. Trojanowska Maria
 Rzepecki Jan 43, 59
 Rzewuski 375
 Rzypecki B. 1107
 „Sadowski” zob. Szymkiewicz Leopold Piotr
 Salwa Marian 189–193, 199, 211
 Sambor Tadeusz 965, 969, 979, 983–991, 995, 999–1005, 1011, 1015, 1039–1049, 1053, 1059, 1061, 1065, 1197, 1205
 Samochin 965, 1037, 1041, 1053
 Sanojca Antoni, ps. „Knapik”, „Kortum” 31, 33, 43, 93
 „Sarna” zob. Czekański Zbigniew Kazimierz
 „Sas” zob. Stanuch Kazimierz Jan
 Sawczyn Witold 1107
 Sawicki Mieczysław 919–931, 935, 937, 951
 Sawko (vel Jakubow) Juliusz, ps. „Roslan” 303, 305, 311, 313, 317, 319
 Sasiadek 663
 Schodnicki Tadeusz 1147–1153
 Sereda 737
 Seredyński Jan 391, 413, 415
 Serwacki Tadeusz 919, 921, 925–931, 935, 937
 Serwatka Zdzisław 597, 603, 609–613, 623, 641–645, 659, 665, 697, 699, 735, 745, 749, 751, 761, 769, 773, 777, 781, 785, 787
 „Seweryn” 819
 Sichora Józef 939, 941, 945, 949–957
 Siedow 1073
 „Siekorski” zob. Załanowski Zbigniew
 Siemientkowska Maria 277, 291
 Sienkiewicz Henryk 439
 Sieński Stanisław 189–193, 201, 211
 Sierakowski Zbigniew 259–265, 271, 277
 Siergijenko Wasilij 387, 389, 505
 Sierow Iwan 235–241, 273, 281, 713, 871, 875, 879, 881, 1119, 1123, 1165, 1169
 Siewierska Bronisława zob. Siewietska Bronisława
 Siewietska Bronisława 283, 291, 293
 Siewruk Władysław 209
 „Sikiński” zob. Załanowski Zbigniew
 Sikora Oskar 71, 79
 Sikora Paweł 477, 493
 Sikora-Sikorski Jan 79
 Sikorski 1039
 Sikorski Władysław 45, 47, 57–61, 89, 91, 105, 119, 125, 151, 235, 349, 459, 467–471, 509, 513, 623, 725, 819, 995, 1063, 1357
 Siniuk Ołena 893, 895
 Sinkiewicz Tadeusz 151
 Siuła Joanna 883, 885, 895–899, 905–913
 Siwowołów 1115
 „Skierow” zob. Stec Tadeusz
 Skowronek Stanisław 1121, 1123
 Skowroński Mieczysław 803, 815, 817, 821–825, 829–833
 Skórski Stanisław, ps. „Sokołowski” 477, 493
 Skuratowski zob. Kornatowski Adam
 „Sława” zob. Białoszewicz Włodzimierz
 Słobodjan Emil zob. Słobodjan Jemelian
 Słobodjan Jemelian 1143, 1145
 Słońska Irina 651
 Słowacki Juliusz 439
 Smal-Stockyj Roman 99, 119
 Smereczyński Władysław, ps. „Hucuł” 813, 835–841, 847
 Smienda 811
 Smoczyk J. 479, 493
 Smulikowski Adam, ps. „Rafał” 119
 Sobański 891
 Sobiesski 859
 Soczyński Zygmunt 147, 153, 159, 161, 165, 167
 „Sodowski” zob. Szymkiewicz Leopold Piotr
 Sokolnicki 1355
 Sokołowski Adam 499, 501, 505, 507, 527, 543, 545
 Sokołowski Henryk 247, 267, 271
 Sokołowski Jan Maksymilian, ps. „Trzaska”, „Jan” 53, 57, 63, 85, 93, 277, 327, 333–339, 343, 345, 349, 367, 459, 461, 465–469, 473, 483, 509–513, 521
 Sokołowski Marian Gabriel, ps. „Sommer”, „Kilawiec” 837, 839, 851, 853
 „Sokołowski” zob. Kłodziejski Zbigniew
 „Sokołowski” zob. Skórski Stanisław
 Solarski Antoni 1031–1035, 1051, 1063
 Sołtys zob. Szwed Edward
 „Sommer” zob. Sokołowski Marian
 Sosabowski Stanisław, ps. „Węglarz”, „Emil Helm” 455, 457, 461, 753
 Sosnkowska Jadwiga 121
 Sosnkowski Kazimierz (Godziemba Józef) 59, 105, 107, 119, 251, 333, 337

- Sosnowska Danuta 885, 895–899, 905–911, 915
- Sowiński Julian 919–929, 935, 937
- Sozańska Emilia 1255, 1273, 1295
- Spiechowicz zob. Boruta-Spiechowicz Mieczysław Ludwik
- Spychalski Józef, ps. „Ścibor”, „Luty” 59
- „Stach” 365, 373
- Stachowicz Aleksander 927, 929
- Stachowicz Stanisław 919, 921, 929, 933–937
- Stadler 351
- Stadniczenko Józef 879, 881
- Stadnik 697, 699, 777
- Stafiej Tomasz 883–891, 899, 907–911
- Stalin Józef 661, 665, 1123
- Stamper Alojzy 391
- „Stanisław” zob. Waszków Eustachiusz
- Stankiewicz Antoni Zbigniew 1073, 1075, 1079, 1085, 1093, 1097, 1099
- Stanuch Kazimierz Jan, ps. „Sas” 369, 371, 377–383
- Stańczyk Tadeusz 151, 157
- Stańczyzyn 807
- Starak Julian 1179, 1183–1187, 1191, 1195, 1207, 1215
- „Starosta” zob. Karol Józef
- „Stary” zob. Żebrowski Władysław
- Starzyński Mieczysław 69, 79
- Starzyński Stefan 71, 79
- „Staszek” zob. Waszków Eustachiusz
- Stec Tadeusz, ps. „Skierow” 175, 631–635, 753
- „Stefan” 365, 373
- „Stefan pierwszy” 373
- „Stefan drugi” 373
- Stefanowska Urszula 597, 609–613, 631, 645, 657, 727, 729, 735, 747–751, 763, 777, 781, 785, 787
- Stempiń Stanisław 1355
- Stibnicki Staszek 1253
- Stojewski Wilhelm 1131, 1133
- Stolar Ryszard 1107
- Stolar Wit 1107
- „Stolarski” zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał
- Strasburger Henryk 107, 121
- Stroiłow 1195
- Strojny 811
- Strzelecki Andrzej 1225, 1227, 1249, 1295
- Strzelecki Bolesław 1279, 1285, 1287, 1293
- „Student” 921
- Studnicki Władysław 49, 57, 63, 97
- Sucheckie Władysław 1259
- Sudak Piotr 523
- Sudrowski 489
- Sukowski Kazimierz 967, 975, 981, 995, 1003, 1011–1015, 1041–1045, 1049, 1057, 1063–1067
- „Sulima” zob. Jaszczolt Jerzy
- Sułkowska Janina 215, 217, 229, 233, 255, 257
- Sułkowski Jan 229
- Surówka Kazimierz 981, 983, 987, 991, 1001, 1051, 1059
- „Suzuki” zob. Krzyżanowska Halina
- Swikliński 819
- Syzdek Franciszek 1149, 1153
- Szabiel 1087
- Szablowski 893, 895
- Szafrański W. 1107
- Szajkis Janusz zob. Januszajtis Marian
- Szajtis Janusz zob. Januszajtis Marian
- Szakłowski 1131
- Szanek Stefan 597, 605, 609–615, 619, 625, 627, 647, 649, 691, 695, 703–707, 735, 747–751, 761, 765, 775, 777, 781, 785, 787
- Szaniel Jan 811
- Szczekin 1319, 1321
- Szczepański 325, 343
- Szczepański 1243, 1287–1291
- Szczepański Jan Leon 1297, 1301, 1307, 1311, 1313, 1317, 1319
- Szczepka Jerzy, ps. „Ziuk” 597, 601, 609, 611, 619, 625, 631, 651–655, 675, 687–693, 703, 705, 731, 743, 749, 751, 759, 773, 775, 781, 785, 787
- Szczerbakow 449, 451
- Szcześniak Stanisław 519
- „Szelmą” zob. Lauterbach Tadeusz
- Szendera Franc 475
- Szestak Roman 871, 873, 877
- Szewierniak Józef 209
- Szmidt Wiaczesława 803, 819, 823, 827–831, 835
- „Szmigiel” zob. Majewski Tadeusz
- Szojchet 1223, 1247, 1251, 1295
- Szponier Leon 525
- Sztajn Tadeusz 523
- Szulec Czesław 499, 503, 507, 533, 557
- Szumakow 343, 345, 355, 371, 373, 383, 497, 501, 561, 1296, 1313
- Szumidora 1131
- Szumowski Bartosz (Bartek), ps. „Bartek” 807, 809, 835
- Szur 581, 591
- Szurek Stefan 883, 885, 891, 899, 901, 907, 909, 913
- Szwabowicz Karol 923
- Szwabowicz Marian 925
- Szwed (vel Sołtys) Edward, ps. „Kos” 321
- Szwietlin zob. Świetlik Piotr
- Szydłowska Eleonora 885, 895–899, 905–911, 915
- Szydłowski Edward 489, 513, 519
- Szykułski Jan 1143, 1155–1163

- Szyma Franc 477
 Szymanczuk 1145
 Szymkowicz Leopold Piotr, ps. „Sodowski” 469, 483
 Szymkowicz Marian 925
 „Scibor” zob. Spychalski Józef
 „Śliwa” zob. Kamiński Władysław
 Śliwiński Adam 965, 973, 981, 1017, 1027, 1029, 1039–1045, 1049, 1055, 1063–1067
 Śliwiński Stanisław 517
 Śliwiński Władysław 149, 163–167
 Śmigły-Rydz Edward 63
 Świdzki Zygmunt 805, 821, 823, 827, 831, 835
 Świetlik Piotr 97, 117
 Świeżawski Adam 485, 493
 Świętochowski Ryszard 97, 119
 Świstelnicza Helena 143
 Świstelniczy Edward 245
 Tabieński 159
 „Tadek” zob. Markiewicz Tadeusz
 Tadeusz zob. „Tadeusz”
 „Tadeusz” 359, 365, 403
 Tarnowska Władysława 391
 Tatarski Roman, ps. „Luda” 407, 411, 419
 Tatura 209
 Teleżyński Tadeusz 965, 971, 979, 999, 1013, 1017, 1041–1045, 1049, 1055, 1061–1067
 Telmany Adam, ps. „Andrzej” 21, 385–393, 397, 401, 405, 413, 417–427, 431–441, 445, 449, 451
 Telmany Kazimiera 429
 Templer Karol 351
 „Tepczykowski” zob. Tomanek Tadeusz
 Terech Tadeusz 1023, 1031, 1033, 1051
 „Teresa” zob. Tokarzewska Jadwiga
 Terlecki Bolesław 211
 Terlikiewicz Bogusław 809, 811, 835, 855–865
 Terlikiewicz Marian 855, 857, 861–867
 Terlikowski Mieczysław, ps. „Czarny” 359, 361, 365–369, 373, 377–383
 Thun Stanisław, ps. „Janusz”, „Malcz” 43, 59, 93
 Tiagunienko 567
 Tichowski Mieczysław, ps. „Jur” 331–337, 343, 345
 Tielawski Kazimierz 1233
 Tielkasz 893
 Tienrowicz Karol 479
 Tieńkow 935, 955
 Timowicz Kazimierz 517
 Timowicz Tadeusz 497, 501, 505, 507, 517, 535, 537
 Tinz Eugeniusz 79
 Tinz Gilda 75, 79
 Tisser Edward zob. Węgrzynowski Stanisław
 Titow 231
 Tokarzewska Anna 83, 85
 Tokarzewska Jadwiga, ps. „Teresa” 83, 85
 Tokarzewska-Karaszewicz Anna zob. Tokarzewska Anna
 Tokarzewska-Karaszewicz Antonina 79, 83
 Tokarzewska-Karaszewicz Irena zob. Petruszewicz Irena
 Tokarzewska-Karaszewicz Jadwiga zob. Tokarzewska Jadwiga
 Tokarzewska-Karaszewicz Zofia 83
 Tokarzewski Jan 83, 85
 Tokarzewski M. zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał
 Tokarzewski Marian 83, 85
 Tokarzewski Stanisław 83, 85
 Tokarzewski zob. Tokarzewski-Karaszewicz Michał
 Tokarzewski-Karaszewicz Jan, zob. Tokarzewski Jan
 Tokarzewski-Karaszewicz Marian zob. Tokarzewski Marian
 Tokarzewski-Karaszewicz Michał 31
 Tokarzewski-Karaszewicz Michał Tadeusz, ps. „Michał”, „Stolarski”, „Doktor” 21, 27–33, 37, 39, 57, 59, 67, 77, 79, 83–87, 115, 117, 125, 129, 239, 273, 275, 283–297, 331, 455–459, 569, 1121
 Tokarzewski-Karaszewicz Stanisław zob. Tokarzewski Stanisław
 Tokarzewski-Karaszewicz Szczęsny 85
 „Tola” zob. Jaworowski Władysław
 „Tola” zob. Płońska Antonina
 „Tom” zob. „Młot”
 Tomanek Tadeusz, ps. „Tepczykowski” 469, 487
 Tomaszewski 665, 673
 „Tońko” zob. Krasulski Antoni
 Topolski Zygmunt 1167, 1169
 Toroski Roman zob. Torowski Roman
 Torowski Roman 527
 Towpagi Władysław 879
 Trautman Jadwiga 219, 223, 231, 233
 Trautman Teresa 215–233
 Trietjakow 447
 Triba Jan 147, 157, 165, 167
 Trofimczuk 231
 Trojan Stefan 995
 Trojanowska Maria, ps. „Rysia”, „Walentyna” 29, 33
 Truson 105
 „Trzask” zob. Twardy Zbigniew Adam
 „Trzaska” zob. Sokołowski Jan Maksymilian
 Trzeciak Zdzisław 73, 79
 Tszalkowski Stanisław 1259
 Turek Adam 517

- Turek Józef 517, 519
 Turek Karol 481, 517, 519
 Turek Tadeusz 519
 Turek Zbigniew 517
 Turek Zygmunt 517
 Turmund Ryszard zob. Turmunt Ryszard
 Turmunt Ryszard 325–333, 343–347
 Turowska Leonia zob. Żurawska Leonia
 Twardy Zbigniew Adam, ps. „Trzask” 661–
 –665, 753, 773
 Tymczuk Waław 197–207
 Tyro 1259
 Umanski 31, 597, 599, 757
 Wachmistowska zob. Wachmistrowski
 Wachmistrowski 695, 707, 755, 777
 Wadis Aleksandr 1215, 1219
 Wagner Adam 147, 159, 161, 165, 167
 Wagner Bronisław 335, 341
 Wagnerowa 335
 „Wajner” 1231
 Walenta zob. „Juhas”
 „Walentowa” zob. Trojanowska Maria
 „Walicki” zob. Wunderlich Zbigniew Ryszard
 Wallner Jan 499, 501, 505, 507, 529, 549
 Wallner Józef Antoni 479, 493, 501
 Warchałowski Władysław 983–991, 997–1003,
 1023, 1039, 1051, 1061, 1063, 1205
 „Warczyński” zob. Wesołowski Stanisław
 Warszyłowicz Zbigniew 1009, 1011, 1051
 Warycha Henryk 197–201, 205
 Wasilewska Aleksandra 1121, 1123, 1167
 Wasilewska Halina (Halszka) 71, 73, 79, 91,
 125, 455, 457
 Wasilewska Wanda 79
 Wasilewski Kazimierz 1167, 1169
 Wasung Tadeusz 1105, 1107, 1111–1115
 Waszków (Wyszecki) Eustachiusz, ps. „Sta-
 szek”, „Stanisław” 531, 561, 1277
 Ways Emma 803, 819, 823, 827–831, 835
 Weber 1259, 1269, 1281–1285
 Weidel Rudolf 965, 967, 977, 983–991, 995,
 997, 1001–1011, 1017, 1039–1049, 1053,
 1059–1065, 1181, 1183, 1187, 1189, 1197,
 1201, 1203, 1211, 1217
 „Wela” zob. Karasiówna Ewelina
 Welz 327, 329
 Wengielski Marian, ps. „Faldenberg” 481, 519
 Wesołowski Stanisław, ps. „Warczyński” 489,
 495, 497, 505, 507, 513, 515, 535, 537, 561
 Wesołowski 893, 895
 „Wesołowski” zob. Froelich (Froehlich) Ed-
 ward
 Weygand Maxime 107, 121
 Węgierski Jerzy 341
 „Węglarz” zob. Sosabowski Stanisław
 Węgrzynowska Michalina 85
 Węgrzynowska-Ratyborska Emilia 1175
 Węgrzynowski Jerzy 1175, 1193, 1199, 1201
 Węgrzynowski Stanisław 967, 977, 993, 997,
 1037, 1049, 1173, 1175, 1197–1211, 1215–
 –1219
 Węgrzynowski Stanisław s. Walentego 1175,
 1189, 1195, 1199
 Węgrzynowski Władysław 1193
 Wieman 1003
 Widawski Józef, ps. „Wit”, „Józek” 137, 145,
 149–157, 163, 165, 171–175
 Wiczerekowski Kazimierz 475, 481
 Wiczerek Stanisław 1105, 1107, 1111–1115
 Wiedmiedew 367
 Wieliczkowski Aleksander 815
 Wielomajski Kazimierz 1073, 1075, 1079–
 –1085, 1097, 1099
 Wienderskij 341
 Wieniawa-Długoszowski Bolesław 105, 119
 Wierzbowski Bogdan 181–187, 191, 197–201,
 205
 Wiewiórka N. 1087, 1091
 Więckowski 667, 723
 „Wiktor” 485, 521
 Wilczyński Zbigniew 487
 Wilk zob. Kurpiel Józef
 Wilk Mikołaj 481
 „Wilk” zob. Kurpiel Józef
 „Wilk” zob. Pasek Władysław
 Winnicki Marian 883, 885, 891, 899, 907, 909,
 913
 Winokurow 1163
 Wirpsza Olgierd 147, 153, 155, 165, 167
 „Wit” zob. Widawski Józef
 Witich Franciszek 235
 Witkowski 1093
 Witkowski Bolesław 1139, 1145
 Witos Wincenty 97, 119
 „Wład” zob. Mejer
 „Włada” zob. Piechowska Władysława
 Władimirskij 341, 345, 355, 497, 501, 561
 „Władysław” 887
 Włoch de Górski zob. Korybut-Włoch de Gór-
 ski Stefan
 Wojciechowska Józefa 885, 897, 899, 905–911,
 915
 Wojciechowski 1081
 Wojciechowski Edwin 477
 Wojciechowski Jan 809–813, 835
 Wojnarowska Jadwiga 247, 249, 267
 Wojnarowski Andrzej 475
 Wojnowski zob. Buynowski Tadeusz
 Wojtarowicz Marian 303, 305, 313, 319
 Wojtowicz 1295
 Wolański Jan 1279, 1293, 1295

- Wolff Felicja (Neuman Anna), ps. „Ela” 125, 127
- Wolik Tadeusz 1073
- Wołczyński, ps. „Janek” zob. Wyszyński Jan
- Wołkowa Irena 219, 227
- Wołkowysskij 491
- Wołoszyn Józefa 1247
- Wołoszyn Stanisław 1245–1249
- Wołżyński, ps. „Janek” zob. Wyszyński Jan
- Worobjow 303, 307, 405, 409, 415, 421
- Woroszyłow Kliment 1123
- Woźniak Stanisław 879
- Wróbel Marcin 499, 503–507, 531, 553
- Wruchowie 1375
- Wrucha Zofia 1353, 1373, 1375
- Wrzasek 717
- „Wrzos” 423, 431
- Wtislaw 859
- „Wujek” zob. Kamiński
- Wujko 1207, 1209
- Wunderlich Zbigniew Ryszard, ps. „Walicki” 141, 145, 965, 967, 977–981, 987, 991–1005, 1037–1047, 1053, 1059–1065, 1205
- Wurcen Zygmunt 393–399
- Wydra 489, 515
- Wysocki 1277
- Wysoczański Bronisław 1225, 1227, 1239–1245, 1259–1263, 1279, 1281, 1285, 1291, 1295
- Wyszecki zob. Waszków Eustachiusz
- Wyszomirski Janusz 373
- Wyszyński (Wołczyński, Wołżyński) Jan, ps. „Jan”, „Janek” 803–811, 815, 817, 821, 823, 829–833, 839, 847, 853, 861, 941–945, 1165
- Wzorek Marian 641–645, 721, 723, 769, 777, 783
- Zabłocki K. zob. Agopsowicz Tadeusz
- Zacharczewski Ludwik 517
- Zaczepa Iwan 171, 177
- Zadembki Franciszek zob. Zadębski Franciszek
- Zadębski Franciszek 883, 885, 895, 899, 903, 907–913
- Zagorodnyj 343, 345
- Zagórska Jadwiga 249, 253
- Zajac Karol 187–191, 199, 209
- Zajac Władysław 527
- Zajączkowska Irena 73
- Zajączkowski Wacław 79
- „Zakrzew” zob. Zakrzewski Stanisław
- Zakrzewski Stanisław, ps. „Zakrzew” 373
- Zakrzewski Tadeusz 413, 415
- Zalcman Stefan 883, 885, 893, 899, 901, 907, 909, 913
- Zalemski 335
- Zaleska 391
- Zaleski August 107, 121
- Zaleski Paweł 219, 225
- Zaleski Pius 217, 219, 225, 227
- „Zalewski” zob. Zaremba Leon
- Załanowski Zbigniew, ps. „Sikiński” 597, 599, 609, 611, 629, 631, 637, 639, 643–647, 651, 653, 659, 665, 667, 673, 681–685, 689, 697, 699, 703, 709–725, 731, 739, 745–751, 757, 767, 769, 777–785
- Zamanowski 1031
- Zamojski 1001, 1009, 1011
- Zamojski Antoni 803, 817, 823, 827–831, 835, 941, 943
- „Zamojski” zob. Żurawiecki Kazimierz
- Zaremba Leon, ps. „Zalewski” 471, 477, 493, 517
- Zaremba Zygmunt 93, 97, 115
- Zaremski Feliks 479
- Zaremski Leon zob. Zaremba Leon
- Zarębski Marian, ps. „Marysia” 181–187, 191, 197–201, 205
- Zastawski 483
- Zastorcówna Irena 653, 667, 689, 691, 773
- Zawodziak Jan 197–207
- „Zbigniew Złodiński” zob. Piestrzyński
- Zboromirski Eugeniusz 1191, 1195, 1207
- Zborowski 891
- Zdunek Wacław 1149, 1153
- Zgłobin Julian zob. Zgłobisz Julian
- Zgłobisz Józef 479
- Zgłobisz Julian 471, 475, 479, 493, 517, 523
- Zgoda Adam, ps. „Zenon” 1149, 1153
- Zieliński Roman, ps. „Grom” 373
- Zielke Stefan 111, 123
- Ziemia Jan 887
- Ziemiański 887, 889
- Zięba Jan 1277
- Ziętara Stanisław 165, 169, 249, 255, 261–265
- Zilbert 1225
- Zilicki Józef 1259, 1275, 1277
- Zimmer Zbigniew 993, 1051, 1059
- Ziółko Mieczysław 1225, 1227
- „Ziuk” zob. Szczepka Jerzy
- Złodiński Zbigniew zob. Piestrzyński Zygmunt
- Zołotuchin 907–911
- „Zosia” zob. Kloc Alfons Aleksander
- Zubrzycki Antoni 919, 921, 929, 933–937
- Zygiel Franciszek 1149, 1153
- „Zygmunt” zob. Dobrowolski Zygmunt
- „Zygmunt Poręba” zob. Rumel Zygmunt
- Żalnierczyk Maciej 147, 159, 165, 167
- Żarczewski Stanisław, ps. „Neron”, „Stanisław” 21, 323, 325, 329–333, 337–343, 347–355, 817

- Żarski Stefan 951
„Żbik” 365
„Żbik” zob. Kotyński Euzebiusz
„Żbik” zob. Serwatka
Żebrowski Władysław Kazimierz, ps. „Żuk”,
„Stary”, „Jasieńczyk”, „Dębiński” 53, 63,
93, 139–145, 337, 339, 349, 363, 379, 457–
461, 485, 487, 521, 847, 851, 859, 1335
Żelechowski Tadeusz, ps. „Lopek”, „Ring”,
„Jawor” 597, 599, 609, 611, 619, 623, 627–
633, 637, 641, 645, 647, 655, 657, 679–693,
707, 709, 715, 731, 739, 743, 749, 751, 759,
765–769, 773, 775, 781–787
Żeligowski Lucjan 569
Żeromski Stefan 439
Żmurkiewicz Iwan 919, 921, 925–931, 935, 937
„Żołędź” zob. Oleński Roman
Żrały Stanisław 499, 503, 507, 519, 559
Żuk Włodzimierz 1155, 1163
„Żuk” zob. Żebrowski Władysław
„Żukiewski” zob. Niezgoda Józef
Żukowska Jadwiga zob. Sosnkowska Jadwiga
Żuławski Witold 317–321
Żuławski-Szeliga Julian zob. Żuławski-Szeli-
ga Juliusz
Żuławski-Szeliga Juliusz (Julian) 321
Żurawiecki Kazimierz, ps. „Zamojski” 477,
493, 535
Żurawska Leonia 1233–1237, 1265–1269, 1281,
1283
Żurik zob. Dżurik
Żurowski 1291
Żurowski Władysław 1225, 1227
Żybura Zbigniew, ps. „Jaszczur” 873, 877
Żyga Ryszard 965, 973, 981, 1033, 1039–1043,
1047, 1049, 1057, 1063–1067

ПОКАЖЧИК ПРИЗВИЩ І ПСЕВДОНІМІВ

- Абрагамович (Абрахамович Станіслава)
Станіслава 882, 884, 896, 898, 902, 906–
–910, 914
- Абрахам Роман 466–470, 486, 490, 508
- Агопсович Тадеуш, псевдо „Грацпак”, „Гра-
циан” 1346, 1348, 1364, 1368–1374, 1378
- „Адам Адамський” див. Липко Ян
- „Адам Адамський” див. Липко Ян
- „Адам Полесінський” див. Краевський Аль-
фред
- „Адам” див. Морачевський Адам
- „Адам” див. Хендинський Леон
- Адамовський Станіслав (Адамовський Ста-
ніслав) 966, 974, 978, 1016, 1034, 1036,
1040, 1042, 1046, 1048, 1056, 1064–1068
- Адамчик Йосиф 474
- Адлер 712
- Адлер Віктор 754
- Адлер Макс 754
- „Адольф” див. Кльотз Альфонс Алексан-
дер
- Азуревич Анджей див. Голя Едвард
- Алексеевич Евгений (Алексеевич Еугеніуш)
884, 890, 898, 906–910, 914
- Альберт Мячеслав 528
- Андерс Владислав 84, 232, 410, 420
- „Анджей” див. Голя Едвард
- „Анджей” див. Тельманы Адам
- „Андрей” див. Пакліковський Анджей
- „Анжей” див. Голя Едвард
- „Анжей” див. Тельманы Адам
- Антипов 596, 756
- Антоний, кс. 1090
- Арундале Джордж С. 74, 78
- Арцишевський див. Арцішевський Міро-
слав
- Арцишевський див. Арцішевський Томаш
- Арцішевський Мірослав 108, 122
- Арцішевський Томаш 96, 116
- Аслан 348
- Аутин 1216
- Бадер Кароль 104, 120
- Балабушинський 814
- Балахович див. Булак-Балахович Станіслав
- Балицкий Йосиф (Балицький Юзеф) 964,
972, 978, 1032, 1036–1040, 1046, 1048,
1056, 1064–1068
- Бальбер Вильгельм (Бальбер Вільгельм)
1072, 1074, 1092, 1096, 1098, 1100
- Бальковский Тадеуш див. Баньковский Та-
деуш
- Банасінський Фелікс 76, 80
- Банашкевич див. Банасінський Фелікс
- Баньковский Мечислав 372
- Баньковский Тадеуш (Тадей) 1128–1136,
1146, 1166
- Баргеловський Даніель 84
- Бардзик 858
- Барський (Барский) Бартломей 566, 570–
–580, 584–592
- „Бартек” див. Шумовський Бартек
- Басай 1212
- Бастамов 964, 1046, 1052
- Батеску 1358
- Батор 1006
- Батор Болеслав 964, 970, 978, 1004, 1006,
1016, 1020, 1022, 1024, 1036–1048, 1054,
1062–1066
- Батор Иван (Батор Ян) 188–192, 198, 200,
210
- Батор Стефан 196–206
- Бачинський Ян 1158, 1160
- Башенко 192
- Беднарик 1238, 1248, 1274
- Беднаркевич див. Беднарик
- Бедронь Владислав (Бедронь Владислав)
938, 944, 946, 950, 954–958
- Бейлин 270
- Бек Юзеф 106, 120
- Белицай Мечеслав (Беліцай Мечислав) 918,
920, 926, 928, 932–936, 950
- Белоглазов (Белоглазов) 828, 864, 908, 912,
934, 956
- Белоусов 964, 986, 992, 998, 1002, 1006,
1008, 1018–1022, 1036–1040, 1052
- Белый 1194, 1212, 1216, 1218
- Бельский див. Смеречинський Владислав
- Беньковский 818
- Бердак Казимир 524
- Березовский Феликс (Березовський Фелікс)
938, 944, 946, 950–958
- Берия див. Берія Лаврентій
- Берія (Берия) Лаврентій 130, 236, 272, 280,
790, 870, 1118, 1122, 1164
- Берка Вацлав, псевдо „Бродович” 42, 58,
92, 98
- Бернард (Бернат) Эдвин (Едвін, Ервін, Ед-
вард) 678, 680, 1188, 1194, 1208, 1210
- Бернаркевич див. Беднарик
- Бернацкий Кароль 806
- Берначек (Берначик) Тадеуш 1232, 1234,
1264, 1268
- Белецька (Кондзьола) Владислава 84
- Белецький Адам 84

- Бжаза („Джоза”) 628, 650, 752
Бжежицкий Эмиль (Бжежинський Еміль)
882, 884, 890, 896, 898, 904–910, 914
Бибер Богуслав (Бібер Богуслав) 882, 884,
892, 898, 902, 906–912
Билевич (Білевич Ян) 1226–1230, 1234,
1246, 1248, 1254–1274, 1290
Билецкий З. 1106
Биллок К. див. Біллок Клеменс
Битомский Казимир 814
Битюков 568
Бичевский Зигмунт (Бічевський Зигмунт)
468, 492
Біллок (Биллок) Клеменс, псевдо „Комін”
318, 320
Білоховський Зигмунт 752
„Блак” див. Язвинский Казимир
„Блякс” див. Язвинский Казимир
Блянк (Бланк) Еміль Самуель 1230, 1232,
1248
Блыскаль Петр (Блискаль Пйотр), псевдо
„Крупка” 368, 370, 376–382
Богаш Король 522
Богданов 852
Богданович Зофия 1178, 1256–1264, 1268–
–1272, 1290
Богданович Мария 1178, 1182
Боднарик див. Беднарик
Божек 1292
Божек (Божак) Казімеж див. Соколовский
Марьян
Бойдуник Иосиф 924
Болек 390
Болтуць Міколай 568
„Болько” див. Островский Болеслав
Бонкевич 420
Боровиц Станислав (Боровіц Станіслав, Бо-
ровець) 496, 500, 504, 506, 530, 556
Бортновський Владислав 568
Борута див. Борута-Спехович Мечислав
Борута-Спехович Мечислав 52, 56, 62, 408,
454, 470, 508, 752, 1332, 1334
Борута-Спехович див. Борута-Спехович
Мечислав
Бочкова див. Бочковская
Бочковская Зофия 848
Бочковська 852
Браг 730
Браткив Петр 1154, 1160
Браухич (Браухіч Вальтер фон) 54, 64, 112,
114
Брикнер Тадеуш див. Брюкнер Тадеуш
Бринд 128
Бричковский Цириль (Бричковський) 964,
972, 978, 1016, 1026–1030, 1036, 1040,
1042, 1046, 1048, 1054, 1062–1068
„Бродович” див. Берка Вацлав
Бромович 658, 664, 772
Бромович Віктор 1294
Бронгель Антон (Бронгель Антоні) 1072,
1074, 1078–1082, 1088, 1092–1098
Бронислав див. Румель Броніслав
Броніковський Єжи див. Потапов Ярослав
Брухнальский (Брухнальський) Густав 472,
484, 492, 562
Брюкнер Тадеуш 1130, 1136
Брянцев 312, 368, 372, 374, 382
Будзинский 850
Будяковский 526
Будяшек див. Сковронский Мечислав
Буйновський Тадеуш 1354, 1378
Буканов 580, 590, 1316–1320
Букинова Ирена 670, 672, 676, 678
Булак-Балахович Станіслав (Балахович) 66,
68, 78
Бураковский Юзеф (Бураковський Юзеф)
1072, 1074, 1094–1100
Бурда Ричард див. Каспицкий Діонізі
„Бурда” див. Каспицкий Діонізі
Бурта Эдуард див. Бутра Едвард
Бурчик Е. 174
Бурякевич Мартын (Буракевич Марцін)
498, 502, 506, 532, 556
Бутра Едвард 1142, 1144
Бухерт Михаил 518
Бухман 208
Бучковский Север 596, 598, 606–612, 628,
698, 722, 724, 734, 746–750, 762, 782, 786
Бучный Болеслав 1110
„Буян” див. Дукет Збигнев
Быстров 964, 1052
Бьялоскурский Казимир (Бялоскурський
Казімеж) 882, 884, 888, 890, 898, 906,
908, 912
Бялошев Влодзімеж, псевдо „Слава” 422,
424, 428
Вагнер Адам (Вагнер Адам) 146, 160, 166,
168
Вагнер (Вагнер Броніслав) 334, 340
Вагнерова 334
Вадис (Вадіс) Олександр 1214, 1218
Вайдель Рудольф 964, 966, 974, 976, 982,
984, 988–1010, 1014, 1038, 1040, 1042,
1046, 1048, 1052, 1058–1066, 1180, 1182,
1188, 1196, 1200, 1202, 1210, 1216
Вайс Эмма (Емма) 802, 818, 822, 826,
830–834
„Валентова” див. Трояновська Марія
„Валіцький” див. Вундерлих Збигнев
Вальнер Ян 498, 502–506, 528, 548
Вальнер Иосиф (Юзеф Антоні) 478, 492,
502

- Вариха (Варыха) Генрик 196–200, 204
 Вархаловский (Вархаловський Владислав) 982, 984, 988, 990, 996, 998, 1002, 1020, 1022, 1038, 1050, 1060, 1062, 1204
 „Варчинский” див. Веселовский Станислав
 Варшилович (Варшилевич Збігнев) 1008, 1010, 1050
 Варыха Генрих див. Вариха Генрик
 Василевская Александра (Василевська Александра) 1120, 1122, 1166, 1168
 Василевская Галина (Василевська Галина) 70, 72, 78, 90, 124, 454, 456
 Василевский Казимир (Василевський Казімеж) 1166, 1168
 Василевська Ванда 78
 Васунг Тадеуш 1104, 1106, 1110–1114
 Вахмистовская див. Вахмистровский
 Вахмистровский (Вахмістровський) 694, 704, 754, 776
 Вацлав див. Зайончковський Вацлав
 Вашков Еустахиуш (Вишецький), псевдо „Сташек”, „Станіслав” 532, 562
 Вебер 1258, 1268, 1280, 1282
 Ведмедев 366
 Вежбовский (Вежбовський Богдан) 180–184, 188, 196, 200, 204
 Вейган Максим 106, 120
 Величковский Александр 814
 Веломайский Казімеж 1072, 1074, 1078, 1080–1084, 1096, 1098
 Веломанский Казимир див. Веломайський Казімеж
 Вельц 326, 328
 „Веля” див. Карасювна Евеліна
 Венгельский Марьян-Казимир, псевдо „Фальденберг” 480, 518
 Венгжиновская-Ратиборская Эмилия 1174
 Венгжиновские 1200, 1206, 1208
 Венгжиновский Владислав 1192
 Венгжиновский Ежи (Єжи) 1174, 1192, 1198, 1200
 Венгжиновский Станислав, батько (Венгжиновський Станіслав) 1190, 1198
 Венгжиновский Станислав (Венгжиновський Станіслав) 966, 976, 992, 994, 1036, 1048, 1172–1176, 1194–1210, 1214–1218
 Венгерський Єжи 340
 Венгжиновська Міхаліна 84
 Вендерский 340
 „Венгляж” див. Сосабовский Станислав
 Венцовский 720, 722
 Веселовский 894
 Веселовский (Весоловський) Станислав (Станіслав), псевдо „Варчинський”, „Варчинский” 488, 494, 496, 504, 506, 512, 514, 536, 560, 664
 „Весоловський” див. Фрелих Едвард
 Вечерковский (Вечеровский) Казимир 474, 480
 Вечерок Станислав див. Вечорек Станіслав
 Венява-Длугошовский Болеслав 104, 118
 Вечорек Станіслав 1104, 1106, 1110–1114
 Вжаск 716
 „Вжос” 422, 430
 Взорек (Взорик) Марьян 640, 642, 718–722, 768, 776, 782
 Вивюрка Н. 1086, 1090
 Видавский (Видавський) Юзеф, псевдо „Віт”, „Юзек”, „Юзеф” 136, 144, 148–156, 162, 164, 170–174
 Виктор див. „Виктор”
 „Виктор” (Виктор) 484, 486, 520
 Вильк Николай 480
 „Вильк” див. Курпель Юзеф
 Вильчинский Збигнев 486
 Винницкий Марьян (Вінницький Мар’ян) 882, 884, 890, 898, 906, 908, 912
 Винокуров 1162
 Винява-Долгушевский див. Венява-Длугошовський Болеслав
 Вишинский Ян, псевдо „Ян”, „Янек” 802–810, 814, 816, 820, 822, 828–832, 838, 846, 852, 860
 Вирпша Ольгерд (Вірпша Ольгерд) 146, 152–156, 164, 168
 Витих Франц 234
 Витковский 1094
 Витковский (Вітковський) Болеслав 1138, 1144
 Витос (Вітос Вінценти) 96, 118
 Вицман 1002
 Вишецький див. Вашков Еустахиуш
 Вишинський Ян, псевдо „Янек” 1164
 Вишомірський Януш 372, 374
 Видавський Юзеф див. Видавский Юзеф
 „Вільк” див. Пасек Владислав
 „Віт” див. Видавский Юзеф
 „Влад” див. Меер
 „Влада” див. Пеховская Владислава
 Владимирский 340, 344, 354, 496, 500, 560, 562
 „Владислав” 886
 Возняк Станислав 878
 Войнаровская Ядвига 246, 248, 266
 Войнаровский Андрей 474
 Войновский див. Буйновський Тадеуш
 Войтарович Мар’ян 302, 304, 312, 318
 Войтович 1294
 Войторович див. Войтарович Мар’ян
 Войцеховская (Войцеховська) Юзефа 884, 896, 898, 904–910, 914
 Войцеховский 1080

- Войцеховский Эдвин 476
 Войцеховский (Войцеховський) Ян 808–812, 834
 Волжинский, Волшинский, Воложинский див. Вишинский Ян
 Волик Т. 1074
 Волкова Ирина 218, 226
 Волковысский 490
 Волошин Станислав (Станіслав) 1244–1248
 Вольфф Феліція (Нейман Анна), псевдо „Еля” 124, 126
 Волянський Ян 1278, 1292, 1294
 Воробьев 306, 404, 408, 414, 420
 Ворошилов 1122
 Врубель Мартын (Марцін) 498, 502, 506, 530, 554
 Вруха 1374
 Вруха Зофия 1352, 1372, 1374
 Втислав 858
 „Вуйко” див. Каминский
 Вундерлих Збигнев (Вундерліх Збігнев), псевдо „Валіцький” 140, 144, 964, 966, 974, 976, 980, 986, 990, 992, 996, 1000–1004, 1036–1046, 1052, 1058, 1060, 1064, 1066, 1204
 Вурцен Зигмунт 392, 394, 396
 Выдра 490, 516
 Выжомирский Януш див. Вишомірський Януш
 Высоцкий 1276
 Высочанский Бронислав (Высочанський Броніслав) 1224, 1238, 1242, 1258–1262, 1278, 1284, 1288, 1294
 Вышинский 940–944
 Гаванда Стефан 520
 Гавдаскова Миляда 848
 Гаголя Юзеф див. Гонгола Иосиф
 Гайда 998, 1060
 Галас Феликс (Фелікс) 146, 160, 162, 166, 168
 Гало́за 614–620, 624, 646, 676, 680, 688, 692, 764
 Гамес Тадей-Мечеслав (Гамес Тадеуш) 918, 920, 924–930, 934, 936
 Гандин 1246, 1296, 1312, 1314
 Ганкевич Тадей (Тадеуш) 1166, 1168
 Гарлинский див. Гралінський Зигмунт 106
 Гаузер 712
 Гейштор (Гейштор) Владислав, псевдо „Гоффман”, „Александр” 54, 56, 64, 76, 104, 108
 Гексель 1294
 Ген Михаил (Міхал) 1154–1158, 1162
 Генданский див. Гендынский Адам
 Гендынский (Гендинский) Адам 30, 42, 92, 104
 Герлах Збигнев 532
 Герлачинский Ян див. Горлечинський Ян
 Гермашевский (Гермашевський) Антон (Антоній, Антоні) 218, 220, 224–228, 232, 242–246, 252–256, 268
 „Гжмот” 378
 Гирле (Гірле) Адам 882, 884, 888, 892, 898, 900, 906–912
 Гиса див. Гіс
 Гислер 1030
 Гиурковский див. Гюркович Феликс
 „Гізек” див. Малявский
 Гитлер (Гитлер) Адольф 438, 440, 666
 Глазевский Адам 390
 Глет (Глет) Адольф 882, 884, 888–892, 898, 900, 906, 908, 912
 Гловач Тадеуш (Гловач) 964, 974, 980, 1034, 1038–1042, 1046, 1048, 1056, 1064–1068
 Гломбинский Станислав (Гломбінський Станіслав) 486, 494
 Гоземба Иосиф див. Соснковський Казімеж
 Головатский Франк див. Гловацький Францішек
 Голод (Голод) Ярослав 938, 944, 946, 950, 954–958
 Голумбевская Софья див. Голембійовська Зофія
 Гольдфрухт (Гольдфрухт) Сало (Саломон) 72, 78
 Голя Эдвард (Азуревич Анджей), псевдо „Анджей” 850, 852
 Гомулка 164
 Гонгола Иосиф (Гонгола Юзеф, Гонгола) 470, 478, 492, 516, 528, 534–538
 Горак Алойш, псевдо „Нестерович” 58
 Горбель Генрих 522
 Горбов Михаил 1244
 Горбова Антонина 1242, 1244, 1284, 1288
 Горлечинський Ян 498, 506, 528, 546
 Горлинский (Горлінський Микола) 1122, 1124
 Горчинский Марьян див. Гурчинский Марьян
 Горшкевич Казимир (Горшкевич Казімеж) 918, 920, 928, 932–936
 Готвольд А. К. 1106
 „Гоффман Александер” див. Гейштор Владислав
 Гошовский Роман Станислав 802, 816, 822, 826, 830–834
 Грабовський (Грабовский) 316, 320
 Градовский С. див. Градовский Францишек
 Градовский Францишек (Градовський Францішек) 496, 500, 504, 506, 516, 522, 524, 538, 540

„Граніт” див. Калита Мячеслав
„Граціан” див. Агопсович Тадеуш
„Грацпак” див. Агопсович Тадеуш
Греффнер (Грефнер, Греффнер, Грефнер)
Альфред 486, 494
Гризеляк (Гризляк) Антон (Антоні, Ян) 980,
982, 988, 990, 996, 1038, 1050
Грицько Юлія 1294
Гришук Розалія (Грішук Розалія) 882, 884,
894, 898, 904–910, 914
Грот див. Ровецький Стефан
Гроховський 1292
Грубель Ян 518
„Грубый” 840
Грудинський Зенон 1232, 1264, 1268
Губерт Карл 208
Гузар 998, 1060
Гумер Чеслава 882, 884, 898, 902, 906–910,
914
Гупперт Станіслав (Гупперт) Станіслав
884–898, 904–910, 914
Гурчанин 1230
Гурчинський Мар’ян (Гурчинський Мар’ян)
498, 502, 506, 532, 560
Гутнер 848
„Гуцул” див. Смеречинський Владислав
Гюркович (Гюркевич, Гюркович) Фелікс
(Фелікс), псевдо „Петр”, „Пйотр” 386,
388, 422, 426, 430–434
Гейштор див. Гейштор Владислав
„Гжбет” див. Маєвський Тадеуш
Гжембо Вітольд 84, 92
Гжембо Марія 84
„Гжиб” див. Лянг Казимир
Глеб-Кошанська Марія 122
Гловацький Францішек 1072, 1074, 1086,
1090, 1092, 1096–1100
„Годземба” 750
Голембійовська Зофія 802, 820, 822, 826,
830, 834
Гомулка Станіслав 168
Горлечинський Ян (Герлачинський, Горле-
чинський) 482, 492, 498, 506, 528
„Грабіца” див. Ровецький Стефан
Гралінський (Гарлінський) Зигмунт 120
Гріс 72, 78
Даниковская див. Динаковська Яніна
Данцевич Вацлав-Матвей 938, 944, 946,
950–958
Дашкевич 572, 574, 582, 584, 590, 846
Двубач Король 520
Деві Рукміні 78
Де-Гурський див. Корибут-Влох де Гурський
Стефан 574
Дедрчук Маркиан 566–580, 584–592
Дембинський 362

„Дембінський” див. Жебровский Владис-
лав
Дембський Зигмунт 940
Деренговский (Деренговський, Дерингов-
ский) 700, 776, 786
Джанжгава Лаврентій (Цанава) 234
Джевецький Станіслав Оттон 1194, 1198,
1200, 1214
„Джоза” див. Бжаза
Джурик див. Журик
Дзеванская Вагда (Дзевонська) 74, 80
Дибуа (Дібуа Станіслав) 96, 118
Диконский Эдуард 188, 208
Динаковська (Дынаковская, Даниковская)
Яніна 238–242, 248, 250, 268
Дмитриев 1316
Дмитришин Иосиф (Юзеф, Осип) 596, 606–
–612, 640, 664, 716, 720, 722, 734, 746–
–750, 762, 776, 778, 782–786
Добжанский Людвиг Станіслав (Добжан-
ський Людвік Станіслав) 918, 920, 928,
932–936
Добровольский Иван (Ян) 1296–1304, 1308,
1312, 1320
Добровольский (Добровольський Зигмунт),
псевдо „Фелікс”, „Зигмунт” 52, 56, 62,
90, 92, 124, 406, 454–460, 810, 850, 1334
„Доктор” див. Токажевский-Карашевич
Михаил
Дольская 228, 230
Домарецький Едвард див. Домерецкий
Эдвард
Домбровецкий Мар’ян (Домбровецкий Ма-
р’ян), псевдо „Кшись” 324–330, 340–346,
884, 886
Домбровский див. Домбровецкий Мар’ян
Домбровский Альфред 192, 194, 200
Домерецкий Эдвард (Домарецький Едвард)
1104–1114
Дорозинский Ян 818, 940, 944
„Достава” див. Пулторак Антон
Доценко 934
Драдах Ромуальд 496, 500, 504, 506, 524,
526, 542
Драха 636
Дренгевич 1258
Дробик Францішек (Дробік Францішек)
1274, 1296–1304, 1310, 1312, 1316, 1318
Дроздецкий (Дроздецький) Павло 386, 388
Дроздовский 1242, 1274, 1276, 1286–1290
Дроздовський Збігнев див. Чеканський Збі-
гнев
Дроздовський Станіслав 1028, 1050
Другобицкий 788
Дубасевич 154
Дубинин 596, 750, 756

- Дудкевич Станислав 1230, 1238, 1278, 1280, 1290
- Дузяк Адам 498, 502–506, 530, 552, 554
- Дузяк Казимир (Казімеж) 498, 502–506, 530, 552, 554
- Дузяк Мар'ян (Мар'ян) 498, 502–506, 530, 552
- Дукет Збігнев (Збігнев), псевдо „Буян”, „Острый” 814, 834, 840, 882–892, 898, 904–910
- Дурко Кароль (Павел) 990, 1050, 1208
- Дух Йосиф 1224
- Дынаковская Анна 262
- Дычка (Дичка) Чеслав 918, 920, 926, 928, 932–936
- Ева-Марта див. Карасювна Евеліна
- Егерь 730
- Егоров 1296
- „Езерский” див. Чеховський Ервін
- „Еля” див. Вольфф Феліція
- Емілія див. Подлевська Емілія
- „Еміль” див. Марціняк Петр
- „Еміль Хельм” див. Сосабовский Станислав
- Енджеевский Тадеуш 476
- Ендель-Рагіс Леопольд див. Эндель-Рагіс Леопольд
- „Ендерский” див. Ядоч Теофил
- Ернест Казімеж 1336
- Ернст Марцін 1334, 1336
- Ерусланов 312, 320
- Жалнерчик Матвей (Жалнерчик Мацей) 146, 158, 164, 168
- Жарский Стефан 950
- Жарчевський Станіслав (Жарчевский Станислав), псевдо „Нерон”, „Станислав” 20, 322, 324, 328–332, 336–342, 346–354, 816
- „Жбик” 364
- „Жбик” див. Серватка Здислав
- Жебровский (Жебровський) Владислав (Казімеж), псевдо „Жук”, „Ясенчик”, „Дембінський”, „Старый” 52, 62, 92, 138–144, 336, 338, 348, 362, 378, 456–460, 484, 486, 520, 846–850, 858, 1334
- Жевуский 374
- Желеховский (Желеховський) Тадеуш, псевдо „Льопек”, „Рінг”, „Явор”, 596, 598, 608, 610, 618, 622–636, 640, 644, 652–656, 676–692, 706, 708, 714, 728, 730, 736, 738, 742, 748, 750, 758, 764–768, 772, 774, 780–786
- Желіговський Люціан 568
- Жепецкий Ян 42, 58
- Жеромський Стефан 438
- Жибура Збігнев, псевдо „Яшур” 872, 876
- Жига (Жига) Ришард 964, 972, 978, 1030, 1032, 1038–1042, 1046, 1048, 1056, 1064–1068
- Жидура див. Жибура Збігнев
- Жипецкий Б. З. 1106
- Жмуркевич Иван (Иван) 918, 920, 924–930, 934, 936
- Жрالی Станислав (Станіслав) 498, 502, 506, 518, 560
- „Жук” див. Жебровский Владислав
- Жук Владимир (Володимир, Влодзімеж) 1154, 1162
- „Жукевский” див. Незгода Йосиф
- Жулавский Витольд (Жулавський Вітольд) 316–320
- Жулавський-Шеліга Юліуш (або Юліан) 320
- Журавецкий (Журавський) Казимир (Казімеж), псевдо „Замойський” 476, 492, 534
- Журавська Леонія 1232–1236, 1248, 1264–1268, 1280
- Журавський Казимир див. Журавецкий Казимир
- Журик (Журик, Джурик, „Джурик”) 470, 472, 486, 488, 492, 510
- Журовский Владислав 1224, 1226, 1290
- Заблоцкий К. А. 1372
- Заводзяк Ян (Иван) 196–206
- Загородный 342, 344
- Загурская Ядвига 248, 252
- Задемский Франц (Задемський Францішек) 882, 884, 894, 898, 902, 906–912
- Зайончковская Ирина 72
- Зайончковський Вацлав 72, 78
- Закжевский жив. Закшевський Тадеуш
- Закржевский Тадеуш див. Закшевський Тадеуш
- Закшевский Станислав 372
- Закшевський (Закржевский) Тадеуш 412, 414
- Залановский Збігнев, псевдо „Сикерський” („Секорский”) 596, 598, 608, 610, 626, 628, 634, 636, 640–644, 648–652, 656, 658, 664, 672, 680, 682, 686, 694–698, 702, 706, 710, 714–724, 728, 730, 736, 738, 744–748, 756, 766, 768, 776–784
- „Залевский” див. Заремба Леон
- Залемский 334
- Залеская 390
- Залесский Август (Залеський Август) 106, 120
- Залесский Павел 218, 224
- Залесский Пинос 216, 218, 224, 226
- Зальцман Стефан 882, 884, 892, 898, 902, 906–912

- Замановский 1030
 Замойский 1000, 1008
 Замойский Антон (Замойський Антоні) 802, 816, 822, 826, 830–834, 940, 942
 „Замойскі” див. Журавецкий Казимир
 Заремба Зигмунт 92, 96, 114
 Заремба Леон 470, 476, 492, 516
 Зарембский Леон див. Заремба Леон
 Зарембский Марьян, псевдо „Мариса” 180–186, 190, 196–200, 204
 Зарембский Феликс 478
 Заставский 482
 Засторцувна (Застерцувна) Ирена 650, 664, 666, 686–690, 772
 Захарчевский Людвиг 516
 Зачепа Иван 170, 176
 Заяц Карл 186–190, 198, 208
 Збигнев Злодинский див. Пестржинский Сигизмунд
 Зборовский 890
 Зборомирский (Зборомірський Еугеніуш) 1190, 1194, 1206
 „Звездочка” див. Ромбек Филиция
 Зглобиш Иосиф 478
 Зглобиш (Зглобин, Зглобіш) Юлиан (Юліан) 470, 474, 478, 492, 516, 522
 Згода (Згода) Адам, псевдо „Зенон” 1148, 1152
 Здунек Вацлав 1148, 1152
 Зелинский Роман 372
 Зельке див. Зильке Стефан
 Земба Ян 886, 1276
 Земляйский 888
 „Зенон” див. Згода Адам
 Зентара Станіслав 164, 168, 248, 254, 260–264
 Зигель Францишек (Зигель Францішек) 1148, 1152
 Зигмунт див. Румель Зигмунт
 „Зигмунт” див. Добровольський Зигмунт
 „Зигмунт Поремба” див. Румель Зигмунт
 Зилицкий Юзеф 1258, 1274, 1276
 Зильберт 1224
 Зильке (Зельке) Стефан 110, 122
 Зіммер Збигнев 992, 1050, 1058
 Золотухин 908, 910
 „Зося” див. Кльоц Альфонс Александер
 Зофия див. Богданович Зофия
 Зубицкий Антон (Зубицький Антоні) 918, 920, 928, 932–936
 „Зюк” див. Щепка Ежи
 Зюлко Мечеслав 1224, 1226
 Зянец Владислав 526
 Иванов 448
 Иванчук Генрих 856
 Ивашкевич Иван (Ивашкевич Иван) 1296–1304, 1308, 1312, 1316, 1318
 Иджиковская Янина (Ідзіковська Яніна) 1072, 1076, 1088, 1096–1100
 „Ижевский” див. Чеховський Ервін
 Ильницкий Адам-Марьян (Ільницький Адам) 918, 920, 928, 932–936
 Ильницкий Иван 1260
 „Инженер” 1360
 „Инжинер” див. Ровецкий Стефан
 Ирена див. Карасювна Евеліна
 Искевич Вилгельм 522
 Ідзіковський Тадеуш 1100
 „Кабат” див. Цихотский Ян Каганович 166
 Каземирчак див. Казмерчак Марцелі
 Каземирчик див. Казмерчак Марцелі
 „Казик” див. „Казимир”
 Казимир 1274, 1276, 1286
 „Казимир” 248–254, 260
 Каземирчик див. Казмерчак Марцелі
 Казмерчак (Каземирчак, Каземирчик, Каземирчик, Казімерчак) Марцелі, псевдо „Марцелі” 238, 240, 254, 256, 264, 276
 Казьмиров Леонтий (Казіміров Леон) 1072, 1076, 1090, 1094–1100
 Кайстура див. Кестура
 Каламан 618, 724–728
 Калининский Михаил (Калінінський Міхал) 854–866
 Калиновский Казимир Людвиг (Калиновский К. В., Каліновський Казімеж) 302–306, 312, 316–320
 Калиновский (Каліновський) Станіслав 192, 194, 200, 210
 Калининский-Каминский Генрих див. Каміньский Генрик
 Калита Мечеслав (Каліта Мечислав), псевдо „Граніт” 870, 874, 876
 „Каліна” див. Ровецкий Стефан
 Кальба Богдан 498, 500, 504, 506, 526, 544
 Кальчинский Збигнев 482
 Камер Владислав 496, 500, 504, 506, 530, 556
 Каминский 252, 260
 Каминский (Каміньский) Владислав, псевдо „Сліва” 108, 122
 Каминский Генрих 1128–1134, 1148, 1166
 Каминский, псевдо „Вуйко” 1180, 1182, 1186–1190, 1206, 1208
 Канас Мечеслав (Мечислав) 1072–1098
 Кандыбин 1316, 1320
 Канский (Канський) Владислав 406, 410
 Карабановский Станіслав (Карабановський Станіслав) 532, 562
 Караганов 490

- Карасювна Евеліна (Мирова Ева-Марта), псевдо „Веля” 28–32, 72
- Карг Иван (Карг Ян) 938, 944, 948–958
- Карев 166
- Карлтон Стефен Ернест 1336
- Карнафель 246, 254
- „Каро” див. Ромбек Филиция
- „Кароль” див. Обтулович Адам
- Касарик (Касарік, Коссарек) 622, 676, 766, 786
- Каспицький (Каспицкий) Діонізи, псевдо „Бурда” (Бурда Ришард) 238, 240, 246, 252–256, 264, 288
- Кахновский 1096
- Качановский Иван 208
- Качановский Ян 188
- Качинский (Качинський Зигмунт) 96, 118
- Качковський Йосиф див. Агопсевич Тадеуш
- Кашица Юзеф 1232, 1234, 1264, 1268
- Квас Владислав 498, 502, 506, 532, 558
- Квятек 1010
- Квятковский 994, 1008, 1010
- Квятковский Болеслав 1232, 1234, 1062, 1264, 1268
- Кендзер Михаил (Кендзьор Міхал) 802, 810, 812, 822, 824, 828, 832, 856, 858
- Кеслер Станислав 484–488, 532
- Кеслер Эмиль 516, 522, 524
- Кестура 1118, 1158–1162
- Кжижановский Зигмунт (Кшижановський Зигмунт) 1146, 1152
- „Килавец” див. Соколовский Марьян
- Килавец Петр див. Соколовский Марьян
- Кириченко 1378
- Китык Роман 950
- Клейберг 582
- Клепов 490
- Клецман Ирина (Клецан Гелена) 1332, 1336
- „Клемпа” див. Ляутербах Евгений
- Клименко 964, 1046, 1052, 1068
- Клименко (Кульменко) Роман 498, 502–506, 528, 550
- Климин 580, 1320
- Климковский Ежи (Клімковський Єжи) 406, 408, 416–420
- Климковский Казимир (Клімковський Казімеж) 498, 502–506, 528, 550
- Клинк (Клінк Юзеф) 486, 494
- Клїшевич Леонїдас 122
- Клодейский Збигнев, псевдо „Соколовский” 486, 488
- Кльоса Роман 498, 502, 506, 532, 558
- Кльоц (Кльотз) Альфонс Александер (Невяровский, Невяровский Адольф), псевдо „Невяровский”, „Зося” 62, 276, 290, 456–460
- Клящицкий 1134, 1216
- Кнапик Здислав (Здзіслав) 342–354
- Кобих Станислав 478
- „Кобра” див. Окулицкий Леопольд
- Ковалевский (Ковалевський Ян) 1326, 1336
- Ковалик Владимир 526
- „Коваль” див. Яворський Ян
- Коваль Леон 216–222, 230, 232
- Ковальский 1120, 1164
- Ковальский Ян 390
- Ковач 1254, 1258, 1260
- Коделля (Коделія) Владислав 918–928, 932–936
- Кожушко Петро 64, 76,
- Козак Леон 1154–1162
- Козлов 312, 314, 320, 368, 370
- Козловская 680
- Козловская Мария (Козловська Марія) 802, 810, 820, 822, 826, 830, 834
- Козловский Виталий (Віталіс, Вітольд) 192, 194, 198, 200, 210
- Козловский Е. Я. 1106
- Козловский Иосиф (Козловський Юзеф) 938, 948, 950, 954–958
- Козловский Казимир див. Немчицкий Станіслав
- Козыра Францишек (Франчишек) 478, 528
- Кокін Сергій 24
- Коковский Стефан 1106
- Колаковский Александр (Колаковський Александер) 1104–1108, 1112, 1114
- Колодейский Збигнев 512, 532
- Кольняк Ян 998
- Кольбушевский Иван див. Кольбушевський Ян Александер
- Кольбушевский Юрий 1326
- Кольбушевський Ян Александер 1324, 1326, 1336, 1338
- Кольбушевський Януш 1326
- Колошек Юрий (Єжи) 1128, 1130, 1136, 1146–1150, 1166
- Колянковская Станислава (Колянковська Станіслава) 1374, 1378
- Комар 650
- Комарницкий 680
- Комарський Мечислав, псевдо „Мак”, „Макс” 1328–1338
- „Комін” див. Біллок Клеменс
- Комушинський (Комушинский) Станіслав 318, 320
- Комысевич Людвиг 480
- Кондзола Антоніна див. Токажевська-Караевич Антоніна

- Кондзьола Владислава див. Белецька Владислава
- Кондзьола Кароліна 82
- Кондзьола Мельхіор 82
- Кондзьола Стефанія 82
- Кондзьола Ян 82
- Кондилевский (Кондзелевський) Тадеуш 1130, 1136
- Кондорош 1240–1244, 1266, 1268, 1280–1284
- Кондрацкая 1208
- Кондрацкий (Кондрацький Борис) 1208, 1212
- Конечный 700, 776
- Копейчук Аделя 802, 812, 822, 824, 830, 832
- Копечный (Копечний) 786
- Копчинский 158, 268
- Копыткяк Иосиф (Копитяк Юзеф) 146, 152, 158, 164, 166
- „Кордачевский” див. Крачковский Станислав
- Кордис 944
- Корибут-Влох де Гурьский Стефан (Корибут Влох або Блох, Влох де Гурьский, де Гурьский, Корибут-Влох або Блох) 566–572, 576–582, 586–592
- Корнатовский Адам (Скуратовский) 188–192, 198, 200, 210
- Корнековский (Корниковский, Корніковський) Стефан (Степан) 1130, 1136, 1148, 1150
- „Корнель” див. Мацелинский Эмиль
- Корниковский Степан див. Корнековский Стефан
- Корнилович Мария (Корнілович Марія) 66, 76
- „Королевский” див. Кшисек Роберт
- Король Юзеф, псевдо „Староста” 116
- Корсак Владислав 1326, 1336
- „Кортум” див. Санойца Антоні
- Корчинский 1160
- Корчинский Станислав 476, 488
- Корчинский Тадеуш 522
- Корчинский Франчишек (Корчинський Францішек) 498, 502, 506, 532, 550
- „Кос” див. Швед Едвард
- Косовская Владислава (Коссовська) 884, 894–898, 904–910, 914
- Косовская Янина (Касовська Яніна) 964, 968, 978, 984, 990–998, 1002, 1004, 1008–1014, 1040–1048, 1054, 1058–1066
- Косовский Марьян (Косовський Мар'ян) 870, 876
- Косовский Станислав (Коссовський Станіслав) 882, 884, 890, 894, 898, 902, 906–914
- Косоцкий Вацлав 522
- Косоцкий Казимир 478, 488, 522
- Косоцкий Мячислав 522
- Коссарек див. Касарик
- Костецкая Стефания (Костецька Стефанія) 1374–1378
- Костецкий Мечеслав 920–926
- Косярский 1092
- Костюшко Тадеуш 438
- Косьоровский (Косьоровський) Юзеф 496, 500, 504, 506, 530, 554, 556
- Котрягин 182, 192, 204
- Котынский Эвзебиш 372
- Кохановський Ян 438
- Коцович (Кацович, Куцович) Владислав 1128, 1136
- Краевский (Краевський) Альфред, псевдо „Адам Полесінський” 108, 122
- Крайдуховна Янина, псевдо „Хорецкая” 596, 602, 608, 610, 620, 626, 628, 642, 650, 652, 656–662, 670–676, 680, 682, 696, 698, 728, 732, 736, 744, 748, 758, 766–774, 780, 784, 786
- Красовская Станислава (Красовська Станіслава) 882, 884, 896, 898, 902, 906–910, 914
- Красовский Мартын (Красовський Марцін) 882, 884, 892, 898, 902, 906–912
- Красульская Юзефа (Красульська) 1230, 1232, 1248, 1258, 1264, 1270, 1274, 1276, 1290
- Красульський Антоні, псевдо „Тонько”, „Нагановський” 676, 682, 754, 770, 1244–1248
- Кратус Казимир (Казімеж) 1130, 1136, 1148, 1150
- Крачковский Станислав (Крачковський Станіслав або Стефан), псевдо „Кордачевский” 488, 494, 496, 504, 506, 512, 514, 534, 560
- Кржижановская Галина див. Кшижановська Галина
- Кремер 896
- Кренжель Владислав 1104–1114
- Крецулеску 1358
- Кримян 310, 316, 346
- Кругленков 448
- Круковский 420
- Круковский 1252
- Круль Казимир (Казімеж) 884, 890–894, 898, 906–910, 914
- Круль Ян див. Вышинский Ян
- „Крупка” див. Блыскаль Петр
- Крупская Надежда (Надя) 712
- Крутов (Роман) 180, 182
- Кручковский 96

- Крушинский 350
 Крюгер Георгий (Крюгер Сжи) 146, 150–156, 164, 166, 172
 „Крюк” див. Куснеж Владислав
 Кукбак Александр 520
 Кузминський Александр 78
 Кузнецов 1318–1322
 Кукель (Мар’ян) 106, 120
 Кукля Антон (Антоні) 192, 194, 200, 210
 Кулик 1374
 Куликов 386
 Куликовский Мечислав (Куликовський) 148, 162–168
 Кулинский 1232, 1234, 1264, 1268
 Кулицкий Иосиф (Кулицький Юзеф) 488, 494, 534
 Кульменко див. Клименко Роман
 Кульчецкий Францишек (Кульчицкий Францішек) 1142, 1144
 Кумор (Еміль), псевдо „Кхись” 92, 116
 Куник (Кунік Болеслав) 1166, 1168
 Кунц Мар’ян Леслав (Лешек) Мар’ян 918, 920, 926, 928, 932–936, 950
 Кунц Станислав (Станіслав) 938, 952, 956, 958
 Купчик 176
 Куровский 1354
 Курпель Юзеф, псевдо „Вильк” („Вільк”) 596, 598, 608, 610, 626–644, 648–656, 672, 676–684, 688, 690, 696, 698, 702–716, 720–724, 728, 734, 748, 750, 756, 766–774, 778–784
 Куснеж Владислав, псевдо „Крюк” 596, 604, 608–612, 672, 698–702, 734, 744, 748, 760, 776, 780, 784, 786
 Кухарский 330, 342, 344
 Кухарский Станислав 700, 776
 Кухарский Я. 776
 Кшмень Владислав 882–886, 890, 894, 898, 906, 908, 912
 „Кшивда” 838
 Кшижановская 28
 Кшижановська Галина, псевдо „Сузуки” 70–74, 78
 Кшижец Францишек (Францішек) 488, 494
 Кхисек Роберт, псевдо „Королевский” 482, 516, 528, 530
 „Кхись” див. Домбровецкий Мар’ян
 Кшицик Станислав (Кшицик Станіслав) 196–206
 Кшицик Юзеф 196–206
 Лаган (Лаган) Ян 802, 804, 810–814, 822, 824, 830, 834
 Ладось Александр 108, 122
 Лалиашвили 292, 296, 390, 460
 Лапицкий 596, 750, 756, 786
 Лацина (Лацина) Йосиф (Юзеф) 596, 602, 608, 610, 640, 642, 656–664, 670, 672, 676, 680, 682, 696, 698, 714, 720, 732, 734, 744, 748, 752, 758, 770–774, 778, 784
 Лащ 628, 634, 702, 768
 Лебих Анджей 30, 34
 Левандовский див. Терликовский Мечислав
 Левель 1290
 Левель Юрек (Юрко) 1232, 1234, 1264, 1268, 1290
 Левель Эва (Ловелль Сва, Ева) 1232, 1234, 1248, 1264, 1266, 1290
 Левицкий 1230, 1270
 Левицкий, псевдо „Ястшембец” 806
 Левинський Кароль 1366–1370, 1378
 Легутко Александр (Легутко Александр, Легутко) 498, 502–506, 526, 544, 546
 „Леек” 372
 Ленарт Вильгельм 524
 Ленин Владимир 712, 740
 Лень Казимир 816
 Лепков 790
 Лескевич Тадей (Леськевич Тадеуш) 922–930, 934, 936
 Лескевич Юзеф (Станислав) 918, 920
 „Летний” див. Яворовский Владислав
 „Лешек” див. Немчицкий Станислав
 Лещинский Роман див. Вишинский Ян
 „Леон” див. Обтулович Адам
 „Леопольд” див. Эндель-Рагис Леопольд
 Лерх Данута 82
 Лерх Ежи 82, 84
 Лерх Корнель 82, 84
 Лерх Леонтина 82, 84
 Лерх Мария 82
 „Лесневский” див. Вечерковский Казимир
 Леськевич Юзеф (Станислав) див. Левинський Кароль
 „Летний” див. Яворовський Владислав
 „Летні” див. Яворовский Владислав
 Лехович Станіслав 882, 884, 892, 896–900, 906–912
 „Лешек” див. Немчицкий Станислав
 Либих див. Лебих Анджей
 Линников 114
 Липко Ян, псевдо „Адам Адамский” 234
 Лисовский Эдвард 372, 374
 Лисс 816
 Лобанов 180
 Логин 840
 Лозинский 532
 Лонгард 1200
 Лоринович див. Лорінович Адам
 Лорінович (Лоренович, Лоринович, Лорэнович) Адам 468, 478, 492, 510

- Лужный (Лужний) Юлиан (Юліан, Юльян) 498, 502, 506, 518, 548
- Луи (брати) 208
- „Лукашевич” див. Фраймут Фердинанд
- Лукович Адам 496, 500, 504, 506, 526, 542, 544
- Луфщевский Сигизмунд див. Лушевський Зигмунт
- Лушевский, псевдо „Рудый” 324–328, 342, 346, 348, 352
- Лушевський Зигмунт 234, 236
- Лучинский 1108
- Лычба Андрей 208
- Лычковская Юлия 374
- „Льопек” див. Желеховский Тадеуш
- „Люда” див. Татарский Роман
- Люкас Фридрих 516, 524, 526
- „Люти” див. Спихальський Юзеф
- Лязурек Витольд (Лязурек Вітольд) 248, 250, 270
- Лянг Казимир (Лянг Казімеж), псевдо „Гжиб” 286, 288, 292
- Лянгнер (Лангнер) Владислав 482, 486, 492
- Лянгнер (Лянгнер, Лянгер) Людомир 482, 486, 492, 534, 668
- Лянда Тадеуш Станислав 964, 970, 978, 1014–1022, 1030, 1036–1044, 1048, 1054, 1062–1068
- Лясота Тадеуш (Тадей-Михаил) 918–930, 934, 936
- Лясота Эдмунд (Лясота Едмунд) 918–924, 928, 930, 934, 936
- Ляутербах Евгений (Еугеніуш), псевдо „Клеппа” 870, 872, 876
- Ляутербах Тадеуш, псевдо „Шельма” 870, 872, 876
- Ляхович Иосиф 208
- Ляхович Мячеслав 516
- Ляхович Станислав див. Лехович Станіслав
- Ляхович (Ляховский) Феликс 596, 604, 608–612, 628, 640, 642, 656, 664, 706–716, 734, 746–750, 760, 778–786
- Ляховский Феликс див. Ляхович Феликс
- Мага Эдвард (Мага Едвард) 964, 972, 978, 1030, 1038–1042, 1046, 1048, 1056, 1064–1068
- Магерский 1130
- Мадалинский 218
- Мадурович Славомир Казимир (Славомір) 854–858, 862–866
- Маевская Мария 1372, 1374
- Маевский 1238
- Маевский Станислав 1074–1078
- Маевский (Маевський) Тадеуш, псевдо „Шмигель”, „Шмігель”, „Гжбет” 76, 80, 220–228, 232, 238–268, 272–282, 288, 294, 296
- Мажецкий Петр 220, 222, 256, 276
- Мазий Казимир (Мазей Казімеж), псевдо „Немо” 964, 968, 976, 982, 984, 988–992, 996, 998, 1004, 1016, 1022, 1038–1048, 1052, 1058–1066, 1204
- Мазур 592
- Мазур Михал 752
- Мазур Станислав (Станіслав) 854, 856, 860–866
- Мазуркевич Т. 892
- Майский (Майський) Иван 120
- Майшак Юзеф 818
- „Мак” див. Комарський Мечислав
- Маковенко 1292
- Мак-Пйонтковский див. Мак-Пйонтковский Мечислав
- Мак-Пйонтковский Мечислав 28, 32
- Мак Плаковский див. Мак-Пйонтковский Мечислав
- „Макс” див. Комарський Мечислав
- Макульский Иосиф (Юзеф) 196–206, 850
- Малайка Герман 518
- Маланчук 1370, 1372
- „Мали” див. Румель Зигмунт
- Маликов 426, 434, 444, 446
- „Мальч” див. Тун Станіслав
- Мальчинский 324, 342, 344
- Малявский (Малявський Гевеліуш), псевдо „Гізек” 1120, 1122, 1154–1160, 1164, 1166
- Маржевский, псевдо „Ястшембец” 838
- Мареник Вячеслав (Маренін Вацлав) 1130, 1136
- Марецкая Сдислава (Марецька Здзіслава) 804, 820, 822, 828–834
- „Марися” див. Зарембский Марьян
- Маркевич Тадеуш, псевдо „Гадек” 140, 142
- Марковская (Марковська) Чеслава 496, 500, 504, 506, 518–522, 538, 560
- Марковский 670, 678
- „Марта” 372
- Мартынович (Мартинович Александер) 608, 752
- Мартыновский Казимир (Мартиновський Казімеж) 498, 502, 506, 528, 546
- Марушч Михь, псевдо „Мих” 334
- „Марцели” див. Казмерчак Марцелі
- „Марцелі” див. Казмерчак М.
- Марцинковская Бронислава (Марцінковська Броніслава) 804, 822, 828–834
- Марцинкув див. Марцінкув Тадеуш
- Марциновский Павел (Марціновський) 802, 804, 808, 810, 820, 822, 828–832, 856
- Марциновский Теодор (Марціновський) 802, 810–814, 822, 824, 828–832

- Марцишевский 852
 Марцінкув Тадеуш 1146, 1148, 1152
 Марціняк Пйотр, псевдо „Еміль” („Эміль”) 138–148, 170–174, 190, 816, 846, 982–988, 1000, 1002, 1036, 1038
 Марчишек 490, 516
 Мастицкий 146, 196
 Матерновская 28
 Матиш 672
 Матковская Югася 1250
 Матковский 1252
 Матляк 1262, 1270
 Маутке Христина 1108
 Махник 620–624
 Махницкий Бронислав 516, 530
 Мацелинский Эміль (Мацелінський Еміль), псевдо „Рей”, „Корнель” 20, 356, 360–366, 376, 378, 406, 408, 416–420, 424, 430, 432, 848, 850
 Мациевский Антон (Мацієвський Антоні) 146, 156, 164, 168
 Машнин 802, 854, 938
 Мединский 664, 670, 672
 Мединский (Медзінський) Богуслав 96, 116
 Меер, псевдо „Влад” 402
 Мельник Ярослав 596, 604, 608–612, 618, 628, 694, 702, 704, 732, 744, 748, 750, 760, 776, 780, 784, 786
 Мемпель 160
 Мензобродский Станислав 814
 Меркулов Всеволод 128, 130, 234, 492, 878, 880, 1114, 1118, 1120, 1164, 1298
 Механишин Збигнев 518
 Механишин Казимир 516, 518
 Механишин Тадеуш 518
 Мешик Павло 788, 790
 Мечо (пан) див. Тиховский Мячеслав
 Мигас Александр 518, 522
 Микевич Казимир (Мікевич Казімеж) 882, 884, 892, 898, 900, 906, 908–912
 Милковский (Мілковський Станіслав) 96, 118
 Миллер (Мюллер, Міллер) Рудольф 532, 562
 Мильчановский Ян 530
 Мирова Ева-Марта див. Карасювна Евліна
 Мировый Тадеуш див. Токажевский-Карашевич Михаил
 „Мих” див. Марушч Михь
 Михаил див. Токажевський-Карашевич Михаил (син)
 „Михаил” див. Маевский Тадеуш
 Михайлов Олексій 302–306, 882, 912, 918
 Михайловский Роман (Міхайловський) 854, 856, 860–866
- „Михал” див. Токажевский-Карашевич Михаил
 Михалович (Міхалович Мечислав) 92, 96, 116
 Михаловская Стефания 1244
 Михальский (Міхальський Едмунд) 92, 98, 116
 Михальский Степан (Міхальський Щепан, Стефан) 596, 598, 608, 610, 614, 618–628, 646, 648, 654, 666–676, 680–684, 688–694, 702, 704, 728, 732, 736, 744–750, 756, 764, 766, 770–778, 784, 788
 Михеев (Міхеев Анатолій) 570, 578
 Михник 964, 1010, 1014, 1032–1038, 1042, 1052
 Мишковский Антон (Мишковський Антоні) 498, 502, 506, 518, 548
 Мионік Станіслав 84
 Мірови Михал див. Токажевский-Карашевич Михаил
 Міцкевич Адам 438
 „Млот” 148, 168
 „Млот” див. Млотковский Влодзімеж
 „Млотковский” див. Млотковский Влодзімеж
 Млотковский („Млотковский”) Влодзімеж, псевдо „Млот” 422, 428
 Мльнарский Феликс (Млинарський Фелікс) 94, 116
 Модельский (Модельський Изидор) 106, 120
 Модерницкий Ян (Модерніцький) 400, 402, 440
 „Молек” 362
 „Молот” див. „Млот”
 Молотов В’ячесав 1122
 Мольнар Теодор (Теофил) 470, 516, 526
 Монд 1244
 Морачевский (Морачевський Адам), псевдо „Адам” 98, 108, 118
 Мороз Томко (Томаш) 1072, 1074, 1078, 1080, 1086, 1090, 1096–1100
 Морозова 828–832, 864, 866
 Мотика Гжегож 24
 Мочвард Бронислав 522
 Мрочко Збигнев (Збігнев) 1130, 1136, 1148
 „Мрувка” див. Окулицький Леопольд
 Мудрый Ян 1120, 1124, 1130
 Мудрый (Мудрый Василь) 98, 118
 Мум Петро 1224
 Муравецкий Е. И. 810, 820
 Мушинский Казимир (Мушинський Казімеж) 286, 292
 Мышка 350
 Наврот Станислав 480
 „Нагановський” див. Красульський Антоні
 Нагорный 788

- Найбургер Бронислав (Найбургер Броніс-
лав) 928, 936, 938, 944, 948–956
 „Намысловский” див. Новак Мечеслав
 Напольский (Набольский) 846
 Наумов 174
 Нафтарский Василий (Нафтарський Ва-
силь) 918, 920, 924–930, 934, 936
 Неверовский Адольф див. Кльоц Альфонс
 Невяровский див. Кльоц Альфонс
 Недзвінський (Нидзвинский) Теофіл 882,
884, 892, 898, 900, 906–912
 „Недзвядек” див. Окуліцький Леопольд
 Недзьялковский (Недзьялковський Мечислав)
42, 58, 92, 94
 Недопад 1192
 Незгода Иосиф, псевдо „Жуковский” 476
 Нейман Анна див. Вольфф Феліція
 „Немо” див. Мазий Казимир
 Немченко 204, 210
 „Нерон” див. Жарчевський Станіслав
 „Нерон” див. Соколовський Ян
 Неспал Людвиг (Людвік) 1072, 1076, 1086,
1092, 1096–1100
 „Нестерович” див. Горак Альойзи
 Немчицкий Лев (Немчицький Леон) 306–
–312, 406
 Немчицький Станіслав (Козловский Казимир),
псевдо „Лешек” 336–340, 418, 422–
–428, 432, 440, 810
 Непокульчицкий Францішек, псевдо „Фран-
нек” 288, 292
 „Нечуя” див. Островский Болеслав
 „Невяровский” див. Кльоц Альфонс
 Никлевич Михаил (Ніклевич Міхал) 192,
194, 210
 Нитра Генрих 474, 476
 Ницпан (Ніцпонь Кароль) 1016, 1018, 1024–
–1030, 1034, 1036, 1050, 1062
 Новак 534
 Новак Иван (Ян) 966, 976, 998, 1016, 1018,
1022, 1030, 1050, 1060, 1062, 1068
 Новак Мечеслав (Мечислав), псевдо „На-
мысловский” 468, 492
 Новаковская Аполония 248, 258, 260
 Новиков (Новіков) 320, 344, 500, 562
 Новицкий 252, 260
 Новицкий Тадеуш (Новіцький) 1128, 1136,
1166
 Нововейский див. Новодворський Леон
 Новодворський Леон 92, 114
 Новроцкий Ян 372
 Нуська 1332
 Нуцковский Себастьян (Нуцковський Се-
бастіян) 938, 944, 946, 950, 954–958
 Обтулович Адам, псевдо „Леон”, „Кароль”
108, 122
 Огановский (Огановський Адам) 164, 168
 Огневська Данута (Дуткевич) 84
 Огневська Марія 82, 84
 Огневська Міхаліна 82, 84
 Огневський Антоні 82, 84
 Огневський Мар’ян 82
 Огневський Мечислав 82
 Огожалов (Огожалый, Огожали, Огожалый)
Александр (Александр) 1230, 1232,
1248, 1284, 1286, 1290
 Огурский Марьян 372, 378
 „Одра” див. Ростворовский
 Ожеховский Станислав (Ожеховський Ста-
ніслав) 802, 812, 822, 824, 828–832
 Озгович Здислав (Озгович Здзіслав) 918–
–922, 928, 930, 934, 936
 Озерский Юзеф 136, 138
 Оксель Эдвард 1192
 Окулич див. Окуліцький Леопольд
 Окуліцький Леопольд, псевдо „Ян”, „Мрув-
ка”, „Кобра”, „Недзвядек” 42, 58, 94, 116
 Окулович див. Окуліцький Леопольд
 Оленский Роман 372
 Олещук Михаил (Міхал) 1072–1076, 1080,
1086, 1090, 1092, 1096–1100
 Ольберт 944
 Ольшанецкий Марьян (Ольшанецкий Ма-
р’ян) 938, 948, 950, 954–958
 Ондрух Бернард 478
 Ониц 730
 Орловский Януш 64
 Орнавка Владимир (Владислав) 1072, 1074,
1080, 1096, 1098
 Осадчук Болеслав-Збигнев (Болеслав) 1104,
1106, 1112, 1114
 Освальд 614, 618, 620, 624, 646, 692, 764
 Осетров 578
 Ослоид 1114
 Осовская Кася 1250
 Осовская Полюся Федоровна 1250
 Осовский Владимир (Оссовський Владис-
лав) 1220, 1224–1252, 1266, 1292–1296,
1302–1312
 Осовский Гени 1250
 Осовский Славка 1250
 Осовский Федор 1250
 Остриков 1278
 Остриганський Рудольф, псевдо „Рудольф”
60
 Островский 362
 Островский Генрих 1350–1354
 Островский Эдуард 1106, 1108
 Островський (Островский) Болеслав, псев-
до „Болько”, „Нечуя” 366, 466–474, 482,
484, 508–512, 520
 „Острый” див. Дукет Збигнев

- Павел див. Залесский Павел
 Павликов 998, 1060
 Павлис 614
 Павличко 648
 Павлович 1254
 Павлович Адам 918–930, 934, 936
 Павлюченко 136, 144
 Павлячек Евгений 478
 Падеревский Болеслав (Падеревський)
 938–946, 950, 954, 956
 Паенок 582
 Паенчковский Павел (Пайончковський)
 1072, 1074, 1078, 1094–1100
 Пайкарт 526
 Пакліковський (Пакликовский) Анджей
 470, 474, 492, 534
 Паленичка (Паленічка) Мечеслав (Мечислав)
 1072–1078, 1084–1088, 1092, 1096–1100
 „Паніско” див. Яницкий Збигнев
 Панкевич Феликс 596, 604, 608–612, 628,
 640, 642, 654, 656, 664, 704, 708–716,
 746–750, 760, 780–786
 Папков 578
 Пасек див. Пасек Юльян
 Пасек Владислав, псевдо „Вільк” 412, 414
 Пасек Юльян 1242, 1288, 1290, 1296, 1300,
 1302, 1306, 1310, 1312, 1316, 1318
 Паславский Еугеніуш 752
 Пастернак Роман 482, 492, 516
 Патален 532
 Паук Константин (Константи) 496, 500, 504,
 506, 524, 542
 Пауль Кароль 814
 Пацкевич 114
 Пашкевич Густав (Густав), псевдо „Радван”
 1178, 1184, 1188, 1194
 Пашенко 1096, 1098
 Педжак 996
 Педченко 184, 190
 Пезяк Антон (Антоні) 1072, 1074, 1084,
 1092, 1096, 1100
 Пейте Юзеф 532
 Пельчер (Пельчар) Юзеф 1142, 1144
 „Пеля” див. Плонская Антонина
 Пеньковский Юзеф 372
 Пестржинский (Песчинский-Пестржинский,
 Пешинский-Пестржинский, Пестшин-
 ский, Песчинський, Печиковський)
 Сигизмунд (Зигмунт, Зигмунт), псевдо
 „Пан Зигмунт”, „Пан Зугмунт”, „Збигнев
 Злодинский” 464, 480, 490, 492, 496, 498,
 504–516, 520, 522, 526, 528, 532–560
 Петен 1294
 Петлик (Петлік) Тадеуш 802, 814, 816, 820,
 822, 826, 830, 834
- „Петр” див. Гюркович Феликс
 „Петрин” 846
 Петров 730
 Петровский 444, 1134
 Петровский Веслав див. Пйотровский Ве-
 слав
 Петровский Збигнев див. Пйотровский Зби-
 гнев
 Петровский Евгений (Пйотровский Еуге-
 ніуш) 1126, 1136
 Петровский Ян (Мацій) 1230, 1232, 1238
 Петроник (Петронис) Станислав 1224, 1232,
 1238, 1262, 1264, 1278, 1280, 1288
 Петрусевич Ирена 30, 74, 78, 82
 Пеховская Владислава (Пеховська), псевдо
 „Влада”, „Регіна” 20, 454, 460, 850, 852
 Пещинский-Пестржинский див. Пестржин-
 ский Сигизмунд
 Пикальс Иосиф 478
 Пикальс Корнель 478
 Пинхасик 1194
 Пипа 302, 306
 Пиратский 486
 Пич Войцех 1224
 Пич Казимир 1224
 Пиус див. Залесский Пиус
 Пйотровский Веслав 802, 810, 820–824,
 828–832
 Пйотровский Збигнев 854, 856, 860–866
 Пілсудський Юзеф 84, 106, 168, 288
 Пінінський Анджей, псевдо „Яцек” 390,
 412, 414
 Плонская Антонина (Плонська Антоніна),
 псевдо „Пеля”, „Толя” 28, 32
 „Побуг” див. Филипович Юлиан
 Подлевская Л. С. див. Подлевская Янина
 Подлевская (Подлевська Яніна) Янина 472,
 492, 534
 Подлевские (Подлевські) 464, 474, 492
 Подлевский Станислав (Подлевський Ста-
 ніслав) 476, 492, 512, 516, 534
 Подлевська Емілія 492
 Покорный Францишек (Покорний Франці-
 шек) 1178, 1184, 1194, 1214
 Полтаренко 964, 1052
 Полторац М. Ф. див. Пулторац Антон
 Полчун Тадеуш 518
 Поплавский Тадей-Алойз (Поплавський Та-
 деуш) 918–928, 932–936
 Потапов Ярослав (Ежи) 220, 226, 228, 232,
 240–246, 254, 268, 288
 Потковская (Патковська) Мария 882, 884,
 896, 898, 902, 906–910, 914
 Потоцкий (Потоцький Маурици) 66, 78
 „Правда” див. Пшонка Владислав
 „Правдзіц” див. Ростворовский

- Прагловський Адам 882, 884, 892, 898, 900, 906–912
 Пражановський Едуард (Пражановський Едвард) 1138–1144
 Працюк (Процюк Александер) 696, 698, 744, 754, 776
 Пристор див. Прыстор Александр
 Прогловський Адам див. Прагловський Адам
 Прокоп Станіслав (Станіслав) 498, 502, 506, 530, 554
 Просович Юрий (Єжи) 918–930, 934, 936
 Пружанський 1108
 Прушинський Я. С. 1106
 Прыстор Александр (Пристор Александер) 52, 56, 62, 108
 Пуделко 684
 Пуделко Ядвига 684
 Пужак Казімеж 92, 96, 116
 Пуженник З. А. 1106
 „Пулковец” 402
 Пулторак Антон, псевдо „Достава” 318, 320
 Пульнарівч Владислав 1242, 1248, 1286, 1288, 1296, 1300, 1302, 1306, 1310, 1312, 1316, 1318
 Пульнарівч Ян 1232, 1234, 1238–1244, 1248, 1256–1260, 1264–1268, 1274, 1278–1284, 1288, 1296, 1300–1306, 1310, 1312, 1316, 1318
 Пшебильський див. Пшибильський Кароль
 Пшебильський Іван див. Пшибильський Ян
 Пшибильський Кароль (Пшебильський, Король) 496, 500, 504, 506, 522, 524, 540
 Пшибильський Ян (Пшебильський Іван) 496, 500, 504, 506, 524, 540
 Пшонка Владислав, псевдо „Правда” 374
 Пясецька 1226, 1260, 1262
 Пясецький Болеслав (Пясецький) 96, 116
 Пятшак Марія 898
 „Радван” див. Пашкевич Густав
 Радзивил (Радзівілл Януш) 56, 96, 118
 Розвадовський див. Розвадовський Стефан
 Раевський М. 1074–1078
 Райський (Райський Людоміл) 28, 32
 Райф Францішка 1294–1300, 1304, 1308, 1312, 1316, 1318
 Райхерт Вільгельм (Вільгельм) 938, 944, 948, 950, 954–958
 Райхерт Рудольф 938, 944, 946, 950–958
 „Раконь” див. Ровецький Стефан
 Ракоф К. 1106
 Ракочи (Рокочи) Стелля 1350
 Ракош Л. 1106
 Рапацький див. Жепецький Ян
 Ратай Мацей 96, 110, 118
 Рауба Генрих (Генрик) 964, 970, 978, 1016, 1022, 1024, 1036, 1040–1044, 1048, 1054, 1062–1068
 „Рафал” див. Смуліковський А.
 Рацький Роман 478
 Регинштрейф 846, 848
 „Регіна” див. Пеховська Владислава
 Регнер Барбара 1222
 Регнер Марія 1222
 Регнер Рудольф, псевдо „Рудек” 1220, 1222, 1248, 1260–1274, 1278–1284, 1288–1292, 1296, 1300–1312, 1316, 1318
 Резницький 192
 „Рей” див. Мацелинський Еміль
 Реймонт Владислав 438
 Релин 964, 1016, 1024–1030, 1036, 1038, 1042, 1052
 Рембеш 978, 1030, 1032
 Ридлевич Тадеуш 882, 884, 890, 898, 900, 906, 908, 912
 „Рися” див. Тройновська Марія
 „Рінг” див. Желеховський Тадеуш
 Робак 1078, 1100
 Ровецький (Ровецький) Стефан, псевдо „Раконь”, „Грабіца”, „Грот”, „Інженер”, „Каліна” 28, 32, 56, 58, 76, 88–92, 124, 250, 252, 274, 282–288, 294, 296
 Розвадовський Стефан 534, 562
 Розенберг 732
 „Роман” див. Четевинський Іосиф
 Романовський Альбін 950
 Романовський Станіслав (Романовський Станіслав) 496, 500, 504, 506, 524, 526, 542, 544
 Романчукевич Зігмунт 918–928, 934, 936, 948
 Романюк 208
 Романюк Степан (Стефан) 1104, 1106, 1112, 1114
 Ромбек Філіція, псевдо „Каро”, „Звездочка” 596, 600, 608, 610, 618, 620, 628, 630, 636, 646–652, 682–688, 732, 742, 748, 758, 764, 772, 774, 780, 784, 786
 Ронікер (Ронікер Адам) 48, 56, 62, 96
 „Рончи” див. Ростворовський Станіслав
 „Рослан” див. Савко Юліуш
 Ростворовський (Ростворовський) Станіслав, псевдо „Правдзіц”, „Рончи”, „Одра” 406, 410, 424
 „Рудек” див. Регнер Рудольф
 Рудна Анна 516
 Рудницький Ксаверій (Рудницький Ксавері Антоні) 342–354
 Рудный Фелікс 516
 „Рудольф” див. Остріганський Рудольф
 „Рудый” див. Лушевський
 Ружковський 348
 „Рук” див. Ясенський

- Рулофф (Рулоф) Леон 628, 634, 636, 644, 698, 700, 738, 752, 766, 768, 776
- Румель Бронислав (Броніслав) 218, 222, 224, 232
- Румель Зигмунт, псевдо „Мали“, „Малый“, „Зигмунт Поремба“) 214–220, 224, 226, 232, 256
- Румель Станислав (Станіслав) 218, 232
- Руммель Юліуш 38, 56, 68, 86, 88, 100, 102
- Рунович Ян 1204, 1212
- Руниковский Антон 518
- Рутовский 372
- Рыбицкий 818
- Савицкий Мечеслав (Савіцький Мечислав) 918–930, 934, 936, 950
- Савко (Якубов) Юліуш (Юльюш), псевдо „Рослан“ 302, 304, 310, 312, 316, 318
- Савчин В. Т. 1106
- Сальва Марьян (Мар’ян) 188–192, 198, 210
- Самбор Тадеуш 964, 968, 976, 982, 984, 988, 990–1002, 1008, 1010, 1014, 1038–1048, 1052, 1058, 1062–1066, 1196, 1204
- Самохин 964, 1036, 1040, 1052, 1060
- Санойца Антоні, псевдо „Кнапик“, „Кортум“ 28–32, 42, 92
- „Сарна“ див. Дроздовський Збігнев
- „Сас“ див. Станух Казимир
- Свежавский (Свежавський Адам) 486, 494
- Свентоховский (Свентоховський Ришард) 96, 118
- Светлік Пйотр 96, 118
- Свидерский Зигмунт Ромуальд (Свідерський Зигмунт Ромуальд) 804, 820, 822, 828, 830, 834
- Свиклинский 818
- Свистельницкая Елена 142
- Свистельницький Едвард 144
- „Северин“ 818, 820
- Северська Броніслава 282, 290, 292
- Севетская Броніслава див. Северська Броніслава
- Севрук Владислав 208
- Седов 1072
- „Секорский“ див. Залановский Збигнев
- Сементковская (Семетковская) Мария 276, 290
- Сенкевич Генрик 438
- Сеньский (Сенський) Станіслав 188–192, 200, 210
- Сераковский Сбигнев (Сераковський Збігнев) 256–264, 270, 276
- Серватка (Серватко) Здислав, псевдо „Жбик“ 596, 602, 608–612, 622, 640, 642, 658, 664, 694–698, 734, 744, 748, 760, 768, 772, 776, 780, 784, 786
- Сервацкий (Сервацький) Тадеуш 918, 920, 924–930, 934, 936
- Сергиенко (Сергіенко) Василь 386, 388, 504
- Середа 736
- Серединський (Серединский) Ян 390, 412, 414
- Серов (Серов) Иван 234–240, 272, 280, 712, 870, 874, 878, 880, 1118, 1120, 1164, 1168
- Сиволов 1114
- Сиздек Францішек 1148, 1152
- „Сикерский“ див. Залановский Збигнев
- Сикора див. Сікора Оскар
- Сикора (Сікора) Павел 476, 492
- Сикорский (Сікорський) Владислав 44, 46, 56–60, 88–92, 104, 118, 120, 124, 150, 234, 348, 458, 466–470, 508, 512, 622, 724, 818, 994, 1038, 1064, 1356
- Синкевич Тадеуш 150
- Синюк Елена 894
- Сихора Осип (Сіхора Юзеф) 938, 942, 944, 948–958
- Сікора Оскар 70, 78
- Сікора-Сікорський Ян 78
- Сікорський Владислав див. Сикорский Владислав
- „Скеров“ див. Стець Тадеуш
- Сковронек Станислав (Станіслав) 1120, 1122
- Сковронский (Будяшек) Мечислав (Сковронський) 802, 814, 816, 820, 822, 826, 830, 834
- Скуратовский див. Корнатовський Адам
- Скурский Станислав (Скурський Станіслав), псевдо „Соколовский“ 476, 492
- „Слава“ див. Бялошевич Влодзімеж
- Сливинский Адам (Слівінський) 964, 970, 980, 1016, 1024–1028, 1036, 1040–1044, 1048, 1054, 1062–1068
- Сливинский Владислав (Слівінський) 148, 162–168
- Сливинский Станислав 516
- „Сліва“ див. Камински Владислав
- Слободен Эмил 1142
- Слободян Ємельян 1144
- Словацкий Юліуш 438
- Слонская Ирина 650
- Смаль-Стоцкий (Смаль-Стоцький Роман) 98, 118
- Сменд 810
- Смерчинський Владислав, псевдо „Гуцул“ 812, 834–840, 846
- Смігли-Ридз Е. 62
- Смочик 478, 492
- Смулковський А., псевдо „Рафал“ 118
- Собанский 890
- Собесский 858

- Совинский Юлиан (Совінський Юліан) 918–930, 934, 936
 „Содовский” див. Шимкович Леопольд Петр
 Созанская (Созанська Емілія) 1254, 1272, 1294
 Соколовский 276
 Соколовский (Соколовський) Адам 498, 502–512, 520, 526, 544, 546
 Соколовский Генрик 246, 266, 270
 Соколовский (Килавец, Божек, Божак) Марьян (Соколовський Мар'ян Габріель), псевдо „Соммер”, „Килавец”, „Килавец” 92, 836, 838, 850, 852
 „Соколовский” див. Клодейский Збигнев „Соколовский” див. Скурский Станислав
 Соколовский (Соколовський Ян Максимилиан), псевдо „Тшаска”, „Ян”, „Нерон” 52, 56, 62, 84, 326, 332–338, 342, 344, 348, 366, 458, 460, 464–468, 484
 Сокольничий 1354
 Солтис див. Швед Едвард
 Солярский (Солярський Антоні) 1030, 1032, 1050, 1062
 „Соммер” див. Соколовский Марьян
 Сомсядек 660, 662
 Сосабовский Станислав (Сосабовський Станіслав), псевдо „Венглаж”, „Еміль Гельм” 454, 456, 460, 752
 Сосновская (Жуковська) Ядвига 120
 Сосновский Казимир (Сосновський Казімеж) 58, 104, 106, 120, 250, 332, 336
 Сосновский див. Сосновский Казимир
 Сосновская Данута (Сосновська) 884, 894, 898, 906–910, 914
 Сочинский Сигизмунд (Сочинський Зигмунт) 146, 152, 160, 162, 166, 168
 Спехович див. Боруфа-Спехович М.
 Спихальский Юзеф, псевдо „Сцібор”, „Лютий” 58
 Стадлер 350
 Стадник 696, 698, 776
 Стадниченко Иосиф (Стадніченко Юзеф) 878, 880
 Стажинский (Стажинський, Сторжинский) Мечислав 68, 78
 Стажинский (Стажинський) Стефан 70, 78
 Сталин (Сталін) Йосиф 660, 664, 1122
 Стампер Алойзи 390
 „Станислав” див. Жарчевський Станіслав
 „Станіслав” див. Вашков
 Станкевич Антон 1072, 1074, 1078, 1084, 1086, 1092, 1096, 1100
 Станух Казимир (Казімеж Ян), псевдо „Сас” 368, 370, 376–382
 Станчик Тадеуш 150, 154, 158
 Станьчишин 806
 Старак Юлиан (Юліан) 1178, 1182–1186, 1190, 1194, 1206, 1214
 „Староста” див. Король Юзеф
 „Старый” див. Жебровский Владислав
 Стафей (Стафий) Томаш 882–886, 890, 898, 906, 908, 912
 „Стах” 364, 372
 Стахович Александр 926, 928
 Стахович Станислав (Станіслав) 918, 920, 928, 932–936
 „Сташек” див. Вашков Еустахиуш
 Стемпинь Станислав 1354
 „Стефан” 364, 372
 „Стефан второй” 372
 „Стефан первый” 372
 Стефановская Уршула 596, 598, 606–612, 628, 644, 656, 724–728, 734, 746–750, 762, 776, 780, 784, 786
 Стець (Стец) Тадеуш, псевдо „Скервов” 174, 628, 630, 634, 752
 Сتيبنيцкий Сташек 1252
 Стоевский Вельгельм (Вилюсь) 1130, 1132
 Столяр Віт 1106
 Столяр Ришард 1106
 „Столярський” див. Токажевский-Карашевич Михаил
 Сторжинский див. Стажинський Мечислав
 Строилов 1194
 Стройный 810
 „Студент” 920
 Студницкий (Студницький Владислав) 48, 56, 62, 96
 Стшелецкий Анджей див. Щелецкий
 Судак Петро 522
 Судровский 490
 „Сузукі” див. Кржижановская Галина
 Суковский Казимир (Суковский Казімеж) 966, 974, 978, 994, 1002, 1010–1014, 1040–1044, 1048, 1056, 1064–1068
 „Суліма” див. Яшолт Єжи
 Сулковская Янина (Сулковська Яніна) 214, 216, 228, 232, 254, 256
 Сулковский Ян 228
 Суровик Казимир (Сурувка Казімеж) 980, 982, 986, 990, 1000, 1050, 1058
 Сухецкий Владислав 1258
 Сходницкий Тадеуш (Сходницький) 1146–1152
 „Сцібор” див. Спихальский Юзеф
 Сюла Иоанна 882, 884, 894–898, 904–910, 914
 Сюта Иоанна див. Сюла Йоанна
 Сыздый див. Сиздек Францішек
 Табенский 158
 „Тадек” див. Маркевич Тадеуш

- „Тадеуш” 358, 364, 402
Тарновская Владислава 390
Татарский (Татарський) Роман, псевдо „Люда” 406, 410, 418
Татура 208
Тварды (Тварди Збігнев Адам, Тварде), псевдо „Тшаск” 658, 662, 664, 752, 772
Тележинский Тадей (Тележинський Тадеуш) 964, 968, 978, 996, 998, 1012, 1016, 1040–1044, 1048, 1054, 1060–1068
Телкаш 892
Тельмани Адам див. Тельманы Адам
Тельмани Казімера 428
Тельманы (Тельманы) Адам, псевдо „Анжей”, „Анджей” 20, 384–392, 396, 402, 404, 412, 416–426, 430–440, 444, 448, 450
Телявский Казимир 1232
Темплер 350
Тенрович Кароль 478
Теньков 934, 954
„Тепчиковский” див. Томанек Тадеуш
Тереза див. Траутман Ядвіга
„Тереза” див. Токажевська-Карашевич Ядвіга
Терех Тадеуш 1022, 1030, 1032, 1050
Терлецкий Болеслав 210
Терликевич (Терлікевич) Богуслав (Богуслав) Зигмунт 810, 812, 834, 854–864
Терликевич Марьян Стефан (Терлікевич Мар’ян) 854, 856, 860–866
Терликовский Мечислав (Левандовский), псевдо „Черный” 358, 360, 364–368, 372, 376–380
Тимович (Тімович) Тадеуш 496, 500, 504, 506, 516, 534, 536
Тинз Гильда (Тінз Гільда) 74, 80
Тиссер Эдвард див. Венгжиновский Станислав
Тиссер Е. див. Венгжиновский Станислав
Титов 230
Тиховский Мячеслав, псевдо „Юр” 330–336, 342, 344
Тінз Еугеніуш 80
Товпаги Владислав 878
Токажевский-Карашевич (Мировый, Мирови) Михаил (Тадеуш), псевдо „Михал”, „Михаил”, „Міхал”, „Столярський”, „Доктор” 20, 26–32, 36, 38, 56, 58, 66, 76, 78, 82–86, 114, 116, 124, 128, 238, 272, 274, 282–296, 330, 454–460, 568, 1120
Токажевский-Карашевич Михаил (син) 30
Токажевська-Карашевич Анна 82, 84
Токажевська-Карашевич Антоніна 78, 82
Токажевська-Карашевич Зофія 82
Токажевська-Карашевич Ирена див. Петрусевич Ирена
Токажевська-Карашевич Ядвіга, псевдо „Тереса” 82, 84
Токажевская-Карашевич Ирена (Ирина) див. Петрусевич Ирена
Токажевський-Карашевич Мар’ян 82, 84
Токажевський-Карашевич Станіслав 82, 84
Токажевський-Карашевич Щенсни 84
Токажевський-Карашевич Ян 82, 84
„Толя” див. Плонская Антонина
„Толя” див. Яворовский Владислав-Тадей
„Том” див. „Млот”
Томанек Тадеуш, псевдо „Тепчиковский” 468, 486
Томашевский 664, 670, 672
„Тонько” див. Красульський Антоні
Топольский Сигизмунд (Топольський Зигмунт) 1166, 1168
Торовский Роман 526
Торосский Роман 528
Траутман Тереза (Тереса) 214–218, 222–232
Траутман Ядвіга (Траутман Ядвіга) 220, 224, 230, 232
Третьяков 446
Триба Иван (Тріба Ян) 146, 156, 164, 168
Тройновская Мария (Трояновська Марія), псевдо „Рися”, „Валентова” 28, 32
Трофимчук 230
Троян 994
Трусон 104
Тун (Тхун Станіслав), псевдо „Януш”, „Мальч” 42, 58, 92
Туравская (Туровская) Леония див. Журавська Леонія
Турек Адам 516
Турек Збігнев 518
Турек Иосиф 518
Турек Кароль (Король) 480, 516, 518
Турек Сигизмунд 516
Турек Тадеуш 518
Турмунд див. Турмунт Ричард
Турмунд (Турмонт, Турмунд) Ричард 324–332, 342–346
Туровская Леония див. Журавська Леонія
Тхун Станіслав див. Тун
Тшалковский Станислав 1258
„Тшаск” див. Тварди Збігнев Адам
„Тшаска” див. Соколовський Ян
Тшецяк Здислав (Тшецяк Здзіслав) 72, 78
Тягуненко 566
Тымчук (Тимчук) Вацлав 196–200, 204, 206
Тыро 1258
Уманский 30, 596, 598, 756
„Фальденберг” див. Венгельский Марьян-Казимир

- Фальковский 1336
 Фальтер (Фаянс) Альфред 106, 120
 Фарина Ярослав 966, 976, 1022, 1032, 1034, 1050, 1062
 Фаури (Фори Люис) 104, 120
 Фаянс див. Фальтер А.
 Федеришин Владислав 1142
 Федор 1266
 Федоренков 934, 954, 956
 Федотев Борис 64
 Федотов Петро 128, 130, 238
 Фейглер Станислав 478
 „Феликс” див. Добровольский Зигмунт
 Ференберг Елена (Елена), псевдо „Галина” 390, 412
 Филатов 1318, 1320
 Филипович Юлиан, псевдо „Побуг” 42, 58, 94
 Филипович 234
 Филипак Симон 28
 Филяровский Адам (Филяровский) 1072, 1074, 1078–1082, 1094–1098
 Філіпович Юліан див. Филипович Юлиан
 Фіялковський Томаш 64
 „Флоріан” див. Хтюк Стефан
 Флоркевич Юзеф (Фльоркевич Осип) 938–950, 954, 956
 Фляк Стах (Станіслав) 1104, 1106, 1110, 1114
 Фоменко 270
 Фраймут (Лукашевич) Фердинанд, псевдо „Фред” 596, 600, 608, 610, 618, 656, 658, 662–666, 670–682, 690, 730, 732, 742, 748, 750, 752, 758, 766, 770–774, 778
 Франек див. Непокульчицкий Францішек
 Франц Виктор 474
 „Фред” див. Фраймут Фердинанд
 Фрелер див. Фрелих Эдвард
 Фрелих (Фрелих) Эдвард, псевдо „Весоловский” 92, 114, 116
 Фригауф Марьян (Фрігауф Мар’ян) 802, 812, 822, 824, 828, 830, 832
 Фридланд 1150
 Фурдзин Иван 596, 606–612, 628, 640, 642, 654, 656, 664, 706–716, 734, 746–750, 760, 782–786
 Фуренят Иосиф 1144
 Фурсенко 828, 864
 „Галина” див. Ференберг Елена
 Харитонов 302, 306
 Хас Эдвард, псевдо „Эх” 334
 Хасса 464, 470, 510
 „Хвалевский Леопольд” див. Заремба Леон
 „Хвигель” див. Маевский Тадеуш
 Хелена 1182, 1186, 1190
 Хендинский Леон, псевдо „Адам” 34
 Хиль Кароль (Хіль) 1238–1242, 1248, 1274, 1278–1284, 1294, 1296, 1300–1308, 1312, 1316, 1318
 Хмелевский Мечислав 1354
 Хмелевский Эдвард (Хмелевський Эдвард) 802, 812, 822, 824, 830, 832, 858
 Хмелик 1190
 Хмелинин 448
 Холин Ян 480
 Холуневский Анжий (Холоневський Анжей) 1230, 1232, 1248
 Хомовский Адам 672
 Хорак (Горак) Алойзи 42, 94
 „Хорецкая” див. Крайдуховна Янина
 Хохлакевич (Хохлякевич) 612, 724–728, 776
 Хрушель Станислав (Хрусцель Станіслав) 1072, 1074, 1088, 1096–1100
 Хтюк (Хцюк) Стефан, псевдо „Флоріан” 888, 914
 Хувен (Хувен Саломон) 992, 1050, 1188, 1202–1206
 Хувин див. Хувен
 Хцюк 614, 624, 628
 Хцюк Андрей (Анджей) 646, 678, 688–692, 702, 704, 752, 764
 Хцюк Тадеуш (Цидек, Цельт Марек) 646, 656–662, 676, 680, 682, 688–692, 702, 704, 732, 744, 752, 770–774, 1244–1248, 1294
 Цанава див. Джанжгава Лаврентій
 Цветухин (Цветухін Федір) 788, 790
 Цебро 1120
 Цельт Марек див. Хцюк Тадеуш
 Цехоцкий 652
 Циганек (Циганек) Владислав (або Збігнев) 616, 620, 622, 752
 Цидек див. Хцюк Тадеуш
 Циммер див. Зіммер Збігнев
 Ципришевская Антонина (Ципришевська Антоніна) 802, 818, 822, 826, 830–834
 Ципришевский Вацлав 834
 Цисовский 628, 630, 634, 738, 768
 Цихотский (Ціхоцький) Ян, псевдо „Кабат” 42, 60, 94, 116
 Ціхоцький Ян див. Цихотский Ян
 Цыганок див. Циганек Владислав
 Чайковский Александр (Чайковский Александр) 1146, 1148, 1152
 Чайковский Бронислав (Чайковский Броніслав) 1130, 1132, 1136
 Чаплинский 272
 Чапский Юзеф 420
 Чарковский 324, 342, 344
 Чарнецкий Кароль (Чарнецький) 964, 970, 978, 1016–1020, 1036, 1040, 1044, 1048, 1054, 1062–1068

- Чарник (Чарнік Лешек) 1332–1336
 Часовский див. Часовский Казимир
 Часовский Казимир 660, 662, 772
 Чаховский див. Чеховський Ервін
 Ченовские 488
 Чеховский Адам (Чеховський) 802, 818, 822, 826, 830, 834
 Чеховский (Чеховський Ервін), псевдо „Ижевский”, „Езерский”, „Сзерський” 140, 144, 170–174, 616, 620, 622, 626–640, 644, 650–654, 658, 670–674, 688, 728, 732, 738, 740, 752, 764–768, 774
 Чая Эдвард (Едвард) 496, 500, 504, 506, 524, 540, 542
 Чеканський Збігнев Казімеж, псевдо „Сарна” 342, 344, 348, 352
 Чепцов 580
 Череватенко Михайло 1104, 1114
 Черник 566
 „Черный” див. Терликовский Мечислав
 Черняк Иван 208
 Чесик Людвиг (Чосік Людвік) 1120, 1124
 „Чеслав” 818
 Четевинский Иосиф, псевдо „Роман” 276
 Четырбок Т. Я. 1106
 Чижевская 890
 Чмочик див. Смочик Я.
 Чтернастик 814
 Чума Валер’ян 568
 Чунихин 1312
 Шабель 1086
 Шабловский 892, 894
 Шайкис Януш див. Янушайтіс Мар’ян
 Шайтис Януш див. Янушайтіс Мар’ян
 Шакловский 1130
 Шанек Стефан 596, 602, 608–614, 618, 624, 646, 648, 690, 694, 702, 704, 732, 744, 748, 750, 760, 764, 776, 780, 784, 786
 Шанель Ян 810
 Шафронский В. Я. 1106
 Швабович Кароль 922
 Швабович Марьян 924
 Швед (Солтис) Эдвард, псевдо „Кос” 318, 320
 Шветлин див. Светлік Пйотр
 Шеверняк Иосиф 208
 „Шельма” див. Ляутербах Тадеуш
 Шестак Роман 870, 872, 876
 Шидловская Элеонора (Шидловська Елеонора) 884, 894–898, 904–910, 914
 Шидловский Эдвард 488, 512, 518
 Шиккульский Яшко 1154–1162
 Шима Франц 476
 Шиманчук 1144
 Шимкович Леопольд-Петр, псевдо „Содовский” 468, 482
 Шимкович Марьян 924
 „Шмигель” див. Маевский Тадеуш
 Шмидт Вячеслава (Шмідт В’ячеслава) 802, 818, 822, 826, 830, 834
 Шойхет 1222, 1246, 1250, 1292
 Шпонер Леон 524
 Штанн Тадеуш 522
 Штрасбургер (Штрасбургер) Генрик 106, 120
 Шульц Чеслав 498, 502, 506, 532, 558
 Шумаков 342, 344, 354, 370, 372, 382, 496, 500, 560, 562, 1296, 1312
 Шумидора 1130
 Шумовский Бартек (Бартош), псевдо „Бартек” 808, 834
 Шур 580, 590
 Шурек (Шурик) Стефан 882, 884, 890, 898, 900, 906–912
 Шыкульский Ян 1142
 Щекин 1318, 1320
 Щелецкий (Стшелецький Анджей) 1224, 1226, 1248, 1294
 Щелецкий Болеслав 1276, 1278, 1284, 1290, 1292
 Щепанский 324, 342, 344
 Щепанский див. Щепанский Иван-Леон
 Щепанский Иван-Леон 1242, 1286, 1288, 1296, 1300, 1302, 1306, 1310, 1312, 1316, 1318
 Щепка Ежи, псевдо „Зюк” 596, 600, 608, 610, 618, 624, 628, 630, 650, 652, 674, 686–692, 702, 704, 730, 742, 748, 758, 772, 774, 780, 784, 786
 Щербаков 448, 450
 Щесняк Станислав 520
 Югас Якуб, Валента, псевдо „Юхась”, „Югас” 140, 144, 846, 986, 1196
 Юзва Юзик (Юзеф) 1072, 1074, 1080, 1082, 1096, 1098
 „Юзек” див. Видавский Юзеф
 Юзеф 338
 Юзеф 1240
 „Юзеф” див. Видавский Юзеф
 Юзефский (Юзевський, Юзефський) Генрик 58, 216, 218, 232
 „Юр” див. Тиховский
 „Юрек” 250, 252, 254
 Юречко (Юрченко) Ян, псевдо „Юрчинский” 480, 492, 496, 504, 506, 518, 534, 536
 Юркевич Адам Юзефович 1106–1112
 Юрченко Ян див. Юречко Ян
 „Юрчинский” див. Юречко Ян
 „Юхась” див. Югас Якуб, Валента
 „Явор” див. Желеховский Тадеуш

- Яворовский (Яворовський) Владислав-Тадей, псевдо „Толя”, „Летні”, „Летний” 368, 370, 376–382
- Яворский Владимир 878
- Яворський Ян, псевдо „Янек”, „Коваль” 136–144, 170, 172, 336–340, 350, 362
- Ядвига див. Пуделко Ядвига
- Ядоч Теофил псевдо „Ендерский” 480
- Язвинский Иван (Язвінський Ян) 146, 150–158, 164, 166, 210
- Язвинский Казимир (Язвінський Казімеж), псевдо „Блак”, „Блякс” 140, 144–160, 164, 166, 172, 210
- Яковченко 596, 756
- Якубик Евгений (Якубiк Еугеніуш) 966, 976, 990, 992, 1004, 1006, 1048, 1058
- Якубов див. Савко Юльош
- Якубовский Тадей (Тадеуш) 802, 804, 814, 822, 826, 830, 834
- Якубовський Гжегож 24
- Ян див. Ковальський Ян
- „Ян” див. Вышинский Ян
- „Ян” див. Окуліцький Леопольд
- „Ян” див. Соколовський Ян
- „Янак” див. Волжинский
- Янась 626–642, 652, 676–682, 722, 724, 728–732, 736–740, 766, 768, 774, 782
- „Янек” див. Вышинский Ян
- „Янек” див. Коваль
- „Янек” див. Яворський Ян
- Янига Тадеуш див. Петлік Тадеуш
- Яницкий З. 162
- Яницкий Збигнев (Яніцький Збігнев), псевдо „Паніско” 754, 1244, 1246, 1248
- Яницкий Иосиф (Яніцький Юзеф Броніслав) 148, 162, 164, 166, 168
- Яницкий Стефан 210
- Яницкий Э. 164
- Яніна див. Подлевська Яніна
- Янка 266
- „Януш” 362, 364
- „Януш” див. Гун
- Януш Антон (Антоні) 964, 968, 976, 992, 1004–1010, 1038–1048, 1054, 1058, 1060, 1064, 1066
- Януш Здислав (Здзіслав) 498, 502, 506, 528, 546
- Янушайтисовна 262, 264
- Янушайтіс Мар’ян 168, 470, 488, 492, 1074
- Янчак Войцех 96, 118
- Янчак Ян 530
- Яняк Чеслав 854, 856, 860–866
- „Янык” див. Волинский
- Ярема Збигнев 1224, 1226
- Яроцкий 432
- Ярский Адам (Ярський) 964, 972, 978, 1016, 1028, 1030, 1036, 1040, 1042, 1046, 1048, 1056, 1062–1068
- Ясенский, псевд. „Рук” 334, 342, 344
- „Ясенчик” див. Жебровский Владислав
- „Ясеньчик” див. Жебровский Владислав
- Ясинская Янина 248
- Якульский 694, 776
- Ясниковский 818
- Ястребчиков 1096
- „Ястшембец” див. Левицкий
- „Ястшембец” див. Маржевский
- Ях Адам 950
- Яцек див. Пінінський Анджей
- „Яцек” див. Пінінський Анджей
- Яцик Тадей 966, 976, 996, 998, 1036, 1060, 1062
- Ящолд див. Ящолт Єжи
- Ящолт Єжи, псевдо „Суліма” 70, 78
- „Ящур” див. Жибура Збігнев
- Эдвин див. Бернард Эдвин
- Эйгенрд див. Эйгерт
- Эйгерт (Ейгерт) 154, 164, 168
- Эльза 372
- „Эмиль” див. Марціняк Пйотр
- Эндель-Рагис Леопольд (Ендель-Рагіс Леопольд), псевдо „Леопольд” 42, 58, 94
- Эрбельгер (Ельбергер) Тадеуш 1146, 1152
- Эрнест див. Ернст Марцін
- „Эх” див. Хас Эдвард

SPIS MIEJSCOWOŚCI

- Angers 45, 55, 61, 105, 229
 Archangielsk 33
 Arnhem 461
 Ateny 121
 Bachtia 871
 Balatonzámárdi 1177, 1179
 Basiówka 467
 B-Cepcewyczi 161
 Belgrad 79, 1357
 Berdyczów 501, 1099
 Berekszas 1177
 Bergen-Belsen 119
 Berlin 569, 901
 Biała 1129, 1131
 Białokrynica 469
 Białystok 53, 57, 59, 67, 77, 81, 97, 123, 219,
 235, 277, 1193
 Bilasowice 1227, 1235–1243, 1247, 1257–1263,
 1267, 1269, 1275, 1281, 1285
 Bircza 933
 Bobrujsk 155
 Bogdanówka 849
 Bohorodczany 823
 Bolechów 547
 Bordeaux 1357
 Borochowice 475
 Borszczów 901, 1155–1167
 Borynia 1235, 1239, 1255–1259, 1265, 1279,
 1291
 Borysław 141, 145, 171–175, 601, 607, 617–625,
 629, 633, 635, 639, 641, 651, 657, 659, 671,
 679, 681, 731, 733, 739, 759, 763–771, 775,
 1305
 Bruksela 569
 Brzeg 1295
 Brzesko 479
 Brześć Litewski 59, 83, 227, 229, 235, 245, 247
 Brześć n/Bugiem zob. Brześć Litewski
 Brzeżany 715, 1001
 Brzozów 83
 Brzuchowice 467, 557
 Buczacz 969, 975, 987, 995, 999, 1003, 1005,
 1009–1015, 1051, 1055, 1059, 1061
 Budapeszt 23, 45, 61, 75, 109, 119, 121, 611,
 617, 619, 655, 661–665, 669–677, 745, 1179,
 1185, 1201, 1205, 1217, 1225–1235, 1245–
 –1249, 1255, 1259, 1263–1271, 1275–1279,
 1287, 1293, 1295, 1303
 Bukareszt 23, 45, 61, 109, 119, 389, 407, 411–
 419, 425, 431, 433, 441, 1327, 1331, 1337,
 1339, 1357, 1359, 1363–1371, 1377, 1379
 Bukowiec 1239, 1241, 1275
 Bursztyn 359, 381
 Busk 83, 85, 465
 Buszcze 827
 Buzułuk 421
 Bydgoszcz 79
 Bytom 537
 Charków 495
 Chelm 753
 Chocim 871
 Choroszcz 1193
 Chorzów 491
 Czarny Las 1089, 1095, 1161, 1197
 Czernichów Mazowiecki 967, 1053, 1197
 Czerniowce 393–399, 433, 443, 1333, 1355,
 1357, 1367, 1369, 1377, 1379
 Czortków 23, 25, 1117–1123, 1127–1131, 1137–
 –1143, 1155, 1159, 1309, 1351
 Dachau 119
 Daszny 1307
 Dąbrowa Górnicza 557
 Delatyn 1187
 Denisów 827
 Dębica 901
 Dier 825
 Dniepropietrowsk 29, 73, 215
 Dolina 841, 917, 921, 923, 929–933, 939–947,
 951–955, 1223, 1305
 Dołhomościska 607, 763
 Domanów 467
 Domażyr 467
 Donkowica 907
 Dora 1187
 Doroszew Wielki 467
 Driewini 353
 Drohobycz 21, 83, 137, 145, 171, 175, 177, 491,
 595, 599–609, 623, 625, 629–639, 643, 649,
 651, 655–665, 671, 679, 681, 685–695, 703,
 707, 709, 713, 715, 719, 725–741, 745, 749–
 –753, 757–767, 771–775, 777, 781, 783, 907,
 1223, 1241, 1245, 1249, 1251, 1291–1295,
 1303, 1305, 1309
 Dublany 467, 475, 481
 Dubno 215–223, 227–233, 277, 1365, 1367
 Dźurów 905
 Echo 823
 Fajrówka, folwark 467
 Folwarki 1111, 1113
 Gajwygoda 467
 Gałac (Galati) 441
 Gdańsk 71, 107, 121, 569, 575, 577, 581, 753
 Gdynia 63, 105
 Gładbek 975, 1057

Głuchowice 467
 Gniezno 1351, 1353, 1375
 Gnła 307, 313
 Gorlice 469, 479
 Grabów 537
 Grenoble 569
 Gross Rosen 1051
 Gródek Jagielloński 429, 543
 Grudziądz 755
 Gwoźnica Górna 971, 1055
 Halicz 843
 Henday 75
 Horodenka 63, 841, 843, 873, 887, 889
 Horyniec 853
 Husino 827
 Ispas 901
 Iwanofrankowsk zob. Stanisławów
 Iwazskowce 1227, 1235, 1243, 1251, 1255,
 1259, 1261, 1267, 1273, 1285, 1297
 Jabłonna 67, 69, 77
 Janowa Dolina 21, 179–189, 197–203, 209, 211,
 243, 245
 Janów 137, 173
 Januszno 203
 Jaremcze 1187
 Jarosław 29, 57, 113, 401
 Jasło 85, 469, 479
 Jaśńska 467
 Jaworowo 481
 Jercewo 1051
 Jerozolima 411
 Jędrzejów 203
 Julianówka 163
 Kabanówka 467
 Kałusz 685, 737, 805, 815, 841
 Kamionka Strumiłowa 953
 Kapuścińce 1087, 1091
 Kargoszyn 153
 Karlsbad 1349
 Kastemów 467
 Katowice 43, 49, 93, 95, 99, 469, 479, 493
 Keresmezen 1177, 1185
 Kielce 43, 49, 79, 93, 95, 99, 181, 185, 187, 201,
 1223
 Kijów 25, 31, 37, 57, 77, 85, 115, 125, 129, 193,
 235–241, 281, 293, 297, 407, 567, 589, 597,
 643, 699, 705, 715, 719, 721, 729, 733, 741,
 751, 757, 789, 871, 875, 879, 881, 1119, 1123,
 1169
 Kirow 967, 1051
 Kirowograd 1123
 Kiszyniów 273, 281
 Kitab 1051
 Kłodno Wielkie 535
 Kobierzyn 899
 Kołodno 1077, 1091, 1095
 Kołomyja 23, 25, 805, 815, 841, 843, 869–873,
 877, 879, 885, 887, 891, 899–907, 911, 913,
 1353
 Komarniki 1225, 1235, 1239, 1243, 1245, 1257–
 –1265, 1275, 1279, 1281, 1285, 1291
 Komarno 1179
 Komorowo 1349
 Konopnica 467
 Konstantynopol 85, 121
 Kopyczyńce 1107, 1113
 Kosów 805, 841, 843, 887, 889, 893, 897, 901,
 903, 1353, 1355
 Kostopol 165, 187, 243, 277
 Kowel 67, 83, 85, 137, 239, 247, 251–255, 259,
 261, 277
 Kowno 45, 61, 109
 Kozłów 1085, 1201
 Kraków 29, 43, 49, 51, 59, 71, 75, 77, 83, 93–99,
 103, 105, 117, 331, 411, 469, 479, 601, 603,
 713, 759, 825, 837, 899, 951, 1215, 1217,
 1351
 Krasne 361
 Krasnojarsk 1249
 Krasnosielce 1091
 Krotoszyn 467
 Królewska Huta 493
 Krywka 1255, 1259, 1261, 1267
 Krzemieniec 219, 221, 227, 229, 255, 257, 277,
 511
 Krzenda 467
 Kustyń, kolonia 203
 Kutki 555
 Kuty 1349, 1355, 1369
 Lasowa 467
 Laturka 1257, 1263, 1285
 Legnica 1249
 Leningrad 827
 Lesko 601, 685
 Libuchora 1239, 1241, 1275, 1279, 1281
 Lipniki 953
 Lizbona 33
 Londyn 75, 117, 753
 Lubaczów 751
 Lublin 43, 49, 59, 71, 93, 95, 99, 103, 113, 1337
 Luboml 277
 Lwów 25, 33, 39, 43, 51–55, 59, 63, 65, 71,
 73, 79, 83–93, 99, 125–129, 137–149, 159,
 171, 173, 177, 187–191, 199, 209, 239, 245,
 249–255, 259, 265, 269, 273, 277–281, 289,
 291, 299, 303, 307–321, 325–331, 335, 337,
 341–347, 351–355, 359, 361, 367–377, 381,
 383, 387, 391–395, 401–409, 413–423, 427,
 429, 433–437, 443, 447–451, 455–461, 465–
 –479, 483–493, 497, 501, 505, 509–515,
 521, 523, 535–561, 565, 569, 579, 583, 591,
 593, 599–603, 607, 613, 617–623, 631–637,

- 645, 655, 663, 669, 671, 677, 681, 685, 687,
691, 699, 703, 727–731, 739, 743, 751, 753,
763, 767, 771, 787, 791, 807, 809, 817, 829,
835–839, 843, 847–853, 859, 863, 873, 885,
887, 903, 921, 943, 951, 981–989, 997, 1001,
1005, 1045, 1049, 1051, 1057, 1061, 1075,
1081, 1087, 1093, 1097, 1121, 1167, 1175–
–1183, 1187–1193, 1197–1201, 1205, 1209,
1211, 1217, 1229–1233, 1241–1249, 1253–
–1265, 1271–1283, 1287–1297, 1301–1305,
1309–1315, 1319, 1323, 1327, 1329, 1333,
1337, 1339, 1345, 1349–1353, 1369, 1373,
1375, 1379
- Lobodno 159
- Łoszac 1177
- Łódź 43, 49, 53, 59, 93, 95, 101, 217, 393, 465,
533
- Łuck 53, 55, 77, 159, 219–227, 235–241, 247,
251, 253, 257, 277, 281, 1365, 1367
- Madras 75
- Madryt 33
- Maliczkowice 467
- Malmanstal 621, 667, 675, 677, 683
- Małkinia 67
- Matków 1255–1261
- Mauthausen 119
- Miechów 367, 827
- Miedwedino 949
- Mikłaszów 467
- Mikuliczyn 1187
- Milanówek 823
- Monachium 1249
- Monasterzyska 987, 995, 1003, 1005, 1011–
–1015, 1049, 1059, 1061
- Moskalówka 901
- Moskwa 21, 33, 37, 39, 59, 67, 83, 87, 117, 123,
125, 129, 235, 273, 283, 295, 387, 391, 393,
407, 411, 413, 417, 421, 423, 431, 437–441,
445, 449, 569, 571, 577, 581, 593, 863, 879
- Mostowica 73, 83
- Mościska 429
- Munina 29, 57, 901
- Munkacz 1237
- Murnau 1213
- Nachodka 1049
- Nadityczy 549
- Nadwórna 805, 841, 843, 1177
- Nawarja 467
- Netreba 1083
- Niepołomice 113
- Nottingham 121
- Nowosiółki 541
- Nowy Sącz 99
- Nowy Tagiłsk 1373
- Obroszyn 467
- Odesa 159, 1137, 1153, 1169
- Okno zob. Wikno
- Okrześnińce 863
- Oriszeni 1333
- Oroszkiewcy 1145
- Orsza 971
- Ostrożec 201
- Ostrów-Komorowo zob. Komorowo
- Ostrów Mazowiecka 1193
- Ostrów zob. Ostrów Mazowiecka
- Oświęcim 117, 119
- Palmiry 59, 119
- Paryż 35, 59–65, 75, 77, 91, 109, 113, 119, 121,
125, 151, 349, 409, 421, 455, 457, 467, 471,
569
- Peczeniżyn 891, 901
- Perehińsk 681
- Piatigorka 951
- Piece 865
- Pieratin 157
- Pikułowice 467
- Platerowo 113
- Płaucza 577, 587
- Podbereże 467
- Podborze 1193
- Podbuże 83
- Podliski Małe 467
- Podwołoczyska 1077, 1087, 1093
- Potok Złoty 863
- Poznań 43, 49, 59, 61, 93, 95, 101, 559, 827,
835, 1351
- Praga 75
- Przechodów (Przechody) 1139, 1143
- Przemysł 73, 77, 113, 145, 753, 905, 953, 1109,
1191
- Przepiły 973, 1055
- Przeworsk 901, 973, 1057
- Puławy 113
- Radziwiłłów 73, 79
- Raszków 969, 1055
- Ravensbrück 79
- Rawa Ruska 429, 1337
- Rohatyn 737, 805, 817, 1087
- Rokitno 467
- Ropczyce 901
- Rouby 973, 1055
- Rozłucz 905
- Równe 137, 141, 145–169, 173, 181–187, 191,
193, 197, 205, 209, 211, 219, 221, 225–233,
239, 243–249, 253–261, 265–271, 277, 281,
1365, 1367, 1377
- Ruda Śląska 559
- Rzeszów 103, 469
- Rzęsna Polska 553
- Rzym 83, 105, 119
- Sachsenhausen 33, 79
- Samarkanda 1049

- Sambor 83, 599, 685, 755, 759, 967, 1225, 1241,
 1243, 1275–1281, 1285, 1293, 1305, 1309
 Samołuśkowce 1085
 Sanok 863
 Sarny 217, 281, 1365, 1367
 Semenówka 899
 Sidorów 1109
 Siniakowo 1129, 1161
 Skafat 1123
 Skniłów 495, 513, 515, 535
 Skole 955
 Skwarzawa 1349
 Słoboda Rungurska 905
 Smolarnia, kolonia 203
 Sokal 1087
 Sokoliki 1245
 Sokolniki 467
 Sołonka Mała 467
 Soroczyn 203
 Sosnów 971, 1055
 Stambuł zob. Konstantynopol
 Stanisławów 55, 141, 145, 335, 393, 397, 799–
 –807, 811–815, 819, 823–849, 855–867, 883–
 –887, 909, 911, 919, 935–943, 955, 957, 969,
 989, 993, 997–1005, 1009, 1011, 1051, 1061,
 1141, 1167, 1177, 1187, 1193, 1309, 1353
 Stawczany 483
 Sztokholm 61
 Strzyłki 1279
 Stryj 25, 85, 487, 511, 545, 663, 671, 679, 681,
 719, 753, 775, 815, 1033
 Stryjówka 1083
 Stryszawa 599, 757, 789
 Stutthof 61
 Suczawa 1369
 Sygniówka Wielka 489, 537
 Szangał 73
 Székesfehérvár 1177
 Szepietówka 263
 Szomło-szeles 1179
 Śliwniki Nowe 863
 Śniatyn 805, 841, 887, 889, 895, 905, 1333
 Tarasówka 1079, 1101
 Tarnopol 23, 55, 83, 141, 145, 471, 715, 901, 961–
 –975, 981, 983, 989, 991, 995–1007, 1011–
 –1015, 1021, 1047, 1049, 1053–1057, 1061,
 1069, 1073, 1077, 1085, 1091, 1093, 1097,
 1099, 1115, 1123–1127, 1135–1141, 1145,
 1147, 1151, 1155, 1163, 1169, 1175, 1179–
 –1199, 1205–1215, 1219
 Tarnów 99, 113, 469, 479, 543, 903
 Tartak-Dąbrowa, kolonia 203
 Tatarów 1187
 Tczew 1307
 Teheran 119
 Tenczynek 1089
 Tłumacz 841, 973, 1055
 Tomaszów zob. Tomaszów Lubelski
 Tomaszów Lubelski 201, 1351
 Toruń 59, 79, 293, 1349
 Trawno 1251, 1253
 Trembowla 999, 1111
 Trzebinia 381
 Tuluza 651, 667, 669
 Turka 1223, 1225, 1231–1235, 1239, 1243, 1245,
 1249, 1255–1265, 1271, 1275–1279, 1283,
 1285, 1289, 1293, 1295, 1305, 1307, 1311
 Turza Mała 931
 Uhnów 353
 Ungwar 1227
 Użhorod 1235, 1239, 1245, 1259, 1261, 1269,
 1273, 1281
 Werecki (Verecki) 1227, 1239, 1241, 1259,
 1275, 1281
 Wadowice 83
 Warszawa 21, 25, 29–33, 39, 43, 49–59, 63–79,
 83, 87–95, 99, 101, 105, 115, 119, 121, 125,
 127, 217–229, 235, 239–243, 249–253, 257,
 259, 265, 269, 273–283, 287, 289–295, 303,
 313, 341, 367, 411, 413, 421, 439, 455–459,
 493, 569, 685, 753, 825, 839, 853, 905, 967,
 975, 1015, 1053, 1175, 1191, 1193, 1295,
 1327, 1337, 1349
 Wawrinowo 1143
 Ważkowce 1371
 Westerplatte 569
 Wiązowna, zob. Wiązownica
 Wiązownica 111
 Widynów 905
 Wiedeń 75, 85, 105, 119
 Wielopole 479
 Wielsk 73
 Wikno 905, 975, 1057
 Wilanów 97
 Wilno 29, 43, 51, 109, 121, 123, 293
 Winniki 467
 Włodzimierz zob. Włodzimierz Wołyński
 Włodzimierz Wołyński 83, 255–259, 263–267,
 273, 277, 281
 Wolanka 827
 Wołowiec 1227, 1235–1239, 1243, 1257, 1259,
 1263, 1267, 1269, 1273, 1275, 1281–1285
 Worochta 577, 585, 997, 1177, 1187, 1189, 1203,
 1207
 Woronienka 1177
 Woroszyłowgrad 501, 1105, 1115
 Wyborg 441
 Wysocko Niżne 1235, 1239, 1257, 1279
 Wysocko Wyżne 1225, 1227, 1245, 1255–1263,
 1267, 1275, 1285, 1297
 Wysoka Góra 467

Zabłótów 899
Zabojki 1199
Zabrze 1311
Zagon 1281, 1283
Zagórz 603, 609, 759, 763
Zaleszczyki 1057
Załawiszczce 549
Załucze 1373
Załuże 1077, 1079, 1083, 1093, 1095
Zambrów 1193
Zamość 103

Zapytów 467
Zarudce 467
Zbaraż 23, 1071, 1075–1083, 1089–1093
Zborów 145, 967, 989
Zdołbunów 239, 247, 259, 263, 267, 277, 281
Zielona 1143, 1161
Zimna Woda 467, 1375
Złoczów 23, 25, 1103–1115
Zniesienie 79
Żołyńia 381
Żydaczów 931

ПОКАЖЧИК НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

- Андай 74
Анжер 44, 54, 60, 104, 230
Арнем 460
Архангельськ (Архангельск) 32
Афіни 122
Баятон-Замарди 1176, 1178
Басівка (Басювка) 468
Бахтя 870
Бжег 1294
Бжеско 478
Бжозів 84
Бела 1128, 1130
Белград 78, 1356
Берген-Бельсен 118
Бердичів (Бердичев) 500, 1100
Бережани (Бережаны) 714, 998
Берекшас 1176
Берлін (Берлин) 900
Биласовиці 1226, 1234, 1236, 1240, 1242,
1256–1262, 1266, 1268, 1274, 1280, 1284
Бидгощ 80
Битом (Битум, Бытом) 536
Бише 826
Біла Криниця (Белая Криница) 468
Білосток (Белосток) 52, 58, 66, 76, 80, 96,
122, 218, 234, 276, 1192
Бірче (Вирча) 932
Бобруйськ (Бобруйск) 154
Богдановка 848
Богородчаны 824
Болехів (Болехов) 546
Бордо 1356
Бориня (Борина) 1232, 1238, 1254–1258,
1264, 1278, 1288, 1290
Борислав 140, 144, 170–174, 600, 606, 616–
622, 626, 628, 632, 634, 638, 640, 648,
656, 670, 678, 680, 728–732, 736, 738, 758,
762–770, 774, 1304
Бороховица 474
Боршев (Боршов) 900, 1154–1162
Брест (Брест-Литовск) 58, 82, 228, 234, 244,
246
Брюссель 568
Брюховичі (Бжуховиці, Бжуховичи) 466,
556
Будапешт 22, 44, 60, 74, 108, 118, 122, 610,
616–620, 654, 660, 662, 666–676, 744,
1178, 1184, 1186, 1200, 1206, 1216, 1224–
1234, 1244–1248, 1254–1270, 1274, 1278,
1284, 1290–1294, 1302
Бузулук 420
Буковец 1238, 1240, 1274, 1280
Бурштин (Бурштын) 358, 380
Буськ (Бусск, Буск) 82, 84, 464
Бухарест 22, 44, 60, 108, 118, 388, 406, 410–
418, 424, 432, 440, 1326, 1330, 1336,
1338, 1356, 1358, 1362–1370, 1376
Бучач 974, 984, 994, 998, 1002, 1004, 1008–
1014, 1048, 1050, 1054, 1058–1062
Б-Цепцевичі (Б-Цепцевичи) 162
Вавриново (Вовриново) 1142
Вадовиці 82
Варшава 20, 24, 28–32, 38, 42, 48–52, 56, 58,
64, 68–78, 82–94, 98, 100, 104, 114, 118,
120, 124, 126, 216–228, 234, 238, 242, 248–
252, 256, 258, 264, 268, 272–282, 286–
294, 302, 312, 340, 366, 410, 412, 420,
438, 454–458, 494, 568, 684, 752, 826, 838,
852, 904, 966, 974, 1012, 1052, 1174, 1192,
1294, 1326, 1336, 1348
Вашковці 1370
Велеполье 478
Вельськ (Вельск) 72
Вензовна 112
Веречки (Веречек, Верецк, Верецки) 1226,
1238, 1240, 1258, 1274, 1280
Верхне Висоцьке (Высоцко-Выжне) 1224,
1226, 1254–1264, 1274, 1284
Вестерплатте 568
Виборг 440
Винники 466
Відень (Вена) 74, 84, 104, 120
Віденов (Виденов) 904
Вікно 904, 974, 1056
Вільнюс (Вильно, Вільно) 28, 44, 52, 108,
122, 292
Вілянів (Вильяново) 96
Воловец 1226, 1234–1242, 1256, 1258, 1262,
1266, 1268, 1272, 1274, 1280–1284
Володимир-Волинський (Владимир, Влади-
мир-Волянский) 82, 254, 256, 258, 262–266,
272, 276, 280
Волянка 826
Вороненко 1176
Ворохта 576, 584, 994, 1176, 1186, 1188,
1202–1206
Ворошиловград 1104, 1114
Выборг 440
Высокая Гора 468
Гайвыгода 466
Галач (Galati) 440
Галич 842
Глуховиці 466
Глядбек 974, 1056

- Гнезно 1350, 1352, 1374
Гнила (Гнило) 306, 312
Горинец 852
Горлице 468, 478
Городенко (Городенка) 62, 840, 842, 872, 886, 888
Городок (Гродек) Ягеллонський 428, 542
Грабов 536
Гренобль 568
Гвозниця Гурна (Гвоздниця-Гурне) 970, 1054
Гданськ (Данциг) 70, 106, 120, 568, 576, 580, 752
Гдиня (Гдыня) 64, 104
Гросс Розен 1050
Грудзьондз 754
Данциг див. Гданськ
Дахау 118
Дашны 1306
Джуров 904
Делятин (Деятино) 1186
Дембица 902
Денисов 826
Дисер 824
Дніпропетровськ (Днепропетровск) 28, 72, 214
Долгомостиск 606, 762
Долина 22, 840, 916, 920, 922, 928–934, 938–946, 950–954, 1222, 1304
Домажир 468
Доманов 468
Домброво-Гурнича 558
Донковиці 906
Доре 1186
Дорошев Великий 466
Древины 352
Дрогобич (Дрогобыч) 20, 82, 136, 144, 170, 174, 176, 594, 598–608, 622, 624, 628–638, 642, 648, 650, 654–662, 670, 678, 680, 684, 688, 692, 694, 700, 706–714, 718, 724, 728–744, 748–752, 756–776, 780, 784, 906, 1222, 1240, 1244, 1248, 1250, 1290, 1294, 1304, 1308
Дубляны 466, 474, 480
Дубно 214–222, 226–232, 276, 1362, 1364
Енжеев (Єнджеєв, *поль.*) 202
Ерчево 1050
Єрусалим 410
Женсна-Польська (Жесна-Польська, *поль.*) 554
Жидачів (Жидачев, Жидачив) 930
Жоляны 380
Забже (Зябже) 1310
Забойки 1198
Заболотов 898
Забрув (Замбрув, *поль.*) 1192
Загон 1280
Загуж 602, 606, 758, 762
Заксенхаузен 32, 78
Залавище 548
Залещики 1056
Залужье 1074, 1078, 1082, 1092, 1094
Залуч (Залуче) 1370, 1372
Замостя (Замость) 102
Запытов 466
Зарудце 468
Збараж 1070, 1074–1082, 1088–1094
Зборів (Зборов) 144, 966, 988
Здолбунів (Здолбунов, Здолбуново) 238, 246, 258, 262, 266, 276, 280
Зелена (Зеленая) 1142, 1160
Зимна Вода (Зимние Воды) 466, 1374
Знесіння 78
Золочів (Злочев, Золочев) 22, 24, 1102–1114
Ивашковцы 1226, 1232, 1242, 1250–1258, 1264, 1272, 1284, 1296
Испас 900
Івано-Франківськ 832, 866, 910, 934, 956
Кабановка 466
Калуш 684, 736, 804, 814, 840
Кам'янка Бузька (Каменка-Струмилова, Камянка-Струмелово) 952
Капустинцы 1086, 1090
Каргошин 152
Карлсбад (Карльсбад) 1348
Кастемов 466
Катовіце (Катовицы, Котовицы) 44, 48, 94, 98, 468, 478, 492
Кельце (Кельцы, Кельц) 42, 48, 78, 94, 100, 180, 184, 186, 200, 1222
Кересмезен 1176, 1186
Кженда 466
Київ (Киев) 24, 30, 36, 56, 76, 84, 114, 124, 128, 192, 234–240, 280, 292, 296, 406, 566, 588, 596, 642, 698, 704, 714, 718, 720, 728, 730, 740, 750, 756, 788, 870, 874, 878, 880, 1118, 1122, 1168
Кишинів (Кишинев) 272, 280
Кіров (Киров) 966, 1050
Кіровоград (Кировоград) 1122
Кітаб 1050
Клодно-Велька 534
Кобежин 900
Ковель (Ковль) 66, 82, 84, 136, 238, 246, 250–254, 258, 260, 276
Ковно 44, 60, 108
Козлов 1084
Козлово 1200
Колодно (Колодное) 1076, 1090, 1094
Коломия 22, 24, 804, 814, 840, 842, 868–872, 876, 878, 884, 886, 898–906, 912, 1352

- Колонія Кустинь (Кол[онія] Кустинь) 202
 Комарники 1224, 1232, 1238, 1242, 1256–
 –1264, 1274, 1278, 1284, 1288
 Комарно 1178
 Комаров-Остров 1348
 Конопниці 468
 Константинополь 84, 122
 Копычинці 1106, 1112
 Королівська Гута 492
 Косів (Кашов, Косов) 804, 840, 842, 886–890,
 896, 900, 902, 1352, 1354
 Костополь 164, 186, 242, 276
 Краків (Краков) 28, 42, 48, 50, 58, 70, 74, 76,
 82, 94–98, 102, 104, 116, 330, 410, 468,
 478, 600, 602, 712, 758, 826, 836, 898, 950,
 1214, 1216, 1350
 Красне 360
 Краснистав 1050
 Красносельці 1090
 Красноярск 1248
 Крем'янець (Кременец, Кшеменица, Кше-
 минець) 218, 220, 226, 228, 254, 256, 276,
 468, 512
 Кривка 1254–1260, 1264
 Кротошин 466
 Кутки 554
 Кути 1348, 1354, 1368
 Латирка (Латырка) 1256, 1262, 1284
 Ленинград 826
 Леско 600, 684
 Либохора 1238, 1274, 1278
 Липники 954
 Лігниця (Легниця) 1248
 Лісабон 34
 Лободно 158
 Лодзь (Луч, Лудзь, *поль.*) 42, 48, 52, 60, 94,
 100, 216, 392, 464, 534
 Лондон 74, 116, 752
 Лошанц 1176
 Луцьк (Луцк) 52, 54, 76, 158, 218–226, 234–
 –240, 246, 250, 252, 256, 276, 280, 1362,
 1364
 Львів (Львов) 24, 28, 32, 38, 44, 52, 54, 58, 62,
 64, 70, 72, 78, 82–92, 98, 124–128, 136–
 –144, 148, 158, 170, 172, 176, 186, 188, 190,
 198, 208, 238, 244, 248–254, 258, 264–
 –268, 272, 276–280, 290, 298, 302, 306,
 310–320, 324–330, 334, 336, 340–346, 350–
 –354, 358, 360, 366–376, 380, 382, 386, 390–
 –394, 400–408, 412–422, 426, 428, 432–
 –436, 442, 446–450, 454–460, 464–478,
 482–496, 500, 504, 508–516, 520, 522, 534–
 –564, 568, 578, 582, 590, 592, 598–602,
 606, 612, 616–622, 630–636, 644, 654,
 660, 668, 670, 676–680, 688, 698, 702,
 726–730, 738, 742, 750, 752, 756, 762, 766,
 770, 786, 790, 806, 816, 828, 834–838, 842–
 –852, 858, 862, 872, 884, 886, 902, 904,
 920, 942, 952, 980–988, 996, 1000, 1002,
 1044, 1048, 1050, 1056, 1060, 1074, 1080,
 1086, 1092, 1098, 1120, 1166, 1174–1182,
 1186–1200, 1204, 1208, 1210, 1216, 1228–
 –1232, 1240–1248, 1252–1264, 1268–1276,
 1280–1292, 1296, 1300–1304, 1308–1314,
 1318, 1322, 1326, 1328, 1332, 1336, 1338,
 1344, 1348–1352, 1366, 1372, 1374, 1378
 Любачів 750
 Люблін (Люблин) 42, 48, 58, 70, 94, 98, 102,
 112, 1336
 Любомль 276
 Лясова 468
 Мадрас 74
 Мадрид 34
 Мала Солонка (Соломка Малая) 468
 Маличковиці 468
 Малкин (Малкinya, *поль.*) 66
 Мальминсталь 616, 620, 666, 674, 676, 680
 Матков (Матково) 1254–1260
 Маутхаузен 118
 Медведино 948
 Мехув (Мехов) 366, 826
 Миколашев 466
 Микуличин 1186
 Миланувек 822
 Монастириська (Монастєжиск, Монастє-
 жиски, Монастєржыск) 984, 994, 1002,
 1004, 1010–1014, 1048, 1060, 1062
 Москалевка 900
 Москва 20, 32, 36, 38, 60, 66, 82, 86, 116, 122,
 124, 128, 234, 272, 282, 294, 386, 390, 392,
 406, 410, 412, 416, 420, 422, 430, 436–440,
 444, 448, 568, 570, 576, 580, 592, 862, 878
 Мостиська 428
 Мостовиця (Мостовиці, Мостовице) 72, 82
 Муніна (Мунино, Мунина) 28, 56, 900
 Мункач 1236
 Мурнау 1212
 Мюнхен 1248
 Наварія 468
 Надворна (Надворное, Надвурна) 804, 840,
 842, 1176
 Надитичі (Надитычи, Надитичи) 550
 Находка 1048
 Непомице 112
 Нетреба 1082
 Нижне Висоцьке (Высоцко-Ныжне) 1232,
 1238, 1256, 1278
 Новоселки 542
 Новый Сонч 98
 Новый Тагильск 1372
 Нотінгам 122

- Оброшен 468
 Одеса (Одесса) 160
 Окрисинцы 862
 Оришени (Оришены) 1332
 Орешкевцы, Оршевцы 1144
 Орша 970
 Освенцім 118
 Остров, Острів-Мазовецька 1192
 Острожець 200
 Пальміри 58, 118
 Париж 34, 58–64, 74, 76, 90, 108, 114, 120, 124, 150, 234, 348, 408, 420, 454, 456, 466, 470, 568
 Ператин 156
 Перегинск 680
 Перемишль (Перемышль) 72, 76, 112, 144, 752, 904, 952, 1108, 1190
 Переходи 1138, 1142
 Пеце 864
 Печенежин (Печенежино) 890, 900
 Пикуловичі (Пикловице) 466
 Пирятин (Ператин) 156
 Підбужжя 82
 Плаучана 576, 588
 Плятерово 112
 Подберезці 466
 Подбожье 1192
 Подволочиск (Подволочиска) 1076, 1086, 1088, 1092
 Подлиски Малые 466
 Познань 44, 48, 58, 60, 94, 100, 560, 752, 826, 834, 1350
 Поток-Золотой 862
 Прага 74
 Пулавы 112, 114
 Пшеворск (Пшегорск) 900, 972, 1056
 Пшепили (Пшепили) 972, 1054
 Пятигорка 950
 Рава-Руська 428, 1336
 Равенсбрюк 78
 Радзівіллоу (Радзивилоу) 72, 78
 Ракшова (Рашкув, *поль.*) 968, 1054
 Раубы 970, 1054
 Рим 82, 104, 118
 Рівне (Ровно) 136, 140, 144–168, 172, 174, 180–186, 190, 192, 196, 204, 208, 210, 218, 220, 224–228, 232, 238, 242–248, 252–260, 264, 268, 270, 276, 280, 1362–1366
 Робчица 900
 Рогатин (Рогатино, Рогатын) 736, 804, 816, 1088
 Рокитно 468
 Рослuch (Розлуч) 904
 Рудасленская (Руда Шльонська, *поль.*) 558
 Яшів (Жешов, Ржешов) 102, 468
 Самарканда 1048
 Самбор 598, 684, 754, 758, 966, 1224, 1240, 1242, 1272, 1276–1280, 1284, 1290, 1292, 1304, 1308
 Санок 862
 Сарны 216, 280, 1362, 1364
 Семеновка 898
 Сигнивка Велька 488, 536
 Сидорово (Сидоров) 1108
 Синяково 1128, 1130, 1160
 Сквашава (Скалат Сквалява) 1348
 Скнулів 494, 514, 536
 Сколе (Сколя) 954
 Сливники-Нови (Сливники-Новые) 862
 Слобода Лунгурская 904
 Смолярия 204
 Снятин (Снятино, Снятын, Снятино) 804, 840, 886, 888, 896, 904, 1332
 Сокаль (Сокол) 1086
 Соколики 1244
 Сокольники 466
 Сомолусківці (Сомолусковці) 1084
 Сорочин 202
 Соснов 970, 1054
 Ставчаны див. Стувганы
 Стамбул див. Константинополь
 Станіславів (Станислав) 54, 140, 144, 334, 392, 396, 798–814, 818, 822–830, 834–848, 854–866, 882–886, 908, 918, 934, 938–942, 956, 968, 988, 992, 994, 998–1002, 1008, 1010, 1140, 1166, 1176, 1186, 1192, 1194, 1308, 1352
 Стувганы (Ставчаны) 482
 Стокгольм 60
 Стрелки 1278
 Стривка 1082
 Стрий (Стрый) 24, 84, 468, 486, 510, 546, 660, 668, 678, 680, 718, 754, 774, 814, 1032
 Стришава (Стрышава) 598, 756, 788
 Сучава 1366
 Танчиник 1088
 Тарасівка (Тарасовка) 1076, 1100
 Тарнів (Тарнов, Тарнув) 98, 112, 468, 478, 544, 900
 Тартак-Домброва 204
 Татарув 1186
 Тегеран 120
 Теревовля 996, 1110
 Тернопіль (Тарнополь, Тернополь) 22, 54, 82, 140, 144, 472, 714, 900, 960–974, 980, 986, 990, 994–1000, 1004–1014, 1020, 1046–1056, 1060, 1062, 1068, 1072, 1076, 1084, 1086, 1092, 1096, 1098, 1114, 1122, 1126, 1134–1140, 1144, 1146, 1150–1154, 1162, 1174, 1178–1184, 1188–1198, 1204–1214, 1218

- Тлумач 840, 970, 1054
 Томашев (Томашов) 200, 1350
 Торунь 58, 80, 292, 1348
 Травно 1250, 1252
 Тулуза 648, 666, 668
 Турка 904, 1222–1226, 1230–1234, 1238,
 1242–1248, 1254–1264, 1270, 1272, 1276–
 –1280, 1284–1290, 1294, 1304, 1306,
 1310
 Мала Тур'я (Турка-Малая) 930
 Тчев 1306
 Угвар (Унгвар) 1226
 Угнів (Угнев) 352
 Ужгород 1234, 1236, 1258, 1260, 1268, 1272,
 1280
 Фільварки (Фольварки) 1110, 1112
 Фольварк-Файрувка 468
 Харків 494
 Хожів 490
 Холм 752
 Хорош (Хорош, *поль.*) 1192
 Хотин 870
 Хусино 826
 Чебыня 380
 Чернихов-Мазовецкий (Чернихов-Мазовец-
 кое) 966, 1052, 1196
 Чернівці (Черновцы, Черновицы) 392–398,
 432, 442, 1332, 1356, 1366, 1368, 1376
 Черный Лес 1090, 1096, 1160
 Чортків (Чертков) 22, 24, 1116–1122, 1126–
 1130, 1138–1142, 1154, 1158, 1160, 1164,
 1166, 1308, 1350
 Шангал 72
 Шекес-Фекер-Вар 1176
 Шепетовка 262
 Шомло-Шелес 1178
 Штутгоф 60
 Эхо 822
 Юлиановка 162
 Яблонна (Яблонн) 66, 68, 78
 Яворов 480, 482
 Янов 136, 172
 Янова Долина 20, 178–188, 196–204, 208,
 210, 242, 244
 Янушно 202
 Яремча 1186
 Ярослав 28, 56, 112, 400
 Ясло 84, 468, 478
 Ясниска 468

Ілюстрації походять з колекцій Бюро надання доступу і архівізації документів Інституту національної пам'яті, Центрального військово-архіву, Державного архіву Служби безпеки України, а також з книжок Д. Баргеловського *Po trzykroć pierwszy* та К. Ю. Нагліка *We Lwowie i na Pokuciu. Moje miasto utracone*.

Ілюстрації походять з зборів Биора Удostępiania і Архівізації Документів Інституту Пам'яті Народовей, Центрального Архівум Војскового, Паństwового Архівум Службы Безпеченства України oraz z książek D. Bargielowskiego *Po trzykroć pierwszy* і K. J. Nahlika *We Lwowie i na Pokuciu. Moje miasto utracone*.

Skazani w procesie Komendy ZWZ Stanisławów
Засуджені під час процесу Командування СВБ Станіславів

Rafał Marcinowski
Павел Марціновський

Wiesław Piotrowski
Веслав Пйотровський

Antonina Cypryszewska
Антоніна Ципришевська

dr Zofia Gołębiewska
доктор Зофія Голембійевська

Emma Ways
Емма Вайс

Wlaczysława Szmidt
В'ячеслава Шмідт

Bronisława Marcinkowska
Броніслава Марцінковська

Falszywa legitymacja Związku
Inwalidów Wojennych kpt. dypl.
Mariana Sokołowskiego,
ps. „Sommer”, wystawiona
na nazwisko Piotra Kilańca

Фальшиве посвідчення
Союзу інвалідів війни
дипломованого капітана
Мар'яна Соколовського,
псевдо „Соммер”, виставлена
на прізвище Пйотра Кілавця

Falszywe zaświadczenie
Kazimierza Bożka,
w rzeczywistości
kpt. Mariana Sokołowskiego

Фальшиве посвідчення
Казімежа Божека, насправді
дипломованого капітана
Мар'яна Соколовського

Wanda Sokołowska; Szczawnica 1936

Ванда Соколовська; Щавніца 1936

 ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА
CARTE POSTALE

Куда *Gebiet Okupation*
Krakow Krupnicza 7
Wanda Sokołowska

Кому *Wanda Sokołowska*

Адрес отправителя
Adresse de l'expéditeur *Russland - U. P. C. P. - Minsk*
Murakhibka - 106 -
Рудольф - Дуда

Handwritten text:
Handus!
Napisał perer co jest z Tobą,
na perę zmuszeni ci adresować
zostem radnik ale tak bradno
boje się o Ciebie i czekam
ze Tobą. Daj mi gutno miłkie
leone Sepichy 19.
Ciebie
Milion ucatowan od Dziaki

List kpt. Mariana
Sokołowskiego
ze Lwowa do żony
Wandy w Krakowie

Лист диплома-
ваного капітана
Мар'яна Соколовського
зі Львова дружині
Ванді у Кракові

Plan majiga razvjetka ucrtačka
 maturskeje od Terlikivissa

57

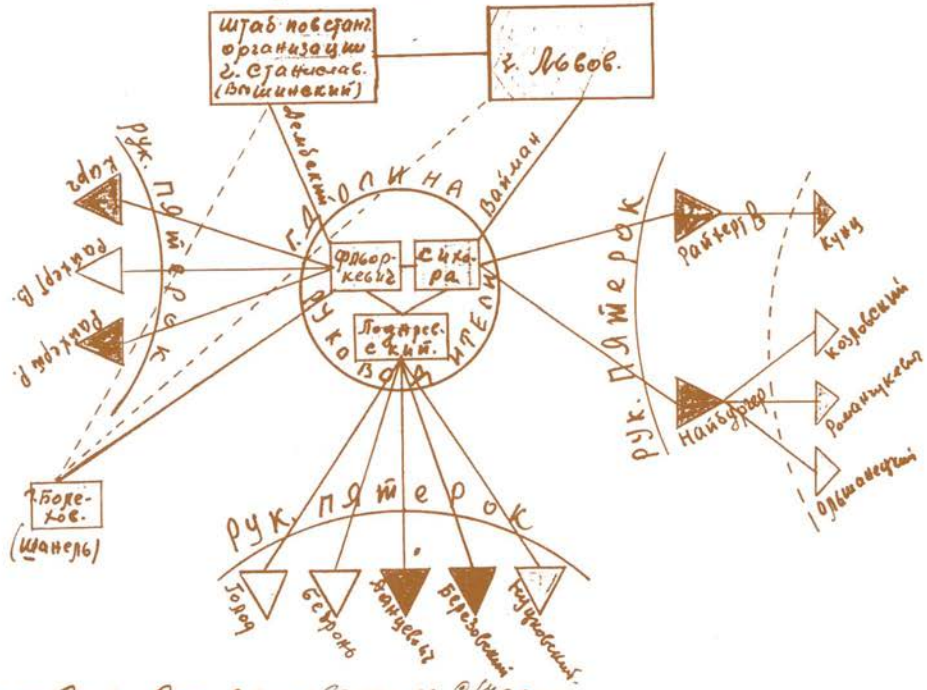

Maturskeje imaj liane
 ucrtačka i posprijegut

Maturskeje 5 K.

2. siječnja 1940

Трафик построения и вербовки Долгинской к.р. повстанческой организации.

Составил: Ст. следователь 3/части
сержант Говбозонаковити

ПЕНКОВИЧ

Pplk Władysław Smereczyński, ps. „Hucul”
Підполковник Владислав Смеречинський,
псевдо „Гуцул”

Rozstrzelani w 1941 r. w Tarnopolu harcerze ze Złoczowa
Розстріляні в 1941 р. в Тернополі гарцери із Золочева

Edward Domarecki
Едвард Домарецький

Stanisław Wieczorek
Станіслав Вечорек

Stefan Romaniuk
Стефан Романюк

Aleksander Kołakowski
Александр Колаковський

Tadeusz Wasung
Тадеуш Васунг

Stanisław Flak
Станіслав Фляк

Władysław Krężel
Владислав Кренжель

Bolesław Osadczuk
Болеслав Осадчук

RZECZPOSPOLITA POLSKA
WOJEWODZTWO TARNOPOLSKIE
STAROSTA TARNOPOLSKI.

Nr. A.12

POŚWIADCZENIE.

Pan *Rudolf Weidel*
w. *Tarnopolu* urodzony /-a/ dnia *14/ VII* roku *1910*
w. *Grusielowie, marawickim, c. i. Józefa i. Marii So.*
katawskiej
posiada obywatelstwo Państwa Polskiego.

Poświadczenie niniejsze zapisano we właściwym rejestrze
pod L: *313*.....

Opłatę stemplową od wydania niniejszego poświadczenia
uiszczono znaczkiem stemplowym na kwotę *5* zł. w nominalnej wartości,
skasowano przy poświadczeniu Nr *A.12/313*

Tarnopol, dnia *28. października* 1933r.

STAROSTA TARNOPOLSKI

Maurycy

Poświadczenie obywatelstwa polskiego Rudolfa Weidla
Посвідка польського громадянства Рудольфа Вайделя

Tamper

Ś W I A D E C T W O
PAŃSTWOWEJ ODZNAKI SPORTOWEJ

Weidel *Rudolf* *Tamper*
 Nr 292 / rok 1938
 (nazwisko) (imię)

uzyskał prawo do noszenia Państwowej Odznaki Sportowej
 klasy brązowej stopnia brązowego, na podstawie decyzji
 Wojewódzkiego (Stołecznego) Komitetu Wychowania Fizycznego
 i Przystosowania Wojsk. w Tamper d. 9.11. 1938 r.
 l. dz. W-86 z ważnością do dnia 31 grudnia 1940 r.

Przewodniczący powiatowego (miej-
 skiego) Komitetu Wychowania Fizycz-
 nego i Przystosowania Wojskowego.

W-86
 (podpis)

Ważne przy jednoczesnym okazaniu dowodu osobistego.

Legitymacja POS
 Rudolfa Weidla
 Посвідчення ПОС
 Рудольфа Вайделя

Rudolf Weidel; 1940 r.
 Рудольф Вайдель; 1940 р.

Zbigniew Wunderlich; 1940 r.
 Збігнев Вундерліх; 1940 р.

Tadeusz Sambor; 1940 r.
Тадеуш Самбор; 1940 р.

Kazimierz Maziej; 1940 r.
Казімеж Мазей; 1940 р.

Legitymacja szkolna Kazimierza Mazieja; 1939 r.
Учнівський квиток Казімежа Мазея; 1939 р.

Cyryl Bryczkowski, 1940 г.
Цириль Бричковський, 1940 р.

Edward Maga; 1940 г.
Едвард Мага; 1940 р.

НАРОДНИЙ КОМИСАРІАТ Освіти УРСР Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

УЧНІВСЬКИЙ КВИТОК № 18

Мага Едвард Владимирович

є учнем *98* класу *Середньої школи № 3*

місто село *Тарнопіль* району.

В *3* школі учениць вчиться з *1* 1939 р.

Народився в *1922* р. Адрес учня: *Львівська ул. Шпитальна № 17 а*

Видано *9/2* 1940 р. Дійне до *15/6* 1940 р.

х. п. Директор *[Signature]*

Завідуючий *[Signature]*

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ УЧНІВ.

Учень радянської школи повинен успішно вчитися і зразково доводитися як у школі, так і поза школою, завжди пам'ятаючи, що любов до праці, обов'язкове виконання правил соціалістичного співжиття, піклування про добробут батьківщини, охорона її від зазіхань ворогів є обов'язком, справою честі радянського учня.

Учень зобов'язаний

1. Не пропускати уроків без поважних причин, приходити на заняття без запізень
2. Приходити в школу охайно одягненим, мати при собі необхідні підручники, шоденник і письмове приладдя.

Legitymacja uczniowska Edwarda Magi; 1940 г.
Учніський квиток Едварда Мага; 1940 р.

Józef Balicki; 1940 r.
Юзеф Баліцький; 1940 р.

Ryszard Żyga; 1940 r.
Ришард Жига; 1940 р.

Legitymacja PKP
Ryszarda Żygi
Посвідчення ПКП
Ришарда Жиги

Tadeusz Głowacz; 1940 г.
Тадеуш Гловач; 1940 р.

Stanisław Adamowski; 1940 г.
Станіслав Адамовський; 1940 р.

Henryk Rauba; 1940 г.
Генрик Рауба; 1940 р.

Bolesław Bator; 1940 г.
Болеслав Батор; 1940 р.

Adam Śliwiński; 1940 г.
Адам Слівінський; 1940 р.

Adam Jarski; 1940 г.
Адам Ярський; 1940 р.

Tadeusz Teleżyński; 1940 r.
Тадеуш Тележинський; 1940 р.

Karol Czarniecki; 1940 r.
Кароль Чарнецький; 1940 р.

Legitymacja szkolna Karola (Kornela) Czarnieckiego
Учніський квиток Кароля (Корнеля) Чарнецького

Stanisławów, dnia 26 października 1939 r.

Z a s w i a d c z e n i e .

Dyrekcja zaświadcza, że Janina Kasowska ur. w 1920 r.
jest uczennicą klasy III tutejszego liceum w roku szkolnym 1939/40.
Zaświadczenie wydaje się celem bezpłatnego przejazdu koleją.

J. Melchert

Melchert
przełożona liceum

Zaświadczenie szkolne Janiny Kasowskiej; 1939 r.
Шкільне посвідчення Яніни Касовської; 1939 р.

Antoni Janusz; 1940 r.
Антоні Януш; 1940 р.

Legitymacja szkolna Janiny
Kasowskiej; 1939 r.
Учнівський квиток Яніни
Касовської; 1939 р.

Wysoka Rado!

Pozwólcie mi, iż na wstępie określę fakt, mocą którego Rada Narodowa zblaza się wo Francji. Jest to znak zdrowia Narodu i Jego wiary w przyszłość, oraz znak przyjaźni Francji dla narodu wielkiego przez bohaterstwo i męczeństwo. Naród Polski jest suwerenny. Jako stolice przyznano nam Angers, eksterytorialną stolicę legalnego państwa polskiego.

Polska jest obecnie symbolem i hasłem dla tych ludów, dla których wolność równa się życiu. Pozytywną zapowiedzią jest armia Polska, której pierwsze odziany staną do walki wkrótce - tak, jak walczy już marynarka przy boku angielskiej, jak działa marynarka handlowa. Flota powietrzna przygotowuje się do podjęcia walki powietrznej.

Nowe władze polskie zerwały z trybem rządów osobistych, które Państwo wyrządziły olbrzymie szkody. Znalazło to swój wyraz w przemówieniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 30 listopada 1939 r. Warunki były niekatwe - zamiast nawiązać do tradycji, trzeba było odejść od jej błędów, a aparat państwowy dotychczasowy uległ rozbięciu.

Wojna, której ofiarą jest Polska, ma znaczenie powszechne. O kompromisie r. niemożna być mowy! Hitleryzm, zaprzysiągł się z Bolszewikami - jest to najfałszywsza gra. Są to światopoglądy, z którymi nie ma kompromisu. W Hitlerze mamy najdzikszego wroga tych wszystkich wartości ogólnoludzkiej, które zdecydowały i decydować mają o prawdziwym postępie ludzkości. Hitler dąży do zupełnego zniszczenia wszytkiego, co nie jest kulturą germańską. Na zimno, z wyrachowaniem dąży do eksterminacji narodu polskiego.

Inicjatywa wypowiedzenia wojny jesienią 1939 leżała wyłącznie w ręku Niemiec. Przygotowali się oni oddawa, a przygotowania te były skierowane przeciw Polsce, która przy zajęciu Austrii i, co stokroć gorsze, - przy zajęciu Czechosłowacji, zajęła stanowisko niezrozumiałe. Polska została wtedy odsłonięta od zachodu. Polska zapłaciła za ten błąd jesienią 1939 roku najjażdym zbrojnym na nasz kraj. Poważne błędy towarzyszyły także polityce Francji. Błędy te nie usprawiedliwiają pomyłek władz. Świetnie funkcjonujące szpiegostwo francuskie/ twierdziło, że Polskę bronić się może najwyżej 10 dni. Jeżeli Polacy bronili się kilka tygodni, to stało się to dzięki żołnierzowi polskiemu. Warszawa, Westerplatte, Hel, Modlin i cały szereg bojów armii polskiej świadczy o bohaterstwie i dzielności Polaków. Żołnierz bili się świetnie, a nie jeden z generałów zginał.

Przyszłość okazała, kto odpowiada za opóźnienie mobilizacji, skutkiem czego w r. 1939 wystanowiono mniej dywizji niż to można było uczynić w r. 1925. Wykażą to dokumenty. Do ostatniej chwili nie wierzone w wojnę, choć niemieckie dywizje stały nad granicą, o szem byliśmy dokładnie poinformowani. Przeprowadzone przez naczelne Dowództwo operacje wojskowe trudno nazwać planem osłony, a tymbardziej planem natarcia. Nie było wszechstronnie przygotowanego planu wojny z Niemcami. Nie zabezpieczono się linją fortyfikacyj, których budowę rozpoczęto w niezdecydowany sposób dopiero w kwietniu 1939 r. Nie zabezpieczono się od ataku z zach. zach. Nie podniesiono zawczasu wydatków na zbrojenia. Dlaczego zapomniano o lotnictwie, obronie przeciwlotniczej, broni pancernej i przeciwpancernej? Dlaczego zlekceważono nową technikę wojenną? Stan lotnictwa był liczniejszy w 1925 r. aniżeli 14 lat później. Pytania nie wyczerpują całości zagadnienia. Naród polski podejmując nierówną walkę, spełnił w opłaki Aliantów obowiązek - stanowiąc osłonę i umożliwił Koalicji mobilizację. Na sądy teraz nie pora, i to w obcy kraj! Wierzę, że Ojczyzna nasza wyjdzie z tego krwawego potopu oczyszczona i wzmocniona.

Niegdy jeszcze historia nie była świadkiem takich okropności, jakie dzieją się w Polsce. Rząd Polski posiada wystarczające świadectwa o mordach i torturach, jak w okupacji sowieckiej. Jak w generał-gubernatorstwie. Rząd polski otrzymał wczoraj wiadomości o masowych egzekucjach nieletnich chłopców, kobiet, starców i osób dorosłych. 130 osób wymordowano w miejscach

wościach podwarszawskich, Wawrze i Alinie, 300 w Skarżysku, 340 pod Krakowem. Posiamy-szczegółowy wykaz rozstrzelanych i pomordowanych księży / ks. Zabłocki, Jackowski, itd./ Szczegółowe raporty o prześladowaniach kościoła katolickiego zwłaszcza na zachodzie, przedłożył Stolicy Apostolskiej Kardynał Hlond. W ciągu tysiąca lat istnienie Polskiej Kościoła Katolickiego nie był tak gnębiony. Z zachodnich prowincji 8 milj. Polaków ma być przetrzymanych do środkowej Polski, Żydzi zaś do obszarów pomiędzy Sanem a Bugiem. Na terytorjach okupowanych zostawia się tylko ludzi do najcięższych robót fizycznych, "Naród Panów" / Herrenfolk / traktuje ich jak bydło robocze. 70 tysięcy przedsiębiorstw zlikwidowano. Miljon Polaków wyzaczczono, wielu znajduje się w obozach. Wszystkie szkoły są zamknięte, pomniki zburzone, ksiązkami polskimi pali się w piecach, za mówienie po polsku bije się po twarzy. Dzieci od lat 14 idą do robót. Porywanie młodych kobiet i wywożenie do domów publicznych w Niemczech, sterylizacja - są na porządku dziennym. Jeśli w tych warunkach nie ma kraju Polaka, któryby nie wierzył w wyzwolenie przez zwycięstwo Aliantów - dowód to niezmierzłej siły szerepu Piastów. Wojnę wygramy cierpliwością.

Nie o wiele lepiej dzieje się na terenie okupacji bolszewickiej. Szaleje tam skrajny nacjonalizm rosyjski. Rząd sprzedał Trzeciej Rzeczy naftę i dostęp do Rumunii. Śmierć głodowa, chaos, nędza - to treść tych rządów. Bolszewicy nie dotrzymują żadnych umów. Wybory do Zgromadzenia Narodowego przeprowadzone za pomocą przymusowego głoszenia - to szalbierstwo polityczne, którego Rząd Polski nie uzna. Rosja zastosowała w srobiek do Polski politykę wbicia noża w plecy przez pszyście z pomocą Niemcom. Mimo zapewnienia jeszcze na kilka dni przed wkroczeniem jej wojsk do Polski, że stoi po naszej stronie. Ciąg dalszy tej polityki - to wojna z Finlandią. Wojna ta wykazała słabość Sowietów.

Rząd Polski nie zaniedbuje żadnego środka, aby świat był o tym wszystkim poinformowany. Jak na tym tragicznym tle wyglądają intrygi małych ludzi! Jak potraktować próby kampanii przeciw jednoci narodowej w obozach polskich w Rumunii i na emigracji?! Jak potraktować próby kampanii przeciw jednoci w kraju?! Cierpliwości nie nazywać słabością! Są panowie, którzy liczą na to, że będą wczesniej w Polsce i uchwyca ster władzy w swoje ręce przed przybyciem legalnego rządu. Ogłoszy tych zamierzeń są w emigracyjnej prasie. Tego rodzaju intrygi i zerwanie na plotkarstwo nie będą przez nas tolerowane. Odrzucić będziemy musieli niepoprawnych intrygantów!

Niech mi będzie wolno podziękować za stanowisko rządów tych państw, które przyszyły z pomocą naszym rodakom na terenie Rumunii, Węgier i Litwy. Przeprowadzamy oszczędności w rządzie - wydatki są przystosowane do skromnych zasobów. Ale złoto Banku Polskiego jest nie naruszone. Pomoc ludności pod okupacjami jest palącą koniecznością. Apelujemy do państw neutralnych ze Stanami Zjednoczonymi na ciele by nadał zachowali swe życzliwe stanowisko i kontynuowali swą dotychczasową pomoc. Przeświadczeniem rządu jest, że Polska w czasie pokoju powinna współpracować najściślej pod względem gospodarczym z wielkimi demokracjami. Jesteśmy zdecydowanymi przeciwnikami antarkii, która na wewnątrz prowadzi do zubożenia, a na zewnątrz do konfliktów międzynarodowych.

Najgłówniejszą troską rządu jest odbudowanie armii polskiej w najszerszym zakresie. Najważniejszym celem - odzyskanie wolności przez nowy czyn bojowy w niedalekiej przyszłości. Układy wojskowe są podpisane przez ostatniego o ciężkim lotnictwie bombardującym, który jest na ukończeniu. Lotnictwo będzie silniejsze niż we wrześniu. Wzmocniona marynarka wojenna. Staraniem Rządu jest by żołnierz rekrutowany we Francji okazał się żołnierzem znakomitym. Zależy to od oficerów. Liczę na ich patriotyzm i współpracę. Tym oficerom, którzy nie będą mogli liczyć na etat, o ile zechcą umożliwić im służbę w Legii Oficerskiej. Armia odbudowana na obozyźnie jest największą świętością i ostatnią nadzieją broczącego we krwi narodu.

Znaleziona podczas rewizji w Tarnopolu ulotka zawierająca streszczenie exposé gen. Sikorskiego
Знайдена під час обшуку в Тернополі листівка з коротким переказом звернення генерала
Сікорського

a	b	c	d	e	f	g	h
i	k	l	m	n	o	p	r
s	t	u	w	x	y	1	2
3	4	5	6	7	8	9	10

Postępując nie w ten sposób:
 Ruchem kolumna sześciu tego tylko w prawo
 w górę. Skarpytost stowo kontrakt.
 Od 12 idziemy i drugi kolumny w górę,
 trzeci kolumny dośrodku i trzeci kolumny
 przekształcenie górną, a po tem o jeden
 w prawo. Gdy litera bieżąca chcemy
 napisać wyżej jest na pierwszym
 kolumny tabelki w nowym kolumny kolumny
 przekształcenie górną, przekształcenie
 w ten sposób otrzymamy stowo
 59803+50
 59803+50
 Przy obliczaniu nie pisać kolumny z zerami

Учено при моём аресте.
 7. IV. 40.
 Т. Ланда

Szyfr Tadeusza Landy
 Шифр Тадеуша Лянди

Tadeusz Landa; 1940 r.
 Тадеуш Лянда; 1940 р.

Fotografie żołnierzy 54 pp z Tarnopola znalezione podczas rewizji dokonanej przez NKWD
Фотграфії солдатів 54 пп з Тернополя, знайдені під час обшуку проведеного НКВС

Fotografia żołnierzy 54 pp z Tarnopola znaleziona podczas rewizji dokonanej przez NKWD
Фотографія солдатів 54 пп з Тернополя, знайдена під час обшуку проведеного НКВС

Dwie fotografie z CWŁącz. w Zegrzu znalezione podczas rewizji u Władysława Ornavki w Zbarażu
Дві фотографії з ЦВЗв'язку в Зегжу, знайдені під час обшуку у Владислава Орнавки в Збаражі

Zaświadczenie szpitalne
 ranego w 1939 r.
 Antoniego Stankiewicza
 Госпітальне посвідчення
 пораненого у 1939 р.
 Антоні Станкевича

SZPITAL POWIATOWY
 w Kobryniu
 Dnia 9.8.1939
 Nr. Ks. Gl. 7554

ZAŚWIADCZENIE

Niniejszym zaświadczam, iż P. Stankiewicz Antoni
 lat 21 zamieszkały w Jarnopolu
 od dnia 16. IX 1939 do dnia 10. X 1939 roku był leczony w szpitalu lutejszym z powodu rany postrzałowej prawej ręki
klataki prawej i 2 kręgosłupa pośladkiem po
5. kręgosłupa w linii stawu biodrowego
 Wypisany(o) ze szpitala 2 X 1939, podopiecznym szpitalu
go lekoma z marimackich klinicznych
 Zaświadczenie to wydaje się celem okazania w klinice chorob
dietycznych we Wrocławiu

Wojownik
 w Kobryniu

dyrektor szpitala
 K. W. K. W.

Legitymacja PKP
 Mieczysława Paleniczki.
 Skazany, zmarł w łagrze
 Посвідчення ПКП
 Мечислава Паленічки.
 Засуджений, помер у таборі

Podpis właściciela Mieczysław Paleniczki
 DIREKCJA OKRĘG. K. P. w Wrocławiu
 Klasa treści 602111
 Dowód tożsamości osoby
 Uprawia do nabycia i kłódek i lokomotyw
 dla p. Paleniczki Mieczysława
z zawodu
magazynu

193...
 193...
 193...
 193 r.

dyrektor K. P. Państwowych
 K. W. K. W.

Wydziałowa Urzędu

Zaświadczenie
 Józefa Burakowskiego
 Посвідчення Юзефа
 Бураковського

Komisja Poborowa w Zbarani
 (Komisja Poborowa dodatkowa w)
 Starostwo Pow. w Zbarani
 Nr listy poborowej 274

ZAŚWIADCZENIE

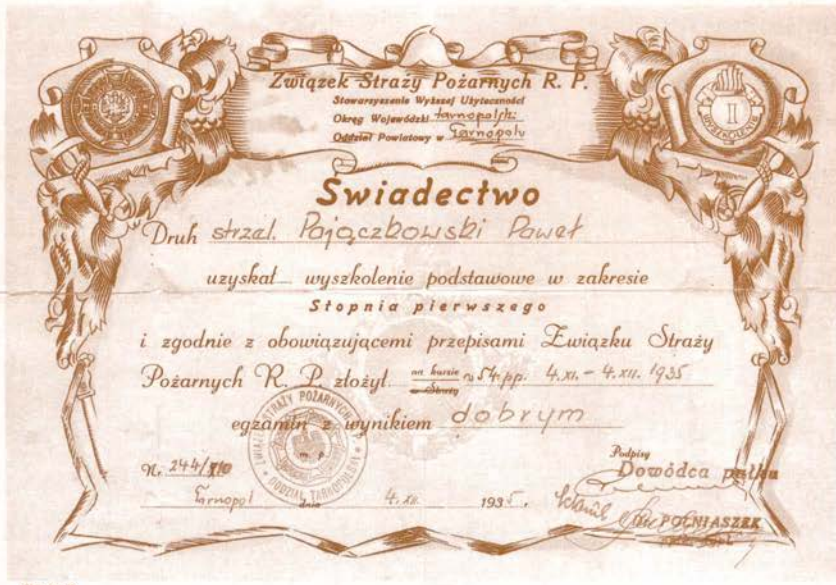
Józef Burakowski urodzony w roku 1916 w Złotoni
zawodu z zawodu z zawodu
z zawodu z zawodu z zawodu
 stanął w dniu 26. maja 1937 r. przed Komisją Poborową
 w Zbarani i został uznany za:

zdolnego do czynnej służby wojskowej kat **A**

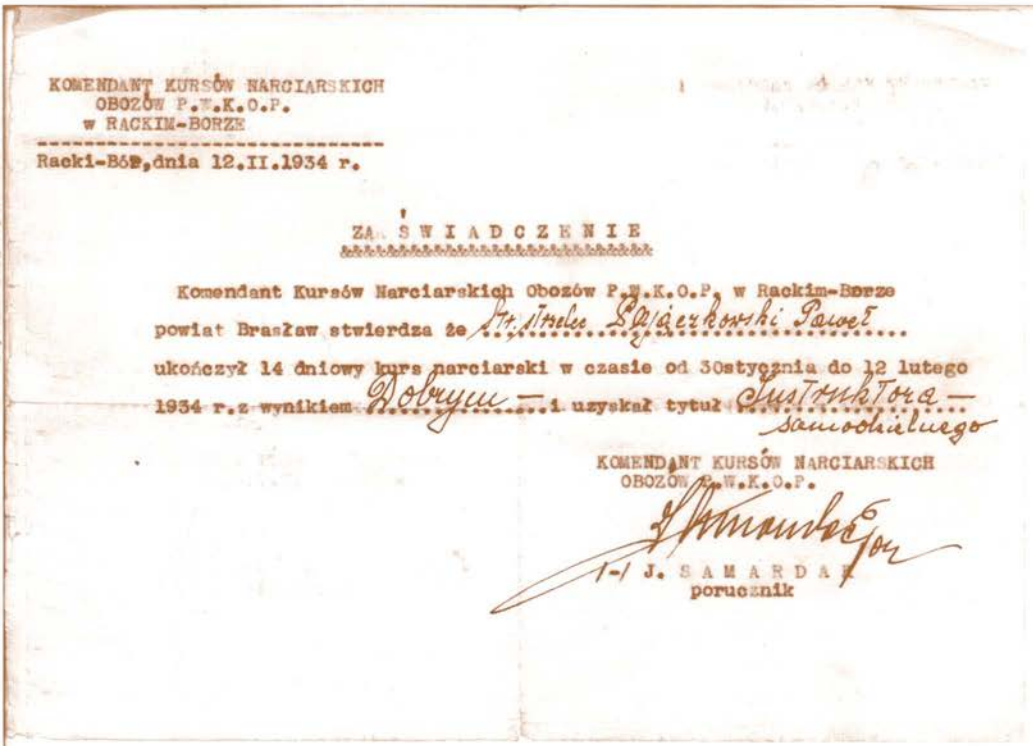
Zbarani dnia 24. 5. 1937 r.
 (Lp. 233)

M. S. Wzrost. Nr 12. A. Wojsk.
 (Wzrost Nr 18)

Drżakach Państwowych PAT w Poznaniu 145. PL 100 100.

Wzbr Nr. 25.

Zaświadczenia rezerwisty WP Pawła Pajęczkowskiego
Посвідчення резервіста ВП Павла Пайончковського

K. O. P.
BATALJON SKAŁAT

(pieczęćka dłwa)

L. dz. 686/32-

Zbarani dnia 30 czerwca 1932 r.

Ważne do dnia 30 czerwca 1934 r.

ŚWIADECTWO

O PRZYSPOSOBIENIU WOJSKOWEM II-go STOPNIA

- I. Nazwisko i imię Pajaczkowski Paweł
Imię ojca Jan imię matki Anna ur. 1912
dn. 13 sierpnia w m. Zaluziu pow. Zbarani
przynależny do P. K. U. Tarnopol.
- II. Wyżej wymieniony ćwiczył 3 lata w oddziałach p. w. w czasie od 24 XI
1929 do 30 VI 1932. (ukończył ~~obóz~~ (kurs) II-go stopnia p. w.) i uzyskał
II-gi stopień p. w. z wynikiem pomyślnym.

Ogólna ocena dostateczna

DOWÓDCA KURSU:
KOMENDANT POWIATU P. W.

DOWÓDCA OBOZU:
le m a k a
kapitan

DOWÓDCA BAONU

DOWÓDCA KURSU:
(os. którym odbywał się kurs)

M. JANOWSKI
MAJOR

KOMENDANT GRUPY OBOZÓW:

- III. Wyżej wymienionemu przysługują ulgi i przywileje w służbie wojskowej ustalone rozporządzeniem M. S. Wojsk. P. U. W. F. i P. W.

KOMENDANT REGIONU P. W.
KOMENDANT OBWODU P. W.
(w którego ewidencji znajduje się (komandant))

Rink

kapitan

Na podstawie złożonego z wynikiem pomyślnym egzaminu II-go stopnia p. w. — ważność świadectwa przedłuża się do dnia 193... r.

Pieczęć okrągła
dowódcy pułku

KOMENDANT OBWODU P. W.

S W I A D E C T W O

Szer. Nie spał Ludwik z komp. łączności 12.D.P.
ukończył w czasie od 16. X. 1937 r. do 30. IV. 1938 r.-

K U R S J U Z I S T O W
w Centrum Wyszkożenia Łączności.-

z wynikiem do b r y m i lokatą 40/92.

Program Kursu Obejmował :

1. Telegrafowanie jusem	8. Technologia metali
2. Telegrafowanie morsem	9. Nauka języków /franc.niem.ros/
3. Telegrafowanie stukawką	10. Gospodarka sprzętem łączności
4. Nauka o aparatach teleg.
radiofonnych i stacyjnych	11. Wyszkożenie piesze
urządzeniach telegraficznych	12. Wyszkożenie w opanowaniu broni
5. Nauka o elektryczności	/szkoła strzelca gwardierka
walka bagnetem/
6. Regulamin służby ruchu teleg.	13. Organizacja armii
7. Cwiczenia warsztatowe	14. Nauka służby
	15. Praca kulturalno oświatowa.

Na tej podstawie komisja egzaminacyjna uznaje :

szer. Nie spała Ludwika za uzdol-
nionego do pełnienia służby przy aparatach
juza, morsa, i stukawkach.-

W myśl rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia
18. XI. 1920 r. za L. 36141/5544/I. niniejszy kurs i egzamin
uważa się za równoznaczny z ukożeniem pocztowego kursu
gry na aparatach juza, morsa i stukawkach.-

Zegrze, dnia 30. kwietnia 1938 r.-

Delegat M.P. i T. / Przewodniczący
Komisji Egzaminacyjnej.-

Członkowie.-

/Pieczęć okrągła z godłem Państwowym w środku/

Odpis ze świadectwa ukożenia kursu
w CWŁącz. szer. Ludwika Nie spała oraz
zbiorowa fotografia z tego kursu; Zegrze,
3 lutego 1938 r.

Виписка із свідoctва про закінчення
курсів ЦВЗв'язку, рядового Людвіка
Несपालа та спільна фотографія з цього
курсу; Зегже, 3 лютого 1938 р.

Skonfiskowane podczas
rewizji w Zbarażu zdjęcia
z zajęć saperских

Конфісковані під час
обшуку в Збаразі
фотографії занять саперів

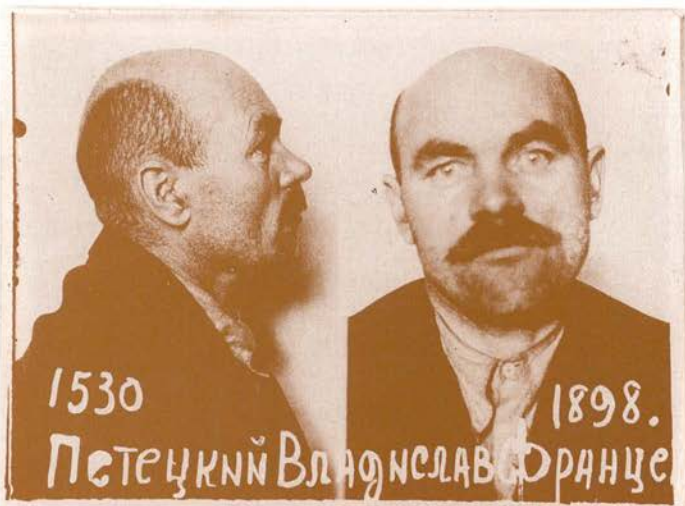

St. sierż. Leon Kozak; 1940 r.
Старший сержант
Леон Козак; 1940 р.

Plut. Stanisław Skowronek; 1940 r.
Взводний Станіслав Скворонек;
1940 р.

Pror. Władysław Petecki; 1940 r.
Підпоручник Владислав
Петецький; 1940 р.

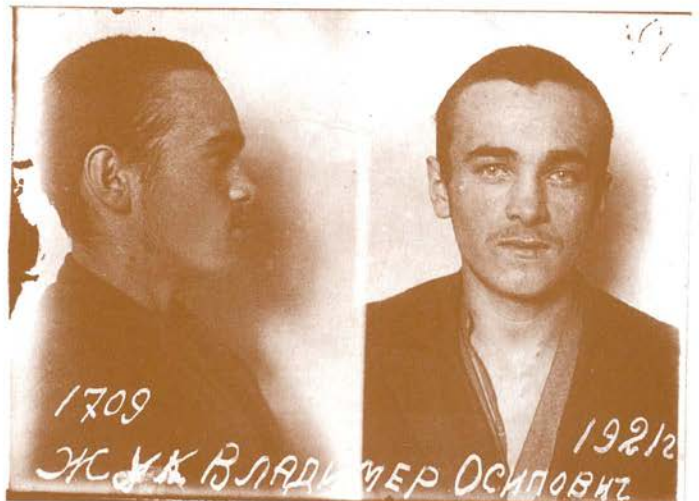
Zygmunt Topolski; 1939 г.
Зигмунт Топольський; 1939 р.

Edward Zajac; 1940 г.
Едвард Зайонц; 1940 р.

Włodzimierz Żuk; 1940 г.
Влодзімеж Жук; 1940 р.

Legitymacja urzędnicza Józefa Sikorskiego; 1939 r.
Службове посвідчення Юзефа Сікорського; 1939 р.

Kazimierz Starowski; 1940 r.
Казімеж Старовський; 1940 р.

Władysław Kocowicz; 1940 r.
Владислав Коцовіч; 1940 р.

Zenon Rościcki; 1940 r.
Зенон Росціцький; 1940 р.

Zbigniew Krzaklewski; 1940 r.
Збігнев Кшаклевський; 1940 р.

Włodzimierz Dżus; 1940 r.
Влодзімеж Джус; 1940 р.

Eugeniusz Henryk
Wolański; 1940 r.
Еугеніуш Генрик
Волянський; 1940 р.

Adam Brückner; 1940 r.
Адам Брюкнер; 1940 р.

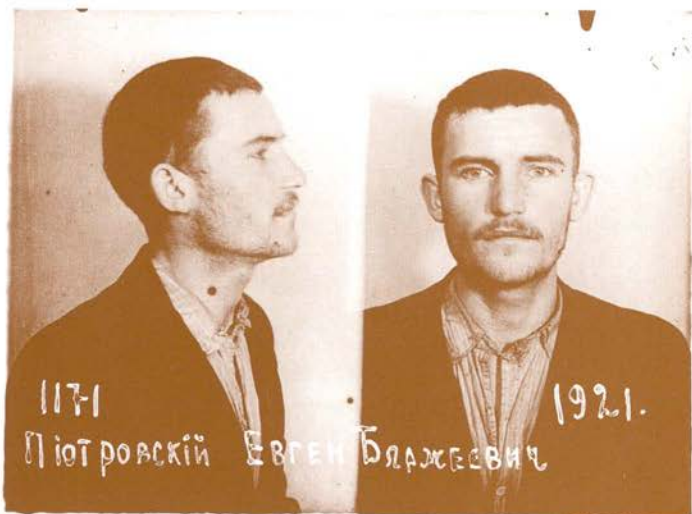

Tadeusz Kędziewski; 1940 r.
Тадеуш Кендзелевський; 1940 р.

Eugeniusz Komarnicki; 1940 r.
Еугеніуш Комарницький; 1940 р.

Eugeniusz Piotrowski; 1940 r.
Еугеніуш Пйотровський; 1940 р.

Karol Wolański; 1940 г.
Кароль Волянський; 1940 р.

Bronisław Czajkowski; 1940 г.
Броніслав Чайковський; 1940 р.

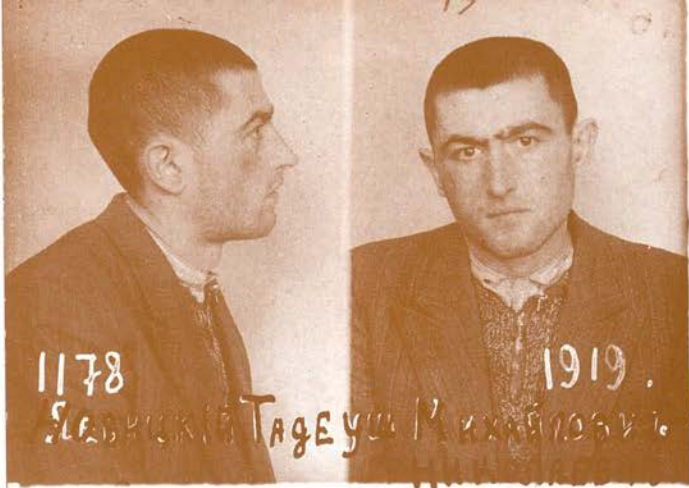

Tadeusz Bańkowski; 1940 г.
Тадеуш Баньковський; 1940 р.

Bronisław Wayda; 1940 г.
Броніслав Вайда; 1940 р.

Tadeusz Nowicki; 1940 r.
Тадеуш Новіцький; 1940 р.

Henryk Kamiński; 1940 r.
Генрик Камінський; 1940 р.

Tadeusz Hankiewicz; 1940 r.
Тадеуш Ганкевич; 1940 р.

Władysław Buczkowski; 1940 г.
Владислав Бучковський; 1940 р.

Jan Panek; 1940 г.
Ян Панек; 1940 р.

Stanisław Brandys; 1940 г.
Станіслав Брандис; 1940 р.

Maria Eichel; 1939 r.
Марія Айхель; 1939 р.

Władysław Ossowski; 1940 r.
Владислав Оссовський; 1940 р.

Rudolf Regner; 1940 r.
Рудольф Регнер; 1940 р.

Karol Chil; 1940 г.
Кароль Хіль; 1940 р.

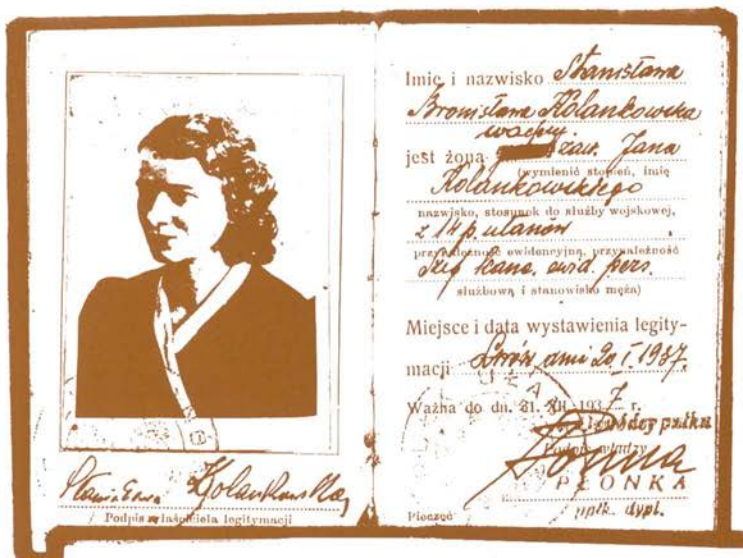

Jan Pulnarowicz; 1940 г.
Ян Пульнарвич; 1940 р.

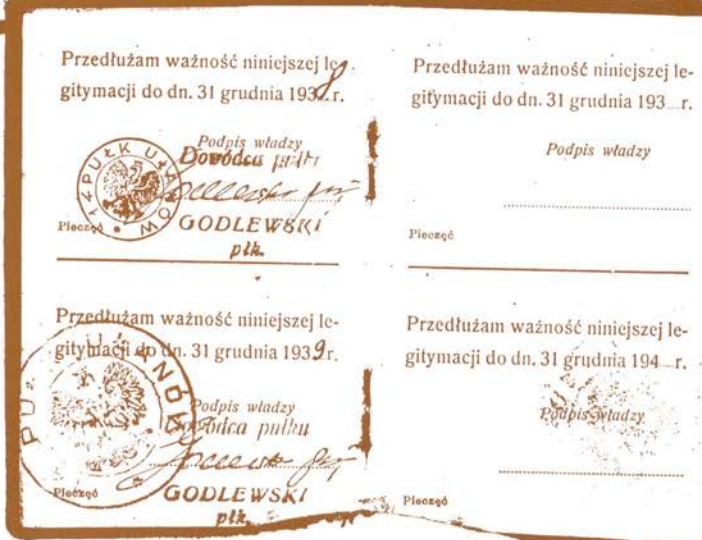
Aleksander Ogorzały; 1940 г.
Александр Огожалый; 1940 р.

Emil Blank; 1940 r.
Еміль Блянк; 1940 р.

Legitymacja Stanisławy
Bronisławy Kolankowskiej;
1937 r.

Посвідчення Станіслави
Броніслави Колянковської;
1937 р.

бу.

"УТВЕРЖДАЮ"

ЗАМ НАРКОМА ВНУТ ДЕЛ СССР
КОМИССАР ГОС БЕЗОПАСНОСТИ 3 ранга-

"СОГЛАСЕН".

ПРОКУРОР СОЮЗА ССР

/МЕРКУЛОВ/

"12" августа 1940 года

КОЖКОВ

"19" августа 1940 года

*Троцкий СССР
тов. Бочкова
Срок следствия продлен до 11/11/40
Кольбушевского, (с обвинением)
ссылка на ст. 58 п. 2, 6, 9 и 11 УК РСФСР
16 пп. чз*

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

о продлении срока следствия и содержания под стражей

Город Москва, 1940 года, августа "7" дня.

Я, следователь 2 отдела ГУГБ НКВД СССР, лейтенант Государственной безопасности - ЛИННИКОВ, рассмотрев следственное дело № 43237 по обвинению КОЛЬБУШЕВСКОГО Ивана Ивановича по ст. 58 п. 2, 6, 9 и 11 УК РСФСР, -

Н А Ш Е Л:

КОЛЬБУШЕВСКИЙ И.И. в сентябре 1939 года бежал в Румынию, где был завербован, как агент английской разведки и переброшен для ведения подрывной работы на территорию западных областей Украины.

На допросе КОЛЬБУШЕВСКИЙ показал, что находясь в Румынии, с помощью капитана английской разведки изучил шифр, а также знал о существовании во Львове антисоветской диверсионной организации и о методах ее работы.

бу.

- 2 -

Свою шпионскую и диверсионную деятельность отрицает. Принимая во внимание, что срок следствия по делу истекает 15 августа 1940 года, а КОЛЬБУШЕВСКИЙ проходит по групповому делу, следствие по которому необходимо продолжать, поэтому руководствуясь ст. 116 УПК РСФСР, -

П О С Т А Н О В И Л:

Возбудить ходатайство перед прокурором Союза ССР о продлении срока следствия и содержания под стражей на один месяц, т.е. до 15 сентября 1940 года.

СЛЕДОВАТЕЛЬ 2 ОТДЕЛА ГУГБ НКВД
ЛЕЙТЕНАНТ ГОС БЕЗОПАСНОСТИ - *[подпись]*
/ЛИННИКОВ/

ЗАМ НАЧ 3 ОТД 2 ОТДЕЛА ГУГБ
СТ ЛЕЙТЕНАНТ ГОС БЕЗОПАСНОСТИ - *[подпись]*
/ФИЗАНЬКОВ/

"СОГЛАСЕН":

ЗАМ НАЧ 2 ОТДЕЛА ГУГБ НКВД СССР
МАЙОР ГОС БЕЗОПАСНОСТИ - *[подпись]*
/ИЛЮШИН/

Справка: Обвиняемый КОЛЬБУШЕВСКИЙ И.И. задержан 15-го марта во Львове и находится под стражей во Внутренней тюрьме НКВД СССР.

СЛЕДОВАТЕЛЬ 2 ОТДЕЛА ГУГБ НКВД
ЛЕЙТЕНАНТ ГОС БЕЗОПАСНОСТИ - *[подпись]*
/ЛИННИКОВ/

ПАСПОРТ
 Действителен по 16 июня 1945 г.

1. Имя, отчество, фамилия: Костецкая Стефанна Ивановна
 2. Время и место рождения: 1911 г. Мешки
 3. Национальность: Польская

4. Подпись владельца паспорта: *С. И. Костецкая*

5. Социальное положение: *служащая*
 6. Отношение к военной службе: *отсутствует*
 7. Как выдан паспорт: *отсутствует*
 8. На основании каких документов выдан паспорт: *9-1 Штеушка и справка о работе*

Имя: *Стефанна*
 М. П.
 Дата выдачи: *16 июля 1940 г.*

II-ЖП № 717823

Sowiecki paszport Stefanii Kosteckiej; 1940 г.
 Радянський паспорт Стефанії Костецької; 1940 р.

ПАСПОРТ
 Действителен по 21 мая 1945 года

1. Имя, отчество, фамилия: Качковский Иосиф - Станиславович
 2. Время и место рождения: 1912 г. м. Куты
 3. Национальность: Польская

4. Подпись владельца паспорта: *Качковский*

5. Социальное положение: *Курсор*
 6. Отношение к военной службе: *Военно-назначений*
 7. Как выдан паспорт: *Куты 1.0.11 Смаришанова войс.*
 8. На основании каких документов выдан паспорт: *Справка 1 месяц службы В. Вр 408*

Имя: *Иосиф*
 М. П.
 Дата выдачи: *21 5-408*

I-ИС № 671135

Pos
 Po

Sowiecki paszport Józefa Kaczковского, w rzeczywistości Stanisława Agopsowicza
 Сoвiтський паспорт Юзефа Качковського, насправді Станіслава Агопсовича

Książka ta została przygotowana przez pracowników Instytutu Pamięci Narodowej, Służby Bezpieczeństwa Ukrainy oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej. Opublikowano w niej unikalne dokumenty NKWD dotyczące dramatycznych losów konspiratorów i żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego w obwodach: wołyńskim, rówieńskim, drohobyckim, lwowskim, tarnopolskim i stanisławowskim.

Kniga підготовлена до друку співробітниками Інституту національної пам'яті, Служби безпеки України та Міністерства внутрішніх справ і адміністрації Республіки Польща. Публікація містить унікальні документи НКВС, які відображають драматичну долю учасників польського національно-визвольного підпілля у Волинській, Рівненській, Дрогобицькій, Львівській, Тернопільській і Станіславській областях.

cena 98 zł – tom 1/2

ISBN 83-89078-54-6

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ